9
3-b
43

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

III. 14. 8

Digitized by Google

Digitized by Google

SECULUM XV.

HISTORIÆ EC-CLESIASTICÆ,

In Gratiam purioris Antiquitatis Studioſorum

Fideli Studio & Operâ

ELIÆ EHINGERI

Auguſtani concinnatum.

Opus Poſthumum.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

M. DC. LIX.

FRANCOFURTI,

Sumpt. THOMÆ MATTHIÆ GÖTZII, Bibliop. ibid.

Prælo Vogeliano.

Digitized by Google

Digitized by Google

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,

DOM. AVGVSTO,

Duci Brunſvicenſium ac Lunæburgenſium,

PRINCIPI ET DOMINO NOSTRO CLEMENTISSIMO.

QUàm petulanter & quàm maledicè gens Pontificia purioribus noſtris Eccleſiis moleſta ſit, notius eſt, quàm ut prolixo ſermone nunc explicari debeat. Traducunt nos ut bonorum operum hoſtes acerrimos, qui latam feneſtram ad omnis generis nequitiam exercendam adaperiant, & hoc in optatis unicè habeant, ut quàm pauciſſimi ſibi bonorum operum ſint conſcii. Gravis omninò hæc eſt calumnia (à noſtratis verò Eccleſiæ Doctoribus millies confutata) & digna ſatis, in qua ſe exerceant iſti mendaciorum Profeſſores! Sexcenta alia producere liceret, quibus abſq; fronte & abſq; omni conſcientia noſtras Eccleſias onerant; niſi jamdudum

[illegible] [illegible] [illegible] [

Dedicatio.

Deum, quod ſupereſt, invocamus precibus calidiſſimis, ut Illuſtriſſimam Veſtram Celſitudinem cum Sereniſſima Domo quàm diutiſsim è ſuperſtitem eſſe jubeat, & cùm corporis tùm animæ felicitate omnigenâ coronet. Perſcribeb. Ratisbonæ Anno MDCLIX.

Sereniſsimæ Veſtræ Celſitudinis

humilimi Clientes

B. Eliæ Ehingeri, quondam Profeſſ. & Bibliothecarii Auguſtani, exinceps Gymnaſii Poëtici Ratisbon. Rectoris, Hæredes.

IN

Digitized by Google

CONTENTS.

Introduction ... 1
Chapter I. Of the Nature of Man ... 3
Chapter II. Of the Nature of Man, continued ... 5
Chapter III. Of the Nature of Man, continued ... 7
Chapter IV. Of the Nature of Man, continued ... 9
Chapter V. Of the Nature of Man, continued ... 11
Chapter VI. Of the Nature of Man, continued ... 13
Chapter VII. Of the Nature of Man, continued ... 15
Chapter VIII. Of the Nature of Man, continued ... 17
Chapter IX. Of the Nature of Man, continued ... 19
Chapter X. Of the Nature of Man, continued ... 21
Chapter XI. Of the Nature of Man, continued ... 23
Chapter XII. Of the Nature of Man, continued ... 25
Chapter XIII. Of the Nature of Man, continued ... 27
Chapter XIV. Of the Nature of Man, continued ... 29
Chapter XV. Of the Nature of Man, continued ... 31
Chapter XVI. Of the Nature of Man, continued ... 33
Chapter XVII. Of the Nature of Man, continued ... 35
Chapter XVIII. Of the Nature of Man, continued ... 37
Chapter XIX. Of the Nature of Man, continued ... 39
Chapter XX. Of the Nature of Man, continued ... 41
Chapter XXI. Of the Nature of Man, continued ... 43
Chapter XXII. Of the Nature of Man, continued ... 45
Chapter XXIII. Of the Nature of Man, continued ... 47
Chapter XXIV. Of the Nature of Man, continued ... 49
Chapter XXV. Of the Nature of Man, continued ... 51
Chapter XXVI. Of the Nature of Man, continued ... 53
Chapter XXVII. Of the Nature of Man, continued ... 55
Chapter XXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 57
Chapter XXIX. Of the Nature of Man, continued ... 59
Chapter XXX. Of the Nature of Man, continued ... 61
Chapter XXXI. Of the Nature of Man, continued ... 63
Chapter XXXII. Of the Nature of Man, continued ... 65
Chapter XXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 67
Chapter XXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 69
Chapter XXXV. Of the Nature of Man, continued ... 71
Chapter XXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 73
Chapter XXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 75
Chapter XXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 77
Chapter XXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 79
Chapter XL. Of the Nature of Man, continued ... 81
Chapter XLI. Of the Nature of Man, continued ... 83
Chapter XLII. Of the Nature of Man, continued ... 85
Chapter XLIII. Of the Nature of Man, continued ... 87
Chapter XLIV. Of the Nature of Man, continued ... 89
Chapter XLV. Of the Nature of Man, continued ... 91
Chapter XLVI. Of the Nature of Man, continued ... 93
Chapter XLVII. Of the Nature of Man, continued ... 95
Chapter XLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 97
Chapter XLIX. Of the Nature of Man, continued ... 99
Chapter L. Of the Nature of Man, continued ... 101
Chapter LI. Of the Nature of Man, continued ... 103
Chapter LII. Of the Nature of Man, continued ... 105
Chapter LIII. Of the Nature of Man, continued ... 107
Chapter LIV. Of the Nature of Man, continued ... 109
Chapter LV. Of the Nature of Man, continued ... 111
Chapter LVI. Of the Nature of Man, continued ... 113
Chapter LVII. Of the Nature of Man, continued ... 115
Chapter LVIII. Of the Nature of Man, continued ... 117
Chapter LIX. Of the Nature of Man, continued ... 119
Chapter LX. Of the Nature of Man, continued ... 121
Chapter LXI. Of the Nature of Man, continued ... 123
Chapter LXII. Of the Nature of Man, continued ... 125
Chapter LXIII. Of the Nature of Man, continued ... 127
Chapter LXIV. Of the Nature of Man, continued ... 129
Chapter LXV. Of the Nature of Man, continued ... 131
Chapter LXVI. Of the Nature of Man, continued ... 133
Chapter LXVII. Of the Nature of Man, continued ... 135
Chapter LXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 137
Chapter LXIX. Of the Nature of Man, continued ... 139
Chapter LXX. Of the Nature of Man, continued ... 141
Chapter LXXI. Of the Nature of Man, continued ... 143
Chapter LXXII. Of the Nature of Man, continued ... 145
Chapter LXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 147
Chapter LXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 149
Chapter LXXV. Of the Nature of Man, continued ... 151
Chapter LXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 153
Chapter LXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 155
Chapter LXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 157
Chapter LXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 159
Chapter LXXX. Of the Nature of Man, continued ... 161
Chapter LXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 163
Chapter LXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 165
Chapter LXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 167
Chapter LXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 169
Chapter LXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 171
Chapter LXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 173
Chapter LXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 175
Chapter LXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 177
Chapter LXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 179
Chapter XC. Of the Nature of Man, continued ... 181
Chapter XCI. Of the Nature of Man, continued ... 183
Chapter XCII. Of the Nature of Man, continued ... 185
Chapter XCIII. Of the Nature of Man, continued ... 187
Chapter XCIV. Of the Nature of Man, continued ... 189
Chapter XCV. Of the Nature of Man, continued ... 191
Chapter XCVI. Of the Nature of Man, continued ... 193
Chapter XCVII. Of the Nature of Man, continued ... 195
Chapter XCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 197
Chapter XCIX. Of the Nature of Man, continued ... 199
Chapter C. Of the Nature of Man, continued ... 201
Chapter CI. Of the Nature of Man, continued ... 203
Chapter CII. Of the Nature of Man, continued ... 205
Chapter CIII. Of the Nature of Man, continued ... 207
Chapter CIV. Of the Nature of Man, continued ... 209
Chapter CV. Of the Nature of Man, continued ... 211
Chapter CVI. Of the Nature of Man, continued ... 213
Chapter CVII. Of the Nature of Man, continued ... 215
Chapter CVIII. Of the Nature of Man, continued ... 217
Chapter CIX. Of the Nature of Man, continued ... 219
Chapter CX. Of the Nature of Man, continued ... 221
Chapter CXI. Of the Nature of Man, continued ... 223
Chapter CXII. Of the Nature of Man, continued ... 225
Chapter CXIII. Of the Nature of Man, continued ... 227
Chapter CXIV. Of the Nature of Man, continued ... 229
Chapter CXV. Of the Nature of Man, continued ... 231
Chapter CXVI. Of the Nature of Man, continued ... 233
Chapter CXVII. Of the Nature of Man, continued ... 235
Chapter CXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 237
Chapter CXIX. Of the Nature of Man, continued ... 239
Chapter CXX. Of the Nature of Man, continued ... 241
Chapter CXXI. Of the Nature of Man, continued ... 243
Chapter CXXII. Of the Nature of Man, continued ... 245
Chapter CXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 247
Chapter CXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 249
Chapter CXXV. Of the Nature of Man, continued ... 251
Chapter CXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 253
Chapter CXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 255
Chapter CXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 257
Chapter CXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 259
Chapter CXXX. Of the Nature of Man, continued ... 261
Chapter CXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 263
Chapter CXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 265
Chapter CXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 267
Chapter CXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 269
Chapter CXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 271
Chapter CXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 273
Chapter CXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 275
Chapter CXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 277
Chapter CXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 279
Chapter CXL. Of the Nature of Man, continued ... 281
Chapter CXLI. Of the Nature of Man, continued ... 283
Chapter CXLII. Of the Nature of Man, continued ... 285
Chapter CXLIII. Of the Nature of Man, continued ... 287
Chapter CXLIV. Of the Nature of Man, continued ... 289
Chapter CXLV. Of the Nature of Man, continued ... 291
Chapter CXLVI. Of the Nature of Man, continued ... 293
Chapter CXLVII. Of the Nature of Man, continued ... 295
Chapter CXLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 297
Chapter CXLIX. Of the Nature of Man, continued ... 299
Chapter CL. Of the Nature of Man, continued ... 301
Chapter CLI. Of the Nature of Man, continued ... 303
Chapter CLII. Of the Nature of Man, continued ... 305
Chapter CLIII. Of the Nature of Man, continued ... 307
Chapter CLIV. Of the Nature of Man, continued ... 309
Chapter CLV. Of the Nature of Man, continued ... 311
Chapter CLVI. Of the Nature of Man, continued ... 313
Chapter CLVII. Of the Nature of Man, continued ... 315
Chapter CLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 317
Chapter CLIX. Of the Nature of Man, continued ... 319
Chapter CLX. Of the Nature of Man, continued ... 321
Chapter CLXI. Of the Nature of Man, continued ... 323
Chapter CLXII. Of the Nature of Man, continued ... 325
Chapter CLXIII. Of the Nature of Man, continued ... 327
Chapter CLXIV. Of the Nature of Man, continued ... 329
Chapter CLXV. Of the Nature of Man, continued ... 331
Chapter CLXVI. Of the Nature of Man, continued ... 333
Chapter CLXVII. Of the Nature of Man, continued ... 335
Chapter CLXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 337
Chapter CLXIX. Of the Nature of Man, continued ... 339
Chapter CLXX. Of the Nature of Man, continued ... 341
Chapter CLXXI. Of the Nature of Man, continued ... 343
Chapter CLXXII. Of the Nature of Man, continued ... 345
Chapter CLXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 347
Chapter CLXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 349
Chapter CLXXV. Of the Nature of Man, continued ... 351
Chapter CLXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 353
Chapter CLXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 355
Chapter CLXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 357
Chapter CLXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 359
Chapter CLXXX. Of the Nature of Man, continued ... 361
Chapter CLXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 363
Chapter CLXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 365
Chapter CLXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 367
Chapter CLXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 369
Chapter CLXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 371
Chapter CLXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 373
Chapter CLXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 375
Chapter CLXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 377
Chapter CLXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 379
Chapter CXC. Of the Nature of Man, continued ... 381
Chapter CXCI. Of the Nature of Man, continued ... 383
Chapter CXCII. Of the Nature of Man, continued ... 385
Chapter CXCIII. Of the Nature of Man, continued ... 387
Chapter CXCIV. Of the Nature of Man, continued ... 389
Chapter CXCV. Of the Nature of Man, continued ... 391
Chapter CXCVI. Of the Nature of Man, continued ... 393
Chapter CXCVII. Of the Nature of Man, continued ... 395
Chapter CXCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 397
Chapter CXCIX. Of the Nature of Man, continued ... 399
Chapter CC. Of the Nature of Man, continued ... 401
Chapter CCI. Of the Nature of Man, continued ... 403
Chapter CCII. Of the Nature of Man, continued ... 405
Chapter CCIII. Of the Nature of Man, continued ... 407
Chapter CCIV. Of the Nature of Man, continued ... 409
Chapter CCV. Of the Nature of Man, continued ... 411
Chapter CCVI. Of the Nature of Man, continued ... 413
Chapter CCVII. Of the Nature of Man, continued ... 415
Chapter CCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 417
Chapter CCIX. Of the Nature of Man, continued ... 419
Chapter CCX. Of the Nature of Man, continued ... 421
Chapter CCXI. Of the Nature of Man, continued ... 423
Chapter CCXII. Of the Nature of Man, continued ... 425
Chapter CCXIII. Of the Nature of Man, continued ... 427
Chapter CCXIV. Of the Nature of Man, continued ... 429
Chapter CCXV. Of the Nature of Man, continued ... 431
Chapter CCXVI. Of the Nature of Man, continued ... 433
Chapter CCXVII. Of the Nature of Man, continued ... 435
Chapter CCXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 437
Chapter CCXIX. Of the Nature of Man, continued ... 439
Chapter CCXX. Of the Nature of Man, continued ... 441
Chapter CCXXI. Of the Nature of Man, continued ... 443
Chapter CCXXII. Of the Nature of Man, continued ... 445
Chapter CCXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 447
Chapter CCXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 449
Chapter CCXXV. Of the Nature of Man, continued ... 451
Chapter CCXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 453
Chapter CCXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 455
Chapter CCXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 457
Chapter CCXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 459
Chapter CCXXX. Of the Nature of Man, continued ... 461
Chapter CCXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 463
Chapter CCXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 465
Chapter CCXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 467
Chapter CCXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 469
Chapter CCXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 471
Chapter CCXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 473
Chapter CCXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 475
Chapter CCXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 477
Chapter CCXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 479
Chapter CCXL. Of the Nature of Man, continued ... 481
Chapter CCXLI. Of the Nature of Man, continued ... 483
Chapter CCXLII. Of the Nature of Man, continued ... 485
Chapter CCXLIII. Of the Nature of Man, continued ... 487
Chapter CCXLIV. Of the Nature of Man, continued ... 489
Chapter CCXLV. Of the Nature of Man, continued ... 491
Chapter CCXLVI. Of the Nature of Man, continued ... 493
Chapter CCXLVII. Of the Nature of Man, continued ... 495
Chapter CCXLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 497
Chapter CCXLIX. Of the Nature of Man, continued ... 499
Chapter CCL. Of the Nature of Man, continued ... 501
Chapter CCLI. Of the Nature of Man, continued ... 503
Chapter CCLII. Of the Nature of Man, continued ... 505
Chapter CCLIII. Of the Nature of Man, continued ... 507
Chapter CCLIV. Of the Nature of Man, continued ... 509
Chapter CCLV. Of the Nature of Man, continued ... 511
Chapter CCLVI. Of the Nature of Man, continued ... 513
Chapter CCLVII. Of the Nature of Man, continued ... 515
Chapter CCLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 517
Chapter CCLIX. Of the Nature of Man, continued ... 519
Chapter CCLX. Of the Nature of Man, continued ... 521
Chapter CCLXI. Of the Nature of Man, continued ... 523
Chapter CCLXII. Of the Nature of Man, continued ... 525
Chapter CCLXIII. Of the Nature of Man, continued ... 527
Chapter CCLXIV. Of the Nature of Man, continued ... 529
Chapter CCLXV. Of the Nature of Man, continued ... 531
Chapter CCLXVI. Of the Nature of Man, continued ... 533
Chapter CCLXVII. Of the Nature of Man, continued ... 535
Chapter CCLXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 537
Chapter CCLXIX. Of the Nature of Man, continued ... 539
Chapter CCLXX. Of the Nature of Man, continued ... 541
Chapter CCLXXI. Of the Nature of Man, continued ... 543
Chapter CCLXXII. Of the Nature of Man, continued ... 545
Chapter CCLXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 547
Chapter CCLXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 549
Chapter CCLXXV. Of the Nature of Man, continued ... 551
Chapter CCLXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 553
Chapter CCLXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 555
Chapter CCLXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 557
Chapter CCLXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 559
Chapter CCLXXX. Of the Nature of Man, continued ... 561
Chapter CCLXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 563
Chapter CCLXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 565
Chapter CCLXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 567
Chapter CCLXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 569
Chapter CCLXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 571
Chapter CCLXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 573
Chapter CCLXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 575
Chapter CCLXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 577
Chapter CCLXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 579
Chapter CCXC. Of the Nature of Man, continued ... 581
Chapter CCXCI. Of the Nature of Man, continued ... 583
Chapter CCXCII. Of the Nature of Man, continued ... 585
Chapter CCXCIII. Of the Nature of Man, continued ... 587
Chapter CCXCIV. Of the Nature of Man, continued ... 589
Chapter CCXCV. Of the Nature of Man, continued ... 591
Chapter CCXCVI. Of the Nature of Man, continued ... 593
Chapter CCXCVII. Of the Nature of Man, continued ... 595
Chapter CCXCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 597
Chapter CCXCIX. Of the Nature of Man, continued ... 599
Chapter CCC. Of the Nature of Man, continued ... 601
Chapter CCCI. Of the Nature of Man, continued ... 603
Chapter CCCII. Of the Nature of Man, continued ... 605
Chapter CCCIII. Of the Nature of Man, continued ... 607
Chapter CCCIV. Of the Nature of Man, continued ... 609
Chapter CCCV. Of the Nature of Man, continued ... 611
Chapter CCCVI. Of the Nature of Man, continued ... 613
Chapter CCCVII. Of the Nature of Man, continued ... 615
Chapter CCCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 617
Chapter CCCIX. Of the Nature of Man, continued ... 619
Chapter CCCX. Of the Nature of Man, continued ... 621
Chapter CCCXI. Of the Nature of Man, continued ... 623
Chapter CCCXII. Of the Nature of Man, continued ... 625
Chapter CCCXIII. Of the Nature of Man, continued ... 627
Chapter CCCXIV. Of the Nature of Man, continued ... 629
Chapter CCCXV. Of the Nature of Man, continued ... 631
Chapter CCCXVI. Of the Nature of Man, continued ... 633
Chapter CCCXVII. Of the Nature of Man, continued ... 635
Chapter CCCXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 637
Chapter CCCXIX. Of the Nature of Man, continued ... 639
Chapter CCCXX. Of the Nature of Man, continued ... 641
Chapter CCCXXI. Of the Nature of Man, continued ... 643
Chapter CCCXXII. Of the Nature of Man, continued ... 645
Chapter CCCXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 647
Chapter CCCXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 649
Chapter CCCXXV. Of the Nature of Man, continued ... 651
Chapter CCCXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 653
Chapter CCCXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 655
Chapter CCCXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 657
Chapter CCCXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 659
Chapter CCCXXX. Of the Nature of Man, continued ... 661
Chapter CCCXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 663
Chapter CCCXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 665
Chapter CCCXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 667
Chapter CCCXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 669
Chapter CCCXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 671
Chapter CCCXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 673
Chapter CCCXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 675
Chapter CCCXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 677
Chapter CCCXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 679
Chapter CCCXL. Of the Nature of Man, continued ... 681
Chapter CCCXLI. Of the Nature of Man, continued ... 683
Chapter CCCXLII. Of the Nature of Man, continued ... 685
Chapter CCCXLIII. Of the Nature of Man, continued ... 687
Chapter CCCXLIV. Of the Nature of Man, continued ... 689
Chapter CCCXLV. Of the Nature of Man, continued ... 691
Chapter CCCXLVI. Of the Nature of Man, continued ... 693
Chapter CCCXLVII. Of the Nature of Man, continued ... 695
Chapter CCCXLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 697
Chapter CCCXLIX. Of the Nature of Man, continued ... 699
Chapter CCCL. Of the Nature of Man, continued ... 701
Chapter CCCLI. Of the Nature of Man, continued ... 703
Chapter CCCLII. Of the Nature of Man, continued ... 705
Chapter CCCLIII. Of the Nature of Man, continued ... 707
Chapter CCCLIV. Of the Nature of Man, continued ... 709
Chapter CCCLV. Of the Nature of Man, continued ... 711
Chapter CCCLVI. Of the Nature of Man, continued ... 713
Chapter CCCLVII. Of the Nature of Man, continued ... 715
Chapter CCCLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 717
Chapter CCCLIX. Of the Nature of Man, continued ... 719
Chapter CCCLX. Of the Nature of Man, continued ... 721
Chapter CCCLXI. Of the Nature of Man, continued ... 723
Chapter CCCLXII. Of the Nature of Man, continued ... 725
Chapter CCCLXIII. Of the Nature of Man, continued ... 727
Chapter CCCLXIV. Of the Nature of Man, continued ... 729
Chapter CCCLXV. Of the Nature of Man, continued ... 731
Chapter CCCLXVI. Of the Nature of Man, continued ... 733
Chapter CCCLXVII. Of the Nature of Man, continued ... 735
Chapter CCCLXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 737
Chapter CCCLXIX. Of the Nature of Man, continued ... 739
Chapter CCCLXX. Of the Nature of Man, continued ... 741
Chapter CCCLXXI. Of the Nature of Man, continued ... 743
Chapter CCCLXXII. Of the Nature of Man, continued ... 745
Chapter CCCLXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 747
Chapter CCCLXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 749
Chapter CCCLXXV. Of the Nature of Man, continued ... 751
Chapter CCCLXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 753
Chapter CCCLXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 755
Chapter CCCLXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 757
Chapter CCCLXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 759
Chapter CCCLXXX. Of the Nature of Man, continued ... 761
Chapter CCCLXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 763
Chapter CCCLXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 765
Chapter CCCLXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 767
Chapter CCCLXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 769
Chapter CCCLXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 771
Chapter CCCLXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 773
Chapter CCCLXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 775
Chapter CCCLXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 777
Chapter CCCLXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 779
Chapter CCCXC. Of the Nature of Man, continued ... 781
Chapter CCCXCI. Of the Nature of Man, continued ... 783
Chapter CCCXCII. Of the Nature of Man, continued ... 785
Chapter CCCXCIII. Of the Nature of Man, continued ... 787
Chapter CCCXCIV. Of the Nature of Man, continued ... 789
Chapter CCCXCV. Of the Nature of Man, continued ... 791
Chapter CCCXCVI. Of the Nature of Man, continued ... 793
Chapter CCCXCVII. Of the Nature of Man, continued ... 795
Chapter CCCXCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 797
Chapter CCCXCIX. Of the Nature of Man, continued ... 799
Chapter CD. Of the Nature of Man, continued ... 801
Chapter CDI. Of the Nature of Man, continued ... 803
Chapter CDII. Of the Nature of Man, continued ... 805
Chapter CDIII. Of the Nature of Man, continued ... 807
Chapter CDIV. Of the Nature of Man, continued ... 809
Chapter CDV. Of the Nature of Man, continued ... 811
Chapter CDVI. Of the Nature of Man, continued ... 813
Chapter CDVII. Of the Nature of Man, continued ... 815
Chapter CDVIII. Of the Nature of Man, continued ... 817
Chapter CDIX. Of the Nature of Man, continued ... 819
Chapter CDX. Of the Nature of Man, continued ... 821
Chapter CDXI. Of the Nature of Man, continued ... 823
Chapter CDXII. Of the Nature of Man, continued ... 825
Chapter CDXIII. Of the Nature of Man, continued ... 827
Chapter CDXIV. Of the Nature of Man, continued ... 829
Chapter CDXV. Of the Nature of Man, continued ... 831
Chapter CDXVI. Of the Nature of Man, continued ... 833
Chapter CDXVII. Of the Nature of Man, continued ... 835
Chapter CDXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 837
Chapter CDXIX. Of the Nature of Man, continued ... 839
Chapter CDXX. Of the Nature of Man, continued ... 841
Chapter CDXXI. Of the Nature of Man, continued ... 843
Chapter CDXXII. Of the Nature of Man, continued ... 845
Chapter CDXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 847
Chapter CDXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 849
Chapter CDXXV. Of the Nature of Man, continued ... 851
Chapter CDXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 853
Chapter CDXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 855
Chapter CDXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 857
Chapter CDXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 859
Chapter CDXXX. Of the Nature of Man, continued ... 861
Chapter CDXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 863
Chapter CDXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 865
Chapter CDXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 867
Chapter CDXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 869
Chapter CDXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 871
Chapter CDXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 873
Chapter CDXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 875
Chapter CDXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 877
Chapter CDXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 879
Chapter CDXL. Of the Nature of Man, continued ... 881
Chapter CDXLI. Of the Nature of Man, continued ... 883
Chapter CDXLII. Of the Nature of Man, continued ... 885
Chapter CDXLIII. Of the Nature of Man, continued ... 887
Chapter CDXLIV. Of the Nature of Man, continued ... 889
Chapter CDXLV. Of the Nature of Man, continued ... 891
Chapter CDXLVI. Of the Nature of Man, continued ... 893
Chapter CDXLVII. Of the Nature of Man, continued ... 895
Chapter CDXLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 897
Chapter CDXLIX. Of the Nature of Man, continued ... 899
Chapter CDL. Of the Nature of Man, continued ... 901
Chapter CDLI. Of the Nature of Man, continued ... 903
Chapter CDLII. Of the Nature of Man, continued ... 905
Chapter CDLIII. Of the Nature of Man, continued ... 907
Chapter CDLIV. Of the Nature of Man, continued ... 909
Chapter CDLV. Of the Nature of Man, continued ... 911
Chapter CDLVI. Of the Nature of Man, continued ... 913
Chapter CDLVII. Of the Nature of Man, continued ... 915
Chapter CDLVIII. Of the Nature of Man, continued ... 917
Chapter CDLIX. Of the Nature of Man, continued ... 919
Chapter CDLX. Of the Nature of Man, continued ... 921
Chapter CDLXI. Of the Nature of Man, continued ... 923
Chapter CDLXII. Of the Nature of Man, continued ... 925
Chapter CDLXIII. Of the Nature of Man, continued ... 927
Chapter CDLXIV. Of the Nature of Man, continued ... 929
Chapter CDLXV. Of the Nature of Man, continued ... 931
Chapter CDLXVI. Of the Nature of Man, continued ... 933
Chapter CDLXVII. Of the Nature of Man, continued ... 935
Chapter CDLXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 937
Chapter CDLXIX. Of the Nature of Man, continued ... 939
Chapter CDLXX. Of the Nature of Man, continued ... 941
Chapter CDLXXI. Of the Nature of Man, continued ... 943
Chapter CDLXXII. Of the Nature of Man, continued ... 945
Chapter CDLXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 947
Chapter CDLXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 949
Chapter CDLXXV. Of the Nature of Man, continued ... 951
Chapter CDLXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 953
Chapter CDLXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 955
Chapter CDLXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 957
Chapter CDLXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 959
Chapter CDLXXX. Of the Nature of Man, continued ... 961
Chapter CDLXXXI. Of the Nature of Man, continued ... 963
Chapter CDLXXXII. Of the Nature of Man, continued ... 965
Chapter CDLXXXIII. Of the Nature of Man, continued ... 967
Chapter CDLXXXIV. Of the Nature of Man, continued ... 969
Chapter CDLXXXV. Of the Nature of Man, continued ... 971
Chapter CDLXXXVI. Of the Nature of Man, continued ... 973
Chapter CDLXXXVII. Of the Nature of Man, continued ... 975
Chapter CDLXXXVIII. Of the Nature of Man, continued ... 977
Chapter CDLXXXIX. Of the Nature of Man, continued ... 979
Chapter CDXC. Of the Nature of Man, continued ... 981
Chapter CDXCI. Of the Nature of Man, continued ... 983
Chapter CDXCII. Of the Nature of Man, continued ... 985
Chapter CDXCIII. Of the Nature of Man, continued ... 987
Chapter CDXCIV. Of the Nature of Man, continued ... 989
Chapter CDXCV. Of the Nature of Man, continued ... 991
Chapter CDXCVI. Of the Nature of Man, continued ... 993
Chapter CDXCVII. Of the Nature of Man, continued ... 995
Chapter CDXCVIII. Of the Nature of Man, continued ... 997
Chapter CDXCIX. Of the Nature of Man, continued ... 999
Chapter D. Of the Nature of Man, continued ... 1001

Perreverendo Scni,

DN. ELIÆ EHINGERO,

PHILOLOGO ET POLYHISTORI EXIMIO, de re Christiana & Literaria præclarè merito,& emerito,suo in Christo Patri venerando.

S. P.

GEminum munus tuum Symboli & Decalogi Acatholici, Venerande in Christo Pater, Vir Clarissime & meritissime,unà cum literis longe gratissimis, rectè accepi, multumq; pro iis debere tibi, libens profiteor, quod & lectione eorum plurimum fuerim delectatus, & quantum ex multiplici Lectione in rem Evangelii,contra Jesuitarum strophas contuleris,liquidò cognoverim,quo nomine juventuti studiosæ quondam Tibi concreditæ, gratulandum censeo,quæ te monstratore malas insidiatorum artes bonis artibus eludere didicit. Et cum Jesuitæ has ad populum phaleras subinde projiciant,& talia glaucomata incautis objiciant,rectè iisdem armis iis occurritur, ut impudentes esse (quo uno triumphant) dediscant,certè populi non obesæ naris ludibriò,exponantur. Utinam verò sit vel Patronus,qui lucem fœnerari tuis illis velit,vel Typographus,qui operam huc suam conferat. Cæterùm hi apud nos ita exaruerunt,ut vix tabellis alphabetariis excudendis sufficiant: illi verò post Bellonæ rabiem nuspiam apparent,nisi forte unus nobis supersit Augustus Dux,Literarum Princeps,sed qui nimiis incursionibus, senio jam gravatus,& obruitur,& opprimitur. Beatum tamen Te,cui tantus thesaurus propria diligentia quæsitus domi repositus est,testis fœcundi pensi tui,apud posteritatem ostentandus, & quod ego optarim, in nobili aliqua Bibliotheca reponendus. Vale Vir eximie,& amare perge

meritorum tuorum

æstimatorem studiosiss.

Bebenhusii 24. Septembr.
1651.

Johan. Val. Andreæ D.

LE-

LECTORI
SALUTEM.

HIc in frontiſpicio monendus es Amice & benevole Lector, Typothetam ex incuria Præfationem in Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Centuriam decimam quintam (præcedentes centurias in centuriis Magdeburgenſibus videre licebit) quam Operi huic præmittere debuiſſet, pagin. 165. poſuiſſe, excuſa errorem, id quod libenter facies, ſi labi eſſe humanum tecum recordaris. Utere interim Opere hoc, cui nihil deeſſe ſcias, in tuum commodum, cætera quæ irrepſerunt ſphalmata, corrige, & expecta Miſcellanea Theologica Clariſſimi Dn. Autoris μακαρίτου, lectu digniſſima, propediem lucem viſura.

Vale.

Digitized by Google

INDEX MATERIARUM.

Locus 1. *de S. Scriptura* pag. 4
2. *de Deo uno & trino* 6
3. *de duabus naturis in Christo* 8
de Nestorianismo 12
Christum in opere redemtionis causam sociam non admittere 14. 225
Oratio Physico-Theologica de dicto Athanasiano, sicut anima rationalis & caro, unus est homo: ita Deus & homo, unus est Christus 16
4. *de Creatione* 20
5. *de Angelis bonis & malis* 21
6. *de Imagine Dei in homine* 22
7. *de aterna Dei Providentia* 24
8. *de Peccato* 26
de B. Virgine 27
9. *de Libero arbitrio* 30
10. *de Lege* 32
de Evangelio Pontificiorum aterno 34
11. *de Evangelio* 36
de Incertitudine salutis apud Pontificios 37
de Certitudine salutis contra dubitationem 38
12. *de Justificatione* 39 40
de fide per charitatem operante 45
pro sola fide 52. 53. 55
contra solam fidem 55
de Justitia imputativa 57
13. *de Prædestinatione* 59
14. *de bonis operibus* 62 65. 67
15. *de Pœnitentia & Confessione* 68
de Confessione 69
de Fide 69
de Indulgentiis & Antichristo 70
de Absolutione 75
de Satisfactione 76
Clavis ligans qua in excommunicando Serenissimo Romanorum Imperator. Ludovico Bavaro abusus est Pontifex Romanus Iohan. XXII. 78
16. *de Ecclesia* 80
de Successione 83
Ecclesia est instar Lunæ 84
Analecta Catholicorum miraculorum 85
17. *de Libertate Christiana & adiaphoris* 89
18. *de Ministerio Ecclesiastico* 92. 95
de Ordine Ecclesiastico 97
de Petro 96
de Papa Sponso Ecclesiæ 102
de Papa Liberio, Ariano 102
de Papæ potestate 102. 103
de Disciplina Ecclesiastica 110
Pontifices Romanos nec in moribus esse ἀναμαρτήτους, *impeccabiles.* 111. 525.
19. *de Sacramentis* 119
20. *de Baptismo* 122
21. *de Cœna Domini* 123
de Berengario 124
de Communione sub una specie 129
22. *de Missa* 131. 593
de Transsubstantiatione 132

An

Index Materiarum.

An Christus in Missa verè & propriè occidatur? 134
23. *de Scandalo.* 138
24. *de Cruce ac consolationibus,* 138
25. *de Invocatione Dei.* 139
26. *de Votis Monasticis.* 142
Herrn Hansen von Schwartzenberg Schreiben an den Bischoff zu Bamberg/ wegen seiner Tochter/ die er auß dem Closter genommen. 142.
27. *de Magistratu.* 144. 148.
28. *de Conjugio & Cœlibatu Sacerdotum.* 150.
29. *de Morte.* 153
30. *de Fine mundi.* 154.
31. *de resurrectione mortuorum.* 155.
32. *de Inferno & Purgatorio.* 155.
de oratione pro mortuis. 156.
33. *de Vita æterna.* 160.
Præfatio in Historiam Ecclesiasticam Centuria decimaquinta, qua fuerit fides & doctrina illius seculi? 165
An scripta patrum sint authentica, & tenenda omnia usque ad ultimum jota? 175.
de S. Augustino labili. 190.
de S. Hieronymo labili. 210.
de prima veterum Germanorum fide, ejusque corruptione. 222.
de S. Francisco, altero Christo. 227
de humanitate & obedientia S. Francisci & fratris Bernardi. 235.
de Stigmatibus S. Francisci. 244.
de fortuita Pontificiorum Theologia. 245
orationes 4. contra Concilium Tridentinum. 253. 263. 283. 303.
de Lupanaribus. 318.
de modo utiliter conferendi cum diversæ religionis hominibus. 321.
Non oportere cum Diabolo disputare. 334-340.
de LXX. *Interpretum versione.* 342.
de Neo-Decalogo Romano. 349.
de Symbolo Neo-Catholico Romano. 357 275.
de Successu Evangelij. 370.
Was heiß/ vnd sey/ schlecht vnd einfältig glauben. 371.
Von dem Calviniſchen einfältigen Glauben. 376.
Von dem Lutheriſchen einfältigen Glauben. 378.
de Flagellantibus. 379. *contra flagellantes.* 384.
Sententia Scholasticorum de merito Christi. 388.
Was von den Wallfarten nach Jerusalem / zu dem Heil. Grab zu halten sey? 391
Canones Pœnitentiales. 395
de Indulgentijs. 292. 410
Vom Römiſchen Jubel-Calender. 408.

De Ecclesia, quibus ostenditur
1. *Romanam Ecclesiam non esse unam.* 465.
2. *Non esse Sanctam.* 476.
3. *Non esse Catholicam.* 488.
4. *Non esse Apostolicam.* 498.
de Ecclesia Romana Reformatione. 511.
de anno seculari Ecclesiæ Ratisbonensis 532.

Antis-

Index Materiarum.

Δεῖξις, Oſtenſio, novam Romanam Eccleſiam à veteri defeciſſe 558

An Reformati ſint γνήσιοι ſocij Auguſtanæ Confeſſionis? 561

de Papa Romano
- 1. Theologo 573
- 2. Grammatico 589
- 3. Dialectico 600
- 4. Politico, ſeu de diviciis Rom. Eccleſiæ 615

An omnes animæ poſt hanc vitam ignibus probandæ ſint? 582

de voto perpetuo virginitatis 594

de Invocatione Sanctorum. 595

de merito bonorum operum 596

de Idololatria 626

An cum Conciliis Pontifex Romanus in fide poſſit errare? 639

Alexandrum III. Papam calcaſſe collum Friderici Imperatoris. 641

Catena, Papam eſſe ſponſum Eccleſiæ 649

de octo Vrbanis Pontificibus Romanis 651

An Pontifex Romanus ſit Antichriſtus 667

Χριστωνυμία de iis, qui in Papatu ſibi nomen Chriſti tribuerunt 686

De Monachis. Geſta Dei per Monachos 688

Vaticinia de clade & internecione Ieſuitarum 706

de Laudibus Ieſuitarum 708

de fide Patrum Societatis Ieſu 716

de Vituperio Ieſuitarum 722

An & quomodo Ieſuita ſit omnis homo? 745

Septem regulæ Clericorum 793

Imago beſtiæ Apocalypticæ 795

Von den Heuſchrecken 798

de S. Franciſco 805

de S. Dominico 819

de Amniſtia. 836

An Romanorum Imperator ſit ſubjectus Pontifici? 841

Digitized by Google

AD Centuriam decimam quintam Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, Chriſto adminiculante, deſcendimus, in qua non imus inficias, ſtatum Eccleſiæ fuiſſe miſerrimum: Unicam tantum audiamus S. Brigitam Revelationum lib. 3. c. 27 ſcribentem. Omnes gradus ſua laudabili diſpoſitione apoſtataverunt, quia charitas DEI verſa eſt in cupiditatem mundi, &: poſt hæc audivi vocem dicentem: O Roma, Roma, muri tui dirupti ſunt, & ideò portæ tuæ ſunt ſine cuſtodia. Vaſa tua venduntur, ideò altaria tua deſolata ſunt, vivum ſacrificium & incenſum matutinum comburitur in atrio. Et ideò non ingreditur de ſancto ſanctorum ſanctus odor ſuaviſſimus. Et: nunc verſa eſt in ſcoriam & principes ejus principes pacis. Nunc autem verſa eſt in ſcoriam, & principes ejus homicidæ. O ſi cognoſceres dies tuos, O Roma, fleres utique & non gauderes. Pag. 214.

Cap. 33. Quare timendum *Catholicam fidem in brevi deperire*, niſi talis venerit, qui Deum ſuper omnia, & proximum ſuum ſicut ſeipſum diligat, fide non ficta. Omnes abuſiones abolendo.

Cap. 57. p. 292. Mater loquitur: Roma eſt quaſi ager, ſuper quem zizania excrevit. Ideò prius debet mundari cum acuto ferro, in igne purgari, poſtea aratro cum jugo boum.

Cap. 132. p. 398. Sic Sacerdotes non loquuntur mirabilia mea, ſed mundi amorem, ſuam voluptatem prædicant, & nihil eſſe reputant, quod pro eis feci. Secundo *perdiderunt clavem*, qua miſeris deberent aperire cœlum: illam autem, qua aperitur infernus, diligunt, & reconditam habent in ſindone munda.

Cap. 142. Audi GREGORI Papa XI. Incipe reformare Eccleſiam meam, quam ego acquiſivi meo proprio ſanguine, & renovetur, & ſpiritualiter reducatur ad priſtinum ſtatum ſuum ſanctum, quia jam nunc

magis veneratur lupanar, quàm sancta mater Ecclesia.

Revelat.l.5.cap.32.p.519. Pater ad Filium loquitur. Sed verè sponsa tua nunc facta est adultera, foresthalami sunt clausæ, & in loco Sponsæ jacet *adultera* pessima.

Cap.96.pag.603. Nec mirum: nam ipse, qui clamare debuerat, venite, & invenietis requiem animarum vestrarum: ipse clamabat. Venite & videte me in pompa & ambitione, plus quàm Salomonem, *Venite ad Curiam meam, & exhaurite bursas vestras, & invenietis perditionem animarum vestrarum.*

Revelat.lib.7.c.7.p.632. Multi summi Pontifices fuerunt ante Johannem Papam, *qui sunt in inferno, &c.*

Revelationes Extravagantes cap.51.fol.825. Inquire ulterius, & audi qualis est dispositio curiæ Romanæ quæ sedes mea deberet esse. Sicut enim in sede quatuor sunt columnæ sustentantes, & medium quoddam, in quo sedens quiescit: Sic in sede mea, quam summis Pontificibus reliqui, deberent esse quasi quatuor columnæ, Humilitas scilicet, Obedientia, Justitia, & Misericordia, & medium scilicet divina Sapientia cum divina charitate: Sed hæc *mutata est*, & assumta nova sedes, in qua est superbia pro humilitate, propria voluntas pro obedientia, amor pecuniæ pro Justitia, ira & invidia pro misericordia: medium autem vocari sapiens & magister ad mundum. *Ecce sic immutata est sedes mea.*

Verum igitur est, quod quidam Poeta Christianus de Ecclesiæ magnificentia cecinit.

Quàm speciosa tuæ est, Ecclesia, sortis imago,
Quam Sol ambit, amat, nulla nec astra juvant!
Mentitur pictura nihil, volat orbe relicto,
Addictusque polo noster adhæret amor.

Rursus de turpitudine meretricis Babylonicæ.

Quam pudibunda tuæ est, Ecclesia, sortis imago,
Cui fera Lerna thronus, tetra venena cibus!
Mentitur pictura nihil: ruit exul ab alto,
Nec nisi putre solum vester oberrat amor.

Quanquam verò in decima quinta centuria Ecclesiæ status fuerit atrociter corruptus: tamen in maximis etiam tenebris Papatûs Deus veritatem illucescere voluit, ne adversarii conquererentur, Lutheranam fi-

dem

dem esse planè novam, & prioribus seculis inauditam quòd in præsens, ex Autoribus Catholicis pro virili demonstrabimus.

De S. Scripturæ Lutherani idem credunt, quod Melchior Canus locor. Theol. l. 7. c. 3. p. 221. Canonicos autores ut supernos, cœlestes, divinos, perpetuam, stabilemque constantiam servare: reliquos verò Scriptores sanctos, inferiores & humanos esse, deficereque interdum, ac monstrum quandoque parere, præter convenientem ordinem institutumque naturæ.

D. Henricus Canisius Tom. 3. antiquarum lectionum, parte secunda p 25. Johannes de Ragusio statim ad S. Scripturam veluti ad certissimam *& inobliquabilem regulam* communiter recurritur, & secundum testimonium Veritatis ejusdem, sublatis dubiis, Veritas elucescit.

Pag. 33. Sacra Scriptura in sensu literali & bene intellecta est infallibilis fidei regula *& sufficientissima.*

Si Scriptura non esset sufficiens fidei Regula, sequeretur, quòd Spiritus Sanctus insufficienter tradidisset eam, qui est Auctor ipsius.

Antiquiores ita docuerunt, ut Salvianus l. 5. de gubern. p. 161. Nos ergò tantum Scripturas Sacras *plenas, inviolatas, integras* habemus, qui vel in fonte suo bibimus, vel certè de purissimo fonte haustos per ministerium puræ translationis haurimus.

Ita docuit Ecclesia tempore Concilii Niceni apud Gelasium, Cyzic. part. 2 p. 124. Τοῖς γεγραμμένοις πίστευε, τὰ μὴ γεγραμμένα μὴ ἐπίζήτει. Scriptis crede: quæ non scripta sunt, ne cogites, nec inquiras.

Ita non docet moderna Romana Ecclesia. In vita Servæ Dei *Theresæ de Iesu* pag. 86. Ægrè ferebat, quòd suæ Moniales abstrusa Dei mysteria, vel alias curiositates, quæ ad mulieres non pertinent, indagarent. Cum Toleti degeret, puella quædam ab ea Religionis habitum efflagitavit, quam cum in religionem admitti decrevisset, dixit puella, habere penes se Biblia, quæ ad Monasterium erat allatura. Confestim à Dei serva exclusa fuit, dicente: *Biblia*, filia, ne afferas, neque huc venias, sumus enim mulieres, quæ præterquam nere nihil aliud scimus. Quæ puellæ repulsa non sine divino instinctu, ob nimiam curiositatem à serva Dei fuit facta: nam (ut postea evenit) ob aliquos errores contra fidem habitos, à sancto Inquisitionis officio punita fuit. *Bruxellis.*

Lutherani docent, quod in decima quinta centuria docuit *Iohannes*

Driedo de Eccleſiaſticis Scripturis l. 4. c. 4. p. 239. b. Eccleſia primitiva, propter Collegium Apoſtolorum, ad tradendam novam fidei noſtræ doctrinam, majoris erat gratiæ, majorisque autoritatis, quam Eccleſia, quæ nunc eſt. & ſuper omnibus ergò, quæ ex ſcripturis ſacris ſunt manifeſta, *Prior, notior, & vetuſtior* autoritas ejuſdem Scripturæ, quàm ejus Eccleſiæ, quæ nunc eſt. Nam & hujuſcemodi Eccleſia quæ nunc eſt, quemadmodum in ſuperioribus diximus, ex Scripturis ſacris quærenda eſt & cognoſcenda.

LOCUS I.

De S. Scriptura.

ECcleſia centuriæ decimæ quintæ debuit Patres audire, inprimis *Clementem Alexandrinum* Strom. l. 6. p. 488 Τῇ προνοίᾳ τὰς προφητείας γεγενῆσθαι φαμὲν ἀΐδι. Ἐγνωμεικὸς γὰρ ὅτι ὁ θεὸς αὐτὰ προστάξας ὄντως, καὶ ἃ δεῖ ἄτερ γραφῆς λέγομεν Divina providentia (ex ſententia Divi Petri) factas eſſe ſcripturas, ſic referens: ſciebamus enim DEUM hæc verè juſſiſſe, *& abſque Scriptura nihil dicimus.*

Vor Zeiten hat man in Klöſtern die H. Schrifft Altes vnd Newes Teſtaments Hiſtorien fürleſen: Jetzunder verbiet man die heilige Schrifft den Nonnen/ wie auß Thereſa gehört: Hergegen vergönt man den Kloſter-Jungfrawen/ **daß ſie umb ein** Pater noſter **dörffen** ſpielen/ das beweiſen wir auß einem Büchlein deſſen Titul iſt/ Das Leben der Durchleuchtigſten Königin Magdalenæ/ Ertzhertzogin zu Oeſterreich/ ꝛc. deß Königlichen Stiffts zu Hall im Inthal Stiffterin. Folio 313. Bey den Krancken und Aderläſſern war jhr auch nicht zuwider daß man ſich/ nach gelegenheit der Zeit/ mit etlichen kurtzweiligen Spilen (Karten und Würffel außgenommen) recreirte/ jedoch weder umb Gelt oder Geltswerth/ ſonder **umb ein Vatter vnſer vnd** Ave Maria, oder andere kurtze Gebetlein oder übung einer gewiſſen Tugend/ vnd dergleichen.

Inſpruck bey Daniel Paur.

Indianiſche newe Relation erſter Theil/ zu Augſpurg Anno 1614. getruckt/ ſagt zum König: Die Chriſten haben das Evangelium vnd Pſalter/ auch die Bücher Moſis gantz verfälſcht: Darauff der Pater geantwortet/ Herr dem iſt nicht alſo.

Pag. 18.

Hieron. tom. 4. in cap. 6. Eſaiæ lib. 3 p. 25. Quòd ſi aliquis dixerit: Hebræos

Hebræos libros poſtea à Judæis eſſe falſatos, audiat Origenem, quid in octavo volumine explanationum Eſaiæ huic reſpondeat quæſtiunculæ; quod nunquam Dominus & Apoſtoli, qui cætera crimina arguunt in ſcribis & Phariſæis de hoc crimine, quod erat maximum, reticuiſſent. in autem dixerint, poſt adventum Domini Salvatoris, & prædicationem Apoſtolorum, libros Hebræos fuiſſe ſalvatos, cachinnũ tenere non otero ut Salvator & Evangeliſtæ & Apoſtoli ita teſtimonia protulerint, t Judæi poſtea falſaturi erant.

Apud Manuelem Calecam *Græci de Latinis* p. 423. Sacros Canonus & ſacras literas vix legunt. Canones verò & Leges ſibi eſſe ajunt ıſſa Papæ, qui pro tempore ſedem Romanam tenet. Præcepta verò orum qui vita functi ſunt, ſive Apoſtoli, ſive Patres fuerint, unà rum ils mors arbitrantur.

Thomas Bozius, qui centuria decima quinta vixit, lib. 16. de ſignis ecleſiæ c. 10. p. 189. Quicquid divina Scriptura autoritatis habet, id tom fuit atque eſt ab Eccleſia. *Romæ 1591 dedicat Innocentio IX*

Et: at ipſa Eccleſia propter arctiſſimam cum Deo conjunctionem abet, non veritati innititur, ſed veritas innititur Eccleſiæ, quaſi columnæ & firmamento. p. 191. *Credo unam ſanctam Eccleſiam.*) Scimus autem articulos eſſe veluti principia quædam, quibus præ cunctis fides eſt abenda: at Scriptura non refertur inter hujuſmodi principia, quamvis la ſancta dicatur ac ſacra, ſed per Eccleſiam, quaſi per quoddam prinpium probatur, & confirmatur, cum pertineat ad eam, rejicere & approbare ſcripturas.

Albertus Pighius Hierarchiæ Eccleſiaſticæ l. 1. c. 2. p. 8. Nam de vangeliis rurſus pergam interrogare, quî ſciam hæc eſſe Matthæi, arci, Lucæ, Johannis, quæ ſub illorum nomine legimus, ut qui autopha eorum nunquam viderint, & ſi viderint, non agnoſcerent, & ut rtò agnoſcerent, quis certos reddidit vera eſſe, certaque, quæ ſcribunt, nnia, de Chriſto (præſertim Marcus & Lucas) quæ nunquam viderant, d crediderunt narrantibus aliis? Idem interrogari poteſt de Matthæo Johanne, quibus tametſi in hoc credamus, quod dictis actisq; Chriinterfuerunt, non tamen omnibus, quæ ſcripſerunt, *potuerunt etiam & bi memoria & mentiri*, ut omnis homo falli poteſt & fallere. Coloniæ folio apud hæredes Arnoldi Birckmanni. *Coloniæ* 1572.

Idem Pighius controversia 3. p. 89. b. Sunt enim Scripturæ *muti judices*.

Gretserus contra Regem Angliæ Jacobum p. 165. Nullius Catholicorum Scripturam pro cerco naso, pro mortua litera, & pro Lesbia regula habet.

Rectius scripsit Cyrillus Alexandrinus in Amos p. 706. Tantopere nonnulli insanierunt, ut sanctos quoque Prophetas *mentiri* arbitrarentur.

Basilius Magnus epist. 64. p. 565. Demnach wann jhre Träum mit den Gebotten deß HErrn übereinstimmen/ so seyn sie an dem Evangelio vergnügt und zu frieden/ welches gar nicht bedarff/ daß jhm erst durch die Träum sein Glaubwürdigkeit mitgetheilt werde.

§ I.

De Deo Uno & Trino.

MAximi beneficii loco ducendum, quòd misericordissimus Dei, Sacrosanctæ Trinitatis mysterium, à seculis absconditum in maximis tenebris conservare voluerit. Qui enim citharam intuetur elegantissimè instructam, ejusque summâ factam arte & ordine, compositionem vel pulsatarum fidium concentum audit: aliò cogitationes animi non refert, quàm ad ipsum artificem ac citharœdum. Hunc animo concipit, ad hunc se convertit, utut oculis eum non aspiciat. Sic & [illegible] non potest non esse manifestum id, quod & condidit universa, & condita movet ac conservat, utut animi cogitatione comprehendi à nobis nequeat. Adeoque prorsus hebetis esse hominem judicii necesse est, qui non sponte sua, naturaliumque demonstrationum vestigiis inhærens eò progrediatur, imò hac ipsa ratione intelligimus, Deum hoc non esse, quod animo informamus, & utcunque exprimimus, rationisq; vi delineamus.

Greg. Naz. Orat. 2. Theol p. 25.

Raymundus Lullius (testimonio Papirii Massoni qui centuria decima quinta vixit & scripsit) excellentis ingenii Philosophus, in aula Bonifacii erat anno 1296. ibique absolvit opusculum egregium, quo articulos fidei Christianæ probare argumentis & rationibus demonstrare conatur, in quo libello Bonifacii & Cardinalium, qui tunc vivebant, mentionem fieri moneo.

Tannerus

Tannerus hujus Lulli syllogismum pro S. Trinitate nobis reliquit no 1. pag. 1071.

Ubicunque est actus, est concordia agentis & acti in ipso actu.

In divina bonitate est actus, quem ipse appellat bonificare. Ergò st concordia bonificativi & bonificabilis in actu bonificandi : ac nde pluralitas, sine qua concordia esse non potest. Ex quibus poltea t, cum tria hæc sint in Deo, reipsa distincta, nimirum bonificati-, & actus bonificandi, hæc esse tres personas, neque has alias esse n Patrem, Filium & Amorem seu Spiritum S.

Clarius, rectius & verius scripsit *Leonardus Lessius* circa finem ri iæ decimæ quintæ de providentia p. 9. Unum esse supremum Nu-, cujus providentia administrentur omnia, patet

1. Ex omnium gentium & sapientum confessione.

2. Ex motu orbium cœlestium.

3. Ex eo, quod res corporales & aspectabiles non possunt esse à is.

4. Ex rerum pulchritudine & structura partium, respectu totius.

5. Ex structura partium mundi in ordine ad finem.

6. Ex structura partiũ in animalibus & plantis, in ordine ad finem.

7. Ex eo, quòd omnium operationes ordinatissimè ad finem ten-.

8. Ex vultuum & vocum diversitate, & mundi paupertate.

9. Ex miraculis.

10. Ex prædictionibus & occultorum revelatione.

11. Ex spiritibus.

12. Ex morum & vitæ directione.

13. Ex eo, quod nihil debet manere inordinatum, & animæ imtalitate.

14. Ex variis divinæ severitatis & benignitatis exemplis.

15. Ex pœnis, quæ blasphemis, sacrilegis, perjuris repente & invisr irrogatæ.

Centuria decima quinta credidit, quod Concilium Florentinum uria antecedente definivit essione 18. p. 438. Nos dicimus, substan- & personam sive hypostasin, esse idem re, differre autem nostro o intelligẽdi, ita ut persona constet ex substantia & proprietatibus.

Sessione

Sessione 19. p. 446. In divinis non esse substantiam quæ generat aut spirat, sed hypostases esse, quæ generant & spirant. Sequitur ergò ut ejus causa sit paterna hypostasis, non substantia.

P. 448. Ita ergò concludunt omnes, substantiam in divinis non generare.

P. 452. Duobus modis intelligitur nomen substantiæ: uno quidem cum naturam tribus personis communem significare volumus; altero verò quando substantiam accipimus unà cum proprietatibus, quæ sunt in ea, hoc est hypostasin.

P. 453. *Persona* constat ex divina substantia & proprietate, & hæc unum sunt re, substantia & proprietas. Secundum proprietatem quidem distinguuntur realiter inter se personæ: sunt enim ad aliquid: at verò secundum substantiam sunt unum & idem Deus.

In actis Concilii Niceni I. apud Gelasium Cyzic. fol. 149. Τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς ἁγίας καὶ προσκυνητῆς καὶ ὁμοουσίου τριάδος, ἀπερινόητον, καὶ ἀνέκφραστον, καὶ πάσῃ ἀκαταλήπτου ὑπάρχει πίστει μόνῃ τοιαύτῃ δυνάμενον. Mysterium hoc sanctæ & adorandæ & consubstantialis *Trinitatis*, omnem intellectum atque sermonem superat, & prorsus comprehendi non potest, *sed sola fide percipi.*

Hoc & Lutherani credunt. Malè ergò sentit recens Ecclesia pontificia.

Bericht von dem großmächtigen König Mogor p. 37. b. **Daß Gott um unsertwillen Mensch worden / sein Leben / Todt / Auffersthung / und was sich mehr biß auff die Sendung deß Heiligen Geistes mit jhm verlauffen / ist alles der Vernunfft ähnlich und gemeß.**

III.

De duabus naturis in Christo.

AD decimam quintam centuriam refertur *Leonhardus Lessius* de perfectionibus divinis lib. 12. c. 5. p. 123. Utroque igitur errore damnato, *certissima fide* tenendum, in Domino nostro esse duas integras, inviolatas, omnibus suis naturalibus proprietatibus & conditionibus absolutas naturas Humanam & Divinam, easq; ita in unam coaluisse personam, ut unus idemque sit verus Deus & verus homo, habeatque omnia, quæ sunt Humanitatis: & omnia quæ Filio Dei vero Deo conveniunt, conveniant

& huic

huic homini, & quæ huic homini conveniunt, tribuuntur quoq; ideo; ſt *enim iſte homo* Filius DEI, eſt ab æterno genitus ex patre, eſt unà cum itre principium Spiritus S. eſt Sapientia patris & omnium Opifex, t immenſus, eſt incommutabilis & æternus, eſt omnipotens: Rurs *Deus factus eſt homo paſſibilis* & mortalis, DEus natus eſt ex Virgine, EUS paſſus eſt, crucifixus, mortuus, ſepultus. Hoc modo in Chriſto t *idiomatum utriusque naturæ perfecta communicatio*, cum humana natra omnia ſua communicet verbo, & divina natura ſua omnia communicet huic homini.

Ludovicus Granatenſis in feſto Iacobi p. 44. Ne verò quisquam inus ſe Redemptori ſuo debere putet, quod is non ex divina ſed ex huana natura calicem hauſerit paſſionis, ſciat, *Catholicè & propriè* dici eum mortuum & paſſum atque ſepultum. Tam arcto quippè vinculo humanam naturam divinæ copulavit, tantaque inter utramque natuum (perſonalis vinculi ratione, quo utraque ſubſiſtit) unitas eſt, ut uæ ſunt humanitatis, DEO; quæ verò Divinitatis propria ſunt, Homii convenire dicantur.

Nicolaus de Cuſa Tom. 2. Exercit. l. 2. p. 28. Ita mirabilis profunda *Paulò ante ſeculum de-cimumquin-tum.* que intima hæc *Sancta Vnio*, quod divina natura in Chriſto manens ippoſitum, communicat & uſurpat ſibi omnem denominationem ve omne idioma, id eſt proprietatem quæ humanæ aſſumtæ in ratione ſuppoſiti aut perſonæ conveniret, ſicut ſunt, eſſe hominem, eſſe filium ominis, ſicut ſunt, actiones, paſſiones, motus, quæ naturæ humanæ oncretivè nata ſunt competere, prout ipſa natura eſt, eſſe ſpecificum.

E converſo denominationes & idiomata, *quæ divino ſuppoſito* nveniunt, ratione ejusdem Unionis de ipſo Homine, qui DEus eſt, *iſſima fide* enunciantur. Veruntamen divina & humana Idiomata *eodem modo* Chriſto conveniunt. Nam divina de eo dicuntur per & ſimpliciter; ſed humana non per ſe, ſed ſecundum quid, ratione humanæ naturæ. Hinc proveniunt mirabiles illæ locutiones, *quas Fides ert*, ſcilicet, quod immortalis moritur, inviſibilis in terris viſus eſt: uòd DEus, qui non mutatur, fatigatur ex itinere: impaſſibilis crucigitur, & ab æterno genitus, hodie naſcitur, *& quod homo corporeus eſt ique*, temporalis eſt æternus, infirmus omnipotens. Imo tanta eſt tamue admiranda Unio illa, ut Chriſtum filium DEI, ad inferna deſcenſe dicamus, quando mortuus fuit, & non fuit verum dicere, quod fuit

Ch. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28.

The Contents of the Chapters.

CHAP. I.

Christ's Ascension. The Election of Matthias.

CHAP. II.

The Holy Ghost descendeth upon the Apostles. Peter preacheth. Three thousand converted.

CHAP. III.

Peter and John heal a lame man. Peter preacheth.

CHAP. IV.

Peter and John are imprisoned. Five thousand converted. They are dismissed. Their prayer. The community of goods.

CHAP. V.

Ananias and Sapphira. Many miracles. The Apostles imprisoned. Their deliverance. Their preaching. Gamaliel's counsel.

CHAP. VI.

The Seven Deacons. Stephen's miracles. He disputeth. He is accused.

CHAP. VII.

Stephen's defence. His martyrdom.

CHAP. VIII.

Persecution. Philip preacheth. Simon Magus converted. Peter and John sent to Samaria. Simon Magus reproved. Philip baptizeth the Eunuch.

CHAP. IX.

Saul's conversion. He preacheth. He escapeth from Damascus. He cometh to Jerusalem. Barnabas. He preacheth. He disputeth. He escapeth from Jerusalem. Peter's journey. Æneas healed. Dorcas raised.

CHAP. X.

Cornelius. Peter's vision. Cornelius's message. Peter preacheth. The Gentiles converted.

CHAP. XI.

Peter's defence. The Church at Antioch. Barnabas. Saul. Agabus. Relief sent.

CHAP. XII.

James slain. Peter imprisoned. His deliverance. Herod's death.

CHAP. XIII.

Barnabas and Saul sent forth. Elymas struck blind. Paul preacheth. He is rejected. The Gentiles converted.

CHAP. XIV.

Paul and Barnabas preach. Lystra. Paul's miracle. Paul stoned. Derbe. Paul returneth to Antioch.

CHAP. XV.

The Council at Jerusalem. Paul and Barnabas separate.

CHAP. XVI.

Timothy. Paul's vision. Philippi. Lydia converted. The damsel healed. Paul and Silas imprisoned. The jailer converted. Paul's deliverance.

CHAP. XVII.

Thessalonica. Paul preacheth. He is persecuted. Berea. Paul preacheth. He is persecuted. Athens. Paul disputeth. Dionysius converted.

CHAP. XVIII.

Corinth. Paul preacheth. Aquila. Priscilla. Paul's vision. Crispus converted. Paul's journey. Apollos.

CHAP. XIX.

Ephesus. Paul preacheth. Twelve disciples. Paul disputeth. Miracles. Exorcists. Demetrius. Paul's journey.

CHAP. XX.

Paul's journey. Eutychus raised. Paul's journey. Miletus. Paul's farewell.

CHAP. XXI.

Paul's journey. Tyre. Ptolemais. Cæsarea. Agabus. Paul's journey. Jerusalem. Paul's reception. Paul's counsel. Paul's purification. Paul's apprehension. Paul's speech.

CHAP. XXII.

Paul's speech.

CHAP. XXIII.

Paul's speech. Paul's vision. Paul's danger. Paul's deliverance. Paul's appeal.

CHAP. XXIV.

Paul's accusation. Paul's defence. Felix. Paul's bonds.

CHAP. XXV.

Festus. Paul's appeal. Agrippa. Bernice. Paul's speech.

CHAP. XXVI.

Paul's speech.

CHAP. XXVII.

Paul's journey. Fair Havens. Paul's counsel. Paul's journey. Euroclydon. Paul's vision. Paul's encouragement. Paul's journey. Shipwreck. Paul's deliverance.

CHAP. XXVIII.

Melita. Paul's miracle. Publius. Paul's journey. Rome. Paul's reception. Paul's preaching.

Section 2. Section 2 of the Act is amended by adding the following definitions in alphabetical order:

"Commercial Motor Vehicle" means a motor vehicle designed or used for the transportation of passengers or property for hire or for compensation, including a motor vehicle used by a transportation network company, but does not include a motor vehicle used by a taxicab or limousine.

"Transportation Network Company" means a person or entity that provides, for compensation, a digital platform to connect riders with drivers who use their personal vehicles to provide transportation services.

Section 3. Section 5 of the Act is amended by adding a new subsection (d) to read as follows:

(d) Notwithstanding subsection (a), a transportation network company shall not be required to obtain a commercial driver's license for its drivers, provided that such drivers maintain a valid personal driver's license and meet the insurance requirements established by the Department.

Section 4. Section 12 of the Act is amended by adding a new subsection (e) to read as follows:

(e) A transportation network company shall maintain insurance coverage in the amount of not less than $1,000,000 per occurrence for bodily injury and property damage while a driver is logged into the company's digital platform and available to receive ride requests.

Section 5. Section 20 of the Act is amended by adding a new subsection (c) to read as follows:

(c) The Department shall adopt rules establishing a fee schedule for transportation network companies operating in the State, which fees shall be deposited into the Transportation Regulation Fund.

Section 6. Section 25 of the Act is amended by adding a new subsection (d) to read as follows:

(d) Nothing in this Act shall be construed to prohibit a municipality from enacting ordinances regulating transportation network companies, provided that such ordinances are not more restrictive than the provisions of this Act.

Section 7. This Act takes effect on January 1, 2026.

6. Theologi Wirtembergici de libro Concordiæ contra Bellarminum p.94. Die Neſtorianiſche Ketzerey wil die Perſon Chriſti/und hat zween Chriſtus gemacht/da ein jeder/was ſein eigen iſt/ für ſich ſelber behält/und mit anderem nichts gemein habe.

In Concilio Epheſino part.1.p.259. Nulla itaq; ratione unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum in duos filios divellere fas eſt.

7. D. Luther Tom.7. Jen.p.254. Neſtorius wil die Idiomata der Menſchheit nicht geben der Gottheit in Chriſto / ob er wol veſt ſteht/ daß Chriſtus Gott vnd Menſch ſey. Wiederumb Eutyches wil die Idiomata der Gottheit nicht geben der Menſchheit/ob er auch gleich veſt hält/ daß Chriſtus wahrer Gott vnd Menſch ſey.

Quare

quæcunq; ſententia Chriſtum dividit in duos filios, duos Chriſtos facit, realem communicationem Idiomatum negat, ea meritò repudianda.

Sed qui Chriſtum ſecundum humanitatem eſſe adoptivum Dei Filium aſſerit, ex ſententia Felicis hæretici, Chriſtum dividit in duos filios, duos Chriſtos efficit, negat communicationem idiomatum realem.

Ergò Chriſtum ſecundùm humanitatem eſſe adoptivum Dei Filium, ſententia Felicis meritò repudianda.

Filius Dei, vivi ζωντος και ἀληθινος, non eſt filius Dei adoptivus.

Chriſtus filius hominis per communicationem idiomatum eſt filius Dei vivi.

Ergo Chriſtus, filius hominis, non eſt filius Dei adoptivus.

Nam quis ex tota antiquitate, in baptiſmo Chriſti locum Matth.3. ita paraphraſticè reddidit?

Hi ſunt filij mei dilecti: unus naturalis, ab æterno, immediatè ex mea ſubſtantia genitus, alter adoptivus, in tempore, mediante B. Virgine natus & adoptivus, in quibus mihi complacui: hos filios meos audite.

Spectatum admiſſi, riſum teneatis amici. Hinc D. Luther. Tom.7 Jen.p.251. vnd wer weiß nicht/ wie viel noch Neſtorianer auch im Bapſtumb ſind: die doch das Concilium Epheſinum hoch rühmen/ vnd nicht wiſſen/was ſie rühmen.

Anaſtaſius Sinaita c.9. p.251. ne cum Neſtorio cogantur in Chriſto duas perſonas ſive hypoſtaſes admittere. Nam ut affererent, naturam & hypoſtaſin unum & idem eſſe, id nimirum Neſtorius ex Ariſtotelis diſciplina hauſit.

CATENA PATRUM

Christum in opere Redemptionis causam sociam non admittere.

Ambrosius de Institut. Virginis cap. 7. p. 164. Christi passio adjutore non eguit.

Bernhardus Tom. 1. p. 171. serm. 3 de 5. processionis diebus, Ea nimirum hostia, sicut sola prodesse potuit, *sic sola suffecit*: nec Christum decuit simul & Petrum, aut Jacobum vel Johannem pro salute hominum pati.

De Indulgentiis Johannes Capetius, Theologiæ Licentiatus, Insulensis Canonicus an. 1595. Insulis excudebat Antonius Tack. p. 100. ad marginem: thesaurus non constat satisfactionibus sanctorum. Itaque non ut fingunt hæretici, Catholici miscent sanguinem sanctorum, cum sanguine Christi, quasi ex utrisque consurgat & confletur unus thesaurus.

P. 101. His addamus pro nostra sententia aliquot Patrum conformem doctrinam, qui non patiuntur vel aliqua ex parte nos redemtos esse sanguine martyrum. Primùm produco *Augustinum*, qui tractatu 84. in Evangelium Johannis ita habet: etsi fratres pro fratribus moriamur, tamen in fraternorum peccatorum remissionem nullus sanguis martyris funditur, quod fecit Christus pro nobis. Imitari quis potuit morientem, nullus redimentem. Eum sic imitemur pia obedientia, ut ei nos comparare nulla præsumamus audacia. Similia habet contra Donatistas cap. 4. & lib. 6. contra Julianum cap. 8. dicit, nullam impietatem relinqui impunitam, nisi quam mediatoris sanguis expiaverit, *Ambrosius* in fine libri 6. in Lucam: aliæ cruces nihil mihi prosunt, sola crux Christi mihi utilis est. *Leo I.* Epist. 83. Quamvis multorum sanctorum in conspectu Domini mors preciosa fuerit, nullius tamen insontis occisio propitiatio fuit mundi. Accepêre justi, non dedêre coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata sunt patientiæ, non dona justitiæ. Singulares quippe in singulis mortes fuere, nec alterius quisquam debitum suo sine persolvit.

Rur-

Digitized by Google

Rursum similem habet sententiam epist. 97. c. 2. & serm. 12. de passione Domini.

His conformis *D. Thomas Aquinas* part. 3. q. 48. art. 5. ad 3. dicit, quòd passiones Martyrum proficiunt Ecclesiæ, non per modum redemtionis, sed per modum exempli & exhortationis secundum illud, sive tribulamur pro vestra exhortatione & salute. Ex his colligo, martyres propriè non profuissenobis, imò nec sibi per suas passiones.

Tantum Johannes Capetius Theologus Belga.

D. Luther Hauß postill in der 2. Predigt von dem Leiden Christi/ fol. 127. Es wil unser lieber Herr Christus in seinem Leiden/ daß er jetzt für sich hat/ keinen Gesellen haben. Dann auff ihn allein/ wie Esa. 53. sagt/ hat Gott vnser aller Sünden geworffen/ die hat er auch allein tragen und sich selbst darfür opffern müssen. Wol ists wahr/ daß die Jünger herrnacher auch haben um Christi vnd seines Worts willen müssen leiden/ wie er zu Iacobo vnnd Johanne sagt/ den Kelch den ich trincke/ werdet ihr auch trincken. Aber deß Herren Christi Leiden heist ein Leiden für meine/ deine vnd aller Welt Sünde/ daß Gott dieselbe mir vnd dir/ vnd allen Christglaubigen/ umb Christi willen/ nicht allein nachlassen/ derselben nicht gedencken/ sondern auch Gerechtigkeit vnd ewiges Leben wil schenken. Vmb dieser Vrsach willen wil er allein seyn/ vnd niemand mit sich lassen fangen noch leiden.

Homil. 9. p. 148. b. Das ist der rechte Vnterscheid zwischen deß Herren Christi vnd vnserm Leiden. Wir verdienen mit vnserm Leiden nicht Vergebung der Sünden/ das richt allein das Leiden vnsers HErren Christi auß/ er ist allein das rechte Opffer vnd Lämblein Gottes/ daß für aller Welt Sünde bezahlet vnd gnug thut/ darumb hanget er am Creutz: Simon aber gehet allein vnter dem Creutz/ das ist das Creutz das wir tragen. dienet darzu daß der alte Adam beschwäret vnd der Sünde gewehret werde/ das aber Sünde vergeben werden/ solches ist allein vnsers HErren Christi Werck vnd Verdienst.

ORA-

ORATIO
Physico-Theologica de dicto Athanasiano,
Sicut anima rationalis & caro unus est homo: ita Deus & homo unus est Christus.

Cyrillus Alexandrinus tom. 1. Concil. p. 109.

Cyrillus Alexandrinus tom. 1. Concil. p. 109.

Percelebris memoriæ pater noster Athanasius, Auditores, qui totos 46. annos Alexandrinæ Ecclesiæ pontificatū egregia cum laude gessit, loquacibusq; impurorum nefariorumq; hæreticorum commentis, invicta planèque Apostolica sapientia restitit, quique scriptis suis veluti fragrantissimo quodam ungvento totum hunc orbem mirificè recreavit & ob dogmatum integritatem, fideiq; rectitudinem, magna apud omnes existimatione & autoritate fuit, ita in Symbolo loquitur: *sicut anima rationalis & caro, unus est homo: ita Deus & homo unus est Christus*, quod dictum uberius aliquantò iam explicaturus Catholicorum veterum & recentium mentem expositurus, veram & sinceram relaturus, ut verò me benignè audiatis, peramanter oro.

pag 248.

D. Henricus Canisius tom. 4. p. 248. antiquarum lectionum in collectaneis contra Severianos XIII. capita recensèt, quibus dèmonstratur, quid dissimilitudinis habeat exemplum hominis cum unione in Christo. Anima Petri non est ante corpus ejus: Divinitas verò Christi est ante humanitatem ejus. Anima Petri non est hypostasis sui corporis: Deus Verbum factum est hypostasis suæ carnis. Hypostasis Petri non erat ante unionem Divinitatis cum humanitate. Petrus non est anima sua, neq; suum corpus, quia non recipit definitionem animæ, neq; definitionem corporis, sicut ante demonstratum est: Christus verò est perfectus Deus & homo perfectus, quia recipit perfectè definitionem Divinitatis, quæcunq; illa sit, quamvis nobis incognita, & perfectè definitionem humanitatis, quæ est, animal rationale: Petrus nũ recipit duo contraria, secundum naturam: verbi gratia, non potes dicere, est rationalis & irrationalis, mortalis & immortalis, passibilis & impassibilis corpus & incorporeus, & alia similiter. Christus autem recipit duo contraria. Secundum enim naturam est idem creatus & increatus æternus & sub tempore, circumscriptus & incircũscriptus, impassibilis & passibilis, immortalis & mortalis, visibilis & invisibilis & similia.

* Pe-

Digitized by Google

* Petrus non eſt in anima ſua ejuſdem ſubſtantiæ cum animis aliorũ hominũ, nec eſt ὁμοούσιος in corpore ſuo cum corporibus reliquorum hominum: Chriſtus autem eſt ὁμοούσιος in divinitate ſua cum Patre & Spiritu Sancto & in ſua humanitate ὁμοούσιος cum matre & nobiſcum. Petrus non dicitur anima corporata, id eſt, facta corpus; neq; corpus animatũ, id eſt, factum anima Chriſtus autem dicitur & eſt DEUS factus homo. Anima Petri compatitur corpori ſuo, & recipit paſſiones & dolores ejus: DEUS autem verbum non eſt compaſſus cum carne, neq; paſſiones ejus & dolores communes habuit, ſed potius patiente carne propria. DEUS Verbum manſit impaſſibile, tanquam DEUS. Mors Petri ſeparatio eſt animæ a corpore: mors verò Chriſti non eſt ſeparatio divinitatis ab humanitate, ſed potius ſeparatio animæ à proprio corpore, remanente divinitate inſeparabili ab anima ſua & à corpore ſuo. Et in anima ſua prædicavit in inferno animis quæ ibi erant ab Adam uſq; ad deſcenſum ſuum illuc, & in ſepulchro ſervavit corpus ſuum incorruptum, & poſt triduum ſepulturæ ſurrexit incorruptum, & copulavit illud cum propria anima, & perſeverat in poſterum inſeparabile ab ea in ſecula. Petrus autem melior eſt ſua anima & ſuo corpore, partes enim ejus ſunt. Chriſtus autem non eſt melior Divinitate ſua aut humanitate ſua: quia non ſunt propriè partes ejus, unaquæq; enim earum eſt ſpecies ſpecialiſſima, quatenus de pluribus differentibus numero prædicatur. Ambæ partes ſunt creatæ, anima ſcilcet & corpus: partes autem Chriſti: altera eſt increata, ſcilicet Divinitas, altera creata ſcilicet humanitas.

* *Gloſſa Caniſiana* p. 291. difficile intellectu eſt, cum aſſerit auctor ille, quiſquis fuit, animam Petri non eſſe ejusdem ſubſtantiæ cum animis reliquorum hominum: & corpus Petri non eſſe ὁμοούσιον ſive conſubſtantiale corporibus reliquorum hominum, cum omnes animæ humanæ & corpora humana ſint ejuſdem ſpeciei: nec video, qua ratione aſſertio iſta aut explicari, aut excuſari queat.

Tantum vetus Catholicus Caniſius.

Inter novos Catholicos ſurgat *Antonius Poſſevinus*, in refutatione Davidis Chytræi, ſimilitudinem Athanaſianã enarrans: Animæ, inquit cum corpore unio, quæ ſimilitudo à Patribus uſurpata rationem attingit hypoſtaticã, potuiſſet aliquatenus iſtas diſpellere tenebras, ſi ea, qua decet methodo in diviniſſimis iſtis myſterijs (ſicut noſtri Theologi faciũt) procedi voluiſſent. Sicut enim (ajunt) duæ in homine naturæ ſic diſtin-

tur, ut tamen non duas personas, hominesvé, sed individuum unum, ex duplici natura, spirituali & corporea constituant, ita in Christo fit, ut nō duo Christi evadant, sed duæ naturę sic conjungantur, ut tamen (sicut diximus) non cōfundantur, aut altera in alteram transeat, vel commutetur. Ac quemadmodum anima cum corpore conjuncta, corpus animatum denominat: Sic divinitas cum humanitate hominem DEUM. Præterea ut animę cum corpore sunt quædam actiones communes, quales sunt, sentire, appetere, tristari, gaudere, amari: quædam autem propriæ, intelligere, velle: sic divinitas quasdam actiones seu ἐνεργείας humanitati Christi communicat, rerum nempe omnium peritiam & miraculorum effectionem, quasdam autem suæ naturæ proprias, & quas ad sui perfectionem natura humana non requirit, sibi reservat; cujusmodi sunt omnipotentia, æternitas, & si quæ aliæ sunt ejusmodi. Ut verò anima multa per corpus gerit, per quod legit, ædificat, ferit, plura verò per se sine corporis adminiculo administrat, ut cum quasi soluta corporis contagione meditatur & contemplatur æterna: sic divinitas multa per Christi humanitatem exercuit, per quam miracula edidit, cœlestem sapientiam nunciavit mundo, salutem nostram est operata, in Eucharistia corpus ipsum Christi & gratiam confert, corpora mentesq; alit, Pontificis & Mediatoris officium obit, & pleraque alia exequitur maximè salutaria. Verum enim verò ut anima non omnia verè & essentialiter cum corpore cōmunicat, *sed duntaxat verbotenus*: corpus enim humanum non dicitur rationis concilijq; particeps *nisi per accidens*: rursumq; corpus non communicat cum mente omnia, quæ sibi sunt propria, nisi quadam consecutione, neq; enim secabilitatem, morbos, mortalitatem & similia ei tribuit: ita divinitas non universas suas proprietates humanitati largitur: & vicissim humanitas suas divinitati non tribuit, nisi per idiomatum communicationem: sic enim Christus homo æternus dicitur omnipotens, ubiq; consistens, quia DEUS etiam est, cujus hæc sunt attributa, & quasi notæ propriæ. Postremo quemadmodum actiones utriusq; toti composito verò tribuuntur, quæ alioqui naturis separatis tantummodo convenirent, sic enim homo intelligit, vult, ratiocinatur, medicinam facit, negotia exercet, ægrotat, cum tamen intelligere, velle, ratiocinari, functiones huic animę proprię, ęgrotare vero, sitire, esurire, corporis: reliquæ utriq; cōmunes: ita *toti* personæ Christi omnia absolute tribui possunt, quæ singillatim de altera naturarum prædicantur; Christus enim æternus est & temporalis, infinitus &

fini-

finitus, ubiq; & nõ ubiq; contraria profecto multa propter diuersas naturarũ proprietates in se unũ colligens. Hæc cũ ita sint, illa interim attentè retinenda sunt quæ ijdẽ Theologi addunt. Inprimis nõ sicut anima & corpus hominem secundũ substantiam cõponunt, ita non esse intelligendũ, divinitatem & humanitatẽ partes esse Christi constituentes. Deinde si unio divinitatis humanitatisq; æquaret unionem animæ & corporis, divinitas esset forma humanitatis, eaq; unio esset essentialis, cũ tamen sit tantũ personalis. Præterea efficiunt hominem anima & corpus sicut potestas & actus, sicut materia & forma. Atqui utraq; natura hic actus est & velut forma. Rursum ex anima & corpore efficitur tertium quid, quod nec anima est, neq; corpus, scilicet homo, utraq; natura constans. Sed Christus tantum significat unam personam, habentem duas naturas. Postremò ex anima & corpore fit quoddã quod neq; proprium est corporis neq; animę, sed utriq; commune. Ex natura autem Dei, & humana nullum suppositũ efficitur, sed id quod erat divinum suppositum, sustentat utramq; naturã.

Tantum Possevinus.

Possevini opinio hoc fundamento nititur:

Quicquid totius est, id non etiam est partis.

Esse ubique est totius Christi.

Ergo esse ubiq; non est partis, carnis assumtæ.

Respondetur ad majorem per distinctionem: totum aliud est integrale, aliud physicum, aliud accidentarium, aliud totum Hypostaticũ seu personale: hoc totum personale non habet quidquam per omnia simile, in tota rerum universitate. 1. Nam in persona Christi ex natura & persona constituitur totum hypostaticum: at in nullo toto philosophico ex natura & persona constituitur totum hypostaticum. Ergo nullum totum Philosophicum coincidit cum nostro toto. 2. In persona Christi altera natura, etsi ex perfectissimis composita sit principiis, nihilominus tamen est ἀτόμως. Sed nulla pars Philosophici totius, si est perfectissimè composita substantia prima est ἀτόμως, sed potius propria personalitate subsistit. Ergò duæ naturæ Christi non coincidunt planè cum aliis partibus rerum naturalium, nec Christus ceu totum est idem cum aliis rebus compositis. 3. Omne totum philosophicum est vel essentiale, vel accidentale, sed Christus nec est totum essentiale, nec accidentale, verùm personale. Ergò Christus non potest referri ad totum philosophicum. 4. Omne totum philosophicum est realiter diversum quid-

dam à suis principijs, de quibus non potest prædicari. Atqui Christus non est diversum quiddã præter suas naturas, sed ipsæ sue naturę, & possunt de se invicem prædicari: Christus est homo, Christus est filius Dei, &c. ergo Christus absurdissimè applicatur ab Herodoxis ad totiꝰ Philosophici divisionem. 5. Nullæ partes totius naturalis possunt de se invicem enunciari: sed Deus est homo, & homo est Deus, in his prædicationib. natura singularis enunciatur de persona, & persona singularis enunciatur de singulari natura. Ergo duæ naturæ Christi, ceu partes totius personalis inceptè accommodantur ad partes totius integralis.

Concludamus cum Concilij Ephesini Tom. 3. p. 60. Præside Cyrillo Alexandrino adversus Nestorium: γέγονε τοίνυν ἴδια μὲν τοῦ λόγου τὰ τῆς ἀνθρωπότητος· ἴδια δὲ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος τὰ αὐτοῦ τοῦ λόγου· Εἷς γὰρ ἔστω νοεῖται χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος· Facta sunt igitur Verbi propria, quæ sunt humanitatis: rursus humanitatis propria, quæ sunt ipsius verbi, sic namq; unus Christus & filius & Dominus intelligitur: ut anima & corpus constituunt unum hominem: ita divina & humana natura unum Christũ. Atqui durante unione animæ & corporis, nec anima est extra corpus, nec corpus extra animam, sed ubi est anima σῶμα, ibi corpus, & ubi corpus ἔμψυχον, ibi est anima: Sic durante unione divinæ naturæ, τοῦ λόγου & assumtæ humanæ naturæ, nec ὁ λόγος σεσαρκωθεὶς est extra carnem, nec caro σὰρξ ἔστω, est extra λόγον: sed ubi ὁ λόγος ἔνσαρκος, ibi caro, & ubi caro ἑνωθεῖσα, ibi etiam ὁ λόγος, quæ est mutua naturarum Unitarum περιχώρησις.

IV.

De Creatione.

Adam Tanner in omnes partes Summæ p. 33. Certè de origine animæ gravissimi dubitarunt veteres, Augustinus, Eucherius &c. Imò eam per traducem gigni, *maxima pars Occidentalium sensit*, ut testatur Hieronymus.

Augustinus Tom. 2. epistola 86. p. 251. occidentis loca, in quibus Roma est.

Lucas VVaddingus p. 202. ferè plures habuit fautores siniſtra & contraria opinio. animas videlicet ex traduce, quam vera, quam modo sectamur, sententia, easdem à Deo immediatè creari.

Theodoretus Græcar. affection. sermone 5. p. 73. Democritus, Epicurus & Aristoteles animã corruptibilem esse, impudenter asseruerũt.

Epi-

Epicurus in libro cui titulus est, *μεγάλη ἰατρικὴ* scribit, *οἱ λέγοντες σῶμάτων εἶναι τὴν ψυχὴν, μαίνονται.* Quod qui dicunt, incorpoream esse animam, *insaniunt.*

VI

De Angelis bonis & malis.

CEnturia decima quinta docuit Claudius Espenceus, qui de cœlorum animatione ita scribit p. 132. Aureolus, Kitius, Archangelus. Longa argumentorum serie Aureolus convincere conatus cœlestibus orbibus animam ut formam insistere, non alienum putat, eorundem implorare suffragia *& colere δουλείᾳ*, nisi quod ex hoc possit facilè scandalum pusillis ingeri, ut à duliæ adoratione (quod crebrò *prioribus seculis contigisse legimus*) transirent in Latriam, & mutarent incorruptibilis Dei gloriam, in alicujus creaturæ imaginem. Ut & Thomas suo ante loco allegatus respondit, etiamsi cœlestia essent animata, fas tamen non esse, nec decere *canvocare*, ut auferatur Idololatriæ occasio. *Paris. 571.*

Aristoteles non credidit Diabolos esse. Ocellus Philosophus p. 25. Aristoteles verò (ut omnes contendunt Peripateticæ Sectæ Philosophi) Dæmones esse omninò negavit, quippe qui nullam asseruit inveniri mentem, à materia separatam, quæ aliquam cœlestem sphæram non moveat.

Peripatetici inficiantur, Dæmones esse referente Hieronymo Mario variarum Lectionum l. 4. c. 12. p. 203. Venetiis 1564. *Polydorus Virgilius de prodigiis l. 1. p. 133.*

D. Tanner Tom. 1. p. 1747. Cœli nec à seipsis seu forma sua intrinseca, nec immediatè à DEO, sed ab intelligentiis seu angelis assistentibus moventur, ex Platone, Aristotele, Bonaventura, Pereno, Toleto, Suarez, &c.

Theses Physicæ de corpore simplici cœlesti Præside *Iacobo Schwaier* Soc. Jesu thesi 42. p. 15. Cœlum & astra non moventur effectivè à ipsis, & ab intrinseca forma, neque immediatè à Deo solo, sed ab Intelligentiis seu angelis, tanquam formis assistentibus, &c.

Drexelius in Horologio angeli tutelaris p. 219. Unicus angelus immum cœlum tot millibus annorum velut per otium circumducit, otatu tamen assiduo ac præcipiti, ut Sol hora unica 260000. ducenta

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

sexaginta millia milliarium germanicorum pereurrat, & hic supremi cœli cursus est quo & orbes cæteros secum rapit, incredibili celeritate, quam ei confert angelus.

Verum enim verò suos fratres correxit

Leonhardus Lessius, de perfectionibus divinis l. 11. c. 8. multisque rationibus suadere nititur, cœlos à solo Deo immediatè moveri.

Non est dissimulandum in centuria decima quinta fuisse invocatos angelos, quæ Bernhardum secuta Tom. 1. p. 327. Et hæc dixerim fratres, ut ampliorem de cætero erga beatos angelos fiduciam habeatis: ac proinde familiarius in omni necessitate vestra, eorum invocetis auxilia, &c.

Rectius docuit Athanasius orat. 3. contra Arianos p. 204. creatura creaturam non adorat, sed quæ servilis sunt conditionis, Dominos. Quocirca solius Numinis est adorari: neque id ab Angelis ignoratur, qui quanquam cæteros gloria transcendunt, creaturas tamen se esse, neq; in classibus adorandorũ, sed adorantiũ agnoscunt se comparari debere.

Et Augustinus Tom. 5. de civitate Dei l. 10. c. 26. p. 319. Unde optimè admonet etiam ipse Platonicus, *imitandos eos potius, quam invocandos.*

Ubi invenis in Mose cultum angelorum? *εἰβων ἀγγέλων*? Origenes contra Celsum l. 1. p. 21.

Straßburg 1493.

Iohannes Nider **Prediger Ordens zu Nürnberg die guldene Harpffen.**

e ij. b. Zweyerley Menschen haben Gewalt über den bösen Geist/ aber mit Unterschid. Den Bösen ist er mit Willen gehorsam/von jhr Sünden wegen/darum daß er sie zu grossen Sünden bringt. Aber den Andächtigen muß er gehorsam seyn: aber er thut es unwillig/die Guten zwungen jhn mit der Gnad deß H. Geistes/ als S. Ulrich/ der bezwang jhn einesmals/daß er jhn must in einer kurtzen Stund gen Rom tragen/darum er den Bapst vor einer grossen Sünd behüt/das must jhm der Teuffel sagen/daß er den Bapst wolt gefällt haben.

VI.

De imagine Dei in homine.

IN seculo decimo sexto docuit *Hilarion Genuensis* Monachus Benedictinus, de amore erga Deum orat. 1. & asseruit, hunc nostrum amorem

n esse ingenitum in nobis omnibus, à primæva conditione haberi, biscum nasci.

Rectius D.Lutherus tom. 4. Latino Jenensi p.58.b. in cap.2.ad lat. Hoc stante, sic ratiocinati sunt. Si naturalia sunt integra. Ergò & ellectus purus, & voluntas bona & integra est. Et sic per consequens nia perfecta sunt. Ista expedit vobis scire, ut puritas doctrinæ fidei nservetur. Cum igitur dicunt Sophistæ *naturalia esse integra*, concedo c. Si autem inferunt: ergo homo potest implere legem, Deum diligere &c. Hic nego consequentiam & distinguo naturalia contra spiritua- & dico spiritualia non esse integra, sed *corrupta*, imò per peccatum orsus *extincta esse* in homine & Diabolo; ita ut nihil ibi sit, quàm inlectus depravatus & voluntas inimica & adversaria Dei, quæ nihil coat, quàm ea, quæ contra Deum sunt. Quare naturalia, quidem integra nt, sed quæ naturalia? Quòd homo in impietate mersus & servus Diali habet voluntatem, rationem, liberum arbitrium, & potestatem ædiandi domum, gerendi magistratum, gubernandi navem, & faciendi a officia, quæ homini sunt subjecta; Gen.1. ea non sunt ademta homi- Non est sublata generatio, politia, Oeconomia; sed confirmata est his ctis. Sophistæ autem traxerunt ea ad spiritualia, atque ita commiscuent politica cum Ecclesiasticis. Nostrum est igitur ista repurgare, & e scandala ex Ecclesia tollere. Concedimus ergò ista dicta vera esse, l in loco, scilicet in regno corporali. Si verò traxeris in regnum spirile coram Deo, negamus ea per totum. Hic enim prorsus sumus in ccatis submersi: quicquid est in voluntate nostra, est malum, quicquid in intellectu nostro, est error. Ideò homo in rebus divinis nihil habet, àm tenebras, errores, malitias & perversitates voluntatis & intelleus. Quomodo igitur operaretur, diligeret Deum? &c.

Ad hunc sensum scripsit Cyrillus Alexandrinus contra Anthromorphitas c.3.p.59 *Nihil amisimus eorum*, quæ substantialiter nobis sunt: οὐδὲν γὰρ ἀπεβάλομεν τῶν ὄντων οὐσιωδῶς.

Gregorius Nyssenus in libro de virginitate c.12.p.105. divina omnis imi pulchritudo, è primigenia expressa, velut ferrum quoddam, pecti veneno deatrata est, non jam porrò insitæ ac nativæ imaginis gram tueri potuit, sed ad flagitii fœditatē *transformatus est* μεταμορφώθη, &c.

Eo-

Eodem modo in peccati ſordes præcipitatus, *cujus imaginem incorrupti DEI amiſit*, ἀπώλεσε μὲν τὸ, εἰκὼν εἶναι τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ.

VII.

De æterna Dei providentia.

ARiſtoteles quidem, aſſertore Johanne Oſorio Soc. Jeſu tomo 2. Veneto p. 778. Dei providentiam negavit: centuria tamen decima quinta non negavit, ſecuta Chryſoſtomum homil. 29. in Matth. p. 285. Adhæc etiam illud diſcimus, non communiter ſolùm omnibus Deum providere, verùm etiam unicuique ſeparatim.

Secuta *Clementem Alexandrinum Pædagog. l. 1. c. 3.* in omnibus prodeſt, & in omnibus juvat Dominus & tanquam homo, & tanquam Deus. πάντα ὀνίνησιν ὁ κύριος, καὶ παῖδα ἀφελεῖ, καὶ ὡς ἄνθρωπος, καὶ ὡς θεός.

Credidit *Philoni* de agricultura p. 147. Sunt qui pietatem in eo collocent, quòd Deum autorem ajunt rerum omnium bonarum atq; contrariarum, quos ſic licet alloqui. Hæc opinio veſtra partim laudabilis eſt, partim vituperabilis. Laudabilis, quia miratur eum, qui ſolus honore dignus eſt: vituperanda, quod nihil diſtinguit aut dividit. Debueratis enim non commiſcere confundereque omnia, dum aſſeritis eum autorem omnium, ſed cum diſtinctione tantum bonarum rerum cauſam in eum referre.

Εἰσί τινες οἱ τὸ ἐνσεβὲς ἐν τῷ πάντα φάσκειν ὑπὸ θεοῦ γινέσθαι, ταῦτα καλὰ καὶ τὰ ἐναντία πεμιγράφοντες πρὸς οὓς ἂν λέγοιμεν, ὅτι τὸ μὲν ὑμῶν ἐπαινετὸν ἐστι τῇ δόξῃ, τὸ δ' ἅμα ψεκτόν. Ἐπαινετὸν μὲν, ὅτι τὸ μόνον θαυμάζει τίμιον. ψεκτὸν δὲ παρ' ὅσον ἀνάξια τιμῆς καὶ διαιρέσεως. εἶδεν γὰρ μὴ φύραι καὶ συγχέαι, οὐ πάντων ἀθρόως, ἀποφῆναι αἰτίαν, ἀλλὰ μετὰ διαιρέσεως, μόνων τὰ μολογῆσαι τῶν ἀγαθῶν.

Hinc *Athenagoras* p. 27. Idcircò angelos creavit, ut rebus à ſe digeſtis providerent. Quamvis enim ipſe univerſali ſua & communi providentia univerſis proſpiciat: particularem tamen rerum ſingularum, quæ cuique fuerint commiſſæ, angelis impoſuit.

Multa fiunt contra Dei voluntatem, ſed non præter Dei voluntatem. Auguſtinus Tom. 3. in Enchiridio ad Laurentium cap. 100. p. 132. Propterea namque magna opera Domini exquiſita in omnes voluntates ejus,

Digitized by Google

Ad quod dicendum est quod ad hoc quod aliquis
sit in peccato mortali requiritur quod sit
aliquis actus peccati mortalis. Et quia
actus peccati mortalis est qui habet
deformitatem contra finem ultimum
ideo oportet quod actus peccati mortalis
sit qui habet deformitatem contra
finem ultimum. Et quia finis ultimus
est duplex scilicet finis ultimus
cui et finis ultimus quo. Ideo
actus peccati mortalis est duplex
scilicet actus peccati mortalis
qui habet deformitatem contra
finem ultimum cui et actus
peccati mortalis qui habet
deformitatem contra finem
ultimum quo. Et quia
finis ultimus cui est
deus. Ideo actus peccati
mortalis qui habet
deformitatem contra
finem ultimum cui
est actus peccati
mortalis qui habet
deformitatem contra
deum. Et quia finis
ultimus quo est
beatitudo. Ideo
actus peccati
mortalis qui habet
deformitatem contra
finem ultimum quo
est actus peccati
mortalis qui habet
deformitatem contra
beatitudinem.

VIII.

De Peccato.

AUgustana Confessio in centuria decima quinta credit cum Augustino Tom. 7. de nuptiis & concupiscentia l. 2. c. 3. p. 564. Catholici dicunt humanam naturam à creatore Deo bono conditam bonam, sed peccato vitiatam, Christo medico indigere.

Lib. 2. c. 34. p. 583. Unde illo magno peccato primi hominis *natura ibi nostra in deterius commutata*, non solùm facta est peccatrix, verùm etiam genuit peccatores. Et tamen ipse languor, quo bene vivendi virtus periit, *non est utique natura*, sed vitium, sicut certè mala in corpore valetudo, non est ulla substantia vel natura, sed vitium, & licet non semper, tamen plerumque malæ valetudines parentum ingenerantur quodammodo & apparent in corporibus filiorum. Peccatum *quod mutavit hominem in pejus*, multò est grandius, quàm judicare nos possumus.

Michael Bajus, excellens Theologus, qui hac centuria decima quinta vixit, & Concilio Tridentino inter fuit, ut refert Possevinus tom. 2. p. 439. Ad rationem & definitionem peccati non pertinere voluntarium, nec definitionis quæstio est, sed causæ & originis, utrum omne peccatum debeat esse voluntarium.

D. Hunnius Tomo 1. p. 455. de Peccato. Dico esse vanum commentum ex confusione principiorum in diversis disciplinis ortum & natum. Quanquam enim in Philosophia morali affirmatum illud suum habet locum ac receptum: id tamen in Theologiam invehere & Philosophica illa sacris immiscere, profanum est: siquidem in Theologia seu Scriptura sacra præter voluntaria peccata prohibentur & damnantur etiam interni motus inordinati, cogitationes malæ, concupiscentia prava, si maximè assensum voluntatemque illi non accommodes, quin ipsiusmet naturæ perversitas.

Idem Michael Bajus apud Possevinum Tom 2. p. 440. prava desideria, quibus ratio non consentit, & quæ homo invitus patitur, sunt prohibita præcepto, non concupisces.

Lutherani credunt & loquuntur cum Gregorio Nazianzeno orat. 1. in Julianū p. 758. Deus nullo modo causa est mali, quippe natura bonus vitiumque ejus est, qui elegit. Ἀναίτιος παντάπασι παρὰ τὸ θεῖον, ἀγαθὸν

γαῖον τῇ φύσει συγχώρου, ἢ τὸ προειλημένον τὸ τῆς κακίας.

Lutherani hoc didicerunt à Fulgentio ad Monimum l. 1. c. 22. p. 91. Absit hoc à nobis, atque ab omnibus Christianis, ut causam cujuslibet peccati quisquam deputare divinæ audiat æquitati. Cum nec malitiæ nec impietatis cujusquam causa esse possit, nisi in eo, qui malus atque impius fuerit.

Cui adstipulatur Hieronymus Tom. 5. in cap. 1. Amos p. 95. Primum peccatum est cogitasse, quæ mala sunt. Secundum, cogitationibus requievisse perversis. Tertium, quod mente decreveris, opere complesse. Quartum post peccatum non non agere pœnitentiam, & in suo sibi placere delicto.

Hieronymum dilucidius explicavit Tom. 4. Latino Jenensi p. 43. in cap. 2. ad Gal. Ipsi (Sophistæ) peccatum mortale tantum intellexerunt le opere externo commisso contra legem, ut est homicidium, adulterium, furtum, &c. non viderunt peccatum mortale esse, ignorantiam, odium, contemtum Dei in corde, ingratitudinem, murmurationem contra Deum, aversari voluntatem Dei, carnem nihil posse cogitare, loqui & facere nisi contra Deum, pro diabolo.

De B. Virgine.

ALexander Monachus apud Gretserum Tomo 2. de Cruce. p. 1098. inhabitans in utero sanctæ atque omni laude dignissimæ Virginis Mariæ, qua antea anima pariter & membris omnibus *fuerat à Spiritu Sancto purificata.*

Καὶ ἐνοικήσας ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ ἀοιδίμῳ καὶ ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ, προκαθαρθείσῃ, αὐτῆς τῷ ἁγίῳ πνεύματι, τὴν ψυχὴν σὺν τοῖς μέλεσιν.

Ita Gregorius Nazianzenus in Christi nativitatem pag. Lat. 591. atque humana omnia, excepto peccato suscipit, conceptus quidem ex Virgine, *animo & corpore purgata.* Κυηθεὶς μὲν ἐκ τῆς παρθένου, καὶ ψυχῇ καὶ σώματι προκαθαρθείσης.

Ita *Fulgentius* de Incarnatione & gratia Domini nostri Jesu Christi cap. 6. p 664. Caro quippe Mariæ, quæ in iniquitatibus fuerat humana solennitate concepta, caro fuit utique peccati, quæ Filium Dei genuit in similitudinem carnis peccati. *Et Antoninus* part. 3. titulo 24. cap. 11. §. 3.

Quæ ſi ſint, ſi ſint, ſi ſint,

nes peccatis ad ſummum uſq; ſumus contaminati. Quod ſi quæ bona noſtra opera appareant, ea ad divinæ juſtitiæ puritatem examinata, quovis cœno, aut quacunque alia re *ſordidiora videbuntur*.

X.

De Lege.

IOannes Eccius Dominica 19. poſt Pentecoſt. hom. 2. p. 394. Dices, quo pacto ſervare potero mandatum illud tantum. Reſpondeo hic quoq;, quamdiu ſumus in hoc mundo & in nobis habitat peccatũ, tyrannusq; ille lex membrorum in nobis regnat, *evolare non poſſumus utraq; ala*, charitatis ad Deum ſine impedimento: quoniam corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſenſum, multa cogitantem, ut jam non poſſimus liberè evehi ad cæleſtia, *imperfectè nos reddente Fragilitate* iſta humana in corpore hoc mortali, adeo ut etiam David rectè dixerit: imperfectum meum viderunt oculi tui & item Eſaias: omnes juſtitiæ noſtræ ſunt ut pannus menſtruatæ mulieris. Atq; ideò præceptum hoc *in hac vita perfectè non impletur*, ſed in illa demum patria, quando aſſociabimur choris beatorum, tunc enim laudabimus & videbimus eum, citra omne impedimentum, in ſecula.

Tom. 4 Lat. Iun. p. 130.

Sic *lex*, inquit Lutherus in cap. 3. ad Galat. per accidens cum ſuo officio etiam prodeſt ad juſtificationem, non quidem juſtificans, ſed urgens ad promiſſionem gratiæ & faciens eam ſuavem ac deſiderabilem. Quare Legem non abrogamus, ſed indicamus verum officium & uſum ipſius, quod ſcilicet ſit utiliſſima miniſtra urgens ad Chriſtum: ideo poſtquam te lex humiliavit, perterrefecit & prorſus contrivit, ut jam ſis deſperationi proximus, vide ut lege rectè noris uti. ¶ Quia officium & uſus ejus eſt non ſolùm oſtendere peccatum ac iram Dei, ſed etiam compellere ad Chriſtum.

Rutilus Benzon. p. 217. è Cajetano Satisfactio noſtra conjuncta ſatisfactioni Chriſti, ut eſt ſatisfactio myſticæ perſonæ, non ſolum eſt æquatio ſimpliciter, ſed etiam quandoque ſuperexcedit juxta illud Pauli, adimpleo ea, quæ deſunt, &c.

In alio extremo *eſt Iohannes Methinæ*, in codice de pœnit. tract. 3. q. 1. quemadmodum negavit, Chriſtum DEO ex pura juſtitia ſatisfeciſſe ſecluſa DEI libera acceptatione, ſic conſequenter negat, hominem juſtum

ſtum poſſe DEO, etiam in virtute paſſionis Chriſti, exigere juſtitiæ ſatisfacere.

Petrus Chryſologus ſerm. 125. p. 202. Homo coram homine de juſtitia, de innocentia, de merito forſitan glorietur: coram DEO qui ſe de innocentia jactat, de ſua juſtitia gloriatur, homo non eſt.

Michael Bains apud Poſſevinum tom. 2. p. 440. Definitiva hæc ſententia, DEUM homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falsò tribuitur Auguſtino, cum Pelagij ſit.

D. Eccius in Colloquio Ratisbonenſi primo, an. 1541. habito I iij. Arriſit etiam mihi datam à Magiſtro poſſibilem mandatorum DEI obſervantiam, adjutorio gratiæ divinæ. Et noſtri ita docent, licet venerabilis Magiſter in Apologia ſua aliquando noſtris hæc tribuit, & rectè facit, aliquando aufert, cui diſſentimus.

Baſilius M. p. 102. impium proinde ſit aſſerere, præcepta Spiritus S. impoſſibilia eſſe obſervatu.

Auguſtinus tom. 6. contra Fauſtum l. 3. c. 7. p. 239. Deinde quia etiam ſub gratia poſitis in hac mortali vita difficile eſt omni modo implere, quod in lege ſcriptum eſt, nõ concupiſces: ille per carnis ſuæ ſacrificiũ ſacerdos effectus impetrat nobis indulgentiam, etiam hinc adimplemus legem, ut quod per noſtrã infirmitatem minus poſſumus, per illius perfectionem recuperetur, cujus capitis membra effecti ſumus.

Cyprianus ſerm. de Eleemoſyna p. 124. Nec quisquam ſic ſibi blandiatur de puro atq; imaculato corde, ut innocentia ſua fretus, medicinam non putet eſſe adhibendam vulneribus &c. &: quisquis ſe inculpatum dixerit, aut ſuperbus, aut ſtultus eſt. &c.

Bleſilla apud Hieronymum Tom. 1. epiſt. 25. p 157. Orate Dominum Ieſum, ut mihi ignoſcat, quia *implere non potui*, quod volebam.

Bernhard. tom. 1. p. 1530. *omnia illi deſunt, qui nihil ſibi deeſſe putat.*

Stanislaus Grodicius Soc. Jeſ. tom. 7. Quadripartitarum concionum p. 524. Noverã quendã ſimplicem quidem, nec literas callentem, at in ſpiritu ferventem Societatis noſtrę, qui cũ à ſuo in religionẽ ingreſſu cuncta quæ præcipiebantur, celeriter perficere., nec *repugnantiam* quam vocamus, *ullam* unquam ſentiret, tandem cum quadam vice ſuperior neſcio quid illi demandaret, paulò poſt reverſus dicere cæpit: pater reverende, *ego ſum duo: duo*, inquit, *ſumus.* Exigente verò ſuperiore dicti hujus ex-

Rom. 1. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32.

For I am not ashamed of the Gospel of Christ: for it is the power of God unto salvation to every one that believeth; to the Jew first, and also to the Greek. For therein is the righteousness of God revealed from faith to faith: as it is written, The just shall live by faith. For the wrath of God is revealed from heaven against all ungodliness and unrighteousness of men, who hold the truth in unrighteousness; because that which may be known of God is manifest in them; for God hath shewed it unto them. For the invisible things of him from the creation of the world are clearly seen, being understood by the things that are made, even his eternal power and Godhead; so that they are without excuse: because that when they knew God, they glorified him not as God, neither were thankful; but became vain in their imaginations, and their foolish heart was darkened. Professing themselves to be wise, they became fools, and changed the glory of the uncorruptible God into an image made like to corruptible man, and to birds, and four-footed beasts, and creeping things. Wherefore God also gave them up to uncleanness through the lusts of their own hearts, to dishonour their own bodies between themselves: who changed the truth of God into a lie, and worshipped and served the creature more than the Creator, who is blessed for ever. Amen. For this cause God gave them up unto vile affections: for even their women did change the natural use into that which is against nature: and likewise also the men, leaving the natural use of the woman, burned in their lust one toward another; men with men working that which is unseemly, and receiving in themselves that recompence of their error which was meet. And even as they did not like to retain God in their knowledge, God gave them over to a reprobate mind, to do those things which are not convenient; being filled with all unrighteousness, fornication, wickedness, covetousness, maliciousness; full of envy, murder, debate, deceit, malignity; whisperers, backbiters, haters of God, despiteful, proud, boasters, inventors of evil things, disobedient to parents, without understanding, covenant-breakers, without natural affection, implacable, unmerciful: who knowing the judgment of God, that they which commit such things are worthy of death, not only do the same, but have pleasure in them that do them.

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſit aliquis numerus, qui ſit
ſuperficialis, & ſit ſuperficialis numerus, qui ſit ſuperficialis
numerus,

De Incertitudine salutis apud Pontificios.

BEllarmin. de gemitu columbæ l. 2. c. 11. fol. 233. Beatus Aloysius Bertrandus, vir notæ sanctitatis, non semel inventus est plenus singultuũ & lachrymarum, & cum ab eo quæreretur, quænam esset causa tanti mœroris & tam ingentis profluvij lachrymarum? respondebat: cur non amarissimè fleam, cum nõ certò sciam, an æternæ salutis compos sim futurus.

Censura Coloniensis Dial. 4. p. 97. Fides est rerum certissimarum, quæ neq; falli potest neq; fallere: Admodum verò incerta est privata hominum justificatio, multoq; magis æterna ipsorum salus.

Alphonsus à Castro de Hæresibus l. 7. fol. 235. in Concilio Tridentino aliqui viri Catholici docebant, per sacramentum Baptismi aut Pœnitentiæ, citra specialem aliquam Dei revelationem, posse hominem esse certum, certitudine fidei catholicę, se esse in gratia. Et quidã ex illis dixit, & libello postea de hac re edito, publicè asseruit, non solum qui sacramentum Baptismi aut pœnitentiæ recipiunt, esse tunc certos, sed etiam illos qui longe post sacramenta recepta, vehementi charitatis fervore ardent, habere tunc certitudinem fidei catholicæ de gratia Dei in illis habitante. *Ambros. Catharin.*

Idem l. 12. p. 124. B. In Concilio Tridentino, cui præsens adfui, cum inter viros doctos, qui multi illic aderant, tractaretur ex mandato Synodi quæstio de Certitudine justificationis humanæ, & res esset inter eos controversa, ecce unus & alter prosilierunt, qui præsumtuosa quadam temeritate, coram tanta doctorum virorum multitudine dicere non erubuerunt, hominem absque speciali Dei revelatione posse certò scire non solùm se esse justum, sed esse prædestinatum.

Iohannes Osorius Iesuita tom. 11. Concionum pag. 428. nescimus verò, an opera nostra Deo grata sint; &, an nos Deo grati simus, ignoramus.

Gabriel Barleta Dominicanus feria 3. Pentecost. fol. 142. Sed quæritanima mea chara, quare & mihi Pater & omnibus devotis Deus non revelavit statum gratiæ, quia multa bona facerem? Respondet Thomas in Summa Theologiæ, quòd hoc actum est ratione timoris. Quia si homo esset certus de sua salute, superbiret, quod malum est.

Bellarminus de Pœnitentia l.1. c.6. p.385. Quare ex Evangelio fides illa concipi non potest, qua quis certò credit, sibi remissa esse peccata.

Bellar.de libero arbitrio l.2.c.12 p.198. Perseverantia est donum Dei, quod non datur ex meritis, sed ex gratia.

Petrus Iohannes Perpinianus in laudatione Elisabethæ orat.4.pag. 163. Ingolst.1588. Verum ut cunque se res habet, ego te mitissime Pater non amare non possum, à quo multis & immortalibus beneficiis cum me, tum universum hominum genus affectum esse sentio, *& quando de tuo in me amore, dum vivo, certa esse non possum*, his volens & læta famulabor, quos certò scio tibi esse charissimos.

De certitudine salutis contra dubitationem.

Gregorius Magnus Tom.2.homil.33.p.317. Fides enim ejus salvam eam fecit (*loquitur de Magdalena*) quia hoc quod petiit, posse se accipere *non dubitavit.*

Leo I. serm. 2.de nativ.Dom.p.32. Securus adversus inimicas tentationes, propria libertate confligas: & si cœlestis militiæ Sacramenta servaveris, *non dubites*, te in castris triumphalibus regis æterni pro victoria coronandum.

Serm.9.in Quadrag.p.102.b. & quia pro indulgentia maximè laborandum est delictorum, *indubitabilem vobis* misericordiam promittatis.

Serm.10.p.104.b. Si repositum aliquid in conscientiis suis de fructibus charitatis Deum sibi non inesse *non dubitent.*

P.105. Non ambigamus per nostræ orationis formam, divinam nos obtinere clementiam.

Augustinus Tom.4.in epist.ad Rom.5.58.p.852. Quod autem dicit certus sum enim, non dixit opinor: plena enim fide tenuit, quod nec mors ulla, nec vitæ temporalis promissa, nec cætera subsequentia possunt credentem à charitate Dei detorquere.

Tom.9.Meditat.c.14.p.481. Omnis namque spes & totius fiduciæ certitudo

certitudo mihi est in pretioso sanguine ejus qui effusus est propter nos & propter nostram salutem.

Tom.10. serm.5.p.186 de verbis Apostoli. Respondetur tibi, securus efficeris non de te, sed de Domino tuo. Spera cum Christo regnum Christi, jam pignus tenes sanguinem Christi.

Ludovicus Granatensis tom.1.p.107. Sicut enim perfecta charitas foras mittit timorem: ita *perfecta fides hanc formidolosam hæsitationem* ex animis pellit, & confidenter cum Propheta clamare facit: Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?

De Justificatione.

*Sidorus Clarius volu.*1.*p.*114. vixit centuria decima quinta. Si Abraham ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. Etenim circumcisio illa, & ablatio præputii gloriam afferebat ipsi Abrahæ ac semini ejus apud homines, qui scientes illum accepisse circumcisionem ex fœdere, quod Deus cum ea gente inierat, existimabant & ipsum Abraham & genus ejus sanctum esse ac selectum & charum Deo. Sed apud Deum justificatus fuit non ob exterius illud signum, cujus rei indicium fuit, quod ante circumcisionem justitiam fuerit assecutus. Credidit, inquit Abraham Deo, & imputatum est ei ad justitiam. Et hæc Justitiæ imputatio fuit in præputio ante circumcisionem.

Finus Adrianus Finus Ferrariensis ὀλυχε...Θ in flagello Judæor. lib. 4. conclusione 5.p.118. *Quod autem per solam fidem* de Christo futuro omnes fideles & Patres Veteris Testamenti fuerint justificati & à peccatis absoluti, Apostolus Paulus ad Hebræos c.11. probat, annumerans omnes principales Patres V. T. incipiendo ab Abel & dicendo: quod omnes illi per fidem Christi futuri passi sunt persecutiones, & operati sunt justitiam, sed non potuerunt consequi repromissiones, nisi per Christum. Unde omnes illi per fidem Christi futuri facti sunt membra Christi. Licet enim Christus nondum venisset, tamen erat ab eis creditus, & ab eo redimi jam expectabant: & ideò tanquam membra Christi jam meruerunt participare & participes fieri beneficiorum passionis Christi, quia sub tali fide à peccatis suis absoluti fuerunt. Hoc etiam ipsum probat idem Apostolus ad Romanos c.4. & ad Gal. 3. Nam Abraham antequam reciperet circumcisionem, jam fuerat justificatus, dum esset

esset in præputio per fidem, eò quòd Deo crediderat, quando scilicet ad ejus præceptum exiit de terra & venit in terram Chanaan, & quando suspiciens in cœlum credidit, sic semen suum spirituale per Christum multiplicandum esse sicut stellas cœli. Et ideò quia credidit, reputatum est ei ad justitiam, Gen. 15. Ex quo patet, *quòd per solam fidem Christi* futuri salvati sunt Patres Veteris Testamenti.

S. Brigita l. 1. c. 15. p. 26. Multi sunt simplices in Ecclesia, qui pauca bona operantur, per fidem tamen salvantur, qua credunt me creatorem omnium & redemtorem.

XII.

De Justificatione.

LUdovicus Granatensis, qui centuria decima quinta vixit, tom. 2. Concion. feria 4. post 1. Dominicam in Quadragesima, concione 1. fol. 146. Quo quidem argumento, quamvis fidem non amittant, *fiduciam tamen* (quæ vigentis atque inflammatæ Fidei *germen est*)

P. 280. Fides fiduciam parit. *Fiducia est filia* Fidei & Charitatis, mater virtutum.

Tom. 2. Dominica 2. in Quadragesim. conc. 1. p. 280. Hæc autem fidei lux atque cognitio, si vim suam exerat, neque vitio ejus lumen atq; dictamen impediatur, *fiduciam parit*, qua homo sibi persuadet, Deum non modò omnipotente virtute sua posse, sed etiam insita naturali bonitate, supplicibus suis opitulari velle. Qua fiducia firmiter animo concepta consequens est, ut nullum orans laborem recuset, nullo sperandi tædio vincatur, nulla difficultate frangatur: dum quod postulat auxilium, certò sibi adfuturum sperat. Itaque fiducia hæc fidei hujus simul & charitatis Filia, & consequentium virtutum mater, adeò ad impetrandum efficax est, ut Dominus ad discipulos dixerit: quicquid orantes petieritis, credite, quia accipietis & fiet vobis: &: Videtis ergò *Fiduciam*, quæ ab illa vitali & incensa fide profecta sit, cæteras deinde virtutes parere, quæ orationis Comites esse debent.

Ludovicus Richeomus de Idololatria Hugonetica, l. 1. c. 11. p. 46. Princeps atque primarium religionis nostræ fundamentum, primusque sensus, cor & motus animæ, per Dei gratiam ad vitam excitatæ, *fides est*, propterea quod super ea, veluti fundamento vitæ spiritualis, ædificium colloca-

Digitized by Google

collocatur: fons est & rectorum omnium habituum scaturigo, ex qua spei, charitatis & cæterarum Christianarum Virtutum rivi perennes emanant.

Salvianus l.2. contra avaritiam p.60. Sed quærit fortasse aliquis, quid sit istud, quod nunc plus exigat Deus à Christianis per Evangelium quàm à Judæis ante per Legem? Aperta istius rei ratio est. Ideò enim majora nunc Domino nostro solvimus, quia majora debemus. Judæi quippè habebant quondam umbram rerum, non veritatem. Judæi fuerunt servi nos adoptivi: Judæi acceperunt jugum, nos libertatem: Judæi maledicta, nos gratiam: Judæi literam interficientem, nos vivificantem. Judæis servus magister missus est, nobis filius: Judæi per mare transierunt ad eremum, nos per baptisma introimus in regnum: Judæi manna manducaverunt, nos Christum. Judæi carnes avium, nos corpus Dei: Judæi pruinam cœli, nos Deum cœli.

Gregorius Nyssenus in Ecclesiastem p.114. *Neque enim fides absque operibus justitiæ sufficit ad servandum: Neque rursus vitæ justitia per se tuta est ad salutem, si sejuncta sit fides.*

Nazianzenus orat. 13. p. 347. Quemadmodum absque fide actio nulla esse fructuosa potest: ita & fides absque operibus est mortua.

Fides est rationis nostræ perfectio. Nazianz. orat. 1. de Filio Dei. Ἡ γὰρ πίστις τῶν καθ' ἡμᾶς λόγων πλήρωσις

Nazian. in Julian. 1. p. 770. Nec quicquam aliud vestræ sapientiæ est, quàm *crede*.

Οὐδὲν γὰρ τὸ πίστευσον, τῆς ἡμετέρας ἐστὶ σοφίας.

Ephraem Syrus Tom. 2. editionis Romanæ p. 140. *Fides*, mater est boni operis omnis, &c.

Idem Tom. 3. editionis Coloniensis p. 526. Initium omnis virtutis est fides.

Drexelius Ros. Virtutum Tom. 1. p. 112. Fides est piæ opinionis filia.

S. Maximus cent. 1. fol. 10. Fides est fundamentum eorum, quæ ipsam sequuntur, spei inquam & charitatis, &c.

Centuria 11. p. 56. Fides, per opera mandatorum rectè gubernata. ἡ πίστις ἰσχὺν καλῶν τοῖς ἔργοις τῶν ἐντολῶν διακυβερνᾶται.

Oecumenius ad Rom. p. 311. Itaque *Spes* & fidem & tolerantiam producere nata est. Ἡ ἐλπὶς καὶ πίστιν ἰσχὺν καὶ ὑπομονὴν ποιῆσαι πέφυκε.

[illegible] [illegible] [illegible] [

tus quam hæc fœmina corpori ſuo excolendo adhibet, vincit omnem animæ meæ ornatum. Quali vultu reſpiciam ad te? aut quibus ſermonibus juſtificer in conſpectu tuo? Non enim occultabo cor meum ante te, quoniam proſpicis ſecreta mea. Et væ mihi peccatori & indigno, quoniam ante altare tuum adſiſto, & non offero pulchram animam, qualem expetis à me. Illa enim promiſit placere hominibus, & fecit: & ego promiſi tibi placere, *& mentitus ſum propter pigritiam meam.* Nudus ſum tam in cœlo, quam in terra, non *adimplens* præcepta mandatorum tuorum. Ergò non eſt mihi ſpes in operibus bonis, ſed ſpes mea in miſericordia tua, qua confido ſalvari. Nonnus Edeſſenorum Epiſcopus.

Verè Bellarminus de Juſtificat. l. 5. c. 7. p. 404. Propter incertitudinem propriæ juſtitiæ & periculum inanis gloriæ, *tutiſſimum eſt, fiduciam totam in ſola Dei miſericordia & benignitate reponere.*

Bellarmini ſententiam Lutherani ſequuntur. Ita enim Lutherus in der Hauſspoſtill am 4. Sontag nach Epiph. Domini p. 66. b.

Niemand kan beten/er glaub dann. Darumb iſt es nicht ein geringe Kunſt/noch ein ſchlecht Ding umb den Glauben/es iſt ein Göttliche Krafft / die nicht vom freyen Willen kompt / ſondern durchs Wort vom H. Geiſt uns gegeben wird.

14. *Poſt Trinit. p.* 108. *b.* Auff daß jederman lerne/wo wir etwas nicht erlangen/das wir doch gerne hetten/und wol dürfften/daß es nit an Gott mangle/ſondern allein an unſerm Vnglauben/ ſonſt wo wir feſt glaubten/wurden wir es gewißlich haben.

19. *Trinit. p.* 125. *b.* Alſo glaubt der Bapſt und ſein Hauff ſehr ſtarck an die Meß/in der Heiligen Verdienſt und Fürbitt/an Kloſter-Gelübd/ Singen/Faſten: Aber es iſt ein falſcher/erlogener Glaub/ und ſind mit züchten zu reden/Huren und Buben beyſammen/ das Hertz iſt ein Hur/der falſche Glaub iſt ein Bub.

An S. Stephans Tag/*p.* 18. *b.* Da kompt es beydes zuſammen/wie es dann beydes muß beyſammen ſeyn/ein rechter Glaub/vnd rechte Lieb.

Kirchen-Poſtill D. Lutheri epiſt. 4. Sontag Epiphan. p. 221. b. Glaub und Lieb muß man alſo ſcheiden/daß Glaub auff die Perſon/ und die Lieb auff die Werck gericht ſey. Der Glaub vertilget die Sünd/und machet die Perſon angenehm und gerecht. Warin aber

dubitamus, ut paucos habeant qui doctrinæ præsint, plures autem qui simpliciter contenti, ea quæ operandi sunt discant, *sibi sufficere ad salutem solummodo credant.*

Bellarminus in [illegible]onibus p.133. Sicut ingressus in stadium non acquiritur cursu, sed donatur favore & liberalitate principis: ita gratia justificari[illegible] *non redditur meritis, sed gratis datur*, &: non datur gratia, quia [illegible] operati sumus, sed ideò datur, ut bene operari possimus.

DE FIDE
Per Charitatem operante.
Galat. 5. v. 6.

Vocabulum Iustificationis in S. Scriptura dupliciter usurpatur; primò propriè, deinde metonymicè. Propriè sumta Iustificatio est ea, quæ dicitur remissio peccatorum. Metonymicè justificatio sumitur pro evidentia, declaratione & probatione, qua alijs innotescit, nobis esse remissa peccata. Sic Jacobo justificari operibus idem est ac declarari per bona opera, quòd justificatissimus. Nam constat Abrahamum remissionem peccatorum & justificationem propriè dictam habuisse 30. annis antequam Isaacum offerret.

I. Acta Concilij Ephesini Tom. 2. p. 203. sicut fides absq; operibus mortua est: ita si vertas & dicas, opera absq; fide mortua, verum esse fatemur: igitur simul fulgeat cum honestæ vitæ gloria etiam immaculatæ fidei candor.

II. Nazianzenus Orat. 40. fol. 672. Fides sine operibus mortua est quemadmodum & opera, si fides absit. ὡς ἔργα δίχα πίστεως.

III. Chrysostomus in cap. 1. Genes. p. 16. Fides sine operibus mortua est, et opera sine fide mortua sunt.

IV. Ad hunc sensum & consensum scripsit Clemens Alexandrinus Strom. l. 6. p. 481. Quando audierimus, fides tua te salvam fecit, non accipimus eum dicere absolute, eos salvos futuros, qui quomodocunq; crediderint, nisi facta quoque fuerint consecuta.

V. D. Hunnius in 2. Thessal. c. 1. sine Charitate fides non est vera fides, sed fidei inanis umbra quædam, & vana persuasio.

VI. Augustinus de fide & operibus c. 14 p. 47. Quare jam illud videamus, quod excutiendum est à cordibus religiosis, ne mala securitate *Tom. 4.*

salutem [illegible] putaverint: Bene [illegible], si ad eam obtinendam *Sufficere solam fidem* [illegible]ere & bonis operibus viam DEI tenere neglexerint.

Tom. 4. In libro Quæstionum 83. quæst. 76. Non [illegible] sibi contrariæ duorum Apostolorum sententiæ, Pauli & Iacobi, cum dicit u[illegible] justificari hominem per fidem sine operibus: & alius dicit, inanem esse fidem [illegible] operibus, quia ille dicit de operibus, quæ fidem præcedunt, ille vero [illegible] quæ fidem sequuntur.

Tom. 7. Contra Cresconium Grammaticum l. 1. c. 29. p. 217. de fide etiam Iacobus Apostolus cum loqueretur adversus eos, qui sibi, quòd crediderant, *sufficere arbitrabantur*, & benè operari nolebant.

Tom. 7. de unico Baptismo contra Petilianum c. 10. Unde & Apostolus Iacobus, cum quosdam redargueret, qui *sufficere* dicebant homini solam fidem, nec ei Charitatis opera conjungebant, eos ex ista dæmonum comparatione convicit, ne ideo se ad DEUM pertinere existimarent, quòd verum de DEO crederent, etsi bona opera adjungere fidei non curarent.

Tom. 7. de gratia & libero arbitrio c. 7. p. 891. Homines autem non intelligentes, quod ait ipse Apostolus, arbitramur hominem justificari per fidem sine operibus, putaverunt eum dicere, *sufficere homini fidem*, etiamsi malè vivat, & bona opera non habeat. Quod absit, ut sentirer vas electionis, qui cum dixisset quodam loco: in Christo enim Jesu, neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, mox addidit: sed fides, quæ &c.

Cap. 8. p. 891. Vidit utique probare posse homines hoc ita dictum, quasi *necessaria non sint opera bona credentibus, sed eis fides sola sufficiat.*

Tom. 8. Super psal. 31. p. 125. Iacobus in epistola sua contra eos, qui nolebant bene operari, de *sola fide* præsumentes, ipsius Abrahæ opera commendavit cujus Paulus fidem. Et non sunt sibi adversi Apostoli.

Super Psal. 127. Folia sola habebat, fructum non habebat Sic sunt qui verba habent, & facta non habent.

Tom. 9. Tom. 9. p. 40. ne forte & hoc diceres, credidi, *sufficit mihi*: magna est fides, sed nihil prodest, si non habeas Charitatem

Tom. 9. de vita Christiana cap. 13. pag. 615. Iustificari hominem, inquit Apostolus, per fidem sine operibus legis, sed non sine illis operibus, de quibus alterum Apostolum audio dicentem, fides

sine

sine operibus mortua est. Paulus enim Apostolus de operibus legis locutus est, hoc est de circumcisione carnali & neomenia, & Sabbato, & hujusmodi cæteris, quæ lex fieri ante præceperat, & jam Christi tempore non erant necessaria. Iste verò Jacobus de operibus justitiæ loquitur, quæ qui non fecerit, verè mortuus est.

P. 441. Fides Christiani cum dilectione est, dæmonis autem sine dilectione.

Tom. X. Homil. 17. p. 309. Sed fides debet esse Christianorum, non dæmonum. Et: discernenda est ergò fides dæmonum à fide Sanctorum. *Tomo 10.*

P. 760. alius est timor filiorum, alius est timor servorum: servi enim propter tormenta Dominos timent, filii verò propter amorem Patres timent.

VII. *Salvianus* lib. 4. de gubern. p. 105. Quid tibi blandiris ô homo, quisquis es, de credulitate, quæ sine timore atq; obsequio Dei nulla est: aliquid plus dæmones habent. Tu enim unam rem habes tantummodò, illi duas: tu credulitatem habes, non habes timorem: illi & credulitatem habent pariter & timorem.

Idem contra avaritiam l. 3. p. 133. Sermo & professio tua jactitant fidem, sed vita atq; obitus publicant infidelitatem.

VIII. *Seraphinus Cumiranus Minorita* Antverpiæ 1558. part. 2. Conciliationum p. 141. Nam sicut nemo vivit verè nisi justus & credens: ita nemo justificatur & vivit ex meris operibus Legis *nisi ex sola fide*, quæ per dilectionem operatur.

IX. *Isidorus Pelusiota* lib. 3. epist. 73. Palladius. Neq; enim hoc existimes, quòd fides (si tamen fides dicenda est, quæ operibus suis refutatur) salutem tibi afferre possit. Etenim fides ea, quæ primùm justificat, consentaneas sibi actiones exegit, quibus remotis, nemo salutem consequi potest. Nam eum qui per gratiam assumtus est, propriis quoq; virtutũ dotibus exornari convenit, ne alioquin ingrati animi notam incurrat. μὴ γὰρ δὴ νόμιζε, ὅτι ἡ πίστις (εἴγε πίστιν χρὴ καλεῖν τὴν ὑπὸ τῶν ἔργων τῶν σῶν ἐλεγχομένην) σῶσαί σε δυνήσεται. ἡ γὰρ πίστις, ἡ ἐξ ἀρχῆς δικαιώσασα, πράξεις ἁρμοδίας ἑαυτῇ ἀπαιτεῖ, ὧν ἄνευ σωθῆναι οὐκ εἰώθει. τὸν γὰρ τῇ χάριτι προσληφθέντα δίκαιον ἢ ἰδίοις ἀναβρύεσθαι πλουτίσμασιν, ἴσχυε μὴ μέλλει τῆς ἀκαιρίας ἀλύσεσθαι.

Lib. 4. epist. 65. Oportet fidei misceri actiones (rectas) & per has illam quasi animari, his enim remotis, mortua sit,

χρὴ γὰρ τῇ πίστει κρίνεσθαι τὰς πράξεις, ἢ ἀπὸ τούτων αὐτὴν ψηφοῦσθαι· οὐδὲ γὰρ ἐν τούτοις χωρεῖ.

Nota.

Vetus interpres vertit: oportet fidei miſceri actiones: ſed malè vertit: ſic autem locus vertendus eſt:

Oportet fide judicari actiones.

X. *Anſelmus* in cap. 4. ad Rom. p. 25. Ergò ex fide juſtificatus eſt Abraham: Sed ſi fidem opera non præceſſerunt, tamen ſecuta ſunt. Nam qui prius juſtificatus eſt *in conſpectu Dei*, poſtea & ex operibus eſt juſtificatus *etiam in conſpectu hominum*. Unde & Jacobus Apoſtolus in Epiſtola ſua contra eos, qui nolebant benè operari, ſed de ſola fide præſumebant, ipſius Abrahæ opera commendavit, dicens: vis autem ſcire, ô homo inanis, quoniam fides ſine operibus otioſa eſt: Abraham pater noſter, nonne ex operibus juſtificatus eſt, offerens Iſaacum Filium ſuum ſuper altare? Nec eſt Jacobus in hac ſententia contrarius Paulo dicenti, quia ſi Abraham ex operibus juſtificatus eſt, habet gloriam, ſed non apud Deum, ac per hoc aſſerenti, quia non ex operibus eſt juſtificatus. Uterq; enim verum dicit, Paulus quippe, commendans juſtitiam, quæ ex fide eſt, adverſus eos, qui fidem negligentes gloriabantur de juſtitia, quæ ex operibus, dixit Abraham non eſſe juſtificatum ex operibus, ſed quæ fidem præcederent. Jacobus autem, ut dictum eſt, adverſus illos, qui percepta fide torpebant otio, & putabant ſe per eandem fidem, utpote juſtificatos poſſe ſalvari, etiam ſi bona opera non haberent, dixit Abraham ex operibus eſſe juſtificatum, ſed quæ fidem ſecuta ſunt. &:

Manifeſtum eſt enim eum loqui de operibus, quæ fidem ſubſequuntur, quia Paulus ſine præcedentibus operibus dixit, hominem *ſola fide* poſſe juſtificari.

P. 26. Non hoc ſuperfluè factum eſt, ſed accepit ſignum circumciſionis, non quâ fieret, ſed quâ *oſtenderetur juſtus*.

XI. *Bernhardus* Tom. 1. p. 383. Habitare in animam, probant vitales motus corporis: habitare in anima ſpiritum, probat vita ſpiritualis: illud ex viſu & auditu agnoſcitur: illud ex charitate & humilitate, cæteriſq; virtutibus.

Idem Tom. 1 de Reſurrectione ſerm. 2. p. 200. Sicut enim corporis hujus vitam ex motu ſuo dignoſcimus, ita & fidei vitam ex operibus bonis. Itaque vita quidem corporis eſt anima, per quam movetur & ſentit:

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus. Quod ſi planum tranſeat per centrum ſphæræ, circulus maximus erit: ſi verò non tranſeat, minor erit. Quare ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus.

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus. Quod ſi planum tranſeat per centrum ſphæræ, circulus maximus erit: ſi verò non tranſeat, minor erit. Quare ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus.

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus. Quod ſi planum tranſeat per centrum ſphæræ, circulus maximus erit: ſi verò non tranſeat, minor erit. Quare ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus.

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus. Quod ſi planum tranſeat per centrum ſphæræ, circulus maximus erit: ſi verò non tranſeat, minor erit. Quare ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus.

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus. Quod ſi planum tranſeat per centrum ſphæræ, circulus maximus erit: ſi verò non tranſeat, minor erit. Quare ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus.

Quæ ſi ſunt, ſequitur, quòd ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus. Quod ſi planum tranſeat per centrum ſphæræ, circulus maximus erit: ſi verò non tranſeat, minor erit. Quare ſi ſuperficies ſphæræ ſecetur à quolibet plano, ſectio erit circulus.

Apoſtolo Paulo: & fides, quæ per dilectionem operatur. Opera quidem tua præterita, antequam crederes, vel nulla erant, vel ſi bona videbantur, inania erant. Si enim nulla erant, ſic eras quaſi homo ſine pedibus, aut vexatis pedibus ire non valens. Si autem bona videbantur, antequam crederes, curreba; quidem, ſed præter viam currendo errabas potius quã perveniebas. Eſt ergo nobis & currendum & in via currendum. Qui præter viam currit, inaniter currit, imò ad laborem currit. Tantò plus errat, quantò præter viam currit. Quis eſt via per quam currimus? Chriſtus, dicit: ego ſum via. Quæ Patria, quò currimus? Chriſtus dicit: ego ſum veritas, per illum curris, ad illum curris, in ipſo requieſcis. Sine dilectione fides inanis eſt. Cum dilectione fides Chriſtiani: ſine dilectione fides dæmonis. Qui autem non credunt, pejores ſunt, quàm dæmones. Neſcio quis non vult credere in Chriſtum adhuc, nec dæmones imitatur, jam credit in Chriſtum, ſed odit Chriſtum. Habet Confeſſionem fidei in timore pœnæ, non in amore coronæ: nam & illi punirí timebant. Addes huic fidei dilectionem ut fiat fides, qualem dixit Apoſtolus Paulus: fides, quæ per dilectionem operatur. Inveniſti Chriſtum: inveniſti civem Hieruſalem, inveniſti civem angelorum, inveniſti in via ſuſpirantem peregrinum. Adjunge te illi: comes tuus eſt, curre cum illo, ſi tamen & tu hoc es, neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed fides. Dic adhuc Apoſtole, adde: diſcerne, quia & dæmones credunt & contremiſcunt, quod oderunt. Diſtingue Apoſtole & circumcide fidem meam, & diſcerne cauſam meã de gente non ſancta. Planè diſtinguit, diſcernit, circumcidit. Sed fides inquit, quæ per dilectionem operatur. Unusquiſque ergò, fratres mei, inſpiciat ſe intus, apprehendat ſe, probet ſe in omnibus factis ſuis, bonis operibus ſuis, quæ faciat cum charitate, non expectans retributionem temporalem, ſed promiſſum Dei, faciem Dei. Non enim quicquid Deus promittit, valet aliquid apud ipſum Deum. Omninò non me ſatiaret Deus, niſi promitteret mihi ſeipsũ Deum. Quid eſt tota terra? quid eſt totum mare? quid eſt totum cœlum? Quid ſunt omnia ſidera? Quid Sol? quid Luna? quid exercitus angelorum? Omnium iſtorũ creatorem ſitio, ipſum eſurio, ipſi dico, quoniam apud te eſt fons vitæ. Quid mihi dixit: ego ſum panis, qui deſcendit de cœlo.

Et: neque circumciſio eſt aliquid, neque præputium ſed fides, quæ per dilectionem operatur. Iſta quippè eſt fides Chriſtianorum, non dæmoniorum. Nam & dæmones credunt & contremiſcunt: ſed numquid & diligunt? Nam ſi non crederent, non dicerent, tu es ſanctus Dei, vel: tu es

Fili-

Filius Dei. Si autem diligerent, non dicerent: Quid nobis & tibi? Fides igitur ad Christum nos trahit, quæ nisi desuper gratuito munere nobis daretur, non ipse diceret, nemo potest venire ad me, nisi pater, qui misit me, traxerit eum. Non sunt bona opera, nisi quæ per fidem & dilectionem fiunt: quia alterum sine altero nullius virtutis fructum parit.

Fridericus Nausea p. 87. Fides est firma in divinam misericordiam in Christo promissam confidentia, id est, firma & indubitata promissorio Dei verbo *assensio* &c.

P. 89. b. *Credere.* Id quod est *vere* credere, nihil nobis ex meritis nostris, sed ex illius sola in nos pietate & misericordia, totum quod datur, communicari.

Fr. Paulus de Francis Neapolit. Ord. Prædicat. Orat. 2. p. 51. Cæterum cum Fides sola & nuda *absq; auxilio divinæ gratiæ minime peccatorem justificare valeat*, ideò Evangelista sequitur Joannes, qui habens gratiam interpretatur: *Gratia* enim *est causa formalis justificationis* fidei nostræ, vim sanativam tribuens.

Fridericus Nausea in Concionibus p. 87. Nego fidem & opera vel conjuncta vel seorsim congregata justificare.

D. Luther Tomo 5. Ienensi p. 298. Weil ich sehe/ daß diesen Haupt-Articul der Teuffel immer muß lästern durch seine Sewlehrer / vnd nicht ruhen noch auffhören kan/ so sag ich Doctor Martinus Luther/ vnsers Herren JEsu Christi vnwürdiger Evangelist/ daß diesen Articul (der Glaub allein/ohn alle Werck/ macht gerecht für GOtt) sol lassen stehn vnd bleiben/ der Römisch Kayser/ der Türckische Kayser/ der Tartarisch Kayser/ der Persen Kayser/ der Bapst/ alle Cardinäl/ Bischoff/ Pfaffen/ Mönche/ Nonnen/ Könige/ Fürsten/ Herren/ alle Welt sampt allen Teuffeln/ vnd sollen das Hölliſche Fewer darzu haben auff ihren Kopff/ vnd keinen Danck darzu/ das sey mein Doctor Luthers Einsprechung vom Heiligen Geist/ vnd das rechte Heilige Evangelium. Denn da steht der Articul/ den die Kinder beten/ Ich glaub an JEsum Christum/ gecreutziget/ gestorben ꝛc. Es ist ja niemand für vnsere Sünd gestorben/ dann allein JEsus Christus GOttes Sohn/ allein JEsus/ GOttes Sohn/ noch einmahl sag ich/ allein Gottes Sohn hat vns von Sünden erlöset/ das ist gewißlich wahr/ vnd die gantze Schrifft/ vnd solten alle Teuffel vnd Welt sich zureissen vnd

Ad Lectorem.

Quæ sequuntur, Lector, ex Ecclesiæ Romanæ Pontificalibus, Missalibus, Breviariis, Ritualibus, Cæremonialibus, Martyrologio, Decretis, Constitutionibus, Bullis, Indulgentiis, Officiis, Rubricis, Canonibus, Decretalibus, Sacrorum Rituum Congregationis Decretis, Sacrarum Indulgentiarum Congregationis Decretis, Sacrorum Concilii Tridentini Interpretum Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Responsis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Resolutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Rescriptis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Mandatis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Edictis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Ordinationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Instructionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Litteris, Sacrarum Congregationum Cardinalium Epistolis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Brevibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Motu Proprio, Sacrarum Congregationum Cardinalium Constitutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Bullis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Indulgentiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Officiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Rubricis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Canonibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretalibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Rituum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Indulgentiarum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Concilii Tridentini Interpretum Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Responsis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Resolutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Rescriptis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Mandatis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Edictis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Ordinationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Instructionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Litteris, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Epistolis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Brevibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Motu Proprio, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Constitutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Bullis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Indulgentiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Officiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Rubricis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Canonibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretalibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Rituum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Indulgentiarum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Concilii Tridentini Interpretum Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Responsis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Resolutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Rescriptis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Mandatis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Edictis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Ordinationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Instructionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Litteris, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Epistolis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Brevibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Motu Proprio, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Constitutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Bullis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Indulgentiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Officiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Rubricis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Canonibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretalibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Rituum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Indulgentiarum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Concilii Tridentini Interpretum Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Declarationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Responsis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Resolutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Rescriptis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Mandatis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Edictis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Ordinationibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Instructionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Litteris, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Epistolis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Brevibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Motu Proprio, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Constitutionibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Bullis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Indulgentiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Officiis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Rubricis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Canonibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Decretalibus, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Rituum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Indulgentiarum Congregationis Decretis, Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrarum Congregationum Cardinalium Sacrorum Concilii Tridentini Interpretum Declarationibus,

Pro ſola Fide.

Fulgentius de Incarnatione c.16.p.405. Ab hoc peccato quod originaliter carnalis nativitas trahit, neminem facultas naturalis, neminem litera ſanctæ legis, ſed *ſola* fides Jeſu Chriſti eripit, Filii Dei, qui venit quærere & ſalvum facere, quod perierat.

Iulius Firmicus Maternus de errore profanarum relig.p.14. *Fide tantum* & pœnitentia poteſtis redimere, quicquid ſceleratis Diaboli perſuaſionibus perdidiſtis.

Heſychius ſuper Levit.c. 14.p.306. Miſeratus Deus humanum genus cum illud ad explenda legis opera infirmatum vidiſſet, jam non ex operibus ſalvare, ſed per gratiam, hominem voluit. Gratia verò ex miſericordia & compaſſione probatur, & *fide comprehenditur ſola*, non ex operibus, ut Paulus dicit Epheſiis.

Lib.1.ſuper cap.2. Homo jam non ex operibus, utpote pauper virtutibus, ſed *ſola Dei* cognitione ſalvatur.

Philaſtrius non aliunde ſalutis remedium *niſi ex fide* in patrem, Filium & Spiritum Sanctum humano generi cognoſcimus affuturum.

Chryſoſtomus de S. Pentecoſte p.238. edente Frontone Ducæo, Burdigal.p.234. Stolidiores erant tum temporis homines, non ita pridem ab idolis abducti, ac paulò craſſior & ſtupidior mens illorum adhuc erat, omnibuſque corporibus intenti erant, & addicti, neque dum incorporea illis dona in mentem venerant, neque noverant, quid eſſet gratia ſpiritualis, τίνα ἐστὶ τοῦτο χάρις, καὶ πίστις μόνη θεωρουμένη, quæque *ſola fide* percipitur, idcircò ſigna fiebant.

Idem tractatu 7.de gloria in tribulationibus p.282. Non ſolùm hæc ajo, quæ nunc dixi, quòd nimirum ſanctificati ſumus, quod per unigenitum, quòd gratia potiti ſumus, quod pace, quod dono, quod remiſſione peccatorum, quod participatione Spiritus S. quod omni cum facilitate, quod abſque labore, abſque ſudore, quod *fide ſola* ὅτι πίστει μόνη, quod Filium miſerit, &c.

Oecumenius in c.3.ad Rom.p.62. Quare omnes, poſtquam in Chriſtum crediderunt, gratis juſtificantur *ſola fide* contributa & ex parte ſui collata.

Διὰ πάντες πίστεως εἰς χρῖσιν, δωρεὰν δικαιοῦνται, τὸ πίστιν μόνον συνεισφερόντας

Pro ſola Fide.

OEcumenius ad Rom. p. 210. Quomodo id efficitur? quia ex ſola fide nos ſalvos facit, jamque mortuos vivificat, cum prius non exhibuerimus bis.

P. 252. Nec lex, in qua extolleris, quidquam Abrahæ ad promiſſiones contulerit, ſed ſola fides.

P. 258. Ob quam actionem, ob quod rectum opus gratia hæc data eſt? Ob ſolam fidem. ἐπὶ πίστει μόνῃ. Tantum enim credimus, & omnia nobis per baptiſmum gratis donata ſunt.

P. 274. Sola ergò nunc requiritur fides noſtra, animus ac voluntas.

P. 311. Cum omnia à Deo acceperimus, nos ſolam fidem ipſi adduximus, cujus magna pars ſpes eſt futurorum.

Ad Galat. p. 744. Omnes igitur concluſi erant ſub peccato; Ideò ſola fide potuerunt aſſequi promiſſiones.

Ad Epheſ. p. 17. Non quòd nollet ex operibus ſalvare, ſed quòd nullus potuerit ex operibus ſalvari, niſi per fidem.

Ad Coloſſ. p. 133. Fide in ipſum. Sat is eſt, inquit, ſolùm crede. ἀρκεῖ, πιστεῦσαι μόνον.

1. *Timoth. p.* 215. Et dicimus, quòd juſtitia, quæ eſt ex Lege, ad eum collata, quæ eſt ex fide, non ſolum juſtitia non eſt, ſed & primum peccatum eſt.

In epiſt. Iacobi p. 459. Abraham imago fuit juſtificationis, quæ *ex ſola fide fit*, quando imputatum fuit ipſi ad juſtitiam, quòd crediderit: ejus verò, quæ eſt ex operibus, quando filium obtulit ſuper altare.

In acta Apoſtolorum p. 36. Neque aliud ullum nomen, hoc eſt veneranda gloria, niſi *ſola* fides in Chriſtum, lapidem angularem, quæ potens eſt omnem aliam obſcurare fidem, ut in qua ſola datum eſt ſalutare.

Contra ſolam Fidem.

OECUMENIUS.

Ad Rom. p. 270. πῶλα δικαιοσύνη εἶναί τις, ἢ πῶς διδομένη ὑπὸ Θεοῦ διὰ πίστεως, φησὶν, Ἰησοῦ, χείρων. εἶτα ἵνα μὴ δόξωμεν ξένον τι λέγειν, ἐπάγει ἵνα ἄλλως ἴσως συζεῦχθαι μηδὲν αὐτοῖς συνεπινοήσαντας. δῆλον ὅτι τὸ πιστεῦσαι συμπαρεῖναι ἔργοις. ἀνδρείας γὰρ

δεῖται

δῆται ψυχῆς τὸ πιστεῦσαι. διόφησι, διὰ πίστιν, δεικνὺς ἡμᾶς ἐκ τούτου συνεργοῦντας.

Qualis autem justitia (dicat aliquis) quove modo à Deo est tradita? per fidem nimirum Jesu Christi. At ne novum quidpiam sese audire arbitrarentur, si omninò eos servari liceat, citra ullam cooperationem: demonstrat quod ipsa quoque credulitas, cooperatio sit & contributio. Animi namque fortitudine opus est ad credendum; ideircò ait, per fidem, innuens per eam nos etiam contribuere quidpiam.

Chrysostomus in Matthæum homil. 70. p. 607. Commelin. Deinde ne fideles *sola se fide salvari* posse confidant, de pœna malorum edisserit. Ita infideles ad fidem, fideles verò ad rectè vivendum cohortatur.

Εἶτα ἵνα μηδὲ ὄντες τῇ πίστει θαῤῥῶσι μόνῃ καὶ περὶ τῆς κρίσεως αὐτοῖς διαλέγεται &c.

Iacobus Faber Stapulensis ad Rom. p. 75. Neque credas sufficere, ut continuò justificatus sis, si fidem habes. Nequaquam ita est. Nam non quisquis sic ex fide justificatur, ut fides ipsa justificatio sit, ut neq; opera. Etenim credunt Dæmones, ut inquit Jacobus Apostolus, sed ex fide justificamur, quemadmodum ex operibus: ex his remotius, ex illa vicinius: hæc minus, illa magis necessaria. Nam ex operibus sine fide nunquam quis justificatur: at contra ex fide sine operibus justificatur quis, ut jam ostensum est. Neque fides neque opera justificant, sed præparant ad justificationem.

Primasius ad Gal. 3. p. 306. Fides sufficit ut primò credentem & justum efficiat, si deinceps in justificatione permaneat: cæterum sine operibus mortua est, sed fidei operibus, non legis. Qui enim credit Deo, attendit mandatis: & eos qui Evangelii præcepta contemnunt, maledictos esse & Salvator edocuit, dicens, discedite à me, maledicti in ignem æternum.

In cap. 5. ad Galat. p. 325. Simul illud notandum, quod eos dixerit Christi esse, qui carnem cum vitiis & concupiscentiis crucifigunt. Contra illos qui solam fidem sufficere arbitrantur.

Theodoretus Tom. 1. in Psal. 96. p. 271. Postquam verò non sola fide nobis opus est, verum etiam bonis operibus, necessariò & hanc admonitionem Propheta affert, qui diligitis Dominum, odite malum.

Isidorus Pelusiota lib. 4. epist. 65. Quippe cum non possit homo *fide* tantùm salvari: ὡς οὐκ ἐκ μόνου δεῖ πίστεως σωθῆναι.

Eusebius

Eusebius Emissenus in initio Quadrages. homil. 1. p. 21. b. Ecce B. Paulus jam Christi habitaculum, jam vas electionis effectus, intelligit *sibi non sufficere solam gratiam*, nisi gratiæ adjungat sollicitudinem vigilantis & laboris industriam.

Theodolus in cap. ad Rom. p. 735. Non enim est beatus, cui fides ad justitiam sine operibus imputatur, nam mutuum inter se respectum habent, opera & fides.

Theophylactus in cap. 9. Iohan. p. 319. πολλοὶ γὰρ θεοσεβεῖς μέν εἰσι, τὸ θέλημα δὲ τοῦ θεοῦ οὐ ποιοῦσι. δεῖ δὲ ἀμφότερον προσεῖναι, καὶ θεοσέβειαν καὶ θελήματος θείου πλήρωσιν, ἥτοι πίστιν καὶ ἔργα, ἢ ὡς Παῦλος ὀνομάζει, πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν. κεφαλαιωδέστερον δὲ εἰπεῖν, θεωρίαν καὶ πρᾶξιν. Τότε γὰρ ζῇ ἡ πίστις ὅταν καὶ τὰ ἔργα ἔχῃ τὰ θεάρεστα, ἐξ ὧν ἡ ἀγαθὴ συνείδησις παραγίγνεται, ἅτινα ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἔργων ἡ πονηρὰ συνείδησις. καὶ αὐτὰ τὰ ἔργα τότε ζῇ ὅτι καὶ πίστιν ἔχουσιν, χωρισθέντα δὲ ἀπ' ἀλλήλων νεκρά εἰσι, καθὼς εἴρηται, πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά, καὶ ἔργα δίχα πίστεως.

Iohannes Eccius Tom. 3. in die Mariæ Magdalenæ p. 587. Primum enim Dominus non ait, sola fides tua, quoniam vocula hæc *Sola*, ex Evangelio non procedit, sed vix hodie aut heri sub hæreticarum incude fabricata est.

Iohannes Hofmeister in festo Petri & Pauli p. 58. Fuerunt Ætiani, qui dicebant, homini Christiano solam fidem sufficere ad salutem, sed perierunt.

D. Keller Tom. 2. p. 87. Das SOLA bleibt auch zu probieren/vnd wird bleiben biß an Jüngsten Tag. Dann nirgends habt jhrs gefunden in der Schrifft/als wo es der Luther vermessen eingestreut.

Baronius Tom. 6. ad Annũ Christi 516. §. 15. Opera, non verba, Papa Hormisda ab Imperatore requirit Anastasio. Fac Domine Imperator, effectum rerum fidem probare verborum. *Non enim sermonibus cognoscuntur hominum corda, sed effectibus.* Cum & Abraham Pater noster, non *nuda Deo fide, sed opere*, fidem • commendante, placuerit. NB. • fortè commutante.

Ludovicus Richeomus in Idololatria l. 1. c. 15. p. 68. Multò frequentius *mercedis* quam hæreditatis nomen occurrere in articulo Justificationis.

De Justitia imputativa.

August. Tom. 9. Tract. 29. in Johan. p. 101. edit. Antverp. Rursus etiam de Apostolis ipsius possumus dicere, credimus Paulo, sed non

credimus in Paulum: credimus Petro, sed non credimus in Petrum? credenti autem in eum, qui justificat impium, deputatur fides ejus ad justitiam. Quid est ergò credere in eum? Credendo amare, credendo diligere, credendo in eum ire, & ejus membris incorporari. Ipse est ergò fides, quam de nobis exigit Deus. & non invenit, quod exigat, nisi donaverit, quod inveniat.

Et: non qualiscunque fides, sed fides, quæ per dilectionem operatur.

Origenes in [illegible] Rom. p. 507. Nam si justificatus non habet gloriam apud Deum, Abraham autem constat habere gloriam apud Deum: ergò non ex operibus, sed ex fide justificatus est Abraham, ut necessariò habeat apud Deum gloriam.

P. 508. In eo autem ubi dicitur, quia fides ei reputata est ad justitiam, fides perfecta declaratur.

Chrysostomus in cap. 42. Genes. p. 831. Fidei est non corporalibus oculis contentos esse, sed oculus mentis imaginari ea, quæ non videntur. Nam illa fide digniora credenda sunt, quàm ea, quæ corporalibus oculis videntur. Sic Patriarcha gratus fuit Deo, quia credidit promissioni ipsius, & superior naturâ factus, & humanis rationibus, idcircò & reputatum est ei in justitiam. Considera quòd justitia est credere his, quæ à Deo dicuntur.

Hieronymus Tom. 7. p. 17. Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum. Qui se in hoc seculo potuerit diligenter expurgare, vel per martyrium. Quod tegitur, non videtur: quod non videtur, non imputatur: quod non imputatur, nec punietur.

Primasius in cap. 4. ad Rom. p. 19. Credidit Abraham Deo. Probavit, & ideò apud Deum habet gloriam, tam magna fuit dono Dei fides Abrahæ, ut & priſtina ei peccata donarentur, & sola ei pro omni justitia duceretur acceptio, & tanto amore flagravit, ut deinceps semper DEO placeret.

Et reputatum est illi ad justitiam, compensatum. Sola fides.

Ei autem, qui operatur, merces non imputatur secundùm gratiam, sed secundùm debitum. Expressit ipsum exemplum, & quia lex opera requirit, per quæ elatus fuerat Pharisæus. Cum ergò justificat impium divina miseratur, locum meritis non potest habere præsumtio. Debitor enim est antequam pareat præceptis, & nisi paruerit, damnatus. Et:

Impium

Impium per *ſolam fidem* juſtificat, non opera, quæ non habuit. Si enim ſecundùm opera, puniendus eſt, non liberandus. Simul attendendum non peccatorem juſtificari per fidem, ſed impium.

Theophylactus in cap. 4 Rom. p. 418. b. Ob eam rem fides credenti ad juſtitiam imputatur, hoc eſt ſuſcipit fidem ejus Deus, non ut mercedem ipſi reddat, verùm ut juſtificet ipſum. Proinde qui credit, adfert etiam nonnihil, fidem videlicet. Cum itaque ab Abrahamo oſtenderit, quòd ex fide ſit juſtitia ſeu juſtificatio, producit in teſtem ipſum David, beatum prædicantem eum hominem, cui non imputarit Dominus peccatum.

Maximilianus Sandæus in Maria Patrona p. 13. Igitur juſtitia noſtra non eſt alia, niſi ea, quæ eſt in Chriſto, nobis imputata.

D. Luther Tom. 4. Lat. Jen. p 54. b. Audire iſta ſic geſta eſſe, & indubitata fide apprehendere, eaque eſt *verè formata fides*.

Iohannes Huſs Tom. 2. in cap. 2. Iacobi p. 131. Mortua eſt in ſemetipſa, quia non eſt conjuncta principio vitæ, ſcilicet Charitati. *Forma* namque fidei, qua fides vivificatur, charitas eſt.

Nicolaus Cuſanus Tom. 2. p. 45. Per gratiam gratis datam nemo ſalvatur; ſed per gratiam, gratum facientem, ſcilicet charitatem, quia ſine Spiritu S. non ſalvamur.

D. Luther Tom. 1. Ienenſi p 228. Ja wann wirs recht anſehen/ ſo iſt die Lieb das erſte/ oder je zugleich mit dem Glauben.

XIII.

De Prædeſtinatione.

IN centuria decima quinta vixit & ſcripſit Bellarminus de gratia & libero arbitrio l. 2. c. 8. Imò ut paulò poſt explicabimus, credimus Deum abſoluta voluntate velle ſalvare multos, tum parvulos, tum adultos, *& abſoluta voluntate alios non velle ſalvare* tam parvulos non adultos.

In annalibus Francorum Pithæi fol. 53. *Gotteſchalkus* quoq; quidam Presbyter de prædeſtinatione Dei pravè ſentiens, & tam bonos ad vitam quàm malos ad mortem *inevitabiliter* à Deo prædeſtinatos eſſe adfirmans, in Conventu Epiſcoporum rationabiliter, ut plurimis viſum eſt, convictus, & ad proprium Epiſcopum Inguinarum Remis transmiſſus eſt, prius tamen juramento confirmans, ne in regnum Ludovici ultrà transiret. *An.* 842.

Fulgentius ad Monimum l.1.c.30.p.104. Augustini operi quod scripsit de prædestinatione sanctorum, à quibusdam Gallis objectum, quòd beatus Augustinus in assertione prædestinationis divinæ peccatores non solùm prædestinatos diceret ad judicium, sed etiam ad peccatum.

Alphonsus à Castro parte altera p.126.b. Quoniam si admittamus (quod juxta Pauli doctrinam falsum est) prædestinationem divinam ex meritis hominum prævisis procedere, ita ut prædestinationis divinæ causa sit præscientia meritorum, &c.

Pererius in Danielem p. 715. citat Augustinum conc.2. in Psal. 68. Præscius est. *Prædestinavit omnes* ante constitutionem mundi, regnaturos cum filio tuo in vita æterna.

Dilinga 1610.

Universalem omnium hominum electionem ad vitam æternam *Nicolaus Eschius Presbyter* Dilingensis defendit in Margarita Evangelica l.1.c.31.l.5. Quod cum ita sit, frivola admodum & cœca nimis opinio est, dicentiũ: unde scire potero si mẽ vel elegit, vel damnare constituit Deus? Et, signavit Deus omnes suos, atq; prævidit quos vel salvare vel reprobare decrevit. Hujuscemodi namq; verbis aut cogitationibus graviter nimis inhonoratur & blasphematur Deus. Non est voluntas patris vestri, qui in cœlis est, ait ipse Dominus, ut pereat unus de minimis istis. Venit enim filius hominis salvare quod perierat. Et, Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æternam; qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. *Ab æterno siquidem omnes nos piissimus Deus amavit, cognovit, vocavit & elegit*, ita ut si vice versa etiam nos ipsum cognoscere, amare & diligere velimus, absque dubio futuri simus in perpetuum electi ipsius. Omnes enim illos, qui ipsum eligere & amare volunt, elegit Dominus. Unde etiam ipse dicit: ego diligentes me diligo. Et hoc quoq; signavit charitate & gratia prædestinationis, seq; eis in perpetuum benefacere velle, promisit. Illos verò qui se à Deo sponte avertunt, & solatium atque amorem suũ in rebus transitoriis constituunt, eisq; cor suum apponunt, obliti amoris divini & beneficiorum Dei, hos tales secundum æternam prædestinationem suam præscivit, quod videlicet in perpetuum juxta exigentiam operum suorum malè habebunt, & debita justitia in æternum condemnabuntur. Contempserunt etenim bonum: & sponte se averterunt à Deo creatore suo ad creaturas, & pro hoc væ sempiternum & perenne supplicium eis repẽdet.

Et

Qui verò DEUM ſuper omnia diligunt & intendunt, illos ipſe viciſſim ſalvare decrevit, perducetque eos ad bravium illud, pro quo multi quidem in ſtadio currunt, ſed unus tantùm accipit, qui ſunt omnes illi, qui unum cum DEO efficiuntur.

Idem Eſchius l. 1. c. 26. K ij b. O quam verò beata eſt anima, quæ de ſe ipſa non præſumit, ſed *omnem fiduciam atque ſpem ſuam in Deo conſtituit, in meritis videlicet amariſſimæ paſſionis ſuæ.*

Lib. 1. c. 29. Divina charitas ex fide & ſpe naſcitur.

Anno 1629. *Tannerus ſtatuit*, Chriſtianos eligi *ante præviſa merita*, D. Stengelius autem *ob præviſa merita*. *Georg. Stengelius.*

Theſi 48. A Scripturis incipiamus, & quidem delibando duntaxat, compendij cauſſa intulit Chriſtus: multi ſunt vocati pauci electi. *Cur pauci electi? Quia pauci voluerunt venire.* Si plures veniſſent, ſicut poterant venire, plures electi fuiſſent.

Et: Ergo ab æterno præparatum eſt regnum *ob præviſa eorum merita*. Nam dic, Chriſte, cur paratum? Eſurivi *enim*, ait; cauſam ergò adjungit præparati regni. p. 49. Reprobis, ait, ite in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo & Angelis ejus. Sed hic ignis paratus eſt Diabolo, *niſi ob ejus præviſa demerita.* Hinc additur, eſurivi *enim*, & non dediſtis mihi manducare &c. Ergo nec regnum iuſtis eſt paratum *niſi ob præviſa eorum merita.*

Johannes Geiler Keiſersbergius (natus Schaffhuſæ an. 1445. denatus Argentinæ 1510) ſed propria merita deficiunt? in homilia de diſpoſitione ad mortem: non habeo tale ſpeculum conſolatorium, quod mihi proponam & objiciam oculis, ſpeculum conſcientiæ meæ maculoſum eſt, ſicut menſtruatæ, per peccata? *Feria 5. poſt judica 18. fructu p. 174.*

Habes, Frater, aliud ſpeculum clarum, in quo *infinita tua merita* relucent. & reſpice in faciem Chriſti tui, tuorum meritorum *pleni, tuorum, inquã*, quia tibi ea dedit, pro te paſſus eſt in cruce. Sic, ſic beatus ille Bernhardus in noviſſimis juvabat contra deſperationem, cum eum Diabolus à proprijs meritis averteret, reſpondit: DOMINO meo duplici jure regnum debetur cœlorum. Inclama ergò Dominum Jeſum Chriſtum, neque unquam deſperes etiam ſi tot latrocinia, furta, homicidia perpetraſſes, *quot ſunt gutta maris* & arenæ, folia & gramina campi: etiamſi de ijsdem prius nunquam aliquam egiſſes pœnitentiam, *nec ea confeſſus fuiſſes*, nec etiam modò ad ea confitendum, facultatem haberes. Si quidem in

tali causa *sufficit vera interior contritio*. Cor contritũ & humiliatum Deus non despicit. Quacunque enim hora peccator ingemuerit, salvus erit. Propone tibi Petrum negantem, Paulum persequentem, Matthæum & Zachæum Publicanos, Mariam Magdalenam Ægypticam adulteram, & latronem, qui post gravissima peccata consecuti sunt misericordiam à Domino. Ex totis igitur præcordiis recurre in novissima illa hora ad Dominum Deum tuum, dic: O misericordissime Pater, misericordiam impertire tuæ creaturæ misellæ per amarissimam tuam passionem, quam passus es propter me & omnes peccatores, concede mihi in hac hora, spem & confidentiam in tua misericordia, contritionem peccatorum meorum veram, conforta cor meum contra desperationem, sicut sanctum Petrum te negantem. Revoca me, sicut Paulum Christianorum crudelem persecutorem, consolationem mihi præsta, sicut latroni in cruce, & omnia mea peccata mihi dimitte, sicut peccatrici illi Mariæ Magdalenæ, quatenus hîc gratiam tuam consequar, ab infernique pœnis acerbissimis liberer, gloriamque in tuo regno, per tuam, O misericordissime Domine, pietatem consequi valeam, qui vivis & regnas cum Deo Patre & Spiritu sancto, semper benedictus in secula Amen.

XIV.
De Bonis Operibus.

Pag. 411. LAurentius Surius, qui vixit centuria quinta, scripsit ad annum Christi 1538. Non tamen bonis operibus, quæ nos facimus, certo vitam æternam deberi, affirmare audemus.

Ex relatione Simonis de Cassia, Monachi Augustiniani defuncti 1348. Post paucos annos, anno videlicet 1353. ex eadem familia *Guido* quidam, qui sententias Parisiis interpretatus fuerat juxta Ordinationem Domini Cancellarii Parisiensis ac cæterorum magistrorum reverendorum Theologicæ facultatis revocare coactus est, quod dixerat, *homo meretur vitam æternam de condigno*, id est, quòd si non daretur ei, fieret sibi injuria, & quod Deus faceret sibi injuriam. Istam, ait, propositionem *revoco*, tanquam falsam, hæreticam & blasphemam.

Historia S. Elzearii comitis c. 28. p. 115. quandoque dicere auditus est, *tu mihi, Domine Deus*, debes *centũ auri uncias*, & duo panni coccinei volumina, ea mihi in cœlo redhibe. Et Alasiæ, quæ dicto supervenerat, per-

con-

D. Luthers Kirchen-Postill/Epistel nach dem Christag.
pag. 122.

Es seyn zweyerley gute Werck / etliche zuvor/ etliche nach der Rechtfertigung. Die zuvor geschehen / scheinen nur/vnd seyn kein nütz/ die aber folgen/die seyn rechtschaffen gut.

Wil zuvor die Person gerecht vnd gut haben.

Hauß-Postill/am 3. Advent. p. 18.

Jedermann sol sich für Sünden hüten vnd fromb seyn/ doch auff solche Frombkeit seinen Trost für GOtt nicht setzen/sondern sol wie Johannes/ seine gute Werck vnd erbahr Leben / als einen Schuhlumpen achten/gegen der hohen/ reinen/vollkommenen vnd grossen Gerechtigkeit/die vnser lieber Christus/durch sein Leyden vnd Sterben vns verdienet hat.

Concione 2. de Cœna Domini. p. 108. b.

Vnmöglich ists/daß wir können vmb vnserer Werck willen gantz rein seyn/oder zur Reinigkeit kommen.

F. 4. *D. Eccius de Prædestinatione*, ita quod nullum meritum nostrum dicatur *condignum*: quod verbum apparet *mihi nimis superbum & insolens*, si dicamus, nos aliquid mereri de condigno.

Verum est, quòd aliqui libri impressi (qui mendis scatent) habent hic condigni. Alias non memini me vel legisse vel audivisse in Biblia affirmativè.

Utamur ergò meritò *digni, nullum appellantes condignum* ad normam loquendi Sacræ Scripturæ. Et hoc existimo tacitè voluisse Cardinalem Cameracensem quæst. 9. primi artic. 2. dicentem: *Nullus tamen vitam æternam mereri potest de condigno.*

Adamus Sasbout Ord. Min. in homil. p. 122. Benè dicit Paulus. Nullum opus, quantumvis insigne, quantumvis arduum, absque charitate quidquam proficit ad meritum. Jejuna, vigila, ora, ingemisce, age quicquid velis, *omnibus Operibus tuis non poteris mereri gratiam justificationis*, hoc est, remissionem peccatorum, multò minùs vitam æternam. Non est hæreticum, quod dicimus, sed maximè Catholicum.

Gre-

Gregorius M. ſuper 7. Pſalmos pœnitentiales. Aliud eſt *ſecundum* opera reddere, & aliud *propter* opera reddere. In eo enim quod ſecundum opera dicitur, ipſa operum Qualitas intelligitur, ut cujus apparuerint opera bona, ejus ſit & retributio glorioſa. Illi namque beatæ vitæ, in qua cum Deo & de Deo vivitur, nullus poteſt *æquari* labor, nulla opera comparari, præſertim cùm Apoſtolus dicat, non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis. Tom 2. p. 991.

Bellarminus de Scriptoribus Eccleſiaſticis p. 245. in Guilielmo *Altiſiodorenſi*. Una ejus ſententia notari ſolet, ut ſingularis, quòd videlicet merita hominum juſtorum prius & principalius *à fide, quàm à charitate dependeant*.

Granatenſis Tom. 4. p 382. Non ſolus nobis ad emendationem ſufficit ſacrificii ſanguis, nec ſola ſufficit hyſſopus: hoc eſt, non ſolùm ſufficiunt nobis labores & opera noſtra (ut Pelagiani falsò jactitant) nec ſola ſine ullo ſtudio noſtro, Chriſti Servatoris merita &c.

XIV.

De Bonis Operibus.

Jacobus Faber in cap. 3. ad Coloſſ. p. 186. Caſtigo, inquit, corpus meum, & in ſervitutem redigo, ne cùm aliis prædicavero, reprobus efficiar. Verum in illis caſtigationibus ſummam ſuæ ſalutis non collocabat, ſed in gratia Chriſti &c.

D. Luthers Hauß-Poſtill/ am Heil. Pfingſt-Tag pag. 41.

Was mag es für ein Meynung haben / daß der HErr der Liebe gedenckt / vnd nicht alſo ſagt / wie Er ſonſt pflegt / wer an mich glaubet? Thuts dann die Liebe vnd der Glaub nicht / daß Er ſpricht: Wer mich liebet? Antwort / es iſt eben eins. Dann Chriſtum kanſtu nicht lieben / du glaubeſt dann an Jhn / vnd tröſteſt dich ſein / vnd iſt das Wörtlein **Lieben** / in dem Fall / etwas deutlicher vnd ſtärcker / daß er fein anzeigt / wie man die Augen vnd das Hertz von allen andern was im Himmel vnd Erden iſt / abziehen / vnd allein auff dieſen Mann JEſum Chriſtum wenden ſol. Dann ſolches iſt der Liebe eigentliche Art / weß

ſie ſich annimpt/ deß nimpt ſie ſich allein an / da bleibt vnd beruhet ſie auff/ vnd achtet ſonſt in der weiten Welt nichts mehr.

In der Epiſtel am Heil. Pfingſt Tag/ p. 41. b.

Alſo muß die Lieb auß dem Glauben herflieſſen / die dringt darnach durch allerley Gefahr vnd Vnglück/ vnd fraget nichts darnach/ ob gleich die Welt drüber murret vnd zörnet. Dann ihr iſt an Chriſto vnd ſeinem Wort mehr/ dann an der Welt Zorn gelegen.

Am Oſterdienſtag. p. 10.

Alſo iſt ein Chriſt zugleich ein Sünder/ vnd ein Heiliger/ er iſt zugleich böß vnd from/ dann vnſer Perſon halber ſind wir in Sünden/ vnd in vnſerm eigen Namen ſind wir Sünder: Aber Chriſtus bringt vns einen andern Namen/ der da heiſt Vergebung der Sünden / daß vns vmb ſeinet willen die Sünd nachgelaſſen vnd geſchenckt werden.

D. Luthers Kirchen-Poſtill Epiſt. 2. Epiphan.

Alſo daß es veſt ſteht/ gute Werck machen nicht Chriſten/ ſondern Chriſten machen gute Werck / wie die Frucht macht nicht den Baum/ ſondern der Baum macht die Frucht/ vnd das Geſicht macht nicht die Augen / ſondern die Augen machen das Geſicht / vnd endlich muß allenthalben das Weſen ehe ſeyn / dann das würcken / daß kein Werck das Weſen gebe/ ſondern das Weſen gebe das Werck.

Epiſtel am Chriſtag. p. 74. b.

Wer da nicht veſtiglich glaubt ſolcher Gnaden GOttes/ der erzeigt es gewißlich auch nicht gegen ſeinem nechſten / vnd iſt faul / hinläſſig demſelbigen wol zu thun. Je veſter aber jemand glaubt / je fleiſſiger vnd williger er iſt ſeinem Nechſten zu helffen: Alſo treibt der Glaub die Lieb / vnd die Lieb mehret den Glauben.

Chryſoſt. in act. p. 599. Facilius eſt, quòd Sol non calefaciat, neque luceat, quàm Chriſtianum non lucere: Facilius eſt lucem tenebras, quàm hoc fieri.

Illuſtriſſimi Principis ac Domini, Dn. JOHANNIS FRIDERICI *ſecundi*

&c. suo ac fratrum, Dn. JOHANNIS FRIDERICI Junioris nomine, solida & ex verbo Dei sumta confutatio præcipuarum corruptelarum, sectarum & errorum, hoc tempore ad instaurationem & propagationem Regni Antichristi Romani Pontificis, aliarumque fanaticarum opinionum ingruentium & grassantium contra veram S. Scripturæ, Confessionis Augustanæ & Smalcaldicorum articulorum religionem, ad suæ Celsitud. & fratrum suorum subditos cujuscunque Ordinis scripta & edita, ut auxiliante Deo illas Sathanæ technas cavere, & in puritate Verbi Dei, prædictaque Christiana agnita, recepta & confessa Religione, in cujus Confessione & ipsorum Celsitudines, Dei beneficio constantes *ad extremum usque vitæ spiritum* perseverare decreverunt, illi quoque permanere possint, quemadmodum & debent.

Iena ex Officina Typographica Thomæ Rebarti. 1559.

Contra Errores Majoris, quod bona opera necessaria sint ad salutem &c.

PAg. 42. b. primum arripuit has propositiones, palam & mordicùs tuendas,

Bona opera sunt necessaria ad salutem.

Nemo unquam sine bonis operibus salvatus est.

Impossibile est quenquam sine bonis operibus salvari.

Has propositiones varijs rationibus & glossis pingit & palliat, quarũ aliquæ saltem in speciem verisimiles: aliquæ autem palam impiæ & falsæ sunt, nimirum ut prætextu verisimilium falsas venditet atque obtrudat. Veritatis speciem hoc cõmento præbet, quod passim se ipsam declarans scribit: se bona opera ad salutem necessaria docere, non tanquam meritum, sed tanquam fructum & effectum necessariò comitantem illos, qui fide consecuti sunt salutem.

Pag 44. b. Tertiò post depravatam applicationem meriti Christi ad nos & falsò confessioni pariter ac fidei communicatam, transit tandem ad Papistica encomia bonorum operum, ut Pharisiacam præsumtionem confirmet. Laudat enim bona opera, non more scripturę usitato, sed alio duplici & planè Papistico modo, tum quod *pars sint nostræ justitiæ coram Deo*, tum quòd *causa* retentiva sint acceptæ salutis.

Pag. 46. Est igitur prorsus falsum & impium encomium Majoris

[illegible] [illegible] [illegible] [

De Confessione.

BEllarminus in concionibus p.68. Nostria illa fide & verbis confitemur, factis & moribus pernegamus, & satis nobis esse censemus, si confuso quodam modo peccata nostra, tanquam historiam quandam Sacerdoti referamus. Sed non ita est, fallimur vehementer, à recta via aberramus. Et multi sunt, qui eo, quod jam confessi sunt, pedem unum se habere arbitrantur in cœlo, qui tamen si rectè considerent, videbunt se pedem unum in terra, alterum in Gehenna posuisse. Nec enim confiteri, sed benè confiteri hominibus cœlum aperit.

Pag.73. Quantum obsecro, nos ab hoc genere pœnitentiæ absumus!

Beatus Rhinanus ad locum Tertulliani de pœnitentia, p.434. ait: Tertullianum de clancularia ista admissorum confessione nihil locutum, quæ penitus id temporis ignorabatur.

Cæterum Thomas ab Aquino & Scotus, homines nimium arguti, *Confessionem hodie talem* reddiderunt, ut Johannes ille *Geilerius*, gravis ac Sanctus Theologus, qui tot annis Argentorati concionatus est, apud amicos suos sæpè testatus sit, juxta illorum deuteroscis *impossibile esse confiteri.*

Basilius M. in Psalmos p.76. Non oro tantum fateor, ut multis manifestus fiam, sed corde ipso, clausis oculis *tibi soli*, respicienti arcana, mecum ipse rugiens ostendo meos gemitus. Non enim multis verbis mihi opus ad Confessionem, ad quam & cordis mei suspiria & ex animæ penetralibus imis ad te Deum meum transmissi questus *satis existunt.*

Richardus à S. Victore p.91. b. Sola cordis Confessio pœnitenti *ad* 1012.
salutem sufficit veraciter.

D. Luther contra 32. articulos Lovanienſium Theologorum. Lipsiæ 1545. thesi 34. Pœnitentiam cum virtute clavium absolventium *Sacramentum libenter confitemur.* Habet enim promissionem & fidem remissionis peccatorum propter Christum.

De Fide.

B*Asilius Seleucienſis* orat.20.p.191. Adeamus Fidem, Ecclesiæ coronam, diligamus Fidem, adoptionis fundamentum, fidem coruscan-

tem, minimè ferunt Dæmones: fidem Diſcipulorum Chriſti primarium ornamentum.

Æneas Sylvius epiſt. 411. p. 570. Duos habet Eccleſia *theſauros*, ſpiritualem alterum, materialem alterum, utrumque liberaliter erogabimus, & illum, qui nunquam exhauriri, & hunc, qui nunquam impleri poteſt.

D. Luther Tom. 2. Lat. Jen. p. 273. Indulgentiæ ſunt adulatorum Romanorum *nequitiæ*.

Æneas Sylvius Epiſtol. 66. p. 64. Nihil eſt, quod abſque argento Romana curia dedat.

XV.

De Indulgentiis, & Antichriſto.

Argumenti 1511.

Navicula ſeu Speculum Fatuorum Iohan: Geiler Keiſersperg. Turba CII. *p.* 33.

FRAUDATORUM.

SUnt hi falſi Doctores & Expoſitores, qui Antichriſto viam parant, ut dicitur in ſpeculo Brant, qui erit falſarius maximus & ſeductor, quos dum venerit, plurimos reperiet, *qui non longè abeſſe dicitur* propter tria ſigna, quæ hic ponuntur. Primum eſt librorum multitudo: ſecundum eſt DOctorum pluralitas. Tertium Indulgentiarum abundantia, quæ omnia contemnuntur, ut patet per experientiam, & videntur eſſe ſignum finis Chriſtianæ religionis. Simile de lumine, quod in fine maximè flammeſcit: ſic & videtur, quod circa luminis fidei maximæ gratiæ ſiant in Indulgentiis, quæ largius his annis, quàm unquam ante hac adminiſtrantur, ſic de libris & ſcientiis. Sed ex quo fit mentio *de Indulgentiis*, dic quod dudum antehac te nobis dicturum ſpopondiſti, quid tenendum de earum ſuſpenſione, ut fertur. Dicam tibi, quantum mihi notum eſt. Legi ſchedulam papyream impreſſam, copiam cujuſdam Bullæ, in qua continetur ſuſpenſio facta per Papam Alexandrum modernum omnium Indulgentiarum plenariarum quibuſcunque locis aut perſonis conceſſarum, ſimiliter & facultatum & conceſſionum contentarum etiam in literis, beatiſſime Pater, & mandatur Prælatis, ut hoc publicari faciant. Audivi denique à Suffraganeo Herbipolenſi, quòd impetraverit Romæ quibus-

Mr. Hall, in reply, said that the Council had considered the matter, and had decided that it was not desirable to alter the Rules in the direction suggested. The Council thought that the Rules as they stood were sufficiently elastic to meet the case of any Member who was unable to pay his subscription, and that it was undesirable to make any change which would tend to lower the dignity of membership of the Institution.

Mr. Hall moved the adoption of the Report and Accounts, which had been printed and circulated among the Members.

Mr. Hall said that the Report and Accounts were self-explanatory, and he would only call attention to a few points. The Council regretted the loss of 29 Members by death, and 19 by resignation, but they were glad to welcome 46 new Members. The Council had also to record the loss by death of Mr. Thomas Hawksley, who had been a Member of the Institution for 58 years, and had been elected a Vice-President in 1902. The Council had also to record the loss by death of Mr. Thomas Forster Brown, who had been a Member of the Institution for 50 years, and had been elected a Vice-President in 1902. The Council had also to record the loss by death of Mr. Thomas Hawksley, who had been a Member of the Institution for 58 years, and had been elected a Vice-President in 1902. The Council had also to record the loss by death of Mr. Thomas Forster Brown, who had been a Member of the Institution for 50 years, and had been elected a Vice-President in 1902.

Mr. Hall said that the Report and Accounts were self-explanatory, and he would only call attention to a few points. The Council regretted the loss of 29 Members by death, and 19 by resignation, but they were glad to welcome 46 new Members. The Council had also to record the loss by death of Mr. Thomas Hawksley, who had been a Member of the Institution for 58 years, and had been elected a Vice-President in 1902. The Council had also to record the loss by death of Mr. Thomas Forster Brown, who had been a Member of the Institution for 50 years, and had been elected a Vice-President in 1902.

3. Tertia eſt martyrium. Ardua nimis, per hanc multi ſanctorum in ſpecie viſibili viſi ſunt in cœlum aſcendere in ſpecie columbæ.

4. Quarta eſt per intenſam contritionem. Amara eſt via, per quam tamen ivit *Diſmas* in cruce, & meretrix illa, quæ per contritionem expiravit.

5. Quinta eſt per perfectionem Hæc rara eſt & non trita, eorum qui vicerunt mundum, qui vitam præſentem habent in patientia, & mortem in deſiderio.

6. Sexta eſt per multarũ tribulationum patientiam Via hac immediatè in cœlum aſcendit mendicus Lazarus in ſinum Abrahæ, &c. Hanc elige frater, facilis eſt, & omninò communis, quia nemo ſine tribulatione. Habe ergò patientiam in adverſis, cum obſecratione, quòd in partem tuæ purgationis convertantur. Nam Dominus in tribulatione peccata dimittit, juxta illud, cum illo ſum in tribulatione. Et tanta poteſt eſſe, quòd prorſus purgaris.

7. Septima per ſatisfactionem propriam in confeſſione ſuſceptam, aut voluntariè factam, vel per alium pro ſe perſolutam in corpore, vel in donis præſertim cum autoritate commutantis.

8. Octava eſt per *Indulgentias Eccleſiæ* vel Prælatorum particulares, non enim intelligo has ſuſpenſas, & tales poſſunt in tantum multiplicari, quòd quis omnium peccatorum ſuorum conſequeretur remiſſionem.

9. Nona per communicationem ſuffragiorum communium, ſicut in Monaſteriis & Eccleſiis.

10. Decima per omne opus ex charitate factum, quamvis ſpectet ad contemplationem: ſi jungatur intentio vel oratio, quod valeat ad indulgentiam peccatorum. Sic enim dictum eſt de beata Magdalena, quòd dimiſſa ſunt ei peccata multa, quia dilexit multum. Et ad ſervum, omne debitum dimiſi tibi, quia rogaſti me.

11. Undecima per omne opus miſericorditer proximis impenſum, ſecundùm opera miſericordiæ, tam ſpiritualia, quàm corporalia: quorum quælibet ad ſeptenarium rediguntur: ſic enim dictum eſt, Date & dabitur vobis: dimittite & dimittetur vobis.

12. Duodecima per orationem ſive petitionem, quòd Indulgentia peccatorum ſibi fiat in hac vita potius, quàm in purgatorio. Hæc eſt via communis & omnibus poſſibilis, & ſecundùm *Gerſonem* & Antis, efficax: nam qui hoc petit, exauditur: ratio eſt, quia ſi quis petit pro ſe & perſeveranter,

verantur,& piè,hoc eſt ad ſalutem & ex charitate efficax eſt ejus oratio. Patet ex regula magiſtrali fundata ſuper verbo Chriſti,ſi quid petieritis. Sed ſi quis petit Indulgentiam peccatorum ſibi fieri in hac vita potius, quam in purgatorio, ritè petit & piè. Patet, quia pœna purgatorii longè gravior eſt & minus habens,imò nihil habens de merito. Ergò ſiquis petit Indulgentiam peccatorum ſibi fieri in hac vita ex charitate & perſeveranter, obtinebit utique,& moriens ſtatim evolabit ad cœlum.

Sequitur ex præcedentibus,quod vel per martyrium vel aliis modis Deo cognitis purgabitur in hac vita,& longè mitius, quàm in altera purgaretur: ſimiliter & præmium eſſentiale per patientiam merebitur augmentari. Ex his patet,cur viri ſanctiſſimi flagellis atteruntur in hac vita, quia confidentes in Dei miſericordia,quod faciet eis cum tentatione proventum: petunt hic puniri,& in fine peccata ſcilicet venialia etiam differri purganda. Quorum Deus petitionem exaudiens commutavit ſententiam & pœnam purgatorii in pœnam hujus exilii,& augmentum eſſentialis præmiis,ſcilicet cum acceleratione Paradiſi. Hinc eſt illud Auguſt. Hîc ure,hîc ſeca, ut in æternum pareas. Notetur & illud de Mauritio Imperatore,qui elegit hîc puniri,& proditorie occiſus eſt,ſicut nuper dictum fuit. Rogemus. Hæc ex Gerſone.

Michael Bajus in opuſculis p. 154. *b.* Ex quo ſanè intelligimus, quòd ſi Indulgentiæ ab initio naſcentis Eccleſiæ, ſpatio mille annorum aut circiter ignoratæ fuiſſent, quod nec poſtea credi debuiſſent,&c.

*Summa Hoſtienſis lib.*5.*de remiſſionibus p* 430. Quid ergò ſi Papa facit generalem remiſſionem pro præſidio terræ ſanctæ,& aliquis verè pœnitens & contritus aſſumit crucem, credens firmiter, ſibi omnem ſatisfactionem temporalem remitti, & ſic moritur, credendum eſt, quod nec purgatorium ſentiat. Quid ſi dat eleemoſynam ut Indulgentiam annalem lucretur,valet ſibi ad onus pœnitentiæ ſublevandum, & hoc propter duo,ſcilicet devotam erogationem,& quia obligat eum, qui facit remiſſionem, ſecundùm Ray. imò propter firmam fidei puritatem ac eleemoſynæ & clavium poteſtatem. Quid ergo ſi is,cui injuncta eſt pœnitentia *ſeptennis*,dat VII. den. pro talibus indulgentiis acquirendis, numquid eſt omninò liberatus, ſcripſit Ray. quòd hoc non *Lugduni* 1556.

De Absolutione.

D. Luther in der Hauß-Postill am Oster-Dienstag fol. 10. b.

Wann sie beichten und lassen sich am frömbsten duncken / und glauben / man entbinde sie von allen jhren Sünden nach der Beicht / so geschicht solche Entbindung oder Absolutio, nicht allein im Namen Christi / wie es doch solt seyn / sondern im Namen der Mutter Gottes / der H. Aposteln und aller Heiligen Verdienst. Was ist aber das für ein Absolutio? Ein lauter Grewel ist es / da man als für dem Teuffel fliehen solt / so will man noch die Leut / als zum höchsten Gottesdienst darzu zwingen und treiben.

Cæsarius l. 3. c. 2. p. 134. Miles quidam in villa quadam habitavit, cujus uxorem ejusdem villæ Sacerdos per adulterium maculavit: dictum est militi, quia Sacerdos rem haberet cum uxore sua. Ille cum vir prudens esset, nec verbis facilè crederet, nullam de hoc facere mentionem voluit uxori sive Sacerdoti, veritatem verius volens experiri, non tamen sine suspicione fuit. Contigit ut in quadam villa, non multum à militis villa remota quidam obsessus esset, in quo Dæmonium tam nequam erat, ut coram astantibus improperaret peccata, quæ per confessionem veram non fuissent tecta. Quod cum miles ex multorum didicisset relatione, rogavit suspectum sibi Sacerdotem, ut ad colloquium quoddam secum ire non recusaret. Et acquevit Sacerdos. Cum veniissent simul in villam, ubi erat obsessus, conscius ipse sibi Sacerdos, suspectum cæpit habere militem, quia non latebat eum, quòd obsessus à tam nequam Dæmone in eadem villa habitaret, timensque vitæ suæ, si à Dæmone proderetur, necessitatem naturæ simulans, intravit stabulum *ad servum militis*, pedibusque ejus prostratus ait: Rogo te propter Deum, ut audias confessionem meam. Quem servus expavescens levavit, audiens, quæ ab illo dicebantur. Facta verò Confessione, cum sibi Sacerdos injungi peteret pœnitentiam, servus satis prudenter respondit illi, dicens, quantum alteri Sacerdoti pro tali crimine injungeretis, hoc sit *satisfactio vestra*, sicque exiens jam securior, cum milite ad Ecclesiam venit, in qua dæmoniosum offendentes, requisitus est à

milite in hæc verba: Nosti aliquid de me? Hoc enim ex industria factum est, ut jam dicto Sacerdoti tolleret suspicionem. Cui cum Dæmon nescio quid responderet, adjecit: Quid tibi videtur de isto Domimino? respondit ille: nihil de eo scio: & cum dixisset lingua Teutonica, mox Latina subjunxit, *in stabulo justificatus est*: nullus tunc aderat clericorum.

De Satisfactione.

Natalis Beda in Jacobi Fabri commentarios super epist. ad Coloss. c.3.p.132.a. Discat igitur Faber, quia Christus ex integro satis fecit pro peccato naturæ seu originali: pro commissis verò actualibus & personalibus, post factam in regeneratione Christianæ religionis professionem *non sita ex toto*.

De Satisfactione.

M. Antonius de Dominis l.5.c.8.p.241. Aliud quoddam Indulgentiæ genus invenio sensim in Ecclesiam per Monachos irrepsisse, quo injunctæ pœnitentiæ longiores, in breviores commutarentur. Laudans Petrus Damianus p.292. *usum verberum seu flagellorum* in pœnitentibus in Monasteriis, ait in epistola ad Petrum Cerebrosum. Planè & sacri Canones nonnullos, qui delinquunt, vapulare præcipiunt: unde sancti plurimi Pontifices, quosdam ad pœnitentiam venientes, prius in oculis suis verberari præcipiunt, sicque deinceps pœnitentiæ judicium imponunt. Nam & ante nos omnibus ferè sanctis Monasteriis hæc disciplinæ regula nequaquã fuit incognita, etsi non adeò frequentata, unde & singulos annos pœnitentiæ *millenis scopis redimere* consueverunt.

Millenas scopas vocat millenas virgarum verberationes. Sed clarius explicat idem Autor epist.19.& apud Surium 14. Octob.

In vita Dominici Loricati habet tria millia scoparum pro anno pœnitentiæ suppleviſſe. Has verò millenas scopas, decem Psalmorum modulatione poterat quisq; redimere. Is igitur qui totum Psalterium cecinisset, is quinq; annorum pœnitentiam redemisset. Itaq; qui vicies Psalterium totum recitasset, additis præsertim etiam verberationibus, is centum annorum pœnitentiam persolvisset. Frequenter verò Dominicus hic Monachus centum annorum pœnitentias profectò ludicras sibi injungi à Monasterii gubernatoribus curabat, interdum etiam mille, quas ille hujusmodi fustigationibus & Psalterii toties repetitis decantationibus explebat, ubi neque ille peccatum, pœnitentâ ligandum

Ad quod dicendum est: quod ad hoc ut aliquis sit ydiota: non requiritur quod sit omnino sine scientia: quia sic nullus esset ydiota: cum omnis homo habeat naturaliter aliquam scientiam: sed sufficit quod sit sine scientia illorum: quorum scientia est necessaria ad salutem: et ad hoc quod aliquis sit ydiota: non requiritur quod sit sine scientia illorum: quorum scientia non est necessaria ad salutem

nec longi itineris peregrinationem subire, nec montium excelsa conscendere, *sed sufficit velle tantùm & omnia continuò peccata deleta sunt.*

CLAVIS LIGANS

Qua in excommunicando Serenissimo Romanorum

IMPERATORE LUDOVICO BAVARO, piæ memoriæ- abusus est JOANNES XXII. PONTIFEX ROMANUS.

QUod Judas Apostolus in sua Epistola prædixit v.8. fore ut quidam dominationem spernant, & Majestatem blasphement (*κυριότητα ἀθετοῦσι, δόξας βλασφημοῦσι*) id profectò Johannes XXII. Papa Romanus in excommunicatione Serenissimi Romanorum Imperatoris *Ludovici Bavari*, sanctę memoriæ præstitit. Nam de hoc negotio legi potest, quod *Aluarus Pelagius*, Franciscanus Ordinis Minorum scripsit in libro de Planctu Ecclesiæ, art.37. fol.10. Exprædictis ergò clarè patet, quòd Papa universalis Monarcha totius populi Christiani, & de jure totius mundi: ita quod, velit nolit, quicunque viator Papæ de jure subjicitur, ut prælato.

Duodecimo ad illud quod dicitur, quòd Imperator potest Papam judicare, si Papa reperiatur à fide devius, quod non probatur, nisi exemplo Othonis primi, Regis Teutonicorum, qui ut fertur, cum clero & populo Romano Johannem XII. deposuit à Papatu. Dico hoc falsum esse, quia Papa *in hæresi, etiam incorrigibilis* judicari non potest ab Imperatore. Sicut de hoc satis dixi supra in 3.4.12. & 31. Artic. Nec est trahendum ad consequentiam factum Othonis, cum sibi tunc concessa fuerit licentia à Leone Papa, & potestas Ordinandi Ecclesiam Romanam & eligendi summum Pontificem. 63. distinct. in Synodo. Cui privilegio renunciaverunt post modum Imperatores Romani, ut dixi supra v. 5. in præcedenti folio.

Quòd autem *Bavarus* in Imperio intrusus, olim Dux Bavariæ, cum populo stulto & infideli & furioso, & Clero phantastico Romano adulante sibi in furia Teutonica, juxta illud Gualteri in Alexandro, Teutonicusque suum retinet in ore furorem, & in insipientia sua & vindicta Dominum Papam Johannem XXII. in cujus tempore scribo hunc librum

rum, depoſuerunt in urbe & ſubſtituerunt de facto pſeudo-religioſum de Ordine Minorum, fratrem Petrum de Corbaria, quem cognovi in urbe verum hypocritam, cum conventualis eſſem ibi Romæ in Ara cœli, decimantem mentam Matth. 23. & anetum &c.

Hoc minus etiam eſt ad conſequentiam deducendum, quia nedum Imperator non eſt, ſed intruſus in Imperio, & *tyrannus*, *& lupus rapax* devorans nedum oves Eccleſiæ obedientes Sanctæ Eccleſiæ, matri ſuæ à dextris ſtantes Iohan. 10. ſed etiam hœdos peculeos & olidos &c. & ab eodem Papa Iohanne de hæreſi ſententialiter condemnatus. Qualem ergò ſententiam dare potuit in imperio intruſus contra Papam Catholicum, cui tota Eccleſia, ſicut tenetur, obedit, & tenet eum pro Papa, non auditum, non confeſſum, non convictum, non rei evidentia hæreticum, &c.

Quia non potuit *iſte Bavarus* Dominum Papam Johannem accuſare, cum ſibi non obediat, &c.

Item quia *infamis*, quia juſſa Apoſtolicæ ſedis libenter transgreditur, &c.

Item Bavarus contra Papam conſpirator cum ſuis Gibellinis fuit: non dico de omnibus. Ergo Papam accuſare non potuit, &c.

Item Bavarus Papæ inſidiator, & detractor, ab accuſatione ſua repellitur, &c.

Item Bavarus Sacrilegus, propter multorum clericorum & religioſorum captionem, & multarum Eccleſiarum & Monaſteriorum invaſionem, &c.

Item Bavarus Eccleſiæ & Domini Papæ publicus hoſtis & inimicus capitalis, Papam accuſare non potuit, nec in eum ſententiam ferre: &c.

Item iſtæ Bavarus armavit ſe contra Papam &c. Omnes qui adverſus Patres armantur, ut Patrum invaſores infames eſſe cenſemus, &c.

Quia ſuſpecti & inimici Judices eſſe non debent, &c.

Ubi Athanaſius à ſuo Patriarcha canonicè condemnatus, quia proclamavit, quod inimicus eſſet, à Synodo Chalcedonenſi recipere ſuam Eccleſiam judicatur. Quæro, inquit, judicium, quod prætendunt, ubinam poſſit agitari, an apud ipſos, *ut ijdem & inimici ſint, & teſtes, & rei judices*: Quod ſi in Judicio, ubi ijdem ſunt inimici, qui Judices, nec

huma-

humana committi debent judicia, quantò magis divina, id est Ecclesiastica? quis sapiens & non intelligat?

Item Bavarus & excommunicatus & hæreticus condemnatus, dare sententiam non potuit contra Papam, &c. quomodo ergò *miser iste Bavarus* secularis & inferior, & tot dictis laqueis irretitus procedere potuit contra Papam, contra illa omnia?

Verè etiam potest dici in hac parte, *Bavarus bestia lapidanda*, quia montem tetigit, Hebr. 12. Exod. 19. bestia, inquam, similis ursо, de qua Dan. 7. quæ in partes stetit, quia divisionem in Ecclesia fecit, & ab unitate Ecclesiæ recessit, quia unitas non capit divisionem &c. *Ursо similis*; quia vorax est, quia ipse magnam partem Italiæ, & aliquam Teutoniæ, directè vel indirectè deprædatus est: & animal inquietum, quia *Bavarus nec mente, nec corpore quievit*, sed profugus, & Cain à facie Domini Dei sui, & ejus vicarij, & vagus per terram graditur hinc inde Gen. 4. Ursus in abditis habitat, & Bavarus non in medio Ecclesiæ, &c.

Ursus etiam caput habet debile: & Bavarus diadema sibi impositum sine jure. Montem tetigit hæc bestia, quia Dominum Papam diffamavit, & de facto papatu privavit: sed mons iste summus Apostolicus super alios montes residens, quia primus & præcipuus super omnes Episcopos, sicut Petrus super omnes Apostolos alios &c.

Lapidabitur, in quam, illa Bestia, à vicario illius lapidis, id Christi, quem Bavarus reprobavit &c. Sicut Ecclesiam reprobavit, ita eum Ecclesia lapidavit, id est condemnavit, anathematizavit, & omni jure, quod se dicebat habere in imperio, privavit, & Ducatu Bavariæ?

XVI.
De Ecclesia.

Domina Mater Ecclesia, Tertullian. ad Martyr. p. 163.

Fr. *Johannes* Wild bey gemeiner procession p. 101. Das ist jetzt der Mangel in der Kirchen allenthalben. Dann ich nicht allein von uns rede/ die Geistliche Häupter der Kirchen/ Babst/ Cardinal/ Bischoff/ Bropst ꝛc. wissen die Schrifft/ vnd den Willen Gottes/ sehen wie sie sich/ die Ihren/ so ihnen befohlen halten zu Hauß vnd zu Chor/ hören daß alle Welt darüber klagt/ daß sich auch jederman darüber ergert/ daß auch die Kinder auff der Gassen davon singen/ bessern sich aber das wenigste

nicht

nicht/daß ich mich nicht genugsam kan verwundern/ob sie auch ein Seel im Leib haben.

Bericht von deß Großmächtigen Königs Mogor Leben/Macht &c. pag. 22. b. **Etliche Armenier** die den newen Calender nicht angenommen ꝛc. haben sie die Ostern mit vns gehalten/ außgenommen einen alten halßstarrigen Doctor; der mir gesagt/wir giengen vmb fünff Wochen irr/ **vnd er hielt die Römische Kirch nicht vor das Haupt der Christenheit.** Mayntz 1598.

Ecclesiam esse supra Papam, in Concilio *Pisano* 1. p. 18. Anno 1409 29. *Maij die Mercurii.*

1. Valentissimus magister in Theologia, M. Petrus Plaont.
2. Academia Parisiensis.
3. Academia Bononiensis.

Origenes in cap. 2. Josuæ p. 292. Nemo ergò sibi persuadeat, nemo seipsum decipiat: extra hanc domum, id est, extra Ecclesiam nemo salvatur.

Origenes in Jeremiam p. 584. Multi sunt, qui in Babylone sunt, in Hierusalem verò pauci.

p. 613. Videmus in tanto numero Ecclesiarum, fidelem difficilè reperiri.

Æneas Silvius Epist. 410. p. 547. Sed manet fides magni Pastoris in Ecclesia Romana, quæ *nunquam inventa est errasse, neque errabit in æternum.* Magistra est enim & mater omnium fidelium & disciplina Veritatis.

Hieronymus Tom. II. ad Marcellam p. 131. Ego nullum primum nisi Christum sequens, beatitudini tuæ, id est, cathedræ Petri communione consocior: super illam petram ædificatam Ecclesiam scio.

P. 133. Ego interim clamito; si quis Cathedræ Petri jungitur, meus est.

Marchio Brandenburg. in speculo p. 328. daß die heutige Römische Kirch sol von der alten ersten Kirchen im Glaubens Sachen abgetretten seyn/dieses ist in alle Ewigkeit vnerweißlich/vnd wider die helle Sonne der Warheit lauffendes Vorgeben.

Petrus à Soto in defensione Catholicæ Confess. p. 173. Brentius citat, dixisse quendam, Scripturam, si destituatur autoritate Ecclesiæ, valere sicut fabulas Æsopi. Hoc nos non diximus, nec certè gaudemus simili comparatione &c.

Vitus Miletus contra Heshusium pag. 21. Dicimus S. Scripturam, si autoritatem tollas Ecclesiæ, nec tantum quidem valituram, quantum Æsopi valent *fabulæ*.

Oratio Cornelii Episcopi Bitontini, III. Dominicâ Adventus in Concilio Tridentino habita p. 979.

Utinam non à religione ad superstitionem, à fide ad infidelitatem, à Christo ad Antichristum, quin à Deo ad Epicurum, vel ad Pythagoram velut prorsus unanimes declinassent, dicentes in corde impio, & in ore impudico, non est Deus.

Michael Bajus contra Philippum Marnixium a. 6. b. Itaq; ut compendiolum tuum, ego eruditionem tuam, ad jam dictum libellum remitto, ex quo etiam non tantùm perspicies judicium de Christi Ecclesia ex Scripturis esse petendum, sed etiam *quòd ex sola Scriptura peti debeat*.

Origenes in Cantic. p. 530. Ecclesia speciosa est, cum proxima est Christo, & cum imitatur Christum.

August. tom. 10. serm. de verbis Apostoli 14. p. 223. Hoc habet autoritas Matris Ecclesiæ, hoc fundatus Veritatis obtinet Canon: contra hoc robur, contra hunc inexpugnabilem murum quisquis arietat, ipse confringitur.

Origenes in cap 8. Levit. p. 133. Est unus Pontifex magnus, Dominus noster Jesus Christus, sed ille non solùm sacerdos, sed & Sacerdotũ Sacerdos est, & non solùm Pontifex, sed Pontificum pontifex, nec Sacerdotum princeps, sed princeps principum Sacerdotum.

Basilius Magnus Epist. 66. p. 449. revera namq; insolens jam est ac *vehementer rarum* Ecclesiam *videre sinceram*, quæ nihil sit à malitia temporum istorum læsa, sed integram & inoffensam servet Apostolicam doctrinam.

Pag. 479. magna est declinatio temporis *ad Ecclesiarum eversionem*.

Pineda in Job. p. 23. Quid enim aliud est, spiritualis Jerusalem, quàm Ecclesia, hominumq; multitudo, quos verus Dei cultus, veraq; cognitio in unam civitatem convocat & conjungit.

August. tom. 8. in Psal 38. p. 227 Quicquid visibile non est, sub sole non est. Non est visibilis fides, non est visibilis spes, non est visibilis charitas, non est visibilis benignitas, non est visibilis postremò timor ille castus, permanens in seculum seculi.

De

Digitized by Google

De Succeſſione.

Nazianzenus in laudem Athanaſij p. 526. Quæ quidem propriè ſucceſſio æſtimanda eſt. Nam qui eandem fidei doctrinam profitetur, ejusdem quoq; throni particeps eſt: qui autem contrariã fidem amplectitur, adverſarius quoq; in throno cenſeri debet. Atq; hæc quidem nomen, illa verò rem ipſam & veritatem habet ſucceſſionis. Neq; enim qui per vim irrupit, ſucceſſor habendus eſt, ſed qui vim perpeſſus eſt: nec qui contrariam ſententiam tuetur, ſed qui eadem fide prædítus eſt: niſi quis fortaſsè ita ſucceſſorem dicat, quemadmodum morbum ſanitati & tenebras luci, & tempeſtatem tranquillitati, & dementiam prudentiæ ſuccedere dicimus.

Chryſoſtom. in opere imperfecto homil 43. p. 931. ſuper cathedram Moſis ſederunt Scribæ & Phariſæi, id eſt, multi Sacerdotes & pauci Sacerdotes: *multi nomine, pauci opere.* Videte ergò quomodo ſedeatis ſuper eam: quia cathedra non facit Sacerdotem, ſed Sacerdos cathedram: non locus ſanctificat hominem, ſed homo locum. Nec omnis Sacerdos ſanctus eſt, ſed omnis ſanctus, Sacerdos. Qui benè ſederit ſuper cathedrã, honorem accipiet ab illa: qui malè ſederit, injuriam facit cathedræ. Ideoq; malus Sacerdos de ſacerdotio ſuo crimen acquirit, non dignitatẽ. In judicio enim ſedens, ſiquidem benè vixeris & benè docueris, omnium judex es. Si autem benè docueris & malè vixeris, tui ſolius condemnator es. Nam benè vivendo & benè docendo, populum inſtruis, quomodo debeat vivere: benè a docendo & malè vivendo, Deum inſtruis, quomodo te debeat condemnare. Et: fidem prædicant, & infideliter agunt: pacẽ aliis dant, & ſibi non habent. Veritatem laudant, & mendacia diligunt. Avaritiam caſtigant, & avaritiam exercent. Quia ergò ſcire bonum & malum in natura poſitum eſt, facere autem in voluntate, ideò benè dicere, omnium eſt: benè autem facere, paucorum.

Hieron. tom. 1. epiſt. 17. p. 127. Eſt quidem *ibi ſancta Eccleſia*, ſunt trophæa Apoſtolorum & martyrum: eſt Chriſti vera confeſſio, eſt ab Apoſtolo prædicata fides, & gentilitate calcata in ſublime ſe quotidie erigens vocabulum Chriſtianum, ſed *ipſa ambitio, potentia, magnitudo urbis*, videri & videre, ſalutari & ſalutare, laudare & detrahere &c.

Thuanus lib. 93. p. 552. *Eccleſia Gallicana* duobus præcipuè capitibus concluditur. Priore, quod Pontificibus nullum jubendi aut ſtatuendi jus

di jus sit de rebus, quæ ad civilem administrationem spectant, in ditionibus Regi Christianissimo subjectis, & si quid jubeant, statuantve, eorum jussis ac statutis Regis subditi, etiamsi sacris initiati sint, parere non teneantur. Altero, quòd licet Galli Pontificem in rebus sacris supremam dispensationem habere fateantur, tamen in Gallia nunquam potentia absoluta & infinita locum habuerit, sed ea canonibus & priscorum Conciliorum, in regno receptorum definitionibus, quasi intra terminos coërceatur, & in hoc maximè consistere Libertatem Ecclesiæ Gallicanæ.

Thuanus li. 94. p. 617. Id juris esse Franciæ Regibus, regnoq; Francorum, ut in Censuras, quas vocant, latæ sententiæ incurrere non possint. Et: Ecclesiasticos Regum Jurisdictioni in rebus, quæ ad civilem administrationem spectant, subjacere, maximè in Francia &c.

Ecclesia est instar Lunæ.

Bellarminus concione tertia in dominicam I. Adventus p. 22. Cæterum Luna, quæ in adventu Domini non dedit lumen suum, quid nisi cœtum fideliũ designat? Ut enim Luna modò magna, modò parva, modò nulla videtur, ita ut sapiens dicat: stultus ut Luna mutatur: sic & Ecclesia modò decrescit, modò brachiis orbem penè totum complectitur, modò contrahitur, in angustumq; deducitur, quod in his nostris miserrimis calamitosisq; temporib. videre cogimur vel inviti. Et quemadmodũ luna luce lucet aliena, & radiis Solis accensa convertitur: sic & Ecclesia, quicquid gratiæ, quicquid decoris, quicquid luminis habet, id totum à Christo habet, qui Sol justitiæ & appellatur & est. Hæc igitur Luna, quæ in ortu Domini, ac Servatoris nostri lumen non dabat, Ecclesia cœtusq; fidelium est. Nunquam enim minor Ecclesia fuit, nunquam obscurior, nunquam vilior, nunquam abjectior. Tunc enim excepta Palæstina, quæ exiguus angulus terrarum est, ubiq; idola regnabant, totus Orbis in tenebris errorum densissimis versabatur. Et ille ipse angulus, de quo olim propheta canebat: notus in Judæa Deus, in Israel magnum nomen ejus, circa Domini natalem diem, partim erroribus Sadducæorum, partim moribus parum probatis, & flagitiosa vita Pharisæorum & Sacerdotũ, *ita corruptus & depravatus erat*, ut nihil pristini decoris ac luminis habere videretur. Nulli tunc Davides, aut Ezechiæ, nulli Aarones aut Eleazari, nulli Eliæ, aut Esaiæ inveniebantur, sed reges prophani, sacerdotes sacrilegi, & prophetæ mendaces Hierosolymis erant. Verè igitur tunc Luna,

Luna, hoc eſt, fidelium congregatio, non dabat lumen ſuum. Nec immerito, auditores, nam adveniente Domino, vetus Eccleſia moriebatur, & nova naſcebatur. Itaque novilunium erat, & Luna cum Sole conjungebatur, ac propterea exigua, ac penè nulla videbatur. An eſt quisquam, qui hoc ignoret, in novilunio Lunam penè nullam videri?

D. Luthers Kirchen-poſtill / Evangel. am H. Chriſtag / p. 84. Darum wer Chriſtum finden ſoll / der muß die Kirchen am erſten finden. Wie wolt man wiſſen / wo Chriſtus were und ſein Glaub wann man nicht wüſte / wo ſeine Glaubigen ſind? Vnd wer etwas von Chriſto wiſſen will / der muß nicht jhm ſelbſt trawen / noch eine eygene Bruck in dem Himmel bawen / durch ſein eygen Vernunfft / ſondern zu der Kirchen gehen / dieſelbige beſuchen und fragen.

Hauß-poſtill / am Tag Mariæ Reinigung / p. 79. Wir alle werden geboren von der Chriſtlichen Kirchen / die iſt eine reine Jungfraw im Geiſt / die hat das reine Wort Gottes / und die H. Sacrament / davon gehet ſie ſchwanger / und gebährt jmmerdar fromme Chriſten / die ſind die rechte Erſtlinge / und unſers HErrn Gottes eygen.

D. Tobias Wagner wider D. Beſold. p. 555. Gott hat auch zu jederzeit / mitten im Bapſtthum die fundamenta der Seligkeit / und den rechten Kern Evangeliſcher Lehr erhalten: Vnd auch ſub corrupto Miniſterio, die Schaaff Chriſti die Stimm jhres Ertz-Hirtens haben können aviſirt, und zur Seligkeit unanſtöſſig verblieben ſeyn.

ANALECTA CATHOLICORUM MIRACULORUM.

Diſcipulus de Tempore

Sermone XIV.

EXemplum habemus de hoc, quod fuit quædam mulier [illegible] ſtata valdè, & à Diabolo multum tentata, quæ ſibi laqueum [illegible] ndendam ſeipſam præparavit, quæ dum cæpta conaretur pe[illegible] ce pro elevatione Corporis Chriſti juxta morem, campanular[illegible] vit: tunc flexis genibus ſicut à juventute in conſuetudine habe[illegible] vit & dixit: Domine Jeſu Chriſte, fili Dei vivi, miſerere mei. [illegible] oxtrabs & funis ſuſpendii contractæ ſunt, Dæmonibus fugien[illegible] dicentibus,

quia virtus præsentiæ corporis Iesu Christi te liberavit à temporali & æterna morte.

Mariale Bernhardini de Busti part. v. serm. XI. de annunciatione Mariæ fol. 360.

In quadam etiam Italiæ civitate (ut mihi retulit quidam frater fide dignus) erat quædam Monialis, quæ diu vexata fuit à Diabolo, & tandem decepta fuit abseo, ut inducta seipsam suspenderet per gulam. Et cum ipsa respondisset Diabolo, sibi viriliter apparenti, quòd non habebat chordam ad suspendendum, statim Diabolus dedit ei unam catenam ferream, cum qua se suspendit. Casu verò Abbatissa vadens ad locum, in quo erat monialis suspensa, & videns eam sic suspensam genuflexa cepit fortiter clamare & dicere: O Jesu, & statim illa catena confracta est & evanuit, & illa monialis, quæ adhuc mortua non erat, liberata fuit, &c.

Im Legenden-Buch am Liechtmeß-Tag/ fol. mihi 663.

Es was einmal ein edle Fraw/die zog nach jhres Vatters Todt zu jhrem Vetter/und trug ein Kind bey jhm/ vnd da sie deß Kinds genaß/da ertödtet sie es alsbald von grosser Scham und Forcht wegen. Darnach beichtet sie es/ und folget deß Beichtigers Rath nicht/ und verzaget an der Barmhertzigkeit Gottes/ von jhrer grossen Sünden wegen/und schicket alle jhre Mägd von jhr und erhieng sich selber: Da zerbrach der Strick/da stach sie ein Messer in sich/ dannoch kunt sie nit sterben/und lag sam sie todt wäre/vor grossem Schmertzen.

Newe Carmelitische Schatz-Kammer *Cypriani à S. Maria* Carmelitæ p. 94.

Augspurg 1629.

Zu Cremonen in Italien ward jüngst verwichenem Jahr ein Vbelthäter ergriffen/und zum Todt verurtheilet. Als der Tag deß Gerichts herbey kommen/rufft er einem von den unserigen/ beichtet alle seine Sünden/ so er in Zeit seines gantzen Lebens begangen/ begehrt darauff mit grosser Andacht und Eyfer das würdige Scapulier, und wird damit hinaußgeführt. Der Hencker leget jhm zween Strick an den Hals/ daß/da einer breche/ der ander an der Stell were/ stosset jhn also ab/ springet dem Hangenden auff die Schultern/ und verbricht einen

einen Strick. Bald darnach strengt er den andern/und zerspringt aber ingleichem. Der Mißthätiger fället hinunter auff einen Stein/ohn einige Verletzung und Schaden/also daß auch kein Zeichen deß Stricks am Hals vorhanden. Das Volck schreyet zu wöllen wissen was das sey: Antwort: Er wisse nichts anders als das würdig Scapulier, welches er bey sich trage/ hette die seligste Jungfrauw von Carmeln angeruffen/daß sie ihm ein Heyl in solcher Gefährligkeit sein wolte: Deme es zuzuschreiben were/was diß Orts mit ihm zugetragen hatte.

LEGENDA SANCTORUM
im Wintertheil/p. 664.

In die Purificationis Mariæ.

Darnach kam S. Peter mit dem Schlüssel/und sprach zu ihm: O weh dir geitziger Bapst/dir stund deß Himmels Thür offen/ die ist dir nun versperrt worden. Da erschrack der Bapst gar sehr/und gieng zu einem guten Mann/und sagt ihm/wie ihm geschehen were/und bath ihn/daß er ihm rieth/wie er thät. Da sprach er: Ist dir deß Himmels Thür beschlossen/so gehe zum Fenster hinein/das ist unser Fraw. Dann es stehet von ihr geschrieben/sie ist deß Himmels Fenster worden. Da gieng der Bapst in die Capellen/und bat unser Fraw/und knyet nider/und grüsset sie/und lobet sie ohn unterlaß/ vier Tag an einander. Da erschien ihm unser liebe Fraw/ und sprach zu ihm/ das ist mir leid. Darnach fiel er aber 4. Tag für unser liebe Fraw/ und ruffet sie mit grossem Ernst und mit Andacht an. Da erschien ihm unser lieb Fraw/ und sprach zu ihr: Wer bistu? Da sprach sie? Ich bin Maria/die Mutter der Barmhertzigkeit. Da sprach er: Darum daß du die Mutter der Barmhertzigkeit bist/ so solst dich über mich erbarmen. Thustu das nicht/so verleurst du deinen Namen. Da sprach unser Fraw: Verliere ich dann meinen Namen ob ich mich nicht über dich erbarme? Da sprach er: Ja du verleurst ihn fürwar: Da sprach unser liebe Fraw: Darum daß ich meinen Namen nicht verliere mit den Wercken/ so hab ich kein Sorg umb deß Himmels Thür/wann du komst zu dem Fenster hinein/ das ich selber persönlich bin.

Pag. 236. b. Zu einem mal bawet ein Bapst eine Capellen in unser Frawen Ehr/ und hieng zwo Ampeln in die Capellen mit Balsam Iobsam/und sahe ein Kauffman/und gedacht ihm/er wolt den Balsam von

von Gewinns willen kauffen/ unnd bat den Bapſt/ daß er jhm den Balſam gäb zu kauffen/ das verſaget jhm der Bapſt. Darnach bracht er jhm viel bereitet Gold/ da der Bapſt das ſahe/da was jhm das Gelt ſo lieb/ daß er den Balſam dem Kauffmann zu kauffen gab/ und hieß Oel in den Ampeln brennen/und er behielt das Gelt.

ANNALIUM FERDINANDEORUM

Frantz Chriſtoph Khevenhillher parte III. pag. 52. ad annum 1588.

Regenſpurg/ 1640.

Eben in dieſem Jahr ward ein Nonn/ſo ſich Maria de la Viſitation genannt/aber in gemein wurd ſie la Monça de Portugal, Nonn auß Portugal geheiſſen. Dieſe hat gantz Spanien nach jhr gezogen. Dann ſie ſo viel miracula und Gnaden von GOTT/ nach Prophecеyungen fingirt, daß jhr auch die allerwitzigſten/ gelehrten und heiligſte Männer geglaubt/und ſie als ein Heilige æſtimirt. Vnter andern hat ſie die fünff Wunden Chriſti/ an Händen/ Füſſen/ in der Seiten gewieſen/ offt in exſtaſi geweſen/faſt nichts geeſſen/ und den Kopff alle Wochen/ als wenn ſie ad imitationem Chriſti die dornere Kron/ mit blutigen Wunden und Riſſen auffgehabt hette/ daher ſie durch jhre Scheinheiligkeit in ein ſolch credit kommen/daß ſie in Portugal in jhrem Kloſter Abtißin worden/ da jhre untergebene Nonnen zu Zeiten an jhr/ daß ſie heimlich geeſſen/ und andere Sachen gebraucht/gemerckt/und darvon der Inquiſition parte geben. Vnd wie gleich dazumal Ertzhertzog Cardinal Albrecht von Oeſterreich/ bey ſeinem Guberno Inquiſitor major in Portugal geweſen/ hat er ſie zu examinirn, den Ertz-Biſchoff zu Lisbona, Fray Auguſtin, erwehlten Ertzbiſchoff zu Broga, den Doctorn Paulo Alfonſo, geheimen Rath/ den Patrem Georgium Serronum ex Societate, den Licentiatum Antonio de Mendoza, deß Königs Rath/ den Patrem Fray Joan de la Cueva, Dominicaner, deß Ertzhertzogen Beichtvatter/benennt. Welche groſſen Fleiß angewandt auff die Farb zu kommen/und letztlichen auff die Stein kommen/ daß ſie zu den Wunden rothe und ſchwartze Miſtur gebraucht/und zu der Verzückung in die Biegen/an Händ und Füſſen Pergament gehabt/ damit/ wann ſie ſich movirt, es als wann es die Glieder thäten gekracht/ auff dem Kopff hat ſie jhr ſelbſt kleine Wunden/

Wunden/als wann Dörner geweſt weren/außgeſtochen/und ſich ſehr außgehüngert/und das ohne compact deß böſen Feindes/ und zu keinem andern End/ allein daß ſie begehrt vor heilig gehalten zu werden. Als nun der Betrug offenbar worden/und ſie ſolchen mit groſſer contrition bekandt/wurd ſie abſonderlich eingeſperrt/und wie ſie zuvor ain Teuffels-Märterin geweſt/alſo hat ſie mit groſſer Rew und Leyd dergeſtalt abgebüſt/ daß ſie ein rechte Büſſerin geſtorben. Der Fray Luis de Granacia, ein gelehrter Gottſeliger Mann (wie es ſeine außgangene Bücher bezeugen) hat dieſe Nonn auffs höchſt defendirt, und wie er hernach den Betrug verſpürt/hat er ſich alſo geſchämt/daß viel darvor gehalten/es habe jhm das Leben gekoſtet/wie er dann in wenig Wochen hernach ſeliglich verſchieden.

De Eccleſia.

NOmen in ore tuum eſt, Eccleſia, nomen in ore
Chriſte tuum: hoc tegimus fasq́, nefasq́, modo.
Proh ſcelus huc ventum eſt! noſtris morbisq́, ferendis
Vel medicamentis jam locus eſſe nequit.
Exceſſit medicina modum, morbumq́, levavit,
Qui graviora medens vulnera fecit iners!

XVII.

De Libertate Chriſtiana & Adiaphoris.

De Imaginibus.

INgenuè fatemur, Eccleſiam centuriæ decimæ quintæ à majoribus & antiquioribus diſceſſiſſe. Nam *Ionas Aurelianenſis* docuit, creaturam adorari, eiſque aliquid divinæ ſervitutis impendi, pro nefas ducimus, hujusque ſceleris patratorem deteſtandum & anathematizandum libera voce proclamamus.

Non ſolùm picturas ſanctarum rerum geſtarum *quæ non adorandum, ſed ſolummodo* (teſte B. Gregorio) ad inſtruendas neſcientium mentes, in Eccleſiis ſunt antiquitùs fieri permiſſæ,

Gretserus de S. Cruce l. 1. c. 58. p. 195. Fuit *Agobardus* ex eorum numero, ut jam dixi, qui censebant, imagines habendas, historiæ, memoriæ & ornatus gratia, non cultus & observantiæ.

Decima quinta centuria discere potuisset & debuisset, quod de Constantino Magno scribit Sozomenus l. 2. c. 3. p. 230. Nam ille cum initio gentilis esset, postea tamen factus Christianus, quanquam omnia alia religionis nostræ instituta probabilia putabat, sanctam tamen crucem salutis omnium causam, *adorare* nolebat. προσκυνεῖν.

Hinc Johannes Picus Mirandula quæst. 3. H. 4. Nec crux Christi nec ulla imago adoranda est adoratione Latriæ, etiam eo modo, quo ponit Thomas.

In decima quinta centuria vixit Damhouderus, qui in expositione Decalogi pag. 334. b. ita scribit. Certè Patriarchæ, Prophetæ, Christus, Apostoli & Apostolici Patres, Christianam religionem, verumque Dei cultum, absque ullis simulachris, statuis, imaginibus impleverunt.

D. Henricus Canisius antiquarum lectionum Tom. 3. pag. 135. **Anastasius Abbas contra Judæos. Non veneramur lignum, absit: sed Christum honoramus & sanctos ejus, *neque picturas colimus*: sæpè enim imagines vetustas aut deletas renovamus, aut etiam cum putrescunt, & carie consumtæ sunt, *comburimus*, aliasque novas facimus, *ad memoriam tantum conservandam*.**

Ludovicus Granatensis de inventione S. crucis, de festis p. 318. Quo fit, ut quicquid divinitas & humanitas Christi Domini in salutis nostræ opere per passionem crucis effecerunt, *ipsi* etiam adorandæ crucis *ligno* tribuamus.

Pag. 330. Dominicæ verò *cruci* eam adorationem exhibemus, quam Latriam appellant, quæ soli Deo, non ulli rei creatæ debetur.

Martinus Peresius in centuria **xv. vivens, de Traditionibus p. 244. 245.**

Quare Synodus negavit hanc **adorationem imaginibus in universum deberi.**

Nullo tamen modo velim dicere, ***quòd eadem adoratione* adorarentur, qua & res, quas significant, adorantur, quandoquidem neque scriptura, neque traditio, neque Ecclesiæ determinatio hoc jubet, & ut dixi, multis etiam scandalo sunt.**

Pag.

Pag.240. Si consideremus imaginem Christi vel Sanctorum, ut repræsentativa est, sic debetur illis reverentia & adoratio, quæ & ipsis rebus, quas repræsentant, debetur: cujus doctrinæ nullum (quod ego viderim) afferunt validum fundamentum, quod possit fideles ad id, quod docent, obligare: nam neque scripturam, neque traditionem Ecclesiæ, neque communem sensum Sanctorum, neque Concilii generalis determinationem aliquam, nec etiam rationem, qua hoc efficaciter suaderi possit, adducunt.

Ionas Aurelianensis p.1202. Unde immoderato & indiscreto zelo succensus, non solum picturas sanctarum rerum gestarum, quæ non ad orandum, sed *solummodo* (teste B. Gregorio) ad instruendas nescientium mentes in Ecclesiis sunt, *antiquitus fieri permissa, &c.*

Gregorius Nazianzenus p.151. Quid Jejuniis corporalibus opus est iis, quia verbo purgantur. Τί γὰρ δεῖ νηστείων σωματικῶν, τὸν λόγῳ καθαιρομένων.

Eusebius l.5.p.141. de Paschatis celebratione. Hæc discrepantia & varietas *jejunii* etiam erat apud majores nostros.

C.24. p.143. Neque Aniceto Polycarpo poterat persuadere ut suum observandi morem deponeret: neque contra Polycarpus Aniceto persuasit, ut consuetudinem Asiaticam ullo modo observaret.

*Thuanus lib.*137, *p.*1209. Venetus Senator Antonius Quirinus libertatem Christianam non in eo consistere, ut sacris initiati, immunitate sibi concessa, ad libidinem & aliorum injuriam impunè abutantur, sed potius in plena rerum sacrarum administratione, verbi divini prædicatione & sacrosancti muneris libera functione, quæ cum minimè à Repub. impediatur, imò omni cultu ac reverentia juvetur ac foveatur, non esse quod Pontifex de ea legibus & decretis illis labefactata jure conqueri possit.

D. Luthers Hauß-Postill am Sontag nach dem Christag/ p.42. **Weil nun das Fasten/das ist Mässigkeit im Essen und Trincken/item das Beten/von Gott befohlen ist/lassen wir es einen Gottesdienst bleiben/dann es ist ein befohlener Gehorsam.**

Chrysostomus apud Frontonem Ducæum in 8.p.61 Quicunque Jejunium definit ciborum abstinentia, hic maximè illud vituperat.

Ὅστις τῇ τῶν βρωμάτων ἀποχῇ μόνον ὁρίζει τὴν νηστείαν, οὗτος ἐστὶν ὁ μάλιστα ἀτιμάζων αὐτήν.

Origenes in cap.16. Levitici p.159. Habemus Quadragesimæ dies, jejuni-

Quarti Libri Finis.

Quintus Liber.

Quinti Libri Finis.

Ita Magnificus Dominus Petrus Bertrandi Archiepiscopus Senonensis Cancellarius Franciæ, Dominus Montis Regalis, Dominus Castri Novi Arnaudi, Dominus Castri Novi Rivi Arnaudi, Dominus Castri Novi Barbarii, Dominus Castri Novi Monasterii, Dominus Castri Novi Rivi Alti, Dominus Castri Novi Rivi Pulveris, Dominus Castri Novi Rivi Mauri, Dominus Castri Novi Rivi Fabri, Dominus Castri Novi Rivi Ferri, Dominus Castri Novi Rivi Lapidis, Dominus Castri Novi Rivi Ligni, Dominus Castri Novi Rivi Frumenti, Dominus Castri Novi Rivi Vini, Dominus Castri Novi Rivi Olei, Dominus Castri Novi Rivi Mellis, Dominus Castri Novi Rivi Salis, Dominus Castri Novi Rivi Piscis, Dominus Castri Novi Rivi Carnis, Dominus Castri Novi Rivi Panis, Dominus Castri Novi Rivi Aquæ, Dominus Castri Novi Rivi Ignis, Dominus Castri Novi Rivi Terræ, Dominus Castri Novi Rivi Aeris, Dominus Castri Novi Rivi Cœli, Dominus Castri Novi Rivi Stellarum, Dominus Castri Novi Rivi Solis, Dominus Castri Novi Rivi Lunæ, Dominus Castri Novi Rivi Mercurii, Dominus Castri Novi Rivi Veneris, Dominus Castri Novi Rivi Martis, Dominus Castri Novi Rivi Jovis, Dominus Castri Novi Rivi Saturni, Dominus Castri Novi Rivi Signorum, Dominus Castri Novi Rivi Duodecim Signorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Elementorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Temporum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Ventorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Partium Mundi, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Angulorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Lineamentorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Figurarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Colorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Saporum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Odorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Sonorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Motuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Quietum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Virtutum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Vitiorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Peccatorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Novissimorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Gloriarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Pœnarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Sacramentorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Sacramentalium, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Ordinum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Statuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Officiorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Dignitatum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Potestatum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Regnorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Imperiorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Monarchiarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Evangeliorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Doctorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Ecclesiarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Concilium, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Patriarchatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Primatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Archiepiscopatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Episcopatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Abbatiarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Prioratuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Decanatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Archidiaconatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Cantoriarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Thesaurariarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Præbendarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Capellaniarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Vicariarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Beneficiorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Officiorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Dignitatum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Potestatum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Regnorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Imperiorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Monarchiarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Evangeliorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Doctorum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Ecclesiarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Concilium, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Patriarchatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Primatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Archiepiscopatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Episcopatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Abbatiarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Prioratuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Decanatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Archidiaconatuum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Cantoriarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Thesaurariarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Præbendarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Capellaniarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Vicariarum, Dominus Castri Novi Rivi Quatuor Beneficiorum,

ris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis. Non ergo modica differentia eſt, quòd Petro quidem datæ ſunt *claves non unius cœli ſed multorum cœlorũ*, ut quæcunque ligaverit ſuper terram, ſint ligata non tantum in uno cœlo, ſed in omnibus cœlis: & quæ ſolverit ſuper terram, ſint ſolutа non ſolum in uno cœlo, ſed in omnibus cœlis. Ad eos autem, qui multi ſunt ligatores & ſolutores in terra, ſic dicit, ut ſolvant & alligent non in cœlis, ſicut Petrus, *ſed in uno cœlo*, quia non ſunt in tanta perfectione, ſicut Petrus, ut alligent & ſolvant in omnibus cœlis.

De Petro.

B*Aſilius Seleucienſis* Orat 17. p. 161. Petrus fuit Apoſtolorum Coryphæus, diſcipulorum Chriſti primas, myſteriorum quæ à Patre filius acceperat, accuratus interpres, undarum maris ambulator.

Sadoletus in oratione ad Principes Germaniæ p. 759. Petrus hujus terrenæ Eccleſiæ fundamentum *ſolus*.

Arimini 1607. *Frater Angelo Maria Sermarinus* de Arimino, Ordinis Servorum, ait, utramque dignitatem Regiam ſcilicet & Sacerdotalem Petro promiſiſſe.

Monarchia temporalis in toto terrarum Orbe defenditur.

Origenes tom. 2. in Matth. p. 36. Petra eſt, quiſquis Chriſti diſcipulus eſt, ex quo biberunt de ſpirituali conſequente petra.

Apologia auctior Jeſuitarum p. 33. Papa eſt ſucceſſor Petri Apoſtoli, quem & petram ſeu fundamentum ſecundarium Eccleſiæ Chriſtus olim in terris exiſtens conſtituit.

Greg. Nazianzenus vocat Athanaſium *fidei* columnam p. 526. Qui eandem fidei doctrinam profitetur, ejusdem quoq; throni particeps eſt.

Τὸ μὲν γὰρ ὁμόγνιμον, ᾗ ὁμόθρονον.

Chryſoſt. in Acta p. 468. Jam & illud conſidera, quàm Petrus agit ***omnia, ex communi diſcipulorum ſententia, nil autoritate ſua, nil cum Imperio.***

Ludovicus Richeomus in Idololatria p. 183. vocat S. Petrum *primarium* Eccleſiæ Dei, cujuſque ſedis *fundamentum*.

P. 227. vocat S. Petrum ſupremum Eccleſiæ caput.

Iſidorus Hiſpalenſis Originum l. 7. c. 9. p. 61. Petrus à petra nomen accepit, hoc eſt à Chriſto, ſuper quem fundata eſt Eccleſia. Non enim à Petro petra, ſed Petrus à petra nomen ſortitus eſt, ſicut non Chriſtus à Chri-

Christiano, sed Christianus à Christo vocatur: ideoq; ait Dominus: tu es Petrus, & super hanc petram &c. quia dixerat Petrus: tu es Christus Filius Dei vivi: deinde ei Dominus: super hanc petram, quam confessus es, ædificabo, inquit, Ecclesiam meam. Petra enim erat Christus, super quod fundamentum etiam ipse ædificatus est Petrus.

Origenes tom. 2. in Matth. p. 36. Siquidem nomen ducunt à petra, quicunque sunt imitatores Christi, qui est petra spiritualis, comitans eos qui salvi fiunt, ut ex ea bibant potum spiritualem. Hi verò non solùm nomen ducunt à petra, quemadmodum Christus, verum etiam Christi membra cum sint, ab eo nomen habent dicti Christiani: à petra verò Petri.

Hieronymus Tom. 4. in cap. 54. Esaiæ p. 177. Qui ergò in disputando fortissimus est, & sanctarum scripturarum testimoniis roboratus, is propugnaculum est.

D. Luther Tom. 1. Jenensi pag. 415. das Wort GOttes gilt vnd hilfft den Glaubigen / wann es geprediget wird von seinen Feinden vnd Verfolgern.

Apud Papirium Massonum in Eugenio 4. p. 343. b. *Iohannes de Turre cremata.* **In Oecumenica Synodo Florentina, occidentali & orientali Ecclesiis convenientibus, præsidente sanctissimo & beatissimo Domino nostro *Eugenio* Papa IV. divina & Apostolica autoritate diffinitum est, Apostolicam sedem & Romanum Pontificem in universum Orbem terrarum primatum, & successorem esse beati Petri, Principis Apostolorum, & verum Christi vicarium, totiusq; Ecclesiæ CAPUT, & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem existere, & ipsi in beato Petro pascendi, regendi & gubernandi Ecclesiam universalem à Domino Jesu Christo plenam potestatem traditam esse.**

De Ordine Ecclesiastico.

Hadrianus Barlandus in Chronico Ducum Brabantiæ. pag. 110. de Caroio Audace agens: nulli unquam attribuit Sacerdotium, nisi prius & eruditionem & vitam inspexisset. Quod utinam & hodie facerent Principes, non tam multos passim videremus idiotas in Ecclesia Dei, quos fortasse præstaret defricandis Principum matulis, quàm omnium conscientiis præesse.

Stapleton. Orat. 9. p. 224. Quid scelere hoc sceleratius? Perpendant

Ante Meridiem.

Post Meridiem.

Ex Bibliotheca Regia Monacensi

Digitized by Google

Idem in Leone III. p. 132. Quis eripuit Græcis Imperium, nisi Leo III? Quis Occidenti splendorem ac gloriam suam restituit, nisi Leo Tertius?

Papirius Massonus Tom. 1. p. 126. b. in Gregorio II. Pontifices principatum suum aut nulli, aut huic Gregorio debent. Et: Igitur Gregorius II. tantæ autoritatis ac potestatis primus autor fuit.

Papirius Masson. tom. 1. p. 100. Vigilius à Belisario Romanus Pontifex est designatus, ex Procopio & Evagrio.

Idem in Alexandro III. p. 206. b. Quin & illud assequimur, ad solos Cardinales jam redactam eligendi facultatem, quæ prius Cleri Populiq; Romani fuit.

Origenes in cap. 8. Levitici p. 133. Requiritur in ordinando Sacerdote & præsentia populi, ut sciant omnes & certi sint, quia qui præstantior est omni populo, qui doctior, qui sanctior, qui in omni virtute eminentior, ille eligitur in sacerdotium, & hoc astante populo, ne qua postmodum retractio cuique, ne quis scrupulus resideret.

Papirius Massonus l. 5. in Bonifacio VIII. p. 262. b. Sunt iræ Regum plusquàm leoninæ, præsertim cum graves eos causæ impellunt. *Philippum* videntur intulisse, cum *Bonifacius* non Galliæ solùm, *sed mundi Dominum*, ut Antonini Cæsaris verbo utar, se esse prædicaret, Pontificiaq; autoritate, in perniciem Christianorum abuteretur. Cum igitur anno *millesimo trecentesimo* ex omni fermè Europa concursus Romam factus esset, pietatis causa, ob consequendam à mortalibus delictorum suorum liberationem, Bonifacii jussu publicatam, accidit anno insequenti, ut pestifera orbi terræ discordia inter illum & Philippum Regem exoriretur, cum Bonifacius, ut ante dixi, *Mundi Dominum se diceret*, Philippus moneret, ne eo loquendi genere in perniciem regni sui uteretur. Cum id facere recusaret, vetuit pecuniam è Gallia Romam deferri; admonitus ab Episcopo Romano, ut interdictum solveret, mutare sententiam noluit, nunciumque Galliæ finibus statim excedere jussit. Tunc Bonifacius sententiæ in regem regnumque ferendæ consilio, omnes regni Antistites, Theologosque & Jurisconsultos celeberrimos, ut Romam proficiscerētur, publicè citavit: verùm à Rege, ne id facerent, impeditum est, ipseque ad futurum Concilium provocavit adversus Bonifacium, quasi hæresis reum, appellationemque & capita in Bonifacium scripta, Lutetiæ in templo Virginis pronunciari per Petrum Flottam

Consiliarium jussit. Irritatus illo facto Bonifacius plures Galliæ antistites exauctoravit, ac verebatur Philippus, ne quas diras in se regnumque suum jacularetur, itaque in finibus regni stationem custodum posuit, qui prætereuntes excuterent, ne quam hujusmodi sententiam secum ferrent. Interim Gulielmum Nogaretum Equitem anno *millesimo trecentesimo secundo* in Italiam misit, ut conatus Bonifacii insigni audacia reprimeret.

Papa Sponsus Ecclesiæ.

G *Retser* contra Mornæum p. 410. Christus principalis Sponsus est ac *Primarius*; Pontifex secundarius, & Christo subordinatus. Quemadmodum Christus est principale fundamentum Ecclesiæ, secundarium Petrus Apostolus, sine ullo Christi præjudicio.

Gregorius Nazianzenus p. 573. Si duo Christi sunt, duo quoque viri sunt, & duæ uxores. Si autem unus Christus, unum Ecclesiæ caput, una etiam caro sit, secunda autem respuatur.

De Papa Liberio, Ariano.

D *Henricus Canisius* Tom. 6. Antiquar. lectionum p. 731. ex Martyrologio Romano, 19. Cal. Septemb. natale S. Eusebii Presbyteri & Confessoris, qui sub Constantio Imp. Ariano, machinante Liberio Præsule, *similiter hæretico*, confessionem suam complevit. Nam prædictus Constantius, subrogatu Liberii includit Eusebium presbyterum in quoddam cubiculum domus suæ, &c.

Tom. 6. in Martyrologio Notkeri p. 902. S. Eusebius præsente Constantio Imperatore Ariano, cum fidem Catholicam constantissimè defenderet, & Liberium Papam *Arianæ perfidiæ consensisse* doleret, &c.

Balduinus Iunius Tom. 4. in præfatione. Sub *Rothari* rege Longobardo, in omnibus ferè Italiæ urbibus, duæ Ecclesiæ, & duo Antistites, Catholicus & Arianus, constituti sunt.

De Papæ potestate.

A *Dam Contzen* disceptatio de secretis Soc. Jesu pag. 48. Triplex sententia.

I. Prima, omni illum in universum spirituali & temporali potestate privant Lutherani.

II.

II. Altera omnem illi poteſtatem concedit, etiam in temporalibus. Auguſtinus, Triumphus, Alvarus, Pelagius, Hoſtienſis, Panormitanus, Silveſter, & nonnulli alii Juriſconſulti. Hanc ex Societate noſtra, qui ſequuntur, neminem legi.

III. Eſt, Pontificem *nullam directè* habere in Reges poteſtatem, ſed tamen *indirectam* ratione poteſtatis ſpiritualis habere.

Confutatio duorum tractatuum, auctore *fratre Angelo Maria Sermarino de Arimino* Ordinis Servorum. Arimini 1607.

P. 90. Utramque dignitatem, regiam ſcilicet & ſacerdotalem Petro promiſiſſe.

Antimornæus Coquæi part. 1. p. 2. Non ſtatim initio, ſed temporis progreſſu ſacroſancta dignitas Romani Pontificis à Principibus & populis tandem cognita, &c. Temporale Pontificis dominium nec à Chriſto in Pontifices collatum, nec Pontificatui eſſentialiter, aut neceſſariò ex ipſa ſui inſtitutione annexum, non diffitemur, &c.

De Papæ poteſtate.

Ex Panormitano Tomo I.

P. 15. b. Conſtitutio Papæ non ligat Cardinales.

P. 33. b. Papa non poteſt committere non Sacerdoti, ut conficiat corpus Chriſti.

P. 41. Habet ſubditas omnes creaturas, & nemo poteſt declinare à ſua jurisdictione. Papa habet jurisdictionem etiam in infideles.

P. 61. Papa non habet dominium rerum Eccleſiaſticarum, ſed bene habet liberam adminiſtrationem.

P. 94. b. Papæ non obediendum, ſi attentat contra univerſalem ſtatum Eccleſiæ.

P. 101. Eccleſia regitur non ſolùm à jure Canonico, ſed etiam à conſuetudine.

P. 119. Papa nihil poteſt diſponere contra Evangelium. Papa qui eſt in notorio & in corrigibili peccato, & in eo perſiſtit, poteſt *tanquam hæreticus puniri*. Diſpenſatio Papæ contra jus divinum non facit tutum diſpenſatum coram Deo.

P. 121. b. Ideò in concernentibus fidem, *Concilium eſt ſupra Papam.*

P. 122. Unde non eſt tutus coram Deo ille, cum quo Papa diſpenſabit. P. 123.

p.123. Papa, si reperitur, quòd tempore suæ electionis *erat uxoratus*, tamen debet remanere in papatu. Divus Petrus habebat uxorem, cum promotus est ad papatum. Continentia verò præcessit ex constitutione Ecclesiæ. Græci presbyteri habent uxorem.

Si constat clarè de matrimonio, tunc aut uxor inducetur ad continentiam: aut si noluerit continere, *Reddat debitum, & nihilominus stet in Papatu*: quia non repugnat substantiæ papatus seu clericatus.

p.154. b. *Papa potest omnia, quæ potest Christus*, clave non errante.

p.156. Papa potest facere, quicquid Deus potest. Alias Christus non fuisset diligens paterfamilias, si non dimisisset in terra aliquem loco sui, qui expedientibus causis posset omnia facere, quæ ipse Christus.

p.166.b. Papa electus non potest confirmari.

p.68.b. peccatum non est, malè intelligere legem vel canonem.

p.180.b. papa non potest eligi à Laicis, etiam quòd consuetudo ita se habeat, &c.

Tomo II.

De translatione Episcopi.

pag.2. papa recipit potestatem *immediatè* à Deo.

p.2.b. Imperator habuit à populo Romano, sed hodie dicitur habere à papa. Et hoc est tutius tenere. *Dantes tenuit oppositum* in quodam libello, qui fuit de hæresi post mortem condemnatus, &c.

p.3. Factum à papa dicitur factum à Deo, p.5. b.

p.5.b. Reservata Deo, sunt reservata papæ. Papa incidens in hæresin, potest corrigi, alias non: & tunc potest deponi per Concilium generale.

p.11.b. papa potest tollere jus tertii, & compellere aliquem sine causa.

p.17.b. papa an possit matrimonium jam contractum dissolvere, colligitur tacitè hic.

Papæ non licet dicere, cur ita facis?

p.19 b. Matrimonium non potest dissolvi ab alio, quàm à Deo.

p.30. papa potest dispensare contra Apostolum, dummodo nihil statuat contra fidem.

p.77. papa potest ligari & solvi à simplici sacerdote in actu confessionis.

p.105.b. Legati à latere dicuntur tantum Cardinales, qui mittuntur de latere papæ. In contrarium facit textus, &c.

p.106.b. Quæstio fidei non decisa per Ecclesiam, est decidenda per papam.

Gradus consanguinitatis & affinitatis prohibitus ab Ecclesia, non potest dispensari, nisi per solum papam.

P.133. Papa non potest sibi eligere Successorem in papatu.

Super prima Secundi.

.30. Papa non est Dominus rei Ecclesiæ, adeò quòd non est ei licitum alienare sine causa.

P.31.b. Papa an habeat potestatem in temporalibus & spiritualibus.

Papa succedit deficiente imperio.

Papa criminosus debet denunciari denunciatione Evangelica.

P.32.b. Habet jurisdictionem in spiritualibus habitu & actu: & in temporalibus habet habitum, sed executionem commisit Ecclesia Imperatoribus & principibus seculi: & sicut anima dominatur corpori, sic Papa Imperatori, &c. NB.

Executio gladii temporalis est interdicta Papæ, & cuilibet Ecclesiastico.

P.70. Papa non habet jurisdictionem temporalem in laicos ad libitum suum, & non posset tollere jurisdictionem Imperatori.

Papa an succedat vacantibus regnis & principatibus?

P.76. Papa an præscribat imperium eo vacante?

P.88.b. Papa est judex ordinarius omnium, & nullus potest ejus forum declinare in spiritualibus. Idem in Imperatore.

P. 139. Papa potest dispensare circa dispositionem V. Testamenti.

P.181. Papa non dispensat, vel non est consuetus dispensare in gradibus consanguinitatis, divina lege prohibitis, secus si humana.

Papa non dispensat contra præcepta moralia negativa.

Papa non potest dispensare circa universum statum Ecclesiæ, sine rationabili causa,

Gradus consanguinitatis prohibitus à lege divina circa matrimonia.

Papa non potest dispensare in secundo gradu ascendentium & descendentium, sed in secundo gradu collateralium sic: dummodò sicut in

æquali linea, puta inter filios duorum fratrum, non autem inter neptem & patruum.

Excommunicatio injusta, quoad Deum, non ligat.

P.182. *Papa est supra jus.*

P.181. Papa tenetur legem divinam usque ad animam & sanguinem defensare.

Super Secunda Secundi.

P.101.b. Donatio Constantini facta Ecclesiæ valet. p.164.

P.160.b. Imperator an justè possit indicere bellum contra Papam? Papa justè potest privare Imperatorem, & alios Reges.

Super Tertia Secundi.

Pag.30. Hæreticus est privatus omnibus juribus & bonis, & est excommunicatus.

P.51. Papa potest sententiam etiam injustam, & sine ordine judiciario prolatam, confirmare, nisi deficiat in justitia naturali, quo casu Papa non potest supplere.

P.72. Papa debet servare juris ordinem, rigorem & æquitatem, & contra justitiam nulli parcere.

Super tertio Decretalium.

P.6. Circa castitatem, obedientiam & paupertatem Monachorum, Papa non potest dispensare.

P.7.b. *Ebrietas* non est peccatum mortale, nisi quis assiduè inebrietur.

P.17.b. Papa potest deponere Cardinales absque generali Concilio, item Reges, Imperatores & alios.

P.24.b. Papa si scripserit aliquid, quod est evidenter injustum, vel fieri non potest sine peccato, non est ei obediendum.

P.30. Papa solus, nec alius citra eum, potest dispensare contra Concilium.

P.40. Papa licet possit tollere jus positivum, pro libito voluntatis, procedit quoad Ecclesiam militantem: sed quoad Deum non potest, quando est fundatum super bono & æquo.

Papa de sola hæresi potest judicari, de aliis verò non: quia Papa judicat omnes, & à nemine judicatur.

P.51. Papa an teneatur confiteri peccata sua proprio Sacerdoti vel remississimè? P.51.

P.51.b. Ea quæ competunt ſoli ſacerdoti, ut eſt confectio Euchariſtiæ, non poteſt Papa committere laico.

P.56. Papa poteſt diſpenſare contra ſtatuta Concilii generalis.

Papa non diſpenſat in concernentibus fidem. Papa in totum poteſt tollere votum ex cauſa, aliàs non.

Papa poteſt facere omnia, quæ poteſt ipſe Deus, clave tamen non errante.

Papa non poteſt diſpenſare circa univerſum ſtatum Eccleſiæ, niſi ex aliqua juſta cauſa.

Papa non diſpenſat in ſecundo gradu, in linea inæquali, ſed in linea æquali ſic.

Papæ eſt obediendum circa omnia illa, quæ præcipit, niſi contineant peccatum mortale.

Papa in omnibus poteſt diſpenſare, præterquam in articulis fidei, & præter ea, quæ ſua natura ſunt mala.

P.57. Papa eſt ordinarius totius Orbis.

P.72. Papa non ligatur ſuis legibus, nec prædeceſſorum ſuorum. Reſpondens contraria, eſt ſuſpectus de falſitate.

P.73.b. Concilium generale habet juriſdictionẽ, non autẽ ſolus Papa.

P.97. Papa non arctatur ſervare formam Juris.

P.106.b. Papa non poteſt eligere ſibi ſucceſſorem in vita.

P.115. Papa poteſt tollere conſuetudines & leges civiles in locis ſibi temporaliter ſubjectis: in aliis verò non, niſi reſpectu animæ, id eſt, ubi imminet peccatum.

Papa poteſt limitare & reſtringere jus divinum in una re, ad conſervationem ipſius in aliis rebus.

Papa poteſt convinci à duobus teſtibus.

Papa recipit à Deo poteſtatem & dignitatem Pontificatus, non autem poteſtatem peccandi.

P.141. Papatus non recipit duos papas, quin imò aliud ſentire eſt hæreticum.

P.143.b. Papa de poteſtate ordinaria non poteſt exigere decimas, ſed de poteſtate abſoluta poteſt.

P.148. Autoritates ſanctorum Patrum valent multum in deciſionibus cauſarum, licet non fuerint Romani Pontifices.

P.149.b. Papa non diſpenſat circa jus divinum, in quo verſatur

honor Dei irremissibilis, vel utilitas publica indispensábilis.

Papa non potest alterare universum statum Ecclesiæ.

P.167. Papa non potest dissolvere matrimonium consummatum inter fideles.

Papa non potest tollere ea, quæ sunt de jure divino.

P.175.b. Papa tenet locum Dei.

P.176.b. Papæ omnia licent, nisi sint contra fidem.

Papa non ligatur suis cónstitutionibus.

P.208. Papa non potest dare potestatem, non Sacerdoti conficiendi corpus Christi.

P.214. Papa solus sine Concilio non potest statuere contra universalem statum Ecclesiæ.

Super quarto Decretalium.

P.30. Papa non arctatur sequi definitionem prædecessorum.

P.42.b. Christus descendit ex linea nata de *adulterio*.

Papa habet omnimodam potestatem in terris Ecclesiæ.

Papa in terris alienis regulariter non potest exercere jurisdictionem temporalem, sed causaliter sic.

Papa appellatur Sacerdos & Imperator in spiritualibus.

Papa est loco Petri.

Papa ex causa dispensat in casibus divina lege prohibitis.

NB. papa potest dispensare cum religioso, ut contrahat matrimonium.

Presbyterorum filii & aliorum clericorum in sacris ordinibus, adulterini dicuntur, &c.

P.49.b. Papa ex causa dispensat contra T.N.

P.70. Electio Papæ, mortuo alio, pertinet ad Cardinales: sed si Papa est depositus, ad quem spectet electio, dubitatur.

P.71.b. Papa condens constitutionem contra legem divinam, dicitur potius errare, quàm legem condere.

P.77.b. Papa de hæresi accusatur, non autem de Simonia, nisi concurrentibus tribus. Vide remissivè.

P.100.b. *Papa potest inducere novum articulum fidei.*

P.102.b. Indulgentiæ concessæ pro [illegible]uperatione terræ sanctæ, censentur concessæ Inquisitoribus hæreticæ pravitatis.

Papa quibus casibus potest indicere justè bellum in Principes seculares.

p. 124. papa quando dispenset contra dispositionem Veteris & Novi Testamenti.

p.131.b. Veritatem tacere regulariter non est peccatum, nisi adducatur in testem, vel ex officio teneatur ipsam dicere.

p.160. de jure nemo est exemtus à jurisdictione Imperatoris. Rex Franciæ & Rex Hispaniæ an subjaceant Imperatori?

p.173. Indulgentiæ ad quid & quando prosunt?

p.175.b. papa tenetur singulis annis confiteri peccata sua, & potest ligari à sacerdote, cui se subjicit in confessione, *qui in illo actu est major ipso papa.*

p.177.b. Indulgentiæ prosunt non solùm quo ad pœnas purgatorii, sed etiam quoad pœnitentiam hic injunctam, adeò quòd non tenetur perficere pœnitentiam, quia habuit indulgentias.

p.181.b. papa est supra jus, & potest sine causa contra jus dispensare, & etiam in totum tollere, nisi ex hoc decoraretur universalis status Ecclesiæ.

Papa an possit tollere dispositionem canonis, Si quis suadente.

Papa participans cum excommunicato, non incurrit excommunicationem.

p.185.b. papæ non est obediendum in illicitis.

p.187. papa omnia potest, clave non errante.

p.193.b. papæ non est obediendum contra legem conscientiæ, vel contra legem positivam.

Papirius Massonus in Benedicto 12. p.287. Jacobus Faber: papa in verbis se dicit servum servorum se nominando, de facto tamen se adorari permittit, quod angelus in Apocalypsi refugit. Videtur tamen id dicere, quasi damnans consuetudinem moremque eorum, qui demississimè procumbunt ad pedes pontificis, ut signum crucis in superficie serici calcei intextum deosculentur: qui mos an sit antiquissimus, *nescio.* Consuetudinem illam Cisalpinis populis minus probari, quàm Italicæ genti, ad hujus generis obsequia & demissiones natæ, illamque constitutionem Imperatorum *Theodosii & Valentiniani*, quam Eudoxio præfecto prætorio scribunt, non erit, opinor, supervacaneum atque inutile huic loco intexere ex libro primo Codicis Justinianei, seu pontifices volent ea teneri seu nolent. Patta enim sunt, *in calceo crucem gestare, atque humi eam pingere.* Cum sit nobis cura diligens per omnia superni Numinis religionem

tueri : Signum Salvatoris Christi nemini licere, vel in solo, vel in silice, vel in marmoribus humi positis insculpere vel pingere, sed quodcunque reperitur tolli : gravissima pœna multando eum, qui contrarium statutis nostris tentaverit, specialiter imperamus. Dat. 12. Cal. Jun. Herio & Ardabuburio Coss.

Finus Hadrianus Finus in flagello Judæorum lib. 5. p. 167. b. Unde substantialis & propria, in quantum Pontifices sunt, & Christi vicarij, Jurisdictio se in ipsis spiritualibus & divinis extendit, dicente Salvatore nostro Ioh. 18. regnum meum non est de hoc mundo. Rerum verò Romanarum & secularium denominatio & administratio Pontificibus *accessoria est, tanquam accidens*, non in quantum vicarij DEI, sed in quantum Constantini Cæsaris sunt hæredes sive donatarij. Ipse enim Constantinus eos Pontifices, sive potius Ecclesiam Jesu Christi civitatibus prædictis condonavit, &c.

Papirius Masson. in Eugenio III. p. 201. Bernardus vocat Papatum Onus insvetum & nimium, quod & gigantinis, ut ajunt, vel ipsis quoque angelicis humeris formidabile videatur.

Æneas Silvius Epist. 25. p. 22. Erat animus meus, postquam ex Basilea recessi, super rebus Ecclesiæ perpetuo uti silentio, cum eas *non divini Spiritus ductu regi, sed hominum gubernari passionibus viderem.*

Epist. 49. p. 43. Ego nolo legem meam majoris esse roboris, quàm Synodales sunt sanctiones, quæ dietim infringuntur.

De disciplina Ecclesiastica.

Johannes Hofmeister in Postilla Latina p. 91. b. Quamvis non video, quomodo hæc Domini Oratio, in pastores nostræ Ecclesiæ convenire possit, cum ne vestigiũ quidem disciplinę Ecclesiasticę *apud nos videatur.*

P. 103. Cum igitur Ecclesiæ *disciplina penitus* oblitera & sublata sit, non miramur *paucos esse verè Christianos.*

Fridericus Nausea p. 3. b. Ubi nunc veritati locus? ubi integritas, quæ nulli prorsus est cura? Charitas omninò mortua. Veritas prorsus perdita, pax ad summum ægrotat, *justitiam nusquam reperies*, lex pariformiter obcæcata. Honor planè in nullo non loco evanescit. Quis modo ex animo Remp. curat?, Cum quisque suum, non quod alterius est, quærit. Ecquid? Principes ac Rectores non parum multi puerascunt. Episcopi per transennam conspiciunt : Consules & Prælati populo plerique

rique duces sunt ad vitia quæq; pessima, cum verbo & facto esse exemplo debuerint. Religiosis, quos appellant, nihil penè irreligiosius, Monialibus quoque nihil irregularius. Nobiles plerique rapinis student magis, quàm rebus benè gerendis. Inter mercatores & artifices nulla penè fides. Pastores deglubunt, non pascunt Ovium nulla neque obedientia, neque de mulctis cura. Clerici vita & habitu laici esse volunt, & hi è diverso Clerici: Canonici, atque id genus Sacerdotes die noctuque nepotantur, voluptuanturque, Simoniæ obnoxii. Judices non jure, sed favore & affectu judicant. Nequitia nunc prudentiæ sibi nomen usurpat, scelere plus contaminantur, quos inde supplicium sumere oportuit. Nec est in coummnitate concordia, fierique inde assolet, ut pessum sit itura ubique Rspub. *Adulterium opprobrio non vertitur.* Usura nusquam non impunè accrescit. A superbia nemo alienus; libido inter vitia ne æstimatur quidem; gula toto æstuat orbe & crapula; fides omninò defuncta jacet; falsitas palàm protrita.

Iohannes Hofmeister in Postilla Latina p. 89. Dominica Reminiscere. Libenter sanè fateor, multos in hanc rem irrepsisse *abusus*. Tollantur ergò *abusus*, & verus usus Ecclesiæ servetur intactus.

HISTORICA DEDUCTIO,
Pontifices Romanos nec in moribus esse ἀναμαρτήτους, impeccabiles.
Ex unico PAPIRIO MASSONO, Historico Catholico, Gallo, collecta.

Studio ELIÆ CHINGERI 1645.

S. Bernhardus, Eugenij Pontificis Romani excellentiam & majestatem commendans, de Consideratione l. 2. scribit: age, indagemus adhuc diligentius *Quis sis*, quam geras videlicet pro tempore personam in Ecclesia Dei? *Quis es?* Sacerdos magnus, summus Pontifex. Tu Princeps Episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu primatu Abel, autoritate Moses, judicatu Samuel, potestate Petrus *unctione Christus*. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ sunt. Sunt quidem & alij cœli janitores & gregum pastores, sed tu tantò glorioſius, quantò & differentius utrumque præ cæteris nomen hæreditasti. Habent illi sibi assignatos greges singulis singulos, tibi universi crediti, uni unus. Nec modò ovium, sed pastorum

tu unus omnium pastor. Unde id probem, quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolutè & indiscretè totę commisse sunt oves? Si me amas, Petre, pasce oves meas. Quas? illius vel illius populus civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit. Cui non planum, non designasse aliquas, sed assignasse omnes. Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil.

pag.1361. Idem tamen Bernardus ad Innocentium Papam scribit epistola 177. *Dico tamen jus, fas, honestas, religio, in nostris Episcopatibus perierunt.*

p.475. Pererius in Danielem l. 10. Etiam vicarius Christi, summus Pontifex Romanus, qui ipsum representat in terris, omnes mortales dignitate potestateque præcellens, non tantùm sanctus sed etiam sanctissimus & Sanctitas appellatur.

p.401.b. Verum enim verò potius Catholico Historico assentimur Papirio Massono in Julio III. scribenti: in pontificibus nemo hodie sanctitatem requirit: optimi putantur, si leviter boni sunt, vel minus mali quam cæteri mortales esse soleant.

p.439. Apud Gobellinum in Commentarijs Pij II. Rex Bohemię ad Fantinum Apostolicum Legatũ, ait: Apostolica sede plures sederunt Apostatæ viri & nequam. Sanctam appellant sedem, nos nõ probamus. In unione fidelium sancta sedes existit, quam Romæ quærere non oportet.

p.186. Non cuivis historico credendum, Papirio Massono in Gregorio VII. sed ijs solùm, qui remoto omni odio, omnique perturbatione animi & corruptela scripsere.

Edisserat ergò nobis Papirius Massonus Catholicus, Gallus Historicus, Baronij ore commendatus in Martyrologio ad diem 25. Augusti: Pontifices Romanos in *moribus* non fuisse ἀναμαρτήτους, impeccabiles.

I. Gregorius IV.

p.135.b. De *Gregorio* IV. ita scribit: in summa pace tunc vivebat Ludovicus regum pijssimus, sed Lotharij filij conjuratione bellum in parentem, atque ingens rerum perturbatio secuta est, capto genip.16.cõjecto tore, & in custodiam convicto. Is conatus perfidi *filii* in pium parentem nefarius fuit, neque enim diu superi tulere. Ac mihi liceat, jure enim licet, Gregorium accusare participem conjurationis hujus.

Sic

Sic enim Vitaldus de eo loquitur, qui Francorum reges ſangvinis jure contingebat. Gregorium, inquam, Romanæ, ſummæ ſedis Pontificem Proceres, ut ſua autoritate liberius, quod cupiebant, perficere poſſent, ſub eadem ſpecie magnis precibus in ſupplementum ſuæ voluntatis aſſumunt. Quamobrem Imperator cum omni, quod habebat imperio, tres Reges, filiique ejus adverſus eum cum ingenti exercitu, inſuper Papa Gregorius cum omni comitatu Romano, juxtaque montem Sigivaldi caſtra ponunt, ac varijs afflictionibus populum; ut à patre deficeret, filii compellunt: noviſſimè quibusdam fuga lapſis cum perpaucis pater capitur, uxor ab eo demptа in Longobardiam exilio mittitur, ac Carolus unà cum patre magna cuſtodia ſervatur. Gregorius ſiquidem papa itineris pœnitudine correptus tardius, quàm vellet, Romam revertitur. Itaque probabile eſt, Gregorium non auſum ab Ludovico ſtare, veritum ne procurante Lothario qui Italiæ imperabat, dignitate exueretur, quod ille juvenis, hic ſenex eſſet: Plures enim orientem Solem adorant, quàm occidentem.

II. Sergius III.

Tu Luitprande expone nobis, cujus impurus parens fuerit ter- pag. 4. 155.
tius ille Sergius, Romanæ urbis Epiſcopus, qui tertium quoq; Anaſtaſium anteceſſit. Theodora, inquis, Scortum impudens hujus Alberici, qui nuper hominem exuit, avia (quod dictu etiam fœdiſſimum eſt) Romanæ civitatis non inviſibiliter Monarchiam obtinebat. Quæ diras habuit natas, Maroziam atq; Theodoram ſibi non ſolùm coæquales, verum etiam Veneris exortivo promtiores. Harum una Marozia ex papa Sergio Johannem, qui poſt Johannis Ravennalis obitum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio. Ex Alberto autem Marchione Albericum, qui noſtro pòſt tempore Romanæ urbis principatum uſurpavit. Hæc quidem Luitprandus libro ſecundo refert. O Roma, urbs antiqua, quàm diſpari Domino dominaris! Olim obedire Regibus vel Conſulibus Clariſſimis Viris vel Imperatoribus parere ſolita, nunc ſervire cogeris impudenti ſcorto, ne quid acerbius dicam. Theodora enim Romæ ſervientis domina, non ut lupa lac præbet Romulo & Remo, ſed ut vile ſcortum & lena producit Sergio Maroziam filiam, ex eoq; meretrix Johannem gignit.

III. Johannes XX. Vulgò XXI.

p.173.b. Erat Johannes cognomento Romanus frater illius Benedicti, cui in Episcopatum successerat, & largitione pecuniæ ex laicali ordine neophytus constitutus est præsul. Itaque pravis artibus Pontificatum adeptus, quid boni in eo gerendo facere potuit, nisi forte ad sanitatem animi reversum, nefarij illum facti pœnituit piguitq; : nec mirum debet videri, quod ambitione & corruptela Pontificatum appetierit. Quid est enim Romano Episcopatu aut sublimius aut illustrius ? magna autem appetere probis atque improbis commune est, ut Solem aspicere : sed illi bonis artibus consequi cupiunt, quod optant, isti pravis tantum nituntur, & feliciores sunt plerumque in obtinendo, quàm boni, quod Deus & fata sic prospexerint.

IV. Gregorius VI.

p.175. Cum domum reversus esset Gregorius, Pontificatu exutus est, sed restitui pristinæ auctoritati cupiens, levem exercitum instruit, Clementemque urbe pellit, prædia Ecclesiæ & jura occupat, cum Cæsare denique bellum gerit, nec ab illo vincitur. Quod ejus factum multi non probant. Pontifices enim debent omnes bellum odisse. Nam etsi justum, at minimè est. Cæterum eventus docuit, ne id quidem Deo displicuisse. Nam cum humanum sangvinem etsi justissima de causa fundi mandasset, prædonesque & grassatores militarium viarum ut Reip. pestes extinxisset, moriens in Basilica Apostoli Petri se sepeliri optavit. At Presbyteri Cardinales, qui suprema ejus verba audierant, indignum esse dicebant ejusmodi sepultura virum, qui sangvinarius fuisset : saltem, inquit, cadaver meum pro foribus Basilicæ ponite, foresque ipsas claudi jubete & fiet, quod Deus jusserit. Id cum ita factum esset, adaperta repentini turbinis impetu ostia patuere. Ex quo intellectum est pœnitentiam anteactarum rerum à Gregorio actam, & exequiæ illi magnificæ sunt peractæ. Hæc de Gregorio Leo narrat.

V. Gre-

Digitized by Google

V. Gregorius VII.

Unde Pontifex animum ejus (Henrici Imperatoris) inquie- p.185.b.
tum cernens, quendam Mathildis servum in Germaniam mittit, mandans, ut coronam Imperij Rodolpho Saxonum Duci, viro magnanimo offerret, suaderetque ut in Henricum pia, adversus impium, arma caperet, uti cepit, conflixeruntque anno millesimo octogesimo primo. Quo in prælio fortuna initio visa est favere Rodolpho, ejusque exercitui, & mox mutata in deterius facie eum ejusque omnes copias miserè trucidari passa est. Quæ victoria Episcopos urbis Romæ monere debet, ne vindictæ suæ, etsi justissimæ caussa, Principes in mutuam pernicem arma sumere jubeant. Sæpè enim aut quia Deus res humanas geri sinit, aut quia improbi audaciores sunt bonis, hi ab illis vincuntur, etsi justam belli gerendi causam habuerunt. Cæsar itaque Victor novum exercitum instruit, memorque acceptæ à Gregorio recentis injuriæ, Romam obsidere, ipsum capere decrevit. Sed Romanorum pro Pontificis causa invictus animus fortissimè restitit, sic ut re infecta discedere ab obsidione sit coactus.

VI. Clemens IV.

Clemens cætera quidem laudandus est, at nescio laudem ne ejus, p.247.
quod vituperari certè non potest, studium erga agnatos ejus, quos in Italiam in conspectum suum venire vetuit, & quibus de Ecclesiæ fructibus nihil largitus est, præter exiguam pecuniæ quantitatem.

VII. Nicolaus III.

Hic Nicolaus juvenis quamdiu fuit, & quamdiu Cardinalis, sic p.252.
vitam instituit, ut studiosissimus laudabilium rerum esse videretur: Sed ubi Pontificatum attigit, magna mutatio in eo deprehensa est: nec eum puduit agnatorum causa Simoniam exercere. Ob quod crimen apud inferos collocatus à Dante, cantu decimo nono.

VIII. Bonifacius VIII.

p.362 b. Creatus est Neapoli pervigiliis natalis Christi & anno tunc insequenti Romæ coronatus, neque enim Neapoli voluit, vir quidem magnanimus & invictus, jurisque civilis scientia instructissimus, cæterum avarus & rapax, ut Victorianis Annalibus iisdem prorsus verbis, quibus usi sumus, continetur.

IX. Clemens V.

p.276. Vitam ejus Villaneus libro octavo & nono Florentinæ historiæ tradit, ac de morte ejus ita scribit, decessisse duodecimo Calend. Maij Anno trecentesimo decimo quarto, Pontificemque illum pecuniæ cupidissimum, & Simoniæ amantem, quique venalia omnia haberet, libidini quoque deditum, & qui unicè diligeret miræ pulchritudinis fœminam Comitem Petragoriorum. Omina sunt illa & mortalium vitia, quibus infectum maximum Episcoporum minimè oportuit, atque adeò in vita ejus non prætermittenda ab Historico Veritatis amanti.

X. Bonifacius IX.

p.323. Ut autem pessimo exemplo beneficia Ecclesiastica pluris licitantibus vendiderit, & fructus annales singulorum suos esse voluerit, utque maternis fraternisque direptionibus sedem Petri infamem fieri passus sit, copiosè exponitur à Theodorico Nierno, optimo illius temporis Scriptore. Itaque nihil amplius dicam, nisi quòd in avaritiæ vitio natus, in eodem usque ad obitum mansit: quin adjiciam enim elegantem Poggii facetiam in numerosam fratrum & agnatorum turbam, hunc Pontificem affectantium. Bonifacius ait, Pontifex nonus, natione fuit Neapolitanus ex familia Tornacellorum: appellantur autem vulgari sermone Tomacelli, cibi facti ex jecore suillo, admodum contrito, atque in modum pili involuto interioræ pinguedine porci. Contulit Bonifacius se Perusium secundo sui Pontificatus anno: aderant autem secum fratres & affines ex ea domo permulti, qui ad eum (ut fit) confluxerant, bonorum ac lucri

ucti cupiditte: ingresso Bonifacio urbem, sequebatur turba primorum inter quos fratres erant, & cæteri ex ea familia: quidam cupidiores noscendorum hominum quærebant, quinam essent, qui sequerentur? Dicebat unus, item alter: hic est Andreas Tomacellus, deinde Johannes Tomacellus; tum plures deinde Tomacellos nominatim recensendo. Tum quidam facetus, Hohe, permagnum fuit jecur illud, (inquit) ex quo tot Tomacelli prodierunt, & tam ingentes.

XI. Johannes XXIII.

ROgatus Johannes sponte renuncians summo Sacerdotio, Pontificioque muneri, si ex usu Reipubl. Christianæ id facturus videretur, p. 339. eum postea ex eadem constantia homo non plenè sibi constans, mutata veste profugisset, citatus peremptoriis edictis non comparuit, damnatusque est, & magistratu illo dejectus: Sententia verò Synodi contra eum lata causas complectitur, ob quas ea dignitate exutus est.

Fulgosus magni nominis Jurisconsultus ad L. Barbarius Philippus ff. de officio Prætoris, de Johanne deque seipso ita breviter scribit: memini cum essem in Concilio Constantiensi, quia hoc specialiter imputabatur Johanni vigesimo tertio, qui erat Simoniacus, de hoc esse aliquoties disputatum, & circa hoc aliqua arguebam, licet non sim Theologus. Hactenus Fulgosus; Baldi Jurisconsulti & socius & amicus, ut ipse Baldus ait, Consilio 108. Addendum eodem est Johannis Gersonis Theologi grave testimonium, cum enim de Johanne XXIII. loqueretur, ait: accusatus inter cætera fuit & convictus, quòd fuerat notoriè Simoniacus.

XII. Alexander VI.

GAllis Italia exactis Jubilæum publicari jubet, ingensque hominum numerus pietatis causa Romam confluxit, amplasque opes attulit. p. 373. 374. Meminit Jubilæi Actius, cum ait:

Pollicitus cœlum Romanus & astra Sacerdos,
Per scelera & cædis ad Styga pandit iter.

Duos præterea filios naturales habebat, Candianum & Cæsarem ex Vanotia Meretrice Romana. Verùm Cæsar jugulato projectoque in Tyberim fratre, abdicata purpura se totum ad arma transtulit. Actius

tametsi iniquior & successoribus ejus, casum illum Candiani in Tyberim projecti acutè exhibet sequenti disticho.

Piscatorem hominum ne te non Sixte putemus,
Piscaris natum retibus ecce tuum.

Nec plura dicam de Cæsare, contentus indicasse vitam ejus à Jovio elegantissimè descriptam.

Cum autem in Vaticana villa Alexander cænaret, medicata lagæna vini, parata ad exitium nonnullis Cardinalibus convivis, pincernæ errore factum est, ut senex Pontifex venenum hauriret, nec diu vim illius ferre posset. At Cæsar qui dilutius bibisset, atrocissimo quidem, sed non lethali morbo correptus est: providentiâ Dei quis hoc factum neget, ut pincernæ errore, qui aliis exitiũ parabant, ipsi hilaritèr venenum biberent? Cæsar autem morbo illo exemtus, in Hispania glande trajectus, postea occubuit. Per hunc modum Alexander vitâ defunctus est, anno Christi millesimo quingentesimo tertio, cum elogio nequaquam Pii Pontificis. Constat enim eum largitionibus ad illam dignitatem perveniisse: pecuniam enim propter se magnificiendam negabat: sed quòd ea mortalium mentes facilè caperentur, ut ab eo quidem corruptæ sunt, vel cœcatæ potius, nulliúque rei intentus fuit, nisi ut perpetuò mortales deciperet. Hæc quidem Florentini Historici de eo memoriæ mandarunt. Quæ cum repetò, etiam illud constantissimè affirmare possum, *si Pontifices omnes verè pii essent, nos Rempub. Christianam nimium felicem habituros.*

XIII. Leo X.

P. 384. QUòd si Leo voluptatibus deditus fuit, fuisse autem cives etiam sui testantur, dandum est aliquid ætati, nondum planè maturæ, & Pontificatus iterum senectuti tribuendus est. Et:

P. 384. b. Revertor ad Indulgentias, ut illud verissimè dicam, Romanos Pontifices adhuc nimium indulgentes fuisse. Obiit autem Leo, quarto Idus Septemb. millesimo quingentesimo vicesimo primo, & qui poetica ingenia plurimi semper fecerat, vitare tamen Sanazarii mordaces versus non potuit:

Sacra sub extrema si fortè requiritis hora,
Cur Leo non potuit sumere? vendiderat.

In Johanne X. vulgò XI. nemo existimet, Pontificiæ sedis odio hæc à nobis

à nobis & similia narrari. Utinam enim vitiosi Pontifices nulli unquam fuissent, id enim optandum esset: sed cum fuerint, & res vitiosas gerere eos non puduit, quid est, quod Historicum pudeat, illas, ut evenerunt, narrare, imitarique pictores, qui effingere rem propositam solent tanta industria, ut queri non possit ab iis aliquid omissum.

XIX.

De Sacramentis.

BEllarminus de Sacramentis in genere l. 1. c. 4. p. 125 Non enim Catholici dicunt, causam justificationis ut in vasis includi, sed ipsa Sacramenta causas instrumentales justificationis faciunt.

D. Luther Tom. 2. Lat. Jen. p. 286. b. inde proverbium illud *non Sacramentum, sed fides Sacramenti justificat.* Sic circumcisio non justificavit Abraham & semen ejus, & tamen Apostolus eam appellat signaculum justitiæ fidei, quia fides in promissionem, cui juncta fuit circumcisio, justificabat & implebat id, quod circumcisio significabat.

Tom. 2. Lat. Jen. p. 311. Ut sic verum sit, quod dicitur, non Sacramentum, sed fides Sacramenti justificat. Cum enim in omni Sacramento sit verbum Dei, ut dicit B. Augustinus super Johannem, accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum. Ubicunque autem verbum Dei est, ibi fides hominis in ipsum requiritur.

Tom. 2. Lat. Jen. pag. 601. adversus armatum Virum *Cochlæum.* Quòd si qui sunt ex Patribus, qui senserunt, *Sacramenta sua virtute justificare*, esto etiam Augustinus, ut Cochlæus contendit, nihil moror, hominum sunt dicta.

D. Luther Tom. 11. Lat. Jen 601. adversus Cochlæum. Quòd autem Petrus dicit, nos per Baptismum salvari, quis non videt, nihil hinc contra me strui, quasi hinc falsum sit, sola fide justificari? Certè Baptismus sine fide non justificat: fides autem sine Baptismo justificat: *Ideò non potest ulla pars justificationis tribui baptismo.* Alioqui si ulla parte justificaret, non liceret negare, baptismum sine fide justificare. Cum autem ei denegetur, soli fidei rectè delinquitur. Vult ergò Petrus per baptismum, ceu signum externum, fidem provocari & exerceri, quæ salvet, sicut nec verbum ipsum, quod longè prævalet signo visibili, nullum tamen per se justificat, nisi credentem.

De

De Opere operato.

*Alanus Cardinalis de Euchariſtia p.*112. Habet hunc ſenſum, quòd Deus operatur hanc gratiam non ex fide & devotione hominum, ſed ex opere Sacramenti, quoad eam rem utitur tanquam inſtrumento, *non habeat vim operativam ex fide*, aut alia virtute hominis, ſed ex ipſa inſtitutione Dei.

*Alanus Cardinalis p.*53. Significatio eſt in Sacramentis Formale.

p.58. Inſtitutio Sacramentorum neque ad Eccleſiam, neque ad Pontificem, neque ad Concilium, neque ad quamcunque creatam poteſtatem pertinere poſſe, certiſſimè adſcribitur.

p.231. In Sacramento reperiri tria,

1. Sacramentem tantum.

2. Rem & Sacramentum.

3. Rem Sacramenti tantùm.

Sacramentũ tantum vocant id quod ſignificat, & non ſignificatur.

Rem Sacramenti tantum appellant id, quod ſolummodò ſignificatur, & non ſignificat.

Denique medium eſt inter utrumque id quod dicitur tam Sacramentum, quàm res Sacramenti. Et

In Euchariſtia

1. Sacramentum tantum, ſunt ſpecies ſignificantes Chriſti corpus & ſanguinem

2. Res Sacramenti tantùm eſt *Gratia*, quæ tribuitur ex manducatione.

3. Res & Sacramentum ſunt corpus & ſanguis, quia hæc uno reſpectu ſignificant, & altero ſignificantur.

Alanus p.23. Propriè ſita eſt definitio Sacramenti in eo, quòd ſignificet gratiam.

p.74. Catholici debemus ſtudiosè cavere ne admittamus *fidem in partem Sacramenti*, aut ut ſit cauſa operativa in Sacramento, &c

p. 40. Verbum promiſſionis non eſſe in omni ſacramento.

p.21. Res ſacra, de qua nos agimus, in ordine ad hominem, dicitur applicaturque ad ejus internam ſanctificationem. Itaque Sacramentum debet intelligi ſignum rei ſacræ, ſanctificantis hominem.

p. 229. Cum planum ſit, Spiritum S. ejusque vim *non eſſe partem Sacra-*

Sacramenti, ſed cauſam principalem, utentem inſtrumento ſacramentali ad regenerationem.

Alanus p.192. Fides miniſtri non requiritur ad Sacramentum. lib.1.cap.56.

Summa Hoſtienſis pag.276. Sic ergò ſecundum Hugo. requiritur quòd baptizans intendat baptizare, aliàs nihil agitur.

Alii dicunt, quòd nec intentio baptizantis requiritur, cum ſit Sacramentum neceſſitatis, licet aliud ſit in ſacramentis, quæ voluntatis ſunt, & in hac opinione videtur Grat.1.quæſt.1.§.ecce.

Alanus p.36. Natura Sacramenti tam ſignificativa, quàm effectiva vis debet propriè pertinere ad ſuſcipientem, non ad miniſtrum.

P.74. *Fidem miniſtri* Auguſtinus nunquam requirit, ſicut patet in omni diſputatione contra Donatiſtas.

P.191. *Intentionem mentis internam* non requiri, modò in verbis externis exprimatur mentio Eccleſiæ.

p.326. Neque enim definimus Sacramentorum formas aut materias, intentione miniſtrorum, ſed inſtitutione Chriſti, ex propria ſignificatione verborum.

*Gerſon Tom.*2. de Regulis moralibus 24. de Sacramentis. In omni Sacramento ſi deſit intentio actualis vel habitualis, faciendi illud, quod Eccleſia intendit, *nihil agitur*. *b.litera.*

Balduinus Iunius part.4.p.302. Bertholdus, Bernardus, Conſtantienſis Epiſcopus contra fidem orthodoxam, negavit omninò Sacramenta poſſe confici à ſchiſmaticis.

Auguſtinus tom.7. de baptiſmo contra Donatiſtas l.3.c.14. fieri non poteſt, ut homo integrum habeat Sacramentũ & perverſam fidem: ſicut fieri poteſt, ut integra teneat verba ſymboli, & tamen non rectè credat, ſive de ipſa Trinitate, ſive aliquid aliud.

Bernhardus Tom. 2. p.2186. Sacramentum ſine re Sacramenti, mors eſt ſumenti; res verò Sacramenti etiam præter Sacramentum vita æterna eſt accipienti.

Alanus p.19. Dubitare videtur, an *Circumciſio fuerit propriè dictum Sacramentum*?

p.19. Divo Thomæ multis modis à doctiſſimis Theologis reſiſtatur in eo, quod aſſerit, agnum paſchalem eſſe Sacramentum.

p.139. Ex Chryſoſtomo ad juſtitiam *ipſa Circumciſio* nihil conducit.

Irenæo l.4.c.30. per circumcisionem neminem esse justificatum, sed in signum datam populo.

p.22. Quapropter non satis plenè probari potest, agnum paschalem esse sacramentum. p.29. alii negant: Alanus ait & concedit esse.

Alanus Cardinalis pag.65. Baptismus Johannis non fuit Sacramentum.

XX.

De Baptismo.

P*Anormitanus* super tertio Decretal. p.152. Baptismus est janua omnium Sacramentorum, & nobilius cæteris Sacramentis.

Gregorius Nazianzenus p.621. Was die Tauff außrichte. Non plenam & integram peccati oppressionem: οὐ παντελῆ τῆς ἁμαρτίας ἀναίρεσιν.

Origenes in Jeremiam p. 591. antequam crederemus, Diabolus pater noster fuit.

Iohannes Ferus in Matthæum l. 4. p.389.b. Hujus igitur fœderis signum est Baptismus, quem qui fide accipit, *certus est*, se ad Dei populum pertinere, eoque signo etiam admonetur, quid Deo debeat. Certa autem ratione non aliud signum fœderis instituit, quàm Baptismum, nempè ut per immersionem in aquam sciamus, mortificandum esse veterem hominem, & per emersionem sciamus resurgendum esse nobis in novam vitam. Hæc enim duo in tota vita agere debemus. Ut igitur horum statim in primo ingressu in Christianismum admoneamur, baptismum instituit. Sed age sequentia quoque videbimus. In nomine Patris & Filii & Spiritus S. Hic habes alteram partem Sacramenti, verbum scilicet Dei. Accedit enim verbum ad elementum & fit sacramentum. Cum itaque baptismus, ne dum à Deo institutus sit, sed insuper verbum Dei adjunctum & annexum habeat, fieri non potest ut sit infructuosus, imò consequitur, quod aqua baptismatis non simpliciter est aqua, sed aqua, imò sanctificans, non ex sua natura, sed propter verbum annexum. Non igitur est, quod quis dicat, quomodo aqua potest mundare animam? Non vides cœcè, quòd non pura aqua est, sed habet secum verbum Dei? Quantæ autem virtutis & efficaciæ sit verbum Dei, ex ipsa prima rerum conditione constat. Habet igitur in baptismo corpus aquam congruentem: habet anima Verbum Dei, quod ipsa capere potest, ut utrumque & corpus

corpus & anima, atque adeò integer & totus homo mundetur, sciamusq; non solùm animam sed etiam corpus nostrum ad Deum pertinere, quandoquidem & ipsi prævidit remedium: observa autem, quod singulariter quidem dicit, in nomine ad designandam essentiæ unitatem: tamen juxta hoc tres personas nominat, ne quis putet unam tantum esse personam in divinis, sicut una tantum est natura, quemadmodum Sabellius dixit. Confertur autem baptismus in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, ut sciamus, non sacerdotem tantum illis operari, sed potius ipsam sanctam Trinitatem, idemque esse & ejusdem valoris, ab homine baptizari, ac si Deus ipse nos baptizaret. Congruè autem in Baptismo, qui est Janua ad Christianismum, singulæ personæ in divinis nominantur, singulæ enim ad salutem nostram cooperatæ sunt: Pater enim creavit, Filius redemit, Spiritus S. sanctificat, &c. Præterea etiam ideò Trinitatis meminit, ut omnes agnoscant, cui salutem suam debeant, undeque pendere totos oporteat.

XXI.

De Cœna Domini.

Ludovicus Richeom de Idololatria l. 2. c. 34. p. 194. Ullus ne locus est in Veteris Novique Testamenti libris ad videndum clarior, ad intelligendum apertior, quàm iste: *Hoc est corpus meum.*

Iohannes Eusebius Nierembergius Soc. Jesu de adoratione in Spiritu & veritate p. 42. Tentavi flumine lachrymarum abluere illa (*peccata*) sed non nisi *cruor amati mei Iesu lixivium peccatorum est.*

Alanus p. 97. Eucharistia propriè non instituitur ad remedium peccati.

p. 229. At corpus (Christi) est pars sacramenti, gratiam instrumentaliter producens.

p. 230. Nam perspicuum est, carnem esse instrumentalem causam in hoc sacramento, cum producat gratiam per contactum superioris naturæ, id est virtute verbi. *Corpus Christi est externum elementum.*

pag. 221. & 224. *Panis nullo modo potest esse materia Sacramenti.*

p. 227. Lanfrancus, constat ex visibili elementorum specie, & invisibili carne & sanguine.

Damasc. l. 4. c. 14. Panis Communionis non est panis simpliciter, sed *unitus Divinitati, & cibus compositus.*

Adam Contzen ait, S. Andream vocasse ἄρτον θεόσωμον.

Alanus pag. 231. Corpus & sanguis sunt tantùm res significatæ, & non sacramenta significantia. *Species solæ sunt Sacramentum.*

De Berengario.

Alanus l. 1. p. 336. &c. Sed illud est omnium judicio certum, post 200. annos majori molimine & contentione quàm unquam antea rursum excitatam fuisse à *Berengario*, Presbytero Andegavensi, circa annum Domini 1060. Hic ergò cum hæresin ex libro illius Johannis Scoti, cujus summus fuit admirator, imbibisset, atque animi pertinaciam adjunxisset, clandestinis colloquiis primùm imperitorum animos in suam sententiam traxit, tum egenos quosque scholares, præsertim Theologiæ Studiosos, quotidiana stipe, cum opulentus esset, ita sollicitavit, ut eorum opera omnis penè Gallia, ac vicinæ gentes eo malo quàm citissimè laborarent. Quem adhuc juvenem D. Fulbertus jam moriturus, Spiritu divino permotus, prædixit futurum veteris disciplinæ & religionis immanem perturbatorem, atque à conspectu suo ut Cacodæmonem arceri jubebat. Istum primus admonuit *Adelmannus* Episcopus Brixiensis doctissima epistola ad eum de Eucharistia missa, rogans per Christum & veterem familiaritatem, communisque præceptoris sanctissimam memoriam, ne rebus novis tantoperè studeat, utque desinat sibi & Ecclesiæ matri perniciem parare: obtestaturque ut de Arii, Manichæi, & similium pestium horribili exitu & execrabili memoria pertimescat. At Berengarius his non permotus, sed scelere & superbia inflammatus jam doctissimos quosq; Episcopos ad certamen provocat; de affulgente sibi luce veritatis gloriatur, sanctissimosq; viros Humbertum, Paschasiũ, Lanfrancum, errore & stupiditate vulgi teneri clamat: cum ipse artium optimarũ & ignarus & ossor adeò importunus fuerit, ut ejus opera in Gallia disciplinæ penè omnes jacerent. Admonitus deinde iterum Hugonis Ligonẽsis, cuj' auctoritas apud illũ plurimũ p̃ oderis habitura putabatur, gravissimis consiliiq; ac doctrinę plenis literis, quib' & ejus opinionẽ potẽter expugnat, & catholicã de prę sẽtia corporis Christi sententiã p̃clarè con-

confirmat: privatisque & publicis congressibus ab eruditissimis viris sæpè superatus superatus, cum adhuc non desisteret, sed ad schisma & seditionem accenderetur magis, adeo ut jam sibi pulpitum in Ecclesia peculiare valdè eminens & sublimitate conspicuum, unde & hæc nova oracula majori splendore & plebis admiratione funderet, constituerit. parant tum contra eum doctissima scripta Lanfrancus & Guitmundus, ille Cantuariensis in Anglia, hic Adversarius in Apulia Episcopus & paulò post Algerus: quæ adhuc extant omnia, & ita in hoc argumento excellunt, & præcipuè Algeri opus, doctissimi Monachi, ut nesciam, an quidquam possit scribi elegantius, doctius, sanctius. Certè impiam sententiam ita confutant, & realem præsentiam sic convincunt, ut impietatis magister omnibus pravi dogmatis præsidijs destitutus, etiam discipulis caruisset, nisi homines impij, qui peccatorum potius quàm rationum pondere ruunt præcipites in hæresin, eum adhuc magis magisque insanientem, consectati essent: soli (inquam) scelerati ut auctor est D. Guitmundus in initio 1. lib. de Sacramento, qui nolebant tam sanctam & divinam rem esse in Eucharistiæ communione, quam vel more, vel præcepto Ecclesiæ debebant sæpè percipere, unde terrerentur aut à flagitijs coiberentur: ut ita Berengarij de sacramento sententia ad scelerum licentiam conficta esse videatur. Ergò cum hunc in modum proficeret in pejus, errans & in errorem mittens, cumque res ad manifestum schisma spectare videretur, delata est ad sedem Apostolicam, ut ibi summa, quæ in terris potest esse auctoritate vel damnaretur, vel probaretur. Damnatur ergo Berengarius de hæresi Sacramentali à septem Ordine Pontificibus, Leone, Victore, Stephano, Benedicto, Nicolao, Alexandro, Gregorio: & ab hoc ultimo (qui Hildebrandus ante Pontificatum vocabatur) Disputatione etiam publica habita Turone, tempore Leonis convictus erat. Nam sub his omnibus Pontificibus vixit, & Ecclesiæ rebellis fuit. Sed nec summo judicio quidquam cedens, etiam in ordinem sanctissimum ita contumeliosus fuit, ut istos non tam Pontifices, quàm *pompifices & pulpifices* scurrilis hæreticus appellandos diceret. Deniq; ne extremum quoque remedium ita insanienti hæretico, & præter hæresin Sacramentariam alias quoq; jam contra Baptismum & conjugium cudenti deesse videretur, Leo nonus celebrem Synodum Vercellis congregat, cui ipse præsidet, in qua diligentissimè disputatum est de verbo sacramentali, deque præsentia corpo-

ris & ſanguinis Domini. Quò cum vocatus Berengarius venire renuiſſet, una cum perverſa ſententia ſua, ſuiſque ſequacibus omnibus anathemate percuſsus eſt. Sed cum adhuc perſiſteret, & jam in Pontificem & totum Concilium petulanter debaccharetur, mortuo Leone, aliud Concilium Turone, juſſu victoris Papæ coit. Cui præſidebat *Hildebrandi* pontificis Maximi Legatus. Ubi jam præſens auditus Berengarius, cum convictus nihil planè poſſet reſpondere, tandem Catholicam Confeſſionem à Sacro Concilio conceptam complexus eſt, & jurejurando per ſanctam & homouſiam Trinitatem ſe nunquam in poſterũ aliter doctũrũ, publicè promiſit. Sed nec inconſtantiæ notam, nec Sacramenti præſtiti religionem moratus, à conſpectu Concilii vix diſceſſit, cum relabitur, partim cauſatus coactionem, partim ambiguitatem verborũ, partim aliũ ſenſum, quem ſibi ſua cogitatione finxerat. Quare cũ indies propagaretur hæreſis, & unus homuncio ita inſultaret toti Chriſtiano orbi, iterũ Romam vocatur à Nicolao II. ubi hac maximè cauſa generale Concilium celebratum eſt 113. Epiſcoporum. Ibi rurſus, cum utrinque diſputatum fuiſſet acriter, aliquot etiam Epiſcopis totum triduum adverſariam ſectam defendentibus, tandem cum ſua parte Berengarius veritati ceſſit, ibique coram toto Synodo, præſente Pontifice Nicolao, ſua manu libros, quos de hæreſi ſcripſerat, cremavit, priuſquam juramentum renovavit, & formulam fidei paulò clariùs jam expreſſam confeſſus eſt, quæ & nunc extat de Conſid. diſt. 2. Ego Berengarius Sed adhuc tertiò relapſus, & jam non tam (ut ita dicam) abjurus, quàm perjurus, quartò & ultimò vocatur Romam ad alterum Concilium à Gregorio Septimo celebratum. Ubi tandem Scripturarum, Conciliorum, Eccleſiarum omnium auctoritate, ratione, ipſoque pudore, & æterni ſupplicii metu, ingraveſcente jam ætate, ſuperatus, dicitur verè & ex animo depoſuiſſe hæreſin, ſupplexque à Pontifice petiiſſe, & obtinuiſſe veniam, ſancteque promiſiſſe, ſe omnibus modis laboraturum, ut à ſe decepti ad fidem manſuetiſſimæ matris Eccleſiæ revocentur, quo tempore hanc bonam & ſimplicem formam fidei confeſſus eſt: *Ego Berengarius* corde credo & ore confiteor, panem & vinum *converti in veram ac propriam & vivificatricem carnem ac ſanguinem* Domini noſtri Jeſu Chriſti: & poſt conſecrationem eſſe verum corpus, quod natum eſt de virgine, & verum ſanguinem Chriſti, qui de latere effluxit; non tantum per ſignum & virtutem Sacramenti, ſed etiam in

pro-

proprietate naturæ & veritate ſubſtantiæ: ſicut in hoc Brevi continetur, & ſicut ego lego, & ſicut vos intelligitis, &c. Denique (ut Gaguinus refert in vita Henrici, & Gulielmus Bibliothecarius Malmesburienſis l. 3. de geſtis Anglorum) mortuus eſt pœnitens (quod hæreſiarchæ ulli alii neſcio an unquam accidit) bona ſua in pauperes diſtribuens, ipſoque die Epiphaniæ agens animam, & ex recordatione grandis ſchiſmatis & deceptionis multorum alta ducens ſuſpiria: Hodie, inquit, in die Apparitionis ſuæ apparebit etiam mihi Dominus meus Jeſus Chriſtus, propter pœnitentiam (ut ſpero) ad gloriam, vel propter alios (ut timeo) ad pœnam æternam. Nos jam ſanè credimus, poſt benedictionem illa myſteria eſſe verum corpus & ſanguinem Salvatoris: adducti & veteris Eccleſiæ auctoritate & multis noviter oſtenſis miraculis. *Tantùm Alanus de Berengario.*

Alanus pag. 373. Quemadmodum ſi quis igne liquefactam ceram alii ceræ ſimiliter liquefactæ ita miſcuerit, ut unum quid ex utrisque factum videatur: ſic communicatione corporis & ſanguinis Chriſti ipſe in nobis eſt, & nos in ipſo.

De Ruperto Abbate Tuitienſi Alanus p. 428. Rupertus in hoc genere fuit cæteris Catholicis *incautior*, errore philoſophico ſe præterea implicans, ut tantum ſignificaretur *accidentalis mutatio*, quæ converſionem ſubſtantialem planè tollit.

Alanus p. 282. *Aqua* non eſt de Eſſentia Sacramenti.

P. 305. Sacramentum non primariò in uſu, ſed in conſecratione materiæ conſtituitur.

P. 306. *Sacerdos* legitimè aſſumit in ſe perſonam Chriſti, & ſic ipſa ſola recitatione producit effectum.

Æneas Silvius epiſt. 130. p. 133. non pervertit Eccleſia Sacramentum. *Sed ritum mutat.* Quæ ſunt enim de neceſſitate Sacramentorum *immutabilia perſeverant*: quæ circa ritum ſunt, immutare Eccleſia poteſt. Poteſt etiam Eccleſia in adminiſtratione Sacramentorum, aboletis prioribus, novos ritus inducere & ceremonias novas.

Bellarminus de Euchariſt. l. 4. c. 13. p. 275. refutat Innocentium III. dicens, tametſi Innocentius III. l. 4. de myſteriis Miſſæ cap. 6. p. 122. b. opinatus ſit, *Chriſtum nullis verbis conſecraſſe*: id tamen communiter refelli ſolet.

Alba-

Digitized by Google

Alanus p.316. Christus ipse creditur, post resurrectionem administrasse discipulis hoc Sacramentum, & verisimile est, *eum non ita observasse ipsa verba*, quibus usus est, cum prius instituit, ut in nulla particula planè immutaret.

Alanus p.220. neque consecrationem, neque sumtionem esse Sacramentum.

p.281. non omnè quod Christus inter consecrandum observavit, necessarium ad consecrationem esse judicatur, aut de essentia Sacramenti, *imò ne si jusserit quidem.*

P. 41. Hoc Sacramentum perficitur Consecratione materiæ, & non sumtione.

P.218. Hæretici prorsus negant, esse Sacramentum *ante sumtionem*, sed etiam *magni aliqui viri* & valdè docti *Catholici*, qui Sacramentum quidem esse volunt *ante* usum, sed tamen in alia significatione & acceptione, quàm ut nunc nomen Sacramenti usurpatur, & secundum quam reliqua Sacramenta esse dicuntur. Hoc enim si daremus tunc Eucharistia esset unum ex 7. Sacramentis proprie dictum *tantum quando sumitur*, & alias dum reservatur, nomen Sacramenti impropriè haberet &c.

P. 219. ad marginem. Cætera sunt Sacramenta in usu, Eucharistia *ante usum*, univocè tamen.

P. 216. Cætera Sacramenta *motu & actione* peraguntur: *Ego te abluo, te ungo, te signo, te absolvo, te accipio.*

Lib. 1. c. 2. p. 213. paucis respondemus, Unam tantum speciem habere integram refectionem, ac alios effectus omnes, nõ minus salutares, quàm si utraque sumeretur: sed de perfectione significationis externæ, quæ completè reperitur tantùm in utraque forma, *aliquid laicæ communioni deesse fatemur.*

I. Zu essen haben sie genug / aber nichts zu trincken. Ita laicus totum Christum, & omnem significantem gratiam recipit in una specie, sed integrum tamen Sacramentum *non recipit.*

P.228. Ratio significandi est prior, amplior, magisque primaria in speciebus, quam in corpore & sangvine.

Et: Quod non est sensibile, non est sacramentũ. Et: rationem significandi potius & prius reperiri in accidentibus, quàm in subjectis rebus.

Alanus p.435. Communicatio Idiomatum inter species & corpus.

Cor-

Digitized by Google

Corpus Christi esse sensibiliter in Sacramento p. 438. An corpus Christi sit simpliciter in Sacramento? Paschasius, Victorinus, Baconus Carmelita, Thom. Waldensis, tenent simpliciter, esse *visibiliter in sacramento*, & tota antiquitas sine exceptione.

P. 439. Inter sacramentales formas & rem contentam communicatio Idiomatum constituitur.

Adam Contzen in Matthæum p. 513. Nam scriptura nullo loco dicit *esse in pane* corpus suum, nusquam panem esse corpus, quod si diceret, non posset propriè intelligi, cum revera panis non sit propriè, verè, realiter, substantialiter corpus Christi.

P. 514. *Panis* ergo corpus Christi *fit*, de pane, inquit etiam Ambrosius, *fit* caro Christi, non ergo hoc, ex quo *fit*, est corpus Christi.

Panis non est corpus Christi. Nec refert esse *cum* pane, *in* pane, *sub* pane, *circa* panem, quod tamen non concedimus. &c.

Martinus Peresius de traditionibus p. 154. Ecclesia habet potestatem *variandi* ea quæ attinent ad sacramenta.

Communio sub una.

Oratio habita ab *Augustino Baumgartnero*, Oratore Illustrissimi D. Alberti, Ducis Bavariæ, in Concilio Tridentino, sub Pio IV. die 27. Iunij 1562.

A 4. Ripæ 1562. præterea nec pauci homines à nobis deficiunt ad sectarios ob utriusque speciei prohibitionem: cum arbitrentur de communione utriusq; speciei expressum DEI verbum extare, de una specie nullum reperiri. Huc accedit, quod utriusq; speciei usus non modo in primitiva Ecclesia, sed etiam nunc *in omnibus orientalibus Ecclesiis* frequens est & quidem celeberrimus: quin nec Romana Ecclesia olim ab eodem usu abhorruit, quemadmodum ex varijs diversisque historiarum monumentis edoceri potest.

Nec sanè id parum movet homines, præsertim in Bavaria, quod Paulus III. edita bulla sua concessit Germaniæ Episcopis potestatem communicandi populum sub utraque specie. Quod quidem summi pontificis decretum urgent summi & infimi, Illustrissimumque meum principem eam ob causam vehementer culpant, quasi (quod abest planè) divinam institutionem, contra expressum Dei verbum invideat subditis suis.

A iij b. In proxima visitatione per Bavariam facta, tam frequens

concubinatus repertus fuit, ut vix inter centum vel tres vel quatuor inventi ſunt, qui aut manifeſti concubinarii non fuerint, clandeſtina matrimonia non contaxerint; aut uxores palam non duxerint.

L. Baro ab Herberſtein in Moſcovia p. 41. communicant ſub utraque ſpecie.

Petitiones Caroli noni, Galliarum Regis Chriſtianiſſimi nomine factæ ab Illuſtriſſimis oratoribus in Concilio Tridentino. Ripæ 1563.

§. 18. Antiquum illum Leonis & Gelaſij decretum de communione ſub utraque ſpecie *renovetur*.

Communio ſub una ſpecie

Pugnat cum manifeſta & clara inſtitutione Chriſti, cum expreſſo Filj Dei mandato in inſtitutione Cœnæ, cum autoritate & praxi Apoſtolorum, pugnat etiam cum conſcientia hominum, cum ſalute & incolumitate, quæ cum peculiari bibitione ſangvinis ad remiſſionem pecatorum contingere poteſt.

Das ſollen ſie beweiſen/ daß es Gottes Will ſey/ daß allein das Fleiſch eſſen zum Leben helffe im Heiligen Abendmahl.

D. Luther Tom. II. Lat. Jen. p. 558. contra regem Angliæ. Itaque poſſum dicere corpus Chriſti ſic ſalvo pane *in* ſacramento eſſe *ſicut eſt ignis in ferro*, ſalva ferri ſubſtantia, & Deus in homine, ſalva humanitate, utrobique ſic mixtis ſubſtantiis, ut ſua cuique operatio & natura propria maneat, & tamen unum aliquod conſtituant. Sic dicere, inquam, potero, donec Papiſtæ hanc ſimilitudinem, non contemtu Thomiſtico, ſed aſſertione fideli ſuſtulerint.

Adam Contzen in Matth. pag. 528. Papa non eſt autor communionis ſub una.

p. 529. *Syrus interpres vertit, cullechun* כלכון *vos omnes.*

Beatus Rhenanus ad Tertull. de corona militis 411. Porrò non poſſumus cælare ſtudioſos antiquitatis Chriſtianæ, laicos olim cannâ haurire Dominicum ſangvinem è calice; quod pridem mihi indicavit *Paulus Volzius* Abbas Hüccurienſis, vir pius & literatus, erutum ex libro ſignorum, qui frequens extat apud Benedictinos. Idem nuper reperit in primis Carthuſiorum conſtitutionibus *Conradus Pellicanus*, homo miræ ſanctitatis ac eruditionis, ubi prohibetur, ne quidquam pretioſorum vaſorum poſſideant, præter calicem & fiſtulam, qua *laici Dominicum exſorbeant ſangvinem.*

XXII. De

XXII.

De Missa.

IN Centuria decima quinta vixit & scripsit Johannes Hofmeister, cujus verba sunt de Missa p.179.b. Res ipsa clamat apud veteres tam in Græca, quàm in Latina Ecclesia non solum Sacerdotem sacrificantem, sed & reliquos Presbyteros, Diaconos, nec non & reliquam plebem, aut saltem plebis aliquam partem *communicasse*: *quod quomodo cessaverit*, mirandum est, & ut *bonus ille usus* in Ecclesia *revocetur*, laborandum, imò & à Deo precibus impetrandum est.

De Consecratione dist. 2. Can. 10. Peracta consecratione *omnes* communicent, ex Concilio Toletano.

Im Leben der Durchleuchtigsten Königin Magdalenæ / Ertzhertzogin zu Oesterreich / &c. deß Königlichen Stiffts zu Hall im Innthal Stifftertin. p.265. steht geschrieben. So sagt der H. Ambros. l.4. de Sacramentis c.4. Wann es ein tägliche Speiß ist / warumb niessestu sie nur einmahl im Jahr. Niesse sie alle Tag / damit sie dir täglich nütze. Also stell dein Leben an / daß du täglich erfunden werdest sie zu niessen. Der nicht tauglich ist alle Tag solche zu niessen / wie wird ers würdig seyn im Jahr einmahl? Der ich alle Tag sündige / bin auch täglich der Artzney bedürfftig.

Welcher Meinung auch gewesen alle Patres, so auf dem Concilio zu Trient versamblet gewesen / in dem sie gewünschet sess. 22. c. 6. daß die Christglaubigen das Hochheiligste Sacrament bey allen Messen empfiengen.

Missam esse abominationem.

I. Quicunque filium aut filiam verè sacrificaverit, sine expresso Dei mandato, sine promissione & exemplo, abominatio est Deo, Deut. 12 v. 31. Atqui sacrificuli in Papatu sacrificant non purum & merum hominem, sed unigenitum DEI filium. Ergò abominationem committunt.

II. Qui mentitur, abominationem committit, Psal. 119. Atqui sacrificuli mentiuntur, dum dicunt, se creare corpus Domini, se offerre Christum verè DEO Patri in cœlis: panem in corpus Christi mutari, Christum pro peccatis vivorum & mortuorum offerri. Quæ omnia horrenda sunt mendacia. Abominationem ergò committunt.

III. Impiorum ſacrificium abominatur Dominus Prov. 15. verſ. 8.

Atqui impii ſacrificuli ſacrificium eſt tale.

Dum docent, etiam impium ſacerdotem corpus Chriſti conficere.

IV. Qui avertit aures ſuas ab auditu legis divinæ, illius orationem abominatur Dominus. Atqui ſacrificuli Miſſatici avertunt aures ſuas ab auditu legis divinæ. Ergò.

V. Si ſacrificium & incenſum quod Deus mandavit, ſi corde fiat hypocritico, execratur Deus, multò magis abominabitur illud ſacrificium, quod Deus nunquam mandavit, & quod ab impiis Sacerdotibus peragitur: mandata enim Dei ſunt certa & ſecura, humana incerta. Eſa. 1. v. 12. 13.

D. Luther tom. 4. Lat. Ien. pag. 174. b. Gregorius autor fuit Miſſæ privatæ, qua nulla unquam fuit major abominatio in Eccleſia N. T.

Sacerdos eſt creator ſui creatoris. Prudentius irridet paganos περὶ στεφάνων. P. 144. in hymno de S. Romano.

Furor ne ſumnus, ultima & dementia eſt, Id, quod creatum eſt, conditorem credere?

Diſcipulus de tempore, ſermone 3. Gabriel Biel lectione 4. ſuper Canonem Miſſæ 1576. p. 21.

De Tranſſubſtantiatione.

I.

SI *panis* & vinum eſſentialiter in corpus & ſanguinem mutarentur, tum neceſſe eſſet quoties hæc mutatio fieret, panem & vinum noſtrum Salvatorem fieri. Nam Chriſtus revera carne & ſanguine nos redemit à peccato, morte, Diabolo & inferno. Hoc autem abſurdum, panem & vinum fuiſſe noſtrum Salvatorem. Ergò non eſt eſſentialis mutatio.

II.

Si panis verè in corpus Chriſti mutaretur, in cœna Domini, neceſſe eſſet Chriſtum duo habere corpora, unum, quod ex B. Maria Virgine aſſumſit, Luc. 1. alterum ex pane, quod ſæpe aſſumat, quoties in Miſſa ſacerdos ſacrificat & mutat. Hoc autem eſt abſurdum, & contra S. Scripturam, Chriſtum habere duo corpora eſſentialia.

III. Si

III.

Si in cœna Domini essentialis fieret mutatio, tum oporteret panem benedictum, esse sacrificium & hostiam pro peccatis totius mundi, Heb. 9. Nulla pura & mera creatura opus redemtionis perficere potuit: nam & corpus & sanguis Jesu Christi id perficere non possent, nisi cum Filio Dei personaliter unita fuissent.

IV.

Si panis, ante, in & post celebrationem manet panis, nulla essentialis mutatio fieri potest.

V.

Quod constat duobus membris essentialibus etiam in ipsa celebratione, nullum membrum in aliud essentialiter mutari potest: alioquin non constaret id duobus distinctis membris, sed tantum ex uno. Atqui Cœna Domini constat duobus membris, ex re terrestri, pane & vino, & re cœlesti, corpore & sanguine Christi.

VI.

Si in Baptismi sacramento benedicta aqua non mutatur in *S.* Trinitatem essentialiter, tum nec in *S.* Cœna fit mutatio corporis & sanguinis Christi.

VII.

Unio & communicatio non est essentialis mutatio: quod manifestè apparet ex unione & communicatione corporis & animæ in homine. Atqui in Cœna Domini est tantum unio sacramentalis & communicatio, 1. Cor. 10.

VIII.

Si in unione personali in Christo nulla fit essentialis mutatio, tum neque fiet in sacramentali unione: nam unio personalis est sublimior, excellentior & in æternum durat: sacramentalis autem non ita sublimis, intima, neque tanto tempore durat, sed tantum quoad actus durat. Atqui in personali unione nulla fit mutatio essentialis. Nam Filius Dei non transsubstantiatur in humanitatem, neque humanitas in divinitatem.

IX.

Si panis verè in corpus Christi transsubstantiaretur, tum corpus Christi etiam venenum in se recipere posset & homines occidere, quod de Henrico VII. produnt historici. Atqui hoc absurdum est: corpus Christi posse venenum in se recipere, & homines occidere.

*Alanus p.*358. Si oſtendamus porrò talem eſſe exiſtentiam, ut per eam Chriſtus ſeipſum totum & integrum ſuis portaverit manibus, *ſeipſum ſacrificaverit, ſeipſum comederit.*

Anaſtaſius Sinaita in Bibliotheca Patrum Tom. 1. p. 282. Chriſtus comedit panem ſanctiſſimi ſui corporis.

Tom. 1. Moſes Bar Cepha p. 349. Chriſtum quoque corpus *in* pane dediſſe.

Tom. III. p. 282. Hildebertus Cœnomon: Epiſc. epiſt. 64. buccella intincta porrecta Judæ à Chriſto, *non erat Chriſti corpus.*

Innocentius Papa p. 131. de Sacramento Altaris, *Iudam non accepiſſe corpus Domini.*

Bibliotheca Patrum Tom. VI. p. 485. ad marginem. *Immolatur* Chriſtus, ſed non occiditur. Ad Stephan. Edven. Epiſc. de Sacramento Altaris.

Panormitan. ſuper tertio Decretal. p. 213. Euchariſtia conficitur etiam in pane fermentato, licet ita conficiens, graviter peccet.

Hebr. 7. v. 24. 25. So lang die Würckung deß Opffers Chriſti auff dem Altar deß Creutz vollbracht bleibt/ ſo lang iſt kein ander Opffer zu gleicher Würckung von nöthen.

Die Würckung deß Opffers Chriſti/ das iſt/ die Verſühnung für der gantzen Welt Sünd/ wäret immerdar/ dann Chriſtus lebet immerdar/ daß er für uns bitte/ und mit ſeiner Vorbitt die Verſühnung (ſo er mit ſeinem Todt zu wegen gebracht) uns applicire und zueygne. So iſt derowegen kein ander Opffer/ ſonderlich ein Verſühn-Opffer von nöthen.

CONCORDIA DISCORS Catholicorum.

An Chriſtus in Miſſa verè & propriè occidatur?

Duaci 1603. GUlielmus Alanus Cardinalis de Euchariſtiæ Sacrificio l. 2. c. 10. p. 542. Iſychius l. 2. in Levit. c. 8. ubi tam apertè mactationem in ſacramento ſtatuit, ut non vereatur dicere, *Chriſtum ſe ipſum occidiſſe*, cum cœnaret cum diſcipulis.

pag. 543. Cum paſſio Chriſti ſacris quibuſdam ritibus ſpectanda pro-

proponitur, ſed alio, altiori ac nobis inſcrutabili modo, verè quoque ac *realiter* geri, ita ut non ſit falſum dicere, Chriſtum mori, *occidi*, immolari, animam deponere, frangi, & pati multa (inquit Chryſoſtomus Homil. 24. in 1. Cor. 10) in ſacramento, quæ noluit pati in cruce. Et Gregorius Dialog. l. 4. c. 58. & Homil. 37. in Ev. dicit, Dominum ſemel mortuum, tamen iterum pro nobis in Myſterio hoc immolari & pati.

p. 543. Apud Catholicos & apud Hæreticos alia quæſtio eſt, an Chriſtus ſeipſum in cœna immolaverit, hoc eſt (ut nunc loquimur) Miſſam fecerit? alia, an ſacerdos in Miſſa offerat Chriſtum? cum ex Catholicis nonnulli olim negaverint, vel certè dubitaverint, an Chriſtus ipſe perceperit ſacramentum, quando inſtituit, unde & ambigere potuerint, an ipſe tum obtulerit, quando aliis præceptum offerendi in inſtitutione ſacramenti dedit? ſed nunc primùm in Concilio Tridentino apertè determinata res eſt Seſſ. 27. cap. 1. ut proinde id denegare hæreticum eſſe credatur, licet cætera de Miſſæ ſacrificio rectè ſentires.

p. 544. Ut exiſtimem (ſalvo meliori judicio) ex ipſo opere non habuiſſe alium effectum aut majorem virtutem eam Miſſam, quam Chriſtus fecit in Cœna, quàm hodie cujuslibet ſacerdotis ſacrum in Eccleſia.

Cap. XI. p. 548. Fatemur enim formam ſacrificii ſitam in mactatione.

Et: ut vel hoc nomine præ omnibus aliis ſacrificium Miſſæ vocetur magis commemorativum ac figurativum, magisque etiam ſacrificium.

Ad marginem.

Qualis præſentia, talis immolatio.

Et ſic ſeſe habet ad mortem Dominicam, quam Auguſtinus appellat immolationē in ſemetipſo, ſeu in ſua nativa forma, ſicut ſe habet præſentia ſacramentalis corporis ad modum exiſtendi ejuſdem corporis in ſua nativa ſpecie, tamque *vere mactatur & immolatur* in ſacramento, quàm eſt in ſacramento.

Cenſura.

Hi duo libri de Euchariſtia, quia & eruditiſſimè & orthodoxè per omnia

omnia scripti sunt, tutò & summa cum Lectorum utilitate typis excudi posse judico.

Ego Thomas Stapletonius S. Theol. Doctor & Professor Regius, Duaci 27. Julii, 1574.

Liturgica *Iacobi Ianssonii* sacræ scripturæ Lovanii Professoris, de sacrificiis l. 2. c. 13. p. 80. Cum ergò Doctores, inter quos Lombardum secutus D. Thomas, dicunt Missam appellari sacrificium, quia est commemoratio Dominicæ passionis: sacrificii nomine intelligunt immolationem, quæ sacrificii certa & peculiaris est species. Cum enim immolare ex usu & impositione non significat quodvis sacrificare, sed hostiam in sacrificium occidere, sive mactare: *in Missa verò Christus realiter non occidatur*, Missa dicitur inter cætera immolatio, quia est immolationis in cruce factæ *memoria ac repræsentatio*.

Lovanii 1604. 3. p. q. 73. art. 4.

Censura.

Henricus Episcopus Ruremundensis.

Gulielmus Fabricius Noviomagus, Apostolicus & Archiducalis librorum censor.

Primus Truber In der Vorred deß Newen Testaments/an Kayser Maximil. II. Anno 1562. Diese Christen in Servia alle samt/ und ein theil zu end umb Bosnia, seyn (wie sie sagen) deß Griechischen Glaubens/ **sie halten nichts von der Römischen Meß**/ sie haben ein besondere lange Meß in jhrer eygenen gemeinen Syrischen und Crobatischen Sprach/ die sie nennen Liturgia deß gulden Munds/ und ist eben die Meß (wie ich selbs mit obgemelten Priestern auß jhren Meßbüchern/ durch auß/ von Wort zu Wort hab conferirt und übersehen) die Erasmus Roterodamus vor Jahren auß dem Griechischen in das Latein verdolmetscht/ die findet man in dem 5. Tomo deß Johannis Chrysostomi, Ertz-Bischoffs zu Constantinopel Büchern am Ende. Sie haben auch ein kürtzere Meß/ sie halten sie am Abend der grossen Fest/ wann sie den gantzen Tag gefastet/ kommen sie alsdann am Abend in jre Kirchen nüchtern zusammen/ halten dieselbige Meß/ und communicirn das Volck. Jhre Kirchen seyn in drey Theil abgetheilt. In dem [illegible] Theil legt der Priester sein Meßgewand an/ schneidet auß einem [illegible] Brots das mittel Stück herauß/ so mit einem Stern. [illegible] auff zetruckt/ brocket dasselbig in ein Kelch/ geust Wein darauff/ und

und spricht ein Gebet darüber. Darnach geht er im Meßgewand mit dem Kelch und Diacono herab in das ander Theil der Kirchen oder Chor/ in dem ist ein grosser Altar/ und hat ein Fürhang/ darinnen sind die Priester und Diaconi allein/ kein Lay) und setzt den Kelch auff den Altar/ da hebt er an sein Meß/ ein weil still/ ein weil laut in gemeiner Syrischer Sprach zu halten. Darunter betet der Diacon die Litaney viermal dem Volck vor/ darauff antwortet jederman in dem untersten Theil der Kirchen stehend/ HErr erbarm dich unser/ &c. Solches weret lang/ und wann sie jhre Consecration und Meß haben vollbracht (darbey sie jhr Sacrament nicht auffheben noch umtragen) so thut der Diacon oder Helffer den Vmhang von einander/ darauff gehen hinein die communicirn wöllen/ und zuvor gebeicht haben/ denen gibt man auß dem Kelch, mit einem Löffel/ mit einander beyderley Gestalt. Vnd am Pfingstag/ in der Marter- oder Charwochen/ nehmen jhre Priester von gemelten gesegneten Brot ein Stück/ das behalten sie in einer Scatell oder hültzenen Büchs im Hauß/ oder in der Kirchen/ in einem Behalter/ und wann sie die Krancken Sterbenden mit jhrem Sacrament versehen wöllen/ werffen sie ein Brösämlein von dem gemelten Brot in ein Löffel Wein/ und gebens dem Krancken. Sie tauffen schlecht mit ungesegnetem Wasser/ ohne Saltz/ Staub und Oel.

D. Luthers Hauß-Postill Dominica Palmarum. pag. 105. b. Darnach hat der Bapst ein Pflaster auff der Meß gemacht/ das man über allerley Vnglück und Kranckheit hat legen sollen.

Ejusdem Kirchen-Postill Evangel. 2. Adventus p. 33.

Aber diß Volck macht auß der Meß ein Opffer und gut Werck/ thut das täglich und unzehlich/ welches doch ist die allergrewlichste Verkehrung/ die von der Sonnen beschienen ist.

M. Iohan. Plancomarius, præceptor meus p. m.

Dic uno verbo, quo Missa remissa? profundam
Ad stygа: namq, ad nos inde ea missa fuit.

Abrahamus Bzovius ad annum Christi 1399. §. 18. Parochi Valentinæ urbis, quando sacramentum Eucharistiæ infirmis vel aliis porrigerent, interrogant, credis, quòd hæc sacra Eucharistia, quam præ *Tom. 15.*

manibus habeo, *est* Pater, Filius & Spiritus Sanctus, ac respondentibus infirmis, *ita credo*, tunc demum porrigebant.

XXIII.

De Scandalo.

D. *Luthers* Hauß-Postill in der 10. Predigt vom Leiden Christi/ p. 152. b. Gewißlich ists wahr/ wer nicht bey dem Wort bleibt/ der wird sich auch deß geringsten Ergernuß nicht können erwehren / das Wort allein muß was erhalten / sonst ists durchauß mit uns verlohren.

Origenes in cap. 28. Numer. p. 265. Illud scandalum dicitur, ubi recto itinere ambulanti deceptio aliqua instruitur ad peccandum, & subjicitur causa peccati.

Causam ergò præbere peccati, hoc est scandalizare.

XXIV.

De Cruce & Consolationibus.

O*Rigenes* in Cantic. p. 520. cum pati persecutiones & tribulationes permittitur Ecclesia, absens ei videtur. Et rursum, cum in pace proficit, & in fide ac bonis operibus floret, præsens ei esse intelligitur.

August. Tom. 8 in Psal. 9. p. 44. Prima persecutio Ecclesiæ violenta fuit, cum proscriptionibus, tormentis, cædibus Christiani ad sacrificandum cogerentur. Altera persecutio fraudulenta est, quæ nunc per hujusmodi hæreticos & falsos fratres agitur. Tertia supersest per Antichristum ventura: qua nihil est periculosius, quoniam & violenta & fraudulentia erit. Vim habebit in imperio, dolum in miraculis.

Tertullianus de cultu fœminarum p. 191. Tempora Christianorum semper & nunc vel maximè, non auro, *sed ferro transiguntur*.

Bellarminus hat kein Creutz gehabt.

In vita Bellarmini l. 7. p. 518. Auget timorem etiam *vitæ meæ perpetua felicitas*, cum sciam, ita comparatos homines esse, ut quos in hac vita prosperitas colit, eos infelicitas plerumque in altera maneat.

D. Luthers Hauß-Postill/ 1. Trinit. p. 58.

Dann das soll kein Christ dencken/ wenn es jhm übel geht/ daß Gott

Gott darum ſein vergeſſen/oder jhm feind ſey/dann das iſt Gottes Art und Weis/ daß er/ wie ein frommer Vatter mit der Ruthen hinder ſeinen Kindern her iſt/ auff daß ſie durch ſolche Straff ermahnet/ von Sünden abgehalten werden/ da ſie ſonſt/wo die Straff nicht were/ ſicher ſeyn/und in Sünden verharren würden.

F.58.b. Dann ſeine Chriſten müſſen ſich doch deß erwegen/ und ſie auff Erden mit dem armen Lazaro darben/und allerley Vnglück leiden müſſen.

D. Luthers Hauß-Poſtill am Tag Miſericordias Domini p.18.

Dann ein Chriſt muß auff Erden alſo verdeckt bleiben/mit Vnglück/Hertzleid/Sünd/und allerley Gebrechen/ und Anſtöſſen/ daß er gehet/ als ſeye kein Vnterſchied zwiſchen jhm und einem Gottloſen. Dann da iſt Leben und Sterben/dem äuſſerlichen Anſehen nach gleich/ ja das noch mehr iſt/es ſcheinet/es ſey ein Chriſt ärger dran mit unſern HErrn Gott/dann ein Heyd/ dann es gehet jhm ärger/ hat auch mehr Anſtöß und Anfechtungen. Aber laß dichs nicht irren ſondern denck daran/was dein Hirt ſagt/ ich kenne meine Schaaff.

Chryſoſt. Ducæi in 8. p.65. Aurifex donec aurum benè purgatum viderit, de conflatorio non extrahit: ſic & Deus non abducit hanc *nubem*, donec nos penitus emendaverit.

XXV.

De Invocatione Dei.

D. Luthers Hauß-poſtill/am 3. Sontag nach Epiphan. p.62.b. Wie dann allweg bey einander iſt/ wer recht glaubet der betet recht: Wer nicht recht glaubt/der kan nicht recht beten.

Haußpoſtill/am Tag Eſto mihi p.87. Beten/und nicht glauben/heiſt unſers HErrn Gott ſpotten. Der Glaub aber ſteht allein auff dem/daß Gott umb Chriſti ſeines Sohns und unſers HErrn willen/ uns gnädig ſeyn/erhören/ſchützen/ retten und ſelig machen werde.

Origenes in Ezechiel. p.633. Nemo noſtrum confidat in juſto patre, in matre ſancta, in fratribus caſtis. Beatus homo qui ſpem habet

in ſemetipſo & in via recta. Ad eos autem *qui in ſanctis fiduciam habent*, non incongruè proferimus exemplum: maledictus homo, qui ſpem habet in homine: Et illud, nolite confidere in hominibus, &c.

Onuphrius Panvinius de baſilicis Romanis. p. 237. de S. Maria Eugenius III.

Es via, vita, ſalus, totius gloria mundi,
Da veniam culpis Virgo Maria meis.

Wann einer will von der Jungfrawen Maria erhört werden/ ſo muß er jhr Chriſtum mit Gewalt nemen.

Biderman. Epigram. l. 3. p. 153. Mater, ut filium bello captum recuperet, Beatiſſimæ Virgini ſuum ex ulnis Filium ſurripit.

Captivos traherent cum vincula barbara cives,
Et nexos promovet ſervo cataſta pedes:
Appendix ibat miſera puer ultima præda
Indocilis rapta Matre carere puer.
Irruit ergò parens in Magna templa parentis,
Orbaq; cœleſtem Virginis oratopem.
Da bona mater, ait, ſoboles ut capta parentem.
Et ſobolem captam poſſit habere Parens.
Has ubi Virgo diu neglexit ſurda querelas,
Fœmina victrices repperit orba preces.
Fortè videns poſitam cœlata Virginis aram,
Et puerum in charo Virginis eſſe ſinu:
Hunc, ait, invita puerum rape fœmina Matri;
Hic meus erepti pignoris obſes erit.
Mox rapitur, raptusq; cavâ puer abditur arcâ,
Et locuples cautâ clauditur Arca ſerâ.
Hic ubi Virgo orbos vidit ſpoliata lacertos,
Et vacuas chara prole manere manus.
Denique jam Matri parere coacta, repente
Carceris occluſas juſſit hiare fores.
Et, puer, inquit, abi, querulamq; reviſe parentem,
Diſcat uti gremio reddere furta meo.
Nudatus poſthac genitrici vota negabo,
Artem qua cogat me tua Mater habet.

XXVI.

XXVI.

De Votis Monaſticis.

BIbliothec. Patrum Tom. II. p. 202. Antiochus. *Monachatus eſt vita Angelica.*

Origenes Tom. 2. in Matth. p. 178. Inſtruimur ut nunquam ſine conſideratione aliquid promittamus ſuper habitudinem noſtram humanam, quaſi qui valeamus Chriſti implere confeſſionem ex nobis, aut aliquid præceptorum DEI, &c.

Chryſoſt. in N. T. p. 496. Monachi prandium *penitus ignorant.*

Bernhard. tom. 1. p. 1624. Diſciplina Monaſterialis *ſecundum baptiſma* nuncupatur.

Æneas Silvius Epiſt. 410 p. 555. In religioſis domibus *angelicæ ducitur vita.*

Papirius Maſſonus in Greg. 7. p. 186. b. *ſoli Sacerdotes Germani ut vinum, ita uxores dimittere nolebant.*

Panormitan. ſuper tertio Decret. p. 178. Epiſcopus diſpenſat circa omne votum, regulariter

Baſilius M. pag. 255. potiſſimùm debet ſe Monachus abſtinere *à vini* uſu.

Panormit. ſuper tertio Decret. p. 175. b. & 181. b. Papa poteſt ex aliqua magna cauſa diſpenſare, quòd Monialis poſſit contrahere matrimonium. Papa poteſt ex cauſa diſpenſare contra votum continentiæ: at alius citra Papam, non poteſt diſpenſare.

Panorm. Tom. 2. p. 46. crimen fornicationis eſt dignum depoſitione in exiſtente in ſacris.

Panormit. ſuper quarto Decretalium p. 33. b. *Clericus hodie non deponitur, ſicut olim, ex fornicatione,* & ſimplici peccato mortali.

Panormit. ſuper quartò Decretal. pag. 39. b. Concubinatus de Jure Canonico eſt omninò damnatus, & magis prohibetur, quàm ſimplex fornicatio.

Sendbrieff deß Wohlgebornen vnd Edlen Herren / Johannſen Herren zu Schwartzenberg / an Biſchoff zu Bamberg außgangen / darinn er Vrſachen anzeigt / wie vnd warumb er ſein Tochter / auß dem

Kloſter daſelbſt (zum heiligen Grab genannt) hinweg geführt/ vnd wieder vnter ſein Vätterlichen Schutz vnd Oberhand zu ſich genommen hab.

Dem Hochwürdigen Fürſten vnd Herren/ Herren Weigandē/ Biſchoff zu Bamberg/ meinem Gnädigen Herrn.

HOchwürdiger Fürſt vnd Herr/ Ewer Fürſtlichen Gnaden ſeyn zuvor mein vnterthänig willig Dienſt. Gnädiger Herr/ nachdem vor zwantzig Jahren / meiner jüngſten Tochter eine/ die der Zeit zwiſchen 13. vnd 14. Jahren jhres Alters geweſt / ehe als ich ſie dahin gewieſen/ auch noch viel weniger darzu bedrangt / in ein Jungfraw-Kloſter begehrt / ohn Zweiffel keines andern Willens / dann daß ſie vermeint/ GOtt dem Allmächtigen darin gefälliger/ weder im Ehelichen Stand (der jhr ſonſten vorſtund) zu dienen / vnd derhalben das Jungfraw-Kloſter bey Ewrer Fürſtlichen Gnaden Statt Bamberg (zum Heiligen Grab genannt) erwehlt/ vnd dieweil denn der Zeit der rechte lautere wahre Grund Göttliches Worts/ ſo lange Zeit vntertruckt geweſt/ daß ich den daneben eingeführten / gleiſſenden Phariſeiſchen Schein Klöſterlichs Lebens (wie ſonſten damahls viel Leut) für Göttlich gehalten/ vnd nicht anderſt gewuſt/ wo ich ſie daran verhindert/ daß ich damit wider GOtt/ vnd der Seelen Heil thäte/ hab ich jhr darzu geholffen: vnd ſie mich bey vier hundert Gülden / in ſolch Kloſter zu bringen / gekoſtet. (wie dann gar ſelten eine ohne ein vergewiſſert Gelt/ in dieſem vnd anderen dergleichen Klöſtern angenommen wird.) Es hat ſich auch dieſelbig mein Tochter / in gemeltem Kloſter dermaſſen ſo wol gehalten/ daß ſie folgends Priorin erwehlt worden / wie Ewren Fürſtlichen Gnaden vnverborgen iſt. Aber über etlich Jahr darnach/ da ich noch zu Bamberg Hofmeiſter war/ hab ich der Prediger Mönch halber (vnter deren Gehorſamb dieſe arme Kloſter Jungfrawen ſeyn müſſen) etliche vngöttliche Ding erfahren vnd erfunden/ die ich jetzo im beſten zu melden/ vnterlaſſe/ das dann Ewer Fürſtl. Gnaden nechſter Vorfahr Biſchoff Georg Sel. vnd Löbl. Gedächtnus/ als ein frommer Chriſtlicher Fürſt/ nicht wenig mißfallens gehabt/ vnd derenthalben ſchrifftlich vnd mündlich gehandelt/ dergleichen ich auch gethan. Aber bey jhnen verächtlich vnd vnverträglich geweſt/ wie zum Theil etliche der alten geheimen Räthe/ ſo noch bey Ewer Fürſtl. Gnaden ſind / auch etliche ehrbare Bürger

ger in der Statt/ wissen mögen. Darumb ich seit der Zeit/ stätige Anfechtung gehabt/ daß mein vnd andere vnschuldige Töchter/ vnter solcher der Mönchen vngöttlichem Tyrannischem Gewalt seyn sollen/ vnd doch in Zweiffel gestanden/ ob ich solches in Besserung wenden könte/ biß anjetzo GOtt der HErr das Liecht seines Göttlichen Worts/ vns armen Christen-Menschen/ so gnädiglich/ hell vnd klar/ wiederumb herfür scheinen läst/ hat mir dieselbig mein Tochter geklagt/ daß jhr/ vnd jhren Convent-Schwestern durch die gedachte Mönch/ das reine/ lautere/ ewig vnd vnüberwindliche Wort GOttes/ dardurch wir allein selig werden müssen/ zu lesen vnd zu hören/ versperret/ vnd anderst nichts/ dann allein mit jhren eingemischten verkehrten vnd verführlichen Menschen Gesätzen zu hören vnd zu lesen/ zugelassen/ vnd daß sie in etlichen Evangelischen Büchern (die ich jhrin solcher Höllischen Gefängnuß/ vmb Behaltung jhrer Seelen willen geschickt) so viel offentliches Grunds erfunden/ daß nicht allein sie zu vielerley in Göttlicher Schrifft verworffen/ vnd zum Theil öffentlichen Göttlichen Gebotten/ vnd widerwertigen Menschen-Gesätzen (als solten die zur Seligkeit noht seyn) von den Mönchen bedrangt worden sind/ sondern daß sie/ als Priorin/ andere Convent-Schwestern/ auch darzu hab halten vnd nöthen/ vnd also durch der Mönch Tyranney öffentlich wider GOtt/ vnd sein einig seligmachendes Wort (darzu oder davon nichts gethan werden sol) täglich vnd stätig/ zu Verdammung jhrer Seelen/ handlen müssen/ vnd wiewol sie auß dem/ daß sie solchen Klösterlichen Stand/ ohne meine Vervrsachung angenommen/ gewust/ hat sie bey mir vmb Erledigung desselben nicht begehren dörffen/ als ich aber so viel Grund erfahren/ vnd gewust/ daß dieselbig mein Tochter/ durch die Mönch vnd jhr Reguln dahin benöthigt vnd betrangt/ daß sie nicht Gott vnserm Schöpffer vnd Erlöser/ sondern dem Baal hat dienen müssen/ vnd dabey bedacht/ weß ich nicht allein auß natürlicher vätterlicher/ sondern vielmehr Christlicher Lieb/ vor GOtt schuldig/ vnd verpflicht bin/ auch so viel wissens gehabt/ wo ich gleich solches Ewer Fürstl. Gnaden (als jhrem ordentlichen Bischoff) klaget/ daß die Mönch in diesen Fällen vmb Ewer Fürstl. Gnaden weniger/ als vmb Ewer Gnaden Vorfahren (bey dem ich dergleichen woht gesehen) geben würden. Bin ich vervrsacht vnd bewogen worden/ vnangesehen/ daß ich wol erachten kan/ wie etliche auß Gottlosigkeit (die ich nicht hoch erwege)

aber.

Liber primus.

Augustus haberetur, quàm eum Romanus Pontifex inauguraſſet. Ita Romanus Pontifex ab Imperatoribus primus creari aut conſtitui ſolitus, arbitrium ſummi inter Chriſtianos Principatus conſtituendi ad ſe paulatim traxit. an. 997.

Beſold. in Synopſi p. 361. de *Henr. Aucupe* Imp. Quedlinburgi ſepulto.

Defunctus eſt rerum Dominus & regum maximus Europæ, omni virtute animi & corporis nulli ſecundus, reliquens filium ſibi illi maiorem, filioque magnum latumque Imperium, non à patribus ſibi relictum, ſed per ſemetipſum acquiſitum, *& à ſolo Deo conceſſum*. p. 386. Cives Romani denuò *juraruut*, in creando Papa nihil niſi de Cæſaris arbitrio ſe facturos. p. 387. Politici nonnulli volunt Imperatoribus ſive Regibus non temporalia tantum, ſed & ſpiritualia eſſe ſubjecta.

Balduinus Iunius part. 4. p. 417. ad ann. 1157. Diſcordia inter Imperatorem Fridericum & Hadrianum IV. Imperium urbis & regnum Italicum donatione Pontificum Reges Germaniæ poſſidere.

Circulares literæ, ſe per lectionem Principum *à ſolo Deo* regnum & Imperium tenere, & quicunque aſſereret ipſum (*Fridericum*) coronam Imperialem pro beneficio Papæ ſuſcepiſſe, mendacij reum eſſe, denique ſe mortis pericula ante velle incurrere, quàm tantæ confuſionis opprobrium ſuſtinere.

Balduinus Iunius part. 4. p. 65. Cives Romani Ottonem in urbem (Romam) ſuſcipiunt, & fidelitatem promittunt, juramento firmantes nunquam ſe Papam electuros aut ordinaturos, præter conſenſum atque electionem Domini Imperatoris Ottonis Cæſaris Auguſti, filijque ipſius Ottonis regis.

Idem part. 4. p. 204. in Henrico II. Legatio Romanorum in Germaniam: Petierunt (Romani) Pontificem ab eo dari.

Panormitanus tom. 1. pag. 154. b. Imperator cognoſcit Imperium à Papa.

Æneas Sylv. epiſt. 24. p. 22. *Cæſarea poteſtas nulli in temporalib. ſubeſt.*

Imperator dicitur Dominus orbis, Panormit. in Conſilijs p. 64.

Driedo l. 2. de liber. Eccl. c. 2. Chriſtus, inquit, utriuſq; poteſtatis officina diſcrevit, ut una divinis & ſpiritualibus rebus atq; perſonis, altera profanis & mundanis præſideret: *& mox*. En planè vides Chriſtum diſcreviſſe utriuſq; poteſtatis officia. Diſtinctio igitur Eccleſiaſticæ poteſtatis papalis à poteſtate ſeculari ac Imperiali eſt de jure divino facta. *& poſt* NB.

lbus per ſe ſemper conſiſtit: & licet magnum quidem lumen ab bene beatèque vivendum à Pontificali & ſpirituali poteſtate accipiat, tamen ejus neque acceſſus neque receſſus ulla ex parte in ſua *ἰδέᾳ* ſive eſſentia mutatur, minuitur vel augetur; multoque minus advenienti ſubijcitur.

Carolus Sigonius de Occidentali imperio l. 8. p. 200. Athanaricus Rex Tervingorum ad Theodoſium Imp. dixit: *Deus profectò terrenus ipſe eſt Romanus Imperator*: quiſquis adverſus eum manum ſuſtulerit, ipſe ſui ſangvinis reus erit.

P. 206. Ambroſius ad Valentinianum, in cauſſa fidei Epiſcopos ſolere de Imperatoribus Chriſtianis, non Imperatores de Epiſcopis judicare.

Beſoldus p. 431. de Frider. Barbaroſſa, ſe per electionem principum *à ſolo Deo* regnum & imperium tenere. &c.

Andreas Brunner in excubijs tutelaribus p. 290. Deſperatio obtinendæ æquitatis Septemviros ad Senatusconſultum condendum excitavit (Ludovicum IV. Imperatorem) quo ſtatueretur, Imperium Romanum ſacroſanctum, & proprium Dei munus nulli hominum eſſe obnoxium. Septemviralibus Comitijs ritè electum Regem Cæſaremque jure quoq; optimo eſſe Romani Pontificis approbationem, conſenſum, confirmationemque, ut pompas arbitrarias ad ſummam rei & conciliationem Majeſtatis *non pertinere.*

Brunner part 3. *Hiſtor. pag.* 393. Hoſtes Imperij declarantur, quicumq; Imperij Inſignia beneficium Pontificum appellaſſent.

Nicolaus de Cuſa lib. 3. *Concord. Cathol. p.* 55. *Imperatorem facit conſenſus Eligentium, non Papa.*

Carolus Ipſo in *μακαριστῷ* Caroli III. Ducis Lotharingæ p. 191. Denique cum de electione Regis Romani per tot annos ceptum eſſet agi, atque ſacri Imperij conſtitutiones ex eadem familia quanquam optimè de imperio merita, ſex ultra conſequenter aſſumi caverent, ipſe autem magnis neceſſitudinis & amicitiæ vinculis cum ſacri Imperij Electoribus eſſet conjunctus, famâque ſupra cæteros Germani Principes notus, tamen de tanti Imperij majeſtate prenſanda, ne ſomniavit quidem aut cogitavit unquam.

XXVII.

De Magiſtratu.

MAriale Bernhardini de Buſti, Brix. p. 56. ex Panormitano. Papa non poteſt ſe ſubjicere jurisdictioni Imperatoris, quia cederet in præjudicium ſummi Apoſtolatus, & ignominia irrogaretur Deo, ſi Vicarius ejus eſſet ſubjectus ſeculari.

Auguſtinus Tom. 9. de Paſtoribus p. 738. Recte ergò faciunt Imperatores Catholici, *qui vos cogunt ad unitatem*.

Βασιλικῶν lib. 2. p. 26. Leges generales etiam contra principem valeant, & omnis illegitima rejiciatur exceptio.

Βασιλικῶν lib. 2. tit. 6. c. 1. p. 27. *Imperator legibus non tenetur.* ὁ βασιλεὺς τοῖς νόμοις οὐχ ὑπόκειται.

Æneas Silvius epiſt. 189. p. 346. Rex Romanorum (ut dicitis & Veritas eſt) totius Chriſtianitatis caput.

Guhelmus Barclaius de poteſtate Papæ in principes Chriſtianos p. 94. Nam inprimis, quid ei magis contrarium, quàm quòd tota antiquitas Chriſtiana ſemper cenſuit, Reges ſolo Deo minores eſſe, ſolum Deum judicem habere, nullis legibus humanis ſubjici, nullisque pœnis temporalibus plecti, vel coërceri poſſe, ac proinde, quod juris autores dixerunt, *Princeps legibus ſolutus eſt*, id Græci de Legibus pœnalibus præcipuè intelligunt ἄρχοντα μὴ τύπτεσθαι, ἐκόλαστον. ideſt videlicet, ſi quid delinquat, non punitur.

Böſe Fürſten werden ſelten fromb, Iſidor. Sentent. l. 3 c. 51. Difficile eſt Principem regredi ad melius, ſi fuerit vitijs implicatus.

Antimornæus Coquit part. 2. p. 187. Imperatoris nomen à Pontifice accipiendum.

Vacante Imperio Pontifex poteſt, quidquid Imperator p. 193. Eccleſia eſt ſupra imperium.

P. 201. Pontifx Catholicis eſt vicarius Chriſti tantum in Eccleſia militante.

Pontifex Jurisdictione ſuperior angelis.

Poſſe verò excommunicare angelos, *nullus noſtrum dicit*.

Quo loco docent, *Papam angelis mandare*, ut animas in paradiſum transferant, aut dæmonibus, ut eaſdem in vim indulgentiarum ſuarum

ex

ex purgatorio & inferno retrahant? hæc *fortè* Morneus *canoniſtis* obtrudit. p. 318. Papa *citra blaſphemiam princeps totius mundi.*

Bellarminus contra Barclaium pag. 10.

Papæ & Chriſti eſt unum tribunal. Reſtaurans Caſtaldus in lib. de Imperatore quæſt. 81.

Antimorneus part. 2. p. 167. neque dicimus in omnibus actionibus ſuis dirigi à ſpiritu S. (Pontifices).

D. Luther in der Außlegung deß Evangelii Oculi, p. 96. b. Aber es hat die Meinung nicht/ wann mann ſagt/ weltliche Obrigkeit ſoll man ehren/ ſie nicht ſchelten / noch ihr übel nachreden / als ſolte darumb weltliche Obrigkeit vber Gott vnd ſein Wort ſeyn/ ſondern ſie ſollen eben ſo wol vnter Gott vnd ſein Wort ſeyn / als ihre Vnterthanen/ vnd jhm gehorchen. Thun ſie es nicht / **ſo ſol man ihnen den Beltz ſo wol waſchen**/ vnd den Mund redlich auffthun/ vnd ſagen/ was ſie nicht gerne hören / vnd ſol gar nichts darnach fragen / ob ſie darumb zürnen oder lachen. Dan das Evangelium ſol keines Menſchen/ er ſey ſo hoch er wölle/ ſchonen/ ſondern an jedermann das Vnrecht ſtraffen.

D. Luthers Hauspoſtill/ in der 3. Predigt vom Leiden Chriſti p. 128. b. Jm fall aber / daß die Obrigkeit auff dein Anſuchung nichts darzu thun/ vnd dir zu deinem rechten nicht helffen wolt/ als dann heiſt es/ leide es gedultiglich / vnnd hüte dich für einiger Rach / ſonſt würdeſtu dein Recht für Gott vnd Menſchen zum Vnrecht machen.

Jn der 6. Predigt p. 137. Die weltliche Obrigkeit hat ohne daß die Vnart gemeiniglich an ihr/ daß ſie ſich umb Gottes Reich vnd Religion nicht faſt noch ſonderlich bekümmern.

Paulus Laiman in Theologia morali p. 205. *libertas religionis* hæreticis permiſſa, multoque magis promiſsâ, adeo pernicioſa eſt ſaluti animarum atque cuivis Reipubl. quippè quæ ſine conſenſione fidei ac religionis diu in pace conſiſtere ac conſervari non poteſt: ut talis *fidei libertas* inter mala maxima numerari debeat, ideoque Catholicis principibus rectè omnia conſiderantibus; aliquod gravius videri poſſit, cujus vitandi cauſa hæreticis ſubditis ſuis libertatem exercitij religionis promittere, aut juramento confirmare liceat, præſertim cum ejuſmodi *pactio* cum hæreticis ſemel inita poſtea omnino ſervanda ſit.

XXVIII.

De Conjugio & Cœlibatu Sacerdotum.

THuanus *ad annum Christi* 1548. *p.* 227. Colonienſis quidem, cum poſtea Formulam per diœceſin publicaret, facto decreto, matrimonia ſacerdotum, jam contracta, *reſcidit* atque *inceſta* pronunciavit, liberosque ex ipſis ſuſceptos, *ſpurios eſſe juſſit.*

Cardinalis Sfrondatus: inauditum eſſe, ut Presbyter ordinatus uxorem duceret, & ſacrum officium adminiſtrare poſſit.

H 1. b. *Cornelius Agrippa* in defenſ. propoſ. Siccine Monialis illa convenientiſſimè inceſtum commiſit, quia produxit tria illa lumina veſtra, Magiſtrum ſententiarum, Magiſtrum hiſtoriarum, & Compilatorem Decretorum.

In Æthiopia ſacerdotes ſunt uxorati, Auguſt. Tom. 10. ad fratres in Eremo. p. 967.

Henricus Cornelius Agrippa in querela ſuper calumniam M. 1. b. Ipſe Valentinianus, Chriſtianus Imperator, duas ſimul duxit uxores, etiam lege ſanxit & publica conſtitutione indulſit, ut quicunque vellet, *Duas ſimul habere* poſſet uxores.

Barclajus de Papæ poteſtate temporali p. 224. Forma matrimonii conſiſtit in individua animorum conjunctione & conſenſus declaratione, qua ſe invicem alter alteri mutuò tradunt.

Origenes in cap. 12. Numer. p. 194. Connubia quidem legitima carent peccato, nec tamen tempore illo, quo conjugales actus geruntur, præſentia Sancti Spiritus dabitur, etiamſi propheta eſſe videatur, qui officio generationis obſequitur.

Origenes in c. 28. Numer. p. 259. certum eſt, quia *impeditur ſacrificium indeſinens* iis, qui conjugalibus neceſſitatibus ſerviunt.

Theodoretus Græcar. affect. ſerm. 3. pag. 53. Legitima corporum commixtio, animum à rebus divinis *abducit*. Τῶν σωμάτων ἕνωσις κοινωνίαν, οὐ τῶν θείων ἀφίλκυσεν.

Barclajus de poteſtate Papæ temporali p. 230. At (matrimonium) jure contractum diſtrahere & ejus vinculum dirimere, nulla neque Eccleſiæ, neque Papæ conſtitutio poteſt, alioqui malè Apoſtolus, mulier alligata eſt, 1. Cor. 7. legi, quãto tẽpore vir ejus vivit, quòd ſi dormierit vir ejus

ejus, liberata est, malè inquam mortis tantùm mentionem fecit, si alio modo, per constitutiones scilicet Pontificias soluto matrimonio liberari possit.

Salvianus de gubernatione Dei l. 8. p. 297. Uxorem, inquit Socrates, propriam nullus habeat. *Matrimonia enim cunctis debent esse communia.* Sic namque major esset concordia civitatum, si omnes viri fœminis sine discretione omnibus misceantur, & omnes fœminæ se omnibus viris sine discretione substernant: ac sic fiant omnes viri omnium mulierum mariti, omnes fœminæ virorum omnium uxores.

Conradus Rittershusius ad Salvianum pag. 337. In Jure Pontificio (quod non injuria mirere) Adulterium inter leviora delicta numeratur, id quòd ejus Juris Interpres doctissimus *Iacobus Cujacius* reprehendit in Recitat. posthumis ad c. 4. At si clerici, §. de adulteriis verò & aliis criminibus quæ sunt minora &. ext. de Judic.

Adulteria inter minora crimina referuntur, Decretal. Gregorii lib. 2. de Judiciis tit. 1. c. 4. p. 523. At si Clerici. De adulteriis verò & aliis criminibus, quæ sunt minora, potest Episcopus cum Clericis dispensare.

Panormitanus super quarto Decretalium p. 8. b. Fornicatio est à jure divino prohibita, & peccatum mortale.

Super quinto Decretal. p. 54. Secundæ nuptiæ *non benedicuntur*, & benedicens puniendus est.

Perpinianus orat. 3. de Rege Lusitaniæ marito B. Elisabethæ. Rex communi ætatis illius errore paulatim deflexit de recta regione, sprctaque regione devinctus aliarum consuetudine tenebatur. Ist ein Adulter worden / das heist der Jesuiter paululum deflectere de recta regione, &c.

Colonia .Destructio Cabalæ seu Cabalisticæ perfidiæ ab Johanne Reuch- 1519.
lin, *Iacob Hochstraten.*

Divus Thomas prægnantissimas affert rationes, quibus persuasum eunt fornicationis damnabilitatem, veluti mortalis peccati. Alii autem *Parisiani.*
(inter quos præcipuus est neotericus quidem *Martinus de Magistris*) eas rationes labefactare contendunt.

Alphonsus à Castro adversus hæreses l. 4. de coitu p. 131. b. Græci tamen (ut Guido illis impingit) dicunt, simplicem fornicationem non esse peccatum. Martinus de Magistris in suo libro de Temperantia quæst. 2. de luxuria, dicit, se fateri fornicationem simplicem esse peccatū mortale: tamen dicit insuper, quòd oppositum credere, non sit hæreticum,

quia

quia (ut dicit) scripturæ sacræ non sunt expressæ: quoniam etsi in pluribus locis prohibeatur fornicatio, tamen possunt dicta illa interpretari, quòd nomen fornicationis sumitur generaliter pro luxuria, in communi, &c.

August. Tom. 10. Serm. de verbis Apost. 4. p. 179. Quis aliquando, ad Judicem ductus est, quia meretricis lupanar intravit?

In Tractatu tractatuum Tom. XI. p. 169. b. Bermondus Choveronius Cæsarei Pontificiique Juris D. de publicis Concubinariis. *Fornicatio simplex est de levioribus & minoribus delictis*: Ideò Episcopus dispensare potest.

Possevinus in Moscovia p. 43. Errant Græci, cum dicunt, simplicem fornicationem non esse peccatum.

Panormitanus Tom. 2. p. 143. Adulterii pœna hodie non est pœna mortis.

Ferdinandus Vellosillus in Advertentiis S. Ambrosii. p. 210. Martinus de Magistris tractatu de temperantia q. 2. tenet sententiam contrariam S. Thomæ, cujus potissimum fundamentum est, quòd fornicatio simplex *natura sua non est mala*, neq; peccatũ mortale & ob id tantùm est mala, quia prohibita, nempe Deut. 13. non erit meretrix ex filiabus Israel. Et legẽ Evangelica ad Ephes. 5. Omnis fornicator, aut immundus, aut avarus non habebit hæreditatem in regno Christi & Dei. Eandem sententiam sustinet *Durandus* 4. Sentent. dist. 33. quæst 2. nempe quod secluſa divina & humana lege, simplex fornicatio de se & ex natura sua *non est peccatum mortale*: ratio ejus est, quia peccatum mortale dicitur, quia mẽretur mortem temporalem vel æternam: fornicatio autem simplex *non meretur mortem temporalem* secundum legem naturalem: quia lex naturalis nihil dicit, nec nominat aliquid de morte æterna: & temporalis eam non punit: ideò quod fornicatio simplex mortale sit, procedit ex Jure divino, quod id prohibet.

Æneas Silvius epist 15. p. 14. Antiquum & vetus est hoc delictum, nec scio, quis hoc careat. Latè patet hæc pestis (*si pestis est, naturalibus uti*) quanquam non video, cur tantopere damnari coitus debeat, cum Natura, quæ nihil perperam operatur, omnibus ingenuerit animantibus hunc appetitum, ut genus continuaretur humanum.

P. 15. Ego nullum *meritum in me scio*, solaque mihi divina pietas spem facit misericordiæ, quæ nos labiles scit, & ad lasciviam proclives.

P. 21.

Pag. 21. *Hoſpitam* videmus libenter, amplexamurque.

SPECULUM VITÆ
Beati Franciſci & Sociorum ejus.

Venetiis 1504.

PAg.166. b. Cum ſemel frater Ægidius Aſſiſium propter reverentiam corporis ſancti Franciſci veniſſet, duxerunt fratres per domos, ubi erant ædificia ſumtuoſa, quæ ibi conſtruxerant quaſi gloriantes in eis. Quibus diligenter viſis, dixit fratribus, qui ibi erant, ſanctus Ægidius: Dico vobis fratres in veritate, quòd vobis non deficit, niſi unum, ſcilicet quòd non habetis uxores. Cum igitur hæc fratres graviter audiẽtes, iterum dixit eis: Fratres mei, vos ſcitis, quia ita eſt vobis illicitũ diſpẽſare in paupertate, ſicut & in caſtitate. Poſtquam igitur paupertatẽ repuliſtis à vobis: ita poteſtis ſecurè & veſtram caſtitatem repellere à vobis, & his dictis deſcendit cum ſocio & repedavit ad ſuum Eremitorium. Cum quidam frater domeſticus ſancto fratri Ægidio diceret: Frater Ægidi, bona nova nuncio tibi. Et frater Ægidius dixit, dicas. Et ille dixit: hac nocte ductus fui ad infernum, & exiſtens ibi, nullum fratrem noſtri Ordinis inveni. Reſpondit frater Ægidius clamans & dicens: benè credo tibi, & hoc dixit ter: & ſtatim raptus fuit in ſe, & ad ſe reverſus, interrogavit frater dicens: quomodo intelligitur, quod nullus frater ſit in inferno? Reſpondit frater Ægidius: non deſcendiſti tu in infernum, ubi ſunt illi miſeri, qui portant tunicam fratrum Minorum, & apparent fratres, opere tamen ſunt contrarii.

Alvarus Pelagius de planctu Eccleſiæ l.1.p.22. Hæc duo, abdicatio proprietatis & cuſtodia caſtitatis, non ſunt de ſubſtantia Monachatus

XXIX.
De Morte Animæ.

APud *Dionyſium Carthuſianum* de 4. Hominis noviſſimis pag.269. *Pariſ.* 155. Interrogationes ægris proponendæ.

A migraturo quæratur, tu credis, quicquid ſacra ſcriptura, & ſancta mater Eccleſia docent eſſe credendum? Quo reſpondente, quòd imò: quæratur: tu doles, quòd Dominum Deum tuum unquam offendiſti: & velles, quòd magis inde doleres ex vera charitate & zelo juſtitiæ, non

ex solo servili timore? Quo respondente: quòd imò: quæratur, tu petis tibi de omnibus tuis peccatis ab infinita Dei misericordia misericordissimè indulgeri? Quo respondente, quòd imò: quæratur, tu habes propositum integrum nunquam peccandi de cætero, & serviendi Deo perpetuò, si contigerit te sanari? Quo respondente, quòd imò; addatur: tu in hac hora commendas animam tuam benignissimo & fidelissimo Creatori, & nunquam vis separari abeo, & merito passionis Domini nostri Jesu Christi optas salvari? &c.

XXX.

De fine Mundi.

FRidericus Nausea p. 279. b. Imò si rectè intellexerimus, *Iam præ foribus est finis hujus mundi, &c.*

Origenes in Jeremiam p. 579. Quando dicit repente cecidit Babylon, videtur mihi prophetizare consummationem mundi *subito futuram.*

Venetiis 1561. *Iacobus Naclantus*, Clugiensis Episcopus in scripturæ medulla pag. 21. 22. Sunt & aliæ conjecturæ, sed cum imbecillioribus nixæ sint basibus, haud injuria libuit præterire. Verum quod ea in re mens præsagit, penitus non dissimulo. Nempè finem mundi *fore proximum*, quin & in januis. Idque non tantum, quia passim sic sonant Apostoli, imò & Christus: sed quia non pauca & quidem exploratissima signa prodigiaq; quæ postremum habent præcedere diem, imò & pro*foribus* adesse, monstrare, hactenus absolutissima sunt. Et: si quis manibus non pertractat, ac pleno æstuat pectore: Fidem exulasse ac pene decoxisse.

Gog est Senacherib Cyrillo Alexandrino in Joelem p. 656.

Hugo Grotius p. 64. Cujus rei indicium & Astrologis notatum, *Sol ad terras propius accedens.*

Æneas Silvius Epist. 81. p. 87. Hodie Imperii dignitas attenuata est, ut vix illi Comites caput inclinent, cui maximi reges sese solebant ad terram prosternere. Sed est omnium potestatum finis. Nec Romanum Imperium, ut Virgilius credidit, sine fine datum est, *quod sic jam videtur ægrotum, ut de sepultura magis quàm de Medico sit cogitandum.*

Hieronymus Tom. 4. p. 66. Judæi nunquam habituri sunt regem, Chri-

Christiani nunquam servient Judæis. p.4. Ultima destructio templi usque ad consummationem mundi *perseveratura est.*

Fridericus Nausea centuria 1. homil. p.58. Quo certè non probatur, ut tandem omnes sub cœlo sint deventuri in unam fidem. *Antverpiæ 1594.*

Fridericus Lumnius de vicinitate extremi Judicii. p.219. ad marginem. Spem Reformationis Ecclesiæ modernæ tollit B. Apostolus.

Turca fiet Christianus, Johan: Münster in seiner Postill tom. 2. pag. 320. Der bekehrte Türck soll hernacher die Babylonische Hur straffen.

D. Luthers Hauß-Postill am Tag Esto mihi p. 87. Wie ich hoffe, daß der Jüngste Tag nicht soll lang außbleiben/ sondern durch das ängstige Seufftzen der Christen/ eh kommen/ dann wirs dencken können.

XXXI.

De Resurrectione Mortuorum.

D. Luthers Hauß-Postill/ am H. Ostertag p. 2. b. Bapst und Cardinäl seyn gemeiniglich der Art, daß sie auch die Historien für ein Gelächter oder Mährlein halten/ als gute starcke Epicurer/ die noch darzu lachen/ wann man von einem andern und ewigen Leben nach diesem Leben sagt. So siehet man es auch an unserm Adel/ item an Burgern und Bauren/ daß sie es mehr auß einer Gewonheit glauben/ dann daß es einem Ernst were/ daß noch ein ander Leben sey. ꝛc.

XXXII.

De Inferno & Purgatorio.

L. *B. ab Herberstein in Moscovia* p. 42. *Purgatorium nullum credunt.* Ein Jesuiter wurd lang im Fegfewr behalten/ quia non desideravit ardenter videre sanctissimam Trinitatem, Johan Eusebius Nieremberg. de adoratione in Spiritu & Veritate, p. 447.

D. Luther Tom 4. Lat. Jen. p. 334. Purgatorium unum de maximis abominationibus Satanæ.

De Oratione pro Mortuis.

INter quæſtiones Theologicas, quas noſtris Theologis Pontificii Doctores moverunt olim, & adhuc movent, eſt & illa, quæ de cura pro mortuis ſuſcipitur. Logicæ beneficio res hæc ita decidi poteſt. In materia contingenti contrariæ ambæ poſſunt eſſe falſæ & ſubcontrariæ veræ. παραδείγματα ὅμηροι τῶν ὅρων, exempla ſunt ſponſores rationum. Cum dicimus omnes Scholaſtici ſunt diligentes; nulli Scholaſtici ſunt diligentes; utraque contraria eſt falſa, quia materia, ut dictum, eſt contingens: diligentia in Scholaſtico eſt accidēs ſeparabile. Subcontrariæ ergò ſunt veræ: quidā Scholaſtici ſunt diligentes: quidam Scholaſtici non ſunt diligentes.

Ita cum dico, pro omnibus mortuis eſt orandum, &, pro nullis mortuis eſt orandum: utraque contraria eſt falſa. Pro omnibus mortuis eſt orandum, eſt axioma falſum, quia pro Martyre non eſt orandū, & qui orat pro martyre, injuriam facit Martyri.

Apologia Auguſtanæ Confeſſionis (quam Principes & Status Imperii Evangelicæ Veritatis juſſerant Melanthonem & alios quosdam parare) de hac re ita loquitur, pag. 273. Falsò citant adverſarii contra nos damnationem Aerii, quem dicunt propterea damnatum eſſe, quòd negaverit in Miſſa oblationem fieri pro vivis & mortuis. Sæpe hoc colore utuntur, allegant veteres hæreſes, & cum his falsò comparant noſtram cauſam, ut illa collatione prægravent nos. Epiphanius teſtatur, *Aerium* ſenſiſſe, quòd orationes pro mortuis ſint inutiles. Id reprehendit: neq; nos *Aerio* patrocinamur, ſed vobiſcum litigamus, qui hæreſin manifeſtè pugnātem cum Prophetis, Apoſtolis & S. Patribus ſceleſtè defenditis, videlicet, quòd Miſſa ex opere operato juſtificet, quòd mereatur remiſſionem culpæ & pœnæ etiam injuſtis, pro quibus applicatur, ſi non ponant obicem.

Quid igitur de Oratione pro mortuis ſit credendum & ſtatuendum, dicam ἀπὸ προοιμίου τῆς παιδῶν: Veſtrum eſt audire, & ſecundum ſcripturam judicare.

Patres quosdam pro mortuis oraſſe, non imus inficias: Sed longè aliter Patres Eccleſiæ, quā Papiſtæ orarunt. Illi enim ſacrificium gratiarum actionis offerebant, & ne in ſe mortuorum peccata recidérent, orabant: iſti orant, ut defunctis peccata remittantur, & Purgatorii dira ſupplicia. Illi orabant pro B. Virgine Maria, pro Johanne Baptiſta, pro Apoſto-

Apostolis, pro Basilio Magno, Gregorio Nazianzeno, Chrysostomo, Athanasio, Cyrillo, Nicolao in Myris (quod ex Liturgia Chrysostomi apparet, Venetiis Græcè & Latinè edita 1528. B 4.) quos non dubitabant gloria cœlesti frui: isti pro illis tantum quos in purgatorii flammis torqueri credunt: illi ut studium suum & dilectionem erga mortuos ostenderent magis, quàm quòd illis preces suas prodesse putarent: isti præcipuam partem cultus divini in mortuorum officiis collocant.

Verùm ut aliqui Patres habuerint ritus, Pontificiis officiis non admodum dissimiles, nos tamen Legibus, non exemplis vivimus. Illi securi sunt suæ religionis mores: nostra Lutherana Ecclesia ad Apostolicæ Ecclesiæ consuetudinem conformata est. Itaque nihil est absurdius, quàm à corruptis moribus Ethnicorum, Turcarum & Hæreticorum, Christianæ religionis derivare fundamenta. Unum enim est cultûs divini fundamentum, Verbum Dei, ut nos Christus ex verbis Prophetæ docet, inquit: frustra me colunt, docentes doctrinas quæ sunt mandata hominum. Apostolus etiam θελοθρησκίας & commentitios cultus condemnat. *Matth. 15.*

Augustinus Confessionum l. 9. c. 13. p. 115. Nunc pro peccatis Matris meæ deprecor te, exaudi me, per medicinam vulnerum nostrorum, quæ pependit in ligno, & sedens ad dextram tuam, te interpellat pro nobis. Scio misericorditer operatam, & ex corde demisisse debita debitoribus suis, dimitte illi & tu debita sua, si qua etiam contraxit per tot annos post aquam salutis. Dimitte Domine, dimitte obsecro, ne in tres cum ea in judicium, superexultet misericordia judicium, quoniam eloquia tua vera sunt, & promisisti misericordiam misericordibus. Quod ut essent, tu dedisti eis, qui misereberis, cujus misertus eris, & misericordiam tuam præstabis, cui misericors fueris. *Et credo jam feceris*, quod te rogo, sed voluntaria oris mei approba Domine. Namque illa imminente die resolutionis suæ non cogitavit suum corpus sumtuosè contegi, aut condiri aromatibus, aut monumentum electum concupivit, aut curavit sepulchrum patrium. Non ita mandavit nobis, sed *tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit*. Cui nullius diei prætermissione servierat, unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis. *Tom. 1.*

In Enchiridio ad Laurentium c. 110. fol. 135. Neque negandum est, *Tom. 3.*

est, defunctorum animas, pietate suorum viventium relevari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, sed eleemosynæ in Ecclesia fiunt. Sed eis hæc prosunt, qui cum viverent, ut hæc sibi postea prodesse possent, meruerunt. Est enim quidam vivendi modus nec tam bonus, ut non requirat ista post mortem, nec tam malus, ut ei non prosint ista post mortem. Est verò talis in bono, ut ista non requirat, & est rursus talis in malo, ut nec his valeat, cum hæc vita transiverit, adjuvari. Quocirca hic omne meritum comparatur, quo possit post hanc vitam relevari quispiam vel gravari. Nemo autem se speret, quod hic neglexerit, cum obierit, apud Deum promereri. Non igitur ista, quæ pro defunctis commendandis frequentat Ecclesia, illi Apostolicæ sunt adversa sententiæ, qua dictum est. Omnes enim astabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque secundùm ea, quæ per corpus gessit, sive bonum, sive malum: quia etiam hoc meritum sibi quisque, cum in corpore viveret, comparavit, *non enim omnibus prosunt.* Et quare non omnibus prosint, nisi propter differentiam vitæ, quam quisque gessit in corpor. Cum ergò sacrificia sive altaris, sive quarumcunque eleemosynarum pro baptizatis defunctis omnibus offerantur: Pro valdè bonis gratiarum actiones sunt: pro non valdè malis, propitiationes sunt: pro valdè malis, etsi nulla sunt adjumenta mortuorum, qualescunque vivorum consolationes sunt. Quibus autem prosunt, aut ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, aut certè, *ut tolerabilior fiat ipsa damnatio.*

Cæterùm de statu animarum quid senserit Catholica Ecclesia, ex Justino Martyre apparet, quæst. 75. p. 436. Post exitum animarum è corpore, εὐθὺς γίνεται τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων ἡ διαφορά. *Statim* justi ab injustis segregantur: abducuntur enim ab angelis ad condigna sibi loca. Ac justorum quidem animæ in paradisum, ubi consuetudine & aspectu fruuntur Angelorum & Archangelorum, &c. Injustorum autem animæ in ipsius orci loca, &c. & asservantur quæque in locis se dignis usque ad resurrectionis & compensationis diem.

Tom. 1. p. 20. *Ephrem Syrus* de mansionibus beatis: extra duos hosce ordines alius non est ordo medius: &: neque enim tres nos regiones Scriptura edocuit. Et: non enim tres ordines recensuit, sed unum à dextris, & alterum à sinistris.

Apud Salmeronem dicebat quidam ex Patribus Societatis Jesu, Eccle-

Ecclesiam certam quandam precandi rationem complecti, quâ videlicet nihil novi à Deo petamus, sed ea tantum, quæ jam actu facit Deus, & quæ semper faciet, & quæ aliter efficere non potest, etiamsi maximè velit, tamen ut illud faciat, seriò rogamus, &c. Sic oramus in oratione Dominica, sanctificetur nomen tuum, & sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc & usque in seculum, quod tamen nunquam non sanctificatur, & in æternum laudatur, &c. Interdum orare soliti sumus, ut sanitatem, pacem, divitias, honorem, gratiamque largiri velit, quæ tamen nobis cumulatè largitus est, & jam possidemus. *Anima ejus sit colligata in horto Eden. Quies ejus in loculo viventium.*

Ita Augustinus orat pro Matre Monica & venia peccatorum ejus, sed ita, ut jam dimissâ illa esse, & matrem in cœlum assumtam esse crederet. Sic enim subjungit: & *credo* Domine, jam *feceris*, quod te rogo, sed voluntaria oris mei approba Domine.

Ita Nazianzenus in laudem Cæsarii. Suscipe quæso nunc quidem Cæsarium, velut primitias quasdam nostræ peregrinationis. Sed tamen præmisit fol. 436. Sapientum verbis adducor, *ut credam*, generosam omnem, Deoque charam animam, postquam corporis vinculis soluta, hinc excesserit, *protinus* bonum, quod eam manet, per sentientem & contemtam rem, mirabili quadam voluptate *affici & exultare*. Qui credit animam piè defuncti, jam voluptate affici & exultare, ille non tam precatur, quàm gratulatur. *Tom. 2. fol. 417 editionis Basil.*

Gregorius Nazianzenus credit, animam Cæsarii piè defuncti jam voluptate affici & exultare. Ergò Gregorius Nazianzenus non tam precatur, quàm gratulatur.

Ambrosius tom. 3. l. 2. epist. 8. p. 90. Nec mœstificandam lachrymis tuis, sed magis oblationibus animam ejus Domino commendandam arbitror.

Proinde pro ritu Ecclesiæ, & non pro dogmate habita fuit talis oratio gratulantium, quæ cum fundamentali doctrina de merito Christi ἀνάλογος non pugnavit.

Sic aliqui ex nostris non putarunt, nefas esse orare pro defunctis, sed orationes illæ potius erant laudes & gratiarum actiones, quàm supplicationes pro peccatorum remissione: iidemque licet ad memoriam suorum conservandam orationes probent; negant tamen aut Purgatorium esse:

esse, aut Missis ad animas ex illo loco extrahendas opus esse.

Quid *D. Lutherus* de oratione pro mortuis senserit, obscurum non est. Sic autem scribit Tom. 2 Witeberg. in majori Confessione p. 206. b. Für die Todten/ weil die Schrifft nichts davon meldet/ halte ich/ daß auß freyer Andacht nicht sünd sey/ so/ oder deßgleichen zu bitten: Lieber Gott hats mit der Seelen solche Gestalt daß jhr zu helffen sey/ so sey jhr gnädig ꝛc. Und wann solches einmal geschehen ist/ oder zwey/ so laß es gnug seyn/ dann die Vigilien und Seelmessen und jährliche Begängnussen seyn kein nutz/ und ist deß Teuffels Jahr-Marckt.

Tom. V. Jenensi fol. 165. b. S. Augustin spricht auch/ es sey ein Schand/ wo man für die Martyrer bittet/ dann sie seyn selig. Und ist auch wahr. Dann für einen Martyrer bitten ist eben so viel gesagt/ als/ er ist nicht in Gott gestorben/ Gott hält auch sein Wort nicht/ das er geredt hat/ sie sollen selig seyn/ die umb seiner willen sterben/ Matth. 5. Luc. 6.

Baronius Tom. 7. ad an. 536. §. 124. Pro defunctis, qui sibi propriis manibus mortem intulerunt, non est orandum.

XXXIII.

De Vita Æterna.

Jeremias Drexelius de vita æterna p. 319. Pars magna Christianorum, etiam *Catholicorum*, gehennæ & cœli æternitatem non credunt.

D. Luthers Hauß-Postill am unschuldigen Kindlein Tag/ Der meist Theil glaubt kein ewiges Leben/ Bapst/ Bischoff/ ꝛc.

Gloria sit Patri, laus Nato debita, nec sit
Spiritus dispar cultus honosq; sacro.

PRÆFATIO
In
HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
Centuriam decimam quintam.

INter alia comparata, quibus veneranda Antiquitas Eccleſiam militantem in terris ornavit, Variabili etiam Lunæ illam contulit. Eccleſia enim tempora ſua habet perſecutionis & pacis. Nam videtur ſicut Luna deficere, non deficit; obumbrari poteſt, deficere non poteſt: quia aliquorum quidem in perſecutionibus diſceſſione minuitur, ut martyrum confeſſionibus impleatur, & effuſi pro Chriſto ſanguinis clarificata victoriis, majus devotionis ſuæ & fidei toto orbe lumen effundat. *Ambroſ. in Hexaem. l. 4. c. 2. p. 48.*

Ipſa eſt, quæ aliquando obſcuratur & tanquam obnubilatur multitudine ſcandalorum, quando peccatores intendunt arcum, ut ſagittent in obſcura luna rectos corde, ſed etiam tunc in ſuis firmiſſimis eminet. *Auguſt. to. 2. epiſt. 48. p. 117.*

Nos tropologicè poſſumus dicere, inquit Hieronymus in c. 66. Eſaiæ, Eccleſiam quæ pace & perſecutionibus creſcit atque decreſcit, & oppreſſa tentationum tenebris rurſum priſtinum lumen aſſumit, habere ſplendorem à Sole juſtitiæ, &c. *Tom. 4. p. 228.*

Idem Tom. 6. in 14. Marci p. 84: Lunæ Eccleſiæ meritò comparatur, quæ non habet ſplendorem, ſed à Sole certis modis ſuſcipit lumen, id eſt à Chriſto, qui permanet in æternum.

ex solo servili timore? Quo respondente: quòd imò: quæratur, tu petis tibi de omnibus tuis peccatis ab infinita Dei misericordia misericordissimè indulgeri? Quo respondente, quòd imò: quæratur, tu habes propositum integrum nunquam peccandi de cætero, & serviendi Deo perpetuò, si contigerit te sanari? Quo respondente, quòd imò; addatur: tu in hac hora commendas animam tuam benignissimo & fidelissimo Creatori, & nunquam vis separari abeo, & merito passionis Domini nostri Jesu Christi optas salvari? &c.

XXX.

De fine Mundi.

FRidericus *Nausea* p. 279. b. Imò si rectè intellexerimus, *Iam præ foribus est finis hujus mundi, &c.*

Origenes in Jeremiam p. 579. Quando dicit repente cecidit Babylon, videtur mihi prophetizare consummationem mundi *subito futuram.*

Venetiis 1561. *Iacobus Naclantus*, Clugiensis Episcopus in scripturæ medulla pag. 21. 22. Sunt & aliæ conjecturæ, sed cum imbecillioribus nixæ sint basibus, haud injuria libuit præterire. Verum quod ea in re mens præsagit, penitus non dissimulo. Nempè finem mundi *fore proximum*, quin & in januis. Idque non tantum, quia passim sic sonant Apostoli, imò & Christus: sed quia non pauca & quidem exploratissima signa prodigiaq; quæ postremum habent præcedere diem, imò & pro *foribus* adesse, monstrare, hactenus absolutissima sunt. Et: si quis manibus non pertractat, ac pleno æstuat pectore: Fidem exulasse ac penè decoxisse.

Gog est Senacherib Cyrillo Alexandrino in Joelem p. 656.

Hugo Grotius p. 64. Cujus rei indicium & Astrologis notatum, *Sol ad terras propius accedens.*

Æneas Silvius Epist. 81. p. 87. Hodie Imperii dignitas attenuata est, ut vix illi Comites caput inclinent, cui maximi reges sese solebant ad terram prosternere. Sed est omnium potestatum finis. Nec Romanum Imperium, ut Virgilius credidit, sine fine datum est, *quod sic jam videtur agrotum, ut de sepultura magis quàm de Medico sit cogitandum.*

Hieronymus Tom. 4. p. 66. Judæi nunquam habituri sunt regem. Chri-

Christiani nunquam servient Judæis. p.4. Ultima destructio templi usque ad consummationem mundi *perseveratura est.*

Fridericus Nausea centuria 1. homil. p.58. Quo certè non probatur, ut tandem omnes sub cœlo sint deventuri in unam fidem. *Antverpiæ 1594.*

Fridericus Lumnius de vicinitate extremi Judicii. p.219. ad marginem. Spem Reformationis Ecclesiæ modernæ tollit B. Apostolus.

Turca fiet Christianus, Johan: Münster in seiner Postill tom. 2. pag. 320. Der bekehrte Türck soll hernacher die Babylonische Hur straffen.

D. Luthers Hauß-Postill am Tag Esto mihi p. 87. Wie ich hoffe/daß der Jüngste Tag nicht soll lang außbleiben/sondern durch das ängstige Seufftzen der Christen/eh kommen/ dann wirs dencken können.

XXXI.

De Resurrectione Mortuorum.

D. Luthers Hauß-Postill/am H. Ostertag p.2.b. Bapst und Cardinäl seyn gemeiniglich der Art/ daß sie auch die Historien für ein Gelächter oder Mährlein halten/als gute starcke Epicurer/ die noch darzu lachen/ wann man von einem andern und ewigen Leben nach diesem Leben sagt. So siehet man es auch an unserm Adel/item an Burgern und Bauren/daß sie es mehr auß einer Gewonheit glauben/ dann daß es einem Ernst were/daß noch ein ander Leben sey. &c.

XXXII.

De Inferno & Purgatorio.

L. B. ab Herberstein in *Moscovia* p. 42. *Purgatorium nullum credunt.* Ein Jesuiter wurd lang im Fegfewr behalten/ quia non desideravit ardenter videre sanctissimam Trinitatem, Johan Eusebius Nieremberg. de adoratione in Spiritu & Veritate, p. 447.

D. Luther Tom 4. Lat. Jen. p. 334. Purgatorium unum de maximis abominationibus Satanæ.

De Oratione pro Mortuis.

INter quæſtiones Theologicas, quas noſtris Theologis Pontificii Doctores moverunt olim, & adhuc movent, eſt & illa, quæ de cura pro mortuis ſuſcipitur. Logicæ beneficio res hæc ita decidi poteſt. In materia contingenti contrariæ ambæ poſſunt eſſe falſæ & ſubcontrariæ veræ. παραδείγματα ὅμηροι τῶν ὅρων, exempla ſunt ſponſores rationum. Cum dicimus omnes Scholaſtici ſunt diligentes; nulli Scholaſtici ſunt diligentes; utraque contraria eſt falſa, quia materia, ut dictum, eſt contingens: diligentia in Scholaſtico eſt accidēs ſeparabile. Subcontrariæ ergò ſunt veræ: quidā Scholaſtici ſunt diligentes: quidam Scholaſtici non ſunt diligentes.

Ita cum dico, pro omnibus mortuis eſt orandum, &, pro nullis mortuis eſt orandum: utraque contraria eſt falſa. Pro omnibus mortuis eſt orandum, eſt axioma falſum, quia pro Martyre non eſt orandū, & qui orat pro martyre, injuriam facit Martyri.

Apologia Auguſtanæ Confeſſionis (quam Principes & Status Imperii Evangelicæ Veritatis juſſerant Melanthonem & alios quosdam parare) de hac re ita loquitur, pag. 273. Falsò citant adverſarii contra nos damnationem Aerii, quem dicunt propterea damnatum eſſe, quòd negaverit in Miſſa oblationem fieri pro vivis & mortuis. Sæpe hoc colore utuntur, allegant veteres hæreſes, & cum his falsò comparant noſtram cauſam, ut illa collatione prægravent nos. Epiphanius teſtatur, *Aerium* ſenſiſſe, quòd orationes pro mortuis ſint inutiles. Id reprehendit: neq; nos *Aerio* patrocinamur, ſed vobiſcum litigamus, qui hæreſin manifeſtè pugnātem cum Prophetis, Apoſtolis & S. Patribus ſceleſtè defenditis, videlicet, quòd Miſſa ex opere operato juſtificet, quòd mereatur remiſſionem culpæ & pœnæ etiam injuſtis, pro quibus applicatur, ſi non ponant obicem.

Quid igitur de Oratione pro mortuis ſit credendum & ſtatuendum, dicam ἀπὸ περιουσίας τῆς παλαιᾶς: Veſtrum eſt audire, & ſecundum ſcripturam judicare.

Patres quosdam pro mortuis oraſſe, non imus inficias: Sed longè aliter Patres Eccleſiæ, quā Papiſtæ orarunt. Illi enim ſacrificium gratiarum actionis offerebant, & ne in ſe mortuorum peccata reciderent, orabant: iſti orant, ut defunctis peccata remittantur, & Purgatorii dira ſupplicia. Illi orabant pro B. Virgine Maria, pro Johanne Baptiſta, pro Apoſto-

Apostolis, pro Basilio Magno, Gregorio Nazianzeno, Chrysostomo, Athanasio, Cyrillo, Nicolao in Myris (quod ex Liturgia Chrysostomi apparet, Venetiis Græcè & Latinè edita 1528. B 4.) quos non dubitabant gloria cœlesti frui: illi pro illis tantum quos in purgatorii flammis torqueri credunt: illi ut studium suum & dilectionem erga mortuos ostenderent magis, quàm quòd illis preces suas prodesse putarent: isti præcipuam partem cultus divini in mortuorum officiis collocant.

Verùm ut aliqui Patres habuerint ritus, Pontificiis officiis non admodum dissimiles, nos tamen Legibus, non exemplis vivimus. Illi secuti sunt suæ religionis mores: nostra Lutherana Ecclesia ad Apostolicæ Ecclesiæ consuetudinem conformata est. Itaque nihil est absurdius, quàm à corruptis moribus Ethnicorum, Turcarum & Hæreticorum, Christianæ religionis derivare fundamenta. Unum enim est cultûs divini fundamentum, Verbum Dei, ut nos Christus ex verbis Prophetæ docet, inquit: frustra me colunt, docentes doctrinas quæ sunt mandata hominum. Apostolus etiam ἐθελοθρησκείας & commentitios cultus condemnat. *Matth.15.*

Augustinus Confessionum l.9. c.13. p.115. Nunc pro peccatis Matris meæ deprecor te, exaudi me, per medicinam vulnerum nostrorum, quæ pependit in ligno, & sedens ad dextram tuam, te interpellat pro nobis. Scio misericorditer operatam, & ex corde demisisse debita debitoribus suis, dimitte illi & tu debita sua, si qua etiam contraxit per tot annos post aquam salutis. Dimitte Domine, dimitte obsecro, ne in tres cum ea in judicium, superexultet misericordia judicium, quoniam eloquia tua vera sunt, & promisisti misericordiam misericordibus. Quod ut essent, tu dedisti eis, qui misereberis, cujus misertus eris, & misericordiam tuam præstabis, cui misericors fueris. *Et credo jam feceris*, quod te rogo, sed voluntaria oris mei approba Domine. Namque illa imminente die resolutionis suæ non cogitavit suum corpus sumtuosè contegi, aut condiri aromatibus, aut monumentum electum concupivit, aut curavit sepulchrum patrium. Nec ita mandavit nobis, sed *tantummodo memoriam sui ad altare tuum fieri desideravit.* Cui nullius diei prætermissione servierat, unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum, quod erat contrarium nobis. *Tom.1.*

In Enchiridio ad Laurentium c.110. fol.135. Neque negandum est, *Tom.3.*

est, defunctorum animas, pietate suorum viventium relevari, cum pro illis sacrificium mediatoris offertur, sed eleemosynæ in Ecclesia fiunt. Sed eis hæc prosunt, qui cum viverent, ut hæc sibi postea prodesse possent, meruerunt. Est enim quidam vivendi modus nec tam bonus, ut non requirat ista post mortem, nec tam malus, ut ei non prosint ista post mortem. Est verò talis in bono, ut ista non requirat, & est rursus talis in malo, ut nec his valeat, cum hæc vita transiverit, adjuvari. Quocirca hic omne meritum comparatur, quo possit post hanc vitam relevari quispiam vel gravari. Nemo autem se speret, quod hic neglexerit, cum obierit, apud Deum promereri. Non igitur ista, quæ pro defunctis commendandis frequentat Ecclesia, illi Apostolicæ sunt adversa sententiæ, qua dictum est. Omnes enim astabimus ante tribunal Christi, ut referat unusquisque secundùm ea, quæ per corpus gessit, sive bonum, sive malum: quia etiam hoc meritum sibi quisque, cum in corpore viveret, comparavit, *non enim omnibus prosunt.* Et quare non omnibus prosint, nisi propter differentiam vitæ, quam quisque gessit in corpor. Cum ergò sacrificia sive altaris, sive quarumcunque eleemosynarum pro baptizatis defunctis omnibus offerantur: Pro valdè bonis gratiarum actiones sunt: pro non valdè malis, propitiationes sunt: pro valdè malis, etsi nulla sunt adjumenta mortuorum, qualescunque vivorum consolationes sunt. Quibus autem prosunt, aut ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, aut certè, *ut tolerabilior fiat ipsa damnatio.*

Cæterùm de statu animarum quid senserit Catholica Ecclesia, ex Justino Martyre apparet, quæst. 75. p. 436. Post exitum animarum è corpore, ἰυθὺς γίνεται τῶν δικαίων τε καὶ ἀδίκων ἡ διαφορὰ. *Statim* justi ab injustis segregantur: abducuntur enim ab angelis ad condigna sibi loca. Ac justorum quidem animæ in paradisum, ubi consuetudine & aspectu fruuntur Angelorum & Archangelorum, &c. Injustorum autem animæ in ipsius orci loca, &c. & asservantur quæque in locis se dignis usque ad resurrectionis & compensationis diem.

Tom. 1. p. 20. *Ephrem Syrus* de mansionibus beatis: extra duos hosce ordines alius non est ordo medius: &: neque enim tres nos regiones Scriptura edocuit. Et: non enim tres ordines recensuit, sed unum à dextris, & alterum à sinistris.

Apud Salmeronem dicebat quidam ex Patribus Societatis Jesu, Eccle-

Ecclesiam certam quandam precandi rationem complecti, quâ videlicet nihil novi à Deo petamus, sed ea tantum, quæ jam actu facit Deus, & quæ semper faciet, & quæ aliter efficere non potest, etiamsi maximè velit, tamen ut illud faciat, seriò rogamus, &c. Sic oramus in oratione Dominica, sanctificetur nomen tuum, & sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc & usque in seculum, quod tamen nunquam non sanctificatur, & in æternum laudatur, &c. Interdum orare soliti sumus, ut sanitatem, pacem, divitias, honorem, gratiamque largiri velit, quæ tamen nobis cumulatè largitus est, & jam possidemus. *Anima ejus sit colligata in horto Eden. Quies ejus in loculo viventium.*

Ita Augustinus orat pro Matre Monica & venia peccatorum ejus, sed ita, ut jam dimissâ illa esse, & matrem in cœlum assumtam esse crederet. Sic enim subjungit: & *credo* Domine, jam *feceris*, quod te rogo, sed voluntaria oris mei approba Domine.

Ita Nazianzenus in laudem Cæsarii. Suscipe quæso nunc quidem Cæsarium, velut primitias quasdam nostræ peregrinationis. Sed tamen præmisit fol. 436. Sapientum verbis adducor, *ut credam*, generosam omnem, Deoque charam animam, postquam corporis vinculis soluta, hinc excesserit, *protinus* bonum, quod eam manet, per sentientem & contemtam rem, mirabili quadam voluptate *affici & exultare*. Qui credit animam piè defuncti, jam voluptate affici & exultare, ille non tam precatur, quàm gratulatur. *Tom. 2. fol. 417 editionis Basil.*

Gregorius Nazianzenus credit, animam Cæsarii piè defuncti jam voluptate affici & exultare. Ergò Gregorius Nazianzenus non tam precatur, quàm gratulatur.

Ambrosius tom. 3. l. 2. epist. 8. p. 90. Nec mœstificandam lachrymis tuis, sed magis oblationibus animam ejus Domino commendandam arbitror.

Proinde pro ritu Ecclesiæ, & non pro dogmate habita fuit talis oratio gratulantium, quæ cum fundamentali doctrina de merito Christi ἀναλῶς non pugnavit.

Sic aliqui ex nostris non putarunt, nefas esse orare pro defunctis, sed orationes illæ potius erant laudes & gratiarum actiones, quàm supplicationes pro peccatorum remissione: iidemque licet ad memoriam suorum conservandam orationes probent; negant tamen aut Purgatorium esse:

PRÆFATIO
In
HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
Centuriam decimam quintam.

INter alia comparata, quibus veneranda Antiquitas Ecclesiam militantem in terris ornavit, Variabili etiam Lunæ illam contulit. Ecclesia enim tempora sua habet persecutionis & pacis. Nam videtur sicut Luna deficere, non deficit; obumbrari potest, deficere non potest: quia aliquorum quidem in persecutionibus discessione minuitur, ut martyrum confessionibus impleatur, & effusi pro Christo sanguinis clarificata victoriis, majus devotionis suæ & fidei toto orbe lumen effundat. *Ambros. in Hexaem. l. 4. c. 2. p. 48.*

Ipsa est, quæ aliquando obscuratur & tanquam obnubilatur multitudine scandalorum, quando peccatores intendunt arcum, ut sagittent in obscura luna rectos corde, sed etiam tunc in suis firmissimis eminet. *August. to. 2. epist 48. p. 117.*

Nos tropologicè possumus dicere, inquit Hieronymus in c. 66. Esaiæ, Ecclesiam quæ pace & persecutionibus crescit atque decrescit, & oppressa tentationum tenebris rursum pristinum lumen assumit, habere splendorem à Sole justitiæ, &c. *Tom. 4. p. 228.*

Idem Tom. 6. in 14. Marci p. 84. Lunæ Ecclesiæ meritò comparatur, quæ non habet splendorem, sed à Sole certis modis suscipit lumen, id est à Christo, qui permanet in æternum.

ornatum habeat ſpiritualem, *qui non carnis oculis ſpectatur, ſed intra animum & in corde poſitus eſt.*

Hujus mulieris, Eccleſiæ, fundamentum, eſt inviſibile, Chriſtus ipſe, ſacramentorum theſaurus in S. Cœna non eſt viſibilis. Eccleſiam ſemper eſſe viſibilem, nunquam occultari idem eſt ac ſi dicam, nullam unquam Lunæ Eclipſin contigiſſe.

Apoſtolica vox clamat, inquit Iſidorus Hiſpalenſis, de conflictu vitiorum & virtutum, per orbem atque in procinctu fidei poſitis, ne ſecuritate torpeant. Omnes, qui piè volunt vivere in Chriſto Jeſu, perſecutionem patientur. Et ecce, quia Chriſtianitas etiam in ſuis principibus jam religioſa, jamque fidelis eſt, deſunt piè viventibus in Chriſto Jeſu vincula, verbera, flagella, carceres, equulei, cruces, & ſi qua ſunt diverſorum genera tormentorum. p. 497.

Quomodo ergò verum erit, quod per Apoſtolum ſonuit, ut omnes piè viventes, perſecutionem patiantur? an forte nemo pacis tempore vult piè vivere in Chriſto Jeſu, & ideò deſunt iſta? Quis hoc vel deſipiens dixerit? In hac ergò Apoſtoli ſententia non ſpecialis quorundam ſed generalis omnium perſecutio debet intelligi. Et quidem ſunt multi intra ſinum matris Eccleſiæ conſtituti, qui piè viventes in Chriſto, contumeliis afficiuntur, opprobriis, injuriis, deriſionibusque, laceſſuntur. Iſta verò eſt *generalis perſecutio*, quam Apoſtolus omnes piè viventes in Chriſto pati deſcripſit. Non facilè dixerim, cum ſint quidam religioſi, quibus nemo pravorum audeat in faciem derogare. Alia ergò intelligenda eſt, quæ immanior & magis noxia eſt, quam non mortalis intorqueat ſeveritas, ſed vitiorum gignit adverſitas. Dum enim contra humilitatem ſuperbia, contra veram religionem ſimulatio, contra ſubjectionem pugnat contemtus, contra Domini timorem inanis gloria, contra fraternam congratulationem invidia, contra dilectionē odium, contra libertatem juſtæ correptionis detractio, contra patientiam ira militat, &c.

Εὐσέβεια ἀπὸ ἀσεβείας διώκεται: pietas ab impietate perſecutionem patitur. *Athanaſ. t. 1. p. 727.*

Ea eſt Chriſtianæ religionis via, ut ubi eſt Spiritus S. ibi ſtatim ſequatur conflictus & perſecutio. *Macar. homil. 15. p. 106.*

P. 107. Quare non debent obſtupeſcere, quia neceſſe eſt Veritatem pati perſecutionem.

Neque ſic nomen *militiæ* dedimus, ut pacem tantummodo cogitare, detre- *Cypriani*

l 4. epist 6. p.89. detrectare & recusare militiam debeamus: cum in ipsa militia primus ambulaverit Dominus, humilitatis & tolerantiæ & passionis Magister: *Solus non est, cui Christus in fuga Comes est.*

Euseb. l. 5. c. 19. Inde D. Polycarpus olim exclamavit; Ὦ καλὲ θεὲ, εἰ ἔτι καιρὸς τελέσαι, ἵνα τούτων ἀπολαύσωμαι. O bone Deus, in quæ me tempora reservasti, ut ista patiar.

Hieron. epist 1. ad Heliod. p. 1. Erras, frater, erras, si putas unquam Christianum persecutionē non pati. Tunc maximè oppugnaris, si te oppugnari nescis. Adversarius noster tanquā leo rugiens, aliquem devorare quærens circumit, & tu pacē putas?

Chrysost. orat. 5. Frib. p. 284. Συγκεκλήρωται τῷ ἐυαγγελίῳ θλῖψις. Afflictio cum Evangelio quasi sorte conjuncta.

Aug. to. 10. de sanct. p. 903. Nemo se credat aliquam felicitatem, aut aliquod verum gaudium in hoc seculo possidere. Beatitudo hic parari potest, possideri non potest.

Aug. t. 8. in Psal. 39. p. 245. Non nobis promittunt scripturæ nostræ in hoc seculo, nisi tribulationes, pressuras, angustias, augmenta dolorum, abundantiam tentationum. Ad ista nos præcipuè paremus, ne imparati deficiamus.

Aug. t. 8. in Psal. 96. p. 715. Si Christiani estis, pressuras in hoc mundo sperate; *tranquilliora & meliora tempora nolite sperare*, fratres, fallitis vos.

Aug. to. 10. p. 349. Ecclesia Catholica inter tentationes vivit, & inter tentationes crescit, & inter tentationes perdurat, & in tentationes pervenit.

Tertull. de cultu fœm. p. 191. Tempora Christianorum semper & nunc vel maximè non auro, *sed ferro transiguntur.*

Hieron. t. 6 in c. 5. ad Ephes. p. 188. Christianorum propria virtus est etiam in his, quæ adversa putantur, referre gratias creatori. Et: hæc virtus est maxima, ut in ipsis periculis atque miseriis Deo gratiæ referantur, & semper dicamus: Benedictus Deus, minora me scio sustinere, quàm mereor: hæc ad mea peccata parva sunt, nihil mihi dignum redditur. Hic animus Christiani est, &c.

Quibus convitiis D. Lutherus ab Andrea Frusio Jesuita proscindatur, quæso perpendite.

Magnicrepus	*Mendax*	*Morosus*	*Morio*	*Monstrum*
Ambitiosus	*Atrox*	*Astutus*	*Apostata*	*Agaso*
Ridiculus	*Rhetor*	*Rabiosus*	*Rabula*	*Raptor*
Tabificus	*Tumidus*	*Tenebrosus*	*Transfuga*	*Turpis*
Impius	*Inconstans*	*Impostor*	*Iniquus*	*Ineptus*
Nycticorax	*Nebulo*	*Nugator*	*Noxa*	*Nefandus*
Ventosus	*Vanus*	*Vilis*	*Vulpecula*	*Vecors*
Schismaticus	*Stolidus*	*Seductor*	*Simia*	*Scurra.*

Lascivus

Lascivus	Leno	Larvatus	Latro	Lanista
Ventripotens	Vultur	Vinosus	Vappa	Voluptas
Tartareus	Torris	Tempestas	Turbo	Tyrannus
Haresiarcha	Horrendus	Hypocrita	Hydra	Hermaphroditus
Erro	Execrandus	Effrons	Effrenis	Erinnys
Retrogradus	Reprobus	Resupinus	Rana	Rebellis
Vesanus	Varius	Veterator	Vipera	Virus
Sacrilegus	Satanas	Sentina	Sophista	Sceleſtus.

Nunquam deeſt perſecutio Chriſtiano, ſed neque Chriſto. Et quod gravius eſt, nunc ipſi Chriſtum perſequuntur, qui *ab eo* Chriſtiani dicuntur. Heu, heu, Domine DEUS, quia ipſi ſunt in perſecutione tua primi, qui videntur in Eccleſia tua primatum diligere, gerere principatū. *Barnab. to. 1 p. 120.*

Chriſtianorum nomine tecti ſunt perſecutores. Cœlum denique debellet *Imperator*, exertè ſcribente Tertulliano in Apologetico p. 43. Cœlum captivum triumpho ſuo invehat, cœlo mittat excubias, cœlo vectigalia imponat: non poteſt: ideò magnus eſt, quia cœlo minor eſt. *Baſil. M. epiſt. 64*

Et Caligula infenſus turbæ faventi, adverſus ſtudium ſuum exclamavit: utinam populus Romanus unam cervicem haberet! *Suetonius in vita Caligul. p. 79.*

Verum enim vero verberari Chriſtianorum proprium eſt: flagellare autem Chriſtianos, Pilati & Cajaphę officia ſunt, τὸ μὲν τύπτεσθαι, χριστιανῶν ἴδιον ἐστι, τὸ δὲ μαστίζειν χριστιανὸς, πιλάτου καὶ καϊάφα τὸ τέλεσμα.

Necare tamen non poſſunt, niſi eis Dominus permiſerit. Et: Sacerdos Dei Evangelium tenens & Chriſti præcepta cuſtodiens, occidi poteſt, *vinci non poteſt*. *Cyprian. l. epiſt 3. p. 51*

Ergo illi potius occiderunt eum *orando*, quam ille perſequendo. Et vos ergo fratres, ſic orate pro inimicis veſtris, ut occidat eos DEUS, id eſt, ut eorum malitiam, quæ vobis inimicatur, occidat. Sic enim non occidit, qui creavit, ſed quod ipſi ſibi fecerunt: Roga pro homine, ut extinguat Deus peccatorem. *Auguſt. to. 10 hom l 6 p. 289.*

Poſſumus hoc teſtimonio & contra gentes abuti in perſecutionis tempore: quod, quamvis fortes eſſe videantur, & nos ſuperare in his, qui lapſi ſunt, tamen vincātur in ijs, qui pro Chriſto fuderunt ſangvinem, & poſt bella pax reddatur Eccleſiis, & univerſa eorum contra Immanuelem conſilia diſſipentur, quia nobiſcum ſit Deus. *Hieron t. 4 in Eſa. p. 31.*

ripi ut domeſticum, aliud flagellari ut alienum. Verberatur filius, verberatur & famulus: ſed hic quidem ut ſervus qui peccavit, ille verò ut liber, & ut filius diſciplina indigens. Plagæ illę non faciunt æqualem honorem. Non ideo ſi patiatur pius, quæ patitur impius, ejuſdem conditionis erit cum impio, ſed congruit correptio huic in afflictionem & probationem, impio autem in flagella & pœnas. Propterea David ſciens difficultates, de juſtis quidem dicit: multæ tribulationes juſtorum: ſed vide quid ſubdat, & ex omnibus illis liberavit eos Dominus. Nondum dixit afflictionem, & monſtravit curationem. De adverſarijs autem dicit: multa flagella peccatoris, & nihil tale ſubdit, quod de juſtis dicebat, multæ afflictiones juſtorum, de his autem omnibus liberabit eos Dominus. *Major eſt adjutor, quàm oppugnator.* *pſal. 33.*

Sed quorſum eundum? Non habeamus ſpem, inquit Hieronymus, niſi in Domino tantum. Non dicamus: Si illud mihi eveniat aut illud, *unde habeo vivere?* Reſpondeo tibi, quod majus eſt. Si perſecutio fiat, unde habes vivere? Semper Chriſtiano perſecutio eſt. Semper nuditas propoſita eſt. Nemo ergò debet dicere: ſi ſenuero, unde habeo vivere? ſi infirmus factus fuero, unde vivo? Chriſtum habes & times? Si volatilia cœli paſcit, dubitas, quod poſſit te paſcere? Diabolus paſcit ſuos homines, & Chriſtus non paſcat ſuos ſervos? Diabolus facit judices hujus mundi divites, & Chriſtus non poteſt facere ut non mendices? Diabolus dat aurum & gemmas, & Chriſtus panem non poteſt dare? Nos omnem ſolicitudinem projiciamus de cordibus noſtris, & dicamus: in Deo faciemus virtutem, ipſe erit virtus noſtra, ipſe panis noſter, ipſe erit Rector noſter. *Tom. 7. in pſal. 107. p. 140.*

In perſecutione priſcorum licebat videre Chriſtianos veros: nullus enim curabat opes, nullus mulierem, nullus pueros, nullus domum, nullus patriam, unum omnibus erat ſtudium, *ſuam ſervare animam.* *Chryſ. in Acta hom. 24 p. 624.*

Vide ubique perſecutiones magna bona facere & perſequentes *vinci*: eos autem, qui perſecutiones ferunt, clariores apparere: ὅρα πανταχοῦ τοὺς διωγμοὺς μεγάλα ἐργαζομένους ἀγαθὰ καὶ τοὺς μὲν διώκοντας ἡττωμένους τοὺς δὲ διωκομένους λαμπροὺς ἀποφαίνοντας *Chryſ. in Acta hom. 30 p. 659. & p. 701. homil. 37.*

Perſecutiones *illuſtriorem Eccleſiam ſplendidioremq́;* per ſupplicia reddebant, teſte Nazianzeno Orat. 23. p. 414. οἱ διωγμοὶ καὶ λαμπροτέραν αὐτὴν ἐποίουν τοῖς πάθεσιν.

Vos occidere quidem poteſtis, at nocere non poteſtis. *Iuſtin. apol. 2. p. 54.*

Abſit ut fidelis quisque, qui DEUM videri deſiderat, de mundi perſecutionibus lugeat, quem finiri eiſdem ſuis perſecutionibus non ignorat.

Quemadmodum verò nihil officit auro fornax, ſic neque noceet tribulatio generoſo. ὥσπερ, τὸ χρυσίον ἐν βλάπτει ἡ κάμινος, οὕτως οὐδὲ τὸν γενναῖον διαφθείρει ἡ θλῖψις. *Chryſ. to. 6 p. 296.*

Uti ſemina opus habent imbribus: ita nos etiam lachrymis. Et quemadmodum terra opus habet ut aretur, & proſcindatur: ita anima fidelis pro ligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas & ejus molliatur duritiem, ne nimium efferatur & exiliat. *Chryſ. in Pſal. 125. p. 453.*

Sicut plantæ rigatæ magis creſcunt: ita & fides noſtra oppugnata magis floret, & vexata incrementa majora ſumit. *Chryſ. Fr. Onc. p. 61.*

Anima dum cibo & potu malè tractatur, fit melior, & dum Chriſtiani ſuppliciis afficiuntur quotidie, numerus eorum creſcit. *Iuſt. Mar. p. 498.*

Sicut unguenta: niſi commota, redolere latius neſciunt: & ſicut aromata fragrantiam ſuam non niſi cum incenduntur, expandunt: ita ſancti viri omne quod virtutibus redolet, in tribulationibus innoteſcunt. *Perſecutiones ſunt Eccleſiæ Hymni.* *Gregor. in præfat. Iob. p. 10. c. 2. Athanaſ. to. 1 p. 102.*

Martyrum mors, teſte Chryſoſtomo, fidelium eſt exhortatio, Eccleſiarum fiducia, Chriſtianiſmi confirmatio, mortis deſtructio, reſurrectionis demonſtratio, dæmonum ignominia, diaboli accuſatio, Philoſophiæ doctrina, ad res ſeculi hujus ſpernendas adhortatio, & ad futuras deſiderandas via, ſolatium in malis, quibus obſidemur, occaſio patientiæ, materia tolerantiæ, bonorum omnium radix, fons & parens. *To. 5. Græc Lat. p. 991. de S. Dreſide.*

Vera fides portari quidem ab aquis poteſt, mergi omninò non poteſt, monente Auguſtino. Primùm ergo ſi hoc mare magnum illæſi pertranſire volumus, fabricemus navem, ut fidem integram habeamus: deinde navem fidei inhabitemus per charitatem, ut credamus, quod diligere debemus, & diligamus, quod credimus. *Tom 4. de ſubſt. dileſt. c. 7. p. 703.*

Cur igitur cœlum lachrymosis vocibus imples
Fortunata Sion, modo si tua nunc bona noris?
Parce queri, non te Dominus, quod rere, reliquit,
Nec te, sors quacunque premat, confide, relinquet,
Non magis unigenum quàm mater dulcis alumnum.
Et licet illa feris longè crudelior ursis,
Sacra contemto natura fœdere, tantum
Audeat in sese scelus, & sua viscera, certè
Non ego te (dixit Dominus) mea cura, relinquam.
Tu quanta es, manibus nostris descripta teneris:
En muros turresq, tuas affixus & hærens
Nusquam amitto oculis, & propugnacula coram
Me tua sunt, semper, tanquam depicta fideli
In tabula, quam nulla atas eradere possit.

ORA-

ORATIO
De
QUÆSTIONE THEOLOGICA,
An Scripta Patrum ſint authentica, & tenenda omnia, uſque ad ultimum Jota?

QUanquam magna eſt virtus, Obedientia filiorum in parentes, *Auditores*, utpote promiſſionem habens proſperitatis: tamen eam Spiritus S. non abſolutam & illimitatam, ſed reſtrictam, & limitibus certis verbi divini vallatam eſſe voluit. Si enim parentes liberos ſuos ad Idololatriam, ad cultum alienum, à vera Religione ad falſam, à luce ad tenebras abducere ſatagerent, illis non eſſet obediendum: non in præceptis parentum veſtrorum, ſed in meis præceptis ambulabitis, inquit Jehova. *Ezech. 20. v. 18.*

Thales ille ſapiens omnium ore celebratus, interrogatus, quantum veritas à mendacio diſtaret, tantum, inquit, quantum oculi ab auribus.

Chriſtus aſcenſurus in cœlum, dona daturus hominibus, conſtituit alios Apoſtolos, alios Prophetas, alios Evangeliſtas, alias Paſtores & Doctores, ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterii: qua de re eleganter D. Hieronymus ſcribit tom. 2. ad Theophilum adverſus errores Johannis Hieroſolymitani pag. 185. Scio me aliter habere Apoſtolos, aliter reliquos tractatores, *illos ſemper vera dicere*, iſtos in quibuſdam, ut homines aberrare. Idem Tom. 3. pag. 196. Mineno & Alexandro; nec juxta Pythagoræ diſcipulos *Epheſ. 4.*

præ-

præjudicata Doctoris opinio, sed doctrinæ ratio ponderanda est: Servatoris verba dicentis: estote probati nummularii, ut si quis nummus adulter est, & figuram Cæsaris non habet, nec signatus est moneta publica, reprobetur. Qui autem Christi faciem claro præfert lumine, in cordis nostri marsupium recondatur; & meum propositum est antiquos legere, retinere quæ bona sunt, & à fide Ecclesiæ Catholicæ non recedere.

Justinus Martyr cum Tryphone pag. 267. Siquidem non humanis traditionibus & doctrinis jussi sumus à Christo ipso credere, sed eis, quas beati Prophetæ promulgarunt, & ipse Christus tradidit.

Tom. 5. Hieronymus in c. 9. Amos p. 125. Ubi Apostolorum præcedit autoritas, maximè Petri & Jacobi, quos columnas Ecclesiæ vas electionis vocat, ibi omnis explanationis tollenda suspicio est, & quod à tantis viris exponitur, hoc sequendum.

Idem Hieronymus in c. 6. Jeremiæ fol. 245. Standum est igitur in prophetis, & diligentissimè contemplandum & interrogandũ de semitis, quæ multorum Sanctorum sunt tritæ Vestigiis.

Dic tu, beate Cyrille, & Præses quondam Concilii Oecumenici Ephesini excellentissime, sententiam, *Viri rei potius credere debeamus*, Sacræ Scripturæ consentienti, an Patribus consentientibus.

S. Cyrillus monumentum ære perennius lib. 3. de recta fide Concilii Ephesini fol. 69. reliquit: Salutares, inquit, fontes appellamus, sanctos Apostolos, Prophetas & Evangelistas, hi enim salutari cœlestique hausta doctrina mundum hunc irrigant, Spirituque Sancto imbuti totum hunc orbem lætificant. In quorum proinde profunda sensa, mentis oculos conjicientes, abditam veritatis lucem invenimus, inventamque in alios transfundimus. Proinde sic colligimus: propter quod unumquodque tale, illud magis est tale. Credimus Patribus consentientibus propter Sacram Scripturam consentientem.

Ergò Scripturæ Sacræ magis credimus. Sacræ enim Scripturæ consensus est principalis & magisterialis.

Quantum igitur distat Dominus à servo, tantum inter Spiritum S. per S. Scripturam loquentem, & inter Patres.

Bellarminus de Conciliis l. 2. c. 12. p. 36. *Scripta Patrum non sunt regula, nec habent autoritatem obligandi.*

Baronius ad d. 9. Octob. p. 457. Profectò omnes ferè sanctorum vitas in maximum discrimen inducimus, cum *pene* in omnibus aliquid notari

notari poſſit, quod corrigendũ videatur, ſitque *Canonicarum tantũmodo ſcripturarum ſingularis prærogativa, ut in eis cuncta vera, inconcuſſa, certaq; narrentur.*

D. Henricus Caniſius antiq. lectionum tom. 11. fol. 7. Arnolfus Comes: horum tantum dixerim pace eorum, & omnium bonorum, quia non ſolum novis vetera licet mutare, ſed etiam, ſi ſint inordinata, penitus abjicere: ſin verò ordinaria, ſed minus utilia, cum veneratione ſepelire. 3.

Melchior Canus locorum Theologicorum l. 7. c. 3. p. 221. *Auctores Canonici, ut ſuperni, cæleſtes, divini,* perpetuam ſtabilemque conſtantiam ſervant: reliqui verò Scriptores ſancti *inferiores & humani* ſunt, deficiuntque interdum ac *monſtrum quandoque pariunt,* præter convenientem Ordinem inſtitutumque naturæ. 4. Colon. 1585.

Adam Tanner in omnes partes ſummæ D. Thomæ pag. 59. An fortaſſe S. S. Patres jam demortui, patrumque monumenta Judices erunt? neque hoc, &c. 5.

Gratianus diſt. 9. can. 3. Noli meis literis, quaſi Canonicis ſcripturis inſervire: ad quem Canonem *gloſſa* ſequentia verba adjicit. Loquitur hic ſecundum illa tempora, cum adhuc ſcripta Auguſtini & aliorum ſanctorum Patrum non erant authentica: ſed hodie jubentur *omnia teneri uſque ad ultimum jota.*

Habemus ergò gloſſam confitentem, *Patrum ſcripta eſſe authentica & tenenda omnia uſque ad ultimum jota,* de qua re ut me benevolentiæ veſtræ aure ſublevetis & audiatis, maximoperè vos rogo.

Perpetuus adverſariorum noſtrorum coccyſmus, Lutheranos ſcripta Patrum averſari, abſolutè rejicere & ire contemtum: quæ eſt inſignis injuria, redundans in omnes Evangelicos, & quam nunquam probabunt.

P. Georgius Scherer Soc. Jeſu tomo operum 11. conc. 9. de Antichriſto pag. 60. b. Ja an vielen ſectiſchen Orten darff kein Pater oder alter Lehrer in Buchladen kommen / ſintemal den Buchführern verbotten iſt / die Patres und Kirchenlehrer offentlich zu verkauffen / ſo gar grauſet jhnen der Buckel / und ſchauret jhnen die Haut vor den Patribus. Wann ſie aber auff das allerglimpfflichſt von wolermelten Patribus reden / ſo erbieten ſie ſich die Patres und Lehrer ſo weit anzunemmen / ſo weit ſie mit der Schrifft / das iſt / mit jhrem eygen Kopff übereinſtim-

men. Dann was ſich mit ihrem närriſchen und phantaſtiſchen Kopff nicht accordirt und vergleicht/muß jhnen von Stund an wider die Schrifft ſeyn.

Gregorius XIII. Pontifex Romanus anno 1582. reviſens & recognoſcens Decretum Gratiani cum gloſſa, hæc verba immutata reliquit in editione Romana fol. 35. Quæſivit Hieronymus ab Auguſtino, an credat *Scriptores V. & N. T. erraſſe in ſcribendo?* Et reſpondet Auguſtinus quòd non, ſed ſi aliquid in illis ſcriptis mendacii invenitur, dicendum eſt, codicem eſſe mendoſum, vel interpretem non bene de Græco in Latinum tranſtuliſſe, aut dicam, me non intelligere, quod ſcriptum eſt. Aliis autem Scriptoribus non eſt credendum, *etſi ſancti ſint*, niſi quod ſcripſerunt, probaverint per Canonicas autoritates.

Tom. 7. p. 263. Die tu, *Sancte Auguſtine*, ſententiam, quid de ſcriptis S. Cypriani ſenſeris? Contra Creſconium Grammaticum l. 2. c. 31. Nos, inquit, nullam Cypriano facimus injuriam, cum ejus quaslibet literas à Canonica divinarum ſcripturarum autoritate diſtinguimus. Neque enim ſine cauſa tam ſaluber vigilantiæ Canon Eccleſiaſticus conſtitutus eſt, ad quem certi Prophetarum & Apoſtolorum libri pertinent, quos omninò judicare non audeamus, & ſecundùm quos de cæteris literis vel fidelium vel infidelium liberè judicemus.

De bono perſeverantiæ Tom 7. l. 2. c. 21. p. 880. Quamvis neminem velim *ſic amplecti omnia mea*, ut me ſequatur niſi in iis, quibus me non errare perſpexerit. Nam propterea nunc facio libros, in quibus opuſcula mea *retractanda* ſuſcepi, ut nec meipſum in omnibus me ſecutum fuiſſe demonſtrem: ſed proficienter me exiſtimo, Deo miſerante, ſcripſiſſe, non tamen à perfectione cæpiſſe: quandoquidem arrogantius loquor, quàm verius, ſi vel *nunc* dico, me ad perfectionem ſine *ullo errore* ſcribendi *jam in iſta ætate* veniſſe.

Tom. 3. de Trinit. l. 3. p. 199. in proœmio: Ego in omnibus meis literis, non ſolum pium lectorem, ſed etiam *liberum Correctorem* deſidero. Noli meis literis, quaſi ſcripturis Canonicis inſervire.

B. Hieronymus eſt ;αὐτοφώτ, in cap. 9. Jeremiæ commentans p. 252. Ergò nec parentum, nec *majorum error ſequendus eſt, ſed autoritas Scripturarum, & Dei docentis imperium*.

Gregorius Nyſſenus in Hexaëmeron p. 5. Neque enim opiniones noſtras, *ut leges*, auditoribus proponimus. Et, in verba, *faciamus homi-*

Ihominem, pag.36. Si quid *meum* in medium attulero, id ne ſuſcipiatis.

Facundus Epiſcopus Hermianenſis Provinciæ Africanæ, pro defenſione trium Capitulorum Concilii Chalcedonenſis lib.xi.pag.489. Proinde ſic horum vel quorumcunque talium Patrum ſcripta legenda ſunt, ut ſicubi nos aliquid in eis offenderit, aut melius hoc interpretemur, aut interpretandum melioribus relinquamus. Si verò tam certus eſt error, ut excuſari nequeat, credamus quod poſtea emendare potuerint, vel ſi non legatur, ubi emendaverint, ne non tam ipſos de ſubrepente lapſu, quàm Chriſti Eccleſiam de ſedula ejus approbatione culpemus.

Pag. 495. Divinam autoritatem libris non Canonicis non adſcribamus, nec humanam compaſſionem, ſicubi ſcriptores eorum quaſi homines lapſi ſunt, denegemus.

Bellarminus de Euchariſt.l.2.in præfatione: Teſtimonia Patrum non æquantur per ſe ſcripturarum teſtimoniis.

Alnaldus Albertinus, Epiſcopus Pactenſis, patria Majoricenſis, Inquiſitor Apoſtolicus Hiſpanus, de agnoſcendis aſſertionibus Catholicis & hæreticis quæſt.30.fol.174.ita ſcribit: Quòd autem in datis ſanctorum extra Canonem Bibliæ, non ſit veritas infallibilis, quantum ad præſens attinet, ex dictis Doctorum tres ſuccurrunt probationes: *Prima*, quia ipſi de dictis ſuis dubitant, an in eis erraverint vel non. Unde Auguſt.in primo de Trinit.c.2.dicit, nec pigebit me, ſicubi hæſito, quærere: nec pudebit me, ſicubi erro, diſcere. Et ſubdit ſecundum aliquos Aug.in c.3. Proinde quisquis hæc legit, ubi pariter certus eſt, pergat mecum: ubi pariter hæſitat, quærat mecum: ubi errorem ſuum cognoſcit, redeat ad me: ubi mecum revocet me. Inquit ergò, quisquis cum legit, dicit, hoc non benedictum eſt, quoniam non intelligo, locutionem meam reprehendat, non fidem: nonne D. Auguſtinus *ſe errantem correxit multa retractando*? Hinc ab Auguſtino editus eſt liber Retractationum, in quo multa ab eo antea dicta *damnat* & retractat: at forſan (ut dicit Guido Carmelita) ſi plus vixiſſet, plura retractaſſet, qui lib.1.de Trin.c.1. inquit, magiſque optabo à quolibet reprehendi, quàm ſive ab errante, ſive ab adulante laudari. Laudator enim & errans confirmat errorē; adulator verò allicit ad errorem. Emendavit me ergò juſtus in miſericordia, & arguet me: oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum. I.

Et quamvis (ut inquit dictus Guido) Augustinus loquatur humiliter, loquitur tamen veraciter: scilicet, quòd in libris suis *aliquando erraverit errareq́, potuerit.* Unde ipse August. 2. libro ad Vincentium inquit: negare non possum nec debeo, sicuti in ipsis majoribus, & tam multis opusculis multa esse, quæ possunt negari, & nulla temeritate reprehendi: & in lib. de vera Religione cap. 3. inquit: Quicquid in libris meis erroris invenitur, mihi: quicquid autem verum, uni omnium remuneratori & largitori Deo tribuatur. Et ideò dicendum est, *dicta Augustini non semper in omnibus continere indubiam aut infallibilem veritatem*, cum ipse in scribendo sua opuscula, dubitet, erraverit nec ne? Et quod ipse August. de se dicit, de aliis etiam Doctoribus dicendum est.

II. Secunda probatio sumitur à Discordia, quæ est inter ipsos. Discordia enim in Scriptoribus, testimonium est falsitatis, cum sit necesse, quòd saltem unus discordantium falsum dicat, quia necessariò altera pars contradictionis est falsa: & ideò August. in lib. 18. de Civit. Dei c. 41. probat S. Scripturæ veritatem ex mutua concordia scriptorum ejus, in qua omnes concordant, & nullus ab alio discrepat seu discordat, quod testatur S. Scripturæ indubiam & infallibilem veritatem. Vero enim (teste Philosopho) omne consonat, in aliis verò est discordia. *Discordant quippe doctores à doctoribus, discipuli à discipulis, & discipuli à doctoribus*, quo minus autem sit in dictis prædictorum Doctorum *dissensus* extra Canonicas Scripturas, nemo, qui eorum libros legit, ambigit. *Discordat quidem Augustinus ab aliis Doctoribus* circa intelligentiam operum sex dierum: quia alii ponunt, quòd Deus fecit illa sex dierum opera secundùm successionem temporis dierum: in quibus discordat August. qui ponit omnia *simul* facta, juxta illud: qui vivit in æternum, creavit omnia simul. Unde motus Augustinus numerat illos sex dies, non secundum successionem temporis, sed secundum distinctionem cognitionis angelicæ in verbo & eorum propria natura: & tamen ex hoc non dicuntur illi vel isti hæretici.

Hinc patet, quòd una dictarum opinionum sit falsa, & per consequens dicta eorum non innituntur infallibili veritati. Similiter discordant Hieronymus & Augustinus, quia Augustinus omnium Psalmorum autorem facit David, quod Hieronymus negat. Item, super reprehensione, quam fecit Paulus Petro, an fuerit de mortali, an veniali? Item discordant in cessatione legalium, quando

quando fuit facta. Et sic unus alteri contradicendo falsum dicit: tamen non sequitur, quod alter eorum sit censendus hæreticus. Item Hieron. in prologo 1. Regum seu in quæstionibus, affirmat, quòd *Samuel fuit verus Sacerdos*, quod expressè negat August. in libro de qq. N. & V. T. dicens, Samuelem non fuisse Sacerdotem, cũ non fuerit de filiis Aaron. Et Hieron. 1. contra Jovinianum dicit. Simulq; cognoscendum est, quòd *Samuel Levita*, non Sacerdos, nec Pontifex fuit, ideoq; non nominatur inter Sacerdotes, sed inter eos, qui invocant nomen Domini. Dicta ergò istorum non imituntur infallibili Veritati, cùm sibi contradicant; quorum una pars necessariò est falsa, ut patet per Philosophum 4. Metaphysices. Quin imò ipse Augustinus in hac sententia sibi ipsi videtur adversari. Nam in libro de Quæst. N. & V. T. q. 46. dicit (ut diximus) *Samuelem non fuisse Sacerdotem*, & tamen lib. 12. contra Faustum c. 35. sic dicit, commutatum fuisse Sacerdotium in Samuelem, reprobato Heli, & commutatum fuisse regnum in David, Saule reprobato: ubi clarè August. dicit, *translatum sacerdotium in Samuelem*, sic quòd Samuel verè fuit Sacerdos, sicut David verè fuit Rex. De eodem etiam Samuele *an fuerit resuscitatus*? videtur Augustinus *à seipso dissentire*. Nam in quæstion. N. & V. T. q. 27. tenet, quòd Samuel non verè fuit per Pythonissam resuscitatus, sed Dæmon in similitudine Samuelis apparuit Sauli: & in libro de cura agenda pro mortuis ponit, quòd anima Samuelis à dæmone *verè excitata, per artem magicam locuta fuit Sauli*. Hieron. etiam in illa quæst. an Saul fuerit Hierusalem? videtur quod in quadã Epist. ad Evagrium *fuit sibi contrarius*, qui etiam de illis interpretib. contrarium sensit ab August. It. Gregor. aliter sentit de Hierarchia sive ordinib. angelorum, quàm faciat Dionys. de cœlesti Hierarchia. Insuper Hieron. de *Bigamo* post baptism. promovendo, à cæteris discrepat. Ponit enim in Epist. ad Oceanũ quòd *Monogamus*, id est, unius uxoris vir debet in Episcopatũ promoveri, ita quod si ante baptismum unam vel plures habuit, hoc totum per baptismum deleri: qui si post baptismum unam tantum habuit, potest ordinari, non obstante quòd unam vel plures habuerit ante baptismum. Cujus contrarium tenent omnes scilicet, quod bigamus, sive ante baptismum sive post baptismum ordinari nec promoveri in Episcopatum potest, ut concludit Augustin. in libro de bono conjugali. Et habetur hæc contrarietas inter dictos sanctos in C. unius, C. Acatius 26. dist. ubi gloss. dicit, quòd in hac contrarietate *male sentit Hieronymus*: unde Augusti- *P. 166. in glossa, non*

dixit verè, quia matrimonium nō solvitur in Baptismo.

nus eum correxit, & idem dicit Ambrosius in libro de officiis. Item Hieronymus ad Marcellam de quinque quæstionibus scribens, dicit: Sanctos qui in fine mundi invenientur, non morituros, sed vivos assumendos. Augustinus autem in lib. de Civit. Dei omnes morituros affirmat, prout ego dixi supra q. 18. Item Hieronym. super Matth. dicit, hoc dictum Psalmi, in omnem terram exivit sonus eorum, &c. & illud Christi, prædicabitur Evangelium hoc in universo mundo, esse jam cōpletū per Apostolos. Augustin. autem, cui consentit Origenes super Matthæum tenet, hoc nondum esse completum. Item Hieron. super Epist. ad Tit. tenet, Angelos per multa secula ante mundum visibilem extitisse, & Deo serviisse, quod & Ambros. tenet, in Hexaem. Augustin autem super Genes. tenet, quòd simul in cœlo empyreo sunt creati. Item Hieronymus in prologo libri Sapientiæ, tenet, quòd ille liber sit Philonis, & non sit computandus inter sacras Scripturas. Augustinus autem in secundo Retractationum c. 4. ostendit, se quandoque tenuisse quod fuerit editus à Jesu Sirach, quod ibi retractat, & licet non exprimat, à quo sit editus, tamen lib. 2. de doctrina Christiana c. 8. enumerat illum inter libros sacros. Item Hieronymus in libro Hebraicarum Quæstionum dicit: quod Deus, antequam cœlum & terram faceret, paradisum antea condiderat, propter illud, quod dicitur: plantaverat Deus paradisum à principio. Augustinus autem super Genesin ad literam exponit, à principio, id est, tertia die. Item Augustin. in libro de Concordia Evangelistarum asserit, totam negationem Petri factam fuisse in atrio, & quæ dicta sunt, inde post Christum Jesum ad Caiapham recipiendo dicta esse. Hieronymus autem super Matthæum videtur tenere, quod Petrus in atrio Caiaphæ negaverit, cui Beda in Lucam consentire videtur. Item Hieronymus super illud Abacuch, mundi sunt oculi tui, negat singulos angelos præpositos singulis corporalibus creaturis, & Augustin. in 83. quæst. tenet, quòd sic, cui consentiunt Origenes & Damascenus. Et Hieronym. super illud Josuæ, projicite & mittite in mare, dicit, quòd *licet propria manu perire, ubi castitas periclitatur.* Augustinus verò in lib. 1. c. 19. ubi suprà de Civitate Dei, contrarium affirmat. Item beatus Cyprianus de baptismo hæreticorum asserebat, non esse apud hæreticos seu schismaticos, baptismum Christi, quem Augustinus reprehendit, ut habetur in C. Quomodo exaudit Deus. de Consecr. dist. 4. traditur in cap. Si qui à Pseudo. 1. quæst. 1. Multa quoq; similia reperiuntur, in quibus S. Doctores de fide inter se contraria scripserunt, & ideò non obligant

ad

Digitized by Google

ad firmiter credendum. Imò licet eis *absq; hæresis periculo contradicere*, nisi fidei, aut scripturæ aut determinatione Ecclesiæ approbentur, cum ut dictum est, reperiantur inter se adversari, & per consequens, includere falsum. Et testimonio Augustini & aliorum doctorum comprobatur, quòd eis non est necessariò standum in ijs, quæ in suis opusculis scripserunt, ut latè supra adduxi multas eorundem Doctorum autoritates in vers. tertia conclusio. Ultra quæ addo, quod dicit Anselmus l. 1. cur Deus homo, dicens de peccato: Omnia quæ dico, sic volo accipi, ut si quid dixero, quod major non confirmat authoritas, quamvis illud ratione probare videar, non alia certitudine accipiatur, nisi quòd interim mihi videtur, donec Deus mihi melius revelet, & sic Anselmus nonnulla tanquam probabilia solummodo dicere intendebat. Addo insuper, quod inquit Hieronymus ad epist. August. sic dicens: Nec mireris, si in tuis libris & maximè in scripturarum expositionibus, quæ vel obscurissimæ sunt, *quædam à recta linea discrepare videantur*. Et hoc dico, non quod in operibus tuis quædam reprehendenda jam censeam, neque enim lectioni horum unquam Operam dedi, neque horum exemplariorum apud nos Copia est, præter Soliloquiorum tuorum libros, & quosdam commentarios in psalmos: quos si vellem discutere, non dicam à me, qui nihil sum, sed à Veterum Græcorum videntur interpretationibus discrepare. Sicut ergò inter se ipsi sancti Doctores, ita & nos ab eis in multis salva fide & veritate scripturarum & S. R. E. determinatione, dissentire possumus.

Tertia probatio sumitur ex *Speciali prærogativa S. Scripturæ & sanctionum* universalis Ecclesiæ, quibus *solis* concedimus *infallibilis veritatis excellentiã*, ut testatur August. in C. Ego Solis, 9. dist. inquientis: ego solis eis scriptorum, id est scriptoribus, qui jam Canonici appellantur, didici hunc timorem honoremque deferre, ut nullùm eorum scribendo erraſſe audeã credere, aut si aliquid in eis offendero quod videatur contrariũ veritati, nihil aliud existimem, quã mendòsum esse codicem, vel non esse assecutum: Interpretem, quod dictum est, vel me minimè intellexisse non ambigam & sequitur: nec te, frater mi, arbitror, sic libros tuos legi velle tanquam Prophetarum & Apostolorum, de quorum scriptis, quod omni errore careant, dubitare nefandum est, & absit hoc à pia humilitate & veraci de temetipso cogitatione: & alibi Augustinus l. 3. de Trin. c. 2. inquit: Sanè cum in omnibus literis meis, non solùm pium lectorem volo mihi esse deditum, ita correctorem nolo sibi. Et sicut illis dico, nolo

nolo meis literis, quasi scripturis Canonicis deservire, sed in illis, & quod non credebas, cum inveneris, incunctanter crede: in istis autem literis, quod certum non habebas, nisi certum intellexeris, noli firmiter tenere: ita illi dico: noli meas literas ex tua opinione vel correctione, sed ex divina lectione vel inconcussa ratione corrigere; & in C. Noli 9. dist. inquit, noli ergo, frater, contra divina tam multa, tam præclara, tam indubitata testimonia colligere velle calumniam ex Episcoporum scriptis sive nostrorum sive Hilarij, sive Cypriani & Agrippini. Nam hoc genus literarũ ab autoritate Canonum distingvendum est. Non enim sic leguntur tanquam ita ex eis testimonium proferatur, ut contra sentire non liceat. Et in epistola ad Fortunatum idem ait August. neque quorumlibet disputationes, quamvis Catholicorum, laudatorum hominum, velut Scripturas Canonicas habere debemus, ut nobis non liceat (salva honorificentia, quæ illis debetur hominibus) aliquid in eorum scriptis improbare atq; resipuere: & alibi August. in C. Quis nesciat 9. dist. inquit: Quis nesciat, Canonicam sanctam Scripturam vet. & novi Testamenti *certis suis terminis contineri*, eamque posterioribus omnibus Episcoporum literis ita præponi, ut de illa omninò dubitari non possit, utrum verum vel rectum sit quicquid in ea scriptum sit vel constiterit esse: quod secus est dicendum de Scripturis Sanctorum, post Canonem Bibliæ, ut supra dixi. Quin imò moderni Doctores *sæpe discedunt a scriptis sanctis sanctorum* inquit Robertus Holcot, quod sanctus vir *Anselmus in multis fuit deceptus* propter *ignorantiam logicæ*: & Scotus in 3. sent. quasi destruit totum processum Anselmi, in libro, Cur Deus homo? & ita sæpè alibi invenitur apud Doctores nostros. Iis ergo tribus probationibus existentibus, & alijs quæ induci possent, luculenter patet, dicta Sanctorum Doctorum non initi infallibili Veritati, cum in eis possit esse dubietas & falsitas, unde licet eis non consentire & improbare, ac reprehendere & non credere eis sine periculo hæresis. Ex quibus sequitur quod iste Septimus modus convincendi aliquem de hæresi & pertinacia non habet locum in eo, qui scienter negaret dicta sanctorum post Canonem Bibliæ. Contra tamen prædicta facit C. Sancta Romana Ecclesia 15. dist. ubi recipiuntur seu approbantur ab Ecclesia, multa opuscula sanctorum. Ad hoc dicendum est, quod non omnia opuscula sanctorũ quantum ad omnia contenta in eis, sunt per Ecclesiam approbata. Constat enim, quod in libris B. Augustini *multa inveniuntur contraria veritati*, qua

quæ ipſe poſtmodum revocavit, & illa minimè approbantur: & ſicut eſt de libri B. Auguſtini, ita eſt de libris multorum aliorum ſanctorum, qui *nequaquam quo ad omnia approbantur*. Omnes tamen libri ſanctorum de quibus in d. c. approbantur quo ad omnia, quæ nec per autoritatem, nec per alios ſanctos correcta ſunt. *Tantum Albertinus.*

Verum enimverò obiiciunt adverſarij & dicunt ex Vincentio Lerinenſi p. 203. quicquid non unus aut duo tantum, ſed *omnes pariter* uno eodemque conſenſu apertè, frequenter, perſeveranter tenuiſſe, ſcripſiſſe, docuiſſe cognoverit, id ſibi quoque abſque ulla dubitatione credendum. Ex Leonhardo Leſſio de Antichriſto in præfatione ad Lectorem: quare ſicut in alijs myſterijs obſcuriſſimis & cognitu neceſſarijs, maximè *ad Patrum expoſitionem & ſententiam concordem tanquam* ab Apoſtolis derivatam *confugiendum eſt*, ita in hoc articulo de Antichriſto. *Et quæcunque patres unanimi conſenſu abſolutè affirmant, ea pro indubitatis habenda*, etiamſi fortè non ita clarè ex Scripturis probari poſſe videantur.

Bellarminus de Euchariſtia l. 4. c. 10. non poſſumus, inquit, ex Patrum ſententijs *aliquid certi colligere, quando inter ſe non conſentiunt.*

Idem de Chriſto l. 5. c. 9. & certè longè tutius eſt tot veteres Patres, Græcos & Latinos in ſcripturarum explicatione ſequi, quam novellos iſtos Doctores, qui non videntur ſibi ſapere, niſi omnibus contradicant.

De Chriſto l. 2. c. 2. *Patres nunquam omnes ſimul errant*, etiamſi aliquis eorum interdum erret, nos verò ſequimur eos, quando *ſimul* aliquid docent, non quando proprias ſententias alijs contradicentibus defendunt. NB.

Bellarminus de Concilijs l. 2. c. 2. ſine dubio ſinguli Epiſcopi errare poſſunt, & aliquando errant & inter ſe quoque diſſentiunt, ut ne ſciamus, quisnam eorum ſequendus ſit: ergò ſaltem omnes ſimul, præſertim in nomine Domini congregati, quando *uno ore nos docent, errare non poterunt.*

Idem de Purgatorio l. 1. c. 10. *Patres* errarunt in privatis opinionibus, quas alij refutarunt: at ſimul omnes in uno errore convenire non poſſunt, quin Eccleſia univerſa erret & pereat.

D. Lamparter contra D. Reihing tom. 2. fol. 521. Mit alles / was die Vätter gelähret vnd gethan / ſeind wir verbunden / ſondern an das / was zum Glauben gehört / von Apoſtlen herkommen / vnd von der gantzen Kirchen ihrer Zeit / alß nohtwendig gehalten worden.

Cæsar Baronius Annal. tom. 2. Romæ edito anno 1588. ad annum Christi 34. p. 207. Nam Sanctissimos Patres, quos Doctores Ecclesiæ ob illorum sublimem eruditionem merito nominamus, quantumlibet ea Spiritus sancti gratia præ cæteris imbutos esse liqueat: in interpretatione Scripturarum *non semper, ac in omnibus* Catholica Ecclesia sequitur.

Bellarminus de libero arbitrio lib. 4. c. 4. Scripturas intelligere debemus non pro arbitratu nostro, sed *juxta communem Sanctorum Patrum explicationem.*

D. Jacob Keller tom. 1. p. 409. Die Patres seyn näher bey der Apostel Zeit gewesen/als wir: seyn eines höhern Verstands gewesen/ als wir: seyn mehr erleucht gewesen/als wir: haben jhr gantzes Leben im Studieren verzehrt/in Heiligkeit zugebracht/ꝛc.

Tomo 2. pag. 888. Man findet vor hundert Jahren keinen Lutherischen Geist / kein Prædicantische Lehr / alles riechet nach dem Bapthumb/ alles ist Catholisch/was gedencken die Prædicanten/wann sie die Vätter lesen? Seyn sie doch alle wider sie: Unsere seynd alle Vätter/alle Concilien / alle Kirchen-Scribenten/ alle alte Kirchen/ ꝛc. Wer wider die Heilige Vätter ist/ der ist wider die Warheit. Et: Die Patres seyn deß Luthers Lehr/ durchauß vnd auß/ nicht hold / kein einzigen Puncten außgenommen/in dem er wider vnsern Glauben fecht.

D. Lampart tom. 2. p. 547. de Purgatorio, Den Glauben nehmen wir nicht auß den Schul-Fragen/sondern auß dem Wort GOttes/vnd sonderlich auß dem vngeschriebenen/ welches sich nicht also hin vnd her ziehen läst/wie dz geschriebene Wort sich offt leyden muß: Das vngeschriebene bleibt vnverfälscht/vnd hat jederzeit die Ketzer auß dem Feld gejagt/vnd wider sie triumphirt.

Iacobus Pontanus Soc. Jes. in S. Cyrilli Alexandrini Commentarium super XI. Prophetas ad Lectorem: Sunt itaque prisci illi Patres *fontes ipsimet, & fontes purissimi*, quorum pellucidulis laticibus posterorum ingenia ad offerendas doctrinarum segetes felicissimè ac divinissimè irrigantur.

Jam videamus, an, si Patres consentientes aliquid affirment aut negent, ab illorum judicio ubiq; & semper sit standum, ab eorum consensu ne transversum quidem unguem sit discedendum.

1. Antichristum nasciturum de tribu *Dan* asserunt Irenæus, Hippolytus, Ambrosius, Augustinus, Prosper, Theodoretus, Gregorius, Beda, Rupertus, Aretas, Richardus, Anselmus, teste Bellarmino de Pontifice Romano l. 3. c. 12. dicente, hanc sententiam esse valdè quidem probabilem, non tamen omninò certam.

2. Animas omnes, quantumvis sanctorum hominum usque ad ultimum judicii diem servari in quibusdam abditis receptaculis, ubi nec Deum videant, nec beatæ dici possint, nisi in spe: consentiunt Patres, Tertullianus, Justinus, Irenæus, Origenes, Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus Oecumenius, Aretas, Euthymius, Lactantius, Victorinus Martyr, Hilarius, Prudentius, Ambrosius, Augustinus, Bernhardus, referente Bellarmino de Ecclesia triumphante lib. 1. cap. 1. & sequentibus.

Alcuinus in epistolis apud D. Henr. Canisium Tom. 1. antiquarum rect. fol. 114. Est quoq; in quibus damclancula dubitatio, animæ sanctorum Apostolor. & martyrum, aliorumq; perfectorũ ante diem judicij, in cœleste recipiantur regnum? His & hujusmodi spiculis de pharetris, (ut æstimo) exemtis perfidiæ, unitatem sanctæ & Cathol. Ecclesiæ, & veritatẽ universalis fidei aliqui vulnerare nitentes, etiam spurcissimis errorum fæcibus limpidissima Ecclesiasticæ fidei pocula inficiunt, & nuptiale vinũ, um, quod Christus ex aqua virgini matri, Ecclesiæ scil. sanctæ, salubriter potanda conver-tit, iterum in aquas stultitiæ converti conantur.

3. Angelos esse corporeos, docuerunt Origenes, Tertullianus, Lactantius, Cassianus, Rupertus, Abbas, Augustinus, Macarius.

4. Ad baptismum sufficere invocationem unius personæ divinæ, ac præsertim Christi, ex Ambrosio, Beda, Bernhardo, Hugone de S. Victore, Magistro sententiarum, Nicolao Papa, Bellarmino referente de Baptismo cap. 3.

5. Baptismum Johannis non remisisse peccata, ex Origene, neque dedisse Spiritum S. nec remissionem delictorum, ex Tertulliano, Cypriano, Optato Milevitano, Ambrosio, Hieronymo, Gregorio, Augustino, ut refert Bellarm. de Baptismo l. 1. c. 21.

6. Antiqua & universalis consuetudo Ecclesiæ fuit, ut solùm in paschate & Pentecoste daretur baptismus ex Sirino, Leone, Gelasio, Cyrillo, Hieronymo, Augustino, docet Bellarm. de Baptismo l. 1. c. 26.

7. *Chiliastæ fuerunt* Papias, Tertullianus, Victorinus, Severus, A-

polinaris, Justinus Martyr, Irenæus, apud Possevinum Apparat. to. 2. p. 286. Hesychius l. 2. p. 137.

Baronius in Martyrologio ad diem 22. Febru. p. 95. *de millenarijs.* S. Dei Ecclesia Catholica aliquandiu de ea re supersedit, judiciumq, sususpendit, nec aliquid de his qui ea scribebant, definivit, cum præsertim non vulgares homines, sed sanctiss. atq; doctiss. viri id affirmarent. Paulò post à Damaso papa Romæ putatur esse damnata.

8. Cicatrices in corpore Christi, in omnem æternitatem esse permansuras, videntur statuisse, Augustinus, Cyrillus, Theodoret', Hieronymus, Leo, Chrysostomus, Hippolytus, Cyprianus, Bernhardus. Videatur Busæus contra Schwenckfeldium N. 2. b.

9. Cœnam Domini etiam infantibus Ecclesiam dare consuevisse, apparet ex Dionysio, Cypriano, Ambrosio, Augustino, Innocentio, Zozimo, apud Claudium Espencæum de Eucharistia p. 57.

10. Dæmones omnes jam nunc puniri, tam pœnâ damni, quam pœnâ sensus, statuit Bellarminus. Contrarium dicunt Justinus, Irenæus, Epiphanius, Oecumenius, de quibus ait, se non videre quo pacto *ab errore* possint defendi, Bellarminus de Ecclesia triumphante l. 1. c. 6.

11. Gigantes ex Angelis & mulieribus esse genitos, asserunt Ambrosius, Chrysostomus, Lactantius, Justinus Martyr, Tertullianus, Eusebius Cæsariensis. Videatur Vellosillus in advertentijs p. 205.

12. Infantes sine baptismo decedentes, mortis æternæ pœna esse damnandos, Bellarminus de amissione gratiæ l. 6. c. 2. ex papis Romanis, Concilijs, Augustino, Prospero, Fulgentio, Beda, Cypriano, Anselmo, Bernardo.

13. Mosen nondum esse mortuum, proinde nec sepultum, sed translatum cum Enoch & Elia, ex Hilario, Ambrosio & Nysseno, referente Bellarmino de Ecclesia triumphante l. 2. c. 4.

14. Secundas nuptias prohibuit Concilium Neocæsariense à Papa approbatum, Bellarminus de Concilijs l. 2. c. 8.

15. Purgari debere post hanc vitam *tam bonos, quam malos*, uno Christo excepto, ex Alcuino, Origene, Hilario, Hieronymo, Lactantio, Ambrosio, Bellarmino referente de Purgat. l. 2. c. 1.

16. De peccato in spiritum S. non rectè locuti sunt Athanasius, Hilarius, & Anselmus. Vide Bellarminum de pœnitentia l. 2. c. 16. Illorum sen

ſententia videtur temperanda, qui ſcripſerunt, peccatum in Spiritum ſanctum eſſe *irremiſſibile abſolutè*.

17. De peccato primo primorum parentum, Ambroſius & Chryſoſtomus non accurratè ſenſerunt, Bellarminus de amiſſione gratiæ lib. 3. cap. 4.

18. Propagationem generis humani, in ſtatu innocentiæ non per nuptias fuiſſe futuram, decuerunt Nyſſenus, Chryſoſtomus, Damaſcenus & Hieronymus, Bellarminus de amiſſione gratiæ l. 3. c. 11.

19. Sacrificium offerri Deo pro Apoſtolis, Martyribus, Prophetis, ex Epiphanio, Cyrillo, Chryſoſtomo: at Bellarminus ait, *beatos non poſſe juvari ſuffragijs. De purgat. l. 2. 18.*

20. Stellas, ſive aſtra, ſidera non modò calorem virtute & vi ſua efficere, ſed in ſe ipſis quoque calorem cohibere ſeu ignea conſtare natura, ſenſerunt Auguſtinus, Baſilius, Ambroſius, Ægyptij veteres. Jacobus Pontanus in Philocalia l. 5. c. 15. p. 159.

21. *Laurentius Cuperus* S. Theol. Licent. Carmelitarum infer. Germ. Provincialis in Genealogia & vita B. ANNÆ, Chriſti aviæ maternæ, ſcribit ex relatione Patrum, fol. 66. Joſephum ante deſponſationem Virginis, non Virginem, ſed viduum fuiſſe, & citat Chryſoſtomum, Hippolytum martyrem, Theophlyactum, Epiphanium, Gregorium Nyſſenum, Hilarium, Ambroſium, Origenem: & tamen ab horum conſentientium ſententia receſſit.

Sed ſufficiant hæc viginti & unum exempla probantia, Patrum etiã conſenſum, nec eſſe infallibile argumentum veritatis divinæ. Jam ſi ex ſingulis centurijs ſinguli Patres eſſent adducendi,

Dicere conarer, quot fulgeat ignibus æther,
Et quota in Oceani belua mole natet.

Concludimus hoc thema acroamate Cæſaris Baronij in martyrologio Roman. ſcribentis fol. 457. Quod ſi ob unum errorem vel alterum in vitis Sanctorum inventum, cætera quæ remanent, fide carere dixerimus, præfectò omnes ferè ſanctorum vitas in maximum diſcrimen inducimus, cum penè *in omnibus aliquid notari poſſit, quod corrigendum videatur*, ſitq; canonicarum tantummodò ſcripturarum *ſingularis prærogativa, ut in eis cuncta vera, inconcuſſa, certaque* narrentur.

D. Luthers Kirchen-Postill Evangelium am H. drey Kö-nig Tag/fol. 173. Wer sagts aber jhnen daß die Vätter nicht auch finster sind? Oder wer will uns gut darfür seyn/daß die Vätter nicht jrren in jhrem außlegen? Sintemal es offenbar ist/ daß sie offt geirret/offt wider sich selbst/offt auch wider einander/ und gar selten einträchtiglich stimmen. Das schicket GOtt also und macht solch der Vätter Außlegen auch ungewiß/ wehret auff allen Seiten/daß wir jhm nicht aus seiner Schrifft lauffen: Darum sollen wir wissen daß nicht wahr sey/daß sie sagen/die Vätter erleuchten die finstere Schrifft. Sie thun den Vätern unrecht und beliegen sie. Der Vätter Werck ist nicht die Schrifft erleuchten mit jhren eygen Glossen/sondern klare Schrifft herfür bringen und also Schrifft mit Schrifft bloß ohn alles jhr eygen zusetzen beweisen.

ORATIO II.

De Augustino Labili.

IN Papatu sæpè *Augustinus* pingitur & in æs inciditur, inter Christum in cruce pendentem, & B. Virginem lac emittentem, genibus flexis, cum hac inscriptione:

Hinc lactor ab ubere: Hinc pascor à vulnere:
Sub Augustino:
Positus in medio, Quò me vertam nescio.

p. 138. Inde Francisci Remondi Soc. Jes. versus:

Ubera *me matris, Nati me* vulnera *pascunt,*
Scilicet hac animi sunt medicina mei.
Nam mihi dum lachrymas dolor elicit, ubera fugo.
Rideat ut dulci mixtus amore dolor.
At me pertentant dum gaudia, vulnera lambo
Ut me læta pio mixta dolore juvent.
Vulnera sic Nati lambo, fugo ubera matris,
Securæ varia sint mihi sorte vices.
Quis sine lacte precor, vel quis sine sanguine vivat:
Sanguine Nate tuo, lacte Puella tuo?

Sic

Sic lac pro Ambrosia, suavi pro nectare sanguis,
Et me perpetuo vulnus & uber alat.

Ad eundem sensum & consensum scripsit etiam *Bernhardus Bauhusius* in Epigram. p. 113.

Ille mel: hac lac est: hic lac est, tota mel illa est:
O Superi, fingi dulcior ulla potest?
Ipsa salus mundi hic, simul hic spes altera mundi est,
Mortales: pingi latior nulla potest?
O Iesu, O Virgo, si nunc depicta tabella
Vestra parit facies gaudia tanta mihi!
Quanta dabit non in tabula, qua gaudia coram!
O felix coram gaudia quanta dabis!

Verba sub Augustino: *Positus in medio, quò me vertam nescio*, dubitationem aliquam inferre videntur, quasi Augustinus dubitaverit, *per Christum ne, an per B. Virginem sit redemtus?*

Atqui Augustinus ex Esaiæ cap. 63. didicit, Christum solum torcular calcasse, & in opere redemtionis, nullam creaturam, veluti causam sociam agnovisse. Itaque rectè hac in re Bonaventura sensit in 3. Sentent. dist. 3. q. 2. Cavendum, ne dum Matris excellentia ampliatur, Filii gloria minuatur, & sic in illo mater provocetur, quæ magis vult Filium extolli, & honorari, quàm seipsam, utpote Creatorem creaturæ.

Rectius *S. Ferrandus, Diaconus Carthaginensis*, Timeo, ne amplificatio creaturæ Creatoris sit potius imminutio. p. 65.

Rectissimè *Theodoretus* Historiæ Ecclesiasticæ, l. 1. c. 4. pag. 9. πᾶσα δυσφὴς φωνὴ, εἰς τὸν υἱὸν λεγομένη τολμηρὸν, εἰς τὸν πατέρα τὴν ἀναφορὰν ἴσχει, Omnis impia vox, quæ temerè contra Filium profertur, in Patrem quoque recidit.

Glossa in Decreto Gratiani Dist. 9. C. Noli meis, consentiente Pontifice Gregorio XIII. expressè asserit, Scripta Patrum authentica, & tenenda omnia, usque ad ultimum Jota.

Verum enim verò Patribus sine Scriptura vel etiam contra Scripturam aliquid asserentibus, fides habenda non est. Nos non in verba hominum, sed Dei juramus.

Testimonia Patrum, inquit *Bellarminus* de Eucharistia l. 2. in præfatione. *Non æquantur per se* Scripturarum testimoniis.

Bellarminus de Monachis l. 2. c. 17. Non omnia facta Sanctorum imitanda

imitanda esse dicimus, sed ea solùm, quæ neque pugnant apertè cum regula fidei, neque inveniuntur vel à Scriptura vel ab aliis sanctis Viris reprehensa.

Idem l.2.c.27. Non enim Catholici Doctores provocarunt unquam à Scriptura *ad homines*, sed in scripturæ intelligentia à judicio paucorum seditiosorum ad judicium multorum sapientissimorum.

Bellarminus de Laicis l.3.c.20. Patres non esse hostes Ecclesiæ, & *eorum errata*, nõ hæreses sed humanos esse errores præterea errores Patrũ esse errores extinctos & mortuos, qui nocere non possunt: &, Patrum errores non fuerunt detecti, dum Patres ipsi viverent: alioquin enim vel ipsi eos emendassent, vel ab Ecclesia rejecti fuissent.

Ita *Arnaldus Albertinus* Episcopus Hispanus quæst.30.§.49.&50. rectè concludit, *Hæreticus non est, qui tenet contra doctrinam S. Augustini*, & similium Doctorum. Veritas infallibilis non est in scriptis Augustini, Ambrosii, Hieronymi & similium.

Proinde videamus, an scripta S. Augustini sint authentica & tenenda omnia usque ad ultimum Jota? ἄνευ παθῶν sine affectibus. Nemo periculosius peccat, teste Primasio ad Rom. quàm qui peccata defendit. *Audite, judicate*, quid S. Augustinus de se ipso scripserit ad Vincentium Victorem de anima & ejus origine l.4. c.15. pag. 809. O si illa reprehenderes mea, quæ justa reprehensione sint digna: neque enim negare debeo, sicut in ipsis moribus, ita multa esse in tam multis opusculis meis, quæ possint justo judicio, & nulla temeritate culpari.

Tom.7.

Alphonsus Tostatus in Defensorio trium Conclusionum, part.2.c.18. Augustinus nec scivit omnes veritates, quando composuit librum Retractationum, nec ei Deus omnes revelavit. Augustinus non solùm de morte Domini, sed etiam de multis, quæ sunt expressè contra Bibliam, & in libris de Civitate Dei dicit sive sua culpa, sive librariorum, parte secunda cap.18.

TOMO I.

S. Augustinus aliquando statuit, Fidem, & Perseverantiam in fide, in viribus liberi arbitrii esse. Ex epistolis Prosperi & Aurelii Arelatensis ad Augustinum patet, Semipelagianos docuisse, *Fidem esse causam meritoriam prædestinationis*, ideoque in naturali facultate liberi arbitrii penitus esse sitam. Distinguebat enim inter fidem & bona opera: bona

opera

operaagnoſcebant eſſe dona Dei, contra Pelagium: at fidem & perſeverantiam in fide, in viribus liberi arbitrii ſitas eſſe, cum eodem Pelagio contendebant.

A quo errore ne quidem S. Auguſtinus fuit immunis. Ita enim ſcribit libro de baptiſmo: *ut iſte credat, ille non credat, propriæ eſt voluntatis:* ſed ut iſte audiat, quod credat, ille non audiat, hoc non eſt in hominis poteſtate.

Et poſtquam in lib. Expoſitionis quarundam propoſitionum epiſt. ad Romanos, fidem cauſam electionis eſſe dixerat, in lib. 1. Retractationum c. 23. p. 23. 24. id corrigit & ſcribit: Quòd ergò credimus, noſtrum eſt: quod autem bonum operamur, illius eſt, qui credentibus dat Spiritum S. profectò non dicerem, ſi jam ſcirem, etiam ipſam fidem inter Dei munera reperiri, quæ dantur in eodem Spiritu. Utrumque ergò noſtrum eſt, propter arbitrium Voluntatis; & utrumque tamen datum eſt per Spiritum fidei & charitatis. Illa non ſcripſiſſem, ſi fidem non minus, quàm bona opera Dei donum eſſe intellexiſſem. Nec ſolùm hoc modo correxit, ſed & graviſſimè refutavit in libro de Prædeſtinatione Sanctorum, in libro de bono perſeverantiæ & in Epiſtolis.

Quò tendunt illius ſententiæ, quibus *Fidei præviſionem* alicubi ex decreto prædeſtinationis excludit: quærimus, inquit, meritum miſericordiæ nec invenimus, quia nullum eſt; ne gratia evacuetur, ſi non gratis donatur, ſed meritis redditur. *Epiſt. 105. p. 300. Sixto Presbyt.*

Si enim dixerimus fidem præceſſiſſe, in qua eſſet meritum gratiæ, quid meriti habebat homo ante fidem, ut acciperet fidem? Quid enim habet, quod non accepit? Si autem accepit, quid gloriatur, quaſi non acceperit? Sicut enim non haberet homo ſapientiam, intellectum, conſilium, fortitudinem, ſcientiam, pietatem, timorem Dei, niſi ſecundùm propheticum elogium accepiſſet ſpiritum ſapientiæ & intellectus, conſilii & fortitudinis, ſcientiæ & pietatis & timoris Dei: ſicut non haberet virtutem, charitatem, continentiam, niſi accepto Spiritu, de quo dicit Apoſtolus, non enim accepimus ſpiritum timoris, ſed virtutis & charitatis & continentiæ, ita non haberet fidem, niſi accepiſſet ſpiritum fidei.

Item ad Vitalem epiſt. 107. fol. 321. Ut in Deum credamus, & piè vivamus, non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei, non quia velle non debemus & currere, ſed quia ipſe in nobis & velle operatur & currere. Unde & ipſe dominus Jeſus credentes à non credentibus, id

est ab iræ vasis vasa misericordiæ discernit: nemo, inquit, venit ad me, nisi ei fuerit datum à Patre meo.

Cæterum quidam ita inter utrumque decretum dividunt, ut quidem prævisionem malorum operum decreto reprobationis substernant, *electionem verò absolutè factam sentiant*, sine ulla ullius conditionis in eligendo consideratione.

Ad quam sententiam propendere videtur Augustinus, ita enim scribit epist. 105. pag. 306. ad Sixtum Presbyterum. Intentio intuenda est Apostoli, quomodo, propter gratiam commendandam nolit eum, de quo dictum est, Jacob dileri, nisi in Domino gloriari, ut cum ex eodem Patre, eadem matre, uno concubitu, antequam aliquid egissent boni aut mali, alterum Deus diligit, odit alterum, intelligat Jacob ex illa massa originalis iniquitatis, ubi fratrem suum, cum quo habuit communem causam, vi let per justitiam meruisse damnari, non nisi per gratiam se potuisse discerni.

Item in libro ad Bonifacium contra Pelagianos epist. 106. doctor gentium in fide & veritate istos geminos nondum natos, nihil boni & mali egisse testatur, ut gratia commendetur, ut quod dictum est, major serviret minori, non ex operibus, sed ex vocante dictum intelligatur, ut secundùm electionem Dei propositum maneret, non meritum hominis anteiret. Non enim dicit electionem Dei voluntatis humanæ sive naturæ, cum par esset in utroque mortis damnationisque conditio, sed electionem procul dubio gratiæ, quæ non invenit eligendos, sed facit. *fol.* 312.

Augustinus pro lupanaribus scripsit de ordine l. 2. cap. 4. fol. 334. Auser meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus. Constitue matronarum loco, labe ac dedecore dehonestaveris. De hoc acroamate Augustini Episcopus Anglicanus ita scribit: Augustinus cum ita scriberet, nec sanctus, nec Episcopus, nec Presbyter, nec denique Christianus erat. *Tom. I.*

TOMO II.

1. S. Augustinus putavit, Eucharistiam infantibus necessariam, epist 106. p. 315. Si autem credunt *sedi* Apostolicæ, vel potius ipsi magistro & Domino Apostolorum, qui dicit, non habituros vitam in semetipsis, nisi manducaverint carnem filii hominis, & biberint sanguinem, quod ita baptizati non utique possint, nempe aliquando fatebuntur, parvulos non bapti-

baptizatos vitam habere non posse, ac per hoc, quamlibet tolerabilius omnibus, qui etiam propria peccata committunt, tamen æterna morte mulctari. Et: quòd si absurdissimum est, & à justitia Dei penitus alienum, & tamen nullus, qui se meminit catholicæ fidei Christianum negat aut dubitat, parvulos non accepta gratia regenerationis in Christo, sine cibo carnis ejus & sanguinis potu, non habere in se vitam, ac per hoc pœnæ sempiternæ obnoxios, &c.

Bellarminus de Eucharistia l. 1. c. 7. Augustinus tribuit infantibus manducationem Sacramentalem non in re, sed in voto implicito.

2. Augustinus epist. 99. p. 284. putavit Christum aliquas animas in ipso inferno damnatorum eripuisse, solutis doloribus inferni non in omnibus, sed in quibusdam accipi potest, quos ille dignos ista liberatione judicabat: ut neque frustra illuc descendisse existimetur, nulli eorum profuturus, qui ibi tenebantur conclusi, nec tamen sit consequens, id quod divina quibusdam misericordia justitiaque concessit, omnibus necessum esse putandum sit.

Augustinus de Genesi ad literam l. 12. c. 33. fol. 498. Et Christi quidem animam usque ad ea loca, in quibus peccatores cruciantur, ut eos solveret à tormentis, *quos esse solvendos*, occulta nobis sua justitia judicabat, non immeritò creditur. Et: solutis doloribus inferorum, quia non poterat teneri ab eis, non video, nisi ut *quorundam dolores* apud inferos eum solvisse accipiamus, &c.

3. Idem de voluntate Dei non recto pede incessit, nam epist. 107. p. 323. ita scribit: ita quod dictum est, omnes homines vult Deus salvos fieri, *cum tamen multos nolit salvos fieri*, ideò dictum est, quia omnes, qui salvi fiunt, nisi in ipso volente non fiunt, & si quo alio modo illa verba Apostolica intelligi possunt; ut tamen huic apertissimæ veritati, in qua videmus tam multos *volentibus hominibus, sed Deo nolente salvos non fieri*, contraria esse non possint.

4. Augustinus videtur in Novatii sententia fuisse, eum, qui post susceptum baptismum insigne aliquod facinus in se admisisset, nunquam cum fratribus suis in gratiam redire, vel Ecclesiæ restitui posse, non quòd pœnitentiam agentem, merentem & lugentem peccatorem, ad divinæ misericordiæ disperationem adigere vellet, sed ut aliis exemplo & terrori esset. Itaque Beatus Rhenanus in argumento libelli Tertulliani de pœnitentia, in hac sententia, inquit, veterum permulti fuerunt, & in iis

etiam Augustinus. Sic autem loquitur Augustinus epist. 54. fol. 156. Quamvis autem cautè salubriterque provisum sit, ut locus illius humillimæ pœnitentiæ *semel in Ecclesia concedatur*, ne medicina urbis minus utilis esset ægrotis, quæ tantò magis salubris est, quantò minus contemtibilis fuerit, quis tamen audeat dicere Deo, quare huic homini, qui post primam pœnitentiam, rursus se laqueis iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis? Hoc ergò inter Ecclesiam & Novatum interesse videmus: ei, qui publicè peccasset, reconciliationis publicæ *locum semel tantum concessit Ecclesia*, Novatus omninò concessit.

TOMO III.

1. S. Augustinus stravit viam Calvino, verba Cœnæ Dominicæ tropicè id est figuratè esse intelligenda, de doctrina Christiana l. 3. c. 16. p. 37. Si præceptiva locutio est, aut flagitium aut facinus vetans, aut utilitatem aut beneficentiam jubens, non est figurata, si autem flagitium aut facinus videtur jubere aut utilitatem, aut beneficentiam vetare figurata est. Nisi manducaveritis, inquit, carnem filii hominis & sanguinem biberitis, non habebitis vitam in vobis, *facinus vel flagitium videtur jubere*. Figura est ergò, præcipiens passioni Domini esse communicandum suaviter atque utiliter recondendum in memoria, quòd pro nobis caro ejus crucifixa & vulnerata sit.

2. Tam bonos, quàm malos angelos statuit esse corporeos; de Genesi ad literam l. 3. c. 10. fol. 377. Quapropter etsi dæmones aërea sunt animalia, quoniam corporum aereorum naturâ vigent, & propterea morte non dissolvuntur, quia prævalet in eis elementum, quod ad faciendum quàm ad patiendum est aptius, &c.

Bellarminus de Ecclesia Triumphante l. 1. c. 4. Angelos habere corpora aërea vel ignea, naturaliter unita D. Augustinus opinatus est.

3. De Ecclesiasticis dogmatibus c. 74. p. 146. Baptizatis tantùm iter esse salutis credimus. Nullum catechumenum, quamvis in bonis operibus defunctum, vitam æternam habere credimus, excepto martyrio, ubi tota Baptismi Sacramenta complentur.

Bellarminus de Ecclesia militante l. 3 c. 3. p. 45. auctor libri de Ecclesiasticis dogmatibus c. 74. apertè respondet, catechumenos non salvari. *Sed hoc nimis durum esse videtur.*

4. Augustinus statuit omnia in momento ἀϊδίως καὶ ἅμα, simul esse condita, de mirabilibus S. Scripturæ c. 1. p. 501. Sed quamvis per septem dierum alternationem omnis instituta fuisse creatura perhibetur: non tamen

tamen hæc dierum alternatio per spatium temporis intelligitur, sed in his operum vicissitudo declaratur. Augustinum secuti Albertus Magnus, Philo Judæus, Cajetanus, & Procopius Gazæus. E contrario mundum esse factum particulatim & per sex dierum intervalla, Pererius probabiliorem asserit. Videatur Jacobus Gordonus fol. 16.

5. Idem sensit, Deum ædificasse costam mediatè per angelos', de Genesi ad literam l. 9. c. 15. p. 449. Aliter ergò quæritur, quemadmodum sit separatus Adam, costaque ejus sine ullo doloris sensu à corporis compage detracta sit. Hæc enim fortasse dicantur *potuisse per Angelos fieri*; formare autem vel ædificare costam, ut mulier esset, usque adeò non potuit, nisi Deus, à quo universa natura subsistit, ut nec illud quidem carnis supplementum in corpore viri, quod in illius costæ successit locum, ab angelis factum esse credideriin. &c. *Pineda in c. 10. Iob fol.* 384. Damnatur præterea hoc loco Philo, cum alijs hæreticis existimantibus humanum corpus productum fuisse ab angelis, quanquam August. lib. 9. Super Genes. ad literam c. 15. *potuisse fieri* doceat, ut in primi hominis corporis formatione aliquod ministerium adhiberint angeli &c.

6. Alphonsus à Castro part. 1. Nam idem beatus Pater sæpissimè anceps est & dubius, quid de Animæ Origine sentiendum sit.

De Genesi ad literam l. 10. c. 15. p. 460. Occulta ergò ista causa est: & utrisq; pariter, quantum existimo, nec suffragatur, nec adversatur. Cap. 16. p. 460. Non absurdè credunt, qui animos ex unius traduce sapiunt, nisi aliqua manifesta, & liquida, vel ratione, quæ scripturis sanctis non repugnat, vel earum ipsarum scripturarum autoritate redarguantur.

Cap. 17. p. 461. ita & hæc verba libri hujus aut magis eis favent, qui animarum traducem loquuntur, aut si & isti ea possunt pro se interpretari, inter utrosque alternant.

De Genesi ad literam l. 10. c. 23. p. 464. His igitur quantum pro tempore potuimus, pertractatis, *omnia paria, vel penè paria ex utroque latere* rationum testimoniorumque monumenta pronunciarem, nisi *eorum sententia*, qui animas *à parentibus creari* putant, de baptismo parvulorum *præponderaret*.

To. 1. Retractationum l. 1. c. 1. Nam quod attinet, ad ejus Originem, qua fit ut in corpore, utrum de illo unus sit, qui primum creatus est, quando factus est homo in animam vivam, an semper ita fiant singulis singuli *nec tunc sciebam, nec adhuc scio.*

An Cœlum sit animatum?

7. Jacobus Janſonius, Profeſſor Lovanienſis in Liturgicis ſeu expoſitione Canonis Miſſæ fol. 308. Cœli Cœlorumque Virtutes: D. Thomas arbitratur, auctorē præfationis id poſuiſſe ex ſententia eorum, qui putaverunt, Cœlum eſſe animatum, Solem ſimul, Lunam & ſtellas, quæc onfirmiter eſſent intelligenda per cælorem virtutes.

Quam ſententiam Auguſtinus profitetur ſibi eſſe *incertam*, ſicut & ſecundo de Geneſi ad literam profitetur, eam *non eſſe fidei contrariam*: & ſi vera ſit, quærit Auguſtin. num animæ cæleſtium corporum pertineant ſocietatem angelorū. Et quia D. Thomas attribuit Auguſtino, quòd putaverit pertinere debere, per id tolleretur inconveniens: quod alioquin apparet hic admitti, cum in medium angelorum inferuntur animata corpora cœlorum. Non enim conveniens inter illa recenſeri, qui bus oportet accenſeri. Cum verò illa ſententia hoc tempore *omnium judicio improbetur* &c.

Auguſtinus de Geneſi ad literam l. 8. c. 20. p. 440. Deus ſpiritualem creaturam corporali præpoſuit, quod ſpiritualis tantummodo per tempora mutari poſſet, corporalis autem per tempora & loca.

Lib. 8. c. 23. p. 441. Subdit primitùs omnia ſibi, deinde creaturā corporalem creaturæ ſpirituali, irrationalem rationali, terreſtri ē cœleſti &c.

Cap. 24. p. 441. Ac per hoc ſublimibus angelis ſubditè ruentibus, & Deo beatè ſervientibus, ſubdita eſt omnis natura corporea, omnis irrationalis vita, omnis voluntas vel infirma, vel prava, &c.

8. Auguſtinus de Geneſi ad literam l. 7. c. 24. fol. 448. Animam cum Angelis, ſine corpore, fuiſſe creatam, poſtea verò ad corpus acceſſiſſe. Illud ergò videamus, utrùm forſitan verum eſſe poſſit, quod certè humanæ opinioni tolerabilius mihi videtur, Deum in illis primis operibus, quæ ſimul omnia creavit, animam etiam humanam creaſſe, quam ſuo tempore membris ex limo formati corporis inſpiraret, cujus corporis in illis ſimul conditis rebus rationem creaſſet cauſaliter, ſecundū quā fieret, cum faciendum eſſet corpus humanum. Nam neque illud quod dictum eſt, ad imaginem ſuam, niſi in anima, neque illud quod dictum eſt, maſculum & fœminam, niſi in corpore, rectè intelligimus. Credatur ergò, ſi nulla Scripturarum autoritas ſeu veritatis ratio contradicit, hominem ita factum ſexto die, ut corporis quidem humani ratio cauſalis in elementis mundi, anima vero jam ipſa crearetur, ſicut primitùs conditus

ditus est dies, & creatus lateret in operibus DEI, donec eam suo tempore sufflando, hoc est inspirando, formato ex limo corpori insereret.

TOMO IV.

1. S Augustin. ad Simplician. q. 2. p. 446. statuit, *electionem à bonor. operũ præuisione pendere*: sed sicut præscientia vidit creditur ũ, ita præscientia videre poterat operatur ũ, ut quomodo dicitur elect' *propter fidem futuram*, quam præsciebat DEUS, sic alius possit dicere *propter futura opera* potius electum, quæ nihilominus præsciebat Deus. Et: non ergò secundum electionem propositum DEI manet, sed ex proposito electio: id est; non quia invenit DEUS opera bona in hominibus, quæ eligat, ideo manet propositum justificationis ipsius: sed quia illud manet, ut justificet credentes, ideò invenit opera, quæ jam eligat ad regnum cœlorum. Et: unde quod dictum est, quia elegit nos DEUS, ante mundi constitutionem non video, quomodo sit dictum, nisi præscientia.

Bellarminus de gratia & libero arbitrio l. 2. c. 15. p. 203. ait: Veruntamen est hæc opinio *parum congruens* cum Scripturis & liberis Augustini posterioribus; & ipsa ratione. Et: vides *quam aliter sapiat Augustinus senex, quam Augustinus juvenis*. Nam senex scripsit ad Sixtum & Paulinum, juvenis ad Simplicianum.

Hieronymus *Osorius* Episcopus Hispanus de Justitia l. 9. p. 125. b. Ut à Clemente, inquit, & Origene & Eusebio ad Hieronymum usque pervenias; aut ut verius dicam, ab Apostolorum temporibus ad Augustinum usq; ; seriem hominum clarissimorum oratione recenseas, omnes videbis in hac sententia fuisse, ut Deus ab æterno tempore, secundum quod noverat eventurum id, quod erat in hominum potestate relinquendum, ita de singulis hominum personis statuisse; verbi gratia, prævidit Judam esse Christum proditurum, & idcircò *Iudam, multò ante quã nasceretur improbavit, & exitio sempiterno destinavit*. Similiter prospexit in Petro, *ob quam illi* misericordiam retribuere à tempore sempiterno constituit. In hac eadem sententia fuit Augustinus, ut illius scripta declarant, *sed aliquando tandem à reliquis omnibus atq; seipso discessit*.

2. Augustinus in quæstionibus V. & N. Test. q. 21. & 45. ait, mulierem non esse creatam ad imaginem Dei p. 508. Mulier autem, inquit, *velet* caput. Quare? Quia non est imago Dei.

P. 519. Aliquibus tamen videtur, quia in dominatione Dei imago est:

est factus homo, & quia dicit, & dominetur piscium maris & volatilium cœli & totius terræ, cum non solum viro sed & mulieri ista cernantur subjecta, quam constat Dei imaginem non habere.

Bellarminus de Sacramentis in genere l. 2. c. 10. p. 64. ait librum citatum non esse Augustini, sed alterius hæretici, qui multa docet & contra fidem & contra Augustinum.

Gratianus tamen citat nomine Augustini, secunda parte Decreti Causa 33. Quæst. 5. §. hæc imago Dei &c.

3. Augustinus in libro de Viduitatis bono c. undecimo fol. 730. Conjugia quæ post votum contrahuntur, *pejora adulteriis esse* affirmat. Quapropter non possum quidem dicere à proposito meliore lapsas, si nupserint, fœminas, adulteria esse, non conjugia; sed planè non dubitaverim dicere lapsus & ruinas à castitate sanctiore, quæ vovetur, *adulteriis esse pejores*.

Bellarminus in Apol. libri Concord. p. 371. S. Augustinum dicit, videri sibi conjugia, post votum castitatis non esse adulteria, sed vera conjugia, tamen esse *sacrilegia adulterio pejora*.

Idem de Monachis l. 2. c. 34. Matrimonium post votum simplex continentiæ illicitum quidem esse, sed tamen ratum *nec dirimendum*, post votum solenne nullum esse.

4. Augustinus in Epistolam ad Romanos quæst. 62. p. 853. scribit Pharaonem obturatum non peccasse in eo quod non obediebat Deo; quoniam obturato corde obedire non poterat. Verba sunt hæc: Non ergo hoc illi imputatur, quod tunc non obtemperavit, quandoquidem obturato corde obtemperare non poterat, sed quia dignum se præbuit, cui cor obturaretur priori infidelitate.

Bellarminus de Gratia & libero arbitrio l. 2. c. 70. p. 190. Igitur S. Augustinus cum ait Pharaonem non peccasse, quando jubenti Deo non parebat, videtur significare voluisse, non potuisse Pharaonem obedire ex corde, ita ut converteretur, & ideo non fuisse illi imputatum in peccatum, quod non converteretur. Quoniam pro eo tempore converti obturato corde non poterat, cum quo tamen bene cohæret, ut potuerit Pharao facere secundum substantiam operis, id quod Deus jubebat, & ideo peccasse quia non fecit. *Fortasse etiam sanctus Augustinus postea mutavit sententiam*: nam in alijs locis à nobis citatis, longè aliter loquitur de peccatis obturatorum, quam in eo libro loqui videatur.

To-

TOMO V.

1. Augustin. aliquot in locis statuit, animas ante judicij diem nec esse beatas, nec videre Deum. De Civ. Dei l. 12. c. 9. p. 216. Pars, inquit, civitatis DEI, quæ conjungenda immortabilis angelis ex mortalibus hominibus congregatur, & nunc mortaliter peregrinatur in terris: vel in eis, qui mortem obierunt, *secretis animorum receptaculis sedibusq; requiescit*, eodem DEO creante.

In Enchiridio c. 108. fol. 135. Tempus, quod inter hominis mortem & ultimam resurrectionem interpositum est, animas *abditis receptaculis* continet, sicut unaquæque digna est vel requie, vel ærumpa, pro eo, quod sortita est in carne, cum viveret.

In hac opinione etiam fuit JOHANNES XXII. de quo Johannes Gerson tom. 4. in sermo. Pascha. fol. 36. 2. 4. Propter quod insuper apparet falsitas doctrinæ JOHANNIS XXII. quæ damnata fuit cum sono buccinarum vel tubarum, coram Rege Philippo, avunculo tuo, per Theologos parisienses, *de visione beata, & credidit potius Theologis Parisiensibus, quam Romanæ Curiæ.*

2. Animalia quæ sexu carent, ut apes, in arcum non venisse, de civitate Dei l. 15. c. 27. p. 476.

3. Augustino *non sunt Antipodes*, de Civ. DEI. l. 16. c. 9. f. 297. Quòd verò & Antipodes esse fabulantur, idest, homines à contraria parte terræ, ubi sol oriatur, quando occidit nobis, adversa pedibus calcare vestigia, *nulla ratione credendum est.*

4. Augustinus in definitione Sacramenti dissentit ab omnibus Orthodoxis Patribus. Bellarminus de Sacramentis in genere l. 1. c. 11. p. 19. Sunt plures, inquit, definitiones apud Theologos, quæ breviter proponendæ & explicandæ sunt. Una est, signum rei sacræ. Altera paulò explicatior: invisibilis gratiæ visibilis forma. Hæ definitiones colliguntur ex Augustino, ita scribente lib. 10. de Civit. DEI c. 5. Sacrificium visibile invisibilis sacrificij Sacramentum, id est, sacrum signum est. Tantum Bellarminus.

Reformati præsidium suæ causæ potissimũm in eo ponunt, quod Augustinus Sacramentum & rem Sacramenti passim discernat: qua distinctione suum errorem de Cœna Domini confirmare conantur, videlicet panem & vinum in Cœna non alia ratione corpus & sangvinem

Christi esse, quàm quòd Signum nomen & appellationem signati habeat, in quo Mysterij ratio consistat. Quam pulchrè autem Augustinus cum alijs Patribus in eo, & secum ipse consentiat, apparebit.

B. Irenæus ita loquitur l. 4. c. 34. Quemadmodum qui est à terra panis percipiens vocationem Dei, jam non communis panis est, sed Eucharistia *ex duabus rebus constans, terrena & cœlesti*: sic & corpora nostra percipientia Eucharistiam, jam non sunt corruptibilia, spem resurrectionis habentia.

Quando ergò cum Irenæo Augustinus asserit, Eucharistiam duabus rebus constare, terrena & cœlesti, quomodo cum S. Augustino consentit, dicente: Sacramentum tantum constare pane & vino, non corpore quoque & sangvine Christi? Aliud enim secundum hanc Augustini distinctionem, est sacramentum, & aliud res Sacramenti.

(*Sacramenti partes ad ejus integritatem requiruntur. August. Tom. 9 Tract. 26. in Iohan. fol. 154. Aliud est Sacramentum, aliud est virtus Sacramenti.*)

Quod si Reformati amplius esse dixerint, quam panem & vinum, quia nomen & appellationem corporis & sangvinis Christi, pani & vino Cœnæ tribuunt, ut secundum Augustinum, Sacramentum non duabus rebus, sed tantum Re & nomine constet; Re, pane & vino, & nomine corporis & sangvinis Christi, ne sic quidem cum B. Irenæo consentient, quoniam duntaxat una re, cum nominibus alterius rei, non autem duabus rebus constabit.

Quomodo ergò alij cum Augustini distinctione consentient, qui inter Sacramenta & rem Sacramenti ita distinguunt, ut aliud dicant esse Sacramentum, & aliud rem Sacramenti? Item, impios, hæreticos, schismaticos, malos integri Sacramenti participes esse, & integra Sacramenta habere: sed rei Sacramenti (quæ secundum aliorum Patrum sententiam pars est præcipua substantialis seu integralis sacramenti) non fieri participes? Judicet nunc pius Lector, cum hæc Augustini distinctio cum reliquorum Patrum doctrina nullo modo conciliari possit, utri parti assentiendum sit?

Si enim Sacramentum aliud est, quam Res Sacramenti, neq; ad ejus integritatem Rei sacramenti requiritur, erraverunt patres Orthodoxi penè omnes, qui ad integritatem Sacramenti etiam rem Sacramenti necessariò requiri docuerunt. Quomodo enim Sacramentum erit sine re,

cu-

cujus causa potissimùm Sacramentum appellatur? Si verò secundum doctrinam patrum ad integritatem Sacramenti Res Sacramenti necessariò requiritur, sine qua signum non est sacramentum, distinctio B. Augustini consistere non poterit, sed unanimi consensu Patrum corruet.

TOMO VI

1. AUgustinus videtur statuisse, Christum esse mediatorem tantum rationæ humanæ naturæ, non etiam divinæ. Contra Faustum l. 16 c. 16. p. 222. Dissimilis homini Christus, quia Deus: & similis homini Christus, quia homo, quia de illo itidem scriptum, mediator Dei, & hominum, homo Christus Jesus.

Tract. 82. in Johan. mediator, inquit, Dei & hominum, non in quantum Deus, sed in quantum homo est Jesus Christus.

Idem verò *Tom.* 9. de ovibus c. 12. p. 748. non mediator homo præter Deitatem, non mediator Deus præter humanitatem. Ecce mediator, Divinitas sine humanitate non est mediatrix, humanitas sine divinitate non est mediatrix, sed inter divinitatem solam & humanitatem solam *mediatrix est humana divinitas & divina humanitas.*

Busæus contra Schwenckfeldium B. 4. a. & b. Augustinus tract. 3. in Johan. & in libris contra Maximum Arianorum Episcopum l. 1. c. 19. & lib. 3. c. 16. ait, Christum in majestate & gloria non deposiurum formam servi.

TOMO VII.

1. DE prædest. sanctorũ l. 1. c. 3 p. 842 Quid habes quod non accepisti, si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? Quo præcipuè testimonio etiam convictus sum, cum similiter errarem, putans *Fidem*, quâ in Deum credimus, *non esse donum Dei*, sed à nobis esse; in nobis & per illam nos impetrare Dei dona, quibus temperanter & justè & piè vivamus in hoc seculo. Quem *meum errorem* nonnulla opuscula mea satis indicant, ante Episcopatum meum scripta.

Rutilius Benzonus de Jubilæo p. 27. D. Thomas in 1. secundæ quæst. 124. art 5. ad primum existimat, Augustinum sententiam illam, quod fides justificationem mereatur, retractasse.

2. Dicimus ait Bellarminus de amissione gratiæ l. 6. c. 6. parvulos sine baptismo decedentes, dolorem animi habituros, quod intelligent, se beatitudine privatos, à consortio piorum fratrum & parentum alienos,

in carcerem inferni detrusos, & in tenebris perpetuis vitam acturos. Primum testimonium Augustini est l.1. de Origine animę c.9.p.783. Parvulis nõ baptizatis nemo promittat, inter damnationem regnumq; cœlorum quietis vel felicitatis cujuslibet atq; ubilibet quasi medium locum.

Bellarminus de Baptismo c.4 *Semper Ecclesia credidit, infantes perire*, si absq; Baptismo de hac vita recedant.

3. Augustinus docet, motus involuntariæ Concupiscentiæ licet hoc præcepto, Diliges Dominum Deum tuum, prohibiti sint, tamen adeo non esse peccata, ut non sit opus dicere pro eis, dimitte nobis debita nostra, contra Julian. Pelagian. l. 6. c. 5. p. 764. Sed cum dicit Apost. Jacobus, unusquisq; tentatur à concupiscentia sua abstractus & illectus: deinde cõcupiscentia cũ cõceperit, parit peccatũ, profectò in his verbis, partus à pariente discernitur; pariens enim est concupiscentia, partus peccatum. Sed concupiscentia non parit, nisi conceperit, non concipit nisi illexerit, h.e. ad malũ perpetrandum obtinuerit voluntatis assensum.

Bellarm. de amissio. gra. l.5.6.7.

Verum enim verò peccata venialia, remissione & misericordia indigent, Bellarm. de amissione gratiæ l.1.c.10. *Ergo etiam motus involuntarii concupiscentiæ remissione & misericordia indigent.*

4. Augustin. dubius fuit num laicis baptizatis liceat in casu necessitatis baptizare. Nam l.2. contra ep. Parm. c.13. proponit quæst. an non-baptizatus possit baptizare, & dicit, se non audere rem determinare, cũ in nullo generali Concilio res definita sit. Idem etiã habet l. 7. de Bapt. c.53.

Bellar. de Baptis. l.1. c. 7. p.107.

Deniq; Greg. II. in epist. ad Bonif. habetur etiã apud Gratian. Can. Quos à pagan. de consecr. dist. 4. jubet re baptizari à paganis baptizatos.

5. Bellarm. de gratia & libero arbitrio l.6.c.1.fol.278. Fuit unus ex errorib. Pelagianor. hominem posse credere sine speciali gratia Dei, ita enim refert S. Augustin. multis in locis, sed præcipuè in epist. 106. ad Paulin. & 107. ad Vitalem. In eodem errore etiam ante exortam hæresin Pelagianam fuisse Ticonium, refert idem Augustinus l.3. de doctrina Christiana c.33. in eodem fuisse Cassianum & alios quosdam in Gallia, propterea reliquiæ Pelagianorum dici meruerunt, cognosci potest ex epistolis Prosperi & Hilarij, & ex libro ejusdem Prosperi contra collatorem. In eodem etiam aliquando hæsisse ipsum Augustinum, testis est ipse in libro de prædestinatione sanctorum c.3. Deniq; hunc fuisse unum ex erroribus Fausti, perspicuum est ex libris eius de libero arbitrio.

TOMO VIII.

AUgustinus dubitavit, an Christus Judæ proditori dederit corpus suum

um & ſanguinem? Accepiſſe Euchariſtiam, probat in Pſal. 10. fol. 49. Chriſtus quid vobis fecit, qui traditorem ſuum tanta patientia pertulit, ut ei primam Euchariſtiam confectam manibus ſuis & ore ſuo comedendam, ſicut cæteris Apoſtolis traderet?

Negat in c. 13. Johan. Tract. 62. fol. 278.

Audiamus Cæſarem Baronium Tom. 1. Annalium Eccleſiaſticorum, Romæ excuſo an. 1588 ad annum Chriſti 34. p. 165. Confecta igitur à Domino Jeſu Chriſto Sacratiſſima Euchariſtia, diſtribuit ipſam Apoſtolis. An autem eandem Judæ impartierit, cum tradiderit eidem buccellam intinctam, & poſt buccellam introivit in eum Sathanas, atque ad accelerandam proditionem inde receſſit.

Scimus S. Auguſtinum ejus fuiſſe ſententiæ ac firmiter ſtatuiſſe, Judam nequaquam tunc ſacram Euchariſtiam cum cæteris participaſſe: non ut putant quidam negligenter legentes, tunc Judas Chriſti corpus accipit: intelligendum eſt enim, quòd jam his omnibus diſtribuerat Dominus ſacramentum corporis & ſanguinis ſui, ubi & Judas erat, ſicut S. Lucas evidentiſſimè narrat. Et deinde ad hoc ventum eſt, ut ſecundum narrationem Johannis apertiſſimè Dominus per buccellam intinctam atq; porrectam, ſuum exprimit traditorem. Fortaſſe per panis tinctionem illius ſignificans fictionem. Hæc ille. *Auguſt. in Johann. 13. tract. 62.*

TOMUS IX.

1. MArcus Antonius de Dominis de Repub. Eccleſiaſtica l. 5. fol. 149. citat Auguſtinum, quòd docuerit Tract. 26. in Johan. ab indignis corpus Chriſti non ſumi. Epiſcopus Africanus ita loquitur: Hoc eſt ergò manducare illam eſcam, & illum bibere potum, in Chriſto manere, & illum manentem in ſe habere. Ac per hoc qui non manet in Chriſto, & in quo non manet Chriſtus, procul dubio *nec manducat ſpiritualiter* carnem ejus, nec bibit ejus ſanguinem, licet carnaliter & viſibiliter præmat dentibus ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti; Sed magis tantæ rei ſacramentum ad judicium ſibi manducat & bibit, quia immundus præſumſit ad Chriſti accedere Sacramenta.

Pag 156. De menſa Dominica ſumitur quibusdam ad vitam, quibuſdam ad exitium. Res enim ipſa, cujus & ſacramentum eſt, omni homini ad vitam, nulli ad exitium, quicunq; ejus particeps fuerit.

Pars III. Decreti de Conſecrat. Diſt. 2. C. 65. fol. 2547. Sacramentum non veritatem Chriſti corporis accipit, qui ab eo diſcordat. Qui diſ-

cordat à Christo nec manducat carnem ejus, nec sangvinem bibit, etiamsi tantæ rei Sacramentum à dijudicium suæ præsumptionis quoditie indifferenter accipiat. &c.

Idem Augustinus de Civitate Dei l. 21. c. 25. p. 738. Denique ipse dicens, qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum, in me manet, & ego in eo, ostendit, quid sit *non sacramento tenus*, sed revera corpus Christi manducare & ejus sanguinem bibere: hoc est enim in Christo manere, ut in illo maneat & Christus. Sic enim hoc dixit, tanquam diceret, qui non in me manet, & in quo ego non maneo, *non se dicat aut existimet manducare corpus meum, aut bibere sanguinem meum.* Non itaque manent in Christo, qui non sunt membra ejus.

Antverp. 1617. *Iohannes Walterius Viringus* Soc. Jes. de triplici Cœna Christi l. 3. c. 7. p. 111. existimat videri excluſum Cœnâ Eucharistica proditorem, testimonio Clementis Romani, Dionysii Areopagitæ, Georgii Pachymeræ, Joachimi Perionii, Hilarii, Victoris Antiocheni, Ruperti Abbatis Tuitiensis, Innocentii Papæ, Zachariæ Chrysopolitani, Francisci Turriani & Sebastiani Barradii.

2. Augustinus videtur sensisse, *eadem* esse Sacramenta V. & N. T. ita enim loquitur Tom. 9. de utilitate pœnitentiæ fol. 702. Sicut studiosi autem & benè vigilantes, verba Dominica attendite, ut proficiatis & legere & audire noveritis, *eundem*, inquit, *cibum spiritualem manducaverunt.* Quid est *eundem*, nisi quia *eum, quem etiam nos?*

Bellarminus de Sacramentis in genere l. 2. c. 17. p. 76. Unum est hic observandum, Augustini expositionem, qui per eandem escam spiritualem 1. Cor. 10. intelligit, significari *eadem esse Sacramenta vetera & nova*, quoad vim significandi, & inde illam escam dictam esse spiritualem, non esse quidem contra nos, ut jam ostendimus, *tamen non esse necessariò sequendam.* Nam si per escam spiritualem intelligeremus Escam spiritualiter intellectam, ut vult Augustinus, tunc soli justi eam manducassent. Id quod fatetur Augustinus, & ideò notat, Paulum dixisse: Patres nostri eandem escam spiritualem manducaverunt: non autem Patres vestri, quia loquebatur solum de justis, qui sunt nobis similes. Christum autem Johan. 6. dixisse, Patres *vestri* manducaverunt Manna, non Patres nostri, quia loquebatur Dominus de malis Judæis, qui non manducaverunt illam escam spiritualiter. At hoc repugnat Apostoli verbis, qui ait; Patres nostri omnes eandem escam spiritualem, & per omnes intelli-

telligit non omnes juſtos tantùm, ſed omnes abſolutè, tam bonos, quàm malos, qui in deſerto illo fuerunt. Nam ſubjungit: ſed non in pluribus eorum beneplacitum eſt Domino. Et paulò ante dixerat: Patres noſtri omnes ſub nube fuerunt, & omnes mare tranſierunt. At certè non tantum boni, ſed etiam mali ſub nube fuerunt, & mare tranſierunt. *Verior igitur eſt Chryſoſtomi & Cyrilli* expoſitio & aliorum interpretum, quos ſupra ſecuti ſumus. Nec mirum eſſe debet, ſi *anteponimus* in hujus loci explicatione Chryſoſtomum Auguſtino.

TOMO X.

AUguſtinus Tom. 10. incidenter agit de Antichriſto ſermone 45. pag. 118. Bellarminus autem de Romano agens Pontifice l. 3. c. 12. p. 287. ita ſcribit: de ANTICHRISTO plures errores fuerunt olim. Primus, quòd Antichriſtus ſit naſciturus de Virgine opera Diaboli, quomodo Chriſtus de Virgine natus eſt opera Spiritus Sancti. Refert hunc errorem auctor opuſculi de Antichriſto, quod habetur ſub nomine AUGUSTINI in fine tomi noni, quod opuſculum probabile eſt eſſe Rabani, certè Auguſtini eſſe non poteſt. Error eſt manifeſtus: nam producere hominem ſine ſemine viri, eſt opus ſolius Dei, qui poteſt ſupplere omnes efficientes cauſas: quia ipſe eſt ſolus infinitæ virtutis, & continet virtualiter omnem perfectionem creaturarum. Diabolus autem, qui creatura eſt, poteſt quidem mira opera facere, applicando celerrimè activa paſſivis; at ſupplere virtutes activas cauſarum non poteſt.

Et quia certum eſt tantam tribuum Judaicarum factam fuiſſe confuſionem per internecionem Judæorum, opera Romanorum peractam, ut nullus Judæus proſapiam & tribum ſuam indicare queat, contra ſententiam vulgatam, quæ eſt, Antichriſtum naſciturum de tribu Dan, ante paucos annos Auguſtæ eximius Theologus ab Ægypto, *Hieronymus Vechetti Nobilis Florentinus*, ex profeſſo, in prægrandi opere, quòd de ſupputatione temporum ſcripſit, refutavit, & aſſeruit, *Antichriſtum ex Dania venturum*.

S. Franciſcus, referente F. Henrico Sedulio l. 2. Apologetici c. 12. pag. 122. ſurgens de Oratione, venit ad fratres turbatiſſimus, dicens: Ego vellem, quod iſtum habitum non inveniſſem. Dominus enim mihi revelavit, quòd *de Ordine meo exibit Antichriſtus & Secta ejus*. Proinde ex mente D. Hieronymi Vechetti, Antichriſtus erit *Danis*; aut ſecundum

reve-

revelationem S. Franciſco factam *Monachus Franciſcanus Latinus*, de quo B. Irenæus dudum prædixerat.

Antverp. 1559. *Ambroſius Novidius* Fraccus Ferentinàs in præfatione ſacrorum Faſtorum, ad Paulum III. conferens Sanctiſſimam Trinitatem, videlicet Deum *Patrem* cum Papa Paulo III. *Filium*, cum Imperatore Romanorum, *Spiritum Sanctum*, cum Rege Hiſpaniarum.

De Fratribus Minoribus, æs non tangentibus, ita canit lib. 10. fol. 129. b.

Scilicet ære emtus Deus eſt, corrumpimur auro,
Hincq́ nefas nummum tangere triſte putat.
Vnde ſed eſt habitus, quis cinctum reperit ipſum,
Curvé illis velent vincula rara pedes:
Quidvé brevis tonſura, tegat cur ſumma cucullus
Cur nota verſa placet, vitaq́ parca, canam.
Venerat hinc atas, animus, moresq́, juventa
Vanaq́ nec curis tempora certa ſuis.
Seu ſuperis viſum ſic, ut ſua ſacra juvarent,
Seu quia non alio ſidere natus erat.
Confeſa tactus vita, morumq́ pudore,
Pectore concepit numina ſacra ſuo.
Atque Deo plenus, populos urbesq́, peroſus,
Deſeruit celeri patria tecta fugâ.
Dum fugit, inquit: Opes ſunt nobis cauſa malorum:
Dives erat, pauper maluit eſſe Deus.
Regula Minorum erigo. *Contigerat ſilvas, ſemotaq́ luſtra ferarum,*
Ergo qua ladant, abjiciamus, ait:
Corporeq́ inprimis pretioſus cedat amictus,
Quicquid & ad cultus criminis antè fuit.
Cauſa mihi erroris deponite vincula plantæ,
Iteque jam nudi per loca nuda pedes.
Quique vagi circumfunduntur colla capilli
Tempora ſint circum parva corona mihi.
More meo agreſti capiti tollatur amictus,
Tortilis in nodos cingula funis eant.
Neve mihi poſſit nomen quoque voce nocere,
Dictus Ioannes non ero, Francus ero.

Præbet

Et quia menſa trahit, trahit & nos potus ab ara,
Nota ſit in primis ſic quoque cauſa cibi.
Prabeat herba dapes, currentia flumina potum,
Antra domum, ſtudium ſidera, ſaxa torum.
Dixerat: & lætus paucis vivebat in antro.
Ordinis & factus cauſa Minoris erat.
Venit in exemplum, ceperunt jura miniſtri
Inq; habitus toto corpore ſanctus erat.
Sic mores venere pij: ſic ſidera curæ: Corrupta Minorum regula.
Hac via ad Elyſium lege repente fuit.
Quò fugit heu ritus? Mutarunt ſecula factum,
Peneq; ſeceſſit ſanctior ille furor.
Scilicet & longo Pietas corrumpitur uſu,
Moribus & ſanctis longa ſenecta nocet.
Nam quibus ah, fuerant ſolea ſatis ante ſaligna,
Molliter in plantas rurſus aluta redit.
Exquiruntur opes & equus, torus unus & alter
Atque placet rerum commoditate frui.
Æra manu tangunt, pauperta sq; illa receſſit:
Si placet, ad fratres, jam precor illa redi.
Dicta quoque ipſorum Patientia filia fratrum,
Heu mihi, quàm raros nunc habet illa Patres!

Et hi ſunt nævi, quos ex X. Tomis obiter obſervavi: manet nihilominus S. Auguſtino ſua laus, ſua gloria, ſuus ſplendor; hoc unicum declaratum, non fuiſſe illum ἀναμάρτητον. A Proſpero Aquitanico de vita contemplativa l. 3. c. 31 p. 121. vocatur S. Auguſtinus Epiſcopus acer ingenio, ſuavis eloquio, ſecularis literaturæ peritus, in Eccleſiaſticis laboribus operoſus, in quotidianis diſputationibus clarus, in omni ſua actione compoſitus, in expoſitione ſuæ fidei noſtræ Catholicus, in quæſtionibus abſolvendis acutus, in revincendis hæreticis circumſpectus, in explicandis Scripturis canonicis cautus.

Itaque rectiſſimè ſcripſit Cæſar Baronius in Martyrologio fol. 457. *Canonicarum tantummodò Scripturarum ſingularis prærogativa, ut in eis cuncta vera, inconcuſſa certaq; narrentur.*

ORATIO III.

De S. Hieronymo Labili.

Nil sacri ignorans, Hieronymus, appositè audis,
Nomine nimirum conveniente rei.
Vnde, oracli instar reficis quoscunque fatigat
Quamlibet implicitis pagina sacra locis.
Robur ut hoc mentis doceat, LEO num tibi adhæret?
An quod ei (ut fertur) dum pede languet, ades?

Ita quondam in Fastis Ecclesiasticis *Nicolaus Oudaert* Bruxellensis Jurisconsultus cecinit.

Jacobus Bidermannus Soc. Jesu in Epigram. fol. 40.

Illyrici viden' ut longævus Dalmata cœli
Verberet impacta pectora nuda manu!
Seu gravis affusas illi sitis imperet undas,
Sive fames positas suadeat ulla dapes.
Ille famem pergit lachrymis restinguere fusis,
Ille gravem vivo diluit imbre sitim.
Ecce, tenet lapidem compresso dextera pugno,
Iratusque notat livida membra silex.
Et flagra fessa jacent, tergoque inverberata minantur,
Arcanusque gemit muta per ora dolor.
Et tamen illud adhuc veniunt Sirenes in antrum,
Bethleimumque subit maxima Roma suum.
Ipsa Venus Venerisque venit lasciva propago,
Nec silicem visum, nec flagra visa timet.
Perge ferire, Venus si visa timere recusat
Flagra, flagro certè tacta timere volet.

Ante omnes vero S. Augustinus contra Julianum Pelagianum l. 1. c. 2. nec S. Hieronymum, quia Presbyter fuit, contemnendum arbitreris, qui Græco & Latino eruditus eloquio, ex occidentali ad orientalem transiens Ecclesiam, in locis sanctis atque in literis sacris, usque ad decrepitam vixit ætatem. Tom. 7. p. 957. Imò ipse Hieronymus de se scribit Tomo 2. p. 210. *Neque enim ambimus Sacerdotium*, qui latemus in cellulis, nec humilitate damnata, Episcopatum auro redimere festinamus: nec electum Pontificem à Deo rebelli cupimus mente jugulare, &c. pecunias nec habemus, nec habere volumus; habentes victum & vestitum his contenti simus.

De

De quo Marcus Antonius de Dominis l. 4. p. 401. Scias verò Hieronymo, viro sanctissimo injuriam non levem fieri, quia vili palliolo fuit semper contentus, & vestimentorum fastum in clericis tantopere reprehendit, purpura fulgens admodum nostrorum Cardinalium pingitur, *qui ne Cardinalis quidem unquam Romanus fuit*, imò neque absolutè fuit in ulla Ecclesia Presbyter Cardinalis, quia in nulla Ecclesia unquam fuit incardinatus, & sub certo titulo collocatus. Et: Monachali professione, hoc est, à Clericali remotissima contentus, perpetuò clericalem vitam fugit. Et: Damaso in scribendis literis inservivit, nullum titulum Ecclesiasticum habuit, cujus ministerio esset fixè deputatus.

Augustinus epist. 9. ita Hieronymum alloquitur: quare arripe, quæso ingenuam & verè Christianam cum charitate severitatē, sed illud opus corrigendum atque emendandum, & παλινῳδίαν, ut dicitur, cane: incomparabiliter enim pulchrior veritas Christianorū, quàm Helena Græcorū. *Tom. 2. p. 26.*

Proinde jam videamus, *an scripta Hieronymi sint authentica & tenenda omnia usque ad ultimum Iota*, quemadmodum Glossa Juris vult Canonici?

E Tomo I.

COntendit autem Hieronymus probare in epistola ad Heliodorum, & in altera ad Evagrium, Sacerdotes Christi corpus sacro ore conficere, quem lapsum Theodoretus Dial. 1. confutat scribens: οὐ τὴν φύσιν μεταβαλὼν, ἀλλὰ τῇ φύσει τὴν χάριτα προστιθεικὼς, Christus Dominus in S. Cœna non naturam panis mutavit, sed pani adjecit gratiam. 1. *Bellarm. de Eucharist. l. 3. c. 24.*

Minister non conficit ore suo Dominum suum:

Sacerdos est minister Christi.

Ergò Sacerdos non conficit ore suo Christum.

Deinde si Sacerdos est creator sui creatoris, est etiam redemtor sui Redemtoris, est etiam sanctificator Spiritus Sancti Sanctificatoris, quæ omnia sunt blasphema.

2. Idem docuit in epistola ad Oceanum de Monogamia Clericorum, matrimonium cum pluribus simul uxoribus, id est πολυγαμίαν non fuisse contra legem ullam, sed potius secundum legem. 2. *Bellarm. de matrimonio c. 11.*

E Tomo II.

HIeronymus in libro contra Vigilantium docuit, sanctorum animas, sicut 3. *Bellarm. de*

Eccl. triumph. l. 1. c. 20. sicut etiam angelos mirâ quadam celeritate naturæ *quoddammodo esse ubique, & per se audire preces* supplicantium. Quam sententiam ipse Cardinalis Bellarminus ibidem confutat.

Idem non tantùm *secundas nuptias* improbavit, fornicationi eas conferens, sed simpliciter in ipsum conjugium, quod ordinatio Dei est, iniquus fuit. Adversus Jovinian. l. 1. scribit: Quamdiu impleo mariti officium, non impleo Christiani: & paucis interjectis: si semper orandum est, nunquam ergò conjugio serviendum. Idem, si prudentia carnis inimicitia est in deum, arbitror eos, qui serviunt officio conjugali, quod prudentiam carnis diligant, & in carne sint. Concedit quidem deus nuptias, concedit digamiam, & si necesse fuerit, fornicationi & adulterio præfert trigamiam, &c. Ergò quod concedit, nec bonum, nec bene placens est, nec perfectum.

Pag. 43.

Pag. 44.

4. Idem lib. 1. contra Jovinianum scribit, incertum esse, an in statu innocentiæ propagatio per nuptias futura fuisset.

Bellarminus de amissione gratiæ l. 3. c. 11. ait, hanc opinionem meritò refelli à S. Thoma, Augustino cæterisque Theologis.

E Tomo III.

3. HIeronymus tomo 3. c. 204. in principio Hebraicarum traditionum, in illud, plantavit dominus paradisum Genes. 2. asserere videtur, quòd priusquam cœlum & terram deus crearet, paradisum ante condiderit, sicut & legitur in Hebræo: plantaverat autem deus paradisum in Eden à principio. In Hebræo autem est מקדם mikkedem, *κατὰ διανοίαν*, Gen. 2. v. 8. Gegen dem Morgen.

E Tomo IV.

6. HIeronymus ad Demetriadem de Virginitate, postquam illi suasit, quòd Virginitas sanctitate morum ornata esse debeat, & quòd sola virtus proprium bonũ hominis sit, subindicare videtur, quòd spirituales divitiæ, quia ex nobis sunt, proprium bonum nostrum sint. Et de bonis externis ait: cuncta illa foris petuntur, & quicquid aliunde speratur, alienũ est. De divitiis verò spiritualibus & internis subjungit, hæc verò in tua potestate sunt, & verè propria, quæ non extrinsecus veniunt, sed in ipso corde generantur. Illa enim neq; omnis qui quærit invenit, neq; qui invenerit, semper tenet: quia ut ea commodare, ita & diripere casus potest: hæc autem & omnis qui quærit, & qui invenerit, eripi sibi nunquã timet.

Ista

Ista enim sola bona sunt, quæ sine voluntate neq; invenimus aliquando, neq; perdimus. Habes ergò & hic ; per quæ meritò præponaris alijs: imò hic magis, nam corporalis nobilitas atq; opulentia tuorum esse intelliguntur, non tua: spirituales verò divitias nullus tibi præter te conferre poterit. In his ergò jure laudanda es, in his meritò cæteris præferenda es, quæ nisi ex te, & in te esse non possunt. Nævus contra Hieronymum ex his verbis deducitur, quia *spirituales divitias ex nobis esse asserit*, & ex eo, quod qui semel invenerit, eripi sibi nunquam timet.

Bellarminus de libero arbitrio l. 6. c. 6. Hieronymus l. 3. contra Pelagianos bis repetit, *nostrum esse velle*, Dei autem, ut impleamus, quod volumus. Itaq; initium quidem regenerationis humanæ Hieron. audet assignare viribus, perfectionem Spiritus S. gratiæ demum tribuit.

7. Idem in regula Monachorum, in fine Cap. de Pœnitentia, peccatorem sorde aliqua maculatum, de Ecclesia Christi non esse. Thomas Aquinas autem (ut & Concil. Tridentinum, quod *fideles* vocat fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, cæterosq; omnes, qui lethalia committunt peccata) definit, quòd fides solùm per peccatum infidelitatis, aut hæresin corrumpatur: nullum aliud mortale valere fidem corrumpere. Probatio illius est, ut ait Thomas, quia unumquodq; per suum contrarium corrumpitur: charitati autem contrariatur omne mortale, & ideò illam corrumpit: fidei verò infidelitas tantum aut hæresis contrariatur. Ergò solùm infidelitas vel hæresis fidem corrumpunt. *Sess. 6. c. 15.*

E Tomo V.

8. Hieronymus in illud Esaiæ 16. in tribus annis mercenarij auferetur gloria, inquit, *si castum me simulo*, & aliud est in conscientia mea, habeo non gloriam mercenarij, ad supplicia peccatoris, quia in comparatione duorum malorum *levius est peccare apertè*, quàm simulare & fingere sanctitatem. Doctor sanctus disp. 2. 2. q. 111. art. 4. qui sanctitatem simulat, quamvis sit in peccato mortali, ipsa simulatio non semper est peccatum mortale, sed quandoq; veniale. Et: eadem est ratio de mendacio & simulatione: mendacium verò officiosum & jocosum est veniale: quia charitati non repugnat. Idem erit ergo de simulatione, quando non repugnat charitati.

9. Idem in illud Esa. 66. Vermis eorum non morietur, & ignis eo-

rum non extinguetur, duas expositiones sine nomine autorum adfert: prior docet, ignem inferni esse metaphoricum, in sola afflictione conscientiæ ac memoriæ positum: altera, ignem inferni tandem aliquando finiendum: quas cum non confutet, Rufinus arbitratur tanquam utriusq; dogmatis fautorem.

10. Præterea in cap. 13. Jeremiæ, regiam potestatem Sacerdotali esse præferendam. Non solùm vulgus ignobile, vilisq; plebecula, sed Reges Ecclesiarum, qui sedent super thronũ, Sacerdotes quoq; ipsi, secundus in Ecclesiastico honore gradus, varietate peccatorum complentur.

Notentur verba, *Sacerdotes secundus gradus* in honore Ecclesiastico.

11. Chiliastarum opinionem, duas resurrectiones asserentium, non absolutè damnavit.

Hieronymus lib. 4. in Jerem. 19. explicans hunc locum contra populum istum & civitatem istam sicut conteritur vas figuli, quod non potest ultra restaurari, videtur dogma Chiliastarum non damnare, sed unicuiq; liberum esse sentire quod velit. Duas enim futuras carnis resurrectiones affirmabant, primam bonorum, secundam verò malorum post mille annos. Christum verò à prima usq; ad secundam resurrectionem mansurum in terris, ibiq; per mille annos cum sanctis & dilectis suis regnaturum in maxima pace, affluente undiq; incredibili omnium terrestrium felicitate, *& deliciarum*. Hieronym. autem sic scribit supra locum citatum, perspicuè hoc non de Babylonica, sed de Romana dicitur captivitate. Post Babylonios quippe & urbs instaurata, & populus reductus in Judæam, & abundantiæ pristinæ restitutus est. Post captivitatem autem quæ sub Vespasiano & Tito & postea accidit sub Adriano, usq; ad consummationem seculi, ruinæ Hierusalem permansuræ sunt. Quanquam autem sibi Judæi *auream & gemmatam Hierusalem restituendam putent*, rursumq; victimas & sacrificia & conjugia sanctorum *& regnum in terris* Domini Salvatoris: quæ licet non sequamur, *tamen damnare non possumus*, quia multi Ecclesiasticorum virorum & Martyres ista dixerunt, & unusquisq; in suo sensu abundet & Domini cuncta judicio reserventur. Et libro de Viris Illustribus, assertores hujus opinionis nominatim prodit. Augustinus ab hac sententia Hieronymi non abhorruit, qui non ausus eam appellare hæresin, nec errorem. Sic de ipsa de Civitate Dei l. 20. c. 7. scripsit: hæc opinio esset utcunq; tolerabilis, si aliquæ divitiæ spirituales in illo Sabbato scilicet mille annorum affuturæ sanctis

ſanctis per Domini præſentiam crederentur. Nam etiam nos hæc opinati ſumus aliquando.

12. Hieronymus de libero arbitr. ſcribens lib. 4. in Jeremiæ c. 23. Hæc, inquit, ſolent hæretici ſemper proſpera polliceri, & cœlorum regna peccatoribus pandere, ut dicant, parata ſunt tibi regna cœlorum, potes imitari majeſtatem Dei, ut *abſque peccato ſis*: accepiſti enim liberi arbitrij poteſtatem & legis ſcientiam, per quam conſequaris quod volueris, decipiuntque blanditijs miſeros, & maximè mulierculas oneratas peccatis, quæ circumferuntur omni vento doctrinæ.

13. Idem Comment. in c. 44. Ezechielis: Sacerdotes caput ſuum non radant; perſpicue demonſtrat, ne radant capita ſicut ſacerdotes cultoreſque Iſidis atque Serapidis non eſſe debere, nec rurſum comam dimittere, quod propriè luxurioſorum eſt Barbarorumque, ſed ut honeſtus habitus ſacerdotum facie demonſtretur, neque calvitium novacula eſſe faciendum, neque ita ad preſſum eſſe tondendum caput, ut raſorum ſimiles eſſe videantur. Et poſt pauca: *raſa capita habet ſuperſtitio gentilis.* Cap. 15. Et lib. 6. in Eſaiam explicans illud, in cunctis capitibus Calvitium & omnis barba radetur &c. ait: Si quid virilitatis haberi videbatur in barba, raſum à viro Eccleſiaſtico effæminatum & debile comprobetur. Et libro 3. in Eſaiam ediſſerens de illa Dei comminatione, in die illa radet Dominus in novacula, inquit; Ergo in iſta novacula acutiſſima, hoc eſt in rege Syriorum omnes capillos decoremq; barbæ, quod virilitatis indicium eſt, radet Dominus de Judea, ut nihil in ea forte, nihil pulchrum reſideat, ſed effeminatis hominibus, imo ignominioſis mulieribus comparetur. Epiphanius, Salaminæ Epiſcopus in tertio Panarij volumine adverſus Maſciliano: aſſerit, ſancitum eſſe ab Apoſtolis, & ex autoritate divinæ Scripturæ *ne barba raderetur*. Ejus verba ſunt hæc: ne corrumpas, hoc eſt, ne feces capillos barbæ, neque meretricio more ob coronam efferaris.

14. Hieronym. in expoſitione illius, Deos tuos non colimus, ſtatuam, quam erexiſti, non adoramus; ita cõmentatur: *Cultores Dei imagines Dei adorare non debent.* Ergo & Judices & Principes ſeculi qui Imperatorum ſtatuas & imagines adorant, hoc ſe facere intelligant, quod tres pueri facere nolentes, placuerunt Deo. Et notandæ proprietates, Deos coli, imagines adorari dicunt, quod utrumq; ſervis Dei non convenit.

E To-

E TOMO VI.

15. QUi tantum duo loca poſt hanc vitam ſtatuit, is apud Hetero doxos graviter errat.

Hieronymus tantum duo loca poſt hanc vitam ſtatuit.

Ergò Hieronymus apud Heterodoxos graviter erravit.

Nam lib. 3. Commentariorum in Amos exponens illud, ſi deſcenderint uſque ad infernum, inde manus mea educet eos, ſic habet: quando anima vinculis laxata corporeis volandi quò velit, ſive quò ire compellitur, habuerit libertatem, aut ad inferna deducetur, de quibꝰ ſcriptum eſt, convertantur in infernum peccatorum omnes gentes, quæ obliviſcuntur Deum. Et in inferno quis confitebitur tibi? Et, deſcendit in infernum gloria tua; aut certè ad cœleſtia ſublevabitur.

16. *An ſervandæ pudicitiæ cauſa liceat propria manu ſe interimere?* Hieronym. in commentarijs ſuper Jonam cap. 1. tollite me & mittite me in mare, ultro ſe offerentem ad mortem, ſic exponit, ut ſentire videatur, licere in perſecutionibus, caſtitatis ſervandę cauſa, mortem ſibi ipſi propria manu inferre. Ejus verba hæc ſunt: non eſt noſtrum mortem arripere, ſed illatam ab alijs libenter accipere. Unde & in perſecutionibus *non licet propria nos perimere manu, abſque eo, ubi caſtitas periclitetur colla ſubmittere.*

Ejuſd. ſententiæ putatur fuiſſe Ambroſius qui 3. libro de Virginibus, reſpõdens Marcellinæ ſorori ſuæ, de hac re percunctanti, arbitratur mortes earum fœminarum, quæ ut pudicitiæ conſulerent, manus ſibi conſciverunt, fuiſſe Martyria, idque oſtendit exemplo Pelagiæ Antiochenæ Virginis, ac duarum ſororum, ac matris ejus: quarum illa, ſubverſis prius Idolorum aris, ſe ferro peremit: illæ verò ſeſe una cum matre in fluvium demerſerunt.

Vide Euſeb. Cæſar. 8.

17. An Deus ſcientiam habeat & prudentiam rerum minimarum? Hieronymus in 1. cap. Habacuc in illa verba, mundi ſunt oculi tui, ne videas malum, ſtatuere videtur, Deum non habere ſingularem & peculiarem providentiam irrationabilium, ac certam & particularem notitiam minutuli animalis, ſed generali tantum & in ſpecie curam illorum gerere: ſic enim ſcribit: in cæteris animalibus quidem Dei diſpoſitionem & ordinem curſumque rerum intelligere poſſumus verbi gratia, quomodo naſcatur piſcium multitudo, & vivat in aquis, quomodo reptilia

& quadrupeda oriantur in terra, & quibus alantur cibis. Cæterum absurdum est ad hoc DEI deducere majestatem ut sciat per momenta singula, quot nascantur culices, quot ve moriantur, quæ cimicum & pulicum & muscarum sit in terra multitudo, quanti pisces in aqua natent, & qui de minoribus majorum præcedere debeant. Non simus tam fatui adulatores Dei, ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsos injurioſi simus, eandem rationabilium providentiam esse dicentes.

18. An sinus Abrahæ & infernus sint idem? Hieronymus Commentario 2. in c 9. Zachariæ: tu quoque in sangvine Testamenti tui emisisti vinctos de lacu, in quo non erat aqua: existimat sinum Abrahæ esse in inferno damnatorum, & idem utrumque esse. Sic enim habet: in sanguine passionis tuæ eos, qui vincti in carcere tenebantur, in quo non est ulla misericordia, tua clementia liberasti, &c. In hoc lacu inferni morabatur dives ille quondam purpuratus, cujus lingva magniloqua pœnarum exurebatur incendijs & in tantum nulla habebat pœnarum refrigeria, ut extremi digiti pauperis tincti in aqua refrigerium postularet.

19. An Electio & Reprobatio sint ex præscientia meritorum? Hieronymus in Commentario Malachiæ 1. hoc explicans: Jacob dilexi, Esau autem odio habui, non longè abesse videtur à sententia Pelágianorum asserentium, electionem & reprobationem oriri ex præscientia meritorum, siquidem scribit: porrò dilectio & odium Dei, vel ex præscientia nascitur futurorum, vel ex operibus, alioqui novimus quod omnia Deus diligat, nec quidquam eorum oderit quæ creavit, sed propriè eos suæ vindicet charitati, qui vitiorum sunt & rebelles, & è contrario illos odit, qui à Deo destructa cupiunt rursus struere.

20. Hieronymus existimavit, Episcopos, si de Jurisdictione agatur, esse quidem *Presbiteris majores, sed jure Ecclesiastico, non divino.* Quæ sententia, inquit Bellarminus de Clericis l. 1. c. 15. de Romano Pontifice l. 1. c. 8. p. 201. falsa est, & suo loco refellenda. Idem ait, Hieronymum in illa sua sententia non adeò constantem videri, quia quandoque dicat Presbyteros Episcopis pares esse.

Oecumenius in acta Apostolorum p. 150. multi loquendi modum ignorant, maximè N. T. quo Episcopi nominantur Presbyteri, ac Presbyteri Episcopi.

Ad Philippens. p. 65. non quod in una civitate multi essent Episcopi, sed Episcopos vocat Presbyteros: tunc enim omnibus adhuc cõmunicabant: & Episcopi vocabantur Diaconi & Presbyteri, rursumq; Presbyteri dicebantur Episcopi.

In 1. ad Timoth. p. 234. Presbyteros dicit Episcopos: neque enim Presbyteri Episcopum ordinabant.

Ad Titum p. 289. Presbyteros autem vocat Episcopos.

In 1. Petri p. 523. Quòd enim & Episcopi dicantur Presbyteri, novit & Actorum liber.

E Tomo VII.

21. ANgelos & animas esse naturæ corporeæ. Hieron. in Comment. in Job. c 25. stellæ non sunt mundæ in conspectu ejus. Si enim angeli & cœlorum etiam corpora ad comparationem Dei, immunda esse dicuntur, quid putas homo existimandus est, cum sit putredo.

E Tomo VIII.

22. AN Oratio Christi semper fuerit exaudita? Hieronymus in Commentarijs Psalmorum pertractans hunc versiculum, Deus meus clamabo per diem, & non exaudies, inquit: clamavit Christus in cruce
2. Cor. 1. & oravit pro suis: exauditus; & non exauditus est: exauditus pro prædestinatis sicut in octo millibus, vel pro pluribus quàm quingentis fratribus: & non exauditus, h. e. pro illis, qui non erant prædestinati, de quibus dixit Evangelista, sanguis ejus super nos, & super filios nostros.

E Tomo IX.

23. HIeronymus in principio Commentariorum epistolæ ad Galatas c. 1. aggrediens expositionem tituli hujus, Paulus Apostolus non ab hominibus, nec per hominem sensit, quòd Petrus auctoritate & dignitate non fuerit Paulo superior. Evangelium non ab homine accepi, neque didici: quia petro non est inferior: ab uno Deo fuimus ambo in Ministerio ordinati. Rursus libro primo adversus Jovinianum indicat, petrum non esse cæteris Apostolis majorem. In epistola ad Evagrium confirmat, & adimit successoribus Petri potestatem super alios Episcopos.

24. Idem lib. 5. Commentariorum ad Galat. 5. declarans hunc locum, fructus autem Spiritus est charitas, alludere videtur ad Origenicum dogma de damnatis aliquando salvandis, in hæc verba: notandum quod post dilectionem gaudium sequitur: qui enim diligit quempiam, semper in ejus felicitate lætatur, & si cum viderit aliquo errore deceptum & peccatorum lubrico concidisse, dolebit quidem & ruere festinabit, sed non poterit gaudium mutare tristitia, sciens nullam rationabilium creaturarum apud Deum perire in perpetuum.

Ar

25. *An in Eucharistia sit vera & realis caro Christi?* Ephes. 1. in quo habemus redemtionem per sanguinem ipsius, indicare videtur, in Eucharistia non esse, verã ac realem Christi carnem, quæ pro nobis crucifixa est, neq; verũ illum sanguinem, qui pro nobis effusus est, sed sanguinem mysticum, & carnem spiritualem typicam, non in veritate, sed in figura. Verba Hieronymi sic habent. Dupliciter sanguis Christi & caro intelligitur, vel spiritualis illa atq; divina, de qua ipse dixit, *Caro mea verè est cibus, & Sanguis meus verè est potus*; & *nisi manducaveritis carnem, & sanguinem meum biberitis, non habebitis vitam æternam*: vel caro & sanguis, quæ crucifixa est, & qui militis effusus est lancea. Juxtà hanc divisionem & in sanctis ejus diversitas sanguinis & carnis accipitur, ut aliã sit caro, quæ visura sit salutare DEI, alia caro & sanguis, quæ regnum DEI non queunt possidere. *Hieronym. vult verba Cœnæ esse tropicè intelligenda.*

Hæc Hieronymi sententia alludere videtur ad ea, quæ Clemens Alexandrinus scripsit lib. 2. Pædagogi c. 2. in hæc verba: duplex est sanguis Domini: *alter enim est carnalis*, quo redemti sumus ab interitu, *alter verò spiritualis*, quo scilicet uncti sumus, & hoc est bibere Jesu sanguinem, esse participem incorruptionis Domini. Verbi enim virtus est spiritus, quemadmodum sanguis carnis commoderatæ.

Ad eundem sensum & consensum ante 80. annos *Bertramus* scripsit p. 106. sicut non corporaliter sed spiritualiter panis ille credentium corpus dicitur: sic quoq; Christi corpus non corporaliter, sed spiritualiter necesse est intelligatur. p. 100. b. Nam secundum creaturarum substantiã, quod fuerunt ante consecrationem, *hoc & postea consistunt*. Panis & vinum prius extitere: in qua etiam specie *jam consecrata permanere videntur*. Est ergò interius commutatum Spiritus S. potenti virtute, quòd fides aspicit, animam pascit, æternæ vitæ substantiam subministrat.

P. 99. Ex his omnibus, quæ sunt hactenus dicta, monstratũ est, quod corpus & sanguis Christi, quæ fidelium ore in Ecclesia percipiuntur, *figuræ sint* secundum speciem visibilem: at verò secundũ invisibilem substantiam, i. e. divini potentiam verbi, corpus & sanguis verè Christi existunt.

P. 89. At quia confitentur, & corpus & sanguinem Christi esse, nec hoc esse potuisse, nisi *facta in melius commutatione*: neq; ita commutatio corporaliter sed spiritualiter facta sit, necesse est, ut jam *figuratè* facta esse dicatur, quoniam sub velamento corporei panis corporeq; vini, spirituale corpus Christi, spiritualisq; sanguis exitit.

P. 87. b. Omnis enim *permutatio*, aut ex eo, quod non est in id, quod

efficitur: aut ex eo quod est, in id, quod non est: aut ex eo quod est, in id quod est. In isto autem Sacramento, si tantũ in veritatis simplicitate confideretur, & non aliud credatur, quàm quod aspicitur, nulla permutatio facta cognoscitur. Nam nec ex eo, quod nõ erat, transivit in aliquid, quod sit, quando fit transitus in rebus nascentibus. Si quidem non erant prius, sed, ut sint, ex non esse, ad id quod est esse, transitum fecerunt. Hic verò panis & vinum prius fuere, quàm transitum in sacramentum corporis & sanguinis Christi fecerunt. Sed nec ille transitus, qui fit ex eo, quod est esse, ad id quod est non esse, qui transitus in rebus per defectum occasum patientibus existit. Quicquid enim interit, prius subsistendo fuit: nec interitum pati potest, quod nunquam fuit. Hic quoque non iste transitus factus esse cognoscitur: quoniam secundum veritatem, species creaturæ quæ fuerat ante permansisse cognoscitur. Item illa permutatio, quæ fit ex eo, quod est, in eo, quod est, quæ perspicitur in rebus qualitatis varietatem patientibus (verbi gratia, quando quod nigrum fuerat, in album demutatur) nec hic facta esse cognoscitur. Nihil enim hic tactu, vel colore vel sapore permutatum esse deprehenditur. *Sic ergò nihil hic est permutatum, non est aliud, quàm ante fuit.*

Iohan. 6. Pag. 94. b. Sanctus Augustinus, Doctor Ecclesiæ præcipuus in lib. de doctrina Christiana tertio, taliter scribit: nisi manducaveritis (inquit Servator,) carnẽ filij hominis, & biberitis sanguinem ejus, non habebitis vitam in vobis, facinus vel flagitium videtur jubere. Figura ergò est præcipiens passioni Domini esse communicandum, & suaviter atq; utiliter recondendum in memoria, quod pro nobis caro ejus crucifixa & vulnerata sit. Cernimus quòd Doctor iste mysteria corporis & sanguinis Christi sub figura, dicit à fidelibus celebrari. Nam carnem illius sanguinemq; ejus *sumere carnaliter*, non religionis dicit esse, sed facinoris.

Claudius Espencæus de Continentia p. 94 Verùm alia multa viro sancto in virginitatis favorem exciderunt coacta & violenta.

26. *An angeli sanguine Christi sint purgati?* Hieronymus exponens hunc locum Ephes. 2. Veniens evangelizavit pacem, reprehensus est à Rufino, quòd Origenem imitatus affirmaverit, omnes creaturas tam homines, quàm angelos sanguine Christi purgatas, inquiẽs: crux Domini non solùm terræ sed cœlo profuit, non solùm hominibus, sed & angelis, & omnis creatura Domini sui cruore purgata est.

In S.

In S. Hieronymum.

Nomine de ſacro non vanum, Hieronyme, nomen
Eſſe tibi, prodit mens animuſq; ſacer.
Quantus honos fueris terris, Hieronyme, norunt
Cumque Eurо Zephyrus, cumque Aquilone Notus.
Nec Solis radiis nec clara, Hieronyme, laudi,
Qua fulges, toto eſt invius orbe locus.
Qui te, magne parens, Hieronyme, neſcit in orbe,
Hunc ſeipſum quis ſit, vix ego ſcire putem.
Exprompſit totas vires, Hieronyme, cum te
Tantum orbi virtus edidit alma jubar.
Omne decus vox hac, Hieronyme, una coercet,
Verboſa quid opus nectere laude moras?
Artubus humanis conſtans, Hieronyme (mirum)
Lucida pennata ſideramente colis.
Abſit corporea gravitas, Hieronyme, molis,
Alituum vivens atheris unus eras.
Te venerande Parens, Hieronyme, terra magiſtro
Et certo niti diſcit ad aſtra duce.
Fulminat ingenti fervens Hieronymus ore,
Eloquioque ſacro tollit ad aſtra ſolum.

Heribertus Roſweid. Soc. Jeſ. in vitis Patrum p. 538. de *Hieronymo.* Vir præter fidei meritum dotemque virtutum, non ſolum Latinis atque Græcis, ſed Hebraicis etiam literis eruditus eſt, ut ſe illi illi in omni ſcientia nemo audeat comparare. Catholici hominis ſcientia, ſana doctrina eſt, ex Sulpitio Severo.

Verùm Auguſtinus *Stenchus* aliter ſentit l. 2. de Conſtantini magni donatione pag. 231. b. Nihil ego nunc morabor, quid Hieronymus in Chronicis ſcripſerit, quem auſim dicere, *nihil veri de Conſtantino retuliſſe.* Cum eum crudeliter dicat interfeciſſe Criſpum, cum cauſas relictæ urbis nullas afferat, cum dicat, ab Arianis eum fuiſſe baptizatum, quæ teſtimonio antiquorum, multorumque Theologorum nullo modo vera eſſe probantur.

De prima veterum Germanorum fide, ejusque corruptione.

MIseram fuisse quondam *Germanorum* immò omnium populorum in gentilismo vel ethnicismo versantium conditionem, omnes Germani, omnes Christiani uno ore fatentur. Cum enim natura insitum in mentibus humanis sit, esse vim divinam atque sempiternam, qua omnia moveantur & conserventur, in ipsius divinæ naturæ notitia comparanda, de vera Dei invocatione, fuit olim ab hominibus sine ullo fructu omne studium vitæ consumtum. Atque in principio in eum errorem inciderunt, ut Soli, Lunæ, & Sideribus, nempe quibus neque pulchrius quidquam, neque salutarius cogitare poterant, divinitatem tribuerent. Deinde de cœlo delapsi (neque enim poterant animi, vitiorum pondere, quod augebatur indies, miserè depressi, in cœli regione diu peregrinari) Deum in terrenis sordibus, in impuris voluptatibus, in monstris horrificis inquirere & investigare cæperunt, atque tandem impurissima religione instituta, finem ulterius progrediendi sibi statuendum esse decreverunt, quasi jam fuissent id, quod ardentissimè concupierant, felicissimè consecuti. Itaque vero Deo furenter & impiè neglecto, tanta dementia vexati sunt, ut etiam flagitiis, & horrificis monstris, & quadrupedum & serpentûm simulachris immolarent, *Tibelenum*, Tifelenum, den Teufel invocarunt, si Tertulliano in apologetico c. 24. p. 40. credimus, & furias etiam atque adeò feritatis sempiternæ truculentiam divinis honoribus afficerent.

B. Rhenanus. Tibelenus Noricorum Deus.

Johannes Faber Episcopus Vien. serm. 9. fol. 25. Vocat eum aliquando scriptura Diabolum, id quod è Græco desumtum apparet, & apud Germanos à Tuibelino, qui Germanorum Deus erat, teste Tertulliano, in hanc horam nomen retinet, ut vocabulum *Tüfel* vocare soleamus.

Julius Cæsar de bello Gallico lib. 6. p. 206. Alii immani magnitudine simulachra habent, quorum contexta viminibus membra vivis hominibus complent, quibus succensis circumventi flamma exanimantur homines.

Hæc

Hæc fuit conditio quondam *Germanorum Ethnicorum, Germani* ad Christum *conversi* unius sanctissimæ Trinitatis invocatione fuere contenti, uno Mediatore, quod nec diffiteur Monachus Franciscanus Johannes Trándonch / qui in festo Matthiæ, dictum illud Matthæi 11. Venite ad me omnes, &c. ita paraphrasticè explicat. Der HErr Christus will so viel sagen: Kommet her zu mir/ lauffet zu keinem andern/ich will euch helffen/trösten und erquicken/ich bin ewer Mittler/Fürsprecher/Heyland und Seligmacher/ewer Vatter/Bruder/HErr und Meister: Bedärfft jhr etwas/ligt euch etwas an/das suchet bey mir/wollet jhr jrgend einen Patronen und Nothelffer haben zu der Justification, und ewiger Seligkeit/so lasset es mich zu forderst seyn. Ich bin der Heilige aller Heiligen/der Patron aller Patronen/der rechte Nothelffer/der Gnadenstuhl/euch vom Vatter verordnet/ich will ewer Richter/ und vollkommener Tröster/ Helffer und Erretter seyn.

Johannes Wild/Monachus Franciscanus, & ipse Germanus, vom verlornen Sohn: Darum nennet ers ein Kleid / dann es bedeckt die Sünde/wie David sagt: Selig seyn die denen jhre Sünde bedeckt seyn. Das beste Kleid heisset ers darum/daß dem Menschen seine Sünd nichts baß bedecken kan/dann das Verdienst und Gerechtigkeit Christi/ bringt auch dem Menschen die höchste Ehr/dann dardurch kompt er zu der ersten Unschuld. *homil. 8. p. 38. b.*

Wintertheil der Legenden am Tag aller Heiligen/fol. 144. Wann ein Seel zu Himmel fährt / so ist unser HErr selber Thorwart/und thut jhr die Himmels-Pforten auff.

Hæc sunt verè Germana, sincera, Christiana. Ἐδίδυξε καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτῶ ὁ ἐχθρὸς, ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν: dormientibus hominibus venit illius immicus, & seminavit zizania, inter triticum, abiitque. *Germani* ad Christum *conversi*, crediderunt unam esse viam in cœlum, Christum; vera fide apprehensum: inimicus autem homo, Christo adversus, id est Antichristus; hominum memoribus inserit; beatam Virginem *esse scalam albam*, ducentem Monachos facilius ad vitam æternam, relicta scala rubea, Christo. *Matth. 13.*

Hoc etiam patet exemplo, quod legitur in Chronicis nostris, quod quadam die S. Franciscus vidit duas scalas, unam rubeam, cui Christus innixus erat, & aliam albam, in qua Virgo erat. Et cum ad monita B. Franciſci fratres scalam rubeam ascendere conarentur, dum ire inciperent, retrò *Marinda parte 9. serm. 2.*

etro multi cadabant, & ascendere non poterant. De qua re S. Franciscus flendo dolebat: cui Christus dixit: fac ut fratres tui ad matrem meam currant, & ad scalam albam, atque *per eam* ascendant. Tunc B. Franciscus exclamare cepit, dicens, currite fratres ad scalam albam & ascendite per eam, quod facientes fratres, à B. Virgine læta facie susciebantur, & in cœlum *cum facilitate* ascendebant.

Dormientibus hominibus, sacrificulis persuadentibus, eundē honorē tribuendū Matri qui Filio debetur, eundem honorem tribuendū Reginæ qui Regi, cò venere dementiæ, ut honores Matris creverint, & Filii decreverint, aut obmutuerint. Manifesto exemplo patet, quod suppeditat Legenda Sanctorum, in die Purificationis Mariæ, Augustæ excusa ante centum & quinquaginta ferè annos: Darnach kam S. Peter mit dem Schlüssel/ und sprach zu jhm: O weh dir du geitziger Bapst/ dir stund deß Himmels Thür offen/ die ist dir nun versperrt worden. Da erschrack der Bapst gar sehr/ und gieng zu einem guten Mann/ und sagt jhm/ wie jhm geschehen wär/ und bath jhn daß er jhm riethe wie er thät. Da sprach er: Ist dir deß Himmels Thür verschlossen/ so gehe zum Fenster hinein/ das ist unser Fraw. Dann es stehet von jhr geschrieben/ sie ist deß Himmels Fenster worden. Da gieng der Bapst in die Capellen/ und bat unser Fraw/ und knyet nider/ und grüsset sie/ und lobet sie ohn unterlaß 4. Tag an einander. Da erschien jhm unser liebe Fraw/ und sprach zu jhm/ das ist mir leyd. Darnach fiel er aber 4. Tag für unser lieben Frawen/ und ruffet sie mit grossem Ernst und Andacht an. Da erschien jhm unser liebe Fraw/ und sprach zu jhr. Wer bistu? Da sprach sie/ ich bin Maria/ die Mutter der Barmhertzigkeit. Da sprach er: Darum daß du die Mutter der Barmhertzigkeit bist/ so soltu dich über mich erbarmen. Thustu das nicht, so verleurstu deinen Namen: Da sprach unser Fraw/ verleür ich dann meinen Namen/ ob ich mich nicht über dich erbarme? Da sprach er: Ja du verleurst jhn fürwar. Da sprach unser liebe Fraw/ darum daß ich meinen Namen nicht verliere mit den Wercken/ so hab ich kein Sorg umb deß Himmels Thür/ wann du komst zum Fenster hinein/ das ich selber persönlich bin.

An. 1496. im Winterthei.

Mariale Argentorati excusum per Martinum Simium l. 1. c. 21 fol. 5. Sicut nomen *Iesu*, secundùm Bernhardum, mel in ore, in aure melos, in corde Jubilus: sic & nomen Mariæ, & etiam amplius, si dicere audeamus: *Iesus* enim *quasi superbum nomen est*, & nimium potens, nostros humilius

humilius nomen affectus decet. Unde si in Iesu, aut Deitatis aut sexus virilis *austeritatem* aliquis vereatur, recurrat ad Mariam, in qua nihil horum est suspectum. MARIA enim nomen muliebre est, mansuetudinem præferens & commendans.

Quos non salvat Dei Justitia, salvat Mariæ Misericordia *infinita*, Michael de Hungaria in Extravagatorio. Coloniæ 1505. excuso. x 4. b.

Hæc non sunt vera, nec Germana, nec Christiana, sed idololatrica, blasphema, & Antichristiana.

Christus in opere redemptionis causam sociam non admittit.

Ambrosius de Institut. Virginis c. 7. p 164. Christi passio adjutore non eguit.

Bernhardus Tom. 1. p. 171. serm 3. de 5. processionis diebus. Ea nimirum hostia, sicut *sola* prodesse potuit, *sic sola sufficit*, nec Christum decuit simul & Petrum, aut Jacobum vel Johannem pro salute hominum pati.

Iohannes Capetius, Theologiæ Licentiatus, Insulensis Canonicus, de Indulgentiis, p. 100. ad marginem: Thesaurus non constat satisfactionibus sanctorum. *Anno 1595. Insulis.*

Itaque non ut fingunt Hæretici, Catholici miscent sanguinem sanctorum cum sanguine Christi, quasi ex utrisque consurgat & confletur unus thesaurus.

P. 110. His addamus pro nostra sententia aliquot Patrum conformem doctrinam, qui non patiuntur vel aliqua ex parte nos redemtos esse sanguine martyrum Et primum produco Augustinum, qui tractatu 84. in Evangelium Iohannis ita habet: etsi fratres pro fratribus moriamur, tamen in fraternorum peccatorum remissionem nullus sanguis martyris funditur, quod fecit Christus pro nobis. Imitari quis potuit morientem, nullus redimentem. Eum sic imitemur pia obedientia, ut ei nos comparare nulla præsumamus audacia.

Ambrosius in fine libri 6. in Lucam, aliæ cruces mihi nihil prosunt, sola crux Christi mihi utilis est.

Leo I. epist. 83. Quamvis multorum sanctorum in conspectu Domini mors pretiosa fuerit, nullius tamen insontis occisio propitiatio fuit mundi. Accepere justi, non dedere coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata sunt patientiæ, non dona justitiæ. Singulares quippè in singulis

gulis mortes fuere, nec alterius quisquam debitum suo fine persolvit.

His conformis *D. Thomas Aquinas* part. 3. q. 48. art. 5. ad 3. dicit, quòd passiones martyrum proficiunt Ecclesiæ, non per modum redemtionis, sed per modum exempli & exhortationis, secundum illud, sive tribulamur pro vestra exhortatione & salute. Ex his colligo, martyres propriè non profuisse nobis, imò nec sibi per suas passiones.

Tantum Iohannes Capetius, Theologus Belga.

D. Luthers Hauß-Postill/ in der andern Predigt vom Leiden Christi fol. 127. Es will unser lieber HErr Christus/ in seinem Leiden/ das er jetzt für sich hat/ keinen Gesellen haben. Dann auff jhn allein/ wie Esa 53. sagt/ hat Gott all unsere Sünde geworffen/ die hat er auch allein tragen/ und sich selbst darfür opffern müssen. Wol ists wahr/ daß die Jünger hernacher auch haben umb Christi und seines Worts willen müssen leiden/ wie er zu Jacobo und Johanne sagt/ den Kelch den ich trincke/ werdet jhr auch trincken. Aber deß HErrn Christi Leiden heißt ein Leiden für meine/ deine/ und aller Welt Sünde/ daß Gott dieselbe mir und dir/ und allen Christglaubigen umb Christi willen/ nicht allein nachlassen/ derselben nicht gedencken/ sondern auch Gerechtigkeit und ewiges Leben will schencken. Umb dieser Ursach willen will er allein seyn/ und niemand mit sich lassen fangen noch leiden.

Homil. 9. fol. 148. b. Das ist der rechte Unterscheid zwischen unsers HErrn Christi und unserm Leiden. Wir verdienen mit unserm Leiden nicht Vergebung der Sünden/ das richt allein das Leiden unsers HErrn Christi auß/ er ist allein das rechte Opffer und Lämblein Gottes/ das für aller Welt Sünd bezahlet und gnug thut darum hanget er am Creutz/ das ist/ das Creutz das wir tragen/ dienet darzu/ daß der alte Adam beschwert/ und der Sünde gewehrt werde. Daß aber Sünden vergeben werden/ solches ist allein Christi Werck und Verdienst.

Esaiæ cap. 53. v. 4. 5.

Verè equidem tulit, at nostros tulit ille dolores,
Et peccata luit, quæ nos contraximus ipsi,
Nos, nostrique Patres, seriq; subinde nepotes.
Ille suis nostrum lavit scelus amne cruoris,

Vulne-

Vulneribus plenus, noſtra ut commiſſa piaret.
Noſtra ejus de morte ſalus, de funere vita
Paxq; orta eſt, ſaniq; ejus livore valemus.

Eſaiæ 63. v. 3.

Certè ego calcavi ſolus, nec falleris, uvas,
Nec fuit auxilio quisquam de gente Deorum,
Sive hominum, ſolus vitem mihi, ſolus acuta
Excîdi falce, & prælo ſpumante ſubegi.

Ad majorem Jeſu Chriſti gloriam.

In Speculo S. Franci[illegible] excuſo Venetiis Anno 1504.

Pag. 134. Præ cunctis avibus diligebat quandam aviculam, quæ vocabatur *Alauda*, & dicebat de ea, ſoror alauda habet caputium, ſicut religioſi, & eſt humilis avis, quia vadit libenter per viam, ad inveniendum ſibi grana, etiamſi invenerit inter ſtercora, extrahit ea & comedit, volando laudat Dominum valdè ſuaviter, ſicut boni religioſi, deſpicientes terrena, quorum converſatio ſemper eſt in cœlis, & intentio ejus ſemper eſt ad laudem Dei.

ORATIO
De
S. Franciſco, altero Chriſto.

RObertus Bellarminus Cardinalis de Conciliis ſcribens l. 2. c. 17. p. 39 Omnia nomina, quæ in ſcripturis tribuuntur Chriſto, unde conſtat eum eſſe ſupra Eccleſiam, *eadem omnia* tribuuntur Pontifici. Hinc ſuccenturiatus miles Jacobus Gretſerus in Myſta Salmuriensi pag. 410. mentem ſuam ita exponit: Calumniatur, quòd Innocentius Pontificem vocat Sponſum Eccleſiæ; quin & rivalem Chriſti jam habes, clamat Plauſæus. Quieſce Calviniſta. Chriſtus principalis Sponſus eſt & Primarius, Pontifex Secundarius, & Chriſto ſubordinatus: quem-

admodum Christus est principale fundamentum Ecclesiæ, secundarium Petrus Apostolus, sine ullo Christi præjudicio.

Sic juxta Ecclesiasticum cap. 42. v. 25. Πάντα διπλᾶ ἀπέναντι τῶν ἀλλήλων καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐνδεᾶ ἐκάστου. Omnia gemina, unum appositum est uni, & est haudquaquam mancum, quodcunque ipse fecit.

Quemadmodum ergò Christus principaliter est agnus Dei, arbor vitæ, Α & Ω, calcator torcularis, creator, redemtor, sanctificator, fundamentum, janua, justitia nostra, judex, liber vitæ, perruptor, perpitiatio, sacrificium, scala cœli, Sponsus Ecclesiæ, veritas, via & vita: ita quoque Papa Romanus est secundarius agnus Dei, qui tollit peccata mundi, est arbor vitæ, calcator torcularis creator sui Creatoris, fundamentum secundarium Ecclesiæ, altera janua, justitia nostra, liber vitæ, mediator, perruptor, propitiatio, Sponsus Ecclesiæ, sed minus principalis est veritas, via & vita, scala cœli. Si hæc de Summo Pontifice verè dici possunt, multò magis de S. *Francisco* enunciari queunt, qui in sedem Luciferi locatus est, referente Speculo S. Francisci pag. 42. capitulo 62. Mane facto reversus est ad eum frater Pacificus, B. Franciscus stabat coram altari in oratione. Et frater Pacificus expectavit eum extra chorum, orans similiter coram crucifixo. Et cum cæpisset orare, elevatus & raptus est in cœlum, sive in corpore sive extra corpus solus Deus novit, & vidit in cœlo multas sedes, inter quas vidit unam *eminentiorem aliis*, atque præ omnibus gloriosam, fulgentem & ornatam omni lapide pretioso. Et admirans pulchritudinem ejus cæpit intra se cogitare, cujus esset illa sedes, & statim audivit vocem dicentem sibi: *Hæc sedes fuit Luciferi, & loco illius sedebit in ea frater Franciscus humilis.*

Venetiis 1504.

Pag. 80. Inducitur Dæmon ita loquens. Et quia ille *Stomachosus* fuit conjunctus crucifixo, & sic *transformatus* in ipsum, quòd Dominus omnium voluit *per eum fieri Christianos*. Ad hæc respondens Sacerdos arguit illum dicens: quare tu vocas S. Franciscum *STOMACHOSVM?* Respondit Dæmon cum maximo clamore, dicens: Quia ipse fuit de semine viri & mulieris exceptus, sicut cæteri homines: tamen humiliavit se in tantum, quòd propter assimilationem singularem Crucifixi, quam in animo & corpore

suo

ſuo geſſit, *meruit pluſquam omnes homines exaltari.* Et licet beatus Joannes Baptiſta ſit major ſanctus, qui ſit in paradiſo poſt matrem crucifixi, tamen ille *Stomachoſus* cum fratribus ſuis, vexillo explicato præcedit in cœlo poſt Apoſtolos & omnes Sanctos. Et ipſe obtinuit, illam ſedem glorioſi Luciferi principis noſtri. Et ideò non ſolùm non poſſum proprio nomine nominare, ſed magis odimus eum, quàm omnes ſanctos alios, imò cognoſcentes ipſum illa ſede Luciferi ſublimatum *plus cruciamur* ab illa gloria & ſublimatione ſua, quàm ab igne infernali.

Circa annum Chriſti 1200. (verba ſunt Valeriani Magni Mediolanenſis Fr. Ordinis Minorum Seraph. P. S. Franciſci, nuncupatorum Capuccinorum, in judicio regulæ credendi l. 8. c. 9. p. 249.) Spiritus Domimini invaſerat Franciſcum Filium cujusdam mercatoris Aſſiſiatis de valle Spoleti, ita ut nihil meditaretur præter eam vivendi rationem, quam intellexiſſet Deo acceptam. Cum verò inter Miſſarum ſolennia opportunè intendiſſet illi lectioni Evangelicæ, qua Apoſtoli inſtituuntur, ut annunciaturi regnum cœlorũ pergerent ſine ſacculo, ſine pera, ſine calceamentis, unica tunica contenti, mox ſeſe ad eam compoſuit normam, cumq; plures, eodem ſpiritu incitati, aſſociarentur, eis regulam præſcripſit, quam Romani Pontifices confirmarunt. Porrò Deus miraculo præter innumera alia inaudito voluit innoteſcere orbi, ſui conſilii rationem eſſe *in Franciſco revocare vivaciorem* Jeſu Chriſti crucifixi *memoriam*, & in ejus Ordine Apoſtolicæ vitæ expreſſa exempla: nam biennio ante ejus mortem exſtaſin paſſus, in monte Alverniæ, poſt diutinum arcanum colloquium cum Salvatore, qui cruci affixus ſibi apparuerat, deprehendit in ſuis manibus & pedibus *clavos* carni admatos, quorum capita duriora, velut eſſent ferrea, intra volas manuum, & ſupra pedum faſtigia, penetrabant artus illos ad partes oppoſitas, ad quas clavorum cuſpides inflectebantur. Latus verò circa præcordia erat apertum, velut eſſet lancea transfixum, quæ plagæ ut erant jugiter apertæ & *inſanabiles*, dolores acerrimos cauſant. Vir ergò Dei biennio ſic plagatus, converſatus inter homines, obtinuit, ut crederetur *deſtinatus à Deo* unà cum ordine à ſe inſtituto, in eum finem, quem dixi. Tantùm Valerianus. *Vienna* 1641.

Primò ergò ſciendum, teſte ſpeculo vitæ beati Franciſci & Sociorum ejus pag. 2. quòd beatus Pater noſter *Franciſcus in omnibus ſuis actibus fuit Chriſto conformis.* Nam ſicut Chriſtus benedictus in principio prædicationis aſſumſit ſibi duodecim diſcipulos, omnia relinquentes: ita *Venetiis* 1504.

B. Franciscus habuit duodecim socios electos, paupertatem aptissimè eligentes: & sicut unus de duodecim Apostolis laqueo se *suspendit*: Ita unus de duodecim socijs prædictis *Frater Iohannes de Cappella* nomine *se suspendit*. Et sicut illi sancti Apostoli fuerunt toti mundo admirabiles, & pleni spiritu S. ita isti sanctissimi socii Sancti Francisci fuerunt homines tantæ sanctitatis, quòd à tempore Apostolorum *mundus non habuit tam mirabiles homines*. Nam quidam eorum fuit raptus usque ad terium cœlum ut Frater Ægidius: quidam fuit tactus labijs ab angelo, calculo ignito, sicut Esaias, sicut Philippus Longus: quidam loquebatur cum Deo, ut amicus cum amico, quasi alter Moses, videlicet frater Silvester, frater purissimus: quidam volabat ad divinæ sapientiæ lumina, ut aquila, quasi Evangelista, sicut frater *Humilissimus*, qui scripturas profundissimas declarabat. Quidam fuit sanctificatus à Domino & Canonizatus in cœlo, cum adhuc viveret in hoc mundo, quasi sanctificatus in utero sicut frater Ruffinus, nobilis de Assisio, vir Christo fidelissimus, & sic omnes speciali prorogativa fulserunt.

Cap. 73. fol. 52. b. Beatus Franciscus studens *se in omnibus conformare* &c.

Fol. 96. Verissimus servus Dei Franciscus, quia in quibusdam fuit *quasi alter Christus*, datus in mundo &c.

Iacobus Biderman Agonistic. n l. 3. p. 612. Franciscum Catholici sciunt neque sacerdotem fuisse inauguratum, neque sacris operatum unquam, neque ut operaretur, adduci potuisse &c.

Bellarminus Concione 25. p. 216. Beatissimus pater Franciscus tanti fecit orationis studium, ut neque propter conciones, neque propter animarum conversionem, Orationem interrumpere vellet, donec *divina revelatione ei munus concionandi imponeretur*.

Bellarm. de gemitu columbæ l. 2. p. 156. Primarium Episcopi munus est Evangelij prædicatio.

Anno Domini MCCXVI. referente Gabriele Bareleta Dominicano, Sabbato post invocavit p. 42. b. apparuit Christus in aëre cum tribus lanceis, contra tria peccata Superbiæ, Luxuriæ, Avaritiæ. Virgo autem Maria genibus flexis provoluta ad pedes ejus dicens: O Fili, dabo tibi servos meos, videlicet Dominicum & Franciscum, qui mundū convertent ad te. Cui Filius: Mater mea, fas nō est, ut quidpiam vobis negem, sum contentus, ei parcere volo.

Idem

Idem in festo S. Dominici, sermone septimo p. 149. b. Anno Domini 1216. apparuit Christus in aëre *totus furibundus*, cum tribus lanceis, contra tria peccata Superbiæ, Luxuriæ, Avaritiæ. Virgo autem Maria genibus flexis ad pedes Christi provoluta: parce peccatoribus, quia dabo tibi duos servos meos, Dominicum & Franciscum, qui mundum convertent ad te. Quod & factum est, quia hi duo Ordines sunt duo candelabra in mundo.

Antiqua Catholica Ecclesia *unam viam in cœlum* agnovit: testis est Irenæus l. 5. c. 20. p. 466. Et Ecclesiæ quidem prædicatio vera & firma, apud quam *una & eadem salutis via* in universo mundo ostenditur. Hinc enim creditum est lumen DEI, & propter hoc sapientia DEI, per quam salvat omnes homines, in exitu canitur. In plateis autem fiducialiter agit, in summis muris prædicatur: in portis autem civitatis constanter loquitur. Ubi enim Ecclesia prædicat veritatem, & hæc est ἐπτάμυχος lucerna, Christi bajulans lumen. *Coloniæ* 1596.

Sanctus autem Franciscus faciliorem scalam ascendendi in cœlum fratribus suis ostendit; ita enim *Marrale* part. 9. serm. 2. p. 492. Hoc etiam patet exemplo, quod legitur in Chronicis nostris, scilicet, quod quâdam die *Franciscus vidit duas Scalas, unam Rubeam*, cui Christus innixus erat, & *aliam albam*, in qua Virgo erat. Et cum ad monita B. Francisci fratres scalam albam ascendere conarentur, dum ire inciperent, *retrò multi cadebant*, & ascendere non poterant. De qua re S. Franciscus flendo dolebat. Cui Christus dixit, fac ut fratres tui ad matrem meam currant, *& ad scalam albam, atque per eam ascendant*. Tunc beatus Franciscus exclamare cepit, dicens: Currite Fratres ad scalam albam, & ascendite per *eam*: quod facientes fratres, à beata Virgine læta facie suscipiebantur, *& in cœlum cum facilitate ascendebant*.

In Francisci Mauri Hispellatis Minoritæ lib. 13. Franciscíados, Antverpiæ Anno 1572. excuso, & Serenissl. Cosmo Medicæo dicato, legimus *solam beatam Mariam ducere in cœlum* p. 304.

Salve magna parens, cœli quæ sola *colonis*
Atria terrigenis gemmata recludis, & alta
Sede locas, opibusq; auges, regnisque superbis,
Salve nosque tuos ne dedignare clientes.
En læti (nos læta fove) tua castra subimus,
Abnuimusque bonis posthac servire caducis.

Chri-

Pariſ. Chriſtus Dominus tribus telis Orbem fulminare paratus, ſed à bea-
1621. tiſſima Virgine impeditus, *Iacobi Bidermanni* Soc. Jeſ. Epigram. p. 15.

Numen ubi celſo deſpexit ab æthere terras,
Vidit ibi ſtudiis omnia plena tribus.
Inde ſuperciliis incedere grandibus omnes,
Inde manum vetitis omnem inhiare lucris.
Ignibus inde omnes ardere Cupidinis. Et mox
Iſta triplex plectet crimina fulmen, ait:
Arreptoq; manus implevit fulmine, quale
Sparſerat in clades ante Gomorrha tuas.
Iamque ſtatas vindex in pœnas dextra ruebat,
Accidit ad Dominos cum bona virgo pedes.
Et quò ſpectat, ait, tanti Deus ira furoris?
Quemvé tribus ferient tela triſulca minis?
Cerno quidem terræ funeſta piacula, cerno;
Et dudum votis execror illa meis.
Si tamen irritant iſti tua fulmina mores,
Quando tuo intactus fulmine mundus erit?
Parce pia punire manu. Non cernis, ut ægro
Hic medicas orbi tendat & ille manus?
Hic Franciſcus erat, Franciſci erat ille gemellus
Alter ibi viſus Virgini, & alter erat.
Fulmina nunc peior timet altera mundus. An alter
Fulmina Franciſcus qui remoretur adeſt?

Colonia Cæterum rigorem primitivorum Franciſcanorum Franciſcus ipſe
1624. oſtendit in antiquitatibus Franciſcanis, à Philip. Poſquiero editis p. 46. Primò fratres & alii qui venerunt poſt illos uſque ad magnum tempus, affligebant corpora ſua ultra modum, abſtinentia cibi & potus, vigiliarum, frigore, aſperitate indumenti & labore manuum ſuarum, portabant ad carnem circulos ferreos, & loricas ferreas, & fortiſſima Cilicia, propter quod ſanctus Pater conſiderans, quòd hac occaſione poterant infirmari, & aliqui jam in parvo tempore erant infirmati, prohibuit in quodam capitulo, ut nullus frater portaret ſubtus ad carnem, niſi tunicam.

Idem Philippus Poſquierus & hoc habet pag. 240. Prædixit ſanctus Franciſcus coram Domino Hoſtienſi & fratribus multis, & populo fre-

frequentius prædicavit (prout socij sui qui audierant, scilicet Frater Bernardus, frater Leo, frater Angelus, sunt testes) quòd fratres sui malignis procurantibus spiritibus, à sanctæ simplicitatis & altissimæ paupertatis studio *recederent*, & pecunias Testamenti, & quæcunque legata reciperent, & locis pauperculis & solitarijs derelictis, in castris & civitatibus sumptuosa loca ædificarent, quæ non statum ostenderent pauperem, sed statum mundi, Dominorum & Principum: & quod privilegia ab Ecclesia, à summis Pontificibus *cum multa astutia* & humana prudentia & importunitate procurarent, & impetrarent præmissæ Regulæ & vitæ sibi à Christo revelatæ non solum relaxantia sed destruentia puritatem, quibus ad litigia & inferendas injurias, non solùm mundi hominibus, sed etiam religiosis & clero superbiendo præsumerent.

In speculo vitæ B. Francisci, & sociorum ejus, excuso an. 1504. Venetijs pag. 186. b. Legitur de S. Francisco, quòd oranti sibi apparuit leprosus, dudum defunctus, in specie pulcherrima, cujus laverat pedes & ulcera S. Franciscus, dixitque sibi: gratias tibi ago coram altissimo Deo, quia per tuum obsequium assecutus sum salutem. Ad quem sanctus ait: quid tibi de Ordine quem incepi, sentit cœlestis curia? Et ille dixit: Omnes simul Apostoli omni die flectunt genua coram Christo, dicendo: precamur Domine, altissimam tuam misericordiam, ut Ordinem nostrum, per Franciscum *renovatum*, in terra dignetis conservare. Et respondit eis Christus: Hanc regulam *per me vobis datam*, per beatum Franciscum *renovatam* usque in finem conservabo.

In eodem speculo p. 99. (*B. Maria*) clementer fratri devotè oranti puerum Jesum brachijs bajulans apparuit, Filium suum benedictum exorans, ut fratris pauperis misereretur, eum à tentationibus liberando; & dulcis puer ad Matrem: quid, inquit, mater mea à me postulas? ad me non pertinet, faciat ille, cui cura commissa est. Nam beato Francisco super fratres sui Ordinis *omnem potestatem meam delegavi*, ut nihil in eis facere possim, quod ipse non possit. Qui frater tentatus cum audisset, & se ad beatum Franciscum toto voto cordis converteret, se illicò ab omni tentatione sensit liberatum. Pium ergò Patrem toto corde veneremur, quem Rex Regum tam luculenter suis cicatricibus insignivit, *ut in omnibus & per omnia*, quantum fas est puræ creaturæ *assimiletur*.

In speculo p. 113. Sanctus Pater Franciscus illas sanctissimas pla-

gas, quas in manibus & pedibus ac latere Christus Dei Filius miraculosè impresserat, ita diligenter ab oculis hominum abscondebat, quod vix aliquis dum viveret, potuit audere ad plenum vel aspicere. Nam ibat semper deinceps calceatus & de manibus non nisi digitorum summitates apparebant: ita manus cum manicis abscondebat memorans illud, quod dictum est per angelum ad Tobiam: bonum est Sacramentum Regis abscondere, potissimè verò plagam lateris ita semper, dum vixit, obtexit, quod, excepto fratre Rufino, qui quasi quadam pia industria illam videre promeruit, nullus alius, dum viveret, *videre potuit*. Frater autem Rufinus triplici testimonio de sanctissima plaga lateris se & alios certissimos reddidit. Primò, quia cum lavare deberet femoralia sancti Patris, inveniebat ex parte dextri lateris multipliciter cruentata; propter quod certitudinaliter advertebat, quòd ille erat sangvis de plaga, qui de dextro latere defluebat. Deprehendebat Sanctus Franciscus fratrem Rufinum, quòd hoc advertebat, quando dicta femoralia explicabat, ut signum cerneret supra dictum. Iterum autem frater Rufinus, ut de hoc certior redderetur, cum semel scalperet sanctum Patrem, digitos manus in ipsam plagam immersit. Propter quod Sanctus Franciscus fortiter angustiatus, clamorem magnum emisit, dicens: parcat tibi Deus, ô frater Rufine, & quare hoc facere voluisti? Tertiò cupiens frater Rufinus illam venerabilem plagam corporeis oculis cernere, quadam charitativa cautela sancto Francisco dixit, rogo te, Pater, ut unam maximam cõsolationem facias mihi, quòd tunicam meam accipias in charitate paterna. Hoc autem faciebat Rufinus, ut cum S. Francisc. se spoliaret, dictam plagã, quam aliquando manu tetigerat, etiam oculis cerneret: ita factum est. Unde S. Francisc̃us charitativè S. fratris precibus assentiens exspoliavit se tunica sua, & tunicam illius accepit. Et quia illam solummodò habebat, dum se spoliaret, non se sic contegere potuit, quando frater Rufinus dictam plagam diligenter aspiceret. Et sic de illa plaga per tria testimonia fuit plenariè confirmatus, ad laudem DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

De mirabili Iejunio quadrageſimali sancti Francisci in Speculo p. 96. Verissimus servus DEI Franciscus, *quia in quibusdam fuit quasi alter Christus*, datus in mundo, ideò DEUS Pater tam felicem hominem in multis Christo Filio suo *fecit esse conformem*, sicut apparuit in sanctorum

rum ſociorum ſacro collegio, in ſtigmatum crucis mirando myſterio, & ſanctæ Qvadrageſimæ continuato jejunio. Namcùm eſſet in territorio Peruſino juxta lacum, fuit in die Carnisprivij apud quendã devotum ſibi hominem hoſpitatus, quem S. Franciſcus amore Chriſti rogavit, ut ipſũ in quadam inſula ipſius lacus, in qua nullus hominũ habitabat, transportaret in nocte, ſed ante diem Cinerum, ita quod nullus adverteret. Ille verò hoſpes ob magnam devotionem quam habebat in ipſo, hoc ſtudioſius adimplevit. Unde ſurrexit de nocte, & paravit naviculam, & in die Cinerũm ſanctum Franciſcum portavit ad Inſulam prælibatam. Sanctus verò Franciſcus nihil pro victu, niſi duos parvos panes ſecum portavit. Depoſitus autem in dicta Inſula rogavit portitorem ſuum, ut nulli hoc panderet, & quod ſe niſi in die Jovis ſancta requireret. Portitore verò ſuo recedente de Inſula, ſanctus Franciſcus ſolus remanſit. Et cum nulla ibi habitatio eſſet, ubi caput ſuum inclinare valeret, in *quandam denſam ſepem*, ubi vepres quaſi tugurium fecerat, ſubintravit, & ſtetit ibidem *immobilis per totam quadrageſimam nihil manducans aut bibens*. Prædictus autem hoſpes beatum Franciſcum in die Jovis ſancta, ſicut condixerat, requiſivit, & invenit, quod de prædictis duobus panibus, præter medietatem unius, nihil amplius erat tactum. Illam verò medietatem S. Franciſcus creditur tetigiſſe, ut Chriſto benedicto gloriam jejunij quadrageſimarij reſervaſſet, & cum illo modico panis vanæ gloriæ venenum expelleret: ita quod jejunavit exemplo Chriſti quadraginta diebus & quadraginta noctibus. In illo autem loco, ubi Sanctus Franciſcus pœnitentiam tam mirabilem celebravit, facta ſunt meritis ipſius multa miracula, propter quæ omnia cæperunt homines in illa inſula ex tunc habitationes conſtituere.

De humanitate & obedientia S. Franciſci & fratris Bernardi.

F. Philippus Boſquier p. 202. paratus ſum Pater, obedientiam in his, quæ dixero, permittatis. Reſpondit S. Franciſcus, aſſentio. Frater verò Bernardus dixit: dicatis pater, quidquid me vultis facere. Et S. Franciſcus ait: per ſanctam obedientiam præcipio tibi, ut ad puniendam præſumtionem & audaciam cordis mei, me jacentem *in terra calces* pede

tuo in gutture meo *calcando*, & alio pede ſuper os meum poſito, ita quod pedibus tuis me in gutture & ore ſic calcantibus tranſeas me ter, ex una parte ad aliam partem, & ſic tranſeundo dicas mihi improperia. *Jace*, inquiens, *ruſtice*, Fili Petri Bernardonis, & alias plures & majores injurias irrogabis, dicendo: unde tibi tanta ſuperbia, qui es viliſſima creatura? Quod audiens beatus frater Bernardus, durum fuit ſibi hoc facere: tamen propter obedientiam illud, quantum potuit, curialiter adimplevit. Et hoc facto dixit S. Franciſcus, amodo præcipe, frater Bernarde, quicquid vis, quod faciam, quia promiſi tibi obedientiam. Frater verò Bernardus ait: per ſanctam obedientiam tibi præcipio, quod, quandocunq; ſumus ſimul, de meis defectibus me corrigas & acriùs reprehendas. Quo audito, ſanctus Franciſcus ſtupuit valdè, quia frater Bernardus erat tantæ ſanctitatis, quòd S. Franciſcus habebat eum in magna reverentia.

In Speculo.

Pag. 123. Duobus annis ante obitum ſuum dum eſſet apud ſanctum Damianum in cella quadam facta de Storis, & ſummè affligeretur ex infirmitate oculorum, ita quòd ultra ſpatium quinquaginta dierum non potuit videre lumen diei, nec lumen ignis, factum eſt divina promiſſione, ut ad augmentum afflictionis & meriti ſui *venirent tunc mures in cellam ſuam*, qui die noctuque *diſcurrentes* ſupra ipſum & in circuitu ejus non ſinebant eum dormire, nec orare, nec quieſcere, imò quando comedebat, aſcendebant ſuper menſam ejus, & ipſum plurimum infeſtabant, unde tam ipſi, quàm ſocij ejus cognoverunt manifeſtè, quòd erat tentatio Diabolica.

Boſquierus pag. 184: Anno Domini 1310. die 23. Febr. cum fratres irent Ravennam ad Indulgentiam ſancti Johannis Evangeliſtæ, cumque illuc perveniſſent, hoſpitati ſunt in domo cujuſdam Dominæ divitis & honeſtæ & honoratæ, atque publicè cognitæ à civibus forenſibus, nomine Saneceſſe, & ſimul cum eis alij boni viri octo de civitate Bononienſi. Cœnantibus autem prædictis viris, & præfata Domina cum eisdem, cepit ipſa Domina loqui literaliter ita ornatè & ſapienter & profundè de multis & varijs ſententijs, ut omnes audientes redderet attentos, & eorum mentes cõverteret in ſtuporem. Unus verò ex diſcumbentibus nomine Jacobus de Bononia, præfatum Sacerdotem fratrem

trem Jacobum præ nimia admiratione respiciens, dixit ei: audis, quomodo illa mulier loquitur? Qui respondit, audio, & vehementer admiror. Sed quia idiota sum, nec ipsam possum intelligere, nec sermonibus profundis respondere. Et illa statim respondit: benè credo, quod nescis mihi respondere, nec est mirum, quia si hic essent omnes Sapientes Ordinis fratrũ Minorum, qui sunt *meliores & sapientiores* quã Ordines Prædicatorum, *ego sola omnes confunderem per Scripturas.* Tunc ait illi Sacerdos: est ne major & melior Ordo Minorum, quàm Prædicatorum? Respondet illa, est in triplo. Interrogata, ubi talia didicerit? Respondit in cœlo empyreo, de quo ejecta sum cum Lucifero, & alijs multis propter unam cogitationem, in qua omnes pariter consensimus. *In speculo pag. 78.*

Speculum p. 166. b.

Cum quidam frater domesticus fratri Ægidio diceret, frater Ægidi, bona nova nuncio tibi. Et frater Ægidius dixit, dicas. Et ille dixit, hac nocte ductus fui *ad infernum* & existens ibi, *nullum fratrem nostri Ordinis inveni.* Respondit frater Ægidius clamans & dicens, benè credo tibi, & hoc dixit ter & statim raptus fuit in se, & ad se reversus interrogavit frater dicens: quomodo intelligitur, quòd nullus frater sit in inferno? Respondit frater Ægidius, non descendisti tu in infernum, ubi sunt illi miseri, qui portant tunicam fratrum Minorum, & apparent fratres, opere tamen sunt contrarij. *Bosquier p. 416.*

Bosquier fol. 234.

Quidam sanctus frater devotus Ordinis Minorum, cum legeret legendam sancti Francisci; cogitavit in corde suo, quæ potuerunt esse illa verba, quæ dixit sibi Seraph, quando recepit sacra stigmata, & dicebat in corde suo. Hæc verba noluit dicere sanctus Franciscus, dum viveret corporaliter. Nunc autem cum non vivat corporaliter, fortè illa diceret, si rogaretur instanter.

Pag. 234. Cum frater devotus lutuosos pedes senis illius lavare inceperat, amoto luto, sacra stigmata apparuerunt. Quem cum frater ille inspexisset, amplectens, & tenens fortiter pedes illos, cum magna voce dixit: O frater, vel tu es Christus, vel B. Franciscus? Ad cujus vocem stupendam perterriti omnes fratres loci illius, octo numero, qui ibi stabant ad ignem, propter frigus, surrexerunt ad illa stigmata contuenda.

da. Quibus visis & tactis ab omnibus, & fratribus ex novitate & admiratione paventibus, inquit ille frater senex forensis. Non dubitetis fratres mei charissimi, sed aliquantulum audite me. Ego sum frater Franciscus, qui tres Ordines, secundum Dei voluntatem institui. Et cum sim rogatus quotidie per octo annos, ab isto fratre, qui pedes meos tenet, hodie maximè rogatus sum in Ecclesia post laudes, quas reddidistis ibidem, ut sibi revelare dignarer illa arcana verba à Seraph mihi dicta, quæ nulli hominum dixi, dum viverem, sed de voluntate & mandato divino. Nunc verò ad eum missus, ubi sibi coram vobis dicam, quod petit. Scias ergò frater charissime, quòd cum essem in monte Alverno, ob amorem passionis Christi, totus absorptus à Filio Dei, sua sacra stigmata accepi. Post impressa stigmata dixit mihi: *Scias quid fecerim tibi?* Ego dedi tibi stigmata mea insignita, *ut vexillifer meus effectus sis.* Et sicut ego in die transitus mei *ad Limbum* accessi, & meritis ac virtute istorum stigmatum omnes animas, quas ibi inveni, extraxi: sic etiam tu, *ut sis mihi conformis in morte, sicut es in vita, vadas ad purgatorium* quolibet anno natalitii tui, & omnes animas trium Ordinum tuorum, scilicet Minorum, Sororũ S Claræ, & Continentiũ, quas ibi invenies, in virtute & efficacia istorum stigmatum *ernas*, & ad gloriam perducas paradisi. Hæc autem verba nemini dixi, dum viverem, ne jactantia præsumtionis & inanis gloriæ videretur. Et quacunque die ante diem natalitii tui obierit, etiàmsi in vigilia, in crastinum eripias & ad gaudia paradisi deducas, quibus dictis statim disparuit.

Bosquier pag. 252. F. Massæus, cum aliquantulum sanctum Franciscum præcederet, in corde suo dicebat; sanctus verò Franciscus divino Spiritu illustratus, cui omnia occulta nuda sunt aperta, clamavit post tergum fratris Massæi, & cordis ejus *secreta patefaciens*, dixit; ad ea, quæ nunc cogitas, te tenebas, quia ista sunt bona & utilia tibi, sicut à Domino inspirata. Murmuratio verò prima, quam faciebas, est cœca, mala & superba, & à Diabolo tibi in anima seminata. Quod audiens frater Massæus & stupens, manifestè cognovit & perpendit, quòd sanctus Franciscus *cordis ejus arcana sciebat*, & insuper certitudinaliter comprehendit, quod sanctum Patrem in omnibus suis actibus Spiritus divinæ gratiæ dirigebat.

In Speculo fol. 79. Vos audivistis pluries, fratrem Jacobum de Pocali prædicantem Bononiæ, quòd S. Macarius *voluit facere pacem inter*

ter Deum & Diabolum. Et Dominus dixit Macario: si Diabolus vult dicere culpam suam coram me, parcam sibi. Reversus Macarius ad Diabolum, retulit sibi quæ dixerat Dominus. Respondit Diabolus, imò ipse Crucifixus debet genu flectere ante me, & dicere mihi culpam, quòd tot annis fecit nos stare in inferno. Tunc dixit Macarius, vade Satana, & expulit ipsum: ille verò nunquam apparuit sibi.

Quotidie se flagellavit testimonio Speculi fol. 117. b. Tantus erat fervor amoris & compassionis S. Francisci ad dolores & passionem Jesu Christi, & in tantum *se quotidie* pro ipsa passione interius & exterius afligebat, quòd pro propriis infirmitatibus non curabat. Unde cum per longum tempus usque ad diem mortis suæ fuisset passus infirmitates stomachi & epatis & splenis, atque à tempore, quo rediit ultra mare, habuisset continuè dolores maximos oculorum, noluit tamen inde habere unquam sollicitudinem, ut faceret se curare. Unde videns Dominus Hostiensis, quòd ita esset & fuisset semper corpori suo austerus, & maximè quòd lumen oculorum jam cæperat perdere, quia nolebat se facere curari, admonuit eum cum magna pietate & compassione dicens: Frater, non benefacis, quia non facis te curare cum vita, ut sanctitas tua sit utilis valdè fratribus, secularibus & toti mundo. Nam fratribus tuis infirmis compateris, & semper fuisti illis propitius & misericors: in tanta necessitate tua non debes tibi esse crudelis. Unde præcipio tibi, ut te curari facias & juvari. Ipse namque Pater sanctissimus, quod erat carni amarum, semper pro dulci sumebat, quia de humilitate & vestigiis filii Dei continuè immensam dulcedinem attrahebat.

Religionem suam per Ignem probare voluit.

Specul. pag. 55. b. Sanctissimus Pater noster beatus Franciscus zelo fidei & fervore martyrii incitatus, cum duodecim sanctissimis fratribus suis sociis ultra mare transivit, proponens recto tramite pergere ad Soldanum. Cum ergò venisset ad quasdam paganorum partes, in quibus tam crudeles homines custodiebant itinera, quò nullus Christianus poterat mortem evadere, Deo disponente, mortem quidem evaserunt, tamen capti, multipliciter afflicti & ligati durissimè ducti ad Soldanum. In cujus conspectu beatus Franciscus, à Spiritu S. doctus, tam divinè de sancta fide catholica prædicavit, quòd per ignem hanc se obtulit approbare,

Specu-

Speculum fol. 155. De Lupo redacto per beatum Franciſcum in magnam manſuetudinem. Accidit quoddam mirabile, & celebri memoria dignum in civitate Eugubij, dum adhuc ſanctus Franciſcus viveret. Erat namq; in territorio Civitatis Eugubiæ quidam *Lupus* terribilis magnitudine corporis, & ferociſſimus rabie famis, qui non ſolum animalia deſtruebat, ſed homines & fœminas devorabat, ita quòd omnes cives ibant muniti, cum egrediebantur terram, acſi deberent ad bella funeſta procedere. Nec tamen ſic armati valebant dicti lupi mortales dentes, ac truculentam rabiem evadere, qui eidem per infortunium obviabant. Unde tantus terror omnes invaſit, quòd vix aliquis extra portam civitatis audebat exire. Volens autem Deus notificare ſanctitatem ſancti Franciſci civibus ſupradictis, cum ſanctus moraretur ibidem, oſtendit per effectum mirabile. Nam S. Franciſcus compatiens illis, diſpoſuit exire obviam dicto *Lupo*: cui cives ſentientes hoc, frater Franciſce, ne portam exeas, quia lupus, qui jam multos homines devoravit, penitus te occidet. Sanctus verò Franciſcus ſperans in Domino Jeſu Chriſto, qui univerſæ carnis ſpiritibus dominatur, non clypeo protectus aut galea: ſed ſigno ſanctæ crucis ſe muniens, exivit portam cum ſocio, totam fiduciam jactans in Domino, qui credentes in eo facit ſine læſione aliqua, ſuper baſiliſcum & aſpidem ambulare, & cõculcare non ſolum lupum, ſed & leonem & draconem. Et fideliſſimus Chriſti miles Franciſcus non lorica ſuccinctus vel gladio, non aream bajulans vel arma bellica, ſed ſcuto ſanctiſſimæ fidei ſigno munitus iter aliis dubium ipſe carpere conſtanter incepit. Et ecce multis cernentibus de locis, in quibus ſpectandum aſcenderant, Lupus ille terribilis contra S. Franciſcum aperto totaliter ore cucurrit, contra quem S. Franciſcus oppoſuit ſignum crucis, & tam à ſe, quàm à ſocio, virtute divina Lupum compeſcuit, & curſum retinuit, ac os crudeliter apertum concluſit. Et advocans lupum illum, ait: *Veni hùc frater Lupe*, & ex parte Jeſu Chriſti tibi præcipio, quòd nec mihi, nec alteri noceas. Mirabile dictu, ſtatim facta cruce clauſit os terribile: & facto mandato ſtatim ſe ad pedes S. Franciſci inclinavit. *De Lupo jam factus eſt agnus*, eapite inclinato proſtravit. Sic autem jacenti dixit ſanctus Franciſcus Lupo, *frater Lupe*, tu facis magna damna in partibus iſtis, & horrenda maleficia perpetraſti, creaturas Dei ſine miſericordia Dei deſtruendo. Non ſolùm autem irrationabilia deſtruis, ſed quod deteſtabilius eſt, occidis & devoras homines ad imaginem Dei factos.

factos. Unde tu es dignus horrenda morte multari, tanquam prædo & pessimus homicida, propter quod clamant omnes contra te, & murmurant, & est tibi tota civitas inimica. Sed *frater Lupe*, ego volo inter te & homines istos facere pacem, ita quòd ipsi à te amplius non lædantur & tibi omnem offensam præteritam dimittentes, nec canes, nec homines te amplius persequentur. Et Lupus gestibus corporis & cauda & aurium & capitis inclinatione monstrabat illa, quæ sanctus dicebat, omnimodè acceptare. Et ait sanctus Franciscus, Frater Lupe, ex quo tibi pacem placet facere istam, ego promitto tibi, quod faciam tibi dare expensas continuas, donec vixeris, per homines civitatis istius, ita quod nunquam famem patiens amplius, quia ego scio, quod quicquid mali facis, facis propter rabiem tuę famis. Volo quòd tu promittas mihi, quod nunquam aliquod animal lædas, vel hominem, nec etiam damnum in cunctis rebus inferre præsumas. Promittis mihi ita? & Lupus signum evidens inclinato capite fecit, quod promittebat facere illa, quæ ei imponebantur. Et S. Franciscus ait: Frater Lupe, ego volo, quòd tu des mihi fidem, ut possim confidenter credere, quod promittis. Et cum extendisset S. Franciscus manum pro recipienda fide, Lupus etiam levavit pedem anteriorem dextrum, & blandè posuit super manum sancti Francisci, signo, quo poterat, fidem dando. Tunc S. Franciscus ait: Frater Lupe, præcipio tibi in nomine Jesu Christi, quòd venias amodò mecum, nihil dubitans, ut eamus ad faciendam pacem istam in nomine Domini. Et Lupus obediens statim ibat cum sancto Francisco, tanquam mansuetus agnus. Quod videntes illi de civitate, cæperunt vehementer mirari. Hæc novitas statim per totam insonuit civitatem, ità quòd omnes tam senes, quàm juvenes, tam mulieres, quàm mares, tam populares, quàm nobiles ad plateam civitatis simul convenerunt, ubi B. Franciscus morabatur cum Lupo. Congregata verò populi multitudine surgens B. Franciscus facit prædicationem illis mirabilem, dicens inter alia: quemadmodum propter peccata tales pestilentiæ à Deo permittuntur: & quomodo sit periculosior flamma vorax Gehennæ, quæ habet in æternum devorare damnatos, quàm rabies Lupi, qui non potest occidere, nisi corpus. Et quàm sit pavendum in hiatum infernalem demergi, quando tantam multitudinem unquam parvum animal in tanto pavore & periculo vos detinebat. Revertimini charissimi ad Dominum, & facite pœnitentiam dignam, à Lupo liberabit vos Dominus in præsenti & in futuro; ab igne baratri

devorantis. Et his dictis ait: audite charissimi, *Frater Lupus*, qui hic coram vobis astat, promisit mihi, & de promissione fidem exhibuit, facere pacem vobiscum, & nunquam vos in aliquo lædere. Si autem promittitis sibi omni die expensas necessarias exhibere, & ego pro ipso Lupo fide jubebo, quod pactum pacto firmiter observabit. Tunc omnes ibi congregati cum clamore valido promiserunt Lupum nutrire quotidie. Et S. Franciscus coram omnibus dixit Lupo: *Et tu frater Lupe promittis servare pactum istud?* Scilicet, quod nec animal, nec personam aliquam lædas: & Lupus insinuans cum inclinatione capitis & gestibus corporis, & cauda & blandimentis se servaturum pacta promissa omnibus, evidenter monstravit. Et sanctus Franciscus ait: Frater Lupe, ego volo quod sicut tu dedisti mihi fidem, cum extra portam essemus: ita hic coram toto populo des mihi fidem, quòd ista servabis; & me, in fidejussione pro te facta, minimè derelinques. Tunc Lupus *levato pede dextro dedit fidem* in manu sancti Francisci fidejussoris sui coram cunctis astantibus. Et facta est tanta admiratio, & gaudium omnium tam pro devotione sancti Francisci, quàm pro novitate miraculi, quàm insuper pro pace Lupi & populi, ut omnes clamarent ad sidera, laudantes & benedicentes Deum, qui misit eis sanctum Franciscum, & eos meritis ipsius de ore feræ pessimæ liberavit, & tam horrendâ pestè in pace reposuit, & quiete. Exillo ergo die Lupus populo, & Lupo populus pacta per sanctum Franciscum & ordinata servavit, & Lupus per duos annos vivens, & per civitatem ostiatim victimas, neminem lædens, nec ipse læsus ab aliquo fuit, curialiter enutritus & quod mirum est, nunquam latrabat canis aliquis contra eum. Tandem *Frater Lupus* senions mortuus est, de cujus absentia cives plurimùm doluerunt, quia dicti Lupi pacifica & benigna patientia quandocunque per civitatem pergebat Sancti Francisci virtutem & sanctitatem mirificam in memoriam revocabant.

In Speculo.

Pag. 63. b. & 93. b. Quemadmodum S. Franciscus pro fratre agnovit Lupum, ita sorores suas vocavit *Aviculas*.

Sanctus Franciscus allocutus est Ignem, ut fratrem, pag. 134. In Speculo.

In mane cum oritur Sol, omnis homo deberet laudare Deum, *propter meum Solem*, pag. 136. Specul.

Pag. 139. *Bene veniat soror mea Mors.*

Pag.

Pag. 134. Specul. Nos, quifuimus cum B. Francisco & scripsimus hæc, testimonium perhibemus, quòd multotiens audivimus eum dicentē. Si locutus fuero Imperatori, supplicabo & suadebo sibi, ut amore Dei & mei faciat legem specialem, *quod nullus homo capiat vel occidat sorores meas alaudas, nec eis faciat quidquam mali, &c.*

Pag. 181. b. Sanctus Franciscus *resurget ante resurrectionem.* Potest expectari devotè, sed non asseri temerariè: tamen devotioni multum ratio suffragatur, ut sicut sanctus Franciscus fuit similis singulariter Christo passione: sic etiam conformis sibi præ aliis *anticipatione resurrectionis*, & maximè ad confortandum fidem.

Præclarissimum opus *Antiminarica* vocatum adversus *Minoricam* fratrum dictorum de Observantia pag. 39. Immò in Insulis da Madera, sub Rege Portugalliæ, nostris diebus, XIII. de vestra secta peccato superstitionis graviter peccaverunt, quando caput XII. illorum *finxit se CHRISTVM, & post suam mortem resuscitandum.* *Venetiis 1505. 25. Iunii.*

Leonhardus Coquæus in Antimornæo, parte secunda p. 120. de Conformitatibus *S. Francisci.*

Non tamen mihi est animus pro singulis ejus libri locis certare contra adversarium, sicut pro articulis vel dogmatibus fidei, vel pro his, quæ definita sunt in sacris Conciliis generalibus vel à Romanis Pontificibus, neque eum librum habeo, tanquam Scripturam sacram, ut nulla ejus particula possit in controversiam vocari. Quod si in Franciscanorum generali Capitulo Assisii 2. Augusti 1389. unanimi consensu approbatus est: at Capitulum illud non fuit Concilium generale totius Ecclesiæ, cui & ipsa provincialia Episcoporum Concilia cedunt, & per idem emendari possunt, neque lego unquam ab Ecclesia Romana approbatum fuisse illum librum.

D. Luther Tomo 11. Latino Jenensi, de votis Monasticis pag. 507. Sed & sanctus Franciscus Vir admirabilis & spiritu ferventissimus dixit, Regulam suam esse Evangelium Jesu Christi. At Evangelium castitatem liberam habet, nec aliquid eorum, quæ nunc isti *Minores* incredibili hypocrisi servant. Planè Franciscus cum voluit suos ad Evangelium vivere, liberrimos esse voluit, tam à votis, quàm ab omnibus humanis

tuo in gutture meo *calcando*, & alio pede ſuper os meum poſito, ita quod pedibus tuis me in gutture & ore ſic calcantibus tranſeas me ter, ex una parte ad aliam partem, & ſic tranſeundo dicas mihi improperia. *Iace*, inquiens, *ruſtice*, Fili Petri Bernardonis, & alias plures & majores injurias irrogabis, dicendo: unde tibi tanta ſuperbia, qui es viliſſima creatura? Quod audiens beatus frater Bernardus, durum fuit ſibi hoc facere: tamen propter obedientiam illud, quantum potuit, curialiter adimplevit. Et hoc facto dixit S. Franciſcus, amodo præcipe, frater Bernarde, quicquid vis, quod faciam, quia promiſi tibi obedientiam. Frater verò Bernardus ait: per ſanctam obedientiam tibi præcipio, quod, quandocunq; ſumus ſimul, de meis defectibus me corrigas & acriùs reprehendas. Quo audito, ſanctus Franciſcus ſtupuit valdè, quia frater Bernardus erat tantæ ſanctitatis, quòd S. Franciſcus habebat eum in magna reverentia.

In Speculo.

Pag. 123. Duobus annis ante obitum ſuum dum eſſet apud ſanctum Damianum in cella quadam facta de Storis, & ſummè affligeretur ex infirmitate oculorum, ita quòd ultra ſpatium quinquaginta dierum non potuit videre lumen diei, nec lumen ignis, factum eſt divina promiſſione, ut ad augmentum afflictionis & meriti ſui *venirent tunc mures in cellam ſuam*, qui die noctuque *diſcurrentes* ſupra ipſum & in circuitu ejus non ſinebant eum dormire, nec orare, nec quieſcere, imò quando comedebat, aſcendebant ſuper menſam ejus, & ipſum plurimum infeſtabant; unde tam ipſi, quàm ſocij ejus cognoverunt manifeſtè, quòd erat tentatio Diabolica.

Boſquierus pag. 184: Anno Domini 1310. die 23. Febr. cum fratres irent Ravennam ad Indulgentiam ſancti Johannis Evangeliſtæ, cumque illuc perveniſſent, hoſpitati ſunt in domo cujuſdam Dominæ divitis & honeſtæ & honoratæ, atque publicè cognitæ à civibus forenſibus, nomine Saneceſſe, & ſimul cum eis alij boni viri octo de civitate Bononienſi. Cænantibus autem prædictis viris, & præfata Domina cum eisdem, cepit ipſa Domina loqui literaliter ita ornatè & ſapienter & profundè de multis & varijs ſententijs, ut omnes audientes redderet attentos, & eorum mentes cõverteret in ſtuporem. Unus verò ex diſcumbentibus nomine Jacobus de Bononia, præfatum Sacerdotem fratrem

rem Jacobum præ nimia admiratione reſpiciens, dixit ei: audis, quomodo illa mulier loquitur? Qui reſpondit, audio, & vehementer admiror. Sed quia idiota ſum, nec ipſam poſſum intelligere, nec ſermonibus profundis reſpondere. Et illa ſtatim reſpondit: benè credo, quod neſcis mihi reſpondere, nec eſt mirum, quia ſi hic eſſent omnes Sapientes Ordinis fratrũ Minorum, qui ſunt *meliores & ſapientiores* quã Ordines Prædicatorum, *ego ſola omnes confunderem per Scripturas.* Tunc ait illi Sacerdos: eſt ne major & melior Ordo Minorum, quàm Prædicatorum? Reſpondet illa, eſt in triplo. Interrogata, ubi talia didicerit? Reſpondit in cœlo empyreo, de quo ejecta ſum cum Lucifero, & alijs multis propter unam cogitationem, in qua omnes pariter conſenſimus. *In ſpeculo pag. 78.*

Speculum p. 166. b.

Cum quidam frater domeſticus fratri Ægidio diceret, frater Ægidi, bona nova nuncio tibi. Et frater Ægidius dixit, dicas. Et ille dixit, hac nocte ductus fui *ad infernum* & exiſtens ibi, *nullum fratrem noſtri Ordinis inveni.* Reſpondit frater Ægidius clamans & dicens, benè credo tibi, & hoc dixit ter & ſtatim raptus fuit in ſe, & ad ſe reverſus interrogavit fratrem dicens: quomodo intelligitur, quòd nullus frater ſit in inferno? Reſpondit frater Ægidius, non deſcendiſti tu in infernum, ubi ſunt illi miſeri, qui portant tunicam fratrum Minorum, & apparent fratres, opere tamen ſunt contrarij. *Boſquier p. 416.*

Boſquier fol. 234.

Quidam ſanctus frater devotus Ordinis Minorum, cum legeret legendam ſancti Franciſci, cogitavit in corde ſuo, quæ potuerunt eſſe illa verba, quæ dixit ſibi Seraph, quando recepit ſacra ſtigmata, & dicebat in corde ſuo. Hæc verba noluit dicere ſanctus Franciſcus, dum viveret corporaliter. Nunc autem cum non vivat corporaliter, fortè illa diceret, ſi rogaretur inſtanter.

Pag. 234. Cum frater devotus lutuoſos pedes ſenis illius lavare inceperat, amoto luto, ſacra ſtigmata apparuerunt. Quem cum frater ille inſpexiſſet, amplectens, & tenens fortiter pedes illos, cum magna voce dixit: O frater, vel tu es Chriſtus, vel B. Franciſcus? Ad cujus vocem ſtupendam perterriti omnes fratres loci illius, octo numero, qui ibi ſtabant ad ignem, propter frigus, ſurrexerunt ad illa ſtigmata contuen-

da. Quibus visis & tactis ab omnibus, & fratribus ex novitate & admiratione paventibus, inquit ille frater senex forensis. Non dubitetis fratres mei charissimi, sed aliquantulum audite me. Ego sum frater Franciscus, qui tres Ordines, secundum Dei voluntatem instituí. Et cum sim rogatus quotidie per octo annos, ab isto fratre, qui pedes meos tenet, hodie maximè rogatus sum in Ecclesia post laudes; quas reddidistis ibidem, ut sibi revelare dignarer illa arcana verba à Seraph mihi dicta, quæ nulli hominum dixi, dum viverem, sed de voluntate & mandato divino. Nunc verò ad eum missus, ubi sibi coram vobis dicam, quod petit. Scias ergò frater charissime, quòd cum essem in monte Alverno, ob amorem passionis Christi, totus absorptus à Filio Dei, sua sacra stigmata accepi. Post impressa stigmata dixit mihi: scias quid fecerim tibi? Ego dedi tibi stigmata mea insignita, *ut vexillifer meus effectus sis.* Et sicut ego in die transitus mei *ad Limbum* accessi, & meritis ac virtute istorum stigmatum omnes animas, quas ibi inveni, extraxi: sic etiam tu, *ut sis mihi conformis in morte, sicut es in vita, vadas ad purgatorium* quolibet anno natalitii tui, & omnes animas trium Ordinum tuorum, scilicet Minorum, Sororũ S Claræ, & Continentiũ, quas ibi invenies, in virtute & efficacia istorum stigmatum *eruas*, & ad gloriam perducas paradisi. Hæc autem verba nemini dixi, dum viverem, ne jactantia præsumtionis & inanis gloriæ videretur. Et quacunque die ante diem natalitii tui obierit, etiàmsi in vigilia, in crastinum eripias & ad gaudia paradisi deducas, quibus dictis statim disparuit.

Bosquier pag. 252. F. Massæus, cum aliquantulum sanctum Franciscum præcederet, in corde suo dicebat; sanctus verò Franciscus divino Spiritu illustratus, cui omnia occulta nuda sunt aperta, clamavit post tergum fratris Massæi, & cordis ejus *secreta patefaciens*, dixit; ad ea, quæ nunc cogitas, te tenecas, quia ista sunt bona & utilia tibi, sicut à Domino inspirata. Murmuratio verò prima, quam faciebas, est cœca, mala & superba, & à Diabolo tibi in anima seminata. Quod audiens frater Massæus & stupens, manifestè cognovit & perpendit, quòd sanctus Franciscus *cordis ejus arcana sciebat*, & insuper certitudinaliter comprehendit, quod sanctum Patrem in omnibus suis actibus Spiritus divinæ gratiæ dirigebat.

In Speculo fol. 79. Vos audivistis pluries, fratrem Jacobum de Pocali prædicantem Bononiæ, quòd S. Macarius *volvit facere pacem inter*

ter Deum & Diabolum. Et Dominus dixit Macario: si Diabolus vult dicere culpam suam coram me, parcam sibi. Reversus Macarius ad Diabolum, retulit sibi quæ dixerat Dominus. Respondit Diabolus, imò ipse Crucifixus debet genu flectere ante me, & dicere mihi culpam, quòd tot annis fecit nos stare in inferno. Tunc dixit Macarius, vade Satana, & expulit ipsum: ille verò nunquam apparuit sibi.

Quotidie se flagellavit testimonio Speculi fol. 117. b. Tantus erat fervor amoris & compassionis S. Francisci ad dolores & passionem Jesu Christi, & in tantum *se quotidie* pro ipsa passione interius & exterius affligebat, quòd pro propriis infirmitatibus non curabat. Unde cum per longum tempus usque ad diem mortis suæ fuisset passus infirmitates stomachi & epatis & splenis, atque à tempore, quo rediit ultra mare, habuisset continuè dolores maximos oculorum, noluit tamen inde habere unquam sollicitudinem, ut faceret se curare. Unde videns Dominus Hostiensis, quòd ita esset & fuisset semper corpori suo austerus, & maximè quòd lumen oculorum jam cæperat perdere, quia nolebat se facere curari, admonuit eum cum magna pietate & compassione dicens: Frater, non benefacis, quia non facis te curare cum vita, ut sanctitas tua sit utilis valdè fratribus, secularibus & toti mundo. Nam fratribus tuis infirmis compateris, & semper fuisti illis propitius & misericors: in tanta necessitate tua non debes tibi esse crudelis. Unde præcipio tibi, ut te curari facias & juvari. Ipse namque Pater sanctissimus, quod erat carni amarum, semper pro dulci sumebat, quia de humilitate & vestigiis filii Dei continuè immensam dulcedinem attrahebat.

Religionem suam per Ignem probare voluit.

Specul. pag. 55. b. Sanctissimus Pater noster beatus Franciscus zelo fidei & fervore martyrii incitatus, cum duodecim sanctissimis fratribus suis sociis ultra mare transivit, proponens recto tramite pergere ad Soldanum. Cum ergò venisset ad quasdam paganorum partes, in quibus tam crudeles homines custodiebant itinera, quò nullus Christianus poterat mortem evadere, Deo disponente, mortem quidem evaserunt, tamen capti, multipliciter afflicti & ligati durissimè ducti ad Soldanum. In cujus conspectu beatus Franciscus, à Spiritu S. doctus, tam divinè de sancta fide catholica prædicavit, quòd per ignem hanc se obtulit approbare.

Specu-

Speculum fol. 155. De Lupo redacto per beatum Franciſcum in magnam manſuetudinem. Accidit quoddam mirabile, & celebri memoria dignum in civitate Eugubij, dum adhuc ſanctus Franciſcus viveret. Erat namq; in territorio Civitatis Eugubiæ quidam *Lupus* terribilis magnitudine corporis, & ferociſſimus rabie famis, qui non ſolum animalia deſtruebat, ſed homines & fœminas devorabat, ita quòd omnes cives ibant muniti, cum egrediebantur terram, acſi deberent ad bella funeſta procedere. Nec tamen ſic armati valebant dicti lupi mortales dentes, ac truculentam rabiem evadere, qui eidem per infortunium obviabant. Unde tantus terror omnes invaſit, quòd vix aliquis extra portam civitatis audebat exire. Volens autem Deus notificare ſanctitatem ſancti Franciſci civibus ſupradictis, cum ſanctus moraretur ibidem, oſtendit per effectum mirabile. Nam S. Franciſcus compatiens illis, diſpoſuit exire obviam dicto *Lupo*: cui cives ſentientes hoc, frater Franciſce, ne portam exeas, quia lupus, qui jam multos homines devoravit, penitus te occidet. Sanctus verò Franciſcus ſperans in Domino Jeſu Chriſto, qui univerſæ carnis ſpiritibus dominatur, non clypeo protectus aut galea: ſed ſigno ſanctæ crucis ſe muniens, exivit portam cum ſocio, totam fiduciam jactans in Domino, qui credentes in eo facit ſine læſione aliqua, ſuper baſiliſcum & aſpidem ambulare, & cōculcare non ſolum lupum, ſed & leonem & draconem. Et fideliſſimus Chriſti miles Franciſcus non lorica ſuccinctus vel gladio, non aream bajulans vel arma bellica, ſed ſcuto ſanctiſſimæ fidei ſigno munitus iter aliis dubium ipſe carpere conſtanter incepit. Et ecce multis cernentibus de locis, in quibus ſpectandum aſcenderant, Lupus ille terribilis contra S. Franciſcum aperto totaliter ore cucurrit, contra quem S. Franciſcus oppoſuit ſignum crucis, & tam à ſe, quàm à ſocio, virtute divina Lupum compeſcuit, & curſum retinuit, ac os crudeliter apertum concluſit. Et advocans lupum illum, ait: *Veni huc frater Lupe*, & ex parte Jeſu Chriſti tibi præcipio, quòd nec mihi, nec alteri noceas. Mirabile dictu, ſtatim facta cruce clauſit os terribile: & facto mandato ſtatim ſe ad pedes S. Franciſci inclinavit. *De Lupo jam factus eſt agnus*, capite inclinato proſtravit. Sic autem jacenti dixit ſanctus Franciſcus Lupo, *frater Lupe*, tu facis magna damna in partibus iſtis, & horrenda maleficia perpetraſti, creaturas Dei ſine miſericordia Dei deſtruendo. Non ſolùm autem irrationabilia deſtruis, ſed quod deteſtabilius eſt, occidis & devoras homines ad imaginem Dei factos.

Digitized by Google

factos. Unde tu es dignus horrenda morte multari, tanquam prædo & pessimus homicida, propter quod clamant omnes contra te, & murmurant, & est tibi tota civitas inimica. Sed *frater Lupe*, ego volo inter te & homines istos facere pacem, ita quòd ipsi àte amplius non lædantur & tibi omnem offensam præteritam dimittentes, nec canes, nec homines te amplius persequentur. Et Lupus gestibus corporis & cauda & aurium & capitis inclinatione monstrabat illa, quæ sanctus dicebat, omnimodè acceptare. Et ait sanctus Franciscus, Frater Lupe, ex quo tibi pacem placet facere istam, ego promitto tibi, quod faciam tibi dare expensas continuas, donec vixeris, per homines civitatis istius, ita quod nunquam famem patiens amplius, quia ego scio, quod quicquid mali facis, facis propter rabiem tuę famis. Volo quòd tu promittas mihi, quod nunquam aliquod animal lædas, vel hominem, nec etiam damnum in cunctis rebus inferre præsumas. Promittis mihi ita? & Lupus signum evidens inclinato capite fecit, quod promittebat facere illa, quæ ei imponebantur. Et S. Franciscus ait: Frater Lupe, ego volo, quòd tu des mihi fidem, ut possim confidenter credere, quod promittis. Et cum extendisset S. Franciscus manum pro recipienda fide, Lupus etiam levavit pedem anteriorem dextrum, & blandè posuit super manum sancti Francisci, signo, quo poterat, fidem dando. Tunc S. Franciscus ait: Frater Lupe, præcipio tibi in nomine Jesu Christi, quòd venias amodò mecum, nihil dubitans, ut eamus ad faciendam pacem istam in nomine Domini. Et Lupus obediens statim ibat cum sancto Francisco, tanquam mansuetus agnus. Quod videntes illi de civitate, cæperunt vehementer mirari. Hæc novitas statim per totam insonuit civitatem, ita quòd omnes tam senes, quàm juvenes, tam mulieres, quàm mares, tam populares, quàm nobiles ad plateam civitatis simul convenerunt, ubi B. Franciscus morabatur cum Lupo. Congregata verò populi multitudine surgens B. Franciscus facit prædicationem illis mirabilem, dicens inter alia: quemadmodum propter peccata tales pestilentiæ à Deo permittuntur: & quomodo sit perniciosior flamma vorax Gehennæ, quæ habet in æternum devorare damnatos, quàm rabies Lupi, qui non potest occidere, nisi corpus. Et quàm sit pavendum in hiatum infernalem demergi, quando tantam multitudinem unquam parvum animal in tanto pavore & periculo vos detinebat. Revertimini charissimi ad Dominum, & facite pœnitentiam dignam, & Lupo liberabit vos Dominus in præsenti & in futuro; ab igne baratri

Pag. 134. Specul. Nos, quifuimus cum B. Franciſco & ſcripſimus hæc, teſtimonium perhibemus, quòd multotiens audivimus eum dicentẽ. Si locutus fuero Imperatori, ſupplicabo & ſuadebo ſibi, ut amore Dei & mei faciat legem ſpecialem, *quod nullus homo capiat vel occidat ſorores meas alaudas, nec eis faciat quidquam mali, &c.*

Pag. 181. b. Sanctus Franciſcus *reſurget ante reſurrectionem.* Poteſt expectari devotè, ſed non aſſeri temerariè: tamen devotioni multum ratio ſuffragatur, ut ſicut ſanctus Franciſcus fuit ſimilis ſingulariter Chriſto paſſione: ſic etiam conformis ſibi præ aliis *anticipatione reſurrectionis*, & maximè ad confortandum fidem.

Præclariſſimum opus *Antiminorica* vocatum adverſus *Minoritas* eam fratrum dictorum de Obſervantia pag. 39. Immò in Inſulis da 1505. Madera, ſub Rege Portugalliæ, noſtris diebus, XIII. de veſtra ſecta pec- 25. Iunii. cato ſuperſtitionis graviter peccaverunt, quando caput XII. illorum *finxit ſe CHRISTVM, & poſt ſuam mortem reſuſcitandum.*

Leonhardus Coquæus in Antimornæo, parte ſecunda p. 120. de Conformitatibus *S. Franciſci.*

Non tamen mihi eſt animus pro ſingulis ejus libri locis certare contra adverſarium, ſicut pro articulis vel dogmatibus fidei, vel pro his, quæ definita ſunt in ſacris Conciliis generalibus vel à Romanis Pontificibus, neque eum librum habeo, tanquam Scripturam ſacram, ut nulla ejus particula poſſit in controverſiam vocari. Quod ſi in Franciſcanorum generali Capitulo Aſſiſii 2. Auguſti 1389. unanimi conſenſu approbatus eſt: at Capitulum illud non fuit Concilium generale totius Eccleſiæ, cui & ipſa provincialia Epiſcoporum Concilia cedunt, & per idem emendari poſſunt, neque lego unquam ab Eccleſia Romana approbatum fuiſſe illum librum.

D. Luther Tomo 11. Latino Jenenſi, de votis Monaſticis pag. 507. Sed & ſanctus Franciſcus Vir admirabilis & ſpiritu ferventiſſimus dixit, Regulam ſuam eſſe Evangelium Jeſu Chriſti. At Evangelium caſtitatem liberam habet, nec aliquid eorum, quæ nunc iſti *Minores* incredibili hypocriſi ſervant. Planè Franciſcus cum voluit ſuos ad Evangelium vivere, liberrimos eſſe voluit, tamà votis, quàm ab omnibus humanis

manis traditionibus, ut fratres minores etiam jure sui voti & Regulæ potestatem habeant, cælibes & non cælibes vivendi, & manendi in cœnobiis, & omnibus suis statutis, quamdiu voluerint: aliud enim neque voverunt, neque vovere potuerunt, qui Evangelium voverunt. Nunc verò hominum genus, quo nihil oportuit esse liberius, nihil est hodie superstitiosius & scrupulosius, captivum infinitis statutis, articulis aliquibus, & puerilibus ridiculisque observantiis, &c.

P. 507. Vides ergò demonstratum esse Franciscum ut hominem errasse in condenda Regula sua. Quid enim est dicere: Regula fratrum Minorum est Evangelium, quàm statuere, *solos fratres Minores esse Christianos?* Si enim Evangelium eorum proprium est, nulli sunt Christiani præter Minores, cum Evangelium sine controversia & solius & totius sit populi Christiani.

De Stigmatibus S. Francisci.

D. Luther Tom. 4. Latino Jen. fol. 192. b. Ego puto, merum figmentum & ludibrium esse, quod ipsi de hac re dixerunt. Sed esto sanè, **quòd Franciscus putavit in corpore stigmata, ut pingitur, tamen non sunt ipsi impressa propter Christum, sed ea ipse sibi impressit ex stulta aliqua devotione, seu potius inani gloria, qua titillare se potuit, quòd tam vehementer dilexerit Christum, ut etiam vulnera ejus corpori suo impresserit.**

Breviter sicut mundus duos Soles non admittit; ita Ecclesia non duos Christos, unum principalem, alterum subordinatum. Et sicut Josua solus electus, qui in terram lacte melleque manentem introduceret: sic solus Jesus Christus in regnum cœlorum aditum reseravit, testimonio Martini del Rio, in opere Mariano, pag. 38.

Colonia 1624. Antiquitates Franciscanæ Philippi Bosquieri, parte tertia Speculi cap. 10, fol. 416. Sanctus Ægidius: dico vobis, fratres, in veritate, quod vobis non deficit, nisi unum, scilicet quòd non habeatis uxores. Cum igitur hæc Fratres graviter audirent, iterum dixit eis: fratres mei vos scitis, quod ita est nobis illicitum dispensare in paupertate, sicut & in castitate. Postquam igitur paupertatem repulistis à vobis, ita potestis securè & vestram castitatem repellere à vobis. Et his dictis descendit cum socio & repedavit ad suum eremitorium.

Cum

Cum quidam frater S. fratri Ægidio diceret, frater Ægidi bona nova nuncio tibi. Frater Ægidius dixit, dicas: & ille dixit, hac nocte ductus fui ad infernum, & existens ibi, nullum fratrem Ordinis nostri inveni. Respondit frater Ægidius clamans & dicens, benè credo tibi, & hoc dixit ter: & statim raptus fuit extra se. Et ad se reversum interrogavit Fr. dicens: quomodo intelligitur, *quod nullus frater sit in inferno?* Respondit frater Ægidius: non descendisti tu in infernum, ubi sunt illi miseri, qui portant tunicam fratrum Minorum, & apparent fratres, opere tamen sunt contrarii.

De fortuita Pontificiorum Theologia.

Bernhardus Tom.1.p.1560. Fides ambiguum non habet: aut si habet, fides non est, sed opinio.

QUanquam multa sunt, quæ fidem Christianam stabilem, certam & indubitatam reddere possunt, ut sunt Spiritus sancti, autoris omni exceptione majoris Majestas, sacrorum dogmatum gravitas & sublimitas, formæ concinnitas & concordia, & finis, æterna utilitas: tamen Arcesilæ sectatores, inprimis Bellarminus, ex fide certa cupit incertam, ex stabili mutabilem nobis obtrudere, dum scribit de Sacramentis in genere lib.2. cap.25. p.86. Omnium Conciliorum veterum, & omnium dogmatum firmitatem *pendere ab autoritate præsentis Ecclesiæ.*

Idem de Clericis lib.1.cap.16. A summa Pontificis providentia & firmitate *totâ Ecclesia* pendet.

Num ergò non aliter credimus, Christum esse Deum, Spiritum S. à Patre & Filio procedere, nisi quia sic Ecclesia, sic Papa Romanus existimat? Præclarum scilicet fidei Christianæ fundamentum! Firmitatem verbi Dei in hominibus collocare! id verò quid aliud est, nisi creaturam creatori anteponere? si Papa esset Arianus aut Nestorianus, quod de Liberio & Anastasio Historici fide digni scribunt, omnes Christiani fieri deberent Ariani & Nestoriani. Si Papa animarum humanarum mortalitatem crederet, omnibus ea esset credenda.

De hisce scepticis & scopticis olim S. Augustinus scripsit contra *Tom.6c* Faustum l.32.cap.19. Videtis ergo id vos agere, ut omnis de medio Scripturarum auferatur autoritas, ut suus cujusque animus autor sit, quid in quaque scriptura probet, aut improbet, id est, ut non autoritati scripturarum subjiciatur ad fidem, sed sibi scripturas ipse subjiciat: non ut ideò

illi placeat aliquid, sed quia hoc in sublimi autoritate scriptum legatur, sed ideò rectè scriptum videatur, quia hoc illi placuit.

Veritas non admittit dubitationem: ita enim Theodoretus affect. Græcarum Serm. 5. pag. 77. τὸ δὲ ψεῦδος οὐ μόνον τῇ ἀληθείᾳ πολέμιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἑαυτῷ. ἡ μὲν γὰρ ἀλήθεια ξύμφωνος ἑαυτῇ, τὸ μέντοι ψεῦδος πολέμιον. Falsitas non modò ipsi veritati, sed sibi quoque contraria est. Veritas autem & sibi est concors, & unam modò falsitatem infestam habet.

Bellarminus in suis controversiis multa religionis dogmata per *fortè* confirmat: hinc non immeritò Theologia Pontificia *fortuita* appellatur.

D. Luther tom. 3. Jen. pag. 521. Ich wüste fürwar den Papisten kein grössers zu wünschen noch mich baß zu rächen daß daß sie gezwungen würden ernstlich zu glauben/ vnd für Warheit zu halten/ alles was sie lehren vnd schreiben. Hülff GOtt/ welch ein elend Volck solte mir das werden.

Ne quis ergò existimet, me Bellarmino assingere Theologiam, age ex ipsius opere, quod in quatuor tomos divisum τὸ *fortè* ostendam: oculatus videat & credat, cæcus rideat & pereat.

Tomo I.

Colonia 1615. Bellarminus de Romano Pontifice lib. 4. cap. 3. pag. 312. Dominus duo privilegia Petro impetravit: unum, ut ipse non posset unquam veram fidem amittere quantumvis tentaretur à Diabolo: & alterum privilegium est, ut ipse tanquam Pontifex non posset unquam docere aliquid contra fidem, sive ut in sede ejus nunquam inveniretur, qui doceret contra fidem. Ex quibus privilegiis, primum *fortassè* non manavit ad posteros: at secundum sine dubio manavit ad posteros seu successores.

Inde sic infero: Theologia fortuita est nulla.

Papam Romanum non posse unquam veram fidem amittere, est fortuitum, ex sententia Bellarmini.

Ergo Papam Romanum non posse unquam veram fidem amittere, id nullum.

Hæreticus fide simpliciter caret.

Libe-

Liberius, Anastasius, alijque permulti pontifices fuerunt hæretici. Ergò fide simpliciter caruerunt.

S. Brigita Regina Sueciæ in Revelationib. Romæ excusis an. 1556 lib. 1. c. 41. p. 65. ita Pontificem alloquitur. Nunc ergò conqueror super te caput Ecclesiæ meæ, qui sedes in sede mea, quam Petro & successoribus ejus tradidi ad sedendum in ea triplici dignitate & autoritate. Primò ut potestatem haberent ligandi animas, & solvendi à peccato. Secundò ut aperiret cœlum pœnitentibus: tertiò ut clauderent cœlum maledictis & contemnentibus: Sed tu, qui deberes solvere animas, & ad me præsentare, tu verè es animarum interfector. Ego enim instituì Petrum pastorem & servatorem ovium mearum: tu autem es dispersor & lacerator earum. Tu pejor es Lucifero: ipse enim habebat ad me invidiam, & nullum concupivit occidere nisi me, ut pro me dominaretur; tu autem tanto deterior es, quòd non solum occidis me, removendo me à te per mala opera tua, sed & animas occidis per malum exemplum tuum. Ego redemi animas sanguine meo, & commisi eas tibi tanquam amico fideli: tu autem tradis eas iterato inimico à quo redemi eas. Tu es injustior Pilato, qui nullum judicabat ad mortem, nisi me: tu autem non solum judicas me, quasi nullius dominatorem & nullius boni dignum, imò & animas innocentes condemnas & innocentes dimittis. Tu es immitior Juda, qui me solum vendidit: tu autem non solum me vendis, sed & animas meorum electorum pro turpi lucro tuo, & vano momine. Tu es abominabilior Judæis, ipsi crucifixerunt corpus meum solum: tu autem crucifigis, & punis animas electorum meorum, quibus malitia tua & transgressio amarior est omni gladio. Et ideo, quia tu similis es Lucifero, injustior Pilato, immitior Juda, abominabilior Judæis, ideo meritò conqueror super te. Tantum S. Brigita.

Ex II. Tomo.

UT Bellarminus probet de Concil. l. 2. c. 12. p. 36. majorem esse autoritatem scripturæ quam Concilij, ait, in ipsis decretis de fide, non verba sed sensus tantum ad fidem pertinere. Non enim est hæreticum dicere in Canonibus Conciliorum aliquod verbum esse supervacuum, aut non recte positum, nisi forte de ipso verbo sit decretum, ut cum in Concilio Niceno decreverunt recipiendam vocem ὁμοούσιον, & in Ephesino vocem Θεοτόκον,

Theo-

Theologia fortuita est nulla.

In decretis de fide non esse verba attendenda, est Theologia fortuita. Ergo in decretis de fide non esse verba attendenda, est nullum.

Rectè igitur Latini quidam vocem Transubstantiationis, ut pote barbaram rejecerunt.

De imaginibus sanctorum l. 2. c. 13.

Judic. 17. sanctificavi hoc argentum Domino, ut faciam Idolum. Ad primum respondeo, significari illis verbis, putasse Judæos beneficium liberationis de Ægypto se accepisse, non à Deo Mosis, sed ab Api Deo Ægyptiorum. Ad secundum & tertium duplex solutio est, una Cajetani in c. 32. Exodi, quod verè nomen ipsum Domini tribuatur à Judæis Idolo, & hoc *fortè* significare scripturam Sap. 14. cum ait: incommunicabile nomen lapidibus & lignis imposuerunt.

Theologia fortuita est nulla.

Nomen Domini tribui à Judæis Idololatris Idolo, est Theologia fortuita. Ergò nulla.

In Appendice ad libros de summo Pontifice c. 11. p. 375. an Joachimus Calaber in explicatione Apocalypseos Romanum Pontificem Antichristi nomine appellarit? Sed quid opus est pluribus, ait Bellarminus, cum adversarius locum nullum attulerit pro mendacio suo. Unus extat locus in expositione textus undecimi capitis noni, qui *forte* pro adversarijs facere videatur.

Quid *Joachimus Abbas* Calaber de Romana Ecclesia scripserit, audiamus ipsum super Apocalypsin ita scribentem 1. p. 194. Hanc magnam meretricem dixerunt Patres Catholici esse Romam.

P. 190. Civitas Romana est nova Babylon & meretrix, quæ sedet super aquas, id est populos Romani Imperij.

P. 41. b. Cardinales redigentur ad nihilum.

P. 55. Zedechias est summus Pontifex, Prophetæ, Cardinales & consultores, sacerdotes, Pontifices Ecclesiarum & pastores, si ad cor redirent Cardinales, & alij schismatis Doctores, Christum audirent, mitem & humilem quærerent, & Antichristo dummodo non adhærerent. Sed si futura est eorum eversio, quid laboro? Induratum est cor Pharaonis, Pontificum superborum infestanit populum, depravant consilium, flagellant Ecclesiam, nec sentiunt vulnera.

P. 50. Verè asini & stolidi sunt Prælati, & idcirco patebunt hostibus

bus, dum ostia Ecclesiæ non attendunt, & propter hoc apponentur nõ ad patres, sed ad hostes potius Babylonis, eorum sabbata deridentur. Et asino quidem attrahitur primo post mortem corium : deinde proijcitur in sterquilinium: tertio bestijs & avibus datur in cibum. Sic prælatis mortuis in peccatis tolletur corium temporalium, proijcientur in sterquilinium vilitatis opprobrium : dabuntur bestijs Romani Imperij & avibus, id est, *viris evangelicis* in prædicationis & increpationis usum.

P. 53. Summus Pontifex, Zedechias repugnat Imperio.

P. 51. b. Et nota, quod Nabuchodonosor erexit statuam adorandam, quod simile præstolatur in posteris tuis è proximo, ut vel ad literam id faciat, quod nec patres tui fecerunt, nec ipse facturus es, vel pseudo pontificem statuat in Christi sede, Ecclesiæ scilicet, vel Romæ, ut in illo ostendat se, quasi sit DEUS: & ipse puto erit aureus per sapientiam & justitiam : argenteus per eloquentiam: æreus per famam, ferreus per potentiam, luteus per vitam.

5. Bellarminus de translatione Imperij Romani libr. 1. cap. 7. pag. 404. ut probet Imperium Romanum non esse acquisitum jure belli : Romanum Imperium sibi paravit, quo tempore id fecit ? Ante coronationem à Leone Papa acceptam, an postea? Si antea, cur igitur usq; ad eam diem neque ipse se in suis diplomatibus, quorum nonnulla apud Iohannem Aventinum extant, Imperatorem Romanor. vocat, neq; ab ullo hoc Historicorum nomine appellatur? si postea, cur igitur ab eo die cum Imperium nondum haberet Imperator, & Augustus cùm in proprijs literis tum in omnibus historijs incipit appellari? sed *fortasse*, neq; antea, neque postea, sed illo ipso tempore, quo armis Imperiũ occupavit, coronam etiam & consecrationem accepit. Id verò dici non potest.

Historia fortuita est nulla.

Carolum Magnum jure belli acquisiviisse Imperium Germanicum, est historia fortuita: Ergò nulla.

6. Idem Bellarminus de translatione Romani Imperij l. 2. c. 4. p. 424. nos, inquit, fatemur quidem vel potius asserimus, & defendimus translationem Imperij, auctore Pontifice factum esse : non tamen inde rectè posse colligi arbitramur, Ludovicum, Conradum & Henricum, qui corona Imperij caruere, Imperatores Romanorum fuisse, nisi *fortè* designatos.

Syllogismus Cardinalis ita se habet.

Qui caret corona pontificia, is non est Romanorum Imperator.

Ludovicus, Conradus, Henricus, imo & Rudolphus I. Habsburgensis, alijque caruerunt corona Pontificia.

Ergo Ludovicus, Conradus, Henricus, & Rudolphus I. Habsburgensis non fuerunt Romani Imperatores.

Verum enimverò historia fortuita est nulla.

Eandem cramben apponit p. 425. Nos, inquit, demonstravimus, neutrum illorum Imperatorem Romanum fuisse, nisi *fortè* designatum tantùm. &c.

7. De Indulgentiis l. 1. c. 6. p. 446. Quamvis autem hæc sententia communis verissima sit, & omninò consentanea rationi, tamen argumentum contrarium non facilè solvitur. Illa enim principia certissima sunt, neminem posse ligari vel solvi, nisi à superiore: & neminem sui ipsius superiorem esse, unde etiam fit, ut nemo se in sacramento pœnitentiæ absolvere unquam sit ausus. Posset igitur *Fortasse* dici summum Pontificem & Episcopos erga alios uti absolutione, erga se verò solutione duntaxat.

Theologia fortuita est nulla.

Papam seipsum posse absolvere à peccatis, est Theologia fortuita.

Ergò papam seipsum posse absolvere à peccatis est nullum.

Papa vocatur Dominus Deus noster, in Extravag. Johann. 22. de verborum significatione cap. cum inter. est q; fortuitum: ergò nullum.

8. De Indulgentijs l. 1. c. 12. p. 453. An summus Pontifex possit in momento liberare animas omnes purgatorij? quia posset dici, non deesse causam piam, cum ad gloriam Dei pertineat, ut tot animæ citissimè volent ad cœlum, ubi perpetuo Deum laudabunt, possunt *fortasse* conciliari hæ sententiæ aliquo modo, sed absolutè posterior, ut est communior, ita olim *etiam* verior mihi esse videtur.

Theologia fortuita est nulla.

E purgatorio animas liberare Pontifices, est Theologia fortuita.

Ergò nulla.

Bellarminus de pontif. l. 1. c. 9. p. 205. Papam solum regere eam Ecclesiæ partem, quæ est in terris, dum ipse vivit.

De purgatorio l. 2. c. 16. non potest Pontifex absolvere defunctos à pœ-

à pœnis, quo modo absolvit viventes, quia illi non sunt ei subjecti, isti sunt.

De Indulgentijs l. 1. c. 14. p. 456. animæ defunctorum non possunt pasci à Pontifice: non igitur sunt ei subjectæ, ac proinde non possunt ab eo ligari vel solvi.

Mariale Bernhardi de Busti p. 254. Papa solum habet plenitudinem potestatis in vita ista, non in cœlo, non in purgatorio, nec in inferno

Videatur Speculum peregrinarum quæstionum Bartholomæi Sibyllæ Monopolitani, decade 1. quæst. 4. §. 14. ubi quæstio deciditur an Papa possit ex genere suæ judiciariæ potestatis totum simul evacuare purgatorium? *Argent.* 1499.

9. De Indulgentijs l. 1. c. 13. p. 433. refutat Cardinalem Cajetanum, scribentem, ut videl. qui vult consequi Indulgentias, habeat propositum satisfaciendi Deo proprijs laboribus, quoad poterit: iis autem qui nolunt per se ipsi satisfacere, cum possint, negat prodesse Indulgentias. &c. Quæ sententia utilis est & pia, *sed fortasse non vera*, præsertim cum sit contraria aliorum doctrinæ.

Theologia fortuita est nulla.

Qui vult consequi indulgentias, propositum habeat satisfaciendi Deo proprijs laboribus, quo ad poterit, est Theologia fortuita.

Ergo nulla.

Audiatur S. Brigita, quæ ita scribit Revelat. lib. 4. cap. 20. pag. 261. Sunt quidam, qui meritis suis obtinere credunt cœlum, quibus DEUS parcit à Diaboli tentationibus, ex occulta dispensatione sua.

Alij sunt, qui operibus suis satisfacere DEO putant pro excessibus suis, quorum omnium error omnino damnabilis. Quia etiamsi quilibet homo centies corpus suum occideret, non posset DEO unum pro mille respondere.

10. De Indulgentijs lib. 2. cap. 9. pag. 468. Concilia vetera, ait Cardinalis, Lateranensia, Lugdunensia, Viennensia (ut supra ostendimus) Indulgentias approbarunt; *Abusus*, qui *fortasse* irrepserunt, condemnarunt.

Theologia fortuita est nulla.

Abusus Indulgentiarum Romanæ Ecclesiæ est Theologia fortuita. Ergò nullus.

11. De Indulgentijs lib. 2. cap. 12. p. 472. ad objectionem. Paulus non imposuit Corintho mulctam publicam, ut suis illis pœnis & afflictionibus Deo pro peccato incestus satisfaceret.

Respondit Bellarminus, quamvis *fortasse* B. Paulus non dixerit Corintho certum tempus, vel speciem pœnitentiæ, &c.

Theologia fortuita est nulla. Impositio mulctæ publicæ est Theologia fortuita. Ergo nulla.

Ex III. Tomo.

12. De pœnitentia l. 1. c. 11. scribit Bellarminus: cur igitur instat Chemnitius, ab exemplis V. T. Sacramentum pœnitentiæ confirmare nitimini. Si pœnitentia in V. T. sacramentum non erat?

Respondeo, non probamus ex V. T. pœnitentiæ Sacramentum, nisi *fortè* ex vaticiniis & figuris.

Theologia fortuita est nulla. Pœnitentiam esse Sacramentum, est Theologia fortuita. Ergo nulla.

13. De pœnitentia lib. 2 c. 14. p. 245 Psal. 50. Amplius lava me ab iniquitate mea: *Fortè* enim non totius pœnæ reatus per conversionem ei remissus fuerat.

Theologia fortuita est nulla. Non totius pœnæ reatum per conversionem remitti, est Thelogia fortuita. Ergo nulla.

14. Idem de pœnitentia l. 2. c. 14. p. 428. qui dicit, ego te baptizo, vel absolvo, non affirmat se absolute baptizare vel absolvere, cum non ignoret, multis modis fieri posse, ut neque baptizet, neque absolvat, licet verba pronunciet, nimirum si is, qui sacramentum suscipere videtur, *Fortè* non habeat suscipiendi intentionem, vel non ritè sit dispositus, aut obicem ponat.

Theologia fortuita est nulla. Intentio baptizantis aut absolventis est Theologia fortuita. Ergò intentio baptizantis aut absolventis est nulla.

15. De Pœnitentia lib. 3. cap. 6. pag. 444. ad locum Tertulliani à Chemnitio citati ait, loqui Tertullianum de pœnitentia publica tantum; secundò loqui de Confessione, quæ fiebat in solis presbyteris, sed etiam laicis, &c.

Respondeo, inquit Bellarminus, loquitur *fortasse* Tertullianus de pœnitentia publica, sed quæ fiebat post confessionem secretam.

Theologia fortuita eſt nulla. Pœnitentia publica eſt Theologia fortuita. Ergò nulla.

16. De pœnitentia l.3. c.14. p.453. Qualiscunq; tandem Nectarius fuerit, non ritum confitendi abrogavit, ſed presbyterum duntaxat exauctoravit, qui publicis pœnitentibus præerat, &c. *Fortaſſis* Calvinus Sozomenum Græcum non legit, aut fidelem aliquam verſionem, ſed in Muſculum incidit, qui ita reddidit titulum c.16.l.7. Sozomeni, quomodo abrogata fuerit Confeſſio.

Theologia fortuita eſt nulla. Publica pœnitentia & interdum privata eſt Theologia fortuita. Ergò nulla.

Ex IV. Tomo.

17. Boll. de gratia & libero arbitr. in l.2.c.7. p.190. S. Auguſtinus cum ait, Pharaonem non peccaſſe, quando jubenti Deo non parebat, videtur ſignificare voluiſſe, non potuiſſe Pharaonem obedire ex corde, ita ut converteretur: & ideò non fuiſſe illi imputatum in peccatũ, quod non converteretur, quoniam pro eo tempore converti obturato corde non poterat, cum quo tamen benè cohæret, ut potuerit Pharao facere ſecundùm ſubſtantiam operis, id quod Deus jubebat, & ideò peccaſſe, quia non fecit. *Fortaſſe* etiam Sanctus Auguſtinus poſtea mutavit ſententiam &c.

Omne fortaſſe ſolvitur per non fortaſſe: Concludimus oratiunculam hanc teſtimonio Melchioris Cani, Theologi Hiſpani, locorum Theolog. l.7.c.3 p.221. ita commentantis: authores Canonici, ut ſupremi, cæleſtes, divini, perpetuam ſtabilemque conſtantiam ſervant: reliqui verò ſcriptores ſancti, inferiores & humani ſunt, deficiuntque interdum, ac monſtrũ quandoq; pariunt præter convenientem ordinem inſtitutũq; naturę.

ORATIO I.
Contra Concilium Tridentinum.
Oppoſita primæ & ſecundæ Seſſioni.

M. Antonius de Dominis Tom 2. p.271. Cumulus omnium errorum & exceſſuum in doctrina fidei factus eſt demum in Concilio Tridentino, in quo inutiles, imò falſi & pernicioſi articuli veræ fidei adjecti ſunt.

MAnipulus exemplorũ Duaci editus an. 1614. à Joanne Faio Abbate S. Bavonis, Hiſtoriã recitat hiſce verbis. Clericus quidã in Synodo *P.408.*

Episcoporum prædicare compulsus angustiabatur, quid nam digne posset coram tot prælatis Ecclesiæ prædicare. Cum autem oraret, venit Diabolus & dixit ei: quid tristaris? Dicas eis istud, & non aliud: Principes inferni salutant Principes Ecclesiæ. Læti omnes nos gratias eis referimus, quia cum ipsis prælatis eorum subditi simul nobis offeruntur, & per eorum negligentiam, ad nos ferè devolvitur totus mundus. Invitus quidem tibi dico, sed per Deum coactus. Respondit Clericus, mihi, si narravero, non credetur. Acille tangens maxillam ejus: ecce, inquit, signum nigredo insolita faciei tuæ, hanc antequam prædices, non tangas, post prædicationem, aqua benedicta delebis. Processit ille prædicaturus, & mirantibus cunctis cum signo indito faciei, quæ jussa sibi fuerant, recitavit, & omnium corda ad horrorem maximum commovit. Hæc acta sunt Parisiis anno ab Incarnatione Domini 1248. quæ cum nobilis adolescens Thomas de Aquino nomine vereretur, Ordinem intravit Prædicatorum Bononiæ. Cantipratanus de Apibus lib. 1. cap. 20.

Mirum exordium, auditores, insolita narratio, odiosa confirmatio, amicos tempore, fortuna, cupidinibus, aliquando aut erroribus imminui, transferri, desinere, monente Tacito. l. 4 p. 280.

Dicam potius, Protestantes Lutherani salutant Episcopos & Clerum Ecclesiæ Romanæ, atque cognitionem veritatis cœlestis precantur.

Utinam cum summa diligentia Pontifex summus, scribit Dionysius Carthusianus parte altera sermonum de sanctis, Reformationi totius insudaret Ecclesiæ, & nunc per alios hoc operaretur pro posse. Imò seipsum imprimis, ac unam suam ac Romanam Ecclesiam reformaret, juxta hæc, quæ super hoc scripserunt Viri doctissimi, Petrus de Aliaco, & Cancellarius Parisiensis Johannes, deinde ante eos ferventissimus ac Sanctus Pater Bernhardus, & alii quidam Catholici. Colon. 1548 p. 332. b.

Johan. Hofmeister Dominica 26. Trinitat. p. 106. Sed quod Judæis dictum est, etiam ad nos pertinere putamus. Illi enim videbantur esse, quod nos cupimus appellari, videlicet Filii Dei, populus electus, gens sancta. Verùm quoniam illi, ceu diximus, nomine tenus tantum & externa quadam umbra erant Filii Dei, ideò tantum naufragium fecerunt. Cum igitur in templis & Monasteriis multis, plus hypocrisis & superstitionis, quam veræ pietatis & religionis fuerit, quis miretur idem in

nostris

noſtris templis fieri, quod in illorum templo factum eſſe conſtat? Nam idem Deus & Judæorum & Chriſtianorum, & quod in illis punivit, nobis nequaquam laudi dabit.

Laborante & ægrotante capite, quomodo non membra malè habeant? Sunt qui hujus mali cauſam in curiam referant Romanam. Et verum id quoque eſt, non rarò videns ibi nonnulla utcunque ſuccedere, quæ forent emendanda. *D. Iohan. Eccius de S. Andrea p. 6. b.*

Iohannes Trithemius de ſacerdotum vita inſtituenda: Corruptus eſt, ut plurimum ſtatus credentium, & eſt ſicut populus, ſic etiam Sacerdos. Omnes avaritiæ ſtudent, à majori uſque ad infimum. *B. 5.*

Hæc mala ab Eccleſia Romana manarunt, teſte Gentiano Herveto, de reparanda Eccleſiaſtica diſciplina. *Brixiæ 1563.*

Unicam S. Brigitam, & quidem Canonizatam audiamus, quæ lib. 1. Revelationum c. 41. p. 65. ita Papam Romanum alloquitur. Nunc ergò conqueror ſuper te caput Eccleſiæ meæ, qui ſedes in ſede mea, quam Petro & Succeſſoribus ejus tradidi ad ſedendum in ea triplici dignitate, & autoritate. Primò ut poteſtatem haberent ligandi animas & ſolvendi à peccato. Secundò ut aperirent cœlum pœnitentibus. Tertiò ut clauderent cœlum maledictis & contemnentibus. Sed tu qui deberes ſolvere animas, & ad me præſentare, tu verè es animarum interfector. Ego enim inſtitui Petrum paſtorem & ſervatorem ovium mearum: tu autem es diſperſor & lacerator earum. Tu pejor es Lucifero: ipſe enim habebat ad me invidiam, & nullum concupivit occidere, niſi me, ut pro me dominaretur. Tu autem tantò deterior es, quod non ſolùm occidis me, removendo me à te per mala opera tua, ſed & animas occidis per malum exemplum tuum: ego redemi animas ſanguine meo, & commiſi eas tibi tanquam amico fideli: tu autem tradis eas iterato inimico, à quo redemi eas. Tu es injuſtior Pilato, qui nullum judicabat ad mortem, niſi me. Tu autem non ſolùm judicas me, quaſi nullius dominatorem, & nullius boni dignum, imò & animas innocentes condemnas, & nocentes dimittis. Tu es immitior Juda, qui me ſolum vendidit: tu autem non ſolum me vendis, ſed & animas electorum meorum, pro turpi lucro tuo, & vano nomine. Tu es abominabilior Judæis: ipſi crucifixerunt corpus meum ſolum: tu autem crucifigis & punis animas electorum meorum, quibus malitia tua & tranſgreſſio amarior eſt omni gladio. Et ideò quia tu

Editionis Romanæ 1606.

tu *similis es Lucifero, injustior Pilato, immitior Iuda, abominabilior Iudæis*, ideò meritò conqueror superte.

Verùm audire mihi videor, tales abusus jam per Concilium Tridentinum, totius terrarum Orbis solemne judicium, jam esse sublatos & extinctos: hoc qui non audiat, esse hæreticum & anathemate percussum, de quo ut me benignè audiatis, majorem in modum obtestor.

Mirum vero, *Auditores*, nos in rebus fidei ad Concilium particulare remitti, quod alioquin Pontificibus Romanis est sudes in oculis. *Paulus* enim *Iovius* de Papa Alexandro VI. lita scripsit. De indicendo concilio, ut ipse sacro rerum fastigio dejiceretur, agitare intelligebat. Id unum enim Concilii nomen supra cæteros infelices humanarum rerum casus maximo terrori Pontificibus esse consuevit. Quod plerique in his conventibus, dum de Repub. Christiana referunt, placita religionis interpretantur, & ad castigandam sacerdotum luxuriam censorias leges condunt, ipsi Pontifices Pontificio jure circumventi ejurare supremam dignitatem, sed demum Pontificatu abdicare coguntur.

lib. 2. p. 40.

Concilia Oecumenica priora, quæ Canones suos ex S. Scriptura & secundùm Scripturam desumserunt, magni facimus, admiramur, veneramur, deque illis pronunciamus, quod Statius de Virgilii Æneide.

Vive, precor, nec tu divinam Æneida tenta,
Sed longè sequere, & vestigia semper adora.

Ita Episcopus Africanus *Facundus* lib. 12. p. 534. Unde *Marcianus* quoque Imperator, post Sacerdotum sententiam, aliquid tractare, impium duxit atque sacrilegum, nec cuiquam semel judicata, rectèque disposita revolvere, & de his publicè disputare permisit.

Pag. 535. Quisquis post veritatem repertam, aliquid ulterius discutit mendacium quærit.

Codic. l. 1. tit. 4. p. 18.

Nam & injuriam facit judicio reverendissimæ Synodi, si quis semel judicata ac rectè disposita revolvere, & publicè dispositа contenderit. Codic. l. 6. tit. 5. p. 277. Verum enim verò omne quòd decisum est ab aliquo, si ad sua initia revertitur, taliter revertitur, qualiter emanavit ab illo.

P. 311.

Et sententia lata contra absentem, ex causa probabili & necessaria, non debet ei nocere.

Sententia lata in alio loco, quàm debuerat fieri, est ipso jure nulla, teste Paulo de Castro. Codex l. l. 7. tit. 43. p. 311.

Ab

Ab executione non est inchoandum, sed primò debet de causa cognosci, & per definitionem sententia terminari. *Tit. 55. p. 515.*

Audiamus potius S. Chrysostomum ita loquentem: Collegerunt Judæi Concilium & dixerunt, quid facimus? Bonum quidem est illud, collegerunt, sed malum illud, Concilium, non ad charitatem, sed ad pugnam, non ad pacem vocantes, sed ad bellum incitantes collegerunt concilium, non ut Deum glorificarent, sed ut Christum ignominia afficerent. Collegerunt Concilium, non ut fidem stabilirent, sed ut lapidem angularem abjicerent. Collegerunt Concilium, non ut oves errantes ad ovile deducerent, sed, ut occiso pastore, gregem dispergerent. Collegerunt Concilium non ut margaritam niveo candore micantem fide exciperent, sed ut phengitem lapidem, ut quidem putabant, perfidia inobscurarent. Collegerunt Concilium, non ut thesaurum absconditū in agro bene susciperent, sed ut improbè Dei templum everterent. Collegerunt Concilium, non ut mellifluos vitis racemos decerperent, sed ut vitem veram ad crucis arborem applicantes, seipsos vites arbustivas perditionis, nos autem salutis efficerent. O Concilium à Diabolo adversus Christum collectum! O Consistorium iniquitate repletum! O Concilium luporum potius sanguinem avidorum, quàm hominum deiferorum. Quid verò luporum immanium dico? Imò leonibus immanibus pejores dixerim rectius! *Tom. 6. p. 985.*

Antequam autem ad specialem articulorum ἐπιχείρησιν veniamus, placet brevibus exponere, quid Christianissimi Galliarum Regis Proceres de hoc Concilio particulari (neminem enim habuit ex Asia, neminem ex Africa, neque pretioso Johanne) senserint.

Jam verò, inquiunt, ex veritate possumus confirmare, nullum post hominum memoriam fuisse habitum, quod tam noceat, aut lu librio exponat dignitatem hujus regni: si enim propius inspicimus, constabit, maximam decretorum illius partem ex diametro videri oppugnare libertatem Ecclesiarum nostrarum, & Majestatem Regis Christianissimi, in quem hæc fabricata sunt. *Apologia Catholica. Paris 1586. p. 188.*

Primum, quia in isto cœtu vocatus fuit in dubium Ordo, & primus honoris gradus, qui ab annis mille inter Christianos Reges ad nostrum pertinet. Itaque si Majestas regia istud (ut obtenditur) Concilium hodierno tempore comprobaret, facturus esset maximo damno suo, quia (inquit Baldus) coronam gestat libertatis & gloriæ.

2. Secundò, si ad reformationem morum, politiæ, & disciplinæ Ecclesiasticæ respexeris, qui flos fuit omni tempore præstantissimus hujus regni, quisquis sessiones Concilii istius Tridentini legerit, eam animadvertet funditus amitti Concilio isto, aboleri, & ad Pontificem Romanum transferri. Nam quarto & septimo Decreto Sessionis septimæ dicitur non esse necessarios consensus populi & Magistratus autoritatem in eligendis ordinandisque Episcopis & Sacerdotibus: quæ res omninò pugnat cum jure divino, cum primitivæ Ecclesiæ observatione, cum priscis Canonibus, cum statutis Caroli Magni & Ludovici Pii, inprimis autem cum deliberatione Ordinum hujus Regni, qui Aureliæ anno 1560. convenerant, rata habita in suprema Parisiensi Curia, qua constituitur, ut interfint cum clero à nobilitate duodecim viri Nobiles, & duodecim spectati cives in Curia publica, singulorum oppidorum electi, qui tertium Ordinem repræsentent.

C. Sacrorũ 73. dist. C. vota civiũ. 63. dist. C. Cleri 93. dist. C. quanto 63. dist.

3. Item secunda parte ejusdem Sessionis Concilium istud Antistitibus tribus cognitionem de proventibus & fabricis Ecclesiarum, contra vetera Regum nostrorum edicta: inprimis autem contra quam Carolus 6. anno 1385. sanxit, ut fabricarũ jurisdictio ad judices regios pertineret.

4. Eadem Sessione Concilium permittit Episcopis, ut decidant partem proventuum ad ptochotrophia pertinentium, eoque pacto amplius pinguescant. Sic manifestè minuitur autoritas Regis & summi illius Eleemosynarii, evertunturque leges innumeræ veteres & novæ Francisci I. & Caroli IX. Regis.

5. Aliam quoque injuriam manifestè huic regno facit, cum monita & excommunicationes Concilio isti permittuntur atque statuuntur, non solùm ut res tectæ revelentur, verum etiam, ut recuperentur amissæ: contra quam summæ hujus regni Curiæ innumeris Arestis statuerunt, damnantes istud, & abusui iniquo deputantes.

6. Permittit etiam ut laici afficiantur mulctis pecuniariis, bonorũ & corporum prehensionibus, occupationibus & manus injectionibus, tam per administros Episcoporum, quàm per officiales, quam potestatem in Gallia ne in ipsos quidem Ecclesiasticos unquã habuerunt, & quæ pura usurpatio in potestatem secularem futura esset.

7. Cavet ne Magistratus impediat Judicem Ecclesiasticum ab homine excommunicando, aut revocanda excommunicatione sua, etsi hac re Ecclesiastici de more plus satis abutuntur.

8. Re-

8. Retractat Legem Philippi Pulchri, probatam & relatam in acta Parlamenti, de duellis vel certaminibus ſingularibus: atque in hac cauſa Reges, Principes, Duces, Marchiones & alios ſua jurisdictione ſpoliat, abuſu & iniquitate intoleranda, ut ante diximus.

9. Probat, ut nati viginti quinque annos promoveantur in ordines Sacerdotii, curionatus & dignitates Eccleſiaſticas: cum lege trium Statuum & maximorum conventuum Franciæ ante promulgata, deſiderentur 30 anni.

10. Facultatem tribuit adoleſcentibus, ut profiteantur vota, anno 16. completo: corrigens legem ab Ordinibus latam, quæ in maribus hanc facultatem definivit, 25. anno completo, in fœminis 20.

11. Proviſionem Epiſcoporum atque Antiſtitum attribuit Pontifici contra antiquas leges Caroli Magni, filiorum, & contra quam habetur Pragmatica ſanctione S. Ludovici, quæ in actis Parlamenti extat: & à conventibus maximis Aureliæ habitis fuit hoc prohibitum.

12. Permittit Archiepiſcopis & Epiſcopis, ut diœceſes ſuas per Vicarium viſitent, contra eorundem Ordinum Areſtum.

13. Autoritatem tribuit Pontifici, ut ſimplicia beneficia conjungat Epiſcopalibus: quod adverſatur decretis Conciliorum Conſtantienſis & Baſileenſis, multisque Areſtis ſupremarum Curiarum in hoc regno, ex quibus iſta adunationum genera in locis ipſis oportet fieri.

14. Eodem Concilio evertuntur Indulgentiæ ſeu Privilegia Curiæ Parlamenti, Collegiisque & Academiis quibuſdam hujus regni, poſtulante Rege conceſſa, & Eccleſiaſtici Academiarum conſervatores & privilegiati in regno abrogantur.

15. Prohibetur item iis, qui religionem voverunt, ne ullo pacto de bonis acquiſitis ſuis mobilibus aut immobilibus diſponant, contra quam Ordinibus Aurelianenſibus viſum eſt, convenienter Decreto Moguntini illius concilii, quod habitum fuit Caroli M. tempore.

16. Ordinibus Mendicantium jus tribuit poſſidendi cenſus, agros, reditus & bona immobilia, contra Concilium Viennenſe habitum anno 1310. veteraque Areſta Curiæ innumerabilia.

17. Adimit nominationem Regi in conventibus & monaſteriis

regularibus, & triennale Abbatiſſarum ac Prioriſſarum ab Ordinibus iisdem conſtitutum.

18. Monachis facultatem tribuit conveniendi & habendi conventus, aut capitula generalia: rem in repub. periculoſam, qua ſolent iſti ab autoritate & obſequio Regis & magiſtratus cujuſque temporis eximere. Quapropter etiam conventus iſti Areſtis Curiæ plerumque iniqui ſunt pronunciati, & (ut loquuntur) abuſivi.

19. Copiam facit Epiſcopo inſtituendi novos dies, quod Areſtis quàm plurimis Curia improbavit, & Concilium provinciale apud Senonas habitum anno 1527.

20. Reſcindit Laicos patronatus, niſi patroni inſtrumento authentico probaverint jus ſuum præſentandi, idéque continuatum & effectum per 50. annos docuerint: rejicitque alia omnia probationis genera.

21. Judices Eccleſiaſticos mandat cognoſcere de Jure & poſſeſſione patronatuum, qui abhinc 40. annos fundatione, dotatione aut conſtructione fuerint acquiſiti: quæ maxima eſt in autoritatem Regis & magiſtratuum ipſius uſurpatio.

22. Inſtituit novum genus Judicum delegatorum, qui dicantur Apoſtolici, & poteſtatem confert in Epiſcopos eligendi iſtos in ſua diœceſi, ſine cognitione vel autoritate Regis, qui totidem manicipia futura ſunt, abalienata à ſubjectione Majeſtatis regiæ, cujus in clientela vivunt.

23. Tandem declarat idem Concilium, ſuperiorem Concilio eſſe Pontificem, & cavet, ne Epiſcopi abjiciant ſe, & ſubmittant Regibus atque Principibus.

24. Omnibus Eccleſiaſticis mandat, quibus ex jure & conſuetudine ſuffragia ſunt in Conciliis provincialibus, ut iſtud, quod obtenditur Concilium, accipiant, jurent in obſequium Pontificis & publicè profiteantur autoritatem ejus.

25. Academiis imperat, ne quid doceant, niſi Decretis Concilii iſtius conformatum, & ſolenne Juramentum quotannis ad hanc rem ipſius ſanctitati præſtent.

26 Mandat omnibus principibus & potentioribus, ut Canonas iſtos ſervent, renovatque antiquas omnes Decretales, uſurpatorias Bonifacii 8. & alias ante abrogatas in Francorum Regno, tum edictis & conſtitutionibus Regum, tum ſupremarum Curiarum Areſtis & maximi Concilii.

27. Epiſco-

27. Episcoporum Francorum causæ ab eodem Concilio ad Romanam Curiam & Consistorium Papæ revocantur: contra dignitatem Majestatis regiæ & Canonas priscos universalis Ecclesiæ, quibus criminales Episcoporum causæ, etiamsi ab officio aut gradu amoveri eos oporteret, ad Episcopos illius regionis aut provinciarum Synodum, non ad Pontificem dicuntur pertinere: quemadmodum multis Arestis Curiæ fuit judicatum secundum generalia Concilia, Constantinopolitanum & Carthaginense. Atque hic summopere Concilium derogat de summa dignitate Regis & Jurisdictione, quam omni seculo habuit in Episcopos regni sui. Exemplo sunt Ægidius Rhemensis Episcopus, Prætextatus Rotomagensis, Desiderius Viennensis Archiepiscopus, & alii quàm plurimi, quorum Gregorius Turonensis, Aimoinus, Ado & Vincentius historialis meminerunt. Ne longiores simus Concilium istud quod obtenditur, tollit & convellit vetustissimas libertates Ecclesiæ nostræ, ut sint admiculo abusioni pontificis.

28. Eodem Concilo infirmat, revocat & pro nullis renunciat Conjugia, quæ non fuerint contracta coram Ecclesia Romana: qua in re seminarium est centies mille rixarum expostulationum, litium & contentionum per innumeras familias hujus Regni, quæ ex autoritate & cum gratia Regis ac publica fide edictorum pacificationis matrimonia contraxerunt, liberosque genuerunt, qui contra fas & jus illegitimi haberentur, successionibusque Patrum suorum privarentur, & uxores Concubinæ pronunciarentur, verorumq; suorum Conjugum adulteræ. Hoc demum est oppugnare Deum, in alieno regno cœtum immorigerorum hominum statuere, deformationem longè graviorem in Ecclesiam inducere, & Francorum Rege tanquam lictore abuti, qui Pontificis mandata exequatur, nec autoritate valeat ad politiam in regno suo instituendam. Equidem nunquam mihi persuaserim eos Francos esse, qui hoc tempore tam soliciti & vehementer instant, ut publicè accipiatur Concilium istud. Hi se procuratores magis negotiorum & dignitatis Papæ & administros ipsius testantur esse, quam Regis sui suprem q; Domini. Sic igitur de sententia judicioq; optimorum virorum & Francorum summè Catholicorum sub traditionibus Ecclesiæ Romanæ viventium, Tridentinum istud Concilium omninò haberi necesse est pro *manifesta conspiratione & conjuratione* contra autoritatem & dignitatem hujus Regni subditorumq; ejus, quacunq; conditione sint; nam omnes offenduntur eo gravissimè.

Concludam primam hanc orationem verbis Sanctæ Brigitæ, quæ lib.4. Revelationum cap.133.p.401. editionis Romanæ An.1606:ita exclamat: audite O exercitus & omnes angeli. Elegi Sacerdotes præ omnibus angelis & justis, & dedi eis potestatem, ut corpus meum tractarent. Si enim voluissem, potuissem benè elegisse angelum aliquem ad tale officium. Sed tantum dilexi Sacerdotes, ut eis tantum honorem concederem, & constitui eos ut starent ante me quasi in 7. Ordinibus: deberent enim esse patientes quasi oves, stabiles quasi murus boni fundamenti, animosi quasi milites, sapientes quasi serpentes, pudici quasi Virgo: mundi quasi angelus, ardentes amore quasi sponsa ad cubile viri sui. Nunc autem averterunt se pessimè; sunt enim feri, quasi lupi rapaces, qui in fame & cupiditate sua nulli cedunt, nulli deferunt honorem, nihil erubescunt. Secundò instabiles quasi lapis in muro infirmo, quia diffidunt de fundamento, id est, de Deo, quod non possit eis dare necessaria, vel non velit sustentare eos. Tertiò, sunt in tenebris quasi fures, ambulantes in tenebris vitiorum, nec sunt audaces quasi milites ad pugnandum pro honore Dei, vel ad aggrediendum opus virile. Quartò stant quasi asinus, qui caput inclinat ad terram. Sic ipsi stolidi & insipientes semper terram meditantur, & præsentia, nunquam futura. Quintò impudici sunt, quasi meretrices, procedunt ad me in habitu meretricio, omnia membra habent ad luxuriandum. Sextò sunt quasi pice deformiter maculati, omnes qui accedunt ad eos, deturpantur. Septimò sunt abominabiles, quasi vomitus, & levius & melius esset mihi accedere ad vomitum, quàm ad delectationem cum eis. Ita autem abominabiles sunt, ut omnis exercitus cœli abominetur eos.

Lib.4.c.33.p.271. Domine reverende. Inter alias collationes intimetur Domino Papæ, quàm flebilis est status urbis, quæ quondam felix extitit & corporaliter & spiritualiter. Corporaliter quidem, quia ejus seculares principes, qui ejus defensores esse deberent, facti sunt fæviſſimi raptores. Et ideò domus ejus destructæ sunt & multæ Ecclesiæ penitus desolatæ, in quib° ossa benedicta Sanctorũ continentur, quæ glorioſis miraculis coruscant, quorum animæ in regno Dei sublimiter coronantur. Templa etiã ipsorum tectis destructis & clausuris ablatis, in latrinas mutata sunt hominis, canum & bestiarum. Spiritualiter verò infelix est urbs, quia multæ constitutiones, quas S. Papæ ex infusione Spiritus S. ad Dei laudem & animarum salutem in Ecclesia statuerunt, jam deletæ sunt.

Id

Id est Apostolicum Catholicum, quod semper & ubique & ab omnibus pijs est creditum.

Concilium Tridentinum non semper, neque ubique, neque ab omnibus pijs est creditum.

Ergò Concilium Tridentinum non est Apostolicum neque Catholicum.

Assumptum fuit per Inductionem 28. articulorum ad oculum demonstratum: Ecclesiæ Gallicanę id non recipiunt, sed executionem illius abegerunt, fugarunt, rejecerunt. Æquum est, inquit Lysias, ut nullus nostrum tibi parcat, cum illorum nulli, quos occidisti, peperceris.

ORATIO II.

A Romanis & Christianis Imperatoribus Concilia fuisse olim congregata Oecumenica, inductione Conciliorum Uniuersalium ostendi potest. Nam à Constantino Magno indictum fuisse Concilium Nicenum I. à Theodosio I. Constantinopolitanum: à Theodosio II. Ephesinum, atque à Marciano Chalcedonense: scribit enim in historia Socrates: idcirco Imperatores in historia complexus sum, quia ex quo tempore cæperunt esse Christiani, Ecclesiast. negotia pendent ab illis, & maxima conciliade illorum sententia & facta sunt & siunt *L. 5. in præamio.*

Episcopi etam, qui ad Constantinopolitanum Concilium venerant, se ad Romanum Concilium fuisse à Damaso Pontifice Romam evocatos testantur: verum adjungunt, ita mandante per literas, Imperatore, διὰ τῶν θεοφιλεστάτων βασιλέως γραμμάτων. Theodor. l. 5. c. 9.

In epistola verò ad Theodosium Imperatorem scribunt hoc modo; literis, quibus nos convocasti, Ecclesiam honore prosecutus es.

Neq; vero omnibus semper Concilijs Rom. Pontifex aut eo absente Rom. Pontificis legatus præfuit ac præsedit. Constat n. Niceno Concil. præfuisse Eustathium, Antiochenum Patriarcham, Romaniq; Pontificis legatos, Vitum & Vincent. quarto infra loco consedisse: Sardicensi Hosius Cordubensis; Aquileiensi Ambrosius Mediolanensis; Carthaginensi Aurelius Carthaginensis; Chalcedonensi Leonis Romani Pontificis Legatus præsedit, non tamen jure suo aut universalis potestatis ergò, sed tantum præcariò, ipsiusque Imperatoris permissu.

Atqui definitio Conciliorum modernorum, ut refert M. Antonius de Dominis l. 5. p. 178. sine scipturis, sine examine, sine patrum consensu,

ſu, imò contra eum ex ſola unius hominis voluntate, ne dicam libidine & aſſeclarum aut inſcitia, aut aſſentatione tota procedit.

Idem l. 7. c. 3. p. 66. Decreta profectò Concilij Tridentini in rem judicatam non tranſiiſſe multa convincunt.

1. Quia Concilium non fuit generale, verè Oecumenicum: ſiquidem ex toto Oriente nulli penitus adfuerunt, imò ne vocati quidem fuerunt.

2. Quia ex ipſo etiam Occidente plurimæ & maximè inſignes Eccleſiæ abfuerunt, puta tota Anglicana & maximè pars Germanicarum.

3. Quia Gallicana tota Eccleſia actis illis reſtitit, nec ea voluit admittere aut approbare, multo minus ea totius Orientis Eccleſiæ ferè omnes, Anglicana, Germanicæq; plurimæ receperunt, ſed omnes contradixerunt & contradicunt.

4. Quia in eo Concilio Papa per ſuos Legatos Dominus fuit & Tyrannus: nihil enim tractari potuit, niſi proponentibus Legatis, & liberè diſſerentes, illic minis etiam, ubi blanditiæ non ſuccedebant, ſilere aut abire compellebant Epiſcopos.

5. Quia non pondus ſed numerus ſuffragiorum rem decernebant, numerus verò erat vel ex Epiſcopis titularibus ad ſpeciem, qui nullius Eccleſiæ erant Epiſcopi in actu, vel ex illiteratis aut Juriſtis, in Theologia penitus infantibus, vel demum ex pauperibus aut ambitioſis, qui Papæ partes pecunijs ipſius & beneficiorum ac dignitatum ſpe lactati, contra jus faſque ſequerentur.

6. Quia Concilium alios non habuit, niſi ejuſdem ſententiæ juratos homines, in unum conſpirantes; contrarias ſententias, pro quibus imò contra quas Concilium illud fuit congregatum, qui explicaret & defenderet, nemo aderat.

7. Quia Principes etiam Chriſtiani ſuæ ditionis Epiſcopos in eam ſententiam propendere compellebant, quæ non Chriſti Eccleſiæq; cauſam, ſed ipſorum humana conſilia promoveret.

Pag. 67. Definitionem illam factam à ſolis V. Cardinalibus, & in totum 48. Epiſcopis, qui Concil. Oecumenicum non poſſunt efficere.

Pag. 68. Illi ſalvi conductus, qui oblati fuerunt ſeſſ. 13. 15. & 18. captioſi ſunt & meræ decipulæ.

Lib. 7. c. 5. p. 92. *Papatus eſt res nova & commentitia, undique falſa*, ut notavi l. 4. c. 10. Num. 98.

Eò

Eò nostris temporibus, scribit in præfatione tomi 1. redactæres est, ut Ecclesiasticæ controversiæ non Theologis amplius, non Concilijs, sed tortoribus, sed carnificibus, sed sicarijs, sed sanguinarijs sedparricidis defendendæ Romæ aut Romæ committantur.

Jam talibus non ornatur Romana Curia, sed ad summum Legu- *Lib.7. c.8. p.81.*
leijs cavillorum in re pecuniaria artificibus, emungendarum erumenarum peritissimis, & Chrysum magis quam Christum amantibus: sacra Scriptura & divina Theologia ab urbe illa (Roma) exulant, aut intra Monasteriorum pauconum septa, ipsa seu potius ipsius Diva delitescit, in Papæ Cardinalium que aulis diversorium non habet, Consistorium illam neque de facie novit, & nihilominus supremum & infallibilem fidei magistrum Papam esse insulsissimè contendimus.

Qui sunt jam Episcopi sub Romano Potentatu? In temporalibus *In præfat.*
quidem, ubi optima sunt sacerdotia & dignitate eminent seculari, magnates sunt, conspicui sunt, Principes sunt, sed Episcopi, *nisi lapsi voce*, nequaquam sunt. Sicut muti sunt omnes Episcopi sub Romano.

Hi sunt, monente S. Bernhardo, unitatis divisores, inimici pacis, cha- *Tom.1.*
ritatis expertes, vanitate tumentes, placentes sibi, & magni in oculis suis, *serm.3. de resurrect.*
ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere. Et quæ major *superbia, quàm ut unus homo* toti congregationi *judicium suum præferat*, *p.207.*
tanquam ipse *solus* habeat Spiritum Dei?

Quod olim de Arianis Theodoretus scripsit, Idem nos de Ponti- *Hist. Eccl.*
ficibus Romanis: ne unum quidem collegarum nostrorum vel ad medio- *l.1. c.4. p.9.*
crem sapientiam perveniße censent, *sed se solos sapientes*, solos egestatem voluntariam sectantes, solos dogmatum inventores, & sibi solis ea doctrinæ patefacta esse mysteria, quæ in nullius unquam sub sole cogitationem ac mentem venerint, arbitrantur.

Quia autem Concilium Tridentinum tertiam sessionem an. 1546. 4. Febr. inchoavit, & symbolum Fidei promulgavit, placet de Symbolo fidei Neo-catholico pauca referre: audite: judicate.

Paulò ante M. Antonius de Dominis dixerat Papatum esse rem novam & commentitiam, undique falsam, evincere conabor Symbolum Neo-catholicum Romanum, ex scriptis papistarum penitus erutum: *ita* autem corde credunt & ore fatentur.

Credo in omnes sanctos *Omnipotentes*:

1. In primis in S. Franciscum, in Deorum numerum receptum.

2. Secundò, si ad reformationem morum, politiæ, & disciplinæ Ecclesiasticæ respexeris, qui flos fuit omni tempore præstantissimus hujus regni, quisquis sessiones Concilii istius Tridentini legerit, eam animadvertet funditus amitti Concilio isto, aboleri, & ad Pontificem Romanum transferri. Nam quarto & septimo Decreto Sessionis septimæ dicitur non esse necessarios consensus populi & Magistratus autoritatem in eligendis ordinandisque Episcopis & Sacerdotibus: quæ res omninò pugnat cum jure divino, cum primitivæ Ecclesiæ observatione, cum priscis Canonibus, cum statutis Caroli Magni & Ludovici Pii, inprimis autem cum deliberatione Ordinum hujus Regni, qui Aureliæ anno 1560. convenerant, rata habita in suprema Parisiensi Curia, qua constituitur, ut interfint cum clero à nobilitate duodecim viri Nobiles, & duodecim spectati cives in Curia publica, singulorum oppidorum electi, qui tertium Ordinem repræsentent.

C. Sacrorū 73. dist. C. vota civitū. 63, dist. C. Cleri 93. dist. C. quanto 63. dist.

3. Item secunda parte ejusdem Sessionis Concilium istud Antistitibus tribus cognitionem de proventibus & fabricis Ecclesiarum, contra vetera Regum nostrorum edicta: inprimis autem contra quam Carolus 6. anno 1385. sanxit, ut fabricarū jurisdictio ad judices regios pertineret.

4. Eadem Sessione Concilium permittit Episcopis, ut decidant partem proventuum ad ptochotrophia pertinentium, eoque pacto amplius pinguescant. Sic manifestè minuntur autoritas Regis & summi illius Eleemosynarii, evertunturque leges innumeræ veteres & novæ Francisci I. & Caroli IX. Regis.

5. Aliam quoque injuriam manifestè huic regno facit, cum monita & excommunicationes Concilio isti permittuntur atque statuuntur, non solùm ut res tectæ revelentur, verum etiam, ut recuperentur amissæ: contra quam summæ hujus regni Curiæ innumeris Arestis statuerunt, damnantes istud, & abusui iniquo deputantes.

6. Permittit etiam ut laici afficiantur mulctis pecuniariis, bonorū & corporum prehensionibus, occupationibus & manus injectionibus, tam per administros Episcoporum, quàm per officiales, quam potestatem in Gallia ne in ipsos quidem Ecclesiasticos unquā habuerunt, & quæ pura usurpatio in potestatem secularem futura esset.

7. Cavet ne Magistratus impediat Judicem Ecclesiasticum ab homine excommunicando, aut revocanda excommunicatione sua, etsi hac re Ecclesiastici de more plus satis abutuntur.

8. Re-

8. Retractat Legem Philippi Pulchri, probatam & relatam in acta Parlamenti, de duellis vel certaminibus singularibus: atque in hac causa Reges, Principes, Duces, Marchiones & alios sua jurisdictione spoliat, abusu & iniquitate intoleranda, ut ante diximus.

9. Probat, ut nati viginti quinque annos promoveantur in ordines Sacerdotii, curionatus & dignitates Ecclesiasticas: cum lege trium Statuum & maximorum conventuum Franciæ ante promulgata, desiderentur 30 anni.

10. Facultatem tribuit adolescentibus, ut profiteantur vota, anno 16. completo: corrigens legem ab Ordinibus latam, quæ in maribus hanc facultatem definivit, 25. anno completo, in fœminis 20.

11. Provisionem Episcoporum atque Antistitum attribuit Pontifici contra antiquas leges Caroli Magni, filiorum, & contra quam habetur Pragmatica sanctione S. Ludovici, quæ in actis Parlamenti extat: & à conventibus maximis Aureliæ habitis fuit hoc prohibitum.

12. Permittit Archiepiscopis & Episcopis, ut diœceses suas per Vicarium visitent, contra eorundem Ordinum Arestum.

13. Autoritatem tribuit Pontifici, ut simplicia beneficia conjungat Episcopalibus: quod adversatur decretis Conciliorum Constantiensis & Basileensis, multisque Arestis supremarum Curiarum in hoc regno, ex quibus ista adunationum genera in locis ipsis oportet fieri.

14. Eodem Concilio evertuntur Indulgentiæ seu Privilegia Curiæ Parlamenti, Collegiisque & Academiis quibusdam hujus regni, postulante Rege concessa, & Ecclesiastici Academiarum conservatores & privilegiati in regno abrogantur.

15. Prohibetur item iis, qui religionem voverunt, ne ullo pacto de bonis acquisitis suis mobilibus aut immobilibus disponant, contra quam Ordinibus Aurelianensibus visum est, convenienter Decreto Moguntini illius concilii, quod habitum fuit Caroli M. tempore.

16. Ordinibus Mendicantium jus tribuit possidendi census, agros, reditus & bona immobilia, contra Concilium Viennense habitum anno 1310. veteraque Aresta Curiæ innumerabilia.

17. Adimit nominationem Regi in conventibus & monasteriis

regularibus, & triennale Abbatissarum ac Priorissarum ab Ordinibus iisdem constitutum.

18. Monachis facultatem tribuit conveniendi & habendi conventus, aut capitula generalia: rem in repub. periculosam, qua solent isti ab autoritate & obsequio Regis & magistratus cujusque temporis eximere. Quapropter etiam conventus isti Arestis Curiæ plerumque iniqui sunt pronunciati, & (ut loquuntur) abusivi.

19. Copiam facit Episcopo instituendi novos dies, quod Arestis quàm plurimis Curia improbavit, & Concilium provinciale apud Senonas habitum anno 1527.

20. Rescindit Laicos patronatus, nisi patroni instrumento authentico probaverint jus suum præsentandi, idque continuatum & effectum per 50. annos docuerint: rejicitque alia omnia probationis genera.

21. Judices Ecclesiasticos mandat cognoscere de Jure & possessione patronatuum, qui abhinc 40. annos fundatione, dotatione aut constructione fuerint acquisiti: quæ maxima est in autoritatem Regis & magistratuum ipsius usurpatio.

22. Instituit novum genus Judicum delegatorum, qui dicantur Apostolici, & potestatem confert in Episcopos eligendi istos in sua diœcesi, sine cognitione vel autoritate Regis, qui totidem manicipia futura sunt, abalienata à subjectione Majestatis regiæ, cujus in clientela vivunt.

23. Tandem declarat idem Concilium, superiorem Concilio esse Pontificem, & cavet, ne Episcopi abjiciant se, & submittant Regibus atque Principibus.

24. Omnibus Ecclesiasticis mandat, quibus ex jure & consuetudine suffragia sunt in Conciliis provincialibus, ut istud, quod obtenditur Concilium, accipiant, jurent in obsequium Pontificis & publicè profiteantur autoritatem ejus.

25. Academiis imperat, ne quid doceant, nisi Decretis Concilii istius conformatum, & solenne Juramentum quotannis ad hanc rem ipsius sanctitati præstent.

26 Mandat omnibus principibus & potentioribus, ut Canonas istos servent, renovatque antiquas omnes Decretales, usurpatorias Bonifacii 8. & alias ante abrogatas in Francorum Regno, tum edictis & constitutionibus Regum, tum suprematum Curiarum Arestis & maximi Concilii.

27. Episco-

27. Episcoporum Francorum causæ ab eodem Concilio ad Romanam Curiam & Consistorium Papæ revocantur: contra dignitatem Majestatis regiæ & Canonas priscos universalis Ecclesiæ, quibus criminales Episcoporum causæ, etiamsi ab officio aut gradu amoveri eos oporteret, ad Episcopos illius regionis aut provinciarum Synodum, non ad Pontificem dicuntur pertinere: quemadmodum multis Arestis Curiæ fuit judicatum secundum generalia Concilia, Constantinopolitanum & Carthaginense. Atque hic summopere Concilium derogat de summa dignitate Regis & Jurisdictione, quam omni seculo habuit in Episcopos regni sui. Exemplo sunt Ægidius Rhemensis Episcopus, Prætextatus Rotomagensis, Desiderius Viennensis Archiepiscopus, & alii quàm plurimi, quorum Gregorius Turonensis, Aimoinus, Ado & Vincentius historialis meminerunt. Ne longiores simus Concilium istud quod obtenditur, tollit & convellit vetustissimas libertates Ecclesiæ nostræ, ut sint adminiculo abusioni pontificis.

28. Eodem Concilo infirmat, revocat & pro nullis renunciat Conjugia, quæ non fuerint contracta coram Ecclesia Romana: qua in re seminarium est centies mille rixarum expostulationum, litium & contentionum per innumeras familias hujus Regni, quæ ex autoritate & cum gratia Regis ac publica fide edictorum pacificationis matrimonia contraxerunt, illiberosque genuerunt, qui contra fas & jus illegitimi haberentur, successionibusque Patrum suorum privarentur, & uxores Concubinæ pronunciarentur, verorumq; suorum Conjugum adulteræ. Hoc demum est oppugnare Deum, in alieno regno cœtum immorigerorum hominum statuere, deformationem longè graviorem in Ecclesiam inducere, & Francorum Rege tanquam lictore abuti, qui pontificis mandata exequatur, nec autoritate valeat ad politiam in regno suo instituendam. Equidem nunquam mihi persuaserim eos Francos esse, qui hoc tempore tam soliciti & vehementer instant, ut publicè accipiatur Concilium istud. Hi se procuratores magis negotiorum & dignitatis Papæ & administros ipsius testantur esse, quam Regis sui suprem q; Domini. Sic igitur de sententia judicioq; optimorum virorum & Francorum summè Catholicorum sub traditionibus Ecclesiæ Romanæ viventium, Tridentinum istud Concilium omninò haberi necesse est pro *manifesta conspiratione & conjuratione* contra autoritatem & dignitatem hujus Regni subditorumq; ejus, quacunq; conditione sint: nam omnes offenduntur eo gravissimè.

Concludam primam hanc orationem verbis Sanctæ Brigitæ, quæ lib.4. Revelationum cap.133.p.401. editionis Romanæ An.1606:ita exclamat: audite O exercitus & omnes angeli. Elegi Sacerdotes præ omnibus angelis & justis, & dedi eis potestatem, ut corpus meum tractarent. Si enim voluissem, potuissem benè elegisse angelum aliquem ad tale officium. Sed tantum dilexi Sacerdotes, ut eis tantum honorem concederem, & constitui eos ut starent ante me quasi in 7. Ordinibus: deberent enim esse patientes quasi oves, stabiles quasi murus boni fundamenti, animosi quasi milites, sapientes quasi serpentes, pudici quasi Virgo: mundi quasi angelus, ardentes amore quasi sponsa ad cubile viri sui. Nunc autem averterunt se pessimè; sunt enim feri, quasi lupi rapaces, qui in fame & cupiditate sua nulli cedunt, nulli deferunt honorem, nihil erubescunt. Secundò instabiles quasi lapis in muro infirmo, quia diffidunt de fundamento, id est, de Deo, quod non possit eis dare necessaria, vel non velit sustentare eos. Tertiò, sunt in tenebris quasi fures, ambulantes in tenebris vitiorum, nec sunt audaces quasi milites ad pugnandum pro honore Dei, vel ad aggrediendum opus virile. Quartò stant quasi asinus, qui caput inclinat ad terram. Sic ipsi stolidi & insipientes semper terram meditantur, & præsentia, nunquam futura. Quintò impudici sunt, quasi meretrices, procedunt ad me in habitu meretricio, omnia membra habent ad luxuriandum. Sextò sunt quasi pice deformiter maculati, omnes qui accedunt ad eos, deturpantur. Septimò sunt abominabiles, quasi vomitus, & levius & melius esset mihi accedere ad vomitum, quàm ad delectationem cum eis. Ita autem abominabiles sunt, ut omnis exercitus cœli abominetur eos.

Lib.4.c.33.p.271. Domine reverende. Inter alias collationes intimetur Domino Papæ, quàm flebilis est status urbis, quæ quondam felix extitit & corporaliter & spiritualiter. Corporaliter quidem, quia ejus seculares principes, qui ejus defensores esse deberent, facti sunt sævissimi raptores. Et ideò domus ejus destructæ sunt & multæ Ecclesiæ penitus desolatæ, in quib° ossa benedicta Sanctorũ continentur, quæ gloriosis miraculis coruscant, quorum animæ in regno Dei sublimiter coronantur. Templa etiã ipsorum tectis destructis & clausuris ablatis, in latrinas mutata sunt hominis, canum & bestiarum. Spiritualiter verò infelix est urbs, quia multæ constitutiones, quas S. Papæ ex infusione Spiritus S. ad Dei laudem & animarum salutem in Ecclesia statuerunt, jam deletæ sunt.

Id

Id est Apostolicum Catholicum, quod semper & ubique & ab omnibus pijs est creditum.

Concilium Tridentinum non semper, neque ubique, neque ab omnibus pijs est creditum.

Ergò Concilium Tridentinum non est Apostolicum neque Catholicum.

Assumptum fuit per Inductionem 28. articulorum ad oculum demonstratum: Ecclesiæ Gallicanę id non recipiunt, sed executionem illius abegerunt, fugarunt, rejecerunt. Æquum est, inquit Lysias, ut nullus nostrum tibi parcat, cum illorum nulli, quos occidisti, peperceris.

ORATIO II.

A Romanis & Christianis Imperatoribus Concilia fuisse olim congregata Oecumenica, inductione Conciliorum Uniuersalium ostendi potest. Nam à Constantino Magno indictum fuisse Concilium Nicenum I. à Theodosio I. Constantinopolitanum: à Theodosio II. Ephesinum, atque à Marciano Chalcedonense: scribit enim in historia Socrates: idcirco Imperatores in historia complexus sum, quia ex quo tempore cæperunt esse Christiani, Ecclesiast. negotia pendent ab illis, & maxima conciliade illorum sententia & facta sunt & siunt *L. 5. in proœmio.*

Episcopi etam, qui ad Constantinopolitanum Concilium venerant, se ad Romanum Concilium fuisse à Damaso Pontifice Romam evocatos testantur: verum adjungunt, ita mandante per literas, Imperatore, διὰ τῶν θεοφιλεστάτων βασιλέως γραμμάτων. Theodor. l. 5. c. 9.

In epistola verò ad Theodosium Imperatorem scribunt hoc modo; literis, quibus nos convocasti, Ecclesiam honore prosecutus es.

Neq; vero omnibus semper Concilijs Rom. Pontifex aut eo absente Rom. Pontificis legatus præfuit ac præsedit. Constat n. Niceno Concil. præfuisse Eustathium, Antiochenum Patriarcham, Romaniq; Pontificis legatos, Vitum & Vincent. quarto infra loco consedisse: Sardicensi Hosius Cordubensis; Aquileiensi Ambrosius Mediolanensis; Carthaginensi Aurelius Carthaginensis; Chalcedonensi Leonis Romani Pontificis Legatus præsedit, non tamen jure suo aut universalis potestatis ergò, sed tantum præcariò, ipsiusque Imperatoris permissu.

Atqui definitio Conciliorum modernorum, ut refert M. Antonius de Dominis l. 5. p. 178. sine scipturis, sine examine, sine patrum consensu,

Eò noſtris temporibus, ſcribit in præfatione tomi 1. redacta res eſt, ut Eccleſiaſticæ controverſiæ non Theologis amplius, non Conciliis, ſed tortoribus, ſed carnificibus, ſed ſicarijs, ſed ſanguinarijs ſedparricidis defendendæ Romæ aut Romæ committantur.

Jam talibus non ornatur Romana Curia, ſed ad ſummum Leguleijs cavillorum in re pecuniaria artificibus, emungendárum crumenarum peritiſſimis, & Chryſum magis quam Chriſtum amantibus: ſacra Scriptura & divina Theologia ab urbe illa (Roma) exulant, aut intra Monaſteriorum paucorum ſepta, ipſa ſeu potius ipſius láriva deliteſcit, in Papæ Cardinaliumque aulis diverſorium non habet, Conſiſtorium illam neque de facie novit, & nihilominus ſupremum & infallibilem fidei magiſtrum Papam eſſe inſulſiſſimè contendimus. *Lib. 3. c. 6. p. 81.*

Qui ſunt jam Epiſcopi ſub Romano Potentatu? In temporalibus quidem, ubi optima ſunt ſacerdotia & dignitate eminent ſeculari, magnates ſunt, conſpicui ſunt, Principes ſunt, ſed Epiſcopi, *niſi æquivoce*, nequaquam ſunt. Sicut muti ſunt omnes Epiſcopi ſub Romano. *In præfat.*

Hi ſunt, monente S. Bernhardo, unitatis diviſores, inimici pacis, charitatis expertes, vanitate tumentes, placentes ſibi, & magni in oculis ſuis, ignorantes Dei juſtitiam, & ſuam volentes conſtituere. Et quæ major *ſuperbia, quàm ut unus homo* toti congregationi *judicium ſuum præferat*, tanquam ipſe *ſolus* habeat Spiritum Dei? *Tom. 1. ſerm. 3. de reſurrect. p. 207.*

Quod olim de Arianis Theodoretus ſcripſit, Idem nos de Pontificibus Romanis: ne unum quidem collegarum noſtrorum vel ad mediocrem ſapientiam perveniſſe cenſent, *ſed ſe ſolos ſapientes*, ſolos egeſtatem voluntariam ſectantes, ſolos dogmatum inventores, & ſibi ſolis ea doctrinæ patefacta eſſe myſteria, quæ in nullius unquam ſub ſole cogitationem ac mentem venerint, arbitrantur. *Hiſt. Eccl. l. 1. c. 4. p. 9.*

Quia autem Concilium Tridentinum tertiam ſeſſionem an. 1546. 4. Febr. inchoavit, & ſymbolum Fidei promulgavit, placet de Symbolo fidei Neo-catholico pauca referre: audite: judicate.

Paulò ante M. Antonius de Dominis dixerat Papatum eſſe rem novam & commentitiam, undique falſam, evincere conabor Symbolum Neo-catholicum Romanum, ex ſcriptis papiſtarum penitus erutum: *ita* autem corde credunt & ore fatentur.

Credo in omnes ſanctos *Omnipotentes*:

1. In primis in S. Franciſcum, in Deorum numerum receptum.

2. In S. Virginem Mariam, *Deam.*

3. In S. Angelos (invito Concilio Laodiceno, quod illos invocari vetuit.);

4. Credo in Dominum Deum nostrum Papam, in quo omnium dogmatum (articulorum fidei) firmitas pendet.

5. Creatorem creatoris sui.

6. Divinarum & humanarum Legum caput.

7. Credo in Deum Patrem, fide tantùm assentiente & incerta.

8. De cujus paterna [illegible] ego certus esse nequeo.
Credo eadem fide & in Jesum Christum.

9. Cujus divinitas à Papæ Romani robore pendet.

10. Non verè passum: Christus enim nihil doloris sensit in passione juxta Impetatorem Justinianum & Hilarium.

11. Neque solum pro nobis mortuum, quia B. Virgo sola contrivit caput serpentis:

Tu caput inferni fregisti Sola Draconis,
Virgineo calcans dira venena pede.

Jure ergò Redemtrix nostra & propriè dici potest, & Reparatrix Orbis Anselm. to. 3. p. 220. c. 9. de excellentia B. Virginis.

12. Credo Christum ad purgatorium non descendisse, quod in V. T. fuit vacuum.

13. Non credo in Spiritum S. fiducialiter, sed fide historica.

14. Verùm credo in sanctam Romanam Ecclesiam, quæ caput est totius religionis.

15. Credo Spiritum Tridentinum, actorem simul, testem & judicem omnium hæreticorum.

Credo Ecclesiam semper visibilem.

16. Clericorum omnium communionem.

17. *Etiam Vxorum.*

18. Plenissimam peccatorum omnium per indulgentias certissimas & firmissimas, remissionem.

19. Credo etiam purgatorium, unicum refugium Catholicorum.

20. Cujus Princeps & hospes Diabolus est, animarum ibi degentium verus Liberator & Salvator.

21. Credo quoq; fide infallibili circa finem mundi, Judæos verè habituros Messiam.

22. Qui futurus est Catholicorum Antichristus.

23. Ex tribu *Dan* nascituru (quæ tamen opinio non est omninò certa Bellarmino, quia revelatum fuit S. Francisco, Antichristum ex Ordine Minorum fore Monachum.)

24. Imperium Romanum sublaturus, tres annos cum dimidio regnaturus.

25. Nullam credo animæ humanæ immortalitatem, exemplo Johannis XXIII. (quod enim unus papa credit, omnes credere, & credidisse & crediturosverisimile est.)

26. Neque vitam æternam. Pars enim magna Christianorum, teste P. Drexelio de æternitate, etiam Catholicorum, gehennæ & cœli æternitatem esse non credunt. *Considerat. 9. conclus. 3 p. 63.*

Annon papatus est res nova, & commentitia & undiq; falsa?

Hæc fides (qualis fuit tempore Apostolorum) nunc *deest*, Isidoro Clario. tom. 2. p. 208.

Nos nullum veræ fidei vestigium tenemus. tom. 2. p. 90.

Augustinus Steuchus l. 3. adversus Lutheranos p. 19. atq; utinam ad unguem veterem illam religionem sequeremur, quæ certè & ipsa est, quam nunc habemus, sed multis ademtis, multis oppositis, propter Sacerdotum tum ignaviam, tum imperitiam.

1. Ecclesiam autem Romanam credere *sanctos esse omnipotentes*, docet Bellarminus concione 4. de beatitudine cœlesti p. 471. proinde, inquit, non modò potentes, sed planè Omnipotentes esse illos, quis jure inficiari potest?

Henricus Sedulius in Apologetico pag. 240. jure sancti vocantur omnipotentes.

Hosius de spe & precatione p. 265. quid si *in* sanctos quoq; rectè credi docet Paulus?

Georgius Wittweiler in seinem Catholischen Haußbuch p. 281. in der Außlegung deß andern Geborts / Sonsten gemeiniglich werde diese Weiß oder Form zu schweren bey den Heiligen also verstanden / dz in den fürnemlich GOtt zum Zeugen angeruffen wird: Die Heiligen aber secundariò als nachgesetzte / welche unsere Gedancken auch erkennen.

Sancta *Mechtildis* revelat. lib. 1. c. 44. p. 63. b. Tertiò quod (sancti) habent suæ voluntatis copiam, quia *omnia, quæ volunt*, liberalissimè possunt.

Lib.2.cap.ult. scribit.p.107.b. Cui Dominus respondit: Ecce do tibi oculos meos, ut cum ipsis *omnia videas*: aures meas, ut per eas omnia quæ audis, intelligas, os etiam meum, ut quæ loquendo, orando, sive cantando proferre debes, per illud facias: do quoq; tibi cor meum, ut per illud omnia cogites, & meipsum, & omnia propter me diligas.

In Speculo vitæ S. Francisci, Venetiis an.1504. edito, per Simonem de Lucre sequentia leguntur pag.42. Hæc sedes fuit Luciferi, & loco illius sedibit in ea frater Franciscus humilis.

Pag.80. Ipse est enim magnus Dominus in cœlo.

Pag.55.b. dicitur sanctissimus.

Pag.99.b. Christus ait: *Omnem potestatem meam Francisco delego.*

2. Porrò B. Virgo, Θεοτόκος, Deipara, exertè DEA vocatur à Leone X. Turnero. Carolo Scribanio, Antonio Bonfinio.

Francisc. Maurus de S. Francisco aliquotics in carmine *Deam* p.313 318. 339. magnam Deam vocat pag.208.

GOtt der HErr selbsten ist der Jungfraw Mariæ unterworffen. Im Zinßbüchlein zu Augspurg getruckt An.1627. A.4.b.

3. Oecumenius in cap.2. ad Coloss. & Laodic. can.35.

4. Augustinus Steuchus libr.2. de donatione Constantini p.230 Pontificem Sylvestrum constat à pio Principe Constantino Deum appellatum, habitumque pro Deo.

In C. Noss. Extravag. Johan.22. cap. Cum inter pag.34. anno 1537. Lugduni: Credere autem Dominum DEUM nostrum PAPAM conditorem dictæ Decret.

Alterum quasi Christum, Perpinian. ad Pium IV. p.294.

Martinus ab Azpelcueta in præfat. Enchiridij sive Manualis Confessariorum & pœnitentium vocavit Gregorium XIII. Deum tutelarem, & *Latinorum Regem.*

5. Discipulus de Tempore serm.3. Gabriel Biel. sect.4. super Can. Missæ pag.21.

Heinrich Lamparter tom.2. wider D. Reihing. p.153. vnd was gestalt die Priester in einem vnachtsamen Büchlein Stella Clericorum genannt/creatores Creatoris sui genannt werden/ob es wol nicht viel zu bedeuten hat/jedoch ist auch solche Weiß zu reden/so gar vnartig nicht.

6. Vitalis de Bonifacio Papa.

Esset & ut fidei & munda Bonifacius unâ
Instruxit, Phoca principe, Roma caput; Sur-

Sanctiſſimus & beatiſſimus, qui habet cæleſte arbitrium, qui eſt Dominus in terris, Succeſſor Petri, Chriſtus Domini, Dominus univerſi, Regum pater, Orbis lumen, ſummus Pontifex papa Martinus &c. *Acta Concilii Senenſ. p. 57.*

Tomas Bozius Eugubinus de Imperio virtutis c. 10. p. 191. ait, Chriſtum Imperium ſuum commiſiſſe Romanis Pontificibus.

7. De fide Carbonaria in der Soldaten Brüderſchafft zu Augſpurg gedruckt an. 1629. B. 6. hiete dich zu diſputiren von Glaubens-Sachen / vnd bleibe beſtendig in deß Kolers einfeltigen / veſten / Catholiſchen Glauben.

Bellarminus de juſtificatione l. 1. c. 7. Fides melius per ignorantiam quàm per notitiam definitur. Martinus del Rio de timore Dei p. 362. in opere Mariano: Fides mortua, bona, ſed imperfecta & informis.

8. Perpinianus orat. 4. p. 145. de B. Eliſabetha: quando de tuo in me amore, dum vivo, certa eſſe non poſſum.

9. Bellarminus de Sacramentis in genere l. 2. c. 25. Omnium Conciliorum, omnium dogmatum firmitas (& ſic etiam Filij Dei divinitas) pendet ab autoritate præſentis Eccleſiæ.

10. Veloſillus in advertentijs p. 469 de S. Hilario.

11. 12. Sebaſtianus Fabrinus apud Rutilium Benzonum: & Henricus Sedulius in Apologetico p. 186. cui hæc ſervata victoria eſt, niſi Mariæ?

13. Quia Fides eſt tantum aſſenſus, Bellarmino de juſtif. l. 1. c. 5.

14. Hoſius de ſpe & precatione p. 265. b. Ex quo etiam loco nonnulli colligunt, rectè in Symbolo dici poſſe: credo *in* ſanctam Catholicam Eccleſiam. Cyrill Hieroſolymit: & in unam S. Cathol. Eccleſiam.

Auguſtinus Steuchus adverſus Lutheranos l. 2. p. 7. b. credimus *in* ſanctam Eccleſiam. D. Adam Tanner tom. 3. p. 490. & p. 74. p. 390,

15. Iſidorus Clarius tom. 2. p. 186. ſed nunc optimi quique mores ab Eccleſia tolluntur.

16. *Exorciſtæ* opus habent ipſi potius, ut dæmones, quorũ operib' pleni ſunt, ab eis ejiciantur, Iſidorus Clarius tom. 1. p. 119. b.

Franciſc. Spinula Mediolanenſ. epigr. l. 3. p. 85. in ſenſum contrariũ recurrens. *Progenies bona ſunt Monachi, non noxia curant,*

Turpia devitant, non male convemunt.

Eunapius in l. de vitis Philoſophorum vocat Monachos ἀνθρώπους μὲν τοῦ εἶδους, ὁ δὲ βίος αὐτοῖς συνόδης.

17. Clemens 1. epiſt. 5. tom. 1. Concil. ex editione Petri Crabbe p. 76. an. 1538.

anno 1538. Colon. Communis usus omnium, quæ sunt in hoc mundo, omnibus esse hominibus debuit, sed per iniquitatem alius hoc suum esse dixit, & alius aliud, & sic inter mortales facta divisio est. Denique Græcorum quidam sapientissimus hæc ita sciens esse ait: communia debere esse amicorum omnia, in quibus autem sunt sine dubio *& conjuges.*

Tom. 1. Conciliorum Venetiis editorum anno 1585. apud Dominicum Nicolinum fol. 299. ut & tom. 1. Conciliorum studio Severini Binii Colon. anno 1606. omissa sunt verba hæc: *In omnibus autem sunt sine dubio & conjuges.*

Strabo lib. 11. Geograph. memoriæ proditum est. Tapyris (urbe Parthiæ) morem esse, ut proprias uxores aliis viris nuptui concedant, cum duos tresve filios ex eis susceperint, quemadmodum apud nos Cato indigenti Hortensio Martiam concessit, secundum antiquam Romanorum consuetudinem.

18. Perpinianus lib. 3. orat. 5. pag. 161. qui anno Jubilæo ad D. Jacob. adeunt, remissionem omnium pœnarum consequuntur, quas post mortem in igne purgante persolvere deberent. Vide urbis Romæ admiranda p. 186. de Jubilæo Francisci Schotti & Capugnani.

In Rosario Conradi Sittardi Colon. 1603. p. 119. Tägliche Indulgentzen / die zu Rom in etlichen Kirchen zu gewinnen seyn. Bey S. Maria Scala cœli, alle Tag / zehen tausend Jahr Ablaß. Bey S. Bibiana, acht tausend Jahr Ablaß. Bey S. Praxedis, alle Tag 121000. Jahr Ablaß / und so viel Quadragen. &c.

Forerus in manuali Luther. p. 589. Lutherani cum cœnam suam distribuunt, sine ullo vero sacramento, in pœnitentia non magis à peccatis absolvunt, quàm si psittacus illa absolutionis verba pronunciaret.

D. Keller Tom. 2. p. 587. Die Prædicanten als purlautere Layen / können das Brot nicht besser consecriren, als der Meßner.

P. 659. Habt nicht mehr Weyh / als ewre Weiber.

19. Johannes Buddius in der Wahlfart ins Fegfewr p. 113. Darinn beweiset Gott noch in der Höllen Barmhertzigkeit.

Pag. 86. Ich (S. Maria) bin auch aller deren Mutter / die im Fegfewr seyn.

In Legenda Sanctorum p. 148. Im Fegfewr ist Frewd und Trawren / und ich sahe viel Menschen in frewdenreichen Betthen / mit Gold

und

und ꝛc. . . . die hatten jhre Ruh / und sahe etliche ob Tisch sitzen / und essen.

P. 149. Das Fegfewr ist kalt und warm.

P. 150. Wer vollkommene Rew an seinem End hat / der kompt in kein Fegfewer.

Ignis infernalis neminem purgat, mundat, aut lavat, Gennad. p. 86. 87.

Ignis purgatorius est ignis infernalis, ex hypothesi adversariorum. Videatur magnum speculum exemplorum, tom. 1. p. 729.

Ergò ignis purgatorius neminem purgat, mundat, nec lavat.

Minorem exhibet Gabriel Bareleta serm. 36. & 83. b. Ignis inferni distat à nostro, sicut ignis materialis à picto in pariete: &: dolor Christi in passione fuit maximus, & tamen pœna purgatorii est tam dura, quòd excedit dolorem passionis Christi.

Dionysius Carthusianus apud Possevin. tom. 2. p. 412. Animas in purgatorio haud certas esse de sua ipsarum salute: &, animas in purgatorio quasi omninò desperare.

Joh. Buddius von der Wallfahrt ins Fegfewr p. 110. Im Fegfewr ist kein Pein / sondern nur ein Verlangen nach Gott. *NB.*

Carmelitische Schatz-Kammer p. 211. von S. Teresiæ Lieb / die wolt gerne biß an Jüngsten Tag im Fegfewr sitzen / und gepeiniget werden / wann sie nur eine einzige Seel erhalten möchte.

20. Purgatorii ministros Thomas Morus voluit esse germanos Diabolos, non Angelos.

Johan. Buddius in der Wallfahrt p. 50. Der Richter antwortet. Dir wird gebotten / du Teufel / daß du sie solt fegen biß sie rein werden.

P. 82. Da ist der Teuffel Angriff.

Jacobus de Voragine in aurea legenda, in commemoratione omnium defunctorum fidelium p. 131. b. Circa secundum, per quos scilicet purgantur? Sciendum quod illa purgatio & punitio fit per malos angelos, & non per bonos.

S. Hieronymus tom. 4. in Ezech. c. 30. p. 426. Neque enim boni, sed mali angeli tormentis præpositi sunt.

21. Antichristum à Judæis pro Messia recipiendum, scribit Bellarminus de Rom. Pontif. l. 3. c. 2.

22. Maxima pars nostrorum adversariorum hoc statuit.

23. Bellar-

23. Bellarm. de Rom. Pontif. l. 3. c. 12. Frater Sedulius l. 2. apolog. p. 122. adversus Alcoranum Franciscanorum.

24. Bellarm. de Rom. Pontif. l. 3. c. 16.

Heinrich Lamparter wider D. Reihing tom. 2. p. 650. Der Antichrist wird das Römisch Reich unter sich bringen.

D. Keller tom. 2. p. 187. Der Antichrist wird das Römisch Reich nach seiner Zertheilung an sich bringen/und sich auch einen Römischen König nennen.

P. 204. Der Antichrist wird der Juden Reich wider auffrichten.

P. 225. Der Antichrist wird ein Jud seyn.

25. In Concilio Constantiensi fol. 588.

26. Bonifacius VIII. Papa intravit ut vulpes, regnavit ut leo, mortuus est ut canis. Stella p. 32.

Magnum Specul. exemp. to. 2 p. 100.

Benedictus IX. qui simoniacè Papatum invaserat, post ejus mortem cuidam equo insidenti apparuit, in specie monstrosi animalis, cujus aures & cauda asini erant, cætera ursi. Cum ille præ timore fugeret, clamavit: Noli, ô vir, expavescere. Scito me hominẽ, sicuti tu es, quia bestialiter vixi, post mortem præferre speciem bestiæ merui. Ego ille solo nomine Benedictus fui, qui nuper Apostolicam sedem indignus obtinui. Ad quem ille: quid habes retributionis nunc? inquit, usque ad diem judicii per dumosa & squalentia & sulphurea loca & fœtida rapiar, post extremum verò judicium corpus meum & animam irrevocabilis illa gehenna suscipiet. Post hæc verba disparuit. Petrus Damianus l. 1. epist. 9. Vincent. l. 26. c. 21.

Specul. exemplorum. Tom. 1. pag. 429. Refert D. Jacobus de Paradiso Carthus. in libro de peccatis mortalibus. Romanus quidam pontifex fini vitæ appropinquans, Capellano suo autoritatem Apostolicam contulit se absolvendi, sub plenaria remissione, ut fieri solet in anno Jubilæo. Finita confessione ubi beneficium absolutionis obtinuit, obiit. Non multò post apparuit eidem Capellano vultu mœstissimo, & veste lugubri; requisitus, an ipse esset Papa defunctus? respondit, quòd sic, requirit Capellanus: quare tam tristis appares? respondit, quoniam æternæ morti adjudicatus sum. Quare inquit Capellanus, cum tamen beneficium absolutionis plenariæ tibi confessione facta, impensum sit? Respondit defunctus, quoniam supremus Judex absolutionem illam ratam non habuit. Quibus dictis disparuit.

Cum

Cum itaque Papatus ſit res nova, commentitia undique, falſa, inaudita Apoſtolis, incognita Eccleſiæ primæ, meritò Auguſtanæ Confeſſionis Socii primam, antiquam & Apoſtolicam veritatem & ſinceritatem agnoſcunt, laudant, venerantur, commenta humana abigunt, fugant, ejiciunt. Virtus enim cum improbitate, fides cum fraudatione, pietas cum ſcelere, conſtantia cum furore, honeſtas cum turpitudine, fortitudo cum ignavia, prudentia cum temeritate, bonitas cum extrema rabie, ſumma & generalis infelicitas cum opitulatrice divinitate commercium habere non poteſt.

ORATIO III.

RErum Boicarum florentiſſimus autor Andreas Brunner, rogatus ſententiam, quare Bavaria Lutheraniſmum nunquam recepiſſet, ita diſſeruit l. 2. pag. 809. ad fovendam pietatem à Majoribus acceptam nihil eſt potentius, quàm publicos cœleſtium beneficiorum fontes recognoſcere, qui paſſim per Boicam omni ævo fluxerunt, & religionis prata rigarunt, inundantque etiam hodie perenni vena, quando ferè Princeps hæc cauſa fuit, cur communi peſtilitate, quæ ſuperiori ſeculo Germaniam cæteram depopulata, fidem candoremque, avita illius decora, miſerabili funere extinxit, Bojariæ ager contactus nunquam fuerit, vireatque in hunc uſque diem gloria, quam primo vere habuit, quod ſub Divi Ruberti cultura, proſciſſis tum primum novalibus exegit. Cur enim ſtatas ſolennesque ceremonias & accepta à ſanctiſſimis viris ſacra ſacrorumque ritus, confirmatiſſimas de Deo divinisque rebus ſententias & ſcita majorum ſua canitie veneranda, & inter oracula recepta diliramentis ſomniisque perfidorum hominum, qui manifeſtum pietati bellum indixiſſent, permutaret pia Bojaria, cum conſtantiæ ſuæ tam inſignes fructus ferret, & quotidianis incrementis Numinis erga ſe indulgentiæ ſuperûmque pro ſalute ſua excubantium ſtudii admoneretur, cum ad omnia patriæ aſyla Tutelaribus divis conſecrata, nemo fruſtra vota faceret, nulla tam dira deſperataque mala eſſent, quæ non illic medicam manum invenirent, cum cœcis lux, mancis integritas, ſervituti carceriq; mancipatis libertas uno ſæpe impetrata ſuſpirio rediret, cum plena numine & præſentibus Divis verenda adyta tortores humanorum corporum incolæ non ferrent, ſed velut fulminati inde profugerent, cum

vicissim pietatis cultæ neglectæque in utramque partem lætatristiaque ederentur exempla, qualia fidelissimi scriptores plurima commemorant, neminem profectò, nisi qui fureret, religionis tot calculis approbatæ potuit pœnitere.

Adam Contzen Polit. l. 6. c. 28. p. 456. Nos in prima religione permansimus, nihil à prima fide mutavimus.

Lugduni 1606. *Andreas Valladerius* in expostulatione apologetica pro Jesuitis p. 160. Quid docemus, inquit? Quid dicimus? Quid tuemur aliud, nisi quod Doctores Catholici *ad unum omnes semper* in Ecclesia docuerunt? Quod Academiæ omnes Theologicæ & Lutetiana imprimis, quod religiosi quivis Ordines non hactenus toto orbe profiteantur?

Roma. 1564. apud Paulum Manutiū. Acclamationes Patrum in fine Concilii Tridentini exertè dicunt p. 335. Hæc est fides B. Petri & Apostolorum: hæc est fides Patrum, hæc est fides Orthodoxorum.

Heribertus Ros-weidus in Anticapello pag. 125. ait: O insipientem hominem! Quasi verò unquam ὀρθοδοξία possit sejungi à Petri cathedra, vel cathedra Petri ab ὀρθοδοξίᾳ? Hæc adeò connexa sunt, ut alterum sine altero esse non possit. Nullus enim Orthodoxus, ubi ubi fuerit, nisi qui Cathedræ Petri jungitur, nullibi ὀρθοδοξία, nisi respectu quodam ad Cathedram Petri. Quod tam certum antiquis Patribus fuit, ut si quod de fide dubium oriretur, à Petri Cathedra peterentur consulta, si quis hæreticus fidem suam toti orbi probatam vellet, ad Cathedram Petri confugeret, ut si qua fraude posset, ejus communionem eblandiretur.

Verum enimverò verba optima, facta pessima esse, sequentibus rationibus evincam. Audite, judicate.

1. Prisca Romana Ecclesia de S. Scriptura honorificè sensit.

Nova Romana de S. Scriptura non honorificè sentit. Ergò nova Romana non est prisca Romana Ecclesia.

Majorem ἀντίκειται pontificii non negabunt.

Minorem probo testibus novo Catholicis, quorum primus *Petrus Simon Tiletanus*, Episcopus Iprensis, de veritate l. 2. c. 11. p. 84. Scripturæ Sacræ *non possunt se explicare*, non verum sensum suum aut illius, qui eas scripsit, aperire, non dicere vel testificari, à qua parte stent, cum de vero illarum sensu atque interpretatione disputatur. *Sunt veluti plumbea* illa Lesbiæ ædificationis *Regula*, quam accommodabant Lesbii,

Antverp. 1609.

& in-

& inflectebant, ut vólebant, ad ædificationem ſuam. Sic Scriptura ſacra ſeſe flecti facilè patitur & accommodari in eum ſenſum, quem quis ante ſecum attulerit ac præſumſerit.

Secundus teſtis eſt *Albertus Pigius* de Hierarchia Eccleſiaſtica, lib. 5. cap. 3. pag. 305. Supra indicavimus, Scripturas facile *trahi quocunque*, & veluti *plumbeam quandam regulam*, haud difficulter applicari impiæ cuivis ſententiæ, contra Germanam ſuam ſententiam.

Cenſura Colonienſis pag. 117. Scriptura veluti *Naſus cereus eſt.*

Tertius eſt *Vitus Miletus* contra Hethuſium p. 21. Dicimus ſacram Scripturam, ſi autoritatem tollas Eccleſiæ, nec tantum quidem valituram, quantum *Æſopi fabulæ.*

Quartus *Martinus del Rio* in ſpeculo patientiæ & charitatis, pag. 471. Quam hæc obſcura & brevi verſiculo quot incluſa & quanta myſteria. Talia ſunt pleraque nobis à Spiritu Sancto fidei & ſalutis arcana revelata, præcipuè quæ metaphoris & parabolicis allegoriis commendata. Ea ſemper judicavi ſimilia Scytalis Laconicis, quibus nihil erat conciſius, & ignaris myſterii ſingula verba *ſcopæ diſſolutæ videbantur.*

Polydorus Virgilius l. 4. c. 9. p. 341. Vide, non ſecus iſti Juriſconſulti aliquoties detorquent ſacras literas quò volunt, ac ſutores dentibus extendere pelles.

Quintus Henricus Lamparter voider D. Reihing. part. 2. p. 271. Dann kein Red ſo einfältig und eygentlich iſt / deren ich nicht leichtlich einen frembden Verſtand einſtreichen will.

P. 272. Vnd keine Wort ſo klar und deutlich ſeynd / welche nicht mögen auff ein anders gezogen werden.

Sextus *Claudius Eſpencæus* in cap. 1. ad Titum p. 105. memini Epiſcopum Italum nobilem, nec verò imperitum mihi dicere, conterraneos ſuos à ſtudio Theologico deterreri, & quodammodo abhorrere, ne ſic fiant hæretici: quaſi verò hæretici ex Scripturarum ſtudio, ac non potius ex neglectu & ignorantia naſcantur.

Iohannes Trithemius de Sacerdotum vita inſtituenda litera E 2. Væ nunc temporibus noſtris, in quibus eſt Sacerdos, ſicut populus: ſtudium Scripturarum Sacerdotes noſtri abjiciunt, eruditionem negligunt, pro libris ſcripturarum aves & canes enutriunt.

Quanto rectius & sanius Cyrillus Alexandrinus ad Ecoptium locutus est Tom.1. Conciliorum pag. 544. parte tertia Concilii Ephesini.

ὥσπερ γὰρ αἱ πολυτιμήτατοι τῶν λίθων, ἃς καὶ Ἰνδικὰς εἶναί φασιν, οὐκ ἐξ ὧν ἄν-τις ἐξηγοῖτο περὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν εἰσι παρὰ τοῖς ὁρῶσι, θαυμάζονται: Sicuti pretiosissimas gemmas, quas Indicas esse ajunt, non ex his, quæ de illis narrantur, sed ex eo quod sunt, qui vident, admirantur.

Et B. Hieronymus tom. 9. adversus Demetriadem pag. 4. Scito itaque in Scripturis divinis, per quas *solas potes plenam Dei intelligere voluntatem, &c.*

Idem Tom 4. in Jeremiæ cap. 9. p. 252. Ergò nec parentum, nec majorum error sequendus est, sed autoritas scripturarum, & Dei docentis imperium.

II. Prisca Romana Ecclesia statuit, Christum esse verum Sacerdotem & Episcopum.

Nova Romana hoc negat. Ergò.

Minor probatur ex Summa Johannis de Turre cremata de Ecclesia l. 2. c. 32. p. 146. Sed Christus verus Sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech, & Pontifex futurorum bonorum, licet *æquivocè* Sacerdos & Episcopus ad alios, in quo non fuit character, nec consecratio visibilis, tamen fuit dignior cæteris.

Advertat pius Lector in hoc Doctore blasphemiam illam, non sine hæresi (sentit M. Antonius de Dominis) Christum fuisse Sacerdotem & Episcopum *æquivoce*.

III. Prisca Romana Ecclesia credidit cum D. Paulo, hominem peccatorem coram Deo justificari gratis, per fidem, sine operibus.

Nova Romana hoc negat. Ergò.

Propositionem ipse D. Apostolus Romanos docuit, scribens Rom. 11. v. 6. quòd si per gratiam, non jam ex operibus, quandoquidem gratia jam non est gratia. Sin ex operibus, jam non est gratia, quandoquidem opus id, non est opus.

Bellarminus de verbo Dei l. 2. c. 14. ait hæc verba à nullis aliis agnosci, excepto Theophylacto.

Adamus Contzen in commentariis ad Romanos 11. pag. 416. ita scribit: Beza concedit eam partem addendam, Valla & Erasmus negant, Theo-

Theophylactus & Syrus habent, Origenes omisit, in Heidelberg, & Anglicana Chrysostomi editione habetur in textu, sed in expositione nulla est mentio. In scholiis Græcis utrumque legitur & exponitur, idque duobus locis. Photius itaque qui citatur ibidem, legit. Verùm cum omnes Latini veteres omiserint, etiam in exemplaribus veteribus Chrysostomi desit, ad sensum non necessarium sit, nec rectè per omnia cohæreat, additicium videtur tam in Græcis quàm Aldina & Hispanensi editione.

D. Jacob Keller tom. 2. p. 162. dieſe Wort ꝛc. ſeyn von den alten Griechiſchen Patribus, ſo dieſe Epiſtel außgelegt/nit außgelegt worden/ wie zu ſehen im Origene, Theodoreto, S. Chryſoſtomo.

Verum enimverò in catena Græcorum Patrum, quæ in Augustana Bibliotheca reservatur, explicatur à Chrysostomo à Theodoreto, & Gennadio, cujus hæc sunt verba: κεχώρισται μεὶ γὰρ ἀπ' ἀλλήλων τῇ φύσει, χάρις κ) ἔργον παὶ ἔργῳ ἕπεται μισθὸς, κ) οὐ χάρις. εἰ δὲ χάρις δίδοται, οὐχ ὡς ἀπίμι ἴσα, ἀλλὰ δῶρον κ) φιλοτιμία, ὅλον οὖν ἔτι τὴν ἐνεργείαν τῆς χάριτ@ περιχομένης, ἔντις δίδται διὰ τῶν ἔργων ταύτην ἀπολαβεῖν, ἀναιρεῖ τὴν χάριν, ὅτι χάρις πάλιν οὐδὲ τὰ ἔργα μένει ἔργα, idest, separata sunt à se invicem natura, *gratia & opus*: & opus quidem comitatur merces, & non gratia. Quod si gratia datur, non ut retributio sed donum & munus gratuitum. Manifestum igitur gratia benignitatem præbente, si quis opinatur se per opera consecuturum, is tollit gratiam quantum in se est, & gratia non manet amplius gratia, & vicissim opera non amplius manent opera.

Oecumenius in hunc locum. Si per gratiam eligimur, facile erit, ut ad christum curramus, & in eum credamus. Haud enim operibus indigemus, ad Christum accurrendum, inque eum credendũ, sed sola voluntas & mentis intentio sat est. Nam secundum gratiam & non propter opera nos recipit Deus Igitur si ex gratia, & vocat & accipit nullis ad hoc operib. op⁹ est. Alioqui si operib. indigeremus, gratia haudq; unquã maneret gratia, si per opus in mercedem commutaretur. Itaque gratia, ipsa nõest gratia, nedũ istud consequeretur. Porrò absurdum, si quidem arbitraremur necessaria nobis esse opera ad accedendũ Christũ, & in cũ credendũ, verum etiam alterum haud dissimile huic. Quod si operibus accedendum fuerimus arbitrati, planum est, quod gratia tollatur. Gratia est, quidquid per Christum contigit, *nec opera ad fidem sunt necessaria*. Neque n. qui crediderunt, ob præterita opera, vocatione illa digni visi sunt, verum gratia Dei hoc totum est.

Primasius in cap. 11. ad Romanos p. 55. Quisquis dicit gratiam Dei ab hominibus bonorum merito prævenirì, & gratiam Dei meritis dari, Pelagianus est. Nam non est gratia, si non gratis datur, si debita merentibus redditur, quod absit. Quia nos Deus prævenit & præcedit, non nos Deum. In multis locis hoc sepè testatur, fidei gratiam præponens operibus, non ut opera extingvat, sed ut ostendat, non esse opera præcedentia gratiam, sed consequentia, ut scilicet, non se quisque arbitretur, ideo percepisse gratiam, quia bene operatus est, sed bene operari non posse, nisi per fidem perceperit gratiam.

Cæterùm Pontificij credunt, Christum esse tantum partialem & *dimidium salvatorem*, imò suppletorem, ein Lückenbüsser, testimonio S. Mechtildis revelationum l. 4. c. 6. p. 134. b. Orabat hæc Dei famula pro quadam persona. quæ mœrorem cordis sui ei conquesta fuerat, quem idcò patiebatur, quod Deum nimis diligeret. Unde & ipsa in magnam incidit tristitiam, reputans se per omnia inutilem, quæ Deum pro tantis sibi collatis beneficijs nequaquam (ut dignum fuerat) diligeret. Cui Dominus respondit: Eja dilecta mea, noli mœrere, omnia n. mea, tua sunt. Ad quod illa: si verè omnia tua, mea sunt, ergo & amor tuus, meus est. Hunc igitur amorem tibi offero, ut per ipsum *omne, quod mihi deest, suppleam.* Quod Dominus grater acceptans, ait: Optimè sic facis. Et cum me laudare cupis, nec pro tuo desiderio illud implere vales, ita dicas: JEsu bone, laudo te, & quidquid minus est in me, rogo *ut suppleas pro me.* Cum verò amare me delectat te, ita dicas: JEsu bone, amo te, & quidquid minus est in me, rogo ut cordis tui amorem Deo Patri offeras pro me: Et dicas personæ, pro qua oras, ut ipsa similiter faciat. Et si millies in Dei amore replicando taliter rogaverit, ego toties pro ea me Patri offeram, quia nullo modo lassari aut tædio affici possum.

Christum esse *suppletorem*, testatur censura Coloniensis Dialogo 5. p. 189. Sed Christus Dominus, quod operibus hisce *deerat*, passionis suæ acerbitate *compensavit.*

Jeremias Drexelius in Horologio p. 163. Jesu bone, te rogo, ut quod minus est in me, tu digneris *supplere pro me.*

Ad hæc prisca Romana Ecclesia credidit, fidem esse veram Justificationis causam.

Nova Romana non credit. Ergò Mino-

Minorem habet censura colonienſis Dialogo 5. p. 175. Hæc eſt ratio, inquiens, cur tantopere ac diſertis verbis Fidem extulerit Apoſtolus, non quòd illam voluerit eſſe veram juſtificationis *cauſam* (à qua tanquam à forma juſtus quispiam appellaretur) ſed ut operibus juſtificationem præcedentibus non fiderent Judæi.

Audiamus hac de re etiam Adamum Tannerum Tom. 1. Theologiæ Scholaſticæ p. 880. Mirum ſanè in hoc unico capite Apoſtoli ad Rom. 9. totics & tã apertè & vix ex inſtituto fieri mentionem prædeſtinationis & electionis divinæ, ac ubiq; in ſolidum attribui miſericordiæ *nunquam verò operibus* ſeu prævisioni operum: quod tamen fieri ſaltem aliquando oportebat, ſi prædeſtinatio ad gloriam, & meritis eſſet: quandoquidem gloria eſt potior ac nobilior terminus prædeſtinationis, quàm gratia.

Præterea; quæ ſunt cauſæ juſtificationis, eæ etiam ſunt electionis.

Sed bona opera non ſunt cauſæ electionis.

Ergo etiam bona opera non ſunt cauſæ juſtificationis. Major patet: Deus enim non aliter ab æterno decrevit hominem ſalvare, quàm in tempore ſalvat, monente Fulgentio lib. de Incarnatione ſub fin. Deus non aliter perficiet in opere, quàm in ſua ſempiterna atq; incommutabili habet voluntate diſpoſitum.

Doctrina autem *de ſola fide* juſtificante non eſt nova, non nuper in cerebro D. Lutheri nata, ſed antiqua, ſacris literis conſona. Libet unicum addere teſtimonium ex Bibliis Germanicis, editis Noribergæ an. 1483. apud Antonium Coburger. Ità autem ſonant verba capitis 2. ad Galat. Wir ſeynd Juden von Natur/ vnd wie Sünder auß den Heiden / wann wir wiſſen / daß der Menſch nicht wird gerechtfertiget auß den Wercken der Eh/ nur durch den Glauben Jeſu Chriſti.

Libet verò hîc adverſarios noſtros rogare, ut dicant, in Papatu Chriſtiani fuerintne Papiſticè vel Evangelicè defuncti?

Papiſticè mori voco cœlum bonis operibus mereri & emere. Evangelicè verò & Lutheranè mori voco, moriturum ſola Chriſti paſſione, fide vera apprehenſa & ſibi appropriata defungi.

Videamus libellum antiquum Germanicè excuſum Auguſtæ an. 1510. apud Johannem Otmar, cujus titulus: Taſchenbüchlein/ libellus Marſupii, in eo ſequentia verba leguntur, litera L. 8. quæſt. 18.

Glaubſtu/ daß Chriſtus der HErr vmb deinetwillen am Creutz geſtor-

gestorben ist/vnd daß du anderst/auch durch kein ander Ding nit magst heilwertig werden/dann nur allein durch das Verdienen seines bittern Leydens vnd Sterbens.

Antwort: Ja ich glaub vnd hoff/ also durch sein Heiliges Leyden vnd Sterben selig zu werden/vnd sag jhm darum auß gantzem meinem Hertzen/vnd allen meinen Kräfften Lob vnd Danck. Darauff ein Vnterweisung. Also lieber Mensch/alldieweil dein Seel in dir ist/ so sag vnd wirck jhm stäts Lob vnd Danck/vmb sein bitter Leyden vnd Sterben/vnd allein in dasselbe sein bitter Leyden vnd Sterben setz dein Trost/Hoffnung vnd Vertrawen/vnd sonst in kein ander Ding/seinem Tod befilch dich gantz vnd gar. ꝛc.

Cæterùm quodcunq; dogma in singulis centurijs post Christi ascensionem, sanctos Patres habet consentientes, illud novum aut recens confictum esse non potest.

Solam fidem in Christum justificare, est dogma quod in singulis centurijs post Christi ascensionem sanctos Patres habet consentientes.

Ergò solam fidem justificare non est novum dogma, aut recens confictum.

Major probatur: Scripta enim Patrum sunt in Papatu authentica, & tenenda omnia usq; ad ultimum jota, ex sententia Gratiani.

Assumtum probo. In prima centuria, solam fidem justificare, docuerunt Justinus Martyr, Irenæus, Clemens Alexandrinus.

In secunda Tertullianus, Origenes, Cyprianus, Zeno Episcopus Veronensis.

In tertia, Lactantius, Eusebius, Athanasius, Julius, Firmicus Maternus, Cyrillus, Hierosolymitanus, Hilarius, Basilius Magnus, Gregorius Nazianzenus, Chrysostomus, Gregorius Nyssenus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus.

In quarta Primasius Uticensis, Cyrillus Alexandrinus, Theodoretus, Arnobius junior, Sedulius, Prosper Aquitanicus, Fulgentius, Faustus Episcopus.

In quinta Venantius, Honorius, Hesychius.

In sexta Gregorius Magnus, S. Maximus.

In septima, Beda, Ansbertus.

In octava, Theophylactus, Paschasius, Radbertus.

In nona, Marcus Eremita.

In de-

In decima Bruno Carthusianus, Oecumenius, Anselmus.

In unedcima Hugo, Bernhardus, Petrus Lombardus.

In duodecima Jacobus de Voragine, Thomas de Aquino.

In decima tertia Nicolaus de Goran. S. Brigita.

In decima quarta Nicolaus Cusanus, Theodosus, Simon de Cassia, Marcus Marulus, Julianus, Poncerius, Gerardus Lorichius.

In decima quinta, Johannes Trithemius, Hieronymus Osorius, Alphonsus Vivvesius, Cornelius Jansenius, Jacobus Faber, Mapheus Vegius, Paulus Ricius, Sixtus Senensis, Paulus Widnerus, Claudius Espensæus, Johannes Gogenus Parisiensis, Jacobus Perez, Johannes Hofmeister.

In decima sexta Marcus Welserus.

Censura Colonienſis p.26. Ex pacto tamen & gratia Dei, à quapoeissimum proficiscuntur, conjuncta nostra bona voluntas, æternam vitam rectè promereri dicuntur.

Leonhardus autem *Lessius* de perfectionibus p.360. ait, inter Deum & hominem *propriè non est pactum*, sed solummodò metaphoricè.

Prisca Romana Ecclesia Indulgentias papales non curavit. IV.

Nova Romana indulgentias maximoperè curat & urget.

Ergo nova Romana Ecclesia non est prisca Romana.

Majorem suppeditat Johannes Capetius Canonicus in tractatu de Indulgentiis, Insulis excuso an. 1595. c. 2. p. 11. Apud veteres, inquit, non inveniri clara Indulgentiarum nostrarum testimonia, fatentur tam Scholastici nostri, quàm Juris interpretes, cujus rei rationem hanc plerique reddunt, quia in primitiva Ecclesia, cum ferveret sanguis Christi, pœnitentes tantam sibi exoptabant imponi pœnitentiam, eumque tanta alacritate implebant, ut indulgentias non desiderarent. Sic enim Deo satisfacere pro suis delictis in hoc mundo contendebant, ut in futuro nihil reservaretur puniendum. Hæc Dominicus Sotus, quem ad verbum sequuntur Navarrus in tract. de Indulgentiis notabili 17. & Boethius.

Qui annum integrum Romæ consumserit orando in præcipuis festis, is reportabit octies centena millia annorum Indulgentias. Videatur liber Romæ excusus an. 1557. Indulgentie, doni, beneficij, indulti & gratie spirituali dalla sacrosanta sedia Apostolica concessa tutti li corrigiati & corrigiate con la cintura del glorioso Padre sancto Agostino splendore della sánta Chiesa.

Minorem probare poſſemus ex Romanis indulgentijs ex Hortulo animæ, ex Antidotario animæ, auß dem Taſchenbüchlein zu Augſpurg getruckt 1512. von Meiſter Hans Otmar/ auß dem Roſen Crantz / auß dem Scheibenbüchlein / zu Leipzig getruckt an. 1514. durch Georg Madler.

In præſens contenti erimus libello Venetijs edito anno 1532. per Johannem Antonium, & fratres de Sabio, cujus titulus, Compendium privilegiorum fratrum Minorum autore fratre Alphonſo de Caſarrubios Hiſpano, ad Reverendiſſimum P. Franciſcum de angelis generalem totius Seraphici Ordinis Minor. pag. 118. hæc verba leguntur. Prima Eccleſia Urbis eſt ſacroſancta Lateranenſis Eccleſia, quæ ab antiquo dicebatur Baſilica Salvatoris, nunc autem communiter vocatur Eccleſia S. Johannis Lateranenſis, quæ ab Imperatore Conſtantino in latere ſui proprij palatij ædificata, & à S. Silveſtro Papa in honorem Sanctiſſimi Salvatoris D. Jeſu Chriſti & ſanctorum Johannis Baptiſtæ & Johannis Evangeliſtę dedicata fuit, in qua fertur, quod S. Silveſter & Gregorius, ſummi Pontifices, qui eam ſucceſſivè conſecrarunt, devotè viſitantibus conceſſerunt tantas indulgentias, quod eas nemo, niſi ſolus DEUS enumerare poteſt.

In Menſe Ianuario.

Pag. 121. Fabiani & Sebaſtiani Indul. ple. & remiſſio omnium peccatorum.

Ad S. Sebaſt. centum quinquaginta octo mille, ac 968. anni, & 28. dies.

Vincentij & Anaſtaſij quadraginta millia annorum Indulg. ad S. Johannem in Laterana.

Menſe Febr.

In die Purificationis B. Virginis Indulgen. plen. ad S. Mariam de populo, & 155. mille ac 293. anni & 285. dies.

In cathedra S. Petri Indulg. plen. & mille anni ad S. Petrum, & 150. mille, & 968. anni, & 285. dies.

Menſe Mart.

Annunciatio Dominica Indulg. ple. & mille anni, & totidem quadragenæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum, & iterum mille anni ad S. Mariam majorem, & 158. mille, ac 958. anni, & 285. dies.

Men-

Menſe April.

Georgij martyris mille anni indulg. & 154. mille, ac 913. anni & 260 dies.

Menſe Majo.

In Aſcenſione Domini indulgen. ple. ad S. Petrum, & 158. mille, ac 968. anni & 285. dies.

Menſe Iunio.

In nativitate S. Iohannis Baptiſtæ indulg. plen. in Eccleſia Lateranenſi, & 154. dies.

Petri & Pauli indul. plen. in amborum Eccleſijs, & 159. mille ac 963. anni & 45 dies.

Menſe Iulio.

Viſitatio B. Virginis Mariæ indulg. plen. ad S. Mariam de populo, & 158. mille, ac 958. anni, & 285. dies.

Menſe Auguſto.

Dominici Confeſſoris indul. ple. ad S. Mariam in Miner. & 158. mille ac 958. anni, & 285. dies.

Menſe Septemb.

In die nativitatis B. Virginis indul. ple. ad S. Mariam rotundam, & 159. mille, & 790. anni, & 185. dies.

Menſe Octobri.

In feſto beatiſſimi Patris noſtri Franciſci, & per ejus octavam indulg. ple. in ejus Eccleſia trans Tiberim, & ad S. Paulum, & 185. mille, ac 968. anni, & 285. dies.

Menſe Novemb.

In feſto omnium ſanctorum indulg. ple. ad S. Mariam rotundam & 185. ac. 662. anni & 100. dies.

Menſe Decemb.

In S. Johannis Evangeliſtæ indulg. plen. ad S. Johannem in Laterano, & centum anni ad S. Paulum. Et liberatio unius animæ à purgatorio & 158. mille ac 790. anni. Et haſce indulgentias non unus vel alter, ſed ultra 40. Pontifices confirmarunt. Innocentius III. papa incluſivè uſque ad Clementem VII. incluſivè trecentis penè annis.

Anno			
315.	Sylvester	30000. Jahr Ablaß	Jubilatio animæ, oder Scheibenbüchlein/zu Leipzig getruckt 1514.
590.	Gregorius	40. tausent Jahr	Jubilatio animæ. a. 4.
		24000. Jahr. 600. Jahr.	Via felicitatis p. 82.
		10000. Jahr 20000. Jahr	Taschenbüchlein. c. 5
898.	Bonifacius V.	20000. Jahr.	Via felicitatis. p. 22. Taschenbüchlein. b. 5. Jubilatio animæ G. 7. b.
1276.	Johannes XXII.	10000. Jahr	Via felicitatis zu Augspurg getruckt. 1513. p. 100.
1294.	Bonifacius VIII.	80000. Jahr Ablaß tödlicher Sünd.	Scheibenbüchl. E. 4. b
		Benedictus XI. confirmavit.	
1303.	Benedictus XI.	80000. Jahr.	
1353.	innocentius VI.	2000. Jahr.	Jubilatio animæ C. 8. oder Scheibenbüchlein.
1471.	Sixtus IV.	11000. Jahr.	Taschenbüchlein E. 4. Scheibenbüchlein F. 3. Rosetum p. 23.
1483.	Innocentius VIII.	28000. Jahr	Das schön Rosengärtlein 1630. zu Augspurg getr. Teutsch Rosarium Conradi Sittardi Costnitz 1603
1492.	Alexander VI.	10000. Jahr/tödlicher Sünd.	Taschenbüchlein. k. Scheibenbüchlein. h. 7. b. Via felicitatis. p. 52.
1503.	Julius II.	80000. Jahr.	Jubilatio animæ G. 1. b.

Qua fronte ergò Hieron. Osorius audet scribere de religione l. 3. p. 286. Si aliquando in tam multis seculis aliqua sacrorũ nundinatio fuit, eam minimè S. Ecclesia comprobat, sed tanquam detestabilem pestem à Christianæ Reipub. finibus avertit.

P. 299. Illæ deinde (*nundinationes*) *si aliquæ fuerunt*, funditùs sublatæ sunt.

Ma-

MANUALE Confraternitatum chordæ *S. Francisci* autore Simone Ryckio. SS. Theologiæ apud fratres Minores Regul. Observantię in conventu Moguntino Lectore. Parte secunda p. 184. Quæres 5. cur ergò multorum Millium Indulgentiæ conceduntur, cum fortè mundus tot millibus duraturus non sit? Resp. incertum est, quod annorũ millibus mundus stabiti: interim probabile est ex venerabili Beda alijsque probatis autoribus quasdam animas usque ad diem judicij in purgatorio permansuras; denique certum sit, si peccatis sethalibus singulis debetur secundum Canones, pœnitentia trium vel septem annorum, quis enumerare poterit annos pœnitentiæ injungendos illis, qui consuetudinem jurandi, pejerandi, se ipsos inebriandi, polluendi, fornicandi &c. habent, & bibunt quasi aquam iniquitatem. Atque huc respexisse dicendumest, summos Pontifices, si qui Viginti aut triginta millia annorum concesserint: puto tam *id rarius factum*. Si tamen id aliquando contigit, evidens est quomodomulti multorum fere annorum myriadibus indigeant. *Moguntiæ 1614. apud Ioan. Albinum.*

Æneas Silvius, Pius II. de Indulgentijs ad Martinum Mayerum ita scripsit p. 686. Quid obsecro est quod obijci Indulgentis queat? Nam quo pacto injuriosum esse contendat, quod voluntarium est? Si quis, inquit Pontifex, in expeditionem contra Turcas faciendam, quatuor æra sexve contulerit, remissionem peccatorum plenariam consequitur, quid mali est? Cœlũ pijs mortalibus aperit, ad salutem vocat, ad opera misericordiæ invitat, neminem cogit, nulli minatur, spontanea contributio petitur, & maximam ob causam. Nam quid majus esse potest, quam contra Turcas religioni Christianæ tutelam quærere? illos in armis videmus & in dies per Græciam & viciniores regiones gentem nostram urgere, & negabimus Indulgentias esse concedendas? Non vis cœlum ascendere mane in terra, in limo, in cœno te voluta: nec est justus, nec verus Christi cultor, non habet zelum secundum fidem, non sapit, quæ Dei sunt, qui has Indulgentias impedire nititur, nec Indulgentias illas quisq; rectè reprehenderit, quæ pro tutela Insulæ Cypri concessæ fuerunt.

Quæ autem & quales fuerint nundinationes Indulgentiarum Romanensium, exertè *Franciscus Guicciardinus* in Leone X. libr. 13. pag. 493. verbis sequentibus testatur. Ut autem hæc in Germania denuò excitarentur, occasionem dederat Pontificatus autoritas, qua Leo nimis licenter utebatur, qui in ijs, quas indulgentias vocat, quæ à pontificibus in sacerdotijs, & alijs sacris rebus concedi solent, Laurentij Puccij,

Quatuor Sanctorum Cardinalis Concilium secutus, nullo tempore & locorum habito delectu, per universum orbem amplissima privilegia, quibus non modò vivis delictorum veniam consequendi, *sed & defunctorum animas* ejus ignis, in quo delicta expiari dicuntur, pœnis eximendi facultatem pollicebatur, promulgarat: quæ quia pecuniæ tantum à mortalibus extorquendæ gratia concedi notum erat, & à quæstoribus huic negotio præfectis impudenter administrabantur, magnam plerisq; in locis indignationem offensionemque concitarant, & præsertim in Germania, ubi à multis ex ejus ministris hujusmodi mortuos pœnis liberandi facultas *parvo pretio vendi*, vel in cauponum tabernis aleæ subjici cernebantur: quam indignationem auxit, quod Pontifex, qui ob naturæ suæ facilitatem, multis in rebus, parva cum majestate, pontificio munere fungebatur, multarum Germaniæ partium, ex hujusmodi venia exactionum emolumentum *Magdalenæ* sorori suæ dono dederat, quæ cum Aremboldum Episcopum ejus muneris, quod per summam avaritiam & extorsionem exercebat, dignum ministrum huic exactioni præfecisset, & per totam Germaniam eam pecuniam, quæ extorqueretur, non ad Pontificem sacrumvé ærarium, unde fortasse ut aliqua ejus pars in bonos usus converteretur, fieri potuisset deferri, *sed ad mulieris cupiditatem explendam* destinatam esse, fama loqueretur, non modò eam exactionem & ministros, ad eam delegatos, verùm etiam ejus, qui tam inconsultè ea concedebat, nomen autoritatemque detestandam reddiderat: qua occasione ampla Lutherus hæc contemnere, & in his Pontificis autoritatem accusare, cumque in hac causa populorum auribus grata, magnus auditorum numerus accurreret, Pontificis autoritatem indies magis apertè convellere cæpit.

In Firenze 1561. *Italica* Historici verba ita sonant pag. 1041. A suscitargli nuovamente in Germania haveva data occasione l' autorita della sedia Apostolica, usata troppo licentiosa mente da Lione, il quale segvitando nelle gratie, che sopra le cose spirituali & beneficiali concede la Corte il consiglio di Lorenzo Pucci Cardinale di santi Quatro, haveva sparso per tutto il mondo senza distintione di tempi & di luogi, indulgentie amplissime, non sola mente per potere giovare con esse à qua gli, cho anchora sono nella vita præsente, ma con facultà di potere oltre à questo liberare l' anime de defunti dalle pene dell' purgatorio le quali per che era notorio che si concedevano solamente per estorquere danari da gli huomini,

Digitized by Google

huomini, & essendo esercitare impudimente da Commessarii deputati à questa esattione, la piu parte del quali comperava dalla corte la facultà di esser citarle haveva concitato in molti luoghi indegnatione, & scandalo assai, & specialmente nella Germania, dove à molti de ministri erano, veduti vendere per poco prezzo, o giuscarsi insule taverne la facultà del deliberare l' anime de morti dal purgatorio. Et accrebe che il Pontefice il quale per la facilità della natura sua, esercitava in molte cose con poca maestà l ufficio Pontificale, donò à Maddalena sua sorella lo emolumento, & l' esattione delle Indulgentie di molte parti di Germania, la quale havendo fatto deputare Commessario il Vescopo Aremboldo ministro degno di questa commessione, che l' esercitava con grande avaritia & estorsione, & sapendosi per tutta la Germania che i danari, che se ne cabano non andavano al Pontefice, & alla Camera Apostolica donde pure sarebbe forse stato possibile. Che qual che parte sene fasse all' avaritia d' una donna, haveva fatto detestabile non solo l' esattione, & i ministri di quella, ma il nome ancora, & l' autorità di chi tanto inconsultamente concedeva: la quale occasione havendo presa il Lutero, & havendo comminciato à disprezzare queste concessioni, & à tessare in queste l' autorità del Pontifice, multiplicando gli in causa favore vole agl' orecchi de popoli numero grande d' auditori, cominciò ogni di piu scopertamente a negare l' autorità del Pontifice,

Paulus Iovius l. 20. p. 5. In eo conventu *Martino* licuit superbè atq; arroganter declamanti recitare causas, cur jure Christiano à Pontificis censura discedendum judicaret, vel ob id præsertim, quod avarissimi è Romana aula in provincias emissarii, defunctorum animas in Purgatorii flammas, criminum pœnas dantes, pretio venditato, Pontificis clementia se eruturos profiterentur.

In quella Dieta fu licito à Martino predicando con arroganza, & con molta superbia recitur le cagioni, per che egli giudicava, che di ragion cristiana, si potesse partir dalla censura del Papa, & specialmente per questo, che avarissimi Commessarii mandati dalla corte di Roma nelle provincie confidando l' anime de morti in pena de lor peccati alle fiamme del purgatorio, face vario professione poi di volerle cavare, vendendo à prezzo l' indulgenze del Papa.

Porrò quid *Germania* ante tempora D. Lutheri de *Indulgentiis* senserit, audiamus D. Johannem Geilerum, den Kayserberger, ita scribentem

bentem im Narren-Schiff/ die 103. Schaar/ von falſchen Narren/ pag. 200. b.

Von falſch Trucker-Narren.

Das ſeyn die falſche Doctores und Gloſſierer deß Erdkreyſes ſie bereiten jhm den Weg/ wann er wird der allergröſt Fälſcher und Betrieger ſeyn/ wann er kommen wird/ ſo wird er denen Leut viel Frewden/ und iſt zu glauben/ daß er nicht fern ſey/ umb deren Zeichen willen/ die wir vor uns ſehen/ das iſt Bülle der Bücher: Das ander/ Bülle der Doctorn: Das dritt iſt Vberfluß deß Ablaß. Dieſe drey ſind alle verſchmächt und veracht/ als wir wol ſehen/ und mich bedünckt/ es ſey ein Zeichen deß Ends deß Chriſten-Glaubens. Nimm nur ein Exempel an einem Liecht/ wann es ſchier außgebrannt iſt/ ſo leuchtet es und flackert am klärſten: Alſo an dem End der Chriſtenheit/ ſo gibt man allermeiſt Gnaden auß/ die da geſchehen in dem Ablaß/ das mehr und reichlicher diſe Jahr geben iſt/ dann vorhin nie/ alſo von Büchern/ alſo von Künſten auch.

Von dem Ablaß. 1498.

Du ſprichſt/ ſo du deß Ablaß gedenckeſt/ ſo ſag uns etwas darvon/ du haſt uns auch vormals verheiſſen/ du wölleſt einmal von dem Ablaß etwas ſagen. Ich will dir ſagen/ als viel ich weiß. Ich hab ein getruckten Brieff geleſen/ ein Abgeſchrifft von einer Bullen/ da ſtund in Auffhebung alles vollkommenen Ablaß/ wem der geben wer/ es wer Stätten/ Kirchen oder Perſonen/ deßgleichen wer auffgelangt Gewalt und Gnad/ die da ſtünden in den Brieffen Beatiſſime Pater, und wird denen gebotten von dem jetzigen Bapſt Alexandro, den Prælaten/ daß ſie die Ding ſollen laſſen verkünden/ da hab ich gehört von dem Weyh-Biſchoff von Würtzburg/ daß er zu Rom erworben hab etlichen Perſonen von dem Bapſt/ daß jhr Ablaß kräfftig were/ wie vor/ wie viel das glauben hat/ da ſehen die Prælaten zu: Durch meine Wort/ die ich hie red/ will ich dem Ablaß nichts geben/ noch nichts nemmen. Aber mich dunckt/ es wer noth/ daß man darzu thät/ daß das Volck wüſt wie es dran were. Es wer gut daß man einen eygnen Botten zu dem Bapſt ſchicket/ zu erkunden/ ob es ſeiner Heiligkeit Meynung were/ daß die Menſchen/ die die weil ſterben/ ſolten ſolcher Gnad Bürg ſeyn ohn jhr Gut und verdienen/ und wie man der Ergernüß entgegen gieng/ und

die

Digitized by Google

die geweige/die viel Wort von den Dingen sagen/von dem Bapst übel zu reden.

Item zu dem ersten/so were es ein Betrug/ wann sie hetten den Ablaß nicht / darumb sie Gelt außgeben /und man jhnen das Gelt nicht widerumb gibt. Zu dem andern/so stehet in der Bull daß es geschehe umb der Seelen Nutz und Heyl willen/so es doch gar zu grossem Schaden der Seelen: wann sie Ablaß hetten/so fahren sie von Mund auff in Himmel / so sie sonst ein hart Fegfewr müssen leiden. Zu dem dritten so stehet in der Bull daß das geschehe umb deß Jubel-Jahrs willen / daß man desto eher gen Rom ziehe. Das ist nicht für die arme Leut und andere/die nimmer willens haben gen Rom / und die die weil sterben Zu dem vierten wie der Bapst nicht Gewalt hat Ablaß zu geben / ohne ehrliche/rechte Vrsach/ wann Gott sonst den nicht besiglet: Also möcht man sagen/ daß er ohne rechte Vrsach geben Ablaß nicht wider mag nemmen oder uffhencken weil also ohn Zahl / die man den S. zu Rom nicht möcht zulegen/die sonst auch kein gut Gemüt zu jhm hetten als sie dann auch thun/darumb umb Irrungen und zu Ruh der Gewissen der frommen Christen/were gut/daß man ein Erklärung het dieser Dingen.

V. Prisca Romana Ecclesia statuit, Deum in sua præscientia respectum habuisse ad fidem in Christum.

Nova Romana hoc negat.

Ergò nova non est prisca.

Propositionem stabiliunt sequentes Patres, quorum primus Ambrosius tom 3. in cap. 9. ad Romanos p. 300. Ei misericordiam dabo, quem *præscivi* post errorem recto corde reversurum ad me.

In cap. 11. p. 308. Non repulit Deus plebem suam, quam præscivit. Hoc est quod dixit Salvator Joh. 17. Pater, quos dedisti mihi, custodivi, & nemo ex his periit, nisi filius perditionis: ita & hi, quos *præscivit Deus credituros*, nemo ex his à promissione repulsus est. In c. 8. ad Rom. p. 297. Vult intelligere non omnes, qui filii sunt Abrahæ, esse dignos, ut filii promissionis sint, id est, *quos præscivit Deus* promissionem suam *susceperuros*, sive ex Judæis, sive ex gentibus.

2. Secundus est Augustinus tom. 9. tractatu in Johan. 42. p. 216. Sed quomodo præsciverat, qui fuerant *credituri*, ipsos dixit ex Deo, quomodo regenerationis adoptione renascerentur ex Deo.

Idem tom.7.epiſtola Hilarii ad Auguſtinum p.838. Non quidem Deus elegit opera, quæ ipſe largitur, cum dat Spiritum Sanctum, ut per charitatem bona operemur, ſed tamen eligit fidem, quia niſi quis credat, & in accipiendi voluntate permaneat, non accipit donum Dei, id eſt Spiritum Sanctum.

3. Tertius Hieronymus tom.4.ſuper verba Rom 8. (his qui ſecundum propoſitum vocati ſunt) p.285. Secundum quod (propoſitum) *ſola fide ſalvare, quos præſciverat credituros*, & quos gratis vocavit ad ſalutem, multò magis glorificabit ad ſalutem operantes.

Idem ſuper verba Rom.11. Non repulit Deus populum ſuum, quem præcognovit: illam plebem non repulit, *quam præſcivit credituram.*

4. Quartus Fulgentius l.1.ad Monimum c.24. p.94. Prædeſtinavit ad regnum, quos ad ſe *præſcivit* miſericordiæ prævenientis auxilio *redituros*, & in ſe miſericordiæ ſubſequentis auxilio eſſe *manſuros.*

Aſſumtionem probat M. Antonius de Dominis l.7.c.11. p.241. In Deo nullum aliud motivum ponit, niſi puram & nudam ipſius benignitatem ac ſimplex beneplacitum, quo ex maſſa perditionis præviſo lapſu naturæ humanæ in Adam ſtatuerit miſericorditer eripere certum numerum ſalvandorum, videlicet tales & tales, quos naſcituros prævidebat, reliquos verò in maſſa damnata relinquere.

Altera opinio eſt, Deum ex præviſione voluntariæ fidei & finalis juſtitiæ, eos omnes prædeſtinare, quos prævidit bene ſua gratia uſuros, & credituros, & cum Chriſto vera fide conjunctos, vitam finituros.

Pag. 286. Hæc fuit communis in Eccleſia opinio, ante Auguſtinum.

Idem l.7.c.10.p.195: Prædeſtinatio gratuita & efficacia gratiæ, cui ſoli debeatur determinatio humanæ voluntatis ad bonum ſpirituale, & non libertate arbitrii primus Auguſtinus cepit docere: antiquiores verò prædeſtinationem dixerunt eſſe ex præviſa fide & operibus cujuſque, & noſtrum velle ex nobis eſſe, ex gratia verò noſtrum operari.

P.196. Auguſtinus in diſputatione de gratia & libero arbitrio, & de prædeſtinatione *à Patribus antiquis omnibus receſſit*, ſed non propterea Bellarminus Auguſtini in his doctrinam arguit falſitatis.

Cap.11.p.242. Olim tempore Auguſtini Eccleſiæ plurimæ ex præviſis

visis operibus sententiæ, adversus novam tunc Augustini sententiam incitatæ; Nunc verò res inversa est, & Augustini nova sententia, contra olim communem Ecclesiæ sententiam insurgit.

Pag. 241. Patres Dominicani Patrem Molinam & totam societatem Jesuitarum pro illo, ne ejus doctrina damnaretur, pugnantem, Romanam Curiam, totumque ferè Orbem concitarunt, ut Augustini sententiam tuerentur, inter ipsos Thomistas commmunem.

Audiamus de sententia Augustini Hieronymum Osorium, qui de Justitia l. 9. p. 125. b. ita commentatur: Ut à Clemente & Origene & Eusebio ad Hieronymum usque pervenias, aut ut verius dicam, ab Apostolorum temporibus ad Augustinum usque, seriem hominum clarissimorum oratione recenseas, *Omnes* videbis in hac sententia fuisse, ut Deus ab æterno tempore, secundum quod noverat eventurum, id quod erat in hominum potestate relinquendum: ita de singulis hominum personis statuisse: verbi gratia prævidit Judam esse Christum proditurum, & idcircò Judam multò antequam nasceretur, improbavit, & exitio sempiterno destinavit. Similiter prospexit in Petro fidem, obquam illi misericordiam retribuere à tempore sempiterno constituit. In hac eadem sententia fuit Augustinus, ut illius scripta declarant: sed aliquando tandem *à reliquis omnibus, atque à seipso desciscit.* Cum esset illi cum Pelagio acre certamen institutum, qui hominum meritis tantum tribuebat, ut vix ullum gratiæ divinæ locum relinqueret: veritus est, ne, si fateretur prænotionem rerum futurarum judiciis divinis causam attulisse, cogeretur fateri, prævisa merita causam divinæ clementiæ dedisse. Ut igitur id vitaret incommodum, hæc *inverit*, ut diceret, non quia fidelis erat futurus Petrus, electũ fuisse, sed ideò fidelẽ fuisse, quia fuit electus. Unde sequitur Judam, verbi gratia, non ex æterno tempore improbatum fuisse, quòd erat Christum nefariè proditurus: sed ideò Christum prodidisse, quia decreto divino fuerat improbatus. Et: in eo igitur perseverant, ut dicant, quia Judas improbatus fuit, ideò nefarium fuisse, non contra, quia nefarius erat futurus, antea improbatum fuisse.

Idem Hieronymus Osorius de justitia l. 9. p. 131. Quo in loco planè videmus, Deum in hominibus eligendis *fidem prævidisse*, in sceleratis autem perfidiam & arrogantiam, contumaciśque animi pervicaciam.

D. Adam Tanner tom. 1. Theologiæ Scholasticæ p. 856. Massilienses

de Augustini sententia pronunciarunt, quòd esset pietati parum consona, justitiæ & bonitati adversa, desperationis & desidiæ causa & altrix.

Imò Cathori num.25. adversus sententiam Augustini coacervasse argumenta, teste eodem Tannero Tom.1. Theol. Scholast. p.908.

Martinus Becanus Theol. Scholast. part.1. c.16. p.200. Res inquit, potest explicari exemplo familiari. Sint duo latrones, qui jussu Principis detineantur in carcere. Princeps alteri donet vitam, alterum ad supplicium damnet. Si nunc quæras ex Principe, quare hic moritur laqueo? respondebit, quia latro est. Si urgeas, quare alteri potius das vitam, quàm huic, cum uterque sit latro? respondebit, *quia sic volo.* Atque hæc D. Augustini, Anselmi & D. Thomæ sententia.

Antverp. 1596. *Cæsar Baronius* Annal. tom. 6. ad annum Christi 490. p.445. refert, post S. Augustini obitum prodiisse quosdam, qui ex ejus scriptis malè perceptis, complures errores, quos S. Augustini nomine & autoritate defendere conabantur, sed eos pro defensione ipsius S. Augustini agens S. Prosper validè confutavit. Dicebantur isti (ut Sigebertus anno 415. annotavit) hæresis Prædestinatorum sectatores: qui idcircò eo nomine vocabantur, quia de prædestinatione & divina gratia disputantes assererent, nec piè viventibus prodesse bonorum operum laborem, si à Deo ad damnationem præsciti essent: nec impiis obesse, etiam si improbè viverent, si à Deo prædestinati fuissent ad vitam: qua asserti nec bonis avocarentur operibus, & mali stabilirentur in malis: quæ quidem (ut diximus) ex scriptis S. Augustini malè perceptis, qui hujusmodi erant, se accepisse jactabant.

August. tom.7. de correptione & gratia c.14 Sed hic unum dicam, ita dictum est, omnes homines vult salvos fieri, ut intelligantur omnes prædestinati, quia omne genus hominum in eis est.

Notetur Thomam Aquinatē in castra Calvini descendere.

Thomas Aquinas Tom.2. fol.919. in 1. epist. ad Timoth c.2. sect.1. pro voluntate beneplaciti exponi potest 4. modis. Uno modo, &c. Alio modo, &c. Alio modo ut sit distributio pro generibus singulorum, non pro singulis generum, id est nullum genus hominum excipit a salute, quia olim tantum Judæis, sed modo omnibus præbetur. Et hoc magis facit ad intentionem Apostoli.

Idem ad locum 1. Joh.2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, pro aliquibus efficaciter, sed pro omnibus sufficienter, quia pretiū sanguinis ejus est sufficiens ad salutem omnium, sed non habet efficaciam.

Jeremias Drexelius in æternitatis considerat.2. p.10. Sanguis Christi

etiam

etiam recens fusus in Golgothæo monte, & ad satisfaciendum efficacissimus, ad damnatos tamen non pertigit.

Hinc D. Georgius Stengelius in disputatione de prædestinatione, Ingolstadij an. 1629. habita: Juxta S. Paulum, Deus vult omnes homines salvos fieri, adeoque sincero affectu vult, & desiderat omnium hominum salutem. Sed non vult hos voluntate absoluta, & efficaci, alioquin omnes reipsa salvi fierent. Ergò vult voluntate inefficaci & conditionata, adeò ut omnes homines salvos esse velit, *si ipsi velint*, scilicet bene monendo. Cùm ergò voluntas inefficax & conditionata nunquam fuit efficax & absoluta, nisi impleta suppositaq; conditione, sequitur, Deum nulli adulto gloriam efficaciter & absolutè dare voluisse, nisi suppositis ejus meritis, quæ futura prævidebat. *c. 7. thes. 61 fol. 66.*

Denique Adamus Tanner Calvinizans concludit tom. 1. Theol. Scholast. p. 757. Cur in particulari unus eligatur, alius reprobetur, ultimatè *ad solam Dei voluntatem & occulta ejus consilia ac judicia* revocat, Rom. 9. v. 11.

ORATIO IV.

TEncteri Rheno discreta gens, referente Tacito Historiarum lib. 4. missis legatis, mandata apud Concilium Agrippinensium edi jubent, quæ ferocissimus è legatis in hunc modum protulit: rediisse vos in corpus nomenq; Germaniæ, communibus Dijs, sed præcipuo Deorum Marti grates agimus, vobisq; gratulamur, quod tandem liberi inter liberos eritis. Nam ad hunc diem flumina ac terras & cœlum quodammodo ipsum clauserant Romani, ut colloquia congressusq; nostros arcerent, vel quod contumeliosius est, viris ad arma natis, inermes ac prope nudi sub custode & pretio coiremus. *P. 187.*

Hæc *audivores*, veterum Romanorum Ethnicorum erat consuetudo, quam Romani Christiani novi æmulari videntur. Uti enim illi libertatem pollicebantur, ita & hi: & uti potestatem præ se ferebant, flumina, terras & cœlum ipsum claudendi: ita & hi bruto fulmine excommunicationis & persuasione clavis Petrinæ, cœlum claudere satagunt. Deniq; ut illi colloquia & congressus, ita & hi ἀυτονομίαν libertatem Religionis tollunt. Evangelium persequuntur, ut inermes ac propè nudi in multis locis multi coëant.

Æquitate tamen, fide & constantia Ethnici Romani Christianis novis superiores sunt. Cùm enim Adgandestrii Principis Chattorum lectæ fuissent in senatu literæ, quibus mortem Arminij promittebat, si *Tacit. lib. 2 pag. 295.*

parandę nec i venenum mitteretur, reſponſum fuit, non fraude, neque occultis, ſed palam & armatum populum Roman. hoſtes ſuos ulciſci. Qua gloria æquabat ſe Tiberius priſcis Imperatoribus, qui venenum in Pyrrhum regem vetuerant prodiderantq;.

Quinq; argumenta, quibus nova Roma venenum in Concilio Tridentino propinavit, priori oratione audivimus, ſequuntur reliqua: veſtrum eſt audire & judicare.

Bellarm. de Euchar. l. 1. c. 11. p. 173. ſenſus eſt communicatio panis conſecrati in cœna Domini nonne communicatio corporis Domini eſt?

VI. Priſca Romana Eccleſia credidit cum Corinthiaca, panem conſecratum, non mutari in corpus Chriſti, ſed eſſe κοινωνίαν corporis Chriſti: vinum benedictum non mutari in ſanguinem Chriſti, ſed eſſe κοινωνίαν ſanguinis Chriſti.

Nova Romana hoc non credit, ſed μετουσίαν. Transſubſtantiationem introducit.

Ergò nova Romana Eccleſia non eſt priſca.

Majorem propoſitionem ſtabilit Theodoretus, Dialogo 1. cujus hæc ſunt verba: ὁ τὴν φύσιν μεταβαλὼν ἀλλὰ τῇ φύσει τὴν χάριν προσθεικὼς. Chriſtus in ſacra Cœna, non quidem naturam mutans, ſed naturæ gratiam adjiciens.

Hic quæritur, an φύσις, natura, ſignificet tantùm accidentia panis, an verò ipſum quoq; panem? Ex antecedentibus & conſequentibus evinci poteſt, φύσιν panem quoq; conſecratum & φύσιν vinum benedictum ſeu conſecratum ſignificare.

In antecedentibus ita loquitur Theodoretus: in myſteriorum traditione corpus panem appellavit, & ſanguinem id, quod in calice infuſum & commixtum eſt. In unione Sacramentali, vel ut loquitur Theodoretus, commixtione ſacramentali, panis appellatur corpus Chriſti, & vinum ſanguis Chriſti.

Ad hæc, ſi Theodoretus dixiſſet, ὁ τὰ συμβεβηκότα μεταβαλὼν, ἀλλὰ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν χάριν προσθεικὼς. Salvator accidentia non mutavit. Sed accidentibus gratiam adjecit ut totum negotium integrum eſſet. Verùm non de accidentibus, ſed de *natura*, de Symbolis, quæ non ſunt accidentia, eſt locutus.

Partes conſtituentes non ſunt accidentia.

Myſtica Symbola ſunt partes conſtituentes.

Ergò myſtica Symbola non ſunt accidentia.

Bre-

Breviter.

Natura non mutatur.

Symbolum panis est natura.

Ergò symbolum panis non mutatur.

Ex consequentibus. Uti in unione personali divina natura non in humanam mutata est: ita in unione sacramentali, panis non in corpus, nec vinum in sanguinem mutatur. Verba Orthodoxi sunt: non ergo hoc dicit, sed quod nostro suscepto maledicto nō permittit nos esse deinceps maledictos: ita enim hic carnem dicit ipsum factum esse, non mutata in carnem substantia, sed hac accepta, illa manente integra.

Dialogo 2. Orthodoxus aliud simile ferri igniti producit scribens: quomodo ergò non mutat ferri naturam summa unio, & quæ per totum procedit comminxtio. Quemadmodum unio in Christo personalis, non mutat divinam in humanā naturam: ita unio sacramentalis Signa vel Symbola non mutat in corpus & sanguinem. Hæc sunt verba Orthodoxi. Si ergò divina mysteria corp°, quod verè est, repræsentant, ergò corpus etiamnum Domini quoque corpus est, non in naturam divinitatis mutatum, sed impletum divina gloria. Et paulò post: neque enim signa mystica post sanctificationem recedunt à sua natura; manent enim in priore substantia & figura & forma &c. Ex quo loco ita ratiocinor. Signa mystica non recedunt à sua natura.

Panis consecratus & vinum benedictum sunt signa mystica.

Ergò panis consecratus & vinum benedictum non recedunt à sua natura.

Præterea symbola manent in priore substantia.

Panis & vinum sunt symbola.

Ergò panis & vinum manent in priore substantia.

Insuper si Theodoretus dixisset, accidentia post sanctificationem non recedunt à sua natura, tum vicissent Pontificij: atqui non de accidentibus, verum de symbolis mysticis locutus est.

Amplius. Si φύσις notaret accidentia, tum ita loquendum fuisset Theodoreto: neque enim accidentia post sanctificationem recedunt ab accidentibus; manent enim in prioribus accidentibus & (figura & forma) accidentibus. Quis credat tantum Patrem ita locutum?

Et cur D. Paulus ēt post consecrationem appellavit panem, si revera nō est amplius panis. Taceo Transubstantiationem esse novū dogma, tem-

tempore D. Pauli inauditum, Evangeliſtis ignoratum, ab Innocentio III. in Concilio Lateranenſi demum anno 1215. introductum.

Divus Irenæus expreſſis verbis docuit Euchariſtiam duabus rebus conſtare, terrena & cœleſti. Impanationem naturalem & localem, qualem vos noſtris Eccleſijs imputatis, non credimus, quia in ſcriptura non legimus.

VII. Priſca Romana Eccleſia credidit, Chriſtum ſemel in ara crucis ſe obtuliſſe, & æternam redemptionem impetraſſe.

Nova autem Romana hoc non credit.

Ergo nova Romana non eſt priſca.

Credit enim Chriſtum etiam poſt ſuam in cœlos aſcenſionem Miſſam in terra celebraſſe.

In Annalibus Deiparæ Matris Monaſterij in Helvetia. Ord. S. Benedicti, autore Chriſtophoro Hartmanno Friburgi Briſgoiæ an. 1612. editis hæc leguntur verba fol. 82. Deſcendit, inquit Conradus, Dominus de cœlis, caſula violacea, ante altare, ad ſacrum officium celebrandum, cui 4. Evangeliſtæ infulam capiti ejus imponentes, & more conſueto deponentes. Angeli aurea thuribula deferebant, alis ſuis, ut ramis arborum flabant. Juxta Dominicum S. Gregorius flabellum in manu tenens. S. Petrus in manu tenens baculum paſtoralem. S. verò Auguſtinus & Ambroſius ſtabant ante Dominum. Maria Virgo ante altare ſtabat, ſplendida ſicut fulgur. Sanctus Michael præcantor erat. S. Stephanus legit epiſtolam. B. Laurentius Evangelium. Sanctus cantabatur ſic. Sanctus Deus in aula glorioſæ Virginis, miſerere nobis. Benedictus Mariæ filius, in æternum regnaturus, qui venit. Agnus Dei ſic. Agnus Dei miſerere vivorum in te credentium, miſerere nobis. Agnus Dei miſerere mortuorum, in te piè quieſcentium, miſerere nobis. Agnus Dei da pacem vivis & defunctis in te piè regnantibus. Dominus vobiſcum. Reſpondebant Angeli: qui ſedet ſuper Cherubin & intuetur abyſſos.

Venetiis 1558. lib. 1. c. 42. p. 59. b

Liber gratiæ ſpiritualis viſionum & revelationum *B. Mechtildis* virginis devotiſſimæ. Eo tempore quo Canonici vicem Epiſcopi gerentes congregationem Monaſterij ſui pro quadam pecuniæ ſumma, graviter affligendo, à divinis ſuſpendiſſent; in die aſſumtionis glorioſæ Virginis, cum hæc Dei famula nimio affligeretur dolore propter carentiam Dominici corporis, viſum eſt ei quod Dominus abſtergeret lachrymas ab oculis ejus, & manum ejus tenens diceret: hodie videbis mirabilia. Cum ergò

gò ſacerdos ex more inciperet ad proceſſionem reſponſoriũ: vidi ſpeciosam ſicut columbam, videbatur ſibi, quod tota congregatio ordinaret ſe ad proceſſionem, quam Dominus cum matre ſua præcedebat, portans vexillum albi & rubei coloris. In albo erant roſæ aureæ, in rubeo argenteæ. Hæc proceſſio facta eſt per ambitum clauſtri uſq; in Chorum, & deinde ad altare. Tunc dominus præparabat ſe miſſam celebraturus, indutus caſula rubea, & pontificali infula. S. Johannes Baptiſta lecturus erat epiſtolã, & hoc ideò, quia primus de gaudio virginis in utero exultavit. S. Johannes Evangeliſta lecturus erat Evangelium còquod ipſe cuſtos erat virginis glorioſę. S. Joannes Baptiſta & S. Lucas Domino ad altare miniſtrabant, & S. Johannes Evangeliſta miniſtrabat beatiſſimæ Virgini, quæ ſtabat à dextra parte altaris, veſtita indumentis ſolaris luminis, habens in capite Coronam omnibus lapidum pretioſorum generibus incomparabiliter adornatam. Omnibus autem ſanctis, qui aderant, miſſam ſolenniter inchoantibus, gaudeamus omnes, B. Virgo ad altare proceſſit, offerens Filio ſibulam auream, tanquam cryſtallum puriſſimam, & inæſtimabilib. gemmis ſummoperè ornatam, quæ ſingulæ puritatem ſpeculorum habebant ita, quod B. Virgo contemplabatur omnes virtutes ſuas in eis. Hæc fibula texit totum corpus Dominicum velut clypeus. & B. Virgo in illa velut in ſpeculo ſe videbat. Tunc Miſſam proſequentibus uſque ad ultimum Kyrie eleiſon, Dominus altiſſima voce impoſuit, Gloria in excelſis Deo, dicens: de gaudio cordis mei omnib⁹ vobis propino gloriam. Ad offertorium autem eæ, quæ B. Virgini ſpecialia impenderunt obſequia, accedentes ad altare obtulerunt annulos aureos, quos Dominus ſuſcipiens, digitis ſuis impoſuit. Et cum præfationem ipſe ſummus ſacerdos & Pontifex decantaſſet uſque ad illud: cum quibus & noſtras voces ut admittiti ubeas, deprecamur, ſuppici confeſſione dicentes, dixit ad ſanctos cantate omnes & pſallite: qui omnes cantabant. Sanctus, Sanctus, Sanctus, inter omnes & ſuper omnes Beatiſſima Virgo dulciſſimum dabat ſonum, quo præ omnium Sanctorum vocibus, vox ejus ſpecialiter agnoſcebatur. Inſtante autem hora ſacratiſſima, qua elevanda erat hoſtia ſalutaris, viſus eſt Dominus elevare hoſtiam, quaſi in aurea pixide incluſam & ſindone velatam, per quod ſignificabatur, quod hoc ſacramentum omni humano ſive angelico intellectui eſt abſconditum. Dicto, Pax Domini, poſita eſt ibi menſa, ad quam Dominus ſe ponebat, juxta quam mater ejus ſedebat, congregatio autem tota ad menſam illam ac-

tedens, unaquæque perſona ſub brachio beatiſſimæ Virginis quaſi geniculando accepit Dominicum corpus de manu Domini. Et beatiſſima Virgo craterem aureum, cum fiſtula aurea ad latus Domini tenebat, per quam ſugebant omnes liquorem illum dulciſſimum, qui de pectore Domini emanabat. Finita Miſſa benedictionem dabat Dominus manu ſua, in qua ſinguli digiti annulos aureos habebant, ſignificantes deſponſationem ſingularum Virginum ſibi deſponſatarum, qui annuli lapides rubeos habebant, per quod figurabatur, quod ſangvis Chriſti ſpecialiter ad Virginum pertinet ornatum.

VIII. Priſca Romana Eccleſia tentationes Satanæ, precibus novit ſuperare, Rom. 15. v. 30. &c.

Romana Eccleſia hodierna tentationes Sathanæ non precibus, ſed alijs modis ſuperavit.

Ergo Romana Eccleſia non eſt priſca.

S. Antonius apud Roſ-weidum pag. 47. Una eſt ratio vincendi inimicum, lætitia ſpiritualis & animæ Dominum ſemper cogitantis jugis recordatio.

Minorem probat libellus, cujus titulus eſt *Speculum Vitæ Beati Franciſci & ſociorum* ejus excuſum Venetijs 1504. 30. Januar. per Simonem de Luere pag. 110. b. Frater *Ruffinus* de nobilibus de *Aſſiſio* ſocius Beati Franciſci graviter à Dæmone de prædeſtinatione vexabatur in anima. Nam ſuggerebat cordi ejus hoſtis antiquus, quòd ipſe non erat de prædeſtinatis ad vitam, & perderet quicquid in religione faceret. Propter hanc vexationem per multos dies durantem totus erat melancholicus effectus & triſtis, & hanc ſuam pugnam Sancto Franciſco verecundabatur dicere: nihilominus tamen orationes conſuetas & abſtinentias minime dimittebat. Sed hoſtis antiquus volens ſibi triſtitiam ſuper triſtitia addere, qua graviter vulneraverat ſervos Dei, ad pugnam interiorem addidit etiam exterius impugnare. Unde apparens ibi in ſpecie crucifixi dixit: O Frater Ruſſine, quare in orationibus & pœnitentia te affligis, cum non ſis de prædeſtinatis ad vitam? Et hoc credas mihi, quia ego ſcio, quos elegerim, & non credas filio Petri Bernardonis, ſi contrarium tibi dixerit, nec ipſum interroges de iſta materia, quia

quia ipse vel alius hoc ignorat. Sed ego, qui sum Dei Filius, benè scio, & ideò credas mihi pro certo, quòd tu es de numero damnatorum: & frater Franciscus & pater ejus est damnatus, & quicunq; sequuntur eum, decipientur. Frater autem Rufinus erat ita obtenebratus à principe tenebrarum, quod jam fidem & amorem in S. Francisco perdiderat, & sibi dicere non curabat sancto Patri, quòd frater Rufinus non dixit, Spiritus Dei revelavit. Unde ipse pius Pater videns in Spiritu tantum dicti fratris periculum, misit fratrem Mosseum pro ipso, ut ad eum omninò veniret. Nam frater Rufinus & S. Franciscus stabant in loco montis Subasii propè Assisium. Frater autem Rufinus respondit fratri Masseo: Quid ego hinc habeo cum Francisco? Et frater Masseus homo totus sapientiæ Dei plenus clarè cognoscens maligni hostis fallaciam, ait: O frater Rufine, nescis tu, quòd Frater Franciscus est sicut angelus Dei, qui tot animas illuminavit in mundo, & à quo etiam nos tot divinæ gratiæ dona recepimus, unde ego volo, quòd tu omninò venias ad eum, quia ego clarè video, te à Diabolo deceptum. Statim autem frater Rufinus venit ad S. Franciscum. Et S. Franciscus cum videret eum à longè, cœpit clamare: O frater Rufine, captivelle, cui credidisti! Et dixit totam per ordinem tentationem, quam habuerat intus & extra, & Sanctus Pater docuit eum, quod ille, qui prædicta sibi suggesserat, erat Diabolus, & non Christus, & ideo nullo modo suggestioni assentiret. Sed quando dicet tibi: tu es damnatus, & tu securè respondeas: *Aperi la Boca mete cacar*, hoc est, aperi os tuum, & faciam intus stercus. Et hoc tibi signum, quòd ipse est Diabolus, quo dicto hoc verbo statim fugiet. Adhuc etiam cognoscere debes, ipsum fuisse Diabolum, quia cor tuum indurat ad omne bonum, quod est proprium ejus officium, sed Christus benedictus nunquam cor hominis fidelis induratimò dixit: auferam tibi cor lapideum, & dabo tibi cor carneum. Frater verò Rufinus cum sanctus Franciscus ita per ordinem dicebat tentationis seriem, quam intus & extra vexatus extiterat, fortissimè cæpit clamare, & adorans sanctum Franciscum, & culpam humiliter recognoscens de hoc quod ab ipso celaverat, ac totus confortatus in Domino per monita sancti Patris, totus fuit mutatus in melius. Dixit autem sanctus Franciscus, vade fili, & confitearis, & orationis consuetum studium non dimittas, & scias pro certo quod hæc tentatio erit tibi in magnam utilitatem, & consolationem, sicut experieris in brevi. Frater autem Rufinus in

cellam suam ad adorandum in silva, & dum staret cum lachrymis ad adorandum, ecce venit hosti antiquus in persona Christi dicens: frater Rufine, nonne dixi tibi, quod tu filio Petri Bernardonis non crederes, quia damnatus es, & in orationib' & lachrymis non labores. Quid enim prodest tibi, si dum vivis, affligeris, & dum moriens, damnaris? Et statim frater Rufinus respondit, *aperi la boca mete cacar*. Tunc Diabolus indignatus recessit cum tanta tempestate & commotione lapidum montis Subasij, quod per magnum spatium fluxit lapidum multitudo, ubi adhuc apparet lapidum horrenda ruina. Nam per vallem dicti montis saxa se invicem collidendo ignem plurimum etiam emittebant. Unde ad tam terribilem strepitum Sanctus Franciscus & socij ejus admirantes extra dictum locum, ut novitatem aspicerent, exierunt. Et Frater Rufinus manifestè advertit, quod ipsum hostis deceperat, unde secundo ad Sanctum Franciscum redijt, & prosternens se ad terram iterum suam culpam dixit. Qui confortatus à sanctissimo Patre totus pacificus remansit. Et cum post hoc statueret, cum multis lachrymis orans, ecce Christus sibi benedictus apparuit dicens: benefeciſti fili, quod credidisti fratri Francisco, quia ille, qui te contristaverat, fuit Diabolus: ego autem Christus magister tuus; & de hoc te reddam certissimum, hoc sit tibi signum, quod donec in hoc mundo eris, nunquam de cætero eris tristis. Et benedixit Christus fratrem Rufinum, & dimisit eum in tanto gaudio & dulcedine spiritus & elevatione mentis, quod die noctuque erat absorptus in Deum. Et confirmatus in hoc in tanta gratia & benedictione & securitate salutis æternæ quod totus fuit in virum alterum renovatus, ad tantam etiam elationem mentis & orationis perseverantiam fuit confirmatus, quod stetisset continuè per anni circulum die noctuque contemplando divina, si eum aliquid non impediisset. Unde dicebat Sanctus Franciscus de eo, quod frater Rufinus erat, dum adhuc viveret, Canonizatus in cœlo à DOMINO JESU CHRISTO, & quod ipse non dubitaret, in absentia sua dicere S. Rufinum adhuc existentem in terra ad laudem Domini nostri Jesu Christi.

IX. Prisca Romana Ecclesia statuit valorem operum Christi esse sufficientem ad satisfaciendum DEO pro peccatis totius generis humani.

Nova

Nova Romana hoc negat. Ergò nova non est prisca Romana.

Audiatur Adamus Tanner Tom. 4. Theolog. Scholast. pag. 88. Prima sententia negat valorem operum & satisfactionem Christi, secundum se fuisse æquivalentem, aut sufficientem ad placandum Deum, ex Scoto, Gabriele, Durando, Medina & Michaele de Palatio, in 3. Sentent. dist. 20. disp. 2. asserente Christi mortem non expleviſſe Dei justitiam ad æquilibrem; sed solùm expleviſſe ex magna condignitate.

Pag. 92. Vasquez rationem reddit, cur præter Christi meritum & satisfactionem, quantumvis copiosam, necessarium fuerit *etiam nostrum meritum & satisfactio*. Quia meritum Christi hoc solùm nobis præstare potuit, ut impetraret nobis gratiam: tamen non potuit nos *formaliter* dignos reddere gratia: hoc enim solum fit propter justitiam nobis inhærentem, & per bona opera, in statu gratiæ facta. Eodem modo, quia verè & formaliter justi esse non possumus per justitiam extrinsecam, ideò merito Christi addita nobis fuit *cooperatio nostra*.

Rutilius Benzonius pag. 203. imò addit Medina, magis infinitim esse peccatum hominis, quam satisfactionem Christi.

Idem Tannerus Tom. 1. Theol. Scholast. p. 786. posse hominem dolere de peccatis propter Deum, super omnia dilectum, ex propriis viribus, & hanc esse ultimam dispositionem ad gratiã habitualem justificantem, & meritum ad illam, non quidem condignum, sed congruum.

Tom. 4. p. 154. Contrarium scripsit: nihil obstat, inquit, quo minus secundum absolutam Dei potentiam, homo purus, peccati tamen expers, & in gratia constitutus, interveniente divina promissione, & ordinatione, *aliquo modo de condigno*, & ex justitia satisfacere potuisset pro peccatis aliorum, etiam totius humani generis.

Sotus, Vega, Suarez, Thomas, Paludanus Cajetanus.

Verum enim verò *Michael Bajus*, Decanus Lovaniensis (quique Concilio interfuit Tridentino.) apud Possevinum Apparat. Tom. 2. pag. 439. amor naturalis, ait ex viribus naturæ exoritur, ex sola Philosophia per elationem præsumtionis humanæ, cum injuria crucis Christi defenditur à nonnullis Doctoribus.

X. Prisca Romana Ecclesia credidit, unicam esse viam in cœlum.
Nova Romana Ecclesia hoc non credit:
Ergo nova Romana Ecclesia non est prisca.

Probationem annecto: nova enim credit, nos facilius per S. Mariam Virginem in cœlum ascendere, quàm per Christum. Hoc patet, inquit Mariale Bernardini de Busti serm. 2. p. 492. exemplo, quod legitur in chronicis nostris, scilicet quòd quadam die S. Franciscus vidit duas *scalas*, unam rubeam, cui Christus innixus erat, & aliam albam, in qua Virgo erat. Et cum admonita B. Francisci fratres Scalam rubeam ascendere conarentur, dum ire inciperent, retrò multi cadebant, & ascendere non poterant. De qua re S. Franciscus flendo dolebat: cui Christus dixit, fac ut fratres tui ad matrem meam currant, & ad scalam albam, atque *per eam ascendant*. Tunc B. Franciscus exclamare cæpit dicens: currite fratres ad scalam albam & ascendite *per eam*: quod facientes à B. Virgine læta facie suscipiebantur, & in cœlum cum facilitate ascendebant.

XI. Prisca Romana Ecclesia nunquam credidit, B. Virginem factam esse *omnipotentem*.

Nova Ecclesia credit B. Virginem esse factam omnipotentem.

Ergò nova Ecclesia Romana non est prisca.

Minor probatur ex Concionibus Germanicis *Quirini Reef*, quarum titulus, Rosengarten/ das ist 45. Catholische Predigten auff die fürnehmste Fest und Feyertäg deß gantzen Jahrs/ getruckt zu Ingolstatt durch David Sartorium anno 1585. fol. 367. in der 2. Predigt von der Himmelfahrt Mariæ. Wiewol sie einig ist/ verstehe durch sonderliche Gottseligkeit/ Lieb und Verhelffung/ so vermag sie doch alle Ding/ von welchem Allmächtigen sie allmächtig ist worden.

Præterea Augustæ anno 1627. excusus est libellus in 12. hoc titulo: Zinß- und Dienst-Büchlein der allerheiligsten und glorwürdigsten Jungfrawen und Himmels-Königin Mariæ/ darinn die kürtzeste und schöneste Andacht begriffen/ auch Form und Weis sich für ein ewig verkettete Sclavin zu profitirn, A. 4. b. Deren (Jungfraw Mariæ) nicht allein alle Creaturen und Geschöpff/ sondern der Schöpffer selbst unterworffen/ die Höll/ sampt derselbigen gantzen Macht/ das Fegfewr/ dañ sie tröst die arme Seelen/ die Erd und alle Königreich der Kirchen/ für welche sie streitet/ das Meer/ die Lufft/ der Himmel/ die Heiligen/ die Engel/ ja mit einem Wort/ Gott der HERR selbst.

Ab hac opinione dissentit Bernhardus tom. 1. Domin. 1. post octavam

vam Epiphan. p. 115. Multum hæc speciosa sponso suo inferior genere, inferior specie, inferior dignitate.

Ab hac opinione dissentit etiam *Ieremias Drexelius* Soc. Jesu Sereniſſimo Electori Bojariæ à concionibus, in literis ad Eliam Ehingerum exaratis: candidè & sincerè fateor (scribens) nec mihi, nec aliis, quibus ostendi, hæc talia probari.

B. Maria est *Salvatrix* Nicolao Horio Rhemensi litera d. 5.

Laudibus exsuperas omnes puriſſima matres
Virgo: triumphantis mater honesta ducis.
Quod genus audaci mortis depresserat Eva,
Ipsa tui fructu ventris in astra levas.
O Virgo, immensum memorari digna per orbem,
Salvatrix *hominum perfugiumq́, pium.*

Eidem Nicolao Horio B. Virgo est salutis nostræ altera causa, c. 8. b.

Quid feram Virgo generosa tandem,
Mater es nostri generis colenda
Plurimùm, nostræ quoniam salutis
Altera causa.

Wer die Creatur höher dann den Schöpffer hält / und jhr gröſſer Ehr zulegt / der thut nicht Gott / sondern dem Geschöpff den Preiß geben und heimtragen / schreibt S. Basilius super 28. Psalm.

XII. Prisca Romana Ecclesia nullam imaginem coluit latriâ.

Nova Romana colit imaginem latriâ.

Ergò nova Romana non est prisca.

Majorem probat *Iodocus Damhouderius* in expositione Decalogi pag. 334. b. Certè Patriarchæ, Prophetæ, Christus, Apostoli, Patres, Christianam religionem, verumque Dei cultum absque ullis simulachris, statuis, aut imaginibus impleverunt.

Assumtionem suppeditat D. Tanner Theol. Schol. Tom. 3. p 1393. Plerique veteres Scholastici agentes ex instituto de cultu imaginum, docuerunt eas *simul ac eodem cultu* cum prototypo venerandas esse. Ita S. Thomas in 3. sentent. Dist. 9. q. 2. art. 2. Cajetanus, Albertus, Bonaventura, Richardus, Paludanus, Capreolus, Almain, Major, Marsilius, Turrecremata, Antonius, Hieronymus Angelus, Clichtoveus.

Oppoſi-

Oppoſitum autem ſentiunt Catharinus, Martinus Ajala, imagines non poſſe eodem cultu cum prototypo coli, ſed tantum aliquo minori.

Qui vovent errorē gentilium & vanitatem impiorum, illi non ſunt Chriſtiani Catholici.

Sed adorantes lignum crucis, fovent errorem gentilium, & vanitatem impiorum.

Ergò adorantes lignum crucis, non ſunt Chriſtiani Catholici.

Aſſumtio probatur ex Ambroſio tom. 5 in oratione funebri Theodoſii fol. 123. Helena Imperatrix invenit titulum: regem adoravit, *non lignum utique*: quia hic gentilis eſt error, & vanitas impiorum, ſed adoravit illum, qui pependit in ligno.

Henricus Cornelius Agrippa in defenſione propoſitionum L. 1. b. Ipſe tuus Thomas, inquit, periculoſam illam opinionem ſuam, non dico de rerum creatarum neceſſitate, ſed de adoratione crucis & imaginum veneratione aliquando *revocavit*, ſi Capreolo creditur.

Bene multi ſunt, inquit Polydorus Virgilius de Inventoribus rerum l. 6. c. 13. p. 543. rudiores ſtupidioresque qui ſaxeas vel ligneas, marmoreas, æneas, ſeu in parietibus pictas, variisq; coloribus litas imagines colunt, non ut ſigna, ſed perinde quaſi ipſæ ſenſum aliquem habeant, & iis magis fidant, quàm Chriſto, vel aliis Divis, quibus dicatæ ſint.

Lugduni 1553. Idem Polydorus de Prodigiis l. 3. p. 253. Quanquam id humanæ potius fraudis opus fuit, quod memoria noſtra factum ſcimus. Ego enim vidi ſimulachrum *Deiparæ*, ejuſmodi lamentatione inſigne, quippe quod cujuſdam Monachi pecuniam ita corradentis artificio in annos ſingulos, Martio menſe lachrymabat, palmite vitis à tergo in foramen, quòd ad imaginis oculos pertinebat inſerto: ſed dolo comperto, ſcelus autori fraudi fuit.

XIII. Priſca Romana Eccleſia homines per verbum Dei convertit.

Nova Romana non verbo Dei convertit, ſed aqua benedicta.

Ergò nova Romana non eſt priſca.

Aſſumtum legitur in orationibus 4. funebribus Martini Eiſengreinii, Ingolſtadii excuſis anno 1578. litera D. b.

Nam ſicuti, inquit Johannes Holonius, Soc. Jeſu Eloquentiæ Profeſſor, teſtem habeo graviſſimum, eò quandoque progreſſus eſt, ut occultè

occultè quibusdam hæreticis potum, aqua lustrali permistum hauriendum præbuerit. Ea siquidem spe tenebatur, futurum ut acerbissimus generis humani hostis pessimus Dæmon expelleretur, cujus isti mortalium omnium ærumnosissimi laqueis irretiti, divinarum humanarumque legum repagula perfringere machinátur? Nec id frustra medicinæ genus adhibuit.

XIV. Prisca Romana Ecclesia nulla lupanaria erexit,
Nova Ecclesia Romana lupanaria erigit.
Ergò nova Ecclesia non est prisca Christiana.

Minorem confirmat Henricus Cornelius Agrippa de vanitate scientiarum cap. 64. de Lenonia p. 131.

Lenones fuerunt Pan Deus, atque Mercurius, ipse puer Cupido Leno fuit heros ille Ulysses, leno fuit legislator Lycurgus & sapiens ille Solon, qui prius lupanaria ædificavit, & meretriculas juventuti prostituit. Sed & recentioribus temporibus *Sixtus Pontifex, Romæ nobile admodum lupanar* extruxit. Imò fuit Imperator ille Heliogabalus, qui domi suæ meretricum cohortes aluit, amicisque & servis exhibuit. Jam verò etiam Reginarum cæterarumque Principum & Dominarum nonnunquam ea cura est, atque regum matres nonnunquam filiorum suorum lenæ sunt. Neque præterea optimates magistratusque id officii abhorrent, quippe Lenones olim fuerunt Corinthii, Ephesii, Abydeni, Cyprii, Babylonii & multi alii magistratus, qui in civitatibus suis lupanaria constituunt foventque, nonnihil ex meretricio quæstu etiam ærario suo accumulantes emolumenti, quod quidem in Italia non est rarum, ubi etiam *ROMANA SCORTA* in singulas hebdomadas Julium pendunt Pontifici, qui census annuus nonnunquam *viginti mille ducatos* excedit, adeoque Ecclesiæ procerum id munus est, ut una cum Ecclesiarum proventibus, etiam lenociniorum numerent mercedem. Sic enim ego illos supputantes aliquando audivi: Habet, inquientes, ille duo beneficia, unum curatum aureorum viginti, alterum prioratum Ducatorum quadraginta, & tres putanas in bordello, quæ reddunt singulis hebdomadibus Julios viginti. Jam verò nihilominus Lenones sunt Episcopi illi & officiales, qui censum pro concubinatu à sacerdotibus quotannis extorquent, idque tam palam, ut apud plebem ipsam in proverbium abierit, illa eorum concubinaria exactio sive lenocinium, quod dicunt, habeat, vel non habeat, aureum solvet pro concubina, & habeat, si

velit. Sed in regno avaritiæ nihil turpitudini adscribitur, quod lucrum pariat. Mitto tolerantiæ commentum quo certa pecunia Episcopis soluta, absentis mariti uxor præter adulterii, ut dicunt, offensam, alteri cohabitare permittitur. Quæ omnia tam manifesta sunt atque frequentia, ut nescire cogamur, Episcoporum ne impudentia an plebis patientia hactenus fuerit ineptior, ut tandem opus fuerit Germaniæ Principibus inter cætera nationis illius *Gravamina* hæc quoque deferre, ex quibus, quæ hîc silentio premuntur, elicere poteritis. Ejusmodi itaque patronos habeat ars Lenonia, quique tueantur artem meretriciam, cui in hunc usque diem (proh dolor) in Christiana Repub. locus est: & in civitatibus publica theatra, immunitates & stipendia concessa sunt, unica illa contra divinas leges atque ipsum Dei verbum humana ratiuncula, qua inquiunt, ut juventus, egesto illic libidinis impetu, pejora conari desistat. Tolle ajunt, è Repub. meretrices, cuncta stupris, incestis, adulteriis permiscebuntur, nulla matrona integra remanebit, nulla vidua pudicitiæ incolumis persistet, vix Virgines ac Vestales inviolatæ servabuntur. Hinc tandem impossibile esse concludunt, Reipub. tranquillitatem sine meretricibus posse consistere, sine quibus tamen populus Israel per tot secula continentissimè duravit, sicut præcipit illis Deus: Non erit meretrix, neque scortator in filiis Israel.

Adam Tannur to. 3. Theol. Schol. p. 2100. meretrices licitè retinentur pro remedio.

Libet etiam Italica adjicere.

Furono ruffiani il Dio Pan & Mercurio, & fanciullo Cupido, fu Ruffiano il Barone Ulisse, fu ruffiano il legislator Licurgo: & quel savio Solone, che primo edificio luoghi publici dishonesti, & provide alla gioventù di meretrici. Et nei tempi nostro *Papa Sisto* fabricò in Roma nobilissimo chiasso: fu ruffiano Heliogabalo Imperatore, il quale manutenne in casa sua le mandrine delle putane, & nete copia à gli amici & servi suoi di questa cosa hanno spesse volte le Reine, & l'altre Principesse & Signore, & le madridei Re sono alle volte state ruffiane de suoi figlivoli. Oltre diciò Optmati & i Magistri non hanno punto à schifo questo ufficio, per che furono gia ruffiani i Corinthii, gli Ephesii, gli Abideni, i Cipriani, i Babilonii, & molti altri magistrati, li quali nelle città loro edificano & favoriscono i chiassi, accrescendo anco non piccola utilità alle entrate loro dal quadagno delle putane, il che s'usa molto in Italia, dove le meretrici di Roma pagann ogni setti mana un

giulio

giulio al Papa la quale entrata rende tal hora al Papa XXV. millia ducati l'anno: & questo ufficio è talmente proprio de i Prelati della chiesa, che insiome con l'entrate del benefici numerano anchora il prezzo delle ruffiani. Per che jogli ho udito tal hora far conto in questo modo dicendo co lui ha due benefici, un curato di XX. ducati, un'altro priorato di ducati XL. & tre putane in bordello, che ogni settimana gli rendono XX giuli, sono non dimeno ruffiani anch' eglino quegli Vescovi, & ufficiali i quali cavano ogni anno entrata dui preti per le concubina, che tengono, & ciò cosi palesemente fanno, che non si vergognano punto: che questa loro mercantia di femine, ô ruffiania, sta venuta in proverbio appresso della plebe: la quale dice, habbia la se vuole. Ma nel regno dell'avaritia cosa alcuna nõ s'ascive à vergogna la quale portarisca quadagnolo non porto d'una inventione di tolerantia per la quale pagando certa sete senza colpa d'adulterio, come esse dicono, ha licentia di potere stare con un altro: le quali cose san tanto chiare & manifeste, che siamo s'forzati à non sapere, quale sia stata finqui più gosta è la la poca vergogna de i Vescovi, ô la patientia della plebe: di modo che sono stati sforzati i principi dell'Allemagna mettere queste anchora fra gli altri gravami di quella natione da i quali potrete molto ben comprendere anchora que gli altri, che si passano con silentio. Di si fatti difensori hedunque l'arte della ruffianie, la quale finò al di d hoggi, ò compassion grande, ha loco nelle Republica Christiana & le sono stati concessi nelle città theatri publici, privilegi & provisioni, con una sola assai debile ragione humana contra le leggi divine & la parola di Dio overo più tosto inventione che serve alla ruffiania: con la quale dicono, che questo si sopporta accio che la gioventu sua porando quivi il furore della lussuria, si ri magna di tentare cose peggiori. Essi dicono, rimovi le meretrici de la República, ogni loco s'empiera di stupi d'incesti et d'adulterii: non vi rimarrà donna maritata alcuna casta, nessuna vedova ci sarà di salva honestà, le doncelle, & le monache à fatica sara uno secure: in somma per questo concludano che' impossibile è la Republica poter stare in piè di senza meretrici, senza le quali però il popolo d'Israel cõstantissimamente per tanti secoli si mantenne, si come comando loro Iddio, non sia meretrice, ne ruffiano nei figliovoli d'Israel.

De Lupanaribus.

CLaudius Espenæus de Continentia l.3. c.4.p.242.243. Illud autem sua etiamnum tempestate Bononiæ, quantum unaquæque concubitu mereret, in Italia observatum illic notat Beroaldus & ipse Bononiensis, ut prostitutæ meretrices tributum menstruum magistratibus, qui vulgò præfecti bulletarum dicuntur, solvant, Romæ verò, hoc est in totius Christianismi Metropoli, quid adhuc hac in re factum aut non factum.

Anno 1538. Paulo III. delecti pro emendanda Ecclesia Reverendissimi Cardinales aliique viri graves, hic inter alia consuluerunt corrigendum & hunc turpem abusum, quo illic meretrices & matronæ incedunt, aut mula vehuntur, assectantibus eas de media die nobilibus familiaribusque Cardinalium atque Clericis, habitant etiam insignes ædes.

Nulla in urbe hanc ajunt corruptionem vidimus, præterquam in hac, omnium exemplari, & hanc tamen turpitudinem, corruptelam, ne ille quidem ex consiliariis tum unus Paulus, postea IV. subtulit, quòd, ut mihi bene sum conscius, eo quo me colloquio dignatus est, qua potui ac debui modestia, privatim suaseram. Mirum certè tales tantosque viros consuluisse, minuendum modò scortorum fastum ac luxum, non etiam ea semel ejicienda. An verò propter tam multos ibi cælibes necessariò retinenda? O rem horrendam! Mihi sanè sic eos sensisse dicere religio sit. Nos Gallos stolidos scilicet ac simplices (sic enim nos illi vocant, homines scilicet subtiles & sapientes) non posse non graviter offendi tot mille luparum in iisdem muris, una in urbe, sub eodem propè (quòd ajunt) tecto, quotidiano conspectu, ac velimus nolimus occursu. Non enim jam ut olim sub mœnibus habitant, aut sub Meniariis Circensibus Martiali, ob id submœnianæ aut summœnianæ dictæ l.1.3.epig.91. 40.62.

Quærit item Fabius l.7. c.4. An in lupanari cum aliena deprehensus, adulter sit, non quæsiturus nisi certo tum loco fuissent diversatæ: sic Romani quamlibet Ethnici: Nunc verò sub Christi vicariis & Petri successoribus, ut alius quidam cecinit.

– – – urbs est jam tota lupanar,
Mater & Æneæ regnat in urbe sui.

Quodq; in Solone Plutarchus scribit, Athenienses mitib' nominibus urbanè

urbane imminuendo rerum atrocitatem mitigasse, meretricis hæteras, socias, amicas nuncupantes: ita Romanenses sua nundinalia pudoris propudia *Curtisanas* appellant. O Italicum acumen! Idem l. 6. c. 12. p. 809. Quid dicturus aut facturus hic sanctus Pater, si in sua urbe nunc videret tot scorta, bona ex parte holoserica, plura certè quam in ulla unquam post homines natos urbe.

Abbas Ioachimus super Jeremiæ Prophetæ c. 8. p. 18. b. Doctores moderni Ecclesiæ Petri, quæ est Romæ longè latèque diffusæ, magis polluunt suis insanijs, quam instruunt. *Venetijs* 1524.

Super c. 20. p. 46. Alemannorum Imperium semper extitit nostris durum, dirum & mirum: durum in jugo, dirum in virga, mirum in sceptro.

Necesse est ut in gladio spiritus & furoris Dominus illud evertat, ut ad sonitum ruinæ ejus, paveant omnes reges.

Cap 21. p. 46. b. Sed valde timeo, ne non reducat Dominus aquas maris, & Romanum Imperium pateat regibus Orientis. Et Romani & Latini Pontifices dissipant sedem Imperij, & prorsus dissipare contendent.

In cap. 22. p. 49. b. viri *Evangelici* suscitando in toto orbe, quorum doctrina adeò patens erit & libera, ut qui sitit, vadat & bibat sine pretio in ablutione peccatoris, id est, populi Christiani, & menstruatæ matris Ecclesiæ.

Super c. 23. p. 52. Ideò timendum, ne Græcorum Ecclesia destruatur in proximo, & secundariò *Latina* in spiritu Domini subvertatur.

Super cap. 34. p 58. b. Sub Alemannorum fluctibus libertas & licentia expirabit Pontificum Romanorum.

Idem Abbas in Apocal. p. 194. (meritricem magnam) dixerunt Patres Catholici esse Romam.

ROBERTUS CÆNALIS Episcopus Arboricensis in Gallica historia pag. 30. *Parisijs* 1517.

Quid sit Roma petis? Caput Orbis & ampla vorago,
Nummorum atque hominum quâ licet omne nefas.
Exulibus portus brevis, Orbis falsa voluptas,
Fortunæ ludus, præcipitansque rota.
Perpetuus scorti thalamus, tumultusque piorum,
Omnibus est mater, sola noverca bonis.

Eumenidum latebræ, ſtultorum curia, cunctis
Hoſpita, ſed nulli non peregrina loco.
Eſt vitijs ſtimulus, virtutum pallida imago,
Curarum pelagus, ſemiſepulta quies.
Quam Venus atque aurum, fraus & fortuna gubernat,
Dat mala pauperibus, dat bona divitibus.

MANTISSA.

Judæorum Meſſias (qualem illi fingunt) nunquam eſt revera venturus.

Papiſtarum Antichriſtus eſt Judæorum Meſſias.

Ergò Papiſtarum Antichriſtus nunquam eſt revera venturus.

Major probatur: fingunt enim Pontificij: uti Chriſtus eſt verus DEUS, & verus homo: ita fore Antichriſtum (Judæorum Meſſiam) verum hominem & verum DIABOLUM, id eſt, incarnatum Diabolum ex Egeſippo, ex tribu DAN, ex Judæa corrupta de incubo oriturum, templum tertium Hieroſolymitanum reædificaturum, & omnium qui unquam fuerunt eruntve Regum Imperatorumque potentiſſimum, ditiſſimum, univerſum Orbem ſibi ſubjecturum. Bloſius Viegas in Apocal. 13. ſect. 10. p. 709.

Minor eſt apud Leonh. Leſſium fol. 26. de Antichriſto Antichriſtus cum venerit, recipietur à Judæis pro Meſſia.

VII. Catholiſche Predigten bey gemeinen Proceſſionen F. Michaëlis Aniſij Franciſcan. getruckt zu München an. 1599. p. 30. Es werdet nach hingerichtem Antichriſt die gantze Welt von einem Weib regiret werden. Orac. Sibyll. l. 3.

Famineis ſuberit manibus tunc temporis orbis
Imperij patiens muliebris in omnibus ultro
Cum viduam totus Dominam venerabitur orbis,
Illaque divinum in mare projectarit opum vim,
Arma caducorumq́, hominum ſubmerſerit alto
Tunc mundum fugient viduumque elementa relinquent.

De

De Modo utiliter conferendi cum diverſæ Religionis hominibus.

Adam Contzen. Polit. lib. 9. cap. 32. pag. 796. Nihil cum hæreticis vel in politia vel religione agi poteſt, cum omnis familiaritas, omnis collocutio non minus periculi habeat, quàm ſi cum ſcorpio, vipera, regulo converſeris.

D. Luthers Hanßpoſtill in der 3. Predigt vom Leyden Chriſti. pag. 130. b. **Diſputiren können vnd wöllen ſie nicht/man laſſe dann jhre Doctores vnd deß Bayſts Decret ſo viel gelten / als das Wort GOttes.**

Tertullianus contra Harmogenem pag. 342. *Hæreticorum Patriarcha*, Philoſophi. Studio & opera *Æliæ Ehingeri Auguſtani.*

VEra diſputandi ratio conſiſtit partim in materia, partim in forma. In materia diſputandi illud Ariſtotelis obſervandum, quod Topicorum lib. 1. cap. 11. reliquit: neque verò inquit, omne propoſitum aut omnem quæſtionem nobis ad diſputandum proponere debemus, ſed de qua dubitet aliquis eorum, qui rationem deſiderent, non pœnam mereantur, aut ſenſu careant. Obſervate mihi quæſo diligenter hanc ſententiam; eſt enim maximum in ea momentum ad id probandum quod inſtituo. Cùm dixiſſet Ariſtoteles, non omnem quæſtionem eſſe nobis proponendam, adjungit exempli gratia: nam & qui quærunt, ſint ne Dij colendi, & parentes amandi, merentur pœnam, & qui vocant in controverſiam, an nix ſit alba? deſtituuntur ſenſu. Præterea principia ſunt ἀναπόδεικτα, indemonſtrabilia, priora, notiora, cauſa carentia. Ad materiam ſacram referenda illa diſputatio, à Johanne Gobellino deſcripta, 1584. & Romæ, præſide Pio II. Pontifice Maximo habita. Apud Brixiam Ciſalpinæ Galliæ civitatem, Jacobus Marchianus, Ordinis minorum profeſſor, divi Bernhardi Senenſis quondã ſocius, verbi dei prædicator in populis acceptus, ætate jam decrepita, in die S. Paſchæ cum ſermonem pro ſua conſuetudine haberet ad plebem, ut eſt communis eorum error, qui declamatoriè in Eccleſijs verba faciunt ad oſtentatiõnẽ doctrinæ, pleraq; dixit quę fuerant utili' in tacta demiſiſſe. Inter cætera pretioſum Chriſti ſãguinẽ in triduo paſſionis, dũ jacuit in terra ſparſus, indignũ fuiſſe latriæ cul-

1. *De materia diſputandi.*

cultu asseveravit, quoniam fusus, & à corpore Dominico separatus. Hypostaticam verbi unionem protinus amisisset. Publicatus sermo ad aures Inquisitionis hæreticæ pravitatis ordinis Prædicatorum pervenit, qui zelo fidei tactus, illicò damnavit hæresin prædicatam, mandavitque Jacobo, ut revocaret errorem, nisi quamprimum pareret responsuro de fide, diem dixit, & nihilominus unum ex confratribus in sermone, qui post meridiem habitus est, contrariam sententiam divulgare jussit. Anno 1463. convenêre frequentes Romæ in festo natalis Domini anni 1463. cum jam Pius ex Tuscia rediisset, vocantur in Apostolico Palatio Cardinales, Episcopi, ac divini & humani Juris Doctores, quorum maximus aderat in Curia numerus, jubentur Prædicatores ac Minores bis ternos eligere, qui semel congredientes in utramque partem quæstionis articulum disputantes invertant, paritum est. Inter Prædicatores præcipuæ disputandi partes Gabrieli Cathalano sunt attributæ; inter Minores Francisco Saonensi: uterq; Philosophus, uterq; Theologus peritissimus habebatur. &c.

Disputatio de sanguine tribus diebus in Palatio coram Pontifice, ac sacrosancto Senatu Cardinalium, & reliquorum Prælatorum Conventu, quam defendere vellent, in hunc modum proposuere: Pretiosum Domini sanguinem, in passione fusum, qui demum ad glorificatum corpus rediit, Hypostatica verbi unione nunquam fuisse privatum. Minores, in triduo passionis cessasse unionem, affirmarunt. Unionem autem hypostaticam Græco vocabulo consensere omnes, personalem appellari debere. Quoniam verbum Dei, secunda in Trinitate persona, Caro factum est, quamvis Deus esset homo, duasq; naturas præ se ferret, unam tamen personam, non duas gereret, & in una persona totus in suis Deus, & totus in nostris homo, perfectus Deus, perfectus homo. Additum quoq; Prædicatoribus est, quod non totum Christi sanguinem in passione fusum resurrexisse cum Christo, asserturi essent. Quæ res altius indaganda videretur, idq; factum est, ne literis Pii adversari viderentur, in quèis declaraverat, Tibure manens assertionem, quæ aliquid de Christi sanguine in terris proderet remansisse, religioni Christianæ non esse contrariam. Pulchrum & delectabile fuit audire doctissimorum Virorum præclara ingenia inter se contendere verbis, & nunc istum, nunc illum superiorem cernere, certare ut decuit coram tanta majestate non sine molestia ac trepidatione viri religiosi: verùm adeò durum & acre certa-

men

men habuere, ut media hyeme, cum rigerent omnia gelu, in ſudorem reſolverentur, tantus erat vincendi ardor. Audiebant attentiſſimè conſidentes, nec loquentem interturbare quiſquam præſumſit. Prædicator primus auditus eſt, deinde Minor. Succedebant ſibi invicem tot viri & alacres deficientium partes aſſumebant. Cum ſatis dixiſſe viſi ſunt Minores & Prædicatores, facta eſt poteſtas reliquis Theologis, quæ vellent dicere. Tum quoq; prælium nobile viſum, cum Prædicatorum alii, Minorum alij partes tuebantur; præcipuè verò contentio inter duos Epiſcopos fuit Dominicum & de Dominicis Torcellanum, & Ferrarienſem Theologicæ Sapientiæ peritiſſimos. Torcellanus qui olim cum Minoribus ſenſerat, mutato propoſito ad Prædicatores defecerat. Ferrarienſis Minoribus adſtipulabatur, & ſummo conatu ſententiam impugnabat prædicatorum. Fuerunt & magiſtri aliquot inter Epiſcopos & Abbates non ignobiles, quod diſputationem problematicam affirmaverunt, quæ poſſet in utramq; partem agitari.

[*Tota diſputatio decem paginis abſoluta & excuſa, brevitatis cauſa hic omiſſa eſt.*]

Hæc cum Prædicator dixiſſet, Minor non pauca replicavit, volens ea deſtruere, quæ ſuæ ſententiæ videbantur adverſa. Auditus & ipſe eſt, quantum voluit. Sed omnia in primis dicta recidebant. Pontifex auditorium diſſolvit, deinde cum Cardinalibus plerisque diebus rem tractavit.

Major pars ſententiam Prædicatorum approbavit: pauci cum Minoribus ſenſere: Pius quoq; in majore parte fuit, ſed non eſt viſum eo tempore decretum fieri declarationis, ne Minorum multitudo, cujus erat contra Turcas prædicatio neceſſaria, offenderetur, in aliud tempus deciſionem referre placuit.

II. Forma diſputandi ordinaria & antiqua. Modum diſputandi olim oſtendit S. Gregorius Nazianz. Oratione 2. de pace, p. 212. qui vult, ut diſſeramus δογματικῶς, ἀλλ' οὐκ ἀντιλογικῶς, ἀλιευτικῶς ἀλλ' οὐκ ἀριστοτελικῶς πνυμματικῶς ἀλλ' οὐ κακοπραγμονικῶς, ἀλλ' οὐκ ἀγοραίως, ἀφελίμως, ἀλλ' οὐκ ἐπιδεικτικῶς.

Et oratione 14. p. 220. pugnandum rationibus, non ferro atq; armis πολιμικῶς, ἐνθύμως, λογικῶς ἀλλ' οὐχ ὁπλιτικῶς.

Hieronym. tom. 2. p. 5. adverſus Helvidium: non rhetorici campum deſideramus eloquii, non Dialecticorum tendiculas, nec *Ariſtotelis* Spineta conquirimus.

Tom.2. adversus Luciferianos p.140. Ariana hæresis magis cum sapientia seculi facit, & argumentationum rivos de Aristotelis fontibus mutuatur.

Bernhard.to.2. p.2160. Aristotelicæ subtilitatis facunda quidem, sed infœcunda loquacitas. & nec austringitur Dialecticis terminis omnium Terminator, ad cujus Imperium perit natura, dissuescit consuetudo.

Plus debet discipulus Christi præstare, quàm mundi Philosophus, gloriæ animal, & popularis auræ atque rumorum venale mancipium vile, teste Hieronymo tom.1. epist.26. p.164.

Idem tom.2.l.2. Adversus Jovia. Philosophorum nostrorum verba in pugnis sunt, & syllogismi in calcibus, qui paupertatem Apostolorum & crucis duritiem aut nesciunt, aut contemnunt, imitentur saltem gentilium parcitatem.

Chrysost. in cap.1. Genes. p.10. Serva non insurgat adversus Dominam. Nam Dominam ancillari, magna abusio est, Bernhard. tom.2. in meditationibus cap.2779.

GRÆCORUM.

Manuel Caleca l.3. contra Græcos pag.287. de ratione disputandi ita sensit. Si omninò Syllogismos & ratiocinationem tollit, primum quidem, quod humanæ naturæ proprium est, hominumque ad invicem consuetam locutionem & communionem una aufert, culpabitque beatum Paulum eos increpantem, qui per ea, quæ videntur de Deo colligere ratiocinando nequiverunt & de creaturis creatorem noscere. Culpabit & Theologos, sive de substantialibus, sive de divinis processibus differentes: Servatoris nihilominus sententiam tollet scripturas jubentem perscrutari. Neque enim absurdum est eum, qui scripturas perscrutatur colligendo & ratiocinando lecturum, qui ipsum quoq; Dominum, qui diligenter inspiciat, ratiocinari animadvertet. &c. Deinde & seipsum destruet. Nam quæ contra ratiocinationem dixit, hæc ratiocinando ait, nisi quis eum non ratiocinari, sed à ratione deviare potius ista dicentem pronunciet; quod si hujusmodi ratiocinationem in Deo tantum prohibet, cunctam Sanctorum destruet Theologiam, & eam inprimis, quam contra hæreticorum errores dimicantes diligentius subtiliusque conscripserunt.

In Logica canon est: contrariæ propositiones in materia contingenti

genti poſſunt ambæ eſſe falſæ & ſubcontrariæ veræ : ut omnes Scholaſtici ſunt diligentes, nulli Scholaſtici ſunt diligentes, utraque propoſitio falſa eſt, quia materia eſt contingens : verùm ſubcontrariæ ſunt veræ; quidam Scholaſtici ſunt diligentes, quidam ſcholaſtici non ſunt diligentes : ita cum dico, omnia ſunt demonſtrabilia, & nulla ſunt demonſtrabilia, utraque eſt falſa, & ſubcontrariæ ſunt veræ: quædam ſunt demonſtrabilia, quædam non ſunt demonſtrabilia : certum enim eſt, principia à priori demonſtrari non poſſe, & ſi à priori demonſtrarentur, principia non eſſent, principio enim nihil prius.

LATINORUM.

D. Tanner in Colloquio Ratisbonenſi Seſſione 11. p. 354. Hunc Syllogiſmum protulit:

Qui negat articulum fidei, is ſolùm eſt hæreticus.

Sed hæreticus eſt qui negat Tobiam habuiſſe canem.

Ergò ſequitur eſſe articulum fidei, quod Tobias canem habuerit.

Vitioſus hic Syllogiſmus in quarta Galenica figura: ita autem formanda concluſio: Ergo negans aliquem articulum fidei, negat etiam Tobiam habuiſſe canem : quæ concluſio eſt vera, & cauſam noſtram non lædit.

D. Luther tom. 1. Jenenſ. p 149. b. in epiſtola Nicolai Arnsdorffij ad Georgium Spalatinum: **Eck arguirt vnd thut ſeine Fürwendung/ nach Welſcher Manier vnd Gewonheit/ mit 9. oder 10. Argumenten/ durch welche nicht die Warheit/ ſondern eitel Ehr deß Gedächtnuß vnd Verſtands geſucht wird.**

Forma Syllogiſtica conſiderata, etiam *judicem* omnium controverſiarum divinarum perpendamus.

Judex Controverſiarum verus.

A *Naſtaſius Sinaita* Patriarcha Antiochenus, Bibliothecæ S. Patrum Tom. 1. de rectis fidei Catholicæ dogmatibus l. 1. p. 303. abnegatio quadantenus cenſetur eſſe ejusmodi ſubtractio confeſſionis, quod è diverſo ingenua & libera profeſſio fidei ſoliditatem conſtantis animi haud dubiè demonſtret: Si quidem juſtus, ſi ſe ſubtraxerit, jam juſtus non eſt, non enim, ait, placebit animæ meæ.

Videamus an ſemper & ubique Catholica, ideſt in toto orbe diffuſa Eccleſia. Romanum Pontificem pro univerſali judice controverſia-

rum agnoverit? ita autem de geminatione vel iteratione Baptismi differit eleganter *Optatus Milevitanus* lib. 5. p. 138. Cujus de sacramento non leve certamen innatũ est, & dubitatur, an post Trinitatem in eadem Trinitate hoc iterum liceat facere? Vos dicitis *licet*; nos dicimus *non licet*: Inter licet vestrum & non licet nostrum nutant & remigant animæ populorum: Nemo vobis credat, nemo nobis. Omnes contentiosi homines sumus. *Quærendi sunt judices*. Si Christiani, de utraque parte dari non possunt, quia studijs Veritas impeditur. Si foris quærendus est Judex: Si paganus, non potest nosse Christiana secreta, Si Judæus, inimicus est Christiani baptismatis-

Ergò in terris de hac re nullum potest reperiri judicium. De cœlo quærendus est judex, sed ut quid pulsamus ad cœlum, cum habeamus hic in Evangelio? Testamentum, inquam, quia hoc loco rectè possunt terrena cœlestibus comparari. Tale est, quod quivis hominum habens numerosos filios. His quamdiu pater præsens est, ipse imperat singularis, non est necessarium Testamentum: sic & Christus, quamdiu præsens in terris fuit (quamvis nec modò desit) pro tempore, quicquid necessariũ erat Apostolis, imperavit. Sed quomodo terrenus Pater, dum se in confinio senserit mortis, timens ne post mortem suam, rupta pace, litigent fratres, adhibitis testibus, voluntatem suam de pectore morituro transfert in tabulas diu duraturas. Et si fuerit inter fratres contentio nata, non itur ad tumulũ, sed quęritur Testamentum, & qui tumulo quiescit, tacitus de tabulis loquitur. Vivus, cujus est Testamentum, in cœlo est, ergò voluntas ejus velut in Testamento, sic in Evangelio inquiratur. &c.

In causa Donatistarum Africani non Papam Romanum, sed Testamentum, ideſt, sacram Scripturam constituerunt Judicem.

S. Antonius apud Heribertum Rosweid fol. 40. disertè affirmat, ad omnem mandatorum disciplinam scripturas *sufficere posse*.

Cyrillus Hierosolymitanus in dial. p. 29. Sed age divinam ac sacram scripturam pervestigantes, quæstionis hujus rationem *ab ea* petamus.

Verbum Dei est lex & legislator & Judex, Cyrillo Alexandrino in Micheam. pag. 874.

Tomo. II. *S. Augustinus* quem judicem controversiarum agnoverit audite. Ita autem scribit epist. 19. p. 50. Possem quidem (ut arbitror) facilè reperire, si multa legissem, veruntamen ipse (Paulus) mihi pro his omnibus imò

imò supra hos omnes Apostolus Paulus occurrit. *Ad ipsum* confugio ad ipsum omnes, qui aliud sentiunt, literalibus suis tractatibus provoco, ipsum interrogans interpello & requiro, & in eo quod scriptum est ad Galatas, de quinque hæresibus cap. 6. pag. 29. *habes judicem ordinariam, non mihi adducas ex diversis Patribus alias atque alias potestates &c. audi Prophetam dicentem, Dominus Judex noster, Dominus legifer noster, nec contemnendum Judicem putes.* Tom. VI.

Contra Faustum l. 13. c. 12. p. 120. *Non enim disputare amant hæretici*, quomodo superare impudentissima pervicacia, ut congregent, quæ non pepererunt.

De nuptiis & Concupiscentia l. 2. c. 33. p. 582. Ipse (Pelagius) dicit, quomodo rei sunt parvuli pro quibus Christus mortuus est, ista controversia Judicem quærit. Judicet ergò Christus & cui rei mors ejus profecerit, *ipse dicat* contra Julianum l. 5. c. 5. p. 733. Quis autem nostrum verum dicat, judicent casti auscultantes, non linguæ tuæ, sed experientiæ suæ *judicet* Apostolus, dicens, vides aliam legem esse. Tom. VII.

De Gratia & libero arbitrio cap. 18. pag. 998. Nam si non ex DEO, sed ex hominibus vicerunt Pelagiani: si autem ex DEO, vicimus Pelagianos. Sedeat ergò inter nos *judex* Apostolus Johannes & dicat. &c.

De verbis Apostoli serm. 27. pag. 262. Cum ergo nata inter nos sit controversia talis quodammodo, ut ille mihi dicat; ego ei respondeam, imò crede ut intelligas. Cum hac controversia veniamus ad Judicem, neuter nostrum præsumat pro sua parte sententiam, quem judicem inventuri sumus? Discussis omnibus hominibus nescio utrum meliorem Judicem invenire possimus, quàm hominem, per quem loquitur DEUS. Non eamus ergo in hac re & in hac controversia ad literas seculares, non inter nos judicet poeta, sed Propheta, Beatus Apostolus PETRUS. Tom. X.

Pag. 263. Veniamus ad judicem, videlicet PROPHETAM, *imò verò Deus judicet per Prophetam*: ambo taceamus.

Judex controversiarum falsus.

NIcephorus Gregoras in Andronico Imperatore f. 228. Altero anno duo Episcopi vetere Româ à Papa missi venerunt, ut de pace & concordia Ecclesiarum disputarent.

Pag. 230. Eos verò qui de rebus divinis disputaturi, & in longissimo illo stadio decursuri sunt, & maximam cladem animis & corporibus minitando nullum habere judicem, qui utriusque partis oratione expensa alteros victores pronunciet, alteros vanitatis & falsitatis condemnet. Sed non aliter facere ac si qui de limitibus agrorum disceptantes primum convitiis de victoria certent: & inde ad manus & arma veniant, & quovis modo uterque alterum è medio tollere conetur. Quòd si duæ partes sumus, qui contendimus, nec tertium veritatis arbitrum & judicem habere possumus, eaque de causa alterutris de controversia pronunciandum est, nos illorum esse judices, non illos nostri oportet. Nostrum enim dogma illi non minus quàm nos rectum esse concedunt, additamentum autem ab illis excogitatum, & à vera via deflexionem, solis illis reprehensione vacare videtur, nobis autem minimè. Si ergò pendente lite nova illorum opinio admittenda est, judicare & pronunciare nostrum fuit, non illorum, qui rei sunt. Quòd si illi Divi Petri sedis successores & hæredes esse dicunt, idque telum in nos vibrant, ut nubes fulmina, eaque ratione nos opinionum suarum ministros & exe-
Pag. 231. cutores esse oportere opinantur, id minimè curandum est. Ob hoc enim majore odio & aversatione digni sunt, quòd aliter quàm sancta fede dignum sit, egerunt. Neque enim quæ vellent dogmata Clementem & cæteros jussit Petrus, sed ea ligare, quæ liganda essent: at isti iis, quæ omnibus sacris Conciliis statuta & decreta sunt neglectis, ea fecerunt, quæ ipsis solis placuerunt. Deinde nec veterem morem ab antiquis & Imperatoribus & Doctoribus sancitum violare decet.

Est enim in more positum, cum in Ecclesia certamina de dogmatibus moventur, omnes communi edicto & decreto Ecclesiæ propugnatores citare, nec eos tantum, qui Evangelici præconii causa Metropoles ubique gentium sortiti sunt, sed Patriarchica etiam autoritate præditos, ut sunt Alexandrinus, Hierosolymitanus, & Antiochenus Antistites, quibus causa dabitur, non accersitis, turbandæ Concordiæ nostræ, & Ecclesiæ ver in hyemem commutandi. Nam si olim unus vir *Theodoretus*, Cyri Episcopus, & à Patriarchica dignitate alienus, nec alioqui sedem illustrem obtinens, tantum contentionis incendium excitavit, ut cum plurimi Episcopi ex Europa & Asia, Ephesi convenissent, illius fumi molestias longo tempore sentirent, quantò magis tanta Episcoporum & Patriarcharum multitudo contra nos paucos infestam linguam exacuit,

cuit, & diſſidiis turbavit omnia, præſertim cum diſputantium inſtrumentum ſit ad propoſiti confirmationem *Syllogiſmus*, ut ligo foſſorum, & remus navigantium, quem nos Italis, ut quicquid aliud, ſtudio eſſe novimus, eum (ſyllogiſmum) nos locum hic non habere ſcimus, ſive is ſcientiam per demonſtrationem polliceatur, ſive à probabili diſſerendi ratione proficiſcatur: cum hic de Deo & ſancta vitæque Principe Trinitate agatur.

Forma diſputandi MIRACULOSA, πειρασικὴ tentativa.

A Naturali & conſueta diſputandi ratione ad *miraculoſam* deſcendimus, quam apud Heribertum Ros-weid invenimus, de vitis Patrum p. 480. de Macario Ægyptico & Hieracita hæretico. Cum videret ſanctus fidem fratrum periclitari: quid opus eſt, inquit, nos verbis contendere ad ſubverſionem audientium? Eccamus ad ſepulchrum fratrum, qui nos præceſſerunt in Domino, & cui noſtrum conceſſerit Dominus *ſuſcitare mortuum* de ſepulchro, ſciant omnes, quia illius fides probatur à Deo. Sermo hic omnibus, qui aderant, fratribus placuit. Proceſſerunt ad ſepulchra, & hortatur Macarius Hieracitam, ut evocaret mortuum in nomine Domini: at ille, tu, inquit, Domine, qui propoſuiſti, prior evoca. Et Macarius proſternens ſe in oratione ad Dominum, ubi ſufficienter oravit, elevatis ſurſum oculis ait ad Dominum: tu, inquit, Domine, quis ex duobus nobis rectam fidem teneat, oſtende, elevato mortuo hoc: & cum hæc dixiſſet, fratris cujuſdam nomen, qui nuper fuerat ſepultus, *evocavit*.

Zonaras part. 3. fol. 39. Concilii Chalcedonenſis decreta firmantur miraculo.

Cum Eutychis & Dioſcori ſectatores, qui in urbe verſabantur, decreta Concilii ſubſannarent, ejuſque autoritatem non veritate ſed potentia Imperatoris niti dicerent, & pravitatem ſententiæ ſuæ ſtabilire conarentur, Anatolius Patriarcha, & ſuffragatoribus ſuis & adverſariis convocatis, ad hos ita infit: quoniam ſententiam veſtram adhuc mordicùs tenetis, neque vos perperam ſentire creditis, nec nos incuſatis, quaſi Neſtorii dogma approbemus, cum duas naturas in Servatore prædicemus, utraque citra confuſionem proprietates ſuas retinente, iſtius controverſiæ

troversiæ *dijudicatio*, si placet, Deo permittatur. Scribatur igitur vestra de fide sententia in uno libello, & nostra in altero, atque ambo in loculo gloriosæ Martyris Euphemiæ collocentur, & hujus judicium esto, utri rectè aut perperam sentiant. Cum hæc hæreticis etiam placuissent, libelli scripti remoto lapide, qui loculum claudebat, pectori Martyris imponuntur, & lapis in suum locum repositus, ab utraque parte signatur. Dehinc supplicationes fiunt, & preces ad Deum pervigiles, ut demonstret, utra sententia ei cordi sit, quæ rejicienda videatur? Post triduum conveniunt, Imperatore etiam præsente, aperto loculo. O rem miram, libellus hæreticorum ad pedes martyris invenitur, alter in manu ejus dextra, quam extendisse fertur ad Imperatorem & Patriarcham, ac libellum ejus porrexisse.

Marciano.

Itaque monitu & imitatione S. Theophili Alexandrini Episcopi, contra Apolinaristas, epistola paschali prima, tom. III. bibliothecæ S. Patrum fol. 128. Tendant inimici quantumlibet syllogismorum suorum retia, & sophismatum decipulas proponentes, seipsos innectant laqueis, nesciquidem scientes, cujus vana scientia gloriantur, & discant à nobis (quos gratis cogunt hujusmodi disputationem adsumere) aliud esse quod sapit, aliud sapientiam, aliud quoque quod sapitur, & hæc non solum verbis inter se, sed & sensibus discrepare, & tandem desinant Dialecticæ artis strophis simplicia Ecclesiasticæ fidei decreta pervertere.

Epist. 165. fol. 290.

Audite quæso, quid *Æneas Silvius*, Pius II. Papa Romanus de Academiæ Viennensis modo docendi scripserit. Maximum, inquit, hujus Gymnasii vitium est, quòd nimis diutinam operam in Dialectica, nimiumque temporis in re non magni fructus terunt. Qui magisterii artium titulo decorantur, hac unâ in arte maximè examinantur. Cæterum neque Musicæ, neque Rhetoricæ, neque Arithmeticæ curam gerunt, quamvis metra quædam & epistolas ab aliis editas imperitè ad magistrandum compellant. Oratoria & Poëtica apud eos penitus incognita, quibus omne studium in elenchis est, vanisque cavillationibus solidi haudquaquam multum, qui libros Aristotelis aliorumque Philosophorum habeant, raros invenies, commentariis plerumque utuntur. Cæterum Studentes ipsi voluptati operam præbent, vini cibique avidi, pauci emergunt docti, neque sub censura tenentur, die noctuque vagantur, magnasque civibus molestias inferunt. Ad hæc mulierum procacitas mentes aliorum alienat.

Trithe-

Trithemius in epistolis pag.61. Pudet me horum temporum, in quibus pudicissima virgo, Philosophia nostra cœlestis, quam Græco vocabulo Theologiam vocamus, usque adeò quarundam meretricularum societate violenta corrumpitur, ut penè nusquam exeat pura, ne dicam vanis deturpata plumis potius, quàm ornata videatur. Quasi nobis ad salutem cœlestis doctrinæ minus sufficiat Evangelium Christi, desintque ad fidei nostræ confirmationem divinarum testimonia scripturarum, ut in omni penè sermone ad Christianos de fide, gentilium sit necesse opiniones introducere sapientum. Quantum ad fidei Christianæ institutionem pertinet, *Evangelium Christi Salvatoris abundè sufficit.*

Idem pag.61. Nostri autem Concionatores majore in numero purissimos Dei sermones Aristotelicis Julianisque intermiscent opinionibus, crebriùs Philosophos gentium, quàm Christi Apostolos allegantes. Proh dolor, tam celebris facta est verbi Dei præconibus Peripateticorum autoritas, ut in cathedra Christi crebrius Aristoteles citetur in medium, quàm Paulus aut Petrus, sacratissimi Principes Apostolorum. Quid talium sermones simplici & indocto Dei Populo proficiunt, in quibus ad ostentationem totum, ad compunctionem verò nihil induitur. Ad Scholas Gymnosophistarum istæ meretriculæ, gentiliumque traditiones remittendæ sunt, ut in schola Christi nihil aliud, quàm doctrina Christi pura & immaculata prædicetur. Furfures enim purissimæ farinæ commiscuit, quisquis hunc prædicandi modum primus adinvenit. Revolve precor omnium sanctorum Patrum sermones veterum, simul & celebratissimas eorundem Homilias, & vide, si gentilium Philosophorum furfures invenias farinæ commistas Christianæ puritatis.

Pag.62. Non ibi allegatur Peripateticus ille Aristoteles, non Porphyrius Apostata, non Plato, non Averrois, non Cicero, non denique ex reliqua cohorte gentilium quisquam, sed ipsa duntaxat Dei Patris sapientia Christus Jesus, ipsiusque summæ Veritatis, sancti Patriarchæ atq; Prophetæ. Indignum planè, meo judicio, genus docendi, ut in schola Christi, quasi pro dictorum Spiritus Sancti confirmatione, illorum audiantur nomina recitari, quorum spiritus absque ambiguitate à Christo penitus sunt alieni.

Origenes in cap. 7. Exod. pag. 71. Hoc ergò animalis genus

(Cyniphes) digniſſimè puto arti Dialecticæ comparari, quæ minutis & & ſubtilibus verborum ſtimulis animas terebrat, & tanta calliditate circumvenit, ut deceptus nec videat nec intelligat, unde decipitur.

Idem in cap. 13. Joſuæ pag. 323. An illud potius indicat, quòd civitates & muri ſunt impiorum dogmata, & *Syllogiſmi* Philoſophorum, quibus aſtruunt impia quæque, & divinæ legi contraria, quæ apud paganos vel barbaros obſervantur.

Iohannes Hofmeiſter Auguſtinianus in Poſtilla Latina, feria III. Paſchæ, pag. 153. b. Enim verò turpiſſimum eſt, Chriſtum Jeſum Dei viventis Filium, velle ſubjicere Ariſtotelicæ Philoſophiæ, &c.

Nicolaus Cuſanus tom. 1 in Apologia doctæ ignorantiæ fol. 38. b. Legitur beatiſſimum Ambroſium Litaniis addidiſſe: *A Dialecticis libera nos Domine.*

Nam garrula Logica, ſacratiſſimæ Theologiæ potius obeſt, quàm confert.

Mariale Bernhardini De Buſto p. 20. Sacra Scriptura regulis Logicalibus & Grammaticalibus non eſt ſubjecta. C. Indignum. 38. Diſt. Et Auguſtinus contra Felicianum c. 8. p. 539. Naturæ autor creaturarum legibus non eſt æſtimandus. Tom. 6.

D. Luther Tomo I. Latino Jenenſi in explicatione octavi præcepti fol. 166. b. Si meo conſilio Ariſtoteles legeretur, certè vel in medio anno diſci poſſet ab ingenio mediocri. Legeretur autem non ſicut hucuſque lectus eſt, ea fide & religione, quo ſacræ literæ, imò amplius, ſed ſic, ut alia quæcunque levis & extranea materia, tantum ut ſciretur, non ut defenderetur. Verè enim ſumus ſeducti per Ariſtotelem & commenta ejus: atque ſi aliud non eſſet, hoc unum ſatis erat argumentum quod tot ſectæ & capita ſint in *iſta beſtia gentili*, ſimili hydræ in Lerna. Nam ibi ſunt Thomiſtæ, Scotiſtæ, Albertiſtæ moderni, & factus eſt quadriceps Ariſtoteles, & regnum in ſeipſum diviſum, & mirum, quòd non deſoletur, ſed prope eſt, ut deſoletur. Quomodo ergò fieri poteſt, ut veritas ſit in tanta opinionum confuſione? Cum enim ſint contrariæ, neceſſe eſt ut & falſæ.

Tomo II. Latino Jen. pag. 383. ad librum Ambroſii Catharini.

De-

Deinde propoſito Ariſtotele, nec ipſo rectè intellecto cum gentilibus & humanis literis, ingenia Chriſtiana occupantur, imò excæcantur & opprimuntur. Et proverbo Dei Papæ dogmata tractantur, ut videatur *ad Evangelium funditus extinguendum*, nec aſtutius, nec efficacius inveniſſe Satan commentum, quàm Univerſitatum erigendarum. Ubi ſub titulo doctrinæ Chriſtianæ non niſi pugnantiſſima Chriſtianæ fidei docerentur.

Pag. 384. b. Et certum eſt, Ariſtotelem mortuum & damnatum eſſe Doctorem hodie omnium Univerſitatum magis, quàm Chriſtum.

Tom. III. Latino Jen. p. 204. de ſervo arbitrio. Talem Deum nobis Ariſtoteles pingit, qui dormiat ſcilicet, & ſinat ſua bonitate & correptione uti & abuti quoslibet, &c.

In Eccleſiaſten p. 256. Philoſophi de animæ immortalitate diſputarunt quidem, ſed ita frigidè, ut meras fabulas egiſſe videantur, potiſſimùm verò Ariſtoteles ſic de anima diſputat, ut diligenter & callidè caverit utique, ne alicubi diſſereret de ejus immortalitate, neque voluit exprimere quid ſentiret. Plato retulit potius audita, quàm ſuam ſententiam. Neque enim poteſt ulla ratione humana convinci ejus immortalitas, quia res eſt extra ſolem, credere animam eſſe immortalem. In mundo non videtur nec intelligitur certò, animas eſſe immortales.

In cap. 3. Amos pag 535. Quid aliud etiam fuerunt hactenus *Vniverſitates* noſtræ per Orbem, quàm voragines optimorum ingeniorum, & corruptelæ Juventutis? Non eò ſolùm quòd magna licentia vitiorum eſſet, id minimum eſt, ſed quòd nulla liberalis doctrina extaret, quod pietatis ſtudium moleſtis, & inutilibus & perniciosis ſophiſmatibus eſſet obrutum, quibus bona ingenia impedita ad nullam frugem pervenerunt. Idem fructus quoque ex Monaſteriis rediit.

Tom IV. Latino Jen. pag. 496. Neque enim docendo, ſed diſputando amittitur Veritas. Hoc enim malum Diſputationes ſecum afferunt, quòd animi quaſi profanantur, & rixis occupati, quæ præcipua ſunt, negligunt. Sic Eva in paradiſo, cum retineret præceptum Domini, pulchrè ſtabat. Vocatur igitur à ſerpente in alienam diſputationem de conſilio prohibitorum fructuum, & ſic à vero abducitur.

(Cyniphes) dignissimè puto arti Dialecticæ comparari, quæ minutis & & subtilibus verborum stimulis animas terebrat, & tanta calliditate circumvenit, ut deceptus nec videat nec intelligat, unde decipitur.

Idem in cap. 13. Joluæ pag. 323. An illud potius indicat, quòd civitates & muri sunt impiorum dogmata, & *Syllogismi* Philosophorum, quibus astruunt impia quæque, & divinæ legi contraria, quæ apud paganos vel barbaros observantur.

Iohannes Hofmeister Augustinianus in Postilla Latina, feria III. Paschæ, pag. 153. b. Enim verò turpissimum est, Christum Jesum Dei viventis Filium, velle subjicere Aristotelicæ Philosophiæ, &c.

Nicolaus Cusanus tom. 1 in Apologia doctæ ignorantiæ fol. 38. b. Legitur beatissimum Ambrosium Litaniis addidisse: *A Dialecticis libera nos Domine.*

Nam garrula Logica, sacratissimæ Theologiæ potius obest, quàm confert.

Mariale Bernhardini De Busto p. 20. Sacra Scriptura regulis Logicalibus & Grammaticalibus non est subjecta. C. Indignum. 38. Dist. Et Augustinus contra Felicianum c. 8. p. 539. Naturæ autor creaturarum legibus non est æstimandus.

Tom. 6.

D. Luther Tomo I. Latino Jenensi in explicatione octavi præcepti fol. 166. b. Si meo consilio Aristoteles legeretur, certè vel in medio anno disci posset ab ingenio mediocri. Legeretur autem non sicut hucusque lectus est, ea fide & religione, quo sacræ literæ, imò amplius, sed sic, ut alia quæcunque levis & extranea materia, tantum ut sciretur, non ut defenderetur. Verè enim sumus seducti per Aristotelem & commenta ejus: atque si aliud non esset, hoc unum satis erat argumentum quod tot sectæ & capita sint in *ista bestia gentili*, simili hydræ in Lerna. Nam ibi sunt Thomistæ, Scotistæ, Albertistæ moderni, & factus est quadriceps Aristoteles, & regnum in seipsum divisum, & mirum, quòd non desoletur, sed prope est, ut desoletur. Quomodo ergò fieri potest, ut veritas sit in tanta opinionum confusione? Cum enim sint contrariæ, necesse est ut & falsæ.

Tomo II. Latino Jen. pag. 383. ad librum Ambrosii Catharini. De-

Deinde propoſito Ariſtotele, nec ipſo rectè intellecto cum gentilibus & humanis literis, ingenia Chriſtiana occupantur, imò excæcantur & opprimuntur. Et proverbo Dei Papæ dogmata tractantur, ut videatur *ad Evangelium funditus extinguendum*, nec aſtutius, nec efficacius inveniſſe Satan commentum, quàm Univerſitatum erigendarum. Ubi ſub titulo doctrinæ Chriſtianæ non niſi pugnantiſſima Chriſtianæ fidei docerentur.

Pag. 384. b. Et certum eſt, Ariſtotelem mortuum & damnatum eſſe Doctorem hodie omnium Univerſitatum magis, quàm Chriſtum.

Tom. III. Latino Jen. p. 204. de ſervo arbitrio. Talem Deum nobis Ariſtoteles pingit, qui dormiat ſcilicet, & ſinat ſua bonitate & correptione uti & abuti quoslibet, &c.

In Eccleſiaſten p. 256. Philoſophi de animæ immortalitate diſputarunt quidem, ſed ita frigidè, ut meras fabulas egiſſe videantur, potiſſimùm verò Ariſtoteles ſic de anima diſputat, ut diligenter & callidè caverit utique, ne alicubi differeret de ejus immortalitate, neque voluit exprimere quid ſentiret. Plato retulit potius audita, quàm ſuam ſententiam. Neque enim poteſt ulla ratione humana convinci ejus immortalitas, quia res eſt extra ſolem, credere animam eſſe immortalem. In mundo non videtur nec intelligitur certò, animas eſſe immortales.

In cap. 8. Amos pag 535. Quid aliud etiam fuerunt hactenus *Univerſitates* noſtræ per Orbem, quàm voragines optimorum ingeniorum, & corruptelæ Juventutis? Non eò ſolùm quòd magna licentia vitiorum eſſet, id minimum eſt, ſed quòd nulla liberalis doctrina extaret, quod pietatis ſtudium molestis, & inutilibus & perniciosis ſophiſmatibus eſſet obrutum, quibus bona ingenia impedita ad nullam frugem pervenerunt. Idem fructus quoque ex Monaſteriis rediit.

Tom IV. Latino Jen. pag. 496. Neque enim docendo, ſed diſputando amittitur Veritas. Hoc enim malum Diſputationes ſecum afferunt, quòd animi quaſi profanantur, & rixis occupati, quæ præcipua ſunt, negligunt. Sic Eva in paradiſo, cum retineret præceptum Domini, pulchrè ſtabat. Vocatur igitur à ſerpente in alienam diſputationem de conſilio prohibitorum fructuum, & ſic à vero abducitur.

D. Luther tom. 1. Jen. Germ. p. 310 b. In Hohen Schulen hat allein der blind Heydnisch M. Aristoteles regiert / auch weiter dann Christus.

In Conciliis contra Pontificem Romanum non licet liberè loqui.

CArranza in Concilio generali VIII. fol. 408. Porrò si Synodus Universalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de sancta Romanorum Ecclesia, quævis ambiguitas & controversia oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia de proposita quæstione scisciatari, & solutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere, non tamen audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ Pontifices.

August. Tom. 11. epist. 174. fol. 500. Iniquum est, ut quisque de alio judicare velit, & judicari de se nolit.

Bellarminus in Concionibus fol. 554. de consonantia Conciliorum. Cujus rei argumentum est primum, quòd omnia (*Concilia*) simul recipit ac veneratur Catholica Christi Ecclesia, &c. Videmus posteriora semper venerari priora.

Cancellarius Parisiensis Michael Hospitalius epist. lib. 6. fol. 375.

Sexcenti propè sunt anni, quibus exule Paulo
Regnat Aristoteles, ipsa intra tecta domumq́,
Christi, simiolaq́, alia peregrina gerentes
Pallia: Græcorum Schola, non Ecclesia Christi
Illa fuit, non sic, non sic vetera illa priorum
Lumina doctorum. - - - -

D. Luthers Hauß-Postill / in der 3. Predigt vom Leiden Christi.

P. 130. b. Sind wir Ketzer / wie sie uns beschuldigen / so beweisens sie uns mit der Schrifft / und lassen den Hencker daheim / der gehört zu solcher Disputation nicht.

Non oportere cum Diabolo disputare.

BEllarminus de arte bene moriendi l. 2. c. 19. pag. 200. 201. 202. Habemus exemplum valdè tremendũ apud Petr. Barocium, Episcopum Patavinum, qui scripsit libros tres de ratione benè moriendi: is in libro secun-

secundò sic loquitur. Fuêre, quemadmodum audivi, duo quondam viri eruditissimi, & omnium, qui ex eodem Gymnasio essent, in disputando facilè principes, ac iidem benè morati, maximèque religiosi; è quibus unus cum excessisset è vivis, ei, qui superstes erat, in sua fortè Bibliotheca scripturæ sacræ studiis incumbenti totus ardens apparuit, territoq; ac quænam ei tam grandis pœnæ causa foret, interroganti, gemens, dolensq; respondit: cùm essem migraturus è vita, venit ad me hostis antiquus, & quoniam apprimè eruditum noverat, scisciteri cæpit de Fide, quid crederem? Ego quæ in Apostolorum Symbolo sunt, credere me, respondi. Ille exponi sibi quædam, quæ minùs lucida viderentur, rogavit. Exposui ut in symbolo Athanasii legeram; neque enim lucidius aut verius exponi posse putabam. Tum ille; non est, ait, ut putas. Sed quæ ad Patrem pertinent, partim aperta & vera, partim obscura & falsa sunt. Nam ipse quidem æternus est, non tamen ut semper Deus, sic semper & Pater. Sed prius Deus, postea pater. Ad hæc cũ ego exclamarem, hæreticum esse documentũ, doctrinamq; Diabolicam: non est, inquit ille, clamoribus disserendum, sed rationibus, si veritatis indagandæ studio ducimur. Ego quid pro mea sententia sit, dicere facilè possum: tu quid pro tua sit, explicare si poteris, ab errore me grandi liberaveris. Ipse miser, qui ingenio & doctrinæ meæ magis, quàm æquum erat, confiderem, cum eo tanquam cum uno quolibet hominum cæterorum disputare cæpi; tandemq; rationibus, quas mihi ex adverso plurimas ingerebat, & quod magis admiratus sum, Scripturę sacræ testimoniis in errorem me paulatim misit, ut jam neque Filium, neque Spiritum sanctum Deum putarem. Interim rapuit animam mors, & qualem reperit, Judici obtulit. Ab eo discedere in hunc ignem sum jussus, quem, etsi maximus est, tolerabilem tamen utcunq; putarem, si post mille annorum millia finiendus foret: Sed æternus est, idemq; tantus, quantum nullum apud nos vidit ætas, ut me in singulas fermè horas scientiæ meæ pœniteat, quæ in tam immane præcipitium me dejecit; & hæc dicens evanuit. At ille tum rei novitate, tum verò amici damno permotus, ut in se primum reversus est cum ijs, qui sibi amicissimi erant, quod viderat, contulit, petiitque quidnam adversus ejusmodi rem factu optimum ducerent. Decretum in commune est, ut ad eam se quisque fidem referret, quam Catholica servat Ecclesia. Paulò post in ægrotationem, ex qua mortuus est, incidit. Et ecce ad eum itidem antiquus hostis venit, quærit de Fide, *Quid credas?* *Respondit credere se,*

quæ mater Ecclesia credit. Rursus antiquus hostis, quid nam credat mater Ecclesia scisciatur. Et ille, quod ego, inquit: atque in hunc modum audientib. his, quia stabant, velut ab antiquo interrogatus: credo, quæ credit, Ecclesia: & Ecclesia credit, quæ ego credo, tantisper dicere nō cessavit, dū animā redderet. Ita factum est, ut delusa inimici versutia ipse in cœlū migraret. Et post paucos dies amicis, quos, quidnā in hujusmodi re factu optimū videretur consuluerat, longè alio habitu corporis apparens, gratias egit, quod eorum consilio ad cœleste regnū ascenderat. Quę nos, uti sunt gesta, describere superfluum arbitrati nō sumus, ut horum vel infortunio vel successu discere unusquisque posset, de Fide cum Diabolo disputare nō oportere, sed satis esse, si ad eam unusquisq; se referat fidem, quam Catholica servat Ecclesia. Hæc Baronius, cui nihil est, quod addamus.

Matth. 1575. *Iohannes Polancus* Soc. Jes. scripsit Methodum juvandi eos, qui moriuntur cap. 12. fol. 51. b. ita loquitur. Juvat unicam solutionem omnibus argumentis dæmonis dare, & rei quantumvis multa repræsentanti dicere: credo quicquid credit sancta mater Ecclesia Catholica & Apostolica, cujus caput unicum sub Christo est Pontifex Romanus. Illa est columna & firmamentum veritatis, illa tibi, Satan, pro me respondebit; disputa cum illa si voles: mihi satis est, quod credo, quicquid illa credit cujus fides non rationibus innititur, sed ipsi æternæ veritati. In hac arce fidei ut inexpugnabili, tutus erit ab hujusmodi Dæmonis quantumvis importunis impugnationibus, qui in agone mortis positus est: & ita curet intellectum ab ijs suggestionibus, quæ perturbabant ipsum divertere, & alia meliora cogitet &c.

D. Luther Tom. III. Latino Jenensi p. 376. b. in Esa. Quare ejicienda animo cogitatio illa de peccato & ira Dei est, & diversum potius cogitandum est. Quemadmodum legimus in vitis Patrum de quodam. Is cum hac tentatione desperationis ob admissum peccatum graviter vexaretur, obfirmato tandem animo dixit: non peccavi: non quod negaret peccatum, sed quod videret se alia ratione à tristibus illis cogitationibus liberari non posse, quàm si eas abijceret & diversum cogitaret Et sanè si fiducia mortis & meriti Christi hanc vocem edidit, insigne exemplum fidei est, quod nos in hujusmodi periculis imitari oportet, ut nos quoque discamus, *non esse cum Sathana disputandum*, alioquin ita obruentur mentes infirmæ cogitationibus, ut sibi mortem conscisceant. Neque enim animus humanus iram Dei, quam Satan nobis objicit & urget, sustinere potest.

In

In Speculo vitæ beati Franciſci & ſociorum ejus, excuſo Venetijs 1504. pag. 110. b.

DIſputatio fratris Rufini cum Diabolo deſcribitur. Frater *Rufinus* de nobilibus de Aſſiſio, ſocius beati Franciſci, cum quodam tempore, vivente Sancto Franciſco graviter à Dæmone de prædeſtinatione vexaretur in animam. Nam ſuggerebat cordi ejus hoſtis antiquus, quod ipſe non erat de prædeſtinatis ad vitam, & perderet, quicquid in religione faceret. Propter hanc vexationem per multos dies in mente durantem, totus erat melancholicus effectus & triſtis: & hanc ſuam pugnam ſancto Franciſco verecundabatur dicere: nihilominus tamen orationes conſuetas & abſtinentias minimè dimittebat. Sed hoſtis antiquus volens ſibi triſtitiam addere, quæ graviter vulneraverat ſervos Dei, ad pugnam interiorem, addidit etiam exterius impugnare. Unde apparens ſibi in ſpecie Crucifixi dixit: O frater Rufine, quare in orationibus & pœnitentia te affligis, cùm non ſis de prædeſtinatis ad vitam? Et hoc credas mihi, quia ego ſcio, quos elegerim, & nō credas filio Petri Bernardonis, ſi contrariū tibi dixerit, nec ipſum interroges de iſta materia, quia ipſe vel alius hoc ignorat. Sed ego qui ſum Dei Filius, benè ſcio, ideò credas mihi pro certo, quòd tu es de numero damnatorū, & frater Franciſcus & Pater ejus eſt damnatus, & quicunq; ſequuntur eum, decipientur. Frater autem Rufinus erat ita obtenebratus à principe tenebrarum, quòd jam fidem & amorem in ſancto Franciſco perdiderat, & ſibi dicere non curabat, ſancto Patri, quod frater Rufinus non dixit, Spiritus Dei revelavit: unde ipſe pius Pater videns in Spiritu tantùm dicti fratris periculum, mittit fratrem Maſſæum pro ipſo, ut ad eum omninò veniret. Nam frater Rufinus & ſanctus Franciſcus ſtabant in loco montis Subaſij, propè Aſſiſium. Frater autem Rufinus reſpondit fratri Maſſæo: quid ego hic habeo cum Franciſco? Et frater Maſſæus homo totus ſapientiæ DEI plenus clarè cognoſcens maligni hoſtis fallaciam ait: O frater Rufine, neſcis tu, quòd Frater Franciſcus eſt ſicut Angelus DEI, qui tot animas illuminavit in mundo, & à quo etiam nos tot divinæ gratiæ dona recepimus, unde ego volo, quòd tu omninò venias ad eum, quia ego clarè video, te à Diabolo deceptum. Statim autem frater Rufinus venit ad S. Franciſcum: & S. Franciſcus cùm videret eum à longè

Eadem hiſtoria habetur apud Philippum Boſquierū c. 29. In ſpeculo. f. 270.

fratri Francisco, quia ille, qui te contristaverat, fuit Diabolus: Ego autem Christus magister tuus. Et de hoc te reddam certissimum, hoc sit tibi signum, quod donec in hoc mundo eris, nunquam de cætero eris tristis. Et benedixit Christus fratrem Rufinum, & dimisit in tanto gaudio & dulcedine spiritus & elevatione mentis, quod die noctuque erat absorptus in Deum, & confirmatus in hoc in tanta gratia & benedictione & securitate salutis æternæ, quod totus fuit in virum alterum renovatus, ad tantam etiam elationem mentis & orationis perseverantia fuit confirmatus, quod stetisset continuè per anni circulum die, noctuque contemplando divina, si cum aliquis non impedijsset: unde dicebat sanctus Franciscus de eo, quod frater Rufinus erat, dum adhuc viveret, canonizatus in cœlo à Domino Jesu Christo, & quod ipse non dubitaret in absentia sua dicere, sanctum Rufinum adhuc existentem in terra, ad laudem Domini nostri Jesu Christi.

Cæterùm *de Conciliis* præclarè loquitur *Facundus* l. 5. p. 215. Neque enim est alia Conciliorum faciendorum *utilitas*, quam ut quod intellectu non capimus, ex autoritate credamus, & si cubi ratio minus nobis occurrerit, fides, ne labamur, citò succurrat.

Pag. 216. Et ideò non idem modus esse debet, atque ordo quærendi *post definitionem* Concilij totius Ecclesiæ consensione firmati, qui fuit ante definitionem.

Et Reuchlinus de arte Cabalistica lib. 2. F iij, sic ille ad Ecclesiam Alexandrinam scripsit Imperator Constantinus de Concilio Niceno dicens: ὁ γὰρ τοῖς τριακοσίοις ὁμοῦ ἥρισεν, ἐπισκόποις, οὐδὲν ἴσως ἕτερον ἢ τοῦ θεοῦ γνώμη, μάλιστα ὅπου τε τὸ ἅγιον πνεῦμα τοσούτοις καὶ τηλικούτοις ἀνδράσι ταῖς διανοίαις ἐγκείμενον τὴν θείαν βούλησιν ἐξεφώτισεν quod enim trecentis simul placuit Episcopis, nihil est aliud, quàm Dei sententia, maximè ubi Spiritus sanctus talium, tot & tantorum virorum mentibus incumbens, divinam voluntatem declaravit.

Denique *Sisinnius*, lector Nectarij, contra Agelium, Novatianorum Episcopum exploratum habebat, disputationes non solùm non reconciliare schismata, sed hæreticos præterea ad contentionem multò magis accendere: ὡς αἱ διαλήξεις οὐ μόνον οὐχ ἑνοῦσι τὰ σχίσματα, ἀλλὰ καὶ φιλονεικοτέρας τὰς αἱρέσεις μᾶλλον ἀπεργάζονται. *Sozom. l. 7. c. 10. p. 684*

D. Luther Tom. 4. Jenensi f. 97. Es ist nicht wol möglich/ daß ein Concilium sey/ das einträchtig schliesse/ ohn Fleisch und Sawerteig/ ich

ich hab noch kein Concilium vnter allen gesehen / das der Heilige Geist regieret. Es ist wol in etlichen ein Stück oder zwey Christlich gewest / aber daß es gantz rein wäre / hab ich nicht gelesen. Darumb ists nichts / daß man sich noch beruffen wöll auff ein Concilium, es würde doch nichts außgerichtet.

D. Luthers Hauß postill in der 3. Predigt vom Leyden Christi pag. 130. b. Disputiren können vnd wöllen sie nicht / man lasse dann jhre Doctores, vnd deß Papsts Drecker so viel gelten / als das Wort GOttes.

De Concordia ineunda Christi cum Diabolo, ex Antiquitatibus Franciscanis Philippi *Bosquieri*. Prima parte Speculi cap. 97. fol. 186. Coloniæ 1625. Vos audivistis pluries, fratrem Jacobum de Locali, prædicantem Bononiæ, quòd sanctus Macarius voluit facere Pacem inter Deum & Diabolum. Et Dominus dixit Macario: si Diabolus vult dicere culpam suam coram me, parcam sibi. Reversus Macarius ad Diabolum retulit sibi, quæ dixerat Dominus. Respondit Diabolus: Imo ipse crucifixus debet genu flectere ante me & dicere mihi culpam, quod tot annis fecit nos stare in inferno. Tum dixit Macarius, vade Sathana & expulit ipsum: ille verò nunquam apparuit sibi.

D. Luther Tom. 1. Jen. Germ. p. 399. Man muß gegen dem Teuffel vnd seinen wercken allzeit mit Gedult handlen / vnd doch ein völligen Glauben behalten.

Tertullianus de præscriptionib. p. 89. Aristoteles illis Dialecticam instituit, artificem struendi & destruendi, versipellem, in sententijs coactam, in conjecturis duram, in argumentis operariam, contentione molestam, etiam sibi ipsi, omnia tractantem, ne quid omninò tractaverit.

Idem in Apologetico c. 46. p. 583.

Mimicè Philosophi affectant veritatem & affectando corrumpunt, ut qui gloriam captant.

Ambrosius de Incarn. Domin. Sacram. c. 9. p. 243. Hæc est Dialecticorum gloria, si videantur expugnare verbis, & refellere veritatem. Contra definitio fidei est, ut veritas, non verba pandantur. Denique verba Philosophorum excludit simplex veritas piscatorum.

Non oportere cum Diabolo disputare.

BEllarminus de arte bene moriendi l. 2. c. 9. p. 200. &c. Habemus exemplum valdè tremendum apud Petrum Barocium, Episcopum Pa-

tavi-

tavimum, qui scripsit libros tres de ratione benè moriendi. Is in libro secundo sic loquitur: Fuêre, quemadmodum audivi, duo quondam viri eruditissimi, & omnium, qui ex eodem Gymnasio essent, in disputando facilè principes, ac ijdem benè morati, maximèque religiosi. E quibus unus cum excessisset è vivis, ei, qui superstes erat, in sua fortè bibliotheca, Scripturæ sacræ studijs incumbenti totus ardens apparuit, territoque ac quænam ei tam grandis pœnæ causa foret, interroganti, gemens dolensque respondit: cum essem migraturus è vita, venit ad me hostis antiquus, & quoniam apprimè eruditum noverat, scisciari cæpit de Fide, *quidcredereme*? Ego, quæ in Apostolorum Symbolo sunt, credere me, respondi. Ille exponi sibi quædam quæ minus lucida viderentur, rogavit. Exposui, ut in Symbolo Athanasij legeram: neq; enim lucidius aut verius exponi posse putabam. Tum ille, non est, ait, ut putas: sed quæ ad Patrem pertinent, partim aperta & vera, partim obscura & falsa sunt. Nam ipse quidem æternus est, non tamen ut semper DEUS, *sic semper & Pater, sed prius Deus, postea Pater.* Ad hæc cum ego exclamarem, hæreticum esse documentum, doctrinamq; diabolicam: Non est, inquit, ille, clamoribus disserendum, sed rationibus: si veritatis indagandæ studio ducimur. Ego quid pro mea sententia sit, dicere facilè possum: tu quid pro tua sit, explicare si poteris, ab errore me grandi liberaveris. Ipse miser, qui ingenio & doctrinæ meæ magis, quam æquum erat, confiderem, cum eo, tanquam cum uno quolibet hominum cæterorum disputare cæpi, tandemq; rationibus, quas mihi ex adverso plurimas ingerebat, & quod magis admiratus sum, Scripturæ sacræ testimonijs in errorem me paulatim misit, ut jam neq; filium, neq; Spiritum sanctum DEUM putarem. Interim rapuit animam mors, & qualem reperit, judici obtulit. Ab eo discedere in hunc ignem sum jussus, quem, etsi maximus est, tolerabilem tamen utcunq; putarem, *Si post mille annorum millia finiendus* foret; sed æternus est, idemq; tantus, quantum nullum apud nos vidit ætas, ut me in singulas fermè horas scientiæ meæ pœniteat, quæ in tam immane præcipitium me dejecit, & hæc dicens evanuit.

At ille tum rei novitate, tum verò amici damno permotus, ut in se primum reversus est, cum ijs, qui sibi amicissimi erant, quod viderat, contulit, petijtq; quidnam adversus ejusmodi rem factu optimum ducerent? Decretum in commune est, ut ad eam se quisq; fidem referret, *quam Catholica servat Ecclesia.* Paulò pòst in ægrotationem, ex qua mortuus est, inci-

incidit. Et ecce ad eũ itidem antiquus hostis venit, quærit *de fide quid credat?* Respondet *credere se quæ mater Ecclesia credit.* Rursus antiquus hostis quidnam credat mater Ecclesia scisciatur? Et ille: quod ego, inquit, atq; in hunc modum, audientibus his, qui astabant, velut ab aliquo interrogatus: credo, quæ credit Ecclesia, & Ecclesia credit, quæ ego credo, tantisper dicere non cessavit dum animã redderet. Ita factũ est, ut delusa inimici versutia, ipse in cœlũ migraret. Et post paucos dies amicis, quos, quidnã in hujuscemodi re factu optimũ videretur, cõsuluerat, lõgè alio habitu corporis apparens, gratias egit, quòd eorum cõsilio ad cœleste regnũ ascenderat. Quæ nos ut isunt gesta describere superfluũ arbitrati non sumus, ut horũ vel infortuniq vel successu discere unusquisq; posset, *de fide cũ Diabolo disputari non oportere*, sed satis esse, si ad eã unusquisq; se referat fidem, quã Cathol. servat Ecclesia. Hæc Barocius, cui nihil est, quod addamus.

D. Luther. Tomo III. Latino Jenensi in Esa. p. 376. b. Quare ejiciendã animo cogitatio illã de peccato & ira Dei est, & diversum potius cogitandum est. Quemadmodum legimus in vitis patrum de quodam. Is cum hac tentatione desperationis ob admissum peccatum graviter vexaretur, obfirmato tandem animo dixit, *non peccavi*: non quod negaret peccatum, sed quod videret se alia ratione à tristibus illis cogitationibus liberari non posse, quàm si eas abijceret, & diversum cogitaret. Et sanè si fiducia mortis & meriti Christi hanc vocem edidit, insigne exemplum fidei est, quod nos in hujusmodi periculis imitari oportet, ut nos quoque discamus, *non esse cum Satana disputandum*, alioquin ita obruentur infirmæ mentes cogitationibus, ut sibi mortem consciscant. Neque enim animus humanus iram Dei, quam Satan nobis objicit & urget, sustinere potest.

De LXXII. Interpretum versione & autoritate, catena Patrum,

Cum judicio Catholicorum & Evangelicorum.

Philo lib. 2. de vita Mosis pag. 453. & 454. E lingva Chaldaica transtulerunt in lingvam Græcam, in Insula Pharo, tanquam numine correpti prophetarunt, non alia alij, sed omnes ad verbum eadem, quasi quopiam dictante singulis invisibiliter, Rex singulorum sapientiam tentavit Apophthegmate, &c.

Cyrillus Alexandrinus contra Antropomorphitas c. 17. p. 78. vocat 74. ἑβδομήκοντα τίτακας. *Justi-*

Iustinus Martyr ad Græcos adhortatio p.14: Quòd si quis asseveret, Mosis quoq; & aliorum Prophetarum Scripta, Græcis edita esse literis, ex historiarum externarum lectione is discet, Ægypti regem Ptolemæum, Bibliothecam Alexandriæ instituisse, & undecunque libris comportatis compleuisse, eundemque, ubi cognouisset antiquos libros Hebræorum conscriptos literis, diligenter asservari, cognoscere ea scripta volentem LXX. Sapientibus viris, Græcæ simul & Hebraicæ linguæ peritis, vertendorum interpretatione eorum librorum laborem demandasse, ab ipsis usque Hierosolymis accitis. Atque ut illi extra omnem turbam constituti, primo quoque tempore interpretationem absolverent, non in urbe ipsa, sed septem ab ea stadiis, ubi Pharos extructa est, pari cum Interpretibus numero, domunculas extrui præcepisse, ut sigillatim pro se quisque interpretationem perficeret: illa quoque cura, qui operam iis dare jussi fuerant, mandata, ut omnibus quidem modis ipsis inservirent, à congressu autem illos mutuò prohiberent, quò exquisita Interpretationis Veritas ex ipsorum etiam consensu cognosci posset. Et cognito LXX. istos Viros non solùm eadem sententia, verùm etiam iisdem esse verbis in translatione usos, ac ne una dictione alium ab alio dissensisse (usque adeò eadem de iisdem omnia conscripserant) admiratione attonitum, cum divina virtute interpretationem absolutam esse credentem, tum quovis honore dignos illos, ut Dei amantes, & vicissim Dei caros viros judicantem, cum muneribus multis in patriam suam redire jussisse, ac libros, ita ut par erat, exosculatum esse, & Deo consecratos, in Bibliotheca ibi reposuisse. Hæc vobis, Viri Græci, non ut fabulâ, neq; ut confictam historiam renunciamus, sed qui ipsi Alexandriæ fuerimus, & vestigia domunculorum apud Pharum adhuc reliqua viderimus, ab incolis, qui res patrias à majoribus per manus sibi traditas acceperunt, audierimus, commemoramus, &c.

Idem pro Christianis apologia 2. pag. 72. *Clemens Alexandrinus* Strom. l. 1. p. 250. Dei enim erat voluntas, quæ id ad Græcorum aures consultò comparaverat. Neque verò ab inspiratione Dei erat alienum, qui propheticam dederat, ut interpretationem quoque tanquam Græcam efficeret propheticam.

Eusebius Cæsariensis de præparatione Evangelica l. 13. c. 7. litera n. Primum Aristobulum audias, qui in libro, quem ad Regem Ptolemæum conscripsit, his verbis utitur: Apertissimum quidem est, leges & disciplinam

nam noſtram diligenter Platonem ſecutum. Non enim latet, ſi quis attentius eum legat, perlectam ab eo, & quidem diligenter Scripturam fuiſſe. Scim' enim omnes, ante Demetrii Phaleræi tempora imò verò ante Alexandrum & Perſarum imperium, quinque Moſis libros in Græcam linguam, quamvis non commodè, traductos fuiſſe. Tota verò Scriptura noſtra Demetrii Phaleræi opera & Piladelphi Regis, progenitoris juſſu, aptiſſimè translata eſt.

Cyrillus Hieroſolymitanus Catech. 4. p. 99. Ab Eleazaro tum temporis Pontifice maximo, plurimis donis miſſis ad Hieroſolymorum templum, ſenos de ſingulis tribubus Iſraël ad ſe mitti, qui libros interpretarentur, impetravit. Deinde cum experiretur, libros non eſſe niſi divinos, providensque, ne inter ſe miſſi communicarent, in loco, qui Pharos dicitur, ſecus Alexandriam ſita, ſingulis interpretum ſuam cuique ac propriam domum tribuit, ſingulisque univerſa ſcripta præcepit ut interpretarẽtur. Ubi verò hi 70. duorum dierum ſpatio, annum ſimul interpretationes compleviſſent in diverſis ædibus, inter ſe nihil conferẽtes, in locum eundem convenerunt: & non modò ſenſibus, verum etiam verbis reperit conſentientes. Non enim orationis facundia, & ſapientiæ humanæ commento negotium gerebatur, ſed à Spiritu S. divinarum Scripturarum, quas Spiritus S. profatus erat, interpretatio conficiebatur.

Ambroſius in Hexaëmeron l. 3. c. 5. p. 30. Multa enim non otioſè à LXX. Viris Hebraicæ lectioni addita & adjuncta comperimus.

Hieronymus tom. 2. l. 2. adverſus Ruffinum p. 223. Egóne contra 70. aliquid ſum locutus, quos ante annos plurimos diligentiſſimè emendatos, meæ linguæ ſtudioſis dedi, quos quotidiè in conventu fratrum diſſero, quorum Pſalmus jugi meditatione decanto.

P. 224. Et neſcio quis primus autor, LXX. cellatas Alexandriæ mendacio ſuo extruxerit, quibus diviſi, eadem ſcriptitarint, cum Ariſteas ejusdem Ptolemæi [illegible], & multo poſt tempore Joſephus nihil tale retulerint, ſed in una baſilica congregatos contuliſſe ſcribant, non prophetaſſe. Aliud eſt enim Vatem, aliud interpretem eſſe. Ibi Spiritus ventura prædixit, hic eruditio & verborum copia ea, quæ intelligit, transfert.

Tom. 3. ad Paulinum, p. 14.

P. 224. Non damno, non reprehendo Septuaginta, ſed confidenter cunctis illis Apoſtolos præfero.

p. 225.

p.225. Nunc verò cum pro varietate regionum diversa ferantur exemplaria, & germana illa, antiquaque *translatio corrupta sit atque violata.*

Tom.3.p.14. Causas erroris non est meum exponere. Judæi prudenti factum dicunt esse consilio, ne Ptolemæus, unius Dei cultor etiam apud Judæos duplicem divinitatem deprehenderet. Et: Denique ubicunque sacratum aliquid scriptura testatur, de Patre, & Filio & Spiritu S. aut aliter interpretati sunt, aut omninò tacuerunt, ut & Regi satisfacerent & arcanum fidei non vulgarent

In Genesin p.378. Cum illi (LXX.) Ptolemæo Regi Alexandriæ mystica quæque in Scripturis sanctis prodere noluerint: & maximè ea, quæ Christi adventum pollicebantur, ne viderentur Judæi & alterum Deum colere: quos ille Platonis sectator magni idcircò faciebat, quia unum Deum colere dicerentur. Sed & Evangelistæ & Dominus ipse quoque noster atque Salvator, nec non & Paulus Apostolus, multaque de Veteri Testamento proferunt, quæ in nostris codicibus non habentur.

Tom.3.p.316. Ad Suniam & Fretelam. In quo breviter illud admoneo, ut sciatis, aliam esse Editionem, quam Origenes & Cæsariensis Eusebius, omnesque Græciæ tractatores κοινὴν id est communem appellant, atque vulgatam, & à plerisque nunc Λουκιανὸν dicitur, aliam 70. Interpretum, quæ & in ἑξαπλοῖς codicibus reperitur, & à nobis in Latinum sermonem fideliter versa est, & Hierosolymæ atque in Orientis Ecclesiis decantatur. Et: Sicut autem in N.T. si quando apud Latinos quæstio exoritur, & est inter exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci sermonis, quo Novum scriptum est Instrumentum: ita in V.T. si quando inter Græcos, Latinosque diversitas est, ad Hebraicam recurrimus veritatem, ut quicquid de fonte proficiscitur, hoc quæramus in rivulis: κοινὴ autem ista, hoc est communis Editio ipsa est, quæ & LXX. sed hoc interest inter utramque, quòd κοινὴ, pro locis & temporibus, & pro voluntate scriptorum veterum *corrupta editio est*: ea autem quæ habetur in ἑξαπλοῖς, & quam nos vertimus, ipsa est, quæ in eruditorum libris incorrupta & immaculata 70. Interpretum translatio reservatur. Quicquid ergò ab hac discrepat, nulli dubium est, quin ita & ab Hebræorum autoritate discordet.

Tom.

Tom.4. in cap.16. Ezech.p.371. Quanquam eruditi solos quinq; libros Mosis ab eis interpretatos probent.& pag.343.

Augustin.Steuchus p.239.b.

Chrysostomus tom.1. meo in Genes.hom.4.p.32.Est & rarum miraculum, quòd vir, qui Judaica non curabat, hoc fecit, sed idololatriæ deditus, & religioni damnatæ multum favens. Hoc enim modo se habent omnia, quæ à Domino nostro dispensantur, ut per adversarios semper crescant Veritatis præcepta.

Tom.2.meo, de Prophetiarum obscuritate p.940. Ante Christi adventum trecentis annis, Ægyptiorum Rege Ptolemæo in Linguam Græcam translatum est Testamentum vetus valdè utiliter & fructuosè. χρησίμως. σφόδρα καὶ ἀναγκαίως.

Tom. 1. adversus Judæos 1. Cum Ptolemæus Philadelphus libris undique collectis cognovisset apud Judæos etiam extare scripta, quæ de Deo atque optima Reipubl. forma agerent, accersitis è Judæa viris, in Græcum sermonem illa ipsa per eos convertenda curavit, atque in Serapidis templum reposuit: erat enim homo Græcus, & in hunc diem usque librorum Propheticorum interpretatio ibi servatur.

Augustinus de Civ.Dei lib.15 c.13. p.458. Itaque illa diversitas numerorum aliter se habentium in Codicibus Græcis & Latinis, aliter in Hebræis: ubi non ista de centum annis prius additis & postea detractis petit generationes continuata parilitas, nec malitiæ Judæorum, nec diligentiæ, vel prudentiæ LXX. Interpretum, sed scriptoris tribuatur errori, qui de bibliotheca supradicti Regis codicem describendum primus accepit.

Lib.15.c.23.p.471. Meritò enim creduntur 70. Interpretes accepisse Propheticum Spiritum, ut si quid ejus autoritate mutarent atque aliter, quam erat, quod interpretabantur, dicerent, neque hoc divinitus esse dubitaretur.

Tom 8. super Psal.86. p. 666. LXX. Interpretes, quorum autoritas tanta est, ut meritò propter mirabilem consonantiam, divino spiritu interpretati esse credantur.

Tom.4. Quæst. super Genes.168. p.87. majore quippè autoritate præditi quàm Interpretum officium est, & Prophetico spiritu, quo etiam ore uno in suis interpretationibus, quod magnum miraculum fuit, consonuisse, triduum posuerunt.

Tom.3.

Tom. 3. de doctrina Christ. l. 2. c. 15 p. 20. In ipsis autem Interpretationibus *Itala* cæteris præfertur. Nam est verborum tenacior cum perspicuitate sententiæ. Et Latinis quibuslibet emendandis Græci adhibeantur, in quibus 70. Interpretum, quod V. T. attinet, excellit autoritas: qui jam per omnes peritiores Ecclesias tanta præsentia Spiritus S. interpretati esse dicuntur, ut os unum tot hominum fuerit. Qui si, *ut fertur, multiq; non indigni fide prædicant*, singuli cellis etiam singulis separati cum interpretati essent, nihil in alicujus eorum codice inventum est, quod non iisdem verbis eodemque verborum ordine inveniretur in cæteris: quis huic autoritati conferre aliquid, nedum præferre audeat?

Judicia.

BEllarminus de Scriptoribus Ecclesiasticis: Anno 17. Ptolemæi Philadelphi Regis Ægypti, qui fuit annus mundi 3720. facta est celeberrima versio sacrarum Scripturarum ex lingua Hebraica in Græcam à 72. Viris doctissimis non sine miraculo divino, convenientibus tot hominibus in unam & eandem versionem, ut scribunt Phil. l. 2. de vita Mosis, Josephus l. 12. antiquit. c. 2. Tertullianus in Apologetico c. 18. Athanasius in Synopsi, Epiphanius de mensuris & ponderibus, & Augustinus l. 18. de Civit. Dei c. 45. Sed Epiphanius non solùm nominat Regem, sed etiam annum 17. regni ejus. Qui fuerint viri illi doctissimi, & nomina, exponit Aristeas in suo libro de 72. Interpretibus.

Vide Bellarm. de Verbo Dei l. 2. c. 6.

Idem in Psalmum 2. probabile est, septuaginta Interpretes habuisse codices Hebraicos valdè correctos, inde fit etiam probabile, lectionem nostram vulgatam veriorem esse, quàm ea sit, quæ nunc legitur in codicibus Hebraicis. *fol. 7.*

Aliam fuisse Græcam interpretationem ante LXX. videatur in Irenæum Fevardentius fol. 313. & aliam fuisse ante Alexandri imò & Persarum imperia.

Nicolaus Serarius in prolegomena Biblica, pag. 94. An hodie LXX. versio sit correcta? Græca Septuaginta versio, ex antiquissimo Bibliothecæ Vaticanæ manuscripto exemplari, & edita studio Cardinalis Antonii Carafæ, Apostolici Bibliothecarii, inchoata mandato Gregorii XIII. perfecta & commendata Sixti V. autoritate. Hanc verò editionem puram prorsus ac sinceram esse, posset ex eo fortasse aliquis putare, *Moguntiæ 1612.*

quòd in ſuo poſt præfationem reſcripto præcipiat idem Sixtus duo: unum, ut illa editio ab omnibus recipiatur ac retineatur: alterum, ne quis ex ea deinceps audeat vel addendo vel demendo quidquam immutare. Secundò dicendum tamen hanc editionem valdè quidem egregiam, multoque correctiorem ac puriorem iis Græcis Bibliorum exemplaribus, quæ hiſce aliquot ſeculis extiterunt, & quæ in Aldinis, Baſileenſibus editionibus ſunt, idemque in Complutenſibus & Regiis Bibliis, nondum tamen eſſe omninò puram, ſinceram & incorruptam.

Cronia Iohannis Goropij Becani lib. 4. pag. 435. Ego ſanè non abſurdè dici poſſe exiſtimo LXX. Interpretes ſeſe ad hunc annorum numerum voluiſſe accommodare, cùm Ptolemæo Ægyptiorum Regi ſacroſancta Biblia transferrent: ne ſi tam paucos annos, quàm Hebræi tradunt, tranſtuliſſent, totam hiſtoriam in ſuſpicionem falſitatis adducerent, apud eos præſertim, qui tam pertinaci ſtudio, antiquitatem ſuam tuerentur.

De Bibliis Græcis 72. Interpretum Sixto V. Pont. Max. autore editis, commentarius brevis ac dilucidus à P. Galeſinio prim. Apoſt. ſcriptus ad Cardinalem Alexandrum Perettum Montaltum. Romæ 1587.

Iohannes Fungerus de LXX. Interpretibus p. 126.

Tu cave, qui in Græcam verterunt Biblia linguam,
Ne nimium tribuas Septuaginta Viris.
Sæpe etenim fontem linquendo, devia carpunt,
Hebraicum: hoc poſſem mille probare locis.

Robertus Pontanus Anglus de annis Sabbaticis. Græcam Bibliorum verſionem vel hoc nomine in numeris annorum repudiare oportet, P. 37. quòd eorum calculo, qui huic verſioni innituntur, Methuſalem quatuordecim annis diluvio ſupervixiſſe reperiretur. Quod quàm abſurdum, & ſacrarum literarum veritati contrarium, quivis facilè animadvertit.

NEO-

NEO-DECALOGUS CATHOLICUS Romanus.

Uti Mundus Doctori Luthero est inversus Decalogus: ita Papatus est inversus Christianismus.

- - - - ridentem dicere verum,
Quid vetat?

S. BRIGITA

Revelat. lib. I. cap. 56. pag. 91.

SIcut illi Clerici solent facere, qui recipiunt multa verba, & componunt in pauca, & illa pauca verba sonant idem, quod illa multa: Sic Clerici hujus temporis, receperunt decem mandata mea, & composuerunt in unum verbum. Quid est hoc unum verbum? *Porrige manum, & da pecuniam.* Hæc est sapientia eorum, loqui pulchrè, & agere malè. *Roma 1606.*

I.

Ego Papa Romanus
A Universalis Episcopus,
B Fundamentum Ecclesiæ,
C Sum Deus tuus in terra.

II.

D Nomen Domini ad Exorcismos usurpabis,
E Idololatriam licitam servabis,
F Imagines Christi *eodem* genere adorationis coles, quo prototypon, id est Latriâ.

III.

G Dies festos B. Virginis & Sanctorum æquè coles ac Christi.

IV.

H Parentibus Lutheranis non obtemperabis, sed iis invitis, vota emittes.
I Magistratui de hæresi Lutherana suspecto, non obsecundabis.

V.

K Sed illum occides.

VI.

L Simplicem fornicationem non esse peccatum mortale, observabis, sed

M Omnia communia habebis, etiam uxores.

VII.

N Bona Lutheranorum, iniquorum possessorum

O Invades, pio & laudabili furto spoliabis.

VIII.

P Fidem hæreticis datam, non servabis, sed testimonio specioso decipies.

IX.

Q Pro remissione concupiscentiæ non orabis:

R Sed meritum Congrui & Condigni apud Deum urgebis, &

X.

Vitam æternam

S Jure extorquebis, aut

T Vili sestertio emes.

EXPLICATIO.

A.

P. 212. editionis Romanæ. EXtravagantium communium l. 1. de Majoritate & Obedientia c. 1. Subesse Romano Pontifici omni humanæ creaturæ declaramus, dicimus, diffinimus & pronunciamus. Omninò esse de necessitate salutis.

Glossa. Non videretur Dominus *discretus fuisse* (ut cum reverentia ejus loquar) nisi unicum post se talem vicarium reliquisset, qui hæc omnia posset.

Concilium Carthaginense III. confirmatum in VI. Synodo generali, in Trullo congregata, can. 26. ut primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, aut aliquid hujusmodi, sed tantum primæ sedis Episcopus.

Gratianus, Dist. 99. Primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps

ceps Sacerdotum, vel ſummus Sacerdos, aut aliquid hujuſmodi, ſed tantum primæ ſedis Epiſcopus: univerſalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur, ex Pelagio.

Gregorius Magnus lib. 6. epiſt. 30. pag. 613. Ego fidenter dico, quia quisquis ſe univerſalem ſacerdotem vocat, vel vocari deſiderat, in elatione ſua Antichriſtum præcurrit, quia ſuperbiendo ſe cæteris præponit. *Pariſiis* 1571.

Anna Comnena, Imperatoris Alexij filia: l. 1. pag. 31. Romano Imperio hinc ad regiam noſtram urbem translato, totoque regio ordine, translata etiam eſt ſedes Archiepiſcopalis, dederuntque ſuperiores Reges primatum Sedi Conſtantinopolitanæ, inprimis verò Concilium Chalcedonenſe, quod in ſupremam ſpeculam Conſtantinopolitanum collocavit, illique totius Orbis terrarum adminiſtrationem commiſit.

Imò in Concilio Chalcedonenſi plus datum eſt Epiſcopo Conſtantinopolitano quàm Romano poteſtatis. Conſtitutus enim eſt judex omnium controverſiarum, quæ inter Epiſcopos inciderint, adeò ut Græci dicant; totum mundum Epiſcopo Conſtantinopolitano eſſe ſubjectum, quod Romano nunquam eſt conceſſum.

B.

Bellarminus in præfatione de ſummo Pontifice p. 191. Illuſtre teſtimonium Eſa. 28. v. 16. idcirco hæc dicit Dominus Deus: ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem probatum, angularem, pretioſum, in fundamento fundatum, qui crediderit, non feſtinet, non de Chriſto, ſed de Papa Romano exponi, ſcribens: Eſt igitur Petri ſedes lapis probatus, angularis, pretioſus, in fundamento fundatus, & id quidem nobis.

C.

Extravag. Johan. xxii. Cum inter, de verborum ſignificatione c. 5. In Gloſſa p. 153. Credere autem Dominum Deum noſtrum papam, conditorem dictæ Decret.

Gaſpar Scioppius in Claſſico belli ſacri p. 29. Papa Deus Deorum, ſed Dei beneficio.

D.

Iſidor. Clarius, Epiſcopus Fulginas: Erant olim in Eccleſia *exorciſtæ*, qui ſuper vexatos à ſpiritibus atq; agitatos dæmoniacis illuſionibus *Volum. 2. orat. 28. p. 119. b.*

vel terriculamentis, nomen Domini invocabant & adjuratum Spiritum ejiciebant vel compescebant. Nunc verò instituũtur *Exorcistæ* ijs præditi moribus, qui opus habeant ipsi potius, ut Dæmones, quorum operibus pleni sunt, ab eis ejiciantur, quàm ut expellere ab alijs Dæmones possint. Nunc pro sacris illis verbis ac signis introducti sunt superstitiosissimi Exorcismi, & sacrilegæ adjurationes, quibus verba peregrina & commentitia, ignoti etiam characteres & figuræ adhibentur ac permiscentur, quin hos characteres & figuras ac ignotas literas stultis hominibus divendunt, persuadentes illis, quod dum ejuscemodi characteres secum portaverint securi à periculo sint futuri, quos lex divina damnat, & Ecclesia pronunciat esse fidei Christianæ ac Baptismi Prævaricatores, Ethnicos, Apostatas, & Dei inimicos effectos.

E.

Dum D. Petrus in priori Epistola c. 4. v. 3. fideles ab illicitis idolorum cultibus deterret: Gregorius de Valentia l. 2. c. 7. de Idololatria colligit, quendam cultum idolorum esse licitum.

F.

Thomas Aquinas part. 3. quæst. 25. art. 3. Eadem reverentia exhibetur Imagini Christi & ipsi Christo. Cùm ergò Christus adoretur adoratione Latriæ, consequens est, quòd ejus imago sit adoratione Latriæ adoranda.

VII. Synodus Act. 3. fol. 455. Constantinus, suscipio & amplector honorabiliter sanctas & venerandas imagines, & Latriam id est, orationem & servitutem, soli Consubstantiali & vivificæ Trinitati debitam, impendo.

De Festis pag. 318. *Ludovicus Granatensis* de inventione S. crucis. Quo fit, ut quicquid divinitas & humanitas Christi Domini in salutis nostræ opere, per passionem crucis effecerunt, ipsi ẽt adorandæ crucis ligno tribuamus.

P. 330. Dominicæ verò *cruci eam adorationem* exhibemus, quam Latriam appellant, quæ soli Deo, non ulli rei creatæ debetur.

Martinus Peresius Episcopus Hispanus, de Traditionibus p. 240. Si considerem̃us imaginem Christi vel Sanctorũ, ut repræsentativa est, ac debetur illis reverentia & adoratio, quæ & ipsis rebus, quas repræsentant, debetur: cujus doctrinæ nullum (quod ego viderim) afferunt validum fundamentum, quod possit fideles ad id, quod docent, obligare. Nam neq; Scripturam, neq; communem sensum Sanctorum, neq; Concilij

cilij generalis determinationem aliquam, neq; etiam rationem, quâ hoc efficaciter ſuaderi poſſit, adducunt.

P. 245. Nullo tamen modo velim dicere, quod *eadem adoratione* adorarentur: quandoquidem neque Scriptura, neque traditio, neq; Eccleſiæ determinatio hoc jubet, & ut dixi, multis etiam ſcandalo ſunt.

Iohannes Picus Mirandula quæſt. 3. H. 4. nec Crux Chriſti, nec ulla imago adoranda eſt adoratione Latriæ, etiam eo modo, quo ponit Thomas. G.

Tileman. Smeling. l. 7. de ſacram. tit. de Pœnitentia. Quot autem millia ſanctorum fuiſſe putamus, qui non ſolùm præcepta Chriſti adimpleverunt, verùm etiam Conſilia Evangelica obſervarunt, & multa ſupererogarunt, qui horribilia ſuſtinuerunt tormenta, multò plus ſatisfacientes, quàm debuerant pro peccatis ſuis.

Fr. Petrus Jeremias, Panormita Siculus, Ord. Præd. de Indulgentijs ſerm. 27. fol. 57. b. Secundò hic theſaurus conſiſtit in meritis ſanctorum, & pœnalitatibus, paſſionibus eorum, qui multa *ſupererogarunt*, quàm meruerunt peccata eorum, & hic illud *ſuperfluum* reponitur in theſauro Eccleſiæ. H.

Conſenſus enim parentum in incundo conjugio, non eſt de neceſſitate, ſed honeſtate.

I.

Gulielmus Roſſæus de juſta Reipub. Chriſtianæ in reges impios & hæreticos autoritate p. 458. Chriſtiani non tenentur obedire Principibus hæreticis.

P. 609. Regi hæretico obedientia non debetur.

P. 647. Deus liberat omnes ſubditos ab obedientia regis hæretici.

P. 649. Bella ſubditorum contra reges hæreticos, Deo mandante probantur.

P. 624. Populus juſtè rebellat contra regem hæreticum.

P. 501. Rex hæreticus tyrannus quovis cane vilior.

K.

Omnis Tyrannus poteſt occidi.

Omnis Rex hæreticus eſt Tyrannus.

Ergò omnis Rex hæreticus poteſt occidi.

Minor eſt Gulielmi Roſſei p. 156. Et Tyrannus eſt monſtrum, Reip. turbo, contemptor juſtitiæ, optimorum hominum inimicus, perditiſſimorum fautor, & ad omnia ſcelera & flagitia projectus.

P. 458.

Pag. 458. Christiani non tenentur obedire principibus hæreticis.

P.579. Bellum pro fide contra hæreticos est omnium justissimum.

P.762. Jacobus Clemens (Monachus Dominicanus, qui Regem Galliarum Henricum interfecit) singulare Dei organum.

L.

Alphonsus à Castro de hæresibus l.4. p.131. b. Græci tamen (ut Guido illis impingit) dicunt, simplicem fornicationem non esse peccatum. Martinus de Magistris in suo libro de Temperantia quæst.2. de luxuria, dicit se fateri fornicationem simplicem esse peccatum mortale: tamen dicit insuper quòd oppositum credere, non sit hæreticum, quia (ut dicit) testimonia Scripturæ non sunt expressa. &c.

M.

Clemens 1. epist. 5. in tomis Conciliorum à Petro Crabb e editis, & Carolo V. Imp. dicatis. Communis usus eorum omnium, quæ sunt in mundo, omnibus esse hominibus debuit: sed per iniquitatem alius hoc suum esse dixit, & alius istud, & sic facta inter mortales divisio. Deniq; Græcorum quidam sapientissimus hæc ita sciens esse, ait: Communia debere esse amicorum omnia: in omnibus autem sine dubio sunt & conjuges. Et sicut non potest dividi aër, neque splendor Solis, ita nec reliqua, quæ communiter in hoc mundo omnibus data sunt ad habendum, dividi debere, sed habenda esse communia. Unde Dominus per prophetam loquitur, dicens: Ecce quam bonum, & quàm jucundum habitare fratres in unum.

Plato de Repub. l.5. fol.590. Multò certè difficilius illud creditur, quod vel possibile vel utile sit, haudquaquã arbitror dubium id cuique fore, quàm utile sit, maximumque bonum, mulieres esse communes, communes & filias, si modo fieri possit.

Pag.591. Oportet profectò secundum ea, quæ supra concessimus, optimos viros mulieribus optimis ut plurimum congredi: deterrimos autem contrà deterrimis.

Prodicus apud Theodoretum p.157. mulieres esse communes constituit.

Tom.6. *Simon Magus* docuit testandam turpitudinem indifferenter utendi fœminis, Augustinus de Hæresibus p.8.

D.Pi.

D. Piſtorius im Wegweiſer cap. 14. fol. 666. Vnd hat nie ein Pabſt etwas geglaubt / das nicht alle vorige fromme Päbſt / Heilige Vätter / Kirchenlehrer / Märtyrer / bekennen / vnd alle offentliche Chriſten geglaubt haben.

N.

Gaſpar Scioppius in claſſico belli ſacri p. 19. Eodem prorſus modo iniquiſſimum eſt, Lutheranos Catholicorum terras tenere, & jure tu, Cæſar, auditum facies fremitum prælij, ac Witebergam in tumulum diſſipabis, igneq; ſuccendes. Poſſidebuntq; Catholici ac ſub ditionem ſuam redigent eos, qui ſe prius poſſederunt, & Lutheraniſmus in transmigrationem ducetur, ſive ex Germania exterminabitur, Prædicantes & Principes ejus ſimul. *Ticini 1619*

Principes hæreſin in provincijs ſuis tolerantes ſunt Catholicorum prædæ, & magiſtratus tenentur jurare extirpationem hæreticorum.

O.

Quod de Arnulpho Imperatore referunt quidam Hiſtorici, quòd pio & laudabili furto, corpus Beati Dionyſij Areopagitæ Pariſienſibus abſtulerit, & Ratisbonam ad ædem Emmerami tranſtulerit.

P.

De fide ſervanda hæreticis, Patres ſocietatis Jeſu plerique affirmativam tenent, inprimis in Germania, in Hiſpania verò non auſim dicere.

Tomas Aquinas Dominicanus ſecunda Secundæ quæſt. 70. art. 1. hæreticum indocilem prodendum eſſe judicibus, non obſtante fide & juramento.

Iacobus Simanca, Epiſcopus Hiſpanus in Inſtitutionibus Catholicis de pœnis, tit 16. fol. 365. ad pœnam quoque pertinet & hæreticorum odium, quòd fides illis data, ſervanda nõ eſt. Nam ſi Tyrannis, piratis & cæteris publicis prædonibus, quia corpus occidunt, fides ſervanda non eſt, longe minus hæreticis pertinacibus, qui occidunt animas.

Idem aſſeruit *Antonius Caceres* Hiſpanus, in orationibus Romæ excuſis 1570. pag. 46.

Gregorius de Magalottis Epiſcopus. *Nicolaus Moronus* in Tractatu Tractatuum tom. 11. editionis Venetæ fol. 432. b. Tertiò limitatur non procedere in Hæreticis quibus fides non eſt ſervanda. Barth. Menoch.

Q.

Quia Concupiſcentia in renatis apud Neo-Catholicos non eſt peccatum verè & propriè ſic dictum. Concil. Trid. ſeſſ. 5. p. 26.

Cenſura Colonienſis pag. 43. Concupiſcentia eſt impropriè peccatum, & D. Paulus abutitur voce peccati.

R.

Mariale Bernhardini de Buſti part. 7. ſerm. 4. de parturitione Mariæ f. 636. editionis Brixienſis: Dico, quod eſt meritum Condigni, meritum Congrui & meritum Digni. Meritum Condigni eſt illud, in quo reperitur perfecta ratio merendi, quando ſcil. eſt adæquatio meriti ad præmiũ, ut puta, ſi quis per unum diem ſervit alicui laborando fideliter, meretur de condigno certam mercedem ſive præmium, ut puta groſſum vel carlinum. Meritum Digni & Congrui eſt, quando non eſt perfecta adæquatio meriti ad præmium, ſed differentia eſt inter meritum Digni & Congrui: quia meritum Digni eſt completum in actu: meritum verò Congrui eſt meritum non omninò perfectè completum, ſed tamen exiguum habens defectum. Vel eſt perfecta diſpoſitio & propinquitas ad conſequendum aliquam mercedem in futuro.

Cenſura Colonienſis.

Pag. 191. Gott bieht vns das ewig Leben an zu fahen/ kauff- oder tauſch-weiß / daß wir in vnſeren guten Wercken daſſelbig gegen jhm verwechßlen mögen. Non contentus διανομῇ (quam diſtributionem vocare licet) voluit aliquam inire rationem, ut quadam etiam commutatione nobiſcum ageret, vitamq; æternam *venalem* proponeret.

P. 26. Bona opera ex pacto vitam æternam promereri dicuntur.

P. 186. Præſtandum aliquid *ex proprio*.

S.

Bellarminus de Juſtificatione l. 5. c. 16. p. 414. Ad quartum reſpondeo, abſolutè non poſſe hominem à Deo aliquid exigere, cum omnia ſint ipſius: tamen poſita ejus voluntate & *pacto*, quo non vult exigere à nobis opera noſtra gratis, ſed mercedem reddere. Juxta proportionem operum verè poſſumus ab eo mercedem exigere, quo modo ſervus non poteſt abſolutè à Domino ſuo ullum præmium poſtulare, cum omnia, quæ ſervus acquirit, Domino ſuo acquirat: Tamen ſi Domino placeat dona-

donare illi opera ſua, & pro iisdem tanquam ſibi non debitis mercedem promittente, jure mercedem pro ſuis operibus poſtulabit.

Ludovicus Granatenſis in Circumciſione Domini, Concione prima p. 305. Huc ſpectat, quod de quodam Rege Scotiæ, ætate, forma, opibus, cæterisq; naturæ ornamentis præſtanti, proditum eſt: qui cum beatæ vitæ ſtudio incenſus, domui, patriæ, fortunis, regioque ſplendori ceſſiſſet, & in abſtruſum ſe Monaſterium abdidiſſet, atque opes, quibus abundaverat, cum Monaſticæ vitæ auſteritate commutaſſet, morti jam proximus & adventantis judicij terrore percuſſus, in eam tandem vocem firmiſſimæ ſpei & conſolationis pleniſſimam prorupit. *Feci Domine, quod juſſiſti, fac tu, quod promiſiſti.*

T.

Jerem. Drexel. de Cœlo l. 2. c. 14. p. 527. de cœlo agitur. Cœlum ut ſcias, ſine impendio non emitur, Deus jam mercatorem agit. Nam Auguſtino præconeac interprete, Venale eſt quod habeo, dicit tibi Deus, eme illud. Quid habes venale? Requiem venalem habeo: eme illam.

Lib. 2. c. 15. p. 551. Videte, quantis cœlum impendijs emerent ij, qui cœlum viderunt: nos ſtultiſſimi rerum æſtimatores, quoties vel panis fruſtillo, vel *vili Seſtertio*, vmb ein halben Batzen, vel turpis oblectatiunculæ contemtu ſolo mercari cœlum poſſemus, & negligimus? Revera ſic eſt.

Symbolum Neo-Catholicum Romanum.

In gratiam conſcriptum LAURENTII FORERI Soc. Jeſu, qui tria Symbola edidit Dilingæ, 1622.

ROMA *fidem priſcam jactat, ſed nomine tantum.*
Deſeruit veram: re nova, perfidia eſt.
Dicis habere fidem, quæ tradat ſingula. Quisquis
Pervertit ſcriptam, non habet ille fidem.

MAnipulus exemplorũ R. P. Joannis Faij, Abbatis S. Bavonis. p. 408. Clericus quidam in Synodo Epiſcoporum prædicare compulſus, anguſtabatur, quidnam dignè poſſet coram tot Prælatis Eccleſiæ prædicare. Cùm autem oraret, venit Diabolus & dixit ei. Quid triſtaris? Dicas eis iſtud, & non aliud. *Principes inferni ſalutant Principes Eccleſiæ.* Læti omnes nos gratias eis referimus, quia cum ipſis Prælatis, eorum ſubditi ſimul offeruntur nobis, & per eorum negligentiam devehitur

totus mundus. Invitus quidem dico, sed per Deum coactus. Respondit Clericus: mihi, si narravero, non credetur. At ille tangens maxillam ejus: ecce, inquit, signum, nigredo insolita faciei tuæ, hanc antequam prædices, non tangas: post prædicationem aqua benedicta delebis. Processit ille prædicaturus, & mirantibus cunctis cum signo indito faciei, quæ jussa sibi fuerant, recitavit, & omnium corda ad horrorem maximum commovit.

Hæc acta sunt Parisijs anno ab Incarnatione Domini 1248. quæ cum nobilis adolescens Thomas de Aquino nomine vereretur, Ordinem intravit Prædicatorum Bononiæ. Cantipratanus de Apibus l.1. c.20. p.80. 81.

Epistola Concilij Pisani ad Maximilianum I. Imp. fol.61.

Gravissimis notorijsque criminibus ad scandalum usq; manifestissimum, misella Ecclesia opprimitur, ut, nisi protinus occurratur, naufragium factura proculdubio videatur, spreto Constantiensis Constitutionis præcepto solenni voto & juramento universalis Ecclesiæ. Reformationem tamdiu, tanto cum discrimine tum prætermittere, aut potius contemnere, tum præterea eos, qui pietatis intuitu & promissionis religioni, Spiritu sancto duce, opem ferre studeant, uti rebelles, hostesq; & infideles insequi, quasi jam palam facere querat summus Pontifex nihil magis cordi sibi esse, quam ut olim de subactis hostibus triumphum Julius Cæsar retulit: ita se de subacta dirutaque Ecclesia DEI, id est, de bonis illis membris (quod absit) aliquando triumphare.

Credo in omnes Sanctos omnipotentes, inprimis in S Franciscum.

I.

In Deorum numerum receptum.

II.

In S. Virginem MARIAM, DEAM.

III.

In Sanctos Angelos (invito Concilio Laodicenor, quod illos invocari vetuit)

IV. Cre-

IV.

Credo in Dominum Deum noſtrum Papam, à quo omnium dogmatum (articulorum fidei) firmitas pendet.

V.

Creatorem Creatoris ſui.

VI.

Divinarum & humanarum Legum caput.

VII.

Credo in Deum patrem, fide tantùm aſſentiente & incerta.

VIII.

De cujus paterna σοφίᾳ ego certus eſſe neſcio.
Credo eadem fide & in Jeſum Chriſtum.

IX.

Cujus divinitas à Papæ Romani robore pendet.

Credo lac B. Virginis non fuiſſe à natura productum, ſed de cœlo miniſtratum: Mariale parte 2. p. 135 de nativ. Mariæ ſerm. 5.

(Lucas Brugenſis Orat. 3. p. 42. lac non de terra, ſed de cœlo.)

Credo cum Franciſcanis, pretioſum Chriſti ſanguinem in triduo paſſionis, dum jacuit in terra, indignum fuiſſe Latriæ cultu, alioqui ſtante ſententia Dominicanorum contraria, ſequeretur pelliculam præputij, quæ oſtenditur in Laterano, adhuc eſſe unitam verbo.

X.

Non verè paſſum: Chriſtus enim nihil doloris ſenſit in paſſione, iuxta Imperatorem Juſtinianum & Hilarium: nulla eſt enim communicatio Idiomatum.

XI.

Neque ſolum pro nobis mortuum, quia B. Virgo *ſola* contrivit caput ſerpentis.

Tu caput inferni fregiſti ſola *Draconis,*
Virgineo calcans dira venena pede.

Jure ergò *Redemtrix* noſtra & propriè dici poteſt, & *Reparatrix* Orbis, Anſelm. tom. 3. p. 220. c. 9. de Excellentia B. Virginis.

XII.

Credo Chriſtum ad purgatorium non deſcendiſſe, quod in V. T. fuit vacuum.

XIII.

Non credo in Spiritum Sanctum fiducialiter, ſed fide hiſtorica.

XIV.

Verùm credo in ſanctam Romanam Eccleſiam, quæ caput totius eſt religionis.

XV.

Credo Spiritum Tridentinum, actorem ſimul, reum, teſtem, & Judicem omnium hæreticorum. Credo Eccleſiam ſemper viſibilem.

XVI.

Clericorum omnium communionem.

XVII.

Etiam uxorum.

XVIII.

Pleniſſimam peccatorum omnium per Indulgentias certiſſimas & firmiſſimas remiſſionem.

XIX.

Credo etiam purgatorium, unicum refugium Catholicorum.

XX.

Cujus princeps & hoſpes Diabolus eſt, animarum ibi degentium verus Liberator & Salvator.

XXI.

Credo quoque fide infallibili circa finem mundi Judæos verè habituros Meſſiam.

XXII.

Qui futurus eſt Catholicorum Antichriſtus.

XXIII.

Ex tribu Dan naſciturus (quæ tamen opinio non eſt omninò certa Bellarmino, quia revelatum fuit S. Franciſco, Antichriſtum ex Ordine Minorum fore Monachum.)

XXIV.

Qui Imperium Romanum, etiam Reges Europæos ſit ſublaturus, tres annos cum dimidio regnaturus: Wird nur ein dreyjähriger Winter- und Sommer-König ſeyn.

XXV.

Nullam credo animæ humanæ immortalitatem, exemplo Johannis

XXIII. (quod enim unus Papa credit, omnes credere, & credidisse, & credituros verisimile est.)

XXVI.

Neque vitam æternam. Pars enim magna Christianorum, teste P. Drexelio de æternitate, etiam Catholicorum, Gehennæ & cœli æternitatem esse non credunt: Consideratione nona, conclusione tertia, p. 63.

Explicatio.

HÆc fides (qualis fuit tempore Apostolorum) nunc deest. Isidorus Clarius p. 208.

Nulla nunc fides est Tom. 1. p. 317 b.

Tom. 2. p. 90. Nos nullum veræ fidei vestigium tenemus.

Augustinus Steuchus l. 3. adversus Lutheranos p. 19. Atque utinam ad unguem veterem illam religionem sequeremur, quæ certè & ipsa est, quam nunc habemus, sed multis adémtis, multis oppositis propter sacerdotum tum ignaviam, tum imperitiam, p. 20.

Bellarminus concione 4. de beatitudine cœlesti p. 471. Proinde non modò potentes, sed planè omnipotentes esse illos, quis jure inficiari potest?

Henricus Sedulius in Apologetico pag. 240. Jure sancti vocantur Omnipotentes.

Bellarminus de Christo l. 3. c. 16. Potentiam collatam Christi humanitati in omnes creaturas non esse absolutam omnipotentiam, nec requirere omnipræsentiam.

Hosius de spe & precatione fol. 265. Quid si in sanctos quoque recte credi docet Paulus?

I.

P. Bembus in Historia Veneta l. 4. p. 90.

Sunt enim Sancti omnipotentes, Bellarm. in concionibus p. 471.

Steuchus de donatione Constantini l. 2 p. 223. Petrus & Paulus Dii non sunt, sed servi & discipuli Domini nostri Jesu Christi.

Fortassis S Franciscus est decimus tertius Deus, quod Demadem de Alexandro Magno dixisse refert Ælianus l. 5. p. 111.

II.

Leo x. Turnerus, Carolus Scribanius, Anton. Bonfin. Hung. l. 3. p. 398. Dea magna.

Gott

GOtt der HERR selbsten ist der Jungfrawen Mariæ unterworffen. Zinßbüchlein A.4.b.

Im Sommertheil Legendæ Sanctorum von unser lieben Frawen Himmelfahrt p.502.b. O du Himmel-Göttin. Item: Wann du bist die wolgezierte Wohnung der Dreyfaltigkeit.

Item von S.Georgio fol.322. An dem andern Tag gieng S.Georgius an deß Kayfers Ring/da hõret er schreyen/wer an Jesum glaubt/und an seine Mutter/der soll es sagen offentlich ꝛc.

Sermones de Sanctis Jacobi de Voragine p.335. A Christi justitia licet appellare ad B. Virginem.

P.345. Ipsa enim est, quæ nos suis meritis in atrium principis introducit.

Mariale Bernhardini de Busti part.3.serm.3.de nominatione Mariæ p.225. Quartò licet ad ipsam (Mariam) appellare, si quis à Dei justitia se gravari sentit. Quod significatum fuit Hester 5.ubi dicitur, quòd cum Rex Asverus Judæis esset iratus, Regina Hester ad ipsum placandum accessit. Cui Rex ait: etiamsi dimidiam partem regni mei petieris, dabitur tibi. Ista ergò Imperatrix figuravit Imperatricem cœlorum, cum qua Deus regnum suum divisit. Cum enim Deus habeat justitiam & misericordiam: justitiam sibi in hoc mundo exercendam retinuit, & misericordiam *Matri* concessit, & ideò si quis sentit se gravari in foro Justitiæ Dei, appellet ad forum misericordiæ Matris ejus.

Ingolstatt 1623. in 12. S.Maria zum Blut im Vegezainer-Thal deß Hertzogthumbs Mayland pag.27. O Maria/O Mond/unter dessen Füssen wir ligen/und zu behangen begehren: Zertritt die Schlangen/nicht uns zerbürsche/wo wollen wir hin? Zu dem fliehen wir? Will uns die Sonn der Gerechtigkeit mit jhren grimmigen Straalen todt haben/und erzeigest auch du dich gegen uns als ein blutiger Mann/nicht in deinem bunten Röcklein/sondern gleich als mit einem rauhen Sack angezogen. Ach! O aber ach! Es ist dir nicht möglich/vor der Stund deß Absterbens bistu allwegen erbittlich/Amen.

Durch Johannem Barthol. Schreckenfuchs.

Colonia 1608. in 12. *Gosvinus Spee* in Anagrammatis p.13. Per te ergo, sicque ut nisi tu (Maria) esses próque nobis intercederes, ille tantum abest, ut salvaret, ut per justitiam potius reos ad unum omnes condemnaret. Quod tu, ô Deipara, ut avertas, precamur obnixè. Potens enim tu quippe, repeto es illa

illa *Interceſtrix* noſtra, quæ manum gladio gnati objicis, eandemque arcum tendenti injicis, illaque vera es & mulier exoptata, quæ Virum Chriſtum Deumque emollis nobis, illiusque Juſtitiam in miſericordiam vertis, ut meritò amanda ſis.

Poteſt quis appellare à Dei juſtitia, ad B. Virginis miſericordiam, Jeremias Drexelius in roſis virtutum p. 475 part. 2.

III.

Can. 35. Oecumenius in caput 2. ad Coloſſenſes.

IV.

Extravag. Johan. 22. Capite, Cum inter, in gloſſa fol 34. Credere autem Dominum Deum noſtrum Papam, dictæ Decret. *Lugduni* 1537.

Alterum quaſi Chriſtum, Perpinian. ad Pium IV. orat. 10. p. 294.

Bellarminus de Sacram. l. 2. c. 25.

Auguſtinus Steuchus l. 2. de Conſtantini donatione p. 230. Pontificem (Silveſtrum) conſtat, à pio Principe Conſtantino Deum appellatum: &, audis ſummum Pontificem à Conſtantino Deum appellatum, habitumque pro Deo, & adoravit uti Deum.

V.

Diſcipulus de Tempore ſerm. 3.

Gabriel Biel lect. 4. ſuper Can. Miſſæ p. 21.

Doctor Henrich Lamparter Tom. 2. contra D. Reihing fol. 153. Ob und was geſtalt die Prieſter in einem unachtſamen Büchlein/ Stella Clericorum genant/ Creatores Creatoris genennet werden/ ob es wol nicht viel zu bedencken ꝛc, jedoch iſt auch ſolche Weis zu reden/ ſo gar unartig nicht/ ꝛc.

VI.

Janus Vitalis de Bonifacio VIII.

Eſſet & ut fidei & mundi Bonifacius una,
Inſtituit, Phoca Principe, Roma caput.

Acta Concilii Senenſis p. 57. Sanctiſſimus & beatiſſimus, qui habet cœleſte arbitrium, qui eſt Dominus in terris, ſucceſſor Petri, Chriſtus Domini, Dominus univerſi, Regum Pater, Orbis lumen, ſummus Pontifex, Papa Martinus, &c.

Thomas Bozius Eugubinus de imperio virtutis cap. 10. p. 191. ait, Chriſtum imperium ſuum commiſiſſe Romanis Pontificibus.

Digitized by Google

VII.

Fide Carbonaria. Der Soldaten Bruderſchafft in Augſpurg.

Martinus del Rio, de Timore Dei p. 362. in opere Mariano: Fides mortua bona, ſed imperfecta & informis.

Bellarminus de Juſtificat. l. 1. c. 7. Fides melius per ignorantiam, quàm per notitiam definitur.

VIII.

Perpinianus orat. 4. lib. 2. p. 145. de S. Eliſabetha: quando de tuo in me amore, dum vivo, certa eſſe non poſſum.

IX.

Bellarminus de Sacram. in genere l. 2. c. 25. Omnium Conciliorum, omniumque dogmatum firmitas (& ſic etiam Filii Dei divinitas) pendet ab autoritate præſentis Eccleſiæ.

Videatur Vaſius II. in comment. l. 11. p. 278. & 292. Major pars ſententiam Prædicatorum approbavit, pauci cum Minoribus ſenſere.

X.

Velloſillus in Advertentiis de S. Hilario p. 469.

XI.

Sebaſtianus Fabrinus apud Rutilium Benzonum. Hinc Sedulius in Apologetico p. 186. Cui hæc ſervata victoria eſt, niſi Mariæ?

XII.

Johannes Eccius, in locis de Purgatorio.

XIII.

Quia fides eſt tantum aſſenſus, Bellarm. de Juſtific. l. 1. c. 5.

XIV.

Cardinalis Hoſſius de ſpe & precatione p. 265. b. Ex quo etiam loco nonnulli colligunt, rectè in Symbolo dici poſſe, Credo *in* ſanctam Catholicam Eccleſiam.

Auguſtinus Steuchus adverſus Lutheranos l. 2. p. 7. b.

XV.

Iſidorus Clarius tom. 2. p. 186. Sed nunc optimi quique *mores* ab Eccleſia tolluntur.

XVI.

Exorciſtæ opus habent ipſi potius, ut Dæmones, quorum operibus pleni ſunt, ab eis ejiciantur. Iſidorus Clarius tom. 1. p. 119. b.

Fran-

Franciſcus Spinula Mediolanenſis Epigram. l. 3. p. 85. in ſenſum contrarium recurrens.

Progenies bona ſunt Monachi, non noxia curant,
Turpia devitant, non male conveniunt.

Eunapius de vitis Philoſophorum vocat Monachos ἀνθρώπους μὲν κατὰ τὸ εἶδος, ὁσίους δὲ βίου ἀνυπεύθυνους.

XVII

Clemens I. Epiſtola 5. Tomo 1. Conciliorum Crabbe p. 26.

XVIII.

Perpinianus lib. 3. orat. 5. p. 161. Qui anno Jubilæo ad D. Jacob. adeunt, remiſſionem omnium pœnarum conſequuntur, quas poſt mortem in igne purgante perſolvere deberent.

Vide Urbis Romæ admiranda p. 186. de Iubilæo Franciſci Schotti & Capugnani.

In Roſario Conradi Sittardi fol. 119. Täglich Indulgents, die zu Rom in etlichen Kirchen zu gewinnen ſeyn. *Coloniæ* 1605.

Bey S. Maria Scala cœli, alle Tag zehẽ tauſend Jahr Ablaß/ bey S. Maria Annunciata gleich ſo viel Ablaß/ bey S. Bibiana acht tauſend Jahr Ablaß/ und ſo viel Quadragen.

Manuale Foreri de Luthero p. 589. Lutherani cum cœnam ſuam diſtribuunt, non niſi panem & vinum populo diſtribuunt, ſine ullo vero Sacramento. In pœnitentia non magis à peccatis abſolvunt, quàm ſi pſittacus illa abſolutionis verba pronuncia-et.

D. Keller tom. 2. p. 587. Die Prædicanten/ als pur lautere Layen/ können das Brot nicht beſſer conſecrieren/ als der Meßner.

Pag. 659. Habt nicht mehr Weyh als ewre Weiber.

XIX.

Johannes Buddius in der Wallfahrt ins Fegfewr p. 113. Darinn beweiſet Gott noch in der Höll Barmhertzigkeit.

Joh. Buddius in der Wallfahrt ins Fegfewr p. 86. Ich (Maria) bin auch aller deren Mutter die im Fegfewr ſeyn.

In Legenda Sanctorum Wintertheil p. 148. Im Fegfewr iſt Frewd und Trauren/ und ich ſahe viel Menſchen in Frewden/ reichen Betthen/ mit Gold und Reichheit/ die hatten jhre Ruh/ und ſahe etliche ob Tiſch ſitzen und eſſen.

P. 149. Das Fegfewr iſt kalt und warm.

P. 150. Wer vollkommene Rew an ſeinem End hat/ der kompt in kein Fegfewr.

Bellarminus moriturus voluit ire in patriam p. 8. Idem voluit ire in purgatorium p. 10. (de obitu Bellarmini, præclarè ſecum actum iri, ſi ad longum tempus purgatorius ſibi ignis indulgeretur à Deo.) Ergò purgatorium eſt patria.

Ignis infernalis neminem purgat, mundat, aut lavat.

Ignis purgatorius eſt ignis infernalis, ex hypotheſi adverſariorum (videatur magnum Speculum exemplorum tom. 1. p. 729.)

Ergo ignis purgatorius neminem purgat, mundat aut lavat.

Minor, Bareleta ſerm. 36. pag. 83. b. ignis inferni diſtat à noſtro, ſicut ignis materialis à picto in pariete, &c. Dolor Chriſti in paſſione fuit maximus & tamen pœna purgatoria eſt tam dura, quòd excedit dolorem paſſionis Chriſti.

D. Keller tom. 2. p. 269. Es überträgt die Gewißheit deß Himmels allen Schmertzen.

Dionyſius Carthuſianus apud Poſſevinum tom. 2. p. 412. Animas in purgatorio haud certas eſſe de ſua ipſorum ſalute.

NB. Johannes Buddius Wallfahrt ins Fegfewr p. 140. Im Fegfewr iſt kein Pein/ ſondern nur ein Verlangen nach Gott.

Carmelitiſche Schatz-Kammer p. 211. Von S. Thereſiæ Lieb/ die wolt gerne biß an Jüngſten Tag im Fegfewr ſitzen/ und gereiniget werden/ wann ſie nur ein einzige Seel erhalten möcht.

Bäpſtiſche Bulla über die Indulgenz p. 21. Eins könne für das ander ſeiner Geſtalt büſſen und genug thun.

Doctor Heinrich Lamparter wider D. Reihing tom. 2. pag. 652. Die im Fegfewr haben ein gutes Gewiſſen.

P. 654. Die Seelen im Fegfewr haben nicht nur Vergebung der Sünden/ ſondern auch deſſen Verſicherung/ und gewiſſe unveränderliche Zuſag der Seligkeit.

Bellarminus de Purgat. l. 1. c. 13. Purgatorium eſt pars inferni, vel certè locus vicinus.

Lib. 2. c. 11. Ignem purgatorii eſſe corporeum, ejusdem ſpeciei cum noſtro elementari.

XX.

Purgatorii miniſtros Thomas Morus voluit eſſe germanos diabolos, non Angelos.

Johan-

Johannes Buddius in der Wallfahrt deß Fegfewers p.50. Der Richter antwortet/ dir wird gebotten/ du Teuffel / daß du sie solt fegen/ biß sie rein werden.

P.82. Da ist der Teuffel Angriff.

Jacobus de Voragine in aurea Legenda, in commemoratione omnium defunctorum fidelium p.131. Circa secundum, *per quos* scilicet purgantur? sciendum, quòd illa purgatio & punitio fit per malos, & non per bonos.

Hieron. tom.4. in Ezech. c.30. p.426. neque enim boni sed mali angeli tormentis præpositi sunt.

XXI.

Bellarm. de Pontif. Rom l.3.c.2. Antichristum à Judæis pro Messia recipiendum.

XXII. XXIII.

Bellarm.l.3.c.12.de Romano Pontifice.

Fr. Sedulius l.2. Apolog.p.122.adversus Alcoranum Franciscanor.

XXIV.

Bellarm. de Rom. pont. l.3. c.16.

D.Henricus Lamparter wider D. Reihing/ to.2. p. 650. der Antichrist würd das Römische Reich vnter sich bringen.

D.Keller to.2.p.187.der Antichrist würd dz Röm. Reich/nach seiner Zertheilung an sich bringen/vnd sich auch einẽ Röm. König neñen.

p.204. Der Antichrist würd der Juden Reich wider auffrichten.

P.225. Der Antichrist würd ein Jud seyn.

D.Pistorius im Wegweiser c.14.p.666 vnd hat nie kein Bapst etwas geglaubt/was nit alle fromme vorige Bäpste ꝛc. geglaubt haben.

D.Heinrich Lamparter tom.1.p.231. wider D. Reihing. Auß allen Röm. Bischöffen kan keiner genant werden/welcher die Kirch verführt/ vnd von jhrem Alten Glauben habe abwendig gemacht.

XXV.

Et papa Bonifacius VIII. intravit ut vulpes, regnavit ut Leo, mortuus est ut canis. Stella p.32.

Magnum Speculum exemplorum Tom.2.p.100.

Benedictus nonus, qui simoniacè Papatum invaserat, post ejus mortem cuidam æquo insidenti apparuit, in specie monstrosi animalis, cujus

aures & cauda aſini erant, cætera urſi. Cumq; ille præ timore fugeret, clamavit: noli, ô vir expaveſcere: ſcito me hominem, ſicuti tu es: quia beſtialiter vixi, poſt mortem præferre ſpeciem beſtiæ merui. Ego ille ſolo nomine Benedictus fui qui nuper Apoſtolicam ſedem indignus obtinui. Ad quem ille: Quid habes retributionis nunc, inquit? Uſque ad diem judicij per dumoſa & ſqualentia & ſulphurea loca & fœtida rapiar, poſt extremum verò judicium, corpus meum & animam irrevocabilis olla Gehennæ ſuſcipiet. Poſt hæc verba diſparuit.

Petrus Damianus l. 1. epiſt. 9. Vincentius l. 26. c. 21.

Speculum exemplorum tom. 1. pag. 429.

Refert S. Jacobus de Paradiſo in libro de peccatis mortalibus. Romanus quidam Pontifex fini vitæ appropinquans, Capellano ſuo autoritatem Apoſtolicâ contulit ſe abſolvendi ſub plenaria remiſſione, ut fieri ſolet in anno Jubilæo. Finita confeſſione beneficium abſolutionis obtinuit, obijt. Non multò pòſt apparuit eidem Capellano, vultu mœſtiſſimo & veſte lugubri. Requiſitus an ipſe eſſet Papa defunctus? Reſpondit quòd ſic. Requirit Capellanus: quare tam triſtis appares? Reſpondit, quoniam æternæ morti adjudicatus ſum. Quare inquit Cappellanus, cum tamen beneficium abſolutionis plenariæ tibi confeſſione facta impenſum ſit? Reſpondit defunctus, quoniam *ſupremus judex abſolutionem illam ratam non habuit.*

Coronidis loco libet audire modum interpretandi ſanctam Scripturam, ex Mariali Bernhardini de Buſti Ordinis S. Franciſci.

I. Parte ſerm. 5. de Conceptione Mariæ p. 58. Gen. 2. ubi Deus Pater dixit, non eſt bonum, hominem eſſe ſolum, faciamus ei adjutorium ſimile ſibi, id eſt ſine peccato: per quod figurativè oſtenditur, quòd primo Adam, ideſt, Chriſto dedit Deus adjurorium noſtræ ſalutis, Beatam Virginem, ſimile ei, ſine peccato. Et hoc eſt quod Bernardus in ſermone de aſſumtione Beatæ Virginis inquit: & quidem ad reſtaurationem humani generis poterat ſufficere ſolus Chriſtus, ſiquidem omnis ſufficientia noſtra ex ipſo eſt, ſed bonum non erat nobis hominem eſſe ſolum, congruum magis eſſet, ut adeſſet noſtræ *reparationi ſexus uterq;*, quorum corruptioni neuter defuiſſet.

pag. 249. III. Parte ſerm. 6. de Nominatione Mariæ. Joh. 19. Stabat juxta crucem Jeſu mater ejus immobiliter, quia alijs ſtellis, ideſt diſcipulis, cadentibus de cœlo, ideſt à fide, ipſa *ſola* ſtetit, juxta illud Hab. 3. Sol & Luna ſteterunt

terunt in habitaculo ſuo: vel ſecundum aliam translationem: elevatus eſt Sol, ideſt Chriſtus in cruce, & Luna, id eſt virgo Maria, ſtetit in tabernaculo ſuo. Sed hæc ſtatio fuit lugubris & dolore plena. Propterea Auguſtin. in quodam ſermone inducit humanũ genus ad Chriſtum loquentem & dicentem, Mihi ridens congaudet Eva, tibi plorans compatitur Maria. Filius quoq; Dei inquit Eſa. 63 torcular calcavi ſolus, & de gentibus non eſt vir mecum, quaſi dicat, ſolùm mater mea mihi verè compaſſa eſt.

Parte III. ſerm. 3. de nominatione Mariæ p. 228. Ipſa quoque Beata Virgo poteſt dicere illud Eſa. 65. antequam clament, ego exaudiam, & adhuc illis loquentibus, ego audiam.

Parte III. ſerm. 3. de Nominat. Mariæ p. 222. Quando Rex Chriſtus ad cœlum aſcendit, ipſa tanquam Regina Eccleſiam gubernavit, quia iſtius Eccleſiæ magiſtra permanſit. Similiter quando Rex Chriſtus alicui faciem ſuam abſcondit, tunc ipſa Regina miſericordiam ſuam maximè oſtendit, quando homo ad ipſam cum devotione cordis recurrit. Ideò illud quod vanæ mulieres docuerunt de Luna, nos exponere poſſumus de iſta Regina, quod habetur Jere. 44. Sacrificemus Reginæ, & libemus ei libamina, ſicut fecimus nos & patres noſtri, & faciamus ei placentas ad colendã eam. Nam ex eo tempore, quo ceſſavimus ſacrificare Reginæ cœli, indiguimus omnibus, & gladio & fame conſumti ſumus: quando autem ſacrificavimus ei, ſaturati ſumus panibus, & bene nobis erat, malum que non vidimus.

Parte III. ſerm 3. de nominatione Mariæ p. 225. Ad iſtam igitur Auguſtam debent omnes tribulati recurrere, quia ipſa neminem ſpernit, ſed benigniſſimè recipit, & ſemper reſidet & expectat ad ſe venientes, unde Thronus Dei appellatur: ideò Apoſtolus Hæbr. 4. adeamus cum fiducia ad thronum gratiæ ejus, ut miſericordiam conſequamur, & gratiam inveniamus in tempore opportuno.

IV. Parte ſerm. 2. de ſacramentis, quæ B. Virgo recepit, fol. 375. Quia igitur officium Ordinum principalium datum fuit Vicario Chriſti, & alijs miniſtris Eccleſiæ, Beata autem Virgo non fuit aſſumta à Domino in miniſterium, ſed in ſalutis auxilium & regni conſortium, & in *Coadjutorium* juxta illud Geneſ. &c.

XII. Parte, ſerm. 2. de Coronat. Mariæ p 984. Poteſt dici per hoc quod dicitur Gen. 3. *ipſa* conteret caput tuũ, oſtenditur victoria virginis ſuper diabolũ, quadruplici Ratione 1. ratione conterentis, cum dicitur,

ipſa

ipſa, quia non fuit vir ſed fœmina. Secundò ratione modi conterendi, quia non percuſſit nec vulneravit, ſed contrivit. Quod enim percutitur vel vulneratur, interdum reſanatur: quod verò conteritur, nunquam ulterius reparatur. Tertiò ratione partis, quam contrivit, quia non caudam, ſed caput, ideſt ſuggeſtionem ſuam. Serpens enim in cauda percuſſus evadit, ſed in capite contritus, nunquam reſurgit. Fecit ergò beata virgo more boni militis, qui lanceam ſuam in capite adverſarij ſui, non in pectore frangere quærit. Quartò ratione perſonæ, quam contrivit, quia non aliquem de parvis dæmonibus, ſed ipſum principem Dæmoniorum contrivit, quod notatur, cum dicitur, caput tuum: ille enim ſerpens, qui Evam decepit, figurabat Luciferum, qui eſt caput aliorum dæmonum. Ipſi igitur benedictæ Virgini ſupplicabat humanum genus dicens illud Eccleſ. 36. tolle adverſarium, & afflige inimicum, & contere caput principis inimicorum noſtrorum: & iterum illud pſal. 9. Conteres brachium peccatoris & maligni, &c.

De Succeſſu Evangelii.

Kurtzer Bericht einer ſtummen Comœdi / ſo auff dem groſſen Reichstag An. 1530. zu Augſpurg nach einer Mittagmahlzeit gehalten. vor dem Hochlöblichſten Kayſer Carolo V. vnd ſeinem Herren Brudern Ferdinando I. darin der Lauff deß Evangelij durch ein ſondere Invention fürgebildet worden.

1. Erſtlich iſt eingetretten ein Mann / mit einem Armb voll Holtz / allerley Gattung / krumb vnd gerad / der hatt auff ſeinem Rücken ein Zettel / darauff ſtund geſchrieben Doctor Renhlin / welcher in Teutſchland einen guten Anfang zu der Hebraiſchen Sprach gemacht / der warff das Holtz in den Saal / vnd gieng darvon.

2. Nach dieſem iſt eingetretten ein Clericus, der hat auff ſeinem Rücken ein Zettel / darauff ſtund Eraſmus Roterodamus, welcher die Catholiſche vnd Evangeliſche Religion etlicher Maſſen vergleichen wolte. Der vnterſtund ſich das krumme Holtz gerad zu legen / vnd gieng auch darvon.

3. Die dritte Perſon ward in Geſtalt eines Mönchs / der hat auch ob dem Rücken ein Zettel / darauff ſtund Martin Luther / der richtet das krumme Holtz ſchlacht vnd gerad / zündet es an / daß es gar in hellen Flammen ſtund / vnd braudt in aller Macht / ließ es brennen / vnd gieng auch darvon.

4. Als-

4. Alsdann kam die vierdte Person auffgezogen / vnd trat auff den Saal / in Gestalt deß Bapsts Leonis, hatte vnter jedem Armb ein vollen Kübel / einen mit Oel / den andern mit Wasser angefüllt / vnd wolte das Fewer außleschen vnd dämpffen. Ohn alles Gefehr schüttet er anstatt deß Wassers den Aymer oder Kübel mit Oel in das Fewer / da ward es noch gröſſer. Muſt es also brennen lassen / vnnd gieng darvon.

5. Endlich kam die fünffte Person in Gestalt eines geharnischten Manns / in gantzem Kürriß / der hatte in der Hand ein bloſſes Schwerdt / wolte das Fewer mit Gewalt dämpffen / vnd schlug mit allen Kräfften darein: je mehr er aber darein schlug / wurd das Fewer je länger je gröſſer. Muste ebenmäſſig vnverrichter Sachen abziehen / darvon gehn / vnd das Fewer wider seinen Willen brennen lassen / wie es dann noch biß Dato brent.

Kurtzer Bericht /
Was da sey vnd heiß / schlecht vnd einfältig glauben.

D. Luther Tom. 6. Jenensi fol. 89. Den rechten Christlichen Glauben hat kein Papist / kan jhn auch nicht haben / sintemal sie nicht glauben / daß sie allein durch Christum die Gnad vnd das Leben haben.

In Examine Ordinandorum Fr. *Francisci Ponissoni* pag. 7. b. *Fides Lutheri est certa persuasio de verbo Domini, nobis divinitus revelato, & certa fiducia, de divinis promissis, cum perfecta obedientia, qua homo sese totum divinæ voluntati submittit.* 1561 in 12.

D. Luther in der Hauſpostill / Dominica *Cantate* pag. 23 b. Was der Glaub sey / nehmlich nicht allein dieses / daß man wisse vnd glaube / es sey wahr / was man von Christo prediget / sondern / daß du dichs auch annehmest / daß es vmb deinet willen vnd dir zu gut geschehen sey. Dann der Teuffel weiß auch / daß Christus gestorben ist / vnd glaubts ja so gewiß als alle Papisten. Aber das glaubet er nicht / daß Christus für jhn vnd jhm zu gut gestorben sey. Solcher Glaub / daß ich michs annehme / vnd du auch dichs annimst / daß es für vns geschehen ist / ist allein deß Heil. Geistes Gab. Wer nun solchen Glauben nicht hat / daß er kan sprechen / Christus ist für mich gestorben / daß ich von Sünden vnd ewigem Todt sol ledig seyn / der ist ein Vn-Christ vnd

bleibt ein Sünder / wenn er sich gleich mit guten Wercken zu todt martert.

Günstiger Leser/es seyn noch nicht hundert Jahr verflossen / daß ein Welscher/mit Nahmen Franciscus Puccius, ein Büchlein im Niderland hat trucken lassen/ daß ein jeder in seiner Religion selig werde: Dann der Glaub sey ein natürlich Ding. Wider welchen Schwarm / drey gelehrte Theologi, als auß den Catholischen Nicolaus Serarius, zu Würtzburg/ auß den Lutherischen D. Lucas Osiander zu Tübingen/ auß den Reformirten Franciscus Junius, zu Leyden in Holland geschrieben/vnd jhn stattlich widerlegt haben/auch erwiesen/daß der Glaub kein natürlich Ding sey/in massen der Herr Christus selbsten Johannis am 6. spricht: Das ist GOttes Werck/ daß jhr glaubet. Vnd S. Paulus Philip.1. Euch ists gegeben/nicht allein daß jhr an Jhn glaubet/sondern auch vmb seinet willen leydet.

Bellarmin. in Iudicio de lib. Concord. c 8. p. 489. Fides in homine est merè gratuitum Dei donũ, non præcedens ab humano arbitrio.

Derselbige Puccius kam auch so weit / daß er den Juden vnd Türcken die Seligkeit versprach.

Potentia Dei nota est gentibus,

Christus est potentia Dei.

Ergò Christus est notus gentibus: das ist/

Die Allmächtige Krafft GOttes ist den Heyden bekant. Christus ist die Allmächtige Krafft GOttes. Dann so ist Christus auch den Heyden bekant.

Hie hat Puccius nit wöllen vnterscheiden vnter der Krafft Gottes der Schöpffung/vnd vnter der Krafft Gottes der Erlösung. Die Heyden haben zwar etlicher Massen eine Wissenschafft gehabt/daß Himmel vñ Erden nit von Ewigkeit seyen/wie Aristoteles vermeint/ sondern von Gott erschaffen worden/ sie haben aber von dem Erlöser/ von dem Herren Messia, wer er sey/wie er heisse/nichts gewust.

Zu dieser vnserer Zeit fragt sichs/weil der Christliche vnd Apostolischer Glaub ein Werck Gottes/vnd nur einer ist/Eph. 4. ob in den drey Religionen/als in der Papistischen/in der Lutherischen/vnd in der Calvinischen einer der schlecht vnd einfältig glaubt/ gerecht vnd selig werde?

Darauff ist zuwissen/daß man erstlich muß berichten/ was da sey vnd heiß/schlecht vnd einfältig glauben? vnd dieweil nur ein Glaub vns in der H. Schrifft gezeiget wird/der Apostolische vnd kein anderer/ so kan

kan man leichtlich schlieſſen / daß nicht ein jede Einfalt GOtt dem HErren gefalle / sondern die allein / welche auff die Schrifft der Propheten vnd Apostel ist gegründet / vnd dieselbige Einfalt läst sich von GOttes Wort nicht abtreiben. Aber die Einfalt / die nicht auff GOttes Wort gegründet / ist kein Glaub / sondern ein blosses Wort / ein perfidia, vnd Eitelkeit.

Damit mans aber desto besser verstehe / wollen wir dieses mit Exempeln erweisen.

1. Wann einer wolte einfältig glauben / Gott vnd die Engel hätten die Menschen erschaffen / vnd wolte den Spruch Mosis zum Beweiß anziehen: Last vns Menschen machen / ꝛc. so wäre diß kein einfältiger Glaub / sondern ein falscher Wahn / sintemahl das Werck der Schöpfung ein Werck Gottes ist / das keiner Creatur zusteht. *Gen. 1.*

2. Oder wann einer wolte einfältig glauben / Christus vnd S. Maria hätten das menschlich Geschlecht / von Sünd / Tod / Teuffel vnd Hell erlöst / ꝛc. so wäre das auch kein simplex fides, kein wahrer / kein einfältiger Glaub. Dann der Herr Christus hat allein die Kelter getretten / Esa. 63. Christus in opere redemtionis non admittit socium vel sociam, Christus erkent im Werck der Erlösung kein Gehülffen / es sey Mann oder Weib / Er ist vnd bleibt allein der Immanuel, Θεάνθρωπος, wahrer GOtt vnd Mensch.

3. Wann einer wolt einfältig glauben / Christus vnd Maria weren die zwo Laiter / die vns in Himel brächten / das wäre kein Cathol. noch Apostolischer Glaub / sondern ein falscher Wahn. Man gibt zwar für im Bapstum / daß auff eine Zeit S. Franciscus habe zwo Laitern gesehen / ein rothe / vnd ein weisse: vnd als S. Francisci Jünger wolten durch Christum als durch die rothe Laiter in Himmel auffsteigen / hab es sich begeben / daß sie wiederumb zurück herab gefallen / vnd keiner durch Christi Laiter hinauff steigen mögen. Welches als S. Franciscus vermerckt / vnd eine Stimm gehört: sage deinen Brüdern / daß sie durch die weisse Laiter hinauff steigen / da die Jungfraw Maria oben ward / seyn die Mönch cum facilitate, gar leicht durch die Jungfraw Mariam in Himmel kommen. Dieser einfältige Glaub ist kein Glaub / sondern ein Abgötterey / ein verdamlicher Wahn / da man wider Gottes Wort / einen andern Weg in Himmel / als durch Christum machen wil.

4. Wann man wolt einfältig glauben / wie Bellarm. de Sacramentis

in genere l.2.c.25. Omnium dogmatum firmitatem pendere ab autoritate præsentis Ecclesiæ, alle Artickul deß Glaubens kommen her / vnd hangen an dem Ansehen deß Bapsts/das ist/ die Artickel deß Glaubens müsse man glauben/weil sie der Bapst glaubt / vnd wann der Bapst etwas anders glaubete/ so müste die gantze Christenheit solches glauben. Als zum Exempel/ der Bapst glaubt / die Laien sollen nur vnter einerley Gestalt das Nachtmal empfahen : Darumb so ist es recht. Vnd was ein Bapst glaubt/das haben alle seine Vorfahren geglaubt: Vnd was der Bapst noch glauben wird/das muß die gantze Christenheit glauben. Es ist im Franckenland ein stattlicher vom Adel / vnd zwar ein Teutscher Herr gewesen / der sich offentlich bey einer Mahlzeit vernehmen lassen: Ob schon das heilig Vatter vnser were von Christo gemacht vnd zu beten befohlen worden : tamen hoc non obstante, dem sey wie jhm wölle / daß er vngeacht / wann der Bapst ein newes Vatter vnser oder Gebet machen thät/ vnd dasselbig männiglich zu sprechen geböte/so wolt er der Kirchen zu Ehren/ gehorsamen vnd gefallen / das alte Pater noster fahren lassen / vnd das newe behalten. Dieser einfältige Glaub wurde Christo auff das häfftigste zu wider seyn / jhme durchauß nicht gefallen / sondern es würde ein rechte perfidia vnd Meinaid seyn / vnd mit dem hellischen Fewer gestrafft werden.

5. Also wann einer in Sterbensnöthen wolt einfältig glauben vnd sagen / wie Bonaventura in seinem Psalter : in deine Händ/ O Fraw/ befehl ich dir meinen Geist/ du hast mich erlöset/ rc. So wäre das kein Glaub/sondern ein perfidia, ein Aberglaub/vnd falscher Wahn. Dann wie der HErr Christus am Creutz gestorben/ vnd seine heilige Seel keiner Creatur / sondern seinem himmlischen Vatter in seine Händ befohlen / vnd wie S. Stephanus, vnd andere heilige Martyrer / in Christo seyn selig abgeschieden : Also sollen alle Rechtglaubige in Todesnöthen jhre Seel GOtt allein / vnnd nicht der Jungfraw Mariæ zu trewen Händen befehlen.

6. Gleicher Gestalt/ wann einer wolte einfältig glauben / das gesegnete Brod im Heil. Abendmahl were die Gemeinschafft deß Leibs vnnd Bluts Christi / vnnd daß einer eben so viel sub una, als sub utraq; specie empfienge / so wäre diß ein falscher Wahn/ vnd kein rechter Glaub. Dann S. Paulus nennet das gesegnete Brod im H. Abendmal eine Gemeinschafft nicht deß Bluts/sondern deß Leibs, vnd wiederumb nen-

nennet er den geſegneten Kelch eine Gemeinſchafft nicht deß Leibs/ſondern deß Bluts Chriſti.

Es ſchreibt Bellarm. de Euchar. l. 4. c. 27. Poteſt tolli panis, modò detur calix: Es kan im H. Abendmal das Brod (oder der Leib Chriſti) abgeſchafft werden/wann man allein den Kelch (oder das Blut Chriſti) behälte. D. Luther tom. 3. Jen. p. 530. b. Der Churfürſt Friederich ſagt: Haben ſie Macht vns den Kelch zu nehmen/ſo mögen ſie vns auch wol das Brodt nehmen/vnd nichts vom Sacrament laſſen.

D. Luther tom. 1. Jenenſ. pag. 338. Doch wolt ich gerne wiſſen/wer jhnen die Gewalt gegeben hat ſolches zu thun: Mit der Weiß möchten ſie vns auch die andere Geſtalt nehmen/ vnnd die leydige Monſtrantzen für Heiligthum zu küſſen geben/zuletzt alles was Chriſtus eingeſetzt hätte/auffheben.

Hilff ewiger Gott/ſol das ein einfältiger Glaub ſeyn? Ja es wäre ein grande Sacrilegium, ein groſſer Kirchenraub/wie in jhrem jure Canonico auß Gelaſio geſchrieben ſteht.

Derowegen muß ein einfältiger Geiſtlicher Glaub auf Gottes Wort ſtehn vnd bleiben/ſonſten iſts kein Glaub/ſondern ein falſcher Wahn.

7. So iſt auch bekant/daß man im Bapſthum offentlich lehret/der Menſch werde nit allein durch den Glauben an Chriſtum auß Gnaden ſelig/ſondern auß den Wercken gerecht vnd ſelig. Adultis meritum Chriſti non ſufficit, ſed neceſſe eſt, ut ad meritum Chriſti addant meritum proprium: Chriſti Verdienſt iſt dem Erwachſenen (vnd alſo den Simpliciſten/wie mans nennt/vnd Einfältigen) nicht gnugſam/ſondern es iſt vonnöthen/ daß ſie zu dem Verdienſt Chriſti/auch jhr eigen Verdienſt ſetzen. Welcher das einfältig glaubt/ der hat keinen Chriſtum/ keinen Glauben/ keine Seligkeit. *Scholaſtici.*

Hat Bellarminus jemahlen etwas löblichs vnnd Chriſtliches geſchrieben/ ſo hat er ein monumentum ære perennius, jhm ein ewiges Lob erlangt/ wann er geſchrieben de Juſtificatione lib. 3. cap. 8. *Fides non eſt, niſi Verbi Divini Autoritate nitatur*: Diß kan kein Glaub ſeyn/ was nicht auff GOttes Wort gegründet/ vnnd durch deſſen Anſehen beſteht.

In deß Petri Canißij Teutſchem Catechiſmo/ ſo zu Wien Anno 1596. bey Leonhard Formica getruckt/ ſteht die Frag/ was heiſt Glaub? Antwort. Es iſt ein Tugend von GOtt eingegoſſen/ welche durch

das Göttlich Liecht den Verſtand deß Menſchen erleuchtet / daß er feſtiglich beyfällt allem / was Gott offenbaret / und dem Menſchen durch ſeine Kirchen zu glauben fürgeſtellet / es ſey gleich ſolches in der Heiligen Schrifft außdrücklich begriffen oder nicht.

Es iſt aber auch der einfältige und ſchlechter Glaub nicht nur eine bloſſe Wiſſenſchafft (wiewol Bellarminus ſagt / der Glaub ſey vielmehr ein ignorantia als ein notitia, ein Unwiſſenheit als ein Wiſſenſchafft) und Beyfall / ſondern es gehöret auch darzu fiducia, πεποίθησις, πληροφορία, wie es Gottes Wort nennet / ein kindliches Vertrawen / und gewiſſe Zuverſicht: adde ad hoc ut credas adhuc, quòd per ipſum tibi peccata remittuntur, wie Bernhardus davon redet / ein Special-Glaub / welchen die Papiſten verachten und verlachen.

Bellarm. de Iuſtific. l. 1. c. 7. p. 303. Fides melius per ignorantiam, quàm per notitiam definitur.

Nun faſſen die Simpliciſten das / was ſie von den Papiſten hören.

Bellarm. de ſacram. in generel. 1. c. 2. vocat opinionem temerariam.

Vom Special-Glauben hört man im Bapſtthum nichts / ſondern er wird als ein Ketzerey verdamt. Darum ſo können den Special-Glauben ſie auch nicht faſſen. Wo nun kein Glaub iſt / da iſt es unmüglich Gott gefallen. Und wie will ſich ein ſolcher Simpliciſt oder Ignorant zu Zeit der Anfechtung und in Todesnöthen tröſten?

Und da gehet es nicht an / daß ein ſolcher Einfältiger ſagen wolte / wie Thomas von Aquino, als er ſterben wolte / und die Bibel bey jhm hatte / ſprach er: Ego omnia credo, quæ ſunt in hoc libro ſcripta: Ich glaub alles / was in dieſem Buch geſchrieben ſtehet: Kan nicht der Teuffel auch ſagen: Ego omnia credo, quæ ſunt in hoc libro ſcripta. Notitia & aſſenſus ſunt etiam in Diabolis. Daß die Stück / ſo in Gottes Wort ſeyn auffgezeichnet / warhafftig geſchehen ſeyn / das müſſen auch die Teuffel mit jhrem Beyfallen bezeugen.

2.

Von dem Calviniſchen einfältigen Glauben.

DEr Calviniſche Glaub iſt noch enger eingeſpannt / dann da gibts lauter Particularitäten und Zweiffel: Als / der gröſte Theil der Welt iſt abſoluto decreto von Gott verdamt: Wie kan dann einer gewiß und vöſtlich ſubſumirn: Ich bin auch ein Stuck der Welt. Ergò ſo bin ich abſoluto decreto von Gott verdamt.

Widerum /

Widerum/etliche Getauffte werden widergeboren / und endlich ſelig. Ich bin getaufft / Ergò ſo bin ich widergeboren/und werde ſelig.

Zu dem glauben die Einfältigen alle im Calviniſmo, der HErr Chriſtus ſeye mit ſeinem Leib ſo weit von dem Abendmal/ als weit der Himmel von der Erden. Wie kan dann ein Einfältiger ſich etwas tröſtlichs zu Chriſto verſehen?

A particulari non fit ſubſumtio.

Im Articulo von der Perſon Chriſti ſeyn die Calviniſten mit den Papiſten gleich.

In Bibliotheca SS. Patrum Symmachus Epiſcopus Romanus in Apologetico adverſus Anaſtaſium Imperatorem: In Chriſtum credit, qui in integrum Chriſtum credit, non in ſemi-Chriſtum, & ideò non in Chriſtum, quia Chriſtus non niſi integer: integer autem non eſt hujusmodi. Der Bapſt Symmachus ſagt zu dem Kayſer Anaſtaſio: Der jenige glaubt ſchlecht und gerecht an Chriſtum/der an den gantzen Chriſtum glaubt/vnd nicht an den halben Chriſtum/und derowegen nicht an Chriſtum/ dann Chriſtus iſt gantz: Auff dieſe Weis iſt er aber nicht gantz. *Tom. III. p. 104.*

Verus Chriſtianus eſt myſteriorum divinorum admirator, non rimator, Ein rechter Chriſt verwundert ſich zwar über die hohe Geheimnuſſen Gottes/er unterſteht ſich aber nicht die hohe Sachen außzugrüblen/ und thut wie der alte Durandus pflegte zu ſagen: Motum ſentimus, modum neſcimus, præſentiam credimus: Die Bewegung im Hertzen fühlen wir/wie es aber zugeht/die Weis wiſſen wir nicht/ dannoch glauben wir die Gegenwart. *Luc. 1. τῶν ἐμῶν τότε;*

8. Endlich wann ein jeder in den drey Religionen/der einfältig glaubt/gerecht und ſelig wird/ſo wird der Abfall von dem wahren/ rechten und einigen Glauben ſehr gemein werden/und wird geſchehen/ was man dem Bapſt Liberio die Schuld gibt/quòd exilii tædio victus in hæreticam pravitatem (*Ary*) ſubſcripſerit: daß er deß Elends ſey überdrüſſig worden/und der Arianiſchen Ketzerey hab unterſchrieben/ welches in der Oeſterreichiſchen/Steyrmärckiſchen Verfolgung auch geſchehen/in dem viel Hertzen anfänglich wegen deß Glaubens auß dem Land gezogen/ aber endlich überdrüſſig worden/ ſich widerum zu den Egyptiſchen Töpffen begeben/vom Glauben abgefallen. Von denen kan man nicht ſagen/daß ſie einfältig geglaubt haben. Darum muß *Hieron. in Chronico ad annum Chriſti 352.*

ein

ein wahrer Christ/mit deß Heiligen Geists Beystand/περιγενώ- seyn/ er fall wie er wölle/so behält er/in Krafft deß Heiligen Geists/endlich den Glauben/wanns wol oder übel zugehet/in Angst und Noth/in Ehr und Schand/biß an sein seliges Ende/und bleibt also durch Krafft deß H. Geists/in Gedult und wahrer Beständigkeit/ bey seinem Wort zu der Seligkeit/Amen.

3.

Von dem Lutherischen einfältigen Glauben.

D. Luther in der Außlegung deß Evangelij am H. Ostertag. pag. 4. b. Ja(spricht dein Hertz)warum wiltu dichs annehmen? Bistu doch ein Sünder? Da lerne/daß du also sagest/ein Sünder bin ich/das ist wahr/ich will aber darum nicht verzweiflen: Dann Christus ist kein Sünder/deß will ich je geniessen sintemal er für mich gestorben ist/und aufferstanden. Wiltu aber daran nicht zu frieden seyn/so sicht es mit jhm auß/und frag/wa er mit meinen Sünden sey hinkommen/ob er sie nit hab tragen und wegnehmen können/ sondern wider auff mich hab ablegen müssen? Wer also den Teuffel kan abweisen/auff den HErrn Christum/an welchem er das Maul verbrennet hat/der ist genesen.

Cyrillus Hierosolymitanus catech. 4. p. 30. 31. Necesse est enim de divinis & sanctis fidei Mysteriis, neq; sine sacris Scripturis temerè quidquam tradere, *neque simplici credulitate* & verborum apparatu circumferri: neque mihi hæc dicenti *simpliciter credas*, nisi demonstrationem enunciatorum ex S. Literis accipias. Salus enim ipsa fidei nostræ non ex commentitia disputatione, sed ex demonstratione divinarum scripturarum est.

Gerson Tom. 1. de nuptiis Ecclesiæ p. 8, Sunt quibus vinum S. Sapientiæ & odor ejus vertitur in abominationem, quorum ista vox est: Quid ad nos sermo de Fide? Satis est, quòd Christiani sumus. Credimus sicut parentes nostri *in simplicitate bona*, hoc sufficit & satis est: qui est scrutator Majestatis, opprimetur à gloria, nec opus est altiora se quærere. Dicuntur hæc ne dum à simplicibus & idiotis, sed à magnis Prælatis, quibus ex officio competit paratos esse debere ad satisfactionem omni poscenti rationem de ea, quæ in eis est, fide.

De

De Flagellantibus.

Conferi Praco Maſtigophorus pag. 131. Der erſte Flagellant vnd bewuſte Gaisler/oder Diſciplinant/iſt bey mir der/welcher geſagt hat/ ὑπωπιάζω τὸ σῶμά μου.

Pag. 360. Opera pœnitentiæ (Flagellatio) apud Deum non ſolùm omnis generis cœleſtia dona & gratias, ſed etiam coronam & mercedem vitæ æternæ *merentur*.

Fructus, quibus dignoſcuntur hæretici per *F. Iohannem Fabri, ab Heilbrunn, &c.* Anno 1551. E. 4.

Flagellantes

Iſti ad 40. annos peragrarunt mundum, & ſeipſos flagellabant, dicebantque quòd hæc eorum Flagellatio potior eſſet ad delenda peccata, quàm confeſſio, imò meliorem reputabant martyrio, quòd ipſi ultrò ſanguinem fundebant, martyres verò ab aliis hoc paterentur. Illi Flagellatores fuerunt in civitate Wimpinenſi, quemadmodum lapis erectus ante portam civitatis teſtatur (vor dem Speirer Thor) ibi enim ſcriptum ſeu ſculptum habetur. Anno Domini 1249. feria ſecunda Pentecoſtes fuerunt hîc flagellatores, docebant aquam benedictam nihil plus habere virtutis aut efficaciæ, quàm non benedicta, vocantes aſperſorium aquæ benedictæ, clavem mortificationis & cantica Eccleſiaſtica, canum ululatum: Baptiſmũ aquæ jam ceſſaſſe, mutatumq; eſſe in baptiſmum ſanguinis, Confirmationis ſacramentum ridebant, Ordinem ſacrum contemnebant, Veritatem Sacramenti altaris negabant, Sacramentalem Confeſſionem ſubſannabant, Unctioni extremæ detrahebant, & quòd poſt hanc vitam non eſt aliquod animarum purgatorium, nec vivorum ſuffragia proſunt defunctis, &c.

Chronicon Alſatiæ Bernhard Hertzogen/Hanaw-Liechtenbergiſchen Amptman zu Wördt. Straßburg 1592.

Von der Statt Straßburg lib. 8. cap. 20. pag. 120.

Anno 1349. Vierzehen Tag nach Johannis kamen gen Straßburg über 200. Geißler/die haben ſolche Ordnung vnd Gewonheit wie nachfolgt. Erſtlich hatten ſie gar köſtliche Fahnen mit Sammet vnnd Seiden/auff acht oder zehen/vnd ſo viel gewundene Kertzen/die trug man jhnen für/wo ſie in die Stätt oder Dörffer kamen/da lutte man mit allen Glocken/vnd die Geißler giengen den Fahnen nach/je zween vnd

zween mit einander/und hatten alle Mäntel an/und Hüt mit rothen Creutzen/und zween fungen voraus/und die andern all hernach / und ihr Gesang was dieses Inhalts:

Nun ist die Bottefahrt Hr Gr dir so angenehm/
Als da Christus selbst ritt gen Jerusalem.
Er führt ein Creutz in seiner Hand/
Nun hilff uns lieber Heyland.
Nun ist die Bottefahrt also gut/
Hilff uns Hr Gr durch dein heiligs Blut/
Das du am Creutz hast vergossen/
Und uns im Elend gelassen.
Nun ist die Straß also bereit/
Die uns zu unser lieben Frawen treit/
In unser lieben Frawen Land/
Nun helff uns der Heyland/
Wir sollen die Buß annemen/
Daß wir Gott desto baß gezemen/
Dort in seines Vatters Reich/
Das bitten wir dich alle gleich/
Auch bitten wir Jesum Christ/
Der aller Welt gnädig ist.

Wann man dise kam in die Stätt oder Dörffer kamen/giengen sie stracks in die Kirchen knieten nider/und sungen:

Jesus ward gelaben mit Gallen/
Deß sollen wir an ein Creutz fallen.

Da fielen sie alle Creutzweis an die Erden/daß es klapperte/ und wann sie anerwelt also gelegen/so hub ihr Vorsinger an und sang.

Nun heber auff ewre Händ/
Daß Gott diesen Sterben wend/
Nun heben auff ewer Arm/
Daß sich Gr über uns erbarm.

Und stunden nachs auff und trieben sie an auff 3. Stund/ alsdann funden sie die Leut in ihre Häuser zum Imbiß/ eines 1ud 20. eines 10. ein jegliches nach seinem Vermögen/ und hetten es ihnen wol.

Negel

Regel dieſes Ordens vnd Bruderſchaffe.

Welcher in dieſe Bruderſchaffe wolte/vnd an die Buß zu tretten begehrte/der muſte 24. Tag darinnen ſeyn und bleiben/vnd muſte alſo viel Gelts haben/daß jhm alle Tag ein halber Batz angebürte/das waren zwölff Batzen/ ſie dorfften auch an niemand nichts geiſchen/ vnd in kein Hauß kommen/man lade ſie dann darein/ ſie durfften auch zu keiner Frawen reden: Welcher aber daſſelbige brach/der knyet vor ſeinen Meiſter/ vnd beichtet es jhm/ da ſatzt jhm der Meiſter Buß auff/ vnd ſchlug jhn mit der Geiſſel auff ſeinen Rucken/vnd ſprach:

Staand auff durch der reinen Marix Lehr/
Vnd hüt dich vor den Sünden mehr.

Sie hatten auch ein Geſatz/daß ſie Pfaffen vnter ein ander erwehleten: Aber jhr keiner ſolte Meiſter vnter jhnen ſeyn noch ander heimlichen Rath gehen. Wann ſie nun wolten büſſen/als nannten ſie das Geißlen/vnd was zum Tag zweymal/früh vnd ſpath/da zogen ſie zu Feld/auff das leutet man die Glocken/vnd giengen je zween vnd zween/vnd ſungen jhr abgemeltes Lied/ vnd wann ſie kamen an die Geißelſtatt/da zogen ſie ſich nackend auß vnd barfuß/ vnd thaten grün oder weiſſe Kleider an/die giengen von der Weiche an biß an die Füß/ vnd legten ſich nider an einen weiten Vmkreis/ vnd wie jeglicher geſündiget hatte/legte er ſich. Was er ein meineydiger Böſewicht/ ſo legte er ſich auff eine Seiten/vnd regte ſeine 3. Finger auff: Was er ein Ehebrecher/ leget er ſich auff den Bauch. Was er ein Vollſauffer/ ſatzet er die Hand an den Mund/ als trancke er: Was er ein falſcher Spiler/machet er mit der Hand/als hett er einen Würffel darinnen/ ſonſt legten ſie ſich auff mancherley Weis/darbey erkannt man waß jeder für Sunden gethan hatte.

Wann ſie ſich nun alle hatten geleget/ſo gieng jhr Meiſter herzu/ vnd ſchritt über einen/ vnd ſchlug jhn mit ſeiner Geiſſel/vnd ſprach/ wie nächſt obgemelte Reimen lauten. Alſo ſchritt er über ſie alle/ vnd über welchen er ſchritte/der ſtund auff vnd ſchritt dem Meiſter nach über die vor jhm lagen/biß ſie alle auff ſtunden/ vnd ſungen dann vnd geißleten ſich mit Riemen/ die hatten vorn Knöpff/vnd Nadlen darin

geſteckt: Und wann ſie ſich alſo geeiſſlet und gelungen hatten/da lag einer unter jhnen ein Brieff/und ſprachen/der Engel hab jhn vom Himmel herab bracht/ und in demſelbigen Brieff ſtunde/wie daß Gott über die Welt erzürnet were/umb der Welt Sünden willen/und wolte ſie haben laſſen untergehen. Da were er gebetten worden von ſeiner Mutter und ſeinen Engeln/daß er ſich ſolte erbarmen über die Welt. Und viel andere Ding ſtunden in diſem Brieff. Und wann der Brieff wurde geleſen/ſo zogen ſie wider in die Stätt/ vnnd ſungen je zween und zween mit einander/und giengen jhren Fahnen und Creutzen nach. Auch wann ſie ſich geiſſleten/was gar groß zulauffen/und das Volck wonnete/und hatten gar groſſe Andacht/daß das einfältig Volck meinete/der Brieff were vom Himmel kommen: Und wann die Geiſtlichen oder Prieſter ſie fragten warumb man erkennen ſolte/daß die Geiſſelfahrt gerecht were/jtem wer den Brieff verſiglet hette/ Da antworteten ſie und ſprachen/ wer die Evangelia verſiglet hette/ und brachten die leut dahin/daß man den Geiſtlern mehr glaubte/ dann den Prieſtern. Und wo ſie in die Stätt kamen/ da kam viel Volcks in jhre Bruderſchafften/die auch Geiſtler wurden. Zu Straßburg kamen etlich hundert Perſonen in jhr Geſellſchafft/die theilten ſich daſelbſten ein/Theil zogen das Land hinauff/und das ander Theil zog das Land hinab/und kam ſo viel Volcks in die Bruderſchafft/ daß es den Kayſer/Bapſt/und die Geiſtliche verdroß. Darum ſchrib der Kayſer dem Bapſt/daß er etwas hierzu bedächte/ſonſten werden die Geiſtler die gantze Welt zu ſich ziehen/dann ſie namen ſich groſſer Heiligkeit an/und gaben für/daß groſſe Zeichen durch ſie beſchehen. Darum trug man zu Straßburg ein todes Kind umb jhren Ring/als man jhr geeiſtlet/und ſie gaben für/das Kind ſolte wider zum leben bigwerden: Es geſchah aber nicht. Dieſe Geiſſelfahrt wehrte wol ein halbes Jahr/daß alle Wochen ein Geſellſchafft der Geiſtler gen Straßburg kamen: Darnach rotteten ſich die Weiber zuſammen/zogen auff dem Land und geiſſleten ſich/dergleichen junge Knaben vnnd Töchter/ daß letzlich Kinds-Köpff vor jhnen fielen/alſo geiſſleten ſie einander. Als man aber letzlichen dieſe Bubenſtuck ſahe/ da redeten die Geiſtlichen auff der Cantzel hierwider/ und wolten letzlich die von Straßburg nicht mehr gegen jhnen leiden/ ſondern wurden jhrer von Tag zu Tag müd/ vnnd luden ſie nicht mehr/ wie zuvor/

zu

zu Hauß: Dann ein grosse Vnordnung entstanden. Dann manches Weib wider ihren Beruff ihren Mann vnd Kinder sitzen ließ/ vnd lieff sie auff dem Land mit der Geisel-Gesellschafft herumb: Dergleichen thäten die Männer/ verliessen jhr Arbeit/ liessen jhr Weib vnnd Kinder sitzen zu Hauß/ Hunger vnd Kummer leyden. **Das war ein schöne Andacht** vnd Heiligkeit/ man merckt auch die Falschheit vnd Betrug damit sie vmbgiengen/ daß der Brieff/ davon sie predigten/ ein Lügen wär/ darumb letztlichen der Bapst die Geiselfahrten verbotten/ vnd gebotte allen Bischöffen/ daß sie in jhren Bistumben alle Geißler solten abschaffen vnd verbieten. Dieser Orden hat gar nichts zu Rom eingetragen/ darumb er billich verbotten worden/ fürnemblich er den andern Geistlichen am täglichen geben vnd opffern auch Abbruch gethan. Zu Straßburg verbott man auch/ daß kein Geißler solte mehr dahin kommen/ vnd wer sich geißlen wolt/ der solt es nit offentlich/ **sondern in seinem Hauß thun**/ vnd sich geißlen/ so viel er wolte. Also nahm die Geiselfahrt ein End/ in einem halben Jahr/ die da solt nach jhrem Fürgeben 34. Jahr gewehret haben.

Es sind vor dieser Zeit auch Geißler herumb gezogen/ als An. 1261. in der Fasten/ da kamen Geißler in Teutschland vnd gen Straßburg/ die hätten sich zu Rom versamblet/ vnd derselbigen waren bey **zwölffhundert**/ die sich geißleten auff dem blossen Rücken/ da fielen zu Straßburg auch etlich hundert zu jhnen die Geißler wurden. Dieselb Geiselfahrt ward/ vnd nahm auch damahls ein Ende zu Straßburg.

Dergleichen kamen An. 1298. auch gen Straßburg 28. Geißler/ in weissen Kleydern/ vnd hätten jhr Angesicht bedeckt mit Beuteltuch/ die geißleten sich vmb die Statt vnd zu allen Kirchen. **Diese Kurtzweil** sol noch in Hispanien gemein seyn.

Chronicon Spirense, autore Christophoro Lechmanno lib. 7. cap. 45 pag. 792. Franckfurt 1612

ANno 1349. In berührtem Jahr ist ein newe Secte der Geißler entstanden/ deren Anfänger man nicht erfahren/ die haben fürgeben/ vnd auch zum Augenschein fürgelegt einen Brieff/ **den ein Engel vom Himmel** zu Jerusalem in Sanct Peters Kirchen gelieffert haben solle/ deß Innhalts/ daß GOTT über der Welt Sünde vnnd Boßheit hefftig erzürnet/ vnnd insonders/ daß die

Christen/ die Sonäg nicht mit gebührlicher Andacht begangen/ am Freytag nicht gefaſter GOtt gelästert/ Finantzeren vnnd Wucher getrieben/ vnzüchtig gelebt/ vnd anders mehr/ darumb Er die Welt wollen laſſen vntergehen: Aber auß der Jungfrawen Maria/ vnnd der Heiligen Engel Fürbitt derſelben verſchonet: Jedoch die Menſchen dieſe Straff vnd Buß verkündigen laſſen/ daß ein jeder 34. Tag in der Feindbe vmbreiſen/ ſeinen Leib geiſſlen/ vnd hiemit GOtt verſühnen ſolle. Hierüber haben ſich etlich hundert Perſonen/ Mann/ Weib vnd Kinder zuſammen rottirt/ vnd ſeyn im Land vmbgezogen. Von derſelbertzeit lichen Weſen vnd Proceſſion findet man weitläuffigen Bericht in der Eliſaſiſchen Chronic/ daß derſelben Sect 200. Perſonen auß Schwaben zu Speyer im Brachmonat An. 1349. ankommen/ auffm Plaſirem Münſter einen groſſen Ring gemacht/ in ihrer Proceſſion alle mit bedeckten Häupt vnter ſich vnnd trawrig außgeſehen/ Geiſſlen von beyden Seiten/ vnd vornen mit eyſen Mentlein in Händen getragen. In dem Tranß haben ſie ihre Kleider abgelegt/ den Leib mit einem Schürtz gegürtet/ vnd mit ſonderbarem Gesang vnd Ceremonien ſich vber den Rücken mit den Geiſſlen blutrüſtig geſchlagen/ ſind darnach auff 3. Angeſicht plötzlich niedergefallen/ haben mit weynenden Augen ihr Gebet verricht/ männiglichen zur Buß vermahnt/ vnd daſſe wider auffgeſtanden/ ob berührten Brieff öffentlich verleſen/ vnnd jederman eingebildet/ derſelb ſey vom Himmel kommen. Zu Speier haben ſich auß der Statt in deren Orden begeben/ vnd ſeynd im Land vmbgeſtrichen. Endlich als man deß Briefs Falſchheit/ ihre vnzüchtige Vermiſchung vnd Boßheit befunden/ hat man ſie auß den Städten vnd Landen außgewieſen.

Contra Flagellantes.

Ioannes Gerſon tom. 1. Operum, Pariſ. 1521. fol. 122.

COnſtat per experientiam, quòd taliter ſe flagellantes non curant de Sacramento Confeſſionis vel pœnitentiæ Sacramentalis, dicentes, quòd hæc flagellatio potior eſt ad delendum peccata, quàm quæcunque confeſſio, imò eam æquiparant nonnulli vel præponunt martyrio: quoniam faciunt, inquiunt, ultrò fundendo ſanguinem proprium, quod ab aliis Martyres pati cogebantur. Formidandum tamen ſtatìm eſt, ne apud perſonas clericales & in locis ſacris cauſet

hæc

hæc pollutio sanguinis, vel excommunicationem vel irregularitatem, vel contaminationem & profanationem in eisdem locis sacris.

I. Lex Christi prohibet sollicitè pœnitentias publicas dandas esse Clericis, Sacerdotibus & Prælatis propter reverentiam status clericalis: quantò minus debent tales personæ suscipere pœnitentias hujusmodi publicas, sicut sunt (ut fertur) multi de numero fe flagellantium, qui licet videantur celare se, tamen cognoscuntur. Similiter dicerentur de personis insignibus in utroque sexu, de servanda insuper verecundia juvenculum & juvenum illic se denudantium, & de non infringenda gravitate virorum, vel autoritate minuenda parentum.

II. Lex Christi si videatur flagella indulgere juxta illud: Eccegeo *psal. 37.* in flagella parati sum: nihilominus circumstantiæ debent apponi, quibus rationibus fiat obsequium nostrum. Una, quod hujusmodi flagellatio fiat judicio superiorum imponentium talem pœnitentiam, & quòd alter fiat & moderatè & sine scandalo, & sine ostentatione ac sine sanguine, juxta traditionem Gulielmi Parisiensis, quem admodum fit hujusmodi flagellatio in religionibus approbatis, & ab aliquibus devotis personis. Sed alter longè videmus in illis, quæ reprobamus, flagella observari.

III. Lex Christi declarata per Ecclesiam, cujus autoritas major est in sua confuetudine, dicente S. Thoma, quàm sit autoritas unius Doctoris, sicut Hieronymi vel Augustini, semper *fectam flagellantum fe reprobavit*, postquam insurgere videbatur in diversis mundi partibus, & hoc de memoria plurium hominum viventium tam in Lotharingia, quàm Alemannia & in Francia pluribus in locis juxta narrationes hominum & Chronicas Franciæ, ac scripturas fide dignas.

IV. Lex Christi frequenter prohibuit multas observantias Beghardorum & Beghardarum, quæ in prima sui introductione prætendebant speciem magnæ religionis ac multi fructus spiritualis in animabus, & exempla salutis atque auteritatis: prohibuit, inquam, propter sequelas multas & malas, quæ sub prætextu fieri sunt inventæ. Non est malum, quod sub illis fieri possit, si non aliquâ speciem haberet in se, propterea fallit hæc argumentatio: proveniunt ex hac secta multa bona, non igitur tollenda vel reprobanda.

V. Lex Christi nec ordinat hominem ad Deum, sed det ad proximum & ad principem seu prælatum suum: propterea non debet qualiscunque ritus intro-

introduci per populos, qui possit causare seditionem vel partialitatem vel superstitionem, sed debent omnia regulatè fieri & ordinatè de mandato & ordinatione superioris, ut nullatenus Ordo hierarchicus confundatur. quod fieret si quilibet ad arbitrium suum posset instituere vel fovere novum ritum sine duce, sine lege stabili, sine Ordine, ubi sunt juvenes & virgines, senes cum junioribus simul in unum, dives & pauper, & illorum turba magna, de quibus ait Ecclesiastes. cap. 1. Stultorum infinitus est numerus.

VI. Lex Christi sufficienter data est in præceptis Decalogi, quorum observatio facta cum bona simplicitate, & ut ita dicatur *grossa fide*, satis est ad salutem præsertim laicorum & popularium, absque nova gravissimorum onerum impositione, juxta illud Christi Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Nec valet si dicatur, quòd populares suscipiunt voluntariè tales flagellationes sine prece pro alio, dum invenitur, quod ipsi divina præcepta liberiùs in multis inde contemnunt. Est enim contumax humana natura, quæ postquam destituta est ab originalis justitiæ statu, cupidius fertur in illa, quæ sunt adinventionis suæ, quàm quæ sunt divinæ jussionis: Et hic est unus superbiæ gradus, quem apud religiosos loquitur Bernhardus inveniri, dum plus gaudent in abstinentia vel oratione particulari spontaneè sumpta, quàm in tota regulari disciplina.

VII. Lex Christi sufficienter ab Apostolis & Sacris Doctoribus explicata, non invenitur tales novitates flagellantium se constituisse prædicando vel aliter, sed potius reprobasse, tanquam suspectissimas & periculosissimas, & quæ vergere possunt in scandalum Christianorum, apud Judæos, Saracenos & Paganos, tanquam lex Christi sit austera, crudelis & insangvinibus, non in miserationibus enutrita.

VIII. Lex Christi docet ex præmissis & similibus multis Prelatos Ecclesiæ, Pastores & Doctores, imò & Principes, quod sectam hujusmodi cruentam & sangvinolentam (Gallicè anglante) studeant & laborent destruere seu compescere, tam bonis prædicationibus & bonis suasionibus, quàm censuris nedũ Ecclesiasticis, sed & temporalibus, more prædecessorum attento, quòd sub hoc velamine ac prætextu pœnitentiæ, fiunt inũmera mala, sicut experti testantur: insurgunt hæreses, vilipendũtur proprij Sacerdotes, contemnuntur cõfessiones, & pœnitentiæ sacramentales, extorquentur dolosis modis pecuniæ, otia, quæ pigros occidunt,

nu-

nutriãtur. Silemus de furtis, de ſtupris & adulterijs, de periculis, quæ ſunt in falſis fratribus & fraudulentis ſollicitationib. ad omne facinus atq; flagitium, ita ut bonis & malis hinc inde ſtatera juſta vel æqua lãce penſatis, mala multò plura quàm bona parturire cognoſcatur, hæc ſecta flagellantiũ *pridem & pluries jam damnata*. Propterea dum repullulat vel excreſcit, toto ſtudio funditùs evellenda, proterendaq; cenſetur. Verum quoniam oportet in hoc malo jam radicato, & quod latiſſimè ſerpit, procedere pedetentim & cautè, dum quæruntur eradicari Zizania flagellatorum hujusmodi, ſimul evellatur & triticum prius ſeminatum boni ſalubrisque Verbi Dei.

Notetur igitur Clauſula quadruplex infrà ſcripta.

Fiat inprimis exhortatio vehemens & crebra de & ſuprà autoritate ſacri Concilij, dum illud eſt: ſimiliter de autoritate Papæ & Eccleſiæ Romanæ, quatenus quilibet habeat promtitudinem animo, parere vel obedire mandatis vel inſtitutionibus ſeu Conſilijs prædictorum: quemadmodum facit egregius & fervidus Prædicator *Magiſter Vincentius*, ſicut patet ex literis propria manu ſubſcriptis, noviſſimè miſſis Conſtantiam &c. Imò ſicut non licet hominem ſeipſũ propria autoritate mutilare vel caſtrare, niſi pro ſanitate totius corporis conſequenda, ſic nec licet (ut videtur) quod à ſe ipſo quis ſangvinem violenter ejiciat, niſi cauſa medicinæ corporalis. Alioqui ſimili ratione poſſet ſe homo cauterizare per ferrum ignitum, quod adhuc nemo poſuit vel conceſſit, niſi forte idololatræ vel falſi Chriſtiani, quales reperiuntur in India, qui ſe putant baptizari debere per ignem 18. *Julij anno Domini* 1417. *Conſtantienſis tempore Concilij*.

Thuanus lib. 59. p. 62. aſſerit, Henricum II. Galliarum Regem immiſcuiſſe ſeſe flagellantium turbæ.

Athenagoras in legatione pro Chriſtianis p. 29. ubi de Dæmonibus agit, ait: Ut nihil dicam de hominibus illis, qui cultris & flagellis nodatis ſe ipſos diſcruciant, nihil etiam de diverſis Dæmonum generibus. Deus certè ad ea, quæ præter naturam ſunt, neminem movet.

P. 32. Verberantur poſt ſacrificium cuncti, multa ſanè hominum millia, viri & mulieres, quomodo autem verberentur, non eſt mihi fas dicere.

Chryſoſtomus in Johannem pag. 283. b. Nec ſi animam dederis, aut ſangvinem fuderis, compenſabis. Non enim ſanguis noſter prode-

rit Christo, ut Christi profuit nobis, aut nostra passio beneficium collatura est Domino, ut Domini passionem nobis contulisse gaudemus.

Iohannes Climacus gradu 22. p. 198. Etiamsi mille mortes pro Christo pateremur, ne sic quidem satisfacere, aut debitum nostrum implere possemus. Alius quippe est Dei, alius servorum sanguis (secundum dignitatem dico, non secundum substantiam.)

S. Brigita Revelat. l. 4. c. 20. Romæ anno 1557. Sunt quidam, qui meritis suis obtinere credunt cœlum, quibus Deus parcit à Diaboli tentationibus ex occulta dispensatione sua. Alij sunt, qui operibus suis satisfacere Deo putabant, pro excessibus suis, quorum omnium error omninò damnabilis est: quia etiamsi quilibet homo *centies corpus suum occideret, non posset Deo unum pro mille respondere.*

Bernhardus super Cantica, serm. 38. p. 925. Peccata tua maxima sunt, & nimium multa. Nequaquam pro tot & tantis, nec si *te excorties, sufficies satisfacere.*

Anselmus tom. 3. de mensuratione crucis p. 188. Si homo mille annis serviret Deo, etiam ferventissimè, non *mereretur ex condigno* dimidiam diem esse in regno cœlorum.

Colonia 1543. *Iohan. Nauclerus* vol. 11. Generat. 45. p. 891. An. 1346. Ubi per Carolum Fratres Mendicantes & Sacerdotes coacti fuerunt desistere, tandē ex devotione Avenionem, ubi curia Papæ erat, profecti sunt: & cū se flagellassent in Ecclesia S. Petri, Clemens VI. volebat eos incarcerare, sed quidam Cardinales eos excusabant; tunc Papa sub pœna excerationis latæ sententiæ, ipsis & omnibus in Christo fidelibus prohibuit, ne de cætero publicis flagellationibus uterentur, sed *pœnitens clam se posset flagellare.*

SENTENTIA SCHOLASTICORUM.

De merito Christi.

Richardus de Media Villa in 3. sent. Dist. 15. art. 1. q. 2. Vult Deus & propter sui honorem & bonum nostrum, ut pro his, quæ voluntate propria committimus vel omittimus, voluntate propria satisfactionem aliquam faciamus.

Petrus de Palude in 4. Sent. dist. 20. quæst. 3. art. fol. 109. b. Sicut pro parvulis sufficit meritum Christi, quia non possunt mereri: *sed*

quan-

adultis non ſufficit meritum Chriſti cum baptiſmo, ſed tenemur *addere meritum proprium.*

1. Corinth. 9. v. 27. ὑπωπιάζω τὸ σῶμά μου.

I.

Auguſtinus tom. 9. de Cantico novo cap. 3. p. 314. Tale ergo jumentum cohibeamus jejunijs. Videeum gubernatorem eundemque viatorem Apoſtolum Paulum, vide illum jumentum ſuum domantem: In fame, inquit, & ſiti, in jejunijs ſæpius caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo.

II.

Primaſius in 1. Corinth. 9. pag. 80. b. Non fingo certamen, aut in vanum pugno, & in ſervitutem redigo, ne forte cum alijs prædicaverim, per abſtinentiam, ut Elias in melote, Eſaias in cilicio, & cæteri in diverſis.

III.

Theophylactus p. 492. b. Indicat eos hic gaſtrimargia, ventriſq; ingluvie detentos, eamque perfectionis prætextu curare ac fovere. Ego igitur, inquit, omnem ſuſtineo laborem, ut ſobriè vivam. *ὑπωπιάζω γάρ*, hoc eſt, pugno. *ὑπώπια* enim dicuntur vulnera, quę ſub oculos infliguntur, dum pugnis contenditur. Certamen igitur magnum & ingens quod eſt adverſus naturam, indicat. Tyrannis enim maxima eſt corporis, & adverſarius, inquit, magnus, ipſum corpus. Simulac verò pugno, dixit, & vulnerum meminit, ſtatim intulit, & in ſervitutem redigo, ut diſcat quod non ſit neceſſe ſtrangulare ipſum, vel ſuffocare, ſed velut effrenem ſervum humiliare atque ſubdere, quod Domini eſt, non hoſtis.

IV.

Oecumenius in hunc locum, p. 308. Non permitto, inquit, ventri aut corpori meo habenas, ſed coerceo illud & ſubijcio: Nam hoc ſibi vult ſubijcio, & in ſervitutem redigo, hoc eſt, domo, ac in modum ſervi redigo.

V.

Rabanus Maurus tom. 5. p. 318. Quod propriè ad Continentiæ dolores & corporale jejuniũ atq; afflictionem carnis pertinet, per hanc ſolam ſe pugilem quendam ſtrenuum ſuæ carnis eſſe deſcribens, nec in va-

varũ adversus eam ictus continentiæ exercuisse designans, sed triumphũ pugnæ mortificatione sui corporis acquisivisse, quo *verberibus* continentiæ, castigatione jejuniorum, gressibus elisò victori, spiritui immortalitatis coronam, & incorruptionis contulit palmam.

S. Franciscus se quotidie flagellabat, Specul. vitæ. p. 117. b. Tantus erat fervor amoris & compassionis S. Francisci ad dolores & passionem Jesu Christi, & in tantum se quotidie pro ipsa passione interiùs & exteriùs afligebat, quòd pro proprijs infirmitatibus non curabat.

Djaboli Gastaldi, Dei tortores Franciscum fortiter verberarunt, Bosquier p. 112. Etiam perfectus religiosus idem quod non cognoscit peccatum suum, castigatur per Diabolum, ut diligenter videat & consideret interius & exterius ea, in quibus offendit. &c.

Iacobus Faber Stapulensis in cap. 3. Coloss. p. 186. Sed âge, inquies, macerationes carnis, ut jejunia, vigiliæ, nuditas, paupertas, ærumnæ, nihili facienda? Nequaquam dixerim, sed quando oportet, sunt carni multipliciter adhibenda, quandoq; ut calcar rebelli equo, ne caro petulescat. Verùm tunc ut equus ob verbera calcarium non pascitur, ita neque ob verbera, præmia senties, sed ex gratia Christi cui per conformitatem insereris, quandoq; etiam non ut calcar. Nam etsi caro non petulescat, hæc illi adhibenda non inficias ierim. Apostolus enim corpus suum hujusmodi castigabat: ne omni ex parte Christo non inveniretur conformis, & sic à consortio ejus excluderetur. Castigo, inquit, corpus meum, & in servitutem redigo, ne cùm alijs prædicavero, reprobus efficiar. Verùm *in illis castigationibus summam suæ salutis non collocabat*, sed in gratia Christi, cui per illa credebat esse conformis, & illum imitari, & imitationis se alijs præbere typum, cuius scopus & veritas Christus. Verum dices, peccator sum, cilitium porto, jeiuno, abstineo, verbera suscipio, oro, lachrymas ubertim fundo, pulveri me voluto, ut Deus mei misereatur. Benefacis, sed tunc optime, cum hæc omnia facis, non te ipsum, non opera tua, sed Deum respicis, nisi cum te peccatorem dicis. Nam in hoc Christo Deoq; contrarius es. &c.

Was

Was von den Wallfahrten nach Jerusalem / zu dem Heil. Grab zu halten sey?

Ein Schreiben

Deß Heiligen Bischoffs Gregorii Nysseni,

so gelebt vmb das Jahr Christi 380.

Vnd auß den Offenbahrungen

Der Heiligen Brigiten / Königin in Schweden/

die gestorben Anno 1373.

Verteutscht durch ELIAM Ehingern.

Deß H. Gregorii Bischoffs zu Nyssa Predigt/

Von denen

Die nach Jerusalem Wallfahrt ziehen.

LIeber Freund / dieweil du mich gebeten / vnd zwar Schrifftlich / als hab ich dir wöllen Antwort geben. Fürwahr die sich einmahl verlobt / daß sie wöllen fromb vnd Gottselig ihr Leben zubringen / halte ich der Mühe wohl wehrt seyn / daß sie allezeit auff die Stimm deß Heiligen Evangelij sehen / vnd gleich wie die jenigen / so etwas nach dem Winckelmaß abmessen / nach demselbigen ihr Abmeß nehmen / vnd für Augen haben / vnd was krumb vnd abwegs / zu recht bringen: Also halt ich darfür / daß es sich gezieme / durch ein rechte Lineam, die nicht abweicht (nehmlich durch die Evangelische Schnur) ihnen zugeeignet / daß sie nach GOtt gerichtet werde. Derowegen weilen etliche vnter denen / die ein einsammes / von andern Leuten absondertes Leben erwehlt / für ein Stück der Gottseligkeit halten / die heilige Oerter zu Jerusalem zu besuchen / in welchen man die Fußstäpffen vnsers HErren Christi siehet / wil die Nothurfft erfordern / auff diese Regel wohl achtung zugeben / vnd wann GOttes Befehl vorhanden solches zu thun / man solches ins werck setze. Wann aber kein Befehl vorhanden / weiß ich nicht etwas fürzuwenden / das wieder Gottes Willen vnnd Befehl ist / vnd jhm selbsten ein Gottesdienst mache.

Fürwahr / da der Herr Christus die gesegnete deß Vatters zu dem

Himmlischen Erb vermahnt/hat er dieselbige nicht vermahnt/daß sie solten nach Jerusalem wallfahren/und dahr die Seligkeiten erjehlen/ hat er den Fleiß zu wallfahrten nicht in sich begriffen. Derowegen soll ein Vernünfftiger wol bedencken ob er das jenige/welches weder selig machet noch zu Seligkeit nütz ist/wölle verlieren. Ja wann es müglich were/so müste es von denen so vollkommlich seyn/nothwendig gehalten werden. Wann man aber der Sach eingsig und mit allem Fleiß nachtrachtet/so befindet man/daß denen/so ein heiliges Leben führen/ein grosser Schad daraus entstehn/und darum hefftig zu fliehen und zu meiden/damit nicht die/so ein Gottseliges Leben fürgenommen/einen Schaden empfahen. Was ist dann für ein Schaden zu gewarten? Es haben zwar jhnen Mann- und Weibspersonen/heilige und ansehliche Sitten fürgenommen: Aber es ist eine sonderliche Art die Weißheit zu erlangen: und werd in einem eingezogenen einsamen Leben recht erhalten/als wann ein unvermischte und unbetrübte Art zu leben ist/da weder die Weiber mit den Männern/noch die Männer mit den Weibern zu Erhaltung der Erbarkeit sich dörffen zancken/Es verhindert aber die Nothurfft zureisen solch scharpffes Aussehen. Dann es ist vonnöthen daß ein Weibsperson ein solche Kyß fürnehme/wo sie nicht einen Schulfen und Aufseher bey sich hat/wann sie wegen Gebrechligkeit ihres Geschlechts auff ein Pferd wird gehoben/und widerumb herabgenommen/und an gefährlichen Oertern gar nicht angegriffen. Es geschehe nun auff mancherley Art/es seye/sie habe gleich einen Bekandten/der ihr diese Dienstleister oder stebestellen/der solches thut/so wird dieses ohne Ergernuß und Tadel und Argwohn nicht wol geschehen.

Dann sie vertrawe sich entweder einem Frembden/ oder einem Bekandten/so hält sie doch nicht das Gesetz der Mäßigkeit und Erbarkeit dieweilen man in den Morgenländern/in Losamentern/Herbergen und in gar viel Stätten/grosse Frechheit und Muthwillen übet/ wie kans müglich seyn/daß in einem so grossen Rauch/die Augen nicht vom Rauch beissig werden? Da befleckt er wird das Gehör/die Augen/das Hertz wird entzündet durch die Augen/und die Ohren schandliche Sachen hören. Ist es auch müglich solche angesteckte Oerter durchwandern/daß eines nicht bewegt werde?

Wie kan aber eines besser und frömmer werden/wann es schon an

Digitized by Google

an dieſe Oerter kompt? Gleich als wann der HErr Chriſtus auff dieſe Zeit leibhafftig an demſelbigen Ort were/ von vns aber were abgewichen? Oder als wenn der H. Geiſt zu Jeruſalem viel häuffiger vnd überflüſſiger were/ vnd zu vns nicht kommen möchte?

Wann man nur auß dieſem/ was vor Augen ſchwebt/ gewiſſe Beweiſungen der Göttlichen Gegenwart/ möchte nehmen/ ſo möcht einer billich meynen/ Gott were vielmehr bey den Völckern in Cappadocia/ als auſſerhalb. Dann wie viel Kirchen vnd Altär haben ſie/ durch welche der Nam Gottes geehret wird. Es ſeyn kaum ſo viel in der gantzen Welt.

Zu dem/ wann die Gnade Gottes häuffiger vnd reicher zu Jeruſalem were/ ſo weren die Sünde bey den Leuten/ ſo da wohnen/ nicht ſo gemein. Nun iſt aber kein Sünd/ kein Laſter zu nennen das nicht im vollen Schwang daher gieng/ als allerley Bubenſtück/ Ehebruch/ Diebſtal/ Abgötterey/ Zauberey/ Neid/ Todtſchlag/ vnd iſt dieſe Sünd ſehr gemein/ alſo gar/ daß kein leichterer Ort zu tödten gefunden/ als bey denen/ die wie das tolle vnvernünfftige Vieh zuſammen lauffen wider jhre Landsleut/ vmb deß ſchädlichen Gewinns willen. Wann nun ſolche Sünde an dieſem Ort verübet werden: Wie ſolt ich glauben/ daß allda Gottes Gnad viel häuffiger/ als anderſtwo/ ſeye anzutreffen?

Ich weiß aber gar wol/ was andere wider das/ ſo geſagt worden/ möchten fürwenden ſprechend/ warum haſtu gelobt/ daß du ſolche Weis wolteſt fürnehmen? Dann wann die Wallfahrt keinen Nutzen mit ſich bringt/ Gott zu dienen/ warum haſtu ſelbſten einen ſo weiten Weg zu Wahfahrten für dich genommen?

Derowegen ſo hören ſie meine Verantwortung. Ich hab müſſen reiſen auß deſſen Befelch der mir Leib vnnd Seel gegeben hat/ an die Oerter da der heilige Synodus vnd Verſamblung der Biſchoff gehalten worden/ zu Verbeſſerung der Kirchen in Arabia/ vnd weilen Arabia mit Jeruſalem angräntzet/ hab ich verſprochen mit jhm zukommen/ mich mit den Biſchoffen vnd Vorſtehern der Kirchen zu Jeruſalem zuberathſchlagen: Dann jhre Sachen waren bawfällig/ vnd bedürfften Hilff vnd Rath.

Zu dem kompt auch/ daß vnſer frommer vnd gottſeliger Kayſer vns erlaubte/ vnd Zehrung auff den Weg gabe/ waren wir verſichert/ daß wir keine dergleichen Gefahr durfften leiden/ die ſonſt andere möchte betreffen.

betreffen. Zu Geferten hatten wir auß Klöſtern vnd der Kirchen/die die gantze Zeit für vns baten vnd faſteten. Darum ſoll vnſer Exempel niemand ärgern/ſondern unſer Rath ſoll ſtatt finden/wann wir rathen das jenige/was wir mit vnſern Augen geſehen haben. Dann eh wir auch dahin kamen/vnd hernacher/haben frey offentlich bekant/ Chriſtus ſey ein wahrer Gott/ſo iſt vnſer Glaub nicht gemindert/ noch durch dieſelbige Reiß verunehret worden: Vnd wir wuſten daß der Sohn Gottes hatte menſchliche Natur an ſich genommen eh wir gen Bethlehem kamen/vnd wir haben eine Aufferſtehung der Todten geglaubt/ eh wir zum Grab kamẽ/vnd wir haben bekannt daß Chriſtus ſey gen Himmel gefahren/eh wir den Oelberg ſahen. Das war diejenige Nutzbarkeit vnſerer Wallfahrt/daß wir auß der Vergleichung befunden/ vnſer Glaub wer viel heiliger als die äuſſerliche Oerter.

Derowegen alle die jhr GOTT fürchtet/ lobet Gott an allen
NB. Orten/da jhr wohnet. Man kommet nicht näher zu Gott wann man wallfahrtet/ſondern an welchem Ort du auch ſeyn wirſt/ſo wird Gott zu dir kommen/allein ſihe zu/daß dein Seel eine ſolche Herberg bekomme/daß Gott in dir möge wohnen vnd wandlen. Wann aber dein innerlicher Menſch wird voller böſer Gedancken ſtecken/ vnd wann du ſchon an der ſtätt Golgata wereſt/oder auff dem Oelberg/ oder bey dem Grab der Aufferſtehung deß HErrn Chriſti/ ſo wirſtu noch ſo weit ſeyn/daß du Chriſtum habeſt ergriffen in deinem Hertzen/ als daß du kaum den Anfang deß Chriſtlichen Glaubens erlangt. Derowegen mein Geliebter/gib den Brüdern den Rath/daß ſie auſſer dem Leib zu dem HErrn Chriſto wallfahrten/ nicht auß Cappadocia nach Jeruſalem. Wann aber jemand uns den Befelch deß HERRN Chriſti wolte fürwerffen/der da ſagt/die Apoſtel nicht von Jeruſalem ziehen/der ſolle ſolchen alſo verſtehen. Dann dazumalen ward die Gnad vnd Außgieſſung deß H. Geiſts noch nicht über die Apoſtel geſchehen. Darum hat ſie der HErr zu Jeruſalem heiſſen verbleiben/ daß ſie vollendet vnd angethan wurden mit der Krafft auß der Höhe. Gewißlich wann die Außgieſſung deß Heiligen Geiſts müſte biß auff vnſere Zeit wehren/ daß der Heilige Geiſt in Geſtalt der fewrigen Zungen ſolte nothwendig ſeyn/ ſo müſten wir alle da ſeyn/ wo die Außtheilung der Gaben anzutreffen. Wann aber der Geiſt blaſet wo er will/ ſo werden alle die da geglaubt haben/

theilhaff-

theilhafftig werden der Göttlichen Gnaden/nach der Maß deß Glaubens/nicht nach der Reiß nach Jeruſalem.

In den Offenbahrungen der H. Brigitæ/im 4. Buch/ am 140. Cap. fol. 410.

Derowegen zu wiſſen/daß die Reiß oder Wallfahrten der jenigen geharniſchten Soldaten von gottloſer Geſellſchafft/ die ſie fürnehmen wöllen nach dem heiligen Grab meines Sohns/ ſo wenig meinem Sohn gefällt/dem warhafftigen Gott/als gefallen hat das Gold welches das Jüdiſche Volck ins Fewr geworffen/von welchem der Teuffel ein geſchmöltztes Kalb hat gemacht. Dann in jenem ſtackt Hochfart vnd böſe Luſt/vnd wann ſie wöllen zu beſagtem Grab wandern/ ſo geſchicht ſolches mehr auß Hochfart vnd Geitz/als auß Lieb vnd der Ehr Gottes.

S. Athanaſius in vita S. Antonii p. 30.

Es iſt nicht vonnöthen/ daß wir wegen deß Reichs Gottes ein Reiß oder Wallfahrt fürnehmen/oder über Meer fahren wegen der Tugend/dann alſo ſagt der HErr das Reich Gottes iſt in euch.

Canones Pœnitentiales.

Ex Statutis Synodalibus Johannis, Adminiſtratoris Eccleſiæ Ratisbonenſis. Bambergæ 1512.

CUm milli Presbytero liceat facere, quod poſſit ſanctorum Patrum regulis obviare, & ſacerdotes Canones pœnitentiales ſcire teneantur, ſine quibus etiam ſacerdotis nomen vix poſſit conſtare. Quatenus ergò circa diſpenſationem pœnitentiæ (quæ licet hodie ſit arbitraria) cautiùs arbitrentur, eoſdem Canones ſtatutis noſtris duximus ſubnotandos.

Primus eſt, quòd ſi presbyter fornicationem fecerit, pœniteat 10. annorum faciat hoc modo, ſcilicet quòd ſit incluſus, ſive à cæteris in aliquo loco remotus, ſacco indutus & humi proſtratus, miſericordiam Dei jugetur implorans, primis tribus menſibus continuis à veſpere in veſperam, pane & aqua utatur, exceptis dominicis diebus & feſtis præ-

cipuis, in quibus modico vino, piſciculis & leguminibus recreetur.

Elapſis autem ſic tribus primis menſibus de illo loco exeat, non tamen in publicum proceedat, ne populus in eum ſcandaliſetur. Et per hoc videtur, quod in publico crimine loquatur. Poſt hoc reſumtis viribus aliquantulum, unum annum & dimidium in pane & aqua expleat, exceptis Dominicis, & aliis præcipuis feſtis, in quibus vino, ſagimine, ovis & caſeis poterit uti. Finito ſic primo anno & dimidio, particeps ſit corporis Dominici, & ad pacem veniat, & ad Pſalmos cum aliis fratribus canendo in choro ultimus recipitur. Ad cornu tamen altaris non accedat, ſed minorum ordinum tantum officia gerat, deinde uſque ad completionem ſeptimi anni tres legitimas ferias, ſcilicet ſecundam, quartam & ſextam, exceptis diebus paſchalibus, in pane & aqua jejunet: ſecundam tamen feriam, uno pſalterio vel denario, ſi ſit operarius, redimere poterit. Et ſic cum ſeptimum annum compleverit, poteſt eum Epiſcopus ad gradum priſtinum revocare, ita tamen, quòd in tribus annis ſequentibus ſine ulla redemtione omni feria ſexta in pane & aqua jejunet. Et eadem pœnitentia imponenda eſt Presbytero de omnibus aliis peccatis, quæ diſpoſitionem inducunt. Probantur autem hæc omnia 82. Diſt. Presbyter, Si fornicationem. Quod intelligunt quidam de ſimplici fornicatione: alii fortè melius ſecundum Ray. de adulterio vel inceſtu, puta quia cognovit conjugatam, conſanguineam vel affinem.

Secundus caſus eſt, ſi Presbyter cognovit filiam ſuam ſpiritualem, quam ſcilicet baptiſavit: vel in baptiſmo vel in confirmatione tenuit, vel quæ ſibi confeſſa fuit, debet pœnitentiam agere 12. annis, & etiam debet deponi, ſi crimen ſit manifeſtum, & peregrinando 15. annis pœniteat, & poſtea Monaſterium intret, tota vita ſua moraturus ibidem. Epiſcopus verò qui talia commiſit, pœniteat 15. annis. Ipſa verò mulier debet omnia relinquere, & res ſuas pauperibus dare, & converſa uſque ad mortem in Monaſterio Deo ſervire. 30. q. Si quis ſacerdos, &c. non debet.

Tertius eſt, quicunque filiam ſuam ſpiritualem vel matrem cognoſcit, 7. annis pœniteat, & ſimiliter ei conſentientes. 30. q. 3. non oportet.

Quartus eſt, qui contraxit cum aliqua, alii deſponſata per verba de præſenti, ipſa dimiſſa 40. diebus in pane & aqua, & ſequentibus 7. annis pœniteat, Extra de ſpon. duo accepiſti.

Quintus

Quintus eſt, qui cognoſcit duas commatres vel ſorores, ſive uxor vivat, ſive non, ad minus 7. annis pœniteat, licet plus deberet 30. q. 4. Si Presbyter.

Sextus eſt, *qui cognoverit Monialem* ſive devotam, 10. annis pœniteat, & ſimiliter ipſa ſecundum formam traditam, 27. q 1. de filia, &c. devotam. In quorum primò C. dicitur, quòd ſi filia Epiſcopi vel Presbyteri vel Diaconi poſt votum ſolenne contraxerit matrimonium, & non admittatur ad communionem, niſi marito defuncto pœnitentiam egerit. Si autem eo vivente deceſſerit, & pœnitentiam egerit, & communionem petierit, tantum in fine vitæ recipiet eam. In ſecundo C. dicitur, quòd devota peccans, non eſt recipienda in Eccleſia, niſi peccare deſierit, & deſinens egerit pœnitentiam 10. annis, poſtea recipiatur ad communionem, & antequam in Eccleſia admittatur ad orationem, ad nullius convivium Chriſtianæ mulieris accedat.

Septimus eſt de eo, qui ignoranter cognoſcit duas ſorores, vel matrem & filiam, vel amitam & neptem, pœniteat 7. annis. Qui autem ſcienter, perpetuo privetur conjugio. 34. q. 3. ſi quis cum duabus.

Octavus eſt, quod qui duxit in uxorem, eam quam polluit per adulterium, pœniteat 5. annis. 31. q. 1. Si qua vidua.

Nonus eſt, quòd qui contra naturam peccavit, ſi ſit Clericus, debet deponi, vel religioni tradi, ſi corrigibilis appareat, ad perpetuam pœnitentiam peragendam. Si verò ſit laicus, à cœtu fidelium uſque ad condignam ſatisfactionem debet fieri alienus. Extra de exce. præ. Clerici. Hoc enim vitium majus eſt, quam cognoſcere matrem 32. q. 7. adulterii & eſt. Aug. Adulterii, inquit, malum vincit fornicationem. Vincitur ab inceſtu fornicatio. Pejus enim eſt cum matre, quàm cum aliena uxore cõcumbere, ſed omnium horum peſſimum eſt, quod contra naturam fit, ut ſi vir membro mulieris, non adhoc conceſſo, uti voluerit. Hæc Aug. Quocunque autem modo tale factum exerceatur, præterquam inter virum & fœminam, ordinatè in vaſe debito, vitium contra naturam & Sodomiticum judicatur, ut dicit Ray.

Decimus eſt, *quòd qui coierit cum bruta*, pœniteat plus quàm 7. annis, & ſimiliter pro inceſtu 32. q. 2. Hoc ipſum & §. ſeq.

Undecimus eſt, quòd Presbyter, qui intereſt clandeſtinis nuptiis, triennio ſuſpenditur, & ſi culpa exegerit, gravius puniatur. Extra. de Clan. deſpon. Cum inhibitio.

Duodecimus eſt, quòd qui votum ſimplex violavit, pœniteat tribus annis 27. diſt. Si vir.

Tredecimus eſt, quòd qui excommunicatus celebraverit, debet triennio pœnitere,, & feria 2. 4. & 6. à vino & carnibus abſtinere, 11. q. 3. de his. de pœna verò degradati celebrantis, habetur diſ. 1. accedens.

Quartus decimus eſt, *quòd homicida voluntarius* ſine ſpe reſtitutionis deponitur, & pœniteat 7. annis, diſt. 50. miror.

Quintus decimus eſt, quòd homicida caſualis pœniteat 5. annis, & hoc ſecundum Ray. ſi culpa caſum præceſſit, aliter non niſi fortè ad cautelam, diſt 50. eos, & duobus C. ſe.

Sedecimus eſt, quòd ſi quis fecerit homicidium propter neceſſitatem, pœniteat duobus annis, diſt. 50. C. de his Clericis, quæ licet inevitabilis eſſet, in nullo ſibi imputaretur. 50. diſt. quia te. Quod verum eſt quoad culpam, ſed bonum eſſet quòd pœniteret quoad cautelam, & innocentiam ſuam Eccleſiæ oſtendendam, Extra. de homicidio c. 2. § ult. Et ſecundum Ray. fortè diſtingui poteſt in homicidio neceſſario, ſic in caſuali, ſcilicet utrùm culpa præceſſerit neceſſitatem vel non. ar. diſt. 50. de his no. Extra. de homicid. Interfeciſti. Sed etſi quis per inſaniam committat homicidium, non ei imputatur, 3. q. 4. Judicas. quin etiam qui intuitu diſciplinæ incautè percutiendo occiderit, deponitur. Extra. de homicid. Presbyterum 15. q. 1. Si quis non irritatus. Sed qui ligatum latronem interficit, deponitur, extra de homicid. Suſcepimus. Qui autem latronem occultum occidit, quem vivum comprehendere potuit, 40. diebus non intret Eccleſiam, & alios pœnitere debet Extra. eo c. 2. ubi de hoc dicitur. Qui verò *Paganum vel Judæum occiderit*, pœniteat 40. diebus, diſt. 50 §. qui non odij.

Decimus ſeptimus eſt, quòd *matricida* pœniteat 10. annis ſecundum formam latis apertè traditam 33. q. 2. latorem. Uxoricidæ verò gravior pœnitentia debet imponi. Talis enim & qui Dominum occidit, nunquam equitat, nec vehiculo portatur, nec matrimonium contrahit, uſque ad 10. annos, carnes non comedit, nec vinum bibit, & alia, quæ habentur 33. q. 2. admonere, & C. quicunque. Imponitur autem pœnitentia major Uxoricidæ, non quia illud peccatum ſit gravius iſto ſed quia homines proniores ſunt ad occidendum uxores, quàm matres. Majus enim peccatum eſt occidere matrem, quàm occidere uxorem, ut dicit Bona. in 4. Sententiarum, & communiter omnes Doctores Gul verò

Duran.

Duran. tenet contrarium in Repertorio, pro eo, quod *Vxoricida* imponitur pœnitentia major. Mihi autem magis placet sententia aliorum. Sed qualem pœnitentiã agere debent *qui filios occidunt*? Resp. aut est certum, ipsimet quod scienter interfecerunt, & sic debet eis imponi pœnitentia major, quam pro alio homicidio ar. extra eo. C. ult. in tex. & gl. & de homicidio cum juramento de pe. distinct. 1. aut facta. In hoc tamen casu vir uxorem recuperat, quam coactus abjuraverat, & ipsa pœnitentiam agit secundum arbitrium Episcopi, ita quod si habet alios filios pacificè gubernare possit eos uxor. Extra. e. Intelliximus, quòd si virum non habet, induci debet, ut intret religionem: ad quod si non potest induci, tutius est ei dare licentiam nubendi, ut Extra eo. Veniens. Et hoc quando timetur de incontinentia, aliàs, non ut patet 31. q. 2. in adolescentia. Et si pater sit Clericus, ab officio altaris debet perpetuò abstinere, & ei gravior quam laico, non tamen publica (nisi veniat in publicum) pœnitentia debet imponi, ut extra. de pœn. Quæsitum. Aut certum est, quòd non interfecerunt sponte, nec in culpa fuerunt, sed casu fortuito contigit, & sic districto jure in nullo tenentur a. extra de de homi. ex literis 2. & C. Johannes & C. ult. nisi velint ad cautelam pœnitere. In dubio tamen præsumitur, quod non hoc est certa scientia, sed potius ex incuria provenerit, extra. de præsum. Aut certum est, quòd non exhibuerunt omnem diligentiam quam potuerunt & debuerunt, & sic culpa præcessit casum. Et si sit gravis culpa, ut si posuit puerum in medio utriusque, secundum arbitrium pœnitentiarij, imponitur pœnitentia 5. vel 7. annorum. 50. dist. Si qua fœmina, & c. se, & c. si quis sponte, occulta si sit, occultum, publica si sit, publicum, & major si in lecto suffocetur, quàm si in cunctis, & major Presbytero Græco, quàm laico, ut habetur extra. de pœnit. Quæsitum. Et licet dispensator quoad pœnitentiam, quæ est arbitraria, ut dicitur ibidem, non tamen quo ad ordines propter homicidium, quod est delictum enorme, & indispensabile dist. 50. miror. Si autem culpa, quæ præcessit casum, sit levis, ut si posuit puerum in eodem lecto, longe tamen à se, imponitur pœnitentia trium annorum. Secundum hoc intellige illud extra. eo de infantibus. Monendi ergò sunt parentes, quòd tam tenellos secum in uno non collocent lecto, ne qualibet negligentia interveniente opprimantur & suffocentur, ut 2. quæst. 5. consuluisti. Et hoc modo distingvit Hosti & Ber. extra de infantibus. Quid de illis, qui filios vel servos suos

infantes vel etiam adultos langvidos relegata pietate exponunt, id est, extra ponunt ante Ecclesias, ut aliqui moti misericordia colligant eos? Resp. tales graviter peccant, quia cum ignoretur sæpè consangvinitas expositorum contrahere possunt matrimonium cum sorore vel cum consanguinea, ideo exponens tenetur de hoc peccato pœnitere, & est puniendus, sicut expositus, si scienter cum tali contraheret, extra. de pœnit. officij secundum Hosti. Talis enim secundum Ray. est tanquam homicida judicandus, qui hominem sibi ita cõjunctum periculo mortis exponit. Consideratis tamen circumstantijs, & utrum ob hoc mors secuta fuerit, vel non fuerit, pœnitentia moderanda erit. Erunt autem tales irregulares secundum Ray. si mors inde sit secuta, quia scilicet fuerunt in culpa, eos exponendo vel alimenta negando: Tamen secundum Ray. si in nulla culpa fuissent, quia nec forte nec eleemosynas quærendo, nec eos aliter alere possent irregulares non essent, nec peccarent.

Decimus octavus est, quòd qui *Presbyterum interfecit*, pœniteat 12. annis, extra. de pœnit. & re. c. 2. De pœnitentia verò ejus, qui machinatur in mortem Domini sui, vel in regimen ejus, habetur 23. quæst. ulti. §. Si quis.

Decimus nonus est, quod si injustè alium ad mortem accusat, 40. diebus in pane & aqua per 7. annos jejunet & pœniteat, & hoc si accusatus sit occisus. Si autem tantum membrũ perdiderit, triennio pœniteat: extra. de accus. accusasti. Hosti. vero & 10. de Deo in jejunando intellexerunt, quod primus pœniteat per septem annos quolibet anno jejunando 40. diebus in pane & aqua. Secundus verò per tres annos G. verò Duran. intellexit pro ut litera magis sonat, scilicet quod primus jejunabit 40. diebus in pane, & aqua, sive continuè sive interpolatè, & per septem annos jejunabit & pœnitebit, non tamen in pane & aqua, sed ad arbitrium Presbyteri. Secundus verò per tres Quadragesimas. Prima ante natalem Domini, secunda ante Pascha, tertia ante Sanctum Johannem; has enim instituit beatus Petrus, ut habetur in Chronicis. Jejunabit autem tunc in pane & aqua. Probantur hæc secundum Hosti. 22. q. 5. c. 1. 2. & 3.

Vicesimus, quòd *perjurus* 40. diebus in pane & aqua jejunet, & 7. annis sequentib. pœniteat, & semper debet esse in pœnitentia, scilicet interiori 6. q. 1. Quicunque.

Vice-

Viceſimus primus, quòd qui compulſus conditionaliter pejerat, ſi liber ſit, 40. diebus in pane & aqua, & hoc ſecundum gloſſ. intellige vel continuè, vel interpolatè pœniteat, & 7. annis ſeqq. non tamen in pane & aqua, ut dicit gloſſ. Si verò ſervus ſit ejus, qui eum coëgit, tribus Quadrageſimis, & legitimis feriis, ſcilicet 2. 4. & 6. 22. quæſt. 5. Qui compulſus.

Viceſimus ſecundus, quòd qui pejerat in manu Epiſcopi vel in cruce conſecrata, pœniteat tribus annis. Si verò in cruce non conſecrata, uno anno. Qui verò coactus & ignorans ignorantia juris & poſtea cognoſcit, pœniteat tribus Quadrageſimis 22. q. 5. C. 2. Qui verò coactus pro vita redimenda vel qualibet cauſa, vel neceſſitate peierat (quia corpus plusquam animam dilexit) tribus Quadrageſimis pœniteat ea q. C. Si quis coactus. Alij indicunt tres annos & unum ex his in pane & aqua.

Viceſimus tertius eſt, quòd qui falſum ſcienter jurat, vel alium jurare cogit, dieb. 40. pœniteat in pane & aqua. & 7. ſeqq. annis nunquam ſint ſine pœnitentia, ſcil. interiori. Alii etiam, ſi conſcii fuerint, ſimiliter pœniteant 22. q. 5. ſi quis convictus.

Viceſimus quartus, quod qui menſurat in falſa menſura, 30. diebus in pane & aqua jejunet. Extra. de contrahend. empt. ut menſuræ. De pœna verò falſarii literarum habetur extra. eo, ad audientiam & C. dura. & C. ad falſariorum & de verbor. ſignification. novimus.

Viceſimus quintus eſt, qui frangunt pœnitentiam ſolennem ſive redeundo ad crimina priora vel ſimilia, ſive redeundo ad negotiationem vel malitiam ſecularem, quæ ſibi fuerant interdicta, ſola intra Eccleſiam fidelibus oratione junguntur, à communione ſuſpenduntur, à Catholicorum conviviis ſeparantur, & pœnitere debent 10. annis, & communicent in fine vitæ 33. quæſt. 2. de his verò & de pœnit. diſt. 5. Si quis verò.

Viceſimus ſextus eſt, qui canit Miſſam, & non communicat, debet uno anno pœnitere, & interim Miſſas non cantare. de Conſecr. diſt. 5. relatum.

Vigeſimus ſeptimus eſt, quòd Presbyter, qui mortuum Clericum involvit in palla altaris, pœniteat 10. annis, & menſibus. 5. Diaconus.

infantes vel etiam adultos langvidos relegata pietate exponunt, id eſt, extra ponunt ante Eccleſias, ut aliqui moti miſericordia colligant eos? Reſp. tales graviter peccant, quia cum ignoretur ſæpè conſanguinitas expoſitorum contrahere poſſunt matrimonium cum ſorore vel cum conſanguinea, ideo exponens tenetur de hoc peccato pœnitere, & eſt puniendus, ſicut expoſitus, ſi ſcienter cum tali contraheret, extra. de pœnit. officij ſecundum Hoſti. Talis enim ſecundum Ray. eſt tanquam homicida judicandus, qui hominem ſibi ita cõjunctum periculo mortis exponit. Conſideratis tamen circumſtantijs, & utrum ob hoc mors ſecuta fuerit, vel non fuerit, pœnitentia moderanda erit. Erunt autem tales irregulares ſecundum Ray. ſi mors inde ſit ſecuta, quia ſcilicet fuerunt in culpa, eos exponendo vel alimenta negando: Tamen ſecundum Ray. ſi in nulla culpa fuiſſent, quia nec forte nec eleemoſynas quærendo, nec eos aliter alere poſſent irregulares non eſſent, nec peccarent.

Decimus octavus eſt, quòd qui *Preſbyterum interfecit*, pœniteat 12. annis, extra. de pœnit. & re. c. 8. De pœnitentia verò ejus, qui machinatur in mortem Domini ſui, vel in regimen ejus, habetur 23. quæſt. ulti. §. Si quis.

Decimus nonus eſt, quod ſi injuſtè alium ad mortem accuſat, 40. diebus in pane & aqua per 7. annos jejunet & pœniteat, & hoc ſi accuſatus ſit occiſus. Si autem tantum membrũ perdiderit, triennio pœniteat: extra. de accuſ. accuſaſti. Hoſti. vero & 10. de Deo in jejunando intellexerunt, quod primus pœniteat per ſeptem annos quolibet anno jejunando 40. diebus in pane & aqua. Secundus verò per tres annos G. verò Duran. intellexit pro ut litera magis ſonat, ſcilicet quod primus jejunabit 40. diebus in pane, & aqua, ſive continuè ſive interpolatè, & per ſeptem annos jejunabit & pœnitebit, non tamen in pane & aqua, ſed ad arbitrium Presbyteri. Secundus verò per tres Quadrageſimas. Prima ante natalem Domini, ſecunda ante Paſcha, tertia ante Sanctum Johannem: has enim inſtituit beatus Petrus, ut habetur in Chronicis. Jejunabit autem tunc in pane & aqua. Probantur hæc ſecundum Hoſti. 22. q. 5. c. 1. 2. & 3.

Viceſimus, quòd *perjurus* 40. diebus in pane & aqua jejunet, & 7. annis ſequentib. pœniteat, & ſemper debet eſſe in pœnitentia, ſcilicet interiori 6. q. 1. Quicunque.

Vice-

Vicesimus primus, quòd qui compulsus conditionaliter pejerat, si liber sit, 40. diebus in pane & aqua, & hoc secundum gloss. intellige vel continuè, vel interpolatè pœniteat, & 7. annis seqq. non tamen in pane & aqua, ut dicit gloss. Si verò servus sit ejus, qui eum coëgit, tribus Quadragesimis, & legitimis feriis, scilicet 2. 4. & 6. 22. quæst. 5. Qui compulsus.

Vicesimus secundus, quòd qui pejerat in manu Episcopi vel in cruce consecrata, pœniteat tribus annis. Si verò in cruce non consecrata, uno anno. Qui verò coactus & ignorans ignorantia juris & postea cognoscit, pœniteat tribus Quadragesimis 22. q. 5. C. 2. Qui verò coactus pro vita redimenda vel qualibet causa, vel necessitate pejerat (quia corpus plusquam animam dilexit) tribus Quadragesimis pœniteat ea q. C. Si quis coactus. Alij indicunt tres annos & unum ex his in pane & aqua.

Vicesimus tertius est, quòd qui falsum scienter jurat, vel alium jurare cogit, dieb. 40. pœniteat in pane & aqua. & 7. seqq. annis nunquam sint sine pœnitentia, scil. interiori. Alli etiam, si conscii fuerint, similiter pœniteant 22. q. 5. si quis convictus.

Vicesimus quartus, quod qui mensurat in falsa mensura, 30. diebus in pane & aqua jejunet. Extra. de contrahend. empt. ut mensuræ. De pœna verò falsarii literarum habetur extra. eo, ad audientiam & C. dura. & C. ad falsariorum & de verbor. signification. novimus.

Vicesimus quintus est, qui frangunt pœnitentiam solennem sive redeundo ad crimina priora vel similia, sive redeundo ad negotiationem vel malitiam secularem, quæ sibi fuerant interdicta, sola intra Ecclesiam fidelibus oratione junguntur, à communione suspenduntur, à Catholicorum conviviis separantur, & pœnitere debent 10. annis, & communicent in fine vitæ 33. quæst. 2. de his verò & de pœnit. dist. 5. Si quis verò.

Vicesimus sextus est, qui canit Missam, & non communicat, debet uno anno pœnitere, & interim Missas non cantare. de Consecr. dist. 5. relatum.

Vigesimus septimus est, quòd Presbyter, qui mortuum Clericum involvit in palla altaris, pœniteat 10. annis, & mensibus. 5. Diconus

conus verò triennio & dimidio. de Consecrat. dist. 1. nemo per ignorantiam.

Vicesimus octavus, quòd qui *committit Sacrilegium*, Ecclesiam violando, vel chrisma sive calicem sacrum pollutis manibus accipit, vel similia sacrilegia committit, pœniteat 7. annis. Primo anno extra cœmiterium, quod violavit, consistat. Secundo anno ante fores Ecclesiæ. Tertio in Ecclesia, & in hoc triennio carnes non comedat, vinum non bibat nisi in pascha vel natali, non offerat, nec communionem accipiat. Quarto anno communicabit & in illo & in 5. & in 6. & in 7. tribus feriis, à carnibus & vino abstineat jejunando 12. q. 2. de mon. Comburens autem Ecclesiam, quindecim annis pœniteat, & eam restituat 17. quæst. 4. §. si quis, & inversi. majus. De pœna vero raptoris sive furis rei Ecclesiasticæ, & de pœna furis & effractoris tam Clerici, quàm Laici habetur eadem quæst. §. peccata & C. si quis Clericus.

Vicesimus nonus, quod si parentes frangunt, sponsalia filiorum, à communione triennio separentur. Et similiter filij, si sint in culpa, si tamen filij secundum promissionem factam, contraxerint, excusantur utique, scilicet, quo ad pœnam Ecclesiæ, sed non quoad reatum, ex quo dederunt operam in contrarium, 31. q. 3. Si qui parentes ar. de pæn. dist. 1. Si cui.

Tricesimus est, quòd qui *blasphemaverit publicè Deum*, vel aliquem Sanctorum, & maximè beatam Virginem, illi debet Episcopus hanc pœnitentiam injungere, scilicet, ut 7. diebus Dominicis præ foribus Ecclesiæ in manifesto, dum Missa cantatur, existat, & ultimo illorum dierum dominicorum pallium & calceamenta deponat, & corrigiam ligatam circa collum habeat, & 7. præcedentibus sextis feriis in pane & aqua jejunet: Ecclesiam nullatenus ingressurus, & quolibet prædictorum dierum tres pauperes, vel duos, vel saltem unum reficiat, si potest, & si non potest, hæc pœna in aliam commutetur. Quòd si renuerit agere omnia supra dicta, interdicatur sibi Ecclesia, & in morte privetur Ecclesiastica sepultura, extra. de maledi. Statuimus.

Item *blasphemus* si fuerit dives 40. alioqui 30. vel 20. & si ad hoc non sufficit, quinque solidorum usualis monetæ pœna mulctetur, nullamq; misericordiam in hoc habiturus, ut dicitur ibidem scilicet quin solvat quinque solidos, quos si non habet, currat per civitatem, vel commute-

mutetur in pœnam aliam temporalem. Hæc autem pœna solvetur ei, qui condemnat, id est, potestati seculari: hanc enim pœnam temporalem præcepit Papa imponi, per potestatem temporalem. Quòd si neglexerit, per Episcopum præcipitur cogi. Hæc Hosti. Habet autem prædicta pœna locum secundum Gof. cum quis blasphemat non ex ira vel ebrietate vel dementia, quia tunc cum eo benignius ageretur; ij. q. 3. Si quis iratus. §. notandum. Secundùm verò Hosti hæc pœna est specialiter inducta, contra eos, qui Deum blasphemant ex ira. Non enim aliquis de levi blasphemat Deum, nisi iratus: Tanta tamen potest esse iracundia, quæ æquiparetur dementiæ, & tum illud, quod dicit Gof. locum posset habere. Hæc Hosti.

Quòd si quis juret per caput vel per ventrem vel corpus vel capillum? Respondet Hosti. quod si fiat hoc affirmando vel jurando, non habet locum hæc pœna: secus est, si faciat hoc detestando vel vituperando licet iratus. Item secundum Gof. & Hosti. hæc quæ dicuntur de pœna temporali, fiunt Judice pro tribunali sedente. In iudicio autem animæ Presbyter discretus molliendo rigorem dispensare poterit ex causa circa pœnam spiritualem superiorem 25. quæst. 6. Pœnitentibus. Hæc Hosti. Item blasphemus Clericus maximè Presbyter cogatur ad veniam postulandam, quòd si noluerit, degradetur, Distinct. 45. Clericus.

Notandum verò, quod blasphemus secundum leges est decapitandus, ut in Au. ut non luxu contra natur. circa medium colla. 6. Secundum vero canonem antiquum Clericus erat degradandus, & laicus excommunicandus 22. q. 1. Si quis per capillum. Hodiè vero laicus aget pœnitentiam supra dictam, scilicet illius Canonis statuimus, & hoc si publicè blasphemavit. Si enim occultè, non pœnitebit publicè, ut puto. Clericus verò hodie est corrigendus pœna arbitraria & occulta, non illa, quæ est publica. *Clericus enim publicè non debet pœnitere.* Si autem rebellis fuerit, vel sæpius hoc commiserit, locum habet pœna legis, scilicet, ut laicus *decapitetur* in foro civili, & in canone anathematizetur, id est, Ecclesiæ ingressus sibi interdicatur, & in morte privetur Ecclesiastica sepultura, Clericus verò degradetur. Hæc Hosti. tit. de maledicis.

Tricesimus primus est de Presbytero, *qui revelat confessionem*, quod de jure antiquo debet deponi, & omnibus diebus vitæ suæ ignomi-

niosus peregrinari, de pœnit. dist. 6. Sacerdos.

Tricesimus secundus, quod qui in dicendis horis Canonicis & alijs officijs divinis discrepat à consuetudine propriæ Metropolitanæ Ecclesiæ, 6. mensibus privatur communione, si hoc accidat ex contemptu, 12. di. de his.

Tricesimus tertius, quod Episcopus, qui ordinat sine causa justa clericum invitum, aut reclamantem, vel penitus invitum, absolute suspenditur anno uno 74. di. c. 1.

Tricesimus quartus, quod Episcopus qui correctionem de venditione ministeriorum dissimulat, duobus mensibus, Presbyter 4. Diaconus 3. Subdiaconus & cæteri ad arbitrium Judicis pœnitere debent, 1. q. 1. Quicquid invisibilis.

Tricesimus quintus, quòd sortilegus 40. diebus pœniteat, extra. de sortile. requisisti.

Tricesimus sextus, quod qui *videt in Astrolabio*, pœniteat 2. annis extra, de sortile. Ex tuarum.

Tricesimus septimus est de stilla sangvinis altaris cadentis super terram, vel aliquid aliud propter negligentiam Presbyteri, debet Presbyter pœnitere 40. diebus. Si cecidit super pallio altaris, pœniteat 4. diebus, & de Conse. dist. 2. C. si per negligentiam.

Tricesimus octavus est, quod si aliquis *evomit Eucharistiam*, propter ebrietatem vel voracitatem, si laicus, pœniteat 40. diebus; si clericus vel Monachus, vel Presbyter vel Diaconus pœniteat 70. diebus: si Episcopus pœniteat 90. diebus: Et debet *evomitura comburi*, & juxta altare collocari. Si vero causa infirmitatis evomuerit, 7. diebus pœniteat, de Conse. dist. 2. Si quis propter ebrietatem.

Tricesimus nonus est, *quando mus corrodit vel comedit corpus Christi*, de pœnitentia hujus casus inquire, ubi sit notata, de Consecr. dist. 2. circa finem.

Quadragesimus, quod qui domum vel arcam voluntariè succendit, sublata vel incensa omnia restituat, & tribus annis pœniteat extra. de injurijs. Si quis domum. Canon tamen dicit, quod si ex odio vel injuria hoc fecerit excommunicari debet, nec absolvi donec satisfecerit & juraverit, quod ignem de cætero non apponet. Imponitur autem sibi, ut Hierosolymam vel in Hispaniam vadat in Dei servitio, anno integro ibi moraturus. Si quis autem Archiepiscopus vel Episcopus

ſcopus hoc relaxaverit, damnum reſtituat, & ab officio Epiſcopali per annum abſtineat 23. quæſt. 8. pijſſimam. Hodie autem poſtquam ſunt denunciati, non poſſunt circa ſedem Apoſtolicam abſolvi Extra. de ſentent. excommunic. tua nos. Imò text. loquitur de incendiarijs indiſtinctè poſtquam ſunt publicati. Et Ber. hoc idem dicit expreſsè. & Gra. extra. de ſen. excommuni. Quicunque. & Goff. licet Ro. contrarium dicat. Secundum autem leges quæ in civitate data opera incendium fecerit, ſi ſit humilis, ſubijcitur beſtijs. Si ſit in aliquo gradu, decapitatur, vel in Inſulam relegatur ff. de incen. rui. nav. l. ſi. Qui verò alibi, ut in villis vel caſtris remiſſis ibidem ædes poſitas combuſſerit, ſi hoc dolo fecerit, comburitur. Et hoc intelligendum ſecundum Hoſti, ſi ſit humilis. Si autem hoc ex ſua negligentia contigerit, reſarciet damnum, vel ſi minus idoneus ſit, parum vel leviter caſtigetur. Et nomine ædium omne ædificium continetur, ut ibidem dicitur l. qui ædes.

Quadrageſimus primus eſt, quod qui dederit vel acceperit communionem ab hæretico, & neſcit hoc eſſe prohibitum ab Eccleſia, & poſtea intelligit, pæniteat uno anno. Si autem ſcivit & neglexit, pœniteat 10 annis, vel ſecundum quosdam 7. vel ſecundum alios 5. Qui verò permittit hæreticum *Miſſam celebrare in Eccleſia Catholica* per ignorantiam juris, pæniteat 40. diebus. Si pro reverentia ejus, per annum pœniteat: ſi pro damnatione Eccleſiæ Catholicæ, & pro conſvetudine Romanorum, projciatur ab Eccleſia, ſicut hæreticus, ſi ſit impœnitens alioqui pœniteat 10. annis. Si autem relicta Eccleſia ad hæreticos tranſierit, alios ad hoc induxerit, pæniteat, 12. annis, tribus extra Eccleſiam, 7. inter audientes, duobus extra communionem, & ſic, 12. anno communionem, ſive oblationem percipiat, 24. q. 1. ſi quis dederit.

Quadrageſimus ſecundus, quod patronus, qui res Eccleſiæ dilapidat, uno anno pœniteat. 16. q. 7. C. filijs.

Quadrageſimus tertius, quod qui domum ſuam magicis & incantatoribus luſtrat, vel aliud facit, & qui ei hoc conſulit annis 5. pœniteat, 16. q. 5. qui divinatores, & C. non liceat.

Quadrageſimus quartus, quòd qui pacem cum proximo ſuo facere jurat, anno uno pœniteat, & ad pacem redeat 22. q. 2. Qui Sacramenta.

Quadrageſ. quintus, quod pro perjurio, adulterio, homicidio dantur

pro pœnitentia *regulariter VII anni*, & similiter pro fornicatione, licet non illa aspera pœnitentia injungatur 22. q. 1. prædicandum 33. q. 1. hoc ipsum & §. se.

Quadragesimus sextus est, quod qui scienter rebaptisatur, 7. annis pœniteat, & feria 4. & 6. in pane & aqua jejunando tres quadragesimas facit, & hoc si fecit pro hæresi introducenda. Si autem pro mundicia, id est pro salute corporis obtinenda, ut extra. de Apostat. C. 2. tribus annis pœniteat de Conse. dist. 4. qui bis, & talis qui bis baptisatur, vel confirmatur, sit de foro Ecclesiæ, & cogitur fieri irregularis, dist. 84. Dictum est. De pœna autem talium habetur de Conse. dist. 4. eos, cujus capituli sententiam prætermitto, gratia brevitatis.

Quadragesimus septimus, quod qui uxorem adulteram cognoscit, antequam pœniteat, 3. annos pœniteat 21. q. 1. si quis secundo. Qui verò cognoscit eam pœnitentem ante pœnitentiam peractam, pœniteat 2. annis ea q. si quis prima. Quomodo verò pœnitentia injungenda sit mulieri partum alterius supponenti, vel etiam de non suo viro concipienti, habetur extra. de pœnit. & re officij

Ad regulas igitur prædictas inspiciendo potest studiosus indagator procedere ad pœnitentias pro diversis criminibus secundum canones imponendas, & ex causa consideratis circumstantijs, ut dictum est, sed moderari poterat eas. Et licet ab ipso omnes circumstantiæ sint diligenter attendendæ, principaliter tamen qualitates personæ, & præcipuè utrùm sit persona obnoxia alicui aliquo vinculo servitutis. Nam circa tales personas cavere debet pro posse Presbyter, ne talem pœnitentiam eis imponat, per quam illis, quibus sunt adstrictæ, præjudicium fiat, maximè circa conjugatos. Unde si servus sit & timore peccaverit, obediens Domino suo, in atrocioribus est minius puniendus, 22. q. 5. & vi compulsus, Obedire tamen non tenebatur in talibus, 11. q. 3. Si Dominus. Si autem voluntariè peccaverit, corpus punietur etiam acrius quam alius, 24. q. 1. qui citra pacem. Nec est servo injungenda peregrinatio per quam Dominus ejus, qui non est in culpa, illius servitio defraudetur, extra. de sen. excommu. relatum. Si verò liber sit, tota pœnitentia canonis (si potest facere) debet imponi 16. q. 1. Sacerdotes pœnitentiam. Sed ex causa poterit eam Presbyter moderari. Considerandum etiam erit utrum sit persona nova in fide, quia novis in fide minor debet etiam pœnitentia imponi,

poni, extra. de pœnit. & re. Deus qui. Et similiter considerandæ erunt aliæ personarum circumstantiæ, de quibus ad præsens supersedeo, gratiâ brevitatis. Sciendum autem quod in foro pœnitentiali dicuntur legitimæ feriæ 2. 4. & 6. Dist. 81. Presbyteros de conse. dist. 3. Jejunia. Aliqui tamen, ut dicit Ro. pro 2. feria ponunt sabbatum.

Insuper notandum est, quod si pœnitentia in pane & aqua imponatur non habenti panem, potest loco panis leguminibus & pisculis vesci, & etiam alijs, si necessitas illud requirat. Extra. de p. & re in tex. & glo. alias non licet.

Notandum etiam secundum Jo. si pœnitentia sit imposita à canone liberatur quis à jejunio dando donarium vel legendo psalterium propria autoritate. Imò verò dicit, quod jejunia necessaria, ut quatuor temporum & hujusmodi, non possunt redimi, nisi subsit rationabilis causa, voluntaria verò redimi possunt, etiam sine autoritate superioris.

Ad hoc etiam nota, quod ubi imponitur pœnitentia aliquot annorum, sive Quadragesimarum, nec additur quomodo quis debet pœnitere, hoc relinquitur arbitrio presbyteri, cum pœnitentiæ sint arbitrariæ, ut dictum est. Ipse enim Presbyter eam per ferias legitimas faciendam, secundum Canones lib. de his Clericis, extra de homici. cap. 2. & in multis jubet. Et intelligitur illud extra. de accu. Accusasti, & despon. dilect. & similia.

Römischer Jubel-Calender/

Das ist/

Von dem vnaußsprechlichen Ablaß der Sünden / durch alle Monat/vnd auff alle Täg deß Jahrs/

Auff die elevationem Poli

1. Veneti, so getruckt 1532.
2. Ingolstadiensis, 1596. Ertz-Brnderschafft mit der Strickgürtel.
3. Viennensis, 1629 Für die Bruderschafft deß H. Rosenkrantz.
4. Constantiensis, 1603. Der Jungfraw Mariæ Rosenkrantz.
5. Neoburgensis: 1630. Der Seelen Regenbogen.
6. Augustensis, 1630. Rosetum, oder Rosengärtlein.
7. Colonicnsis, 1603. *Rosarium.*

Vorred auff den Römischen Jubel-Calender.

Günstiger lieber Leser/es seyn in der Welt gemeiniglich zweyerley Leut/die von den Calendermachern urtheilen. Dann einstheils finden sich aberglaubige vnd leichtfertige Menschen/die vermeynen/es müß nothwendig alles geschehen/was man in Calender setzt/es werde gleich wahr oder nicht. Wie man schreibt/daß ein Fürst hab eine Reiß fürgenommen/vnd als er in Calender gesehen hab er befunden/daß am selbigen Tag solle Regenwetter einfallen/als er aber vereist/sey derselbige Tag gar hell vnd schön gewesen. An einem andern Tag da der Sterngucker in den Calender schön Wetter gesetzt/vnd der Baursman nach Acker fahren wöllen/sey ein schröcklichs Wetter entstanden/darauff derselbige Hertzog befohlen/der Ackerman soll ad astra, das ist zu der wahren Mathesi befürdert/ hergegen der Astrologus, ad rastra, zur Baurs-Arbeit gezogen werden. Vnd die thun jhm zu viel.

Andere thun jhm zu wenig/vnd meynen/Gott hab Sonn/Mond vnd die Sternen vmsonst an Himmel gesetzt/verlachen vnd verachten alles.

Medio tutissimus ibis, der mittle Weg ist der beste vnd richtigste. Fast dergleichen Meynung gibt es auch im Articul von Vergebung der Sünden.

Zu viel thun jhm vnsere Widersacher im Bapstthumb / die fürnemlich

nemlich in Jubel-Jahren (die ſie jetzt auff 25. Jahr ſetzen) viel tauſend mal tauſend/alſo viel myriadas myriadum, vnd alſo vnzehlich vnd vnaußſprechliche Ablaß vnd Vergebung der Sünden verſprechen/ vnd das thut man alles zum theil wegen deß Geitz vnd Simoney/zum theil wie ſie ſagen/zu Außrottung der Ketzerey.

– – – – venalia nobis
Templa, ſacerdotes, altaria, ſacra, corona,
Ignis, thura, preces, cœlum eſt venale, Deuſq;.

Zu Rom ſeyn feil Himmel vnd Hell/
Die Prieſter vnd all jhr Gſell/
Wers kauffen will/der zieh dahin/
Bekomt endlich ein böſen Gwin.

So iſt bekannt/daß man vor Zeiten/zu einem/der nach Rom wallfahrten hat ziehen wöllen/geſagt/daß er die Reiß ſoll einſtellen: *Roma tecum non afferes, lapides grandes: reliquias incertas: & religionem nullam:* von Rom bringt keiner mit ſich groß Stein: vngewiſſe Heiligthumb/ vnd die Gottesforcht/da keine anzutreffen.

Deß Königs in Franckreich Cantzler Michael Hoſpitalius ſchreibt in ſeinen Epiſteln pag. 220.

Nam Româ nec vir, nec equus melior redit unquam.

Kein Mann noch Pferd je kommen iſt
Beſſer/von Rom/mein frommer Chriſt.

Quidam animos etiam pariter cum corpore noſtros
Interitum ſentire volant, unaq; reſolvi:
Et veteris promiſſa novaq; uberrima legis
Vana putant, ipſum patriis detrudere regnis,
Si poſſint Dominum, conentur more Gigantum.

Dann ſie meynen die Seel ſey ſterblich/
Alle Verheiſſungen vergeblich/
Vom Himmel ſtürtzen ſie auch wollen/
Den wahren Gott/den s'ehren ſollen.

Den rechten Schlüſſel/dadurch man Vergebung der Sünden/durch Chriſti Verdienſt in wahrem Glauben ergreiffet/haben ſie zu Rom verlohren/wie ſolches vor etlich hundert Jahren S. Brigita/in

deß

des HErrn Christi Person/dem Bapstfürgeworffen / Revelat.lib.4. c.132.fol. 398. Sic sacerdotes non loquuntur mirabilia mea, néve docent doctrinam meam, sed mundi amorem, suam voluptatem prædicant, & nihil esse imputant, quod pro eis feci. Secundò *perdiderunt clavem*, qua miseris deberent aperire cœlum: illam autem, qua aperitur infernus, diligunt, & reconditam habent in sindone munda: Das ist/ also reden die Priester nicht mehr meine Wunderwerck/lehren auch nicht meine Lehr/sondern die Lieb der Welt / predigen jhre Wolluſt / vnd haltens für nichts / das ich jhnen erzeiget hab. Darnach haben sie den Schlüssel verlohren/ mit welchem sie solten den Himmel auffschliessen: aber den Schlüssel/der die Höll auffschleuſt/ lieben sie/vnd wicklen jhn in ein schöne reine Leinwat.

E Compendio Privilegiorum Fratrum Minorum,

Fr. Alphonsus de Casarubios Hispanus.

VENETIIS 1532.

De Indulgentiis Ecclesiarum urbis Romæ concessis, procedendo per omnes menses anni.

In mense Ianuario.

IN circumcisione Domini est indulgentia plenaria, in S. Johanne Lateranensi & similiter in ara cœli.

In die Epiphaniæ est Indulgentia plenaria in S. Petro, & remissio omnium peccatorum in S. Maria majore.

In Octava Epiphaniæ Indulgentia plenaria ad S. Petrum.

Felicis in Pincis mille anni Indulg. ad S. Sebastianum.

Sanctorum quinque martyrum & Ordinis Minorum & S. Marcelli Papæ & martyris, remissio omnium peccatorum, & mille anni ad S. Sebastianum.

S. Antonii Abbatis remissio tertiæ partis peccatorum: quotidie ad S. Mariam majorem.

Fabiani & Sebastiani indulgentia plenaria, & remissio omnium peccatorum, ad S. Sebastianum, & centum quinquaginta octo mille, ac 968. anni & 28. dies.

Agnetis

Digitized by Google

Agnetis Virginis & Martyris remiſſio omnium peccatorum ac ducenti anni, & omni die mille anni Indulgentiæ ad Sanctam Mariam majorem.

Dominica prima poſt feſtum S. Antonii Abbatis oſtenditur Veronica, & eſt Indulgentia plena ad S. Petrum, & Romani habent ſeptem millia annorum: ſed ultramontani quatuordecim millia, & totidem quadragenas, & remiſſio tertiæ partis peccatorum.

Vincentii & Anaſtaſii quadraginta millia annorum Indulgentiarum ad S. Johannem in Laterano.

Converſio S. Pauli Indulgentia plena & decem millia annorum ad S. Paulum.

Agnetis 2. remiſſio omnium peccatorum, ut in primo feſto ad S. Johannem in Laterano.

Cyri & Johannis remiſſio tertiæ partis peccatorum, ad *S.* Sebaſtianum.

In menſe Februarii.

In die Purificationis Beatæ Virginis indulgentia plena, ad *S.* Mariam de populo, & 155. mille, ac 293. anni, & 285. dies.

Agathæ Virginis & martyris indulgentiæ plenariæ ad S. Crucem.

In Cathedra S. Petri indulgentia plenaria, & mille anni, ad S. Petrum, & 158. mille, ac 968. anni & 285. dies.

Matthiæ Apoſtoli Indulgentia plenaria ad S. Mariam majorem, ubi corpus ejuſdem requieſcit, & 159. mille, ac 290. anni, & 285. dies.

In menſe Martii.

Thomæ de Aquino indulgentiæ plenariæ ad S. Mariam in Minerva, & 158. mille, ac 958. anni & 285. dies.

Gregorii Papæ indulgentiæ plenariæ & quotidie 40. anni Indulgentiæ & tot quadragenæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum, item mille anni ad *S.* Petrum.

Joſephi Confeſſoris Indulgentiæ plenariæ ad S. Mariam majorem.

In vigilia S. Benedicti Abbatis, Indulgentiæ plenariæ ad S. Crucem in Capella, quæ dicitur Hieruſalem, cujus dedicatio eſt illa die.

Benedicti Abbatis centum anni Indulgentiæ ad *S.* Petrum, & 159. mille ac 154. anni & 40. dies.

Annunciatio Dominica Indulgentiæ plenariæ & mille anni &

totidem quadragenæ, & remissio tertiæ partis peccatorum, & iterum mille anni ad S. Mariam majorem, & 158. mille ac 958. anni & 285. dies.

In mense Aprilis.

Georgii Martyris mille anni Indulgentiæ & 154. mille, ac 913. anni, & 260. dies.

Marci Evangelistæ Indulgentiæ plenariæ ad S. Petrum, & 154. mille, ac 990. anni & 200. dies.

Petri Martyris Ordinis Prædicatorum Indulgentiæ plenariæ ad S. Mariam in Minerva.

In mense Maii.

Philippi & Jacobi Indulgentiæ plenariæ ad S. Mariam majorem, & 158. mille, ac 978. anni, & 285. dies.

Omnibus diebus Dominicis hujus mensis Indulgentiæ plenariæ ad S. Sebastianum, & 186. mille, ac 39. anni & 100. dies.

Inventio S. Crucis Indulgentiæ plenariæ ad sanctam Crucem, & 186. mille ac 39. anni & 100. dies.

Item tertia die hujus mensis Indulgentiæ plenariæ, quia est consecratio S. Mariæ rotundæ.

Johannis ante portam Latinam Indulgentiæ *liberationis unius animæ à purgatorio*, ad S. Mariam majorem.

Apparitio S. Michaelis Indulgentia plenaria ad S. Mariam.

Item ab ista die usque ad Kalendas Augusti sunt quotidie in S. Johanne Lateranensi tres Indulgentiæ plenariæ.

Nerei, Achilei, atque Pancratii centum anni Indulgentiæ ad S. Paulum.

Bernardini Confessoris Ordinis Minorum Indulgentia plenaria ad S. Mariam de ara cœli.

In ascensione Domini Indulgentiæ plenariæ ad S. Petrum, & 158. mille, ac 968. anni, & 285. dies.

In festo Corporis Christi Indulgentiæ plenariæ in S. Petro, & 159. mille, ac 968. anni & 45. dies.

Petronillæ Virginis mille anni, & totidem quadragenæ, Indulgentiæ ad S. Petrum.

In mense Junii.

Marcellini, Petri atque Erasmi mille anni Indulgentiarum ad S. Petrum.

Barnabæ

Barnabæ Apoſtoli ſexcenti anni Indulgentiæ ad S. Petrum.

Antonii Confeſſoris Ordinis Minorum Indulgentiæ plenariæ ad S. Mariam in ara cœli.

Viti & Modeſti atque Creſcentiæ centum anni Indulgentiæ & tot quadragenæ ad S. Paulum.

Paulini Confeſſoris & Pontificis 7. millia annorum Indulgentiæ ad S. Johannem in Laterano.

In nativitate S. Johannis Baptiſtæ indulgentiæ plenariæ in Eccleſia Lateranenſi, & 154. mille, ac 989. anni, & 45. dies.

Johannis & Pauli mille anni Indulgentiæ ad S. Johannem Lateranenſem.

Leonis Papæ mille anni & totidem quadragenæ ad S. Petrum.

Petri & Pauli Indulgentiæ plenariæ in amborum Eccleſiis, & 159. mille, ac 963. anni ac 45. dies.

Commemoratio S. Pauli Indulgentia plenaria, & mille anni in Eccleſia ſua.

In menſe Iulii.

Octava S. Johannis Baptiſtæ Indulgentia plenaria ad S. Mariam de Populo, & 158. mille, ac 958 anni & 285. dies.

Bonaventuræ Epiſcopi & Confeſſoris Ordinis Minorum Indulgentia plenaria ad S. Petrum, & 158. mille, ac 967. anni, & 285. dies.

Diviſio Apoſtolorum duo millia annorum Indulgentiæ, ad S. Petrum.

Alexii Confeſſoris indulgentia plenaria & mille anni ad S. Johannem in Laterano.

Margaritæ Virginis & martyris centum anni ad S. Crucem.

Praxedis Virginis duo millia annorum Indulgentia ad S. Petrum.

Magdalenæ Indulgentia plenaria & centum anni ad S. Mariam majorem.

Apollinaris Martyris centum anni ad S. Johannem in Laterano.

Chriſtinæ Virginis & Martyris quadraginta anni Indulgentiæ ad S. Mariam majorem.

Jacobi Apoſtoli Indulgentia plenaria in ſua Eccleſia & ad S. Mariam majorem.

Annæ matris B. Virginis Mariæ Indulgentia plenaria ad S. Mariam majorem.

Pantaleonis Martyris quadraginta anni Indulgentiæ ad S. Mariam majorem.

Nazarii, Celsi, Victoris trecenti anni Indulgentiæ ad S. Crucem.

Simplicis & Faustini quinque millia annorum ad *S.* Sebastianum.

In mense Augusti.

In die *S.* Petri ad vincula & per octo dies sequentes Indulgentia plenaria in Ecclesia ejusdem & 158. mille, ac 968. anni, & 285. dies.

In festo dedicationis *S.* Mariæ de angelis seu Portiunculæ, quæ fuit prima Ecclesia Ordinis Minorum, Indulgentia plenaria ad S. Mariam majorem.

Inventio S. Stephani indulgentia plenaria ad S. Laurentium.

In festo S. Mariæ *de Nive* Indulgentia plenaria ad S. Mariam majorem, & 159. mille, ac 790. anni, & 285. dies.

Dominici Confessoris Indulgentia plenaria ad S. Mariam in Minerva, & 158. mille ac 958. anni, & 285. dies.

Sixti felicissimi ac Agapiti plures indulgentiæ ad S. Crucem.

Cyriaci, Largi & Smaragdi mille anni ad S. Sebastianum.

Laurentii Martyris Indulgentia plenaria ac per totam octavam, & 158. mille ac 958. anni & 285. dies, & omni die mille anni & totidem quadragenæ, & remissio tertiæ partis peccatorum in ejusdem Ecclesia.

Claræ Virginis indulgentia plenaria ad S. Mariam majorem, & centum anni ad S. Crucem.

Eusebii Confessoris mille anni Indulgentiæ ad S. Mariam majorem.

In vigilia assumptionis B. Mariæ ad Vesperas Indulgentia plenaria ad S. Mariam de populo.

In die assumtionis B. Virginis, & per totam octavam Indulgentia plenaria, & remissio omnium peccatorum, & 40. anni, & totidem quadragenæ, ac remissio tertiæ partis peccatorum ad S. Mariam, & ad S. Petrum 185. mille, ac 162. anni & centum dies.

Dominica infra octavam & assumtionis remissio omnium peccatorum in Ara cœli.

Ludovici Confessoris Ordinis Minorum indulgentia plenaria ad S. Mariam in Ara cœli.

In octava assumtionis remissio omnium peccatorum ad S. Mariam trans Tiberim.

Bartho-

Bartholomæi Apoſtoli plenaria remiſſio omniũ peccatorum, & ſeptem millia annorum Indulgentiæ ad S. Johannem in Laterano.

Auguſtini Epiſcopi Indulgentia plenaria in Eccleſia ejus, & mille anni ad ſanctam Mariam.

Decollatio ſancti Johannis Baptiſtæ, Indulgentia plenaria & remiſſio omnium peccatorum. Item centum anni, & tot quadragenæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum ad ſanctum Johannem in Laterano.

In menſe Septembris.

In vigilia nativitatis Dominæ noſtræ ad veſperas Indulgentia plenaria ad ſanctam Mariam rotundam, & 159. mille ac 709. anni, & 185. dies.

Adriani martyris ducenti anni Indulgentiæ ad ſanctam Mariam majorem.

Exaltatio ſanctæ crucis, Indulgentia plenaria, & mille 40. anni, & remiſſio tertiæ partis ad ſanctam Crucem, & 159. mille ac 64. anni, & 45. dies.

Euphemiæ, Luciæ & Geminiani mille anni ad ſanctum Johannem in Laterano.

Euſtachij & ſociorum ejus centum triginta anni ad ſanctum Sebaſtianum.

Matthæi Apoſtoli Indulgentia plenaria, & centum triginta anni ad ſanctum Laurentium.

Coſmæ & Damiani ſeptem millia annorum Indulgentiæ ad ſanctum Sebaſtianum.

Michaelis Archangeli Indulgentia plenaria ad ſanctam Mariam majorem, & 154. mille, ac 991. anni & ducenti dies.

Hieronymi Confeſſoris Indulgentia plenaria ad ſanctam Mariam majorem, ubi eſt corpus ejus. Item duo millia annorum, & 158. mille ac 790. anni, & 285 dies.

In fine Octobris.

In feſto beatiſſimi Patris noſtri Franciſci, & per ejus octavam Indulgentia plenaria in ejus Eccleſia trans Tyberim, & ad ſanctum Paulum, & 158. mille ac 968. anni, & 285. dies.

Lucæ Evangeliſtæ Indulgentia plenaria & mille anni ad S. Mariam majorem.

Simonis & Judæ Apoſtolorum Indulgentia plenaria ad ſanctum Petrum, & 40. anni, & totidem quadragenæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum, & 158. mille, ac 968. anni, & 285. dies.

In menſe Novembris.

In feſto omnium ſanctorum Indulgentia plenaria ad ſanctam Mariam rotundam, & 185. mille, ac 662. anni, & 100. dies.

In commemoratione animarum Indulgentia plenaria, & per octo dies ſequentes ad ſanctam Mariam majorem, & in Eccleſia ſancti Gregorij, & 154. mille, ac 991. anni & 200. dies

In octava omnium ſanctorum ad ſanctum Petrum.

Quatuor Coronatorum multæ Indulgentiæ ad ſanctum Johannem in Laterano.

Dedicatio Baſilicæ Salvatoris Indulgentia plena in ſancto Iohanne Lateranenſi. Item centum anni, & 300. dies, & 154. mille, ac 985 anni & 285. dies.

Triphonis, Reſpitij & Nymphæ plures Indulgentiæ ad ſanctum Laurentium.

Martini Epiſcopi trecenti anni, & totidem quadragenæ ad ſanctum Sebaſtianum.

Dedicatio Baſilicæ Principis Apoſtolorum Indulgentia plenaria & undecim millia annorum, & totidem quadragenæ & remiſſio tertiæ partis peccatorum ad ſanctum Petrum, & 159. mille. ac 964. anni, & 285. dies.

Heliſabeth filiæ regis Hungariæ centum anni Indulgentiæ ad ſanctam Crucem.

Præſentatio B. Mariæ Indugentia plenaria in Eccleſia ejus, & ad S. Mariam ara cœli, & viginti anni Indulgentiæ, & 150 mille, ac 790. anni 285. dies.

Clementis Papæ & Martyris Indulgentia plenaria in Eccleſia ejus, & ad ſanctum Petrum, & 158. mille, ac 966. anni, & 250. dies.

Felicitatis martyris 40. anni Indulgentiæ ad ſanctam Crucem.

Griſoni Martyris mille anni Indulgentiæ ad ſanctam Mariam majorem.

Catharinæ Virginis & martyris mille anni Iudulgentiæ ad S. Mariam majorem.

Saturnini Martyris centum anni indulgentiæ ad ſanctum Sebaſtianum.

An-

Digitized by Google

Andreæ Apoſtoli mille anni Indulgentiæ, & remiſſio tertiæ partis peccatorum & indulgentia plena ad ſanctum Petrum, & 159. mille, ac 974. anni, & 45 dies.

In menſe Decembris.

Bibianæ Virginis & martyris 9. millia annorum indulgentia ad ſanctam Mariam

Barbaræ Virginis & martyris mille anni indulgentia in Eccleſia ejus, & ad ſanctam Crucem, & 154. mille, ac 991. anni & ducenti dies.

Ambroſij Epiſcopi, mille anni & indulgentiæ plenariæ ad ſanctum Petrum.

In vigilia conceptionis B. Virginis ad veſperas indulgentia plenaria ad ſanctam Mariam de populo.

In feſto conceptionis Virginis indulgentia plenaria ad S. Mariam de populo 158. mille, ac 968. anni, & 285. dies.

In quatuor temporibus 40. anni indulgentię & totidem quadragenæ & remiſſio tertiæ partis peccatorum ad S. Mariam majorem.

Thomæ Apoſtoli 30. anni & remiſſio omnium peccatorum & indulgentiæ plenariæ ad ſanctum Paulum.

In navitate Domini noſtri Jeſu Chriſti indulgentia plenaria, in qualibet trium Miſſarum & mille anni ad ſanctam Mariam majorem.

Anaſtaſiæ martyris mille anni indulgentiæ ad ſanctam Mariam majorem.

In die ſancti Stephani indulgentia plenaria ad ſanctum Laurentium, ubi eſt corpus ejus; item duo millia annorum: item centum anni & totidem quadragenæ, & indulgentia, ac remiſſio tertiæ partis peccatorum, & plures indulgentiæ in ejus Eccleſia in monte celſo.

In ſancti Johannis Evangeliſtæ indulgentia plenaria ad ſanctum Johannem in Laterano, & centum anni ad S. Paulum. *Et liberatio unius animæ à Purgatorio, & 158 mille, ac 790. anni.*

Sanctorum Innocentum indulgentia plenaria & quadraginta anni & totidem quadragenæ ad S. Paulum.

Silveſtri Papæ indulgentia plenaria & decem millia annorum, ad S. Johannem in Laterano.

II. IN-

II.

INGOLSTADIENSIS 1596.

Bäpstische Bulla, Indulgentz vnd Ablaß der Ertz-Brüderschafft mit den Strickgürteln deß Heil. Francisci/ Barfüsser Ordens/

Durch viel Bäpst bemeltem Orden auff allerley desselben Fest vnd Täge im Jahr / ꝛc.

Vnd nachmals vom Bapst Sixto dem Fünfften deß Nahmens von newem confirmirt/ bestättiget / vnd über alle andere Brüderschafften/reichlich begabet.

1596. Jngolstatt durch Wolffgang Eder.

Folgen die Indulgentz vnd Ablaß/so monatlich zu erwerben.

Januar.

AM Newen Jahrstage 365. Jahr/112. Quadragen, durch Gregorium den 9. Innocentium den 4. Clementem den 4. Gregorium den 10. Martinum den 5. Nicolaum den 4. vnd Urbanum den 5. gegeben.

An der Heil. Dreykönig tag auch so viel/nemlich 365. 112. Quadragen, von erst gemälten Bäpsten verliehen.

Am Tag der Heil. fünff Märterer Barfüßer Ordens/so auff den 16. dieses Monats fallen/mit Nahmen Berardi, Petri, Accursij, Adjuti vnd Othonis, ist auß Verordnung etlicher Bäpst/als Innocentij deß 4. Alexandri deß 4. Clementis deß 4. Gregorij deß 10. Nicolai deß 3. vnnd Nicolai des 4. Urbani des 5. Benedicti des 11. Martini des 5. Johannis des 22. Ablaß zu erlangen 446. jahr/100. täg/vnd 24. Quadrag.

Februa.

An vnser Frawen Lichtmeß Tag erlanget man Ablaß 406. Jahr/40. Tag/auch 112. Quadragen. Gregorius der 9. Innocentius der 4. Clemens der 4. Gregorus der 10. Nicolaus der 3. Martinus der 5. Nicolaus der 4. Johannes der 22. Urbanus, der 5.

Auff

Auff den Tag der Erhebung des heiligen Beichtigers Antonij, Barfüsser Ordens/ so den 15. deß Monats gehalten wird/ erlanget man Ablaß 356. Jahr/ 150. vnd 12. Quadragen.

Mertz.

Auff den 14. diß Monats/ daran die Erhebung des Heil. Beichtigers Bonaventuræ Barfüsser Ordens/ ist Ablaß 355. Jahr/ 10. Tag vnd 12. Quadragen.

Den 18. diß hält man das Fest deß Heil. Engels Gabriel, wird Ablaß verdient 356. Jahr vnd 10 Quadragen. Nicolaus der 4. Gregorius der 6. Innocentius der 4. Clemens der 4. Gregorius der 10. Nicolaus der 3. Alexander der 4.

Am Fest vnser Frawen Verkündigung ist ablaß wie an Liechtmeß Tag/ im Februar. nemlich 406. Jahr/ 40. Tag/ 112. Quadragen.

Maij.

Auff den 8. diß Monats/ daran daß Fest der Erscheinung sancti Michaelis, ist ablaß 306. Jahr vnd 10. Quadragen.

Den 17. diß begehet man die Erhebung des H. Beichtigers Bernardini, Barfüsser Ordens / vnd erlanget ablaß 256. Jahr / 12. Quadragen.

Den 20. am Fest S. Bernardini ist wiederumb 356. jahr ablaß/ 150. Tag/ 12. Quadragen. Darbey hat Gregorius der 9 noch 100. jahr vnd so viel Quadragen gegeben / auch auff jeden Tag im achteten 10. jahr vnd 50. Tag. Sixtus der 5. verleihet volkommen ablaß.

Den 25. diß/ ist S. Francisci Erhebung vnnd ablaß 356. jahr 150. Tag/ 12. Quadragen.

Junij.

Den 13. diß Monats fält der Tag S. Antonij von Padua/ Barfüsser Ordens/ ablaß 466. jahr/ 112. Cron/ 150. Täg/ vnd an einem jeden Tag/ im achteten 10. jahr/ 50. Täg. Sixtus der 5. gibt vollkommlichen ablaß.

An S. Johannis Tag des Tauffers erlanget man ablaß / wie am newen jahr/ nemlich 356. jahr/ 112. Quadragen.

Am Tag Petri vnd Pauli ist ablaß 286. jahr 12. Quadragen. Inno-

centius der 4. Gregorius der 10. Nicolaus der 4. Urbanus der 5. Martinus der 5.

Julij

Am Fest unser Frawen Heimsuchung **verdient man** ablaß wie am Liechtmeß Tag vnd Urbanus der 6. hat noch drüber allen ablaß verliehen/wie es Urbanus der 4. vnd Martinus der 5. an vnsers Herren Fronleichnams Tag gegeben/ auch durch den achteten zum ampt der heiligen Meß vnd Tagzeiten besteht oben die bewegliche Fest.

Den 14. diß Monats hält man S. Bonaventuræ Fest Barfüsser Ordens, **vnd verdient ablaß** 466. jahr/112. Quadragen, 150. tag/auch auf jeden Tag im achteten 10. jahr/50. Tag. Julius der 2. gibt noch darzu 40. jahr/vnd Sixtus der 5. gar volkommenlichen ablaß.

August.

Den 2. diß **Monats**/ so vnser Frawen Tag zu den Engelen oder Portiunculæ genant wird, über den ablaß/ der 446. jahr/ 100. Tag vnd 24. Quadragen, so im Jenner / an der H. fünff Märterer Tag verzeichnet/ erlangt man vollkommlichen ablaß/ **welcher von Christo selbsten mit lebendiger Stim außgesprochen**/ S. Francisco verliehen/ vnnd durch Bapst Benedictum den 12. erkläret worden.

NB.

Auff den 5. diß ist vnser Frawen Fest mit dem Schnee / vnd ablaß wie am Liechtmeß Tag im Februar.

Den 6. diß die Erklärung Christi/ablaß wie am newen Jahrstag im Jenner.

Auff den 12. diß Sanct Claræ / der Jungfrawen Fest/ Barfüsser Ordens/ hat man ablaß 256. jahr/ 150 Tag/ 12. Quadragen, vnd jeden achteten 10. jahr/ 50. Tag. Von Sixto aber dem 5. wird vollkommner ablaß gegeben.

An Fest vnser Frawen Himmelfahrt ist ablaß wie am Liechtmeß-Tag im Februar. Vnd Johannes der 22. hat noch auff jeden Tag im achteten 10. jahr/ vnd 50. Tag vergunt.

Den 19. deß Heiligen Bischoffs vnd Beichtigers Ludovici Tag Barfüsser Ordens/ ist ablaß zuerlangen wie am Tag der heiligen fünff Märtyrer im Jenner / vnd auff jeden Tag im achteten noch 10. jahr 50. Tag

50. Tag von Johanne den 22. Sixtus der fünfft gibt vollkommlichen ablaß.

Auff 25. diß S. Ludwigs Feſt/ geweſter König in Franckreich/ Barfüſſer Ordens/der dritten Regul/iſt ablaß wie auch am Tag der heiligen 5. Martyrer im Jenner.

September.

An vnſer Frawen Geburtstag erwirbt man ablaß wie am Liechtmeß Tag im Februar. vnd auff jeden Tag im achteten 10. jahr 50. Tag/ von Johanne dem 22. gegeben.

Am Tag S. Franciſci Malzeichen den 17. diß Monats iſt aller ablaß vergunt/wie am Tag der 5. Märtyrer im Jenner / vnd noch darzu von Gregorio dem 9. 30. jahr. Summa 476. jahr / 100. Tag/ vnd 24. Quadragen.

Den 27. diß ſancti Elzearij deß Beichtigers Tag / auß dem 3. Orden der Franciſcaner / daran bekombt man ablaß / wie am Tag der heiligen fünff Märterer im Jenner.

October.

Den 2. diß Monats ſanctæ Claræ der jungfrawen Erhebung/ wird ablaß gegeben 356 jahr/150. Täg/13. Quadragen.

Am Feſt ſancti Franciſci Stiffter des Ordens der Barfüſſer/ſo auff den 4. diß fällt/erlanget man ablaß wie am Newen jahrs Tag im Jenner / darzu noch Alexander der 4. vergunt 40. jahr/ Johannes der 22. 10. jahr/ 50 Tag / Sixtus der 4. hundert jahr vnd ſo viel Quadragen, den jenigen/ſo an dieſen tag Meß leſen/ 50 jahr vnd ſo viel Quadragen. Wiederumb hat Johannes der 22. auff jeden Tag im achteten ablaß verliehen 100. jahr vnd 50. Tag. Sixtus der 5 vergunt vollkommlichen ablaß.

Auf den 13. diß SS. Danielis, Angeli, Samuelis, Donuli, Leonis, Nicolai vñ Vgolini Tag/Barfüſſer Ordens wird 446. jahr/.100. Tag vñ 24. Quadragen ablaß gegeben/wie am Tag der 5. Märterer im Jenner.

Den 27. ſancti Ivonis Beichtigers Tag auß dem dritten Orden der Franciſcaner iſt ablaß 446. jahr 100. Tag vnd 24. Quadrag.

November.

Am allerheiligen Tag hat Gregorius der 9. hundert jahr ablaß/ vnd ſo viel quadragen gegeben.

Den 8. diß Monats iſt die Erhebung S. Ludwigs deß Biſchoffs Barfüſſer Ordens/ablaß 356. jahr/150. Tag und 12. Quadragen.

Auff den 9. diß fält Salvatoris oder unſers Seligmachers Kirchweyh zu Rom / iſt ablaß zu erlangen / wie am newen jahrs Tag im Jenner.

Den 18. diß Sanct Peter vnd Pauls Kirchweyh/wird ablaß vergünt/wie an ihrem Feſt im Junio 286. jahr/12 Quadragen.

Den 19. diß S. Eliſabeths tag/ geweſter Königin in Vngarn/ deß dritten Ordens ſancti Francilci, ablaß wie am tag der fünff heiligen Märterer im Jener. Gregorius der 9. hat noch darzu geben. 100. jahr vnd ſo viel Quadragen. Summa 546. jahr 100. tag/124. Quadragen.

Den 21. diß vnſer Frawen auffopfferung im Tempel/erwirbt man ablaß/wie Liechtmeß tag im Februar.

December.

Auff den 8. diß Monats iſt das Feſt vnſer Frawen Empfenckniß vnd ablaß / wie am Liechtmeß tag im Februar. darzu vergönt noch Sixtus der 4. alle indulgenz/die man an unſers Herren Fronleichnamstag erlangt/ vnd was Urbanus der 4. auch Martinus der 5. durch den achteten bey allen tagzeiten verliehen/die Predigt hören/haben davon 150. tag. Leo der 10. gibt den jenigen/ſo von dem Feſt der Empfenckniß Mariæ Meß leſen hören / gebeicht/ vnd über die Sünde Rew haben / auch für Bäpſtliche Heiligkeit vnd die allgemeine Kirch bitten / vollkommlichen ablaß.

Am heiligen Weihnächtag erwirbt man ablaß wie am newen Jahrstag/nemlich 356. jahr/112. Quadragen.

III.

VIENNENSIS 1629.

Von JEsu Maria Ertz-Brüderschafft deß Heil. Rosen-Crantz Vnterrichtung/

Durch Fratrem Eustachium Mayr/ Prediger Ordens/ Generalem Prædicatorem, vnd Suppriorem.

Wien bey Matthæo Formica.

Pag. 19. Calender/ für die Brüderschafft deß Heil. Rosen-Crantzes Jesu Mariæ,

Darinnen auff alle Tag gewisse Ablaß in der Prediger Kirchen zu erlangen/ verzeichnet sind/ darbey in acht zu nehmen/ das V. bedeutet vollkommen Ablaß/ J. zeuget Jahr an/ das Q. die Quadragen.

Jenner.

1. BEschneidung JESV Christi/ vollkommener Ablaß vnd 25000. Jahr.
2. Macarius Abt 6000. J.
3. Genovefa Junckfraw 6000. J.
4. Titus Bischoff 6000 J.
5. Telesphorus Bapst vnd Martyr 6000. J.
6. Heil. Drey König zu Cöln/ volkom.
7. Raymundus Beichtiger, Prediger Ordens. v.
8. Erhard Bischoff/ 8000. J. v.
9. Martiana Jungfraw vnd Märt. 10000. J. v.
10. Paulus der erste Einsidler 10000. J. v.
11. Higinus Bapst vnd Märt. 10000. J. v.
12. Satyrus vnd Arcad. Mart. 12000. J. v.
13. Hilarius Bischoff. 1000. J. auch v.
14. Felix Priester vnd Mart. 3000. J. vnd Q.

15. Das Feſt deß ſüſſeſten Namen Jeſu V. und viel.
16. Marcellus Bapſt und Mart. V.
17. Antonius Abbt V.
18. Stulfeyr zu Rom V. und viel.
19. Marius ꝛc. Mart. 100. J. und Q.
20. Sebaſtian Mart. V.
21. Agnes Jungfraw und Mart. v.
22. Vincenz Levit und Mart. v.
23. Johannes Allmuſer 15. J.
24. Timotheus Biſchoff und Mart. 1000. J. und Q.
25. Pauli deß Apoſtels Bekehrung v.
26. Polycarpus Biſchoff und Mart. 7. J.
27. Johan zum gulden Mund. v.
28. Margarita Königin in Vngarn Prediger Ordens 12800. J. und Q.
29 Valerius Biſchoff 12800. J. und Q.
30. Adelgund Jungfraw 3000. J. und Q.
31. Vigilius Biſchoff und Mart. 3000. J. und Q. v.

Hornung.

1. Ignatius Biſchoff und Mart. 1000. J.
2. Liechtmeß Mariæ. v.
3. S. Blaſius Biſchoff und Mart. v. J.
4. Veronica 1000. J.
5. Agatha Jungfraw und Mart. 120000. J. v. Q. v.
6. Dorothea Jungfraw Mart. 1000. J.
7. Richardus König. 6000. J.
8. N. Der 8. Tag iſt im getruckten außgelaſſen worden.
9. Scholaſtica 8000. J.
10. Apollonia Jungfraw und Mart. v.
11. Euphroſyna Kloſter-Jungfraw 6000. J.
12. Eulalia Jungfraw und Mart. 6000. J.
13. Caſtor Prieſter 10000. J.
14. Valentin Prieſter und Mart. 12000. J.
15. Fauſtinus und Jovita Mart. 6000. J.
16. Juliana Jungfraw und Mart. 12000. J. und Q.
17. Conſtantia Jungfraw 8000. J.
18. Concordia Jungfraw 6000. J.

19. Gabi-

19. Gabinus Prieſter und Mart. 1000. J.
20. Euſtochia Kloſter-Jungfraw 1000. J.
21. Leonora 8000. J.
22. Petri Stulfeyr zu Antiochia. v.
23. Seremus Abbt und Mart. 10000. J.
24. Matthias Apoſtel. v.
25. Walburg Kloſter-Jungfraw 120000. J. und Q.
26. Victor Mart. 12000. J. und Q.
27. Julianus Mart. 10000. J.
28. Romanus Abbt 8000. J.
Am Sontag Septuageſima 11000. Jahr/48. Q. Erlaſſung 3. Theils der Sünden. † v.
Am Sontag Sexageſima 12000. J. 18. Q. Erlaſſung eines Theils der Sünden.
Am Sontag Quinquageſima 28000. J. und v.

Mertzen-Ablaß.

1. Albinus Biſchoff 12800. J. und Q.
2. Simplicius Bapſt 3000. J. und Q.
3. Kunigund Kayſerin 100. J. und Q.
4. Lucius Bapſt und Mart. 15. Jahr.
5. Gulielmus Biſchoff 12800. J.
6. Fridolinus Abbt 3000. J. und Q.
7. Thomas von Aquin Prediger Ordens Lehrer. v.
8. Philemon und Apolon. Mart. 100. J. und 100. Q.
9. Viertzig Märtyrer 7. J.
10 Alexander Mart. 15. J.
11. Humbertus Biſchoff 1000. J. und Q.
12. Gregorius Bäpſt und Kirchenlehrer. v.
13. Deſiderius Biſchoff und Mart. 1000. J.
14. Mattildis Wittib 12800. J.
15 Longinus Biſchoff und Mart. 3000. J.
16. Cyriacus und ſeine Geſellen Mart. 100. J. und Q.
17. Gertrudis Jungfraw 6. J.
18. Gabriel Ertz-Engel. v.
19. Joſeph Beichtiger. v.
20. Ambroſius von Senis Prediger Ordens. v.

21. Bene-

21. Benedictus v. und 100. J.
22. Paulus Bischoff 7. J.
23. Theodoricus Bischoff 12000. J. und Q.
24. Simon Knab zu Trient 1000. J.
25. Verkündigung Mariæ v.
26. Ludgerus Bischoff 12000. J.
27. Rupertus Bischoff 12000. J.
28. Felix Bischoff 12000. J.
29. Eustachius Abbt 12000. J.
30. Quirinus Mart. 12000. J.
31. Balbina Jungfraw 12000. J.

Merck/die Fasten-Station und Ablaß/ so in der Prediger Kirchen täglich zu erlangen/ hab ich füglich wollen hierzu setzen.

Am Aschermittwoch v. 3000. Jahr.
Den andern Tag hernach 10000. J.
Den dritten Tag 10000. J.
Den ersten Sambstag in der Fasten 10000 J. v.
Am ersten Sontag v. 18000. J.
Montag v. 10000. J.
Erchtag v. 28000. J. und Q.
Mittwoch 28000. J. und Q.
Donnerstag v. 20000. J.
Freytag v. 18000. J. und Q.
Am 2. Sontag in der Fasten 28000. Jahr.
Montag/ 11000. Jahr/ Erlassung deß 3. Theils der Sünden.
Erchtag/ Mittwoch/ Donnerstag zwölff tausend Jahr und vil.
Freytag zehen tausend Jahr.
Sambstag † v. zehen tausend Jahr.
Am dritten Sontag in der Fasten/ zehen tausend Jahr/ 48. Q. †.
Montag/ Erchtag/ Mittwoch/ Donnerstag/ Freytag 10000. Jahr
Sambstag zwölff tausend Jahr. †.
Am 4. Sontag in der Fasten. v. †.
Montag zehen tausend Jahr.
Erchtag Erlassung deß dritten Theils der Sünden 10/000. Jahr.
Mittwoch wie gestern.
Donnerstag zehen tausend Jahr.

Frey-

Freytag zehen tausend jahr.
Sambstag v.
Den 5. Sontag in der Fasten acht und zwantzig tausend jahr und
Q. Erlassung 3. Theils der Sünden.
Montag/Erchtag/Mittwoch/Donnerstag/10000. jahr/
Freytag zwölff tausend jahr. †.
Sambstag dreyzehen tausend jahr. †.
Am Palm-Sontag v. fünff und zwantzig tausend jahr / und
fünff und zwantzig tausend Q.
Montag Erlassung 3. theils der Sünden/25000. jahr.
Erchtag/achtzehen tausend jahr v.
Mittwoch acht und zwantzig tausend jahr und v/
Donnerstag/zwölff tausend jahr/48. Q. und v.
Am H. Charfreytag/Sambstag v.
Am H. Ostertag 3000 jahr und so viel Q und v.
Ostermontag acht und zwantzig jahr v.
Erchtag zwey tausend jahr 18. Q. v.
Mittwoch † v. achtzehen tausend jahr und so viel
Donnerstag v. fünffzehen tausend jahr.
Freytag fünffzehen tausend jahr.
Sambstag fünffzehen tausend jahr.
Am Sontag Quasimodo fünffzehen tausend jahr v.

Ablaß im Monat April.

12000. Jahr Ablaß.

1. Hugo Bischoff.
2. Maria von Egypto Büsserin.
3. Florentius Bischoff
4. Ambrosius Bischoff und Kirchenlehrer v.
5. Vincentz Prediger Ordens v.
6. Sixtus Bapst und Marr.
7. Alexandrinus Marr.
8. Dionysius Bischoff.
9. Procorus Bischoff und Marr.
10. Apollonius Priester und Marr.
11. Eustorgius Marr.
12. Pius Bapst.

13. Euphemia Jungfraw und Mart.
14. Tiburt. und Valerius Mart.
15. Isidorus Bischoff.
16. Albinus Ertzmärt. in Engeland.
17. Rudolphus Mart.
18. Eleutherius Bischoff und Mart.
19. Wernerus Mart.
20. Victor Bapst und Mart.
21. Anselmus Ertzbischoff.
22. Gajus Mart.
23. Georgius Mart.
24. Adalbertus Bischoff und Mart.
25. Marcus Evangelist/ 28000. jahr und ♀. und v.
26. Cletus Bapst und Mart.
27. Anastasius Mart.
28. Vitalis Mart.
29. Peter von Meyland Mart. Prediger Ordens v.
30. Eutropius Mart.

Allhie seyn nachfolgende Fest mit reichem Ablaß begnadet/ wol in acht zu nehmen/ und von mir hieher gesetzt worden/ weilen sie gemeiniglich im folgenden Monat gehalten werden.

Als erstlich in der Creutzwochen/ Sontag/ Erchtag/ Mittwochen/ acht und zwantzig tausend jahr/ und ♀. auch v.
Am H. Aufffahrtstag v. und acht und zwantzig tausend jahr.
Am Pfingstabend/ funffzehen tausend jahr v.
Pfingstag/ Pfingstmontag/ Pfingsterchtag/ 18000. jahr und vol.
Mittwochen/ zehen tausend jahr v.
Donnerstag/ achtzehen tausend jahr und ♀†. v.
Freytag achtzehen tausend jahr und v.
Sambstag achtzehen tausend jahr †. und v.
Am H. Fronleichnamstag v.
Freytag/ Sambstag/ Sontag/ Montag/ Erchtag/ Mittwoch/ Donnerstag/ v.

Ablaß deß Monats May.

11000. Jahr Ablaß.

Merck/ alle Sontag dieses Monats ist vollkommener Ablaß.

Am

Am Sontag nach H. Creutz Erfindung begeht man das Fest der H. Jungfrawen Catharinæ von Senis, Prediger Ordens.

Am Sontag nach der Himmelfahrt Christi das Fest deß H. Jacobi Beichtiger/Prediger Ordens.

1. Philippus und Jacobus Apostel v.
2. Antonius Ertzbischoff/Prediger Ordens v.
3. Erfindung deß H. Creutzes. v.
4. Monica Wittib/viel/vnd zwölff tausend Jahr.
5. Gotthardus Bischoff. v.
6. Johannes von der Lat. Porten vol. †.
7. Das Fest der dörnen Kron Christi. v.
8. Erscheinung S. Michaelis v.
9. Gregorius Bischoff zu Naz.
10. Gordianus und Epim. Mart.
11. Stanislaus Bischoff und Mart.
12. Pancratius Mart.
13. Servatius Bischoff.
14. Victor und Corona Mart.
15. Robertus Pfaltzgraf am Rhein.
16. Peregrinus Bischoff.
17. Bruno Bischoff zu Würtzburg.
18. Dioscorus Mart.
19. Potentiana Jungfraw und Mart.
20. Bernardinus Beichtiger/ Barfüsser Ordens. v.
21. Constantinus der Groß Kayser. v.
22. Helena Kayserin.
23. Sulpitius und Servit.
24. Erhebung des H. Vatters Dominici Prediger Ordens.
25. Vrbanus Bapst und Mart.
26. Beda Priester.
27. Julius Mart.
28. Gulielmus Hertzog.
29. Maximinus Bischoff.
30. Felix Bapst und Mart.
31. Petronella Jungfraw.

Ablaß deß Brachmonats.

voll unnd 12000. Jahr Ablaß.

1. Vincent. Lirinenſ. Prieſter.

Den andern Sontag diß Monats vollkommen Ablaß.

2. Marcellus und Peter Mart.
3. Eraſmus Biſchoff und Mart.
4. Das Feſt der fünff Wunden Jeſu.
5. Bonifacius Ertzbiſchoff und Mart.
6. Norbertus Ertzbiſchoff Præmonſtr. Stiffter.
7. Paulus Biſchoff und Mart.
8. Medardus Biſchoff.
9. Primus und Felician Mart.
10. Getulius und ſeine Geſellen Mart.
11. Barnabas Apoſtel.
12. Nazarius und Celſus Mart.
13. Antonius von Padua Barfüſſer.
14. Baſilius Biſchoff und Lehrer.
15. Vitus Mart. 6000. Jahr und v.
16. Aureus Ertzbiſchoff zu Maynz.
17. Botulphus Abbt.
18. Marina Jungfraw und Mart.
19. Gervaſius und Protaſius Mart.
20. Abagarius König.
21. Albanus Prieſter und Mart.
22. Paulinus Biſchoff.
23. Ediltrudis König. Jungfraw.
24. Johannes der Vorlauffer Chriſti.
25. Proſper Biſchoff und Mart.
26. Johannes und Paulus Mart.
27. Die 7 Schläffer Mart.
28. Leo Magnus Bapſt.
29. Petri und Pauli Apoſtel.
30. Martialis Biſchoff.

Ablaß deß Hewmonats.

Vollkomner und 12000. Jahr Ablaß.

1. Rumoldus Biſchoff und Mart.
2. Mariæ Heimſuchung v.

3. Landfranicus Bischoff.
4. Virich Bischoff zu Augspurg.
5. Wendelinus Abbt.
6. Goar Priester vnd Beichtiger.
7. Wilibald Bischoff.
8. Kilian Bischoff Mart.
9. Agilolph Ertzbischoff vnd Mart.
10. Die 7. Brüder mit jhrer Mutter Felicitas.
11. Pius Bapst vnd Mart.
12. Margaretha Jungfraw vnd Mart.
13. Heinrich Kayser.
14. Bonaventura Card. vnd Barfüsser.
15. Der Apostel Theilung.
16. Eustachius Bischoff vnd Beichtiger.
17. Alexius Beichtiger.
18. Symphorosa sampt jhren Söhnen vnd Mart.
19. Arsenius Abbt.
20. Joseph der auß den 72. Jüngern Christi.
21. Praxedis Jungfraw.
22. Martha Magdalena Büsserin. v.
23. Brigitta Fürstin Wittfraw. v.
24. Christina Jungfraw vnd Mart. v.
25. Jacobus Apostel der Grösser. v.
26. Anna/Mutter Mariæ v.
27. Hermolaus Priester vnd Mart.
28. Pantaleon Mart.
29. Martha Jungfraw vnd Wirthin Christi.
30. Abdon vnd Sennes Märt.
31. Germanus Bischoff.

Ablaß deß Augustmonats.

12000. Jahr Ablaß/ Erlassung des dritten Theils der Sünden.

1. Peterketten Feyr. v.
2. Stephan Bapst vnd Mart. 600. Jahr.
3. Stephan des 1. Mart. Erfindung. v.

4. Dominicus Prediger Orden-Stiffter.v.
5. Maria zum Schnee. v.
6. Sixt Bapſt vnd Mart.v.
7. Afra zu Augſpurg Büſſerin vnd Mart.8000.jahr.
8. Hilgerus Prior Prediger Orden 10000.jahr.
9. Romanus Mart.10000.jahr.
10. Laurentius Diacon.und Mart.
11. Suſanna Jungfraw vnd Mart.8000.jahr.
12. Clara Jungfraw Barfüſſer Orden.v.
13 Hippolytus Mart.280000.jahr vnd Q.
14. Euſebius Beichtiger.
15. Himmelfahrt Mariæ Gottes Gebärerin.v.
16. Rochus Bilger vnd Beichtiger v.
17. Liberatus Abbt vnd Mart.v.
18. Agapitus Mart.v.
19. Sebaldus Beichtiger v.
20. Bernardus Abbt v.
21. Anaſtaſius Mart. v.
22. Simphorianus Mart.v.
23. Zacheus Biſchoff und Jünger Chriſti v.
24. Bartholomeus Apoſtel.v.
25. Ludovicus König v.
26. Zepherinus Bapſt vnd Mart. v.
27. Gebhardus Biſchoff.
28. Auguſtinus Biſchoff vnd Kirchenlehrer v.vnd
29. Johannis des Täuffers Enthauptung v.vnd
30. Felix vnd Adauchus Mart.
31. Paulinus Biſchoff vnd Mart.

Ablaß deß Herbſtmonats.

NB. 12000. Jahr Ablaß/3. Theil der Sünden.

Iſt zumercken/ daß in dieſem Monat die Quatember einfallen thun.
da am Quatember Mittwoch 18000. Jahr vnd Q.
Am Quatember Freytag v.18000.jahr.
Am Quatember Sambſtag 28000.jahr.

1. Be-

1. Verena Jungfraw 6000. Jahr.
2. Antonius Mart.
3. Emericus Hertzog in Vngarn 10000. Jahr.
4. Marcellus Biſchoff. 1000. Jahr.
5. Victorinus Biſchoff vnd Mart. 8000. Jahr.
6. Magnus Abbt 121000. Jahr vnd Q.
7. Regina Jungfraw und Mart. 1000. Jahr.
8. Vnſer lieben Frawen Geburt/ v.
9. Sergius Bapſt vnd Beichtiger 12800. J. vnd Q.
10. Nicolaus von Talentin Auguſtiner. v.
11. Protus und Hyacinthus Mart. 3000. Jahr.
12. Riceta Mart. 100. Jahr vnd Q.
13. Maternus Biſchoff.
14. H. Creutz Erhöhung. v.
15. Ludmilla Witwe zu Prag. 15. Jahr.
16. Euphemia Jungfraw vnd Märt. 1000. J. und Q.
17. Lambertus Biſchoff vnd Mart. 5. Jahr.
18. Methodius Biſchoff und Mart. 7. Jahr.
19. Januarius und ſeine Geſellen Mart. 100. Jahr vnd Q.
20. Euſtachius Mart. 3000. Jahr vnd Q. und v.
21. Matthæus Apoſtel vnd Evangeliſt v.
22. Mauricius und ſeine Geſellen 128000. Jahr vnd Q.
23. Tecla jungfraw vnd Mart. 1000 jahr.
24. Rupertus Biſchoff 121. jahr und Q.
25. Cleophas jünger 8000. jahr.
26. Cyprianus Biſchoff vnd Mart 7000. jahr.
27. Coſmas vnd Damianus Mart. 7000. jahr.
28. Wenzeslaus Hertzog in Böhem Mart. 1000. jahr.
29. Michael Ertzengel v.
30. Hieronymus Kirchenlehrer. v.

Ablaß im Weinmonat.

Den erſten Sontag dieſes Monats haltet man das herrliche Feſt des Roſen Crantz Jeſu Mariæ mit dem vollkomnen Ablaß.

1. Remigius Biſchoff 8000. jahr.

2. Leo-

2. Leodigarius Bischoff und Mart. 6000. Jahr.
3. Candidus Mart. 6000. Jahr.
4. Franciscus Stiffter Barfüsser Ordens v.
5. Placidus Mart. v.
6. Bruno Carthäuser Stiffter. v.
7. Justina Jungfraw vnd Mart. v.
8. Pelagia büsserin. v.
9. Dionysius Bischoff vnd Mart v.
10. Gereon vnd seine Gesellen. Mart. v.
11. Jacobus Alemannus Prediger Ordens v.
12. Maximilianus Bischoff vnd Mart. v.
13. Simpertus Bischoff zu Augspurg 6000. jahr.
14. Burcardus Bischoff 6000. jahr.
15. Hedwigis Hertzogin in Polen. 6000. Jahr.
16. Gallus Abbt 8000 jahr.
17. Heron Bischoff 10000. jahr.
18. Lucas Evangelist. v.
19. Ludovicus Beltram Prediger Ordens. v.
20. Caprasius Mart. 10000 jahr.
21. Vrsula vnd jhre Gesellschafft 8000. jahr.
22. Cordula Jungfraw vnd Mart. 8000. jahr.
23. Severinus Bischoff 10000. jahr.
24. Evergistus Bischoff vnd Mart. 8000. jahr.
25. Crispin vnd Crispinianus Mart. 121000. jahr.
26. Amandus Bischoff 121000. jahr.
27. Ivo Jurist. 121000. jahr.
28. Simon und Judas Apostel. v.
29. Narcissus Ritter vnd Mart. 1000. jahr.
30. Marcellus Ritter vnd Mart. 1000. Jahr.
31. Wolffgangus Bischoff 10000. jahr.

Ablaß im Winter-Monat.

vollkommen Ablaß.

1. Aller Heiligen Tag v.
2. Aller Seelen Tag v.
3. Ita Gräfin in Schwaben.

4. Irenæus/Lehrer/Biſchoff.
5. Zacharias/Johannis Vatter.
6. Leonhardus Abbt.
7. Florentinus Biſchoff.
8. Die 4. gekrönte Märt. v.
9. Theodorus Mart. v.
10. Ermegar Gräfin 10000. jahr.
11. Martinus Biſchoff v.
12. Cunibertus Biſchoff 10000. jahr.
13. Brictus Biſchoff 8000. jahr.
14. Serapion Mart. 6000. jahr.
15. Albertus Magnus Biſchoff vnd Prediger Ordens v.
16. Ottmarus Abbt 12800. jahr vnd Q.
17. Hugo Biſchoff 12800. jahr vnd Q.
18. Gelaſius Bapſt 10000. jahr.
19. Eliſabeth Landgräfin 8000. jahr.
20. Eadmundus König Mart. 8000. jahr.
21. Opfferung Mariæ. v.
22. Cecilia Jungfraw vnd Mart. v.
23. Clemens Bapſt vnd Mart. v.
24. Chryſogonus Mart. 8000. jahr.
25. Catharina Jungfraw vnd Mart. v.
26. Conradus Biſchoff. 10000. jahr.
27. Virgilius Biſchoff 12800. jahr vnd Q.
28. Soſthenes Jünger Pauli 3000. jahr.
29. Saturninus Biſchoff vnd Mart. 100. jahr vnd Q.
30. Andreas Apoſtel. v.

Ablaß deß Chriſtmonats.

vollkommer Ablaß.

Merck/ Günſtiger Leſer/ weil in dieſem Monat das H. Advent vnſers HErren begangen wird/ ſeyn darin folgende Ablaß zuerhalten.

Am erſten Sontag 28000. jahr vnd v.
Am andern Sontag 11000.
Am dritten Sontag deß Advents 28000. jahr vnd Q.
Am vierten Sontag.

Am Quatember Mitwoch v. 28000. jahr vnd Q.
Am Quatember Freytag v. vnd 10000. jahr.
Am Quatember Sambstag 12000. jahr vnd Q.

1. Eligius Bischoff/ acht tausent jahr.
2. Bibiana Jungfraw vnd Mart.
3. Lucius König vnd Beichtiger 6000. jahr.
4. Barbara Jungfraw vnd Mart. 6000. jahr.
5. Crispina Jungfraw vnd Mart. 8000. jahr.
6. Nicolaus Bischoff. v.
7. Ambrosius Bischoff vnd Lehrer. v.
8. Empfängnus Mariæ. v.
9. Joachim/ Mariæ Vatter. v.
10. Melchiades Bapst Mart.
11. Damasus Bapst vnd Beichtiger.
12. Epimachus Mart.
13. Lucia Jungfraw vnd Mart. v.
14. Nicasius Bischoff.
15. Valerianus Bischoff.
16. Adelheidis Kayserin 10000 jahr.
17. Lazarus Bischoff 8000. jahr.
18. Wunibaldus Abbt 121000. jahr. vnd Q.
19. Nemesius Mart. 10000. jahr.
20. Tecla Jungfraw 12800. jahr vnd Q.
21. Thomas Apostel v.
22. Theodosia Jungfraw vnd Mart. 3000. jahr.
23. Victoria Jungfraw vnd Mart. 2000. jahr.
24. Irmina Jungfraw 28000. jahr vnd Q.
25. Geburt Christi deß Heylands bey der 1. Meß in der Christnacht. v.
Bey der 2. am Morgen 28000. jahr vnd Q. auch v.
In der 3. Meß 28000. jahr/ so viel Quadragen vnd volk. ablaß.
26. Stephan der 1. Mart. 28000. jahr/ vnd Q. vnd
27. Evangelist Johannes 28000. jahr vnd
28. Vnschuldige Kindlein 15000. jahr vnd
29. Thomas Bischoff vnd Mart. 8000 jahr und Q.
30. Sabinus Bischoff vnd Mart. 3000. jahr.
31. Sylvester Bapst vnd Beichtiger. v.

IV. CON-

IV.

CONSTANTIENSIS.

ROSARIUM.

Vom Vrſprung vnd Fürtrefflichkeit deß Roſen-Crantz der Heil. Jungfraw Mariæ/ꝛc.

Durch Herrn Conrad Sittardum / der Heil. Schrifft Profeſſorn vnd Provincial Prediger Ordens durch Hohes Teutſchland vnd Oſterreich.

Pag. 124. **Folgen die Römiſche Ablaß / ſo das gantze Jahr auß/zu vnterſchiedlichen Zeiten/an vnterſchiedlichen Orten zu gewinnen ſeyn.**

Januarius.

1. Am newen Jahrs Tag bey S. Maria trans Tyberim, majori vnd ara cœli, tauſent Jahr vollkommen ablaß.
6. am H. drey König Tag vnd die gantze Octav, bey S. Peter 18. tauſent Jahr/vnd ſo viel Quadragen/vnd völligen Ablaß.

16. Bey S. Marcello Bapſt
Bey S. Antonio Abbt
18. Bey S. Peters Stuel zu Rom
20. Bey S. Sebaſtian
21. Bey S. Agnes
22. Bey S. Vincentz vnd Anaſtaſi.
25. Bey S. Pauls Kirchen
27. Bey S. Joh. Chryſoſtomo
Bey S. Maria ſcala cœli
31. Beym Heil. Creutz.
Bey S. Cyro vnd Johanne.

vollkommner Ablaß.

Februarius.

2. Zu Liechtmeſſen bey S. Maria major/ vnd ſonſt drey andere Kirchen/ völliger Ablaß.

3. in S. Blasi Kirchen.
5. in S. Agatha Kirchen.
9. S. Apolloni/ S. Ludwigs Kirchen vollkommer Ablaß.
22. in S. Peters Kirchen Cathedra
24. Bey S. Matthia/ 12. Botten

Am Sontag Septuagesima bey S. Lorentz auſſer der Statt maur/ tauſent jahr vnd 48. Quadragen/ ablaß/ Erlaſſung deß dritten Theils aller Sünd/ vnd die Erledigung einer Seel auß dem dritten Fegfewr.

Am Sontag Sexagesimæ bey S. Paulo/ 12. tauſent jahr vnd 18. Quadragen ablaß vnd Erlaſſung eines Theils der Sünden.

Am Sontag Quinquagesima/ bey S. Peter 28. tauſent jahr/ vnd völliger ablaß.

Martius.

7. Bey S. Thoma von Aquin.
12. Bey S. Gregorio Bapſt
Bey S. Peter.
19. Bey S. Maria major.
20. Bey S. Sylveſters Capellen
} vollkommer Ablaß.

21. Bey S. Peter an S. Benedicti Tag/ hundert jahr ablaß.

25. am Mariæ Verkündigung Tag in der Kirchen Annunciatæ genannt völligen ablaß/ vnd von dieſen Tagen an biß auff den 1. Augusti, hat man in dieſer Kirchen alle Tag 12000. jahr ablaß.

Faſten/ Stationes vnd Ablaß zu Rom.

Am Aſchermittwoch beſuchet man S. Sabina Prediger Ordens-Kirchen/ darinn ſeyn 300. jahr/ vnd vollkommer ablaß.

Den andern Tag in der Faſten bey S. Georgen ſeyn 10000. jahr ablaß.

Den dritten Tag bey S. Johann vnd Paul ſeyn 1000. jahr ablaß.

Den erſten Sambſtag in der Faſten bey S. Triſon 10000. jahr vnd völliger ablaß.

Den

Den 1. Sontag in der Faſten.

Bey S. Johan. Lateran / Item bey S. Peter 18. tauſent jahr/ vnd vollkomner ablaß.

Montag bey S. Peter in Banden 10. tauſent jahr / vnd vollkomner ablaß.

† Dienſtag S. Anaſtaſia 28. tauſent/ vnd ſo viel Quadragen/ vnd die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.

Mitwochen S. Maria major 28. tauſent Jahr / vnd ſo viel Quadragen ablaß.

Donnerſtag S. Laurentij in Paliſperna 20. tauſent jahr vollkomner ablaß.

Freytag S. Apoſtel 12. tauſent jahr vnd vollkomner ablaß.

2. Sambſtag S. Peter 18. tauſent Jahr / vnd ſo viel Quadragen / auch vollkomner ablaß.

Am 2. Sontag in der Faſten.

Bey S. Maria della Nanicella, vnd bey S. Maria major 28. tauſent jahr ablaß.

Sontag S. Clement 11. tauſent jahr ablaß / vnd Erlaſſung dritten Theils der Sünden.

Dienſtag S. Balbina.

Mittwochen S. Cæcilia.

Donnerſtag S. Maria trans Tyberim.

Freytag S Uval.

† 3. Sambſtag bey S. Peter vnd Marcellino 10. tauſent jahr/ auch völliger ablaß/. vnd die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.

Am 3. Sontag.

† Bey S. Laurentzen extra muros 88 Quadragen/ vnd die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.

Montag S. Marcus, 10. tauſent jahr ablaß

Dienſtag S. Potentia, 10. tauſent jahr ablaß.

Mitwochen S. Sixtus 10. tauſent jahr ablaß.

Donnerſtag S. Coſmas vnd Damianus, 10. tauſent jahr ablaß.

Freytag S. Laurentz in Lucina zehen tauſend jahr Ablaß/
†. Sambſtag S. Suſanna 12. tauſend Ablaß.

Den 4. Sontag in der Faſten.

†. Beym H. Creutz zu Jeruſalem völliger Ablaß/und die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
Montag die H. 4. gekrönte zehen tauſend jahr Ablaß.
Dienſtag S. Lorentz in Damaſo/Erlaſſung dritten Theils der Sünd/ zehen tauſend jahr Ablaß.
Mittwochen S. Paulus/Erlaſſung dritten Theils der Sünd/und 10. tauſend jahr Ablaß.
Donnerſtag S. Silveſter/zehen tauſend jahr Ablaß.
Freytag S. Euſebius zehen tauſend jahr Ablaß.
Sambſtag S. Niclas in carcere, völliger Ablaß.

Den 5. Sontag in der Faſten.

Bey S. Peter 28. tauſend Jahr und ſo viel Quadragen Ablaß / auch Erlaſſung dritten Theils der Sünden.
Montag S. Chryſogonus zehen tauſend jahr Ablaß.
Dienſtag S. Quirinus zehen tauſend jahr Ablaß.
Mittwoch S. Marcellinus zehen tauſend jahr Ablaß.
Donnerſtag S. Apollinaris zehen tauſend jahr Ablaß.
†. Freytag S. Stephano rotundo, Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
Sambſtag S. Johannes vor der Lateiniſchen Porten 13. tauſend jahr ablaß/und die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.

Am Palm-Sontag.

Bey S. Johan. Lateran 25. tauſend Jahr ablaß, ſo viel Quadragen. und vollkomner ablaß.
Montag S. Praxedis 25. tauſend Jahr ablaß/ und Erlaſſung dritten Theils der Sünden.
Dienſtag S. Priſca, 18. tauſend Jahr auch völliger ablaß.
Mittwoch S. Maria major 28. tauſend Jahr/auch völliger ablaß.
Donnerſtag S. Johan. Lateran. 12. tauſend Jahr 48. Quadragen. und zweymal völliger ablaß.
Am H. Charfreytag beym H. Creutz zu Jeruſalem vollkomner Ablaß.

Sambſtag

Sambſtag S. Johan. Lateran. zwölff tauſend Jahr Ablaß / 40. Quadragen. auch völliger ablaß.

Am H. Oſtertag.

Bey S. Maria major 33000. Jahr und ſo viel Quadragen. von völliger ablaß.

Montag bey S. Peter 28. tauſend Jahr und völliger ablaß.

Dienſtag bey S. Paul 20000. Jahr ablaß / 18. Quadragen. und völliger ablaß.

†. Mittwochen S. Laurentz extra muros, 18. tauſend Jahr / ſo viel Quadragen. Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr / und völliger ablaß.

Donnerſtag S. Apoſtel 15. tauſend und völliger ablaß.

Freytag S. Maria rotunda 15. tauſend Jahr ablaß.

Sambſtag S. Johan. Laterans 15. tauſend Jahr ablaß.

Am Sontag Quaſimodo.

Bey. S. Pangratz 15. tauſend Jahr auch volliger ablaß.

Aprilis.

5 Bey S. Vincentz Prediger Ordens vollkomner ablaß.

23. An S. Georgen Tag bey S. Peter vollkomner ablaß.

25. Bey S. Marco und S. Peter 28. tauſend Jahr ablaß / und ſo viel Quadragen. vollkomner ablaß.

Majus.

Merck / alle Sontag Maij iſt bey S. Sebaſtian völliger ablaß zu verdienen.

1 Bey S. Philip. und Jacob Apoſtlen vollkomner ablaß.

3. Beym H. Creutz zu Jeruſalem vollkomner ablaß.

4. Bey S. Auguſtino am Tag der H. Frawen S. Monica viel ablaß.

†. Bey S. Johan. vor der Lateiniſchen Porten vollkomner ablaß.

Bey S. Johan Lateran. vollkomner ablaß und Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.

8. Michaelis Erſcheinung.

12. Bey S. Nereus und Achilleus.

19. Bey S. Pudentiana.

20. In ara cœli S. Bernardini Tag.

21. Bey S. Helena.

H. von S. Bernardini Tag biß auff den 1. Auguſti bey S. Johan. Lateran. alle Tag vollkomner Ablaß.

H. in der Creutzwochen/ Montag/ Dienſtag und Mittwoch bey S. Peter 28. tauſend Jahr/ und ſo viel viertzigtägiger Buß Ablaß.

Am H. Pfingſtag- Abend bey S. Johan. Lateran. 15 tauſend Jahr/ auch völliger Ablaß.

Am H. Pfingſtag bey S. Peter/ und Montag bey S. Peter in vincula völliger ablaß.

Dienſtag S. Anaſtaſia, 18. tauſend Jahr ablaß.

Mittwochen S. Maria major, 18 tauſend Jahr. auch vollkomner ablaß.

Donnerſtag bey S. Lorentz extra muros, 18. tauſend Jahr/ und ſo viel Quadragen. ablaß/ **Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr/** und völliger ablaß.

Freytag S. Apoſtel/ 18. tauſend Jahr und völliger ablaß.

†. Sambſtag S. Peter 18. tauſend Jahr und völliger ablaß/ **auch die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr**

An Corporis Chriſti Tag/ das iſt am H. Sacraments- Tag völliger ablaß/ und die gantze Octav auß.

Junius.

Am andern Sontag Junii bey Maria de Conſolatione völliger ablaß.

11. Bey S Barnaba Apoſtel völliger ablaß.

13. Bey S. Antonio de Padua völliger ablaß.

15. S. Vitus und Marcellus ſechs tauſend völliger ablaß.

24. S Johan. Lateran. Johan. Tauffers völliger ablaß.

28. S. Peters und Pauls abend. völliger ablaß.

29. Am H. Tag völliger ablaß.

30. S. Pauls Gedächtnus.

Julius.

Mariæ Heimſuchung in zweyen Kirchen de populo & pace, die gantz Octav auß/ vollkomner ablaß.

17. S. Alexius, vollkomner ablaß.

20. S. Maria Magdalena/ vollkomner ablaß.

21. S. Praxedis, vollkomner ablaß.

22. S. Maria Magdalena vollkomner ablaß.

23. S. Apollinaris vollkomner ablaß.

25. S. Jacob Apoſtel vollkomner ablaß.

26. S. An-

26. S. Anna vollkommner ablaß.
30 Am Tag der Heiligen Abden und Sennen/vollkommner ablaß.

Auguſtus.

1. S. Peter in vincula, völliger ablaß.
3. S. Laurentz extra muros, völliger ablaß.
5. S. Maria die Gröſſer/völliger ablaß.
S. Maria ſupra Minervam, ein völliger ablaß.
H. Tag Dominici völliger ablaß.
6. Bey S. Johan. Lateran. Transfig. völliger ablaß.
10. S. Laurentzen Tag/und die gantze Octav, extra muros, völliger Ablaß
12. Bey S. Silveſter/am Tag S. Claræ völliger ablaß.
1. Vnd die gantze Octav der Himmelfahrt Mariæ iſt völliger ablaß an 5. Orten/S. Maria major, rotunda, de populo, ara cœli und S. Maria Angelorum.
Von unſer Frawen Himmelfahrtstag/ biß auff derſelben Geburtstag/ iſt die Wallfahrt oder Station bey S. Maria der Gröſſern/und ſeyn daſelbſt alle Tag 12. Jahr Ablaß/und Erlaſſung dritten Theils aller Sünden.
16. Bey S. Rocho vollkommner ablaß.
24. Bey S. Bartholomæo Apoſtel/vollkommner ablaß.
26. Bey S. Auguſtin Lehrer vollkommner ablaß.
28. Bey S. Johan. Lateran. vollkommner Ablaß.
S. Johannis Enthauptung vollkommner Ablaß.

September.

8. An unſer lieben Frawen Geburtstag iſt völliger ablaß/ in folgenden Kirchen/S. Maria major, S. Maria rotunda, Ara cœli, via lata, de pace & populo.
10. An S. Niclas Tolentini Tag völliger ablaß / bey S. Maria de populo bey S Auguſtino.
14. Am Tag deß H. Creutz Erhöhung/und den achten Tag darnach/ beym H. Creutz zu Jeruſalem völliger Ablaß.
Am Quatember Mittwochen bey S. Maria major 18. tauſend Jahr und vnd ſo viel viertzigtägiger buß ablaß.
Am Quatember Freytag bey S. Apoſtel 18. tauſend Jahr/und völliger ablaß.

Am Quatember Sambſtag bey S. Peter 28. tauſend Jahr ablaß.
21. An S. Matthæi Apoſtels Tag völliger ablaß.
29. Bey S. Michel Ertzengel/völliger ablaß.
30. Bey S. Maria major, an S. Hieronymi Tag/völliger ablaß.

October.

4. An S. Franciſci Tag und die gantze Octav, vollkommner ablaß.
18. Bey S. Luca Evangeliſten vollkommner ablaß.
28. Am Tag Simonis, ꝛc. bey S. Peter vollkommner ablaß.

November.

1. An aller Heiligen Tag vnd die gantze Octav, bey S. Maria rotunda vollkommner ablaß.
2. An aller Seelen Tag bey S. Gregorio Camaldenſer Ordens/völliger ablaß/die gantz Octav auß/und man nimts auch für die Abgeſtorbenen.
8. Bey S. Peter und Paul vollkommner ablaß.
9. Bey S. Johan. Lateran. Kirchweyh der Capellen Salvatoris, vollkommner ablaß.
11. S. Martins Tag bey S. Peter/vollkommner ablaß.
21. Bey S. Maria Majar præſentans vollkommner ablaß.
22. Bey S. Cæcilia vollkommner ablaß.
23. Bey S. Clement vollkommner ablaß.
25. Bey S. Catharina Märterin vollkommner ablaß.
30. S. Andreas in S. Peters. Kirchen vollkommner ablaß.

December.

Am 1. Sontag im Advent bey S. Peter völliger ablaß/bey *S. Maria majore* 28. tauſend Jahr ablaß.
Am 2. Sontag des Advents beym H. Creutz zu Jeruſalem 11. tauſend Jahr und völliger ablaß.
Am 3. Sontag bey S. Peter 28. tauſend Jahr und Quadragen. auch völliger ablaß.
Am 4. Sontag bey S. Peter und S. Paul/völliger ablaß.
2. S. Bibiana Kirchen völliger ablaß.
6. S. Niclas in carcere völliger ablaß.
7. S. Ambroſius völliger ablaß.
8. Mariæ Empfängnus und die gantze Octav an fünff Orten völliger ablaß.
13. S. Lucia völliger ablaß.

Am

Am Quatember Mittwoch bey S. Maria major 28. tauſend Jahr/und ſo viel Quadragen das iſt viertzigtägiger Buſſ ablaſſ.
21. S. Thomas Apoſtel vollkommner ablaſſ.
24. Am Chriſtabend S. Maria major, 28. tauſend Jahr und Quadragen. ablaſſ.
25. Auch am H. Chriſtag S. Maria major vollkommner ablaſſ/bey S. Anaſtaſia, die Frühmeſſ 28. tauſend Jahr und Quadragen, auch vollkommner ablaſſ bey dem Ampt in S. Maria major und Ara cœli, 28. tauſend Jahr und Quadragen. auch völliger ablaſſ.
26. Bey S. Laurentz auſſer der Statmaur/und bey S. Stephan rotundo, 28. tauſend Jahr und Quadragen. auch vollkommner ablaſſ.
27. Bey S. Johan. Lateran. 28. tauſend Jahr/und völliger ablaſſ.
28. Bey S. Paul 15. tauſend Jahr/und völliger ablaſſ.
31. Bey S. Silveſter vollkommner ablaſſ.

V.

NEOBURGENSIS.

Der Seelen Regenbogen/ 1630.

Darin zu ſehen ſchöne Himmels-Farben Catholiſcher Andacht.

M. Leonhard Mair/Pfarrer bey S. Peter und Land-Dechant.

Newburg an der Donaw bey Lorentz Danhauſer.

P. 63. Zu mercken/das v. bedeut vollkommen Ablaß/das † Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr/ das J. Jahr/ das Q. Quadragen.

Im Jenner.

1. Am Newen-Jahrstag. v.
6. An der H. drey Königs Tag. v.
14. S. Felix. v.
16. S. Marcelli. v.
17. S. Antoni. v.
19. Peter Stuhlfeyr zu Rom. v.
20. S. Sebaſtian. v.
21. S. Agnes v.
22. S. Vincentius v.
25. S. Pauli Bekehrung v.
26. S. Chryſoſtomi v.
31. Am H. Creutztag und in S. Cyron. v.

Im Hornung.

2. Mariæ Liechemeß v. †.
3. S. Blaſij v. †.
4. S. Agathæ v. †.
9. Apolloniæ v. †.
22. S. Petri Stuhlfeyr zu Antiochien v. †.
24. S. Matthiæ v. †.

Sontag ſeptuageſimæ v. †. 48. Q.
Sontag ſexageſimæ 12000. J.
Sontag Quinquageſimæ † 28000. J.

Im Mertzen.

3. S. Thomæ von Aquino. v.
17. S. Gregorij v.
19. S. Joſephi v.
20. In S. Silveſters Capell v.
21. S. Benedicti 100. J.
24. Vigil. Mariæ Verkündigung v.
25. Feſt Mariæ Verkündigung v.

Von dieſem Tag anbiß auff den 1. Auguſti täglich 11000. Jahr.

Faſten-Station.

Aſchermittwoch 3000. J. v.
Donnerſtag 1000. J. v.
Freytag 1000. J.
Sambſtag 1000. J. v.
Am erſten Sontag in der Faſten 18000. J. v.
Montag 10000. J.
Erchtag 28000. J.
Mittwoch 28000. J. v.
Donnerſtag 2000. J. v.
Freytag 2000. J. v.
Sambſtag 18000. J.
Am andern Sontag in der Faſten 28000. J.
Montag/Nachlaſſung deß dritten Theils der Sünd und 11000. J.
Erchtag/Mittwoch/Donnerſtag/Freytag/Sambſtag 10000. J. v. †.
Am 3. Sontag in der Faſten 88. Q †.
Montag 10000. J.

Erchtag

Erchtag/Mittwoch/Donnerſtag/Freytag 10000.jahr.
Sambſtag 12000.jahr.
4. Sontag Lætare.v.†.
Montag 10000.jahr.
Erchtag und Mitwoch Erlaſſung dritten Theils der Sünd. 10000.
Donnerſtag vnd Freytag 10000.jahr. (jahr
Sambſtag v.
Am 5. Sontag Erlaſſung des dritten Theils der Sünden 18000.jahr
28000.Q.
Montag/Erchtag/Mittwoch/Donnerſtag 10000.jahr.
Freytag †.
Sambſtag 13000.q.†.
Am H. Palm Sontag 25000.q.v.
Montag Erlaſſung dritten theils der Sünden.
Erchtag/Mittwoch/Donnerſtag v.
Am H. Freytag und Sambſtag v.
Am H. Oſtertag/Montag/Erchtag und Mittwoch v.†.
Donnerſtag v.
Freytag 15000.jahr.
Sambſtag auch ſo viel.
Sontag Quaſimodo v.

Im Aprilen.

5. S. Vincentz Prediger Ordens v.
24. S. Gregorij v.
25. S. Marci 18000.q.28000.jahr.v.

Im Mayen.

Alle Sontag im Mayen v.
1. Philippi vnd Jacobi v.
3. Creutz Erfindung v.
4. Monica v.
6. S. Johannis ante portam Latinam.v.
7. Corona Domini.v.
8. S. Michaelis Erſcheinung.v.
8. Nerei und Achillei. v.
19. S. Potentiana.v.
20. S. Bernardini.v.

Von dieſem Tag an biß auff den Augſtmonat iſt täglich v. In der Creutzwochen am Montag/ Erchtag/ Mitwoch 28000.q 28000. Jahr.

am Auffahrtstag auch ſo viel.
am H. Pfingſtabend 15000. jahr. v.
am H. Pfingſtag vnd Montag v.
am Pfingſterchtag 18000. jahr.
Mittwoch 18000. jahr v.
Donnerſtag 19000. q. 18000. jahr.
Freytag 18009. jahr v.
Sambſtag 18000. jahr †. v.
am H. Fronleichnambſtag vnd durch die Octav. v.

Im Junio.

Alle Sontag diß Monats. v.
2. S. Marcellini 1000. jahr.
11. S. Barnabæ v.
13. S. Antonij von Padua. v.
15. S. Veit 6000. jahr v.
24. S. Johannis Baptiſtæ. v.
28. Vigil. S. Petri und Pauli v.
29. SS. Petri und Pauli Feſt. v.
30. S. Pauli Gedächtnüß. v.

Im Julio.

1. Vor Abend Mariæ Heimſuchung v.
2. Mariæ Heimſuchung Feſt/ vnd durch die Octav. v.
14. S. Bonaventuræ v.
17. S. Alexius v.
20. S. Margarethæ 200. jahr. v.
21. S. Praxedis. v.
22. S. Mariæ Magdalenæ. v.
23. S. Apollinarius 100. v.
25. S. Jacobi v.
26. S. Annæ v.
30. 8000. jahr v.

Im

Im Auguſtmonat.

1. S. Peters Band. v.
3. S. Stephans Erfindung. v.
4. S. Dominicus Stiffter des Prediger Ordens / vnd der Brüderſchafft † v.
5 S. Maria zum Schnee. v.
6. Chriſti Erklärung v.
8. S. Cyriaci. v.
10. S. Laurentii und die Octav. v.
11. S. Claræ v.
14. Vigil. Mariæ Himmelfahrt. v.
15. Mariæ Himmelfahrt vnd die Octav. v.
Von dieſem Tag biß auff Mariæ Geburtstag täglich Erlaſſung dritten Theils der Sünden und 12000. jahr.
16. S. Rochus. v.
24. S. Bartholomæus. v.
25. S. Zepherinus. v.
28. S. Auguſtinus. v.
29. S. Johannis Enthauptung. v.

Im Herbſtmonat.

7. Vigil. Maria Geburt v.
8. Maria Geburt v.
10. S. Nicol Tolentin. v.
14. H. Creutz Erhöhung. v.
Quatember Mitwoch 18000. q. 18000. jahr.
Freytag 18000. jahr v.
Sambſtag 28000. jahr v.
21. S. Matthæus 14000 jahr. v.
27. S. Coſmas vnd Dam. 4000. jahr.
29. S. Michaelis v.
30. S. Hieronymi v.

Im Weinmonat.

Am erſten Sontag hält man das groſſe Feſt des Heil. Roſen-Crantz. v.

4. S. Fran-

4. S. Franciſcus. v.
18. S. Lucas v.
28. S. Simon Judas. v.

Im Wintermonat.

1. Aller Heiligen und die Octav v.
2. Aller Seelen vnd Octav. durch †. v.
9. S. Salvatoris Kirchweih. v.
11. S. Martin. v.
18. S. Petri Kirchweihung v.
21. Mariæ Opfferung. v.
22. S. Cecilia. v.
23. S. Clemens. v.
25. S. Catharina v.
30. S. Andreæ. v.

Im Chriſtmonat.

Am 1. Sontag im Advent 28000. jahr, v.
Am 2. Sontag 11000. v.
Am 3. Sontag 28000. q. v.
Am 4. Sontag v.
2. S. Bibianæ. v.
4. S. Barbaræ 10000. jahr. v.
6. S. Nicolai v.
7. S. Ambroſii v.
8. Mariæ Empfängnuß vnd die Octav. v.
13. S. Luciæ v.
Quatember Mitwoch 28000 q. v.
Freytag 1000. jahr v.
Sambſtag 28000. q. 28000. jahr v.
21. S. Thomas v.
24. H. Chriſtabend. 28000. jahr/ 28000. q.
Am Hochheiligen Chriſtag zweymal 28000. q. v. v. v. und 3. Meſſen.
26. S. Stephan 28000 jahr †. v.
27. S. Johannis 27000. jahr v.
28. Kindleinstag 15000. jahr v.
31. S. Silveſter. v.

VI. AU-

Digitized by Google

VI.

1630. AUGUSTENSIS,

ROSETUM,

Das iſt/

SCHÖNES ROSENGÄRTLEIN/

in welchem allerhand ſchöne Blumen / ſo voll groſſer Gnaden/ Ablaß vnd Freyheit/ in den Gnadenreichen Brüderſchafften deß H. Roſen-Crantzes vnd ſüſſen Nahmens JEſu zu finden.

Augſpurg 1630. bey Michael Stör/in Verl. Georg Willers.

Pag. 30. Merck das † bedeut Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr/ das V. vollkommer Ablaß. das Q. Quadragen: das J. jahr.

Im Jenner Ablaß.

1. Beſchneidung Chriſti oder Newer Jahrstag. V.
An dieſem Tag hat die Brüderſchafft des Allerheiligſten Nahmens Jeſu/bey den Predigern ein Jubilæum. V.
6. H. drey König und Octav. V.
14. S. Felix. V.
16. S Marcelli. V.
17. S. Antoni V.
18. Stuelfeyer S. Petri zu Rom. V.
20. S. Sebaſtiani. V.
21. S. Agnes. V.
22. S. Vincentz. V.
25. S. Pauli Bekehrung. V.
26. S. Johan. Chryſoſtomi. V.
27. Bey S. Maria Scala cœli.
31. am Creutztag vnd in S. Cyron. V.

Im Hornung.

2. Mariæ Liechtmeß v. †.
3. S. Blaſij. v. †.
4. S. Azathæ. v. †.
9. Apoloniæ v. †.
22. S. Peter Stulfeyer zu Antiochia. v. †.
24. S. Matthiæ. v. †.
Sontag Septuageſimæ 48. Q. v. †.
Sontag Sexageſimæ 12000. jahr.
Sontag Quinquageſimæ 28000 jahr. †.

Im Mertzen.

8. S. Thomæ von Aquin. v.
9. S. Joſeph v.
12. S. Gregorii. v.
20. In S. Silveſters Capell. v.
21. S. Benedicti 100. jahr.
24. Vigil. auff Verkündigung Mariæ. v.
25. Verkündigung Mariæ v. von dieſem Tag biß auff 1. Auguſti täglich 1000. jahr.

Faſten Station.

Aſchermittwoch 3000. J. v.
Donnerſtag 10000. J. v.
Freytag 1000. J.
Sambſtag 1000. J. v.
Am 1. Faſt Sontag 18000. J. v.
Montag 10000. J.
Dienſtag 28000. Q.
Mittwoch 28000. J. v.
Donnerſtag 2000. J. v.
Freytag 2000. J. v.
Sambſtag 18000. J.
Am 2. Faſt Sontag 28000. J.
Montag Erlaſſung dritten Theils der Sünden. 10000. J.
Dienſtag/ Mitwoch/ Donnerſtag/ Freytag vnd Sambſtag 10000. J. v. †.

Am

Am 3. Faſt Sontag 88. Q. †.
Montag 10000. jahr.
Dienſtag 10000. jahr.
Mitwoch 10000. jahr.
Donnerſtag 10000. jahr.
Freytag 10000. jahr.
Sambſtag 12000. jahr.
Am 4. Faſt Sontag v. †.
Montag 10000. jahr.
Dienſtag Erlaſſung dritten Theils der Sünden 10000. J.
Mitwoch wie am Dienſtag.
Donnerſtag 10000. jahr.
Freytag 10000. jahr.
Sambſtag v.
Am 5. Faſt Sontag / Erlaſſung dritten Theils der Sünden vnd 28000 J. und 28000. Q.
Montag 10000. jahr.
Dienſtag 10000. jahr.
Mittwoch 10000. jahr.
Donnerſtag 10000. jahr.
Freytag. †.
Sambſtag 13000. Q. †.
Am Palm Sontag 25000. Q. v.
Montag / Erlaſſung dritten Theils der Sünden vnd 17000. jahr.
Erichtag / Mittwoch / Donnerſtag v.
Car Freytag v.
Sambſtag v.
Oſtertag / Oſtermontag / Oſterdienſtag v.
Mittwoch v. †.
Donnerſtag v.
Freytag v. 15000. jahr.
Sambſtag auch ſo viel.
Sontag Quaſi modo geniti v.

Im Aprill.

1. S. Vincent Prediger Orden. v.

24. S. Georg. V.
25. S. Marx 18000. vnd 28000. J. V.

Im Mayen.

Alle Sontag im Majo. V.
2. S. Philippi vnd Jacobi. v.
3. Creutzerfindung. v.
4. S. Monica. v.
6. Johan. ante portam Latinam. v.
7. Corona Domini. v.
8. S. Michaelis Erſcheinung. v.
12. Nerei und Achillei. v.
19. Prudentianæ. v.
20. Bernardini. v.

Von dieſem Tag an biß auff den Augſtmonat iſt täglich v.

In der H. Creutzwochen am Montag/ Erchtag/ Mittwoch 28000. q. 28000. Jahr.
am Auffahrtstag auch ſo viel.
am H. Pfingſtabend 15000. jahr. v.
am H. Pfingſtag vnd Montag v.
Dienſtag 18000. jahr.
Mittwoch 18000. jahr v.
Donnerſtag 19000. q. 18000. jahr.
Freytag 18000. jahr v.
Sambſtag 18000. jahr v. †.
am H. Fronleichnambſtag vnd durch die Octav. v.

Im Junio.

Alle Sontag diß Monats. v.
2. S. Marcellini 1000. jahr.
11. S. Barnabæ v.
13. S. Antonii von Padua. v.
15. S. Veit 6000. jahr v.
24. S. Johannis Baptiſtæ Geburt-Tag. v.
28. Vigil. S. Petri und S. Pauli v.
30. an S. Pauli Gedächtnüß v.

Im Julio.

1. Vigil. der Heimſuchung Mariæ v.
2. Mariæ Heimſuchung/vnd die Octav. durch v.
14. S. Bonaventura v.
17. S. Alexius v.
20. S. Margaretha 200. jahr. v.
21. S. Praxedis. v.
22. S. Maria Magdalena. v.
23. S. Apolinaris 100. v. J.
25. S. Jacob v.
26. S. Anna v.
30. S. Abdon vnd Sennon 8000. jahr v.

Im Augſtmonat.

1. S. Peters Band. v.
3. S. Stephans Erfindung. v.
4. S. Dominici Prediger Ordens / vnd der Bruderſchafft Stiff-ter v.
5 S. Maria zum Schnee v.
6. Chriſti Verklärung v.
8. S. Cyriaci. v.
10. S. Laurentii und die Octav. v.
11. S. Claræ v.
14. Vigil. Mariæ Himmelfahrt vnd die Octav. durch v.
Von dieſem Tag biß auff Mariæ Geburtstag/ täglich Erlaſſung dritten Theils der Sünden und 12000. jahr.
16. S. Rochus. v.
24. S. Bartholomæus. v.
25. S. Zepherinus. v.
28. S. Auguſtinus. v.
29. S. Johannis Enthauptung. v.

Im Herbſtmonat.

7. Vigil. Mariæ Geburt v.
8. Mariæ Geburt v.
10. S. Nicolai Tolentin. v.
14. Creutz Erhöhung. v.
Quatember Mitwoch 18000. q. 18000. jahr.

Freytag 18000. J. v.
Sambſtag 28000. J. v.
21. S. Matthæi 14000. J. v.
27. S. Coſmæ und Damiani 4000. J.
29. S. Michael. v.
30. S. Hieronymi v.

Im Weinmonat.

Auff den 1. Sontag diß / hält man das Feſt deß H. Roſen-Crantz der glorwürdigen Jungfraw und Mutter Gottes Mariæ / mit vollkomnen ablaß / von Gregorio dem 13. verliehen.
4. S. Franciſci v.
18. S. Lucas v.
28. Simonis und Judæ A.

Im Wintermonat.

1. Aller Heiligen und Octav durch. v.
2. Aller Seelen und Octav durch. v. †.
9. S. Salvatoris Kirch. v.
11. S. Martini v.
18. S. Peters Kirchweyh v.
21. Mariæ Opfferung v.
22. S. Cæcilia v.
23. S. Clemens v.
25. S. Catharina v.
30. S. Andreas v.

Im Chriſtmonat.

Am 1. Sontag im Advent 28000. J. v.
Am 2. Advents-Sontag 11000. J v.
Am 3. Sontag 28000. Q. und v.
Am 4. Sontag v.
2. S. Bibiana v.
4. S. Barbaræ 10000. J.
6. S. Nicolai v.
7. S. Ambroſii v.
8. Mariæ Empfängnus und die gantze Octav v.
13. S. Luciæ v.

Quatem-

Quatember-Mittwoch 28000. Q.v.
Freytag 1000. J.v.
Sambstag 28000. J. und so viel Q.v.
21. S. Thomas v.
24. H. Christabend 28000. J. und so viel Q.
25. H. Christag zweymal 28000. Q.v.v.v. in 3. Messen.
26. S. Stephans Tag 28000. J.v. †.
27. S. Johan. 27000. J.v.
28. Kindleins Tag 15000. J.v.
31. Silvester v.

VII.

Colonienſis.

ROSARIUM.

1603.

Oder

Roſen-Crantz der H. Jungfraw Mariæ/ von deſſen Vrſprung und höchſtem Nutz/ durch Conradum Sitardum/ der H. Schrifft L. Pro. Prediger Ordens durch hohes Teutſchland und Oeſterreich. Cöln 1603.

Januarius.

Am Newen Jahrstag bey S. Maria trans Tyberim, major und ara cœli 25. tauſend Jahr und vollkomner ablaß.

6. Am H. drey König-Tag und die gantze Octav, bey S. Peter 28. tauſend Jahr und ſo viel Quadragen und völligen ablaß.

6. Bey S. Marcellus Bapſt
7. Bey S. Anton Abbt
18. Bey S. Peters ſtul zu Rom
19. Bey S. Sebaſtian.
21. Bey S. Agnes.
22. Bey S. Vincentz und Anaſtaſi.
25. Bey S. Paulus Kirchen
27. Bey S. Johan. Chryſoſtomo
Bey S. Maria ſcala cœli.
31. Bey S. Cyrus und Johannes.

vollkomner Ablaß.

Februa-

Februarius.

2. Zu Liechtmessen bey S. Maria major und sonst drey andern Kirchen völliger ablaß.

3. In S. Blasius Kirchen
5 In S. Agatha Kirchen
9. In S. Peters Cathedra
22. Bey S. Matthias 12. Botten.
24. S. Apollonia S. Ludwigs Kirchen.

} vollkomner Ablaß.

†. Am Sontag Septuagesima bey S. Laurentz ausser der Statt maur 11. tausend Jahr/und 48. Quadragen. Ablaß. Erlassung deß dritten Theils aller Sünd/und die Erledigung einer Seel **auß dem dritten Fegfewr.**

Am Sontag Sexagesima bey S. Paulus 12000. und 18. Quadragen ablaß/und erlassung eines Theils der Sünde.

Am Sontag Quinquagesima bey S. Peter 28. tausend Jahr und völliger ablaß.

Martius.

7. Bey S. Thomas von Aquin.
12. Bey S. Gregorius Bapst
Bey S. Peter
19. Bey S. Maria major

} vollkomner Ablaß.

20. Bey S. Silvesters Capellen
21 Bey S. Peter am S. Benedictus Tag 100. Jahr ablaß.
25. An Mariæ Verkündigung Tag in der Kirchen annunciata genant völliger Ablaß.

Von diesem Tag an biß auff den 1. Augusti, hat man in dieser Kirchen alle Tag 12. tausend Jahr ablaß.

Fasten-Stationes und Ablaß zu Rom.

Am Aschermittwoch besucht man S. Sabina Prediger-Ordens Kirchen/ darin seyn 3000. Jahr und vollkomner ablaß.

Den andern Tag in der Fasten bey S. Georgen seyn 1000. Jahr ablaß.

Den dritten Tag bey S. Johannes und Paulus seyn 10000. Jahr Ablaß.

Den ersten Sambstag in der Fasten bey S. Trifon 10000. Jahr und vollkomner ablaß.

Den

Den 1. Sontag in der Faſten.

Bey S. Johan. Lateran. Item bey S. Peter 18. tauſend Jahr/und vollkommer ablaß.
Montag S. Peter in Banden 10. tauſend Jahr/und völliger ablaß.
†. Dienſtag S. Anaſtaſia 28. tauſend Jahr und ſo viel Quadragen. ablaß/ und die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
Mittwoch S. Maria major 28000. Jahr/ und ſo viel Quadragen. ablaß.
Donnerſtag S. Laurentz in Paliſperna 20. tauſend Jahr/ und vollkommner ablaß.
Freytag S. Apoſtel 2000. Jahr und vollkomner ablaß.
Sambſtag S. Peter 8. tauſend Jahr und ſo viel Quadragen. auch vollkommner ablaß.

Am 2. Sontag in der Faſten.

Bey S. Maria della Nanicella, und bey S. Maria major 28000. Jahr ablaß.
Montag S. Element 11. tauſend Jahr ablaß/ und Erlaſſung dritten Theils der Sünden.
Dienſtag S. Balbina.
Mittwochen S. Cecilia.
Donnerſtag S. Maria trans Tyberim.
Freytag S. Vital.
†. 3. Sambſtag bey S. Peter und Marcellus 10. tauſend Jahr auch völliger ablaß/ und die Erledigung einer Seel auß dē Fegfewr.

Am 3. Sontag in der Faſten

†. Bey S. Laurentzen extra muros, Quadragen. ablaß/ und die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
Montag S. Marcus 10. tauſend Jahr ablaß.
Mittwochen S. Sixtus 10. tauſend Jahr ablaß.
Donnerſtag S. Coſmus und Damianus 10000. Jahr ablaß.
Freytag S. Laurentz in Luaina 10. tauſend Jahr ablaß.
4. Sambſtag S. Suſanna 12. tauſend Jahr ablaß.

Den 4. Sontag in der Faſten.

†. Beym H. Creutz zu Jeruſalem/ völliger ablaß/ und die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
Montag die H. 4. Gekrönte 10. tauſend Jahr ablaß.
Dienſtag S. Laurentz in Damaſo/ Erlaſſung dritten Theils der Sünd/ 10. tauſend Jahr ablaß.
Donnerſtag S. Silveſter 10. tauſend Jahr ablaß.

Freytag S. Euſebius 10. tauſend Jahr Ablaß.
Sambſtag S. Niclas in carcere völliger ablaß.

Den 5. Sontag in der Faſten.

Bey S. Peter 28. tauſend Jahr und ſo viel Quadragen. ablaß/auch Erlaſſung drieten Theils der Sünden.
Montag S. Chryſogonus 10. tauſend Jahr ablaß.
Dienſtag S. Quirinus 10. tauſend Jahr.
Mittwoch S. Marcellinus 10. tauſend Jahr ablaß.
Donnerſtag S. Apolinaris 10 tauſend Jahr ablaß.
†. Freytag S. Stephano rotundo Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
†. Sambſtag S. Johannes vor der Lateiniſchen Pforten 13. tauſend Jahr ablaß/und die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.

Am Palm-Sontag.

Bey S. Johan. Lateran. 25. tauſend Jahr ablaß / ſo viel Quadragen. und vollkomner ablaß.
Montag S. Praxedis, 5. tauſend Jahr ablaß/und Erlaſſung dritten Theils der Sünden.
Dienſtag S. Priſca 8. tauſend Jahr auch völliger ablaß.
Mittwoch S. Maria major 28. tauſend Jahr auch völliger ablaß.
Donnerſtag S. Johan. Lateran. 2. tauſend Jahr 48. Quadragen. und zweymal völliger ablaß.
Am H. Charfreytag beym H. Creutz zu Jeruſalem vollkomner ablaß.
Sambſtag S. Johan. Lateran 2. tauſend Jahr / 48. Quadragen. auch vollkomner ablaß.
Am H. Oſtertag bey S. Maria major 30000. Jahr/und ſo viel Quadragen. und völliger ablaß.
Montag bey S. Peter 28000. Jahr und völliger ablaß.
Dienſtag bey S. Paulus 20000. 18. Quadragen. und völliger ablaß.
†. Mittwochen S. Lorentz extra muros, 8. tauſend Jahr/ſo viel Quadragen. Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr. und völliger ablaß.
Donnerſtag S. Apoſtel 15. tauſend Jahr ablaß.
Freytag S. Maria rotunda 15 tauſend Jahr ablaß.
Sambſtag S. Johan. Lateran. 15 tauſend Jahr ablaß.

Am

Am Sontag Quaſi modo bey S. Pangraz 15. tauſend Jahr/auch völliger ablaß.

Aprilis.

5. Bey S. Vincentz Prediger Ordens vollkomner ablaß.
23. An S. Georgen Tag bey S. Peter vollkomner Ablaß.
25. Bey S. Marcus und bey S. Peter 28. tauſend Jahr/ und ſo viel Quadragen. vollkomner ablaß.

Majus.

Merck/alle Sontag iſt bey S. Sebaſtian völliger ablaß zu verdienen.
1. S. Philip und Jacob Apoſtlen/vollkomner ablaß.
3. Beym H. Creutz zu Jeruſalem vollkomner ablaß.
4. Bey S. Auguſtinus am Tag der H. Frawen Monica viel Ablaß.
6. Bey S. Johannes vor der Lateiniſchen Porten vollkomner ablaß.
†. Bey S. Johan. Lateran. vollkomner ablaß/und Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
8. S. Michaelis Erſcheinung.
12. Bey S. Nereus und Achilleus
19. Bey Pudentiana.
20. In Ara cœli S. Bernardinus Tag.
21. Bey S. Helena.
H. von S. Bernardus Tag biß auff den 1. Auguſti bey S. Johan. Lateran. alle Tag vollkomner ablaß.
H. in der Creutzwochen Montag / Dienſtag und Mittwoch bey S. Peter 28000. Jahr und ſo viel viertzigtägiger Buß ablaß.
Am H. Auffahrts Tag bey S. Peter 28000. Jahr und ſo viel viertzigtägiger Buß ablaß.
Am Pfingſtabend bey S. Johan. Lateran. 15. tauſend Jahr/auch völliger Ablaß.
Am H. Pfingſtag bey S. Peter/und Montag bey Peter in vincula völliger ablaß.
Dienſtag S. Anaſtaſia 18. tauſend Jahr ablaß.
Mittwoch S. Maria major, 18. tauſend Jahr/auch volkomner ablaß.
Donnerſtag bey S. Lorentz extra muros 18. tauſend Jahr / und ſo viel Quadragen. ablaß / Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr/ und völliger ablaß.

Freytag S. Apoſtel 18. tauſend Jahr vnd völliger ablaß.
†. Sambſtag S. Peter 18. tauſend Jahr und völliger ablaß / auch die Erledigung einer Seel auß dem Fegfewr.
An Corporis Chriſti, das iſt/ am H. Sacramentstag/ völliger ablaß. die gantze Octav auß.

Junius.

Den andern Sontag Junii bey Maria de Conſolatione völliger ablaß.
11. Bey S. Barnabas Apoſtel völliger ablaß.
13. Bey S. Antonius de Padua völliger ablaß.
15. S. Vitus und Marcellus 6000. Jahr völliger ablaß.
24. Johan. Lateran. Johan. Tauffers völliger ablaß.
28. S. Petrus und Paulus völliger ablaß.
29. Am heiligen Tag völliger ablaß.
30. S. Pauli Gedächtnus.

Julius.

2. Maria Heimſuchung in zweyen Kirchen de populo & pace, die gantze Octav auch vollkomner Ablaß.
17 S. Alexius vollkomner ablaß.
20. S. Margretha vollkomner ablaß.
21. S. Praxedis vollkomner Ablaß.
25. S. Jacob Apoſtel vollkomner ablaß.
26. S. Anna vollkomner ablaß.
30. Am Tag der H. Abden und Senner vollkomner ablaß.

Auguſtus.

1. S. Peter in vincula völliger ablaß.
3. S. Lorentz extra muros völliger Ablaß.
5. S. Maria die Gröſſer und völliger ablaß.
5. Maria ſupra Minervam ein völliger ablaß.
6. Bey S. Johan. Later. Transfig völliger Ablaß.
10. S. Laurentzen Tag/ und die gantze Octav, extra muros, völliger Ablaß.
12. Bey S. Silveſter am Tag S. Claræ völliger Ablaß.
15. Vnd die gantze Octav. der Himmelfahrt Mariæ iſt völliger Ablaß an 5. Orten / S. Maria major, rotunda, de populo, Ara cœli, vnd S. Maria Angelorum.

Vnd

Vnd vnser lieben Frawen Himmelfahrtstag biß auff derselben Geburtstag ist die Wallfahrt oder Station bey S. Maria der Bröſſern/und sind daselbst alle Tag ablaß und Erlassung dritten Theils der Sünden.

16. Bey S. Rochus vollkomner ablaß.

24 Bey s. Barthol. Apostel vollkomner ablaß.

28. Bey S. Augustin Lehrern vollkomner ablaß.

29. Bey S. Johan. Lateran vnd vollkomner ablaß.

S. Johannis Enthauptung vollkomner ablaß.

September.

8. An Vnser lieben Frawen Geburtstag ist völliger ablaß.

Ablaß in folgenden Kirchen /S. Maria major, S. Maria rotunda, ara cœli, via lata, de pace & populo.

10. an S. Niclas vnd Tolentinustag/ völliger ablaß in folgenden Kirchen/bey S. Maria de populo, vnd bey S. Augustinus.

14. am Tag deß H. Creutzerhöhung/ vnd den 8. darnach/beym H Creutz zu Jerusalem völliger ablaß.

Am Quatember Mitwoch bey Maria major. 18. tausent Jahr/ vnd so viel viertzig tägiger Buß ablaß.

Am Quatember Freytag/bey S. Apostel/18. tausent jahr vnd völliger ablaß.

Am Quatember Sambstag bey S. Peter 28. tausent jahr ablaß.

24. An S. Matthæi Apostel tag völliger ablaß.

29. Bey S. Michael Ertzengel völliger ablaß.

30. Bey S. Maria major an S. Hieronymi Tag völliger ablaß.

October.

4. an S. Franciscus Tag vnd Octav vollkomner ablaß.

18. Bey S. Lucas Evangelisten vollkomner Ablaß.

28. Am Tag Simonis ꝛc. bey S. Peter vollkomner ablaß.

November.

1. an aller Heiligen Tag und die gantze Octav/bey S. Maria rotunda vollkomner ablaß.

2. an aller Seelen Tag bey S. Gregorius Camaldulenser Ordens völliger ablaß die gantze Octav auß/vnd man nimbts auch für die Abgestorbenen.

8. Bey S. Peter und Paulus vollkomner ablaß.

9. Bey S. Johan Lateran Kirchweih der Capellen Salvatoris vollkomner ablaß.

11. an S. Martinstag bey S. Peter vollkomner ablaß.

21. Bey S. Maria major præsentaris vollkomner ablaß.

23. Bey S. Clement/vollkomner Ablaß.

25. Bey S. Catharina Mart. vollkomner ablaß.

30. S. Andreas in S. Peters Kirchen vollkomner ablaß.

December.

Am 1. Sontag im Advent bey S. Peter völliger ablaß. Bey S. Maria major 28. tausent jahr ablaß.

Am 2. Sontag des Advents beym H. Creutz zu Jerusalem 11. tausent jahr/und völliger ablaß.

Am 3. Sontag bey S. Peter 28. tausent jahr und Quadragen/auch völliger ablaß.

Am 4. bey S. Peter vnd S. Apostel völliger ablaß.

2. S. Bibianæ Kirchen/völliger ablaß.

6. S. Niclas in Carcere völliger ablaß.

8. Mariæ Empfängnüs vnd der gantze Octav an fünff Orten völliger ablaß.

13. S. Luciæ völliger ablaß.

Am Quatember Mitwoch bey S. Maria major 28. tausent jahr vnd Quadragen/auch völliger ablaß.

Am Freytag S. Apostel 10. tausent jahr/und vollkomner ablaß.

Am Sambstag S. Peter 20. tausent jahr und so viel Quadragen/das ist viertzigtägiger Buß ablaß.

21. S. Thomas Apostels vollkomner ablaß,

24 Am Christabend S. Maria major 28. tausent jahr und Quadragen ablaß.

25. Am H. Christag S. Maria major vollkomner ablaß bey S. Anastasia/ die Frühmeß 28. tausent jahr/an Quadragen auch vollkomner ablaß bey dem Hohen Ampt in S. Maria major und ara cœli 28. tausent jahr und Quadragen/auch völliger ablaß.

26. Bey S. Laurentz ausser der Statmaur und bey S Stephan rotundo 28. tausent jahr und Quadragen/auch vollkomner ablaß.

27. Bey S. Johan Lateran 28. tausent jahr. und völliger ablaß.

28. Bey S. Paulo 15. tausent jahr/und völliger ablaß.

31. Bey S. Silvester vollkomner ablaß.

ORA-

ORATIONES IV.
DE ECCLESIA.

Quibus oſtenditur,

I. Romanam Eccleſiam non eſſe unam,
II. Non eſſe Sanctam,
III. Non eſſe Catholicam.
IV. Non eſſe Apoſtolicam.
V. Hiſtorica deductio, Pontifices Romanos, nec in moribus eſſe ἀναμαρτήτους impeccabiles, ex unico Papirio Maſſono Hiſtorico Catholico, Gallo.

D: Luthers Hauß-Poſtill am H. Chriſtag die 2. Predigt fol. 27. Wer nun ſolches höret / doch keine Freud davon hat / oder dieſen Heyland läſt fahren / vnd ſuchet einen andern / der iſt werth / daß ihn der Donner neun Ehlen vnter die Erde ſchlaget.

ORATIO I.
Romanam Eccleſiam non eſſe unam.

1. QVi Eccleſiam Romanam novam, materiæ primæ Phyſicæ olim comparavit, rem acu tetigiſſe videtur. Nam uti materia prima phyſica ὀρέγεται καὶ ἐφίεται τοῦ αὐτῆς κατὰ τὴν αὐτῆς φύσιν, nata eſt appeter & deſiderare formam ſecundum ſuam naturam; ita Romana Eccleſia, prænatum omnium Eccleſiarum, Regna totius mundi appetit. *Phyſic. l. 2. c. 9.*

2. Materia eſt quaſi mater illarum rerum, quæ fiunt: ita Eccleſia Romana eſt mater idololatriæ, Spiritualis ſcortationis & abominationis.

3. Materia nulli certæ formæ eſt addicta, formam modò hanc ſuſcipit, modò aliam; eſt inſtar fœminæ, quæ quo ad libidinem expleri non poteſt: ita Romana Eccleſia expleri mentem nequit, nunquam dicit, *ſufficit*: ad ſpeciem recipit Chriſti Evangelium, factis verò negat.

4. Materia differt à privatione, quæ eſt μὴ ὄν, κατὰ συμβεβηκὸς, non ens per accidens: ita Romana Eccleſia plurimum differt à ſinceritate & integritate Apoſtolica, qua jam heu eſt privata.

5. ἡ ὕλη ὀρέγεται τοῦ εἴδους, ὥσπερ θῆλυ ἄρρενος καὶ αἰσχρὸν καλόν: materia appetit formã quemadmodum fœmella marcin, & turpe formosum, ita & Ecclesia Romana appetit honorem & pecuniam & traditiones humanas.

de Cælo l. 3. c. 8. 6. Ἀιδὲς καὶ ἄμορφον δεῖ τὸ ὑποκείμενον εἶναι, subjectum oportet carere quavis forma, ita Romana Ecclesia caret Verbo Dei sincero, caret sacramentis legitimè administratis.

degenerat. & corrupt l. 2. c. 1. 7. Nos dicimus, materiam non esse separabilem, sed semper cum contrarietate conjunctam, ex qua fiunt elementa: ita Ecclesia Romana ab erroribus non est separabilis, sed semper cum contrarietate jungitur, ex qua constat inprimis Concilium Tridentinum.

De ortu & interitu l. 2. c. 9. 8. Materiæ est pati atque moveri. Ita Romana Ecclesia à Græca (quæ principatur semper contradixit, adhuc contradicit, & in posterum contradicet) patitur, movetur, & forte aliquando ita movebitur ut in תהו thohu, & בהו bohu redigatur & pereat, ut S. Brigita est vaticinata.

Phys. l. 1. c. 9. 9. Materia est ingenerabilis & incorruptibilis, quia est principium, quod non ex alio: Hinc illud ænigma: quid est, quod primùm natura est, natura tamen nulla est: quid est quod sustinet, quicquid est: & in quod desinit, quicquid est? *materia*, ex qua omnia producuntur, & in quam omnia revolvuntur. Pari ratione Ecclesia Romana est, ex qua, secundum Pontificios omnia religionis Christianæ dogmata orta, & in quam omnia revolvuntur. Hæc illis est ἀκρόπολις, qua stante, stat papatus, qua cadente, cadet. Ultima est resolutio: Ecclesia Romana hoc statuit & credit. Ergò est verum. Ad Ecclesiam Romanam est in omnibus controversijs confugiendum. Imo ipse Diabolus, cum Christiano disputans, nullo gladio fortiori oppugnari potest, quàm si dicatur, ego credo quod Romana Ecclesia credit, *ipsa viderit*. Itaque Diabolus statim manus dabit victas & acquiescet.

Parte 3. p. 164. *Speculum veritatis*: dannenhero ein jeder Christ in seinem Gewissen genugsam versichert / wann er glaubt das jenige / was die wahre Kirch glaubt / oder zu glauben befilcht.

Macerata an. 1575. *Iohannes Polancus* Soc. Jes. in Methodo ad eos juvandos, qui moriuntur, ita scribit: credo quid credit sancta mater Ecclesia Catholica & Apostolica, cujus caput unicum, sub Christo, est Pontifex Romanus. Illa est columna & firmamentum Veritatis, illa tibi, Satan, pro me respondebit: *disputa cum illa, si velis*: mihi satis est *quod credo, quicquid illa credit*.

Ita ultima resolutio est *fides Carbonaria*. Jam

Jam videbimus, an Neo-Catholica Rom. Eccleſia ſit *una*? Novo me dicendi genere perorantem, benigne audite, benigniùs judicate.

Audito nomine Eccleſiæ, hoſtis expalluit, minatus eſt quondam Edmundus Campianus Jeſuita, in rationibus Eccleſiæ Anglicanis oblatis: nos non expallemus, ſed ita inſurgimus.

I.

Vera religio & unica fides agnoſcit unum Deum: Pontificiorum religio & fides non agnoſcit unum Deum. Ergò Pontificiorum religio & fides non eſt vera religio nec unica fides.

Major eſt D. Pauli ad Epheſ. 4.

Aſſumtum ſeu minor probatur, quia unum Deum etiam Deam, B. Virginem Θεοτόκον conſtituunt.

1. *Carolus Scribanius* in Orthodoxæ fidei controverſis l. 5. c. 2. p. 42. Nam ego ſcitum illud pro firmo habeo, Dei matrem, Deam, Reginam, Dominam dici & haberi poſſe.

2. *Turnerus* orat 13. p. 177. quin futurum ſit idem virgini gratum, nihil dubito. Nam cum Dea aſcendens in cœlum &c.

Idem orat. 5. p. 64 *Maria aſſumpta eſt ut Dea.*

3. *Gabr. Bareleta* p. 57. Maria eſt ſancta ſanctorũ &c. *Et Dea noſtra.*

1. Romano Catholici exertè contradicunt ſocijs ſuis; Cardinalis enim *Bellarminus* in Apologia ad Regem Angliæ p. 125. ita ſcribit: at prudentes, & bene inſtituti Catholici *neque divam, neque Deam vocant*, neque dicunt, eam ad oſcula & complexum ſacerdotum deſcendere.

2. *Adamus Contzen.* in cap. 2. Johan: p. 243. *Maria non eſt Dea.* Aliud nemo Catholicus docet, aut ſanè aliud docendo, jam non eſt catholicus.

Proinde ita colligimus: Prudentes & bene inſtituti catholici, B. Mariam non vocant Deam.

Atqui Leo X. Cardinalis Bembus, Turnerus, Bareleta Dominicanus, & Carolus Scribanius, ſocietatis Jeſu, B. Mariam vocant Deam: taceo Bernardum Bauhuſium Poëtam.

Ergò Leo X. Cardinalis Bembus, Turnerus, Bareleta Dominicanus, Carolus Scribanius Soc. Jeſ. non fuerunt prudentes & benè inſtituti Catholici.

Imò Romano-Catholici non tantùm *Deam*, ſed etiam Deos admittunt. Bembus enim libro 4. in hiſtoria Veneta p. 90. exertè ſcribit

3. Franciſcum eſſe in numerum *Deorum* receptum.

In Extravag. Johan. XXII. C. cum inter, in Gloſſa habetur, *Dominus Deus noſter Papa.*

Quapropter cum ſanctiſſima Trinitate etiam Deam, etiam Deos colere & venerari tenemur.

II.

Vera religio & unica fides credit articulos fidei ex ſacra ſcriptura eſſe deſumtos (ἄτερ γραφῆς μηδὲν λέγομεν ſine Scriptura nihil dicimus, ex Clemente Alexandrino.)

Pontificiorum religio non credit articulos fidei, ex ſacra ſcriptura eſſe deſumtos.

Ergò Pontificiorum religio non eſt vera religio & unica fides.

Ingolſt. 1588. Georgius Gotthardus Ingolſtadienſis Canonicus Capitularis Eccleſiæ Patavienſis, & Conſiliarius Bavaricus p. 6 defenſione Eccleſiæ Catholicæ adverſus D. Heerbrandum p. 49. fatetur *pleraque* noſtræ fidei dogmata expreſſis verbis *non contineri.*

Ita facile largimur, miſſam neq; ſecundum verba neque ſecundum ſenſum in ſcriptura contineri, ſed eſſe meram humanam traditionem.

III.

Vera religio & unica fides agnoſcit unum caput & unum ſponſum Eccleſiæ.

Pontificia non agnoſcit unum caput, ſed duo capita, caput viſibile & inviſibile, principale & inſtrumentale.

Ergò Pontificia religio non eſt vera, neque unica fides.

Quemadmodum enim unica tantum eſt fides, ita & unum tantum Caput, alioquin Eccleſia eſt monſtrum, duobus capitibus oneratum, ornatum inquam: ſponſa verò unum ſponſum admittit, alioquin adultera vocatur. Joh. Baptiſta non erat Eccleſiæ ſponſus, ſed ſponſi amicus.

D. Adamus Tannerus in refutatione 5. articuli Myliani fol. 120. ita loquitur. Zum fünfften ligt der Prædicant die Catholiſchen an/als wan ſie den Bapſt nicht allein unter/ ſondern auch neben Chriſto dem Herren/ zu einem Haupt der Kirchen ſetzten.

Proinde ex ſententia Tanneriana Chriſtus eſt Eccleſiæ caput ſuperius, præcellentius; papa autem inferius, debilius.

Spectatum admiſſi, riſum teneatis amici. Quale autem caput Eccleſiæ ſit papa Romanus, per amorem Dei audite S. Brigitam loquentem, mulie-

mulierem fatidicam, ab ipsis Pontificibus Romanis canonizatam lib. 1. c. 41. fol. 65. editionis Romanæ. Nunc ergò conqueror super te caput Ecclesiæ meæ, qui sedes in sede mea, quam Petro successoribus ejus tradidi ad sedendum in ea, triplici dignitate & autoritate. Primò ut potestatem haberent ligandi animas & solvendi à peccato. Secundò ut aperirent cœlum pœnitentibus. Tertiò ut clauderent cœlum maledictis & contemnentibus. Sed tu qui deberes solvere animas & ad me præsentare; tu verè es animarum interfector: ego enim instituí Petrum pastorem & servatorem ovium mearum. Tu autem es dispersor & lacerator earum. Tu autem pejor es Lucifero: ipse enim habebat ad me invidiam, & nullum concupivit occidere, nisi me, ut pro me dominaretur. Tu autem tantò deterior es, quòd nõ solũ occidis me removendo me à te per mala opera tua, sed & animas occidis per malum exemplum tuum. Ego redemi animas sangvine meo, & commisi eas tibi tanquam amico fideli: tu autem tradis eas iterato inimico, à quo redemi eas. Tu es injustior Pilato, qui nullum judicabat ad mortem, nisi me. Tu autem non solum judicas me, quasi nullius dominatorem, & nullius boni dignum, imò & animas innocentes condemnas & nocentes dimittis. Tu es immitior Juda, qui me solum vendidit; tu autem non solùm me vendis, sed & animas electorum meorum pro turpi lucro tuo & vano nomine. Tu es abominabilior Judæis: ipsi crucifixerunt corpus meum solùm, tu autem crucifigis & punis animas electorum meorum, quibus malitia tua & transgressio amarior est omni gladio. Et ideo quia *tu similis es Lucifero, injustior Pilato, immitior Juda, abominabilior Judæis*, ideò meritò conqueror super te.

IV.

Vera religio & unica fides agnoscit sacramenta numero pauciſſima.

Pontificia non agnoscit sacramenta numero pauciſſimã.

Ergò Pontificia religio non est vera neq; unica fides.

Majorem suppeditat nobis sanctus Augustinus Tom. 2. epist. 118. p. 359. Unde sacramentis numero pauciſſimis, observatione facilimis, significatione præstantiſſimis societatem novi populi colligavit. &c.

Idem tom. 9. de Symbolo ad Catechumenos l. 2. c. 6. p. 764 percussum est ejus latus, ut Evangelium loquitur, & statim manavit sangvis & aqua, quæ *sunt Ecclesiæ gemina sacramenta*; Synodus autem Tridentina septem profitetur sacramenta.

V.

Vera religio & unica fides in nulli creaturę nomen baptismũ admittit.

Pontificia in creaturæ nomen baptismum collatum admittit.

Ergo Pontificia non est vera religio & unica fides.

Major est ἀντίκειται.

Minorem suggerit Decretum Gratiani de Consecratione dist. 4 §. si non sanctificatur, in Glossa fol. 2624. c. 72. formam baptismi non vitiari, licet infans baptizetur hoc modo: ego baptizo te in nomine Patris, & Filij & Spiritus S. & *Diaboli*.

VI.

Vera religio & unica fides constituit ut & populus communicet.

Pontificia non vult ut populus in Missa communicet.

Ergò Pontificia non est vera religio, neq; unica fides.

Majorem nobis exhibuit gemens Johannes Hofmeister Augustinianus p. 179. b. Antverp. 1552. Res ipsa, inquit, clamat, apud veteres, tam in Græca, quàm in Latina Ecclesia, non solùm Sacerdotem sacrificantem, sed & reliquos Presbyteros, Diaconos, nec non & reliquam plebem, aut saltem plebis aliquam partem communicasse: quod quomodo cessaverit, mirandum est, & ut *bonus ille usus in Ecclesiam revocetur*, laborandum, imò & à Deo precibus impetrandum est.

VII.

Vera religio & unica fides novit unicam viam in cœlum, meritum Christi, vera fiducia apprehensum.

Pontificia non novit unicam viam in cœlum, meritum Christi vera fiducia apprehensum.

Ergò Pontificia non est vera religio & unica fides.

Assumtum confirmat *Magnum Speculum exemplorum* editum à D. Johanne Majore, Soc. Jesu, Duaci 1614. fol. 484. Frater Leo habuit hanc visionem. Videbat namq; in somnis, & ecce judicium parabatur, & angeli canebant tuba, & gens congregabatur in quodam prato magno. Et ecce *duæ scalæ* positæ erant, una ex una parte, alia ex alia parte, *una erat rubea, & alia alba*, & ambæ attingebant à terra usq; ad cœlum. Apparuit autem Christus in summitate rubeæ scalæ, quasi iratus & offensus. Et beatus Franciscus propè ipsum inferius, & descendens aliquantulum clamabat ad fratres suos fortissimè, dicens: Venite, fratres, venite, ascendite ad Dominum, qui vocat vos, confidite, ne nos timeatis, venite. Fratres autem multi conveniebant ad judicium, confisi de clamore Patris currebant, & incipiebant ascendere scalam rubeam valenter. Cùm ascenderent, alius cadebat de tertio gradu, alius de quarto, alius de decimo, alii de medie-

dictate ſcalæ & alij quaſi de ſummitate ſcalæ. B. verò Franciſcus videns hoc, motus compaſſione ad tantam ruinam, rogabat Chriſtum judicem, pro filijs ſuis. Chriſtus verò oſtendebat manus ſuas & latus beato Franciſco, in quibus videbantur renovatæ plagæ ejus, de quibus etiam ſtillabat ſanguis recentiſſimè, & dicebat: Ecce iſta fuerunt mihi fratres tui. Dum B. Franciſcus perſeveraret, poſtulans miſericordiam pro fratribus, poſt brevem morulam iterum aliquantulum deſcendebat & clamabat: non deſperetis, ſed confidite: *currite ad ſcalam albam*, currite & aſcendite, ibi ſuſcipiemini, per eam intrabitis. Currentibus autem fratribus ad ſcalam albam ex admonitione paterna, ecce Beata Virgo Maria, mater Chriſti apparuit in ſummitate ſcalæ, & recipiebat eos, & ingrediebantur regnum ſine labore.

Ita potiores partes Pontificii in juſtificatione & ſalute æterna B. Mariæ, quàm ipſi Chriſto adſcribunt, magisq; B. Mariæ, quàm Chriſto confidunt, neq; Auguſtiniani *Monachi* ampliùs B. Auguſtinum incertum relinquent, hiſce verbis: *Poſitus in medio, quo me vertam, neſcio*, ſed rectà ad D. Virginem ablegabunt.

Quod enim fieri poteſt per pauciora, non debet fieri per plura.

Sed per Beatam *Mariam* ſcalam albam, faciliùs in cœlum aſcendimus. Ergo non per ſcalam rubeam, id eſt, Chriſtum.

Deinde ſcala illa, qua *Monachi* recidũt, hominib. nõ eſt proponẽda.

Chriſtus eſt ſcala illa rubea, qua *Monachi* recidunt.

Ergò Chriſtus hominibus non eſt proponendus.

Henric. *Sedulius Monachus* Franciſcanus in Apolog. l. 3. c. 17. p. 190. ait, nihil hic eſſe abſurdi. Verum aut Chriſtus ſolus pro nobis eſt paſſus, ſolus torcular calcavit, ſolus θεάνθρωπος: aut ſi per B. Mariam in cœlum aſcendimus, & quidem facilius, quam per Chriſtum, ſequitur etiã B. Mariam pro nobis eſſe paſſam, B. Mariam etiam torcular calcaſſe, B. Mariam etiam eſſe θεάνθρωπον. Divum Petrum etiam debere corrigere dictum, nõ eſt in alio aliquo ſalus, nec enim aliud nomen eſt ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat nos ſalvos fieri, & ita præſcribere: eſt etiam in alia, ſcil. beata Virgine ſalus, eſt etiam aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, nempè B. virginis, in quo cum facilitate ſalvari queamus. Sic enim eandem viſionem Mariale parte 9. ſerm. 2. refert. Currite ad ſcalam albam, & aſcendite per eam. Quod facientes fratres, à B. virgine læta facie ſuſcipiebantur, *& in cœlum cum facilitate aſcendebant.* *Actor. 4. v. 14.*

Joh. Oſor. t. 3. p. 474. 475. Maria eſt ſcala, qua nos ducit in cœlum.

Vanitiis 1504. In Speculo beati Franciſci & Sociorum ejus c. 87.

S. FRANCISCUS.

S Anctus Sanctorum vere locus iſte ſacrorum,
Digne magnorum, noſcetur dignus honorum,
Felix agnomen, felicius eſt ſibi nomen,
Et modo cognomen, ſortitur numerus omen.
Angelicum numen, hic tunc infundere lumen,
Hic pernoctare, ſolet hymnos voce ſonare.
Poſtquam tota ruit, Franciſcus eam reparavit,
Ex tribus una fuit, quas ipſe Pater revelavit.
Hanc Pater elegit, cum membra ſacco ſubegit.
Hoc intra templum genitus fuit Ordo Minorum,
Dum Patris exemplum ſectatur turba virorum.
Clara Dei ſponſa, fuit hæc major tonſa,
Pompis exuta mundi, Chriſtumq; ſecuta.
Sic partum clarum, fratrum ſimul & Dominarum,
Sacra parens fudit, Chriſtum, quibus orbem refudit.
Hic fuit artata veteris mundi via lata,
Et dilatata, virtus in gente vocata.
Regula proconſcuata,
Paupertas ſancta renata, gloria proſtrata
Crux in mundo revelata.
Sic ubi turbatur Franciſcus & accidiatur,
Hic tranquillatur, illic ſua mens renovatur.
Hic demonſtratur, verum de quo dubitatur,
Imò donatur, quicquid Pater ipſe precatur.

VIII.

Vera religio & unica fides ſolum & unum Deum invocat.
Pontificia ſolum & unum Deum non invocat.
Ergò Pontificia non eſt vera religio, neque unica fides.
Aſſumtum probatur experientia, quia frequentius & ardentius B. Virginem, creaturam, quàm Deum ipſum creatorem invocat.
Roſetum zu Augſpurg getruckt anno 1630 fol. 135. Ein Roſenkrantz hält in ſich 150. Ave Maria, und 15. Vatter unſer.

IX.

IX.

Vera religio & unica fides non eſt Idololatrica.

Pontificia eſt Idololatrica.

Ergò Pontificia non eſt vera religio & unica fides.

Major ſua luce lucet, 2. Cor. 6. v. 15. Quæ conventio Chriſti ad Belial, aut quæ pars fideli cum infideli? Et Nazianzenus in oratione funebri Baſilii M. p. 507. οὐδὲ κτίσματι προσκυνῶν ἀνίχομαι θεῷ κτίσμα τυγχάνων. Nec creaturam ullam adorare ſuſtineo cum Dei creatura ſim.

Minorem confirmat è Pontificiis Scriptoribus inprimis D. Thomas part. 3. q. 25. art. 3. *Eadem* reverentia exhibetur imagini Chriſti, quæ ipſi Chriſto. Cum ergò Chriſtus adoretur adoratione Latriæ, conſequens eſt, quòd ejus imago ſit adoratione Latriæ adoranda.

Gregorius de Valentia tom. 4. diſput. quæſt. 24. puncto 3. fol. 475. Sic lignum ipſum Crucis honorari debet Latria.

Gretſerus de S. Cruce l. 1. c. 57. p. 182. Crucē Domini colendam eſſe Latria.

Ludovicus Granatenſis de inventione ſanctæ Crucis, de feſtis p. 318. Quo fit ut quicquid divinitas & humanitas Chriſti Domini in ſalutis noſtræ opere, per paſſionem Crucis effecerunt, *ipſi etiam adorandæ Crucis ligno tribuamus.*

Pag. 330. Dominicæ verò Cruci eam adorationem exhibemus, quam Latriam appellant, quæ ſoli Deo, non ulli rei creatæ debetur.

X.

Vera religio & unica fides credit ſacræ Scripturæ canonicam autoritatem principaliter à Spiritu ſancto dependere ab autore.

Pontificia non credit, ſacræ Scripturæ canonicam autoritatem principaliter à Spiritu ſancto dependere ab autore.

Ergò Pontificia non eſt vera religio & unica fides.

Major patet: effectus enim à ſua cauſa dependet.

Sacra Scriptura eſt effectus Spiritus Sancti.

Ergò ſacra Scriptura, à cauſa, id eſt Spiritu S. dependet.

Aſſumtum ſuppeditat Cardinalis Bellarminus ſcribens de Sacramentis in genere l. 2. c. 25. pag. 86. Omnium Conciliorum veterum & omnium dogmatum firmitatem pendere ab autoritate præſentis Eccleſiæ.

Johan-

Johannes Eckius in Enchiridio, de Ecclesia & ejus autoritate §. 3. pag. 18. ait, Scriptura non est authentica sine autoritate Ecclesiæ.

Moguntiæ 1604. *D. Vitus Miletus* in discussione errorum Tilemanni Heshusii pag. 21. dicimus, Sacram Scripturam, si autoritatem tollas Ecclesiæ, nec tantum quidem *valituram*, quantum Æsopi valent fabulæ. &: aufergò ipsius Ecclesiæ autoritatem & traditionem, & quidem infallibilem, *nullam prorsus apud homines scriptura habebit autoritatem vel certitudinem:* per illam enim solam scimus esse sacras, propheticas, apostolicas, veras, non fictas vel fabulosas, atque adeò incorruptas, & bona fide ad nos per manus majorum transmissas, & quicquid Ecclesiæ caret autoritate & traditione, fabulosum nobis & apocryphum.

Abulensis in Defensorio 1. 24. p. 19. Libri N. T. non habent firmitatem nisi propter Ecclesiam. Quondam fuerunt 8. Evangelia, & Ecclesia rejecit quatuor, *sola* Ecclesiæ autoritas probat quòd sint istorum Evangelistarum, Ecclesiæ autoritas major est, quàm V. aut N. T.

Si ergò non aliter credimus, Christum esse Deum, Spiritum Sanctum esse Deum, nisi quia sic Ecclesia, sic Papa Romanus existimat, præclarum fidei Christianæ habebimus fundamentum.

Liberio ergò Pontifici Romano, tædio exilii victo & hæresi Arianæ subscribenti (testimonio B. Hieronymi) erit credendum, Christum non esse Deum. Proinde rectiùs S. Augustinus contra Faustum l. 32. c. 19. Videtis ergò, inquit, id vos agere ut omnis de medio Scripturarum auferatur autoritas, & suus cujusque animus autor sit, quid in quaque Scriptura probet, quid improbet, id est, ut non autoritati scripturarum subjiciatur ad fidem, sed sibi scripturas ipse subjiciat: non ut ideò illi placeat aliquid, quia hoc in sublimi autoritate scriptum legitur, sed ideò rectè scriptum videatur, quia hoc illi placuit.

Tom. 6. p. 317.

XI.

Vera religio & unica fides, veluti arbor bona, bonos etiam fert fructus.

Pontificia non est arbor bona bonos ferens fructus.

Ergò Pontificia non est vera religio, & unica fides.

Propositio est acroama Christi Matth. 7. v. 17.

Minor patet ex Concilio Tridentino, quod Sess. 6. c. 15. pag. 41. vocat *fideles* quoque fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores,

Digitized by Google

bitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, cæterosque omnes, qui lethalia committunt peccata.

Et Ludovicus Granatensis de Festis, de Inventione Crucis, concione 3. p. 344. *Quot enim fideles sunt*, qui licet veram fidem habeant, nihilo melius, quàm Ethnici & exleges homines vivant? Sic enim pejerant, sic detrahunt, sic rapiunt, sic omnia, quæ viderint, concupiscunt, sic denique in omnia flagitiorum genera, sine ullo doloris sensu, sine ullo divini numinis metu rapiuntur, ac si prorsus fide carerent.

XII.

Denique vera religio & unica fides Regum & Imperatorum non minuit autoritatem.

Pontificia Regum & Imperatorum minuit autoritatem.

Ergò pontificia non est vera religio & unica fides.

Minorem probat Decretum Gratiani dist. 96. c. 10. p. 303. Duo sunt, Imperator Auguste, &c. Papam esse aureũ, Imperatorem verò plumbeum. Itaque orthodoxa religio propter honestatem est defendenda, heterodoxa ob turpitudinem deserenda.

Clemens enim I. cum Græcis statuit, communia debere esse amicorum omnia: in omnibus autem sunt sine dubio & conjuges. Tom. 1. Concil. Coloniæ 1538. p. 26. edente Petro Crabbe, Ordinis D. Francisci, ad Carolum V. Imperatorem.

Ruewardus Tapper Decanus & Cancellarius Lovaniensis in orationibus Theologicis, Coloniæ anno 1577. excusis, pag. 219. ita scribit: tertia causa est scandalosa vita Ecclesiasticorum, & neglectus nimius cultus divini, in officiis privatis & publicis. Nam magna pars eorum sunt homines penitus inutiles, divini & humani juris imperiti & otiosi, gulæ & luxuriæ dediti, mancipia ventris, avari, plurales in beneficiis, quorum ne uni quidem serviunt, nec servire sunt idonei, mirum quæstum facientes ex aucupatis beneficiis, venatores & quasi aucupes sacerdotiorum & dignitatum, beneficia copulantes beneficiis, ne cogitantes quidem de ullo officio reddendo.

Idem p. 199. de abusibus & lapsu disciplinæ, quibus totum Ecclesiæ corpus est *contaminatum*, modò non agi cum adversariis. Et agnoscimus ipsi, & ingenuè confitemur, *gemimus & deploramus, in corpore Ecclesiæ à planta pedis usque ad verticem capitis non esse sanitatem. Et corrupta esse*

omnia, præsertim in statu Ecclesiastico, omnesq; sua quæ sunt quærere, & studere avaritiæ, atque per dispensationes super beneficiorum pluralitate, & super aliis plurimis, super quibus *nec Christus ipse dispensare posset*, per commendationes Abbatiarum & Episcopatuum, per monstrosas provisiones, regressus & retrogressus, *omnia esse venalia*, sub prætextu tamen, nescio cujus causæ rationabilis, quæ ex more nullo facto examine præteritur, & Bullis inseritur semper, multamque propterea in capitibus Ecclesiæ damnabilem esse *hypocrisin*.

Concludamus hanc oratiunculam 12. graduum fidei verbis S. Brigitæ canonizatæ (sæpè etiam est mulier Verba opportuna locuta) quæ in Extravagantibus revelationibus ita exclamat: Inquire ulterius, ait Christus cuidam Archiepiscopo, & audi, qualis est dispositio Romanæ Curiæ, quæ *sedes* mea deberet esse. Sicut enim in sede quatuor sunt columnæ, sustentantes, & medium quoddam, in quo sedens quiescit: sic in sede mea, quam summis Pontificibus reliqui, deberent esse quasi quatuor columnæ. Humilitas scilicet, Obedientia, Justitia & Misericordia, & medium scilicet, divina Sapientia cum divina charitate. Sed hæc mutata est, & assumta *nova sedes*, in qua est Superbia pro Humilitate, propria voluntas pro obedientia, amor pecuniæ pro justitia, ira & invidia pro misericordia, medium autem vocari Sapiens & magister ad mundum: *Ecce sic eversa & immutata est sedes mea.*

Capite 52. pag. 825. Roma.

Tantùm fatidica.

Quod eversum & immutatum est, id defecit:

Romana Catholica fides eversa & immutata est.

Ergò Romana Catholica fides defecit, & cum Sede etiam privilegia expirarunt.

ORATIO II.

De Ecclesiæ Romanæ Sanctitate.

QUod olim Apostolus Jacobus c. 2. Omnibus nomen Christianismi præ se ferentibus, sed facto negantibus inculcat, dicens, monstra mihi fidem tuam ex operibus tuis, & ego monstrabo tibi fidem meam ex operibus meis, id de omnibus hypocritis asseverare possumus: qui quidem notitiam & assensum mysteriorum Dei, & sic fidei Christianæ habent, fiduciam verò non habent: est enim fides eorum mortua. Et hoc

sensu

sensu concedimus, fidem solam non justificare nudam notitiam, nudum assensum nō justificare. Hypocritæ enim & Diaboli credunt, ἀλλὰ φρίσσουσι, sed contremiscunt. Pars enim principalis fidei, Fiducia meritum Christi apprehendens, sibique applicans, ipsis deest. Hinc cum pia antiquitate Hesychius super Levitici cap. 14. miseratus Deus humanum genus cum illud ad explenda Legis opera infirmatum vidisset, jam non ex operibus salvare, sed per gratiam hominem voluit. Gratia verò ex misericordia & compassione probatur, *& fide comprehenditur sola*, non ex operibus, ut Paulus dicit Ephesiis. In hunc sensum & consensum graviter Theophylactus in c. 9. Johannis: πολλοὶ γὰρ θεοσεβεῖς μέν εἰσι, τὸ θέλημα δὲ τοῦ θεοῦ οὐ ποιοῦσι· δεῖ δὲ ἀμφοῖν παρεῖναι, καὶ θεοσέβειαν καὶ θελήματος, θεὸν πλήρωσιν, ἥτοι πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, καθαλλαιοδίτερον δὲ ἀπὸ πόν, θεωρίαν καὶ πρᾶξιν. Τότε γὰρ ζῇ ἡ πίστις ὅταν καὶ τὰ ἔργα ἔχῃ τὰ θεάρεστα, ἐξ ὧν ἡ ἀγαθὴ συνείδησις παραγίνεται, ὥσπερ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἔργων ἡ πονηρὰ συνείδησις, καὶ αὖθις τὰ ἔργα ὅτι ζῇ, ὅτι καὶ πίστιν ἔχουσιν χωριζόμενα δὲ ἀπ' ἀλλήλων νεκρά εἰσι, καθὼς ἐρήθη, πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά, καὶ ἔργα δίχα πίστεως. id est, Multi Dei cultores quidem sunt, voluntatem autem Dei non faciunt. Oportet utraque adesse, Dei cultū & voluntatis divinæ adimpletionem, hoc est, fidem & opera, velut Paulus nominat, fidem & bonam conscientiam, vel brevius dicendo, Theoriam & Praxin. Tunc enim revera vivit fides, quando opera habet Deo placentia, è quibus bona conscientia nascitur, sicut à malis operibus mala conscientia: & rursus, opera tunc vivunt, quando fidem habuerint, separata autem ab invicē, mortua sunt, sicut quando est fides sine operibus, mortua est & opera sine fide mortua sunt. *In sanctificatione.*

In prima oratione ostendimus aliquot argumentis, Romanam Ecclesiam non esse unicam illam fidem, non unicam religionem; jam dispiciamus, an eadem habeat sanctitatem, quam jactat, & plenis buccis ostentat. Benignè audite, sincerè absque affectibus judicate.

Si ex Concilio Tridentino quærimus, quinam sint Fideles & sic sancti (fides enim à sanctitate divelli aut sequestrari non potest) respondebit Sess. 6. c. 15. fideles vocari quoque fornicarios, adulteros, molles, masculorum concubitores, fures, avaros, ebriosos, maledicos, rapaces, cæterosque omnes, qui lethalia committunt peccata. At multi sunt solo nomine sancti, revera autem infideles, athei, polluti & simiæ, de quibus eleganter olim Gregorius Nyssenus ad Harmonium p. 425. quid nomen & professio Christianorum sibi velit: ita autem scribit: Ajunt

quendam in urbe Alexandria circulatorem & præstigiatorem exercuisse ac docuisse *simiam*, ut agilitate quadam in formam & habitum *saltatricis* seseque componeret, eique saltatricis apposuisse personam, ac vestem circumdedisse, exercitio convenientem, & cum chorum ei adhibuisset, placuisse ac celebratum hominum sermone, in pretio fuisse propter simiam, quæ ad cantilenæ modos ac numerum se flecteret contorqueretq; ac per omnia quæ faciebat, & facere videbatur, naturam occultaret. Cum autem capti essent rei novitate spectatores, quendam cæteris astutiorem ibi fuisse, qui ludio quodam inhiantibus spectaculo ostenderit, *simiam esse simiam*. Acclamantibus enim cunctis & applaudentibus agilitati Simiæ ad cantum & modulationem, aptè se moventis & circumagentis, projecisse eum ajunt in orchestra è bellariis ea, quæ talium bestiarum ingluviem attrahunt atque incitant: illam verò nihil cunctatam, ut viderit ante chorum dispersa amygdala, oblitam & saltationis & plausuum & vestis ornamentorum, accurrisse ad ea, & manuum patinis collegisse, quæ inveniret; & ne impedimento esset, *personam ei detraxisse* celeriter, atque unguibus suis assimilatam famam corrupisse, atque dilaceraſse, atque ita pro laudibus & admiratione risum abundè spectatoribus movisse, ut quæ turpis ac ridicula ex personæ reliquiis se conspiciendam præberet.

Quemadmodum igitur illi non satis sunt falsa atque assimulata adscitaque forma ad hoc ut homo existimaretur, deprehensa per ingluviem bellariorum natura: ita qui non verè ipsam naturam suam fide formaverint, facilè per Diaboli escam & ingluviem convincentur, *quod aliud sint, atq; præseferant* ac profiteantur. Pro caricis vel amygdalis aut hujusmodi aliquo cibo vana gloria, ambitio lucri voluptatisq; studium, & quæcunq; sunt alia hujusmodi mala, Diaboli annona, loco bellariorum, avidis hominibus proposita Simiarũ similes animos facilè produnt, qui per *fictam imitationem Christianismum simulant*, temperantiæ, mansuetudinis, aut alicujus alterius virtutis personam in tempore afflictionum & calamitatum sibi detrahentes & amoventes.

Tantùm Nyssenus.

Ficta sanctitas, nulla sanctitas, imò duplex iniquitas. Descendamus ad Ecclesiæ Romanæ Ordines, & quidem ad Pontificis Romani Sedem Petrinã, de qua ita scribit Gabriel Barleta, Ordinis Dominicani, serm. 22. fol. 52. A tempore Petri usque ad S. Silvestrum fuerunt 32. Papæ, qui per Martyrium ferè omnes transierunt, unde post Sixtum diu vacavit Papatus.

Bagnola 1514.

tus & nullus ipsum volebat duplici ratione. Primò ratione mortis, quia erant primi : secundò ratione paupertatis : sed postquam Ecclesia est dives facta per Constantinum, nullus reperitur qui eum renuat, imò per mille vias quæritur : & pag. 194. b. sed hodie per munera, per Simonias ingreditur ad eum.

1. *Papirius Massonus*, rigidus Catholicus in Julio III. pag. 401. b. Hæc narramus, quia sic gesta sunt. Quòd si Pontifices nolunt turpia aut nefaria de se narrari, nihil ejusmodi faciant, aut cum fecerint, non putent ea ista ita latere, ut & sciri & posteris narrari nequeant. Quanquam *in Pontificibus nemo hodie Sanctitatem requirit*: optimi putantur, si vel leviter boni sunt, vel minus mali, quam cæteri mortales esse soleant.

2. *S. Brigita* (testimonio Bellarmini de indulgentijs l. 1. c. 3. p. 442. Vidua sanctissima, cujus revelationes diligenter examinatæ & approbitæ per viros doctissimos fuerunt) de sanctitate Romana ita loquitur lib. 3. c. 27. p. 212. Omnes gradus à sua laudabili dispositione *Apostatavérunt*, quia charitas Dei versa est in cupiditatem mundi. Nunc autem versa est in *scoriam*, & principes ejus homicidæ. O, si agnosceres dies tuos, ô Roma, fleres utiq; & non gauderes: *Roma*, quippe in diebus antiquis erat quasi tela colorata omni colore pulcherrimo & contexta nobilis. filo. *NB* Terra quoque ejus erat colorata colore rubeo, id est sanguine martyrum, & contexta id est commixta ossibus sanctorum. Nunc autem portæ ejus desolatæ sunt, quia defensores & custodes earũ inclinati sunt ad cupiditatem: Muri ejus depressi sunt, & sine custodia, quia jam *non curant animarum damna*, sed Clerus & Populus, qui sunt murus Dei, dispergúntur ad faciendum utilitatem carnis. Vasa divina venduntur contemptibiliter, quia sacramenta Dei propter pecuniam & favorem mundanum dispensantur. Altaria verò desolata sunt; quia qui celebrat, cum vasis manus habet à charitate Dei vacuas, & oculos ad offertorium, & licet Deum *verè habeant inter manus*: cor tamẽ *vacuum est à Deo*, quia mundanis vanitatibus est repletum: sanctum verò sanctorum, ubi olim consummabatur summum sacrificium, significat desiderium divinæ functionis & visionis de quo ascendere deberet charitas ad Deum & proximum, & odor totus continentiæ & virtutis. Nunc autem sacrificium consumitur in anno, id est, in mundo, *quia ficta ad vma charitas versa est* ad incontinentiam & mundi vanitatem. *Talis est Roma corporaliter*, sicut vidisti: nam altaria plura desolata sunt, offertorium expenditur in tabernis : offerentes

plus vacant mundo quàm Deo, veruntamen sciat, quod à tempore Petri humilis, usque dum Bonifacius ascendit sedem superbiæ, innumerabiles animæ ascenderunt in cœlum.

Lib. 4. c. 33. p. 273. Igitur Domini, non miremini, si nominavi Romam, urbem infelicem pro talibus abusionibus, & multis alijs Ecclesiasticis statutis graviter contrarijs : *quare timendum est catholicam fidem in brevi deperire, nisi talis venerit, qui Deum supra omnia* & proximum suum sicut seipsum *diligat, fide non ficta, omnes abusiones abolendo.* NB.

Lib. 4. c. 57. p. 292. Mater loquitur. Roma est quasi ager, super quem Zizania excrevit: ideò prius debet mundari cum *acuto ferro*, inde *igne purgari*, postea arari in jugo boum.

Lib. 4. c. 132. p. 398. Sic sacerdotes non loquuntur mirabilia mea, nevè docent doctrinam meam, sed mundi amorem, suam voluptatem prædicant, & nihil esse imputant, quod pro eis feci. Secundo *perdiderunt clavem, qua miseris deberent aperire cœlum: illam autem, qua aperitur infernus, diligunt, & reconditam habent in sindone munda.* Tertio de justo faciunt iniquum, de simplice Diabolum, de sano sauciatum: quia omnis qui accedit ad eos cum tribus vulneribus, ab eis habebit quartum: si cum quatuor venerit ad eos, recedit ab eis cum quinque, quando viso exemplo pravo sanctorum, peccator fiduciam peccandi sumit, & incipit de peccato, quod prius reputabat erubescibile, gloriari: ideo ipsis erit amplior maledictio præ alijs, quia se ita sua perdunt, & alios exemplo suo lædunt. Quartò quia me sanctificare deberent, *ore suo venduntme.* Ipsi sunt *deteriores Juda*: Judas enim peccatum suum recognovit, & pœnituit, licet infructuosè: *isti se justos ducunt & ostendunt.* Judas retulit pecuniam ad emtores: isti autem observant suis usibus. Judas vendidit me, antequam redemissem mundum, isti postquam redemi mundum, & non compatiuntur super sangvine meo, qui plus clamat vindictã, quàm sangvis Abel Judas vendidit me pro solis denarijs : isti autem omni mercimonio, quia non accedunt ad me, nisi sperent sibi fructum. NB.

Lib. 4. c. 133. pag 401. Christus inquit, constitui sacerdotes, ut starent ante me, quasi in ꝛ. Ordinibus; deberent enim esse patientes, quasi oves, stabiles q. murus boni fundamenti, animosi q. milites, sapientes q. serpentes, pudici q. Virgo, mundi q. angelus, ardentes amore q. sponsa ad cubile viri sui. Nunc autẽ averterunt se pessimè: sunt feri q. Lupi rapaces, qui in fame & cupiditate sua nihil edunt, *nulli deferunt honorem*, nihil cru-

erubescunt. Secundò instabiles quasi lapis in muro infirmo, quia diffidunt de fundamento, id est Deo, quod non possit eis dare necessaria, vel non velit sustentare eos. Tertiò sunt in tenebris quasi fures, ambulantes in tenebris vitiorum, nec sunt audaces quasi milites ad pugnandum pro honore Dei, vel ad aggrediendũ opus virile. Quarto sunt quasi *asinus*, qui caput inclinat ad terram; sic ipsi stolidi & insipientes semper terrena meditantur, & præsentia, nunquã futura. Quinto impudici sunt *sicut meretrices*, procedunt ad me in habitu meretricio, omnia membra habent ad luxuriandum. Sexto sunt quasi pice deformiter maculati: omnes qui accedunt ad eos, deturpantur. Septimo sunt abominabiles quasi Vomitus, & levius & melius esset mihi accedere ad vomitum, quàm ad dilectionem habendam cum eis: ita abominabiles sunt, ut omnis exercitus cœli abominetur eos.

Lib. 4. c. 142 p. 411. Audi *Gregori*, Papa XI. verba quæ ego loquor tecũ, & diligenter attende ad ea, quæ dico tibi. Cur tantum odis me, quare tanta est audacia tua & præsumptio tua contra me. Nam curia tua mundana, deprædatur cœlestem curiam meã. Tu verò superbè spolias me ovibus meis, bona quoq; Ecclesiastica, quę mea propria sunt & bona subditorũ Ecclesiæ meæ indebitè extorques, & surripis, & das illa amicis meis temporalib. &c. Postquam sic veneris, extirpa, evelle & dissipa omnia vitia de curia tua. Remove etiam à te consilia carnalium & mundanorum amicorũ. Aggredere ergò & noli timere, consurge viriliter & induere fortitudinem confidenter, *incipe renovare Ecclesiam meã*, quam ego acquisivi meo proprio sangvine, *& renovetur, & spiritualiter reducatur ad pristinum statum suum sanctũ, quia jam nunc magis veneratur lupanar, quam sancta mater Ecclesia.* NB.

Lib. 7. c. 7. p. 632. Multi summi Pontifices fuerunt ante Papam Johannem *qui sunt in inferno &c.* (Quorum fides defecit, illi non sunt successores Petri. Quorundam pontificum Romanorum fides defecit. Ergo quidam Pontifices Romani non sunt successores Petri)

Contra Monachos Benedictinos.

Sancta Brigita lib. 4. cap. 127. pag. 389. Nunc Patres tui quærunt vestes, quæ excitant luxuriam & abominantur asperitatem, quærunt indumenta, quæ placent hominibus, & quæ carnem excitant ad carnale.

Lib. 7. c. 31 p. 675. *O Roma mea, o Roma mea*, Papa contemnit te & non attendit ad verba mea, *sed recepit dubia pro certis.*

Lib.6. c.96.p.603. ipſe clamabat, venite & videte me, in pompa & ambitione, plus quam Salomonem, Venite ad Curiam meam & *exhaurite burſas veſtras et invenietis perditionem animarum veſtrarum.*

Lib.4 c.133.p.402. Audite inſuper, amici mei, qualem dignitatem contuli Sacerdotibus, præ omnibus angelis & hominibus. Ego dedi eis quinque. Primò poteſtatē ligandi & ſolvendi, in cœlo & in terra. Secundò dedi eis, ut de inimico peſſimo facerent amicum, de Diabolo angelum meum. Tertiò dedi eis poteſtatem prædicandi verba mea. Quartò conſecrandi & ſanctificandi corpus meum. *Quod nullus angelus facere poteſt.* Quintò tractare corpus meum, quod nullus veſtrum, ſi jacerem ante vos, auderet contingere. Nunc conqueror ſuper te quinque. Primo, *quod infernum aperiunt, & claudunt cœlum ingredientibus.* Secundò de amico faciunt inimicum, & eum, qui accedit ad eos, cum uno vulnere vulnerant duobus, quia videns vitam confiſam ſacerdotū, cogitat ſecum: ſi ipſe facit, magis ego faciam. Tertiò verba mea annihilant, & mendacium ſuum affirmant, veritatem meam negant. Quartò *venduni me ore ſuo*, quem ſanctificare deberent. Quintò corpus meum amarius crucifigunt, quàm Judæi.

Lib.4. c.33.p.271. *Spiritualiter infelix eſt urbs iſta* (Roma) quia multæ Conſtitutiones, quas ſancti Papæ, ex infuſione Spiritus ſancti ad Dei laudem & animarum ſalutem in Eccleſia ſtatuerunt, *jam deletæ ſunt.*

Lib.1.c.56.p.91. *Clerici* hujus temporis receperunt decem mandata mea, & compoſuerunt in unum verbum. Quid eſt hoc unum verbum? *porrige manum & da pecuniam*; hæc eſt ſapientia eorum, *loqui pulcrè, & agere malè.*

Lib.4.c.49.p.286 In pavimento ſignificantur Epiſcopi & Clerici ſeculares, *quorum cupiditas nullum habet fundum*, de quorum ſuperbia & vita luxurioſa procedit fumus, ob quem abominantur eos omnes angeli in cœlis, & amici Dei in terris.

Tantum S. Brigita.

Venet.1566 3. Audiamus teſtimonium *Iſidori Clarij* Epiſcopi Fulginatis oratione quinta, in ſermonem Domini ſecundum Matthæum p.14. jam vero *nundinæ illæ Eccleſiaſticæ*, quæ Eccleſiæ faciem ita deturpaverunt, ut nulla in ea reliqua ſit ſpecies neque decor, quam aliam obcauſam, niſi *avaritiæ gratia* Chriſtianum Orbem invaſêre? Quid dicam nunc, cum Epiſcopatum, cum

bene

patuum, cùm beneficiorũ Ecclesiasticorum mentio fit, quid, inquam, cogitatur aliud, quàm proventus, quàm pecuniæ, ut is Episcopatus exiguus sit, qui tenues fructus reddat, quamvis alioqui decies centena hominum millia regenda habeat. Contra verò is magnus, qui ingentes reditus possideat, tametsi neminem habeat hominem, quem regat; ita pecuniæ obediunt omnia.

Oratione 26. jubentur Christiani viri assiduè incumbere precati- p.100.
onibus, psalmis, hymnis, canticis spiritualibus, & plerique vestrum ab istis ipsis prorsus sunt alieni. Sacra lectio tam à multis vestri Ordinis ignoratur, ut nemo ferè è vobis sit, qui *sacra Biblia*, aut saltem Novum apud se habeat Testamentum, qui cùm solus sit spiritus atque animi cibus, & unicum interioris hominis præsidiũ ac robur, atq; ille à Paulo appellatus *Gladius Spiritus*, quo inprimis utendum est adversus principatus, adversus potestates, adversus mundi Dominos, Rectores tenebrarũ seculi hujus, adversus spirituales astutias in Cœlestibus, quo præcipuè carnis vitia coërcentur; ego sanè non admodum miror, si qui ex vobis in eadem vitia delabantur, cum remedia, quibus ei caveri possunt, negligatis.

Orat. 27. p. 202. b. Verum quod primum admonendi estis, illud est, me in *hac visitatione*, non eos vos recepisse, qui esse deberetis, pastores videlicet ac doctores, ut *plerosque vestrum negotiatores potius quàm sacerdotes deprehenderim*.

Orat. 29. p. 112. b. Circumfertis sententiam quandam, quam Augustini esse dicitis, quod scilicet, *si non tastè, saltem cautè agendum sit*, cum quid minus fit honestè, & non veremini tantam notam tanto viro inurere, quem vultis scelera permittere, modo occultè fiant.

Orat. 36. p. 139. b. & 140. quæ res indicio est his sceleribus Deum vehementissi nè irritari, quæ cogitatio multum me sollicitum reddit, quid eandem hac civitate sit faciendum, cùm cerno illam ita carnis lasciviæ deditam; *ut infinitum pene meretricum alat numerum*, ut nullus in ea vicus liber ab his sordibus videatur, &c. Auferte, obsecro, tam ingentem vestræ civitatis ignominiam, & has sordes, hoc cœnum meretricum extrudite. Quod si indigenas meretrices, ne pudore afficiatur earum cognatio, quanquam id minimè probo, ferre omninò vultis, quam habetis excusationem, *Cum alienigenas toleretis?*

Idem *Isidorus Clarius* volumine primo Orationum, quas extraordinarias appellavit, ad Pium V. oratione 65. p. 322. b. Multos habemus sacerdotes, & qui ministri Domini vocentur, sed paucos admodum in-

venias, qui idonei sint seseopponere ne Deus dissipet terram. Et hæc vestra inprimis civium culpa est, qui filios ac nepotes vestros curatis ad Ecclesiasticos gradus provehi, non ut sint sacerdotes Dei ac ministri Christi, sed ut Ecclesiasticis fructibus in profanos usus abutamini.

P.323. Nunc vero nulla reperitur gens tam perditis moribus, quàm
NB. ij, *qui cognomen à Christo acceptum* in ipsius Christi injuriam circumferunt, & hoc propterea usu venit, quòd in factis nostris divini honoris rationem habemus, quem dum contemnimus, meritò repetitis castigationibus continuò premimur.

Orat.28.p.120.b. Nostro seculo *nihil ferè de fide sanctorum* populo proponitur, sed *multa miraculorum fit mentio*, quæ *interdum finguntur*, vel talia sunt, ut de eorum auctore meritò dubitaveris: atque hujus erroris causa est *lucri cupiditas*, ob quam *scelerati sacerdotes multa mentiri quotidie deprehenduntur*, interdum stultus vulgi error in causa est, qui si videant e.g. lanuginem ex parietis humiditate apparere in imagine, & eam imaginem consecrant posteritati, ut taceam eos, qui arte quadã prodire aquam faciũt ex alicujus imaginis oculis, ut lachrymari videantur, *& ex hoc mentito miraculo*, lucri plurimum faciunt. Longum esset recensere, quæ scelesti *Impostores quotidie fingunt*. Sic expositę sunt passim *reliquiæ ad quæstum*, ex quo multi occasionem acceperunt, *Magis sanctorum ossibus fidendi, quam Deo vivo*. Corrigendus est ergo *hic abusus*, ne harum superstitionum introductione *religio corrumpatur*.

Orat.45.p.211. Qui mores reperiri possunt vitiosiores ijs, qui nunc in omnibus viris & fœminis esse deprehenduntur, ubi major habendi cupiditas, aut potius rabies & furor, ubi major ambitio? ubi in victu & cultu luxuria intemperantior? apud quos ethnicos graviores inimicitiæ, odia, dissensiones unquam reperta sunt? & tamen Christianos appellare nos audemus? &c.

P.236. non intelligimus *nos solo nomine esse Christianos*?

Orat.44.p.317.b. Hæc autem omnia ex eo proficisci, quod *nulla nunc fides est*, facilè intelligetis, si cogitationem referatis ad ea tempora, quibus viva erat hæc Fides, atque in Christianorum pectoribus vigescebat.

Orat.28.p.119.b. nunc instituuntur *exorcistæ*, ijs prędĭti morib', qui opus habeant ipsi potius, ut Dæmones, quorum operibus pleni sunt, ab

cis

cis ejiciantur, quàm ut expellere ab aliis Dæmones possint: nunc pro sacris illis verbis ac signis introducti sunt *superstitiosissimi exorcismi, & sacrilegæ adjurationes*, quibus verba peregrina & commentitia, ignoti etiam characteres & figuræ adhibentur ac permiscentur, quin hos characteres & figuras ac ignotas literas stultis hominibus *divendunt*, persuadentes illis, quod dum ejusmodi characteres secum portaverint, securi à periculis sint futuri; quod lex divina damnat, & Ecclesia pronunciat, esse fidei Christianæ & baptismi prævaricatores, ethnicos, apostatas & Dei inimicos effectos.

Orat.15 p.67.b Quibus rebus significatio fit, Christianos nos nimium esse prolapsos, cum & mala tam vehementer creverint, *veræ pœnitentiæ*, quæ pro scelerum magnitudine intendi magis ac magis debuerat, *nulla pene existant vestigia.*

Orat.36 p.155. nequeminus huic peccato obnoxij sunt *Ecclesiastici præsules*, qui indignos, accepta pecunia, ad Ecclesiarum gubernacula admovent, & furto addunt sacrilegium; an non furari est, vendere ea, quæ Gratis fuerant danda?

Volumine Secundo.

Orat.105.fol. 239.b. Qua in re habeo, quod multum de plerisque vestrum querar, qui non contenti suis uxoribus, atque adeo illis spretis, alienis adhærescunt, *pellices habent, meretrices sectantur.* Ex quibus quidã non juvenes, sed jam canis aspersi, caput; à meretricibus tamen nesciunt abstinere, nec cogitant, quàm turpe sit, senem lascivire? Si paulus ad Urbem vestram venerit, quid ageretis, qui ob unum scortatorem tam severus in Chorinthios fuit? *si in hac urbe cerneret, plures penè esse meretrices & pellices quàm honestas mulieres,* profectò non agnosceret Urbem Christianam.

Orat.97. p.186. *sed nunc optimi quique mores ab Ecclesia tolluntur.*

Et tantùm Isidorus Clarius.

4. *Iunior Ludovicus Parisetus* Regiensis ad Pium IV. Pontificem Maximum epistola 7. p.16. quam deformiter & nocuè cadat in Pontificem Affectus improbitas atque impotentia, præter aperta rationis & justitiæ argumenta probare etiam possunt abundè facta superiorum, exemplaque Pontificum, qui cognationis & suorum extollendo- *Bononiæ* 1560.

rum ſtudio affecti, tantum tulerunt in ſacram Eccleſiam dedecoris atque nocumenti, ut nihil propemodum fuerit prętermiſſum, quod non corruperint, & quod tam rerum quàm perſonarum cauſa nõ depravarint. Tantum pravis delatum fuit affectibus; & tam indulgenti ſtudio peccatum fuit in deferendis, ſine delectu, meritorum muneribus atque facultatibus, ut nihil penè relictum ſit ſuperſtes in Dei Eccleſia formæ ejus atque integritatis, quæ ex ipſa inſtitutione capitiſque ipſius conditione requiratur.

Epiſtola 13. p. 29. Temporibus noſtris nonnulli fuêre Pontifices, qui prætenta hac ſumma poteſtate, divinoque hoc jure, eò ducti ſunt licentiæ atque audaciæ, ut impotenter affecti, & temeritate acti, atque avaritia, non ſolùm civilis juſtitiæ humaniq; juris præſcripta temerarint, ſed ſacras etiâ leges diviniq; juris majeſtatem violarint. Quo factum fuit, ut, dum ſibi vendicarent plus quã liceret, & pictati conveniret Chriſtianæ, amitterent, quòd juſtè deberetur, & in cauſa eſſent, ut gentes rebellarent, & tumultu graviter concitato recederent ab officio.

Epiſtola 23. p. 52. Pontifices etiam ipſi, licet Concilium indicerent, viderique vellent favere Concilio faciendo: tamen obices quærere, & impedimenta adijcere deprehenſi ſunt; & quantum fieri potuit, furtim procurarunt, *ne quid concluderetur in cauſa morum*, aut aliquid adminiſtrationis ſacræ rectificandæ gratia expediretur.

Epiſtola 28. p. 64. quoſdam aliquando abuſus rationis, licentiaque effrenis adegit pontifices, ut in deferendis curandi paſcendique gregis muneribus nihil minus expenderint, quàm gregis ipſius utilitatem atque ſalutem, ſed duntaxat ſtudio ditandi ſuffarciendique ſuos moti, peculium luxui, Veneriq; dotem ex ſacris paſtorei muneris curarint conſtituendam.

Epiſtola 34. p. 82. Fuerunt noſtra ætate, quorum memoria infamis ſuperſit adeò & damnata propter Pontificiæ abuſum poteſtatis, ut eorũ conditioni miſerrimam quamq; hominis fortunã rear anteferendam. Eò licentiæ atq; impudentiæ ſe provehi ſiverunt, ut nulla neq; Dei neq; hominum æſtimatione habita, tam ſacris abuſi ſint opibus quàm poteſtatis ipſius uſum nefarijs commercijs profanarint.

Epiſt. 48. p. 120. quin admirer mirificè, eò perverſitatis & impudentiæ interdum ab aliquibus Pontificibus deventum fuiſſe, ut non ſolùm non erubeſcerent eõmittere, quę toto cœlo aberrarent ab inſtitutis, vita-

vitaque Christi, sed perfricta etiam fronte sibi tantò magis placere palpareque viderentur, quantò pejora, Christoque magis & pietati contraria committerent. Eam in opinionem quandoque veni, ut crederem eos vel intellectu omninò stupidos esse, *vel nihil eorum credere*, quæ religionis dogmate assererentur, & ad animorum immortalitatem, vitæque futuræ rationem pertinentia Christi traditione atque documentis continerentur. NB.

Epist. 55. p. 140. Quanto cum detrimento atque dedecore careant hac virtute, qui principatus agant, & sacro præcipuè dominandi jure polleant, testari potest superiorum recens Pontificum memoria, qui sic ira furentes se præbuere aliquando, ut nihil ab insania differentes, ea cõmiserint, quæ non minus indignitatis atque insaniæ, quàm dedecoris atque damni præferre viderentur. In quas iracundi rerum ineptias irruerint, & quas in Ecclesia Tragœdias ira insanientes excitarint, tantò melius tu nosti, quantò propius inspexisti. Tantum Ludovicus Parisetus.

5. *Nicolaus Cusanus* Tom. 2. Exerc. l. 2. p. 29. b. Si res consecratæ ad alium, quàm proprium usum applicentur, *est superstitio*, ut aqua benedicta quæ bibitur contra infirmitatem, vel spargitur ad fertilitatem, & datur aliquando brutis. Et de lumine cerei paschalis, aquæ baptismalis. Abstinentia à capite in honorem sanctæ Apolloniæ vel Blasij luminis consecrati. Crux facta de lignis palmarum, balnea in vigilia Nativitatis & Carnisprivij contra febres & dentium dolorem, non comedere carnes in die Natalis Domini contra febres, vel ad honorandum sanctum Nicolaum, pro divitijs acquirendis, petendo eleemosynam, eundo ad sanctum Valentinum contra morbum caducum, ponderando puerum cum filigine vel cera, portare crucem circumquaque per campum in vere contra tempestates, in certis oblatis super altare, sicut lapidibus in die S. Stephani & sagittis Sancti Sebastiani.

6. Audiamus quæ Consilia *Clementi* VIII. Pontifici Maximo *Bellarminus Cardinalis* dederit. Videntur mihi sex quædam res esse, quæ *reformatione indigent*, nec sine periculo negligantur. Prima res est diuturna vacatio Ecclesiarum. *In vita Bellarm. lib. 3. cap. 5. p. 252.*

Pag. 253. Pontifex ad hæc, in hac prima re, inquit, sive in hoc primo capite *fatemur nos peccasse & peccare.*

Rursus Bellarminus: secunda res est, inquit promotio minus utilium Prælatorum.

Tertia res est absentia Pastorum ab Ecclesiis.

Pontifex ad ista: in hoc fatemur, *nos peccasse*, quia nimis facilè indulsimus Episcopis, ut possint venire Romam.

Quarta res est Polygamia spiritualis, cum videlicet uni personæ plures Ecclesiæ committuntur.

Quinta res est facilis translatio Episcoporum de una Ecclesia ad aliam.

Sexta res est Episcopatuum resignatio sine legitima causa.

Quid Clemens VIII. Bellarmino respondit?

Hæc paucula, inquit p. 259. ita cursim diximus, non ad excusandas excusationes in peccatis, sed ut ipsa potius misereatur difficultatibus, quibus impliciti in has ærumnas incidimus. *Fatemur* enim nedum in istis, sed in aliis multis *imò in omnibus peccasse, & in nulla re muneri nostro satisfeciſſe, nec satisfacere.*

Inde sic argumentamur: Qui in omnibus peccat, in nulla re muneri suo satisfacit, ille indiget correctione & Reformatione.

Pontifex Romanus Clemens VIII. in omnibus peccavit, & in nulla re muneri suo satisfecit. Ergò Pontifex Romanus, Clemens VIII. indiguit correctione, & Reformatione, & per consequens Ecclesia Romana non est sancta: quod erat ex autoribus Catholicis demonstrandum.

ORATIO III.

An Ecclesia Catholica ita semper fuerit, sit & futura visibilis, vel visibilitas sit de essentia Ecclesiæ Catholicæ?

Tomo III. VEre & graviter olim *S.* Augustinus de Trinitate l. 4. c. 6. contra rationem, inquit, nemo sobrius: contra Scripturam nemo Christianus: contra Ecclesiam nemo pacificus senserit. Contra rectam enim rationem insurgens, sensus & experientiam tollere videtur. Sacram Scripturam autem negans, divinam majestatem violat, & principium religionis Christianæ annihilat. Inde verè & severè S. Chrysostomus homilia 49.

lia 49. ex cap. 24. Matthæi, fol. 952. Et quare jubet hoc tempore omnes Christianos conferre se ad scripturas? Quia in tempore hoc, ex quo obtinuit hæresis illas Ecclesias, nulla probatio potest esse veræ Christianitatis neque refugium potest esse Christianorum aliud, volentium cognoscere fidei veritatem, nisi Scripturæ divinæ. Antea multis modis ostendebatur, quæ esset Ecclesia Christi, & quæ gentilitas: nunc autem nullo modo cognoscitur volentibus cognoscere *nisi tantummodo per scripturas.* Quare? quia omnia hæc quæ sunt propriè Christi in veritate, habent & hæreses illæ in schismate: similiter Ecclesias, similiter & ipsas Scripturas divinas, similiter Episcopos, cæterosque Ordines Clericorum, similiter baptismum, similiter Eucharistiam, & cætera omnia, denique ipsum Christum.

Volens ergò quis cognoscere, quæ sit vera Ecclesia Christi, unde cognoscat in tantæ confusione similitudinis, nisi *tantummodo per Scripturas.*

Causa est notior natura suo effectu.

Scriptura tanquam semen est causa Ecclesiæ (ex semine enim nascitur Ecclesia)

Ergò Scriptura est notior Ecclesia suo effectu.

Videamus ergò an Ecclesia Catholica semper fuerit, sit & futura visibilis, numque visibilitas sit de essentia Ecclesiæ Catholicæ?

AVDITE ET IVDICATE.

Bellarminus de Ecclesia militante. l. 3. c. 12. nomine *Ecclesia semper visibilis congregatio significatur, nunquam tribuitur congregationi invisibili.*

Audito nomine Ecclesiæ, hostis expalluit, inquit Edmundus Campianus in rationibus Ecclesiæ Anglicanæ oblatis.

Ecclesiam nos veluti Matrem observamus, honoramus, sed non cultu religioso adoramus: non enim *in Ecclesiam* credimus, veluti quidam per ἀνυφολογίαν defendere videantur.

Nomine autem Ecclesiæ Catholicæ non sequimur Gretserum scribentem: nos per Ecclesiam intelligimus Pontificem Romanum, sed *Cyrillum Alexandrinum*, Glaphyr. l. 1. p. 114. Cum audis nominari Ecclesiam *sanctam credentium multitudinem existima:* Ἐκκλησίαν ὅταν ἀκούσῃς, τὴν τῶν πιστευόντων ἁγίαν πληθὺν ἐκεῖ τοι λέγειν. *Tom. 1. defens. Bell. p. 1450.*

Cui

Cui adſtipulatur D. Jacobus Keller Tom. 1. p. 444. Die Kirch iſt nichts anders als ein Gemein der Glaubigen.

S. Auguſtinus de civitate Dei l. 18. c. ult. p. 634. Nos ergò, qui ſumus, vocamurque Chriſtiani, *non in Petrum credimus, ſed in quem credidit Petrus.* Quod ſanctorum cœtus, ex recta fide atque optima vivendi ratione collectus, Eccleſia ſit, inter eos conſtat, qui ſapientiam deguſtarunt, teſte Iſidoro Peluſiota l. 2. epiſt. 246. Sicut unus Dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus Pater omnium, id eſt una Catholica, electorum omnium multitudo, *per omnia & mundi loca & tempora ſeculi*, eidem uni DEO ſubjecta, monente Beda Tom. 4. in Cant. lib. 5. p. 798.

Heſychius in Levit. l. 4. p. 320. Univerſalis Eccleſia Hieruſalem, eſt civitas Dei vivi, quæ continet Eccleſiam primitivorum, conſcriptam in cœlis.

Chryſoſtomus in opere imperfecto homil. 6. p. 798. *Ubi eſt Fides, illic eſt Eccleſia: ubi Eccleſia, ibi Sacerdos: ubi Sacerdos, ibi Baptiſma: ubi Baptiſma, ibi Chriſtianus.*

Bruno Carthuſianus de novis in Eccleſia c. 2. p. 52. Totus mundus cœlo concluditur, tota Eccleſia Catholica intra Apoſtolicæ fidei & doctrinæ terminos continetur. Quicunque extra hos terminos eſt, profanus & infidelis eſt.

S. Athanaſius tom. 2. quæſt. 36. p. 329. Eccleſia ſiquidem dicitur propterea, quòd evocantur omnes: Catholica verò propterea, *quòd per totum mundum diffuſa ſit.*

Chryſoſtomus in Pſalmum 44. fol. 778. Vide enim Eccleſiam eſſe, quod dicebam, ſiquidem Sponſa eſt aliquando, nonnunquam Filia, quandoque Virgo, quandoque ancilla, interdum regina, interdum ſterilis eſt, interdum mons, ſed & hortus eſt, interdum fœcunda, interdum lilium, interdum fons eſt, denique omnia eſt. Quocirca cum hæc exaudieris, te hortor, ne exiſtimes, *corporalia eſſe*, ἀλλὰ σύντεινόν σου τὴν διάνοιαν, τὰ γὰρ σωματικὰ τοιαῦτα εἶναι οὐ δύναται: mentem tuam potius intende ad ſcopum: neque enim hæc corporalia eſſe poſſunt. Exempli gratia ſit, quod dico, mons virgo non eſt, virgo non eſt ſponſa, regina ancilla non eſt. Omnia Eccleſia eſt. Cur ita? quia hæc non in corpore, ſed in anima ſunt. Hæc etenim in corpore, loco anguſtiore ſtricta fuerint, in animo autem nullam capacitatem obtinent, inſtar pelagi.

His

His ornamentis, ait Cyrillus Alexandrinus de adoratione l. 1. p. 3. *Ecclesiæ insignis admodum est, cum ornatum habeat spiritualem, qui non carnis oculis spectatur, sed intra animum & in corde positus est.*

Isidorus Pelusiota l. 2. epist. 246. Certò cognoscat, aliud Ecclesiam, aliud templum esse (nam ea ex immaculatis animis constat, hoc autem ex lapidibus & lignis ædificatur) &: Apostolorum tempore *nulla erant templa*, &c.

Ego verò, si mihi optio daretur, temporibus illis fuisse mallem, in quibus templa quidem non perinde ornata erant, *Ecclesia* autem divinis ac cœlestibus gratiis undique cincta & redimita erat, quàm his nostris, in quibus templa quidem omnis generis marmoribus cohonestata sunt, Ecclesia autem spiritualibus illis gratiis, *nuda ac vacua est*, ἡ δὲ ἐκκλησία τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων ἐκείνων ἐρήμη, καὶ καὶ γυμνὴ καθίστηκε.

Concilium Ephesinum tom. 3. p. 235. Piam religionem non multitudo sed veritas ostendit.

Hieronymus Tom. 6. in cap. 5. ad Galat. p. 147. Ecclesia Christi non de Academia, & Lyceo, sed de vili plebecula congregata est.

Isidorus Pelusiota lib. 3. epist. 408. Quod florente Ecclesia, & nondum morbo laborante divinæ gratiæ circum eam, velut chorum agerent sancto videlicet spiritu res administrante, atque antistitum unumquemque incitante, ac Ecclesiam in cœlum convertente, omnibus notum & perspicuum est. Quod autem posteaquam ea morbo affecta est, ac seditione laboravit, omnia illa avolarint, atque non gratiæ duntaxat (neque enim ita gravis res esset, si hoc solum mali esset) sed etiam *vita & virtus abscesserint*, id quod nemini obscurum est. Ut enim alia omittam, una re cætera etiam significabo. Etenim pacis quidem nomen ubique est, res autem ipsa nusquam. Verùm Ecclesia fœminæ cuidam, *quæ ex antiqua felicitate excidit, ac signa tantum habet, similis est.*

Ad argumenta P. Georgii Schereri ita respondemus.

Tom. 1. de notis Eccle sia.

1. Arca Noë jam visibilis non est.

Ecclesia Catholica & universalis est arca Noë.

Ergò Ecclesia Catholica & universalis jam visibilis non est.

2. Domus illa, in qua pascha celebrabatur, jam visibilis non est.

Ecclesia universalis est domus illa, in qua pascha celebrabatur.

Ergò Ecclesia universalis jam visibilis non est.

3. Mons ille, ad quem omnes gentes confluere debent, jam visibilis non est.

Ecclesia universalis est mons ille, ad quem omnes gentes confluere debent.

Ergò Ecclesia universalis jam visibilis non est.

4. Turris David, ex qua mille clypei pendent, jam visibilis non est.

Ecclesia universalis est turris David, ex qua mille clypei pendent.

Ergò Universalis jam visibilis non est.

5. Regnum Messiæ non est visibile.

Ecclesia universalis est regnum Messiæ.

Ergò Ecclesia universalis non est visibilis.

6. Domus illa, in qua lucerna Evangelii in candelabro posita, splendet, jam non est visibilis.

Ecclesia universalis est domus illa, in qua lucerna Evangelii in candelabro posita, splendet.

Ergò Ecclesia universalis non est visibilis.

7. Navis illa, in qua Christus cum Apostolis, fluctibus marinis fuit jactatus, jam non est visibilis.

Ecclesia universalis est navis illa, in qua Christus cum Apostolis, fluctibus marinis fuit jactatus.

Ergò Ecclesia universalis jam non est visibilis.

8. Diversorium illud, in quod is delatus fuit, qui incidit inter latrones, jam non est visibile.

Ecclesia universalis est diversorium illud, in quod is delatus fuit, qui incidit inter latrones.

Ergò Ecclesia universalis jam non est visibilis.

9. Ovile, in quo oves Christi tutæ sunt à lupis, jam non est visibile.

Ecclesia universalis est Ovile, in quo oves Christi tutæ sunt à lupis.

Ergò Ecclesia universalis jam non est visibilis,

10. Corpus Christi, cujus membra esse volumus & cupimus, non est visibile.

Ecclesia universalis est Corpus Christi, cujus membra esse volumus & cupimus.

Ergò Ecclesia universalis non est visibilis.

Hinc D. Augustinus tom. 2. epist. 50. pag. 148. Ecclesia Catholica sola

sola est Christi Corpus, cujus ille caput est Salvator corporis sui. EXTRA hoc corpus neminem vivificat Spiritus Sanctus.

Chrysostomus in opere imperfecto homil. 47. p. 945. templum hominum est ædificatio lapidum, pulchrè composita: templum autem Dei est *congregatio Electorum, religiose conversantium.*

11. Schola Spiritus S. non est visibilis.

Ecclesia universalis est Schola Spiritus S.

ERGÒ Ecclesia universalis non est visibilis.

12. Mater spiritualis non est visibilis.

Ecclesia Catholica, universalis est mater spiritualis.

Ergò Ecclesia Catholica, universalis non est visibilis.

Concedimus ergò, Ecclesias Topicas & particulares, Hierosolymitanam, Antiochenam, Romanam, Alexandrinam, esse visibiles. Catholicam autem Universalem, non esse visibilem. Τὸ γὰρ καθόλου ἀόρατον, universale non est visibile.

Itaque ex me quærens, si quis paganus & infidelis, exempli gratia, Imperator Turcarum, Rex Persarum, aut Tartarorum, fidem Christianam amplecti vellet, ad quam Ecclesiam particularem esset amandandus?

Respondeo ex S. Chrysostomo, ad eam Ecclesiam Topicam, in qua cognoverit fidei veritatem: fidei autem veritas tam est in Ecclesia Alexandrina quàm Romana. Atqui Ecclesia Alexandrina, Antiochena, Græcam, id est Schismaticam, imò Hæreticam sectantur Ecclesiam: ubi autem hæresis vel schisma est, Veritas locum habere non potest.

Distinguendum hic cum Propheta Jeremia, inter pretiosum & vile, τίμιον καὶ ἀνάξιον: pretiosa sunt in Græca Ecclesia, Decalogus, symbolum Apostolicum, oratio Dominica, potestas Clavium, Baptismus & Eucharistia, rejectio Supremates Papæ Romani, certitudo in articulo justificationis, Eucharistia sub utraque specie. *Vilia sunt Missa, Purgatorium*, oratio pro defunctis processio filii à solo Patre. C. 15 v. 19.

Deinde corruptum duobus dicitur modis, aut ἁπλῶς *simpliciter*, aut κατά τι *secundum quid*. Ecclesiæ orientales non absolutè sunt corruptæ, sed tantùm secundum quid: jam verò concludere velle à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter, est paralogismum committere.

Aliam obvertunt prolepsin adversarii nostri, & à nobis monstrari cupiunt unicam provinciam, unicam civitatem, unicum pagum, imò

unicum Doctorem Theologum, qui per omnia cum Augustana Confessione idem crediderit, idem docuerit? Distinguo inter quæstionem facti & Juris, inter quæstionem historicam & dogmaticam.

Quæstionem facti facilè largimur, neque enim fides ullius hominis oculis externis conspicitur, quæstio Juris autem alia est. Si qui enim in quibusdam articulis fidei aut ceremoniis, in se indifferentibus, aliam fidem, aliosque mores arripuerunt, quàm S. Scriptura præscripsit, causam nostram non lædit: imò Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi ita decrevit *Sexto Decretalium l. 2. titulo* 14. *p.* 375. de sententia & re judicata: Judicium Dei, inquit, innititur veritati, quæ nec fallit, nec fallitur: judicium hominis opinioni, quæ fallit & fallitur.

Imò κατὰ τὸ βλαῦον, argumentum in adversarios nostros hoc pacto retorquemus, cupimus nobis monstrari unicam provinciam, unicum pagum, imò unicum Doctorem Theologum, unicum Patrem Latinum aut Græcum, qui per omnia & in omnibus cum Concilio Tridentino crediderit, idem docuerit, & nihil amplius, & manus dabimus.

Hic verò nodum statim solvimus, & Romanam Ecclesiam priscam cum moderna multis parasangis differre, in plurimis dissentire, experientia docti, intrepidè testamur.

Legimus Urbanum V. Pontificem Maximum misisse ad Imperatorem Græcorum tres Agnus Dei, cum hisce versibus.

Balsamus & munda cera cum Chrismatis unda
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum,
Fonte velut natum per mystica sanctificatum,
Fulgura desursum depellit, omne malignum
Peccatum frangit ut Christi sanguis: *& angit;*
Prægnans servatur, simul & partus liberatur,
Dona refert dignis, virtutem destruit ignis,
Portatus mundè de fluctibus eripit undæ.

De sacris ceremoniis Romanæ Ecclesiæ lib. 1. sect. 7. fol. 39. Venetiis Anno 1516.

Eandem Idololatriam Fridericus Fornerus l. 1. c. 38. fol. 386. in Palma triumphali repetiit ex Andrea Frusio.

Postulat inprimis sacrati aspectus ut Agni
Agnum ad cœlestem cor cita corda levet.

Vid.

Vique salutifera memores vitaque necisq;
Criminis & vitij noxia vincla terant.
Hostis ut insidias stygij ac certamina vincant,
Decipulas mundi, carnis & illecebras.
Corporeos nobis morbos, casusque repelli
Præsertim horriferos, mortiferosque petit.

Cæterùm Elias Propheta V. T. oculis externis aspicere non potuit, sed ingemuit, se solum esse relictum: non ergò mirum, tempore persecutionum Ecclesiam N. T. non semper esse visibilem, & extrinsecus speciosam. Taceo Ecclesiæ magnam, triumphantem in cœlis, nobis esse inconspicuam, imò ipsum Salvatorem Joh. 16. modicum non videri. Inde Bernhard. t. 1. p. 237. Quid est ergò, nisi ego abiero, paracletus non veniet, nisi carnis præsentia vestris subtrahatur aspectibus, spiritualis gratiæ plenitudinem occupata mens non admittit, non recipit animus, non capit affectus.

D. Keller tom. 1. p. 448. Von keiner vnsichtbahren Kirchen weiß man nichts.

Pag. 480. Diese Kirch hat nie kõnen vnsichtbahr seyn.

Pag. 481 Die wahre Kirch Christi muß allezeit sichtbahr seyn.

Idem tom. 1. p. 482. Wann mir die Prædicanten nur ein einigen Ort auß der Schrifft brächten / daß die Kirch einmahl solte verborgen vnd vnsichtbahr seyn / wolte ich anders mit mir lassen reden / &c. Weise Heilbronner nur einen Patrem auff / der sage / die Kirch sey nicht allezeit sichtbahr.

Audiant ergò D. Kelleri jam defuncti manes, quid sancti Patres hac de re senserint: ita autem loquitur *S. Justinus* Martyr in epistola ad Diognetum p. 497. Invisibilis anima invisibili corpore tanquam in præsidio constituta est. Sic & Christiani cognoscuntur, dum in mundo commorantur *sed invisibilis manet eorum cultus divinus.* *Interpres omisit verbum manet*

Ἀόρατος ἡ ψυχὴ ἐν ὁρατῷ φρουρεῖται τῷ σώματι, καὶ χριστιανοὶ γινώσκονται μένοντες ἐν τῷ κόσμῳ ἀόρατος δὲ αὐτῶν ἡ θρησκεία μένει.

Cujus cultus divinus invisibilis manet, id quoq; est invisibile.

Ecclesiæ universalis cultus divinus invisibilis *manet*, ex Justino.

Ergò Ecclesia universalis est invisibilis.

Ita scribit Cyrillus Alexandrinus, præses quondam Oecumenici Concilij Ephesini, de adoratione in spiritu & veritate l. 1. p. 3. His orna-

mentis Ecclesia insignis admodum est, cum *ornatum habeat spiritualem, qui non carnis oculis spectatur, sed intra animum, & in corde positus est.*

Inde inferimus: Cujus ornatus est spiritualis, id est invisibile.

Ecclesiæ Catholicæ ornatus est spiritualis.

Ergò Ecclesia Catholica est invisibilis.

Ad eundem sensum loqvuntur Patres Latini, inprimis B. Ambrosius in Hexaem l. 4. c. 2 p. 48. Ecclesia tempora sua habet persecutionis & pacis. Nam videtur sicut Luna deficere, sed non deficit; obumbrari potest, deficere non potest; quia aliquorum quidem in persecutionibus discessione minuitur, ut martyrum confessionibus implcatur, & effusi pro Christo sanguinis clarificata victorijs, majus devotionis suæ & fidei toto orbe lumen effundat.

Idem l. 4. c. 8. p. 56. Fulget enim Ecclesia non suo, sed Christi lumine, & splendorem sibi arcessit de Sole justitiæ.

Tom. 8. S. Augustinus in Psal. 10. p. 46. 47. Luna, inquit, significat Ecclesiam, quod ex parte spirituali lucet Ecclesia, ex parte autem carnali *obscura est.*

Idem epist. 48. p. 117. Ipsa est, quæ *aliquando obscuratur* & tanquam obnubilatur multitudine scandalorum, quando peccatores intendunt arcum, ut sagittent in obscura luna rectos corde, sed etiam tunc in suis formosissimis eminet.

Fasciculus temporum ad annum Christi 1104. f. 75 Ecclesia rectissimè comparatur Lunæ, quæ crescit & decrescit, & quasi deficere videtur, sed tamen ad plenum revertitur propter illuminationem Solis æterni, qui est Christus Dominus sponsus ejus.

Denique, quod credimus, id non videmus.

Ecclesiam Catholicam credimus.

Ergò Ecclesiam Catholicam non videmus,

Hinc Vincentius Lerinensis contra prophanas novitates c. 3. id verè proprièque Catholicum, quod ubique, quod semper, quod ab *omnibus creditum est*, inquit, *non visum.*

Tom. 8. Ideò Ecclesia teste Augustino super psal. 145. p. 1162. Vidua *quasi, absente sponso, absente viro.*

Qui itaque eandem fidei doctrinam profitetur teste Gregorio Nazianzeno orat. 21. p. 377. ejusdem quoque throni socius est: qui autem con-

Digitized by Google

contrariam ſententiam tuetur, adverſarius quoque in throno cenſeri debet.

Spondanus ad annum Chriſti 476. fol. 499. Univerſus Chriſtianus Orbis *ſub hæreticorum principum domino conſtitutus, nullum penitus Catholicum regem* alicui ſaltem exiguæ provinciæ dominantem habuit. Etenim Italiam (ut dictum eſt) Rex Arianus (Odoacer) dominio occupavit: Gallias itidem Principes Burgundiones & Gothi, ijdemq; Ariani, & Franci adhuc gentiles partiti ſunt: Hiſpaniæ pariter Gothos Arianos Dominos patiebantur. Africa Wandalos æquè Arianos, & univerſum Orientale Imperium Zenonem Eutychianum.

Baronius in præfatione ad Clementem VIII. cum illa deploratiſſima tempora repreſentet, quibus inter alia illud etiam accidit infeliciſſimũ, *quod nullus omnino, toto orbe Chriſtiano Cath. princeps extaret, ſed cuncti Reges & Imperatores hæreſibus tenerentur impliciti*, & cum Italia *ipſa Roma*, Romanaq; Eccleſia ſub Gothico & Ariano gladio ingemiſcerent. *Tom. 6.*

Ubi tum fuit Eccleſiæ viſibilitas? cum in toto orbe Chriſtiano nullus Catholicus princeps extaret?

Hieronymus in Dialog. Orthodoxi & Luciferiani: periclitabatur ait, navicula Apoſtolorum, urgebant venti, fluctibus latera undebantur, nihil iam ſupererat ſpei, Dominus excitatur, imperat tempeſtatibus, *beſtia moritur* (Conſtantius Imperator) *tranquillitas redijt*. *Tom. 2. Baſil. p.* 143.

Tunc triumphatorem ſuum Athanaſium Ægyptus excepit: tunc ad reditum Euſebij lugubres veſtes Italia mutavit.

Ne verò nimium rigidi erga univerſales Chriſtianos, Catholicos videamur, concedemus illis aliquid, itaque concludemus.

Quorum conſcientia & ſcientia eſt inviſibilis, illorum entia ſunt viſibilia.

Catholicorum Monachorum, ut pote Franciſcanorum &c. conſcientia & ſcientia eſt inviſibilis.

Ergò Catholicorum Monachorum utpote Franciſcanorum *entia* ſunt viſibilia. ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

Major ſua luce lucet: Conſcientia enim & ſcientia ſunt interna: τὰ ὄντα verò *entia in individuis*, quandoq; ſenſibilia & viſibilia.

Minorem probat (apud Petrum Rudolphum Toſſianian. hiſtor. Seraph. relig. l. 2. p. 244. Venetiis in folio apud Franciſcum de Franciſcis 1586. Sixto V.) *Franciſcus Sanſon* Generalis fratrum Franciſcanorum, admo-

admonens fratres ad regulæ obſervantiam, ad componendam vitam & mores inſtituendos: Fratres, inquit, mei dilectiſſimi, à primordio Religionis noſtræ floruit *conſcientia*, ſed paulatim ſublato decore, ablata eſt prima ſyllaba, & remanſit *ſcientia*: nunc verò, noſtris culpis exigentibus, ablata etiam prima ſyllaba, remanſimus *pura entia, & ſtipites & ſtatuæ.*

Talia *entia*, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ut plurimùm in Catholica Eccleſia fuere conſpicua & viſibilia, de quibus Faſciculus Temporum ad annum Chriſti 1414. fol. 87. b. ita loquitur: Conſcientia pura ſecundum timorem Dei olim in Prælatis vigens Eccleſiam Chriſti laudabiliter vita & exemplo rexit & provexit. Dehinc ſucceſſu temporis cum jam Eccleſia temporalibus abundare cepiſſet, oblita quodammodo CON de *conſcientia*, SCIENTIA, quæ inflare ſolet, multos in Eccleſia præſidere fecit, qui ſacram ſcripturam diverſis verſutijs palliantes, juſtitias Domini rectas, quæ cor lætificare conſveverunt, propter delicias carnis falſificare non timebant, multas hæreſes & ſectas ſeminabant, & plura beneficia pinguia, per Papam diſpenſando, cumulabant. Veruntamen aliqui, licet pauci CON cum SCIENTIA retinentes, *cõſcientia* pura, & ſcientia ſancta illuminati, multos ad juſtitiam erudierunt, qui jam quaſi ſplendor firmamenti in æterna felicitate rutilare creduntur, ſed heu nefandis his temporibus CON cum SCI de Conſcientia abraſis ſolùm ENTIA, *ſponſam Chriſti* gubernare *videmus*, perſonas videlicet, Conſcientia, ſcientiaque carentes, & velut *entia inſenſibilia* DEUM, nec ſanctos ejus verentes, beneficia ſuper beneficia ſibi uſurpare.

S. Athanaſius in Pſal. 44. v. 14. in quo LXX. πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν.

Omnis gratia Eccleſiæ eſt in occulto cordis, donis concinnatis pretioſis & varijs Eccleſia eſt veſtita.

ORATIO IV.

Romanam Eccleſiam non eſſe Apoſtolicam.

L. 1. C. de ſummaTrinit. & fide Catholica, ex edicto ad populũ urbis Conſtantin.

AUguſtiſſimi quondam Imperatores, Gratianus, Valentinianus & Theodoſius decreverunt, cunctos populos, quos clementiæ noſtræ regit imperium, in tali volumus religione verſari, quâ D. Petrum Apoſtolum

lum tradidiſſe Romanis uſque adhuc ab ipſo inſinuata declarat, quamque Pontificem Damaſum ſequi claret, & Petrum Alexandriæ Epiſcopum, virum Apoſtolicæ ſanctitatis, hoc eſt, ut ſecundum Apoſtolicam diſciplinam Evangelicamque doctrinam Patris & Filij & ſpiritus ſancti unam Deitatem, ſub pari Majeſtate, & ſub pia Trinitate credamus. Hanc legem ſequentes Chriſtianorum *Catholicorum* nomen jubemus amplecti.

Baſilius Magnus conſentit ſcribens: omnis qui de divinis pro decoro ediſſerit, ſic ut nuſquã deerret aut excidat à recta notione, quæ de Patre tenenda eſt, de divinitate Unigeniti, & de ſpiritus S. majeſtate, ſanè hic affert Domino gloriam & honorem. *Super Pſal. 28. fol. 57.*

Catholicum itaque & *Chriſtianum idem omninò eſt*, teſtimonio Ludovici Granatenſis, Ordinis S. Dominici in præfatione libri, qui inſcribitur *Dux peccatorum*: Omne Catholicum eſt Chriſtianum, & viciſſim, omne Chriſtianum eſt quoque Catholicum. *Colon. 1594.*

Oratione prima oſtendimus Romanam Eccleſiam non eſſe *unam*, altera, non eſſe *ſanctã*, tertia Romanam Eccleſiam non eſſe Apoſtolicam. Jam flagrat undique Troja. Spiritus S. per experientiam nos ducat in omnem veritatem. Non ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.

AVDITE ET IVDICATE.

Manipulus exemplorum R. P. Johannis Faij Abbatis S. Bavonis: Clericus quidam, inquit, in ſynodo Epiſcoporum prædicare compulſus angustiabatur, quidnam dignè poſſet coram tot Prælatis Eccleſiæ prædicare. Cum autem oraret, venit Diabolus & dixit ei: quid triſtaris? Dicas eis iſtud & non aliud: *Principes infernι ſalutant principes Eccleſiæ.* Læti omnes nos gratias eis referimus, quia cum ipſis Prælatis eorum ſubditi ſimul omnes offeruntur, & per eorum negligentiam ad nos ferè devolvitur *totus mundus.* Invitus quidem tibi dico, ſed per Deum coactus. Reſpondit Clericus: mihi, ſi narravero, non credetur. At ille tangens maxillam ejus: Ecce, inquit, ſignũ *nigredo inſolita faciei tuæ*, hanc antequam prædices, non tangas, poſt prædicationem aqua benedicta delebis. Proceſſit ille prędicaturus, & mirantibus cunctis cum ſigno indito faciei, quę juſſa ſibi fuerant, recitavit, & omnium corda ad horrorem maximũ commovit. Hæc acta ſunt Pariſijs ab Incarnatione Domini 1248. quæ cum nobilis adoleſcens *Thomas de Aquino* vereretur, Ordinem intravit *Prædicatorum Bononiæ*, *Cantipratanus de apibus l. 1. c. 20.* *Duaci 1614. p. 408.*

Graviſſimis notorijſque criminibus, teſte Epiſtola Concilij Piſani ad Imperatorem Maximilianum Primum fol. 61. ad ſcandalum uſque manifeſtiſſimum miſella Eccleſia opprimitur, ut niſi protinus occurratur, *naufragium factura* proculdubio videatur; ſpreto Conſtantienſis Conſtitutionis præcepto, ſpreto ſolenni voto & juramento univerſalis Eccleſiæ *reformationem* tamdiu tanto cum diſcrimine tum prætermittere, aut potius contemnere, tum præterea eos qui pietatis intuitu & promiſſionis Religioni, Spiritu S. duce, opem ferre ſtudeant, uti rebelles, hoſtesque & infideles inſequi, quaſi jam palam facere quæratſummus Pontifex, nihil magis cordi ſibi eſſe, quàm ut olim de ſublatis hoſtibus *triumphum Iulius Cæſar retulit*: ita ſe de ſubacta dirutaque Eccleſia Dei, id eſt de bonis illis membris (quod abſit) aliquando triumphare!

D. Piſtorius im Wegweiſer cap. 14. pag. 666. vnd hat nie kein Bapſt ichtwas glaubt / was nit alle vorige fromme Bäpſt geglaubt haben.

D. Henrich Lamparter wider D. Reibing tom. 1. pag. 231. Auß allen Römiſchen Biſchoffen kan keiner genent werden / welcher die Kirch verfürhrt / vnd von ihrem alten glauben abwendig haben gemacht.

Mannum Specul. exempl. to. 2. p. 100.

Benedictus IX. qui ſimoniacè Papatum invaſerat, poſt ejus mortem cuidam æquo infidenti apparuit, in ſpecie monſtroſi animalis, cujus *aures & cauda aſini erant*, cætera urſi. Cumque ille præ timore fugeret, clamavit: noli o vir, expaveſcere. Scito me hominem, ſicut tu es, *quia beſtialiter vixi, poſt mortem præferre ſpeciem beſtiæ merui.* Ego ille ſolo nomine Benedictus fui, qui nuper Apoſtolicam Sedem indignus obtinui: Ad quem ille: Quid habes retributionis nunc? inquit, uſque ad diem judicij per dumoſa & ſqualentia & ſulphurea loca & fœtida rapiar: poſt extremum verò judicium, corpus meum & animam irrevocabilis olla ſuſcipiet. Poſt hæc verba diſparuit. Petrus Damianus l. 1. epiſt. 9. Vincent. l. 26. cap. 21.

Beſtialiter vivens & moriens damnatur.

Benedictus IX. beſtialiter vixit & mortuus eſt.

Ergò Benedictus IX. damnatus eſt.

Cujus caput eſt damnatum, illius membra quoque ſunt damnata.

Bene-

Benedictus 9. caput Ecclesiæ visibilis, est damnatus.

Ergo visibilis Ecclesiæ membra sunt quoque damnata: & per consequens Benedicto mortuo omnes Christiani illius temporis ad orcum descenderunt.

Quia verò Symbolum Apostolicum tribus articulis comprehenditur, agite, videamus, *an Romana Ecclesia sit Apostolica?*

Primus articulus Symboli Apostolici ita nos docet confiteri; credo in unum Deum Patrem Omnipotentem, creatorem cœli & terræ. I. *Romani habent unum Deum & unam Deam.*

DEUM esse, & omnipotentem esse, sunt ἀντιστρέφοντα convertibilia, & simplicem, ut Logici docent, conversionem admittunt. Verus DEUS est omnipotens: & viciſſim, qui est omnipotens, est DEUS. Inde sic ratiocinamur.

Qui est Omnipotens, DEUS est.
Sancti sunt Omnipotentes.
Ergò sancti Dij sunt.

Major est ex priori Syllogismo deducta, tanquam consequens ex suo antecedente.

Assumtionem probare conatus est Jeremias Drexelius in epistolari Velitatione cum *Elia Ethingero* fol. 326.

Cuicunque omnia sunt possibilia, is est omnipotens.
Sed credenti omnia sunt possibilia.
Ergò credens est omnipotens.

In Praxi quotidiana divini amoris *Petri Francisci Caffetij* pag. 272. A sanctis Patribus & Doctoribus condisco. Te tanquam Reginam mundi ac Moderatricem manifestè in verbo dispicere conditarum omnium rerum naturas, affectiones & operationes, atque *ita ubique locorum adesse te* per præsentiam (ut loquuntur) quemadmodum & per potentiam.

Pag. 285. O DEI Parens beatissima, tu secundum Christum Jesum, Filium tuum, Dominum nostrum, spes nostra es potissima: tu nostra apud ipsum Internuncia *& mediatrix, tu omnipotens per gratiam*, sicut Deus per naturam atque essentiam.

Quicunque noverunt gemitus & cogitationess nostras ij sunt omniscij.

Sancti noverunt gemitus & cogitationes nostras.

Ergò sancti sunt omniscij.

Major est ex sacra Scriptura ἀυτόπιστος.

Münchē 1631. Minorem probare conatur *Georgius Witweiler* Soc. Jes. im Catholischen Hausbuch p.281. Sonsten gemeiniglich werden diese Weiß oder Form zu schwehren / bey den Heiligen also verstanden / daß in denen fürnehmblich GOtt zum Zeugen angeruffen wird / die Heiligen aber secundariò, als Nachgesetzte / **welche vnsere Gedancken auch erkennen.**

P.701. Daß aber die Catholische Kirch auch die Heiligen darinnen nennet / gibt sie hiermit zuverstehen / vnd zweifelet nicht / **die Heiligen erkennen vnser Gebet / Beicht vnd Anruffen.**

Bellarminus concione 4. de beatitudine cœlesti p. 471. Proinde non modo *potentes*, sed planè *omnipotentes esse illos*, quis jure inficiari potest?

Henricus Sedulius in Apologetico p.240. Jure Sancti vocantur *Omnipotentes.*

Augustinus Steuchus lib 2. de Donatione Constantini pag.230. Pontificem (Silvestrum) constat à pio Principe Constantino DEUM *appellatum, &c.*

Sacerdotem esse creatorem Creatoris sui, docuit Discipulus de Tempore serm.3. Gabriel Biel lect.4. super Canonem Missæ p. 21.

D. Heinrich Lamparter to.2. contra D. Reihing fol.153. Ob vnd was Gestalt die Priester in einem Vncatholischen Büchlein / *Stella Clericorum* genent / *Creatores Creatoris* genent werden / ob es nun nit viel zu bedeuten / jedoch ist auch solche Weiß zu reden / so gar vnartig nicht.

II. Secundus articulus est de Redemptione generis humani per Christum θεάνθρωπον. Ecclesiæ Romanæ Pontificem illum non semper defendere sequenti ratione evincam.

Arianus non est Apostolicus.

Liberius fuit Arianus.

Ergò Liberius non fuit Apostolicus.

Minorem nobis exhibet Fasciculus Temporum ad annum Christi 354. fol. 48. b. *Iste Liberius* primò Catholicus fervidè contra Arianos processit, ob hoc Constantius Arianus eum in exilium misit, & clerus de consensu ejusdem Liberij Felicem Presbyterum in Papam ordinavit, qui an-

amplius Arianos expugnavit in tantum, ut Ariani ipsi Constantium rogarent, ut Liberius restitueretur, tanquã eis *magis favorabilis*: & sic Liberius revocatus fuit & Felix dejectus. Sed quia Liberius Arianis favebat, idem Felix cum Catholicis eum admonitum & contumacem, tanquam hæreticum de Ecclesia ejecerunt. Et tunc schisma factum fuit & persecutio magna fidelium. Et nota quod primum Romana Ecclesia, circa hæc tempora, *infamem Papam habuit*, quia omnes antecessores hujus Liberij fuerunt sancti & exemplares, ut patet per annos 350. &c.

S. Athanasius testis veracissimus ita scribit to. 1. p. 647. ὁ δὲ Λιβέριος ἐκκλιθεὶς, ὕστερον μετὰ δύο χρόνον, ἔκλασε, καὶ φοβηθεὶς τὸν ἀπειλήσαντα θάνατον, ὑπέγραψε. Liberius post exactum in exilio biennium inflexus est, minisque mortis ad subscriptionem inductus est.

De hoc Liberio Janus Vitalis ita canit:

Arte mala exilium vertit Liberius, hoc est
Difficile pejus carcere & exilio.

D. Henricus Canisius antiq. lection. tom. 6. p. 731. probat ex Martyrologio Rabani, Liberiũ fuisse Arianum hisce verbis. XIX. Cal. Septemb. natale S. Eusebij & confessoris, qui sub Constantio Imperatore Ariano, machinante Liberio Præsule similiter hæretico, confessionem suam implevit. Nam prædictus Constantius sub rogatu Liberij includit Eusebium Presbyterum in quoddam cubiculum domus suæ. &c.

Martyrologium Notkeri.

XVIII. Cal. Septemb. Romæ depositio sancti Eusebij Episcopi & Confessoris, qui præsente Constantio Imperatore Ariano, cum fidem Catholicam constantissimè defenderet, & Liberium Papam *perfidia consensisse doleret. &c.* P. 902.

Præterea Nestorianus non est Apostolicus.

Anastasius fuit Nestorianus.

Ergo Anastasius non fuit Apostolicus.

Minorem iterum Fasciculus Temporum suppeditat ad annum CHRISTI 484. fol. 53. *Iste Anastasius* primò bonus fuit, sed postea seductus ab Achatio & communicavit ei, ab hoc *clerus separavit se ab eo.* Et quia voluit restituere Achatium occultè, licet non potuit, *divino judicio percussus intestina eijciendo. Decima nona*

Di-

Distinct. Anastasius. Et hic videtur *secundus infamis Papa*, de toto catalogo Pontificum usque huc, quia primus scilicet Liberius favebat Arianis, iste Nestorianis, utrobique concurrente Vesania Imperatorum.

De hoc Anastasio II. Janus Vitalis ad Papam Julium III.

Dum malè Anastasi, per devia perditus erras,
Exeris ex adytis viscera trita tuis.

Bellarminus hoc factum dicit esse fictum, sed non est mirum cæcos opinari, Solem in meridie non lucere: si negare, est controversias decidere, tum Arcesilas erit optimus Controversiarum interpres, statuit enim, *nihil sciri posse.*

In Legatione Manuelis Comneni ad Armenios p. 63. Theorianus Orthodoxus. Ergò Christus naturas duas habebat, unam sic comparatam, ut pateretur, alteram, ut non pateretur.

Inde sic ratiocinor: Qui asserit, naturas in Christo ita fuisse comparatas, ut una pateretur, altera non pateretur, is facit duas naturas separatas, duas personas, duos Christos & duos filios.

Heterodoxi cum Nestorio asserunt, naturas in Christo ita fuisse comparatas, ut una pateretur, altera non pateretur.

Ergò heterodoxi cum Nestorio faciunt duas naturas separatas, duas personas, duos Christos, & duos filios.

S. Gregorius Nyssenus contra Apollinarium apud D. Henricum Canisium, antiq. lectio. tom. 5. fol. 165. Διὰ τὴν ἀφιβῆ ἑνότητα τῆς τε προσληφθείσης σαρκὸς, καὶ τῆς προσλαβομένης θεότητος, ἀντιμεθίστανται τὰ ὀνόματα, ὥστε καὶ τὸ ἀνθρώπινον τῷ θείῳ, καὶ τὸ θεῖον τῷ ἀνθρωπίνῳ κατονομάζεσθαι. Propter perfectam & summam Unionem Carnis assumtæ, & divinitatis assumentis commutantur nomina, ut, quod humanum est, divino nomine, & quod divinum, humano appelletur.

Arethas in Apocalypsin pag. 683. ἀντιδίδασι, γὰρ ἀλλήλοις ὑπὲρ καλλήλων, ἀνθρωπίνων, οἰκειοτικῶς τὰ θεῖα τοῖς ἀνθρωπίνοις, καὶ τὰ ἀνθρώπινα τοῖς θείοις ἰδιώμασι. Familiariter namque sibi mutuò reddit ob humanitatis assumtionem divina humanis, & ad humana divinis idiomatis.

Rusticus ad Sedatum apud D. Henricum Canisium Tom. 5. antiq. lection. p. 507. Dum imago invisibilis Dei forma sit servi, *ut possit impassibilis pati, incomprehensibilis pati, immortalis mori*, qui mortem occumbendo perimeret, ut vitam resurgendo repararet.

In

In Vindiciis Areopagiticis Martini del Rio ſequentia verba leguntur c.15.fol.64. Temporibus Honorii & Johannis Papæ p.IIII. Pontificum Romanorum, vixit quidam *Sophronius Hieroſolymitanus*, qui primus ferè ſe Monothelitis oppoſuit, *auctor Prati ſpiritualis*, circa annum Domini 638. hic in epiſtola ad Sergium Conſtantinopolitanum Patriarcham ſic ſcribit: καὶ τὸ λοιπὸν οὐ κατὰ θεὸν τὰ θεῖα δρᾶσας, οὐδὲ ἀνθρώπινα, κατ' ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀνθρωπίνῳ θεῷ, καινήν τινα τὴν θεανδρικὴν ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένον. Quod reliquum eſt, neque ſecundum Deum (ſenſibile tantùm) divina perficiens, neque humana ſecundum hominem, ſed *Deo homine facto, novam quandam Deivirilem operationem*, nobiſcum converſatus oſtendens.

Patrum veſtigia hac in re premit *Leonardus Leſſius* Societ. Jeſu de perfectionibus divinis l.12.c.5. p.223. Utroque igitur errore damnato, certiſſima fide tenēdum, in Domino noſtro eſſe duas integras, inviolatas, omnibusque ſuis naturalibus proprietatibus & conditionibus abſolutas naturas, humanam & divinam, easque ita in unam coaluiſſe perſonam, ut unus idemque ſit verus Deus, & verus homo, habeatque omnia, quæ ſunt divinitatis, & omnia quæ ſunt humanitatis, & omnia quæ Filio Dei, vero Deo conveniunt, conveniunt *& huic Homini, & quæ huic Homini conveniunt, tribuantur quoque Deo.* NB.

Eſt enim iſte homo Filius Dei, eſt ab æterno genitus ex Patre, eſt unà cum Patre principium Spiritus Sancti, eſt ſapientia Patris, eſt omnium opifex: rurſus: Deus factus eſt homo paſſibilis & mortalis, Deus natus eſt ex Virgine, Deus paſſus eſt, crucifixus, mortuus, ſepultus. Hoc modo in Chriſto eſt *Idiomatum utriuſque naturæ perfecta communicatio*, cum Humana natura *omnia ſua* communicet verbo, & divina natura ſua omnia communicet huic Homini.

Ad hunc ſenſum & conſenſum loquitur Caleca, Patriarcha Conſtantinopolitanus, ante exaltationem Crucis. Quapropter Paulus ait, qui deſcendit, ipſe eſt, qui & aſcendit ſuper omnes cœlos, ut impleret omnia. Nam divinitate etiam antea cuncta complebat, utpote tanquam ubique præſens, & omnia penetrans. *Gretſer. to. 2. de Cruce p.1366.*

S. Epiphanius in feſto Palmarum fol 123. Sanè (ajunt nobis creatoris divini pueri) etiam Chriſtus inſidet quidem pullo viſibili, veruntamen à ſinu paterno nunquam ſeparatur, aſini pullo vehitur, & à ſanctorum Cherubim throno, minimè deſeritur: ἀλλ' ἁνὶδος ὁ κατὰ μίαν σαρκὸς ὄρε-

τοῦ

τοῖς ἀνθρώποις. ἀυτὸς ὕτως ἦν θεὸς μετὰ πολλῆς ἀψιμαθίας: Veruntamen ſicut ipſe infra & habitu mortalium conſortis aſſiduè præſens eſt, ſic & ſupra unà cum Patre Deus, qui mentiri non poteſt, & verax adeſt idem Omnipotens ac mundi moderator & gentium rector, & verus Deus & Coryphæus, & frugum auctor, & itineris dux, & cunctorum Salvator.

Piæ huic antiquitati reſiſtit & contradicit *Adamus Contzen* Soc. Jeſu in epiſt. ad Rom. pag. 35. ſcribens: Homo namque non eſt factus Deus, neque ſecundum naturam, neque ſecundum hypoſtaſin.

Si Pater hic legiſſet Patres, inveniſſet à Gregorio Nazianzeno vocari Humanitatem Chriſti ἱμάτιον in paſcha II. orat. fol. 681.

Ferdinandus Velloſillus Epiſcopus Lucenſis in advertentiis excuſis 1604. Venetiis p. 316. Ex hoc infertur primò, hanc eſſe *veriſſimam & propriam, Deus homo factus eſt*, quod eſt contra omnes neotericos Theologos, qui hanc propoſitionem negant. Ratio eorum eſt, quia *factus* appellat ſupra materiale hominis, & ideò tantundem eſt ac dicere, Deus factus eſt homo, quia materiale hominis eſſet verbum divinum. Nos tamen oppoſitum tenemus, nempè iſtam ſimpliciter eſſe concedendam, *Deus homo factus eſt*, ex illo Johannis 1. Verbum caro factum eſt, & Symbolo: & homo factus eſt. Unde notanda eſt regula omnium Doctorum antiquorum, Alexandri Alenſis, Bonaventuræ & aliorum, quæ eſt, quod ſemper in his prædicationibus, *Verbum caro factum eſt*, Deus homo factus eſt, *ſubjectum ſe habet materialiter, prædicatum formaliter*, ſive factus ponatur antea, ſive poſt. Unde ſicut iſta eſt vera, Deus factus eſt homo, ita etiam hæc, Deus homo factus eſt, quia eundem ſenſum omninò efficit, ſicut præcedens: nam *factus* appellat formale prædicati, ſcilicet, humanitatem extempore competere ſubjecto, qui eſt Deus.

Secundum corollarium eſt, hæc prædicatio eſt hæretica, *Homo factus eſt Deus*, quia ſubjectum ſtat materialiter, & prædicatū formaliter, & ſubjectum ſupponit pro Verbo divino, quod eſt materiale hujus termini, Homo: & ſic idem eſt, quod dicere, Verbum divinum factum eſt Deus, cum tamen ſuppoſitum illud ab æterno ſit Deus, Johan. 8. Antequam Abraham fieret, ego ſum, & in hoc Doctores omnes ſcholaſtici conveniunt.

Deinde ſi Filius hominis non eſt factus Dei Filius, ſequitur Beatam Virginem non peperiſſe Deum, & ſic non θεοτόκον, Deiparam appellandam.

Hic

Hic est apertus & manifestus Nestorianissimus, quem Romano-Catholici ἀχυράμινοι in sinu fovent. Proinde manes tuos, Adame Contzen, qui socius Jesu audire voluisti, ita alloquor ex Nazianzeno oratione 36. fol. 576. ἢ τὸ πᾶν τίμησον, ἢ τὸ ὅλον ἀτίμασον, ἵνα ἀνάλογόν σοι σαυτῷ τὸ συγχώρησις· εἰ δὲ χρεμπίσω τὸ ἐξ ἡμισείας εὐσεβὲς, ὅλος εὐσεβὴς μὲν εἶναί σε βούλομαι, ἀλλὰ καθὼς βούλομαι, σύγγνωθι τῷ πάθει. Aut totum honora, aut totum contemne, ut saltem tibi ipsi constet. Dimidiatam istam pietatem improbo. Totum quidem te pium esse volo: ignosce affectui.

Mariale part. 2. p. 135. de nativ. Mariæ serm. 5. *Lac B. Virginis* non fuisse à natura productum, sed de cœlo ministratum. Et Lucas Brugensis orat. 3. p. 42. *Lac non de terra, sed de cœlo.*

Quale lac, tale corpus.

Christi lac non de terra, sed de cœlo fuit.

Ergò Christi corpus non de terra, sed de cœlo fuit. Annon hoc est negare veram & nobis consubstantialem humanitatem?

Præterea, Romano-Catholici non credunt Filium Dei Patri pro genere humano & redemtione nostri, obedientiam præstitisse: nec inter Patrem & nos Mediatorem esse *secundum utramque naturam*, nec pro nobis passum & sepultum, sed id soli tribuunt *humanitati*, atque Deum esse exclusum. Docent *enim purum & merum hominem* pro nobis obediisse, legem implevisse, & patiendo, peccata expiasse. Ad hæc, ut hominem solum esse mediatorem inter Deum & hominem, non ut Deum: ut hominem, tanquam sum num Sacerdotem Patri sacrificasse, neque ut Deum: ut hominem mortem vicisse, non autem ut Deum: ut hominem, infernum expugnasse, & hostes nostros vicisse, non autem ut Deum: hæc omnia Deum nihil attinuisse.

Item hominem Jesum, B. Mariæ Filium, secundum humanam naturam, per unionem personalem non accepisse omnipotentiam, infinitam scientiam, aut quòd præsens omnibus creaturis imperare possit, esse enim non solum horrendam blasphemiam, creaturæ divinam majestatem attribuere, sed & inutilem, cum talis majestati nulla creatura capax sit, nec ullo modo esse possit. Et cum dicitur, Hic homo Jesus, B. Virginis Filius, *est Deus*, hanc propositionem esse falsam, si intelligatur, uti verba sonant, nempe hominem verum & naturalem. Nam uti leo non est aquila, multò minus hominem esse Deum: sed ita intelligendam esse

propositionem: hic homo est Deus, id est *Filius Dei est Deus*, qui hunc hominem gestat.

III. In articulo tertio, de Spiritu S. fatemur remissionem peccatorum, cujus exemplum mirabile recitat *Magnum Speculum exemplorum* tom. 1. fol. 429. hisce verbis. Refert D. Jacobus de Paradiso Carthus. in libro de peccatis mortalibus. *Romanus quidam Pontifex* fini vitæ appropinquans, Capellano suo Autoritatem Apostolicam contulit se absolvendi, sub plenaria remissione, ut fieri solet, in anno Jubilæo. Finita confessione beneficium absolutionis obtinuit, obiit. Non multò post apparuit eidem Capellano vultu mœstissimo & veste lugubri: requisitus, *an ipse esset Papa defunctus?* respondit, quòd sic. Requirit Capellanus: quare tam tristis apparet? respondit: *Quoniam æterne morti adjudicatus sum.* Quare, inquit Capellanus? Cum tamen beneficium absolutionis plenariæ tibi confessione facta, impensum sit? Respondit defunctus: *Quoniam supremus Judex absolutionem illam rasam non habuit.* Quibus dictis disparuit.

Quicquid Viri Apostolici in terra ligarunt & solverunt, id etiam fuit ligatum & solutum in cœlo.

Sed hic Papa hoc non habuit.

Ergò hic Papa non fuit vir apostolicus.

Ecclesia Apostolica jam non regitur Enthusiasmis, visionibus & somniis.

Sed Romana Ecclesia regitur Enthusiasmis, visionibus & somniis.

Ergò Ecclesia Romana non est Apostolica.

Majorem suggerit S. Hieronymus Tom. 4. in cap. 23 Jeremiæ p. 281. Sunt hodie, inquit, quoque somniantes in Ecclesia, & maximè *in nostro grege*, qui errores suos, Domini jactant prophetiam, & crebrò ingerunt, *somniavi, somniavi*. Quos corripit Dominus, dicens, usquequò istud est in corde Prophetarum vaticinantium mendacium & prophetantium seductiones cordis sui.

In vita *Theresæ de Jesu*, Bruxellæ edita anno 1610. p. 10. habuit etiam alias visiones particulares, præsertim tamen die quadam spiritus ejus raptus & elevatus in cœlum fuit, magnaque & arcana Dei vidit, & aliquoties hoc beneficium cum à Domino reciperet, tam miranda & ineffabilia secreta manifestabantur, ut impossibile foret ea vel scire, vel explicare.

Pag. 25. Statim verò ac Dei famula ad novum Monaſterium pervenit, & templum ingreſſa eſt, ut oraret; exſtaſin patiens, Chriſtum vidit, magno illam amore recipientem, eiſque *coronam imponentem*, quaſi præmium magni laboris & operis egregii, quod pro ejus matre patraverat.

Pag 82. Ejus oratio erat divina & eminentiſſima in ipſa, altiſſimas *revelationes, locutiones, viſiones, illuſtrationes*, (ut ſupra dictum eſt) patiebatur, &c.

Pag. 97. Habuit etiam gratiam diſcretionis ſpirituum, cognoſcebat ſtatum & diſpoſitionem, & ea, quæ intrinſecus in animo habebant, ac ſi intus eſſet in corde eorum, cum quibus agebat. Præcognovit etiam *controverſias magnas futuras inter religiones B. Dominici, & Societatis Jeſu.*

P. 102. Moniales non habent pediculos; quod eſt miraculum, quod multa continet miracula: quia *quot ſunt Moniales, tot ſunt miracula.*

In vita *S. Franciſcæ Romanæ* p. 64. Quotidianæ menſæ expiationi, quæ per ſacras preces fieri ſolet, cum daret operam aliquando, ſociarum turba aſtante, præſenteque, genu demiſſo, manibus junctis, abſtracta à corpore ſemel diu permanſit: altera die, eodem loco, eadem ex prece, quotidianum cibum auſpicata viſa omnibus tanquam ex Solis nitidiſſimis radiis inflammata ſplendeſcere, oculis in adverſam triclinii feneſtram affixis atque ſuſpenſis, pro ſpectaculo attonitis ſociis; ab eaque poſtmodum quid res id fuiſſet, ſciſcitantibus, fuiſſe reſpondit, Deiparam magnam matrem & B. Johannem Baptiſtam, Chriſti Servatoris cœleſtem prodromum, &c.

In feſto *B. Catharinæ Senenſis* apud Ludovicum Granatenſem pag. 379 Hujus rei complures fuêre teſtes, qui ibidem affuêre, idemque ipſa virgo teſtata eſt, animam videlicet à corpore disjunctam fuiſſe, vidiſſeque ſecreta Dei, quæ nullis poſſint verbis enarrari, vidiſſe gloriam ſanctorum & pœnas peccatorum, tam apud inferos, quàm in locis Purgatoriis, prorſus inexplicabiles, &c. duravit hæc animæ à corpore ſeparatio ad horas quatuor.

Apoſtolica Eccleſia in Symbolo Apoſtolico non agnovit Purgatorium.

Romana Eccleſia agnovit Purgatorium.

Ergò Romana Eccleſia non eſt Apoſtolica Eccleſia.

Major ſua luce lucet.

Minor probatur testimonio Heterodoxorum, in primis Johannis Buddii **in der Wallfahrt ins Fegfewr/p.113. Darum beweist Gott noch in der Höllen Barmhertzigkeit.**

Pag.86. **Ich (S. Maria) bin auch aller deren Mutter/die in dem Fegfewr seyn.**

In Legenda Sanctorum, im Wintertheil p.148. **Im Fegfewr ist Frewd und Trawren/und ich sahe viel Menschen in Frewden/reichen Betthen/mit Gold und Reichheit/die hatten jhre Ruh/und sahe etliche ob Tisch sitzen und essen.**

P.149. **Das Fegfewr ist kalt und warm.**

P.150. **Wer vollkomne Rew an seinem End hat/der komt in kein Fegfewr.**

Bellarminus moriturus voluit ire in Patriam.

Bellarminus moriturus voluit ire in Purgatorium.

Ergò aliquis volens ire in Purgatorium, vult ire in patriam, & per consequens Purgatorium est patria.

Cæterùm ignis infernalis, neminem purgat, mundat aut lavat, Gennadius p.86.87.

Ignis Purgatorius est ignis infernalis. Ergò ignis purgatorius neminem purgat, mundat, nec lavat.

Atqui Johannes Buddius in der Wallfahrt ins Fegfewr p.140. **Im Fegfewr ist kein Pein/sondern nur ein Verlangen nach Gott.**

P.50. **Der Richter antwortet/dir wird gebotten/du Teuffel/daß du sie solt fegen/biß sie rein werden.**

Iacobus de Voragine in aurea Legenda, in commemoratione omnium fidelium defunctorum, p.131. b. circa secundum, *per quos scilicet purgantur?* Sciendum, quòd illa purgatio & punitio fit *per malos Angelos, & non per bonos.*

S. Hieronymus Tom.4. in Ezech. c. 30. p.426. Neque enim boni sed mali angeli tormentis præpositi sunt.

Deniq; Ecclesia Apostol. credit vitã æternam aut gehennã æternam.

Magna pars Catholicorum non credit vitam æternam, aut gehennam æternam.

Ergò magna pars Catholicorum non est Ecclesia Apostolica.

Assumtum est Ieremiæ Drexelii de vita æterna, pag. 319. scriben-

scribentis: magna Christianorum, etiam Catholicorum gehennæ & cœli æternitatem esse, non credunt.

Johannes XXIII. Diabolus incarnatus dictus (ex Concilio Constantiensi p. 582. & 588. b.) sæpè & sæpius coram diversis Prælatis, & alijs honestis & probis viris *pertinaciter, Diabolo suadente* dixit, asseruit, dogmatizavit & astruxit; Vitam æternam non esse, neque aliam post hanc: quin imò dixit, & *pertinaciter credidit*, animam hominis cum corpore humano mori & extingui, adinstar animalium brutorum.

De Bonifacio VIII. dicitur, intravit ut Vulpes, regnavit ut Leo, mortuus est ut Canis.

De eodem Janus Vitalis.

Dum reges premit Octavus Bonifacius, ipse
Cogitur in manicis compedibusque mori.

De Reformatione Ecclesiæ Romanæ.

Bellarminus parte altera Chronologiæ pag. 93. His temporibus (1024.) quibus Pontifices Romani *à pietate Veterum degeneraverant*, Principes seculi sanctitate florebant. &c.

Adamus Contzen. Polit. l. 2. c. 18. p. 106. Clericorum, Clericorum, inquã Clericorum sed malorum vita turpis hæreses fecit, auxit, conservat.

P. 107. Si inter se dissimulent Prælati, nec corrigant suorum vitia, *liberam reformandi potestatem* Regibus & Principibus Christi Vicarius concedat, quod nuper magno provinciæ bono Serenissimo cuidam Principi commisit.

Turnerus in Orationibus p. 232. Benè ille: Clericum esse aut sanctum, aut Diabolum.

AUdito nomine Ecclesiæ, hostis expalluit, ita loquitur Edmundus Campianus in rationibus Theologis Anglicanis oblatis. Si loquitur Jesuita de antiqua Apostolica Ecclesia Romana, ambabus manibus amplectimur acroama. Eam Prudentius jure meritoq; laudans, ait:

Vna fides vigeat, prisco quæ condita templo est,
Quam Paulus retinet, quamq; cathedra Petri.

Et S. Chrysostomus homil. 32. ad Romanos, ego, inquit, propterea diligo, tametsi & aliunde queam illam laudare nempeà magnificentia, ab antiquitate, à pulchritudine, à multitudine, à potentatu, à divitijs, & à rebus

Paris. p. 281.

rebus in bellis fortiter gestis: Sed relictis istis omnibus, ob id illam beatam deprædico, quod erga illos Paulus dum viveret, adeò fuit benevolus, adeò illos amavit, coram differuit, & postremò vitam apud eos finivit. Unde & civitas ista hinc facta est insignis, plus quàm à reliquis omnibus: Et quemadmodum corpus magnum ac validum, duos habet oculos illustres, sanctorum videlicet illorum corpora: non ita cœlum splendescit, quando radios suos Sol ex sese demittit, quemadmodum Romanorum urbs, duas illas lampadas ubiq; terrarum effundens. Hinc rapietur Paulus, hinc Petrus. Considerate & horrete, quale spectaculum visura sit Roma: Paulum videlicet repentè ex theca illa cum Petro resurgentem in occursum Domini sursum ferri.

Et Fulgentius de incarnatione & gratia Christi c. 11. p. 396. Quod duorum magnorum luminarium, Petri scilicet Pauliq; verbis, tanquam splendentibus radiis illustrata, eorumq; decorata corporibus Romana (quæ mundi cacumen est) tenet & docet Ecclesia, totusq; cum ea Christianus orbis, & ad justitiam nihil hæsitans credit, & ad salutem non dubitat confiteri.

Antiqua ergò & Apostolica Ecclesia potest suo modo dici *Dei Regia in terris*.

Princeps generis humani arx, Roma.

Iohan. Baptista Ferrarius in orat.

Pontificiæ Majestatis *terrenum cœlum*, & Ludovico Cellotio, Roma terrestre Dei domicilium, *arx fidei, caput religionis*. Omnibus quidem modis Jesuitæ contendunt probare, se antiquam sequi Ecclesiam Romanam; Johan. Baptista Gallus in suis notationibus in Thuanum p. 17. Nos certè, inquit, Roma sumus, hoc est, antiquæ fidei depositum, à beatis Apostolis Petro & Paulo, Ecclesiæ Romanæ commissum custodimus: & Jacobi Silvani Philippica p. 61. Die Catholische haben die alte briefliche Vrkund / die alte Marckstein / die alte Satzungen der alten allgemeinen Religion defendirt.

Pag. 46. Den alten Glauben / den alten Gottesdienst / die alte Gebräuch vnd Ceremonien halten / ja defendirn vnd handhaben / so wol mündlich / als durch offentliche Schrifften vnd Bücher.

Pag. 38. Patavii 1579.

Verba quidem elegantia, sed facta atrocia: Fuimus Troes: viguit aliquando Roma, sed testimonio Hieronymi *Nigri* Patricij Veneti, ad Jacobum Sadoletum, Roma sentina omnium rerum atrocium & pudendarum: Pro-

Proinde evidentibus teſtimonijs probaturus ſum, Eccleſiam Romanam non ampliùs eſſe Romanam, id eſt, piam, ſanctam, Apoſtolicam, ſed defeciſſe in doctrina & moribus, itaque magna *reformatione* opus habere, quàm Imperatores, Reges, Principes, & Status Imperij, imò Concilia ſæpius petierunt, ſed impetrare non potuerunt, aut in quibuſdam cauſis ægerrimè.

1. *Tempore Carolomanni*, in epiſtolis Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini legimus: notum ſimiliter ſit paternitati veſtræ, quod Carolomannus, dux Francorũ me accerſitum ad ſe rogavit, ut in parte regni Francorum, quæ in ſua eſt poteſtate, Synodum faeerem congregari, & promiſit ſe de Eccleſiaſtica religione, quæ jam longo tempore id eſt, non minus quàm per 60. vel 70. annos *calcata & diſſipata fuit*, aliquid corrigere & emendare velle. *p. 182. S. Bonifacius.*

Pag. 217. In parte Francorum &c. Omnis Eccleſiaſtica regula ſive diſciplina ab eadem provincia *funditùs abolita eſt*.

2. In vita *S. Erhardi* Epiſcopi Ratisbonenſis. Eo tempore beatus Wolfgangus ſancti viri tumultũ frequentare cepit, ſecretiori ſemper accedens tempore, ſuperni civis congaudendo gloriæ. Sed cum nocte quâdam ſecretius poſt matutinarum ſolennia multis & lachrymis & precibus ſanctũ virum juxta ſepulcrum ejus orans alloqueretur, *beatus illi aſtitit Erhardus* & ait: ſecretum cordis mei tibi denuncio, quod te advertere fraternè jubeo. Tua quidem opera Deo placita ſunt, *teque correctorem* paſtorem que verus paſtor Chriſtus Jeſus huic loco gregique præpoſuit. Ideoque ſi diligenter & prudenter officium tuum, ut cœpiſti, peregeris, æternum laboris tui recipies præmium. Scito autem frater, quomodo Monaſterium hoc, (im vntern Münſter) quod Deus omnipotens meæ requiei præſtitit, *multis contaminetur ſceleribus*, & inhabitantium Monalium peccatum multis reclamat meis precibus, quas pro earum negligentijs multimodis effundo ſæpiùs. Dudum jam *ipſarum lachrymis* commotus fudi preces ad Dominũ, ſed quia carnalibus *non parcunt fœditatibus*, jam in judicium delati ſunt earum gemitus. Et ego frater, non minima conficior hac prorę triſtitia, qui quidem victus ſum tot ſcelerum reclamatione, ne poſſim eis prodeſſe ſupplicatione. Quoties ego tremendi judicis procumbo pedibus, quoties emendatione vitam promitto pro peccantibus, quòties duram vindicis diſtuli ſententiam, quoties fratres nos adduxi in preces, *temptata ſunt omnia, omnia facta ſunt*. Et quid miſe- *S. Erhardus.*

miseræ ego Congregationi faciam amplius, aut quibus precibus agam ante tremendum Omnipotentis Judicis vultum pro tot luxuriantium fœditatibus. Sed quæso te, ut præstita tibi divinitùs utaris prudentia, *omnemque hanc destruas congregationem*, & Monasticam ibi instituas professionem, quam si aliqua harum, quæ nunc inest, velis profiteri, sin autem, quæ ibi sunt, destrue: nec ultra contaminari locum istum patere. Tunc temporis quippe Canonicarum erat in eodem loco professio, ac carnalis petulantiæ non minima fiebat confusio admodum, ut cum arctiorem vitam cogerentur, aliquæ ipsarum Monasterium reliquerint, & fornicatoribus prioribus adhæserint.

Æneas Silvius.

3. *Æneas Silvius* Epist. 383. pag. 467. Fatemur insuper aliquando in Romana curia, jam regunt homines, aliqua fieri, quæ essent digna emendatione, nec dubitamus, ipsos Romanæ urbis præsules etiam, in quantum homines, falli, errare, labi ac decipi posse.

Idem l. 1. de gestis Concilij Basilien sis pag. 9. de Romanis verè Pontificibus liceret exempla admodum multa referre, si tempus sineret, quoniam aut hæretici, aut alijs imbuti vitijs sunt reperti. Epistola 166. fol 307. sciebat vir sanctus (Martinus) quia pupillorum & viduarum causa ad Principes non egrediuntur: quia nunquam apud Reges causa pauperum defenditur: quia *venalis est omnis justitia*, quia impudicus est omnis sermo, quia nulla misericordia, nullus religionis Zelus, *nulla charitas*, sed invidia & ambitio tantummodò dominatur.

Epistola 413. p. 587. Sed dignè patimur pro nostris iniquitatibus: nulla intra nos concordia, nulla obedientia est, neque spirituali, neque temporali paremus capiti. Jacet spreta religio, justitiæ nullus honos, fides penè incognita, sed Rex quisque aut Pontifex esse videtur, quod capita tot sententiæ. Scinditur incertum studia in contraria vulgus, &c.

Concilium Pisanum.

4. *Epistola Concilij Pisani* ad Maximilianum I. Imp f. 61. Gravissimis notorijsque criminibus ad scandalum usque manifestissimis misella Ecclesia opprimitur, ut nisi protinus occurratur, naufragium factura proculdubio videatur, spreto Constantiensis constitutionis præcepto, solenni voto & juramento universalis Ecclesiæ Reformationem tam diu tanto cum discrimine tum prætermittere, aut potius contemnere: tum præterea eos, qui pietatis intuitu & promissionis religione, Spiritu S. duce

duce, opem ferre ſtudeant, uti rebelles hoſtesque, & infideles inſequi, q. jam palam facere quærat ſummus Pontifex, nihil magis cordi ſibi eſſe, quam ut olim, de ſubactis hoſtibus triumphum Julius Cæſar retulit: ita ſe de ſubacta dirutaque Eccleſia, id eſt, de bonis illis membris (quod abſit) aliquando triumphare.

In Apologia Concilij Piſani pag. 28. Indictio Romani Concilij notorio Loci vitio laborat: Romæ enim, ut latius ſuo loco proſequemur, nec nos, nec innumerabiles alij *tutum* eſſe locum conſulendi ſtatuendique vera & neceſſaria pro Eccleſia hodie arbitramur.

5. Omnes ſtatus eſſe corruptos queritur *Fridericus Nauſea* Epiſcopus Viennenſis homilia ſecunda p. 3. b. ubi nunc virtuti locus? ubi integritas, quæ nulli prorſus eſt curæ? Charitas omninò mortua, veritas prorſus perdita, pax ad ſummum ægrotat, juſtitiam nunquam reperies, lex pariformiter obcæcata. Honor planè in nullo non loco evaneſcit. Quis modò ex animo Rempub. curat? cum quiſq; ſuum, non quod alterius eſt, quærit. Ecquid? Principes ac Rectores non parum multi puereſcunt, Epiſcopi per tranſennam conſpiciunt, Conſules & Prælati populo plerique duces ſunt ad vitia quæq; peſſima, cùm verbo & facto eſſe exemplo debuerint; *Religioſi*, quos appellant, *nihil penè irreligioſius*, Monialibus quoque nihil *irregularius*. Nobiles plerique rapinis ſtudent magis quàm rebus benè gerendis. Inter mercatores & artifices *nulla plane fides*. Paſtores deglubunt, non paſcunt: oviũ nulla neque obedientia, neque de mulctis cura. *Clerici* vita & habitu Laici eſſe volunt, & hi diverſo Clerici; Canonici, atque id genus Sacerdotes die noctuque nepotantur, voluptuanturque. Simoniæ obnoxij Judices, non jure ſed favore & affectu judicant. Nequitia nunc Prudentiæ nomen uſurpat, ſcelere plus contaminantur, quos inde ſupplicium ſumere oportuit. *Colonia 1532. Friderici Nauſea.*

Nec eſt in Communitate Concordia, fieriqueinde adſolet, ut peſſum ſit itura ubique Reſpub. *Adulterium opprobrio non vertitur*: uſura nusquam non impunè adcreſcit. A ſuperbia nemo alienus, libido inter vitia ne æſtimatur quidem, gula toto æſtuat orbe & crapula, *fides omninò defuncta jacet*, falſitas palam protrita, vide pag. 80. & 81.

6. *Thomas Stapletonus* contra Simoniacos. Perpendant hoc noſtri Simoniaci. Nam illi hæc planè omnia humana putant & pro- *Tom. 1. pag. 224. Thom. Stapletonus.*

profana : ideo emunt & vendunt Sacerdotij ordinem, Paſtoratus, Canonicatus, Decanatus officium ac munus, ut dignitates ambiunt, ut beneficia conquirunt, non quibus Deo & Eccleſiæ ſerviant, ſed quibus commodè & ſplendidè vivant. Orem deteſtandam! Tom.1. de boni Sacerdotis officio p.249. Utinam hæc hodie vera eſſent. Utinam *plerique noſtrûm*, qui ad Ordinem ſacerdotalem aſpiramus, aut cum jam adepti ſumus, non id magis ſpectaremus, ut commodè & honorificè vivamus, ut privilegijs & immunitatibus gaudeamus, ut in otio & tranquillitate agamus, quàm ut legitimè miniſtremus, ut opere & ſermone alios ædificemus, ut oremus, obſecremus, poſtulemus. &c.

Tom.1.p.124. Præclarum celebratur illud S. Franciſci dictum, qui cum latronem ad publica ſupplicia ductũ à ſocio ſuo valdè deplorari vel accuſari potius cerneret, quod tanta mala perpetrâſſet, ut jam laqueum mereretur, reſpondit: Imò noſtram potius vicem ac ſortem doleamus, frater, quod tantis à Deo gratiæ ſuæ beneficijs acceptis, plura & excellentiora pietatis opera non facimus. Quî ſcis enim, an hic latro à Domino gratias accepiſſet, quas nos accepimus, multò nobis ſanctior & Deo gratior fuiſſet?

Roma 1606. S. Brigita.

7. *S. Brigitæ* Revelationum lib.1. cap.41. fol.65. Nunc ergò conqueror te *caput* Eccleſiæ meæ, qui ſedes in ſede mea, quam Petro & ſucceſſoribꝰ ejus tradidi ad ſedendum in ea triplici dignitate & autoritate. Primò ut poteſtatẽ haberent ligandi animos & ſolvendi à peccato. Secundò ut aperirent cœlũ pœnitentibus. Tertiò ut claderent cœlum maledictis & contemnentibus. Sed tu qui deberes ſolvere animas & ad me præſentare, tu verè es animarum *interfector*. Ego enim inſtitui Petrum Paſtorem & ſervatorem ovium mearum, tu autem es diſperſor & lacerator earum. Tu autem pejor es *Lucifero*: ipſe enim habebat ad me invidiam, & nullum concupivit occidere, niſi me, ut pro me dominaretur: tu autem tantò deterior es, quòd nõ ſolum occidis me removendo me à te per mala opera tua, ſed & animas occidis per malum exemplum tuum. Ego redemi eas ſanguine meo, & commiſi tibi tanquam amico fideli: tu autem tradis eas iterato inimico, à quo redemi eas. Tu es injuſtior *Pilato*, qui nullum judicabat ad mortem niſi me. Tu autem non ſolùm judicas me, quaſi nullius dominatorem & nullius boni dignum, imò & animas innocentes condemnas, & nocentes dimittis. Tu

es

es immitior *Iuda*, qui me ſolum vendidit: tu autem non ſolum me vendis ſed & animas electorum meorum pro turpi lucro tuo & vano nomine. Tu es abominabilior Judæis: Ipſi crucifixerunt corpus meum ſolum, tu autem crucifigis & punis animas electorum meorum, quibus malitia tua & tranſgreſſio amarior eſt omni gladio. Et *ideo, quia tu ſimilis es Lucifero, injuſtior Pilato, immitior Iuda, abominabilior Iudæis*, meritò conqueror ſuper te.

Hæc quanquam ſunt veriſſima, & Romæ anno 1606. apud Stephanum Paulinum Superiorum autoritate excuſa, tamen Jacobus Gretſerus in..... Salmurienſi fol. 490. expreſsè negat, ſcribens: Horribilia contra Papam quaſi ex Brigita recenſet Illyricus, & ex hoc Pleſſæus. At imprimis non notat ullum aut librum, aut locum Revelationum, ſed generatim ajunt Brigitam hoc vel illud de Papa pronunciâſſe. Sat grandis codex eſt Revelationum ille liber, nec cuilibet vacat, ut ob cujuslibet Sectarij criminationes totum volumen evolvat. Cur, ſi fidem ſibi ſuiſq; dictis haberi volunt, loca tidelitèr non annotant? Ubi S. Brigita de Pontificibus agit, Flacciana illa encomia *haud invenies*: animarum interfectorem, ovium Chriſti diſperſorem & laceratorem, abominabiliorem Judæis, immitiorem Juda, injuſtiorem Pilato, pejorem & deteriorem ipſo Lucifero &c. *Hæc & ſimilia convitia non a Brigita, ſed ab Illyrico & Pleſſæo ſunt.*

Eadem B. Brigita Revelationum lib. 6. cap. 33. fol. 519. Patet loquitur ad filium. Sed *verè ſponſa tua nunc facta eſt adultera*, fores thalami ſunt clauſæ, & in loco ſponſæ jacet adultera peſſima, quæ cogitat ſic apud ſe, quando vir meus dormiet, & nudus jacuerit, tunc producam eum gladium acutum, & interficiam eum, quia non placet mihi.

8. *Bellarminus Cardinalis* in concionibus pag. 812. Sed quoniam ijdem ſumus, qui ſemper fuimus, *morum emendationem* vel exiguam vel nullam videmus, *ego quidem vehementer metuo*, ne gravibus iſtis incommodis quæ hactenus paſſi ſumus, etiam graviora ſuccedant. *Colonia. Bellarmin.*

Idem in concionibus p. 136. Ego ſanè vehementèr timeo, ne, ſi pergamus, ſicut aliàs ſolemus *Bacchanalia celebrare*, & DEUM ad iracundiam flagitijs provocare, compleatur tandem noſtra malitia, compleatur & ira Domini, & diſperdat nos Deus, ſicut alijs multis regnis accidiſſe videmus.

Concione 6. fol. 50. Iidem sumus, qui semper fuimus, nulla est emendatio morum, nullus Zelus honoris Dei, omnes quærunt quæ sua sunt: Idcircò vehementer formidandum est, ne sint posteriora pejora prioribus. Sanè non placabitur Deus simplici confessione peccatorum, sed requirit seriam pœnitentiam, verum dolorem peccatorum, vitæ mutationem, & nisi hoc fiat, *desperandum est de sanitate harum regionum*: &:

NB. O quantum absumus à religione & fervore Sanctorum Patrum, majorum nostrorum, pag. 55. de Concionatoribus. Plus destruunt Ecclesiam Christi vocibus morum, quàm ædificent vocibus verborum.

Pag. 61. Nec enim esset hodie tanta facilitas peccandi, si non etiam tanta facilitas absolvendi.

Pag. 92. Existimo multos reperiri eorum, qui heri ad pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta accesserunt, qui hodie rursum sunt in suo pristino cœno, & quomodo potest aliter fieri? Confessi sunt solùm ex consuetudine, ut facerent, sicut alij faciunt: non quod vitam mutare vellent, hoc propositum non habebant, vel si habebant, in ore, non in corde habebant.

Pag. 210. Atque ut aliquid majus & tamen verum dicamus: Videmus interdum aliquos homines religiosos & non paucos Sacerdotes, qui officio & vestibus sanctimoniam profitentur, neque hoc solùm, sed legunt assiduè divinas literas, frequenter, si non quotidie, rem divinam celebrant, neque uxores aut liberos habent, sed sunt ipsi liberi ab omnibus curis & sollicitudinibus, quæ eos à studijs rerum divinarum avocare vel impedire potuissent, & tamen ita sunt aridi, ita sine spiritu, ita frigidi in amore Domini, ita ferventes in amore seculi, ita saccum plenum habent ira, invidentia, cupiditate, ut nihil à secularibus differre videantur: horum omnium illa una est causa, quod non intrant in cor, neq; curant aliud, quàm hominem externum.

Pag. 216. Hæc profectò est causa, cur illi (*Sancti*) plus una concione, quàm nos decem concionibus proficiamus, quod illi divites humiles erant; nos sumus pauperes superbi: Illi spem suam ponebant in DEO, nos sæpè in nostra Sapientia vel eloquentia ponimus.

Dominica Lætare pag. 235. Annis aliquot antequam Lutherana & Calviniana hæresis oriretur, nulla fermè erat, ut ij testantur, qui etiam tunc vivebant, nulla (inquam) propè erat in judicijs Ecclesiasticis seve-

Digitized by Google

ſeveritas, *nulla in moribus diſciplina*, nulla in ſacris literis eruditio, nulla in rebus divinis reverentia, nulla propemodum jam erat *Religio*. Eximius ille Cleri & ſacri Ordinis decor *perierat*, viliſſimo cuiq; ludibrio erant Sacerdotes, à populo contemnebantur, deſpiciebantur, gravi diuturnaque laborabant infamia. Et unde nam hæc omnia? Nonne ex eo, quòd *Paſtores* ordine præpoſtero, non præcipuè gloriam Chriſti & ovium ſuarum ſalutem, ſed panes & piſces, hoc eſt, reditus & proventus potiſſimum in Eccleſiaſticis muneribus quærebant?

Pag. 238. ad Confeſſionem accedimus quidem, ſed ſine dolore, ſine propoſito emendationis.

Concione XLI. pag 390. Inſpicite nunc, auditores, inſpicite oculos veſtros. O quàm multi ſunt, qui ſe divites putant, & auro ſe abundare credunt, & interim tamen nihil niſi aurichalcum habent, vel folia quædam, quæ colorem auri & ſonitum quendam habent, ſed pondus & æſtimationem auri non habent. Iſti ſunt, qui diligunt verbo & lingua, non opere & veritate: ô quàm multi reperiuntur hoc tempore, qui ſi verba ſpectes, & domum, & ſeipſos offerunt, & amicis dicunt: quicquid eſt meum, pariter eſt & tuum: utere, fruere bonis meis, non ſecus ac tuis, operam meam in nullo, ſive loco ſive tempore deſiderabis. At ubi reipſa aliquid ab eis petitur, nihil habent, nihil valent, nihil poſſunt, pecunias fures rapuerunt: veſtes tineæ comederunt: frumentum totum eſt conſumptum. Ah miſer, charitas iſta, charitas aulicorum eſt, non charitas Chriſtianorum eſt. Siccine aurichalcum venditis pro auro, & judicium Dei non timetis?

Concione XLII. pag. 401. Quis non videt, quàm graviter affligetur corpus Eccleſiæ? quàm atroci & quàm diuturno morbo laboret? quàm debilitatem & laſſitudinem membra omnia præ ſe ferant? ET hoc unde, niſi quia *Stomachus* calorem ad cibos concoquendos non habet? Si Clerici, qui duces aliorum & matres, & nutrices eſſe debent, lac non habent, perfectionem ignorant, quomodo cæteros alere, docere ac ducere poſſunt?

De Clemente VIII.

In vita *Bellarmini*, Clemens VIII. aliquando dicitur Bellarminum rogâſſe, ut *modum Reformationis* urbis & Eccleſiæ Romanæ doceret, in hæc verba reſpondit: Videntur mihi ſex quædam res eſſe, quæ Reforma- *Lib.* 3. *p.* 252.

tione indigeant, nec sine periculo negligantur. Prima res est diuturna vacatio Ecclesiarum, de qua re extat epistola S. Leonis ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem, in qua jubet sine mora provideri Ecclesiis, ne gregi Domini diu desit cura pastoris. Extant quoque plurimæ apud S. Gregorium epistolæ, in quibus admonentur ii, ad quos spectat electio, quàm citissimè pastorem ut eligant. Et si fortè necessaria fuisset aliqua mora, consueverat idem Pontifex vacantem Ecclesiam commendare vicino Episcopo, non ad fructus percipiendos, sed ad sollicitudinem ejus Ecclesiæ interim gerendam. Itaque studebant sanctissimi illi prudentissimique Pontifices continuò vacantibus Ecclesiis providere ne rei efficerentur animarum, quas ob defectum pastoris perire contingeret. Difficile enim esset, paucis explicare, quantum detrimenti capiant Ecclesiæ viduatæ, in quæ vitiorum abrupta se grex præcipitet, dum caret pastore, quantum silvescat vinea Domini, dum caret agricola.

Pontifex ad hæc, in hac prima re, inquit, sive in hoc primo capite *fatemur nos peccasse & peccare.* Sed plerumque in causa est difficultas inveniendi viros idoneos. Et quamvis sæpè multi nobis proponantur, cum per nosipsi nequeamus sumere informationes, & cum aliquando experti simus illos, quibus hanc curam demandavimus, nos decepisse, vel ipsos ab aliis deceptos fuisse, tutius interdum putavimus, memores sententiæ S. Pauli, manus citò nemini imposueris, differre, ne deciperemur. Tamen recordamur, tempore Magni Gregorii fuisse Ecclesias, quæ diu vacabant, & hac de causa solitum fuisse uni Episcopo aliam Ecclesiam, non suam commendare, ut interim curam illius haberet.

Secunda res est promotio minus utilium Prælatorum: deberet enim provideri Ecclesiæ de bonis personis, non autem personæ de bonis Ecclesiis. Fateor tamen, optimam illam esse provisionem, cum utrumque simul fieri potest, ut & personæ benemerenti, & Ecclesiæ vacanti utiliter provideatur. At ut alia nunc præteream, Concilium Tridentinum affirmat, peccare mortaliter eos omnes, ad quos quocunque modo spectat Episcoporum promotio, nisi eos præficiendos curaverint, quos Ecclesiæ magis utiles ipsi judicaverint: quæ est communis Doctorum sententia. S. Gregorius rectum ordinem esse dicit, ut quærantur homines ad Episcopatum, non ut quærant homines Episcopatum; & S. Bernardus, qui pro se rogat, inquit, jam judicatus est, & infra: cunctantes & renuentes compelle intrare.

Sub-

Subjungit pontifex: ſcimus hoc,& quantum in nobis eſt, ſemper præ oculis habemus providere Eccleſiis, non autem perſonis, niſi quando & Eccleſiæ & perſonæ æquè nos providere putamus. Sed prima & maxima ratio Eccleſiæ habenda eſt. Sententia quam affert, vera eſt: ſed ſi de dignioribus eſt agendum, nunquam providebitur Eccleſiæ, quia neſcimus modum quem tenere poſſimus, ut ſciamus, quis dignior ſit. Quoad ipſos Epiſcopos, hoc etiam nos torquet, quia ſi nos nolimus dare Epiſcopatus petentibus, vel his qui nobis ab aliis proponuntur, neſcimus quomodo poterimus Eccleſiis providere, præſertim Eccleſiis non ita magnis & modici reditus, ſi Dominatio veſtra ſcit aliquem modum, libenter audiremus & amplecteremur. Multa enim poſſunt & quidem verè dici; ſed cum ad praxin devenimus, in magnas incidimus difficultates.

Tertia res, inquit, eſt abſentia Paſtorum ab Eccleſiis: quid enim prodeſt idoneum eligi, ſi non reſideat? nam oves ſuas agnoſcere, easque ſacramentorum adminiſtratione ac bonorũ operũ exemplo paſcere non poſſunt, qui gregi ſuo non aſſiſtunt, ut per ſe notum eſt. Inter hoc numerantur Epiſcopi, qui Nuncios Apoſtolicos agunt, quorum aliqui per annos multos Eccleſias ſuas non viderunt. Nonnulli relicto miniſterio paſcendi animas ſibi creditas magiſtratum politicum gerunt. Multi, relictis opibus ſuis, Romæ iis in rebus occupantur, quæ per alios commodè fieri poſſent. Fateor quidem aliquos Epiſcopos à reſidentia per obedientiam excuſari, neque illud inficior, ſummum Pontificem certis de cauſis atque ad tempus Epiſcopos aliquos à reſidentia eximere, ſed neſcio an Deo placeat, ut tantus numerus Epiſcoporum tàm longo tempore, cum tanto animarum detrimento à propriis Eccleſiis abſit, quos certè ſuo muneri ſatisfacere non poſſe, perſpicuum eſt.

Pontex ad iſta: *In hoc fatemur*, inquit, *nos peccaſſe*, quia nimis facilè indulſimus Epiſcopis, ut poſſint Romam venire, & difficilè Româ dimittuntur. Antea, ſi Dominatio veſtra velit recordari, longè pauciores reſidebant. Quoad Nuncios, putamus decentiſſimum eſſe, ut Nuncii ſint Epiſcopi, qui Epiſcopis imperant, & majoris autoritatis ſunt quam Principes & populus: & niſi tanta hominum penuria laboraremus, citius eos mutaremus. Quoad eos qui Politicos Magiſtratus gerunt, non eſt hoc tempore in ſtatu Eccleſiaſtico niſi unus aut alter, & tàm propè ad ſuum Epiſcopatum, ut quovis die, ne dum quavis hebdomadâ poſſit

eſſe

esse in sua Ecclesia, & ferè quavis hora in sua diœcesi. Revera nos non nisi Nuncios diu absentes retinemus, quorum mutatio ob magna & periculosa negotia facilè fieri non potest.

Quarta res est, inquit, Polygamia spiritualis, cum videlicet uni personæ plures Ecclesiæ committuntur. S. Bernardus in epistola ad Comitem Theobaldum rem totam tribus verbis absolvit, cum ait, id non esse licitum, nisi dispensatoriè ob magnam Ecclesiæ necessitatem. S. Thomas scribit beneficiorum præsertim Curatorum multiplicitatem non solùm contrariam esse Juri Canonico, sed etiam Juri naturæ: non quòd ita sit intrinsecè mala ut nullo modo honestari possit, qualia sunt adulteria, mendacia & similia, sed quod absolutè mala sit, possit tamen ob certas circumstantias honestari, atque ob Ecclesiæ necessitatem. Ex quo colligit idem S. Thomas, eum qui ex dispensatione duas Ecclesias habet, non esse tutum in conscientia nisi causa illa adsit, nempe Ecclesiæ necessitatis vel certè majoris utilitatis, quoniam dispensatio non tollit, nisi vinculum juris positivi: & hanc S. Thomæ doctrinam omnes Theologi probant. Quare timendum est, ne fortè non sint in Conscientia tuti, qui aliquando duas Ecclesias habent, unam Cardinalitiam, alteram non Cardinalitiam. Causa enim cur Episcopis Cardinalibus duæ permittantur Ecclesiæ, non videtur esse necessitas vel utilitas Ecclesiæ, sed major personæ dignitas vel commoditas. Denuò Pontifex: Quoad istam πολυγαμίαν, inquit, ea interdum est solùm in istis sex Episcopatibus Cardinalitiis, circa quod nihil mutandum duximus, cum à Prædecessoribus nostris, etiam post Concilium Tridentinum, res hæc examinata fuerit, & ita constituta. Et turbare ordinem collegii & redarguere facta Prædecessorum nostrorum & tot Cardinalium non visa fuit nobis res, quæ sine scandalo fieri possit.

Quinta res est facilis translatio Episcoporum de una Ecclesia ad aliam. Translatio enim Episcoporum, secundum Canones, atque usum veteris Ecclesiæ non debet fieri, nisi ob Ecclesiæ necessitatem vel majorem utilitatem. Neque enim institutæ sunt Ecclesiæ propter Episcopos, sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc autem quotidie translationes fieri videmus, ea solùm de causa, ut Episcopi vel honore vel opibus augeantur. Propterea notum est ex capite. Inter corporalia de translatione Episcoporum, vinculum matrimonii spiritualis esse aliquo modo majus, quàm vinculum matrimonii corporalis, & ideò non posse solvi,

nisi

nisi à Deo sive à Vicario Dei declarante voluntatem Domini sui. Quis autem credat velle Deum, ut ob solum temporale lucrum vel honorem, vinculum hujus sancti conjugii dissolvatur? Præsertim cum id sine detrimento animarum fieri nequeat, ut experimentum ipsum docet. Neque enim ipsi Episcopi Ecclesias diligunt, quas brevi se deserturos sperant, ut ad alias commodiores transeant. Nos inquit præterea Pontifex, cum difficultate transferimus, & non defuimus monere Principes per Nos, & Nuncios nostros.

Sexta res est, subdit ultimo capite Bellarminus, Episcopatuum *VI.* resignatio sine legitima causa. Nam si tàm est arctum ac penè insolubile vinculum inter Episcopum & Ecclesiam, ut canones docent, unde fit, ut tàm facile vinculum istud quotidie resolvi videamus? Alii retentis fructibus Ecclesiam resignant, ac si quis uxorem repudiet ac dotem retineat. Alii divites ex reditibus Ecclesiæ effecti, renunciant Episcopatui, ut ad majora sibi viam aperiant. Alii nepotibus sedem renunciant, ut specie renunciationis possideant sanctuarium Dei. Alii malunt in Romana curia Referendarii esse vel Clerici, quàm extra curiam sacerdotes magni. Denique alii causantur aëris salubritatem, alii proventus exiguos, alii populi proterviam. Sed Deus novit, an istæ justæ sint causæ resignationis, & utrùm ejusmodi Episcopi quærant quæ sua sunt, an quæ Jesu Christi?

Nos ultimò, inquit Pontifex, resignationes difficillimè admittimus, non nisi examinatis causis in congregatione rerum Consistorialium, & aliquando admittimus ob ineptitudinem resignantium.

Demum addit in fine Bellarminus, Hæc sunt Beatissime Pater, quæ mihi hoc tempore suggerenda Sanctitati vestræ esse videbantur, ut conscientiam meam hac in parte exonerarem. Quæ sicut à me sincero animo scripta sunt, ita benigno cultu à Beatitudine vestra legantur cum omni reverentia & demissione etiam atque etiam precor.

Post hæc Clemens etiam ipse in verba desinens, quibus videtur è majestate descendens ad Christianam ac Pontifice dignam humilitatem: hæc paucula inquit, ita cursim diximus, non ad excusandas excusationes in peccatis, sed ut ipsa potius misereatur difficultatibus, quibus impliciti in has ærumnas incidimus. *Fatemur enim, nedum in istis, sed in aliis multis, immò in omnibus peccasse, & in nulla remuneri nostro satisfeciisse, nec satisfacere.* Roget igitur Deum omnipotentem, vel ut sua divina &

efficaciſſima gratia nobis opituletur; vel, quod magis optamus, ut nos ab hoc mortali vinculo abſolvat, aliumque ſubroget, qui omnibus numeris officium ſibi injunctum abſolvat.

In vita Bellarmini lib. 4. pag. 349. Rationem quoque ineundam relegandi ex urbe tot proſtratæ pudicitiæ mulierculas: quod pariter egit S. Ludovicus Rex Lutetiæ Pariſiorum: cum ſit indecens in ſancta civitate ita eſſe incontinentibus ſemper paratam voluptatem. Atrocia in Deum & in ſanctos dicta, thori maritalis violationes, præpoſteras libidines puniri oportere ſuppliciis graviſſimis, juxta præſcripta V. Teſtamenti: ne pudor ſit, Chriſtianos homines non perinde atque Hebræos olim, iſtiuſmodi facinorum vindices haberi. Interdicenda quoque Hebræis ipſis in urbe fœnora tàm aliena, quibus nec ineſt æquitas, nec adeſt modus.

Quod ſi ita Clemens VIII. ingenuè faſſus eſt; ſe nedum in iſtis ſex, ſed in aliis multis, *immò in omnibus peccaſſe, & in nullo re muneri ſuo ſatisfeciſſe, nec ſatisfacere*: peccatum igitur grande commiſit.

Æneas Silvius epiſt. 104. p. 135. In Jure Civili non deſunt ineptiæ: nam & eorum libri ajunt, Legem quanquam duram, eſſe ſervandam. In Jure Pontificio dietim mutationes ferunt, ut ſæpè, quod juſtum eſt hodie, cras fiat injuſtum.

9. Neceſſariam fuiſſe Eccleſiæ Romanæ Reformationem ſuo ſuf-
P. 461. fragio comprobat D. Lutherus, qui tom. 1. Latino Jenenſi ad Leonem X. ita ſcribit: Sedem autem tuam, quæ Curia Romana dicitur, quàm neque tu, neque ullus hominum poteſt negare, *corruptiorem eſſe* quavis Babylone & Sodome, & quantum ego capio, prorſus deploratæ, deſperatæ atque conclamatæ impietatis, ſanè deteſtatus ſum, indigneque tuli, ſub tuo nomine & prætextu Romanæ Eccleſiæ, ludi Chriſti populum, atque ita reſtiti, reſiſtamque dum Spiritus fidei in me vixerit.

Pag. 461. b. Luce hac omnibus clariora ſunt, & facta eſt è Romana Eccleſia, quondam *omnium ſanctiſſima*, ſpelunca Latronum licentioſiſſima, lupanar omnium impudentiſſimum, regnum peccati, mortis & inferni, &c.

Pag. 462. Incomparabiliter Turcarum vincit impietatem, ut revera, quæ olim erat janua cœli, nunc ſit patens quoddam os inferni, &c.

P. 288. b. *Tomo II. Latino Jenenſi de Civitate Babylonica*: Tyrannis Papalis jam à multis ſeculis fidem extinxit, Sacramenta obſcuravit, Evangelium oppreſſit:

oppreſſit: ſuas autem non modò impias & ſacrilegas, verùm etiam barbaras & indoctiſſimas Leges imperavit, & ſine fine multiplicavit.

Aurea laudantur priſca domicilia Romæ,
Priſca ſuæ nimium gloria tollit opes.
Sit ſanè veteri ſua magnificentia Romæ,
Saxoniam debent ſecula noſtra loqui.

HISTORICA DEDUCTIO.

Pontifices Romanos nec in moribus eſſe ἀναμαρτήτους, impeccabiles.

Ex unico PAPIRIO MASSONO, Hiſtorico Catholico, Gallo, collecta.

S. Bernardus, Eugenii Pontificis Romani excellentiam & majeſtatem commendans, de conſideratione l. 2. ſcribit: Age indagemus adhuc diligentius *qui ſis*, quam geras videlicet pro tempore perſonam in Eccleſia Dei? *Quis es?* Sacerdos magnus, ſummus Pontifex. Tu Princeps Epiſcoporum, tu hæres Apoſtolorum, tu primatu Abel, autoritate Moſes, judicatu Samuel, poteſtate Petrus, *unctione Chriſtus*. Tu es, cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt. Sunt quidem & alii Cœli janitores, & gregum Paſtores, ſed tu tantò glorioſius, quantò & differentius utrumq; præ cæteris nomen hæreditaſti. Habent illi ſibi aſſignatos greges ſingulis ſingulos tibi univerſi crediti, uni unus. Nec, modò ovium, ſed & paſtorum tu unus omnium paſtor. Unde id probem, quæris? Ex verbo Domini. Cui enim, non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum, ſic abſolutè & indiſertè totæ commiſſæ ſunt oves: Si me amas, Petre, paſce oves meas. Quas? Illius vel illius populus civitatis, aut regionis, aut certi regni? Oves meas, inquit. Cui non planum, non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignaſſe omnes. Nihil excipitur, ubi diſtinguitur nihil. Pag 1531.

Idem tamen Bernardus ad Innocentium Papam ſcribit epiſtola 177. *Dico tamen, jus, fas, honeſtas, religio, in noſtris Epiſcopatibus perierunt.* Pag 1561.

Pererius in Danielem lib. 10. Etiam Vicarius Chriſti, ſummus Pag 475.

Pontifex Romanus, qui ipsum repræsentat in terris; omnes mortales dignitate potestateq; præcellens, non tantum Sanctus sed etiam Sanctissimus & Sanctitas appellatur.

P.401.b. Verum enim verò potius Catholico Historico assentimur Papirio Massono in Julio II. scribenti: In Pontificibus nemo hodie sanctitatem requirit; optimi putantur, si vel leviter boni sunt; vel minus mali, quàm cæteri mortales esse soleant.

P.439. Apud Gobellinum in Commentariis Pii II. Rex Bohemiæ ad Fantinum Apostolicum Legatum ait: In Apostolica sede plures sederunt Apostatæ. Viri & nequam. Sanctam appellant sedem, nos non probamus. In unione fidelium sancta sedes existit, quam Romæ quærere non oportet.

Non cuivis historico credendum, teste Papirio Massono in Gregorio VII. sed iis solùm, qui remoto omni odio, omniq; perturbatione animi & corruptela scripsêre.

Edisserat ergò nobis Papirius Massonus Catholicus, Gallus Historicus, Baronii ore commendatus in Martyrologio ad diem 25. Augusti, Pontifices Romanos in *moribus* non fuisse ἀναμαρτήτους, impeccabiles.

I. Gregorius IV.

P.113.5.b. DE GREGORIO IV. ita scribit: In summa pace tunc vivebat Ludovicus regum piissimus, sed Lotharii filii conjuratione bellum in parentem exortum, atque ingens rerum perturbatio secuta est, capto genitore, & in custodiam convicto. Is conatus perfidi filii in pium parentem nefarius fuit, neque eum diu Superi tulere. Ac mihi liceat, jure enim licet, Gregorium accusare participem conjurationis hujus. Sic enim Vitaldus de eo loquitur, qui Francorum reges sanguinis jure contingebat, Gregorium, inquam, Romanæ, summæ sedis Pontificem Proceres, ut sua autoritate liberius, quod cupiebant, perficere possent, sub eadem specie magnis precibus in supplementum suæ voluntatis assumunt. Quamobrem Imperator cum omni, quod habebat imperio, tres Reges, filiiq; ejus adversus eum cum ingenti exercitu, insuper PAPA Gregorius cum omni comitatu Romano, juxtaque montem Sigivaldi castra ponunt, ac variis afflictionibus populum, ut à PATRE deficeret, filii compellunt: novissimè quibusdam fuga lapsis cum perpaucis PATER capitur, uxor abeo demta in Longobardiam exilio mittitur, ac Carolus unà cum PATRE

magn

magna cuſtodia ſervatur. Gregorius ſiquidem Papa itineris pœnitudine correptus tardius, quam vellet, Romam revertitur. Itaque probabile eſt, Gregorium non auſum ab Ludovico ſtare, veritum ne procurante Lothario qui Italiæ imperabat, dignitate exueretur, quod ille juvenis, hic ſenex eſſet. Plures enim orientem ſolem adorant, quam occidentem.

II. Sergius III.

TU Luitprande, expone nobis, cujus impurus parens fuerit, tertius ille Sergius, Romanæ Urbis Epiſcopus, qui tertium quoq; Anaſtaſium anteceſſit. Theodora, inquis, Scortum impudens hujus Alberici, qui nuper hominem exuit avia (quod dictu etiam fœdiſſimum eſt.) Romanæ civitatis non inviriliter Monarchiam obtinebat. Quæ diras habuit natas, Maroziam atq; Theodoram ſibi non ſolum coæquales, verum etiam Veneris exortivo promotiores. Harum una Marozia ex papa Sergio Johannem, qui poſt Johannis Ravennatis obitum, ſanctæ Romanæ Eccleſiæ obtinuit dignitatem, nefario genuit adulterio. Ex Alberto autem Marchione Albericum, qui noſtro poſt tempore Romanæ Urbis principatum uſurpavit. Hæc quidem Luitprandus libro ſecundo refert. O Roma, urbs antiqua, quàm diſpari domino dominaris? Olim obedire regibus vel Conſulibus Clariſſimis Viris vel Imperatoribus parere ſolita, nunc ſervire cogeris impudenti ſcorto, ne quid acerbius dicam. Theodora enim Romæ ſervientis domina, non ut lupa lac præbet Romulo & Remo, ſed ut vile ſcortum & lena producit Sergio Maroziam filiam, ex eoq; meretrix Johannem gignit. P. 154. l. 10. duas.

III. Johannes XX. vulgò XXI.

ERat Johannes cognomento Romanus frater illius Benedicti, cui in Epiſcopatum ſucceſſerat, & largitione pecuniæ ex laicali ordine neophytus conſtitutus eſt præſul. Itaq; pravis artibus pontificatum adeptus, quid boni in eo gerendo facere potuit, niſi fortè ad ſanitatem animi reverſum, nefarij illum facti pœnituit piguitq;; nec mirum debet videri, quòd ambitione & corruptela Pontificatum appetierit. Quid eſt enim Romano Epiſcopatu aut ſublimius aut illuſtrius? magna autem appetere probis atq; improbis commune eſt, ut ſolem aſpicere: ſed illi bonis artibus conſequi cupiunt, quod optant, iſti pravis tantùm nituntur, & feli- P. 173. b.

ciores sunt plerumque in obtinendo, quàm boni, quod Deus & fatalia prospexerint.

IV. Gregorius VI.

p.175. CUm domum reversus esset Gregorius, Pontificatu exutus est, sed restitui pristinæ auctoritati cupiens, levem exercitum instruit, Clementemque urbe pellit, prædia Ecclesiæ & jura occupat, cum Cæsare denique bellum gerit, nec ab illo vincitur. Quod ejus factum multi non probant. Pontifices enim debent omnes bellū odisse. Nam etsi justum: at minimè est. Cæterum eventus docuit, ne id quidem Deo displicuisse. Nam cum humanum sangvinem etsi justissima de causa fundi mandasset, prædonesque & grassatores militarium viarum, ut Reipub. pestes extinxisset moriens in Basilica Apostoli Petri se sepeliri optavit. At Presbyteri Cardinales, qui suprema ejus verba audierant, indignum esse dicebant ejusmodi sepultura virum, qui sangvinarius fuisset: saltem, inquit, cadaver meum pro foribus basilicæ ponite, foresq; ipsas claudi jubete, & fiet, quod Deus jusserit. Id cum ita factum esset, adaperta repentini turbinis impetu ostia patuêre. Ex quo intellectum est, pœnitentiam anteactarum rerum à Gregorio actam, & exequiæ illi magnificæ sunt peractæ. Hæc de Gregorio Leo narrat.

V. Gregorius VII.

p.185.b. UNde Pontifex animum ejus (Henrici Imperatoris) inquietum cernens, quendam Mathildis servum in Germaniam mittit, mandans, ut coronam Jmperij Rodolpho Saxonum Duci, viro magnanimo offerret, suaderetq; ut in Henricum pia adversus impium arma caperet, uti cæpit, conflixeruntque anno millesimo octogesimo primo. Quo in prælio fortuna initio visa est favere Rodolpho, ejusque exercitui, & mox mutata in deterius facie eum ejusque omnes copias miserè trucidari passa est. Quæ victoria Episcopos urbis Romæ monere debet, ne vindictæ suæ, etsi justissimæ causâ, Principes in mutuam perniciem arma sumere jubeant. Sæpè enim aut quia Deus res humanas geri sinit, aut quia improbi audaciores sunt bonis, hi ab illis vincuntur, etsi justam belli gerendi causam habuerunt. Cæsar itaque Victor novum exercitum instruit, memorque acceptæ à Gregorio recentis injuriæ, Romam obsidere, ipsum capere decreverit. Sed Romanorum pro Pontificis

tificis causa invictus animus fortissimè restitit, sic ut re infecta discedere ab obsidione sit coactus.

VI Clemens IX.

CLemens cætera quidem laudandus est, at nescio laudem ne ejus, quod vituprari certè non potest, studium erga agnatos ejus, quos in Italiam in conspectum suum venire vetuit; & quibus de Ecclesiæ fructibus nihil largitus est, præter exiguam pecuniæ quantitatem. p.247.

VII. Nicolaus III.

HIc Nicolaus juvenis quamdiu fuit, & quamdiu Cardinalis, sic vitam instituit, ut studiosissimus laudabilium rerum esse videretur: sed ubi Pontificatum attigit; magna mutatio in eo deprehensa est: nec cum puduit agnatorum causa Simoniam exercere. Ob quod crimen apud inferos collocatus à Darite, cantu decimo nono. p.252.

VIII. Bonifacius VIII.

CReatus est Neapoli pervigilij natalis Christi & año tunc insequenti Romæ coronatus, neque enim Neapoli voluit: Vir quidem magnanimus & invictus, jurisque civilis scientia instructissimus, cæterùm avarus & rapax, ut Victorianis Annalibus ijsdem prorsus verbis, quibus usi sumus, continetur. p.262.b.

IX. Clemens V.

VItam ejus Villaneus libro octavo & nono Florentinæ historiæ tradit, ac de morte ejus ita scribit; decessisse duodecimo Calend. Maij, anno trecentesimo decimo quarto, Pontificemque illum pecuniæ cupidissimũ & Simoniæ amantem, quique venalia omnia haberet, libidini quoque deditum, & qui unicè diligeret miræ pulchritudinis fœminam Comitem Petragoriorum. Homina suntilla & mortalium vitia, quibus infectum maximum Episcoporum minimè oportuit; atque adeo in vita ejus non prætermittenda ab Historico Veritatis amanti. p.276.

X. Bonifacius IX.

UT autem pessimo exemplo beneficia Ecclesiastica pluris licitantibus vendiderit & fructus annales singulorum suos esse voluerit, utque ma- p.323.

maternis fraterniſque direptionibus ſedem Petri infamem fieri paſſus ſit, copioſè exponitur à Theodorico Niemo, optimo illius temporis Scriptore. Itaque nihil amplius dicam, niſi quod in avaritiæ vitio natus, in eodem uſque ad obitum manſit: quin adijciam elegantem Poggij facetiam in numeroſam fratrum & agnatorum turbam, hunc Pontificem aſſectantium, Bonifacius, ait, Pontifex 9. natione fuit Neapolitan. ex familia Tomacellorũ: appellantur autem vulgari ſermone Tomacelli, cibi facti ex jecore ſuillo, admodum contrito, atque in modum pili involuto interiore pinguedine porci. Contulit Bonifacius ſe Perutium ſecundo ſui Pontificatus anno: aderant autem ſecum fratres & affines ex ea domo permulti, qui ad eum (ut fit) confluxerant, bonorum ac lucri cupiditate: ingreſſo Bonifacio urbem ſequebatur turba primorum, inter quos fratres erant, & cæteri ex ea familia: quidam cupidiores noſcendorum hominum quærebant, quinam eſſent, qui ſequerentur? Dicebat unus, tem alter: hic eſt Andreas Tomacellus], deinde hic Johannes Tomacellus; tum plures deinde Tomacellus nominatim recenſendo. Tum quidam facetus, Hohe, per magnum fuit jecur iſtud, (inquit) ex quo tot Tomacelli prodierunt, & tam ingentes.

XI. Johannes XXIII.

p. 339. ROgatus Johannes Sponte renuncians ſummo Sacerdotio Pontificioq; muneri, ſi ex uſu Reipub. Chriſtianæ id facturus videretur, cum poſtea ex eadem Conſtantia homo non plenè ſibi conſtans, mutata veſte profugiſſet, citatus peremtorijs edictis non comparuit, damnatusque eſt, & magiſtratu illo dejectus. Sententia verò Synodi contra eũ lata cauſas cõplectitur, ob quas ea dignitate exutus eſt. Fulgoſus magni nominis juris conſultus ad Barbarius Philippus. ff. de officio Prætoris, de Johanne deque ſe ipſo ita breviter ſcribit: memini cum eſſem in Concilio Conſtantienſi quia hoc ſpecialiter imputabatur Johanni vigeſimo tertio, quod erat Simoniacus, de hoc eſſe aliquoties diſputatum, & circa hoc aliqua arguebam, licet non ſim Theologus. Hactenus Fulgoſus, Baldi Juris conſulti, & ſocius & amicus, ut ipſe Baldus ait Conſilio 108. Addendum eodem eſt Joannis Gerſonis Theologi grave teſtimonium, cum enim de Johanne XXIII. loqueretur, ait, accuſatus inter cætera fuit & convictus, quod fuerat notoriè Simoniacus.

XII. Alex-

Digitized by Google

XII. Alexander VI.

GAllis Italia exactis Jubilæum publicari jubet, ingensq; hominum numerus pietatis causa Romam confluxit, amplasque opes attulit. Meminit Jubilæi Actius, cum ait:

Pollicitus cœlum Romanus & astra Sacerdos,
Per scelera & cades ad Styga pandit iter.

Duos præterea filios naturales habebat, Candianum & Cæsarem ex Vanotia Meretrice Romana. Verum Cæsar jugulato projectoque in Tyberim fratre, abdicata purpurâ se tutum ad arma transtulit. Actius tametsi iniquior & successoribus ejus, casum illum Candiani in Tyberim projecti acutè exhibet sequenti districho:

Piscatorem hominum ne te non sexte putemus,
Piscaris natum retibus ecce tuum.

Nec plura dicam de Cæsare, contentus indicasse vitam ejus à Jovio elegantissimè descriptam. Cum autem in Vaticana villa Alexander cœnaret, medicata lagæna vini parata ad exitium nonnullis Cardinalibus convivis, Pincernæ errore factum est, ut senex Pontifex venenum hauriret, nec diu vim illius ferre posset. At Cæsar qui dilutius bibisset, atrocissimo quidem, sed non lethali morbo correptus est: providentia DEI quis hoc factum neget, ut Pincernæ errore, qui alijs exitium parabant, ipsi hilariter venenum biberent? Cæsar autem morbo illo exemtus, in Hispania glande trajectus, postea occubuit. Per hunc modum Alexander vitâ defunctus est, anno Christi millesimo quingentesimo tertio, cum elogio nequaquam Pij Pontificis.

Constat enim eum largitionibus ad illam dignitatem perveniisse: Pecuniam enim propter se magnifaciendam negabat: sed quòd ea mortalium mentes facilè caperentur, ut ab eo quidem corruptæ sunt, vel cæcatæ potius, nullique rei intentus fuit, nisi ut perpetuò mortales deciperet. Hæc quidem Florentini Historici de eo memoriæ mandarunt. Quæ cum repeto, etiam illud constantissimè affirmare possum, *si Pontifices omnes verè pij essent, nos Rempub. Christianam minimè felicẽ habituros.*

XIII. Leo X.

P.384. QUòd si Leo voluptatibus deditus fuit, fuisse autem cives etiam sui testantur, dandum est aliquid ætati nondum planè maturæ, & Pontificatus iterum senectuti tribuendus est, &c.

P.384.b. Revertor ad indulgentias, ut illud verissimè dicam, Romanos Pontifices adhuc nimium indulgentes fuisse. Obiit autem Leo, quarto Idus Septemb. millesimo quingentesimo vicesimo primo, & qui Poëtica ingenia plurimi semper fecerat, vitare tamen Sanazarij mordaces versus non potuit,

Sacra sub extrema si fortè requiritis hora
Cur Leo non potuit sumere? vendiderat.

P.158.b. In Johanne X. vulgò XI. nemo existimet, Pontificiæ sedis odio hæc à nobis & similia narrari. Utinam enim vitiosi Pontifices nulli unquam fuissent, id enim optandum esset: sed cum fuerint, & res vitiosas gerere eos non puduit, quid est, quòd Historicum pudeat, illas, ut evenerunt, narrare, imitariq; pictores, qui effingere rem propositam solent tanta industria, ut quæri non possit ab iis aliquid omissum.

ORATIO
De Anno seculari
ECCLESIÆ RATISBONENSIS,
habita, 1642.

De Reformatione Ecclesiæ Romanæ.

Eusebius Histor. Eccles. l. 5. c. 19. p. 139. Perpetuò DEI juvante gratia, ingenuè & exquisitè recordatione renovo, atq; coram certè jam Deum contestari possum, illum beatum & Apostolicum Presbyterum *Polycarpum*, si ejusmodi dogmata fortè audivisset, continuò exclamaturum, & aures obturaturum, ac de more suo dicturum fuisse, ὦ καλὲ Θεὲ, εἰς οἵους με καιροὺς τετήρηκας, ἵνα τάυτα ἀκούσωμαι. O bone Deus, in quæ me tempora reservasti, ut ista patiar.

CUjus ab æterno divina potentia nota est,
Tu, qui fine caret principioq; Deus.

An-

Auditu patuit nobis Patrumque relatu
Quando ævo fuerint edita signa suo.
Quando illos docuit tua dextera cedere gentes,
Dilectoque dedit rura habitanda tuo.
Quando alienigenas statuisti perdere, ut horum
Subijceres populo regna tenenda tuo.
Non tamen hanc hominum gladijs tenuere salutem,
Tumq; suo victor robore nemo fuit.

Ita regius propheta David Psalmum 44. auspicatur *auditores*: nos pariter magna cum gratiarum actione pro beneficio, divinitus in nos collato, finito anno seculari, exclamamus, Deus, auribus nostris audivimus, Patres nostri annunciaverunt nobis &c.

Quid audiverunt Patres nostri? quid annunciarunt? Quid nos hodie audivimus? in Ecclesia Romana variam & multiplicem Idololatriam. Ne autem insignem injuriam in omnes Catholicos redundantem, illis inferamus, vos auditores omnium Ordinum præstantissimos maximopere oro, ut sine præjudicio benignè me audiatis, & pro candore vestro de veritate judicetis.

Et primò magnam exerceri Idololatriam in Papatu per *Agnum Dei* novimus è sacrarum ceremoniarum libro primo, sectione septima de consecratione Agnus Dei cap. 7. pag. 39. Legimus Urbanum V. Pontificem Maximum misisse ad Imperatorem Græcorum tres Agnus Dei cum versibus scriptis. *Venetijs 1516.*

Balsamus & munda cera cum Chrismatis unda.
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum.
Fonte velut natum per mystica sanctificatum.
Fulgura de sursum depellit omne malignum.
Peccatum frangit ut Christi sangvis, & angit.
Prægnans servatur, simul & partus liberatur.
Dona defert dignis, virtutem destruit ignis.
Portatus mundè de fluctibus eripit undæ.

Idololatriam Romana Ecclesia defendit in oratione devotissima de *sudario* sacratissimi vultus Domini nostri Jesu Christi vel *Veronica*, in libro qui inscribitur Mirabilia urbis Romæ nova recognita, emendata atque in verum sensum redacta, anno Jubilæi M. D. L. *Romæ 1550. apud Antonium Bladum Asulanum.*

Salve ſancta facies noſtri Redemtoris
In qua nitet ſpecies divini ſplendoris
Impreſſa pannículo nivei candoris,
Dataq; Veronicæ ſignum ob amoris.
Salve vultus Domini, imago beata
Ex æterno munere mirè decorata
Lumen funde cordibus exunde tibi data
Et ex noſtris ſenſibus tollere colligata.
Salve ſplendor gloriæ ſalus peccatorum,
Repræſentans propriè Regem Angelorum,
Reſtauratrix gratiæ, *Speculum Sanctorum,*
Te quærunt reſpicere Spiritus cœlorum
Salve robur fidei *noſtræ Chriſtianæ.*
Deſtruens hæreticos, qui ſunt vitæ ſanæ,
Horum mange meritum, qui te credunt ſanæ,
Illius effigiem, qui Rex fit ex pane.
Salve noſtra gloria, in hac vita dura.
Labili, & fragili citò tranſitura,
Nos perduc ad Patriam, ô felix figura,
Ad videndum faciem, quæ eſt Chriſti pura.
Salve ô ſudarium nobile jocale
Et noſtrum ſolatium & memoriale
Ejus qui corpuſculum aſſumſit mortale.
Noſtrum verum gaudium & bonum finale.
Salve jubar ſeculi, ſtella matutina
In conſpectu populi fulget lux divina
Quæ eſt cura languidis, vita, medicina
Nos à mundo labilibus à ruina.
Salve gemma nobilis, vera margarita
Cœlicis virtutibus perfectè munita
Non depicta manibus, ſculpta, nec polita:
Hoc ſcit munus artifex, qui te fecit ita
Ille color cœlicus, qui in te ſplendeſcit
In eodem permanet ſtatu, nec decreſcit
Diuturno tempore minimè palleſcit,
Fecit te Rex gloriæ, qui fallere neſcit.

Ne-

Nescіens putredinem, ſervans incorruptum
Quod eſt Chriſticolis coram te deductum
Tu vertes in gaudium, gemitum & luctum
Confert ſalutiferum te videnteſructum.
Salve decus ſeculi, ſpeculum Sanctorum
Te videre cupiunt Spiritus cœlorum
Nos ab omni macula purga vitiorum
Atq; nos conſortio junge beatorum.
Eſto nobis quaſumus tutum adjuvamen,
Dulce refrigerium atq; conſolamen,
Vt nobis non noceat hoſtile gravamen,
Sed fruamur requie cum beatis, Amen.

Hæc oratio edita eſt per Dn. Johannem Papam XII. qui conceſſit omnibus eam devotè dicentibus, inſpiciendo faciem Chriſti, decem millia dierum Indulgentiarum: at ſi qvis eam ignoraverit, dicat 5. Pater noſter, inſpiciendo Veronicam; ex Antidotario animæ excuſo 1494. Norimbergæ per Caſparum Hochfeder.

S. Franciſcus (in quibusdam alter Chriſtus, in Speculo B. Franciſci & ſociorum ejus, excuſo Venetiis 1504. p. 96.) his prærogativis decoratur, quas Dominus fecit in loco S. Mariæ capitulo 87. p. 70. b.

Sanctus Franciſcus, Sanctus Sanctorum
Vere locus iſte ſaccorum
Digne, majorum noſcetur dignus honorum,
Felix agnomen felicius eſt tibi nomen
Et modo cognomen, ſortitur numerus amen.
Angelicum numen hic tunc infundere lumen,
Hoc pernoctare, ſolet hymnos voce ſonare.
Poſtquam totoruit, Franciſcus eam reparavit,
Ex tribus una fuit, quas ipſe Pater revelavit.
Hanc Pater elegit, cum membra ſacco ſubegit.
Hic corpus fregit, mentique ſubeſſe coegit
Hoc intra templum genitus fuit Ordo Minorum
Dum Patris exemplum, ſectatur turba virorum.
Clara Dei ſponſa fuit hæc major tonſa
Pompis exuta mundi, Chriſtumque ſecuta

Sic partum clarum, fratrum simul & Dominarum
Sacra parens fudit, Christum quibus orbem refudit:
Hic fuit artata veteris mundi via lata,
Et dilatata. Virtus in gente vocata,
Regula proconsciata, paupertas sancta renata,
Gloria prostrata, crux in medio revelata,
Sic ubiturbatur Franciscus & accidiatur
Hic tranquillatur, illic sua mens renovatur.
Hic demonstratur verum, de quo dubitatur,
Imò donatur, quicquid pater ipsi precatur.

Quàm hæc sint *deliramenta* in Grammatica, Dialectica, & Theologia, ipsi videtis, & Papistarum cœcitatem meritò ridetis.

Jam me ad ipsum Pontificem Romanum converto, & ex libro tertio sacrarum ceremoniarum cap. 9. p. 140. de Mitris & Tiara cum triplici corona, quibus Papa utitur, bona fide describo, an sit Papa *alter Petrus*, uti S. Franciscus alter Christus.

Venetiis 1516.

Romani Pontifices, inquit autor, tribus mitris pro temporis exigentia, secundum antiquas ceremonias utebantur. Prima & pretiosior erat cum unionibus & gemmis, & habebat auriphrygium in circulo & titulo, id est per medium à circulo ad summitatem, & hac utebantur in solennitatibus. Per circulum designant, ut ajunt, coronam potestatis, per auriphrygium quod ad summum ascendit, contemplativæ vitæ discursum. Secunda etiam erat cum unionibus auriphrygiumque tantummodò habebat in circulo, & hac utebantur in Consistoriis tam publicis quàm privatis, per quam significabatur Regia potestas. Tertia erat alba ex Damasceno sericeo sive unionibus sive auro, aut aliquo ornamento, & hac utebantur in dominicis Adventus, & Quadragesimæ diebus ferialibus, & in officiis defunctorum.

Est præterea tiara triplici corona ornata, quod regnum appellatur, per quam significatur *Sacerdotalis & Imperialis summa dignitas* atque *potestas*: hac tiara utitur Pontifex in maximis solennitatibus eundo ad Ecclesiam & redeundo, sed nunquam illa utitur in divinis. Cum pervenerit ad altare, deponit tiaram, orat, & assumta mitra vadit ad sedem & cum ista prosequitur divinum officium, sive in Vesperis, sive in Missa, tiara autem interim reponitur super altare. Finito officio cum Papa revertitur

vertitur ad palatium, rursus illi imponitur tiara, cum hac coronatur in die suæ benedictionis & coronationis.

In eodem libro sacrarum Coremonjarum, l.1. sectione 12. c.1 describitur Ordo, quomodo Papa equitet in Pontificalibus p.50. Si Romanus Pontifex Romæ vel alibi moram trahens velit de loco ad locum in solenni pompa (id est Pontificalibus) equitare, hic ordo servetur. Primi equitabunt Valisarii dominorum Cardinalium, & aliorum Prælatorum, mixtim incedentium, ut eis placuerit, qui tamen longis vestibus utuntur, clerici Pontificem non præcedunt cum istis, sed sequuntur. Tum per Ordinem isti sequuntur tonsor & sartor Papæ cum Valisiis rubeis, in quibus sunt vestes Pontificis, familiares & scutiferi Papæ Nobiles & Barones minores cum attinentibus Cardinalium. Scala Papæ panno rubro cooperta, quam equus albus phaleratus portat, equum aliquis ex parafrenariis, Papæ freno ducit: scala ipsa lignea, quæ gradus tres continet, equo Pontificis apponitur, per quam equum suum ascendit, si equitat, deinde reponitur super, & ad locum suum reducitur; post scalam equitant duodecim cursores Papæ, cum duodecim vexillis rubris, inde vexilliferi viri Nobiles cum vexillis civitatis, Papæ, Ecclesiæ & sanctæ crucis, ornati ut in coronatione pontificis diximus, & ordine ibi declarato. Si plura erunt vexilla pro dignitate illorum disponentur, digniora erunt ultima. Deinde equi duodecim albi phalerati, freno ducentur sine sessoribus, tum quatuor nobiles portantes quatuor pileos ex cramesino supra baculos quosdam ad mensuram trium vel quatuor palmarum, hi scutiferi honoris vocantur. Inducunt post hos procuratores Regum & Principum: Procurator fiscalis, Advocati & Secretarii mixti, ut aliàs dictum est, & post cubicularii cum caputiis supra collum, & circa pectus inversis, Secretarii & Advocati, Cubicularii autem circa pectus tantum: hos sequuntur acolythi, Clerici Cameræ & auditores Rotæ cum rochettis & cappis, inde Proceres & Barones majores, & oratores regum & principum simul cum conservatoribus urbis, inter omnes senator præcipuum locum habebit, cedetque tantum Oratori Cæsaris, deinde si quis aderit magnus Princeps aut præfectus urbis, sive aliquis insignis qui tamen non sedeant in scamno Cardinalium, Subdiaconi Apostolici postea equitabunt cum rochettis & cappis: & ille qui fert crucem Papalem pileum in capite gestabit ab extra nigro panno, ab intus serico cum cordulis & mappulis cærulei coloris, ante crucem duo magistri ostiarii cum suis virgis sericeis.

Sic partum clarum, fratrum simul & Dominarum
Sacra parens fudit, Christum quibus orbem refudit:
Hic fuit artata veteris mundi via latâ,
Et dilatata. Virtus in gente vocata,
Regula proconsciata, paupertas sancta renata,
Gloria prostrata, crux in medio revelata,
Sic ubiturbatur Franciscus & accidiatur
Hic tranquillatur, illic sua mens renovatur.
Hic demonstratur verum, de quo dubitatur,
Imò donatur, quicquid pater ipsi precatur.

Quàm hæc sint ἀνόητα in Grammatica, Dialectica, & Theologia, ipsi videtis, & Papistarum cœcitatem meritò ridetis.

Jam me ad ipsum Pontificem Romanum converto, & ex libro tertio sacrarum ceremoniarum cap. 9. p. 140. de Mitris & Tiara cum triplici corona, quibus Papa utitur, bona fide describo, an sit Papa *alter Petrus*, uti S. Franciscus alter Christus.

Venetiis 1516.

Romani Pontifices, inquit autor, tribus mitris pro temporis exigentia, secundum antiquas ceremonias utebantur. Prima & pretiosior erat cum unionibus & gemmis, & habebat auriphrygium in circulo & titulo, id est per medium à circulo ad summitatem, & hac utebantur in solennitatibus. Per circulum designant, ut ajunt, coronam potestatis, per auriphrygium quod ad summum ascendit, contemplativæ vitæ discursum. Secunda etiam erat cum unionibus auriphrygiumque tantummodò habebat in circulo, & hac utebantur in Consistoriis tam publicis quàm privatis, per quam significabatur Regia potestas. Tertia erat alba ex Damasceno sericeo sive unionibus sive auro, aut aliquo ornamento, & hac utebantur in dominicis Adventus, & Quadragesimæ diebus ferialibus, & in officiis defunctorum.

Est præterea tiara triplici corona ornata, quod regnum appellatur, per quam significatur *Sacerdotalis & Imperialis summa dignitas* atque *potestas*: hac tiara utitur Pontifex in maximis solennitatibus eundo ad Ecclesiam & redeundo, sed nunquam illa utitur in divinis. Cum pervenerit ad altare, deponit tiaram, orat, & assumta mitra vadit ad sedem & cum ista prosequitur divinum officium, sive in Vesperis, sive in Missa, tiara autem interim reponitur super altare. Finito officio cum Papa revertitur

vertitur ad palatium, rursus illi imponitur tiara, cum hac coronatur in die suæ benedictionis & coronationis.

In eodem libro sacrarum Coremoniarum, l.1. sectione 12. c.1 describitur Ordo, quomodo Papa equitet in Pontificalibus p.50. Si Romanus Pontifex Romæ vel alibi moram trahens velit de loco ad locum in solenni pompa (id est Pontificalibus) equitare, hic ordo servetur. Primi equitabunt Valisarii dominorum Cardinalium, & aliorum Prælatorum, mixtim incedentium, ut eis placuerit, qui tamen longis vestibus utuntur, clerici Pontificem non præcedunt cum istis, sed sequuntur. Tum per Ordinem isti sequuntur tonsor & sartor Papæ cum Valisiis rubeis, in quibus sunt vestes Pontificis, familiares & scutiferi Papæ Nobiles & Barones minores cum attinentibus Cardinalium. Scala Papæ panno rubro cooperta, quam equus albus phaleratus portat, equum aliquis ex parafrenariis, Papæ freno ducit: scala ipsa lignea, quæ gradus tres continet, equo Pontificis apponitur, per quam equum suum ascendit, si equitat, deinde reponitur super, & ad locum suum reducitur; post scalam equitant duodecim cursores Papæ, cum duodecim vexillis rubris, inde vexilliferi viri Nobiles cum vexillis civitatis, Papæ, Ecclesiæ & sanctæ crucis, ornati ut in coronatione pontificis diximus, & ordine ibi declarato. Si plura erunt vexilla pro dignitate illorum disponentur, digniora erunt ultima. Deinde equi duodecim albi phalerati, freno ducentur sine sessoribus, tum quatuor nobiles portantes quatuor pileos ex cramesino supra baculos quosdam ad mensuram trium vel quatuor palmarum, hi scutiferi honoris vocantur. Inducunt post hos procuratores Regum & principum: Procurator fiscalis, Advocati & Secretarii mixti, ut aliàs dictum est, & post cubicularii cum caputiis supra collum, & circa pectus inversis, Secretarii & Advocati, Cubicularii autem circa pectus tantum; hos sequuntur acolythi, Clerici Cameræ & auditores Rotæ cum rochettis & cappis, inde proceres & Barones majores, & oratores regum & principum simul cum conservatoribus urbis, inter omnes Senator præcipuum locum habebit, cedetque tantum Oratori Cæsaris, deinde si quis aderit magnus Princeps aut præfectus urbis, sive aliquis insignis qui tamen non sedeant in scamno Cardinalium. Subdiaconi Apostolici postea equitabunt cum rochettis & cappis: & ille qui fert crucem Papalem pileum in capite gestabit ab extra nigro panno, ab intus serico cum cordulis & mappulis cærulei coloris, ante crucem duo magistri ostiarii cum suis virgis sericeis.

ceis. Immediatè incedent poſt crucem duodecim pedites Clerici, vel laici, accenſa funalia deferent, & juxta eos equitabunt duo clerici capellæ, laternas duas argenteas præferentes, in quibus candelæ perpetuò lucent, ducetur poſt hos equus albus phaleratus, manſuetus, & pulcher, cum tintinnabulo ad callum bene ſonante: qui capſulam vehit cum ſacratiſſimo Chriſti corpore, ſupra quod cives nobiles portabunt baldachinum, funalia condecenter deferentur per clericos cum ſuperpelliciis. Sic tempore Pauli II. aliquando fieri vidimus: nam tunc beneficiati ſancti Petri ea portarunt. Poſt Sacramentum ſacriſta Apoſtolici palatii cum ſuo habitu & baculo in manu equitabit, & poſt eum ſi quis aderit Princeps, qui in ſcamno Cardinalium ſedeat. Nam inter Sacramentum & Papam, & quando Sacramantum non adeſt inter crucem & Papam nemo omninò incedere debet niſi Cardinales, & qui cum eis ſedent, procedunt deinde Domini Cardinales Diaconi, Presbyteri, duo tantum antiquiores Diaconi Pontificii ſemper aſſiſtunt, & ante eum immediatè incedunt: ſenior ferulam manu geſtat ex officio, ut prior Decanorum, & ad quem ſpectat ordinare proceſſiones, & ita omnes libri antiqui ceremoniarum continent, & ſervatum vidi tempore Pii II. cum Proſper Columen erat prior Diaconorum & tempore Pauli, cum Rodericus Boria, qui nunc eſt Epiſcopus Portuenſis, erat prior. Camerarius autem ſi eſt Cardinalis, non debet portare ferulam, ſed ejus vice Camerarius, quia non ut Cardinalis, ſed ut Camerarius portat ille qui poteſt eſſe non Cardinalis ſecundum obſervationes ſuperiorum temporum. Noſtro tamen tempore & Latinus Urſinus, & qui nunc Cameriatum tenet Raphael S. Georgii Cardinales ferulam portare, & proceſſionem ordinare conſueverunt, Cardinale Senenſi priore Diaconorum id non modo adæquo animo ferente, ſed libentiſſimè permittente: procedit deinde Pontifex cum pluviali & mitra pretioſa, ſive cum regno, id eſt tiara triplici corona ornata vectus equo albo ſive ſella ſub baldachino, equum freno ducent primùm majores Principes; deinde alii inferiores ſellam humeris etiã à principio Principes & alii, ut in proceſſione coronationis diximus, portabunt, poſt Pontificem Cubicularii duo ſecreti, & inter eos Decanus rotæ, quæ ſervit de mitra cum habitibus ſuis ſequuntur, deinde duo Medici cum Secretario Papæ, ſi non eſt Prælatus, conſuevit inter hos equitare Eleemoſynarius Papæ, & aliquando cum videt preſſuram circa Pontificem ſpargere pecunias, deinde

ſerviens

ſerviens armorum firmatus omnibus armis præter galeam portans umbellam crocei rubeiqúe coloris: aliorum autem ſervientium armorum cum ſuis argenteis baculis pars equitat ante crucem: alii verò diſcurrunt per pompam ſurſum & deorſum, inſtantes & curantes ut pompa ſuo ordine procedat, parafrenarii cum ſuis martellis, curſores cum virgis & baculis argenteis coriaceis, vento ſive ſtuppis plenis turbam à ſe moventes, & cuſtodes corporis cum baculis lignis Pontificum ſedes circumſtant; poſt umbellam ſequuntur Prælati cum ſuis cappis amplis & pileis, primum Patriarchæ, ſi qui aſſunt, tunc aſſiſtentes Papæ Oratores, Prælati, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Protonotarii, Abbates, poſtremò Curiales togati mixtim, ut placet, pompam claudunt.

I. S. Brigita.

Teſtimonio Bellarmini de Indulgentiis l. 1. c. 3. p. 442. Vidua ſanctiſſima, cujus revelationes diligenter examinatæ & approbatæ per viros doctiſſimos fuerunt, de Romana Eccleſia, Pontifice Romano & Clero Romano, quid ſenſerit & ſcripſerit quæſo audite, ita autem legimus Revelationum l. 1. c. 18. p. 45. Tu ſponſa mea *corporaliter es, &c.* *Romæ 1606.*

Cap. 41. p. 65. Nunc ergò conqueror ſuper *tecaput* Eccleſiæ meæ, qui ſedes in ſede mea, quam Petro & ſucceſſoribus ejus tradidi ad ſedendum in ea triplici dignitate & auctoritate. Primò ut poteſtatem haberent ligandi animas & ſolvendi à peccato. Secundò ut aperirent cœlum pœnitentibus. Tertiò ut clauderent cœlum maledictis & contemnentibus. Sed tu qui deberes ſolvere animas & ad me præſentare, tu verè es *animarum interfector.* Ego enim inſtitui Petrum paſtorem & Servatorem ovium mearum, tu autem es diſperſor & lacerator earum. Tu autem *pejor es Lucifero*: ipſe enim habebat ad me invidiam & nullum concupivit occidere, niſi me, ut pro me dominaretur: tu autem tantò deterior es, quòd non ſolum occidis me, removendo me à te per mala opera tua, ſed & animas occidis per malum exemplum tuum. Ego redemi animas ſanguine meo, & commiſi eas tibi tanquam amico fideli: tu autem tradis eas iterato inimico, à quo redemi eas. Tu es injuſtior Pilato, qui nullum judicabat ad mortem, niſi me: tu autem non ſolum judicas me, quaſi nullius dominatorem & nullius boni dignum, imminò & animas innocentes condemnas, & nocentes dimittis. Tu es *immitior Iuda*, qui me ſolum vendidit: tu autem non ſolum me vendis, ſed & animas electorum meorum pro turpi lucro tuo & vano nomine. Tu es *abominabilior Iudæis*:

ipſi crucifixerunt corpus meum ſolum, tu autem crucifigis & punis animas electorum meorum, quibus malitia tua & tranſgreſſio amarior eſt omni gladio. Et ideo, quia tu *ſimilis es Lucifero, injuſtior Pilato, immitior Juda, abominabilior Judæis*, meritò conqueror ſuper te.

Cap. 47. p. 76. Sic faciunt mihi nunc Sacerdotes, qui proditores mei ſunt. Et: tunc ego paratus ſum quaſi ſponſus vel ſponſa, facere omnem voluntatem eorum, ſed ipſi produnt me.

[In Notis adjectis pag. 77. Animadvertendum eſt nobis, quod cum legimus hic, quod prius fuit panis, *fit* ſtatim corpus Chriſti, verbum fieri non eſſe ſumendum ſecundum proprietatem ſermonis, quia in rigore formaliter, hæc propoſitio non eſt vera, panis fit corpus Chriſti, &c.]

Cap. 48. p. 80. Propterea ſicut antiquitus dictum eſt, incipiam judicium in clero & ab altari meo.

Cap. 56. p. 90. Dixi tibi prius, quia gladius Eccleſiæ meæ abjectus eſt, & pro eo aſſumtus eſt *ſaccus pecuniæ*, qui ex una parte apertus eſt, & ex alia ſic profundus, quod quic quid ingreditur, nunquam capit fundum, nec unquam impletur. Hic ſaccus eſt cupiditas, quæ omnem modum & menſuram excedit, & in tantum invaluit, quod contemto Domino nihil deſideratur, niſi pecunia & propria voluntas. Et: ſic Clerici hujus temporis receperunt decem mandata mea, & compoſuerunt in unum verbum. Quid eſt hoc unum verbum? *Porrige manum & da pecuniam.* Hæc eſt Sapientia eorum, loqui pulchrè, & agere malè. NB.

Revelationum lib. 3. cap. 27. p. 214. Sed omnes gradus à ſua laudabili diſpoſitione apoſtataverunt, quia charitas Dei verſa eſt in cupiditatem mundi. Si enim auferretur unus florenus de tribus, magis tacerent plerique veritatem, quam loquendo amitterent illum. Et: poſt hæc audivi vocem dicentem: *O Roma, Roma*, muri tui dirupti ſunt, & ideò portæ tuæ ſunt ſine cuſtodia, vaſa tua venduntur, ideò altaria tua deſolata ſunt, vivum ſacrificium & incenſum matutinũ in atrio, ideò non egreditur, de ſancto ſanctorum ſanctus odor ſuaviſſimus. Et: nunc verſa eſt in ſcoriam, & Principes ejus Principes pacis. Nunc autem verſa eſt in ſcoriam, & Principes Homicidæ. O ſi cognoſceres dies tuos, *O Roma*, fleres utique & non gauderes. Roma quippe in diebus antiquis erat quaſi tela colorata omni colore pulcherrimo, & contexta nobiliſſimo filo. Terra quoque ejus erat colorata colore rubeo, id eſt ſanguine martyrum &

con-

contexta, id eſt commixta oſſibus Sanctorum. Nunc autem portæ ejus deſolatæ ſunt, quia defenſores & cuſtodes earum inclinati ſunt ad cupiditatem: muri ejus depreſſi ſunt & ſine cuſtodia, quia jam non curant animarum damna, ſed Clerus & populus, quæ ſunt murus Dei, diſperguntur ad faciendum utilitatem carnis. Vata divina venduntur contemptibiliter, quia ſacramenta Dei propter pecuniam & favorem mundanum diſpenſantur. Et: nunc ſacrificium conſumitur in atrio, id eſt in mundo, quia tota divina charitas verſa eſt ad incontinentiam & mundi vanitatem. Talis eſt Roma corporaliter, ſicut vidiſti, nam altaria plura deſolata ſunt, offertorium expenditur in tabernas: offerentes plus vacant mundo, quàm Deo. Veruntamen ſcias, quòd à tempore Petri humilis, uſq; dum Bonifacius aſcendit ſedem ſuperbiæ, innumerabiles animæ aſcenderunt in cœlum.

Revelationum lib. 4. cap. 10. p. 249. Verè habitatores Romæ hæc omnia mihi faciunt, & certiſſimè verbis & operibus hæc oſtendunt. Verba & opera mea pro nihilo reputantes, mihique & Matri meæ & ſanctis meis in joco & ſerio, in lætitia & ira maledicentes & contumelias pro gratiarum actionibus offerentes, illi quidem non vivunt juxta conſuetudinẽ Chriſtianorum, ſicut ſancta Eccleſia præcipit, quia majorem charitatem non habent ad me, quàm Dæmones, qui magis miſerias ſuas ſuſtinere võluunt æternaliter, ſuamque malitiam retinere, quàm me videre, mihique in perenni gloria adhærere. Sic utique ſunt illi, qui corpus meum nolunt accipere, quod in altari de pane, ſicut ego ipſe conſtitui, conſecratur, cujus perceptio juvat maximè contra Diabolicam tentationem. NRA

Cap. 33. p. 271. Domine Reverende, inter alias collationes intimetur Domino Papæ, quàm flebilis eſt ſtatus urbis, quæ quondam felix extitit & corporaliter & ſpiritualiter: ſed nunc infelix eſt & corporaliter & ſpiritualiter. *Corporaliter* quidem, quia ejus ſeculares principes, qui ejus defenſores eſſe deberent, facti ſunt ei *ſaviſſimi raptores*, & idcò domus ejus deſtructæ ſunt, & multæ Eccleſiæ penitus deſolatæ, in quibus oſſa benedicta Sanctorum continentur, quæ glorioſis miraculis coruſcant, quorum animæ in regno Dei ſublimiter coronantur. Templa etiam ipſorum tectis deſtructis, & clauſuris ablatis, in latrinas mutata ſunt hominis, canum & beſtiarum.

Spiritualiter autem infelix eſt urbs iſta, quia multæ conſtitutiones, quas ſancti Papæ, ex infuſione Spritus Sancti ad Dei laudem & animarum ſalutem in Eccleſia ſtatuerunt, *jam deletæ ſunt*: pro quibus proh dolor,

multæ novæ abusiones, ex maligni spiritus infusione ad Dei irreverentiam & animarum perditionem sunt assumtæ. Constitutio quippè sanctæ Ecclesiæ fuit, quòd Clerici ad sacros ordines procede-
1. rent, beatam vitam habendo, Deo jugiter & devotè serviendo, aliisque viam cœlestis patriæ bonis operibus ostendendo, & talibus dabantur Ecclesiæ redditus; sed contra hanc Ecclesiæ consuetudinem orta est abusio gravis, in hoc, quod laicis bona Ecclesiæ donantur, qui uxores non ducunt propter nomen canonicale, dicentes audacter: nos non licet esse in conjugio, quia canonici sumus. Presbyteri, etiam Diaconi & Subdiaconi olim infamiam immundæ vitæ maximè abhorrebãt: nunc autem quidam illorum manifestè lætantur ex eo, quòd meretrices eorum, intumescente ventre, cernunt inter alias ambulare. Nec etiam pudet eos, si ab amicis eorum dicitur eis: Ecce Domine, citò natus erit vobis filius vel filia: ideò tales justiùs vocandi sunt *Lenones Diabeli*, quàm ordinati cle-
2. rici summi Dei. Sancti etiam Patres, Benedictus & alii ordinaverunt regulas, ex licentia summorum Pontificum, construentes Monasteria, in quibus Abbates cum fratribus residere solebant, horas nocturnas & diurnas devotè celebrando, & Monachos ad bene vivendum sollicitè informando. Tunc certè jucundum fuit Monasteria visitare, quando die noctuque agebatur honor & gloria Deo in Monachorum cantu, criminosiq; homines corrigebantur ex ipsorum pulcherrima vita, & boni confortabantur ex divina informatione Prælatorum. Nec non & animæ in Purgatorio existentes, propter eorum devotas orationes beatam requiem obtinebant. Tunc etiam ille Monachus in maximo habebatur honore, qui Regulam suam optimè servabat, & venerabatur à Deo & hominibus. Qui verò Regulam tenere non curabat, sciebat indubitanter se damnum & scandalum incursurum. Tunc etiam omnis homo discernere & agnoscere poterat ex habitu, aliquem Monachum esse.

Sed contra istam honestissimam constitutionem orta est detestabilis abusio in plerisq;, Abbates namq; frequẽtius in castellis suis, & ubicunq; eis placet, intra urbem & extra commorantur. Ideò doloro'sum est nunc visitare Monasteria, pauciſſimi etenim Monachi nũc in choro esse vidẽtur horarũ tempore, & aliquoties nulli, ubi etiam patum legitur & quandoq; nihil cantatur, & adhuc multis diebus Missæ non dicuntur: de quorum mala fama boni molestantur, & mali de corũ mala conversatione graviter perorantur. Timendũ quoq; est, quòd paucæ animæ ex taliũ orationibus in pœnis suis aliquid cõsolatiõis obtineãt. Multa etiã habitacula Monachorũ sunt in urbe, & quilibet habet domũ per se, quorũ aliqui amicis advẽiẽtibus proprios

proprios filios amplexantur cum gaudio dicentes : ecce filius meus. Vix enim agnosci potest Monachus nunc in habitu. Nam tunica, quæ olim pedes solebat attingere, vix nunc operire genua potest. Manicæ verò ipsorum nunc sunt arctæ & tolatæ, quæ olim honestæ esse solebant & latæ; gladius quoque appendet lateri pro stylo & tabulis. Et vix reperitur in eo unicum vestimentum, in quo Monachus intelligi possit præter unũ scapulare, quod multoties occultatur, ut à nemine videatur, tanquam scandalum sit aliquod portare monachale vestimentum. Aliquos etiam non pudet loricam & alia arma habere subtunicis ad hoc, ut post crepusculum facere valeant, quod eos delectat.

3. Fuerunt etiam sancti, qui magnas reliquerunt divitias, inchoantes Regulas cum paupertate, qui omnem cupiditatem contempserunt & ideò aliquid proprium habere noluerunt: abhorrebant omnem superbiam & mundi pompam operientes se pauperrimis vestibus, carnis concupiscentiam summè detestantes, & ideò puram vitam tenuerunt. Isti itaque eorumque fratres dicuntur *mendicantes*, quorum Regulas summi Pontifices confirmaverunt, gaudentes, quod aliqui ad honorem Dei, & animarum commodum, talem vitam assumere voluerunt. Sed jam tristitia est, eorum etiam Regulas cernere *mutatas* in detestabiles abusiones, & minimè teneri, sicut Augustinus, Dominicus & Franciscus, ex inspiratione Spiritus sancti dictaverunt, quas multi divites & nobiles longo tempore optimè tenuerunt. Multi quippè jam inveniuntur homines, qui divites vocantur, qui tamen in clenodijs & pecunijs pauperiores sunt illis, qui paupertatem professi sunt, sicut utique volat de eis fama. Et ideò plerique eorum habent proprium, quod eorum Regulæ vetuerunt, plus gaudentes de proprio execrabili, quam de paupertate sanctissima ac gloriosa. Gloriantur quoque, quia in habitu suo habent pannum æquè carum & pretiosum, sicut divites Episcopi in suis vestibus.

4. Item quædam Monasteria per beatum Gregorium, & per alios sanctos ad hoc sunt constructa, ut sic in eis mulieres recluderentur, quatenus vix in diebus videri possent. Nunc autem abusionem in se continent nimis gravem in eo, quod portæ indifferenter clericis & laicis, quibus placet sororibus introitum dare, etiam in ipsis noctibus sunt apertæ. Et ideò talia loca similiora sunt *lupanaribus*, quam sanctis claustris.

5. Constitutio etiam erat Ecclesiæ quod nullus pro audientia confessionum pecuniam acciperet, sed pro literis, sicut esset justum, de personis literarum testimonijs verè indigentibus, bene licuit pœnitentiarijs pecuniam acceptare. Sed contra ista incepta est abusio per hunc modum, quod divites personæ, quantum eis placet, facta confessione offerunt. Sed pauperes antequã audiantur, cũ pœnitentiario pactũ facere compelluntur. Et certè dum pœnitentiarij oretenus absolvunt, non verecundantur manibus suis sibi pecuniam *imbursare*,

6. Item in Ecclesia statutum fuit, ut quælibet persona peccata sua confiteretur, & ad minus semel in anno acciperet corpus Christi, & hoc quoad populum laicalem. Nam clerici & claustrales hoc sæpius faciunt in anno. Secundum fuit statutum, quod qui non possunt esse continentes, viverent in conjugio. Tertium fuit, quod omnes Christiani jejunarent in Quadragesima & in quatuor Temporibus, & aliarum festivitatum vigilijs, quæ pœnæ omnibus permanent satis notæ, nisi illi, qui gravi infirmitate, aut in magna angustia essent constituti. Quartum fuit constitutum, quod in diebus festis ab omni mundialium labore unusquisque abstineret. Quintum fuit statutum, quòd nullus Christianus pecuniam sive aliquid aliud tale lucrari deberet per usuram.

Sed contra hæc quinque statuta optima supradicta ortæ sunt quinque abusiones inhonestæ & graviter nocivæ.

Prima est quod centum personæ, quæ ad annos discretionis venerunt in Roma si moriuntur, quod nunquam fecerunt Confessionem nec corpus Christi acceperunt magis quam veri Idololatræ, pro qualibet persona, quæ confessionem facit, & corpus Christi recepit, exceptis Sacerdotibus & Religiosis, & fœminis aliquibus.

Secunda abusio est, quod multi legitimas uxores accipiunt, qui si cum uxoribus habent discordiam, deserunt eas, quamdiu placet autoritate Ecclesiæ minimè requisita, sumentes adulteras pro uxoribus, easque in honore habentes & diligentes. Aliqui etiam adulteram cum uxore in eadem domo habere non abhorrent, gaudentes quod eas in eadem domo audiunt simul parturire.

Tertia abusio est, quod multæ personæ sanæ in ipsa Quadragesima vescuntur carnibus, & de multitudine pauci sunt, qui una comestione in die se à carnibus abstinent, utentes cibis Quadragesimalibus, sed in no-

&c

Digitized by Google

ctę, in privatis hoſpitijs ſatiantur carnibus. Certè Clerici una cum laicis hæc exercent, quandoque Saracenis ſimiles ſunt, qui in die jejunant, & in nocte ſatiantur carnibus.

Quarta abuſio eſt, quod quamvis alıqui operarij à labore per dies feſtos abſtineant, tamen divites aliqui mercenarios ſuos, ad laborandum in vineis, ad arandum in agris, & ad excidendum ligna in ſilvis, ad deferendumq; illa ad domicilia ſua per dies feſtos mittere non deſiſtunt, & ſic pauperes non majori quiete diebus feſtis quàm ferialibus gratulantur.

Quinta abuſio eſt, quòd Chriſtiani ſicut Judæi, exercent uſuram, & verè Chriſtiani uſurarij cupidiores ſunt Judæis. Item ſtatutum Eccleſiæ fuit, quòd tales homines, quales jam numerati ſunt, anathemate domarentur, contra quæ talis abuſio inchoata eſt: multi quippè non magis abhorrent maledictionem, quàm benedictionem: qui etiamſi ſe excõmunicatos noverint, publicè ſanctæ Eccleſiæ introitum vel converſationem hominum ſeu colloquia non curant evitare. Pauci enim presbyteri excommunicatis Eccleſiæ ingreſſum prohibent: pauci etiam communicatorum converſationem & colloquia abominantur, ſi eis aliqua amicabilitate cojuncti ſunt: nec etiam excommunicatis, ſi divites ſunt, ſacra ſepultura denegatur. Igitur Domine, non miremini, ſi nominavi *Romanam* urbem infelicem pro talibus abuſionibus, & multis alijs Eccleſiaſticis ſtatutis graviter contrarijs. Quare timendum eſt, *Catholicam fidem in brevi deperire*, niſi talis venerit, qui Deum ſuper omnia, & proximum ſuum ſicut ſeipſum diligat, fide non ficta omnes abuſiones abolendo. NB. ¶

Cap. 49. p. 286. Nihil apparet humile, quia tota humilitas converſa eſt ad mundanam pompam. Ideo non mirum quod papa, qui ſimilatur in poſtibus, inclinatus eſt ad mundialia, quæ ſignantur in rubigine & in terra: propterea papa incipiat veram humilitatem *in ſeipſo*, primo in apparatu ſuo, in veſtibus, auro & argento & vaſis argenteis, in equis, & alijs utenſilibus, ſegregando de eis omnibus ſola neceſſaria ſua, alia vero erogando pauperibus & ſpecialiter his, quos noverit amicos Dei, & ideo recipiat Papa in manu malleum & forficem, & flectat *cardines* ad velle ſuum, non permittendo eos habere plura de veſtibus & familia & de utenſilibus, niſi quantum requirit neceſſitas & vitæ uſus. Et: In pavimento autem ſignificantur *Epiſcopi* & Clerici ſeculares, quorũ *cupiditas nullum habet fundũ*, de quorũ ſuperbia & vita luxuriosa procedit fum, ob quẽ abominantur eos omnes Angeli in cœlis, & amici Dei in tertis. Iſta enim Papa in multis emẽdare. NB. NB.

unamquemque permittat habere necessaria, non superflua, præcipiatq; unicuiq; Episcopo attendere ad Cleri sui vitam, & stare in continentia, privetur omninò præbenda sua, quia charius est Deo, quòd in illo loco non dicatur Missa, quàm quod manus meretriciæ tangant corpus Christi.

Cap. 57. p. 292. Mater loquitur. ROMA est quasi ager, super quem zizania excrevit: ideò prius debet mundari cum *acuto ferro*: inde *igne* purgari: postea aratro cum jugo boum.

Cap. 58. p. 293. Nunc autem conqueror, quòd gradus isti dissipati sunt, quia superbia diligitur pro humilitate: impuritas exercetur pro munditia, dilectio non attenditur, sed liber mundi. Negligentia apparet in altaribus; Sapientia Dei reputatur fatuitas. Salus animarum non curatur.

Cap. 132. p. 398. Christus dedit sacerdotibus quinque bona. Primò fidem meam. Secundò duas claves, ad infernum & cœlum. Tertiò ut de inimico facerent angelum. Quartò ut consecrarent corpus meum, quod nullus Angelorum potest facere. Quintò ut manibus tractarent corpus meum mundissimum. Nunc autem faciunt mihi sicut Judæi, qui negabant me suscitasse Lazarum, & alia mirabilia fecisse, sic diffamaverunt, me voluisse regem fieri, prohibuisse tributum, & templum tribus diebus reædificaturum.

NB. Sic Sacerdotes non loquuntur mirabilia mea, nec docent *doctrinam meam*, sed mundi amorem, suam voluptatem prædicant, & nihil esse reputant, quod pro eis feci.

Secundò *perdiderunt clavem*, qua miseris deberent aperire cœlum: illam autem, qua aperitur infernus, diligunt, & reconditam habent in sindone munda.

Tertiò de justo faciunt iniquum, de simplice Diabolum, de sano sauciatum, quia omnis qui accedit ad eos cum tribus vulneribus ab eis habebit quartum.

Quartò quia me sanctificare deberent ore suo, *vendunt me*. Ipsi sunt deteriores Juda; Judas enim peccatum suum recognovit & pœnituit, licet infructuosè. Isti se justos dicunt & ostendunt. Judas retulit pec-
Pag. 399. catum ad emptores, isti autem observant suis usibus. Judas vendidit me antequam redemissem mundum: isti postquam redemi mundum, & non compatiuntur super sanguine meo, qui plus clamavit vindictam, quàm san-

Digitized by Google

ſanguis Abel: Judas vendidit me pro ſolis denarijs: iſti autem omni mercimonio, quia non accedunt ad me, niſi ſperent ſibi fructum.

Quintò tractant me ſicut Judæi: Quid fecerunt ipſi? poſuerunt me ſuper lignum: iſti autem in prælo ponunt me, & premunt fortiter. Sed potes quærere quomodo, cum Deitas mei impaſſibilis eſt, nec in Deo aliquid contrarium, vel dolor cadere poteſt, tamen propter voluntatem morandi in peccato, quam Sacerdotes habent, ſic mihi amarum & contrarium faciunt, ac ſi in prælo, ſi poſſibile eſſet, ponerer.

Cap. 133. p. 401. Tantum dilexi Sacerdotes, ut eis tantum honorem concederem, & conſtitui eos, ut ſtarent ante me quaſi in ſeptem Ordinibus. Deberent enim eſſe patientes quaſi oves, ſtabiles quaſi murus boni fundamenti; animoſi, quaſi milites: ſapientes quaſi ſerpentes, pudici quaſi virgo: mundi quaſi angelus; ardentes amore, quaſi ſponſa ad cubile viri ſui. Nunc autem averterunt ſe peſſimè: ſunt enim *feri*, quaſi lupi rapaces, qui in fame & cupiditate ſua nulli cedunt, nulli deferunt honorem, nihil erubeſcunt.

Secundò inſtabiles quaſi lapis in muro infirmo, quia diffidunt de fundamento, id eſt de Deo, quòd non poſſit eis dare neceſſaria, vel non velit ſuſtentare eos.

Tertiò ſunt in tenebris quaſi *fures*, ambulantes in tenebris vitiorum, nec ſunt audaces quaſi milites ad pugnandum pro honore Dei, vel ad aggrediendum opus virile.

Quartò ſunt quaſi *aſinus*, qui caput inclinat ad terram: ſic ipſi ſtolidi & inſipientes ſemper terrena meditantur, & præſentia, nunquam futura.

Quintò impudici ſunt quaſi *meretrices*, procedunt ad me in habitu meretricio, omnia habent ad luxuriandum.

Sextò ſunt quaſi pice deformiter maculati, omnes qui accedunt ad eos, deturpantur.

Septimò ſunt abominabiles quaſi Vomitus, & levius & melius eſſet mihi accedere ad vomitum quàm ad delectationem habendam cum eis. Ita autem abominabiles ſunt, ut omnis exercitus cœli abominetur eos.

Cap. 133. p. 402. Attamen ego idem, qui ſum Deus & Dominus veſter, & totius creaturæ in cœlo & in terra, venio ad eos, & *jaceo ante eos in altari*, verus Deus & verus homo, poſtquam dixerint illa verba, Hoc eſt

corpus meum, venio ad eos, ut ſponſus, ut voluptatem Deitatis cum eis habeam, ſed invenio in eis Diabolum. Ideò cum applicant me ad os ſuum, *recedo ab eis cum Deitate & Humanitate mea*; & Diabolus, qui in præſentia Domini fugit perterritus, lætus redit. Audite inſuper amici mei, qualem dignitatem contuli ſacerdotibus præ omnibus angelis & hominibus. Ego dedi eis quinque. primò paternitatem ligandi & ſolvendi in cœlo & in terra.

NB.

ie. poteſtatem.

Secundò dedi eis, ut de inimico peſſimo facerent amicum, de Diabolo angelum meum.

Tertiò dedi eis poteſtatem prædicandi verba mea.

Quartò poteſtatem conſecrandi & ſanctificandi corpus meum, quod nullus angelus facere poteſt.

Quintò tractare corpus meum, quod nullus veſtrum, ſi jacerem ante vos, auderet contingere.

Nunc conqueror ſuper eos quinque.

Primò quod infernum aperiunt & claudunt cœlũ ingredientibus.

Secundo de amico faciunt inimicum, & eum qui accedit ad eos cum uno vulnere, vulnerant duobus, quia videns vitam confiſam Sacerdotum, cogitat ſecum, ſi ipſe facit, magis ego faciam.

Tertio verba mea adnihilant, *& mendacium ſuum affirmant, veritatem meam negant.*

Quarto vendunt me ore ſuo, quem ſanctificare deberent.

Quinto corpus meum amarius crucifigunt, quàm Judæi.

Cap. 142. p. 411. Audi *Gregori* Papa XI. verba quæ ego loquor tecum & diligenter attende ad ea, quæ dico tibi. Cur tantum odis me? quare tanta eſt audacia tua, & præſumtio tua contra me? Nam curia tua mundana deprædatur cœleſtem curiam meam? &: quid feci tibi *Gregori?* Ego enim patienter permiſi te aſcendere ad ſummum Pontificatum, & prædixi tibi voluntatem meam per literas de Roma tibi divina revelatione tranſmiſſas, admonendo te per illas de ſalute animæ tuæ & præcantavi in eis de magno diſpendio tuo. Quid ergo pro tantis beneficiis rependis mihi? Et cur facis hoc, videlicet, quod in curia tua regnat ſuperbia maxima, cupiditas inſatiabilis & luxuria mihi execrabilis ac etiam vorago peſſima horribilis Simoniæ. Inſuper etiam rapis & deprædaris à me innumerabiles animas. &: Incipe *renovare* Eccleſiam meam, quam ego acquiſivi meo proprio ſangvine, & *renovetur & ſpiritualiter reducatur*

ad

ad priſtinum ſtatum ſuum ſanctum, quia *nunc magis veneratur lupanaria, quam ſancta mater Eccleſia.*

Revelationum liber V.

Cap. 26. p 505. Chriſtus dicit ſponſæ. Verè conqueror de tribus. primò quòd murus Jeruſalem deſtructus eſt. Quis eſt murus Jeruſalem, id eſt Eccleſiæ meæ, niſi corpora & animæ Chriſtianorum. Ex his enim ædificari debet Eccleſia mea, cujus murus Eccleſiæ nunc corruerat, quia voluntatem ſuam omnes perficere quærunt, & non meam. Avertunt oculos ſuos à me, & nolunt me clamantem audire.

Cap. 33 p. 519. Pater loquitur ad Filium. *Sed verè ſponſa tua nunc facta eſt adultera*, fores thalami ſunt clauſæ, & in loco ſponſæ jacet adultera peſſima, quæ cogitat ſic apud ſe, quando vir meus dormiet & nudus jacuerit, tunc producam contra eum gladium acutum, & interficiam eum, quia non placet mihi.

Cap. 96. p. 603. Nec mirum, nam ipſe qui clamare debuerat, venite & invenietis requiem animarum veſtrarum: ipſe clamabat, venite & videte me in pompa & ambitione plus quàm Salomonem, *venite ad Curiam meam, & exhaurite burſas veſtras, & invenietis perditionem animarum veſtrarum.*

Revelationum lib. VII.

Cap. 7. p. 632. Multi ſummi Pontifices fuerunt ante Johannem Papam, qui *ſunt in inferno*, nihilominus tamen ipſorum juſta & rationabilia judicia, quæ in mundo fecerunt, ſtabilia & approbata ſunt apud Deum.

Lib. 7. cap. 31. p. 675. Chriſtus in Roma loquens ſponſæ ſuæ B. Brigitæ: O Roma mea, O Roma mea, Papa contemnit te & non attendit ad verba mea, *ſed recipit dubia pro certis.*

Revelationes Extravagantes

Cap. 51. p. 825. Inquire ulterius, & audi qualis eſt diſpoſitio Romanæ curiæ, quæ ſedes mea deberet eſſe. Sicut enim in ſede quatuor ſunt columnæ ſuſtentantes, & medium quoddam, in quo ſedens quieſcit: ſic in ſede mea, quam ſummis pontificibus reliqui, deberent eſſe q. quatuor columnæ, Humilitas ſcil. obedientia, juſtitia, & miſericordia, & medium ſcil. divina ſapientia cum divina charitate, ſed *hæc mutata eſt*, & aſſumta nova ſedes, in qua eſt ſuperbia pro Humilitate, propria voluntas pro obedientia, amor pecuniæ pro juſtitia, ira & invidia pro miſericordia: medium autem vocari ſapiens & magiſter ad mundum: ecce *ſic everſa & immutata eſt ſedes mea.*

II.

Nicolaus de Clemangijs.

ECcleſiæ Romanæ ſtatum corruptum ante annos 269. *S. Brigita* (quæ mortua eſt anno 1373.) ad oculum demonſtravit. Jam Nicolaum de Clemangijs inducemus, qui luce meridiana clarius evincet, Romanam Eccleſiam Correctore & Reformatore opus habuiſſe: ita autem ſcribit de corrupto Eccleſiæ ſtatu cap. 3 p. 6. ubi paululum ex divitijs rerumque ſecundarum affluentia, luxus & inſolentia in Eccleſiam ſubiere, tepeſcere ſenſim cæpit religio, virtus hebeſcere, ſolvi diſciplina, charitas minui, tolli humilitas, paupertas opprobrio eſſe ſimulque parſimonia: ſed ut pompis & luxui res ſubeſſet, avaritia crebreſcere, quæ non ſuis contenta finibus, aliena non modò ambire, ſed rapere & invadere moliretur, inferiores opprimere, & tam jure quàm injuria ſpoliare.

Cap. 5. Summi etiam Pontifices, qui quantum primatu & auctoritate ſe videbant cæteris præſtare, tantum in hujus primatus & ſupremæ poteſtatis argumentũ, plerumq; ſe ſuper alios libidine dominandi extulerunt, cernentes emolumenta Romani Epiſcopatus, Petrique patrimonium ſuper regna quoque ampliſſimum (licet eorum ignavia ſatis jam attenuatum) ad ſtatus reverentiam, quem ultra Imperatores & reges, omnium gentium Principes in excelſo extolli ſtatuerunt, nullo modo ſuffectura, in aliena ovilia lana & lacte copioſa incurrerunt.

Cap. 12. pag. 12. Tranſeo Simoniacas apud Papam interceſſiones, tranſeo patrocinia venalia, tranſeo corruptiones aut promotiones turpiſſimas & damnatiſſimas, quæ omnes ferè iſtis auctoribus & ſuaſoribus fiebant. Tranſeo mercedes & ſtipendia temporalium dominorum, quæ cum maximo Eccleſiæ diſpendio cupiebant ut in eorum negotijs adjutores & curatores & conſiliarij forent. Magis illis proculdubio, quàm Eccleſiæ conſulentes, imò dum eis placerent Eccleſiæ incommoda minimè curantes. Nec enumerare volo eorum *adulteria*, ſtupra, fornicationes quibus Romanam curiam etiam nunc inceſtant: nec referre obſcœniſſimam illorum familiæ vitam, à Dominorum tamen moribus nullatenus abſonam. Sed nec illud etiam refero, quod uſuras & commercia publicè exercent, quod mercatoribus ac nummularijs ſuas pro mutuo mutuant pecunias, quas ex cauſa numularios ſupremæ tabulæ non incongruenter eos quidem vocant. Hæc omnia aliaque permulta etiam graviora (quæ longa nimium narratione oneroſam redderent orationem) prætereo.

Cap. 23.

Digitized by Google

Cap. 23. p. 22. Nam quid obsecro aliud sunt hoc tempore puellarum Monasteria, nisi quædam, non dico Dei sanctuaria, sed Veneris execranda prostibula? sed lascivorum & impudicorum juvenum ad libidines explendas receptacula, ut idem hodie sit puellam velare, quod & publicè ad scortandum exponere. Hæc sunt, quæ de nostro clero visa sunt, quamvis multa sciens prætermisi & silentio suppressi, quæ si per singula amplecti vellem, in immensum res progrederetur, nec modum habitura esset oratio.

Cap. 27. p. 25. Nam ut ea, quæ longinqua sunt, de Græcorum à nobis dissidio propter nostrorum superbiam & avaritiam orto, de contractis limitibus Cathol. religionis per totam penè orbis terrarum vastitatem olim porrecto, ut hæc inquã & alia nonnulla vulnera pridem Ecclesiæ infligi cæpta non repetam, nonne saltem ruina illa, qua urbem Roman. sedem ac caput Ecclesiæ sic ruere & collabi videmus, Ecclesiæ ipsius & totius ejus Imperij desolationem propinquare nunciat, sicut destructionem Hierusalem secuta de proximo est Judæorum & Synagogæ dispersio. Quomodo enim diu stabit aut vigebit, quæ sua destructa statiõe & capite perdito vaga & instabilis per orbem discurrit, & quasi jam peregrina aut hospes in mũdo de uno loco ad alium migrare cogitur? Ex illo planè suã clades imminere prænosse debuit, ex quo propter suas fornicationes odibiles Romuli, urbe relicta, Avenionem confugit, ubi quantò liberius, tantò apertius & impudentius vias suæ Simoniæ & prostitutionis exposuit, peregrinosq; & perversos mores, calamitatum inductores in nostram Galliam invexit, rectisq; usq; ad illa tempora moribꝰ frugalibus disciplina instante, nunc verò luxu prodigioso usq; adeò solutam, ut meritò ambigere possis, utrum res ipsa auditu mirabilior sit, an vita miserabilior.

Idem Nicol. de Clemangijs super materia Concilij generalis p. 70. Liquet ergò apertè ante veram solidamq; pacem Ecclesiæ, *reformationem morum Ecclesiasticor.* præmitti oportere. Alioqui Deus quomodo propter nostra gravissima scelera tam graviter cõtra nos offensus, nobis in iniquitatè perdurantibus reconciliabitur atq; placabitur, nisi per vitę melioris emendationem ipsas nostras iniquitates relinquamus? P. 72. solebant antiqui Patres Concilium celebraturi jejuniorum abstinentia, orandi instantia, lachrymarum inundantia, maxima cordis contritione atq; contribulati spiritus humiliatione, in timore & tremore Spiritus sancti assistentiam suffragiumque implorare, summa sollicitudine ac vigilantia Cordium suorum latebras emundantes, ut nihil illic tanto hospite

resideret indignum, quo offensus inde averteretur, & propterea illis assistebat, illos dirigebat atque exaudiebat & in cordibus ac labiis eorum gratiam suam diffundebat, ut non tam illi, quàm spiritus loqueretur in
NB. eis. Quid autem necessaria erat tanta diligentia, si exploratum habebant, se non posse falli aut deficere in his, propter quæ fuerant congregati? aut ex defectu præparationis vel dispositionis à suo non posse fraudari desiderio?

De Annatis non solvendis.

P. 92. Quòd autem Ecclesiæ aliæ descenderint à Roma, præcessit Ecclesia Græca, in qua primò sedit Petrus Antiochiæ, & Jacobus Hierosolymis, & fuerunt aliquæ quæ contendebant de pari, quæ præcesserunt ab ea non videntur descendisse, veruntamen ab omnibus recognoscitur tanquam suprema domina & magistra omnium propter virtutes & merita eorum, qui præfuerunt in ea, cujus ultima non correspondent primis.

Pag. 93. Nam *taxa vacantiarum* secundum quod descriptum est in libris Cameræ Apostolicæ, de Ecclesiis cathedralibus & Abbatiis Galliarum taxatis, ascendunt ad sexcenta nonaginta septem millia, septingenta quinquaginta Francorum, sine prælaturis, quas non taxant, & aliis inferioribus dignitatibus & beneficiis, quæ ferè ad tantundem ascendunt.

Gravamina Ecclesiæ Gallicanæ pag. 101. sive Arrestum Curiæ Parlamenti Parisiensis super Annatis.

In statu Politico.

De lapsu & reparatione Justitiæ cap. 10. p. 49. Carolo IV. regnante. Unum sane primo occursu satis mirabile audebo dicere, quod verum ne an falsum sit ratio, demonstrabit. Dico planè mihi videri plus Justitiæ, quantum ad executionem attinet, in inferno esse, quàm in regno
NB. isto: dico signanter, quantum ad executionem. Nam quantum ad virtutis habitum scio illic nullum esse justum: Causam dicti accipe. Primò quidem in inferno nullus innocens aut justus læditur, quia nullus illic est. Deinde nullus etiam injustus læditur, quoniam quilibet talis ibi justè punitur: nec solum justè, sed etiam clementer punitur, quia semper citra

culpæ

culpæ condignitatem. Hæc autem eſt vera Juſtitia ſecundum prælibatam diffinitionem qua nemo læditur, & ſecundum ſuum meritum vel demeritum unicuique rependitur. At contra in regno Franciæ hoc tempore, paucis exceptis, quis eſt, qui non læditur? Læditur inprimis Deus, includuntur ſancti ejus, quibus non honor, non timor, non cultus aut reverentia exhibetur, quæ illis tam jure divino, quàm humano debentur. In quo etiam fides Catholica inexpiabiliter læditur, cum nulla in blaſphematores ſit ultionis executio.

De lapſu & reparatione Juſtitiæ.

Cap. 12. p. 52. Quod per aſſentatores & nummularios (ut turpiora ſileam) univerſa reguntur, qui Dominorum lateribus indeſinenter aſſiſtentes, cuncta pro libito diſponunt: publica conſilia privatis diſſipant, publica commoda privatis ſubvertunt, novas exactiones ſuggerunt, nova numiſmata fabricant, novas rapinas meditantur, & nihil plerumque niſi in Reipubl. excogitant perniciem, qui officia, qui beneficia, qui judicia, maleficia, ſcelera quæque ac flagitia, ut exinde pingueſcant, apud Principes venalia faciunt. Nec mirandum ſi venalia omnia faciunt, cum ipſimet venales ſint, majoraque pollicentibus patroni atque adjutores exiſtant.

In Commentariis rerum Moſcoviticarum à L. Barone Sigiſmundo in Herberſtein editis pag. 32. Johannes Metropolita Ruſſiæ ad Archiepiſcopum Romanum ita ſcribit: Sunt profectò alia multa, quæ à vobis contra leges divinas ac ſtatuta committuntur, de quibus pauca ad charitatem tuam ſcribemus. *Baſileæ* 1551.

Primum de Jejunio ſabbati contrà legem obſervato.

Secundò de jejunio magno, in quo ſeptimanam abſcinditis & carnes comeditis, ac propter carnium voracitatem homines ad vos allicitis.

Item qui ſacerdotes ſecundum legem ducunt uxores, illos vos rejicitis.

Item qui à Presbyteris in baptiſmate inuncti ſunt, illos vos jam denuò inungitis, dicentes illa ſimplicibus ſacerdotibus facere non licere, ſed ſolis Epiſcopis.

Item de azymis malis, quæ manifeſtè Judaicum ſervitium ſeu culmen indicant.

Et quod eſt caput omnium malorum, ut quæ confirmata ſunt per

S. Syno-

S. Synodos, ea vos cæpistis permutare, & pervertere, dicentes de Spiritu Sancto, quòd non tantum à patre, sed & à filio procedat: & multa alia majora, de quibus tua Beatitudo ad Patriarcham Constantinopolitanum, fratrem suum spiritualem referre, & omnem diligentiam adhibere deberet, ut aliquando tollerentur isti errores, & ut unanimes essemus in concordia spirituali, sicut dicit S. Paulus, informans nos: Oro vos fratres propter nomen Domini Jesu Christi, ut idem sentiatis & dicatis, & non sit inter vos discordia, & sitis in eodem intellectu fortificati, & in eadem cogitatione.

De istis sex excessibus, quantum potuimus, ad vos scripsimus: deinceps & de aliis scribemus charitati tuæ. Si enim ita res se habet sicuti audivimus, cognosces ipse nobiscum, transgredi per vos canones sanctorum Apostolorum, & institutа magnarum septem Synodorum, in quibus erant omnes vestri primi Patriarchæ, & concorditer dicebant, quòd verbum vestrum esset vanum, & quòd manifestè erretis, nunc palam redarguam. Inprimis de *Jejunio Sabbati*, videtis, quæ de isto S. Apostoli docuerunt, quorũ doctrinam habetis & maximè B. Papa Clemens, primus post S. Petrum Apostolum ita scribit ex statutis Apostolorum, ut est in canone 64. de Sabbato dicens. Si Ecclesiasticus inventus fuerit qui die Dominico vel Sabbato jejunaret, præter sabbatum magnum, degradetur: si autem secularis homo fuerit, excomunicetur, & ab Ecclesia sejungatur.

Secundum erat de Jejunio, quod vos corrumpitis. Est Jacobitarum & Armeniorum hæresis, qui lacte & ovis in sancto Jejunio magno utuntur. Quis enim verus Christianus audet ita facere & cogitare? Legite canones sextæ magnæ Synodi, in qua Oaphanius Papa vester ea prohibet. Nos profectò cum resciveramus in Armenia, & aliis quibusdam locis, ovis & caseo in magno Jejunio vesci, nostris illicò mandavimus, ut ab ejusmodi cibo atq; omni simolo dæmoniorũ abstinerẽt, à quibus si quis non abstineret, ab Ecclesia separaretur: si sacerdos, à sacris suspẽderetur.

Tertius præterea maximus est error & peccatum de conjugio sacerdotum, quòd ab illis, qui uxores habent, sumere corpus Domini renuitis: cum sancta Synodus, quæ fuit in Gangra, scribat in quarto canone. Qui spernit sacerdotem, secundum legem uxorem habentem, & dicit, quòd non liceat ex manibus ejus accipere Sacramentum, sit anathema. Item Synodus dicit: omnis diaconus vel sacerdos dimittens propriam uxorem, privetur sacerdotio.

Quar-

Digitized by Goo

Quartum peccatum erat inunctio seu confirmatio. Nonne ubiq; dicitur in Synodis: Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum? Si ergò est unum baptisma, erit & unum chrisma, & virtus eadem tam Episcopi, quàm Sacerdotis.

Quintus est error de azymis. Qui quidem error est principium & radix totius hæresis, sicuti demonstrabo. Et quanquam necesse esset huc multas adducere scripturas, tamen id aliàs faciam, & in præsentiarũ hoc tantùm dicam: quia azymi à Judæis fiunt in memoriam liberationis eorum & fugæ ex Ægypto: nos autem semel Christiani sumus, nunquam in labore Ægyptiorum fuimus, & hujusmodi Judæorum de sabbato, azymis, & circumcisione observationes nobis obmittendas esse, mandatum est. Et si aliquis sequatur unum ex illis, sicuti dicit S. Paulus, tenetur totam legem implere, eodem Apostolo dicente: Fratres ego accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quia Dominus in qua nocte tradebatur, accepit panem, benedixit, sanctificavit, fregit & dedit S. discipulis, dicens, accipite & manducate, &c. considera quid dico, non dixit, Dominus accipiens azyma, sed panem. Quod illo tempore nec azymi erant, nec pascha fiebat, nec Dominus tunc comedebat pascha Iudæorum, ut daret azyma Apostolis probabile est per hoc, quòd Iudæorum pascha stando fit & comeditur: quod in Christi cœna non fiebat, ut Scriptura dicit: recumbentibus iis cum duodecim. Item, & discipulus recubuit super pectus ipsius in cœna. Nam quod ipse dixit, desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, Iudæorum pascha non intelligit, quod ante semper comedebat cum ipsis. Neque cum dicit, hoc facite in meam commemorationem, necessitatem faciendi, tanquam Iudæorum pascha esset, imponit: neque azyma illis, sed panem dat, cum dicit, ecce panis, quem ego do vobis, similiter ad Iudam, cui ego dabo panem, intingens in sal, ipse est traditurus me. Si autem dicitis istam rationem, quòd nos celebramus in azymis, quia nulla est terrestreitas vel commixtio in divinis: cur divinitatis obliti estis, & sequimini ritum Iudæorum ambulantes in hæresi ipsius Iuliani, Machumeti, & Apollinaris Laodicensis, & Pauli Syrii Samosatensis & Eutichii & Diasterii, aliorumque qui erant in sexta Synodo depravatissimi hæretici, diabolicoque spiritu repleti.

Sextus denique error est de Spiritu S. Quomodo enim dicitis, credo in Deum Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, qui à Patre & Filio procedit? Mirabile est profecto, & horrendum dictu, quòd audetis fidem

pervertere? cum ab initio per universum orbem, in omnibus Christianorum Ecclesiis constanter canatur: credo in Spiritum Sanctum & Dominum vivificantem, & à Patre procedentem, qui cum Patre & Filio simul adoratur & glorificatur. Quare igitur vos non dicitis, sicuti alii Christiani omnes, sed additiones ponitis, & novã adducitis doctrinam? cum tamen Apostolus dicat: si quis annunciaverit vobis præter ea, quæ vobis diximus, anathem sit. Utinam vos non incurratis istam maledictionem: difficile est enim & horrendũ Dei Scripturam, compositam per Sanctos, permutare & pervertere, nescitis quàm maximus sit error.

Faustus Sabæus ad Julium III. Pontificem Maximum, pag. 517.

Clausisti primum Imperij feliciter annum,
Alter adest pulsans optime Iule fores.
Nec minus arridet captis ingentibus, ut tu
Clerum emendares, Regna, Duces, populos.
Multi hoc tentarunt, sed ficto corde, priores,
Hic tibi servatus jure triumphus erat.
Vt qui ditasti doris cœlestibus orbem,
Patrum etiam ornares legibus & placitis.

Idem in mores Sacerdotum, p. 748.

Vocat orbe alio censores Paulus, opimi
Vt vitia emendent inveterata gregis.
Non opus est censura ulla, rigidoque Catone,
Nec qui conscripsit Iura cruore viro.
Sic animum inficiunt morbosa hæc corpora pestes,
Fœtorem ut nequeant terra fretumq; pati.
Vitera namque procul fugiunt obolentia Roma
Teutores & lasi nare Caledonii.
Indiget ista lues concreta Machaone savo,
Cancer edax ferro non nisi & igne perit.

Laus Sionis Evangelicæ Ratisbonæ, Anno Seculari 1642.

Quisquis probat Sionii montis jugum,
Nemusque lessæum colit:

Beatus,

Beatus eſt, & eminet ſapientia,
Inter poetarum choros.
Hinc peſtifer Python abeſt & vipera,
Serpensq́, dicta cemiceps.
Nec hic metum facit ambulantibus Leo,
Nec tigris aut ferox aper.
Nec taxus, aut arbor nocens foliis viret,
Vmbramq́, præbet luridam,
Nec caule monſtrifero cicuta naſcitur,
Vllumve floret toxicum.
Hic laurus & thureus honor cum balſame,
Gratis fragrant odoribus,
Albumq́, lilium rubras inter roſas
Argenteas pandit comas.
Aliisque flores emicant coloribus,
Oculosque latè recreant,
Gratiſſimi cœleſtis aula civibus
Graviſſimi Stygio gregi.
Vnde ſibi virtus texere corollas ſolet,
Stellantibus ſertis pares,
Quos tangere prohibentur impuræ manus,
Gentesque vitio ſordidæ.

Jubilate Deo omnis terra.

ENtheis tellus hilareſcat omnis
Iubilis, pœana novum canendo,
Serviat Regi ſuperûm ſacris plebs,
Dedita Muſis.
Ejus aſpectum populi ſubite
Supplici vultu, precibusq́, caſtis,
Atque pertentent pia geſtientem,
Gaudia mentem.
Nam Deus noſtri generis creator
Et ſolo & cœlo dominatur alto,
Vita nec nobis aliunde, nec nos
Fecimus ipſi.

Quippè figmentum ſummi ejus omnes
Solius, quicunque micantis æthræ
Lumina afflamur, liquidáq; cœli
Veſcimur aura.
Illius grex & ſummus & popellus
Quem bonus curæ ſatagente paſtor
Paſcuis nutrit riguis, feraciſq;
Vbere campi.
Ite vos intrò bipatente portæ
Regis & ſummi penetrate in aulam,
Ore qui ſanctos canitis diſerto
Dulciter hymnos.

ΔΕΙΞΙΣ
SEV PROBATIO,
Hodiernam & novam Eccleſiam Romanam, ab antiqua Romana Eccleſia defeciſſe.

I.

ELeutherius Epiſcopus Romanus conſultus olim à Lucio Rege Britanno, ad fidem Chriſti converſo, quibus legibus Eccleſiam piè adminiſtraret? reſpondit, illum habentem in regno ſuo utramque paginam, ex illis per Concilium regni ſui legem ſumere debuiſſe, quippe eſſe illum vicarium Dei in regno ſuo.

At Pontifex, qui ſolus nunc haberi vult Vicarius Dei in terris, negat, ad ſeculi poteſtates ea, quæ Eccleſiæ diſponenda ſunt, pertinere, & Principem leges de religione ferentem, vendicare ſibi jus alienum, & miniſterium, quod alteri deputatum eſt, quippè Deum non legibus publicis, non à ſeculi poteſtatibus, ſed à Pontificibus & Sacerdotibus opus Chriſtianæ religionis ordinari voluiſſe.

II.

Anacleti decretum eſt, & poſt illum Calixti, peracta conſecratione communicare oportere omnes, qui noluerint Eccleſiaſticis carere liminibus: ſic enim ajunt, Apoſtolos ſtatuiſſe & ſanctam Eccleſiam Romanam tenuiſſe.

Concil. Trident. ſeſſ. 6. can. 8.

At quæ nunc eſt Eccleſia Romana licitum eſſe decrevit, ut ſolus ſacerdos ſacramentaliter cõmunicet, populo interim ſpectante tantummodo, non cummunicante, quaſi ſatis profit illis, quod à ſacerdote fit.

III

III.

Julius Episcopus Romanus intinctam Eucharistiam improbavit, quòd prolatum hujus rei testimonium ex Evangelio non esset, ubi seorsum panis & seorsum calicis commendatio memoratur. *De Consecr. Dist. 2. cum omne.*

At nunc ex præscripto Ecclesiæ Romanæ sacerdos tertiam partem hostiæ consecratæ deponit in sacramentum sanguinis & commixtionem hanc, Evangelio prorsus adversam, sibi ac sumentibus omnibus salutarem fieri precatur ad vitam æternam.

IV.

Gelasij Episcopi Romani sententia fuit, quòd imago & similitudo corporis & sanguinis Christi in actione mysteriorum celebretur, nec desinat ibi esse substantia vel natura panis & vini.

At Romano Pontifici nunc hæretici sunt & anathemate damnantur, qui panis & vini substantiam supereſſe ajunt in Eucharistia, & illa non agnoscunt in verum ac reale Christi corpus & sanguinem esse conversa.

V.

Pelagius I. Episcopus Romanus conjugatum quendam Syracusanæ urbis Episcopum ordinavit, cautione tantùm interposita, ne bona Ecclesiæ ad uxorem & liberos transferret, cujus rei periculum causam fuisse significat constitutionis illius, quæ prohibet uxorem & liberos habentem ad Episcopatus ordinem promoveri: alias non repellitur quis, ait ibi glossa propter uxorem vel filios, quia hoc permittit Apostolus. *Dist. 28. de Syracus.*

At nunc Ecclesia Romana conjugatos Episcopos nullo modo ferendos arbitratur, non quod caveat, ne bona Ecclesiæ dilapidentur, hoc enim Pontificibus ipsis tritum est, liberis suis, spurijs, nepotibus, cognatis omnia divina & humana prostituere, sed quod nuptijs impuritatem & pollutionē adscribat, quæ cum sanctitate Ordinis sacerdotalis convenire non possit.

VI.

Iterum Gelasius cum intelligeret; quosdam sumta tantummodo corporis sacri portione à calice sacrati cruoris abstinuisse, superstitionem illam vetuit, & aut integra sacramenta percipere jussit, aut ab integris arceri, quòd divisio, inquit, unius ejusdemque mysterij sine grandi sacrilegio provenire non potest. *De consecr. dist. 2. comperimus.*

Nunc autem Ecclesia Rom. ita longè abest, ut agnoscat sacrilegium esse divisionem hujus mysterij, ut se potius justis causis & rationibus

adductam prætendat, ut Laicos atque etiam Clericos non conficientes sub panis tantummodò specie communicet.

VII.

Leo epist. 81. Leo Romanus Episcopus, de Martyribus loquens, accepisse illos ait, non dedisse coronas, & de fortitudine fidelium exemplum esse nata patientiæ, non dona justitiæ: singulares quippè in singulis mortes fuisse, nec alterius quenquam debitum suo fine solvisse, cum inter filios hominum unus solus Dominus noster Jesus Christus extiterit; in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes sunt denique suscitati.

Bellarm. de Indulg. lib. 1 cap. 2. Atqui longè aliter nunc docet Ecclesia Rom. superefluentes sanctorum passiones & satisfactiones supplere aliorum necessitates & indigentiam, & illis debiti sui relaxationem & remissionem impetrare.

VIII.

Epistola 16. Idem Leo professus est, se statutis Imperatoris paruisse; & post illum Agatho, se Constantino Imperatori obedientiam debuisse, & quod ille jussit, obsequenter impleviſſe.

At sibi nunc Pontifex ab Imperatore deberi obedientiam prædicat, & illum Papæ hominem foribus suis inscribit, & jurari sibi ab illo fidelitatem requirit.

IX.

Gregorius Romanus Episcopus omne virtutis nostræ meritum, vitium & injustitiam convinci docuit, si districtè judicetur: prece ergò, inquit, post justitiam indiget, ut quæ succumbere discussa poterat, sola judicis pietate convalescat.

Jam verò Romanenses meritis hominum tantam justitiæ perfectionem attribuunt, ut ad amussim divinæ legis respondeant, & illis regnum cœlorum non promissione tantum aut pacto, sed stipendiario jure, & ex condigno debeatur.

X.

Cassand. in Liturg. cap. 26. Idem Gregorius propter hoc Missam dictam perhibet, quoniam mitttendi sunt foras per Diaconum, qui non participant sacrificio vel cõmunione sancta: igitur nisi ad vocem Diaconi, more majorum, non communicantes exire præcipiantur, officium, quod usitato nomine Missa dicitur, ritè non perfici.

At

At nunc Missa Romana ritè perfici putatur, ut tamen præter sacerdotem nemo communicet, nec exire omninò jubeantur non communicantes.

XI.

Idem quoq; Gregorius Antichristi præcursorem asseruit illum, quisquis se universalem sacerdotem vocaret, aut vocari desideraret, & ad imitandum proponere illum, qui despectis angelorum legionibus secum socialiter constitutis ad culmen conatus est singularitatis erumpere, ut & nulli subesse, & solus omnibus præesse videretur: novum nomen appellat, nomen erroris, vocabulum stultum, superbum, perversum, temerarium, scelestum, profanum, quo nullus, inquit, prædecessorum meorum uti consensit, quo vocari nullus præsumpsit, qui veraciter sanctus fuit.

At nunc Romanus Episcopus, & quidem ferè à tempore Gregorii, nomen illud invisum occupat, & universalem Episcopum sibi vendicat: & eo superbiæ processit, ut solus omnibus præesse velit, & subesse Romano Pontifici, omni animæ de necessitate salutis esse pronunciet. *Extravag. de majorib. & obed. C. unam sanctam.*

An Reformati sint συνόδιοι Socii Augustanæ Confessionis.

I.

MAgni nominis Theologus, Anglus, Guilielm. Whitakerus in loco de Ecclesia, quæst. 5. scribit: Augustana Confessio non est nova fides, sed tantum veteris illius fidei repetitio: recipitur illa ab omnibus protestantibus, nisi fortè in uno aut altero verbo potius, quàm dogmate. Ubi honorificè de illa sentire videtur. Calvinus autem facem & incendium Galliæ metuit, & Beza sibi per omnia non probari posse asseruit. *In Epist. ad Bezam. p. 524.*

II.

In secundo articulo, de peccato Originali Reformati cum Zvvinglio sentiunt, qui peccatum morbum saltem dixit, non afferentem damnationem infantibus, iis maximè, quibus fideles contigissent parentes. Ita Sohnius excusatum cupit Zvvinglium, quòd non de quorumvis, at fidelium duntaxat liberis illic egerit. Quia enim simpliciter peccatum omne Originis damnat, sine eo, quod monstratum est, remedio, & alexiterio, etiam infantes, & fidelium non minus, quàm infidelium damnabit, cum

non

non minus hi, quàm illi in peccatis concepti & nati sint, & ad omnes
Ioh. 3. pertineat Christi interminatio: nisi quis renatus fuerit &c. ut ita Sohnius errorem errore ne quidem tegere, tantum abest, ut excusare potuerit.

III.

In tertio articulo de persona Christi penè consentiunt Reformati cum Pontificijs. Kekermannus in Systemate Logico lib. 1. de proprio: qui communicari propria dicunt, proprium dicunt non proprium, propter quam contradictionis implicationem fit, *ut Dei potentia à proprietatum communicatione abhorreat.*

System. Logic. lib. 3. c. 9. propria Divinitatis non communicantur carni Christi.

Lib. 1. c. 2. Omnipræsentiam carnis Christi esse Ens fictum impossibile, quod ne Deus quidem producere possit.

Bellarminus in judicio de libro Concordiæ: communicatio Idiomatum, secundum Patrum doctrinam, non tribuit uni naturæ, quæ sunt alterius, sed tribuit uni supposito utriusq; naturæ proprietates.

Tom. 3. S. Cyrillus Alexandrinus, contra Nestorium p. 60. γίγονε τοίνυν ἴδια μὲν τοῦ λόγου τὰ τῆς ἀνθρωπότητος, ἴδια δὲ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ αὐτοῦ τοῦ λόγου, εἷς γὰρ ἅτε τοῦτο χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος. Facta sunt igitur Verbi propria, quæ sunt humanitatis, rursumq; humanitatis propria, quæ sunt ipsius Verbi. Sic namq; unus Christus & Filius & Dominus intelligitur.

Antonius Possevinus in Moscovia, pag. 167. contra Davidem Chytræum. Ut anima non omnia verè & essentialiter cum corpore communicat, sed *duntaxat verbotenus*: corpus enim humanum non dicitur rationis consiliiq; particeps, nisi per accidens: rursumq; corpus non communicat cum mente omnia, quæ sibi sunt propria, nisi quadam consecutione: neq; enim secabilitatem, morbos, mortalitatem & similia ei tribuit: ita Divinitas non universas suas proprietates humanitati largitur, & vicissim humanitas suas Divinitati non tribuit, nisi per idiomatum communicationem. Sic enim Christus homo æternus dicitur, omnipotens, ubique consistens, quia Deus etiam est, cujus hæc sunt attributa, & quasi notæ propriæ. Postremò, quemadmodum actiones utriusque toti composito verè tribuuntur, quæ alioqui naturis separatis tantummodò convenirent; sic enim homo intelligit, vult, ratiocina-

cinatur, medicinam facit, negotia exercet, ægrotat, cùm tamen intelligere, velle, ratiocinari, functiones sint animæ propriæ: ægrotare verò, sitire, esurire, corporis, reliquæ utique communes: ita toti personæ Christi omnia absolutè tribui possunt, quæ sigillatim de altera naturarum prædicantur: Christus enim æternus est & temporalis, infinitus & finitus, ubique, & non ubique: contraria profectò multa propter diversas naturarum proprietates in se unum colligens.

Pag. 166. Si enim omnia divina attributa humanitati Christi communicata sunt, jam Christi Domini conceptio, nativitas, passio, mors, descensus ad inferos, descensus ad judicandum, è plurimorum animis sublatus est, ipsaque divinitas inprimis, Divinitas oppugnata. Nam non magis Divinitatis, quàm humanitatis Christi erit opus, ipsa mundi creatio (& quidem ab effectivo principio) cum tamen hæc uni divinitati competat: creaturæ nequaquam. Sic item humanitas Christi fuerit ante incarnationem, & ante conditum mundum, si æternitas, quæ principio & fine carens, connumeratur inter divina attributa, ipsi tribuatur humanitati. Ecquid verò obstabit, quò minus æquè in utero aliarum mulierum atq; beatissimæ Virginis eodē tempore fuerit Christus? Nam si per istas Christus (ut homo) per hypostaticam Unionem Omnipotens factus est, necesse quoq; inde fit, ut ubique adsit. Quæ omnia (ut reliqua pleraque absurdissima & blasphema) rejicienda sunt.

Pag. 165. Possevinus communicationem Idiomatum asserit, communicationem naturarum negat.

D. Luther Tom. 2. Witeberg. in Confess. p. 157. Dann das heisset alloeosin, wann etwas von der Gottheit Christi gesagt wird / das doch der Menschheit zusteht / oder wiederumb / als Luc. ult. muste nicht Christus leyden / vnd also zu seiner Herrlichkeit eingehn. Hie gauckelt er / daß Christus für die menschliche Natur genommen werde. Hüte dich / hüte dich / sag ich / für der alloeosi, sie ist des Teuffels Larven / dann sie richtet zu letzt ein solchen Christum zu / nach dem ich nicht gern wolt ein Christ seyn / nemlich hinfort nicht mehr sey / noch thu / mit seinem Leyden vnd Sterben / dann ein ander schlechter Heiliger. Dann wann ich das glaube / daß allein die Menschliche Natur für mich gelitten hat / so ist mir der Christus ein schlechter Heyland / so bedarff Er wol selbst eines Heylands. Summa / es ist vnsäglich / was der Teuffel mit der alloeosi sucht.

illam, qui non crediderit &c. deinde cum electio Dei sit libera) impium est, si vos ab æterna salute excludamus. Unde sequitur nos vehementer errare in judicandis gentilium liberis.

Quin & Rudolphus Gualtherus impiam Zvvinglij opinionem de beatitudine æterna Ethnicorum operosa Apologia anno 1545. edita tutari conatus est, ubi inter alias rationes pro defensione Ethnici dogmatis præcipuè urget, sed nimis pueriliter, quod Roman. 1. scriptum est, τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ, gentibus cognitum fuisse. Hinc confici existimat, Ethnicos fuisse instructos non modò veri Dei, qui est pater Domini nostri Jesu Christi, notitia, sed etiam salvifica fide.

Joachimus Curæus in sua exegesi: sumus justi primùm imputatione, propter obedientiam filij Dei derivantis in se pœnam pro peccatis generis humani, &c. sed altera pars justificationis est sanctificatio vel præsentia efficaciæ vel κοινωνία nostri cum Christo, vel inchoatio vitæ æternæ.

Et unde hæc habuit Reformator, nisi è Synergistarum scholis, qui bona opera ad justificationem hominis requirebant, hodieque requirunt? Ab illis nimirum didicerat, alteram partem Justificationis nostræ cum Deo, esse conjunctionem nostri cum Christo, quę fit in sacramento, & sanctificationem ac inchoationem vitæ æternæ.

V.

In Comm. sup. Iohan. De quinto articulo, qui agit de Ministerio Ecclesiastico, ita Bucerus loquitur: libenter fatemur, Deum communi lege Verbum externum adhibere, ad docendum suos, sed quod propterea medium & instrumentum sit, quo detur Spiritus S. & alia Dei dona, ex nullis S. Scripturæ locis probari potest. Idem: Sophistarum est ista de instrumentis medijsque spiritus & gratiæ Dei Philosophia, non Christianorum.

VI.

Sextus articulus est, de bonis operibus. Matth. 6. si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidum est, non bene infertur absoluta operis bonitas & perfectio, seu ex genere suo, seu ex intentione & alijs circumstantijs. Nec enim istic oculus simplex rectam in nobis intentionem, nec corpus lucidum, bonum in nobis esse opus confirmat, id potius indicatur, simplicem nos & rectum vitæ tenere cursum, dum crassos

sos affectus & mentis tenebras sequimur terrenis inhiantes, quæ non modò cæteras animæ facultates, sed etiam τὸ λογιστικὸν quod instar oculi esse debebat, obruunt & obscurant.

VII.

Septimus articulus de Ecclesia est, de qua Calvinus l. 1. c. 18. omnium hominum opera tam mala quam bona asserit effici arcano Dei nutu, decreto & directione. Itaque omnia hominum scelera jam ab æterno à Deo sunt decreta ut sic fierent, & homines nutu divino ad illa excitantur & diriguntur.

P. 126. Si omnes interim motus ex inspiratione & impulsu Dei concipiuntur, & in fines suos tendunt, Deus non minus est autor proditionis Judæ, quàm conversionis Pauli, non minus odij in Christum quàm amoris. &c.

Lib. 3. c. 23. p. 605 Lapsum Adæ & totius posteritatis refert in solum divinæ voluntatis arbitrium. Itaque lapsus est Adam quia Deus ita voluit, ita prædestinavit: fateor sanè in hanc, qua nunc illigati sunt, conditionis miseriam Dei voluntate decidisse universos filios Adam, atque id est quod principio dicebam, redeundum tandem semper ad solum divinæ voluntatis arbitrium, cujus causa est in ipso abscondita.

Kekerman. in System. Theol. l. 3. c. 1. p. 309. Quod si enim nos homines in quoditiana bestiarum mactatione utimur nostro arbitrio, neq; injusti aut dicimur, aut revera sumus, si hodie hunc bovem mactemus, alterum non mactemus: quanto magis hic Deo suum reliquendum arbitrium *& absolutũ decretum* in homines, qui Deo respectu non sunt tanti, quanti hominibus est culex aut pulex.

Augustinus Tom. VII. de Unitate Ecclesiæ c. 9. p. 524. Quis dubitaverit, quòd Judas Christum, si voluisset, non utiq; tradidisset, & Petrus si voluisset, ter Dominum non negasset? sed ideo fuit de istis certa prædictio, quia & Deus etiam futuras prævidet voluntates.

Idem de prædestin. & gratia cap. 15 p. 1219. Si dicitur jam, Pharaonem non potuisse mutari, quia eum præsciverat Deus non esse mutandum? Respondetur Dei præscientiam non cogere hominem, ut talis sit, qualem præscivit Deus, sed præscire talem futurum, qualis futurus est, quamvis eum non sic fecerit Deus.

VII. De

Quippè figmentum ſomnus ejus omnes
Solius, quicunque micantis æthræ
Lumine afflamur, liquidáq; cœli
Veſcimur aura.
Illius grex & ſuimus & popellus
Quem bonus cura ſatagente paſtor
Paſcuis nutrit viguis, feraciſq;
Vbere campi.
Ite vos intrò bipatente porta
Regis & ſummi penetrate in aulam,
Ore qui ſanctes canitis diſerto
Dulciter hymnos.

ΔΕΙΞΙΣ
SEV PROBATIO,

Hodiernam & novam Eccleſiam Romanam, ab antiqua Romana Eccleſia defeciſſe.

I.

ELeutherius Epiſcopus Romanus conſultus olim à Lucio Rege Britanno, ad fidem Chriſti converſo, quibus legibus Eccleſiam piè adminiſtraret? reſpondit, illum habentem in regno ſuo utramque paginam, ex illis per Concilium regni ſui legem ſumere debuiſſe, quippe eſſe illum vicarium Dei in regno ſuo.

At Pontifex, qui ſolus nunc haberi vult Vicarius Dei in terris, negat, ad ſeculi poteſtates ea, quæ Eccleſiæ diſponenda ſunt, pertinere, & Principem leges de religione ferentem, vendicare ſibi jus alienum, & miniſterium, quod alteri deputatum eſt, quippè Deum non legibus publicis, non à ſeculi poteſtatibus, ſed à Pontificibus & Sacerdotibus opus Chriſtianæ religionis ordinari voluiſſe.

II.

Anacleti decretum eſt, & poſt illum Calixti, peracta conſecratione communicare oportere omnes, qui noluerint Eccleſiaſticis carere liminibus: ſic enim ajunt, Apoſtolos ſtatuiſſe & ſanctam Eccleſiam Romanam tenuiſſe.

Concil. Trident. ſeſſ. 6. can. 8.

At quæ nunc eſt Eccleſia Romana licitum eſſe decrevit, ut ſolus ſacerdos ſacramentaliter cõmunicet, populo interim ſpectante tantummodo, non cummunicante, quaſi ſatis proſit illis, quod à ſacerdote fit.

III

III.

Julius Episcopus Romanus intinctam Eucharistiam improbavit, quòd prolatum hujus rei testimonium ex Evangelio non esset, ubi seorsum panis & seorsum calicis commendatio memoratur. *De Consecr. Dist. 2. cum omne.*

At nunc ex præscripto Ecclesiæ Romanæ sacerdos tertiam partem hostiæ consecratæ deponit in sacramentum sangvinis & commixtionem hanc, Evangelio prorsus adversam, sibi ac sumentibus omnibus salutarem fieri precatur ad vitam æternam.

IV.

Gelasij Episcopi Romani sententia fuit, quòd imago & similitudo corporis & sangvinis Christi in actione mysteriorum celebretur, nec desinat ibi esse substantia vel natura panis & vini.

At Romano Pontifici nunc hæretici sunt & anathemate damnantur, qui panis & vini substantiam supereſſe ajunt in Eucharistia, & illa non agnoscunt in verum ac reale Christi corpus & sangvinem esse conversa.

V.

Pelagius I. Episcopus Romanus conjugatum quendam Syracusanæ urbis Episcopum ordinavit, cautione tantùm interposita, ne bona Ecclesiæ ad uxorem & liberos transferret, cujus rei periculum causam fuisse significat constitutionis illius, quæ prohibet uxorem & liberos habentem ad Episcopatus ordinem promoveri: alias non repellitur quis, ait ibi glossa propter uxorem vel filios, quia hoc permittit Apostolus. *Dist. 28. de Syracus.*

At nunc Ecclesia Romana conjugatos Episcopos nullo modo ferendos arbitratur, non quod caveat, ne bona Ecclesiæ dilapidentur, hoc enim Pontificibus ipsis tritum est, liberis suis, spurijs, nepotibus, cognatis omnia divina & humana prostituere, sed quod nuptijs impuritatem & pollutionē adscribat, quæ cum sanctitate Ordinis sacerdotalis convenire non possit.

VI.

Iterum Gelasius cum intelligeret; quosdam sumta tantummodo corporis sacri portione à calice sacrati cruoris abstinuisse, superstitionem illam vetuit, & aut integra sacramenta percipere jussit, aut ab integris arceri, quòd divisio, inquit, unius ejusdemque mysterij sine grandi sacrilegio provenire non potest. *De consecr. dist. 2. comperimus.*

Nunc autem Ecclesia Rom. ita longè abest, ut agnoscat sacrilegium esse divisionem hujus mysterij, ut se potius justis causis & rationibus

adductam prætendat, ut Laicos atque etiam Clericos non conficientes sub panis tantummodò specie communicet.

VII.

Leo epist. 81. Leo Romanus Episcopus, de Martyribus loquens, accepisse illos ait, non dedisse coronas, & de fortitudine fidelium exemplum esse nata patientiæ, non dona justitiæ: singulares quippè in singulis mortes fuisse, nec alterius quenquam debitum suo fine solvisse, cum inter filios hominum unus solus Dominus noster Jesus Christus extiterit; in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes sunt denique suscitati.

Bellarm. de Indulg. lib. 1 cap. 2. Atqui longè aliter nunc docet Ecclesia Rom. supereffluentes sanctorum passiones & satisfactiones supplere aliorum necessitates & indigentiam, & illis debiti sui relaxationem & remissionem impetrare.

VIII.

Epistola 16. Idem Leo professus est, se statutis Imperatoris paruisse, & post illum Agatho, se Constantino Imperatori obedientiam debuisse, & quod ille jussit, obsequenter impleviſse.

At sibi nunc Pontifex ab Imperatore deberi obedientiam prædicat, & illum Papæ hominem foribus suis inscribit, & jurari sibi ab illo fidelitatem requirit.

IX.

Gregorius Romanus Episcopus omne virtutis nostræ meritum, vitium & injustitiam convinci docuit, si districtè judicetur: prece ergò, inquit, post justitiam indiget, ut quæ succumbere discussa poterat, sola judicis pietate convalescat.

Jam verò Romanenses meritis hominum tantam justitiæ perfectionem attribuunt, ut ad amussim divinæ legis respondeant, & illis regnum cœlorum non promissione tantum aut pacto, sed stipendiario jure, & ex condigno debeatur.

X.

Cassand. in Liturg. cap. 26. Idem Gregorius propter hoc Missam dictam perhibet, quoniam mitttendi sunt foras per Diaconum, qui non participant sacrificio vel cõmunione sancta: igitur nisi ad vocem Diaconi, more majorum, non communicantes exire præcipiantur, officium, quod usitato nomine Missa dicitur, ritè non perfici.

At

At nunc Missa Romana ritè perfici putatur, ut tamen præter sacerdotem nemo communicet, nec exire omninò jubeantur non communicantes.

XI.

Idem quoq; Gregorius Antichristi præcursorem asseruit illum, quisquis se universalem sacerdotem vocaret, aut vocari desideraret, & ad imitandum proponere illum, qui despectis angelorum legionibus secum socialiter constitutis ad culmen conatus est singularitatis erumpere, ut & nulli subesse, & solus omnibus præesse videretur: novum nomen appellat, nomen erroris, vocabulum stultum, superbum, perversum, temerarium, scelestum, profanum, quo nullus, inquit, prædecessorum meorum uti consensit, quo vocari nullus præsumpsit, qui veraciter sanctus fuit.

At nunc Romanus Episcopus, & quidem ferè à tempore Gregorii, nomen illud invisum occupat, & universalem Episcopum sibi vendicat: & eo superbiæ processit, ut solus omnibus præesse velit, & subesse Romano pontifici, omni animæ de necessitate salutis esse pronunciet. *Extravag. de majorib. & obed. C. unam sanctam.*

An Reformati sint συνοδοι Socii Augustanæ Confessionis.

I.

MAgni nominis Theologus, Anglus, Guilielm. Whitakerus in loco de Ecclesia, quæst. 5. scribit: Augustana Confessio non est nova fides, sed tantum veteris illius fidei repetitio: recipitur illa ab omnibus protestantibus, nisi fortè in uno aut altero verbo potius, quàm dogmate. Ubi honorificè de illa sentire videtur. Calvinus autem facem & incendium Galliæ metuit, & Beza sibi per omnia non probari posse asseruit. *In Epist. ad Bezam. p. 524.*

II.

In secundo articulo, de peccato Originali Reformati cum Zvvinglio sentiunt, qui peccatum morbum saltem dixit, non afferentem damnationem infantibus, iis maximè, quibus fideles contigissent parentes. Ita Sohnius excusatum cupit Zvvinglium, quòd non de quorumvis, at fidelium duntaxat liberis illic egerit. Quia enim simpliciter peccatum omne Originis damnat, sine eo, quod monstratum est, remedio, & alexiterio, etiam infantes, & fidelium non minus, quàm infidelium damnabit, cum

non

non minus hi, quàm illi in peccatis concepti & nati sint, & ad omnes
Ioh. 3. pertineat Christi interminatio: nisi quis renatus fuerit &c. ut ita Sohnius errorem errore ne quidem tegere, tantum abest, ut excusare potuerit.

III.

In tertio articulo de persona Christi penè consentiunt Reformati cum Pontificijs. Kekermannus in Systemate Logico lib. 1. de proprio: qui communicari propria dicunt, proprium dicunt non proprium, propter quam contradictionis implicationem fit, *ut Dei potentia à proprio-rum communicatione abhorreat.*

System. Logic. lib. 3. c. 9. propria Divinitatis non communicantur carni Christi.

Lib. 1. c. 2. Omnipræsentiam carnis Christi esse Ens fictum impossibile, quod ne Deus quidem producere possit.

Bellarminus in judicio de libro Concordiæ: communicatio Idiomatum, secundum Patrum doctrinam, non tribuit uni naturæ, quæ sunt alterius, sed tribuit uni supposito utriusq; naturæ proprietates.

Tom. 3. S. Cyrillus Alexandrinus, contra Nestorium p. 60. γέγονε τοίνυν ἰδίαι μὲν τοῦ λόγου τὰ τῆς ἀνθρωπότητος, ἰδίαι δὲ πάλιν τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ αὐτοῦ τοῦ λόγου, εἷς γὰρ ἅπαντα ποιῶται χριστὸς καὶ υἱὸς καὶ κύριος. Facta sunt igitur Verbi propria, quæ sunt humanitatis, rursumq; humanitatis propria, quæ sunt ipsius Verbi. Sic namq; unus Christus & Filius & Dominus intelligitur.

Antonius Possevinus in Moscovia, pag. 167. contra Davidem Chytræum. Ut anima non omnia verè & essentialiter cum corpore communicat, sed *duntaxat verbotenus*: corpus enim humanum non dicitur rationis consiliiq; particeps, nisi per accidens: rursumq; corpus non communicat cum mente omnia, quæ sibi sunt propria, nisi quadam consecutione: neq; enim secabilitatem, morbos, mortalitatem & similia ei tribuit: ita Divinitas non universas suas proprietates humanitati largitur, & vicissim humanitas suas Divinitati non tribuit, nisi per idiomatum communicationem. Sic enim Christus homo æternus dicitur, omnipotens, ubique consistens, quia Deus etiam est, cujus hæc sunt attributa, & quasi notæ propriæ. Postremò, quemadmodum actiones utriusque toti composito verè tribuuntur, quæ alioqui naturis separatis tantummodò convenirent; sic enim homo intelligit, vult, ratiocina-

cinatur, medicinam facit, negotia exercet, ægrotat, cùm tamen intelligere, velle, ratiocinari, functiones sint animæ propriæ: ægrotare verò, sitire, esurire, corporis, reliquæ utique communes: ita toti personæ Christi omnia absolutè tribui possunt, quæ sigillatim de altera naturarum prædicantur: Christus enim æternus est & temporalis, infinitus & finitus, ubique, & non ubique: contraria profectò multa propter diversas naturarum proprietates in se unum colligens.

Pag. 166. Si enim omnia divina attributa humanitati Christi communicata sunt, jam Christi Domini conceptio, nativitas, passio, mors, descensus ad inferos, descensus ad judicandum, è plurimorum animis sublatus est, ipsaque divinitas inprimis, Divinitas oppugnata. Nam non magis Divinitatis, quàm humanitatis Christi erit opus, ipsa mundi creatio (& quidem ab effectivo principio) cum tamen hæc uni divinitati competat: creaturæ nequaquam. Sic item humanitas Christi fuerit ante incarnationem, & ante conditum mundum, si æternitas, quæ principio & fine carens, connumeratur inter divina attributa, ipsi tribuatur humanitati. Ecquid verò obstabit, quò minus æquè in utero aliarum mulierum atq; beatissimæ Virginis eodẽ tempore fuerit Christus? Nam si per istas Christus (ut homo) per hypostaticam Unionem Omnipotens factus est, necesse quoq; inde fit, ut ubique adsit. Quæ omnia (ut reliqua pleraque absurdissima & blasphema) rejicienda sunt.

Pag. 165. Possevinus communicationem Idiomatum asserit, communicationem naturarum negat.

D. Luther Tom. 2. Witeberg. in Confess. p. 157. Dann das heisst er alloeosin, wann etwas von der Gottheit Christi gesagt wird / das doch der Menschheit zusteht / oder wiederumb / als Luc. ult. muste nicht Christus leyden / vnd also zu seiner Herrlichkeit eingehn. Hie gaucklet er / daß Christus für die menschliche Natur genommen werde. Hüte dich / hüte dich / sag ich / für der alloeosi, sie ist des Teuffels Larven / dann sie richtet zu letzt ein solchen Christum zu / nach dem ich nicht gern wolt ein Christ seyn / nemlich hinfort nicht mehr sey / noch thu / mit seinem Leyden vnd Sterben / dann ein ander schlechter Heiliger. Dann wann ich das glaube / daß allein die Menschliche Natur für mich gelitten hat / so ist mir der Christus ein schlechter Heyland / so bedarff Er wol selbst eines Heylands. Summa / es ist vnsäglich / was der Teuffel mit der alloeosi sucht.

Pag.163. Dahin führt jhn sein Dunckel vnd die verdampte alloeosis, daß er die Person Christi zertrennt / vnd last vns keinen anderen Christum bleiben / denn einen lauteren Menschen / der für vns gestorben / vnd vns erlöst hab. Et postea: Dann wer allein durch Menschheit erlöset ist / der ist freylich noch nicht erlöst, wird auch nimmermehr erlöset.

D. Gretserus Tom.2.de Cruce pag.1580. ἄνθρωπος ἦν, καὶ οὐ θεὸς, ὁ πλησίμενος homo enim erat,& non Deus, qui percutiebatur.

Inde sic ratiocinamur: Qui asserit, naturas in Christo ita fuisse comparatas, ut una pateretur, altera non pateretur, is facit naturas separatas, duas personas, duos Christos & duos Filios.

Pontificii, & Calviniani cum Nestorio asserunt naturas in Christo ita fuisse comparatas, ut una pateretur, altera non pateretur. Ergò pontificij & Calviniani cum Nestorio faciunt duas naturas separatas, duas personas, duos Christos, & duos Filios.

I. Longè aliud docet Catholicus Leonhardus Lessius *Societ. Iesu* de perfectionibus divinis lib.12. cap.5. pag.223. Utroque igitur errore damnato *certissima fide tenendum*, in Domino nostro esse duas integras, inviolatas, omnibusque suis naturalibus proprietatibus & conditionibus absolutas naturas, humanam & divinam, easque ita in unam coaluisse personam, ut unus idemq; sit verus Deus & verus homo, habeatq; omnia, quæ sunt Divinitatis, & omnia, quæ sunt humanitatis: & omnia, quę Filio Dei, vero Deo conveniunt, conveniant & huic homini: & quæ huic homini conveniunt, tribuantur quoque Deo. Est enim *iste Homo*, Filius Dei, est ab æterno genitus ex Patre, est una cum Patre principium Spiritus S. est sapientia Patris, & omnium opifex, est immensus, est incommutabilis, & æternus, est omnipotens. Rursus *Deus factus est Homo* passibilis & mortalis, Deus natus est ex Virgine, Deus passus est, crucifixus, mortuus, sepultus. Hoc modo in Christo est idiomatum utriusque naturæ perfecta communicatio, cum humana natura, omnia sua communicat Verbo, & divina natura sua omnia communicat huic homini.

II. *Ludovicus Granatensis* in Festo Jacobi pag.44. Ne verò quisquam minus se Redemtori suo debere putet, quod is non ex divina, sed

ex

ex humana natura calicem hauserit passionis, sciat Catholicè & *propriè dici*, Deum mortuum & passum atque sepultum. Tam arcto quippè vinculo humanam naturam divinæ copulavit, tantaque inter utramque naturam (personalis vinculi ratione, quo utraque subsistit) unitas est, ut quæ sunt humanitatis, Deo: quæ verò Divinitatis propria sunt, homini convenire dicantur.

III. *Nicolaus de Cusa* Cardinalis Tom. 2. Exercitationum l. 2. p. 28. Ita mirabilis, profunda atque intima hæc sancta *unio*, quod divina natura in Christo manens suppositum, communicat & usurpat sibi omnẽ denominationem, sive omne idioma, id est proprietatem, quæ humanæ naturæ assumtæ in ratione suppositi aut personæ conveniret, sicut sunt esse hominem, esse filium hominis, sicut sunt actiones, passiones, motus, quæ naturæ humanæ concretivè data sunt competere, prout ipsa natura est esse specificum. E converso denominationes & idiomata, quæ divino supposito conveniunt, ratione ejusdem unionis de ipso homine, qui Deus est, *verissima fide* enunciantur. Veruntamen divina & humana Idomata non eodem modo Christo conveniunt. Nam divina de eo enuncuntur per se & simpliciter; sed humana non per se, sed secundum quid, ratione humanæ naturæ. Hinc proveniunt mirabiles illæ locutiones, quas *fides asserit*, scilicet, quod immortalis moritur: invisibilis in terris visus est, quod Deus, qui nõ mutatur fatigatur ex itinere: impassibilis crucifigitur & ab æterno genitus, hodie nascitur: & quòd homo corporeus, est ubiq;, temporalis est æternus; infirmus, omnipotens. Imò tanta est, tamq; admiranda unio illa, ut Christus Filium Dei ad inferna descendisse dicamus, quando mortuus fuit, & non fuit verum dicere, quod fuit homo propter separationem animæ à corpore: non tamen fuit separatum verbum ab anima & corpore, quia unio Verbi divini ad corpus & animam nunquam fuit dissoluta, imò Christus ex eadem ratione jacuit in sepulchro, & descendit ad inferna.

IV.

In quarto articulo de Justificatione hominis peccatoris coram Deo, Zwinglius ad Regem Galliarum scribens in transcribenda impijs ethnicis cœlesti beatitudine: visurus istic es in vita æterna Herculem, Theseum, Socratem, Aristidem, Antigonum, Numam, Camillum, Catones, Scipiones. Et in libello Catabaptistis opposito scribit idẽ Zwinglius gentilium liberos (quia nulla eos lex damnat, non enim incidunt in

illam, qui non crediderit &c. deinde cum electio Dei sit libera) impium est, si vos ab æterna salute excludamus. Unde sequitur nos vehementer errare in judicandis gentilium liberis.

Quin & Rudolphus Gualtherus impiam Zvvinglij opinionem de beatitudine æterna Ethnicorum operosa Apologia anno 1545. edita tutari conatus est, ubi inter alias rationes pro defensione Ethnici dogmatis præcipuè urget, sed nimis pueriliter, quod Roman. 1. scriptum est, τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ, gentibus cognitum fuisse. Hinc confici existimat, Ethnicos fuisse instructos non modò veri Dei, qui est pater Domini nostri Jesu Christi, notitia, sed etiam salvifica fide.

Joachimus Curæus in sua exegesi: sumus justi primùm imputatione, propter obedientiam filij Dei derivantis in se pœnam pro peccatis generis humani, &c. sed altera pars justificationis est sanctificatio vel præsentia efficaciæ vel κοινωνία nostri cum Christo, vel inchoatio vitæ æternæ.

Et unde hæc habuit Reformator, nisi è Synergistarum scholis, qui bona opera ad justificationem hominis requirebant, hodieque requirunt? Ab illis nimirum didicerat, alteram partem Justificationis nostræ cum Deo, esse conjunctionem nostri cum Christo, quę fit in sacramento, & sanctificationem ac inchoationem vitæ æternæ.

V.

In Comm. sup. Iohan. De quinto articulo, qui agit de Ministerio Ecclesiastico, ita Bucerus loquitur: libenter fatemur, Deum communi lege Verbum externum adhibere, ad docendum suos, sed quod propterea medium & instrumentum sit, quo detur Spiritus S. & alia Dei dona, ex nullis S. Scripturæ locis probari potest. Idem: Sophistarum est ista de instrumentis medijsque spiritus & gratiæ Dei Philosophia, non Christianorum.

VI.

Sextus articulus est, de bonis operibus. Matth. 6. si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus lucidum est, non bene infertur absoluta operis bonitas & perfectio, seu ex genere suo, seu ex intentione & alijs circumstantijs. Nec enim istic oculus simplex rectam in nobis intentionem, nec corpus lucidum, bonum in nobis esse opus confirmat, id potius indicatur, simplicem nos & rectum vitæ tenere cursum, dum crassos

sos affectus & mentis tenebras sequimur terrenis inhiantes, quæ non modò cæteras animæ facultates, sed etiam τὸ λογιστικὸν quod instar oculi esse debebat, obruunt & obscurant.

VII.

Septimus articulus de Ecclesia est, de qua Calvinus l. 1. c. 18. omnium hominum opera tam mala quam bona asserit effici arcano Dei nutu, decreto & directione. Itaque omnia hominum scelera jam ab æterno à Deo sunt decreta ut sic fierent, & homines nutu divino ad illa excitantur & diriguntur.

P. 126. Si omnes interim motus ex inspiratione & impulsu Dei concipiuntur, & in fines suos tendunt, Deus non minus est autor proditionis Judæ, quàm conversionis Pauli, non minus odij in Christum quàm amoris. &c.

Lib. 3. c. 23. p. 605 Lapsum Adæ & totius posteritatis refert in solum divinæ voluntatis arbitrium. Itaque lapsus est Adam quia Deus ita voluit, ita prædestinavit: fatcor sanè in hanc, qua nunc illigati sunt, conditionis miseriam Dei voluntate decidisse universos filios Adam, atque id est quod principio dicebam, redeundum tandem semper ad solum divinæ voluntatis arbitrium, cujus causa est in ipso abscondita.

Kekerman. in System. Theol. l. 3. c. 1. p. 309. Quod si enim nos homines in quotidiana bestiarum mactatione utimur nostro arbitrio, neq; injusti aut dicimur, aut revera sumus, si hodie hunc bovem mactemus, alterum non mactemus: quanto magis hic Deo suum reliquendum arbitrium *& absolutũ decretum* in homines, qui Deo respectu non sunt tanti, quanti hominibus est culex aut pulex.

Augustinus Tom. VII. de Unitate Ecclesiæ c. 9. p. 524. Quis dubitaverit, quòd Judas Christum, si voluisset, non utiq; tradidisset, & Petrus si voluisset, ter Dominum non negasset? sed ideo fuit de istis certa prædictio, quia & Deus etiam futuras prævidet voluntates.

Idem de prædestin. & gratia cap. 15 p. 1219. Si dicitur jam, Pharaonem non potuisse mutari, quia cum præsciverat Deus non esse mutandum? Respondetur Dei præscientiam non cogere hominem, ut talis sit, qualem præscivit Deus, sed præscire talem futurum, qualis futurus est, quamvis eum non sic fecerit Deus.

VII. De

VIII.

De articulo octavo Petrus Martyr in epistola ad Ecclesiam Anglicanam dicit, à Lutheranis citra vitium accipi non posse baptismum propter diversam fidem, pietatem Christianam & conscientiam. Idcirco vicissim Lutherani uti Sacramentis Calvinianorum non possunt, propter diversam fidem, pietatem Christianam & conscientiam.

Pag. 155.

IX.

In nono articulo de Baptismo scribit Whitakerus de Ecclesia; nam ne infantibus quidem Baptismus ad salutem valet per se, nec infundit eis fidem, aut gratiam aliquam, sed est iis tantum signaculum sive sigillum fœderis.

Idem p. 20. Non ergò facit baptismus, ut homines primò ad Ecclesiam apponantur & de Ecclesia sint, sed in Ecclesiam receptos confirmat.

Pag. 22. Baptismus non facit nos primò & propriè membra Christi & Ecclesiæ Catholicæ, sed spiritualis gratia.

Zacharias Ursinus in compendio p. 528. Regenerationem seu salutem non pendere à Baptismo.

X.

Decimum articulum Beza impugnavit, scribendo, tantum abesse corpus Christi à cœna Domini, quantum distet summum cœlum ab infima terra.

Idem Beza cum Cardinali Lotharingo in Colloquio Gallicano differens, decimum articulum Augustanæ Confessionis pro vero & sincero accipere noluit, reipsa testificans, se Augustanæ Confessionis socium γνήσιον non esse.

XI.

Undecimus articulus de Confessione agit. Etsi verò in Confessione Helvetiana minus necesse affirmatur, ut quis sua confiteatur peccata sacerdoti susurrando in aures ipsius, ut vicissim cum impositione manuum ejus audiat ab ipso absolutionem: causis tamen non levibus ducimur ad ejus in Ecclesiis nostris usum conservandum.

1. Quòd speciali ista absolutionis petitione testamur, reverenter nos amanterque habere institutum à Christo ministerium.

2. Agno-

Digitized by Google

2. Agnoscimus Sacerdotibus datam hanc absolvendi potestatem divinitùs.

3. Majorem fiduciam ex privato colloquio percipimus.

4. Consilium in certis casibus & tentationibus privatim tutius implorámus.

5. Diligentius, ubi opus, instruimur, certius erigimur, quemadmodum Wirtembergensis Confessio art. 14. rudiores in hoc colloquio de necessariis sæpe moneri, inque specie vocem Christi de remissione peccatorum percipere ostendit.

Calvinus in Confessione secunda contra Westphalum ait, Confessionem & absolutionem privatam è fœtidis Antichristi Romani lacunis originem suam habere, & ab ipso Diabolo invectam esse in Ecclesiam.

XII.

Duodecimus articulus agit de pœnitentia, quam Beza in suis Thesibus definit, veram ad Deum vitæ nostræ conversionem, ex sincero serioque timore Dei profectam, qua peccator relicta, delinquendi stultitia ad se redeat, ac pristinam animi sententiam in melius mutet. In qua definitione quidem contritio, vitæque novitas exprimitur: attamen Fides, præcipua pœnitentiæ pars, omittitur.

Reformati cum Anabaptistis negant semel justificatos posse amittere Spiritum Sanctum.

XIII.

In decimo tertio articulo Zwingliani omnem Sacramentis vim ademtam volunt, ita ut ne quidem organa sint nobis dispensantia aut exhibentia Christi gratiam: Sic enim Zwinglius in ratione fidei ad Carol. Credo, inquit, imò scio omnia Sacramenta tam abesse, ut gratiam conferant, ut ne afferant quidem aut dispensent.

XIV.

Decimus quartus articulus est de Ordine Ecclesiastico, quem vocamus Ordinariam vocationem alicujus personæ, ab Ecclesia factam, cui impositione manuum, & precibus publicis Ecclesiæ ministerium commendatur, ut verbum Dei sincerè doceat, Sacramenta rectè administret, & Ecclesiam rectè gubernet.

Nec Papistica sit consuetudine, quòd Ecclesia nostra retinet χειροτονίαν. Designandus enim est populo futurus Christi miles & præco, ut Moses

Moſes quondam producebat Joſuam, Deut. 34. Secundò confirmandus eſt is qui ad arduum hoc ſe accingit munus. Tertiò publica conteſtatio formæ à S.S. præſcriptæ, 1. Timoth. 5. Quartò approbanda vocatio & benedictione pia veluti conſecranda. Ob quas cauſas manus imponi hodie videmus, nihil dubitantes, Spiritus S. dona ut quondam ita conferri etiam nunc miniſtris ad preces Eccleſiæ.

XV.

Decimus quintus articulus agit de ritibus Eccleſiaſticis: quod neque contra fidem, neque contra bonos mores injungitur, indifferenter eſt habendum, & pro eorum, inter quos vivitur, ſocietate ſervandum aut variandum. Ut autem conſtet, quosnam indifferenter habeamus ritus, tenendũ ita à nobis diſtingui, quòd aliqui autoritate Chriſti & Apoſtolorum nitantur, ſintque neceſſarii & perpetui, ut ritus in S. Cœna & Baptiſmi eſſentiales, edere & bibere, aſpergere & aſpergi, viros aperto capite orare ad Deum, mulieres velato: aliqui devotione quadam majorum in Eccleſiam introducti, cereos in templis accendere, Crucis ſigno uti, ornari ſtolis albis varieque pictis, veſtibus indui lineis, inter orandum genua flectere, aut ſtare, &c. Alii denique merè ſuperſtitioſi ritus, inutiles & impii, ut tingere campanas, ligna, conſecrare oleum, ſal, &c.

Medii generis concedimus eſſe Exorciſmum & Elevationem, quæ ſine impietate omitti poſſent, niſi ſcandali & tranquillitatis tuendæ cauſa ſervarentur.

XVI.

Decimus ſextus agit de Magiſtratu & rebus civilibus, ubi interdum apud Reformatos intermedii magiſtratus, adverſus ſummum Magiſtratum armis inſurgunt, & bella gerunt, ut in Belgio, in Scotia & Anglia: decepti loco D. Lutheri malè intellecto Tom. 2. Jenenſi pag. 201. **Vnter den Chriſten ſoll und kan kein Obrigkeit ſeyn ſondern ein jeglicher iſt zugleich dem andern unterthan/wie Paulus ſagt Rom. 13. Darzu keiner begehrt deß andern Oberſter zu ſeyn/ ſondern jeglicher will deß andern Vnterſter ſeyn.**

XVII.

An cum Judæis, ante reſurrectionem mortuorum, pii regnum mundi occupaturi ſint, ubique oppreſſis impiis, *Chiliſtarum* opinio fuit; an Reformati ſint in illorum numero, dies docebit.

XVIII.

XVIII.

Decimus octavus articulus de humanis viribus seu libero arbitrio agit, de quo M. Antonius de Dominis l. 7. c. 7. p. 112. Liberum arbitrium, inquit, deprimunt Reformati, nullo alio fine, nisi ut attollant gratiam, & sic Dei gloriam solam requirunt.

Contra Erasmum D. Luther de servo arbitrio p. 28. Adeò stat & permanet invicta sententia, *omnia necessitate fieri*. Nec est hiculla obscuritas, aut ambiguitas. In Esaia dicat: Consilium meum stabit, & voluntas mea fiet. Quis enim puer non intelligit, quid velint hæc vocabula, Consilium, voluntas, fiet, stabit? *Esa. 46. v. 10.*

Pag. 168. Fateor enim articulum illum Wiglephi (*omnia necessitate fieri*) esse falsò damnatum à Constantiensi Conciliabulo, seu conjuratione potius & seditione. *Vide retractationem D. Luther. in c. 26. Genes. p. 38. b.*

D. Luther Tom. 1. Jenen. pag. 426. b. Alle Artickel Johannis Huß/zu Costnitz verdampt/sind gantz Christlich.

Idem de servo arbitrio fol. 56. Sic humana voluntas in medio posita est, ceu *jumentum*: si insederit Deus, vult & vadit, quò vult Deus, ut psalmus dicit, factum sum sicut jumentum, & ego semper tecum. Si insederit Satan vult & vadit, quò vult satan, nec est in ejus arbitrio, ad utrum sessorem currere, aut eum quærere, sed ipsi sessores certant ob ipsum obtinendum & possidendum.

XIX.

Decimus nonus articulus est de causa peccati. Philippi verba citantur ab Andrea Fabricio Leodio, in Harmonia Augustanæ Confessionis, tanquam in Deum blasphema: ut qui non permissivè solùm, sed potenter etiam Deum operari mala dixerit, constat Deum omnia facere non permissivè, sed ut Augustini verbo utamur, potenter, id est, ut sit proprium ejus opus, Judæ proditio, sicut Pauli vocatio, &c. *P. 195.*

Petrus Martyr & Calvinus: Deum quoquo modo esse causam peccati. Deum perinde armasse Diabolum lingua præter naturalem usum ad decipiendum hominem, ac si aliquem latronem qui gladio ad cædem faciendam armavit.

XX.

Vigesimus articulus continet falsam nostrorum accusationem

propter bona opera. Nam cum noſtram de Fide ſola juſtificante ex fontibus ſacris hauſtam profitemur doctrinam, Pontificii magna voce iterant clamores ſuos, bonis operibus nihil nos tribuere, omni impuritati, vitæque turpitudini ac licentiæ fibulam laxare, tametſi frequenter audiant monitionibus aſſiduis noſtros requirere bona opera, nec verò neſciant illorum neceſſitatem demonſtrari à nobis cum ex mandato divino, tum vi & natura fidei, tum fine, ad quem omnes conditi.

Johannes Reinoldus Anglus de libris apocryphis pag. 48. Quare ſecluſa ratione meriti, de quo eſt alia quæſtio, neceſſe eſſe juſtificatis bona opera ad ſalutem, conſentiunt omnes noſtri & cum (*a*) Auguſtino, vel potius cum Apoſtolis (*b*) Paulo & (*c*) Jacobo, juſtificari poſſe hominem fide abſque operibus, ſed fide abſque operibus ſervari non poſſe docent.

(*a*) Tom. 4. lib. de Fide & operibus c. 14. p. 30.
(*b*) Rom. 3. v. 28.
(*c*) Jacob. 2. v. 14.

Cum Juſtificatio per ſolam fidem, quam nos defendimus, non damnetur ab Auguſtino: ſalus autem per ſolam fidem non defendatur à nobis. Tantum Reinoldus.

XXI.

Vigeſimus primus & ultimus articulus eſt de cultu Sanctorum: unde M. Antonius de Dominis l. 7. c. 7. p. 112. Reformati invocationem Sanctorum reſpuunt, non in odium aut irreverentiam Sanctorum, ſed ne Chriſto unico noſtro Mediatori fiat injuria.

In Pſal. qui habitat de verſ. 11.

De ſanctis Angelis ita loquitur Bernhardus ſerm. 12 p. 445. Adſunt igitur, & adſunt tibi, non modò tecum, ſed etiam pro te, adſunt ut protegant, adſunt ut proſint. Simus ergò devoti, & ſimus grati tantis cuſtodibus, redamemus eos, honoremus eos, quantum poſſumus, quantum debemus: totus tamen ei reddatur & amor & honor noſter, à quo tam ipſis, quàm nobis eſt totum, unde honorare poſſimus, vel amare, unde amari honorarive meremur.

Part. 1. p. 133.

Quæſtionem hanc concludo judicio Eccleſiæ Anglicanæ, de D. Luthero, apud Juellum, interprete Whitakero: Lutherus Deo vocanti ſemper obtemperavit, neque unquam eſt ad vomitum reverſus priorem, neque cum ſua ipſius conſcientia pugnavit, aut exploratæ Veritati reſtitit.

restitit. Etsi igitur sibi ipse aliquando contrarius esset, facta ab errore ad veritatem transitione, Deo tamen haudquaquam fuit contrarius.

Vt porcus terram, cœlum non aspicit altum:
Sic mens Calvini judicio fruitur.
Id credit, quod corde videt, sensuq́, suadent,
Regula quàm cœca est, plumbea, meta suis!

PAPA

I. Theologus ἀντιχ.
II. Grammaticus.
III. Dialecticus.
IV. Politicus.

De Idololatria.

PAPA ROMANUS,

Theologus, ἀντιχ.

Id est.

Dissimilitudo inter Papam Romanum, & D. Petrum Apostolum.

D. Luther Tom. 2. Ien. Germ. p. 277. b.

Christi Lehr und deß Bapsts Lehr/ seyn wie Tag und Nacht/ wie Todt und Leben.

PHilo Judæus, quem Hieronymus inter Scriptores Ecclesiasticos retulit: verè scripsit l. 2. Allegoriarũ p. 76. Νόμος ἡμῶν ἔστω ἑκάστῳ, τὸ δοκοῦν ἀρετῇ. εἰ γὰρ πάντων ὅσα παραινεῖ ἡ ἀρετὴ βουλόμεθα ἀκούειν, εὐδαιμονήσομεν: Unicuiq; nostrum Lex esto, quicquid virtuti placet. Nam si omnia, quæcunque monet virtus, audire voluerimus, felices erimus.

Verùm de Virtute aliter loquitur Simon Petrus, & aliter Simon Magus. Non enim veritas omnibus in propatulo est, neque passim strata,

nec tale quidpiam, quod venatione possit comprehendi, ut loquitur Synesius p. 52.

Qua de re eleganter S. Chrysostomus Tom. 2. Græco-Latino Frontonis Ducæi, adversus vituperatores vitæ monasticæ l. 3. p. 468. Neque istud solum iniquum & indignum est, quod Christi præceptis contraria docetis, verùm quod favorabilibus appellationibus vitia obducitis. Quippè Circensibus ludis & reliquis spectaculis interesse jugiter, urbanitatem & facetias vocatis: divitiis affluere, liberalitatem, gloriam amare, magnanimitatem: arrogantiam, confidentiam: prodigalitatem, clementiam: injustitiam, fortitudinem esse, asserentes. Tum verò quasi non hæc sufficiat decipula, virtutem quasi contrariis nominibus obnubitis, rusticitatem quidem pudicitiam vocantes: fortitudinem modestiam, imbecillitatemque justitiam, contemtumque fastus & gloriæ, servilis esse animi existimantes, malorumque tolerantiam, ignaviam & infirmitatem, tanquam profectò metuentes, ne si tandem veram & propriam harum rerum appellationem ab aliis audierint, effugiant ejusmodi perniciem filii. Neque enim parum confert ad evitationem mali, nudas ipsas & proprias vitiorum proferre appellationes: verùm tantum habet momenti & roboris ad eos, qui peccant, feriendos, ut plurimi nonnonquam turpissimis flagitiis insignes, cum id quod res sint se vocari audiunt, modestè ferre non possint, sed ut qui acerbissima sint perpessi, ita fæviunt atque efferantur.

Proprium id Tiberio fuit, referente Tacito l. 4. Annalium, scelera reperta priscis verbis obtegere. Et l. 2. facilem ad sensum Gallo, sub nominibus honestis confessio vitiorum & similitudo audientium dedit. Adjecerat & Tiberius non id tempus censuræ: nec si quid in moribus labaret, defuturum corrigendi auctorem.

Hac oratione, Deo adminiculante, ostendam, Pontificem Romanum esse ἄπιτρον, sine Petro, Petro dissimilem, Petroque contrarium: audite, judicate.

Bernhardus Bauhusius in Epigrammatis contendit p. 36. quemlibet Pontificem Romanum vocari posse Petrum:

Vos Batavi, vos Catholici, quibus impia Roma est,
Et meretrix Babylon, & Sodomæa Domus.
Tum vos Catholici, cum nox lux, candida nigra
Cœli dicentur Tartara, Disq; Deus.

Non,

Non, non, Catholicus, Batavi mihi credite, nemo est,
Quam Paulum nostrum qui putat esse Petrum.

1. Primatus Petri Christo ipsi repugnat : siquidem Christus Apostolis suis omnia manifestavit, quæ necessaria erant Joh. 15. v. 15. Omnia quæ audivi à Patre meo, ἐγνώρισα ὑμῖν, nota feci vobis: nusquam autem Apostolis primatum & Monarchiam Petri proposuit, imò Apostolis de primatu contendentibus & litigantibus; non dixit: tu Petre, proximus à me aut secundus eris, Princeps & Papa reliquorum Apostolorum : sed exertè loquitur : Principes gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur, vos autem non sic. Hinc Bernhardus lib 2. de consideratione p. 1227. planum est, Apostolo interdicitur dominatus, i ergo & tu, & tibi usurpare aude aut dominans Apostolatum, aut Apostolicus dominatum, planè ab alterutro prohiberis. Si utrumq; similiter habere volueris, *perdes utrumq;*.

S. Chrysostomus in opere imperfecto homil. 35. p. 400. Fructum humilitatis terrestris posuit primatum cœlestem, & primatus terrestris fructum posuit & confusionem cœlestem. Quicunq; ergò desiderat primatum in terra, inveniet confusionem in cœlo, ut jam inter servos Christi non sit de primatu certamen.

P. 901. Primatum Ecclesiasticum appetere neq; ratio est, neq; causa est, quia neq; justum est, neq; utile.

Tempore Apostolorum Ecclesiastica potestas omninò separata fuit à Politica.

In Synodo VII. Gregorius II. ad Leonem Isaurum: alia est, inquit Ecclesiasticarum constitutionum institutio, & alius sensus secularium, in administrationibus seculi. *P.* 364.

Utraque potestas habet distinctam dignitatem, distincta officia, distincta jura, distinctas leges, distinctos actus, distincta vincula, distinctos fines & terminos, quos neutri invadere licet.

Apud Spondanum ad annum Christi 1053 p. 823. Leo IX. gladius duplex in Ecclesia, sic vult munera eorum esse distincta, ut nec Imperatores attingant, quæ sunt Sacerdotum, nec Sacerdotes, quæ sunt Imperatorum.

Geistlich vnd weltlich/Bischoff vnd Kürtiß schicken sich nicht wol zusammen.

Nicephorus Gregoras de Arsenio Patriarcha p. 31. Quod ad virtutem

tutem & pietatis cultum attinebat, ille in parum à ſummis aberat, ſed uſu rerum & imperij adminiſtratione ne cum foſſore quidem conferendus. Namdivinarum rerum contemplatio & Reipublicæ adminiſtratio, haud ferè conjungi ſolent, atq; adeò optandũ eſt ne magna intereas pugna ut inter carnem & ſpiritum, & ſenſum ac mentem appareat. Mihi vero placet eum, qui ad principatum aſpirat, ex utraque contemperatum eſſe, ut in muſicis inſtrumentis fieri cernimus, neque enim ibi omnes cordæ æqualiter intenduntur; id enim ineptum & abſonum eſſet, ſed aliæ ad graviorem, aliæ ad acutiorem ſonum: aliæ plus minusve aſtrictæ, variam & concinnam efficiunt harmoniam. Qui enim ſoli divinarum rerum ſpeculationi eſt intentus, in montibus & ſpeluncis debet vivere, ut cujus mores à civili conſvetudine potius abhorreant. Qui vero morum civilitatem cum virtute conjunxit, & uſu variarum rerum perpolitus eſt, is populum ad res optimas & ſalutares facile deduxerit.

Regnum Chriſti non eſt de hoc mundo. Johan. 18. quod ferro & gladio non defenditur Luc. 22. Hinc pro ſe & Petro in ſignum impletionis legis divinæ ſolvit ſtaterem.

2. Ad hæc monarchia Apoſtolica ipſi Petro adverſatur. Petrus namque docuit, Chriſtum eſſe fundamentum Eccleſiæ, act. 4. ſeipſum non appellat Papam, aut Pontificem ſummum, ſed Sympresbyterum 1. Petri 5. neque unquam oſcula pedum permiſit, ſed Cornelium tam, act. 10.

Papa Romanus hac in parte Diocletiani eſt ſucceſſor, de quo Carolus Sigonius, de occidentali imperio l. 1. p. 29. Hanc inquit, tantam felicitatem tanquam proſperum fortunæ obſequium capere animo Diocletianus non potuit. Si quidem moderatione prorſus in ſuperbiam verſa, uſque eò inſolentiæ prodijt, ut ſe poſthac mortalitatis oblitus tanquam Deum adorari voluerit. Nam proijcere ſe homines humi venerabundos atque oſculum pedibus figere pati cæpit, & gemmas veſtibus calceiſque inſeruit, cum ante ipſum omnes Imperatores conſulari tantum ſalutatione contenti fuiſſent, & ſolam Chlamydem purpuream privato habitu adjeciſſent.

1. Cor. 3. Ephes. 5. Coloſſ. 1. 3. Præterea Monarchia Apoſtolica repugnat Apoſtolo Paulo: Paulus enim Chriſtum ſolum & unicum Eccleſiæ fundamentum, unicum ſummum ſacerdotem, Epheſ. 4. enumerat modos & formas Doctorum N. T. ſummo ſilentio præterit Monarchiam petrinam, imo exertè

rè asserit, se non esse inferiorem etiam summis Apostolis, 2. Cor. 11. & 12. se curare & providere toti Ecclesiæ quoditie, se ab Apostolo Petro nihil accepisse, Galat. 2. cui in faciem restitit. Hic Paulus par & æqualis fuit Petro ne dicam superior, cum Pauli vocatio Apostolica, illuminatio & officium excellentius quodammodo & Ecclesiæ utilius fuerit Petri vocatione.

4. Insuper Monarchia Apostolica adversatur cæteris etiam Apostolis, qui cum Petro Matthiam ad Apostolatum elegerunt, & in Synodo Hierosolymitana tam Jacobum, quàm Petrum respexerunt: imò Evangelista Lucas c. 15. v. 19. inquit, Jacobum dixisse, διὸ ἐγὼ κρίνω, quapropter *ego judico*.

Qui iudicat est judex.

Jacobus judicat.

Ergo Jacobus est judex.

5. Monarchia Apostolica Petrina Concilijs etiam adversatur, quæ vocata fuerè non primario à Pontificibus Romanis, sed ab Imperatoribus Romanis.

De Niceno I. ita loquitur Eusebius in vita Constantini lib. 3. cap. 6. pag. 361. Deinceps igitur Concilium generale, tanquam quendam Dei exercitum instruens, in unum locum coëgit, & Episcopos undique per literas honorificè scriptas, ut eò maturarent, accivit. ἵλ' ὅσων ἐπισκόπων ἀντῷ Θεοῦ φάλαγγα σύνοδον οἰκουμενικὴν συνεκρότει, σπεύδειν πάντα, κἀθ' ἵππους τοὺς ἐπισκόπους γράμμασι τιμητικοῖς προσκαλοῦμενος. Theodoret lib. 1. cap. 7. pag. 15. Imperator celebre illud Concilium cogit, & publicos asinos, mulas & mulos, quin etiam equos Episcopis & Comitibus suis ad iter faciendum utendos dat. CCCXVIII Episcopi ibi in unum convenerant, Episcopus autem Romanus propter ætatem admodum ingravescentem abfuit. ὁ φίλοθεος βασιλεύς.

Socrates lib. 5. cap. 8. pag. 681. Imperator nulla mora interposita Concilium Episcoporum ipsius fidem amplectentium convocat, μηδὲν ὁ βασιλεὺς ὑπερθέμενος σύνοδον ἐπισκόπων τῆς αὐτῆ πίστεως συγκαλεῖ.

Sozomenus lib. 1. cap. 16 Constantinus indicit Concilium urbis Bithyniæ, scribitque ad omnes Ecclesiarum Præsules, ut ad diem præstitutum adsint, συνεκάλεσε σύνοδον ἐις Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας, καὶ πανταχῆ τοῖς προεστῶσι τῶν ἐκκλησιῶν ἔγραψεν ἐις ῥητὴν ἡμέραν παρεῖναι.

Con-

Constantinopolitanum I. convocavit Theodosius senior.
Ephesinum I. Theodosius junior.
Chalcedonense itidem Theodosius.

Hinc Leo Epist. 9. Pietas vestra suggestioni ac supplicationi nostræ dignetur annuere, & intra Italiam jubeatis habere Episcopale Concilium.

Epist. 24. ad Theodosium. Omnes partium nostrarum Ecclesiæ, omnes mansuetudini vestræ cum gemitibus & lachrymis supplicant Sacerdotes, ut generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari.

Epist. 26. ad Pulcheriam scripsimus ad Principem de habendo intra Italiam Concilio, quod ut obtinere mereamur, pietas tua supplicationem nostram apud Clementissimum Principem dignetur asserere.

Augustanus Boicusque Tacitus *Marcus Velserus*, rerum Boicarum l. 5. p. 318. de Carolo Magno: Concilia, inquit, conventusq; cogere, regum nimirum apud Francos munus.

Quemadmodum olim potestas temporalis Româ Constantinopolin fuit translata: ita etiam spiritualis: sic enim refert *Anna Comnena*, Alexii Comneni Imperatoris filia, μετατεθείκασι τῶν σκήπτρων ἐκεῖθι ἐνθάδε εἰς τὴν ἡμετέραν βασιλίδα πόλιν καὶ δὴ καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς ἄλλης βασιλικῆς τάξεως μετατεθείκασι, καὶ ἡ τῶν θρόνων ἀρχιερατικὴ τάξις, καὶ δεδυνάσθαι οἱ ἀνέκαθεν βασιλεῖς τὰ πρεσβεῖα τῷ θρόνῳ κωνσταντινουπόλεως, καὶ μᾶλλον ἡ ἐν Καλχηδόνι σύνοδος εἰς πρωτεῖα τὴν Κωνσταντινουπόλεως ἀνεβίβασε μίαν, τὰς ἀνὰ τὴν οἰκουμένην διοικήσεις ἐπάρας ὑπὸ τοῦτον ἐποίησεν. Romano Imperio hinc ad regiam nostram urbem translato totoque regio ordine, translata etiam est sedes Archiepiscopalis, dederuntque superiores reges Primatum Sedi Constantinopolitanæ, inprimis verò Concilium Chalcedonense, quod in supremam Speculam Constantinopolitanum collocavit, illiq; totius Orbis terrarum administrationem commisit.

Imò in Concilio Chalcedonensi plus datum est Episcopo Constantinopolitano, quàm Romano potestatis: constitutus enim est judex omnium controversiarum, quæ inter Episcopos inciderint, adeò ut Græci dicunt, totum mundum Episcopo Constantinopolitano esse subjectum, quod Romano nunquam est concessum.

(Gra-

Gratianus Dist. 99. C. 3. primæ ſedis Epiſcopus non appelletur Princeps Sacerdotum vel ſummus ſacerdos, aut aliquid hujuſmodi, ſed tantùm primæ ſedis Epiſcopus, univerſalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur.

Gloſſa à Gregorio XIII. approbata rem ita decidit: Hæc eſt tertia pars Diſtinctionis, in qua dicitur quod Papa non debet vocari univerſalis. Johann. de Fant. Et: Epiſcopi in ſuis epiſtolis appellabant Patriarchas univerſales: quare prohibet Pelagius omnibus Epiſcopis, ut neminem de cætero appellent univerſalem: quia ſi unus appellatur univerſalis, cæteris honor debitus ſubtrahitur.

Monarcha Apoſtolicus à nullo judicari aut deponi poteſt.

Pontifex Romanus judicari & deponi poteſt.

Ergò Pontifex Romanus non eſt Monarcha Apoſtolicus.

Minorem probat D. Jacob Keller Tom. 1. p. 367. Fürs andere ſagt Nazianzenus, daß man dieſen/ der vom rechten Glauben abweicht/ vnd zum Ketzer wird/ nit für einen Biſchoff oder Prælaten/ ſondern für einen Feind der Kirchen erkennen ſol. Es iſt jhm alſo/ vnd wann ſolches auch in der Römiſchen kirchen geſchehe/ daß der Bapſt in offentliche Ketzerey fiel/ wehre die Kirch oder das Concilium befugt jhne abzuſetzen/ vnd der Kirchen ein anders Haupt zu ordnen.

Ex S. Anſelmo refert D. Henricus Caniſius Tom. 6. antiq. lection p. 221. Romanus, inquit, Pontifex, ut ſapientes norunt, *non modo deponi, ſed etiam* nullo Chriſtiano jure, *à quolibet poteſt judicari.*

Bellarminus de Romano Pontifice l. 2. c. 29. p. 269. Sicut licet reſiſtere Pontifici invadenti corpus, ita licet reſiſtere invadenti animas vel turbanti Rempub. & multò magis, ſi Eccleſiam deſtruere niteretur.

Idem Cardinalis ex eodem ore calidum & frigidum efflat: de Clericis l. 2. c. 17. p. 39. Si eligatur malus Pontifex, non eſt remedium ullum, non enim habet *ſuperiorem à quo deponi poſſit.*

Sereniſſima *Veneta Reſpublica* Catholica ita docet, in libro qui inſcribitur Conſiderationi ſupra le cenſure della Santità di Papa *Paulo V.* contra la ſereniſſima Repub. di Venetia 1606. p. 49. b. Nel'eſſempio di S. Pietro è unico ſe non foſſe ripreſo Cam d' haver la nudità del Padre Noe ſi potrebbe portare qui 23. Pontefici ſogetti à qualche imperfettioſine nelli coſtumi ſuoi privati, ma nella dottrina & governo &c. Poſſim hic circa 23. Pontifices recenſere, qui non in moribus tantum priva-

tis, verum etiam in doctrina & gubernatione ipsa enormiter erraverint,

Dist. 95. C. 5. Olim idem erat Presbyter qui & Episcopus. Et antequam Diaboli instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis, ego sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cephæ, communi presbyterorum consilio Ecclesiæ gubernabantur. Postquam verò unusquisque eos quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de presbyteris electus, superponeretur cæteris, ad quem omnis Ecclesiæ cura pertineret, & schismatum semina tollerentur: & paulò post. Sicut ergò Presbyteri sciunt se ex Ecclesiæ consuetudine ei qui sibi præpositus fuerit, esse subjectos: ita Episcopi nōverint, *Se magis consuetudine*, quàm dispensationis Dominicæ veritate presbyteris esse majores, & in commune debere Eccclesiam regere.

Dist. 21. c. 2. In N. T. Cæteri Apostoli cum Petro *pari consortio honorem & potestatem acceperunt*.

Dist. 99. cap. 4. nullus Patriarcharum universalitatis vocabulo unquam utatur. Quia si unus Patriarcha universalis dicitur, Patriacharum nomen cæteris derogatur. Sed absit hoc, absit à fidelis cujusque mente hoc sibi velle quempiam arripere, unde honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Et: Universalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur.

1. Divus Apostolus Petrus electionem describit per sanctificationem Spiritus, per obedientiam & aspersionem sangvinis Jesu Christi; & virtute DEI electos custodiri per fidem ad salutem. Papa Romanus dissentit. Nam apud Tannerum Tom. 1. Theol. Scholast. p. 861. Vasquez cupit ex prævisis meritis: Bellarminus autem excludit præscientiam fidei & operum à prædestinatione.

Discant Heterodoxi ab Hieronymo Osorio Episcopo Hispano, scribente de justitia lib. 9. p. 131. Quo in loco planè videmus, Deum in hominibus eligendis *fidem prævidisse*, in sceleratis autem perfidiam & & arrogantiam, contumaciſque animi pervicaciam.

2. S. Apostolus piorum electionem vocat hæreditatem immortalem, incontaminabilem & immarcessibilem. Romanus ἄπειρος non hæreditatem, sed *meritum* exigit; Censura enim Colonienſis p. 186. inquit de

de noſtro eſt beata illa æternitas *promerenda*, præſtandumque eſt aliquid *ex proprio*, ut bonum velimus.

Bellarminus de gratia & libero arbitrio l. 6. c. 11. p. 289. Cooperamur Deo non ſolum, ut adverſarij volunt, poſt juſtificationem, ſed etiam in ipſa juſtificatione & initio fidei.

Legenda Sanctorum in die Purificationis Mariæ.

im Winter Theil. p. 664.

DArnach kam Sanct Peter mit dem Schlüſſel vnd ſprach zu ihm/ O weh dir geitziger Bapſt/ dir ſtund des Himmels Thür offen/ die iſt dir nun verſperet worden. Da erſchrack der Bapſt gar ſehr/ vnd gieng zu einem Mann vnd ſagt ihm/ wie ihm geſchehen wäre/ vnd bat ihn/ daß er ihm rieth/ wie er thät. Da ſprach er/ iſt dir deß Himmels-Thür beſchloſſen/ ſo gehe zu dem Fenſter hinein/ das iſt vnſer Fraw/ dann es ſteht von jhr geſchrieben: Sie iſt des Himmels Fenſter worden. Da gieng der Bapſt in die Capellen/ vnd bat vnſer Fraw/ vnd kniet nieder/ vnd grüſſet ſie/ vnd lobet ſie ohn vnterlaß 4. Tag an einander. Da erſchien jhm vnſer liebe Fraw vnd ſprach zu ihm/ dein Arbeit iſt verlohren vnd vmbſonſt/ vnd ſprach/ das iſt mir leyd. Darnach fiel er aber 4. Tag für vnſer liebe Fraw/ vnd ruffet ſie mit groſſem Ernſt vnd mit Andacht an/ da erſchien jhm vnſer liebe Fraw aber/ vnd ſprach zu jhm/ ich erbarme mich nicht über dich: Da ſprach er wer biſtu? Da ſprach ſie/ ich bin Maria die Mutter der Barmhertzigkeit. Da ſprach er: Darumb daß du die Mutter der Barmhertzigkeit biſt/ ſo ſoltu dich über mich erbarmen: Thuſtu das nicht/ ſo verleurſtu deinen Nahmen: Da ſprach vnſer Fraw/ verliehr ich den Nahmen: ob ich mich nicht über dich erbarme? Da ſprach er ja: du verleureſt jhn fürwahr. Da ſprach vnſer liebe Fraw/ darumb daß ich meinen Nahmen nicht verlehre mit den Wercken/ ſo hab ich kein Sorg vmb des Himmels-Thür/ wann du kompſt zu dem Fenſter hinein/ daß ich ſelber perſönlich bin.

3. Petrus Apoſtolus non agnovit poſt hanc vitam ignem purgatorium, niſi gehennam.

Pontifex ἀντίχριστος poſt hanc vitam agnoſcit ignem purgatorium.

Ergo pontifex ἀντίχριστος non eſt Petrus Apoſtolus, & ſic diſſimilis Petro.

Nam D. Apostolus etiamsi cap. 7. v. 7. faciat mentionem πυρὸς δοκιμαζομένου, ignis probati, tamen ille ignis est in Ecclesia militante, in qua fideles afliguntur varijs experimentis. Similem locum D. Paulus inducit 1. Cor. 3. v. 15. si cujus opus exustum fuerit, damnum patietur, ipse verò salvus fiet οὕτως δὲ διὰ πυρός, sed sic tanquam per ignem.

An omnes animæ post hanc vitam ignibus probandæ sint?

Vide Velosillū in advertentiis. p. 247.

Ambrosius in Commentariis Psalterii consentire videtur Origeni dicenti: omnes, qui sunt, qui fuerunt, & qui futuri sunt homines, uno Christo demto, examinandos, & aliquo modo urendos igne conflagrationis mundanæ in die judicij. Origenes, Hieronymus, Hilarius, Basilius M. Lactantius Firmianus sunt ὁμόψηφοι.

Verùm D. Paulus loquitur de *quasi igni*, hoc est, de re quapiam, quæ igni quadantenus assimilatur, & proinde metaphoricè sic nominatur. Cum è converso purgatorij flammas non quasi ignem esse statuant Pontificii, sed ignem propriè sic dictum. Differit enim eo loco Apostolus de Doctoribus Ecclesiæ, quorum aliquos super fundamentum, quod est Jesus Christus, ait, superstruere aurum, argentum & lapides pretiosos, materiam nempe talem, quæ ignem ferre, & vim ejus superare queat, & hæc quidem per similitudinem. Ubi manifestum est, per aurum, argentum & gemmas intelligi sana & orthodoxa religionis Christianæ dogmata, quæ in die tentationis, judicij & examinis consistunt, & pro quibus fideliter traditis pii Doctores mercedem accipiunt. Deinde asserit, alios superstruere ligna, fœnum & stipulas, quæ ignem non ferunt, sed ab eodem, stuparum instar absumuntur. Ubi rursus evidens est, per ligna, fœnum & stipulas nihil aliud quàm erroneas opiniones intelligi, quæ tentationis & judicij ignem sustinere haud queant. Interim quia errores isti non evertunt fundamentum ipsum salutis, fit, ut deflagrantibus errorum stipulis Doctor ipse nihilominus salvetur, sed tanquam per ignem probationis, tentationis, examinis atq; judicii, in quo jacturam facit sui operis, & exædificati erroris, retento nihilominus per fidem Christo, & per Christum Jesum æterna salute.

4. Bellarminus de justificatione lib. 5. cap. 2. p. 397. κατὰ ἔργα, inquit, rectè vertitur, secundum meritum operum vel pro merito & dignitate operum. Quid enim est reddere, sicut opera merentur? Quare non solum

ſolùm vetus interpres Eccleſiaſtici, ſed etiam B. Hieronymus, qui trium linguarum peritiſſimus erat, Latinè reddere ſolet per vocem *meriti*, quod Hebræi vel Græci dicunt, juxta vel ſecundum opera, 1. Pet. 1. v. 17. κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, judicantem juxta cujusque opus, verum juxta & propter opera differunt. Prior phraſis pertinet ad rationem ſigni, & oſtendit Deum ſecundum teſtimonium operum, à poſteriori ſententiam laturum eſſe: poſterior importat cauſam aliquam meritoriam. Hinc Spiritus ſanctus non aſſerit, Deum unicuique διὰ τὰ ἔργα propter opera, ſed κατὰ τὰ ἔργα juxta opera redditurum. *Pſal. 61. 62. Matth. 17. Rom. 2. 2. Cor. 5. Apoc. 2. & 22.*

5. D. Petrus exertè ſcribit, nos non caducis rebus, velut argento & auro fuiſſe redemtos, ſed pretioſo ſanguine agni immaculati & incontaminati Chriſti. Pontifex Romanus ἄκυρος, indulgentias lucroſas maximè urget & urſit. Hieronymus Oſorius de religione lib. 3. p. 286. *Si aliquando* in tam multis ſeculis aliqua ſacrorum nundinatio fuit, eam minimè S. Eccleſia comprobat, ſed tanquam deteſtabilem peſtem à Chriſtianæ Reipub. finibus avertit.

Pag. 299. Illæ deinde (nundinationes) Si aliquando fuerunt, funditùs ſublatæ ſunt.

Franciſcus Guicciardinus in Leone X. p. 489. Ut autem hęc in Germania denuò excitarentur, occaſionem dederat Pontificatus autoritas, qua *Leo nimis licenter abutebatur*, qui in iis, quas Indulgentias vocat, quæ à Pontificibus in Sacerdotijs & aliis ſacris rebus concedi ſolent, Laurentii Puccii Quatuor Sanctorum Cardinalis conſilium ſecutus, nullo temporum & locorum habito delectu, per univerſum orbem ampliſſima privilegia, quibus non modo vivis delictorum veniam conſequendi, ſed & *defunctorum animas*, ejus ignis, in quo delicta expiari dicuntur, pœnis eximendi facultatem pollicebatur, promulgarat: quæ, quia pecuniæ tantum à mortalibus extorquendæ gratia concedi notum erat, & à quæſtoribus huic negotio præfectis impudenter adminiſtrabantur, magnã plerisque in locis indignationem offenſionemq; concitarunt, & præſertim in Germania, ut à multis ex ejus miniſtris hujuſmodi mortuos pœnis liberandi facultas *parvo pretio vendi*, vel in cauponum tabernis aleæ ſubjici cernebantur. Quàm indignationem auxit, quod Pontifex, qui ob naturæ ſuæ facilitatem, multis in rebus, parva cum majeſtate Pontificio munere fungebatur, multarum Germaniæ partium, ex hujusmodi venia exactionum emolumentum Magdalenæ ſorori ſuæ

dono dederat, quæ cum Aremboldum Episcopum ejus muneris, quod per summam avaritiam & extorsionem exercebat, dignum ministrum huic exactioni præfecisset, & per totam Germaniam eam pecuniam, quæ extorqueretur, non ad Pontificem, sacrumvé ærarium, unde fortasse, ut aliqua ejus pars in bonos usos converteretur, fieri potuisset, deferri, sed ad *mulieris cupiditatem explendam* destinatam esse, fama loqueretur, non modò eam exactionem & ministros ad eam delegatos, verum etiam ejus, qui tam inconsultè ea concedebat, nomen autoritatemque detestandam reddiderit, qua occasione ampla Lutherus hæc contemnere, & in his Pontificis autoritatem accusare: cumque in hac causa populorum auribus grata, magnus auditorum numerus accurreret, Pontificis autoritatem indies magis convellere cæpit.

Der Bapst ist kein Kauffmann / daß er mit jhm marcken laß. Pius II. Æneas Silvius dictus l. 2. pag. 64. quibus responsum est, Pium haudquaquam mercatorem esse, qui multa petat, ut vel pauca reportet.

M. Antonius de Dominis l. 7. c. 10. p. 197. Lutherus primus reformator, inquit Bellarminus, fuit superbus, & ex superbia cæpit novam doctrinam docere. Etiam tempore Apostolorum quidam prædicabant Christum, ex æmulatione & invidia, quoniam prædicationem Paulus laudat, & approbat, dummodo Christus prædicetur. Est verò proprium divinæ providentiæ, ut ex malis initiis bonus finis colligatur. Injuria facta Monachis Augustinianis circa Indulgentiarum publicationem & pecuniæ per Indulgentias conquisitæ collectionem iram & zelum suscitavit in Luthero, ira deinde hæc, divina operante gratia, oculos ei paulatim ad grandia aperuit, & Reformationem operata est.

6. Potiorem esse autoritatem verbi divini, quàm Ecclesiæ, statuit D. Petrus. Verbum Dei est semen, ex quo nascitur Ecclesia.

Pontifex Romanus ἀντιτυπεῖ contendit, Ecclesiam habere potiorem autoritatem verbo divino, imò verbum ἄγραφον, pari pietatis affectu cum S. Scriptura recipiendum esse.

7. Si Ecclesia est domus spiritualis, erit invisibilis. Illud est: hoc ergò οὐκ ἀντίφασις ἐστιν.

Nulla domus spiritualis est visibilis.
Ecclesia Catholica est domus spiritualis,
Ergò Ecclesia Catholica non est visibilis.

8. Divo

8. Divo Petro λίθος ἀκρογωνιαῖος, lapis angularis est solus Christus, ex Esaia.

Pontifici Romano lapis angularis non est Christus. Ergò Pontifex non est Petrus, sed Petro dissimilis & contrarius.

Bellarminus in præfatione librorum de summo Pontifice p. 191. aliter loquitur. Est igitur Petri sedes, lapis probatus, angularis, pretiosus, in fundamento fundatus, & id quidem *nobis*.

Fundamentum Ecclesiæ etiam fuit in V. T.

Sedes Petri non fuit in V. T.

Ergò sedes Petri non est fundamentum Ecclesiæ.

Quandoquidem ô miseri, vobis oracula sordent,
Nec vestras terrent exempla tot edita mentes,
Iamq́, nihil multis profecimus hactenus annis,
Frustra moliti super ardua culta Sionis
Mansuram nobis per secula condere sedem:
Ecce ego præclaræ molis fundator & auctor,
Iam populis lapidem transmittam rite politum,
Insignem, solidum, stabilem, teretemq́,, nec ulla
Parte sui scabrum, sed ferro acieq́, probatum:
Hic operis columen, fundamentumq́, basisq́,
Regifici, totum structuræ corpus, utrumque
Maceriem amplexus, vinclis conjunget ahenis,
Quæ vis nulla noti, vis ævi nulla resolvet.

9. D. Petrus vocavit totam Ecclesiam militantem non solos Episcopos, aut ministros Ecclesiæ, genus electum, regale sacerdotium, gentem sanctam, populum qui in lucrum accessit.

Pontifex Romanus ab his epithetis abstinet.

Quocirca jure ἄναξ vocari potest.

Alioqui nomina *Regis & Sacerdotis* metaphoricè sumuntur, non propriè, & de omnibus Judæis apud Mosen, & de omnibus Christianis apud S. Petrum & *S.* Johannem proferuntur. Deinde Moses dicit Exod. 19. Vos eritis mihi regnum sacerdotale & gens sancta. Petrus, *vos estis* sacerdotium regale: & Johannes fecit nos regnum & sacerdotes, *Reges sumus*, quia in nobis regnamus: *Sacerdotes* sumus; quia nosmet

ut

ut hostias spirituales Deo offerimus: non dicit, vos habetis inter vos sacerdotium regale, sed, vos estis sacerdotium regale & gens sancta: at populus gens sancta erat, quid ni etiam & populus sacerdotium regale metaphoricè sunt?

Denique Petrus dicit *vos estis*, non dicit, ego sum qui solus superior judex, qui eos in ordinem cogere possum, &, si nolint, eos regnis & dominiis privare: attamen successores Petri (imò Gregorii VII.) hoc jus regum deponendorum sibi solis vendicant.

10. Successores Petri Romanis Imperatoribus in temporalibus fuerunt subjecti.

Pontifex Romanus Romanis Imperatoribus non est subjectus.

Ergò Pontifex Romanus non est successor Petri.

Subditi estote cuivis humanæ creaturæ propter Dominum sive regi tanquam præcellenti, sive præsidibus.

Bellarminus de anno Iubilæo p. 275. Nihil aliud, ait, Petrum significare, nisi debere omnes homines suis legitimis superioribus subditos esse, eisque debitam obedientiam exhibere.

11. An Pontifices Romani verè credant descensum Christi ad inferos, adhuc sub judice lis est.

Tom. 1. Concil. Vatican. p. 136. ex Cyrillo. Quemadmodum unigenitus cum iis, qui in corporibus suis adhuc degebant, versatus est in corpore: ita spiritibus, qui apud inferos tenebantur, animam mente & ratione præditam sibi conjunctam habentibus, concionatus est.

Durandus negavit descensum Christi ad inferos, referente Rutilio Benzonio de Iubilæo p. 270.

Origenes contra Celsum l. 2. p. 87. profectus ad inferos, cum animabus habuit colloquia, cum converteret etiam ex illis, quotquot essent dociles.

Iohannes Picus Mirandula quæst. 1. Christum effectualiter tantum, non præsentialiter fuisse in inferno.

In actis Concilii Ephesini p. 348. Cum qua anima & ipse quoque ad inferos descendit, iisque qui in carcere erant, spiritibus resurrectionem prædicavit, libertatemque & redemtionem impertivit.

D. Adam Tanner Theol. Scholast. part. 4. p. 630. Quamvis locus hic obscurus sit, ejusque adeò variæ sint apud D. Thomam quæstiones, communis tamen & verior interpretatio est, D. Petrum loqui de animabus

bus Patrum in limbo eorum, qui cum Noë arcam fabricaret, ejus prædicationi & comminationi de futuro diluvio credere noluerunt, donec pœnam diluvii reipsa experti, pœnitentia de peccatis præteritis habita, in eodem diluvio submersi perierunt. Quod exemplum D. Petrus afferre voluit ad spem fidelium eò magis roborandam, futurum ut omnes justi, quantumus carne mortificati, aliquando per Christi gratiam, resurrectionis gaudium consequantur.

Cæterùm inobedientes & incredulos Christus prædicando non liberavit ex inferno. Tales autem illi fuerunt, de quibus Petrus locutus est. Ergò illos non liberavit ex inferno. Vocat enim eos ἀπειθήσαντας. Denique verbum Græcum κηρύσσειν, vel κήρυξις non semper lætum nuncium significat, vel vocem Evangelicam, sed interdum etiam legalem, severam, & generaliter prædicare, Luc. 24. & prædicari κηρυχθῆναι, in nomine ejus pœnitentiam & remissionem peccatorum in omnes gentes.

Act. 15. v. 21. Moses enim à temporibus antiquis habet in singulis civitatibus, qui eum prædicent, κηρύσσοντας αὐτὸν.

Rom. 3. v. 21. Qui prædicas, non furandum, furaris. ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν.

12. Omnis Idololatria D. Petro est illicita.

Hoc negat Gregorius de Valentia, de Idololatria l. 2. c. 7. p. 718. Neq; absurdè profectò putaveris B. Petrum insinuavisse cultum aliquem simulachrorum (nempe sacrarum imaginum) rectum esse, cum fideles nominatim ab *illicitis* Idolorum cultibus deterrere voluit. Quid enim attinebat ita determinatè cultus simulachrorũ illicitos notare, si omninò nullos simulachrorum cultus licitos esse censuisset?

13. Charitas operit multitudinem delictorum, 1. Petri 4 v. 5. Non propriorum in conspectu Dei coram tribunali supremi Judicis, sed proximi coram hominibus. Non ergò de Justificatione hîc sermo est, sed potius charitatis natura describitur, ut sensus sit, sicut hi, qui odio adversus se invicem flagrant, ex occasione rixarum quisque alterius peccata in publicum proferre gaudet: ita ii, qui sese diligunt, pallio charitatis nævos tegunt, ne tum confusione & damno proximi propalentur.

14. D. Petrus divinum honorem à Cornelio oblatum aversatus est, Act. 10.

Papa Romanus hac in re non æmulatus est B. Petrum.

Quocirca.

1516. Nam in ceremoniis Romanæ Ecclesiæ Venetiis excusis p.120. hoc acroama legitur: Pontifex Romanus nemini omninò mortalium reverentiam facit, assurgendo manifestè, aut caput inclinando aut detegendo. Et hoc non ex officio, sed ex laudabili humanitate.

Cerem.l.1.c.4.p.56. Cæsar tenet stapham, quoad Pontifex equum ascenderit, & deinceps accepto freno per aliquot passus, ducit equum Pontificis.

Claudius Espeneæus Theologus Gallus Catholicus tract.2.p.72. b. Verùm ingenuos homines, nec quosvis, sed & Principes atque adeò Monarchas ad oscula non pedum sed calceorum non admittunt, sed invitant, ne dicam *quodammodo compellunt*, ut ne hac adoratione, vel videntibus audientibusque referant, vel imitandos sibi proponant magnos illos Reges & Satrapas Persarum, aut profanos priscæ Romæ sacerdotes & Cæsares eosque pessimos, sed apostolicam potius sequantur mansuetudinem, qua princeps Apostolorum Petrus Cornelium, primitias gentium, procidentem ad pedes & adorantem erexit, dicens, surge & ego ipse homo sum.

15. Denique Papa Romanus à Missa D. Petri longissimè recessit.

Quæ & qualis autem fuerit Missa Petri docet non tantum Gregorius I. & Platina, sed & Martyrologium seu *Viola* sanctorum. Cathedra
C.11. S. Petri Apostoli ab Ecclesia festivè recolitur, quia tunc B. Petrus Apostolus apud Antiochiam in cathedrali honore sublimatus fuisse perhibetur, ubi primam Missam publicè celebravit, *dicendo solummodo* Pater noster.

Gregorius M. Tom.4. epist.64.p.276. Orationem Dominicam idcirco mox post precem dicimus, quia mos Apostolorum fuit ut ad ipsam solummodò orationem, oblationis hostiam consecrarent.

Platina in Sixto I. nuda primò hæc erant, & omnia simpliciter tractabantur.

Gabriel Bareleta ordinis Dominicani Monachus serm.50.p.110.b. Petrus suam primam Missam celebravit Antiochiæ, & huic Missæ Christi adjunxit Orationem Dominicam, id est Pater noster cum forma consecrationis.

Friderich von Lautzieron/deß Kayſers Sigiſmundi Rath/in ſeiner Chronick/

Chronick/zu Augspurg getruckt 1476. schreibt also: Petrus der H. Zwölffbott/besaß den Priesterlichen Stuhl in Osten-Landen das ist zu Jerusalem/und darinnen 4. Jahr/und sprach da sein erste Meß/zu deß Zeiten war die Meß nur das Pater noster und die fünff Wort/zu dem H. Sacrament gehörend.

Hinc D. Luther concludit tom. 1. Jenensi pag. 330. Je näher nun unser Meß der ersten Meß Christi sind/je besser sie ohne Zweiffel sind/und je weiter darvon/je fährlicher.

PAPA ROMANUS Grammaticus.

Gregorius M. Tom. 1. præfat. in Job. c. 5. p. 8.

Indignum vehementer existimo, ut verba cœlestis oraculi rest[illegible] sub regulis Donati.

IUlius Capitulinus de Imperatore Pertinace refert, eum ante culmen Imperii fuisse Grammaticum, artesque liberales in ludo professum fuisse. Magna verò laus est sapienti viro digna. Aristoteles enim de Repub. l. 10. inquit: rectè dictum fuit non prius hominum generi malorum modum finemque statutum iri, neque felicitatem publicè aut privatim eis affore, quàm cum aut Philosophi regnarent, aut qui reges nunc numerantur, & Dynastæ, philosophiæ studia plenè & ingenuè celebrarent, atque in horum cætibus excoluerint, inque uno contenserint, facultas civilis & philosophia. *p. 213.*

Cicero de divinatione l. 1. p. 370. Nec quisquam Rex Persarum potest esse, qui non ante Magorum disciplinam scientiamque perceperit.

Quid enim est Plato, quid Moses Atticè loquens, teste Clemente Alexandrino Strom. l. 1. p. 251. ὥσπερ ὁ στρατηγὸς τοῦ στρατοπέδου, οὕτω λόγος μὲν παιδείας ἡγεμὼν ἐστὶ τοῦ βίου: Quemadmodum Imperator sui est servator exercitus: ita etiam Eloquentia, quæ sapientiæ conjuncta sit, humanæ est vitæ gubernatrix.

Aristoteles ipse, teste Æliano l. 3. p. 70. Iuvenem Alexandrum philosophiæ præceptis imbuit. Et Lysias Pythagoræ discipulus, Epaminondam instituit. Si quis igitur nihil rerum agere philosophos dicit, in- *Rhet. l. 2. c. 23.*

considerate facit & stulte. Nam ego ipsorum otium & sollicitudinis studium lubentissimo animo amplecterer. Et Thebis referente Aristotele simul ac præsides Philosophi electi sunt, etiam felix fuit civitas, εὐδαιμονεστάτη πόλις: Inter artes autem liberales, Grammatica primum obtinet locum, quæ fundamentum jacit artium & scientiarum.

Videamus ergò an Papa Romanus, & qualis sit Grammaticus? Audite & judicate.

Quanquam autem Papa Romanus judicium sibi sumit & potestatem se habere jactat de omnibus rebus judicandi, quæ in cœlo terraque fiunt (Bonifacius enim VIII. olim dixerat: ego sum Papa & Cæsar, potestatem habeo in cœlo & in terra) atque ita verba Donati Oraculis Romanorum non subesse sentit: tamen uti apud Lacedæmonios plus valebant Leges quàm Reges: ita etiam Papa novam Grammaticam, Latinæ linguæ contrariam cudere non potest: siquidem verba τῇ θέσει valent, non τῇ φύσει.

David Kimchi: Qui studet legis divinæ scientiam compatare, neque discit fundamentum Grammaticæ, eamque non intelligit, similis est aratori, qui agit boves & in manu ejus nulla est virga aut stimulus aculeatus.

Distribuemus Papæ Grammaticam in Mosen, in Prophetas & in Psalmos.

Papa in Mose Grammaticam graviter violat.

Geneseos enim tertio v. 15. ita citat Mosen: inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius, *ipsa* conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus.

Pronomen Hebraicum masculinum הוּא *Hu*, fœmininum autem הִיא *Hi* per Hirik. Atqui hic ponitur הוּא. Ergò ad masculinum זֶרַע semen est referendum, & non ad fœmininum אִשָּׁה *ischa* mulier.

2. In manuscutino legunt omnes Veteres Interpretes.

Nam Onkelos, Paraphrastes Chaldæus itidem habet הוּא ipse, in masculino.

3. Eodem modo Ionathan & Hierosolymitanum Targum habent masculinum נִבְעֵי & נִבְעֵא.

4. Et cæteri omnes Commentatores Hebræi Rabbi Salomo, Rabbi Abenezra, R. Kimchi, R. Bachai Ramban, &c.

5. Sic

5. Sic quoque Græci Interpretes habent αὐτὸς ipſe, licet nomen generis neutri σπέρμα præceſſerit.

6. Sequitur in Hebræo verbum maſculini generis יְשׁוּפְךָ Jeſchufecha, ipſe conteret te: verba autem maſculina cum nominibus maſculinis conſtrui, in trivijs notum eſt: alias in fœminino dicendum fuiſſet תְּשׁוּפְךָ theſchufecha.

7. Ac ne ulla remula ſuperſit impudentiæ, præter hæc omnia ſequitur affixum maſculini generis in voce תְּשׁוּפֶנּוּ theſchufenno, conteres eum, cum aliàs in fœminino dicendum fuiſſet תְּשׁוּפֶנָּה theſchufenna conteres eam, ut Hebrææ linguæ periti norunt.

Hoc argumentum ipſis inferorum portis invictum ſtat & inconcuſſum.

Philo inter Scriptores Eccleſiaſticos ab Hieronymo relatus, hac de re ita differit l. 2. Allegoriarum, τοῦτό σε τηρήσει τὴν κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν· τῇ μὲν φωνῇ βαρβαρισμός ἐστι, τῷ δὲ σημαινομένῳ καλόν. θαυμαστὸν γάρ· ὀφείλεται περὶ τῆς γυναικὸς, ἡ δὲ γυνὴ αὐτὸς οὐκ ἔστι, ἀλλ' αὐτή. τί οὖν λεκτέον; ἀπὸ τοῦ περὶ τῆς γυναικὸς λόγου μετελήλυθεν ἐπὶ τὸ σπέρμα καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς. Quod autem dicitur, ipſe ſervabit caput tuum, & tu ſervabis calcaneum ejus, in verbis barbariſmum habet, in ſenſu benedictum eſt. Quomodo? Reliquum reddendum eſt de muliere, mulier autem ipſe non eſt, ſed ipſa. Quid igitur dicendum? à ſermone de muliere tranſitionem fecit ad ſemen ejus & principium.

Iohannes Driedo lib. 3. cap. 4 pag. 127. Codices qui ſecundum veritatem Hebræam dicuntur correcti, habent in neutro genere ipſum, ſc ilicet mulieris ſemen, utpote Chriſtus, conteret caput tuum.

Auguſtinus Steuchus p. 98. *ipſum* conteret tibi caput.

Non refertur itaque ad mulierem, ſed ad ejus ſemen, qua interpretatione plerique decepti malam expoſitionem invexerunt in hunc locum. Et quoniã ſunt, qui, quod hic dicitur, accommodent ad Jeſum Chriſtum, qui ex ſemine Evæ natus ſit, contriveritque caput ſerpentis, vides quàm juventur hi, qui Hebraica, ut ſe habent, legantur.

Hieronymus lib. 1. Epiſt. 27. p. 173. Vav quippe ſermo Hebraicus, ut te docente, didici, non Mariam matrem Domini, hoc eſt αὐτὴν, ſed ipſum, id eſt, αὐτὸν ſignificat.

Ipſe legit Petrus Chryſologus ſerm. 174. p. 272.

Theophylus Antiochenus lib. 2. p. 99. apud Juſtin. Martyrem, αὐτὸς σε τηρήσει τὴν κεφαλὴν: ipſe conteret tibi caput.

Isicerus Peluſiota l. 1. epiſt. 426. Illud Mulieris ſemen, quod Deus inimicum & infeſtum ſerpenti eſſe jubet, Dominus noſter Jeſus eſt. Nam ipſe mulieris ſemen, ſolus ex ea ortus eſt: ſic nempe ut nec viri ſemen intercesſerit, nec caſtitati quidquam decesſerit.

Leo 1. ſerm. 2. in Nativ. p. 29. b. denunciant ſerpenti futurum ſemen mulieris quod noxij capitis elationem in ſua virtute conteret, Chriſtum ſcilicet in carne venturum Deum hominemque ſignans.

Adamus Sasbout in Homilijs p. 239. ex Ordine Minorum: quos (LXX. Interpretes) cum libenter imitetur Hieronymus, puto & ipſum ad eundem modũ reddidiſſe Hu הוא Hebraicum, licet reclament codices, qui hodie in manibus ſunt, qui conſtanter in fœminino legunt *ipſa* conteret caput tuum, ſed depravatos eſſe, facilè colligere eſt ex quęſtionibus Hebraicis, quas in Geneſin edidit. Cum præpoſuiſſet ibi Hieronymus editionem Septuaginta, ipſe ſervabit caput tuum, melius inquit, in Hebræo habetur, ipſe conteret caput tuum:

Idem *Sasbout* p. 72. Ipſum (pertinet enim juxta Hebraicam veritatem ad ſemen) conteret caput tuum.

Pag. 161. Ipſe conteret caput tuum., hoc ſemen eſt Emanuel, qui hic de virgine naſciturus promittitur. Hu legunt Biblia Hiſpanica Complutenſia Franciſci Ximenij Cardinalis publicata vivo Luthero, Biblia Regia Philippi II. Regis Hiſpaniæ juſſu edita Antverpiæ.

Item Græca, Venetã, Aldina, Gallica Græca Roberti Stephani.

Ipſe legit Carafa Cardinalis, Corrector Bibliorum Græcorum, Romæ impreſſorum.

Ipſum legit Iſidorus Clarius, Epiſcopus Italus, in Biblijs Venetijs 1577. excuſis hisce verbis: ipſum ſemen mulieris, Chriſtus Dominus, contrivit caput ſerpentis, hoc eſt Regnum peccati: ipſe verò ſerpens non caput, ſed calcaneum contriturus in Chriſto humanitatem deſævijt.

Bibliotheca Patrum Tom. 10. *Arnoldus Abbas* bonæ vallis, de dicto Chriſti, Mulier ecce filius tuus p. 794. Nimirum in tabernaculo illo duo videns altaria, aliud in pectore Mariæ, aliud in corpore Chriſti: Chriſtus carnem, Maria immolabat animam. Optabat quidem ipſa ad ſangvinem animæ & carnis ſuæ addere ſangvinem, & elevatis in cruce manibus celebrare cum filio ſacrificium veſpertinum, & cum Domino Jeſu (corporali morte) redemtionis noſtræ conſummare myſterium. Sed *hoc ſolus*

ſum-

mi sacerdotis Privilegium erat, ut de sangvine munus intra sancta inferret: nec poterat ei concors hæc esse cum aliquo dignitas & in reportatione hominis, nulli angelo, homini cum eo fuit, aut esse potuit communis autoritas.

Ambrosius de Instit. Virginis cap.7.p.164. Christi passio *Adjutore* non eguit.

Bernhardus Tom.1.p.171.serm.3.de 5.processionis diebus. Ea nimirum hostia, *sicut sola prodesse potuit, sic sola sufficit* : nec Christum decuit simul & Petrum, aut Jacobum & Johannem pro salute omnium *pati*.

Bonus Grammaticus genus suo verbo generico relinquit. Papa (in vulgata versione) genus suo verbo generico non relinquit. Ex Hu enim facit Hi.

Ergo Papa (in Vulgata versione) non est bonus Grammaticus.

Æneas Silvius (epist.130. p.228.) in disputatione cum Hussitis Thaboritis, urgentibus verba imperativi modi, *Edite, bibite, hoc facite &c.* respondet: fateor, inquit, sic locutos, ut dicis, Evangelistas, neque verbis Pauli quidquam demo. Non tamen idcirco esse præceptum intelligo, sub specie panis & vini communicari plebes. Nam verba, quæ retulisti, non omnibus fidelibus, sed Apostolis solùm dicta fuerunt. Et non mandat illic Paulus, sed Domini mandatum refert, & rem gestam, & quomodo sacramentum instituerit Dominus, exponit. Cumque nullus Evangelistarum verba illa: Hoc facite in meam commemorationem, post communionem calicis ponat, notandum est, quomodo Paulus loquatur.

Omnia mandata apud Grammaticos bonos habent verba imperandi.

Sed apud Papam verba imperandi non habent mandatum, ex Silvio.

Ergò Papa non est bonus Grammaticus.

De Missa.

UT Papa probet, Missam tanquam ἀκρίτως, adducit locum Deut.16. v.10. Et celebrabis diem festum hebdomadacium Domino Deo tuo.

En habes, Lutherane, Missę vocabulum, clamat Papicola.

Sed videamus, quàm verè, quàm sincerè. Quàm verum enim est, quod Durandus scribit l.4. rational. Missam celebratam fuisse Hebrai-

cè

cè plusquam centum annis à tempore Apostolorum usque ad tempora Adriani Imperatoris, quo tempore Græcè celebrari cæperit; tam verum quoque est, Missam esse Hebræam hanc dictionem, quæ dicto Deu- משרת teronomij loco habetur. Licet enim similitudo quædam inter utramq; sit v oculam, si sonum respicias. Illa tamen non sufficit, si desit rei similitudo & ratio originis, alias quidvis ex quovis fingere liceret. Similitudo rei nulla est. Nam Missa Mosaica quid aliud, quam oblatio facta à singulis è populo Judaico, dū quilibet in f sto Pentecostes pro sua abundantia primitias seu panes de novis fructibus Deo obtulit. Illa ergo oblatio nō fuit sacrificium, quale Missam suam Romani statuunt. Missa enim Pontificia sacrificium fingitur, in quo offerri dicunt corpus Christi, pro peccatis vivorum & mortuorum, pro pœnis in purgatorio luendis, solo sacrificulo communicante de pane benedicto, dum reliquus interim populus otiosè adstat, & drama illud Missaticum spectat.

Deinde Missa Mosaica non à solis sacerdotibus oblata, sed à singulis è populo: at Missaticum Papistarum sacrificium à nullo unquam laico offerri potest, sed à solis sacrificulis.

Nulla ergo prorsus inter Mosaicam & Papistarum Missam convenientia. Rectius facerent Romani, si à Chaldaica nominis hujus significatione Missam suam derivarent. משרה sufficientia enim Papistarum est ex Missa, quæ una & potissima quæstura regni Pontificij est cauponatio & nundinatio privatarum Missarum.

De voto perpetuo Virginitatis.

JEphthæ filiam fuisse Monacham factam Papa evincere conatur ex c 11. Judicum, apud Claudium Espencæum de Continentia p. 417. 418. LXX. δεηθῆναι τὸν δυγατέρα, להנות.

Verum Clarissimus Meyerus part. 1 p. 312 314 asserit nunquam probari posse, neque ex scripturis neque ex idoneis scriptoribus alijs, votum perpetuæ virginitatis in populo Dei usu receptum fuisse.

Hieronymus Tom. 2. p. 37. à plerisque Hebræorum reprehenditur pater voti temerarij.

Prosper Aquitanicus cap. 20. pag. 34. Quæritur fortasse, cur non ei præceperit DEUS, parcere debere unicæ Filiæ sicut Abrahæ unico jussit ut parceret Filio, nascitur que illa famosa & ad solvendum difficilis quæstio, quam revelante Domino, hoc modo persolvam, primo quod dominus non poposcerat à Jephte, tentando eum, sicut ab Abra-

Abraham, sed hic sponte vovit, non, ut dixi, tentatus à Deo, sed ipse quodammodo tentans Deum. Secundo dignum fuit, ut non taxata victima canem vel subjugale, aut quod libet aliud dignum pecus sibi primitùs occurrens, ut promiserat immolare. Quia ergo non tentatus tentare voluit Deus, hoc ei occurrit, quod probaret virtutem, votum & animum promittentis. Sed hunc Jephte Paulus Apostolus in epistola ad Hebræos c.11. inter cæteros fide plenos ex hoc ipso operatum dicit fuisse justitiam &c.

Augustinus Quæst. ex. V. T. quæst 43. p.515. Homo facinorosus & improvidus, Jephte, stulta devotione munus Deo promisit, dicens, quicquid mihi redeunti à æde occurrit ante ostia domus meæ hoc offerã Deo. Numquid coactus devovit, aut nũquid intellexit, quomodo deberet justũ facere. Quid enim si canis illi aut asinus illi occurrisset, quod domin° offerri prohibuit, aut si filius alienus, aut si uxor in dolore alieno exultans redderet votum? Idcircò improvidæ menti, quod in alienam perniciem devoverat, in illum ipsum judicio divino retortum est, & usque adeò insensatus fuit Jephte, ut nec postea stultè se devovisse cognosceret, ut errore ejus, qui ab ipso cæperat, per ipsum emendaretur, intelligere enim debuit, Deum non tali sacrificio delectari, & rogare pro stultitia sua, & aliud offerre, quod contra legem non esset, sed fidelem se præstitit, factus parricidã, cum constet, fidem stultam non solùm minimò prodesse, sed obesse. Tom. 4.

Iustinus Martyr Quest 99. p.454. & 455. Permisit Deus illam in sacrificio victimam offerri, non quod humano delectaretur sangvine, verũ ut homines posteri documentum haberent, ne unquam vota sua D E O *ἀφθόνως* infinitè nuncuparent.

De Invocatione Sanctorum

PRiori libro Paralipomenon c. 21. v. 12. allatæ sunt ei (Joramo) literæ ab Elia Prophe ta.

Papa ita concludit per Jeremiam Drexelium in Trismegisto lib. 2. c.1.§.2.p.155. Cur ergo cœlites, qui omnigena felicitate circũferunt, ea nesciant, quæ ad ipsos spectant, quæque ab ipsis sciri cupiunt, qui opera illorum implorant? Elias Clarissimus Hebræor ũvates, jam in sublimem curru igneo fuerat evectus, & tamen quid Joramo, regi eventurum esset,

regi eventurum esset, cognovit; & ad eum super futuro statu literas scripsit.

D. Georg Wittwelter in Oeconomico Catholico ingenuè fatetur, sanctos in cœlis *etiam nostras in cœlis cogitationes* nosse pag. 281. & 759.

Idem pag. 701. asserit, Sanctos agnoscere preces nostras, confessionem nostram & invocationem.

Cæterum ad literas Eliæ respondit P. Cosmas Salhauser Soc. Jes. Disputant autores, quales hæ literæ? Inprimis constat ex Chronologia, minimum 7. aut 9. annos post raptum Eliam datas. Ergò putant aliqui, illas scriptas, non ab Elia rapto, sed alio quodam ignoto propheta, ejusdem tamen nominis, & adhuc vivo. Sed improbabilis hæc opinio, & hoc sensu argumentum Drexelii nihil concluderet: Hebræorum antiquissima traditio est, has literas ab Elia jam rapto per angelum aut alium prophetam missas. Sunt alii qui putant eas scriptas ab Elia ante raptum, sed postea primum Joramo traditas post 7. aut 9. annos rapti Eliæ. Hanc sententiam simul cum Hebræa traditione sequitur Drexelius & inde Theologicè insinuat invocationem Sanctorum. Argumenti vis hæc est: si Elias (sive ante sive post raptum) in lumine prophetico potuit cognoscere statum Jorami longè post futurum, ut ex literis illius patet, multo magis possunt Sancti in lumine gloriæ statum vitæ nostræ cognoscere, ideoque sunt invocandi contra hæreticos, qui dicunt, ideò non invocandos, quia nihil de rebus nostris cognoscunt. (Allatæ fuerunt Joramo, sed non scriptæ post translationem Eliæ) invertimus argumentum hoc pacto: quanquam Propheta Elias fuerit in cœlum translatus, & curam egerit Ecclesiæ militantis; tamen ab Ecclesia militante invocatus non fuit.

De merito bonorum Operum.

UT Papa meritum bonorum Operum probet, adducit locum ex Daniele, & quidem cap. 4. v. 24. peccata tua eleemosynis redime. Ex quo Bellarminus de pœnitentia lib. 4. cap. 8. ait, Opera hominis nondum justificati, ex congruo redimere culpam, & opera hominis justi ex condigno redimere pœnam: & paulò post plenus commentarius erat, si verba Danielis intelligamus de perfecta remissione peccati, quo ad culpam & pœnam.

Idem:

Idem Bellarminus de purgatorio lib.1. cap.14. Homo sui ipsius Redemptor & Salvator appellatur.

Si eleemosynæ hominis infidelis avertere poterant urgente Bellarmino de libero arbitrio lib.5.cap.9. pœnam temporalem, certè bona opera erant, non peccata: non enim peccata iram Dei mitigant. Verum mens Prophetæ est, quòd sicuti Rex ante hac tyrannide & oppressione miserorum pœnam istam fatalem sibi acceleravit: sic pœnam istam non aliter averti posse, quàm si acta pœnitentia posthac in miseros & egenos & pauperes sit beneficus & misericors.

M. Ambrosius Spiera Ord.Carmelit.serm.36.p.256.b. ex Chrysostomo; quicquid gesseris, parum est, quicquid feceris, minus est. Omne enim meritum est breve, comparatione donorum. Numera beneficia, si potes, & tunc considera, quid mereris? Si totum tempus hujus vitæ occupent obsequia, laudes teneant, gratiarum actiones insistant, non poteris pensare, quod debes.

Ad hæc *redemtio* fit vel coram Deo, vel coram hominibus. Coram Deo redemtio nulla peccatorum valet, nisi solo merito Christi. Coram hominibus redimuntur operibus externis, compensando scilicet injurias & offensas, qua compensatione ostenditur pœnitentiam esse seriam. Deinde redemtio est vel pœnæ temporalis, vel pœnæ æternæ, peccatis debitæ. Hæc non potest ullis operibus redimi, quia solus Christus liberat nos ab inferno Hosc.13. neque de hac loquitur Daniel, sed de pœna temporali, ejectione scilicet è regno, & de septenni metamorphosi, atque illam poterat rex avertere seriæ pœnitentiæ fructibus, utpote Eleemosyna.

S. *Eligius* Noviomensis Episcopus de filio prodigo homil. 8. Bibliothecæ S. Patrum Tom.11. p.155. Quamvis largas eleemosynas aliquis tribuat, si capitalia crimina non declinat, timeo ne falsa temeritate deceptus, & pecuniam perdat, & peccatum non redimat.

Aliud est enim mutare vitam, aliud tolerare vitam. Mutare vitam est à capitalibus omnibus abstinere: tolerare est minuta peccata, sine, quibus esse non possumus, eleemosyna quotidiana redimere.

Salvianus l.1.p.41. contra avaritiam. Cum offert Deo quispiam facultates suas, non offert quasi præsumtione donantis, sed quasi humilitate solventis, nec absolvere se peccata sua credat, sed adlevare, nec offerat cum redemtionis fiducia, sed cum supplicationis officio, vel quasi to-

um debitum reddens, ſed quaſi ad parvum de magno reddere cupiens.

In *Etymologia Papa* eſt ridiculus.

Diabolus enim dicitur à duobus bolis, ſi credimus Bernhardo tom. 1. de bonis deſerendis p. 1702.

Alleluja quid ſignificet, Ambroſius Spiera p. 66.

Auguſtinus ſic exponit. *AL*, id eſt, ſalvum, *LE*, id eſt, *Me*, *LV*, ideſt fac, *IA*, id eſt, ad Dominum. Gregorius ſic. *AL LE*, ideſt pater, *LV*, id eſt, Filius, *IA* id eſt Spiritus ſanctus. Vel *AL*, lux, *LV*, id eſt vita, *IA*, id eſt, ſalus.

M. Petrus Altiſiodorenſis ſic exponit.

AL, id eſt, altiſſimus.

LE, id eſt, levatus in cruce.

LV, id eſt, lugebant Apoſtoli.

IA, id eſt, jam reſurrexit.

In Pſalmis

PLurima indigent lima & correctione, de quibus Theologi Germani, Angli, Galli, Itali, imò etiam Hiſpani, inter quos eſt Alphonſus Toſtatus de ſancta Trinit. in indice, num. 77.

Autoritas Pſalmi 32. Verbo Domini cœli firmati, & ſpiritu oris ejus omnis virtus eorum, non probat inquit Toſtatus Trinitatem, quia verbum & ſpiritus oris ibi capitur pro ſermone, non pro filio & Spiritu s.

Si D. Lutherus talem interpretationem emiſſiſſet judicio Eccleſiæ Romanæ fuiſſet Arianus: ſed quia Hiſpanus eam emittit, bonus eſt Catholicus.

Omnem itaque Grammaticum per Litaniam Grammaticalem ſollicitemus.

Pœnitemini, miſerere nobis, Marc. 1. v. 15. act. 3. v. 19.

Quare non potuimus ejicere illum dæmonium, Matth. 17. v. 19.

Nonne vos magis plures eſtis, Matth. 7. v. 26.

Lamentavimus, Luc. 7. v. 37.

Evertit domum, Luc 15. v. 8.

Omnis populus manicabat, Luc. 21. v. ult.

Ut fructum plus afferat, Johann. 15. v. 2.

Sic eum volo manere, Johann. 21. v. 22.

Viri timorati, act. 8. v. 2.

Miſe-

Miserere nobis.

ROmana hæc Latinitas ἐκ τῶν Κρόνου πόρων, ex caligis Saturni auß deß Saturni Pleder-Hosen/desumpta est.

Danda quidem est antiquitatis admirationi venia, sed τὸ βαρβαρο βυκάστλον, eruditam Grammaticam corrumpere non debet.

Nam teste Cicerone de Claris Oratoribus, nimia vetustas non habet eam, quam quærimus suavitatem, nec est jam sanè tolerabilis.

De veteribus Grammaticis olim Ausonius in hæc verba scripsit.

Felix Grammaticus non est, ac non fuit unquam,
Nec quicquam est felix, nomine Grammaticus.
At si quis felix præter fatum extitit unquam,
Is demum excessit Grammaticos canones.

Papa autem nostri seculi est Grammaticus felicissimus. Nam à tempore Petri usque ad sanctum Silvestrum fuere XXXII. Papæ, qui per martyrium ferè omnes transierunt. Unde post Sixtum diu vacavit Papatus & nullus ipsum volebat duplici ratione, primò ratione mortis, quia erant primi. Secundo ratione paupertatis: sed postquam Ecclesia est dives facta per Constantinum, nullus reperitur qui eum renuat: imò per mille vias quæritur: Gabriel Bareleta Ordinis S. Dominici serm. 32. pag. 52. ex Vincentio l. 3. Speculi Moralis.

Idem Bareleta p. 194. b. sed hodie per munera, per Simoniasin ingrediuntur ad eum.

Platina ex editione Veneta 1511. Paulus II. humanitatis studia ita oderat & contemnebat, ut ejus studiosos uno nomine Hæreticos appellaret. Hanc ob rem Romanos adhortabatur, ne filios diutius in studiis literarum versare paterentur: satis esse, si legere & scribere didicissent.

In Bibliotheca SS. Patrum Tom. IV. p. 1028. *Rusticus* Ecclesiæ Romanę Cardinalis in disputatione contra acephalos, hæc ἀκρίβεια sermonum apud divinas scripturas minimè observatur, neque à sanctis Patribus, eò quod nec digna sit, quia hominum sunt adinventiones.

Romano-Catholici Grammaticam vel imitatione B. Marię discant, de qua Mariale Bernhardini de Busto part. 4. ser. 9. de gratijs Mariæ p. 35. editionis Brixiensis. Quod autem Grammaticam sciverit, inquit Mariale, probat Albertus. Nam super illud Luc. 2. Maria conservabat omnia verba hæc, inquit Glossa, quod legerat de diversis scripturis & conferebat lecta cum his, quæ in facto implebantur de filio.

Ergò ſcivit legem & intelligebat, quod legebat, quia legere & non intelligere, negligere eſt, ut ait Cato. Ergo ſcivit Grammaticam. Dicit quoq; Damaſcen. quòd B. Virgo fuit enutrita in templo, ubi virgines inſtruebãtur. Item cum Grammatica ſit ſcientia rectè loquendi & rectè ſcribendi, & ipſa in loquendo vel ſcribendo nunquam peccaverit: Ergò Grammaticam ſcivit in ſummo. Hoc etiam patet per literam reſponſalem ab ipſo beato Ignatio. Si enim Suſannam erudierunt parentes ejus ſecundum legem Moſis Dan. 13. Principium autem eruditionis eſt à Grammatica, ut colligi poteſt in l. 1. de profeſſoribus liberalium artium l. 10. procul dubio credendum eſt, B. Virginem in Grammatica fuiſſe eruditiſſimam. Nam Grammatica in bono uſu aſſumta, eſt utilis animæ C. ſi quis. 32. diſt. Et ſimiliter ſcivit Rhetoricam.

Ad hæc *Mariale* part. 3. ſerm. 3. de nominatione Mariæ, p. 222. Ideò illud, quòd vanæ mulieres dixerunt de Luna, nos exponere poſſumus de iſta *Regina*, quod habetur Jerem. 44. ſacrificemus *Reginæ*, & libemus ei libamina, ſicut fecimus nos & patres noſtri, & faciamus ei placentas ad colendam eam. Nam ex eo tempore quo ceſſavimus ſacrificare Reginæ cœli, indiguimus omnibus, & gladio & fame conſumti ſumus. Quando autem ſacrificavimus & ſaturati ſumus panibus, & bene nobis erat, malumque non vidimus.

Jerem. 44. v. 17. Reginæ cœli.

LXX τῇ βασιλίσσῃ τȣ̃ ȣ̓ρανȣ̃.

Papa ergò Romanus factus eſt dives Grammaticus, non ſcientia, ſed ignorantia, non viribus, ſed fraudibus, non arte, ſed Marte, ſub quo Grammatico teſtimonio Sigiſmundi Malateſtæ, Lutherani nunquam pacem habebunt.

ORATIO
De Papa Dialectico.

D. Luther Hauſpoſtill in der 3. Predigt vom Leiden Chriſti p. 130. b.

Diſputirn können und wöllen ſie nicht/man laß dann jhre Doctores, und deß Bapſts Decret ſo viel gelten / als das Wort Gottes. Weil wir aber ſolches we gern / kommen ſie/wie die Juden wider Chriſtum/mit Schwerdtern und Stangen wider uns.

Quan-

QUanquam omnes hæretici, ratione humana abutentes, verbum Dei adulterant & corrumpunt: tamen vel maximè Papa Romanus id efficit: inde jure ἀπολλύων devastator dicitur. Devastat enim non solùm ordinem Ecclesiasticum, sibi tribuendo, quod est Cæsaris (Ego enim sum Papa & Cæsar, inquit Bonifacius VIII. Mundi Dominus, Papirio Massono part. 2. p. 262.) *Apocal. 9. v. 11.*

Gratianus Dist. 96. c. 10. Papam confert auro, Imperatorem verò plumbo. Itaq; Papa est aureus, Imperator plumbeus: sed & ordinem politicum & œconomicum, excommunicando, & diris devovendo.

Inprimis autem est ἀπολλύων devastator artium liberalium & Grammaticæ, quam putat subesse debere Decretis & Decretalibus Pontificum Romanorum.

Mariale Bernhardini de Busti p. 20. Sacra Scriptura regulis Logicalibus & Grammaticalibus non est subjecta. C. indignum. 38. Dist.

Augustanus contra Felicianum c. 8. Naturæ autor, creaturarum legibus non est æstimandus.

Jam cum Christo bono ostendam, Papam esse malum Dialecticum, eumque in materia & forma disputandi non leviter peccare. Vos, auditores, majorem in modum obtestor, verum judicium adhibeatis, perversum Papæ prohibeatis. *Tom. 6. p. 539.*

I. De Materia disputandi.

Vera disputandi ratio consistit partim in materia, partim in forma. In materia disputandi illud Aristotelis observandum, quod Topic. l. 1. c. 11. reliquit: neque verò, inquit, omne propositum aut omnem quæstionem proponere debemus, sed ne dubitet aliquis eorum, qui rationem desiderent, non pœnam mereantur, aut sensu careant.

Observate mihi quæso diligenter hanc sententiam, est enim maximum in ea momentum ad id probandum, quod instituo. Cum dixisset Aristoteles, non omnem quæstionem esse nobis proponendam, adjungit exempli gratia: nam & qui quærunt, sint ne Dii colendi, & parentes amandi? merentur pœnam, & qui vocant in controversiam, an nix sit alba? destituuntur sensu.

Præterea principia sunt ἀναπόδεικτα, indemonstrabilia, priora, notiora, causa carentia.

Ad materiam sacram, referenda illa disputatio, quam in Pii II. Ponti-

Pontificis Maximi commentariis à R. Dn. Johanne Gobellino Romæ editis 1584. lib. XI. p. 511. Apud Brixiam civitatem Jacobus Marchianus Ordinis Minorum Professor, Divi Bernhardini Senensis quondam socius, verbi Dei prædicator, in populis acceptus, ætate jam decrepita, in die S. Paschæ cum sermonem pro sua consuetudine haberet ad plebem, ut est communis error eorum, qui declamatoriè in Ecclesiis verba faciunt, ad ostentationem doctrinæ pleraque dixit, quæ fuerant utilius intacta demisisse. Inter cætera pretiosum Christi sanguinem in triduo passionis, dum jacuit in terra sparsus, indignum fuisse Latriæ cultu, asseveravit, quoniam fusus, & à corpore Dominico separatus, hypostaticam verbi unionem protinus amisisset. Publicatus sermo ad aures Inquisitionis hæreticæ pravitatis Ordinis Prædicatorum pervenit, qui zelo fidei tactus, illicò damnavit hæresin prædicatam, mandavitque Jacobo, ut revocaret errorem, nisi quamprimum pareret, responsuro de fide diem dixit, & nihilominus unum ex confratribus in sermone, qui post meridiem habitus est, contrariam sententiam divulgare possit.

Anno 1463. convenêre frequentes Romæ in festo Natalis Domini anni millesimi quadringentesimi, sexagesimi tertii, cum jam Pius ex Tusciarediisset. Vocantur in Apostolico palatio Cardinales, Episcopi, ac divini & humani Juris Doctores, quorum maximus aderat in Curia numerus. Jubentur Prædicatores ac Minores bis ternos eligere, qui simul congredientes in utramque partem Quæstionis articulum disputantes invertant. Paritum est.

Inter Prædicatores præcipuæ disputandi partes Gabrieli Cathalano sunt attributæ: inter Minores Francisco Saonensi, uterque Philosophus, uterque Theologus peritissimus habebatur, &c.

Disputatio de sanguine tribus diebus in palatio coram Pontifice ac sacro senatu Cardinalium, & reliquorum Prælatorum conventu, quam defendere vellent, in hunc modum proposuere: pretiosum Domini sanguinem, in passione fusum, qui demùm ad glorificatum corpus rediit, Hypostatica verbi unione nunquam fuisse privatum.

Minores in triduo passionis cessasse unionem, affirmarunt. Unionem autem hypostaticam Græco vocabulo consenserunt omnes personalem appellari Latinè debere. Quoniam verbum Dei, secunda in Trinitate persona caro factum, quamvis Deus esset homo, duasque naturas præ se ferret, unam tamen personam, non duas gereret, & in una

persona

persona totus in suis Deus, & totus in nostris homo perfectus Deus contineretur: verus Deus & verus homo, perfectus Deus, perfectus homo. Additum quoque à Prædicatoribus est, quod non totum Christi sanguinem in passione fusum resurrexisse cum Christo asserturi essent, quæ res altius indaganda videretur, idque factum est, ne literis Pii adversari viderntur: in queis declaraverat Tibure manens, assertionem, quæ aliquid de Christi sanguine id terris proderet remansisse, religioni Christianæ non esse contrariam.

Pulchrum & delectabile fuit audire doctissimorũ Virorum præclara ingenia inter sexõtendere verbis, & nunc istũ, nunc illum superiorẽ cernere certare, ut decuit coram tanta majestate non sine molestia ac trepidatione viri religiosi, verùm adeò durum & acre certamen habuere, ut media hyeme, cum rigerent omnia gelu in sudorem resolverentur, tantus erat vincendi ardor. Audiebant attentissimè considentes, nec loquentem interturbare quisquam præsumsit. Prædicator primus auditus est, deinde *Minor*.

Succedebant sibi invicem tot viri, & alacres deficientium partes assumebant. Cum satis dixisse visi sunt Minores & Prædicatores, facta est potestas reliquis Theologis, quæ vellent dicere. Tum quoque prælium nobile visum, cum Prædicatorum alii, Minorum alii partes tuebantur: præcipuè verò contentio inter duos Episcopos fuit: Dominicum & de Dominicis Torcellanum & Ferrariensem Theologiæ sapientiæ peritissimos: Torcellanus qui olim cum Minoribus senserat, mutato proposito ad Prædicatores defecerat: Ferrariensis Minoribus adstipulabatur & summo conatu sententiam impugnabat Prædicatorum. Fuerunt & magistri aliquot inter Episcopos & Abbates, non ignobiles, quod disputationem problematicam affirmaverunt. quæ posset in utramque partem agitari.

Tota disputatio decem paginis absoluta, brevitatis causa hîc omissa est.

P. 537. Hæc cum Prædicator dixisset, Minor non pauca replicavit, volens ea destruere, quæ suæ sententiæ videbantur adversa. Auditus & ipse est, quantum voluit, sed omnia in primis dicta recidebant. Pontifex auditorium dissolvit, deinde cum Cardinalibus plerisque diebus rem tractavit. Major pars sententiam Prædicatorum approbavit, pauci cum Minoribus sentire. Pius quoque in majori parte fuit: sed non est visum

eo tempore decretum fieri declarationis, ne Minorum multitudo, cujus erat contra Turcas prædicatio necessaria, offenderetur, in aliud tempus decisionem referre placuit.

Jam paucas ratiocinationes Pontificis Romani videamus.

Christus inquit Matth. 16. Super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Ergo super Petrum Apostolum ædificata est Ecclesia.

Solus Petrus super aquas ambulavit, Matth. 7.

Ergò Petrus fuit Princeps Apostolorum.

State & tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem sive per epistolam, 2. Thessal. 2.

Ergò omnia Conciliorum & Pontificum decreta & traditiones sunt servandæ.

Christus dicit: Hoc facite in mei commemorationem.

Ergò cœna Domini est sacrificium.

In omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda, Malach. 1.

Ergò Missa est sacrificium.

Bibite ex hoc omnes, scilicet Apostoli.

Ergò laicis sufficit una species.

Jacob. 5. Confitemini invicem, alius alii, delicta & orate pro vobis invicem.

Ergò confessio est Sacramentum, & singula peccata sunt enumeranda.

Honorabile conjugium in omnibus, Hebr. 13.

Ergò matrimonium est Sacramentum.

Mihi nimis honorati sunt amici tui.

Ergò Sancti sunt invocandi.

Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum, 1. Reg. 2. Si mundi sunt pueri maximè à mulieribus.

Ergò Clerici debent esse cœlibes.

Petre surge & macta.

Ergò Paulus V. debet excommunicare Serenissimam Rempub. Venetam.

Pasce oves meas, id est regio more impera.

Matth. 10. Qui dixerit verbum contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc seculo, neque in futuro,

Ergo

Ergò eſt purgatorium.

Jeſus cum feciſſet quaſi flagellum de funiculis, omnes ejecit è templo.

Ergò hæretici ſunt occidendi.

Stultas & ſine diſciplina quæſtiones devita, quia generant lites.

Ergò cum hæreticis non eſt diſputandum.

Adamus Comzen in polit.l.9.c.37.p.796. Nihil cum hæreticis vel in politia, vel religione agi poteſt, cum omnis familiaritas, omnis collocutio, non minus periculi habeat, quam ſi cum ſcorpio, vipera, regulo converſeris.

FORMA DISPUTANDI ordinaria, antiqua.

METhodum diſputandi olim oſtendit *S.* Gregorius Nazianzenus orat.2.de Pace p.212. qui vult ut diſſeramus δογματικῶς ἀλλ' οὐ διαλεκτικῶς, ἀληθινῶς, ἀλλ' οὐκ Ἀριστοτελικῶς, πνευματικῶς, ἀλλ' οὐκ κακοπραγμονικῶς, ἐκκλησιαστικῶς, ἀγοραίως, ἀφιλοτίμως, ἀλλ' ἀκτιδοκλικῶς.

Baſilius M.p.397. Noch in deinem diſputirn einige übermüthige Spitzfindigkeit hören laſſen.

Hieron.tom.2.adverſus Helvidium p.5. Non rhetorici campum deſideramus eloquii, non Dialecticorum tendiculas, nec Ariſtotelis ſpineta conquirimus.

Tom 2.adverſus Luciferianos p.140. Ariana hæreſis magis cum ſapientia facit, & argumentationum rivos de Ariſtotelis fontibus mutuatur.

Bernhardus tom.2.p.21.60. Ariſtotelicæ ſubtilitatis facunda quidem, ſed infecunda loquacitas. Et nec adſtringimur Dialecticis terminis, omnium terminator, ad cujus imperium perit natura, diſſuefcit conſuetudo.

Plus debet diſcipulus Chriſti præſtare, quàm mundi Philoſophus, gloriæ animal, & popularis auræ atque rumorum venale mancipium vitæ, teſte Hieronymo tom.1. epiſt.26.p.164.

Tomo 2. lib.2. adverſus Jovia. Philoſophorum noſtrorum verba in pugnis ſunt, & ſyllogiſmi in calcibus, qui paupertatem Apoſtolo-

rum, & crucis duritiem aut neſciunt, aut contemnunt, imitetur ſaltem gentilium parcitatem, Chryſoſt. in c. 1. Geneſ. p. 10.

Serva non incurrat adverſus Dominam, nam Dominam ancillari, & ancillam dominari, magnæ abuſio eſt, Bernhard. tom. 2. in Meditationibus c. 2. p. 1779.

Græcorum.

MAnuel Caleca l. 3. contra Græcos de ratione diſputandi pag. 287. ita ſenſit: Quanquam qui ita loquitur, ſi omninò ſyllogiſmos & ratiocinationem tollit, primum quidē quòd humanæ naturæ propriū eſt, hominumque ad invicem conſuetam locutionem & communem una aufert, culpabitque beatum Paulum eos increpantem, qui per ea, quas videntur de Chriſto colligere, ratiocinando nequiverunt, & de creaturis creatorem noſcere. Culpabit & Theologos ſive de ſubſtantialibus, ſive de divinis proceſſibus diſſerentes, Salvatoris nihilominus ſententiam tollet, ſcripturas jubentem perſcrutari.

Neque enim obſcurum eſt eum, qui ſcripturas perſcrutatur colligendo & ratiocinando lecturum, qui ipſum quoque Dominum, qui diligenter inſpiciat, ratiocinari animadvertet, &c.

Deinde & ſeipſum deſtruit. Nam quæ contra ratiocinationem dixit, hæc ratiocinando ait niſi quis eum non ratiocinari, ſed à ratione deviare potius iſta dicentem pronunciet, quòd ſi hujuſmodi ratiocinationē in Deo tantum prohibet, cunctam ſanctorū deſtruet Theologiam, & eam inprimis, quam contra Hæreticorum errores dimicantes diligentius, ſubtiliusque conſcripſerunt, ſolidiſque ſenſibus divinum rerum examen, ut intelligi datur, permittit. In Logica canon eſt, contrariæ propoſitiones in materia contingente, poſſunt ambæ eſſe falſæ & ſubcontrariæ veræ; ut, omnes Scholaſtici ſunt diligentes: nulli Scholaſtici ſunt diligentes, utraq; propoſitio falſa eſt, quia materia contingēs. Verùm ſubcontrariæ ſunt veræ: quidam Scholaſtici ſunt diligentes, quidam Scholaſtici non ſunt diligentes. Ita cum dico, omnia ſunt demonſtrabilia, & nulla ſunt demonſtrabilia, utraque eſt falſa, ſed ſubcontrariæ ſunt veræ: quædam ſunt demonſtrabilia, quædam non ſunt demonſtrabilia.

Certum

Certum enim est, principia à priori demonstrari non posse, & si à priore demonstrarentur, principia non essent, principio enim nihil prius.

Latinorum.

TAnnerus in colloquio Ratisbon. hunc Syllogismum protulit Sess. 11. p. 354. Qui negat articulum fidei, is solùm est hæreticus: sed hæreticus est, qui negat Tobiam habuisse canem: ergò sequitur esse articulum fidei, quòd Tobias canem habuerit.

Vitiosus Syllogismus hic in quarta Galenica figura: ita autem formanda conclusio: ergò negans aliquem articulum fidei, negat etiam Tobiam habuisse canem. Quæ conclusio est vera, & causam nostram non lædit.

Forma Syllogistica considerata, jam

Judicem

SYllogismorum, omniumque controversiarum divinarum perpendamus.

Anastasius Sinaita, patriarcha Antiochenus de rectis fidei Catholicę dogmatibus l. 1. p. 303. Abnegatio quadantenus censetur esse ejusmodi subtractio confessionis, quod è diverso ingenua & libera professio fidei soliditatem constantis animi haud dubiè demonstret, si quidem justus, si se subtraxerit, jam justus non est, non enim (ait) placebit animæ meæ. *Tom. 1. Biblioth. Patrum*

Videamus an semper & ubique Catholica, id est in toto orbe diffusa Ecclesia Romanum Pontificem pro *universali judice* controversiarum gnoverit? Ita autem de geminatione Baptismi differit eleganter *Optatus Milevitanus* l. 5. p. 138. Cujus de sacramento non leve certamen innatum est, & dubitatur, an post Trinitatem in eadem Trinitate hoc iterum liceat facere? Vos dicitis, licet: nos dicimus, non licet: interlicet vestrum & non licet nostrum, nutant & remigant animæ populorum. Nemo vobis credat, nemo nobis. Omnes contentiosi homines sumus. Quærendi sunt judices. Si Christiani, de utraque parte dari non possunt, quia studijs veritas impeditur. Si foris quærendus est Judex, si paganus, non potest nosse Christiana decreta. Si Judæus, inimicus est Christiani baptismatis. Ergò in terris de hac re nullum poterit reperiri judicium. De cœlo quærendus est judex. Sed ut quid pulsamus ad cœlum, cum habemus hic in Ecclesia? Testamentum, inquam, quia hoc loco rectè possunt terrena

cœlestibus comparari. Tale est, quod quivis hominum habens numerosos filios. His, quamdiu pater præsens est, ipse imperat singularis, non est adhuc necessarium Testamentum: sic & Christus quamdiu præsens in terris fuit (quamvis nec modò desit) pro tempore quicquid necessarium erat Apostolis imperavit. Sed quomodo terrenus pater, dum se in confinio senserit mortis, timens, ne post mortem suam rupta pace, litigent fratres, adhibitis testibus voluntatem suam de pectore morituro transfert in tabulas diu duraturas. Et si fuerit inter fratres contentio nata, non itur ad tumulum, sed quæritur Testamentum, & qui tumulo quiescit, tacitus de tabulis loquitur. Vivas cujus est Testamentum, in cœlo est. Ergo voluntas ejus velut in Testamento, sic in Evangelio inquiratur. &c. In causa Donatistarum Africani non Papam Romanum sed Testamentum, id est, S. Scripturam constituerunt judicem.

S. Antonius apud Heribertum Rosweid. p. 40. disertè affirmat ad omnem mandatorum disciplinam Scripturas *sufficere* posse.

Cyrillus Hierosolymitanus in dial. pag. 29. sed age, divinam ac sacram Scripturam pervestigantes quæstionis hujus rationem *ab ea* petamus.

Verbum Dei est lex & legislator & judex, Cyrillo Alexandrino in Mich. p. 874.

Quem judicem Sanctus Augustinus agnoverit, audite. Ita autem scribit

Tom. II. Epist. 19. pag 50. possem quidem (ut arbitror) facile reperire, si multa legissem: veruntamen ipse Paulus mihi pro his omnib⁹, imò supra hos omnes Apostolus Paulus occurrit. *Adipsum* confugio, ad ipsum omnes, qui aliud sentiunt, literalibus suis tractatibus provoco, ipsum interrogans interpello & requiro in eo quod scriptum est ad Galatas.

Tom. VI. De quinque hæresibus c. 6. p. 29. Habes *judicem ordinarium*, non mihi adducas ex diversis patribus alias atque alias potestates &c. audi Prophetam dicentem, Dominus judex noster, Dominus legislator noster, nec contemnendum Judicem putes.

Idem tom. 6. contra Faustum l. 13. p. 120. Non enim disputare amant hæretici, quomodo superare impudentissima pervicacia, ut congregent, quæ non pepererunt.

Tom. VII. De Nuptijs & Concupiscential. 2. c. 33. p. 583. Ipse (Pelagius)

gius dicit, quomodo rei sunt parvuli, pro quibus Christus mortuus est: ista controversia judicem quærit. Judicet ergò Christus, & cui rei mors ejus profecerit, ipse dicat.

Contra Julianum libr. 5. cap. 5. pag. 733. Quis autem nostrum verum dicat, judicent casti auscultantes non linguæ tuæ, sed experientiæ suæ. *judicet* Apostolus dicens, vides aliam legem esse. De gratia & libero arbitrio cap. 18 p. 998. Nam si non ex Deo, sed ex hominibus, vicerunt Pelagiani: si autem ex Deo, vicimus Pelagianos. Sedeat ergò inter nos judex Apostolus Johannes, & dicat, &c.

Tom. X. de verbis Apostoli serm. 27. p. 262. Cum ergo nata inter nos sit controversia talis, quomodo ut ille mihi dicat, ego ei respondeam, imò crede ut intelligas. Cum hac controversia veniamus ad Judicem; neuter nostrum præsumat pro sua parte sententiam, quem *judicem* inventuri sumus? Discussis omnibus hominibus, nescio utrum meliorem judicem invenire possimus, quam hominem, per quem loquitur Deus. Non eamus ergò in hac re, & in hac controversia ad literas seculares, non inter nos judicet Poeta, sed Propheta & Apostolus Petrus.

Pag. 263. Veniamus ad judicem, videlicet prophetam, imò verò Deus judicet per prophetam, ambo taceamus.

Judex controversiarum falsus.

NIcephorus Gregoras in Andronico Imperatore p. 228. Altero anno duo Episcopi vetere Roma à Papa missi venerunt, ut de pace & concordia Ecclesiarum disputarent.

Pag. 230. Eos verò, qui de rebus divinis disputaturi & longissimo illo stadio decursuri sunt, & maximam cladem animis & corporibus minitant, nullum habere judicem, qui utriusq; partis oratione expensa, alteros victores pronunciet, alteros vanitatis & falsitatis condemnet: sed non aliter facere, ac si quæ de limitibus agrorum disceptantes primum convitijs de victoria certent, deinde ad manus & arma veniant, & quovis modo uterq; alterum è medio tollere conetur. Quòd si duæ partes sumus, qui contendimus, nec tertium veritatis arbitrum & judicem habere possumus, eaq; de causa alterutrum de controversia pronunciandum est; nos illorum esse judices, non illos nostri oportet. Nostrum enim dogma illi non minùs, quàm nos rectum esse concedunt, additamentum autem, ab illis excogitatum, & à vera via deflexionem: solis illis reprehensione vacare videtur, nobis autem minimè. Si ergò pendente

lite

lite nova illorum opinio admittenda est, judicare & pronunciare nostrum fuit, non illorum, qui rei sunt. Quod si illi se Divi petri sedis successores & hæredes esse dicunt, idq; telum in nos vibrant, ut nubes fulmina, eaq; ratione nos opinionum suarum ministros & executores esse oportere opinantur, id minimè curandum est. Ob hoc enim majore odio & aversa-
P. 231. tione digni sunt, quòd aliter, quàm sancta sede dignum sit, egerunt. Neq; enim quæ vellent dogmata Clementem & cæteros jussit Petrus, sed ea ligare, quę liganda essent, & ea solvere quę solvenda essent. At isti ijs quæ omnibus sacris Conciliis statuta & decreta sunt, neglectu, ea fecerunt, quæ ipsis solis placuerunt. Deinde nec veterem morem ab antiquis & Imperatoribus & Doctoribus sancitum violare decet. Est enim in more positum, cum in Ecclesia certamina de dogmatibus moventur, omnes cõmuni Edicto & Decreto Ecclesiæ propugnatores citare, nec eos tantum, qui Evangelici præconii causa Metropoles ubiq; gentium sortiti sunt. Sed Patriarchicæ etiam autoritate præditos, ut sunt Alexandrinus, Hierosolymitanus, & Antiochenus antistites, quibus causa dabitur non accersitis turbanda concordiæ nostræ & Ecclesiæ ver in hyemem commutandi. Nam si olim unus vir Theodoretus, Cyri Episcopus & à Patriarchica dignitate alien', nec alioqui sedem illustrem obtinens tantũ contentionis incendium excitavit, ut cum plurimi Episcopi ex Europa & Asia Ephesi convenissent, illius fumi molestias longo tempore sentirent; quanto magis tanta Episcoporum & Patriarcharum multitudo contra nos paucos infestam linguam exacuet, & dissidiis turbabit omnia? Præsertim cũ disputantium instrumentum sit ad propositi confirmationem *syllogismus*, ut ligo fossorum & remus navigantium: quem nos Italis, ut quicquid aliud, studio esse novimus: cum (Syllogismum) nos locum hic non habere scimus, sive is scientiam per demonstrationem polliceatur, sive à probabili differendi ratione proficiscatur. Cum hic de DEO & sancta vitæq; principe Trinitate agatur.

Forma disputandi miraculosa, tentativa.

A naturali & consueta disputandi ratione ad miraculosam descendimus, quam apud Heribertum Rosvveid invenimus, de vitis Patrum p. 480. de Macario Ægyptio & Hieracita hæretico. Cùm videret sanctus fidem fratrum periclitari: quid opus est, inquit, nos verbis contendere ad subversionem audientium? Exeamus ad sepulchra fratrum, qui nos

præ-

præcesserunt in Domino: & cui nostrum concesserit Dominus suscitare mortuum de sepulchro, sciant omnes, quia illius fides probatur à Deo. Sermo hic omnibus, qui aderant, fratribus placuit. Processerunt ad sepulchra, & hortatur Macarius Hieracitam, ut evocaret mortuum in nomine Domini: at ille, tu, inquit, Domine, qui proposuisti, prior evoca. Et Macarius, prosternens se in oratione ante Dominū, ubi sufficienter oravit, elevatis sursum oculis suis, ait ad Dominum: tu, inquit, Domine, quis ex duobus nobis rectam fidem teneat, ostende elevato mortuo hoc. Et cum hæc dixisset, fratris cujusdam nomen, qui nuper fuerat sepultus, evocavit.

Itaque monitu & imitatione S. Theophili Alexandrini Episcopi contra Apolinaristas, epistola Paschali 1. Tom. 3. Bibliothecæ SS. Patrum p. 128. tendant inimici quantum libet Syllogismorum suorum retia & Sophistarum decipulas proponentes, se ipsos innectant laqueis ne id quidem scientes, cujus vana scientia gloriantur & discant, à nobis (quos gratis cogunt hujuscemodi disputationem adsumere) aliud esse quod sepit, aliud sapientiam, aliud quoque quod sapitur, & hæc non solum verbis inter se, sed & sensibus discrepare. Et tandemque desinant Dialecticæ artis strophis simplicia Ecclesiasticæ fidei decreta pervertere.

Audite quæso, quid *Æneas Silvius, Pius II.* Papa Romanus de Academiæ Viennensis modo docendi scripserit. Maximum, inquit, hujus Gymnasij vitium est, quod nimis diuturnam operam in Dialectica, nimiumque temporis in re non magni fructus terunt. Qui magisterij artium titulo decorantur, hac una in arte maximè examinantur. Cæterùm neque Musicæ, neque Rhetoricæ, neque Arithmeticæ curam gerunt, quamvis metra quædam & epistolas, ab alijs editas imperitè ad magistrandum compellant. Oratoria & poetica apud eos penitus incognita, quibus omne studium in elenchis est, vanisque cavillationibus solidi haud quaquam multum, qui libros Aristotelis aliorumque Philosophorum habeant, raros invenies, Commentarijs plerumque utuntur. Cæterum *studenter ipsi* voluptati operam præbent, vini cibique avidi, pauci emergunt docti, nec sub censura tenentur, die noctuque vagantur magnasque civibus molestias inferunt. Ad hæc mulierum procacitas mentes eorum alenat. *Epistola 165. p. 290.*

Trithemius in epist. p. 16. pudet me horum temporum, in quibus pudicissima virgo, Philosophia nostra cœlestis, quam Græco vocabulo Θεολογίαν vocamus, usq; adeò quarundam meretricularum societate violenta

lenta corrumpitur ut penè nusquã exeat pura, sed Philosophorum inutilibus, ne dicam vanis deturpata plumis potius, quàm ornata videatur. Quasi nobis ad studium cœlestis doctrinæ minus sufficiat Evangelium Christi, desintque ad fidei nostræ confirmationem divinarum testimonia Scripturarum, ut in omni penè sermone ad Christianos de fide, gentilium sit necesse opiniones introducere sapientum. Quantum ad fidei Christianæ institutionem pertinet, Evangeliũ Christi Salvatoris *abundè sufficit*.

Idem Trithemius p. 61. nostri autem Concionatores majore in numero purissimos Dei sermones Aristotelicis Julianisque intermiscent opinionibus, crebrius Philosophos gentium, quàm Christi Apostolos allegantes, proh pudor, tam celebris facta est verbi Dei præconibus Peripateticorum autoritas, ut in cathedra Christi crebrius Aristoteles citetur in medium, quam Paulus, aut Petrus, sacratissimi principes Apostolorum. Quid talium sermones simplici & indocto Dei populo proficiunt, in quibus ad ostentationem totum, compunctionem verò nihil inducitur? Ad Scholas Gymnosophistarum istæ meritriculæ gentilium que traditiones remittendæ sunt, ut in schola Christi nihil aliud, quàm doctrina Christi pura & immaculata prædicetur. Furfures enim purissimæ farinę commiscuit, quisquis hunc prædicandi modum primus adinvenit. Revolve precor omnium sanctorum Patrum sermones veterum, simul & celebratissimas eorundem homilias, & vide si gentilium Philosophorum furfures invenias farinæ commistas Christianæ puritatis.

Pag. 62. Non ibi allegatur Peripateticus ille Aristoteles, non Porphyrius Apostata, non Plato, non Averroes, non Cicero, non denique ex reliqua cohorte gentilium quisquam, sed ipsâ duntaxat Dei Patris sapientia Christus Jesus, ipsiusque summæ veritatis Apostoli, sancti Patriarchæ atque Prophetæ. Indignum planè, meo judicio genus docendi, ut in schola Christi, quasi pro dictorum Spiritus sancti confirmatione, illorum audiantur nomina recitari, quorum spiritus absq; ambiguitate à Christo penitus sunt alieni.

P. 135. b. *Iohannes Hoffmeister* Augustinianus in Postilla Latina feria tertia Paschę. Enimverò turpissimũ est Christum Jesum Deum ac Dei viventis filiũ velle subijcere Aristotelicæ Philosophiæ, cujus stultitiæ cum Lutherani nostros nõ omninò temerè aliquando insimulaverint, isti ipsi jam Christum Dialecticorum Syllogismis, & sponsam Christi Grammaticorum regulis subiicere conantur.

D. Luther Tom. 1. Latino Jenensi, in explicatione 8. præcepti. p. 166. b

Si

Si meo consilio Aristoteles legeretur, certè vel in medio anno discipos-set ab ingenio mediocri: legeretur autem non sicut hucusq; lectus est ea fide & religione, qua sacræ literæ, imò amplius, sed sic, ut alia quæcunq; levis & extranea materia, tantum ut sciretur, non ut defenderetur. Verè enim sumus seducti per Aristotelem & commenta ejus: atq; si aliud nõ esset, hoc unum satis erat argumentum, quòd tot sectæ sint *in ista bestia gentili*, simili Hydræ in Lerna. Nam ibi sunt Thomistæ, Scotistæ, Albertistæ, Moderni, & factus est quadriceps Aristoteles, & regnum in seipsum divisum, & mirum quod non desoletur, sed propè est, ut desoletur. Quomodo ergò fieri potest, ut veritas sit in tanta opinionum confusione? Cùm enim sint contrariæ, necesse est, ut & falsæ.

Tomo II. Latino Jenens. p. 383. b. ad librum Ambrosij Catharini. Deinde proposito Aristotele, nec ipso rectè intellecto, cum gentilibus & humanis literis ingenia Christiana occupantur, imò excœcantur & opprimuntur. Et pro verbo Dei, Papæ dogmata tractantur, ut videatur ad Evangelium funditùs extinguendum, nec astutius, nec efficacius invenisse Satan commentum quàm *Vniversitatum* erigendarum. Ubi sub titulo doctrinæ Christianæ non nisi pugnantissima Christianæ fidei docerentur.

P. 384. b. Et certum est Aristotelem mortuum & damnatum esse doctorem hodie omnium Universitatum, magis quàm Christum.

Tomo III. Latino Jenen. p. 204. de servo arbitrio. Talem Deum nobis & Aristoteles pingit, qui dormiat scilicet & sinat sua bonitate & correptione uti & abuti quoslibet. &c.

Pag. 256. Philosophi de animæ immortalitate disputarunt quidem, sed ita frigidè, ut meras fabulas egisse videantur, potissimum verò Aristoteles sic de anima disputat, ut diligenter & callidè celaverit ubiq;, ne alicubi dissereret de ejus immortalitate, neq; voluit exprimere quid sentiret. Neq; enim potest ulla ratione humana convinci ejus immortalitas, quia res est extra solem, credere animam esse immortalem: in mundo nõ videtur, nec intelligitur certò, animas esse immortales.

In cap. 8. Amos p. 535. Quid aliud etiam fuerunt hactenus *Vniversitates nostræ* per orbem, quàm voragines optimorum ingeniorum & corruptelæ juventutis? Non eò solùm, quòd magna licentia vitiorum esset, id minimum est, sed quod nulla nulla liberalis doctrina extaret, quod pietatis studium molestis, inutilibus & pernicioſis Sophismatibus esset

obrutum, quibus bona ingenia impedita, ad nullam frugem pervenerunt. Idem fructus quoque ex Monasterijs rediit.

Tomo IV. Latino Jenens. p. 496. Neque enim docendo, sed disputando amittitur veritas: Hoc enim malum disputationes secum afferunt, quòd animi quasi profanantur, & rixis occupati, quæ præcipua sunt, negligunt. Sic Eva in paradiso, cum retinet præceptum Domini, pulchrè stabat. Vocatur igitur à serpente in alienam disputationem de consilio prohibitorum fructuum, & sic à verbo abducitur.

D. Luthers Kirchen Postill Epistel am 1. Sontag des Advents. p. 3. Es muß ein grosse Plag Göttliches Zorns seyn, daß wir so wider helle/ klare Sprüch der Schrifft/ andere neben Liecht suchen/ so sich der Herr selbst/ der Welt Liecht vnd Sonnen nennet. Vnd wann kein ander Warzeichen wär/ darbey mã erkeñen möcht/ daß des Bapsts Hohen Schulen die allergrewlichste des Teufels der Hurerey vñ Buberey wären/ solte jedes allein überreichlich gnug seyn/ daß sie so gantz vnd gar vnverschampt Aristotelem ein Nebenliecht auffwerffen/ vnd rühmen auch sich mehr in demselbigen/ dann in Christo üben/ ja nichts in Christo/ vnd allein in Aristotele sich üben.

Kirchen-Postill Evangelium 2. Advent. Es ist nicht möglich/ daß grössere Lügen/ grewlichere Irthumb/ schrecklichere Blindheit/ verstockter Lästerung jmmermehr kõnten werden/ als bißhero regiert haben in der Christenheit durch Bischöff/ Klöster vnd Hohen Schulen/ biß daß auch der tode blinde Hayd Aristoteles/ die Christen gelehrt/ vnd geregieret hat/ mehr dann Christus selbst.

Origenes in cap. 7. Exod. p. 71. Hoc ergo animalis genus (Cyniphes) dignissimè puto arti Dialecticæ comparari, quæ minutis & subtilibus verborum stimulis animas terebrat, & tanta calliditate circumvenit, ut deceptus nec videat, nec intelligat, unde decipitur.

Idem in cap. 13. Josuæ p. 323. an illud potius indicat, quòd civitates & muri sunt impiorum dogmata & syllogismi Philosophorum, quibus astruunt impia quæque & divinæ legi contraria, quæ apud paganos vel barbaros observantur.

PA-

PAPA POLITICUS,

Seu

De Divitiis Romanæ Eccleſiæ.

Leonhardus Coquæus in AntiMornæo part. 2. pag. 318. *Papa*, princeps totius mundi, citra blaſphemiam.

ECcleſia Romana ex mente Pontificiorum duplicem habet theſaurum: unum, qui nunquam exhauritur, alterum, qui nunquam impletur: ille ſpiritualis hic corporalis: ille in literis indulgentialibus, hic in Annatis, quæ ſunt medii fructus primi anni, aliisve rebus conſpicitur. *Æneas Silvius Epiſt. 411. p. 579.*

Viennæ Auſtriæ in fano D. Stephani tria diſticha leguntur, quæ anno 1603. pridie Corporis Chriſti deſcripſi.

Huc properate omnes, medicam ſi forte medelam
Expetitis, medica namq; opus arca patet.
Huc properate ſenes, qui corpora feſſa labore,
Et geritis multo membra gravata malo.
Huc properate graves effœto corpore matres,
Cunctorum hic præſens auxilium capitur.

Theſaurum ſpiritualem Eccleſiæ Romanæ potuiſſe exhauriri, unanimis eſt Catholicorum Romanenſium ſententia, ut non tantum hominibus, ſed & angelis præcipere poſſit: ita enim ſcribit in Speculo humanæ vitæ *D. Rodericus Epiſcopus* Zamorenſis, Caſtellanus & Referendarius Papæ Pauli II. lib. 2. cap. 1. p. 49. qui aſſumitur non ad humanum tantum principatum, ſed ad divinum, non ad principandum ſolùm mortalibus, nec modò hominibus, ſed *Angelis*, non ad judicandum vivos, ſed mortuos, non in terra ſolum, ſed in cœlo, non ad præſidendum ſolis fidelibus, ſed infidelibus. *Argentinæ 1507.*

Cui adſtipulatur Fauſtus Sabæus Brixianus libr. 2. Epigram. pag. 145.

Quid juvat æternas portas ſeptemplice vallo
Arcis inacceſſæ jam poſuiſſe Jovem?
Excubias vigiles, tot monſtra, tot arma, tot ignes,
Fulminis horrificis intrepuiſſe minis?

Roma tamen non arma timet, nec monstra, nec ignes,
Sed penetrat vetiti devia & astra poli.
Quodq́, magis mirum, Romana Colonia, cœlum est,
Nunc Stygis in barathro jus quoque Roma tenet.
Iam bello, nunc pace potens, tellure, mari jam,
Nunc tellure, mari, cœlo, Acheronte potest.

Thesaurum externum Ecclesiæ Romanæ nunquam potuisse impleri, Gravamina Germaniæ satis superque testantur.

Æneas Silvius Cardinalis epist. 383. p. 466. Fatemur, inquit, insuper aliquando in Romana curia, quam regunt homines, aliqua fieri, quæ digna essent emendatione: nec dubitamus, ipsos Romanæ urbis præsules, etiam in quantum homines, falli, errare, labi, ac decipi posse. Et: nec sibi plus auri datur, quàm Concordata permittant, nisi fortasse aliquando occasione Expeditionis contra Turcas, aliquando super annata recepit, quod sibi profecto non fuit in tanta necessitate negandum. Habes ergò in hac parte responsionem nostram de pecuniis Indulgentiarum, miramur fieri querelam. Nam illæ postquam collectæ fuerant, profectò Romani Pontificis arbitrio, non alterius erant distribuendæ.

Thesaurus Ecclesiæ Romanæ externus tempore Apostolorum fuit admodum exiguus, teste Gabriele Bareleta in sermonibus p. 52. *Serm. 22.*

Respondet Vincentius in Speculo l. 3. A tempore Petri usque ad Silvestrum fuerunt xxxiii. Papæ, qui per martyrium ferè omnes tansierunt. Unde post Sixtum diu vacavit Papatus, & nullus ipsum volebat duplici ratione. Primò ratione mortis, quia erant primi, secundò ratione paupertatis, sed postquam Ecclesia est dives facta per Constantinum, nullus reperitur, qui eum renuat, imò per mille vias quæritur.

Pag. 194. b. Hodie per munera, per Simonias ingrediuntur ad eum.

Jam breviter dispiciendum de divitiis Romanæ Ecclesiæ, unde ea fit dives facta, audite, judicate.

I. Anglia.

BAronius tom. 9. ad an. 740. §. 14. Rex eorum Ecclesiæ Romanæ vectigal perpetuum constituit.

Balduinus Junius part. 4. p. 452. ad annum Christi 1173. Regnum Anglorum esse feudum Apostolicæ sedis.

Anno

Anno 740. tempore Gregorii III. mirabile est quod hoc anno actũ ab Ina, Angliæ Rege, refert Polydorus Virgilius in Anglicana Historia, recentiora etiam recensens, officia autem ejus Regis, inquit, pietatis plena, infinita produntur, & illud inprimis, quod regnum suum Pontifici Romano vectigale fecerit, singulis argenteis nummis, quos denarios vocant, in singulas domos impositis. Fecit autem idem ejus exemplo (ut opinor) ductus, Offa Merciorum Rex, qui non multum post tempus regnavit. Fuit is annus salutis circiter 740. Hoc vectigal, prout quidam scribunt, auxit post hæc Ethelwolphus seu Atulphus rex, qui ut proximo libro demonstrabitur, totius ferè Insulæ Imperium obtinuit. Et mox: omnis Anglia hoc tempore istud vectigal pietatis & religionis causa Romano Pontifici pendit, domesticatim collectum, & nummi illi argentei vocantur à vulgo *denarii* B. Petri, quos Pontificius Quæstor, quem non inscienter collectorem nuncupant, exigit.

Anno 857. tempore Benedicti III. Hoc anno, inquit, Balduinus Junius p. 540. contigit obitus regis occidentalium *Saxonum* in Anglia religiosissimi Ethelwulphi, qui inter alia piè legata trecentas denariorum manculas (sic appellat autor Matthæus Westmonasterienſis) annuatim legavit basilicis Apostolorum; ducentas quidem ad luminaria, centum verò universali Papæ ad eleemosynas ampliandas.

Bodinus de Repub. l. 1. p. 171. *Reges Anglorum vasalli Pontificis Romani.* Antea quidem Reges Anglorum fidelitatis jusjurandum regibus Francorum sine exceptione dederunt, cum amplissimas hujus imperii provincias ac beneficia fructuosissima regibus nostris accepta ferrent, ut meritò sese Vasallos ligios Francorum confiterentur. Angliam tamen & Hiberniam summa potestate regebant, quousque Johannes, qui fraude in regnum invaserat, se regnumque suum ac subditos omnes dedidit in Romani Pontificis potestatem anno 1212. contracta solenni fiducia principum ac subditorum consensum: nec tantum se Pontificis Romani Vasallum, sed etiam ærarium professus est, ac promisit annui tributi ac census nomine quatuor aureorum millia præter tributum illud, quod ab Ina Rege Anglorum promissum est, mille marcas sterlingorum anno 740. idq; à singulis familiis exigebatur, quod vulgò *tributum S. Petri* appellabant. Legatus Innocentii III. Pontificis Romani, primus à Rege Johanne fidem accepit: anno 1213. præsente Cancellario, seu Angliæ Pontificibus ac totidem comitibus infinitaque populi multitudine consentiente.

ſentiente. Extat adhuc apud nos formula fiduciæ, quam ex actis Vaticanis expreſſam legimus. Ac tametſi Thomas Morus, Anglorum Cancellarius, negaret regnum Anglorum eſſe in fiducia Pontificis Romani, nihilominus Henricus ipſe VIII. Legato Pontificis Romani jusjurandum fidelitatis dedit. Tributum autem utriuſque generis exigi ac ſolvi non ante deſiit, quàm Henricus VIII. anno 1534. Romani Pontificis ſervitutem ac religionem excuſſiſſet.

Id autem animadverſione dignum eſt, quod in formula fiduciæ rex Iohannes ſuorum ſcelerum veniam ſupplex à Legato Pontificis Romani precatus eſt, quo planum fit, patrocinium illud Pontificis Romani quæſitum eſſe ad elevandum immane parricidium, quod in Arturum fratris filium, ad quem ſceptra regni ſucceſſorio jure pertinebant, crudeliter admiſerat, ne ſacris à Pontifice Romano interdiceretur.

II. Aragonia.

TArraconenſe regnum Romanis Pontificibus jampridem reges Aragonum accepto tulerunt, ut videre eſt in formula fiduciæ ac jurisjurandi, quod Petrus rex Aragonum Innocentio III. Pontifici Maximo præſtitit his verbis: Ego Petrus, Rex Aragonum, Comes Barcinone, Dominus Montis peſſulani, cupiens præter Deum principali beati Petri & Apoſtolicæ ſedis protectione muniri, tibi reverendiſſime Pater & Domine, ſumme Pontifex Innocenti, & pro te ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ ſedi *offero regnum meum*, illudque tibi & ſucceſſoribus tuis in perpetuum pro remedio animæ meæ & primogenitorum meorum conſtituo *cenſuale*, ut annuatim de Camera regis ducenta quinquaginta Maſſimitinæ Apoſtolicæ ſedi reddantur: & ego ac ſucceſſores mei ſpecialiter & fideles & obnoxii teneamur: hac autem lege perpetua ſervandum forum decerno, quia ſpero & confido, quod tu & ſucceſſores tui, quaſi beati Petri manibus in regem duxeris ſolenniter coronandum. Actum Romæ, anno Chriſti 1204.

Bodinus de Repub. l. 1. p. 186.

Illud quidem Tarraconenſe Regnum Pontificibus Romanis oblatum eſt ab Aragoniæ regibus, ne ob ſcelera & parricidia vapularent: ſed Sardiniæ & Corſicæ regnum à Pontificibus eſt ad reges Aragoniæ delatum, ut ſolent Pontifices aliena magnificè largiri. Id autem perſpicitur ex hac fiduciæ formula, quam ex archivis Vaticanis deſcriptam habemus. Pontifex Maximus de fratrum ſuorum aſſenſu dat in feudum

regnum

regnum Sardiniæ & Corſicæ, proprietatem Eccleſiæ Romanæ, &c. per Capam auream te præſentialiter inveſtimus, &c. ita tamen, quod tu & ſucceſſores tui præſtabitis homagium ligium vaſallagium plenum & fidelitatis juramentum, &c. & centum equites armatos, & uno equo ad arma, & duabus equitaturis ad minus per quemlibet, & quingentis peditibus terræ veſtræ de Aragonia cum gagiis per trimeſtre, à die quo intrabunt terram Eccleſiæ, &c. & inſuper cenſum duarum millium marcarum argenti bonorum & legalium ſterlingorum, ubicunque fuerit Romanus Pontifex in feſto beatorum Petri & Pauli, annis ſingulis ſub pœna excommunicationis poſt quatuor menſes, &c. & poſt tertium terminum, ſi non ſolveris, tu hæredesvé tui à dicto regno Saridinæ & Corſicæ cadetis ex toto, & regnum ad Romanam Eccleſiam revertetur.

Huic conſimile jusjurandum præſtitit Jacobus Rex Aragoniæ anno 1453. addita cautione, ut Leges, quæ à regibus antea latæ fuiſſent, abrogarẽtur, & ut Pontificem Maximum Ordini Eccleſiaſtico provocare à regis ſententia liceret. Eodem jurejurando Ferdinandus & Alphonſus ſeipſos obligarunt, ac fiduciam renovarunt anno 1445.

Aragonia vectigalis Papæ anno 1204. Balduino Junio part. 4. p. 513.

III. Bohemia.

ANno Chriſti 1073. cum Vratislao Gregorius VII. egit epiſt. 38. ut cenſum Apoſtolicæ ſedi perſolveret pro Ducatu Bohemiæ, ut ſe facturum voto nuncupato promiſerat, quod & ipſum præſtitiſſe, aliæ ejuſdem Pontificis ad illum, anno ſequenti redditæ literæ docent 2. epiſt. 7. *Balduinus Junius part. 4. p. 254.*

IV. Dania.

ANno Chriſti 1062. ſub Alexandro II. regnabat tunc in Dania Sueno Rex, ad quem ejuſdem Alexandri Papæ extat epiſtola, ſeu potius fragmentum ex ea in Vaticano Codice, qui inſcribitur Liber cenſuum, qui exegit cenſum, quem majores ejus Apoſtolicæ ſedi perſolvere ex eodem regno conſueverant.

V. Gallia

ANno 774. ſub Hadriano Pontifice & Carolo Magno feria quarta in Eccleſia B. Petri in colloquium convenere, ibi Pontifex cum monuit & con- *Junius part. 1. p. 272.*

& constanter obsecravit, ut, quod Pipinus pater, & ipse cum Carolomanno fratre, & omnibus Francorum magistratibus & Optimatibus promiserat B. Petro, & ejus Vicario (sic sæpius Papã appellat Anastasius) ac Stephano sanctæ memoriæ, cum in Franciam perrexit, de diversis civitatibus & territoriis tradendis in perpetuum possidendis, id omninò perficeret. Tabulas ejus sponsionis Carolus sibi recitari jussit, & absque cunctatione cum omnibus suis judicibus probavit.

Quo facto Etherio præsenti suo Notario mandavit, ut eam donationem nova altera cumularet per designationem confinium: id est à Lunis cum Insula Corsica, deinde in Suriano, deinde in monte Bardone, inde in Verceto, deinde in Parma, deinde in Rhegio, & exinde in Mantua & Ponte Silicis, simulque universum Exarchatum Ravennatium, sicut antiquitùs erat, atq; provincias Venetiarum & Istriæ, nec non cunctum Ducatum Spoletanum, & Beneventanum (ipsa sunt verba Anastasii) quam donationem propria sua manu ipse Christianissimus Francorum Rex corroborans, &c.

In chronico de regibus Francorum Paris. 1548.

Verùm anno Christi 1302. odium & inimicitia Bonifacii VIII. in Philippum pulchrum extitit. Mira hominis impudentia fuit, qui regnum Galliæ, Pontificiæ Majestatis beneficium asserere ausus est. Verùm multò stolidiores esse puto, qui disceptant, an tantum liceat Pontifici?

VI. Jerusalem.

BOdinus l. 1. de Repub. p. 211. Quantam ad Palestinæ ac Syriæ regnum attinet, Godefridi Bononiensis ac sociorum opibus partum, constat regem eo nomine, se Pontificis Romani fiduciarium professum esse: id etiam catalogo Romano comprehensum legimus, & qui nunc sacri Ordinis Equitum Hierosolymitanorum Magister appellatur, fiduciarius est, obsequentissimus Pontificis Romani, eique summam potestatem ac summum jus vitæ ac necis in equites accepto ferro consuevit.

VII. Hungaria.

Bodinus de Repub. p. 210.

PRæter ea regna, quæ diximus, Neapolin, inquam, Siciliam, Sardiniam, Corsicam, Aragoniam, Baleares Insulas, Hesperides, Palestinam, quorum reges aut fiduciarii aut vectigales fuerunt, regnum etiam *Hungariæ*, & utramque Pannoniam Pontificum Romanorum beneficio, à regibus teneri jactabant, ut quidem catalogo Feudorum Ecclesiæ Romanæ Hungá-

Hungaria continetur. At in Vaticanis Actis legi fiduciariæ formulam, qua Ladislaus I. rex Hungariæ Benedicti XI. Pontificis Romani fiduciarium se profitetur, ab eoque coronam ac sceptra susceperum promittit. Ladislao verò II. Regi Hungariæ, quod Pontificis Romani Legatis minus paruisset, sacris interdictum est, nec aliter veniam obtinuit, quàm si centum argenti pondo, annui census nomine, Pontifici Romano penderet: in iisdem tamen actis Vaticanis extat intercessio Principum Hungariæ adversus Pontificis Romani Legatum anno 1308. qua cum diceret, Stephanum I. Hungariæ regem à Pontifice Romano coronam regiam accepisse, aperti imè restiterunt, neque id Romano Pontifici jus esse denunciarunt: nec tamen se prohibere, quo minus rex Hungariæ, si vellet, à Pontifice Romano coronam consequeretur. S. Stephanus Rex Hungariæ donavit regnum Hungarorum Romanæ Ecclesiæ, Junius part. 4. p. 143.

VIII. Polonia.

ANno Christi 1013. sub Benedicto VIII. Quod autem audisti, se Boleslaum excusasse, quòd non misisset censum promissum Apostolicæ sedi, erat census iste ab exordio (uti apparet) conversionis Polonorum gentis pietatis ergò persolvi promissus annis singulis Principi Apostolorum, & ejus loco ipsius successori Romano Pontifici. *Baldwin. Junius part. 4. p. 163.*

Bodinus l. 1. de Repub. p. 210. Lacoldus Poloniæ Dux coronam regiam ac regium nomen à Johanne XXII. summo Pontifice adeptus est, ea lege, ut annuum tributum à regibus Poloniæ Pontificis Romani ærario penderetur, quod *lucerna D Petri* adhuc erogatur.

Poloni à Papa nomen Regis quærunt, Junius part. 4. p. 142.

Pag. 199. Regnum Poloniæ factum fuit feudale à Casimiro.

IX. Portugallia.

ANno Christi 1179. sub Lucio II.

Junius part. 4. p. 465. Eodem anno Alphonsus I. Dux Portugalliæ ab Alexandro III. Papa, titulũ regis accepit, ob res adversus Saracenos præclarè gestas. Qui cum jam antea sub Lucio II. Romano Pontifice Ducatum suum vectigalem fecisset Romanæ Ecclesiæ sub annuo censu unciorum auri quatuor, rursum hoc tempore nova dignitate insignitus ob-

obtulit regnum ſuum eidem Eccleſiæ, ſub cujus jugiter protectione conſiſteret perſoluturum in perpetuum, annis ſingulis, loco cenſus, duas auri marchas.

X. Ruſſia.

BAronius tom. 7. p. 676. 680. A Romana Eccleſia accepit regnum Ruthenorum Demetrius.

XI. Sicilia.

INactis Pii II. Pontificis Romani Johannes Gobellinus p. 62. Hoc regnum (Sicilia) directo jure ad Eccleſiam Romanam pertinet.

VI. Decretal. Innocent. IV. c. 3. p. 379. Regnum Siciliæ eſt ſpeciale patrimonium beati Petri.

Balduinus Iunius part. 4. Chronic ip. 313. ad annum Chriſti 1097. Urbani II. de ipſo rerum uſu in Sicilia, cæteriſque ad easdem quæſtiones pertinentibus.

Vide latius Baronium Cardinalem, quibus appareat quantam ſcriptis omnibus reclamantibus, juribus omnibus contradicentibus, cœlo terraque teſtantibus, Apoſtolica ſedes in Sicilia patiatur injuriam, & inauditam hactenus inter Catholicos ignominiam ſubire cogatur: cum jam à tempore Caroli V. in temporali Dominio *Domina* ignoretur, & in ſpirituali neſciatur univerſalis Eccleſia: rebus ipſis (quod eſt gravius) in deterius prolabentibus, ipſaque inde miſera Eccleſia Sicula vergente ad perniciem, ac denique illis ingenti ſe periculo committentibus, qui contra tot Romanorum Pontificum antea & poſtea data diplomata, uno innixè depravato, omnino conciſo, nunquam ab aliquo ſucceſſorum approbato diplomate, eodemque etiamſi germanum ac legitimum fuiſſet, jam in Rogerii hæredibus deſinente, nullius alterius Romanorum Pontificum confirmatione roborato, imò contrariis penitus conſtitutionibus reſciſſo & abolito, poſt tot ſecula oblivione ſepulto, à nemine regum, qui contra ſedem Apoſtolicam pugnaverunt, vel nomine enus cognito, ne dum exhibito vel citato, contra Romanam Eccleſiam, Matrem ſuam Dominamque præſumunt defendere, infauſtò uſurpatam, & nulla ratione tolerabilem Monarchiam, renue-

renueritque eidem, vel in ijs, quæ juris divini, naturalis, canonici communisque sint, parere.

Sicilia, Calabria, Apulia, Patrimonium Petri, Junius part. 4. pag. 493.

Quid de *donatione Constantini* Magni Nicolaus Cusanus (testimonio Bellarmini, vir æque pius ac doctus) crediderit, libet audire scribentem de Concordantia Catholica l. 3. c. 2. Hanc radicem, quo ad potui, investigavi, præsupponens hoc velut indubitatum esse, Constantinum talem Donationem facere potuisse, quę tamen quæstio nec soluta est hactenus, nec solvetur verisimiliter unquam, sed in veritate supra modum admiror, si res ita est, eò quod in authenticis libris & in historiis approbatis *non invenitur*. Idem: sed de Donatione temporalis Dominij aut Imperij occidentis *nihil ibi penitus continetur*: &: ex istis constat, Constantinum Imperium per Exarchatum Ravennatem, urbem Romam & occidentem *minimè Papæ dedisse*. &: Romanos Pontifices legimus Imperatores fateri Dominos. *Paris. 1515 pag. 25. b.*

Pag. 53. Et ut breviter dicam, nullibi contrarium legi quin usque ad illa præfata Pipini tempora Imperator remanserit in possessione locorum prætactorum. Nec unquam legi aliquem Roman. Pontificum usque ad tempora Stephani II. in illis locis nomine S. Petri aliquid juris præsumsisse habere: *hæc credo esse vera* non obstante famigera opinione de contrario, quę in *palea* habetur, Constantinus 96. Dist. Quoniam absq; dubio si non fuisset illud dictamen *Apocryphum*, Gratianus in veteribus codicibus & canonum collectionibus inveniset, & quia non invenit, non posuit. Unde, quæ postea addidit pro *palea* ita illam *conflatam scripturam* posuit sicut multa alia inveniuntur ex apocryphis libris inscripta. Ego etiam ad longum hanc scripturam in quodam libro inveni, quæ multò plus continet, quàm ea, quæ in Decreto ponitur, loco prælegato, & diligenter eam examinans, reperi ex ipsamet Scriptura, argumenta manifesta *conflictionis & falsitatis*, quæ pro nunc longum & inutile foret his inferere. Tantum Cusanus.

Hoc tamen Donationis Constantinianæ privilegium non sine rubore legunt ipsimet Romani proceres Romanęque Monarchiæ cordati defensores. Non quia in eo impostura agnoscunt, quæ tamen in multis sat est crassa & palbabilis (quis enim eo tempore Constantini Patriarcham fuisse Constantinopolitanum asserat? quando ne dum Con-

ſtantinopolis vocabatur: & Byzantinus Epiſcopus ne Metropolitanus quidem erat, ſed Heracleenſis metropolis Suffraganeus. Sed quia privilegium hoc plurimum derogat Pontificiæ Maieſtati, dum primatum ſuum Romana ſedes ad Imperialem conceſſionem reduci erubeſcit, & diadematis, purpuræ, aliarumque pomparum uſum, à ſola audit Imperiali donatione totum pendere.

Quod ſicut veriſſimum eſt, vel ipſo Bernhardo magno id atteſtante, dum ait, de conſiderat. l. 4. c. 3. in his Eugenium non Petro, ſed Conſtantino ſucceſſiſſe, ita facile hoc privilegium defenderent Hicromonarchici, & à ſuſpicione impoſturæ liberarent, niſi Romanam Monarchiam in Chriſtum autorem ſibi reducendam eſſe jam ſtatuiſſent, ſed actum agunt. Libenter præterea cedunt beneficio hujus privilegij, quia donationes urbis & provinciarum ac totius occidentalis Imperii Papæ factas tueri non poſſunt, & jam libentius ad Caroli & Ludovici donationes ſeſe recipiunt.

Melchior Canus Epiſcopus Canarienſis, Hiſpanus, Locorum Theologicorum lib. 11. cap. 5. p. 319. ita ſcribit: Laurentium Vallam ſcimus integro libro advetſus receptam communi opinione ſententiam declamaſſe. Jurisperiti, quæ vulgò circumfertur, ejus Donationis formula eam commentitiam eſſe ſatis indicant, cum *palea* inſcriptiones denotant. Euſebius, Ruffinus, Theodoretus, Socrates, Sozomenus, Eutropius, Victor, cæteriq; probatæ fidei auctores, qui omnia Conſtantini geſta ſcripſere diligentiſſimè, non modò nullam Donationis ejus mentionem faciunt, ſed tradunt etiam, Orbem Romanum ſic inter tres illius filios diſtributum, ut Italia uni eorum tota contigerit.

Imperium Romanum dependere à Papa. Conſtans eſt Canoniſtarum opinio, inprimis Panormitani, ſcribentis Tom. 1. pag. 154. b. ſuper prima primi, de Electione, Imperator recognoſcit Imperium à Papa.

Panormitanus Conſilio 82. Imperium hodie dependet ab Eccleſia, Imperator non recognoſcit imperium à populo Romano, ſed ab Eccleſia.

In Annalibus Bojorum Clariſſ. Hiſtoricus *Andreas Brunner* part. 3. pag. 391. ad annum Chriſti 1157. de Henrico Leone, Henrici Superbi filio Duce Bavariæ ita ſcribit: Legatos Rolandum & Bernardum, ambos Cardinales obvios habuit, qui Pontificis literis in publico Procerum con-

conſeſsu recitatis, ſcintillas ſcilicet ſparſerunt illius incendij, quo paulò poſt Reſpub: Chriſtiana conflagravit. Aurem ea epiſtola pervellebat Imperatori Adrianus, ut meminiſſet, Imperij inſigne beneficium ſummi Pontificis eſſe. Ad eam vocem ut arrogantiorem Cæſar Senatusq; Procerum omnis cohorruit, quaſi precarium Imperium Romani Pontificis Clienti & Beneficiario objectaretur, quod ne ſuſpicari temerè viderentur, exaggerata ad invidiam Innocentii Pontificis pictura eſt, qua Lotharij Cæſaris inaugurationem in Laterano factam prodidit cum hac epigraphe:

Rex venit ante fores, jurans prius Vrbis honores,
Post homo fit Papæ, ſumit quo dante coronam.

Eam cum induci Fridericus olim poſtulaſſet, Pontifex in eam uſque diem promiſſis non ſteterat. Id cum uſurpandi firmandique juris cauſa factum traduceretur, paſſimq; literæ voces velut ſervitutem abominantium jactarentur. Legatorum alter etiam ipſe commotior palam rogavit, unde nam tandem allapſum in caput Cæſaris diadema exiſtimarent, ſi in eo *beneficium* Pontificis agnoſcere verecundarentur? Cujus dicti acerbitatem Otto Wittelſpachius, qui proximus aſtabat, ulturus ferro fuerat, niſi Fridericus jam cervici imminentem repreſſiſſet. Idem tamen ſubmotis legatis & in urbem rejectis, plenam triſtium querelarum epiſtolam per omnem Germaniã ſparſit, qua hoſtes Reip. declaravit, quicunque Imperij inſignia Beneficium Pontificum appellaſſent.

In Excubijs tutelaribus idem Brunner. p. 290. de Ludovico Bavaro πολλῶν ἀνταξίων ἄλλων, ita ſcribit: deſperato obtinendæ æquitatis Septemviros ad Senatuſconſultum condendũ excitavit, quo ſtatueretur, Imperium Romanum ſacroſanctum, & proprium Dei munus nulli hominum eſſe obnoxium. Septemviralibus Comitijs ritè lectum, Regem Cæſaremq; jure quoque optimo eſſe, Romani Pontificis approbationem, conſenſum confirmationemq;, ut pompas arbitrarias ad ſummam rei & conciliationem Majeſtatis non pertinere.

Cæterùm in vita Bonifacij VIII Pontificis Romani ita ſcribit Papirius Maſſonus l. 5. p. 262. 263. Sunt iræ Regum plusquam leonitæ, præſertim cum graves eos cauſæ impellunt, ut Philippum videntur impulſſe, cùm Bonifacius non Galliæ ſolùm, ſed mundi Dominum, ut Aſtronomi verbis utar, ſeceſſere prædicaret. Pontificiaque autoritate imperatoriam abuteretur. Igitur cũ anno milleſimo trecenteſimo ex omni ferme Europa con-

concurſus Romam factus eſſet, pietatis cauſa, ob conſequendam à mortalibus delictorum ſuorum liberationem, Bonifacii juſſu publicatam, accidit anno inſequente ut peſtifera orbi terræ diſcordia inter illum ac Philippum regem exoriretur, cum Bonifacius, ut ante dixi, mundi Dominum ſe diceret; Philippus moneret, ne eo loquendi genere in perniciem regni ſui uteretur. Cum id facere recuſaret, vetuit pecuniam è Gallia Romam deferri: admonitus ab Epiſcopo Romano ut interdictum ſolveret, mutare ſententiam noluit, nunciumq; Galliæ finibus ſtatim excedere juſſit. Tunc, Bonifacius ſententiæ in regem regnumq; ferendæ conſilio omnes regni antiſtites, Theologoſq; & Juriſconſultos celeberrimos, ut Romam proficiſcerentur, publicè citavit. Verùm à rege ne id facerent, impeditum eſt, ipſeque ad futurum Concilium provocavit adverſus Bonifacium, quaſi hæreſis reum, appellationemque & capita in Bonifacium ſcripta, Lutetiæ in templo Virginis pronunciari per Petrum Flotam Conſiliarium juſſit. Irritatus illo facto Bonifacius plures Galliæ antiſtites exauctoravit. At verebatur Philippus, ne quas diras in ſe regnumque ſuum Pontifex jacularetur, itaque in finibus regni ſtationem cuſtodum poſuit, qui prætercuntes excuterent, ne quam hujuſmodi ſententiam ſecum ferrent. Interim Guilielmum Nogaretum Equitem anno milleſimo trecenteſimo ſecundo in Italiam miſit, ut conatus Bonifacii inſigni audacia reprimeret.

Mercurius Italicus D. Henrici à Pflaumern p. 299. Imperatorum dono Pontifices urbis Imperium accepere, tenentq; hodie.

Concludimus exercitium hoc acroamate Iſidori Peluſiotæ ita li. 2. Epiſt. 246. ſcribentis: Apoſtolorum tempore nulla erant templa. Et: Ego verò, ſi mihi optio daretur, temporibus illis fuiſſe mallem, in quibus templa quidem non perinde ornata erant, Eccleſia autem divinis ac cœleſtibus gratijs undique cincta & redimita erat, quàm his noſtris, in quibus templa quidem omnis generis marmoribus cohoneſtata ſunt, Eccleſia autem ſpiritualibus illis gratiis nuda & vacua eſt.

De Idololatria.

Æneas Silvius Epiſt. 109. p. 143. Qui creaturam Deo præponit, Idololatra eſt.

Pag. 318. JOhannes Damaſcenus in vita Sanctorum Barlaami Eremitæ & Joſaphati Indiæ Regis apud Heribertum Roſvveidum, Idololatrarum amentiam ita quondam deſcripſit: Non vos pudet, miſeri, atq; ignis ſempiter-

piterni cibus, Chaldaiciq; generis ſimilitudinem gerentes, non vos, inquam, mortuas ſtatuas, humana manu extructas adorare pudet? Cœlum enim lapidem aut lignum aut fabrili arte politum, Deum nuncupatis: ac dein eximium taurum, aut aliud fortaſsè ex pulcherrimis cujuſque generis animantibus aſſumentes, mortuo numini, qua væcordia eſtis, immolatis. Atq; victima Deo tuo præſtantior eſt. Nam illum homo elaboravit, Deus autem animal procreavit. Ac propterea etiam brutum animal te, qui ratione præditus es, prudentia & ſagacitate anteceſſit: illud enim eum, a quo alitur, novit: tu contra ejus, à quo ex nihilo productus es, cujusq; beneficio vivis & conſervaris, ignoratione laboras. Ac Deum appellas, quem paulò ante ferro verberari, atq; igne conflari, & malleis tundi videbas, quem argento atq; auro cinxiſti, atq; à terra in altum ſuſtuliſti, propterea q; in terram abjectus, abjecti lapidis abjectus es adorator, non Deum adorans, ſed mortua, & animæ expertia manuum tuarum opera. Imò verò ne mortuum quidem æquum eſt ſimulachrum appellare: verum novum quoddam ac tanta amentia dignum nomen excogitare par eſt. Nam lapideus comminuitur, teſtaceus confringitur, ligneus corrũpitur, æreus rubigine inficitur, aureus & argenteus conflatur. Quin ét Dij tui partim exiguo ac vili, partim ſumo pretio venduntur. Neq; n. ipſis divinitas, neq materiá pretũ dat. Atqui Deũ quiſnã emere aut vendere queat? jã quonã pacto Deus appellatur qui motus expers eſt? an non illud cernis, nec eum qui ſtat, unquã ſedere, nec eum qui ſedet, unquã ſtare? pudeat te, ô væcors! manum ori appone, ô ſtulte, qui res hujuſmodi laudas. Etenim in veritate averſus falliſq; picturis deciperis, atq; in fraudẽ induceris, ſtatuas videlicet effingens, rebusq; manu tua effectis, Dei nomẽ attribuis. Reſpice miſer, atq; illud intellige te Deo abſq; te facto, antiquiorem eſſe, cujus tandem furoris iſta ſunt? Hoccine tibi perſuaſiſti, te, cum homo ſis, Deum efficere poſſe? Quî tandem iſtud fieri queat? quocirca non hominem efficis, verùm hominis aut cujuspiam animantis formam, non lingua, non faucibus, non cerebro, aut una aliqua interna parte prædita: ac proinde ne hominis quidem aut animantis ſimilitudo eſt, ſed inutilis quidem res, ac vanitatis plena. Quid igitur rebus ſenſus expertibus blandiris? quid mente carentibus & inanibus aſſides? niſi Latomi aut architecti aut malleatoris ars adeſſet, Deum non haberes. Niſi cuſtodes præſtò eſſent, Deum tuum amiſiſſes. Nam quem poſtea ſtolidorum hominum copioſiſſima urbs tanquam Deum, ut ab eo cuſtodiatur, obſecrat,

Sacrificium in Paſcha, eſt creatoris creatoris ſui.

cum eo ipso pauci custodes ne furripiatur, remanent. Ac siquidem ex argento vel auro constet, diligenter custoditur: si autem ex lapide, aut argilla, aut alia quadam viliori materia, seipsum custodit. Ita de vestra sententia valentior est is, qui ex argilla, quàm qui ex auro conflatus est. An non igitur optimo jure vos stultos & cœcos ac stolidos homines irridere, vel potius luctu prosequi possumus? quippe opera vestra furorem potius, quàm pietatem redolent. Nam qui rei militari studet, statuam ad militaris speciei similitudinem expressam, ac certo loco positam, Martem nuncupat: qui autem mulierum amore ad insaniam usque flagrat, animæ suæ cupiditatem pictura informans suum Deum efficit, Veneris scilicet nomine eum appellans. Alius rursus temulentiæ suæ causa, effecto simulachro constituerunt. Ita Ethnici interdum in eum errorem inciderunt, ut Soli, Lunæ, & sideribus, nempe quibus neq; pulchrius quidquam, neq; salutarius cogitare poterant, divinitatem tribuerent. Deinde à cœlo delapsi, Deum in terrenis sordibus, & impuris voluptatibus, in monstris horrificis inquirere & investigare cæperunt, atq; tandem impurissima religione constituta, finem ulterius progrediendi sibi statuendum esse decreverunt, quasi jam fuissent id, quod ardentissimè concupierant, felicissimè consecuti. Itaque vero Deo furenter & impiè neglecto tanta dementia vexati sunt, ut etiã flagitijs, horrificis monstris & quadrupedum & serpentium simulachris immolarent, & furias etiam atque adeò feritatis sempiternæ truculentiam, honoribus divinis afficerent. Alij ignem pro numine colebant, quem appellabant Vulcanum: alij æthera sive aërem, quem nuncupabant Jovem aut Junonem, alij aquã, quem Neptunum nominabant, alij gyrum stellarum, qui à diversis figuris animalibus positiones & cursus distribuebant astrorum: alij Solem pro Deo venerebantur, quem Phœbum seu Apollinem vocabant: Alij Lunam, quam Dianam vocitare solebant. tali enim errore decepti, virtutem Omnipotentis Dei falsis figmentis suis adscribebant, ut quidã poetarum gentilium tribus versibus ita terminaret, dicens:

Tot numero talique Deus simulachra figuris
Imposuit cœlo, perque atras sparsa tenebras
Clara ruinosa jussit dare lumina nocti.

Rabanus Maurus Tom. 3. p. 383. Quod si neq; cœlum, neque terra, neque mare, quæ mundi partes sunt, Dii esse possunt, ergo nec mundus quidem totus, Deus est.

Hinc

Hinc Gregorius Nazianzenus Orat. 39. in S. lumina p. 602. Idololatræ sunt execrabiliores ob eorum, quæ venerantur atque adorant vilitatem, ita ut minus quoque sensus habeant, quàm ipsa sua numina, tantumque ea stupore ac væcordia superent, quantum ab ijs, quæ adorant, vilitate superantur. Idem definit Idolorum cultum adorationisque àcreatore ad creaturas translationem.

Orat 38. in Christi nativitatẽ p. 590. Ethnici sapientiores, non ipsas imagines, sed Deum in imaginibus coluerunt: ita enim *Arnobius* inducit gentes loquentes l. 6. p. 120. Sed erras & laberis, nam neque nos æra, neque auri, argentique materias, neque alias, quibus signa confirmant, eas esse per se deos, & religiosa decernimus numina, sed eos *in his* colimus Deos, per simulachra veneramur.

Jam ergò breviter dispiciamus, an Pontificij Idololatriam induxerint? audite, judicate.]

Isidorus Hispalensis l. 8. Originum c. 10. p. 69. Idololatria, Idolorum servitus seu cultura interpretatur. Nam λατρεία Græcè, Latine servitus dicitur, quæ quantum ad verã religionem attinet, non nisi uni & soli Deo debetur. Hanc sicut impia superbia sive hominũ sive dæmonũ sibi exhiberi vel jubet vel cupit, ita pia humilitas vel hominũ vel angelorum sanctorum sibi oblatam recusat, & cui debetur, ostendit: idolum autem est simulachrum, quod humana effigie factum & consecratum est, juxta vocabuli interpretationem: εἶδος enim Græcè formam sonat, & ab eo per diminutionem Idolum deductum, quod apud nos formulam facit. Igitur omnis forma vel formula idolum se dici exposcit. Inde Idololatria omnis circa Idolum famulatus & servitus. Quidam verò Latinè ignorantes Græcè imperitè dicunt Idolum, , ex dolo sumsisse nomen, quod Diabolus creatura cultum divini nominis invexit.

Basilius Magnus epist. 74. pag. 458. Idola appellatione Dei denominat.

In epistola prima Canonicâ p. 495. debes Idololatras hic intelligere præstigiatores: Christiani enim, qui Idolis sua sponte sacrificarunt, debent tota vita pœnitentiam agere.

Gregorius M. Tom. 4. l. 7. Indictione secunda, epist. 54 p. 271. Scio quidem, quod imaginem Salvatoris nostri non ideò petis, ut quasi Deum colas, sed ob recordationem filij Dei, ut in ejus amore calescas, cujus te imaginem videre desideras, & nos quidem, non quasi ante divinitatem an-

te illam imaginem proſternimus, ſed illum adoramus *per imaginem*, aut natum aut paſſum, ſed in throno ſedentem *recordamur*.

Poſſevinus Bibliothecæ ſelectæ l. 11. p 456. Unde Chriſtiani non colunt, neq; adorant Imagines credentes *in eis* virium, aut poteſtatis aliquid ineſſe, ſed adorant & venerantur Deum ipſum & Jeſum Chriſtum, filium eius in cruce & aliis imaginibus adumbratum: & crucē ac cæteras imagines colunt & venerantur, ea ratione, qua figuræ ſunt, nobis Deum & Jeſum Chriſtum ejus filium referentes.

Pari ratione Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. de ſacris imaginibus p. 202. loquitur: Imagines porrò Chriſti & Deiparæ Virginis, & aliorum ſanctorum in templis præſertim habendas & retinendas, eiſque debitum honorem & venerationem impertiendam, non quod credatur ineſſe aliqua in ijs divinitas vel virtus propter quam ſint colendæ, vel quod ab eis ſit aliquid petendū, vel quod fiducia in imaginibus ſit figenda, veluti olim fiebat à gentibus, quæ in idolis ſpem ſuam collocabant, ſed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illas repræſentant, ita ut per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus & procumbimus, Chriſtum adoremus, & ſanctos, quorum illi ſimilitudinem gerant, veneremur.

Quis autem honor ſit debitus Imaginibus Chriſti, Deiparæ, ſanctorum, nec Concilij Tridentini patres, neque Præſes & Judex Pontifex Romanus determinare auſus eſt: ſed Jeſuitæ (*occulti mentis Papæ*) nobis reliquerunt.

Ita autem ſcribit *Bellarminus* de imaginibus ſanctorum l. 2. c 20. p. 328. ſecunda opinio eſt, quod *idem honor debeatur Imagini & exemplari*, & proinde Chriſti imago ſit adoranda cultu Latriæ: B. Mariæ, cultu hyperduliæ, ſanctorum aliorum cultu duliæ. Ita Alexander, B. Thomas, Cajetanus, Bonaventura, Marſilius, Almain Carthuſianus, Capreolus.

Anno 1612 Bellarminum ſequuntur Jeſuitæ cæteri, Suarez, Gregorius de Valentia: ante Jeſuitas Synodus v 1 1. p. 455 editionis Romanæ. Conſtantinus Epiſcopus Conſtantiæ Cypri ſtatuit, ſe amplecti honorabiliter ſanctas & venerabiles imagines & latriam, id eſt ſervitutem ſoli conſubſtantiali & vivificæ Trinitati debitam, impendere.

Quicquid univerſale Concilium decernit, illud pro indubitato eſt tenendum.

Imagines Chriſti τῇ λατρείᾳ colendas eſſe univerſale Concilium VII. de-

VII. decrevit, testimonio & approbatione Constantini Episcopi Constantiæ Cypri.

Ergò, imagines Christi καὶ λατρείας esse colendas proindubitato est tenendum.

Quantò verò rectiùs Constantinus Imperator, teste Sozomeno lib. 2. cap. 3. p. 230. Cum initio gentilis esset, postea tamen Christianus factus, quanquam omnia alia religionis nostræ instituta probabilia optabat, sanctam tamen crucem salutis omnium causam, οὗ προσκύνει, adorare nolebat.

Quin etiam clavos, quibus Christi manus cruci affixæ erant, Constantinus consecutus in fræna curat & galeam fabricandos, illisq; in bello gerendo utitur. *Socrat. l. 1. c. 13. p. 527.*

Imperatoris mater, cum id, quod erat in optatis, ad hunc modum didicisset, clavorum partem in Imperatoris galeam artificiosè includendam curavit, quo capiti filii consuleret, & hostium tela depellerentur: partem equi illius freno admiscuit, quo Imperatorem tutum ac securum redderet. Idem habet Sozomenus lib. 2. c. 1. p. 227. *Theodoret. l. 1. c. 18 p. 34*

Si Constantinus M. fuisset benè institutus Catholicus tum singulis diebus, quibus in equum ascenderat, frænum ac galeam suam latriâ coluisset, quia typus & antitypon eodem genere latriæ coli debent, teste D. Thoma & Schola patrum Soc. Jesu.

Iacobus Simancæ, Episcopus Hispanus in Catholicis Institutionibus tit. 32. de Idololatria p. 246. Est Idololatria, inquit, cultus Deo debitus creaturæ exhibitus, vel est honor divinus exhibitus creaturæ repræsentatæ per aliquam sensibilem formam seu figuram, quæ dicitur Idolum. *Roma 1575*

Neq; tantum committitur cum simulachra coluntur, sed etiam cum creaturæ loco creatoris divino cultu honorantur. Hoc autem peccatum in Exodo maximum esse dicitur: quia sicut in terrena Republ. gravissimum est, regium honorem alteri, quàm vero Regi impendere: sic maximum crimen esse videtur, si quispiam divinum honorem exhibeat creaturæ, quæ quantum in te est, alium Deum facit, & minuit principatum veri Dei, & *exæquat creaturam Creatori*: ex Origene, Tertulliano, Alexandro ab Ales, Thoma Aquinate 2. 2. q. 95. p. 248.

Idololatræ, lege divina Vet. Test. pœna mortis coercebantur, Exod. 22. Deut. 17.

Eadem veneratio exhibenda est imagini, quæ sanctis ipsis, Honor siquidem imagini exhibitus, ad prototypum refertur. Et qui adorat imaginem, adorat & sanctum illum, cujus forma & figura est imago.

Bellarminus de Ecclesia triumphante lib. 2. cap. 24. p. 331 Ergò æque colitur creatura. atq; ipse Deus, quæ rectè idololatria est. Nam Idololatria non solùm est, cum adoratur idolum relicto Deo, sed etiam cum adoratur idolum simul cum Deo.

Chrysost. in 1. ad Corinth. Orat. 16. Tom. 4. p. 403. Idololatræ quidam ex dimidia parte eligunt impietatem ut Samaritani.

Tom. 4. ad Rom. hom. 7. p. 51.

Varii autem sunt Idololatriæ modi: & hic quidem Mammonam sibi Dominum, alius autem ventrem sibi Deum facit, alius aliam concupiscentiam perniciosiorem, at non ipsis sacrificas boves, quemadmodum gentiles? Sed quod multò pestilentius est, tuam ipsius animam pro victima offers: at genua non flectis, nec adoras? sed magis audiens dicto es, si quid præceperint, & venter & aurum, & concupiscentiæ, id genus alterius tyrannis: quando & gentiles hoc nomine execrabiles sunt, quod hominum affectus, Deos effecerunt: Concupiscentiam Venerem: Iram Martem: Ebrietatem Bacchum appellantes. At non Idola sculpis illorum exemplo? Verum majore cum animi studio, te ipse iisdem illis animi morbis submittis: quæ Christi membra sunt, ea meretricis membra efficiens, cæterisq; sceleribus coinquinans. Ob quod obsecro, absurditatis hujus magnitudine pensitato, Idolorum cultum ut devitemus. Sic enim Paulus avaritiam appellat, nec pecuniarum tantùm cupiditatem immoderatam, sed & appetentiam omnem malam, tum in vestium, tum immensæ apparatu, denique rebus in cæteris: siquidem graviores certè quàm reliqui pœnas luituri sumus, nisi Domini legibus obtemperaverimus.

Chrysost tom. 2. in Matth. homil. 20. p. 804. Sicut sancti domus facti sunt Christi, ita & impii domus sunt inimici, ædificati autem fuerant super arenam, id est, super inconstantiam infidelitatis. Si enim constantia fidei dicitur petra, rectè & inconstantia infidelitatis arena vocatur, i.e. Idololatria, quę per varias idolorum culturas semper dispersa est, aut certè super arenam, i.e. supercarnales homines ac infideles.

To. 5. ad populum Antiochenum hom. 66. p. 369. Sic idololatria principiū cepit, cū homines nimię supra meritū haberentur admirationi: ita

ita tertium decimum Deum esse putavit Alexandrum Romanorum Senatus. Hic enim hanc habebat potestatem Deos creandi & decernendi. Cum igitur ei omnia Christi opera renunciata fuissent, misit gentis princeps interrogatum, an eis videretur, ut ipse Deus decerneretur. Illi verò non annuerunt, indignantes & ægrè ferentes, quod ante decretum & sententiam suam effulgens, Crucifixi virtus omnem terrarum orbem in sui traxisset venerationem. *Pilatus.*

Antidotarius Animæ de Veronicæ Sudario, pag. 126. b.

Salve sancta facies nostri Redemtoris
In qua nitet species divini splendoris
Impressa panniculo nivei candoris
Data Veronicæ *signum ob amoris.*
Salve decus seculi, speculum Sanctorum
Quod quidem cupiunt spiritus cœlorum
Nos ab omni macula purga vitiorum
Atque nos consortio junge beatorum.
Salve vultus Domini imago beata
Lumen funde cordibus ex vi tibi data
Et à nostris sensibus tolle colligata.
Salve robur fidei nostra Christiana
Destruens hæreticos, qui sunt mentis vana
Horum auge meritum, qui te credunt sane
Illius effigie, qui rex fit ex pane.
Salve nostrum gaudium in hac vita dura
Labili & fragili cito peritura
Nos deduc ad propria. ô felix figura
Ad videndum faciem, qua est Christi pura.

In libro sacrarum Ceremoniarum primo, sectione 7. pag. 39. legimus Urbanum V. Pontificem Maximum misisse ad Imperatorem Græcorum tres Agnus Dei, cum versibus infra scriptis. *Venetiis* 1516.

Balsamus & munda cera cum Chrismatis unda
Conficiunt agnum, quod munus do tibi magnum

Fonte

Fonte velut natum per myſtica ſanctificatum.
Fulgura deſurſum depellit omne malignum,
Peccatum frangit, ut Chriſti ſanguis & angat.
Prægnans ſervatur ſimul & partus liberatur,
Dona defert dignis, virtutum deſtruit ignis,
Portatur mundè, de fluctibus eripit undæ.

Inde ſic argumentamur.

Quicunque credit *Agnum Dei*, divina vi pollentem, fulgura depellere, peccata crimina frangere & angere, prægnantem ſervare, partum liberare, munera ferre dignis, deſtruere virtutem ignis, & de fluctibus demum undæ eripere, is eſt Idololatra.

Urbanus V. credidit Agnum Dei, divina vi pollentem, fulgura depellere, crimina peccata frangere & angere, prægnantem ſervare, & partum liberare, munera ferre dignis, deſtruere virtutem ignis, & de fluctibus demum undæ eripere.

Ergò Urbanus V. eſt Idololatra.

D. Eccius Dominica III. Quadrageſimæ p. 380. Ubi notabile hoc eſt: quod quemadmodum nulla fuit ante diluvium Idololatria ita aliquando deſitura eſt tota, quamvis nunc quoque ex bona parte ceſſavit, quando jam nec Turcæ, nec Perſæ ſunt Idololatræ: ſiquidem Æthiopes & Turcæ non adorant Mahometem ſuum pro Deo, ſed magno amico & Propheta Dei.

Bellarminus de Chriſto l. 1. c. 8. p. 105. Poſt adventum Meſſiæ exterminandam Idololatriam.

Gregorius de Valentia ſentit genuinam eſſe hanc rationem Idololatriæ, creaturæ divinum habere honorem, ſicut Deo. Infelicia veterum Patrum ingenia, quorum hæſitantia non vidit pro uxore in alieni viri complexibus jacente, reſponderi poſſe hanc eſſe genuinam rationem adulterii, obſequium conjugale præſtare alteri ſicut conjugi. Quippe ſi negaſſet illa obſequium conjugale alteri hac mente præſtitiſſe, ut pro marito eum haberet, dixiſſetque ſuam ſententiam fuiſſe, ut ex ipſo memoriam mariti renovaret, ut liberos ſuſciperet in mariti gratiam, quemadmodum viro talem conjugem habenti, quidam apud Juvenalem dicit:

Satyra 9. *Nullum ergò meritum eſt ingrate, aut perfide, nullum*
Quod tibi filiolus vel filia naſcitur ex me?

firmiſſi-

firmiſſimo argumento abſterſiſſet ſibi & alteri eam labem, quam utriq; immerito aſpergit Juvenalis, dum hunc adulterii nomine traducit, illam mœchæ, & omnem oblectandi calumniandique anſam accuſatoribus præcidiſſet.

Proinde omnes imagines, quæ divino honore coluntur ſunt idola.

Vitulus Aaronis aureus fuit imago veri Dei.

Vitulus Aaronis fuit idolum.

Ergò quoddam idolum eſt imago veri Dei.

Exod. 32. Actor. 7. v. 41. Vitulum fecerunt per illos dies, obtulerunt ſacrificium Idolo.

Teſtatur Michæ ſimulachrum libro Judicum c. 17. v. 5. & 18. v. 31. quod Hebraicè dictum תרפים & פסל in vetere vulgata verſione Latina idolum nuncupatur.

Teſtantur duo vituli Danis & Bethelis, in Regum hiſtoria & Hoſea, quos Græci quo Interpretes, non Latinus modò nominant idola, 2. Reg. 12. v. 28. Hoſe. 4. 17. & 13. 2. & 14. 9.

Præclarè Auguſtinus Tom. 6. contra Fauſtum Manichæum l. 20. c. 5. p. 251. Pagani ea colunt, quæ ſunt, ſed pro Diis colenda non ſunt. Quæ ſunt, id eſt ſubſiſtunt in natura rerum, ſubſtantiam veram habent, ut homines mortui quorum corpora in pulvere terræ dormiunt: animæ piorum in paradiſo ſunt, impiorum in carcere, ſed quæ pro Diis colendæ non ſunt, exiſtimationis & gloriæ Deo debitæ qualitatem ſibi adjunctam non habent, ut docuerunt Apoſtoli; Paulus & Barnabas, cum ipſos, qui erant populus Lyſtrenſis pro Diis, quales non erant, colere inſtituerent. Actor. 14.

Labitur ergò Auguſtinus, quando Tom. 4. ſcribit in quæſtionibus ſuper Judicum cap. 14. pag. 219. Idolum eſſe ſimulachrum Dei falſi & alieni.

Hinc Ariani rectè à Catholica Eccleſia Idololatræ appellati ſunt, quod Chriſtum creaturam eſſe affirmantes, non Deum (ſicut loquitur Scriptura) manifeſtatum in carne, divino tamen cultu eum venerentur. 2. Timoth. 3. v. 16.

Et quoniam Neſtorius divinum cultum Chriſto deferebat, quem merum hominem eſſe volebat, non Deum, Anthropolatrarum nomen Neſtorianis tributum à S. Patribus Nicæna illa Synodus ſic probat, explicatque

plicatque ut dicat, se fidenter anathematizare Nestorii Idololatriam in homine. Quid igitur? an Christum quando ab hæreticis pro Deo ipsum non habentibus colitur ut Deus, Idolum jure nuncupat Synodus Nicæna? Imagines verò Christi quando quæ Dii non sunt, & Deorum instar honorantur, idola nuncupandas, non absurdissimum sit, si neget?

Omnis imago, quæ religiosè colitur, est Idolum.

Quia verò adversarii nostri, Imagines N.T. religiosè cultas, negant esse Idola, & psalmistæ dictum malè detorquent: igitur imagines Christi, B. Virginis & Sanctorum, os habentes, loquentur, oculos habentes, videbunt, aures habentes, audient? Verùm experientia reclamat: proinde verum, non tantum simulachra gentium, sed etiam imagines Christianorum esse aurum & argentum, & testimonio Chrysostomi in Psalm. 136. pag. 504. ex editione Frontonis Ducæi Soc. Jes. primum quod simulachrum, secundum quod inanima & surda materia. Tertium quod hoc ipso quod sunt simulachra, non solùm ex seipsis habent parvitatem & imbecillitatem, sunt que vilia & abjecta, sed etiam ex hominibus. Quocirca subjunxit etiam, opera manuum hominum, quod quidem est maxima reprehensio eorum, qui illa colunt.

Chrysost. homil. 76. de anathemate p. 912. O miraculum, O paterna viscera piè colere dicit Apostolus Græcos & Idololatras quamvis impiè colentes. Quare? quia ut pii & verè religiosi cultum suum verè perficiebant Deum se colere putantes, cum hos sibi persuasissent. Νὺξ αὐτοὺς εἶχε συνεχομένη τῇ κτίσει προσκυνοῦντας καὶ τοῖς κτίσμασι προσκυνοῦσι: altissima nox illos oppressos tenebat cum creatorem cernerent, & res creatas adorarent, eodem Chrysostomo teste Homil. 69. in SS. Petrum & Paulum p. 859.

Rabanus Maurus Tom. 3. in librum sapientiæ, p. 384. Quicquid de Idolis dictum est referri, & ad Hæreses Principes, qui simulachra dogmatum suorum atque artifici corde componunt, & venerantur ea, quæ à se sciunt esse simulata, nec sufficit eis error proprius, nisi simplices quosque eorum ab oratione deceperunt, & qui quæstum putant esse pietatem & devorant domos viduarum, abutentesque vulgi imperitia, ita *arte Dialectica* quasi ascia tereti & lima & runcina formant Deum suum, & cudunt malleo atque inaurant sermonis Rhetorici venustate,

Sect. 17.

venuſtate, quorum Deus ventер eſt, & gloria in confuſione eorum.

Ephem Syrus tom.3.de pœnitentia p.567. Pœnitentiam agis? Fuge divinationes, auguria, obſervationes atque vaticinationes. Cum & iſtæ ſint partes Idololatriæ, quippe in quibus conjecturaliter vaticinia & & divinationes exerceantur. Idololatria pudicitiæ violatrix eſt, teſte Adamo Contzen politic.l.3.c.12.§.2.p.141. Coloniæ 1603.

S. Theophilus Epiſcopus Alexandrinus, epiſtola paſchali 11. contra Originem p.145. Chriſtus Magorum præſtigias ſuo delevit adventu. Reſpondeat novæ impietatis aſſertor, imò aperrè audiat: ſi non eſt malum ars magica, non erit malum & Idololatria, quæ artis Magicæ viribus nititur. Quòd ſi malum eſt Idololatria, malum erit & ars Magica, ex qua ſubſiſtit Idololatria. *Bibliot. SS. Patrum Tom.III.*

Magnum eſt igne materiali perire: idololatræ æterno igne peribunt, teſte Johanne in Apocalypſi c.21.v.8. Timidis & incredulis & veneficis & *Idololatris*, & omnibus mendacibus, pars illorum erit in ſtagno ardenti igne & ſulphure, quod eſt mors ſecunda c.22 v.15 foris canes & venefici & impudici & *Idolis ſervientes*, & omnis qui amat & facit mendacium.

Concludamus hanc verbis Euſebii de laudibus Conſtantini Magni, & Pontificios ad ſaniorem mentem revocemus. Illi quidem qui cultum fabricatoris mundi, & univerſarum rerum moderatoris Dei ad res ab eo procreatas tranſtulerint, & Solem, Lunam, cæteraſque mundi partes, atque adeò prima elementa, terram, aquam, aërem, ignem, τῶν ὅλων στοιχεῖα, pari veneratione, cum eorum effectore & opifice obſervarint, resque iſtas appellarint Deos, quæ nec extitiſſent unquam, neque eſſentiam nomenvé habuiſſent, niſi verbo Dei, quo mundus conditus eſt, in lucem editæ fuiſſent, perinde mihi feciſſe videntur, atque hi qui architectum magnificorum operum, quæ in regia cernuntur, contemnunt, & tecta, muros, picturas quoque in iisdem magna colorum, & opificii varietate colluſtratas admirantur, illisque ipſis tum honorem artificis, tum nomen attribuunt, cum æquum & conſentaneum ſit non rebus illis ſub aſpectu ſubjectis, ſed ſoli earum architecto cauſam admirabilitatis adſcribere, & multiplicia eſſe ſapientiæ opera confiteri, eumque ſolum ſapientem, qui tam multis operibus ut tales ſint, cauſa & autor exiſtat. Quin etiam illi nihil à pueris admodum infantibus differre videntur, qui lyram ſeptem chordarum, inſtrumentum ſuavem *Pag.410.*

planè concentũ fundens, admirantur: compositionis autẽ, quæ in eo cernitur, inventorem & artificem minimè propter sapientiam suspiciunt: aut qui neglecto duce qui in bello gerendo victoriæ autor fuit, hastam & scutum triumphalibus coronis decorare studeant, aut qui in civitate forum, plateas, ædificia, templa inanima & gymnasia pari honore afficiunt, cum potente Rege, qui tam illustrem & regalem autoritatem condiderit: præsertim cum non columnas, neque lapides, sed sapientem conditorem, qui tale opus construendum & præclaris instituendum legibus curaverit, suspicere venerarique oporteat. Eodem modo illi, qui hoc universum oculis corporeis contemplantur, non Soli neque Lunæ, neque ulli alii corpori cœlesti causam illius debent attribuere, sed hæc omnia Sapientiæ opera confiteri: horum effectricem & opificem celebrare, cum honore & cultu prosequi, aliis rebus universis præponere, & ex istarum rerum aspectu, summum omnium moderatorem Dei verbum, quod non amplius oculis corporis cerni potest, sed sola mente sincera ac pura percipitur, cum omni animi affectione ac studio divinis laudibus amare, sancteque & augustè colere. Nam nemo aliquando sapientis & periti vel oculos, vel caput, vel manus, vel pedes vel reliquas partes, quæ in humano corpore hærent, sapientes dixerit: tantum abest, ut pallium, quo circumvestimur, aut demum supellectilem, aut alias res, ad usum necessarias sapientes appellant, sed prudens quisque mentem ab oculis & aspectu seclusam admirari & suspicere voluerit.

ἐξ ἴσου τιμῶντες.

Quicunque ergò in cardine salutis, æquales vel etiam majores partes tribuit creaturæ, quàm creatori, is est idololatra.

Neo Catholici Romani in cardine salutis, æquales partes B. Virgini, vel etiam majores, quàm Christo tribuunt.

Ergò Neo-Catholici Romani sunt Idololatræ.

Major est ἀυτόπις.

Minor probatur ex Johanne Osorio tom. 4. p. 530. Christus in Calvario, Maria immolabat animam.

Quantò igitur præstantiores & perfectiores passiones sunt animæ, quàm corporis: tantò B. Virgo in cardine salutis præstantiores & perfectiores generi humano exhibuit, quàm Christus, cui corporales tribuuntur.

Videat ergò Ecclesia Catholica in toto mundo dispersa, quid Satanas.

tantas in passionibus Christi extenuandis tentet. Si hoc non est novam fidem introducere, nescio quid nova sit fides, quid nova religio.

Imò ipsa benedicta Virgo animam suam in passione Filii crucifixi cum Filio, & sic duas animas obtulit.

Mariale Bernhardini de Busto part. 4. serm. 2. de virtutibus Mariæ §. 10. p. 193. editionis Haganoensis 1513. Sed ô Virgo gratissima, num tu aliquid feceisti Deo? numquid vicem ei reddidisti? profectò, si fas est dicere, tu secundum quid *majora feceisti Deo, quàm ipse Deus tibi* & universo generi humano. Mariale part. 6. serm. 2. de Annunciat. Mariæ §. 5. p. 393.

Idem Mariale part. 3. serm. 6. de nominatione Mariæ, considerat. 1. p. 175. Filius quoque Dei inquit Esa. 63. torcular calcavi solus, & de gentibus non est vir mecum, quasi dicat, solùm Mater mea mihi verè compassa est.

ὅτις ἴδει δεῖξαι.

An cum Conciliis Pontifex Romanus in fide possit errare?

Johannes Franciscus Mirandula de Fide & ordine credendi theorem. 4. Argentorati 1506. 22. Decemb. p. 5. b. Ad Julium II. Pontif. Max.

RESTiterunt alii, affirmantes errare posse Concilia, & jam errasse, ut Ariminense illud, tam celebriter damnatum, Ephesinum quoq; secundum. Item Constantinopolitanum illud de ponendis Imaginibus, sed & Aquisgranense, cujus sententiæ de matrimonio raptæ, Hieronymi determinatio præponitur. Præterea si hæc aberraverunt, alia quoque errare posse dicunt, qua de re fatentur nonnulli, Concilia ea sive universales Synodos, in quibus auctoritas Pontificis summi non præsidet, errare posse, non autem ea, quibus intervenit. Instãt illi ex adversa, Ephesinum secundum legitimè fuisse congregatũ, Præsidentibus etiam Legatis Pontificis, nihilominus in everſionẽ fidei agitatũ, & in ejus correctionem ab Leone Pontifice Chalcedonense Synodũ institutam. Rursus quia dari remedia videntur, dum Concilia discrepant, cui videlicet standum, adhærendum,

quod magis innuitur, ajunt, & apertè etiam significatur, aberrare Universalia Concilia posse, imò an priori posteriorive magis innitendum. Augustinus ab Hilario, Leone, Isidoro dissentire videtur. Sed cum sibi invicem contradicunt Concilia, alterum aberrare oportere, cum altera contradictionis pars vera necessariò sit, altera falsa.

Quòd autem Pontifex ipse errare in judicando possit, asseverantissimè à plerisque pronunciatur: ajunt enim notissimum esse, Pontificem summum hæreticum fieri posse, & deponi à sede. Addunt alij, statim eum esse depositum, ubi hereticus est, subduntque, Liberium Pontificem Arrianæ pravitati subscripsisse, Marcellinum Idolis sacrificasse, Anastasium perniciosè aberrasse.

Nihil autem obstiterit, inquiunt, ut hæreticus quispiam factus, sententiam suam defendere non possit, & asserere, & credendã tradere, eò præsertim, quòd Hæresis vitium, voluntatis obstinationem includat.

Adde quod si quis ob metum, uti Marcellinus idolis sacra fecit, alius quoque vel obmetum, vel aliam ob causam poterit adversus Catholicum dogma sententiam ferre, sed & quandoque accidisse, ut, qui Præses Ecclesiæ creditus est, jure non præsideat, aut præsidere omninò non possit. Olim enim prodit memoria, Fœminam Pontificem creditam, *& nostro seculo* memini hominem quendam doctum, & moribus probatum, sua etiam in religione honores consecutum, qui consuleret, quanquam non omninò publicè eum, qui Pontifex credebatur, Pontificem non esse ob id, quod prius quam à duabus Cardinalium partibus eligeretur, Pontificis officium exercuerat: cautum autem Ecclesiæ legibus est, hujusmodi hominem tantum abesse ut Pontifex sit, ut etiam ad Pontificatum ineptus & impotens habeatur, ut qui irrigato id est anathemati subjaceat.

Sed & alium *memini mus* Pontificem creditum & adoratum, quem tamen præstantes viri putarent, nec Pontificem eum esse, nec esse posse, utpote qui nullum Deum credens, omne infidelitatis culmen excederet, pessimaque ejus opera in coëmundo Pontificatu, in omnigenis sceleribus exercendis id ipsum testabantur: sed & pessima quoque dicta confirmabant. Namque fassum eum, affirmabatur, domesticis quibusdam, *nullum se Deum aliquando*, etiam dum Pontificiam sedem teneret, credidisse.

Et alium audivi Pontificem sumum, qui vivens, familiari cuidam aperuerat, apud se animarum immortalitatem minimè creditam. Mortuus

tuus verò eidem per vigiliam apparuit, divino judicio manifestans, se quam mortalem crediderat animam, immortalem tum maximo cum damno & perpetuis cum ignibus experiri.

Alexandrum III Papam, Calcasse collum Cæsaris Friderici.

Biderman. Agonist. l.3.p.654. Multa condidit vetustas, quæ seram in lucem protrahentur: nec ideò tamen suspecta est illorum fides. Et decretum est Deo, suis quæq; temporibus in publicum proferre, alia alijs citius tardiusve.

Q. Scævola apud Valerium Maximum, ita sibi credi oportere cupit, si & alij idem asseverassent, quoniam unius testimonio aliquem credere, pessi ni esset exempli. Et scriptura privata sine alijs adminiculis non sufficit ad probationem plenam inducendam. *li. Codex lit. A tit.14.p.139*

Alexandrum autem III. Pontificem Romanum calcasse collum Imperatoris Friderici Barbarossæ, Historici Græci & Latini scribunt, esse factum; Baronio autem, Spondano, Henrico à Pflaumern, Jacobo Gordono, Gretsero, Jesuitis est fictum.

Adducam ergò testimonia prudentium, gravium, constantium, cordatorum, rerum peritorum, in dignitate constitutorum, amantium pictatis & veritatis, sobriorum & integris sensibus præditorum.

AVDITE, IVDICATE.

Johannes Stella Sacerdos Venetus, qui vitas ducentorum & triginta summorum Pontificum descripsit, de Alexandro III. ita loquitur. Alexander talibus & tam continuis circumdatus seditionibus, cum etiam Fridericus omnem ferè Romanæ Ecclesiæ ditionem occupasset, hortante Philippo Francorum Rege & Gulielmo Siciliæ Rege strenuissimo & potentissimo, in transalpinam Galliam contendit, ubi & in Claromonte Concilio habito Fridericum Imperatorem, ac Victorem Antipapam, cum eorum complicibus schismaticis anathemate notavit. Quapropter Fridericus turbatus, destructis Mediolano ac alijs complurib⁹ Italiæ urbibus, è vestigio in Germaniam concessit. Mortuo autem apud Lucam Etruriæ urbe Victore Antipapa, Guido Cremonensis à seditiosis surrogatur & Paschalem appellant; interim Alexander ab ami-

amicis ſuis, Conſulibus Romanis ex Gallia revocatus, Ciſalpinæ Galliæ populi in libertatis ſpem eriguntur, contra Fridericum Imperatorem ſæviſſimè imperantem arma ſuſcipiunt, & ejus præſidia ex munitionibus ejiciunt: quo audito Fridericus rurſus ex Germania cum magno exercitu in Auſoniam venit, & ulciſcendo injurias, ut ipſe dicebatur, occaſionem nactus, in Romam urbem, rerum Dominam, bellum movet. Pro quo Pontifex ejus vires perhorreſcens, poſt duram Urbis obſidionem, & horrendas utriusq; partis cædes, decimo ſeptimo ſui Pontificatus anno, coqui ſumtis veſtibus, eo in habitu Venetias profugit, & ad Divæ Virginis De charitate Monaſterium paulò ante à Marco Juliano conditum profectus, ibidem ab accolis recipitur, & hortulo præficitur. Poſt aliquot verò menſes, cum quidam nomine Commodus eum ibidem agnoſceret, velut inſenſatus confeſtim ad Sebaſtianum Ziano, urbis Principem concurrit, & ſecretè ſignificavit, in urbe Veneta adeſſe Pontificem Romanum, qui recognita mox Senatum congregans, cum omni apparatu Pontificis diverſorium acceſſit, compertoq; ibidem Pontifice Romano, in tali habitu deipecto cum crucibus aliisq; ſolennibus ceremoniis ad D. Marci templum, cum omni gaudio & plauſu primò perduxerunt, cumq; ibidem Pontifex ante altare ex more conſediſſet, inprimis ipſum Principem & Senatum, ac omnem populum benedixit: deinde Venetis omnibus gratias egit. Imperator verò audiens ſummum Pontificem Venetijs adeſſe, Ottonem filium ſuum cum armata claſſe ad repoſcendum ipſum Venetias miſit, cui Sebaſtianus princeps occurrens, factoq; congreſſu, ipſum ſuperavit, & Venetias captivum perduxit. Otto autem ad Pontificem perductus, eo procurante, pax inter Pontificem & Imperatorem Patrem componitur. Altera verò, quæ ſecuta eſt, die, Fridericus Venetias venit, & pacem à Filio confectam, hoc modo approbavit, ut Roma, & quæ ditionis erant Eccleſiaſticæ, ſummo Pontifici reſtituerentur, & quicquid pro perpetrata culpa injungeret, patienter perferret. Iſto igitur fœdere inito, Alexander ſummus Pontifex confeſtim ad januas templi Divi Marci Evangeliſtæ acceſſit, & ibidem univerſo aſtante populo Imperatori juſſit, ut ſe humi proſterneret, & veniam denuò expoſtularet. Quo facto Alexander Pontifex *Imperatoris collum pede comprimens* ait, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem; at Fridericus, non tibi, inquit, ſed Petro, cui Succeſ-

ſor

ſor es, pareo: & ſummus Pontifex reſpondit: & mihi & Petro. Ac ſic inter Imperatorem & ſummum Pontificem, pace compoſita, ipſe Imperator cum bona venia recedens, ſe Conſtantiam contulit, atq; etiam ibidem pacis fœdera cum omnibus Romano Imperio ſubditis percuſſit, quæ *pax Conſtantina* nuncupata eſt, ac pro lege habita apud noſtros allegatur. Abiens autem Venetijs ſummus Pontifex cum Guilielmo Siculi Regis triremibus 13. quatuor Venetis ob acceptum beneficium, quibuſdam gratiis & privilegiis Venetorum Ducem atq; Senatum exornavit. Et primò quidem funale candidum conceſſit, quod ſolis Pontificibus Romanis portandum conſuetudo eſt. Item quòd plumbo eorum epiſtolas ac privilegia ſigillare deinceps poſſent, quod tantum ſummis Pontificibus licitum erat. Tertiò eidem Principi umbrellam conceſſit, quod eſt ornamentum galero perſimile. Quartò Venetorum Principi etiam in theatro ſedem fieri fecit, cum prius duæ tantum in Papæ theatro ſedes erant, quarum dextram ſummus Pontifex, ſiniſtram verò Cæſar tenebat. Demum in aſcenſione Domini noſtri Jeſu Chriſti plenariam indulgentiam in templo Divi Marci Evangeliſtæ perpetuò duraturam conceſſit, quæ in præſens uſq; perdurat. Quintò ipſi Duci octo vexilla ſerica diverſorum colorum conceſſit & obtulit. Sextò deniq; cereum album eidem condonavit: quæ omnia in Palatio Divi Marci, arte ac ingenio gentilis Bellino nunc miro artificio depicta videntur.

Teſtis eſt Græcus *Gennadius*, in defenſione quinti capitis, quæ in Synodo Florentina continentur ſect. 6. p. 122. Quomodo Romanorum Imperator Alexandro Papæ inclinata cervice collum ejus pedi ſubmiſit, cum diceret, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem: at ille reſpondit: non tibi, ſed Petro obedientiam exhibeo; & Pontifex, & mihi & Petro. *Roma ſub Leone X.*

Teſtis Johannes Nauclerus, qui rem geſtam hiſce circumſtantiis exhibet: Altera, quæ ſecuta eſt, die, Fridericus Venetias venit, pacem à Filio confectam, hoc modo approbat, ut Romani & quæ ditionis erant Eccleſiaſticæ, ſummo Pontifici redderent, & quicquid ille pro perpetrata culpa, injungeret, patienter ferret. Iſto igitur fœdere Alexander Pontifex inito, confeſtim ad januas templi Divi Marci acceſſit, & ibidem univerſo aſtante populo, Imperatorem juſſit ut ſe humi proſterneret, & veniam denuò poſtularet. At ſummus Pontifex Imperatoris collum pede comprimens ait: ſcriptum eſt, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulabis, *Volum. 3 generat. 40. fol. 235.*

& conculcabis leonem & draconem: at Fridericus, nō tibi, inquit, sed Petro, cui successor es, pareo. Et Pontifex respondit, mihi & Petro. Ac sic inter Imperatorem & summum Pontificem pace composita, ipse Imperator cum bona venia abijt. Vel ut Blondus scribit, postquam Pontificis pedes Imperator exosculatus est, deinde ad altare majus ambo Principes se amplexati & exosculati sunt.

Pag. 206. Tum *Angelus Politianus*, in oratione Clarorum virorum ad Alexandrum Sextum, quæ non minus Alexandro VI. Pontifice Maximo nunc exultat, quam olim Alexandro III. Cive suo Romano item pontifice exultavit illo, qui Friderici Imperatoris veniam petentis cervicem pede calcavit.

Lib. 5. p. 205. Ad hæc *Papirius Massonus* de Episcopis urbis: Senæ humanissimæ totius Italiæ non protulerant quenquam Pontificiæ sedi destinatum ante Alexandrum III. Rainutij filium. Is mortuo Adriano, cum eruditissimus & prudens esset (hæc enim elogia ei tribui video) sedisque Romanæ Cancellarius, delectus est à majori parte Presbyterorum Cardinalium, ac pro Orlando Alexander dictus. Hanc electionem non probabant ij, qui elegerant Octavianum nobilem genere & Victorem appellatum, quòd ab eo vincendum Alexandrum forte sperarent; ut Radericus narrat, & Octaviani epistolam & Canonicorum basilicæ Petri operi suo intexens, & Cardinalium, qui ipsi favebant; itemque Alexandri epistolas. Sed aliter se res habuit: etsi Fridericus Cæsar ab Octaviano stetit adversariorumque ejus nomen & causam pertinacissimè defendit. Quas ob causas plena autoritate Apostolicæ sedis solennibus ceremonijs à Christianorum communione prociſus est, ut Reginæ Angliæ epistola ad Cœlestinum III. tradit. Tandem post longas multorumque annorum dissensiones illas, Concordiæ sinus apertus est, paxque data Ecclesiæ Romanæ ipsique Alexandro quies & tranquillitas optata. Quamobrem Venetorum Respub. laudanda magnoperè est: humanissimè enim Alexandrum exulem & Fridericum hostem excepit, Venetijsque de pace & Concordia actum est. Ubi cùm *Cæsar inclinata cervice collum pedi* Alexandri submisisset, dixissetq; super aspidem & basiliscum ambulabis, conculcabis leonem & draconem. Respondit Fridericus: nō tibi, sed Petro obsequium exhibeo, ad quā ejus vocem subintulit Pontifex: & mihi & Petro. Cujus facti historia est apud Gennadium Patriarcham Constantinopolitanum.

Extat liber Italicus Venetijs excusus, quem apud Excellentissi-

mum

mum Virum Dn. Doctorem Johannem Henisium, S. Marci Equitem &c. Augustæ vidi, qui expressis omnibus circumstantijs, rem factam, non fictam, apertissimè convincit.

Taceo Albertum Brunum, in Tractatu tractatuum tom. XI. fol. 102.

Testis *Christophor. Besoldus* in Synopsi Historiæ universalis p. 436. Hæc quidem è Baronio anno Christi 1177. in dubium vocantur, sed prolixo Italico scripto defenduntur à Gyrolamo Bardi, Delle vittoria navale otenuta della Republica Venetiana contra Othone figlivolo di Federigo primo Imperatore.

Testis *Angelus Matthæcius* de via & ratione Juris universi l. 1. c. 36. p. 72. b. Quamobrem Jus maris Adriatici undiquaque amplissimũ Venetis dabit, tum ob longissimam eorum possessionem, qua superiorem neneminem cognoverunt unquam, præter Deum, tum propter aureum sanctumque titulum privilegij ad majorem rerum omnium confirmationem sibi ab Alexandro Pontifice Romano tunc indulti, cum furorem irati Friderici Imperatoris fugiens, sese Pontifex Venetias contulisset; ut Ciano Principe reverso victoriam gratulans, annulum porrigens aureum: accipe, inquit, Ciane, & me autore, ipsum mare hoc tibi pignore obnoxium reddito, quod tu, tuique successores, quotanis stato die servabitis, ut omnis posteritas intelligat, maris possessionem *jure belli* vestrũ esse factum, atq; ut uxorem viro, ita illud vestro subjacere Imperio, feruntque inter Alexandrum & Fridericum, inita pace, apud valvas & aram maximi templi Divi Marci fusuraſſe Pontificem: super aspidem & basiliscum ambulabo, & conculcabo leonem & draconem: Imperatoremque respondisse, non tibi sed Petro. Cui ille, & mihi & Petro. Cuiusta men memorandi facinoris solennia à Principe Venetorum, à Senatu & universo magistratuum Ordine, purpura & ostro maxima pompa, solenniq; apparatu, ingenti civium ac tot cymbarum frequentia, apud littora maris singulis annis Ascensionis Dominicæ die peraguntur, & aureo annulo Neptunum mareve ipsum, ut uxorem viro sibi despondent & subarrhant. Venetijs 1591.

Testis est deniq; *M. Alphonsus Ciaconius*, Ordinis Prædicatorum & Apostol. Pœnitentiarius, in vitis & gestis summorum Pontificum à Christo Domino usque ad Clementem VIII. Quo facto benigno, ac totius civitatis occursu exceptus, ad palatium Ducis, ubi Romæ 1601 pag. 420.

hoſpitio excipiendus erat, acceſſit, atq; ad baſilicam S. Marci palatio progreſſus, ubi ex compoſito Alexander Cardinalibus Epiſcopisq; circumfuſus ſedebat, ſolenniq; Pontifici debitam reverentiam atq; obedientiam ad pium pedum oſculum inclinatus exhibuit, ubi Cæſar inclinata cervice collum pedi Alexandri ſubmiſiſſet, dixiſſetq;, ſuper aſpidem & baſiliſcum &c. Fridericus reſpondit, non tibi, ſed Petro obſequium exhibeo: ad quam ejus vocem dixit Pontifex: & mihi & Petro, atq; ab eo pacis oſculum retulit. inde ſiniſtrum tegens Alexandri latus, ædem intravit, ac clero Deum ſolenni Ambroſij cantico collaudante, cum eo ad maximam aram pervenit, ac precationem ritè exhibuit, inde hoſpitij cauſa ad palatium Ducis divertit, poſtridiè ejus diei quo natalitia S. Jacobi celebrantur, Alexander rogatus à Friderico, ſacrificium facturus, ad baſilicam S. Marci acceſſit, atq; ei adventanti Fridericus obviam extra baſilicam prodijt, & à dextra receptum in eam introduxit, ac peractis ſacris ad fores proſecutus palo fretum aſcendenti ſtrepam tenuit, quam prædeceſſores ejus prædeceſſoribus habere conſueverant. Hæc ita *referuntur*, prout Alexander ipſe literis mandavit, quas 2. Calend Auguſti in ædibus Patriarchæ, Principibus & Cardinalibus pluribus præſentibus ex rivo alto ad Abbatem Caſinatem dedit Cal. inde Auguſt. in ædibus Patriarchæ, Principibus & Cardinalibus pluribus præſentibus, pax & induciæ juratæ fuêre. Tandem poſt multas longorum annorum diſſenſiones illas, Concordiæ ſinus apertus eſt, paxq; data Eccleſiæ Romanæ, ipſiq; Alexandro quies & tranquillitas optata.

Rex ſtetit ante fores jurans prius Vrbis honores,
Poſt homo fit Papæ, ſumit quo dante coronam.

Verùm inſtant adverſarij & dicunt, nullum hiſtoricum illius temporis de Alexandro hæc ſcripſiſſe, proinde eſſe merum commentum.

Quaſi verò ab autoritate humana liceat argumentari negativè: hic vel ille hiſtoricus non ſcripſit Conſtantiam Monacham nupſiſſe Henrico VI. diſpenſatione Apoſtolica: ergò fabula eſt, quod ſanctimonialis & vetula diſpenſatione Clementis III. nupſerit Henrico VI. ita colligente Bellarmino contra Barclaium p. 201, & Spondano ad ann. 1182. fol 958. non, inquam, valet conſequentia: Paraſiti veritatem non propagant, ſed occultant. Audiatur & altera pars & quidem Hiſpana, uti apud Arnoldum Albertinum videre eſt, ubi aſſerit: Monachum quendam Remi-

Quæſt. 21. §. 40. p. 72.

gium

gium, maritum esse factum, & procreasse filiam Petronellam, quæ postea nupserit Comiti Raymundo Barcinonensi.

De *Constantia* Moniali scribit Bartholomæus Carranza, & ipse quoq; Hispanus in Summa Conciliorum p. 419. b. Cœlestinus III. Constantiam Monacham, Rege Rogerio natam, *occultè* Monasterio panormitano eduxit, & Henrico VI. dispensatione Apostolica in matrimonium collocavit.

Henricus I. Rex Angliæ Monialem duxit Mathildin, sororem Edgari, Scotorum Regis, Monacham, referente nobili Theologo Gallo Claudio Espencæo, de Continentia fol. 642.

Genebrardus in Chronologia pag. 154. Bizetislaus Bohemiæ 18. Dux, ex matrimonio cum Juta Ottonis Ruffi filia, quam ex Ratisbonensi Monasterio anno 1050. *raptam*, in uxorem duxerat, eas nuptias confirmante postea Imperatore, relinquens 5. filias, obijt anno 1052. Æneas Silvius hist. Bohem. c. 19.

Bellarminus quidem existimat contra Barclajum fol. 202. non posse summum Pontificem facere, ut idem Monachus sit & conjugatus. Ubi pontificis Romani potestatem nimium coarctare videtur. Potest tamen summus Pontifex facere, ut, qui Monachus fuit, fiat conjugatus. Continentia enim, ut refert Albertus Trotius, neq; est de Ordinis substantia, neq; de jure divino. Et Papa de jure divino uxorem habere potest.

Quæ si vera sunt, quæ scribit Albertus Trotius, Clarissimus utriusque Juris Ferrariæ Professor, an. 1426. est dare casum, quo Papa uxorem legitimam habeat, quam Papissam hic vocat: quo no nineminus offendetur, qui legerit in Conciliis antiquis, Presbyterissas, Episcopas, Diaconissas, Hypodiaconissas. *Claudius Espencæus de Continentia l. 1. p. 25.*

Sed quorsum abripior? Firmum & fixum ergò manet, non posse duci argumenta ab autoritate humana negata. Exempli gratia, Clemens I. & Gregorius M. non scripserunt, Cæsarem in coronatione Romæ debere tenere stapham pontificis, quoad Pontifex equum conscenderit, deinde accepto equi freno, per aliquot passus ducere equum pontificis. Ergo non est verum, & sic fictum. Atqui non est fictum, sed factum fuisse testatur Liber Ceremoniarum sacrarum & rituum Ecclesiasticorum S. Romanæ Ecclesiæ lib. 1. p. 26. b. Venetijs 1516.

Si itaq; Alexander III. rigidissimus Ecclesiasticæ libertatis patronus & vindex potuit & voluit Imperatorem Fridericũ, & Regem Siciliæ,

& Octavianum Antipapam excommunicare, quidni etiam potuerit & voluerit Friderici Cæsaris collum calcare?

Hieron. in c. 6. Mich. p. 164. Verùm sicut stellas cœli non extinguit nox, sic mentes fidelium, inhærentes firmamento Sanctæ Scripturæ non obscurat mundana iniquitas, & parasitorum perversitas.

Tota vis totumque robur argumentationis historicæ hoc syllogismo concluditur. Illud est verum historicè, quod eo tempore, quo res gesta dicitur, literis est à fide digno historico consignatum.

Atqui Johannem VIII. fuisse fœminam & peperisse, eo tempore, quo res gesta dicitur, à nullo historico fide digno est consignatum.

Ergò Johannem VIII. fuisse fœminam & peperisse, non est verum historicè.

Propositio major est falsissima. Aristoteles enim æternitatem mundi adstruens, eadem facilitate dicere potuisset: Ostendite vos, Judæi, unum saltem vetustum historicum, vel sacrum vestratem, vel gentilem nostratem, qui literis consignarit, ducentis, trecentis aut mille annis post creationem, mundum à Deo esse creatum. Hoc vos non potestis. Neque enim nostri gentiles, utpote multò posteriores, neque vestri ante Mosen (qui scripsit post annum bis millesimum) creationem mundi ex nihilo literis prodiderunt.

Deinde majoris propositionis falsitas inde liquet, quia scribi vel literis consignari est accidens rei gestæ: multa autem sunt gesta in mundo, quæ nec unquam scripto comprehensa fuerunt; scribi, inquam, est accidens, quod potest abesse & adesse citra rei gestæ destructionem.

Omnia gesta sunt scripta: nulla gesta sunt scripta: ambæ hæ propositiones sunt falsæ, quia materia est contingens. Ergo subcontrariæ sunt veræ ambæ: quædam gesta sunt scripta: quædam gesta non sunt scripta.

Præterea quis non videt, chronologico hoc axiomate admisso (id tantum est verum, quod statim cum re gesta literis consignatum est) totam doctrinam in dubium vocari posse. Nam Evangelistæ, inprimis Johannes, Christo vivo in terris, non scripserunt, imò Johannes finita penè prima centuria, in extrema senectute, Evangelium literis consignavit.

Matthæus, Marcus, Lucas, Johannes | scripsit anno Christi { 41, 45, 58, 99 } è Baronio & Spondano.

Iudice

Iudice ergò Iohanne de *Pineda* in Iob. fol. 2. Hæreticorum est ingenium, ut certa & explorata, & communi Ecclesiæ voce stabilita, suspectæ veritatis nomine in judicium vocent. Omnem igitur veteris historiæ autoritatem elevant. Nam cum ipsi conscientia scelerum convicti tenebras ament, & lucem ipsam, qua nihil est amabilius, aversentur, historiam æquè detestantur, quæ à sapientissimis viris lux vitæ, meritissimò appellatur. Verentur itaque, ne si in historiæ lucem incurrant, ipsorum & mores & dogmata, non ad Christi lucernam, sed ad Satanæ caliginem elucubrata, prodantur.

Ius Regium Hebræorum Wilhelmi Schikardi cap. 4. fol. 93. Alexander III. Imp. Fridericum Barbarossam Venetiis in vestibulo S. Marci pedibus conculcavit, quasi super aspidem & basiliscum ambulaturus, ut illius ætatis Historiæ narrant.

CATENA CATHOLICORUM, Pontificem Romanum esse Sponsum Ecclesiæ.

I.

ANtonius Sebastianus Minturnus in orationibus Trid. p. 151. Quamobrem Pontifex Romanus nunquam sivit se universalem Episcopum appellari, non sanè quod universæ præsidem Ecclesiæ sevel à Christo institutum ignoraret, vel haberi nollet, sed ne omnium Ecclesiarum, in quas cœtus omnis Christianus divisus esset, unus esse Episcopus videretur.

Pag. 109. b. Unus enim, ut diximus, Pontifex Romanus, universæ Ecclesiæ *Sponsus* nominatur.

II.

Libro IV. Decretalium c. 4. p. 590. Nos Justitiam nostram, & Ecclesiæ Sponsæ nostræ nolentes negligere, qui alios in sua justitia confovemus. Tit. 239. de Immunitate Ecclesiarum. Alexander IV.

III.

Bellarminus de Rom. Pontif. l. 2. c. 31. p. 272. Pontifices dicuntur Sponsi, quia cooperantur extrinsecus in generatione fidelium, tanquam ministri

miniſtri verbi & ſacramentorum, & filios non ſibi, ſed Chriſto generant.

Sponſus Eccleſiæ appellatur Papa in Concilio Lugdunenſi generali, ut habetur capite, ubi periculum, de electione, in ſexto.

IV.

Illuſtrationes & Commentaria ad Bullam Urbani VIII. pro ſacri Jubilæi anno 1625. Georgii Polacchi, Presbyteri Veneti, Venetiis 1625. pag. 220. Summus Pontifex Eccleſiæ ſanctæ præeſt, quæ ejus *filia* itidem *uxor & mater* dici poteſt, & ideò tribus ipſe coronis coronari debet. Dicitur ſiquidem *filia*, quoniam Pontifex Maximus, ratione prælationis & autoritatis, qua ut gubernator præeſt ipſi Eccleſiæ, ejus *Pater* dici debet. Dicitur *Mater* deinde, quoniam cum Pont. Max. ſicut cæteri fideles, ſit per baptiſmum regeneratus, & in Eccleſiæ gremio ſalutem obtineat, meritò ejus Filius dici debet. Dicitur poſtremò *Uxor*, *& ipſe Sponſus appellatur*, quia ſicut quilibet prælatus dicitur Sponſus Eccleſiæ ſuæ particularis, & à *B. Calliſt* uxor Epiſcopi, ejus Eccleſia dicitur, in cujus ſignum annulum portat: ergò à fortiori, Pontifex Romanus *univerſalis Eccleſiæ Sponſus dici debet.*

V.

Gretſerus contra Mornæum pag. 410. Chriſtus principalis Sponſus eſt ac Primarius, Pontifex Secundarius, & Chriſto ſubordinatus. Quemadmodum Chriſtus eſt principale fundamentum Eccleſiæ, ſecundarium Petrus Apoſtolus, *ſine ullo Chriſti præjudicio.*

VI.

Leonhardus Coquæus in Antimornæo part. 2. p. 166. Pontifices tamen & ſponſi dicuntur, quia cooperantur extrinſecus in generatione filiorũ, tanquã miniſtri verbi & Sacramentorũ, & filios non ſibi, ſed Chriſto generant: & ſpirituale quoddam matrimonium inter Pontificem & Eccleſiam contrahitur: nec repugnat, Eccleſiam & Sponſam dici Chriſti, & Sponſam item ſummi Pontificis, cujus curæ commiſſa eſt, licet diverſa ratione.

ORA-

ORATIO

De octo Urbanis Pontificibus Romanis.

VAs illud electum, D. Paulus, Hebræos, imò omnes monet Chri- Cap. 13.
ſtianos, obedite, inquit, præpoſitis veſtris, & ſubjacete eis, ipſi enim prævigilant, quaſi rationem pro animabus veſtris reddituri, ut cum gaudio hoc faciant & non gementes: hoc enim non expedit vobis. Quo aphoriſmo tam diſcentium quàm docentium officium oſtendit. Fuit officium miniſtrorum Chriſti prædicare Dei verbum, prædicarunt, redarguerunt populi peccata, redarguerunt afflictiones, ferre etiam ad ſanguinem uſque pro Eccleſia, tulerunt. 2. Tim. 4. Tit. 1.

Fuit Chriſtiani populi officium, audire vocem boni paſtoris, audi- Iohan. 10.
verunt: ſervire Domino Deo ſoli, ſervierunt: profeſſionem fidei coram hominibus facere, fecerunt. Sacerdotium Iſidoro Peluſiota lib. 1. regno Epiſt. 127.
præſtantius eſſe, patet, majoresque labores habere (nam cum labor unus deſinit, alter viciſſim exoritur) ac de rebus magis neceſſariis periclitari, (illud enim divina, hoc terrena moderanda & adminiſtranda ſuſcepit) Quidam putant ſacerdotium imperium quoddam eſſe, ab omni cenſura immune, non autem provinciam reddendis rationibus obnoxiam, negotium hujuſmodi aggreſſi ſunt, ad quod ipſis nullum aditum patere oportebat.

S. Chryſoſtomus de verbis Eſaiæ, vidi Dominum, pag. 874.
ἰερέως γὰρ ἐλέγχειν ἐστὶ μόνον, καὶ παῤῥησίαν ἐπιδείκνυσθαι, οὐχ ὅπλα κινεῖν, οὐδὲ ἐλπίδας ἐκπλήττειν, οὐδὲ τόξον τείνειν, οὐδὲ βέλη πέμπειν, ἀλλὰ μόνον ἐλέγχειν, καὶ παῤῥησίαν ἐπιδείκνυσθαι.
Nam ſacerdotis tantum eſt arguere, liberamque præſtare admonitionem, non movere arma, non clypeos uſurpare, non vibrare lanceam, non arcum tendere, ſed tantùm arguere, ac liberam præſtare admonitionem.

Pontifices olim ipſi prædicabant.

Ambroſius Novidius Fraccus l. 3. Faſtorum l. 3. p. 32. b.

Hoc pia Pontifices majorum facta ſecuti
Pectora formabant plebis in æde modo:

Aſt ubi majeſtas aucta eſt ſua jura recuſat,
Atque Viri alterius fungitur ara vice.

Lib. 1. epiſt. 149. Iſidorus Peluſiota: Epiſcopus ex ipſo nomine quid ipſius muneris atque officii ſit, perſpectum habere debet. Eum enim inviſibilium ac occultarum ferarum impetus, Eccleſiæ ignavias, Monachorum negligentias, iniquorum hominum improbitates, viduarum calamitates, pupillorum egeſtates,, altaris ſuſpiciones, Diaconorum morbos, juvenum flagitia, ſenum mala conſilia ſpeculari oportet, atque omni ex parte *oculum eſſe*, omnia proſpicientem, nec quidquam negligentem.

Lib. 3. epiſt. 216. Opus eſt hæc res, non ludus atque animi oblectatio: cura, non hortus, munus referendis rationibus obnoxium, non imperium ab omni cenſura liberum atque immune: paterna procuratio, non tyrannica licentia, quæ ſub reddendarum rationum neceſſitatem minimè cadat.

Lib. 3. Epiſt. 260. Miniſtri ſunt, non participes, deprecatores, non judices, mediatores, non reges. In Canoniſtarum autem gloſſa inſignis cujuſdam regulæ inſtar cavetur, *Nemini licere Papæ dicere, Domine, cur ita facis?* C. ad Apoſtolatus. Extravag. ne ſede vacante. in gloſſa p. 56. edi-
Decret. part 1. diſt. 40. §. 7. tionis Romanæ.

Imò ſi Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens deprehendatur inutilis & remiſſus in ſuis operibus, & inſuper à bono taciturnus, quod magis officit ſibi & omnibus, nihilominus innumerabiles populos catervatim ſecum ducit [primo] mancipio gehennæ cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus. Hujus culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius: &: Pontifices enim homines ſunt non angeli.

Jam de *Vrbanis octo* ſummis Pontificibus agemus, & quales fuerint, filo hiſtorico adumbrabimus, quia ſic geſta ſunt.

Quòd ſi Pontifices nolunt turpia aut nefaria de ſe narrari, nihil ejuſmodi faciant, aut cum fecerint, non putent, ea ipſa ita latere ut & ſciri & poſteris narrari nequeant, quanquam in Pontificibus nemo hodie ſanctitatem requirit: optimi putantur, ſi vel leviter boni ſint, vel minus mali, quàm cæteri mortales eſſe ſoleant. Veſtrum eſt audire & judicare.

1. URBANUS igitur I. genere nobilis ab infantia multos ad fidem convertit.

vertit. Omnia ſacrata myſteria fecit argentea vel aurea vel ſtannea, tandem martyrio coronatur, ſepultus cum S. Cecilia. Prædia cepit Eccleſia poſſidere tempore hujus, antea vivebant more Apoſtolico. Hæc Faſciculus Temporum.

Urbanus hic conſtituit, ne eligatur in Epiſcopum, niſi in ſacris Ordinibus conſtitutus. Nullus in Epiſcopum eligatur, niſi in ſacris Ordinibus religioſè vivens fuerit inventus. Sacros autem Ordines dicimus diaconatum & presbyteratū: hos ſiquidem ſolos primitiva legitur habuiſſe Eccleſia: Subdiaconos verò (quia & ipſi altaribus miniſtrant) opportunitate exigente concedimus, ſi tamen ſpectatæ ſint vitæ, religionis & ſcientiæ, &c. *Diſt. 60. C. nullus.*

B. Ambroſius tamen ab Auxentio Mediolanenſi defuncto divinitùs renunciatur Epiſcopus, diu reluctans fugiensque ordinatur, ejus electio, quamvis adhuc catechumeni, probata eſt occidentalibus & orientalibus. *Anno 374.*

Idem Urbanus Jejunia quatuor temporum inſtituit, Diſt. 77. C. ſtatuimus.

2. URBANUS SECUNDUS, Otto dictus, Terracinam, quod eſt oppidum Italiæ, appoſitum mari mediterraneo, convenerunt, quorum intererat Epiſcopum Romanis dare, & IV. Idus Martias anni proximè inſecuti, Othonem ex deceſſoris judicio, ROMANUM PONTIFICEM dixere, indicto primis tridui Jejunio precibusque ad Deum fuſis, ut paſtorem gregis daret, qualem illa tempora poſcebant. Sanè presbyteri Cardinales in electione ſummi Pontificis debent utilitatem præ oculis habere, ut rectè à Baldo ſcriptum legitur, & habuerunt quidem in Urbano eligendo.

Hic PONTIFEX Vir egregius vita & moribus fuit.

Urbani hortatu bellum ſacrum inchoatum à generoſa Gallorum gente, breviſſimoq; temporis ſpatio innumerabilibus peditum atq; equitum copiis ſuperata viarum aſperitate & moleſtia, victo ad Antiochiam ingenti exercitu Mahometanæ ſectæ, eoq; fuſo Hierosolymis feliciter expugnatis menſe Septembri anno milleſimo nonageſimo quinto Synodus apud Arveſuum habita eſt, Balduino id ita referente, & Martio proximè conſecuto, de profectione cogitatum. 1095.

Carolus *Scribanus* in POLITICO Chriſtiano p. 209. ſcribit, fuiſſe ſeptingenta Chriſtianorum peditum millia, equitum millia centum. *Greiſer. de cruce to. 3. p. 2087.*

Baronius de Monarchia Siciliæ pag. 232. Urbanus Papa II. malè *bellum ſacrū indixit,*

asseritur autor Monarchiæ Siculæ. Philippum Regem Franciæ propter adulterium excommunicavit.

Gulielmus Rossæus de Reipub. Christianæ potestate supra reges, p. 57. Hic Philippus Rex propter infames cum Comitis Andegavensis uxore, sua ipsius superstite, nuptias multos annos excommunicatus est à Pontifice Urbano II. Gallo, & diadema regium ei ablatum.

Rossæus p. 458. Christiani non tenentur obedire principibus hæreticis.

Decret. 2. part. causa 15. quæst. 6. Nos sanctorum. Obiit Urbanus Romæ, quæ illum ut Episcopum luxit, Gallia ut parentem, etsi in ea natus esset, apud Castellionem in provincia Rhemensi.

3. URBANUS III. fuit Mediolanensis. Hoc Episcopo Christiani nuncium acceperunt omnium luctuosissimum, qui ante annos octoginta octo ab Oriente in Europam perveniisset, maximæ acceptæ cladis Hierosolymæq; Saladino deditæ turbini Mahometanæ sectæ immanissimo. Qui nuncius Christianarum gentium animos graviter afflixit, maximè Gallorum, quorum sanguine regiones illæ, patrum memoria domitæ fuerant. Hujus quoque calamitatis tristissimo nuncio afficitur Urbanus, moriturque Vir eximiæ pietatis Ferrariæ ad pactum flumen.

Hic Urbanus Venetias ante profectus, ut ibi classem novam in Turcas instrueret.

4. URBANUS IV. Tricasses clari Galliæ populi Jacobum tulerunt, humili quidem genere ortum sutorisque cognomine Pantaleonis filium (ut hodie quoque in urbe Tricassino constans fama est) verùm animi magnitudine, scientia, consilio, morumq; gravitate cæteris eminentem. Quibus virtutibus pontificiam dignitatem adeptus est, etsi nihil tale cogitans, nam patriarcha Hierosolymitanus tunc erat.

Festum diem Eucharistiæ Christianæ Urbanus quidem instituit Romæ, verùm non tam citò is dies in Gallia observari cepit. Nàm in vetustis Annalibus traditum est, coli eum diem cepisse anno supra mille
1318. tricentesimo decimo octavo, id est multò post obitum Urbani, à quo is dies festus institutus est, Thoma ad eam rem adhibito, qui solennem hymnum & preces ejus diei composuit.

Fugavit exercitum Saracenorum per Cruce signatos, quem Manfredus contra Ecclesiam miserat, & contulit regnum Siciliæ Comiti provin-

Provinciæ, qui fuit frater Regis Franciæ, ut fugaret Manfredum.

5. *Vrbanus* V. 1370. electionis tempore Monachus Benedictinæ familiæ apud Maſſiliam, in templo Victoris Abbatis Avenione Pontifex ſalutatus eſt. Antiſtites Eccleſiarum ad ſedes proprias reverti juſſit, receptus eſt à Romanis, ut Deus aliquis delapſus de cœlo.

Romæ exiſtens, ad obedientiam Catholicam recepit Imperatorem Conſtantinopolitanum, ad ejus pedes veniens, ante gradus Eccleſiæ S. Petri per ipſum Dominum Urbanum ad manum in Eccleſia intromiſſus, confeſſionem proceſſionem S. Spiritus à Patre & Filio. Magni ſumtibus reparari fecit palatium S. Petri, jam diu ante dirutum, & quintam partem Eccleſiæ Lateranenſis, & Eccleſiam S. Pauli extra muros, capita Apoſtolorum Petri & Pauli reperta in capella, quæ dicitur ſancta ſanctorum, in vaſculis argenteis ſatis parvis & minus nobilibus, quàm decet, ſtatim ſuis ſumtibus duas ſtatuas argenteas, unam ſcilicet in forma mediæ perſonæ B. Petri ſcilicet ſub umbicilico ſupra ponderantem mille ſeptuaginta marcas argenti, & modo conſimili aliam ad formam S. Pauli eodem pondere ordinavit, & illam in Lateranenenſi Eccleſia collocari fecit.

Legimus *Vrbanum Quintum* pontificem Maximum miſiſſe ad Imperatorem Græcorum tres *Agnus* Dei, cum verſibus infra ſcriptis.

Balſamus & munda cera cum Chriſmatis unda
Conficiunt Agnum, quod munus do tibi magnum.
Fonte velut natum per myſtica ſanctificatum:
Fulgura deſurſum depellit omne malignum
Peccatum frangit, ut Chriſti ſanguis & angit.
Pregnans ſervatur, ſimul & partus liberatur
Dona defert dignis, virtutem deſtruit ignis
Portatus mundè de fluctibus eripit undè.

Ad hunc Urbanum S. Brigita fuit miſſa à Chriſto, pro confirmatione Regulæ. Hæc eſt revelatio quam habuit ſponſa Chriſti in Roma de eodem Papa Urbano V. antequam rediret Avenionem, anno Domini M C C C L X X. quam ipſe præſentavit ei monte Faliſco. *S. Brigitæ revelat. l. 4. c. 138. p. 407 editionis Romanæ.*

Cap. 138. Vigilante de nocte præfata perſona in oratione viſum fuit ſibi, ac ſi loqueretur procedens de uno circulo ſplendoris ad modum ſolis. Quæ quidem vox dixit ſibi hæc verba, quæ ſequuntur. Ego ſum

mater omnium qui sunt in supernio gaudio. Quamvis infantes habeant suam necessitatem secundum suam voluntatem, tamen in augmentum suę lætitiæ, cumulatur eis gaudium, ex eo, quod viderint faciem matris suæ blandam. Sic placet Deo dare omnibus in cœlesti curia gaudium & exultationem de meæ virginitatis puritate, & mearum virtutum pulchritudine, quamvis habeant incomprehensibiliter ex ejusdem divinitatis potentia totum bonum. Sum etiam mater omnium in purgatorio, quia omnes pœnæ quæ debentur purgandis pro peccatis suis in qualibet hora, propter preces meas quodammodo mitigantur ita placet Deo, ut aliquæ ex his pœnis, quæ debentur eis de rigore divinæ justitiæ minuuntur. Ego sum mater totius justitiæ, quæ est in mundo, quam justitiam Filius meus dilexit dilectione perfectissima. Et sicut materna manus semper parata est, ad opponendum se periculis, in cordis filij sui defensionem, si aliquis niteretur in sui læsionem: ita ego sum parata jugitur justos qui sunt in mundo, defendere, & de omni spirituali periculo liberare. Ego etiam quasi sum mater omnium peccatorum, se volentium emendare & habentium voluntatem in Deum amplius non peccare, & sum voluntaria ipsum peccatorem in meam defensionem accipere, sicut charitativa mater, dum videret filium nudum ab inimicis acutos gladios habentibus sibi occurrentem. Nonne tunc ipsa opponeret se periculis viriliter, & filium suum de manibus inimicorum suorum liberaret, & eriperet, & in sinu suo gaudenter conservaret? Ita facio & faciam ego omnibus peccatoribus, misericordiam meam à Filio meo petentibus sub vera contritione, & divina dilectione. Audi tu & attende diligenter, quid ego volo dicere de duobus filijs meis, quos tibi volo nominare. Primus, quem dico, est filius meus Jesus Christus qui natus est de mea carne virginea, ad hoc, ut suam charitatem manifestaret, & animas redimeret. Propter quod non pepercit sui corporis laboribus, nec sangvinis sui effusionibus: nec dedignatus est audire contumelias, & sustinere suæ mortis pœnam. Ille est ipse Deus, & est omnipotens in æterna lætitia. Secundus, quem reputo pro filio meo, est ille, qui residet in Papali sede, videlicet, sede Dei in mundo, si obedierit præceptis suis & ipsum dilexerit perfecta charitate. Modò volo aliquid loqui super isto Papa qui nominatur URBANUS: propter precem meam obtinuit Spiritus Sancti infusionem, ut deberet ad Romam per Italiam declinare, ad nihil aliud nisi ut justitiam & misericordiam faceret, fidem Catholicam ro-

roboraret, pacem confirmaret, & ſic Eccleſiam ſanctam innovaret. Sicut mater ducit filium ſuum ad locum, ubi ſibi placet, dum oſtendit ſibi ubera ſua: ita duxi ego *Vrbanum Papam* prece mea & opera Spiritus S. de Avinione ad Romam ſine quovis ſuo periculo corporali. Quid fecerat ipſe mihi? Jam vertit ad me dorſum & non faciem, & intendit à me recedere, & ducit eum ad hoc malignus ſpiritus cum ſua fraude. Nam tædium habet de divino labore, & libitum ad ſuum commodum corporale. Item trahit eum Diabolus cum delectatione mundiali. Nam nimis deſiderabilis eſt ſibi terra nationis ſuæ mundano amore. Item trahitur carnalium amicorum conſiliis, qui magis attendunt ſuam dilectionem & voluntatem, quàm Dei honorem & voluntatem, vel animæ ſuæ profectum & ſalutem. Si contigerit ipſum redire ad terras, ubi fuit electus Papa, ipſe habebit in brevi tempore unam percuſſionem, ſive unam alapam, quod dentes ſui ſtringentur ſeu ſtridebunt, viſus caligabit & fuſcus erit, & totius corporis, membra ſui contremiſcent. Ardor Spiritus S. pauliſper tepeſcet in eo & recedet, & omnium amicorum Dei preces, qui pro ipſo orare decreverunt, lachrymis gemebundis torpebunt, & corda ad ejus frigeſcent dilectionem, & de duobus coram Deo reddet rationem. Primò de duobus quæ omiſerat ex his, quæ potuiſſet, in Dei honorem feciſſe in ſua magna majeſtate.

Nota.

Urbanus propter precem meam obtinuit Spiritus S. infuſionem, ut deberet Romam per Italiam declinare.

Hunc fuiſſe Urbanum V. dubitari minimè poteſt: ipſe namq; tunc ſedem Pontificiam obtinebat, quando B. Brigita ſanctitate floruit, ut fatetur ipſe Platina in vita illius circa finem & tradiderunt Joannes Nauclerus volum. 2. ſuæ chronographiæ, & Polydorus Virgilius l. 7. de Inventoribus rerum cap. 4. circa medium. Huic autem Pontifici B. Brigitam præſentem revelationem obtuliſſe in monte Faliſco, inſinuatur in argumento hujus capitis, ubi tunc temporis Urbanus morabatur, quoniam ædes Pontificias conſtrui mandaverat, ut ſibi ſuisq; ſucceſſoribus eò proficiſci liceret, vitandi, ut inquit Platina, urbanos æſtus cauſa: hoc ergò loco à Chriſto Urbanus acriter reprehenditur, quod Italiam deſereret, & in Galliam redire decreviſſet, & ideò aliquando poſt medium capitis de eo Chriſtus conqueritur, ſic trahit eum Diabolus cum delectatione mundiali: nam nimis deſiderabilis eſt ſibi terra nationis ſuæ.

Quam

Quam ob causam præ dixit B. Brigita: quod si in patriam rediisset, urbem Romam deserens, illum quàm citissimè morituum fuisse: quod factum esse asserit, latina in vita ipsius. Dum enim proficiscebatur in Galliam, Marsilia mortuus est, vel, ut alij volunt, Avenione vitam finivit, Pontificatus sui anno octavo.

6. *Vrbanus VI.* exigua statura, crassus corpore, colorequè fusco ad Pontificatum promotus est. Præclarè in eo quidem virtutes ante Pontificatum elucebant, eruditio propè singularis, amor justitiæ & castitatis, odium simoniæ ac munerum, benevolentia ingens erga bonos doctosq; viros: sed virtutes illas Pontifex factus, visus est aut nunquam habuisse, aut uno veluti momento amisisse tunc, cum magnoperè illis indigebat: plerunq; enim Deus iis, quos odit, mentem eripit.

Bartholomæus Carranza p. 435. post Gregorium ingens schisma ortum est. Itali Italum Pontificem Urbanum VI. dictum crearunt, & is Romæ mansit, Galli item elegerunt Pontificem in Italia, quem Clementem VII. appellarunt, is Avenionem se recepit. Erant itaq; Pontifices duo; alter in alterum censuris sæviebat. Duravit hoc schisma usq; ad Concilium Constantiense.

Soli Cardinales tantæ perturbationis autores fuêre: facile est ignem accendere, at cum semel vagari cepit, & subjectam materiam corripere, non nisi difficilimè extinguitur. Utri igitur magis rei sunt læsæ majestatis divinę, Itali an Galli? Perinde hos atq; illos accuso: nihil enim boni fecerunt, cum plurimum mali intulerunt in orbem terrarum.

Catharina Senensis ad Urbanum aliquot epistolas mittit, quibus hortatur Ecclesiam Romanam, ut hortum optimis & suavissimis floribus, ita sanctissimis Cardinalibus muniendam, qui sint veluti columnæ firmissimæ, & ad instaurandam eam impellit. Simul ad Carolum Regem scribit, Bartholomæum Archiepiscopum Barensem sive Urbanum VI. legitimè electum coronatumque à Cardinalibus, nec in metum conferendam esse electionem.

Eadem scribit tribus Cardinalibus Italis, qui ab Urbano discesserant, ut ad sanitatem animi redeant, illum enim non metum ab iis, sed legitimè electum, coronatumq; cum Archiepiscopus Bari tantùm esset, nec in Cardinalium numero censeretur.

Urbanus se desertum cernens, Cardinales XXVI. creat, Genuæ Ligurum, ubi susceptus magnificè à Duce & civibus, fera immanitate, &

plus

plus quàm barbarus occidi jussit 5. Cardinales, quos diu in fœdissimo carcere clausos detinuerat. Deniq; repentè amisisse visus est virtutes omnes, quibus abundare cum ante Pontificatum fama erat.

Ianus Vitalis Poeta Siculus in elogiis Romanorum Pontificum ita de hoc Urbano loquitur:

Sextus hic Vrbanus rem collabentis ovilis
Est aggressus ovis, destituitq; lupus.
Italiam bello afflixit, studiisq; nepotum
Immersus, sanctas dilaceravit opes.

Hieronymus Gigas de crimine læsæ majestatis in Tractatu tractatuum, Venetæ editionis anno 1584. p. 35. Urbanus VI. Pontifex, septem Cardinales, qui jam cum Clemente, cum eo de Pontificatu contendente, conspirarant, saccis inclusos in mari demergi jussit.

Collenutius lib. 5. p. 151. de' sette Cardinali, il quali menava seio prigioni, cinq; ne fece mettere in sacchi, & buttargli in mare, gli altri convinti giudicialmente in Genova in presentia del clero & de popolo li fece ammazzare, con una accetta, poi fece seccare i corpi in uno forno & servargli in certi valigioni, il quali posti sopra muli quando cavalcava, si faceva portare innanzi, con li capelli rossi sopra, i valigioni, per ammonitione, memoria & terrore di quelli, de contra di lui volessero machinare alcuna cosa.

Piccartus part. 1. p. 211. E septem Cardinalibus, quos vinctos propter conspirationem adversus se initam ducebat, quinq; in saccos immissos ligatosq; in mare projecit, reliquos Genuæ in judicio convictos securi necavit, eorumq corpora in furno exsiccata, in sarcinis inde jussit adservari, & mulis imposita, cum peregrè proficiscebatur, ante sese illa cum purpureis pileis vehebat, ut omnibus ea ratione adversum se aliquid tentantibus terrori esse possent.

7. *Vrbanus VII.* Romanus Johannes Baptista Castaneus, filius Cosinæ, ex Cardinale tituli S. Marcelli creatus Papa, 15. Sept. sedit dies 13. moritur ante inaugurationem 27. ejusdem. 1590. *in additionibus ad Platinam.*

8. *Vrbanus VIII.* genere Barberinus, Florentinus, electus in pontificem anno 1623. sedit annos 21. vir doctus, eximius Poeta & Musicus.

Cæterum Urbanus hic cum adhuc esset Cardinalis & legatus ad Henricum IV. Regem Galliarum missus, Delphinum, Ludovicum XIII.

regem Galliarum è ſacra Baptiſmatis unda levavit & ἀναδοχὸς Regis factus eſt. Natus autem Delphinus fuit 1601. 27. Septemb. paulò ante terræ motum, de quo Ludovicus Cellotius Pariſienſis Soc. Jeſ. p. 47. Non es, inquit, in ſummo, ſupereſt aliquid poſt Rupellam.

Pag. 48. Si Deum ſequeris, Orbis Imperio Rupella præluſit.

Pag. 114. Orientem adjungas occidenti, Europam Aſiæ, Galliæ Paleſtinam.

Pag. 141. Tam ingens nobis oborietur fiducia, fore, ut regno tuo ſtabilito, & impietate debellata triumphis aliquando ſuis orientem addas occidenti.

Quidam noſtri doctores dicunt, referente Rabano Mauro, Archiepiſco Moguntino, de ortu, vita & moribus Antichriſti p. 178. quod unus ex regibus Francorum Romanum Imperium de integro tenebit, quod noviſſimo tempore erit; ipſeque erit maximus, & omnium regum ultimus. An hæc ſint eventura, Deus novit, qui omnia.

Ad hæc apud Scholaſticos hactenus quæſitum eſt, poſſit ne Papa in fide & moribus errare?

Plerique ſenſerunt, Pontificem in fide non poſſe errare.

De Potentia Romanorum Pontificum

FAUSTUS SABÆUS p. 145.

Quid juvat æternas portas ſeptemplice vallo
Arcis inacceſſa jam potuiſſe Jovem?
Excubias vigiles, tot monſtra, tot arma, tot ignes
Fulminis horrificis intrepuiſſe minis?
Roma tamen non arma timet, non monſtra, nec ignes
Sed penetrat vetiti devia & aſtra poli.
Quodque magis mirum, Romana Colonia Cœlum eſt,
Hinc Stygis in barathro jus quoque Roma tenet.
Jam bello, nunc pace potens, tellure, mari jam,
Nunc tellure, mari, cœlo, Acheronte poteſt.

Alphonſus à Caſtro Franciſcanus, Hiſpanus, qui Concilio Tridentino interfuit, ſcribit lib. 1. cap. 4 adverſus hæreſes pag. 9. Omnis homo errare poteſt in fide etiam ſi Papa ſit. Nam de Liberio Papa refert Platina, illum ſenſiſſe cum Arianis, & Anaſtaſium II. hujus nominis Pontificem faviſſe Neſtorianis, qui Hiſtorias legerit, non dubitat.

In moribus autem Pontificem errare posse maxima pars credit, & Bellarminus ipse testatur, quibusdam Pontificibus defuisse charitatem.

In vita Bellarmini l.3. p.252. Clemens VIII. aliquando dicitur Bellarminum rogasse, ut modum Reformationis urbis & Ecclesiæ Romanæ doceret, cui in hęc verba respondit. Videntur mihi sex quędam res esse, quæ Reformatione indigeant, nec sine periculo negligantur.

Prima res est *vocatio Ecclesiarum*, de qua re extat epistola S. Leonis ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem, in qua jubet sine mora provideri Ecclesijs, ne gregi Domini diu desit cura pastoris Extant quoque plurimæ apud S. Gregorium epistolæ, in quibus admonentur ij, ad quos spectat electio quàm citissimè pastorem ut eligant. Et si fortè necessaria fuisset aliqua mora, consueverat idem Pontifex vacantem Ecclesiam commendare vicino Episcopo, non ad fructus percipiendos sed ad solicitudinem ejus Ecclesiæ interim gerendam. Itaque studebant sanctissimi illi prudentissimique continuò vacantibus Ecclesijs providere, ne rei efficerentur animarum, quas ob defectum pastoris perire contingeret. Difficile enim esset paucis explicare, quantum detrimenti capiant Ecclesiæ viduatæ: in quæ vitiorum abrupta ſegrex præcipitet, dum caret pastore, quantum silvescat vinea Domini, dum caret agricola.

Pontifex ad hæc prima re, inquit, sive in hoc primo capite fatemur nos peccasse & peccare. Sed plerumque in causa est difficultas inveniendi viros idoneos. Et quamvis sæpè multi nobis proponantur, cum per nos ipsi nequeamus sumere informationes, & cum aliquando experti simus illos, quibus hanc curam demandavimus, nos decepisse, vel ipsos ab alijs deceptos fuisse, tutius interdum putavimus, memores sententiæ S. Pauli, manus citò nemini imposueris, differre, ne deciperemur. Tamen recordamur tempore magni Gregorij fuisse Ecclesias, quæ diu vacabant, & hac de causa solitum fuisse uni Episcopo aliam Ecclesiam non suam commendare, ut interim curam illius haberet.

Rursus Bellarminus.

Secunda res est, inquit, *Promotio minus utilium prælatorum*: deberent enim provideri Ecclesiæ de bonis personis, non autem personæ de bonis Ecclesijs. Fateor tamen optimā illam esse provisionē, cum utrumq; simul fieri potest, ut personæ bene merenti & Ecclesiæ vacanti utiliter provideatur. At, ut alia nunc præteream, Concilium Tridentinū affirmat,

peccare mortaliter eos omnes ad quos quocunq; modo ſpectat Epiſcoporum promotio, niſi eos præficiendos curaverint, quos Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint: quæ eſt communis Doctorum ſententia. S. Gregorius rectum oppidum eſſe dicit, ut quærantur homines ad Epiſcopatum, non ut quærant homines Epiſcopatũ. Et ſanctus Bernardus: qui pro ſe rogat, inquit, iam judicatus eſt: & infra: cunctantes & renuentes cog: & compelle intrare.

Subjungit Pontifex: Scimus hoc, & quantum in nobis eſt, ſemper præ oculis habemus, providere Eccleſiis, non autem perſonis, niſi quando & Eccleſiæ & perſonæ æquè nos providere putamus, ſed prima & maxima ratio Eccleſiæ habenda eſt. Sententia, quam affert, vera eſt, ſed ſi de dignioribus eſt agendum, nunquam providebitur Eccleſiæ, quia neſcimus modum, quem tenere poſſimus, ut ſciamus quis dignior ſit. Quoad ipſos Epiſcopos hoc etiam nos torquet, quia ſi nolimus dare Epiſcopatus petentibus, vel his, qui nobis ab aliis proponuntur, neſcimus quomodo poterimus Eccleſiis providere, præſertim Eccleſiis non ita magnis, & modici redditus. Si Dominatio veſtra ſcit aliquem modum, libenter audiremus, & amplecteremur. Multa enim poſſunt & quidem verè dici; ſed cum ad praxin devenimus, in magnas incidimus difficultates.

3. Bellarminus item: Tertia res eſt *abſentia Paſtorum* ab Eccleſijs. Quid enim prodeſt idoneum eligi, ſi non reſideat? nam oves ſuas agnoſcere, easq; ſacramentorum adminiſtratione ac bonorũ operum exemplo paſcere non poſſunt, qui gregi ſuo non aſſiſtunt, ut per ſe notum eſt.

Inter hos numerantur Epiſcopi, qui nuncios Apoſtolicos agunt, quorum aliqui per annos multos Eccleſias ſuas non viderunt. Nonnulli relicto miniſterio paſcendi animas ſibi creditas, magiſtratum politicũ gerunt: multi, relictis ovibus ſuis, Romæ ijs in rebus occupantur, quæ per alios commodè fieri poſſent. Fateor quidem aliquos Epiſcopos à reſidentia per obedientiam excuſari, neque illud inficior ſummum Pontificem, certis de cauſis atque ad tempus Epiſcopos aliquos à reſidentia eximere; ſed neſcio, an Deo placeat ut tantus numerus Epiſcoporum tam longo tempore cum tanto animarum detrimento à propriis Eccleſijs abſit, quos certè ſuo muneri ſatisfacere non poſſe, perſpicuum eſt.

Pontifex ad iſta: in hoc fatemur, inquit, nos peccaſſe, quia nimis facilè indulſimus Epiſcopis, ut poſſint Romam venire, & difficilè Roma dimittuntur. Antea, ſi Dominatio veſtra velit recordari, longè pauciores reſi-

reſidebant. Quoad nuncios putamus decentiſſimum eſſe, ut nunicij ſint Epiſcopi, quia Epiſcopi imperant, & majoris autoritatis ſant, quàm principes & populus, & niſi tanta hominum penuria laboraremus, citius eos mutaremus. Quoad eos, qui politicos magiſtratus gerunt, non eſt hoc tempore in ſtatu Eccleſiaſtico niſi unus aut alter, & tam propè ad ſuum Epiſcopatum, ut quovis die, ne dum quavis hebdomada poſſit eſſe in ſua Eccleſia; & ferè quavis hora in ſua diœceſi. Revera nos non niſi nuncios diu abſentes retinemus, quorum mutatio ob magna & periculoſa negotia facilè fieri non poteſt.

Bellarminus iterum: Quarta res eſt, inquit *Polygamia* ſpiritualis, cum videlicet uni perſonæ plures Eccleſiæ committuntur. S. Bernhardus in epiſtola ad Comitem Theobaldum, rem totam tribus verbis abſolvit, cum ait, id non eſſe licitum, niſi diſpenſatoriè ob magnam Eccleſiæ neceſſitatem. S. Thomas ſcribit beneficiorum præſertim curatorum multiplicitatem non ſolùm contrariam eſſe juri canonico, ſed etiam juri naturæ, non quod ita ſit intrinſecè mala, ut nullo modo honeſtari poſſit, qualia ſunt adulteria, mendacia & ſimilia, ſed quòd abſolutè mala ſit: poſſit tamen ob certas circumſtantias honeſtari, atq; ob Eccleſiæ neceſſitatem. Ex quo colligit idem S. Thomas, eum qui ex diſpenſatione duas Eccleſias habet, non eſſe tutum in conſcientia, niſi cauſa illa adſit, nempè Eccleſiæ neceſſitas, aut certè majoris utilitatis: quoniam diſpenſatio non tollit niſi vinculum juris poſitivi. Et hanc S. Thomæ doctrinam omnes Theologi probant. Quare timendum eſt, ne fortè non ſint in conſcientia tuti, qui aliquando duas Eccleſias habent, unam Cardinalitiam, alteram non Cardinalitiam. Cauſa enim, cur Epiſcopis Cardinalibus duæ permittantur Eccleſiæ, non videtur eſſe neceſſitas vel utilitas Eccleſiæ, ſed major perſonæ dignitas vel commoditas.

Denuò Pontifex: quoad iſtam Polygamiam, inquit, ea interdum eſt ſolum ex iſtis ſex Epiſcopatibus Cardinalitiis, circa quos nihil mutandum duximus, cum à prædeceſſoribus noſtris etiam poſt Concilium Tridentinum res hæc examinata fuerit, & ita conſtituta. Et turbare Ordinem Collegij & redarguere facta prædeceſſorum noſtrorum & tot Cardinalium, non viſa fuit nobis res, quæ ſine ſcandalo fieri poſſit.

Quinta res, inquit idem Bellarminus, *eſt facilis translatio Epiſcoporum* de una Eccleſia ad aliam. Translationem Epiſcoporum ſecundũ canones atq; uſũ veteris Eccleſiæ nõ debet fieri, niſi ob Eccleſiæ neceſſita-

Post hæc Clemens etiam ipse in verba desinens, quibus videtur è majestate descendere ad Christianam ac Pontifice dignam humilitatem. Hæc paucula, inquit, ita cursim diximus, non ad excusandas excusationes in peccatis, sed ut ipsa potius misereatur difficultatibus, quibus impliciti intra ærumnas incidimus. Fatemur enim ne dum in istis, sed in aliis multis nos, imò in omnibus peccasse, & in nulla re muneri nostro satisfeciſſe, nec satisfacere. Roget igitur Deum omnipotentem, vel ut sua divina & efficacissima gratia nobis adstipuletur, vel, quod magis optamus, ut nos ab hoc mortali vinculo absolvat, aliumque subroget, qui omnibus numeris officium sibi injunctum absolvat.

In vita Bellarmini l. 4. p. 349. Rationem quoque incundam relegandi ex urbe tot prostratæ pudicitiæ mulierculas: quod pariter egit S. Ludovicus Rex, Lutetiæ Parisiorum: cum sit indecens in sancta civitate esse incontinentibus semper paratam voluptatem. Atrocia in Deum & in Sanctos dicta, tori maritalis violationes, præposteras libidines puniri oportere suppliciis gravissimis, juxta præscripta veteris Testamenti, ne pudor sit Christianos homines non perinde atque Hebræos olim, istiusmodi facinorum vindices haberi. Interdicenda quoque Hebræis ipsis in urbe fœnora tam aliena, quibus nec inest æquitas, nec adest modus.

Quòd si Clemens VIII. ingenuè fassus est, se, ne dum in istis sex, sed in aliis multis, imò in omnibus peccasse, & in nulla re muneri suo satisfeciſſe nec satisfacere, peccatum igitur grande commisit.

Aut igitur Romani probent, Urbanum VIII. Romanam Urbem & Ecclesiam reformasse, aut eadem peccata, quæ Clemens, commisisse, taceo Urbanum à partibus Ludovici XIII. Justi, regis Galliarum stetisse, & non à parte Cæsaris, vel Hispani, qua de causa Itali milites Lutheranum Pontificem apertè Augustæ anno 1636. vocarunt.

Faustus Sabæus lib. 5. Epigram. p. 748. in mores Sacerdotum invectus, ita canit.

E Vocat orbe alio centones Paulus, opimi
Vt vitia emendent inveterata gregis.
Non opus est censura illa, rigidoq; Catone,
Nec qui conscripsit jura cruore viro.

Sic

Sic animum inficiunt morbosa hæc corpora pestes
Fœtorem ut nequeant terra, fretumq; pati.
Vulnera namque procul fugiunt obolentia Roma
Teutones, & læsi nare Caledonii.
Indiget ista lues concreta Machaone savo,
Cancere dax ferro non nisi & igne perit.
Evocat orbe alio Paulus, quos mittat in astra,
Et qui astra attingunt, dejicit inde suos.
Et dum virtuti applaudit, dum moribus idem
Virtutem & mores truſit ad usque famem
Quotq; sibi atque suis Cydari mercatur & auro,
Sentiet infestos tot sibi, totq; suis,
Scire cupis causam, dicam, si accedit, in aurem:
Fœdat enim ambitio cuncta & avaritia.

Liber sacrarum Ceremoniarum Ecclesiæ Romanæ excusus Venetiis lib. 1. sect. 15. c. 2. p. 67. refert, Romanos Sacerdotes & Cardinales defuncto Pontifici, spatio novem dierum *quingentas Missas* celebrare consueviſſe, verbis sequentibus: fiunt largæ eleemosynæ, pro anima Pontificis, religiosis viris & mulieribus, per Camerarium & Thesaurarium, & maximè si Camera est dives. In prima die exequiarum leguntur ducentæ Missæ cum eleemosyna. Missam solennem cantabit prior Episcoporum Cardinalium, fit sermo de laudibus Pontificis, & in fine fiunt absolutiones à senioribus, ut in exequiis Cardinalium scriptum est. Accenduntur eodem die intorticia multa circumcirca in Ecclesia, & candelæ super castrum doloris, & idem fit die nono. Missam tunc cantat Subprior Episcoporum Cardinalium: intra novenam quotidiè aliquis Cardinalium celebrat, incipiendo à senioribus post subpriorem Episcoporum, & leguntur centum Missæ.

Anno 1516.

Discant vel tandem Pontifices & Cardinales à Virgine Vestali *Iohanna de Cruce, Hispana*, in cujus vita Monialem Abbatissa ita est allocuta, als die Abbtissin dieſe jhre Forcht geſehen/ ſagt ſie voller Lieb und Zuverſicht: Förchte dich nicht/ mei... Tochter/ trawe dem HErrn Jeſu Chriſto/ der dich erſchaffen und erlöſet hat/ ſo wirſtu weder in die Höll/ noch ins Fegfewr kommen.

Monachii 1619.

Petrus

Digitized by Google

Petrus ritè typus tantoq́; imitandus honore,
Quàm lex Paſtorum eſt Pontificumq́; caput.
Ille nec argentum ſe dixit habere, nec aurum
Et ſibi vel laudi duxit, habere nihil.
Ambitus à noſtris utinam tam mentibus abſit,
Quàm nihili, afflatus numine, fecit opes.
At qui connivent, quantò ſublimius errant,
Hoc lapſus caſu mox graviore ruent.

Πολυθρύλλητον ζήτημα.

An Pontifex Romanus ſit Anticluriſtus?

IN Speculo vitæ humanæ *Rodericus* Epiſcopus Zamorenſis, Caſtellanus & Referendarius Papæ Pauli II. Quid cogitandum eſt de eo ſummo Pontifice, qui vices veri Dei gerit in terris, &c. qui non ad humanum tantum principatum, ſed ad divinum, non ad principandum ſolùm mortalibus, nec modo hominibus, ſed angelis, non ad judicandum vivos, ſed mortuos, non in terra ſolum, ſed in cœlo, non ad præſidendum ſolis fidelibus, ſed infidelibus. *Lib. 2. cit. pag. 49. Argentinæ 1507.*

Fauſtus Sabæus Brixianus lib. 1. Epigram. pag. 145.

QVid juvat æternas portas ſeptemplice vallo
Arcis inacceſſæ jam voluiſſe Jovem,
Excubias vigiles, tot monſtra, tot arma, tot ignes
Fluminis horrificis intrepuiſſe minis?
Roma tamen non arma timet, nec monſtra, nec ignes,
Sed penetrat vetiti devia & aſtra poli.
Quodq́; magis mirum, Romana colonia cœlum eſt,
Nunc Stygis in baratro jus quoque Roma tenet.
Jam bello, nunc pace potens, tellure, mari jam,
Nunc tellure, mari, cœlo, acheronte poteſt.

CONCORDIA DISCORS.

Mariale Bernhardini de Busti p.254. Papa solùm habet plenitudinem potestatis in vita ista, non in cœlo, nec in purgatorio, nec in inferno.

Bellarminus de Rom. Pontif. l.1. c.9. p.205. ait, Papam solùm regere eam Ecclesiæ partem, quæ est in terris, cum ipse vivit.

Idem de Indulg. l.1. c.14 p.456. Animæ defunctorum non possunt pasci à Pontifice, &c. non igitur sunt ei subjectæ, ac proinde non possunt ab eo ligari aut solvi.

Argumentum. 1. Plerique apud Pontificios credunt, Antichristum ex Judæis, & quidem tribu Dan oriturum.

Hieronymus autem Vechetti, nobilis Florentinus, D. Theol. in libro de emendatione temporum statuit, cum maxima tribuum Judaicarum facta sit confusio, ut nullus scire possit, ex qua tribu sit ortus, Antichristũ orituru ex Dania. Ergò Antichristus non erit Judæus, sed *Danus*.

S. Franciscus habuit revelationem, Antichristum ex Ordine Franciscanorum prodituru. Ergò Antichristus erit Christianus, Monachus Franciscanus & *Latinus*.

Irenæ: Latinus. 2. Qui erit omnium Imperatorum potentissimus, vel maximum habebit imperium per totum penè orbem (Lessius pag.103) is erit Antichristus.

Rõmanus Pontifex est omnium Imperatorum potentissimus, quia habet utrumq; gladium, temporalem & spiritualem. Quocirca,

Claudius Espencæus tractatu secundo p.726. Verũ ingenuos homines, nec quosvis, sed & Principes, atque adeò Monarchas ad oscula non pedum, sed calceorum non admittunt, sed invitant, ne dicam *quodammodo compellunt*, ut ne hac adoratione vel videntibus audientibusque referant, vel imitandos sibi proponant, magnos illos Regum reges & Satrapas Persas, aut profanos priscæ Romæ Sacerdotes & Cæsares, eosque pessimos, sed Apostolicam potius sequantur mansuetudinem, qua princeps Apostolorum PETRUS, Cornelium, primitias gentium, procidentem ad pedes & adorantem erexit, dicens, surge, & ego ipse homo sum.

Venetiis 1516. *Liber Ceremoniarum* l.3. c.2. p.120. Romanus Pontifex nemini omninò mortalium reverentiam facit, assurgendo manifestè, aut caput inclinando seu detegendo.

Pontifex in temporalibus est REX.

Apo-

Apologia pro Patribus Jesuitis, Paris. anno 1615. p. 33. Pontifex ipse, cujus temporalis in subditos dominatio, nomine solo à regia distat, &c.

In præfatione Enchiridii sive Manualis Confessariorum & pœnitentium *Martinus ab Azpilcueta* de Gregorio XIII. Pontif. Max. ita scribit: Accedit, quod eisdem ipsis visum est, ut opus in Hispania Hispano sermone ab homine Hispano compositum, Hispaniarum sumæ eidemq; incomparabili proreginæ, Dominæ Johannæ Austriacæ, Lusitaniæ Principi dicatum, idem in Latino, ab homine jam quadantenus Latino, factum Latinum, *Latinorum Regi*, totiusque Christiani populi summo Patri dicetur, &c.

3. Qui dispensat contra Apostolum, & contra Concilia, is est Antichristus.

Pontifex dispensat contra Apostolum, & cõtra Concilia. Quocirca.

Olim enim decretum erat, Concilium esse supra Papam, & à Concilio posse Papam deponi.

Negat hoc Bellarminus de Conciliis l. 1. c. 17. Si deliget malus Pontifex, non est remedium ullum, non enim habet superiorem, à quo deponi possit.

Contradictio.

Bellarminus de Rom. Pontif. l. 2. c. 30. Papa hæreticus, ab Ecclesia potest judicari.

Philopater p. 148. Der Bapst mög und soll von Ketzerey wegen abgesetzt werden.

Pius II. in Conventu Mantuano anno 1459. Provocatio ad futurum Concilium, à Pio sublata, ac decretum interpositum.

Pag. 166. Judicem, qui non erat, & superiorem Romano Præsule dabant, qui non invenitur in terris.

4. Qui extollit se supra Deum, est Antichristus.

Pontifex extollit se supra Deum.

Ergò Pontifex est Antichristus.

Assumtum: quia Verbum Dei & Sacramenta per contrariam dispositionem violat.

Dicit, Verbum Dei à papæ pendere autoritate, omnium dogmatum firmitatem pendere ab autoritate præsentis Ecclesiæ, Bellarm. de sacram. in genere l. 2. c. 25. p. 86.

In S. Eucharistia papam contrariam dispositionem introducere, fatetur Bellarminus & Gregorius de Valentia.

peracta consecratione omnes communicent de Consecrat. Dist. 2. c. 10. *Hoc est antiquum, Iohan. Hofmeister.*

5. Qui abducit homines à studio bonorum operum, est Antichristus. Lessius p. 195.

pontifex vera in Decalogo præcepta, opera bona postponit Rosariis, Lectioni Biblicæ, &c.

In vita servæ Dei, Theresiæ de Jesu p. 86. Cum Toleti degeret puella quædam ab ea religionis habitum efflagitavit, quam cum in religionem admitti decrevisset, dixit puella, habere se penes se Biblia, quæ ad Monasterium erat allatura. Confestim à Dei Serva exclusa fuit, dicente: Biblia, Filia, *ne afferas*, nec huc venias, sumus enim mulieres, quæ præterquam nere nihil aliud scimus.

In der new Carmelitischen Schatzkammer deß würdigen Scapuliers unser lieben Frawen/ zu Augspurg 1629.

Pag. 83. Das Scapulier ist ein Versicherung Göttlicher Gnade.

Cultus divinus, Apostolis incognitus, est novus, & per consequens nullus.

Scapulare est cultus, Apostolis incognitus: Ergò.

Assumtum probatur, nuspiam enim Apostoli ita precati sunt, vel alios ita precari docuerunt, p: 146. Befreyet von der Verdamnuß/ auß dem Fegfewr/ werden aller guter Ding theilhafftig.

P. 61. Ex inferno liberata matrona, & 64.

P. 82. Die Muter Gottes ist gleichsam Bürg.

P. 82. S. Maria sagt/ wer in dem Scapulier stirbt/ soll das ewig Fewr nicht schmecken.

P. 45. Nicht auß Gnaden/ sondern auß Verdienst.

P. 63. Im geringsten nicht zu zweiflen. p. 78. 108.

Fatentur Dominicani Monachi, preces Rosariorum à Dominico institutas.

6. Quæ religio nititur enthusiasmis & raptibus, est nova & Antichristiana.

Pontificia religio nititur enthusiasmis & raptibus.

Ergò religio Pontificia est nova, Antichristiana & falsa

In vita Servæ Dei Theresæ de Jesu, Ordinis B. Mariæ, de monte Carmeli,

Carmeli pag.7. quadam die orans ingentem raptum passa (qui fuit primus eorum, qui ei acciderunt) in quo hæc à Deo accepit: nolo ut posthac converseris cum hominibus, sed cum Angelis.

Pag.10. habuit autem alias visiones Particulares, præsertim tamen die quodam Spiritus ejus raptus, & elevatus in cœlum fuit.

Pag.25. Statim verò ac Dei famula ad novum monasterium pervenit, & templum ingressa est, ut oraret, ectasin patiens, Christum vidit magno illam amore recipientem, eique coronam imponentem, quasi præmium magni laboris & operis egregij, quod pro ejus matre patraverat. Alia quoque die cum in Choro esset, apparuit ei Deipara, magna gloria, pallioque candido amicta, quo ipsam & suas Moniales protegentem vidit. &c.

Pag.63. dicere solebat, quod gratiæ sibi à Deo collatæ, ut raptus, revelationes & visiones divinæ erant veluti torrentes, qui raptim transeunt &c.

Pag.82. Quatuordecim annis antequam è vita migraret, hos raptus pati destitit, erat enim adeò rerum cœlestium visionibus & revelationib. assueta, ut nihil nisi quod valdè extra ordinarium foret, ab usu sensuum jam removere posset.

Falsa tamen est, p.41. se in revelationibus errare posse.

P.56. dicere solebat, si hinc omnes angeli aliquid juberent, inde Cõfessarij vel Prælati aliud quid præciperent, se solum modò Prælatis obtemperaturam, etiamsi angelos cœlestes spiritus esse, illi aliunde constaret, fol.63. & 64.

7. Qui juge aufert sacrificium, est Antichristus: Pontifex Romanus aufert juge Sacrificium. Ergò. Quia tollit alteram speciem in Eucharistia.

Johannes *Hofmeister de Missa* p.179. Res ipsa clamat, apud veteres, tam in Græca, quàm Latina Ecclesia, non solum Sacerdotem sacrificantem, sed & reliquos Presbyteros, Diaconos, nec non & reliquam plebem aut saltem plebis aliquam partem *communicasse*, quod quomodo cessaverit, mirandum est.

8. Qui dividit mysterium & grande sacrilegium committit, is est Antichristus.

Pontifex Romanus in Eucharistia dividit mysterium & grande Sacrilegium committit. Ergò.

Assumtum est Gelasij Papæ de Consecrat: Dist. 2. c. 12. fol. 1189. Comperimus. Johannes Glossator ait, hoc caput intelligendum de Conficiente, non de laicis &c. sed cum indefinitè loquatur, quod quidam &c. non satis probabili ratione nititur hujusmodi interpretatio. *Editio Parisiensis anno* 1570.

9. Qui rejicit Scripturæ partes (Lessius p. 202.) est Antichristus. Pontifex Romanus hoc facit. Ergò.

Ad Romanos cap. 11. v. 6. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον: sin ex operibus, jam non est gratia, cum opus id non est opus.

Versus hic in vulgata Latina versione non extat.

Bellarmin. de Verbo Dei lib. 2. c. 14. p. 145. ait, hæc verba à nullis aliis agnosci, excepto Theophylacto.

D. Keller tom. 2. p. 162. Diese Wort sind von den alten Griechischen Patribus, so diese Epistel außgelegt / nit außgelegt worden / wie zu sehen im Origene, Theodoreto, Chrysostomo.

Adamus Contzen in cap. 11. ad Romanos p. 416. Cum omnes Latini autores omiserint, etiam in exemplaribus veteribus Chrysostomi desit, ad sensum non necessarium sit, nec rectè per omnia cohæreat, additicium videtur tam in Græcis, quàm Aldina & Hispanensi editione.

Verum in catena Græcorum Patrum manuscripta *Augustana* in epistolam D. Pauli ad Romanos, hoc dictum (*si verò ex operibus, jam non ex gratia*) expressè legitur.

S. Chrysostomus & Gennadius interpretantur & explicant. Non est ergò additicia pars, sed genuina textus, atque ex antithesi necessariò cohærens.

Ut autem Lectori fidem faciam, bonâ fide describo loca è manuscripta catena.

Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι ἐστὶ χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον.

Chrysostomus.

πάλιν ἐπιπηδᾷ τῇ φιλοτεχνίᾳ τῶν Ἰουδαίων μετὰ τῶν εἰρημένων, καὶ σύνεζευξεν αὐτοὺς ἀποσαφῶν συγγράμμης. οὐδὲ γὰρ ἔχιται, φησὶν ἐπών, ὅτι προφῆται μὲν σκάλουσι, καὶ ὁ θεὸς παρακάλει, καὶ τὰ πράγματα ἐᾶσα, καὶ ἡ παραζήλωσις, οὐκ ἦ ἡμᾶς ἐπισπάσα-

σθαι

αὐτοῖς ἦν φορτικὰ δι' τὰ ἐπιτασσόμενα, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐθυνήθημεν προσιλθεῖν· ἐπεὶ δὲ ἔργων ἐπίδειξιν, ἀπητούμεθα· καὶ κατορθώματα ἐπίστασθε· πῶς γὰρ ἂν ταῦτα ἀπήτησεν ὁ θεὸς παρ' ὑμῶν, ὁ πότε κεκὴ τὴν χάριν αὐτοῦ τοῦτο ἐπισκιάζειν ἔμελλε; ταῦτα δὲ εἶπε βουλόμενος ἐνδείξασθαι, ὅτι σφόδρα ἐβούλετο αὐτοὺς σωθῆναι, οὐ γὰρ ἡ σωτηρία αὐτοῖς προσκεκὴ μόνον, ἰσχόλως, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ δόξα μεγίστη ἦν. τὸ τὴν φιλανθρωπίαν ἐπιδείξασθαι τὴν ἑαυτοῦ. τί τοίνυν ἐφοβήθης προσιλθεῖν, οὐκ ἀπαιτούμενος ἔργα. τί δὲ σασιάζεις κὴ φιλονικεῖς χάριτος προκειμένης. κὴ νόμον μοι προσάλλῃ εἰκῆ καὶ μάτην. οὔτε γὰρ σωθῆναι σωθήσῃ. καὶ ταύτην λύμην τὴν δωρεάν. Εἰ γὰρ φιλονικεῖς σωθῆναι ἀναιρεῖς τοῦ θεοῦ τὴν χάριν· εἶτα ἵνα μὴ νομίσωσι τοῦτο ξένον εἶναι, προσλαβὼν, καὶ τοὺς ἑπτακισχιλίους σωθέντας ἀπὸ χάριτος ἔφησε σώζεσθαι. ὅταν γὰρ ὕπῃ, ὅτι οὕτω καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, λεῖμμα καθ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονε, δείκνυσιν, ὅτι καὶ ἐκεῖνοι χάριτι ἐσώθησαν, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ κὴ τῷ εἰπεῖν, καθέλκεσθαι ἐκείνῳ. τοῦτο γὰρ ἐμφαίνοντος ἐστὶν, ὅτι τὸ πλέον αὐτὸς εἰσήνεγκε, κὴ τί χάριτι, φησὶ, διὰ τί μὴ πάντες ἐσώζόμεθα; ὅτι μὴ βουλεσθε. ἡ γὰρ χάρις καὶ χάρις ἦ ἢ τοὺς ἐθέλοντας σώζει, οὐ τοὺς ἀποσριφομένους αὐτὴν, κὴ πολεμοῦντας αὐτῇ δηνεκῶς κὴ σκαπτομένους.

Gennadius.

ἢ τηνάλλως δὲ ἀβούλητοι βουλόμενοι; οὕτω ταῦτα ἔθηκεν ὁ ἀπόστολος, ἀλλὰ δεῖξαι σπουδάζων ἀσύμβολα ὄντα πάντως τὸν νόμον τῇ χάριτι, κὴ οὐ δυνάμενα καθὰ ταυτὸν ἀμφότερα ταῦτα, ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχοντ' ἑτέρῳ θάτερον ὑπεξίστασθαι, ὥστε εἰ χάριτι σκληγόμεθα, ῥᾴδιον τὸ προσιλθεῖν κὴ πιστεῦσαι χριστῷ. οὐδὲ γὰρ ἔργων δεόμεθα τὸ προσδραμεῖν αὐτῷ κὴ πιστεῦσαι χριστῷ, ἀλλὰ μόνη γνώμη κὴ προαίρεσις ἀρκεῖ. καθὰ χάριν γὰρ προσδέχεται. ὥσει εἰ χάριτι καλεῖ κὴ προσδέχεσθαι, οὐκ ἔχομεν εἰς τοῦτο χρείαν ἔργων ἐπεὶ κὴ εἰ χρείαν σχοίημεν, οὐκέτι ἡ χάρις, χάρις μᾶλλον ἔτι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀκολουθήσει τὸ ἄτοπον, ἐὰν νομίσωμεν, ὅτι δεῖ ἡμῖν, ἔργων εἰς τὸ προσιλθεῖν κὴ πιστεῦσαι χριστῷ, ἀλλὰ κὴ ἕτερον ὅμοιον. Εἰ γὰρ ἐξ ἔργων προσίεναι δεῖν ἡμᾶς νομίσομεν, δῆλον ὡς ἀνήρηται ἡ χάρις. Επεὶ εἰ μὴ ἀνῄρηται οὐκέτι οὐδὲ τὸ ἔργον μένει τῆς χάριτος οὐκ ἐούσης ὅλως ἔργον ὑποσῆναι, ἀλλὰ περικαλὴν ἐκλογὴν ἐπιδεικνυμένης κεχώρισαι μᾶλλον ἀπ' ἀλλήλων τῇ φύσει, χάρις κὴ ἔργον. κὴ τῷ μᾶλλον ἔργῳ ἔπεται μισθὸς, κὴ εὐ χάρις. Εἰ δὲ χάρις δίδοται, οὐχὼς ἀνθιμισθία, ἀλλὰ δῶρον, κὴ φιλοτιμία. δῆλον οὖν, ὅτι μᾶλλον ἐνεργείαν τῆς χάριτος παριχομένης, ὥ τις οἴεται διὰ τῶν ἔργων ταύτης ἀπολαβεῖν, ἀναιρεῖ τὴν χάριν τὸ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, κὴ οὐ μᾶλλον ἡ χάρις ἔτι χάρις. πάλιν οὐδὲ τὰ ἔργα μᾶλλον ἔργα· τὴν γὰρ εἰκεῖαν οὐ σώζει φύσιν. ἐπεὶ τοῖς ἔργοις μισθὸς, ἀλλ' οὐ χάρις ἀκολουθεῖ. τῆς

χάρι-

χάριτος οὖν χωρηγούσης τὴν ἐνεργείαν, κἂν τις δι' ἔργων ταύτης τυχεῖν πειρασθείη, εἰς μάτην ἔσται ἡ πεῖρα, μήτι τῶν ἔργων. ἔργων ἔστι δυναμένων. οὐ γὰρ ἴσαι τούτοις μισθὸς τῆς χάριτος προλαβούσης καὶ ματαιοπονοῦντος λαβεῖν δι' ἔργων, ὁ προεκα παρέσχεν ἡ χάρις, εἰ γοῦν χάριτι, φησὶν, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἐι συγχωρεισθῆ τὸ ἐξ ἔργων, ἀνῄρηται ἡ χάρις, χάρις εἶναι. πάλιν εἰ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ συγχωρηθῆ ἡ χάρις, οὐκ ἔτι ῥᾴδιον τὸ ἔργον, ἔργον.

Theodoretus.

Εἰ δὲ λέγει τις, διὰ τί οὖν οὐ πᾶσιν ἐχαρίσαντο; λεκτέον, ὅτι ἡ χάρις σὺν τῇ πίστει καὶ τῷ βαπτίσματι δίδοται, ᾧ ἀπιστήσαντες φῶς ἔμελλον τυχεῖν τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν.

Chrysostomus.

Διότι γοῦν ἑκάτερα κατασκευάζει ὁ θεῖος ἀπόστολος, τὸ, οὐχοῖον δὲ, ὅτι ἐπέστρεψε ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, δείκνησι, ὅτι εἰς τοὺς ἀξίους ἦλθεν ἡ ἐπαγγελία, καὶ ὅτι οὗτοί εἰσι καὶ ὀλίγοι εἰσὶ, δύνανται εἶναι λαὸς τοῦ θεοῦ. καίτοιγε ἐν παροιμίαις, τῆς ἐπιστολῆς μεστῶν ἀλείων αὐτὸ ὑπερβολῆς τέθεικεν, εἰπών, εἰ γὰρ εἰ ἠπίστησαν τινες, καὶ μηδὲ μίαν τοῦτου εἶναι, ἀλλ' ἐπαγαγών. γινέσθω δὲ ὁ λαὸς ἀληθὲς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καὶ πῶς δὲ πάλιν τοὺς μὲν σωζομένους, τοὺς δὲ ἀπολλυμένους.

Oecumenius v. 6. p. 270.

Photij Si per gratiam eligimur, facile erit, ut ad Christum accurramus, & in eum credamus. Haud enim operibus indigemus ad Christum currendum, sed sola voluntas & mentis intentio sat est. Nam secundum gratiam & nō propter opera nos recipit Deus. Igitur si ex gratia vocat & accipit, nullis ad hoc operibus opus est: alioqui, si operibus indigeremus, haudquaquam gratia maneret ipsa gratia. Nedum istud; consequeretur porrò absurdum, si quidem arbitraremur necessaria nobis esse opera ad accedendum Christum & in eum credendum, verum etiam alterum haud dissimile huic. Quod si operibus accedendum fuerimus arbitrati, planum est quòd gratia tollatur.

P. 222. Gratia est, quicquid per Christum contigit, *nec opera ad fidem sunt necessaria*: neque enim qui crediderunt, ob præterita opera vocatione illa digni visi sunt, verum gratia Dei hoc factum est.

Græcè

Digitized by Google

Græcè pag.337. Εἰ χάριτι σωζόμεθα, ἡμᾶς τὸ προσελθεῖν καὶ πιστεῦσαι Χριστῷ. οὐδὲ γὰρ ἔργων διδόμεθα εἰς τὸ προσδραμεῖν αὐτῷ καὶ πιστεῦσαι, ἀλλὰ μόνῳ γνώμῃ καὶ προαιρέσει αἰρεῖ. Κατὰ χάριν γὰρ, καὶ οὐδὲ ἔργα προσδέχεται. ὅτι δὲ χάριτα καλεῖ καὶ προσδέχεται, οὐκ ἔχομεν εἰς τοῦτο χρείαν ἔργων. ἐπὶ δὲ χρείαν σχοίημεν ἔργων, οὐκ ἔτι μένει χάρις ἡ χάρις σύμπαν εἰ τοῦτο ἀκολουθήσει τὸ ἄτοπον ἐὰν νομίσωμεν, ὅτι δεῖ ἡμῖν ἔργων εἰς τὸ προσελθεῖν καὶ πιστεῦσαι θεῷ, ἀλλ' καὶ ἕτερον ὅμοιον. Εἰ γὰρ ἐξ ἔργων προσιέναι δεῖ ἡμᾶς νομίσομεν, δῆλον ὡς αἴρηται ἡ χάρις διὰ τοῦτο φησι, χάρις ἐστὶ τὸ πᾶν, καὶ οὐ χρεία ἔργων εἰς τὸ πιστεῦσαι. οὐδὲ γὰρ οἱ προσελθόντες διὰ ἔργα προγεγενημένα ἀξιόχρεοι πρὸς τὴν κλῆσιν ἔδοξαν, ἀλλ' χάρις θεοῦ ἐστὶ τὸ πᾶν.

10. Qui tollit myſterium ſanctiſſimæ Trinitatis, erit Antichriſtus. Leſſius p.213.

Pontifex Romanus tollit S. Trinitatem. Ergò.

Qui approbat baptiſmum collatum in nomine Patris & Filii & Spiritus S. *& Diaboli*, is tollit myſterium Trinitatis.

Pontifex approbat baptiſmum collatum in nomine Patris, & Filii & Spiritus ſancti & Diaboli.

Ergò Pontifex Romanus tollit myſterium S. Trinitatis.

Major, quia jungit creaturam creatori.

Minor eſt in Decreto part.3. de Conſecratione diſt.4. cap.72. Si non ſignificatur.

11. Qui Deum & Sanctos blaſphemabit (*Leſſius* pag.218.) erit Antichriſtus.

Pontifex Deum & Sanctos blaſphemat. Ergò.

Blaſphemat Deum, aſſerens facilius per S. Mariam quàm per Chriſtum ſalvari poſſe Monachos: fingit duas ſcalas, unam rubeam, alteram albam ex Mariali part.9. ſerm.2. p.42.

Blaſphemat meritum Chriſti, ſtatuens meritum Chriſti, non ſufficere, ſed neceſſe eſſe, ut ad meritum Chriſti addant meritum proprium, ex Scholaſticis.

Blaſphemat Sanctos, hos ſubjiciens ut & angelos poteſtati pontificis: poteſtatem enim habet in cœlo, in terra, in Purgatorio, in inferno.

12. Qui erit inſignis hypocrita (*Leſſius p.*244.) eſt Antichriſtus.

Pontifex quidam fuit inſignis hypocrita. Ergò.

Bonifacius enim VIII. intravit ut vulpes, regnavit ut Leo, mortuus eſt ut canis. Stella in vita Bonifacii VIII. de quo etiam *Ianus Vitalis.*

Dum reges premit Octavus Bonifacius, ipse
Cogitur in manicis compedibusq; mori.

13. Qui falsis miraculis homines fallere nitetur (*Lessius p.*258.) erit Antichristus.

Pontifex Romanus homines fallere nitetur. Ergò.

Videat amicus lector tractatum, cujus titulus, Appendix loci XVI. de Catholicis miraculis.

14. Qui doctrinam Apostolicæ contrariam fovet; est Antichristus.

Pontifex Romanus doctrinam Apostolicæ contrariam fovet. Ergò.

Minor; dixerat Paulus Rom. 13. v. 7. Cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal. Docebant Patres verbo, & confirmabant exemplo, quod & Christus docuerat verbo, Matth. 22. v. 21. reddenda esse Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & confirmaverat exemplo, solvendo ipse tributum personale, Matth. 17. v. 27.

Hic Bonifacius VIII. major penè Deo effectus, quod jure divino poscunt reges, id eis eripere est ausus, ut etiam Excommunicationi Imperatores, Reges, Principes, Comites, Barones, Capitaneos, officiales Rectores &c. suppoſuerit, si collectas aliasque *tallias* ex bonis Ecclesiasticorũ assumere voluerint. VI. Decretal. l. 3. c. 3. clericis Laicos p. 587. editionis Romanæ de immunitate Clericorum.

Hujus tamen hominis audaciam & agnovit & correxit *Clemens* V. cum Concilio Lateranensi, qui totum Bonifacij decretum cum omnibus suis declarationibus expunxit & delevit, *revocamus, inquit, & eas haberi volumus pro infectis.* Clemens lib. 3. Quoniam, de immunitate Ecclesiarum p. 250.

15. Qui sacris Canonibus, imò Evangelicæ Apostolicæ penitus doctrinæ adversatur, & adversum docet, est Antichristus.

Gregorius III. Zachariæ antecessor, id docuit. Ergo.

Minor extat in Secunda parte Decreti, causa 32. quæst. 7. Quod suppoſuisti: f. 2156. editionis Romanæ: *Licet ducere aliam viro, cui sua ob infirmitatem corporis, debitum reddere non valet.* 16. Qui statuit, sanctos in cœlo ante ultimum judicium non videre Dei faciem, is est Antichristus.

Jo-

Johannes 22. ſtatuit, ſanctos in cœlo ante ultimum judicium non videre DEI faciem. ERGÒ.

Minor probatur teſtimonio Gerſonis, Cancellarij Pariſ. ſer. in feſto paſcha, to. 4. fol. 36. Z 3. propter quod inſuper apparet falſitas doctrinæ.

Johannes 22. quæ damnata fuit cum ſono buccinarum vel tubarum coram Rege Philippo, avunculo tuo per Theologos Pariſienſes de viſione beata, & credidit potius Theologis Pariſienſibus, quàm Curiæ Romanæ.

17. *a* Cui Chriſtus (loquor ex relatione adverſariorum) terreni & cœleſtis Imperij jura commiſit, cui *b* Conſtantinus omnia regna donavit, quique *c* transfert imperium de gente in gentem, is eſt Antichriſtus.

Sed Papę Chriſtus terreni & cœleſtis imperii jura commiſit, illique Conſtantinus omnia regna donavit, quiq; transfert imperium de gente in gentem. Ergò Papa eſt Antichriſtus.

A) Sextus Decretalium lib. 1. tit. 6. de Electione c. 17 Fundamenta. EXTRAVAG. COMMUN. lib. 1. tit. 8. de Majorit. & obedientia c. 1. unam ſanctam p. 297.

Certè qui in poteſtate Petri temporalem gladium eſſe negat, malè verbum attendit Domini proferentis, converte gladium tuum in vaginam. Johannes Mariana de regis inſtitutione l. 3. c. 2. p. 224. Errant & graviſſimè falluntur, quicunq; repetita primi temporis memoria, diſputant è Repub. atque communi ſalute fore, ſi pontifices, Apoſtolorũ exemplo, opes omnes & principatus curamq; Reipub. *abdicare compellantur.*

B) Diſt. 96. c. 14. Conſtantinus.

C) Decret. Gregor. lib. 1. tit. 6. de Elect. c. 34. Venerabilem.

18. Verus Petri ſucceſſor è cathedra docet.

Multi pontifices è cathedra non docuerunt.

ERGÒ multi Pontifices non fuerunt veri Petri ſucceſſores.

Aſſumtum nobis dat Johannes Mariana de inſtitutione regis l. 3. c. 2. p. 225. Præterea Pontifices Romanos criminari licebit, quaſi non ſatis ſuo officio fungantur, *cum multis ſeculis, vix quisquã reperiatur è cathedra docuiſſe.*

19. Cui nemo poteſt contradicere, cur ita facis? eſt Antichriſtus.

Papæ nemo audet contradicere, *Domine, cur ita facis?*

ERGO Papa eſt Antichriſtus.

Assumtum est in Glossa. Extravag. Johan. XXII. tit. 4. de Conceff. præbend. c. 2. Ad Apostolatus in verb. Continetur fol. 56. editionis Romanæ.

20. Qui se vocat Ecclesiæ caput, est Antichristus.

Papa Romanus se vocat caput Ecclesiæ.

Ergò Papa Romanus est Antichristus.

Minor est in Extravag. communibus de majoritate & obedientia c. 1. Unam sanctam, p. 206. Unum caput non dua capita, q. monstrum.

21. Qui se vocat sponsum Ecclesiæ Catholicæ, est Antichristus.

Papa se vocat sponsum Ecclesiæ Catholicæ.

Ergò Papa est Antichristus.

Minor extat in sexto Decret. l. 3. tit. 23. de immunitate Ecclesiarum c. 4. Quoniam. p. 590. nos justitiam nostram Ecclesiæ *sponsæ nostræ* nolentes negligere &c.

Bellarm. de Rom. Pontif. l. 2. c. 31. Pontifices dicuntur Sponsi, quia cooperantur extrinsecus in generatione filiorum, tanquam ministri verbi & sacramentorum, & filios non sibi sed Christo generant.

Antonius Sebastianus Minturnus in orationibus Tridentinis p. 109. b. Unus enim, ut diximus, Pontifex Romanus universæ Ecclesiæ *sponsus* nominatur.

Gretserus contra Mornæum p. 410. Christus principalis sponsus est ac primarius, *Pontifex secundarius* & Christo subordinatus: quemadmodum Christus est Principale fundamentum Ecclesiæ, secundarium est Petrus *sine ullo Christi præjudicio*

22. Qui sibi vindicat officium Propheticum, est Antichristus.

Papa Romanus sibi vindicat officium Propheticum. Ergo Papa Romanus est Antichristus.

Assumtum probatur.

1. Omnes sanctiones suas esse accipiendas, tanquam ore D. Petri hoc est voce Dei ipsius firmatas, Dist. 20. c. 2. Omnes p. 260.

2. Sibi soli sumit jus interpretandi pro libito Scripturam sacram. Causa 24. q. 1. c. 2. Quoties p. 1836.

3. Cum definit, cum, qui decreta sua violat, in Spiritum S. peccare, Causa 25. q. 1. c. 5. Violatores fol. 1897.

4. Se sacris Canonibus autoritatem impertiri, & tamen eis non alligari Causa 25. q. 1. c. 16. Ideò pag. 1901.

23 Qui sibi vindicat officium Christi regium, est Antichristus.

Papa Romanus vindicat sibi officium regium. Ergò.

Assumtum probatur: Petrus dictus est Cephas, quod interpretatur caput. Papa est successor Petri. Ergo.

Papa dicitur caput. Glossa. Extravag. commun. l. 5. tit. 9. de pœnitentijs & remissionibus c. 1. Antiquarum in verbo confitebuntur p. 345.

24. Quicunque regnum obtinet, super reges terræ, est Antichristus.

Pontifex Romanus regnum obtinet super reges terræ. Ergo.

Assumtum probatur.

1. Super gentes & regna Romanus Pontifex à Domino constitutus est, Extravag. commun. l. 1. tit. de consuetudine super gentes p. 181.

2 Habet utriusque Potestatis, temporalis nempe & spiritualis Monarchiam, Sext. Decretal. l. 1. tit. 6. de elect. & electi potestate c. 17. Fundamenta p. 132.

3. Ex necessitate salutis credendum est, Papæ Romano omnem creaturam subesse: Extravag. commun. l. 1. de majoritate & obedientia c. 1. unam sanctam p. 212.

4. Oportet Imperatorem præstare juramentum fidelitatis. Clement. l. 3. tit. 19. de jurejurando p. 114.

5. Papa superioritatem habet in Imperiũ, & vacante Imperio, Imperatori succedit. Innocentius III. coram Imperatore Constantinopolitano pronunciavit. Clement. l. 2. tit. 11. de sententia & re judicata c. 2. p. 136.

6. Deum duo lumina fecisse, nempe duas instituisse dignitates, quæ sunt Pontificalis autoritas & regalis potestas: sed illam, quæ præest diebus, hoc est spiritualibus, majorem esse, ut quanta est inter Solem & Lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoscatur. Decret. Greg. 1. tit. 33. de major. & obed. C. Solitæ, p. 426.

Jus eligendi Imperatorem ad Papam spectare Greg. lib. 1. tit. 6. de Elect. & electi potestate c. 34. Venerabilem p. 166.

25. Qui est exlex, omnia ad suum libitum vertit, ac facit, omnia sibi licere putans non solum in Ecclesiasticicis, sed & in politicis, est Antichristus.

Papa Romanus est exlex, omnia ad suum libitum vertit ac facit, omnia sibi licere putans non solum in Ecclesiasticis, sed & in politicis.

Ergo

Assumtum probatur.

1. Papa secundum plenitudinem potestatis de jure potest supra jus dispensare. Decretal. Greg. l. 3. tit. 8. de concess. præbend. c. 4. proposuit. fol. 1072. nam contra Apostolum dispensat.

Contra canones Apostolorum, contra V. T. in voto, in Juramento, item secundum quosdam non dispensat in secundo gradu consanguinitatis, quod non est verum.

2. Non potest judicari ab Imperatore, Dist. 96. c. 8. in Scripturis p. 619.

3. Nec ab ullo prorsus homine Dist. 96. cap. 7. Satis evidenter pag. 620.

4. In his, quæ vult, *Papæ est pro ratione voluntas*, nec est ei qui dicat, Cur ita facis? Glossa Decr. Greg. l. 1. tit. 7. de translatione Episcopi c. 3.

Quartò ad verbum veri Dei vicem. p. 217. unde dicitur habere cœleste arbitrium, & ideò etiam naturam rerum immutat, substantialia unius rei applicando alii.

De nullo potest aliquid facere: & sententiam, quæ nulla est, facit aliquam, quia in his, quæ vult, ei est pro ratione voluntas.

Nec est, qui ei dicat, cur ita facis?

Potest contra jus dispensare.

Item de injustitia potest facere justitiam, corrigendo jura & mutando.

26. Qui dicit, à se omnem articulorum fidei firmitatem pendere, est Antichristus.

Pontifex Romanus dicit, à se omnium articulorum fidei firmitatem pendere. Ergò.

Major, quia solius Dei est condere articulos fidei, & qui hanc dignitatem sibi vindicare satagit, contra Deum insurgit.

Assumtum probat Bellarminus de Sacramentis in genere l. 2. c. 25. p. 86. Omnium Conciliorum veterum, & *omnium dogmatum firmitatem pendere ab autoritate præsentis Ecclesiæ.*

Omnium dogmatum firmitas pendet à Papa.

Omnes articuli fidei sunt dogmata.

Ergò omnes articuli fidei pendent à Papa.

27. Ar-

Digitized by Google

27. Argumentum Guilielmi Poſtelli. Qui eſt maximus, & maximè peccat, eſt Antichriſtus.

Pontifex Romanus eſt maximus, & maximè peccat.

Ergò Pontifex Romanus eſt Antichriſtus.

Major eſt Poſtelli, & Bellarmini in vita p. 250.

Summus Pontifex nullos habet in orbe terrarum limites, niſi quos ipſe Orbis terrarum habet.

Minor probata fuit Inductione eorum Pontificum, qui capitales errores foverunt, quos neque nos, neque adverſarii noſtri recipiunt.

In vita Bellarmini p. 251. Nam S. Johannes Chryſoſtomus magno cum animi ſenſu ſcribit, paucos ex Epiſcopis ſalvari, propterea quod difficilimum ſit, tot animarum ſibi creditarum bonam rationem reddere. Neque blandiri nobis debemus de bona conſcientia, & recta intentione, de ſanctis operibus, &c.

Pag. 349. Adhæc cenſuit in regimine ſupremo urbem Romam à Chriſti Vicario, qui ejus Antiſtes eſt, haud negligi debere: par ideò eſſe, ut illius Eccleſias per ſe circumſpiciat ſemel, quemadmodum egit olim S. Gregorius M. & frequentius id muneris obeat per Cardinales, qui ipſarum titulos habeant.

Bellarm. de remiſſione gratiæ l. 2. c. 18. p. 66. Non peccat magiſtratus, ſi meretricibus certum locum urbis incolendum attribuat.

Rationem quoque inundant *relegandi ex urbe* tot proſtratæ pudicitiæ *mulierculas*, quod pariter egit S. Ludovicus Rex Lutetiæ Pariſiorum. Cum ſit indecens, in ſancta civitate ita eſſe incontinentibus ſemper paratam voluptatem. Atrocia in Deum & in Sanctos dicta, thori maritalis violationes, præpoſteras libidines puniri oportere ſuppliciis graviſſimis, juxta præſcripta Veteris Teſtamenti: ne pudor ſit Chriſtianos homines non perinde atque Hebræos olim, iſtiuſmodi facinorum vindices haberi.

In vita Bellarmini l. 3. c. 5. p. 248. &c. *Clementi VIII.* Pontifici Bellarminus aliquando Concilia dederat *reformandi Eccleſiam* p. 252. pergit Bellarminus: videntur mihi ſex quædam res eſſe, quæ Reformatione indigeant, nec ſine periculo negligantur.

I. Res eſt diuturna vacatio Eccleſiarum.

II. Res eſt promotio minus utilium Prælatorum.

III. Res eſt abſentia Paſtorum ab Eccleſiis. Quid enim prodeſt ideneum eligi, ſi non reſideat. Nam oves ſuas agnoſcere, easque Sacramentorum

mentorum administratione ac bonorum operum exemplo pascere non possunt, qui gregi suo non assistunt, ut per se notum est.

IV. Res est polygamia spiritualis, cum videlicet uni personæ plures Ecclesiæ committuntur. Cui Pontifex: quod ad istam polygamiam, ea interdum est solùm in istis sex Episcopatibus Cardinalitiis circa quos nihil mutandum duximus, cum à prædecessoribus nostris, etiam post Concilium Tridentinum res hæc examinata fuerit, & ita constituta. Et turbare Ordinem Collegii, & redarguere facta prædecessorum nostrorum & tot Cardinalium, non fuit visa nobis res, quæ sine scandalo fieri possit.

V. Res est facilis translatio Episcoporum de una Ecclesia ad Ecclesiam.

VI. Res, subdit ultimo capite Bellarminus, est Episcopatuum resignatio sine legitima causa.

Posthæc Clemens etiam ipse in verba desinens: fatemur (*pag.* 260.) ne dum in istis, sed in aliis multis, *imò in omnibus peccasse, & in nulla re munerinostro satisfeciisse, nec satisfacere.*

Habemus confidentem reum, & conclusioni Postelli non adversantem.

Audiamus *Ruevvardum Tapperum* Decanum & Cancellarium
NB. Lovaniensem in orationibus Theologicis ita perorantem pag. 199. Et agnoscimus ipsi & ingenuè confitemur, gemimus & deploramus, in corpore Ecclesiæ, à planta pedis usque ad verticem capitis, non esse sanitatem, *& corrupta esse omnia* præsertim in statu Ecclesiastico, omnesque quæ sua sunt, quærere & studere avaritiæ, atque per dispensationes super beneficiorum pluralitate, & super aliis plurimis, super quibus nec Christus ipse dispensare posset, per Commendationes Abbatiarum & Episcopatuum, per monstrosas provisiones, regressus & retrogressus *omnia esse venalia*: sub prætextu tamen nescio cujus causæ rationabilis, quæ ex more, nullo facto examine prætexitur, & bullis inseritur semper, multamque præterea in capitibus Ecclesiæ *damnabilem esse hypocrisin.*

Iohannes Fridericus Lumnius de vicinitate extremi Judicii Dei & consummatione seculi lib. 2. c. 17. p. 219. Spem Reformationis Ecclesiæ modernæ tollit B. Apostolus.

Proinde Simon Ogerius in Ennedibus rectè scripsit.

Duaci 1592.

Aletheam

Aletheam negligimus
Superbo calcatam pede
Pseudophilem diligimus
Alta collocatam sede.

28. Asserens sibi suni Christum omnia contulisse, est Antichristus.

Papa Romanus asserit, sibi uni Christum omnia contulisse plenitudinem potestatis. Ergò Papa Romanus est Antichristus.

Minor patet ex antecedentibus & ex ipso Bellarmino de Rom. Pontif. l. 1. c. 9. p. 206. scribente: Pontifex noster habet supernaturale lumen fidei, Scripturas sacras, cœlestia Sacramenta, *& peculiarem Divini Spiritus assistentiam.*

P. 205. Mortuis Apostolis Apostolica autoritas *in solo* Petri successore permansit.

Bencius p. 34. Vocat Papam beatissimum terrarum moderatorem & pastorem populorum omnium, ad quem omnis Dei immortalis potentia ita translata est, ut & regum regna confirmet.

Pag. 35. Autoritas Deo proxima, ut unus vitæ æternæ necisque in homines habeat potestatem.

29. Qui similis est Lucifero, injustior Pilao, immitior Juda, & abominabilior Judæis, est Antichristus.

Pontifex Romanus est similis Lúcifero, injustior Pilato, immitior Juda, & abominabilior Judæis.

Ergò Pontifex Romanus est Antichristus.

Assumtum legitur apud S. Brigitam, Revelationum l. 1. c. 41. p. 65. editionis Romanæ p. 1606. Nunc ergò conqueror super te caput Ecclesiæ meæ, qui sedes in sede mea, quam Petro & successoribus ejus tradidi ad sedendum in ea triplici dignitate & autoritate. Primò ut potestatem haberent ligandi animas & solvendi à peccato. Secundò ut aperirent cœlum pœnitentibus. Tertiò ut clauderent cœlum maledictis & contemnentibus. Sed tu, qui deberes solvere animas, & ad me præsentare, tu verè es animarum interfector. Ego enim instituí Petrum pastorem & servatorem ovium mearum: tu autem es dispersor & lacerator earum. Tu autem pejor es Lucifero: ipse enim habebat ad me invidiam, & nullum concupivit occidere, nisi me, ut pro me dominaretur, tu autem

tantò deterior es, quòd non solùm occidis me, removendo me à te per malum exemplum tuum. Ego redemi animas sanguine meo, & commisi eas tibi iterato inimico, à quo redemi eas: tu es injustior Pilato, qui nullũ judicabat ad mortem nisi me: tu autem non solùm judicas me, quasi nullius dominatorem, & nullius boni dignum, imò & animas innocentes condemnas, & nocentes dimittis. Tu es immitior Juda, qui me solùm vendidit: tu autem non solùm me vendis, sed & animas electorum meorum pro turpi lucro tuo & vano nomine. Tu es abominabilior Judæis: ipsi crucifixerunt corpus meum solum; tu autem crucifigis & punis animas electorum meorum, quibus malitia tua & transgressio amarior est omni gladio. Et ideò quia tu es similis Lucifero, injustior Pilato, immitior Juda, abominabilior Judæis, ideò meritò conqueror super te.

Eadem *Brigita lib.* 4. *c.* 132. *p.* 398. Sacerdotes perdiderunt Clavem, qua miseris deberent aperire cœlum: illam autem, qua aperitur infernus, diligunt, & reconditam habent in se in sindone munda.

Tertiò, de justo faciunt iniquum, de simplice Diabolum, de sano sauciatum, quia omnis, qui accedit ad eos cum tribus vulneribus, ab eis habebit quartum: Si cum quatuor venerit ad eos, recedit ab eis cum quinque, quando viso exemplo pravo Sacerdotum peccator fiduciam peccandi sumit, & incipit de peccato, quod prius reputabat erubescibile, gloriari. Ideò ipsis erit amplior maledictio præ aliis, quia se vita sua perdunt, & alios exemplo suo lædunt.

Quartò, quia me sanctificare deberent, ore suo vendunt. Ipsi sunt deteriores Juda. Judas enim peccatum suum recognovit & pœnituit, licet infructuosè: Isti se justos dicunt & ostendunt. Judas retulit peccatum ad emptores; isti autem observant suis usibus: Judas vendidit me, antequam redemissem mundum, & non compatiuntur super sanguine meo, qui plus clamat vindictam, quàm sanguis Abel: Judas vendidit me pro solis denariis: isti autem omni mercimonio, quia non accedunt ad me, nisi sperent sibi fructum.

30. Qui est Christo contrarius in vita & moribus, is est Antichristus.

Papa Romanus est Christo contrarius in vita & moribus.

Ergò Papa Romanus est Antichristus.

Assumtum probat *Franciscus Guicciardinus* in Alexandro VI.

p. 3.

Digitized by Google

p.3. Nam in Alexandro VI. (sic enim voluit novus pontifex appellari) solertia & sagacitas singularis, consilium excellens, vis ad persuadendum admirabilis, & ad res graves pertractandas diligentia ac dexteritas incredibilis fuit. Sed has virtutes longo intervallo *vitia moresve* turpissimi superabant, non sinceritas in homine, non pudor, non veritas, *non fides, non religio*, sed insatiabilis avaritia, ambitio immoderata, crudelitas plusquàm barbara, sitis ardentissima.

Audiamus vernacula lingua loquentem.

Per che in Alessandro sesto (così volle esser chiama to il nuovo pontefice) fu solertia & sagacità singulare, consiglio eccellente, efficacia a persuadere maravigliosa, & à tutte le faciende gravi, sollici, Judice & destrezza incredibile: ma erans queste virtu avanzate di grande intervallo da vitii, costumi oscenissimi, non sincerita, non vergogna, non verità, non fede, non religione, avaritia insatiabile, ambitione immoderana, crudelità piu che barbara & ardentissima cupidità di esaltare, in qualunque modo, i figlivoli, i quali erano molti.

Iacobus Sadoletus lib.12. epist.5.p.285. Sed dicam apertè, ut res se habet. Quî potest videri amore religionis in suis provinciis Lutheranos persequi, qui in eisdem provinciis tantoperè *sustinet Iudæos?* Sustinet autem? Imò verò auget, condecorat, honestat? Nulli enim unquam ullo à pontifice Christiani tot gratiis, privilegiis concessionibusque donati sunt, quot per hosce annos à *Paulo III.* Pont. honoribus, prærogativis, beneficiis non aucti solùm, sed *armati sunt Iudæi.*

Ac cæteris quidem fidelibus & optimè meritis, nova Juris beneficia ad propulsandam, si qua illata sit, injuriam conceduntur: Judæis solùm ad inferendam. Quanquam non est illa Pontificis Optimi culpa, sed eorum, qui ad suum ex Judæis quæstum, Pontificis nomine abutuntur, de quibus honestius est vos existimare, quàm me scribere.

Lib.13. Epist.3. pag.324. Præcipuè contra Judæos, quorum est dominatus in his locis non ferendus. Nam tot privilegiis istinc muniti sunt, ut *planè Domini Christianorum sint effecti*, cum maxima quidem pernicie & tanquam strage horum populorum: è quibus quotidie aliquos cedere bonis, & suis laribus familiaribus emigrare cogunt, &c.

ΧΡΙΣΤΟΠΟΙΙΑ.

Historia de iis, qui in & sub Papatu sè pro Christo venditarunt, sibique nomen Christi tribuerunt.

Matth. 24. v. 5. Multi venient in nomine meo dicentes: EGO SUM CHRISTUS.

I.

Baronius to. 2. ad an. 595. §. 82. ex Gregorio Turonensi l. 10. c. 25.

IGebertus Gemblacensis ad annum Christi 593. pag. 513. In Gallia quidam in silva, cædens ligna, adeò à muscis infestatus est, ut per biennium amens fieret. Deinde sub religionis habitum exhibebat se prophetam, deinde magum, deinde etiam sanitates desuper infirmos faciens. Christum se esse dicebat, & pro Christo se adorari jubebat: nolentes se adorare cum populo, qui ei multus adhærebat, impetebat hostiliter. Qui postea à quodam fideli occisus est, & ita sequaces ejus dispersi sunt.

Spondanus ad annum Christi 596. fol. 595. Impostor quidam in Gallia apertè dixit se Christum, assumta secum muliere, quàm Mariam vocavit.

II.

Spira 1581.

Sarmatia Europæa Alexandri Guagnini Veronensis, in vitis Regum Poloniæ, fol. 22. b.

Martinus Bielski Polonus, qui Annales Polonorum vulgari lingua conscripsit, facit mentionem in principio Imperii hujus Sigismundi primi, nobilem quendam Jacobum Melstinski prætorem de Brezinii civitate, ex levitate quadam animi seu potius desperatione nomen autoritatemque Christi sibi asciviſſe, Petrumque Zatorski civem Cracoviensem, cæterosque sibi similes latrones XII. secundum numerum Apostolorum elegisse, singulisque nomina Apostolorum imposuisse; se verò Jesum Christum appellasse, &c.

III.

III.

Præclariſſimum Opus *Antiminorica* vocatum adverſus Minoricam fratrum dictorum de Obſervantia p.39. Imo in Inſulis da Madera ſub Rege Portugalliæ, noſtris diebus XIII de veſtra ſecta, peccato ſuperſtitionis graviter peccaverunt, quando caput XII. illorum *finxit ſe Chriſtum*, & poſt ſuam mortem reſuſcitandum. *Venetijs* 1501. 23. *Iunij.*

IV.

Rob. de Monte ad Chronicon Sigeberti ad an. Chriſti 1148. p. 629.

A Papa Eugenio Rhemis 11. Calend. April. Concilium celebratur in quo hæreticus quidam de Britanijs adductus damnatur, q ui ſe Prophetam vel magnum quemlibet, & nomini ſuo alludens (Eon enim dicebatur) *Eum*, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, & ſeculum per ignem, ſe eſſe dicebat, & de ſuis quoſdam quidem angelos, alios autem Apoſtolos faciebat, & proprijs Angelorum ſeu Apoſtolorum nominibus appellabat. Qui in Concilio damnat', ſub cuſtodia Rhemenſis Archiepiſcopi, non m ult ò poſt defunctus, vita pariter caruit & memoria.

V.

E Paulo Langio Monacho, in Chronico Citizenſi fol. 902. Anno Domini 1514. Judæus baptizatus *Iohannes Pfefferkorn* Halæ Saxonum confeſſus fuit, complures ſe medicinæ ſub ſpecie perimiſſe Chriſtanos, item quod ſe ad tempus *pro Meſſia geſſerit*, & cum 12. diſcipulis per pagos & oppida quæſtus cauſa ierit, multaque mira apparenter, ſed & fictè fecerit: &:

Morti adjudicatus primum candentibus uncins diſcerptus fuit, deinde ad locum ſupplicij, ad cœmiterium videlicet Judæorum tractus, ibidem igne aſſatus & combuſtus horribiliter interijt. Obijt autem (& ut vox & fama communis erat, & impreſſum vernacula lingva extat) ut verus Chriſtianus demeritas pœnas ſub bona ſpe fideque ſufferens.

VI.

Adalberti epiſtola qua *ſe Ieſum eſſe* divulgabat. Baronius ad annum Chriſti 744. §. 31. *Tom. 9.*

D. Luther Tom. 2. Lat. Jen. p. 385. b. Rectè ergo prædixit venturos iſtos Antichriſti Apoſtolos in nomine ſuo. Cæteri enim hęretici, etſi veritatem ſimulent, nunquam tamen Chriſti proprium nomen præte-

prætexuerūnt: hoc enim soli Anti-Christo reservabatur. Unde Christus Matth. 24. non contentus prædixisse, quod venturi essent in nomine suo, addit, seipsum explicans, *ego sum Christus*, ac si dicat, nomen meum propriùm prætexent, quod est Christus, dicentes, se esse me Christum.

Tom. 2. Lat. Jenens. p. 523. b. De votis Monasticis. Qui enim dicit, *ego per opera mea salvabor*, nihil aliud dicit, quàm *ego sum Christus*, cum solius Christi opera salvent, quotquot salvantur.

Gesta Dei per Monachos.

MAgnam esse Ordinum Monasticorū apud Pontificios dignitatem, utilitatem & jucunditatem, *Gabriel Bareleta*, frater Ordinis Do-
P. 149. b. minicani exertè testatur, qui in festo Sancti Dominici sermone 7. ita loquitur: Anno Domini MCCXVI. apparuit Christus in aëre *totus furibundus* cum tribus lanceis contra tria peccata Superbiæ, Luxuriæ, Avaritiæ. Virgo autem Maria genibus flexis ad pedes Christi provoluta: parce peccatoribus, quia dabo tibi duos servos meos Dominicum & Franciscū, qui mundum convertent ad te. Quod & factum est; quia hi duo Ordines sunt duo candelabra in mundo.

Part. 4. pag. 519. Non est dubitandum, teste Balduino Junio Franciscano, Seraphicum Patrem nostrum Franciscum expressam habuisse Dei revelationem de Minorum Religione instituenda, cum non semel, sed ter Christus cruci affixus, eidem divo in voce delapsa prædixerit, Francisce, vade, repara domum meam; *nam tota, ut cernis, labitur.*

Cæterùm vulgò circumfertur distichon, quod Æneæ Silvio, qui 15. annos fuit Secretarius Friderici III. Im. tribuitur.

Non audet Stygius Pluto tentare, quod audet
Effrenis Monachus, plenaque fraudis anus.

Quod acroama verum ne sit an falsum, libet paucis dispicere: ex fructibus dignoscitur arbor. Arbori radix bonitatem tribuit, radicis bonitatem fructus ostendit, ut in opere Mariano loquitur Martinus del Rio. pag. 367.

P. 311. Frater Nicolaus Basetius in additionibus ad Cronographiā Johannis Naucleri ita scribit: Eodem anno (1509) pridie Calend. Junij apud Bernam

Digitized by Google

nam in Helvetia, quatuor S. Dominici conventus ibidem fratres, Prior, Lector, Subprior & Custos capti, per torturam examinati, degradati, ad ignem condemnati, miserabiliter sunt combusti, propter quasdam dolosas, falsas, impias & Diabolicas machinationes, quas in odium immaculatissimæ Virginis Mariæ conceptionis occasionaliter excogitarunt. Nam quendam simplicem & justum idiotam superstitiosis quibusdam incantationibus diaboli arte dementarunt, ac plurima tam in Sacrosanctæ Eucharistiæ Sacramento, quam sculptis imaginibus tentaverunt, quemadmodum ferè facta eorundem Hæresiarcharũ in lucem arte chalcographiæ sunt impressa, ideò præsentibus eorum confessata superfluum inferere duxi. Tandem verè ad instantiam Bernensium Haimo Lausannensis Episcopus loci ordinarius inquisitionem contra eos fecit, quo astante una cum Matthæo Walesiano Pontifice, Achilles Castelli Episcopus, & Apostolicæ sedis Legatus, ad hoc à Papa Julio specialiter missus, ab omni gradu & privilegio Clericali depositos, 23. *die mensis Maij* potestati traditi sunt seculari, atque dehinc ultima die ejusdem mensis igne ut hæretici sunt *incinerati*, in prato trans Ararim fluviũ, præsentibus ibidem utriusque sexus & conditionis multis hominum millibus.

Anno 1028. ut refert Balduinus Junius, Seraphicæ religionis in Chronico Morali parte. 4. pag. 180. obijt S. Fulbertus, Episcopus Carnotensis, de quo præclara sunt scriptorum hujus temporis elogia, ut Glabrij & autoris Historiæ Aquitanicæ atque aliorum. In quo præter scientiam & vitæ integritatem maximè commendatur, quod erga sanctissimã Virginem Dei genitricem addictissimus servus, & promtissimus ejus amator fuerit: in cujus laudem librum conscripsit, basilicam constituxit, gloriamque cecinit: ab ea verò singulari remuneratus est dono, dum ipsi ægrotanti per visũ apparens, *fugenda aperuit sacra ubera*, sicut testatur Guillerinus, & ex eo Vincentius. Coloniæ. 1622.

Gregorius VII. Monachus ante Cluniacensis Henricum Imperatorem excommunicavit & depositi, Rudolphum Anti Cæsarem confirmavit, Coronam ei misit cum hac inscriptione: *Bald. Inn. part. 4. fol. 280.*

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.

Idem Balduinus refert fol. 414. Hadrianum Pontificem in præparata sibi sede considentem, cum Fridericus Imperator ad ejus vestigia procidisset, & deosculatis pedibus ad pacis osculum accedere voluisset, Pontificem ei illud denegasse, ob non impensum sibi ab eo (consuetum ab Orthodoxis Imperatoribus pro Apostolorum Petri & Pauli

Pauli reverentia, reddi Romanis Pontificibus) stratoris obsequium; respondenteq; Rege, se ad hoc nō teneri, demum investigata diligenter antiqua consuetudine, & veteribus monumentis, judicio Principum, qui aderant, decretum esse, totiusque exercitus consensu confirmatum Regem debere Pontifici stratoris officium exhibere, & ejus *stratequam* seu suppedaneum tenere, dum conscenderet equum aut descenderet: idque protinus Fridericum præstitisse, ac postea ad osculum admissum esse.

Alteram fraudem & impostura *Dominicanorum* in miraculo confecto eleganter Hieronymus Osorius Lusitanus, Silvensis in Algarbijs Episcop⁹ describit de rebus Immanuelis Lusitaniæ Regis l. 4. f. 114. Hisce verbis. Illis fortè diebus multæ è Gallia belgica & Germania Olyssipponem naves cum mercibus appulerant, 19. verò die April. non pauci ex ijs, qui in urbe manserant, in ædem nomine D. Dominici consecratam, cujus superius mentio facta est, ut rebus divinis operam darent, convenêre. Ad sinistrum latus templi est sacellum sanctum & mira omnium religione celebratum, quod Jesu sacellum appellant. In eo super aram *est imago crucifixi* collocata, in cujus latere vulnus illud assimulatum, operculum vitreum contegebat. Cum multi in vulnere illo oculos & mentem defigerent, ex eo splendor emicuit. Conclamant igitur omnes ingens esse miraculum, cœlestemque numen præsentiam suam signis admirandis ostendere. Quidam ex Hæbreis illis, qui non ita pridem Christo nomen dederant, maxima voce miraculum esse negavit; nec enim esse verisimile, ut aridum lignum miraculum ederet. Quamvis autem multi de miraculi veritate dubitarent, non tamen tempus, neque persona, neque concio erant satis apta, ut quisquam ex illo genere deberet tunc in errore illo, intimis hominum sensibus penitus insito, depellendo operam frustra consumere. Multitudo igitur natura præceps & inconsiderata, & specie quadam religionis attonita, cum audiret hominem Hæbræum, miraculo fidem derogare, fremere cæpit, Judæum perfidum & sceleratum, religionis proditorem & Christi hostem immanem & importunum appellat, extremoque supplicio & crucitatu dignissimum.

An. Christi 1506.

Cum ad hunc modum probra undiq; multi congererent, exarsit iracundia concio, & impetum in hominem facit, & in capillum involat & raptat & vexat, & in forum, quod ante templū illud est, pertrahit, crudelissimè necatum dilacerat, ignemque repente facit, in quem cadaver illud conjciat.

Ad

Ad hunc tumultum plebs universa confluxit. Ibi *Monachus* quidam oratione satis popularem habuit, qua multitudinem ad Christi vindictam nimis acriter incitavit. Multitudo satis sponte sua furens, ea ratione vehementius efferata est. Duo verò Monachi crucem sustulerunt, maximisq; vocibus populum ad cædem concitarunt. *Et altero quoque verbo *Hæresin, hæresin* dicebant, nefandâ vindicate, gentemq; sceleratam extinguite. Galli & Germani, qui in navibus erant, in terram desiliunt, & se ad Lusitanos qui jam cædem immanem faciebant, adglomerant. Quingentos homines fuisse constat illos, à quibus fuit hoc immanissimum facinus institutum. Ruunt igitur amentia & scelere flagrantes, & in gentem miseram nimis ferociter invadunt, multosque trucidant, in ignem semivivos abijciunt. Erant ad eam crudelitatem pyræ satis frequentes extructæ, eo in loco, ubi primus ille, qui multitudinem offenderat, crematus extiterat. Servi & homines etiam vilissimi summo studio & alacritate materiam undique convehebant, ne ignis posset tanto facinori perficiendo deficere. Mulierum luctus & lamentationes, & virorum imploratione acerbissimæ, omniumque miserabiles ejulatus ejusmodi erant, ut hostes immanes misericordia frangere possent. Illi tamen, qui cædem faciebant, ita humanitatem exuerant, ut nulli neque sexui, neque ætati parcerent, sed in omnes absque ullo discrimine crudelitatem suam exercerent. Et eo quidem die supra quingentos homines ex Hebræo genere fuerunt necati atque combusti. Sequenti die cum immanitatis illius rumor latè dissipatus fuisset, homines ex pagis scelere & audacia furentes supra mille in urbem convenere, & se ad reliquos sicarios aggregarunt. Itaq; cædem instaurant Et quia omnes Hebræi generis formidine perterriti in domibus suis latitabant, fores perfringebant, & in domos irruebant; pueros a infantes ad pedes allidebãt, omnes partim enectos, partim spirantes pedibus trahebant, ut in ignem cõijcerent. Multi quidem simul concisi vulneribus, vivi tamen ad huc eodem igni consumebantur. Ingens eo jam die stupor adeo miserrimę gentis sensus oppresserat, ut ne lamentari quidem cladem illã, & deplorare miseriam suam possent. Qui se occultabant, quãvis filios aut parentes suos ad supplicium abripi viderent, ne lugubri gemitu proderentur, vocem emittere non audebant. Sic autem eos metus exanimaverat, ut vivi non multum à mortuorum similitudine distarent. Domus interim diripiebantur. Sicarij aurum, argentum, & pretiosam suppellectilem coacervabant. Galli prędam in navibus imponebant, eo-

que prædandi ſtudio factum eſt, ne multo plures eo die occiderentur. Eò autem progreſſus eſt hominum perditorum furor, ut in ædes ſacras abſque ullo numinis metu invaderent, & inde pueros & ſervos & Virgines quæ ad aras confugerant, crucibus & hominum ſanctorum imaginibus affixas, & Chriſti fidem mirabiliter implorantes evellerent, quos repentè crudeliſſimè necabant, aut vivos in ignem proijciebant. Multi ſpecie quadam & ſimilitudine cum Hebræi exiſtimarentur, ſummum vitæ periculū adierunt, aliqui etiam ob eam cauſam interfecti ſunt: & quidam antequam explorari poſſet, ſibi cum Hebræis nullā eſſe neceſſitudinem, plagis atque vulneribus deformati fuere. Multi cum inimicos ſuos inciderent, eos Judæos eſſe dicebant: qui antequam falſum teſtimonium refutare poſſent, ſanguine ſuo inimicorum crudelitatem ſatiabant. Magiſtratus non tantum animi habebant, ut multitudinis furori ſe opponere auderent: multi tamen honeſti viri, ad quos Hebræi confugerant, eos ſumma fide tuebantur, & clanculum è periculo crudeliſſimæ necis educebant & in tuto collocabant. Eo tamen die ſupra mille ad hunc modum interierunt. Tertia rurſus die ad eandem cædem ſicarij mente prorſus alienata redierunt: ſed neque quem occiderent, reperiebant. Omnes enim fermè qui ad Hebræum genus pertinebant, aut fuga ſibi ſalutem pepererant, aut in domibus proborum hominum latitabant. Aliqua tamen cædes facta fuit. Illis tribus diebus circiter duo hominum millia, ex Hebræa gente ad eum modum occiſa ſunt. Cum tamen adveſperaſceret, Arius Silvius & Alvarus Caſtrenſis, viri adprimè nobiles, qui tunc regiis judicum decurijs præerant, cum præſidijs in urbem ſe contulerunt. Eorum adventu furor repreſſus eſt, Galli & Germani ſe confeſtim in naves cum præda magna recipiunt, datiſque velis in patriam ea, qua potuerunt, velocitate confugiunt. Immanuel ubi nuncium de tam inſigni facinore percepit, ira nimis acriter exarſit, & continuo Jacobum Almeidam & Jacobum Lupium, viros primarios, cum ſumma authoritate Olyſipponem miſit, qui tantum ſcelus debito ſupplicio vindicarent. Magnus hominum numerus extremo ſupplicio pœnas immanitatis & amentiæ dedit. Monachi verò, qui ſublata cruce hortatores cædis extiterant, ſacerdotij primum dignitate ſolenni ritu privati ſunt, deinde *ſtrangulati atque combuſti. &c.*

F. Bernardus Ordinis Dominicani, Henrici, VII. Imperatoris Romani Confeſſor & cappellanus, qui ab inimicis Cæſaris ad hoc conductus

ctus, cum ipsi sacramentum administraret oblitam toxico hostiam porrexit, & necem intulit an. 1313.

Licet autem F. Hyacinthus, choquetius, Dominicanus in sanctis Belgij propè finem columniam vocet, & rem fictam pronuciet, tamen Nauclerus, Krantzius & Trithemius cum alijs facinus hoc enumerant. *Mercurius Italicus D. Pflaumern ait esse mendacium falsò, imperitè improbè-que fictum.*

Nauclerus generat. 43. Quidam Jacobinus de Ordine B. Dominici subornatus, ut ajunt, præmijs & pollicitationibus, nec sine suspicione Florentinorum, qui tum coram Imperatore celebrabat, venenum sub sacramenti specie dedit, vertens calicem vitę in calicem mortis, sensit mox Imperator mortem adesse, fertur tamen dixisse, completa Missa: O Domine recedatis: nam si percipiunt nostri devoti malum, quod nobis fecistis, morte miserabili moriemini, Deus vobis ignoscat. Superante autem morbo hoc in loco, è vita migravit.

Albertus Krantzius in Saxonia l. 9. c. 7. p. 234. Signa veneni in cadavere apparuisse *multi scribunt*. Ptolomæus verò Lucensis affirmat, *veneno eum perisse*, à Prædicatorum Ordinis fratre in Eucharistia dato: aliusque addit, id Florentinorum procuratione factum: ipsi fratres multa in purgationem sui fratris congesserunt.

Trithemius in historia Monasterij Hirsaugiensis ad an. 1313. f. 210. Sunt qui scribant, ipsum (Henricum) veneno perijsse per administrationem fratris Bernhardi, Ordinis Prædicatorum, Confessoris & Capellani sui, à quo ipsum in die assumtionis B. Mariæ semper Virginis communicantem, in hostia consecrata *ferunt* intoxicatum, & ob id Prædicatores omnes à Papa hac pœna notatos, *ut usque in hanc diem ac deinceps communicantes in altari, eorum sacerdotes sinistra manu se communicent.*

Iter Sena Romam.

MErcurius Italicus Henrici à Pflaumeren p. 149. Buon convento, Ingens, ut canit, imò queritur quidam noster:

Tellus crimen habet, Germani morte notata
Cæsaris Henrici, quem quando vincere ferro
Impia non valuit, violare est ausa veneno:
Nec scelus hoc potuit Monachi nisi fraude parare.

Henricum Septimum ejus nominis intelligit, de quo vitæ ejus quidam scriptor: Cum, inquit, Florentinos qui jam de salute desperabant,

gravi obsidione premeret, veneno in Eucharistia dato, opera Monachi cujusdam Prædicatorij è medio sublatus est.

Parisiis 1616.

A Dominicanis veniamus ad Franciscanos: ita autem scribit Carolus Saussæus in Annalibus Ecclesiæ Aurelianensis fol. 618 Anno MDXXXIII. fatis concesserat nobilis & Catholica mulier Ludovica Demareau, uxor Nobilis viri Francisci de sancto Maximino scutiferi præpositi Aurelian. illataque in tumulum Dominorum de S. Maximino in Ecclesia fratrum Franciscanorum Aurelianensium, qui multis conventum illum beneficijs olim affecerant. Cumverò aliquanto post tempore copiam aliquam lignorum ab ipso, silvas cæduas concidente dicti fratres, qui tunc erant, in illo conventu numero 30. sibi dari postulassent, nec obtinuissent, visum est illis in repulsæ vindictam familiæ & nomini defunctæ injuriam irrogare, fratribus quibusdam Johanne Colimant Provinciali & Petro d' Arras Religioso negotiū illud vafrè promoventibus cum alijs septem ex eodem conventu. Inducunt ergo quendam in testudinem Ecclesiæ, qui *se spiritum fingat illius defunctæ Ludovicæ*, & signo tabulæ ligneæ, quam manu gerebat, ad interrogata nocte respondeat. Intempesta igitur nocte dum fratres ad matutinum convenirent *spiritus ille tumultum* & fragorem excitat. Petrus d'Arras hunc adjurat in nomine Domini, & imperat, si vera unt, quæ illum est interrogaturus, ut tabulæ ictibus præscriptis, veritatem quæsitam exprimat: sin minus, conticescat. Interrogat illum ementitum spiritum per aliquot noctes, ad multa respondentem signo tabulæ, hoc maximè, *se spiritum esse Ludovicæ*, seque damnatam inferni suppliciis *ob hæresin Lutheranorum*, & corpus suum ibi sepultum indignum esse sepultura. Interim ex altari Ecclesia corpus Dominicum in capitulum suum transferunt, quasi locus ob illam sepulturam sit interdictus, officiumque divinū ibidē cessant celebrare. Publicant ubiq; spiritus illius regressum. Unus eorum pro concionem Ecclesia Aurelianensi prædicans, affirmat Ludovicam illam ob hæresin esse damnatam, & ut rei fides sit major, cōvocant nocte aliquot cives diversis vicibus, & inter cæteros priorem Sancti Sansonis & Antonium D'escomptes, Officialem Domini Episcopi, & Johannem Texier proprætorem particularem & Robertū du Courreau Cantorem & Canonicum Aurelianensem, sed his præsentibus adjurante quantumvis & exclamante Petro d' Arras nihil amplius spiritus ille respondet. Excandescit super ea re majorem in modum Franciscus de S. Maximino præpositus Aurelianensis, & litem movet Franciscus, ob

inju-

injuſtam famæ ſuæ & uxoris memoriæ injuriam, omniaq; illa impoſturæ cõſtanter aſſerit, & cum de Judicibus inter partes non conveniret, tam ille quàm fratres Franciſcani apud Franciſcum Regem conqueruntur. Dantur ergo judices ex parte quidem Regis, Adam Fumeus Eques, libellorum ſupplicum primarius magiſter: ex parte ſummi Pontificis per Dominum Antonium à Prato Cardinalem Legatum Archiepiſcopum Senonenſem & Cancellarium Franciæ, Nicolaus Quelin, Præſes Senatus Pariſienſis. Pariſios deducuntur illius facinoris autores & conſcij carceribusq; mancipantur. Super eo negotio facultas Theologorum Pariſienſium conſulitur, & auditis partibus, & perſpecta rei veritate novem ex illis Joh. Colſimant, Petr. d'Arras, Roland. Preſſin, Petrus Broſſier, Joh. Multoris, Philipp. Queſnier, Steph. Chrocher, Gulielm. Fallean, Joh. de Gay falſitatis & impoſturæ convicti *condemnantur*, ut Aurelianis, in auditorium regium educti, nudo capite, nudis pedibus faculas ardentes in manibus geſtantes, veniam à Deo, Rege, Juſtitia, & Domino Franciſco de Sancto Maximino deprecarentur, publicè pronunciarent ſe falsò & contra veritatem dixiſſe & publicaſſe, Spiritum dictæ Ludovicæ Demareau damnatum eſſe & reverſum eſſe: & quia corpus Dominicum tranſtuliſſent ex Eccleſia in ſuum capitulum & divinum officium ibidem celebrare intermiſiſſent *è regno exularent*. Datum Pariſiis die 18. Febr. an. MDXXXIV. Et hæc eſt Veritas rei ſine fuco depromta ex Inſtrumentis authenticis &c.

In diebus iſtis, inquit hiſtoricus Thomas Walſinham Hiſt. Angl. in Richardo II. in ore cujuslibet bonum argumentum, tenens tam de forma, quàm de materia: *This is a frier, ergo a lier. Hic eſt frater, ergo mendax*: ſicut & illud: hoc eſt album, ergo coloratum.

In *Speculo S. Franciſci*, Venetijs anno 1504. edito cap. 59 pag. 38. b. de ſtatua ſimili ſtatuæ Nabuchodonoſor, veſtita tamen erat ſacco, quæ locuta fuit beato Franciſco, & dixit, de quatuor Statibus Ordinis. Cum ſemel S. Franciſcus devotè oraret altiſſimum in loco S. Mariæ de Angelis, & ecce apparuit corporalibus oculis præſentialiter viſio valde mirabilis. Nam apparuit ante ipſum quædam *ſtatua magnanimis*, ſimilis ſtatuæ Nabuchodonoſor, quam Rex in ſomno habuit, quæ habebat *caput aureum* & faciem pulcherrimam: pectus autem & brachia de argento: ventrem & femora de ære: tibias autem de ferro: pedes verò ex parte ferreos & fictiles, & erat veſtita ſacco; de quo facto multum erubeſce-

re videbatur. Beatus verò Franciſcus reſpiciens in ſtatuam mirabatur vehementer de illius quaſi indicibili pulchritudine, & de ejus mira magnitudine, & inſuper de erubeſcentia, quæ videbatur habere de ſacco viſi, quo erat induta. Et dum ſic miraretur & intentè aſpiceret caput ejus pulcherrimũ & ſpecioſiſſimam faciem, ſtatua ipſa *locuta eſt* B. Franciſco, dicens: Quid miraris? Deus hoc exemplum miſit ad te, ut in me diſceres, quæ circa tuum Ordinem ſunt futura.

I. *Caput ergò aureum*, quod in me vides, & facies tam decora, eſt primum Ordinis tui poſitum in Evangelicæ perfectionis. Et ſicut ipſius ſubſtantia eſt cunctis metallis pretioſior, & facies cunctis membris eminentior: ita *primum tui Ordinis* erit tantæ pretioſitatis propter fraternam *& auream charitatem*, & tantæ pretioſitatis propter angelicam honeſtatem, & tantæ altitudinis propter Evangelicam paupertatem, quòd totus mundus mirabitur: & regina Sabba, id eſt ſancta mater Eccleſia mirabitur & delectabitur in corde ſuo: cum viderit in primis electis tui Ordinis tantam Chriſti pulchritudinem ſanctitatis & ſapientiæ ſpiritualis ſplendorem tanquam in angelicis ſpeculis relucentes. Et beati erunt, qui illorum priorum lapidum pretioſorum, imò caput aureum, virtutes & mores Chriſto ſe totaliter conformatos ſtuduerint imitari magis illorum cœleſti pulchritudini, quàm florentis mundi fallaciis adhabendo.

II. Pectus & brachia de argento erit ſecundus Ordinis tui ſtatus, qui tantò erit primo inferior, quantò argentum eſt inferius auro. Et ſicut argentum pretioſitatem & claritatem & ſonoritatem habet: ita in ſancto ſtatu pretioſi erunt ſcripturis, & clari luce ſanctitatis, ac verbi Dei ſonoritate ſublimes, in tantum, quod aliquis eorum ad Papatum, & aliquis ad Cardinalatum & ad Epiſcopatum plurimi aſſumuntur. Et quia per pectus & brachia oſtenditur hominis fortitudo, ideò in illo tempore excitabit Dominus in iſto Ordine tuo homines ſcientia argenteos & virtute præclaros, qui tam ſcientia, quàm virtutibus defendant religionem iſtam, & etiam univerſam Eccleſiam à multiplicibus impugnationibus Dæmonum, & à variis impulſionibus hominum impiorum. Sed quamvis mirabilis illa generatio erit, tamen uſque ad priorem ſtatum perfectiſſimum non perveniet; ſed hic erit reſpectu ſtatus primi, ſicut argentum reſpectu auri.

III. Poſt hos erit tertius Status in Ordine, qui ventri æreo ſimulabitur, & femoribus æreis. Quia ſicut æs æſtimabitur minori pretio, quàm

quàm argentum, ita illi de illo ſtatu erunt primis ſecundiſque minores. Et quamvis tanquam æs in numeroſitate & multa latitudine per orbis ſpatia diſtenderentur: tamen erunt de his, quorum Deus venter eſt, & glòria religionis in confuſione ipſorum, qui ſola terrena ſunt, ſapiunt. Et quamvis propter ſcientiam habebunt linguam, tanquam æs, mirabilem & ſonoram, ſed quia erunt cultores ventris & femorum, heu heu reputabuntur apud Dominum, ſecundum Apoſtolum, ſicut æs ſonans aut cymbalum tinniens, quia aliis reſonabunt vitæ fontem, ipſi ventre arido gratia adhærebunt in terra.

IV. Poſt illos verò erit ſtatus quartus terribilis & pavendus, qui tibi nunc oſtenditur *in tribus ferreis*. Nam ſicut ferrum domat & diſciplinat æs, argentum & aurum: ita ſtatus ille tantæ duritiæ & ferreæ pravitatis, quod ex frigiditate & horrenda rubigine ac ferreis moribus illius periculoſi temporis oblivionum tradetur, quæcunque bona charitas aurea priorum. Et argenteos veritas ſecundorum, & ærea ſive ſonora loquacitas tertiorum ædificaverant in Chriſti Eccleſia: tamen ſicut tibiæ ſuſtinent corpus, ita illi in quadam fortitudine rubiginoſæ hypocriſis corpus Ordinis ſuſtentabunt. Et ea cauſa venter prædictus, quòd tibiæ iſtæ ferreæ latebunt ſub veſtibus, quia ſub religionis habitu contegentur: habitum quidem pietatis habentes intrinſecus erunt lupi rapaces. Et iſti tales ſolùm ventri ſervientes, & etiam rubiginoſi & ferrei: mundo quidem latentes, ſed Domino manifeſti, quia pretioſiſſima bona quaſi ad nihilum prave malleo redegerunt. Ideò ipſi tanquam ferrum duriſſimum igne tribulationum & malleis anguſtiarum terribilium affligentur, ita ut non ſolum Dæmonum ſed etiam rectorum ſeculi cladibus ſecularibus duriſſimè ignibus & carbonibus excoquantur, ut potentes potenter tormenta patiantur.

Et quia per irreverentem duritiam peccaverunt, ab irreverentibus duriſſimè torquebuntur. Propter autem illas anguſtias ad tantam impatientiam movebuntur, quòd ſicut ferrum, quod omnibus metallis reſiſtit, ſic in omnibus ſe opponent: ita quod non ſolum ſecularibus poteſtatibus, ſed etiam ſpiritualibus obſtinatè reſiſtunt, putantes ſe tanquam ferrum poſſe omnia conculcare: propter quòd Deo maximè diſplicebunt.

V. Quintus verò ſtatus erit ex parte ferreus, quantum ad hypocritas ſupradictus, ex parte terreum, quantum ad illos, qui ſecularibus

nego-

negotiis totaliter ſe miſcebunt. Et ſicut vidiſti in pedibus, quòd teſta ex luto cuncta & ferrum ſimul apparuit, quæ tamen videri nullatenus poſſunt: ita erit in extremo Status iſtius Ordinis, quòd orietur tanta abominatio, diviſio inter ambitioſos hypocritas & teſteos ex luto temporalium & concupiſcentia carnis excoctas, quòd ſicut teſta & ferrum nequibunt ex diſcordia maxima convenire, & contemnent non ſolum Evangelium & regulam, ſed etiam pedibus teſteis & ferreis hoc eſt pravis affectibus & immundis, conculcabunt omnem ſancti Ordinis diſciplinam. Et ſicut teſta & ferrum diviſa ſunt invicem: ita multi ipſorum inter ſe dividentur intus & extra. Intus quidem contentiosè viventes, extra verò partialitatibus & curis ſecularibus adhærentes. Propter quod venient in tantam diſplicentiam omnium, quòd non ſolùm in terris vix intrare potuerunt vel morari, ſed vix portare habitum manifeſtè. Et multi eorum punirentur & deſtruentur tormentis horribilibus per homines ſeculares, quia tam abominabiles pedes non dirigit. Hoc autem totum eveniet illis, quia totaliter ab aureo capite *receſſerunt*. Beati autem erunt, qui in illis periculoſis diebus ad pretioſi capitis monita revertentur, quod tanquam aurum in fornace probavit illos, & quaſi holocauſta medullata coronabit & accipiet in æternum. Saccus verò de quo fuit induta, de quo erubeſcere videor, eſt ſancta *paupertas*, quæ cum ſit totius Ordinis decor & ſpeculum, & cuſtodia ſingularis & corona & fundamentum omni mundo ſanctitatis, deficientibus tamen omnibus ſtudiis virtuoſis, ut dictum eſt ſupra de paupertate ſanctiſſima, filii degeneres erubeſcent, & abjectis vilibus indumentis eligent pretioſa, & cappas vanas anxiè & ſimoniacè procurabunt. Felices verò & beati erunt, qui uſque in finem perſeveraverint in his, quæ Domino promiſerunt. Et his dictis ſtatua illa diſparuit. Et beatus Franciſcus de his omnibus vehementer admirans, oves ſuas præſentes & futuras tanquam bonus paſtor Deo multis lachrymis commendabat ad laudem Domini noſtri JESU CHRISTI, Amen.

Cæterum *de corrupta Minorum Regula* eleganter ſcribit Nobilis Poëta Ambroſius Novidius Fraccus Ferentinas ad Paulum III. Pontificem Romanum, ſacrorum Faſtorum lib. 10. p. 129. b.

Antverp. 1559.

Tempe-

TEmporeq, aut agris errat, datáq, area fruges:
Aut quacunque lacus fervida mustа tenent.
Aut fora inops intrat, lustratq, aliena per urbem
Limina, & obliquo postulat ore cibum.
Et modo habet peram, modo onustum ducit asellum,
Res aut poscit emi, cum minus ara petat.
Scilicet ære emptus Deus est, *corrumpitur auro,*
Hincque nefas nummum tangere, triste putat.
Vnde sed est habitus, quis cinctum repperit ipsum,
Curve illis velent vincula rara pedes.
Quidve brevis tonsura, tegat cur summa cucullus,
Cur nota versa placet, vitaque parca, canam.
Venerat huic etas, animus, moresq; juventa
Vanaque nec curis tempora certa suis.
Seu Superis usum sic, ut sua sacra juvarent,
Seu quia non alio sidere natus erat.
Confusa tactus vita, morumque pudore,
Pectore concepit numina sacra suo.
Atque Deo plenus populos, urbesque perosus,
Deseruit celeri patria tecta fuga.
Dum fugit, inquit, opes sunt nobis causa malorum:
Dives erat, pauper maluit esse Deus.
Contigerat silvas, semotaq; lustra ferarum:
Ergò quæ lædunt, abijciamus, ait.
Corporeq; inprimis pretiosus cedat amictus,
Quicquid & ad cultus criminis antè fuit.
Causa mihi erroris deponite vincula planta,
Iteq; jam nudis per loca nuda pedes.
Quique vagi circumfunduntur colla capilli,
Tempora sint circum parva corona mihi.
More meo agresti capiti tollatur amictus,
Tortilis in nodos cingula funis eant.
Neve mihi possit nomen quoque voce nocere,
Dictus Ioannes non ero, Francus ero.
Et quia mensa trahit, trahit & nos potus ab ara,
Nota sit ut primis sic quoque causa cibi.

Prabeat herba dapes, currentia flumina potum,
Antra domum, ſtudium ſidera, ſaxatorum.
Dixerat: & latus paucis vivebat in antro,
Ordinis & factus cauſa minoris erat.
Venit in exemplum, ceperunt jura miniſtri
Iuque habitus toto corpore ſanctus erat.
Sic mores venére pij, ſic ſidera cura,
Hac via ad Elyſium lege reperta fuit.
Quò fugit heu ritus? mutarunt ſecula factum,
Peneq; ſeceſſit ſanctior ille furor.
Scilicet & longo pietas corrumpitur uſu,
Moribus & ſanctis longa ſenecta nocet.
Nam quibus ah fuerant ſoleæ ſatis ante ſalignæ
Molliter in plantas rurſus alata redit.
Exquiruntur opes, & equus, torus unus & alter,
Atque placet rerum commoditate frui.
Æra manu tangunt, paupertaſq; illa receſſit,
Si placet, ad fratres jam precor illa redi.
Dicta quoque ipſorum Patientia filia fratrum,
Heu mihi, quàm raros nunc habet illa patres.

Geſta Dei per S. Franciſcum ex Speculo vitæ B. Franciſci & Sociorum ejus, excuſo Venetiis Anno 1504.

CAp. 1. p. 8. Frater Helias ait: iſti fratres ſunt miniſtri, qui audientes, quòd facis novam regulam & timentes, quòd facis eam nimis aſperam, dicunt & *proteſtantur*, quòd nolunt eſſe obligati ad eam, facias eam prote, non pro eis. Tunc Beatus Franciſcus vertens faciem ſuam in cœlum, & loquebatur Chriſto ſic: Domine, nonne dixi tibi, quòd ipſi non credent mihi. Tunc audierunt omnes vocem reſpondentis in aëre: Franciſce, nihil eſt in regula de tuo; *ſed totum eſt meum, quicquid eſt ibi*, & volo, quòd Regula ſic ſervetur: *ad literam, ad literam, ad literam*, ſine gloſſa, ſine gloſſa, ſine gloſſa, & addit: ego ſcio, quantum poteſt humana fragilitas, & quantum volo eos juvare. Qui ergò nolunt eam ſervare, exeant de Ordine, &c.

Cap.

Cap.67.pa.49. Ideò nolo, quòd mihi nominetis aliquam regulam, neque S. Benedicti, neque S. Augustini, neque S. Bernhardi, nec aliquam vitam & formam vivendi, præter illam, quæ à Domino mihi est ostensa misericorditer & devotè, & dixit mihi Dominus, quia volebat esse unum novellum pactum in hoc mundo.

Cap.80.p.66. b. Thesaurus paupertatis tibi & tuis sectatoribus perfectissimè est concessus, & tibi ex parte Christi dicimus, quod quicunque hoc desiderium perfectè tuo exemplo sequentur, *de regno beatitudinis sunt securi.*

P.78. Mulier loquitur: bene credo, quod nescis mihi respondere, nec est mirum: quia si hic essent omnes sapientes Ordinis Fratrum Minorum, qui sunt meliores & sapientiores omnibus de mundo: & si essent hic omnes meliores & sapientiores Ordinis Prædicatorum, ego *sola* omnes confunderem per Scripturas. Tunc ait illi Sacerdos: est ne major & melior Ordo Minorum quàm Prædicatorum? Respondet illa: est in triplo: interrogata, ubi talia didicerit? Respondit, in cœlo empyreo, de quo ejecta sum cum Lucifero & aliis multis, propter unam cogitationem, in qua omnes pariter consensimus. NB.

Pag.87. Nomina primorum fratrum.

Primos denique duodecim socios sancti Francisci & discipulos, quibus & regulam scripsit, & eadem *pene* mandata, quæ Christus Apostolis suis dedit, omnes sanctos fuisse audivimus, præter *Iohannem de Capella*, qui Ordinem exiens, leprosus factus, laqueo, ut alter Judas, interiit, ne beati Francisci cum Christo vel discipulis, similitudo deficeret.

In Mariali Bernhardini de Busti, quinta parte, serm.10. de annunciatione B. Mariæ fol.536. editionis Brixiensis. In quadam Italiæ civitate, ut mihi retulit quidam frater noster fide dignus, erat *quædam Monialis*, quæ diu vexata fuit à Diabolo, & tandem decepta fuit ab eo, *ut seipsam suspenderet* per gulam. Et cum ipsa respondisset Diabolo, sibi visibiliter apparenti, quod non haberet chordam idoneam ad suspendium, statim Diabolus dedit ei *catenam ferream*, cum qua se suspendit. Casu verò Abbatissa vadens ad locum, in quo erat illa Monialis suspensa, & videns eam sic suspensam, genu flexa cepit fortiter clamare & dicere: O Jesu, & statim illa catena confracta est & evanuit, & illa Monialis, quæ

adhuc mortua non erat, liberata fuit, omniaque sicut per Ordinem acciderant ipsi Abbatissæ, & prædicto fratri, qui hæc mihi retulit, enarravit.

Speculum S. Francisci p. 123. Duobus annis ante obitum suum, dum esset apud sanctum Damianum, in cella quadam facta de storis, & summè affligeretur ex infirmitate oculorum, ita quod ultra spatium quinquaginta dierum non potuit videre lumen diei, nec lumen ignis. Factum est divina * promissione, ut ad augmentum afflictionis & meriti sui venirent tunc *mures* in cellam, qui die noctuque discurrentes supra ipsum, & in circuitu ejus non sinebant eum dormire, nec orare, nec quiescere, imò quando comedebat, ascendebant super mensam ejus, & ipsam plurimum infestabant, unde tam ipse, quàm socii ejus cognoverunt manifestè, quòd erat tentatio Diabolica.

* *forte per-missione.*

Pag. 166. b. De S. Fratre Ægidio. Cum semel Frater Ægidius Assisium propter reverentiam corporis sancti Francisci venisset, duxerunt eum fratres per domos, ubi erant ædificia sumtuosa, quæ ibi construxerant quasi gloriantes in eis. Quibus diligenter visis, dixit fratribus, qui ibi erant, sanctus Ægidius. Dico vobis, fratres, in veritate, *quod vobis non deficit, nisi unum, scilicet quod non habetis uxores.* Cum igitur hæc fratres graviter audientes, iterum dixit eis: Fratres mei, vos scitis, quod ita est vobis illicitum dispensare in paupertate, sicut & in *castitate.* Postquam igitur paupertatem repulistis à vobis, ita potestis securè *& vestram castitatem repellere à vobis.* Et his dictis descendit cum socio, & repedavit ad suum eremitorium. Cum quidam frater domesticus sancto Fratri Ægidio diceret: Frater Ægidi, bona nova nuncio tibi: & frater Ægidius dixit: dicas: & ille dixit: hac nocte ductus fui *ad Infernum, & exiens, nullum Fratrem nostri Ordinis inveni.* Respondit Frater Ægidius clamans & dicens: bene credo tibi, & hoc dixit ter, & statim raptus fuit in se, & ad se reversus interrogavit frater, dicens: quomodo intelligitur, quòd nullus frater sit in Inferno? Respondit frater Ægidius: non descendisti tu in infernum, ubi sunt illi miseri, qui portant tunicam fratrum Minorum, & apparent fratres, opere tamen sunt contrarii. Dicebat sanctus Frater Ægidius: si quis Frater Coquinarius faceret coquinam cum magna diligentia, & in-

& increpatus à fratrib⁹ durè, quod non feciſſet bonam coquinã, ſtudere⁹ die ſequenti tertiò & quartò coquinam melius facere, & majori diligentia: licet ſingulis diebus increparent eum omnes fratres verbis aſperis, quòd non bonam coquinam feciſſet: ego libentius comederem de coquina illius fratris, quam de coquina quam feciſſet unus angelus de cœlis.

Pag. 181. b. S. Franciſcus reſurget ante reſurrectionem.

Extat libellus Latinus excuſus Venetijs 1505. 29. Maij, cujus titulus eſt *Minorica* elucidativa rationabilis ſeparationis fratrum Minorum de obſervantia ab alijs fratribus ejusdem ordinis una cum regula. Minorica hæc pag. 10. b. exertè ſcribit, Regulam S. Franciſci *eſſe cœlitùs datam*, & per operationem Spiritus S. confirmatam.

Pag. 8. Non animas quærunt Miniſtri Provinciales, quæ Jeſu Chriſti ſunt, ſed potius contributiones, munera, popinas, & immenſas donationes ac commoda propria.

Pag. 9. b. Quidam ovem vicini ſui furatus erat atq; etiam comederat, & cum ſæpius hortaretur furem Patricius, quis ille eſſet, & nullus appareret, cumque ſemel totus populus ad Eccleſiam veniſſet, præcepit Patricius in virtute Jeſu Chriſti, ut in cujus ventrem *ovis intraſſet*, coram omnibus balatum daret, & mox de reo ita factum eſt, & pœnitentiam de furto confuſus egit. Si, inquam, Deo jubente hæc vox acceptorũ munerum de ventribus plerumque miniſtrorum & cuſtodum inſonaret, ut prædicitur, audiretur incunctanter non cymbalum tinniens, ſed dulcia cantica dragmatis, ſed potius rumor ſonoroſus argenteorum cochlearium, taſſearum, crucibilium, peccuniæ, Begvinarum, ſpecierum, equorum, ovium atque volatilium, nec non cultellorum, pannorum nobilium &c.

Pag. 11. Privilegium Franciſcanorum eſt, *nihil habere*.

Pag. 6. Ex iſtis patet quòd Papa ſæpius deviat, & in agendis neſciens oberrat, & contra juſtitiam facit. Et: Licet plenitudo poteſtatis ſit in Pontificibus Romanis, attamen nihil facere poſſunt, niſi cum poteſtate clavium & cum debita moderatione.

Præclariſſimum opus *Antiminorica* vocatum, adverſus *Minoricam* fratrum dictorum de Obſervantia, noviter editum Venetijs 1505. 25. Junij, expreſsè ſcribit, fuiſſe Monachum quendam *Franciſcanum, qui finxerit ſe Chriſtum, & poſt mortem reſuſcitandum*: ita enim legimus f. 38. & 39. Ad ſecundum veritate ductus confiteris in tua ſtricta Obſervan-

Figura

Pag. 46. Alemannorum Imperium ſemper extitit nobis durum, dirum & mirum: durum in jugo, dirum in virga, mirum in ſceptro.

Pag. 54. Quia Romanum Imperium contra omnes invaluit, neceſſe eſt, ut qui flagellavit alios, flagelletur & ipſe.

Reges Hæreticos occidere, an opus ſit Dei, an Diaboli, quæritur?

Jeſuita Mariana de Rege & regis inſtitutione, approbatus prius à viris doctis & gravibus ex eodem ordine noſtro, ſcribit c. 6 p. 53. Jacobus Clemens, cognito à Theologis, quos erat ſciſcitatus, Tyrannum jure interimi poſſe.

Pag. 52. Vocat inſignem animi confidentiam, facinus memorabile.

Pag. 57. In magna laude fuiſſe, quicunque Tyrannos perimere aggreſſi ſunt.

Pag. 58. Amoveatur quacunque ratione.

Pag. 65. ſanè quid intereſt, ferrone an veneno perimat.

Cap. 9. p. 84. Regem imperio dejicere, morte plectere, rebus exigentibus ſuperius eſt datum.

Gulielmus Roſſæus de juſta Reipubl. Chriſtianæ in reges impios & hæreticos autoritate juſtiſſimaque Catholicorum ad Henricum Navarrum & quemcunq; hæreticum à regno Galliæ repellendum confœderatione μαριανίζει, id eſt Marianæ ſocius idem credit & loquitur. *Antverſiæ* 1592.

Pag. 501. Rex hæreticus Tyrannus quovis cane vilior.

Pag. 649. Bella ſubditorum contra reges hæreticos, Deo maximè probantur.

Pag. 647. Deus liberat omnes ſubditos ab obedientia regis hæretici.

Pag. 610. Lex Dei armat ſubditos contra regem hæreticum.

Pag. 624. Populus juſtè rebellat contra Regem hæreticum.

Pag. 762. Jacobus Clemens ſingulare Dei organum.

Hunc Gulielmi Roſſæi (qui à quibuſdam *Reinaldus vel Reginaldus* Jeſuita dicitur) librum ſuo calculo 1591. confirmarunt Henricus Sibertus Dunghins S. Theol. D. librorum cenſor. Silveſter Pardo S. Theol. Licent. Michael Hetſroey Bruegelius Canon. B. Mariæ Antverpienſis.

Ve-

Verùm Mariana, inquit Apologia pro PP. Jesuitis, edita Parisijs 1615. ad Ludovicum XIII. Regem Christianissimum, Jesuitas ita excusat nomine du Perron. fol. 26. Mariana, inquam, hoc enim regeri sentio, mactandos esse tyrannos scripsit. Scripsisse concedamus, improbamq;, quod res est, sententiam hanc esse, & qua abuti proclive sit, an ideò consequetur, accusari istos, vel ordinem universum oportere? an privatum unius errorem toti societati attribui decet? Pro uno vel altero, qui ita fortè locuti sunt, denos contrariam in partem scripsisse, quis nescit?

Pag. 32. Denique ut ostendamus, non communem omnium esse hanc labem, sed privatam potius *pauculorum errorem*: cum difficile sit præstare, quin ampla in hujusmodi societate exoriantur interdum nonnulli, qui à communi lege & regula deflectant, cum inter Apostolos duodecim, tanti magistri sapientia instructos atque informatos, repertus sit, qui non modò à præscripta ipsis lege defeciverit, sed in illum conjurarit, atq; ad mortem ipsam turpissima nundinatione prodiderit, ut inquam ostendamus, non omnium esse hunc sensum. &c.

Viri docti & graves ex Ordine Jesuitarum, librum Marianæ approbarunt.

Omnes Jesuitæ Hispani καὶ σπανίζοντες penuria veritatis & sinceritatis laborantes, sunt viri docti, & graves, ex Ordine Jesuitarum.

Ergò omnes Jesuitæ Hispani ὡς σπανίζοντες, penuria veritatis & sinceritatis laborantes, librum Marianæ approbarunt.

Quemadmodum ergò Dominus Jesus unum habuit Judam, ita Domini Jesuitæ, unum habent Judam Marianam, Hispanum: & quia Gulielmus Rossæus ἰσόψηφος est, unius ejusdemq; sententiæ cum Mariana, crediderim ego, Reverendos Patres non unum tantum Judam, sed duos plures γὲ habere. Sorex se suo prodit indicio.

Vaticinia de clade & Internecione Jesuitarum.

MArtinus del Rio in Opere Mariano, de præsentia Dei, lectione 13. fol. 204. S. Maria Christum semper intuens, eundem semper exhibebat intuemi, non minutatim, neq; paniculatim, sed integrum totumq;: nos nec attollimus cogitationes ad Christum, nisi rarissimè, nec ille in nobis conspicitur, nisi imperfectissimè, imò quidvis aliud potius, & si quid similitudinis ejus præportamus, adeò id minutulum est, tam exigua est particella, & adumbratiuncula quædam, ut aliquid Christi dici non merea-

mereatur. Tam diſſimiles imagines iſtæ in hoc Speculo comparent, *quia non imprimimus Ieſum & Mariam*, ut ſignaculũ ſuper cor noſtrum, ut ſignaculum ſuper brachium noſtrum: nõ imprimimus cordi, quia vix obiter illos cogitamus, non imprimimus brachio, *quia noſtra opera non dirigimus in Deum*, quia non operamur in Dei honorem, ſed bona quæ facimus, *ſi qua facimus*, ut ab hominibus videamur, æſtimemur, prædicemur. Maria ſibi Deum quaſi ſignaculum impreſſerat per amorem ei fortiter inhærendo. Nos abſtrahimus nos ipſos, & recedimus à Deo, quia vix amamus: utinam etiam amare non contemnamus, vel, quod peſſimum *amare nos non ſimulemus*!

Idem de pulchritudine Chriſti lectione p. 59. ſæpè quidem refurgimus, ſed iterum ſæpè corruimus, vehementer timendum, ne tandem ita *corruamus*, ut viribus, aut tempore *dejecti, aſſurgere amplius nequeamus*.

Pythagorica Marci Antonij de Dominis *Metempſychoſis*, autore *Paulo Bondot* Sorbonico S. Theologiæ Doctore Canonico & Archidiacono in Eccleſia Metropolitana Cameracenſi p. 14. Præcluſæ ſunt omnibus Societatis Patribus fores ad dignitates appetendas, & graves pœnæ per eorum leges impoſitæ injunctæque ijs qui quoquo modo vel quæſito colore per ſe, vel per interpoſitas perſonas, ad honores clam vel palam anhelant; & meritò quidem. Nam cum in ea religione tot tamque celebres viri reperiuntur, qui non tantum omniſcientiarum genere referti, ſed rerum etiam gerendarum peritiſſimi ſunt, quando hæc illis janua pateret, daretur q; ambitioni locus, tota hæc Societas ſuis, quas tam altas jam egit, quaſi radicibus evulſa, *brevi ſine dubio corrueret*. Wann die Jeſuiter zu hohen Aemptern vnd Ehren kommen/ſo ſollen ſie fallen. *Antverpiæ* 1617. Pag. 15.

Gerſon, Pariſienſis Cancellarius tom. 1. de ſuſceptione humanitatis Chriſti y. 5. Rurſusque ſtatus iſte tertius & citò manifeſtandus erit deſtructivus ſtatus Phariſæorum modernorum, quos notat, Prælatos cum Clero & religioſos omnes, maximè fratres Minores, qui non vivunt vita Chriſti crucifixi, neque ut ſuus nuncius Franciſcus & Sancta Clara vexilliferi Jeſu Chriſti.

P. Franciſcus Spinula Mediolanenſis in Epigram. Venetijs 1563. In ſenſum contrarium recurrens. Pag. 85.

Progenies bona ſunt Monachi, non noxia curant,
Turpia devitant, non male conveniunt.

Verùm Mariana, inquit Apologia pro PP. Jeſuitis, edita Pariſijs 1615. ad Ludovicum XIII. Regem Chriſtianiſſimum, Jeſuitas ita excuſat nomine du Perron. fol. 26. Mariana, inquam, hoc enim regeri ſentio, mactandos eſſe tyrannos ſcripſit. Scripſiſſe concedamus, improbamq;, quod res eſt, ſententiam hanc eſſe, & qua abuti proclive ſit, an ideò conſequetur, accuſari iſtos, vel ordinem univerſum oportere? an privatum unius errorem toti ſocietati attribui decet? Pro uno vel altero, qui ita fortè locuti ſunt, denos contrariam in partem ſcripſiſſe, quis neſcit?

Pag. 32. Denique ut oſtendamus, non communem omnium eſſe hanc labem, ſed privatam potius *pauculorum errorem*: cum difficile ſit præſtare, quin ampla in hujuſmodi ſocietate exoriantur interdum nonnulli, qui à communi lege & regula deflectant, cum inter Apoſtolos duodecim, tanti magiſtri ſapientia inſtructos atque informatos, repertus ſit, qui non modò à præſcripta ipſis lege deſciverit, ſed in illum conjurarit, atq; ad mortem ipſam turpiſſima nundinatione prodiderit, ut inquam oſtendamus, non omnium eſſe hunc ſenſum. &c.

Viri docti & graves ex Ordine Jeſuitarum, librum Marianæ approbarunt.

Omnes Jeſuitæ Hiſpani οἱ σπανίζοντες penuria veritatis & ſinceritatis laborantes, ſunt viri docti, & graves, ex Ordine Jeſuitarum.

Ergò omnes Jeſuitæ Hiſpani οἱ σπανίζοντες, penuria veritatis & ſinceritatis laborantes, librum Marianæ approbarunt.

Quemadmodum ergò Dominus Jeſus unum habuit Judam, ita Domini Jeſuitæ, unum habent Judam Marianam, Hiſpanum: & quia Gulielmus Roſſæus ὁμόφρων eſt, unius ejuſdemq; ſententiæ cum Mariana, crediderim ego, Reverendos Patres non unum tantum Judam, ſed duos pluresve habere. Sorex ſe ſuo prodit indicio.

Vaticinia de clade & Internecione Jeſuitarum.

MArtinus del Rio in Opere Mariano, de præſentia Dei, lectione 13. fol. 204. S. Maria Chriſtum ſemper intuens, eundem ſemper exhibebat intuenti, non minutatim, neq; paniculatim, ſed integrum totumq;: nos nec attollimus cogitationes ad Chriſtum, niſi rariſſimè, nec ille in nobis conſpicitur, niſi imperfectiſſimè, imò quidvis aliud potius, & ſi quid ſimilitudinis ejus præportamus, adeò id minutulum eſt, tam exigua eſt particella, & adumbratiuncula quædam, ut aliquid Chriſti dici non

merea-

mereatur. Tam diſſimiles imagines iſtæ in hoc Speculo comparent, *quia non imprimimus Ieſum & Mariam*, ut ſignaculũ ſuper cor noſtrum, ut ſignaculum ſuper brachium noſtrum: nõ imprimimus cordi, quia vix obiter illos cogitamus, non imprimimus brachio, *quia noſtra opera non dirigimus in Deum*, quia non operamur in Dei honorem, ſed bona quæ facimus, *ſi qua facimus*, ut ab hominibus videamur, æſtimemur, prædicemur. Maria ſibi Deum quaſi ſignaculum impreſſerat per amorem ei fortiter inhærendo. Nos abſtrahimus nos ipſos, & recedimus à Deo, quia vix amamus: utinam etiam amare non contemnamus, vel, quod peſſimum *amare nos non ſimulemus*!

Idem de pulchritudine Chriſti lectione p. 59. ſæpè quidem refurgimus, ſed iterum ſæpè corruimus, vehementer timendum, ne tandem ita *corruamus*, ut viribus, aut tempore *dejecti, aſſurgere amplius nequeamus*.

Pythagorica Marci Antonij de Dominis *Metempſychoſis*, autore *Paulo Bondot* Sorbonico S. Theologiæ Doctore Canonico & Archidiacono in Eccleſia Metropolitana Cameracenſi p. 14. Præcluſæ ſunt omnibus Societatis Patribus fores ad dignitates appetendas, & graves pœnæ per eorum leges impoſitæ injunctæque ijs qui quoquo modo vel quæſito colore per ſe, vel per interpoſitas perſonas, ad honores clam vel palam anhelant; & meritò quidem. Nam cum in ea religione tot tamque celebres viri reperiuntur, qui non tantum omniſcientiarum genere referti, ſed rerum etiam gerendarum peritiſſimi ſunt, quando hæc illis janua pateret, daretur q; ambitioni locus, tota hæc Societas ſuis, quas tam altas jam egit, quaſi radicibus evulſa, *breviſſime dubio corrueret*. Wann die Jeſuiter zu hohen Aemptern vnd Ehren kommen/ſo ſollen ſie fallen. *Antverpiæ* 1617. Pag. 15.

Gerſon, Pariſienſis Cancellarius tom. 1. de ſuſceptione humanitatis Chriſti y. 5. Rurſusque ſtatus iſte tertius & citò manifeſtandus erit deſtructivus ſtatus Phariſæorum modernorum, quos notat, Prælatos cum Clero & religioſos omnes, maximè fratres Minores, qui non vivunt vita Chriſti crucifixi, neque ut ſuus nuncius Franciſcus & Sancta Clara vexilliferi Jeſu Chriſti.

P. Franciſcus Spinula Mediolanenſis in Epigram. Venetijs 1563. In ſenſum contrarium recurrens. Pag. 85.

Progenies bona ſunt Monachi, non noxia curant,
Turpia devitant, non male conveniunt.

De Laudibus Jesuitarum.

Arist. in Rhet. Lucian. Demosth. Macrob. Isocr.

CElebrantur ab Ethnicis Athenienses Judices Areopagitæ, *Auditores*, quod tam accusatorem, quàm reum sine proœmijs dicere juberent, & jurejurando adigerent, se non calumniaturum: ipsi verò causam summo silentio, dum ageretur, audirent, & summa æquitate, cum acta esset, deciderent. Factum bene! Judicia enim sine affectibus, odio vel amore exequenda, & testimonia non numero sed pondere æstimanda. Hinc & *Scævola*, vir Excellentissimus, testimonio Valerii Maximi voluit ita sibi credi oportere, si & alij idem asseverassent, quoniam unius testimonio aliquem credere, pessimi esset exempli. Scriptura privata, inquit Codex l. 4. tit. 19. p. 159. sine alijs adminiculis non sufficit ad probationem plenam inducendam.

Lib. 4. c. 12 pag 148.

Sepositis igitur omnibus affectibus, de laudibus Patrum Societatis Jesu acturus sum, & more B. Augustini res cum re, causa cum causa certabit: benignè audite, benignius judicate, benignissimè Societatem illam amate, accipite, defendite.

Et primum quidem Ordinem hunc boni nominis esse & ominis appellatio commendat. Si enim à Deo Patre Ordines dici possunt paterni, si à Spiritu S spirituales, si à B. Maria, *Mariani* vocantur, cur non à sanctissimo Jesu, etiam Jesuitæ; Jesuati, Jesuini dici queant? si ab Augustino, Basilio, Benedicto Ordines vocantur Augustiniani, Basiliani, Benedictini, Franciscani, Dominicani, *Ignatiani*, cur à Christo non vocentur Christiani. Rectè igitur Jesuitæ à Jesu nomen & appellationem sortiuntur.

Plato enim in Cratylo p. 438. asserit majorem quandam extitisse potentiam, quàm humanam, quæ prima illa nomina rebus indiderit. Judicet vel ratio nondum renata, an non secundum naturam rectè dicatur à justitia justus, à terra terrenus, à libertate liber, à continentia continens, ab homine humanus, cur non à *Jesu* etiam *Jesuita*?

Jesu *nomen habes dulcissime, dulcius omni:*
Melle, mero, manna, nectare & ambrosia:
Excelsum Jesue *est quovis mage nomine nomen,*
Cor, mentem, aures, entia quæque creans.

Scitum est illud acroama, definitio aut est demonstratio, aut demonstrationis principium. Proinde non abs re fuerit, si & ab initio statim

tim Societatem Jesu definiamus aut qualicunque modo describamus. Est autem Patrum Jesuitarum Societas ordo Monasticus 1. mendicans, 2. divinitus per Ignatium de Loiola Equitem Hispanum institutus, 3. à Paulo III. Pontifice Maximo anno 1540. approbatus, ex omni pene hominum genere collectus, 4. à Salvatore nostro Jesu nomen habens, 5. ad Ecclesiæ Catholicæ labentis reparationem, 6. ad hæreticorum profligationem, 7. ad artium liberalium instaurationem, 8. ad Monarchiæ Hispanicæ corroborationem.

Descriptio hæc plenius & uberius explicanda, & veritas ubique sequenda.

Ordinem esse Monasticum, nemo ibit inficias. Soli cum solis habitant, neque ullis conjugijs constringuntur.

Vides hic, in vita Casparis Barcæi, Belgæ, Societatis Jesu P. Nicolaus Trigaultius, t orbem spernimus, & mori cupimus, ut cum Christo quiescamus, totum detestamur, præter unum ejus obsequium, in quo gloriamur. In paupertate sumus admodum divites, quid enim illi deerit, qui habet in se omnia? Nihil habemus & omnia possidemus, Deum scilicet ipsum, ejus conditorem universi. In Obedientiæ captivitate liberiores sumus ijs omnib', qui in mundo vivunt: quoniam vivimus ex arbitrio nostro, secundum rationem directo, quod semper cum Dei convenit voluntate; atq; ita nostro semper vivimus arbitratu. In Castitate ab omnib. amamur: in castis enim relucet ipse Deus, velut in speculo. Planè mihi videor de pudicitia cum Bellerophonte posse contendere. Coloniæ 1611. pag. 413.

Ordines autem mendicantes *divinitùs* esse institutos probat Gabriel Bareleta in festo S. Dominici p 149. ex Zachariæ capite sexto, ubi Propheta dicit, ecce quatuor quadrigæ egredientes de medio duorum montium. In quadriga prima *equi rufi*, i. e. Minores. In quadriga secunda *equi nigri*, id est Eremitani, jam *Jesuitæ*, in quadriga tertia, *equi albi*, id est Carmelitæ: in quadriga quarta, equi varij & fortes & quærebant ire & discurrere per omnem terram, quod intelligitur de Prædicatoribus prout Alexander IV. Papa declaravit, dicens, hi sunt viri probati in lege domini, fratres Ordinis Divi Dominici, efficaces quidem in opere, atq; potentes in sermone.

Idem Bareleta eodem loco: anno Domini apparuit Christus *in aere totus furibundus*, cum tribus lanceis contra tria peccata, *superbiæ, luxuriæ,*

Acts 20:1 When the uproar was over, Paul sent for the disciples and, after encouraging them, said goodbye and left for Macedonia. 2 He went through that area, speaking many words of encouragement to the people, and then arrived in Greece, 3 where he stayed three months. When he was about to sail for Syria, he discovered a plot against him by the Jews, so he decided to go back through Macedonia. 4 He was accompanied by Sopater son of Pyrrhus from Berea, Aristarchus and Secundus from Thessalonica, Gaius from Derbe, Timothy, and Tychicus and Trophimus from the province of Asia. 5 These men went on ahead and waited for us at Troas. 6 But we sailed from Philippi after the Feast of Unleavened Bread, and five days later we joined the others at Troas, where we stayed seven days.

7 On the first day of the week we came together to break bread. Paul spoke to the people and, because he intended to leave the next day, kept on talking until midnight. 8 There were many lamps in the upstairs room where we were meeting. 9 Seated in the window was a young man named Eutychus, who was sinking deeper into a sound sleep as Paul talked on and on. When he was overcome by sleep, he fell to the ground three floors below and was picked up dead. 10 Paul went down, threw himself on the young man and put his arms around him. "Don't be alarmed," he said. "He's alive!" 11 Then he went upstairs again and broke bread and ate. After talking until daylight, he left. 12 The people took the young man home alive and were greatly comforted.

13 We went ahead to the ship and sailed for Assos, where we were going to take Paul aboard. He had made these arrangements because he was going there on foot. 14 When he met us in Assos, we took him aboard and went on to Mitylene. 15 The next day we sailed from there and arrived off Kios. The following day we crossed over to Samos, and on the day after that we arrived at Miletus. 16 Paul had decided to sail past Ephesus to avoid spending time in the province of Asia, for he was hurrying to be in Jerusalem, if possible, on the day of Pentecost.

17 From Miletus he sent to Ephesus for the elders of the church. 18 When they arrived, he said to them: "You know how I lived the whole time I was with you, from the first day I came to the province of Asia. 19 I served the Lord with great humility and with tears, although I was severely tested by the plots of my Jewish opponents. 20 You know that I have not hesitated to preach anything that would be helpful to you but have taught you publicly and from house to house. 21 I have declared to both Jews and Greeks that they must turn to God in repentance and have faith in our Lord Jesus.

22 "And now, compelled by the Spirit, I am going to Jerusalem, not knowing what will happen to me there. 23 I only know that in every city the Holy Spirit warns me that prison and hardships are facing me. 24 However, I consider my life worth nothing to me, if only I may finish the race and complete the task the Lord Jesus has given me—the task of testifying to the gospel of God's grace.

25 "Now I know that none of you among whom I have gone about preaching the kingdom will ever see me again. 26 Therefore I declare to you today that I am innocent of the blood of all men. 27 For I have not hesitated to proclaim to you the whole purpose of God. 28 Keep watch over yourselves and all the flock of which the Holy Spirit has made you overseers. Be shepherds of the church of God, which he bought with his own blood. 29 I know that after I leave, savage wolves will come in among you and will not spare the flock. 30 Even from your own group men will arise and distort the truth in order to draw away disciples after them. 31 So be on your guard! Remember that for three years I never stopped warning each of you night and day with tears.

32 "Now I commend you to God and to the word of his grace, which can build you up and give you an inheritance among all those who are sanctified. 33 I have not coveted anyone's silver or gold or clothing. 34 You yourselves know that these hands of mine have supplied my own needs and those of my companions. 35 In all this I have shown you that by this kind of hard work we must help the weak, remembering the words the Lord Jesus himself said: 'It is more blessed to give than to receive.'"

36 When he had said this, he knelt down with all of them and prayed. 37 They all wept as they embraced him and kissed him. 38 What grieved them most was his statement that they would never see his face again. Then they accompanied him to the ship.

21 After we had torn ourselves away from them and had set sail, we came directly to Cos. The next day we went to Rhodes and from there to Patara. 2 We found a ship crossing over to Phoenicia, went aboard and sailed on. 3 After sighting Cyprus and passing to the south of it, we sailed on to Syria. We landed at Tyre, where the ship was to unload its cargo. 4 We looked up the disciples there and stayed with them seven days. Through the Spirit they urged Paul not to go on to Jerusalem. 5 But when our time was up, we left and continued on our journey. All of them, with their wives and children, accompanied us outside the city, where we knelt on the beach and prayed. 6 After saying goodbye to each other, we went aboard the ship, and they returned home.

7 We continued our voyage from Tyre and arrived at Ptolemais, where we greeted the brothers and stayed with them for one day. 8 Leaving the next day, we reached Caesarea and stayed at the house of Philip the evangelist, one of the Seven. 9 He had four unmarried daughters who had the gift of prophecy.

10 After we had been there a few days, a prophet named Agabus arrived from Judea. 11 Coming over to us, he took Paul's belt, tied his own hands and feet with it and said, "The Holy Spirit says, 'In this way the Jews of Jerusalem will bind the owner of this belt and will hand him over to the Gentiles.'"

12 When we heard this, we and the people there pleaded with Paul not to go up to Jerusalem. 13 Then Paul answered, "Why are you weeping and breaking my heart? I am ready not only to be bound but also to die in Jerusalem for the name of the Lord Jesus."

14 When he would not be dissuaded, we gave up and said, "The Lord's will be done."

15 After this we got ready and went up to Jerusalem. 16 Some of the disciples from Caesarea accompanied us and took us to the home of Mnason, where we were to stay. He was a native of Cyprus and one of the early disciples.

17 When we arrived in Jerusalem, the brothers received us warmly. 18 The next day Paul and the rest of us went to see James, and all the elders were present. 19 After greeting them, Paul reported in detail what God had done among the Gentiles through his ministry.

20 When they heard this, they praised God. Then they said to Paul: "You see, brother, how many thousands of Jews have believed, and all of them are zealous for the law. 21 They have been informed that you teach all the Jews who live among the Gentiles to turn away from Moses, telling them not to circumcise their children or live according to our customs. 22 What shall be done? They will certainly hear that you have come, 23 so do what we tell you. There are four men with us who have taken a vow. 24 Take these men, join in their purification rites and pay their expenses, so that they can have their heads shaved. Then everyone will know there is no truth in the reports about you, but that you yourself are living in obedience to the law. 25 As for the Gentile believers, we have written to them our decision that they should abstain from food sacrificed to idols, from blood, from the meat of strangled animals and from sexual immorality."

26 Then Paul took the men and purified himself along with them. The next day he went with them to the temple to give notice of the date when the days of purification would be completed and the offering would be made for each of them.

27 When the seven days were almost over, some Jews from the province of Asia saw Paul at the temple. They stirred up the whole crowd and seized him, 28 shouting, "Men of Israel, help us! This is the man who teaches everyone everywhere against our people and our law and this place. And what's more, he has brought Greeks into the temple and defiled this holy place."

29 They had previously seen Trophimus the Ephesian in the city with Paul and supposed that Paul had brought him into the temple.

30 The whole city was stirred up, and the people came running from all directions. Seizing Paul, they dragged him out of the temple, and immediately the doors were shut. 31 While they were trying to kill him, news reached the commander of the Roman troops that the whole city of Jerusalem was in confusion. 32 He immediately took some officers and soldiers and charged down to the crowd. When the rioters saw the commander and his soldiers, they stopped beating Paul.

33 The commander arrested him and had him bound with two chains. Then he asked who he was and what he had done. 34 Some in the crowd shouted one thing, some another. Since he could not get at the truth because of the uproar, he ordered that Paul be taken into the barracks. 35 When he reached the steps, he had to be carried by the soldiers because of the violence of the mob. 36 The crowd that followed kept shouting, "Away with him!"

37 As the soldiers were about to take Paul into the barracks, he said to the commander, "May I say something to you?"

"Do you speak Greek?" he replied. 38 "Aren't you the Egyptian who started a revolt and led four thousand terrorists out into the desert some time ago?"

39 Paul answered, "I am a Jew, from Tarsus in Cilicia, a citizen of no ordinary city. Please let me speak to the people."

40 Standing on the steps, Paul motioned to the crowd. When they were all quiet, he addressed them in Aramaic:

22 "Brothers and fathers, listen now to my defense."

2 When they heard him speaking to them in Aramaic, they became very quiet.

Then he said: 3 "I am a Jew, born in Tarsus of Cilicia, but brought up in this city. Under Gamaliel I was thoroughly trained in accordance with our ancestral law and was just as zealous for God as any of you are today. 4 I persecuted the followers of this Way to their death, arresting both men and women and throwing them into prison, 5 as the high priest and all the Council can testify. I even obtained letters from them to the brothers in Damascus, and went there to bring those who were in chains to Jerusalem to be punished.

6 "About noon as I came near Damascus, suddenly a bright light from heaven flashed around me. 7 I fell to the ground and heard a voice say to me, 'Saul, Saul, why do you persecute me?'

8 "'Who are you, Lord?' I asked.

"'I am Jesus of Nazareth, whom you are persecuting,' he replied. 9 My companions saw the light, but they did not understand the voice of him who was speaking to me.

10 "'What shall I do, Lord?' I asked.

"'Get up,' the Lord said, 'and go into Damascus. There you will be told all that you have been assigned to do.' 11 My companions led me by the hand into Damascus, because the brilliance of the light had blinded me.

12 "A man named Ananias came to see me. He was a devout observer of the law and highly respected by all the Jews living there. 13 He stood beside me and said, 'Brother Saul, receive your sight!' And at that very moment I was able to see him.

14 "Then he said: 'The God of our fathers has chosen you to know his will and to see the Righteous One and hear words from his mouth. 15 You will be his witness to all people of what you have seen and heard. 16 And now what are you waiting for? Get up, be baptized and wash your sins away, calling on his name.'

17 "When I returned to Jerusalem and was praying at the temple, I fell into a trance 18 and saw the Lord speaking. 'Quick!' he said to me. 'Leave Jerusalem immediately, because they will not accept your testimony about me.'

19 "'Lord,' I replied, 'they know that in one synagogue after another I imprisoned and beat those who believe in you. 20 And when the blood of your martyr Stephen was shed, I was standing there giving my approval and guarding the clothes of those who were killing him.'

21 "Then the Lord said to me, 'Go; I will send you far away to the Gentiles.'"

22 The crowd listened to Paul until he said this. Then they raised their voices and said, "Away with such a fellow from the earth! He's not fit to live!"

23 As they were shouting and throwing off their cloaks and flinging dust into the air, 24 the commander ordered that Paul be taken into the barracks. He directed that he be flogged and questioned in order to find out why the crowd was shouting against him like this. 25 As they stretched him out to flog him, Paul said to the centurion standing there, "Is it legal for you to flog a Roman citizen who hasn't been found guilty?"

26 When the centurion heard this, he went to the commander and reported it. "What are you about to do?" he said. "This man is a Roman citizen."

27 The commander went to Paul and asked, "Tell me, are you a Roman citizen?"

"Yes, I am," he answered.

28 Then the commander said, "I had to pay a big price for my citizenship."

"But I was born a citizen," Paul replied.

29 Those who were about to question him withdrew immediately. The commander himself was alarmed when he realized that he had put Paul in chains.

30 The next day, since he wanted to find out exactly why Paul was being accused by the Jews, he released him and ordered the chief priests and all the Council to meet. Then he brought Paul down and had him stand before them.

23 Paul looked intently at the Council and said, "Brothers, I have lived my life before God in all good conscience to this day." 2 At this the high priest Ananias commanded those standing near Paul to strike him on the mouth.

3 Paul said to him, "God will strike you, you whitewashed wall! You sit there to judge me according to the law, and yet you break the law yourself by commanding that I be struck!"

4 Those standing near Paul said, "You dare to insult God's high priest?"

5 Paul replied, "Brothers, I did not realize that he was the high priest; for it is written: 'Do not speak evil about the ruler of your people.'"

6 Then Paul, knowing that some were Sadducees and the others Pharisees, called out in the Council, "Brothers, I am a Pharisee, descended from Pharisees. I stand on trial because of my hope in the resurrection of the dead."

7 When he said this, a dispute broke out between the Pharisees and the Sadducees, and the assembly was divided. 8 (The Sadducees say that there is no resurrection, and that there are neither angels nor spirits, but the Pharisees believe all three.)

9 There was a great uproar, and some of the teachers of the law who were Pharisees stood up and argued vigorously. "We find nothing wrong with this man," they said. "What if a spirit or an angel has spoken to him?"

10 The dispute became so violent that the commander was afraid Paul would be torn to pieces by them. He ordered the troops to go down and take him away from them by force and bring him into the barracks.

11 The following night the Lord stood near Paul and said, "Take courage! As you have testified about me in Jerusalem, so you must also testify in Rome."

12 The next morning the Jews formed a conspiracy and bound themselves with an oath not to eat or drink anything until they had killed Paul. 13 More than forty men were involved in this plot. 14 They went to the chief priests and elders and said, "We have taken a solemn oath not to eat anything until we have killed Paul. 15 Now you and the Council petition the commander to bring him down to you on the pretext of wanting more accurate information about his case. We are ready to kill him before he gets here."

16 But when Paul's nephew heard of their plan, he went into the barracks and told Paul.

17 Then Paul called one of the centurions and said, "Take this young man to the commander; he has something to tell him."

18 So he took him to the commander and said, "Paul the prisoner sent for me and asked me to bring this young man to you because he has something to tell you."

19 The commander took the young man by the hand, drew him aside and asked privately, "What is it you want to tell me?"

20 He answered, "The Jews have agreed to request that you bring Paul down to the Council tomorrow on the pretext of wanting more accurate information about him. 21 Don't give in to them, because more than forty of them are waiting in ambush for him. They have taken an oath not to eat or drink anything until they kill him. They are ready now, waiting for your consent to their request."

22 The commander dismissed the young man and warned him, "Don't tell anyone that you have reported this to me."

23 Then he called two of his centurions and said, "Get ready a detachment of two hundred soldiers, seventy horsemen and two hundred spearmen to go to Caesarea at nine tonight. 24 Provide mounts for Paul to ride and take him safely to Governor Felix."

25 He wrote a letter as follows:

26 Claudius Lysias,

To His Excellency, Governor Felix:

Greetings.

27 This man was seized by the Jews and they were about to kill him, but I came with the troops and rescued him, for I had learned that he is a Roman citizen. 28 I wanted to find out why they were accusing him, so I had him brought before their Council. 29 I found that the accusation had to do with questions about their law, but there was no charge against him that deserved death or imprisonment. 30 When I was informed of a plot to be carried out against the man, I decided to send him to you at once. I have also told his accusers to present to you what they have against him.

31 So the soldiers, carrying out their orders, took Paul with them and brought him by night as far as Antipatris. 32 The next day they let the horsemen go on with him, while they returned to the barracks. 33 When the horsemen arrived in Caesarea, they delivered the letter to the governor and handed Paul over to him. 34 The governor read it and asked Paul what province he was from. When he learned that he was from Cilicia, 35 he said, "I will hear your case when your accusers get here." Then he ordered that Paul be kept under guard in Herod's palace.

24 Five days later Ananias the high priest went down with some of the elders and a lawyer named Tertullus, and they brought their charges against Paul before the governor. 2 When Paul was called in, Tertullus began to present his case before Felix:

"We have enjoyed a long period of peace under you, and reforms have been made for the benefit of this nation, 3 and we acknowledge this in every way and in all places, most excellent Felix. 4 But in order not to weary you further, I request that you will be kind enough to hear us briefly.

5 "We have found this man to be a real troublemaker, stirring up riots among the Jews all over the world and is a ringleader of the Nazarene sect. 6 He even tried to desecrate the temple; so we seized him. 8 By examining him you yourself can learn the truth about all these charges we are bringing against him."

9 The Jews joined in the attack, asserting that these things were true.

10 When the governor motioned for him to speak, Paul replied:

"I know that you have been a judge over this nation for many years, so I gladly make my defense before you. 11 You can easily verify that no more than twelve days ago I went up to Jerusalem to worship, 12 and my accusers did not find me arguing with anyone at the temple or stirring up a crowd by speaking in the synagogues or anywhere else in the city. 13 And they cannot prove to you what they now bring up against me. 14 However, I admit that I worship the God of our fathers as a follower of the Way, which they call a sect. I believe everything that is in accordance with the Law and that is written in the Prophets, 15 and I have the same hope in God as these men, that there will be a resurrection of both the righteous and the wicked. 16 So I strive always to keep my conscience clear before God and man.

17 "After several years I came to bring my people gifts for the poor and to present offerings. 18 I was ceremonially clean when they found me in the temple courts doing this. There was no crowd with me, nor was I involved in any disturbance. 19 But there are some Jews from the province of Asia who ought to be here before you and bring charges if they have anything against me. 20 Or these fellows here should state what crime they found when I stood before the Council—21 unless it is about my one statement I made while standing among them: 'It is concerning the resurrection of the dead that I am on trial before you today.'"

22 Then Felix, who was well acquainted with the Way, adjourned the proceedings. "When Lysias the commander comes," he said, "I will decide your case."

23 He ordered the centurion to keep Paul under guard but to give him some freedom and not to prevent any of his friends from bringing him things he needed.

24 Some days later Felix came with his wife Drusilla, who was Jewish. He sent for Paul and listened to him as he spoke about faith in Christ Jesus. 25 As Paul discussed righteousness, self-control and the judgment to come, Felix was afraid and said, "That's enough for now! You may leave. When I have a more convenient time, I will send for you."

26 At the same time he was hoping that Paul would offer him a bribe, so he sent for him frequently and talked with him.

27 When two years had passed, Felix was succeeded by Porcius Festus; but because Felix wanted to grant a favor to the Jews, he left Paul in prison.

25 Three days after arriving in the province, Festus went up from Caesarea to Jerusalem, 2 where the chief priests and Jewish leaders appeared before him and presented the charges against Paul. They urgently requested 3 as a favor to them that Paul be transferred to Jerusalem, for they were preparing an ambush to kill him along the way.

4 Festus answered, "Paul is being held at Caesarea, and I myself am going there soon. 5 Let some of your leaders come with me and press charges against the man there, if he has done anything wrong."

6 After spending eight or ten days with them, he went down to Caesarea, and the next day he convened the court and ordered that Paul be brought before him. 7 When Paul appeared, the Jews who had come down from Jerusalem stood around him, bringing many serious charges against him, which they could not prove.

8 Then Paul made his defense: "I have committed no offense against the Jewish law or against the temple or against Caesar."

9 Festus, wishing to do the Jews a favor, asked Paul, "Are you willing to go up to Jerusalem and stand trial on these charges before me there?"

10 Paul answered, "I am now standing before Caesar's court, where I ought to be tried. You know very well that I have not done any wrong to the Jews, as you yourself clearly understand. 11 If, however, I am guilty of some crime worthy of death, I do not refuse to die. But if the charges brought against me by these men are not true, no one has the right to hand me over to them. I appeal to Caesar!"

12 After Festus had conferred briefly with his council, he declared: "You have appealed to Caesar. To Caesar you will go!"

13 A few days later King Agrippa arrived at Caesarea and visited Festus to welcome him to his new position. 14 Since they were spending many days there, Festus discussed Paul's case with the king. He said: "There is a man here whom Felix left in prison. 15 When I went to Jerusalem, the chief priests and elders of the Jews brought charges against him and asked that he be condemned.

16 "I told them that it is not the custom of Romans to hand over anyone before the accused has met the accusers face to face and has had an opportunity to defend himself against the charges. 17 So when they came here with me, I did not delay the case, but convened the court the next day and ordered the man to be brought in. 18 When his accusers got up to speak, they did not charge him with any of the crimes I had expected. 19 Instead, they had some points of dispute with him about their own religion and about a dead man named Jesus who Paul claimed was alive. 20 I was at a loss how to investigate such questions, so I asked him if he would be willing to go to Jerusalem and stand trial there on these charges. 21 When Paul appealed to be held over for the decision of the Emperor, I ordered that he be kept in custody until I could send him to Caesar."

22 Then Agrippa said to Festus, "I would like to hear this man myself."

He replied, "Tomorrow you will hear him."

23 So the next day Agrippa and Bernice came with great pomp and entered the audience room with the military officers and the prominent men of the city. At the command of Festus, Paul was brought in. 24 Festus said: "King Agrippa and all who are present with us, you see this man about whom the whole Jewish community petitioned me both in Jerusalem and here, shouting that he should not live any longer. 25 I found that he had committed no capital offense, but because he himself appealed to the Emperor, I decided to send him to Rome. 26 But I have nothing definite to write to my lord about him. Therefore I have brought him before you, and especially before you, King Agrippa, so that as a result of this investigation I may have something to write. 27 For it seems unreasonable to me to send on a prisoner without specifying the charges against him."

26 Then Agrippa said to Paul, "You have permission to speak for yourself."

So Paul stretched out his hand and began his defense:

2 "I consider myself fortunate to stand before you, King Agrippa, as I make my defense against all the charges the Jews have brought against me, 3 and especially because you are well acquainted with all the customs and controversies of the Jews. Therefore I beg you to listen to me patiently.

4 "The Jewish people all know how I lived from my youth, spent among my own nation and in Jerusalem. 5 They have known me for a long time and can testify, if they are willing, that according to the strictest sect of our religion, I lived as a Pharisee. 6 And now it is because of my hope in what God has promised our fathers that I stand on trial today. 7 This is the promise our twelve tribes are hoping to see fulfilled as they earnestly serve God day and night. Because of this hope, O King, I am accused by Jews! 8 Why should any of you consider it incredible that God raises the dead?

9 "I too was convinced that I ought to do all that was possible to oppose the name of Jesus of Nazareth. 10 And that is what I did in Jerusalem. On the authority of the chief priests I put many of the saints in prison, and when they were put to death, I cast my vote against them. 11 Many times I had them punished in all the synagogues and tried to force them to blaspheme. In my obsession against them I even persecuted them in foreign cities.

12 "On one of these journeys I was going to Damascus with the authority and commission of the chief priests. 13 About noon, O King, as I was on the road, I saw a light from heaven, brighter than the sun, blazing around me and my companions. 14 We all fell to the ground, and I heard a voice saying to me in Aramaic, 'Saul, Saul, why do you persecute me? It is hard for you to kick against the goads.'

15 "Then I asked, 'Who are you, Lord?'

"'I am Jesus, whom you are persecuting,' the Lord replied. 16 'Now get up and stand on your feet. I have appeared to you to appoint you as a servant and as a witness of what you have seen of me and what I will show you. 17 I will rescue you from your own people and from the Gentiles. I am sending you to them 18 to open their eyes and turn them from darkness to light, and from the power of Satan to God, so that they may receive forgiveness of sins and a place among those who are sanctified by faith in me.'

19 "So then, King Agrippa, I was not disobedient to the vision from heaven. 20 First to those in Damascus, then to those in Jerusalem and throughout the region of Judea, and to the Gentiles also, I preached that they should repent and turn to God and prove their repentance by their deeds. 21 That is why some Jews seized me in the temple courts and tried to kill me. 22 But I have had God's help to this very day, so I stand here and testify to small and great alike. I am saying nothing beyond what the prophets and Moses said would happen: 23 that the Christ would suffer and, as the first to rise from the dead, would bring the light of hope to his own people and to the Gentiles."

24 At this point Festus interrupted Paul's defense. "You are out of your mind, Paul!" he said in a loud voice. "Your great learning is driving you insane."

25 "I am not insane, most excellent Festus," Paul replied. "What I say is true and reasonable. 26 The king is familiar with these things, and I can speak freely to him. I am convinced that none of this has escaped his notice, since it was not done in a corner. 27 King Agrippa, do you believe the prophets? I know you believe."

28 Then Agrippa said to Paul, "Do you think you can persuade me to become a Christian so quickly?"

29 Paul replied, "Whether quickly or not, I pray to God that not only you but all who are listening to me today may become what I am, except for these chains."

30 The king got up, and so did the governor and Bernice and those sitting with them. 31 They left the room and began to say to one another, "This man is not doing anything that deserves death or imprisonment."

32 Agrippa said to Festus, "This man could have been set free if he had not appealed to Caesar."

27 When it was decided that we would sail for Italy, Paul and some other prisoners were handed over to a centurion named Julius, who belonged to the Imperial Regiment. 2 We boarded a ship from Adramyttium about to sail to ports along the coast of the province of Asia, and we put out to sea. Aristarchus, a Macedonian from Thessalonica, was with us.

3 The next day we landed at Sidon; and Julius, treating Paul with kindness, allowed him to go to his friends to receive their care. 4 From there we sailed under the lee of Cyprus because the winds were against us. 5 When we had sailed across the open sea off the coast of Cilicia and Pamphylia, we landed at Myra in Lycia. 6 There the centurion found an Alexandrian ship sailing for Italy and put us on board.

7 We made slow headway for many days and had difficulty arriving off Cnidus. Then, because the wind was blowing us off course, we sailed to the lee of Crete, opposite Salmone. 8 We moved along the coast with difficulty and came to a place called Fair Havens, near the town of Lasea.

9 Much time had been lost, and sailing had already become dangerous because the Fast had already gone by. So Paul warned them, 10 "Men, I can see that our voyage is going to be disastrous and bring great loss to the ship and its cargo, and to our own lives also."

11 But the centurion was more persuaded by the pilot and the owner of the ship than by what Paul said. 12 Since the harbor was unsuitable to winter in, the majority decided that we should sail on, hoping to reach Phoenix and winter there. This was a harbor in Crete facing both southwest and northwest.

13 When a gentle south wind began to blow, they thought they had obtained what they wanted; so they weighed anchor and sailed along the shore of Crete. 14 Before long, a wind of hurricane force, called the Northeaster, swept down from the island. 15 The ship was caught by the storm and could not head into the wind; so we gave way to it and were driven along.

16 As we passed to the lee of a small island called Cauda, we were able to get the lifeboat under control. 17 When the sailors had hoisted it aboard, they passed ropes around the ship to reinforce it. Fearing that they would run aground on the sandbars of Syrtis, they lowered the sea anchor and let the ship be driven along. 18 We took such a violent battering from the storm that the next day they began throwing the cargo overboard. 19 On the third day, they threw the ship's tackle overboard with their own hands.

20 When neither sun nor stars appeared for many days and the storm continued to rage, we finally gave up all hope of being saved.

21 After they had gone a long time without food, Paul stood up before them and said: "Men, you should have listened to me and not sailed from Crete; then you would have spared yourselves this disaster and loss. 22 But now I urge you to keep up your courage, because not one of you will lose his life. Only the ship will be destroyed. 23 Last night an angel of the God to whom I belong and whom I serve stood beside me 24 and said, 'Do not be afraid, Paul. You must stand trial before Caesar; and God has graciously given you the lives of all who sail with you.' 25 So keep up your courage, men, for I have faith in God that it will happen just as he told me. 26 Nevertheless, we must run aground on some island."

27 On the fourteenth night we were still being driven across the Adriatic Sea when about midnight the sailors sensed that they were approaching land. 28 They took soundings and found that the water was a hundred and twenty feet deep. A little farther on they took soundings again and found it was ninety feet deep. 29 Fearing that we would be dashed against the rocks, they dropped four anchors from the stern and prayed for daylight.

30 In an attempt to escape from the ship, the sailors let down the lifeboat, pretending they were going to lay out anchors from the bow. 31 Then Paul said to the centurion and the soldiers, "Unless these men stay with the ship, you cannot be saved." 32 So the soldiers cut away the ropes that held the lifeboat and let it drift away.

33 Just before dawn Paul urged them all to eat. "For the last fourteen days," he said, "you have been in constant suspense and have gone without food—you haven't eaten anything. 34 Now I urge you to take some food. You need it to survive. Not one of you will lose a single hair from his head." 35 After he said this, he took bread and gave thanks to God in front of them all. Then he broke it and began to eat. 36 They all felt encouraged and ate some food themselves. 37 Altogether there were 276 of us on board. 38 When they had eaten as much as they wanted, they lightened the ship by throwing the cargo into the sea.

39 When daylight came, they did not recognize the land, but they saw a bay with a beach where they decided to run the ship aground if they could. 40 Cutting away the anchors, they left them in the sea and at the same time untied the ropes that held the rudders. Then they hoisted the foresail to the wind and made for the beach. 41 But the ship struck a sandbar and ran aground. The bow stuck fast and would not move, but the stern was broken to pieces by the pounding of the waves.

42 The soldiers planned to kill the prisoners to prevent any of them from swimming away and escaping. 43 But the centurion wanted to spare Paul's life and kept them from carrying out their plan. He ordered those who could swim to jump overboard first and get to land. 44 The rest were to follow, some on planks and others on various pieces of the ship. In this way everyone reached land safely.

28 Once we were safe on shore, we found out that the island was called Malta. 2 The islanders showed us unusual kindness. They built a fire and welcomed us all because it was raining and cold. 3 Paul gathered a pile of brushwood and, as he put it on the fire, a viper, driven out by the heat, fastened itself on his hand. 4 When the islanders saw the snake hanging from his hand, they said to one another, "This man must be a murderer; though he escaped from the sea, the goddess Justice has not allowed him to live."

5 But Paul shook the snake off into the fire and suffered no ill effects. 6 The people expected him to swell up or suddenly fall dead; but after waiting a long time and seeing no harm come to him, they changed their minds and said he was a god.

7 There was an estate near the shore belonging to the chief official of the island, named Publius. He welcomed us to his home and entertained us hospitably for three days. 8 His father was sick in bed, suffering from fever and dysentery. Paul went in to see him and, after praying, placed his hands on him and healed him. 9 When this had happened, the rest of the sick on the island came and were cured. 10 They honored us in many ways and when we were ready to sail, they furnished us with the supplies we needed.

11 After three months we put out to sea in a ship that had wintered in the island—a ship of Alexandria with the figurehead of the twin gods Castor and Pollux. 12 We put in at Syracuse and stayed there three days. 13 From there we set sail and arrived at Rhegium. The next day the south wind came up, and on the following day we reached Puteoli. 14 There we found some brothers who invited us to spend a week with them. And so we came to Rome.

15 The brothers there had heard that we were coming, and they traveled as far as the Forum of Appius and Three Taverns to meet us. At the sight of these men Paul thanked God and was encouraged. 16 When we got to Rome, Paul was allowed to live by himself, with the soldier who was guarding him.

17 Three days later he called together the local Jewish leaders. When they had assembled, he said to them: "My brothers, although I have done nothing against our people or the customs of our ancestors, I was arrested in Jerusalem and handed over to the Romans. 18 They examined me and wanted to release me, because I was not guilty of any crime deserving death. 19 But when the Jews objected, I was compelled to appeal to Caesar. I did not intend, however, to bring charges against my own people. 20 For this reason I have asked to see you and talk with you. It is because of the hope of Israel that I am bound with this chain."

21 They replied, "We have not received any letters about you from Judea, and none of the brothers who have come here has reported or said anything bad about you. 22 But we want to hear what your views are, for we know that people everywhere are talking against this sect."

23 They arranged to meet him on a certain day, and came in even greater numbers to the place where he was staying. He witnessed to them from morning till evening, explaining about the kingdom of God and trying to convince them about Jesus from the Law of Moses and from the Prophets. 24 Some were convinced by what he had said, but others would not believe. 25 They disagreed among themselves and began to leave after Paul had spoken one parting word: "The Holy Spirit spoke the truth to your fathers when he said through Isaiah the prophet:

26 "'Go to this people and say,
"You will be ever hearing but never understanding;
you will be ever seeing but never perceiving."
27 For this people's heart has become calloused;
they hear with their ears,
and they have closed their eyes.
Otherwise they might see with their eyes,
hear with their ears,
understand with their hearts
and turn, and I would heal them.'

28 "Therefore I want you to know that this salvation from God has been sent to the Gentiles, and they will listen!"

30 For two whole years Paul stayed there in his own rented house and welcomed all who came to see him. 31 He preached the kingdom of God and taught about the Lord Jesus Christ—with all boldness and without hindrance!

Rutilius Benzonius Romanus de anno Jubilæi l.1.pag.39. Ordo Societatis Iesu fuit ab Abbate Ioachimo l.5. Concordiæ fol.14. Spiritu prophetico mirabiliter ante quadringentos annos (floruit enim ille circa annũ Domini 1200.) prænunciatus, his verbis: Insurget una nova Religio sanctissima, quæ erit libera & spiritualis, in qua Romani Pontifices positi pace Ecclesiæ se continebunt, quam religionem & Ordinem Deus super omnes alias diliget, quia perfectio illius vincet omnes alias aliorum Ordinum.

Idem Ioachimus clarius l.20. Expositionis super Apocalypsi f.83. de eadem societate sic ait: Erit quidam Ordo designatus in Iesu, qui clarebit sexto tempore Ecclesiæ, id est, in fine mundi, qui erit præ cæteris spiritualis, præclarus & Deo amabilis, & fol.98. Deus diliget istum ultimum Ordinem, quemadmodum Patriarcha Iacob Benjaminum filium suum, eò quòd in senectute genuerit eum.

Idem exponens illa verba Iohannis, & vidi & ecce nubem candidam, & super nubem sedentem filium hominis. Sic scribit fol.175. Arbitramur tamen in eo, quòd visus est sedere super nubem candidam, signari quendam Ordinem justorum, cui datum sit perfectè imitari vitam filij hominis, & habere linguam eruditam ad evangelizandum & colligendum in aream Domini ultimam messem, qui dicuntur sedere super nubem, propter contemplationem, *& hic erit Ordo perfectorum virorum* servantium vitam Christi & Apostolorum.

Idem Abbas Ioachimus super Ieremiæ caput primum sic ait: revelandi sunt in Ecclesia Doctores, Prædicatoresq; fideles, qui terrenaac carnalia corda, omni plaga percutiant, ac erectis & tumidis magisterijs silentium studijs suis imponant. Et benè filius Melchiæ Hieremias describitur, quia Ordo illè futurus ad Obedientiam summi Pontificis dirigitur. Sic ille.

De Ignatio Loiola ita loquitur Bancæus p.405.b. Etiamsi videaris ô societas sancta, planta nova, es tamen fortissima.

Pag.46. Vulgare inter omnes erat, Patres Iesuitarum *ex alia quadam materia compositos esse.*

Pag. 400. Per totam Europam, Asiam & Africam circumferunt vexilla boni Iesu, tanto animo, ac si imperterriti, ac si essent immortales.

Ribadeneira pag.537. Ex quo conjicere licet, quæ propria sunt ac præcipua noſtræ Societatis firmamenta, ea Ignatium *divinitùs* accepiſſe.

Pag.47. Trinitatis myſterium Ignatio *divinitus* innoteſcit.

Caſpar Barcæus l.2.c.11.p.173. Introſpiciebat Ignatius *in penitioribus animi receſſibus errores latere.*

Quis ex omnibus Ordinibus Monaſticis totam S. Scripturam nervoſiſſimè, promtiſſimè & comptiſſimè exaravit, explicavit? Jeſuitæ. Cujus mentem & ſenſum, Chriſti vicarius & Petri ſucceſſor Romæ approbat? Jeſuitæ.

Legimus Benedictum Pererium in Geneſin, & Martinum del Rio. In Pentateuchum Cornelium à Lapide. In Joſuam, Judices, Ruth, Tobiam, Eſter, Nicolaum Serarium & Coſmam Magalianum.

In libros Regum & Job, Pinedam.

In Pſalmos, Bellarminum, Johannem Maldonatum, Petrum Perpinianum, Franciſcum Toletum, Johannem Lorinum. In Prophetas majores, Maldonatum. In Danielem, Pererium. In Prophetas minores, Franciſcum Riberam. In libros Maccabæorum, Serarium.

In quatuor Evangeliſtas ſcripſerunt Adamus Contzen, Sebaſtianus Barradius, Maldonatus. In Johannem, Franciſcus Toletus. In Lucam & Johannem, Balthaſar Corderius. In Acta Apoſtolorum & Epiſtolas Pauli, Alphonſus Salmeron, Toletus, Maldonatus.

In Epiſtolas Petri, Johannes Lorinus, Serarius. In Apocalypſin Salmero & Ribera, Blaſius Viegas. Enlectum Salomonis, ſexaginta ambiunt ex fortiſſimis, Cantic.3.

Maria multos repentè doctos fecit, Martinus del Rio. p.856.

Divinitus autem Jeſuitarum Ordinem eſſe inſtitutum docuit & prædixit ante trecentos pene annos *Abbas Ioachimus* in Apocalypſin pag.83.b. Deſignatur in ſexto menſe ſextum tempus Eccleſiæ, in quo oportebat concipere ſpiritualem Eccleſiam, haud dubium, quod novum quendam ſpiritualem intellectum, ſive etiam promiſſionis filios & prolem præ cæteris ſpiritualem hoc eſt ipſum Ordinem, quem deſignat Jeſus.

Qui vixit anno 1195.

Et pag.175.b. Arbitramur tamē in eo qui viſus eſt ſedere ſupra nubem candidam, & eſſe ſimilis filio hominis, ſignificari quendam Ordinem juſtorum, cui datum ſit perfectè imitari vitam filii hominis.

Idem

Idem Joachimus Abbas ſuper Jeremiam pag. 49. b. Viri Evangelici *ſuſcitandi in toto orbe*, quorum doctrina adeò patens erit & libera, ut qui ſitit, vadat & bibat ſine pretio in ablutione peccatoris ſcilicet populi Chriſtiani & menſtruatæ matris Eccleſiæ.

Beatus autem *Ignatius*, Ordinem hunc inſtituit, & quidem origine *Hiſpanus*. Habent Hiſpani ſuas laudes, ſcribit *Fr. Petrus Merſſeus*, cognomento *Cratepolius*, S. Theologiæ Baccalaureus, minorita Colonenſis, in primum tomum Concionum Ludovici Granatenſis, ad Sixtum V. Pontificem Romanum, easque ſummo ſtudio promovent & tuentur non in re militari modò; in qua omnes modò ſuperant nationes, ac palmam præripiunt, verùm etiam in Catholica promulganda religione atque in ſacris elucidandis literis, quàm certè excolunt, ac clariſſimè exornant, *ut totius Chriſtiani orbis Reformatores à Deo* dati eſſe videantur. *Lugduni 1592.*

Ordo autem hic ſanctus non privato auſu fuit introductus, ſed publica autoritate ſanctiſſimi Pontificis Pauli III. Farneſii approbatus, cujus conſenſu factum, ut ſalva conſcientia nemo amplius contrahiſcere audeat. Inde inferimus:

Deum is audit, qui Eccleſiam audit.
Eccleſiam audit, qui Papam audit,
Papam audit, qui Jeſuitas audit.
Ergò Deum is audit, qui Ieſuitas audit.

Talem Soriten olim Diophantus, filius Themiſtoclis contexuit: Quicquid ego volo, vult mater mea. Quæ mater, etiam pater. Quæ pater, etiam populus Athenienſis. Ergò quicquid ego volo, vult etiam populus Athenienſis. Sic quicquid Ieſuitæ volunt, vult etiam mater Eccleſia. Quæ mater Eccleſia, etiam pater, Papa Romanus. Quæ Papa Romanus, etiam populus Chriſtianus. Ergò quicquid Ieſuitæ volunt, vult etiam populus Chriſtianus.

Franciſco Bencio Ignatius de Loiola eſt per anagrammatiſmum *O Ignis illatus à Deo.* *Carm. l. 2. Oda 17.*

Cum Deus è nihilo mundum diſcluſit, & orbem
Terræ polumque condidit.
Inſeruitque homines terris & ſidera cœlo:
Vi parte ab omni nobile.

Dædala

Dedala quod magni tornarat dextra parentis,
Opusque perfectum foret:
Humanis animis cælestia semina flammæ,
Citosque motus indidit:
Ne sacra degeneri torperent corda veterno
Adstricta vel pigro gelu:
Sed magis ad Superos facili se tramite ferrent,
Totoque mentis impetu.
Vidit & invidit cœlo taterrimus hostis,
Exactius in cœcos specus,
Et gravis aggestu terra consopiit ignem,
Ac mole clausit saxea.
Hinc anima hærebat terris lutulenta velut sus,
Et serva & hospes corporis:
Atque oppressa gravi sub pondere mersa jacebat
Tenebricoso in carcere.
Non tulit hanc speciem rerum mitissimus autor,
Operisque Servator sui.
Et simul in terras æternos retulit ignes,
Delapsus alto ab æthere:
Vi flammam imbiberent mentes, castasque medullas,
Divinus intraret calor.
Hinc onere excusso, & tenebris mortalis origo
Recreata sustulit caput:
Cepit & æthereas arces sperare, suamq;
Hæreditatem cernere.
Sed tamen in pejus potuerunt lapsa referri
Iniquiora tempora:
Atque iterum desævit hyems, crassumq; rigorem,
Penetrale frigus intulit:
Has etiam ut voluit rebus succurrere fessis,
Miseratus ærumnas Deus:
Ne misera horrendam patiantur sæcula noctem,
Et fœdus obcæcet nigror.
Insignem virtute virum & præstantibus ausis
E bellicosa Iberia

Extulit,

Extulit, hic dudum ſopitos ſuſcitat ignes,
Et nomen eventu probat.
Namque putem Inſtinctu Superûm monituq; parentes
Nomen dediſſe IGNATIO:
Vt prius aëreo conceptum mente vaporem,
Lumenq; terris dividat.
Magnaq; de tenui veniant incendia flamma,
Ac multa inardeſcant face.
Eq; mari Heſperio rubicundi Solis ad ortum,
Lucemq; & ignem differant.
ô magnum decus hoc avi: Tu IGNATIUS ille es
Illatus ignis à Deo.

Jacobus Biderman Epigram. l. 1. pag. 13.

Emittus aſpiciens ego quondam ſidera, dixi,
Aſtra placent, ſerva res tibi, terra, tuas.
Nunc ipſis aliquid video formoſius iſtris:
Parcite, ſordetis jam prope & aſtra mihi.

Anno 1563. cum S. Carolus factus Archiepiſcopus Mediolanenſis ſciret corruptiſſimos cleri & populi mores, eò quòd Eccleſiaſtici tam ſeculares, quàm regulares *pejus viverent laicis*, publicis concubinatibus infames, ſine clericali habitu, armis accincti, ſine ornatu & decore in templis, ſine cognitione rerum neceſſariarum, adeò ut multi curam animarũ habentes, nec formam abſolutionis ſcirent, nec caſus reſervatos, aut cenſuras, nec unquam confiterentur ipſi, putantes, ſe ad id non obligari, eò quod aliorũ confeſſiones audirent, & aliis ſcandalis eſſent pleni; laici verò ob infinita vitia & contemptum rerum ac Sacramentorũ Eccleſiaſticorũ, & deplorandã rerum divinarũ, & ipſius Orationis Dominicæ ignorationem in peſſimo ſtatu eſſent, volens adeò corruptos mores ſuarum ovium corrigere, ante ſuum ad eos adventum è curia Romana præmiſit P. Benedictum Palmium, è Soc. Jeſu. eloquentem & maximè zeloſum concionatorẽ cum aliquot aliis ejuſdem inſtituti ſociis tanquam præcurſoribus, ut diſponerent populum concionibus & confeſſionibus ad deſerenda vitia & malam vitã præteritam, ac recipiendã novam diſciplinã & reformationem ab ipſo delineatam & valdè expetitam. Itaq; teſtimonio Ribadeneiræ p. 186. & 515. Martino Luthero Ignatius à Deo fuit oppoſitus.

Vita Ignatii extuſa Antverp. 1628. pag. 202.

Relation de la fiesta que se hizo en Seville a la beatification del glorioso *S. Ignacio* fundador de la Compania de Iesus. 1610. per Luis Estupian. pag. 35. b.

Novimus Hebræos, Græcos pariterq; Latinos,
Perpetuos ignis constituisse rogos.
Nam Deus Hebræos, Græcos Plato, Numa Latinos
Iussit inextinctos lege fovere focos.
Dic mihi quid sibi vult sacræ custodia flammæ?
Quid faculas foculis subdere Vesta parat?
Imperii columen vivas intellige flammas,
Publica res tacita stat atque cadit que face.
Ignis es Ignati, custodia ignea proles
Ligna exempla voco, scriptaq; folliculos.
Si tanti valuere ignes, ut regna perennent,
Quanti ignis natus, flammiferiq; Patres.

De fide Patrum Societatis Jesu.

QUid igitur credidit Ignatius, num novam fidem attulit? Minimè. Statuit enim idem quod Basilius Magnus: Fides, inquit, apud nos non est alia in Seleucia, alia Constantinopoli, in Zelis alia, & in Lampsaco alia, & alia Romæ. Et quod nunc circumfertur fidei Symbolum non est à prioribus diversum, sed unum & idem.

Producimus nos, scribit P. Keller in præfatione Papatus Catholici, venerandam primæ Christianitatis canitiem & inviolabilem per tot secula Ecclesiæ majestatem, antistites inquam, eruditione & vitæ innocentia longè clarissimos, immortales, senes, amplissima nomina, invictissimos heroas, his cum nobis vox una, animus unus, arma una, victoria una.

Apud Spondanum p. 148. de Valentinianis Irenæus refert fuisse velut lubricos angues spiris inflexos undique latebras captantes, ita ut cum ex Scripturis coarguerentur, in accusationem converterentur ipsorum, confugientes ad Traditionem, cum verò Traditionibus Apostolicis urgerentur, iisdem adversarentur, dicentes, se Apostolis esse sapientiores, & melius quàm ipsum Salvatorem interpretari doctrinæ mysterium.

Tom. 2. p. 182. D. Luther / schreibt D. Keller / hat wol 15. Bücher auß der Bibel außgeschnitten.

Die

Die Schrifft kan nicht Richter seyn/weil sie selbsten zu urtheilen ist. Tom.1.p.529.

Martinus del Rio p.471. Pleraque Fidei & salutis arcana semper judicavi similia Scytalis Laconicis, quibus nihil erat concius & ignaris mysteria, singula verba *scopæ dissolutæ* videbantur.

Bellarminus de sacram. in genere l.1.c.26. Clarior est *consuetudo*, quàm ipsum verbum.

In articulo de persona Christi credidit Ignatius idem quod D. Lamparter contra Reihingum tom. 2. p.330. Das allein vermag die personliche Vereinigung/ von einer Person zweyerley Prædicata mit Warheit gesagt werden / Göttliche/ nach der Göttlichen/ Menschliche/ nach der Menschlichen Natur/ nit aber die Göttliche von der Menschlichen oder die Menschliche von der Göttlichen Natur. Dann weder die Göttlich sterblich/ noch die Menschlich vnsterblich ist/ sondern Christus ist vnsterblich der Gottheit/ sterblich aber der Menschheit nach/ dieweil Christus nur ein Person ist/ und zwo Naturen hat, und ein jede auß denselbigen jhr besondere Eygenschafften.

De æstu carnalis concupiscentiæ credidit, quod Martinus del Rio p.1154. Deus olivam nostram spiritualem nobis reliquit, quæ *penitus* profligare solet ex animis, cupiditates illas pernicioſas & insatiabiles.

Busæus in Viridario p.311. Per prava opera non amittitur fides. Præterea credidit Ignatius, satisfactionem nostram conjunctam satisfactioni Christi, uti est satisfactio mysticæ personæ, non solum esse æqualem simpliciter, sed etiam quandoque superexcedere, juxta illud Pauli, adimpleo ea, quæ desunt.

De Justificatione D. Keller. Tom.1.p.519. Paulus schleuſt nicht alle Werck auß/ sondern allein die Ceremonialische Werck V.T. Item die Werck so von Menschen auß natürlichen Kräfften vollbracht und mit nichten auch die/ so mit der Gnaden Gottes verrichtet werden.

Tom.2.p.108. Die Schrifft und alle Vätter bezeugen/ der rechte seligmachende Glaub steh nicht in solchem Vertrawen und Zuversicht/ sondern im Assens und Beyfall der Göttlichen Warheit.

P.111. Also entspringt auß dem Glauben das Vertrawen zu Gott. Ist also das Vertrawen nicht der Glaub/ sondern ein Frucht deß Glaubens.

Quanquam verò S. Ignatius fuit sanctus, tamen nescivit, utrum amore vel odio dignus esset.

Perpinianus de B. Elisabetha p.145. Quando de tuo in me amore, dum vivo, certa esse non possum.

Busæus in Viridario p.110. Nemo scit, qualis sit verè in oculis Dei.

Idem Perpinianus orat.12.p.329. Potest (Catholica religio) quidem instar musti Noën ebrium facere, gravique somno oppressum nudum abjicere ad terram, mentem exhilarare verè & corroborare nullo pacto potest.

Fides ista *specialis* non modò non est pœnitentiæ pars, sed neq; ad eam ullo modo requiritur. Bellarm. de pœnit. l.1.c.19.p.404.

Alanus Copus Dialo.6. p.946.cap 35. Dogma de sola fide non est à Christi & Apostolorum, sed Simonis Magi schola profectum, & omnium hereseon, quæ hodie grassantur, seminarium, & quasi nova pandoræ pyxis, è qua omnia in orbem mala evolarint.

D. Adam Contzen in epist. Pauli ad Romanos p.69. Fides opponitur operibus naturalibus, & sine gratia factis, ex quibus non potest quisque justificari.

Cum Censura Colonienſi p.186. De nostro est beata illa æternitas promenda, præstandumque est aliquid *ex proprio*, ut bonum velimus.

Cum Cardinali Bellarmino de Justificatione l.6.c.11.p.289. *Cooperamur* igitur Deo, non solùm ut adversarii volunt, post justificationem, sed etiam in ipsa justificatione & initio fidei.

Cum patre Georgio Stengelio Soc. Jesu. thesi 48. Cur pauci electi? quia pauci voluerunt venire. Si plures venissent, sicut poterant venire, plures electi fuissent. Ergò ab æterno præparatum est regnum *ob præviſa eorum merita.*

Idem credidit cum Bellarmino de gratia & libero arbitrio l.2.c.8. p.194. Credimus Deũ absoluta voluntate velle salvare multos, tũ parvulos, tũ adultos, & absoluta voluntate nõ velle salvare tum parvulos tũ adultos.

Ad hæc S. Ignatius in Inquisitionẽ Hispanicã consensit, de qua Philippus Honorius I. C. in praxi politicæ Tit. quæ sit forma Reip. gubernãdæ in Hispania. Sacrum Inquisitionis tribunal, maximam exercet autoritatẽ, quàm nõ modò contra principes, sed contra ipsum Regẽ usurpare potest.

Cum itaque Societatem Jesu Europa, Asia, Africa, America recipiat, defendat, Carolus V. Ferdinandus I. Galliarũ Rex Henricus IV. Johannes III. Portugalliæ Bojorũ Duces, &c. Academia Ingolstadiẽsis, Lovaniensis, Parisiensis, cæteriq; & reges Catholici admiserint, cur vos cunctamini admittere? Moveat vos eximia patrum mansuetudo, quæ non ex vivis mortuos

mortuos reddit, ſed ex mortuis vivos efficit: moveat patria Ignatii, Hiſpania, quæ nullum unquam hæreticum genuit: moveat pax, cujus filii ſunt patres, moveat Catholicorum felicitas, qua duce, Catholici nunquam in bello ullo ſtragem paſſi ſunt; nam S. Trinitas in terris habet ſuam analogiam ex ſententia Ambroſii Novidij Fracci in præfatione carminum: Paulus III. Pontifex Max. refert imaginem Dei Patris: Imperator Romanorum, Filij Dei, & Rex Hiſpaniarum, Spiritus S. *Antverpiæ 1559.*

Moveat & illud, quòd Societas hæc nullum carcerem in ſcholis ſuis admittit, moveat Auronomia ipſa, quæ Deo eſt odioſa, Eccleſiæ Catholicæ perniciosa.

Quid igitur vos Lutherani, cum Luthero veſtro, cum Auguſtana Confeſſione, Cothurno facitis? relegate, exterminate, ad Tartaros & tartara hæreticos remittite, ad rogum, ad rogum: rogus eſt hæreticorum ſepulchrum, teſte Radero. Societas hæc indeſinenter ingemiſcit, & more Epiſcopi quondam pij, Imperatorem precibus ſollicitat: δός μοι, φησὶν, ὦ βασιλεῦ, καθαρὰν τὴν γὴν τῶν αἱρετικῶν, κἀγώ σοι τὸν οὐρανὸν ἀντιδώσω: συγκαθάρω μοι τοὺς αἱρετικούς, κἀγὼ συγκαθέλω σοι τὴν οἰκουμένην: da mihi, ô Imperator, terram ab hæreticis repurgatam, & ego tibi cœlum retribuam: tu mihi in profligandis hæreticis ſubveni, & ego tibi in profliganda terra habitabili ſubveniam. *Socrat. l. 2. c. 29. p. 755.*

Lævinus Torrentius ad Societatem Sanctiſſimi Nominis Jeſu.

In Odis folio 388.

O *grata cœlo ſancta ſodalitas,*
Rex Regum Ieſus nomine quam ſuo
Illuſtrat exornatq;, toto
Vt celebris memoreris orbe.
Non orbe dico quem veteres avi
Norant minorem dimidio, malè
Truncatum, & anguſtis coactum
Limitibus, nec adhuc retectum,
Quod uſtus illis Solibus, hic nive,
Negaret aptas hoſpitibus domos,
Nec torridam fas eſſe ulli
(Sic perhibent) ſuperare zonam.

Sed orbe tot o prorsus & integro
Quem belluoso, dum volitant mari
Vtroque porrectum sub axe
Magnanimi reperêre Iberi.
Quorum secuti turgida linteа,
Pura sed omni mente cupidine,
Pulchro nec argento, nec auro,
Nec nitidis inhiante gemmis,
Armis ut illi sceptra potentium
Fregere regum, fluminaq; & lacus,
Portusq; vicinasq; gentes
Indomito subiere ferro,
Sic vos inermes, impavidi tamen,
Casta inferentes indigenis sacra
Hac impios cultus, & omnem
Barbariem pepulistis arte.
Quî namq; vera luce carentibus
Fas esse notum, vel potuit nefas?
Turpi volutabantur antro
Cimmeriis medii tenebris,
Clausis retentaceu caveis feræ
Edenda si quæ ad munera publica
Servantur, ut damnata fulva
Corpora dilacerent arena.
Quo deprehensos tam misero in statu,
Vt mente bruta non minus impia
Committerent quam sævus olim
Antiphates, genus aut Cyclopum,
Sanastis, at non Cantibus Orphei,
Liniq;, nec qui mœnia condidit
Thebana, facundiq; voce
Mercurii, fidibusq; Phœbi:
Fida sed alma vi Sapientiæ,
Qua missa ab alto vicit ut hactenus,
Sic vincet æternoq; tandem
Omnia subjiciet Parenti.

Qui

Qui vos ministros quod sibi legerit
Res gesta clamat, clamat & exitus
Spe major, adductis opimo
Tam cito tot populis triumpho.
Quos, ante nec dum nomine cognitos,
Portare Christi nunc dociles jugum
Miramur, ingenti remixta
Lætitia simul & stupore.
Sed qui volenti non facilè est Deo
Deiq; Verbo, virgineo satum
Quod ventre prognatumq; nostri
Credimus ad generis salutem?
Hic ille Iesus progenies patri
Æquæva, cœlo quod fuerat manens,
Humana sed de matre sumsit
Membra, viam reserans Olympo.
Hic ille, cujus nomen amabile
Vi vestra complet pectora, sic sacro
Prorumpit exundans ab ore,
Assidua colitur q; laude.
Nec parva laudi gratia: nam pijs
Aspirat orsis omnipotens Deus,
Formatq; quas res cunq; nati
Auspicio geritis secundo.
Nec de receptis gloria Barbaris
Est major illa quam domiti dabunt
Calviq; Lutheriq; & omnis
Colluvies simul impiorum.
Fremant superbi, nec teneant minas
Bellumq; cædesq; & rabiem parent,
Causamq; quam jus damnat æquum,
Vi vetitis tueantur armis,
Vos ista prudens simplicitas, bene
Morata, se se nec levis efferens,
Defendet insontes. At ipse
Se rabidus male perdet hostis.

Qui

Qui quo cruentus sævierit magis
Plus inde damni comperies, victus
Vicisse quos victos putarat,
Et cineri supereſſe vires.

De Vituperio Jeſuitarum.

pag.110. MAximus Tyrius, Philoſophus Platonicus Sermone 19. ita ſcribit: ἐν λιβύῃ μὲν Δία, οὐδὲ τῆς, ἀνὴρ λίβυς, ψάφων ὄνομα, ἰφασὴς εὐδαιμονίας, οὐ πάνυ μὲν δίκαιος οὐδὲ τῆς περιθεούσης ταύτης, ἀλλὰ ἥθελε γὰρ θεὸς εἶναι δοκεῖν ξυλλαβὼν οὖν τῶν ἀδόκων ὀρνίθων πολλούς, ἐδίδαξεν ἄδειν τοὺς ὄρνιθας, μίγας θεὸς ψάφων ἔστιν ἄνθις ἐπὶ τὰ ἔργα. οἱ δὲ οἱ αὐτοί τε ἥδον καὶ οἱ ἄλλοι ὄρνιθες ἐδιδάσκοντο τὴν φωνήν. Λίβυες δὲ θεῖον νομίσαντες εἶναι τὸν φάσκοντα, ἔθυον ψάφωνι, καὶ ἦν αὐτοῖς θεὸς ὑπὸ ὀρνίθων κεχειροτονημένος. id eſt, in Libea Libys fuit, nomine Pſaphon, beatitudinis & ipſe adamator, minimè profectò humilis quotidianæq; hujus, ſed qua Deus concupiſceret haberi. Capiens itaq; aves ex vocalium numero complures, has quidem edocuit hæc verba canere, *Magnus* Deus *Pſaphon*, atque ita edoctas dimiſit in montes. Quarum vocibus cum aliæ permultæ aſſueviſſent tam primæ illæ Pſaphonis, quàm dimiſſarum diſcipulæ, Pſaphonis divinitatem celebrabant, creditumq; à Libycis eſt, divinam hanc vocem eſſe, propterea q; Pſaphoni, veluti Deo ſacrificabant. Sicque Pſaphon comitijs avium Libycus creatus eſt Deus.

Quemadmodum igitur Pſaphon aviculas ſuas docuit canere, *magnus* Deus *Pſaphon*: ita Papa Romanus, divinitatem affectans Ordines Monaſticos & Clericos docet canere, μίγας θεὸς πάπας, *magnus* DEUS *eſt Papa*. Nam in extravagantibus Johannis XXII. de verborum ſignificatione Cap. cum interim, in gloſſa habetur, Dominus Deus noſter papa.

Onus Eccleſiæ cap. 15. Papa eſt terreſtris Deus.

Roberto Turnero Orat. 9. p. 82. pontifex maximus eſt Chriſtiani orbis *cor & caput*.

In Commentarijs Pij II. Pontificis Maximi rerum memorabilium quæ temporibus ſuis contigerunt, à Iohanne Gobellino editis & Gregorio XIII. dicatis, Romæ excuſis anno 1584. hæc verba leguntur lib. 3. p. 113. Pius Pontifex Maximus facit, quod ſui officij eſt, Chriſtianos in Concordiam revocat, ne ſanctum Evangelium detrimentum ſuſtineat: ſuumq; eſt providere, veſter eſt communis pater & judex, & Catholicæ *Caput* Eccleſiæ, cui qui reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, & mancipium ſe Diaboli facit.

Digitized by Google

Papa Nicolaus Dist.96.c.7. satis evidenter ostenditur Pontificem p io principe Constantino Deum appellatum. Julius III. vocatur Monarcha omnium à Fausto Sabęo p.570.

Hæc est cantilena avium Romanarum, inter quas & Societatem Jesu referendam censeo. Neque verò ægrè ferent *Iesuitæ*, si aves vocabuntur, Julius enim Nigronus & ipse Socius Jesu, suos patres vocavit *canes*, non venaticos, sed Pastoritios. Videamus ergò & audiamus, quid Jesuitę canunt tam in doctrina, quam moribus: prædicatio Veritatis non est crimen læsæ Majestatis. Neque enim sic adulandum est Principibus testimonio B. Hieronymi, ut sanctarum scripturarum veritas negligatur, nec generalis disputatio unius personæ injuria est. Orat. II. p. 382.

Ecquis autem ignorat, scribit Julius Nigronus orat.23.p.793. minimam hanc nostram Societatem, anno seculi hujus quadragesimo à Paulo III. Pontifice Maximo, Farnesiæ gentis splendore clarissimo, constitutam, autoritate Apostolica paulò post privilegijs ornatã & auctam? Eandem ab Alexandro Cardinale patrono acerrimo suorum clientum perpetuo defensam patrocinio? ab eodem regijs planè eleemosynis nostrorum inopiam sublevatam? ibidem ad radices Capitolij, ejusdem pia liberalitate nobis excitatum à fundamentis Templum illud, dignum (ne dicam amplius) urbe Roma, quæ quondam Imperij sedes fuit, nunc est domicilium Religionis, dignum illa celebritate quotidiana, & à civibus & à peregrinis cum voluptate & admiratione frequentatur.

Habemus igitur autorem Societatis Iesu, militem Hispanum Ignatium Loiolam, confirmatorem Papam Paulum III.

An verò Hispania nullum unquam hæreticum genuerit, est contra veritatem historicam: Hosius factus in senio Arianus, Eliphandus Toletanæ sedis Episcopus, & Felix Orgelitanæ, contra quos Concilium Francofurtense coactus fuit, statuerunt Christum esse filium Dei adoptivum, & Servetus Antetrinitarius fuit.

De *Paulo* III. ita cecinit F. Sabæus p.480.

Cum triplici sanctum caput immortale corona
Ornarent Patres, optime Paule, tuum:
Sedibus æternis Superi huc venere, volentes
Nostrum admirari Te Dominum atque Deum.

Poſtquam mirati te majeſtate verendum,
Nomine tum Numen non minus eſſe tuum.
Et Proceres auro inſignes ſacrumq́, Senatum,
Qua radiant ſtellis atria & alta ſuis.
Tunc dixere, vale O cœlum, tenet inclyta & ingens,
Aſtra ſuoſq́, Deos, Roma ſuumque Iovem.

Pag. 282.

Si bene partitur Paulus ſacra munera honoris
Purpurei, quisquis judicet iſta videns.
Immeritò tribuit nolentiq; obtulit oſtrum,
Promiſſum optanti promeritoque negat.

Pag. 844.

Dicta mihi numeris ad te Converſio Pauli
Paule orbis columen prodigioſa venit.
Convenit iſta dies tibi jam celebrata quotannis
Aſt Athleta magis, rethor & alta tonans.
Nomine namque eſtis, patria, virtute, labore,
Officio, & gemini relligione pares.
Differtis quod Paulus inops, tu dives, abundans
Vt paſcas paſtor jure teneris oves.
Diſſolvi optabat Paulus, tu vivere quod ſis
Vtilis ad pacem Regibus & populis.

Pag. 486.

Evocat orbe alio Paulus quos mittat in aſtra,
Et qui aſtra attingunt, dejicit inde ſuos.
Et dum virtuti applaudit dum moribus idem,
Virtutem & mores truſit ad uſque famen.
Quotq; ſibi atque ſuis Cydari mercatur, & auro,
Sentiet infeſto tot ſibi totque ſuis.
Sci'cupis cauſam, dicam ſi accedis, in aurem,
Fœdat enim ambitio *cuncta &* avaritia.

Ejuſdem alluſio in potentiam Romanorum Pontificum.

Quid juvat alternas portas ſeptemplice vallo
Arcis inacceſſa jam poſuiſſe Iovem?

Exem-

Excubias vigiles, tot monstra, tot arma, tot ignes
Fulminis horrificis intrepuisse minis.
Roma tamen non arma timet, nec monstra, nec ignes,
Sed penetrat vetiti divia & astra poli.
Quodq; magis mirum, Romana colonia cœlum est,
Nunc Stygis in baratro jus quoque Roma tenet.
Iam bello, nunc pace potens, tellure, mari jam,
Nunc tellure, mari, cœlo, acheronte potest.

Cæterum Institutum illud sic infringimus: qui ordo Enthusiasmis inprimis, & revelationibus est introductus, is dubius, incertus, & meritò suspectus esse debet.

Ordo Jesuitarum Enthusiasmis inprimis & revelationibus est introductus.

Ergo Ordo Jesuitarum dubius, incertus, & meritò suspectus esse debet.

Major est *divina*: Ecclesia enim non regitur revelationibus, visionibus, Enthusiasmis, sed lege & testimonio Domini.

Sed quid opus est assumtionem probare? Quoties enim Ignatius (loquor ex hypothesi scribentium) audivit vocem Christi, & B. Virginis: ego vobis Romæ propitius ero. *Ribadeneira p. 152.*

Præterea, si neque Papa debet suo judicio fidere, aut expectare *divinam revelationem*, teste Bellarmino, multò minus Ignatius.

Antecedens verum est. Igitur & consequens.

Bellarm. de Concilijs l. 1. c. 11.

Quæ causa movit Melchiorem Canum, Episcopum Canariensem, Ordinis Prædicatorum, primariæ cathedræ in Academia Salmanticensi olim præfectum, Hispanum, ut supercilio sum hunc Societatis Jesu titulum aspernaretur l. 4. c. 2. p. 116. b. qui ita loquitur: fidelis Deus, per quem vocati estis in Societatem filij ejus Jesu Christi: quæ sine dubio Societas, cum Christi Ecclesia sit, qui titulum sibi illum arrogant, hi videant, an hæreticorum more, *penes se Ecclesiam* existere mentiantur.

Ex hoc Enthusiasmo non immeritò Hispanus Episcopus Canus militem Ignatium Hispanum jugulavit.

Quicunq; dona totius Ecclesiæ cum nomine sibi soli vindicat, hæreticus est.

Societas Jes. dona totius Ecclesię sibi soli cum nomine vindicat.

Ergo Societas Jesu hæretica est.

Annè Jesuitæ soli in Symbolo Apostolico firmius & ardentius credunt in Deum Patrem, quàm cæteri Ordines, Franciscani, Dominicani, quam cæteri Christiani?

An soli Jesuitæ firmius & ardentius in Christum credunt θεάνθρωπον, quàm cæteri Ordines Franciscani, Dominicani & cæteri Christiani?

An Jesuitæ soli firmius & ardentius in Spiritum S. credunt remissionem peccatorum & vitam æternam quàm cæteri ordines, Franciscani Dominicani, & cæteri Christiani?

Equidem persuasum habeo, Jesuitas firmius & ardentius expetere titulum Magistri Sacri Palatij, & Inquisitionis officium, quam ipsosmet Dominicanos.

Cæterum de nomine Jesu idem dicimus, quod Athalaricus Rex apud Cassiodorum lib. 8. epist. 8. Sumsisti nomen ex moribus. Vide ut semper læteris veritate vocabuli. Nam cum omnis appellatio ad declarandas res videatur imposita, nimis absurdum est, portare nomen alienum, & aliud dici, quam possit in moribus inveniri: οὐ γὰρ ἐν ὀνόματι τὰ πράγματα ἔστηκεν, ἀλλ' αἱ τῶν πραγμάτων φύσεις τὰ ὀνόματα κατὰ τὴν οἰκείαν ὑπόστασιν πλάττουσιν, monente Chrysost. in Psal. 43 p. 190. Res non consistunt in nominib⁹, sed rerum naturæ effingunt nomina ex propria substantia. Et Justinus Martyr Apolog. 2. p. 54. ex nomine ipso certè neque laus, neque pœna rectè debetur; nisi quid vel per virtutem vel pravitatem factum esse ab eo probari potest: & Dione teste, orat. 38. p. 480. neque nomina rebus fidem adferunt, sed res nominibus.

Ad hæc si Ordo Jesuitarum est divinitùs institutus, tum Deus vidit Jesuitas aut *majora* in Ecclesia præstituros cæteris Ordinibus, aut *paria*, aut *minora*.

Minora Jesuitas præstare cæteris Ordinibus, haud facilè largientur, cum ultimus sit Farnesiæ gentis conatus. Si *paria*, non opus fuit nova religione, quæ more Acephalorum, nullum Episcopum ferre queat.

Majora *Majora* certè præstare Jesuitas & conferre beneficia cæteris Ordinibus, non ibunt inficias. Et quæ sunt illa *majora* inquies? Dicam.

1. Antiqui Catholici cum Hieronymo crediderunt, in c. 9. Ierem. pag. 252. Ergò nec Parentum, nec majorum error sequendus est, sed autoritas scripturarum, & Dei docentis Imperium: at Jesuitæ majo-

ra

ra his faciunt, urgent enim Traditiones non ſcriptas, quas pari pietatis affectu recipiendas eſſe exiſtimant.

2. Antiqui Catholici crediderunt, ſolum Deum eſſe invocandum nullam creaturam, neq; angelos (ubi enim invenis in Moſe cultum angelorum? teſte Origene, contra Celſum l. 1. p. 21.) ſive in Chriſto, ſive extra Chriſtũ invocandos. Ita enim ſcribit Oecumenius in c. 2. ad Coloſſenſes: οἱ τῷ νόμῳ κατηγοροῦντες, καὶ τοὺς ἀγγέλους σέβειν εἰσηγοῦντο, ὅτι δι' αὐτῶν ὁ νόμος ἐδόθη. ἔμεινε δὲ τοῦτο κατὰ Φρυγίαν τὸ ἔθος, ὡς καὶ τὴν ἐν Λαοδικείᾳ σύνοδον νόμῳ κωλύσαι, τὸ προσιέναι ἀγγέλοις καὶ προσεύχεσθαι, ἀφ' οὗ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ πολλοί. Qui legi patrocinantur, etiam angelos colere jubent, quia per illos & Lex data ſit. Manſit vero hæc in Phrygia conſuetudo, ut Synodus quoque Laodicea, lege prohibuerit accedere, id eſt confugere ad Angelos, & eos orare: unde templa etiam apud illos (Phryges) Principis exercitus angelorum Michaelis multa. Inde recte Auguſtinus Tom. 6. contra Maximũ hæreticum l. 1. p. 477. nonne ſi templum alicui ſancto angelo excellentiſſimo de lignis & lapidibus faceremus, anathematizaremus à veritate Chriſti, & ab Eccleſia Dei, quoniam creaturæ exhiberemus eam ſervitutem, quæ uni tantummodò debetur Deo? at Jeſuitæ majora his faciunt, B. Virginem ardentius & frequentius, quam ipſum Chriſtum invocant, ex Roſarijs & Fraternitatibus.

3. Antiqui Catholici crucem Chriſti nunquam Latria adorarunt. Ante centum annos Auguſtæ Vindelicorum Catholici cum Epiſcopo ita locuti ſunt: Warhaffte Verantwortung an die Röm. Kayſ. Maj. etc. Von dem Hochwürdigſten Fürſten vnd Herren/ Chriſtophen Biſchoff zu Augſpurg vnd ſeiner Fürſtl. Gn. Thumb-Capitel auff der Burgermeiſter vnnd Rath daſelbſt vnerfindliche Schmach-Gedicht/ anno 1537. lit. B. Erſtlich die Tafeln vnd Altär/ darzu die vnwehrliche Bilder darin/ ſo weder zum anbeten/ noch vnſern eigen Nutz/ wie ſie neben dem Grund fürgeben/ ſondern allein/ zu einer Erinnerung/ Anmahnung vnd Nachfolg gutes Chriſtlichen Lebens gemacht vnd fürgeſtelt werden/ vnd der vngelärten Laien geſchrifft ſein.

4. Antiqui Catholici in S. Cœnam nullam contrariam diſpoſitionem admiſerunt: Jeſuitæ autem his majora docent.

Ita videtis, auditores, has aves aliter canere, quàm luſciniam Apoſtolicæ Eccleſiæ.

Quod Abbas Joachimus prædixerit Ordinem Jeſuitarũ, facile quidẽ

dicitur, difficulter autem probatur. Bellarminus enim de Scriptoribus Eccleſiaſticis p.241. Non multum ejus autoritati tribuit: in genere dicit & indefinitè, Viros Evangelicos ſuſcitandos in toto orbe: quod vaticinium tam ad Lutheranos, quàm ad Jeſuitas referri poteſt.

Pag.49.b. in Ieremiam ait: tamen ipſi Pontifices multa tulerunt è contrario principibus, quæ non recipere debuerunt, nec quærere. De Roma non Ethnica ſed Chriſtiana vaticinatur in Apocal. pag. 194. de meretrice magna, hanc magnam dixerunt Patres Catholici *eſſe Romam*. Et: non ergò in uno regno, aut in una provincia quærendus eſt locus hujus famoſiſſimæ *meretricis*, ſed ſicut per totam aream Chriſtiani Imperii eſt triticum electorum: ita per omnem latitudinem ejus diſperſæ ſunt paleæ reproborum.

Pag. 190. Civitas Romana eſt nova Babylon & meretrix, quæ ſedet ſuper aquas, id eſt populos Romani Imperii.

Idem Abbas Ioachimus in Ieremiam p.9.b. Igitur Romana Eccleſia, ac ſi altera tribus Iuda, *receſſit à Chriſto*, id eſt ab opere fidei jam profeſſæ.

Pag.16. Domini Cardinales ab officio repellentur.

Pag. 39.b. Romana Eccleſia eſt *perdix*, fovet Palarenorum ſectam.

P.40.b. Amittet bona temporalia.

P.41.b. Eccleſia Romana remanſit ſine luce, quemadmodum diſcipuli ſine Chriſto.

Cardinales redigentur ad nihilum.

P.47.b. Eccleſiæ Prælati ſunt Pilati, & non Patres, ſunt latrones & lupi.

P.53. Summus pontifex repugnat imperio.

P.55.b. Si ad cor redirent Cardinales & alii ſchiſmatis Doctores, Chriſtum audirent, mitem & humilem quærerent, & Antichriſto tumido non adhærerent; ſed ſi futura eſt eorũ everſio, quid laboro? Induratum eſt cor Pharaonis, pontificum ſuperborum, infeſtant populum, depravant conſilium, flagellant Eccleſiam, nec ſentiunt vulnera.

P.59. Major eſt iniquitas Latinæ Eccleſiæ, quàm Græcæ.

Pag.61.b. Pontificalis ſuperbia cadet, & cultus Eccleſiaſticus in temporalibus minuetur.

P.24.b. Laicorum Ordo conjugii fidem violat, Clericorum Ordo

do doctrinam Ecclesiæ dissipat, Religiosi regularem observantiam non observant.

Pag. 50. Prælati *verè sunt asini.* 1. Tolletur corium temporalium, 2. projicientur in sterquilinium, vilitatis opprobrium, 3. Dabuntur bestiis Romani Imperii p. 37.

Hæc Abbas Ioachimus ante trecentos annos cecinit. Si Iesuitæ, aviculæ pontificis, ita canerent, fortassis iis guttur frangeretur. Nam si credimus Carranzæ in Summa Conciliorum p. 408. Audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ pontifices, non est tutum.

5. Antiqui Catholici cum Ludovico Granatensi in festo Matthiæ p. 198. statuunt: cujus numine regimur, cujus beneficio vivimus, cujus cibis alimur, cujus providentia gubernamur, ac postremo sine quo neque esse, nec vivere, nec loco moveri, neque spirare ad momentum possumus, propter cujus gloriam si mille mortes obeundæ essent, nondum illius Majestati & beneficiis esset satisfactum. Iesuitarum cantus est, hominem suis operibus præmereri posse vitam æternam, ideoque Meritum congrui & condigni excogitarunt: hominem nondum renatum ex congruo mereri posse remissionem peccatorum & fidem: hominem verò renatum & justificatum *ex condigno* mereri vitam æternam; *Thomas Aquinas.*
& *omnem actum charitatis absolutè mereri vitam æternam.*

Bernhardus Bauhusius ita canit de votis suis pag. 15.

Dum rutilus Phaeton, argentea Cynthia, saltus
Reficient cœli per sola picta suos.
Mœnia dum Superûm flammis cingentur & auro,
Et Stygij regis stabit opaca domus.
Stabit ceu Sibylæ cautes immota mihi mens,
Quamque Deo dedero dextera, marmor erit.
Et nunc qua voveo, vos immortalis adamante
Scribite cœlicolæ, scribitis? incipio.
Pauper ero, dum vivus ero: *Cretata facesse*
Ambitio, & fulvi sordida cura luti.
Castus ero, dum vivus ero, *procul este Suburræ,*
Vxores olidæ Thaides este procul.

Non

Non mihi vertigo hæc, ut ſim bellator Amoris,
Demens Idaliæ militet alter heræ.
Denique jam Libertatis mea dulcia jura
Trado tibi, ô charum nolo voloque, *vale.*
Nolo vale, volo dulce vale. *Tonitrua ſummi*
Teſtor templa poli, fulmineamq; domum.
Dum tonitru, dum fulmen erit, dum fulminis autor,
Non mea vos eritis, non ego veſter ero.
Et nunc, ô ſummum, meu ſceptra & regna valete
Æternum, æternum nolo, voloque, *vale.*
Omnia perſolvi, jam nil tibi dulcis Jeſu
Debeo: *nil debet, qui dare plura nequit.*

Martinus del Rio in opere Mariano p. 1154. Deus olivam noſtram ſpiritualem nobis reliquit, quæ *penitus* profligare ſolet ex animis cupiditates illas pernitioſas & inſatiabiles.

De *B. Equitio* Abbate B. Gregorius primo libro Dialogorum c. 4. Hunc, inquit, cum juventutis ſuæ tempore acri certamine carnis incentiva fatigarent, ipſæ ſuæ tentationis anguſtiæ ad Orationis ſtudium ſolertiorem fecerunt. Cumque hac in re ab Omnipotente Deo remedium continuis precibus quæreret, nocte quadam, aſſiſtente angelo *eunuchari* ſe vidit, ejuſque viſioni apparuit, quòd omnem motum ex genitalibus membris ejus abſciderit, atque ex eo tempore ita fuit alienus à tentatione, ac ſi ſexum non haberet in corpore. Qua virtute fretus ex Dei omnipotentis auxilio, ut viris ante præerat, ita cepit poſtmodum etiam fœminis præeſſe.

NB. Der Engel Ampt vnd verrichtung iſt auch/ die Mönch verſchneiden.

Hæc ſcilicet ſunt *majora* privilegia Ordinum Monaſticorum angelo eunuchante.

Audiamus *Dn. Rofredum* Beneventanum in tractatu Judiciario de frigidis & maleficiatis part. 5. pag. 462. In Clericis autem iſta frigiditas ſeu ligamen ſeu maleficium, locum non habet: nunquam enim vidi aliquem clericum ſuper hoc conquerentem: imò ultra quàm credi poſſet, potentes ſunt in opere & ſermone. Unde cum Dominus Rogerius bonæ memoriæ de Sancto Severino, Archiepiſcopus meus Beneventanus, dum ſemel quidam laicus veniſſet coram eo, & diceret, ſe ligatum ita, quòd non poſſet uxorem ſuam cogno-

Colonia 1591.

cognoscere, fecit venire suum Barberium, & clericam magnam seu coronam illi laico fieri fecit: & sic laicus in nocte uxorem suam cognovit cum gratiarum actionibus, & cum maximo xenio ad Archiepiscopum rediit, & dum ab eo quæreretur ratio (quia physicus erat) unde posset hoc contingere: ipse ludendo respondit: laici habent capillos in capitis vertice, unde fumositas exhalare non potest, & sic pori constringuntur, quod in clericis non est, quia habent maximam aream, undè nulla fumositas retinetur: & ideò sic de facto contingit.

Parte quarta de Decimis & primitiis p. 466. Licet quidam sacerdos acceperit à quadam Domina decimam hoc modo: accessit quædam Domina ad Confessionem illius, dixitque sacerdos ei, quando agis cum marito tuo, das unquam decimam, vel dedisti de actu? Respondit Domina, se nunquam dedisse. Respondit sacerdos, animam amisisti, sed pro toto tempore remitto tibi pro septem vicibus, & ita sacerdos septies in die cognovit Dominam, præcipiens, ut quemlibet decimũ actum sibi pro decima reservaret. Domina à marito per novem vices cognita est. Cum autem esset exacta à marito ad decimam, respondit: istam non dabo vobis, sed dabo eam sacerdoti, quia sacerdoti debetur, & recitavit marito, secundum quod de facto contigerat: maritus sagax, celans turpitudinem uxoris, sacerdotem ab illa Ecclesia sagaciter removit.

Hæc vox cuculi est. Audiamus alium ex Luthero Tom. 5. Jenensi fol. 299. Jetzer alte Dompfaff sagte: Wir Pfaffen seyn Narren worden/da ich jung ward/schlieffen wir den Burgern bey jhren Weibern und Töchtern/da wurden uns die Weiber hold/und muſten uns die Männer auch hold seyn/solten sie Damen haben. Aber nun ein jeglicher will sein eygen Huren haben/seyn uns die Weiber feind worden/dann gelten wir bey den Männern auch nichts mehr.

Jam dispiciamus, an Jesuitæ *Paria* vel etiam *Minora* præstent exteris Ordinibus: de nostro est beata illa æternitas promerenda, ait Censura Colonienſis p. 186. præstandumque est aliquid ex proprio, ut bonum velimus. 2. *Paria.*

Martinus del Rio p. 485. Christus voluit, nec pater vult cuique hanc reconciliationem contingere, ut passionis pretium prodesse nisi illis, qui ex parte sua conarentur *cooperari*, &c.

Nos dicere possumus ait Bernhardinus de Busti, in Mariali part. 2. serm. 11.

Rex Henricus Quartus Anno Regni sui Decimo tertio apud Westmonasterium tenuit Parliamentum suum a Die Martis proximo post Festum Sancti Hilarii usque Diem Veneris proximum ante Festum Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, in quo Parliamento Electi fuerunt Prælati, Duces, Comites, Barones, & Communitates Regni Angliæ, ut sequitur.

Archiepiscopus Cantuariensis.
Episcopus Londinensis.
Episcopus Dunelmensis.
Episcopus Wintoniensis.
Episcopus Eliensis.
Episcopus Herefordensis.
Episcopus Norwicensis.
Episcopus Coventrensis & Lichfeldensis.
Episcopus Exoniensis.
Episcopus Roffensis.
Episcopus Bathoniensis & Wellensis.
Episcopus Carleolensis.
Episcopus Cestrensis.
Episcopus Landavensis.
Episcopus Sancti Asaphi.
Episcopus Bangorensis.
Episcopus Sancti Davidis.
Episcopus Meneven.
Episcopus Bathoniensis.
Episcopus Lincolniensis.
Episcopus Sarisburiensis.
Episcopus Wigornensis.
Episcopus Cicestrensis.
Episcopus Assavensis.
Episcopus Glocestrensis.
Episcopus Sancti Albani.
Episcopus Petroburgensis.
Episcopus Rossensis.
Episcopus Midensis.
Episcopus Elyensis.
Episcopus Norwicensis.
Episcopus Hereford

epiſcopus, quod cum quidam B. Virgini devotus in tribulatione multa eſſet, ipſa glorioſa Virgo ſibi apparuit, & an ſe cognoſceret, requiſivit? Quo reſpondente, quòd non, illa ait: Ego ſum miſericordiæ mater. Deinde ſubdit idem Archiepiſcopus: O Maria, mater ſancta gratiæ & miſericordiæ, mater pietatis & indulgentiæ, aperi ſinum pietatis, & ſuſcipe mortuos in peccatis. Iſtas autem literas miſericordiæ, dat ſolùm in præſenti vita. Nam animabus decedentibus quibuſdam dat literas puræ gratiæ, aliis verò ſimplicis juſtitiæ, & quibuſdam mixtas, id eſt juſtitiæ & gratiæ. Quidam enim fuerunt ſibi valdè devoti, & iſtis dat literas puræ gratiæ, per quas mandat, ut detur illis gloria ſine aliqua purgatorii pœna. Alii autem fuerunt miſeri peccatores, & ejus indevoti, & iſtis dat literas ſimplicis juſtitiæ; per quas mandat, ut eis fiat condigna vindicta. Alii fuerunt indevoti, tepidi & remiſſi, & iſtis dat literas juſtitiæ & gratiæ ſimul, per quas mandat, ut & gratia eis fiat, & tamen illis inferatur aliqua purgatorii pœna propter negligentiam & torporem.

Hactenus Mariale.

Iohannes Oſorius Soc. Jeſ. tom. 3. Concionum pag. 525. de primo Cancellario. Hic Dominus Michaëlem præfecit univerſo operi Eccleſiæ militantis, ad quem pertinet animas hîc elaboratas ſuo loco in cœlo coaptare.

Pag. 526. Michaëlis tandem eſt, ut primi opificis eas (animas) ſuis coaptare locis, *ponderatis earum meritis* & officiis.

Idem Tom. 1. p. 135. in feſto Innocentium. Sic etiam opera noſtra in ſe conſiderata, tanto præmio digna non ſunt. Ea ſunt in altera ſtateræ lance, ſed tam minimi ponderis eſt, ut dictum ſit: quod momentaneum & leve eſt tribulationis noſtræ, in alia ſtateræ lance immenſæ gloriæ pondus, ut hæc æqualia ſint, *adjungit Deus operibus tuis Chriſti gratiam & merita*, promiſſionem divinam. Quæ ergò potes, age: *venale eſt Regnum Dei*, quantum habes, tantum valet.

Ex Jeſuitis verò libet hoc modo quærere, per quemnam Cancellarium, omnes Ordines Monaſtici, & ſic etiam Jeſuitæ, æternam ſalutem conſequantur? per S. Michaëlem affirmare non audent. Neſcitis vos Jeſuitæ, quàm meticuloſa res ſit ire ad judicem. Simplex juſtitia requirit opera bona, abſolutè perfecta. Atqui Bellarminus fatetur, dilectionem in hac vita imperfectam eſſe. *De Inſtif. l. 4. c. 11.*

Johan. Oſorius Tom.5.p.441. Imperfectiones multas reperiri etiam in bonis operibus.

Tom.2.p.429. Bona opera plena eſſe imperfectionibus.

Ergò Ordinibus Monaſticis non eſt juſtitia.

Neque verò per ſecundum Cancellarium *D. Petrum*, cui ſunt duæ portæ, juſtitiæ & miſericordiæ. Per portam juſtitiæ ingrediuntur illi, qui ſalvantur ex operibus juſtitiæ. Ordines verò Monaſtici operibus juſtitiæ ſalvari non poſſunt, ex prioris Cancellarii decreto. Per portam verò miſericordiæ ingrediuntur illi, qui ſalvantur ex ſola Dei miſericordia & gratia ſine operibus. Ordines verò Monaſtici ſola Dei miſericordia & gratia, ſine operibus ſalvari *nolunt*: ſiquidem Oſorio teſte, beatitudo æterna *eſt laboris noſtri merces*. Et quid opus fuiſſet tot peregrinationibus, tot jejuniis, caſtitate, paupertate, & reliquis operibus ſupererogationis? De quibus apud S. Brigitam queritur Chriſtus: ſic homines per ſuperbiam ſuam volunt aſcendere in cœlum, & non confidunt in me, *ſed in ſe*, facientes voluntatem ſuam, & meam relinquentes.

Tom.5. f.375.

L.1.c.53.

Ergò neque Ordines Monaſtici per D. Petri portas ingrediuntur.

Denique neque per tertium Cancellarium B. Virginem ingrediuntur, quia non B. Maria, ſed ſolus Chriſtus διὰ θανατου pro peccatis noſtris eſt paſſus, crucifixus, mortuus, &c.

Vinea ſua coram Chriſto ſemper fuit, ait Mart. del Rio p.490. Ut homo ſollicitè vineã ſuã cuſtodivit & diligẽtiſſimè excoluit: torcular ſolus ipſe calcavit: perfidia hæc illius ævi fuerit; abſit à ſeculo noſtro idem crimen.

Notetur aviculam hanc vera canere: eos verò qui Chriſto B. Mariam in opere redemptionis aſſociant, non fidem ſed perfidiam crocitaſſe.

An Jeſuitæ totam S. Scripturam comtiſſimè exodarint, alii judicent & quidem linguarum periti. Unicus Oleaſter aut Benedictus Arius Montanus omnes Jeſuitas quot quot ſunt, & fuerunt, multis paraſangis ſuperat, unicus Sanctes Pagninus jugulat. Et ſi vultis judicium cujuſdam Juriſconſulti, rogate quondam, quid de Jeſuitarum eruditione ſentiret? reſpondit; Jeſuitas nil niſi agyrtas, Comœdos, ſcurras eſſe, præterea nihil; Sint ergò ἰδιώτατοι, ad ſalivam veræ Theologiæ & Spiritus ſancti nihil

nihil facientes. Tales ſcurræ ablegandi ſunt in Hiſpaniam, ex qua venerunt, & qui talibus facetijs unicè delectantur.

Pag. 66. In curriculo vitæ Abrahami Sculteti docet vir doctus (Eryćius Puteanus) ut & ante eum Lipſius in ſterili auditorio non alia de cauſa (ex magno viro hoc audivi) quàm quod juventus à melioribus ſtudijs ad tricas diſputationum Scholaſticarum per Jeſuitas avocatur: à quibus hominibus imperium orbis terrarum Academias affectantibus nihil aliud quàm barbarica politiorũ literarum captivitas eſt expectanda.

Chriſtophorus Marianus Auguſtanus, dictus Mätsberger, concionatoris filius in Tricennalibus Julianis p. 107. Nos Mariam pro Dea colere, ut Dianam veteres, hoc eſt illud indigniſſimum mendacium & calumnia, de qua querebar. Ego quantum poſſum clariſſima voce pronuncio: ſive Mariam, ſive Dianam *Deam* credas, utrumque nefas, utrumque impium, utrumque abominandum, utrumque ſacrilegum eſt.

Ita canit & Bellarminus in Apolog. ad regem Angliæ pag. 125. prudentes & benè inſtituti Catholici, neque Divam neque *Deam* vocant.

Atqui Carolus Scribanius in Orthodoxæ fidei controverſijs l. 5. c. 2. p. 42. nam ego ſcitum illud pro firmo habeo, Dei matrem, *Deam*, reginam, dominam dici & haberi poſſe. Turnerus orat. 13. p. 177.

Bauhuſius, Leo X. Bareleta p. 57. vocarunt B. Mariam *Deam*. Ergò Carolus Scribanius, Turnerus, Bauhuſius, Leo X. Bareleta &c. non fuerunt prudentes & benè inſtituti Catholici. Sed uti aves interdum mutant ſonos & voces, ita & Jeſuitæ opiniones & ſententias.

D. Lutherus cum S. Epiphanio ſentit, B. Virginem τιτιμημένην, honoratam, ſed à Deo non datam ad adorandum, ſanctam Trinitatem ſolam cultu Latriæ eſſe proſequendam.

Sed quid canit Martinus del Rio p. 848. Hinc illud odium blaſphemum manavit. Oderat Luther Deiparam, quantum ab ejus moribus ſe noverat diſcrepare: oderat caſtam inceſtus: ſanctam ſacrilegus, virginem ſcortator, Dei matrem, Diaboli filius: hæreſis proſeminator omnium hæreſeon triumphatricem, ſed illa triumphat in cœlis, iſte blaſphemiarum ſuarum pœnas jam viginti luſtris in ſtyge, ac luet ſempiternas.

Calumniam calumnia non ſolvam, ſed vindictam Deo tribuam, qui & cogitata in apricum proferet: melius eſt ferre quàm inferre injuriam.

Quòd autem *per ſolam fidem* (verba ſunt *Fini Hadriani Fini*, Ferrarienſis in Judæos l. 4. concluſione 5. p. 118.) de Chriſto futuro omnes fide- *Venetiis* 1538.

Quinti Libri Secundi Pars Quinta.

Quinti Libri Secundi Pars Quinta.

quia non imprimimus Jesum & Mariam, ut signaculum super cor nostrũ, ut signaculum super brachium nostrum, non imprimimus cordi, qui vix obiter illos cogitamus, non imprimimus brachio *quæ nostra operanon dirigimus in Deum*, quia non operamur in Dei honorem, sed bona, quæ facimus, si qua facimus, facimus *ut ab hominibus videamur*, æstimemur, prædicemur. Maria sibi Deum quasi signaculum impressetat, per amorem ei fortiter inhærendo: nos abstrahimus nos ipsos, & recedimus à Deo, quia vix amamus, utinam etiam amare non contemnamus, vel, quod pessimum, amare nos non simulemus?

Pag. 1048. Casia casiæ, stacte stactis, amomum amomi, nardinum nardus ordem spirat: quid spiret Virgo Mater, ancilla Domini, nisi castitatem, charitatem, humilitatem? proh dolor? quid nos spiramus? superbiam elati, sordes impuri, avaritiam avidi, crapulam ebriosi, sus (quod in proverbio) suem, caninam canis, capram olet capella. Miseriis, stultitia, peccatis obruti sumus: beati, sapientes, sancti *volumus videri*, viles & abjecti sumus: amamus audire clari & generosi, indocti & scioli sumus: alienis plumis ventulum eruditionis nobis facimus, cupimus salutari, honorari, digito ostendi: nec superiorem ferimus, nec parem: ut male super alios efferamur, ipsi nos dejicimus, infra quamlibet vilitatem, ad quas non fœdas & ridiculas ambitiosi honoris artes delabimur.

Pag. 83. Nonne si respicimus opera nostra, illaque non mala, si desideria virtutis, nonne horum omnium principium fervet, medium tepet, finis alget?

Antiquam Catholicam fidem discite ab *Anastasio Sinaita*, apud D. Henricum Canisium. Quare ne intraveris in judicium cum servo tuo, neque examinaveris tuas cominationes ad nostra delicta: sed averte faciem tuam à peccatis nostris, ne etiam justam statueris stateram tuã, sed fac, vergat, ac declina eam, ô misericors, ex hoc latere in illud, commuta onus nostrũ in pondus misericordiæ tuæ, neglige studio gravitatem peccatorũ nostrorũ, multitudinem iniquitatum nostrarũ transcende, & serva nos propter misericordiam tuam, per quam omnes salvi facti, servati sunt. Nam sive Mosen dixero, non est absque peccato, ut scriptura testata est, sive Aaronem, sive Davidem cogitaro, sive ipsum Petrum, magnum illũ Principem, neq; hic peccato aut culpa vacuus. Hinc per fidem cupio salvus fieri, per fidem inquã, *non ex meis operibus*, ut & ego tua benignitate audiam

Tom. 3. antiq. lect. p. 103.

Ex Bibliotheca Regia Monacensi

te facile divulsos esse, & ad optimæ parentis gremium reductos ac revocatos?

Benedictus Arias Montanus de varia Hebraicorum librorum scriptione & lectione Tom. 1. de Sancte Pagnino. Hujus diligentiam nos imitari atque pressius etiam secuti, eam quam in prima hujus operis præfatione expossuimus, operam præstabamus, quamque à nomine hactenus doctorum & candidorum virorum improbari audivimus, præter unum *Erostratum*, qui Theologorum suæ ætatis & superioris ferè omnium laboribus obtrectare, atque Pagnino inprimis apertè bellum indicere, summæ sibi, ut existimo, laudi fore speravit. Is quoniam Pagninum vivum habere non potuit, nostrum pro omnibus alijs nomen proscindendum suscepit, nactus fortassis oportunitatem in quorundã animis & consilijs, *qui cum soli sapere, sibi bene vivere, Iesumque propius insequi & comitari sibi videantur*, atque id palam professi jactitent, *me*, qui minimum atque adeò inutilem Jesu Christi discipulum ago, odio habuerunt gratis. In octav.

Ab hac impietate, inquit M. Antonius de Dominis l. 6. c. 9. p. 168. remoti non erant Catholico-Romani Angli, qui [illegible] omnium noctis faculis, sed unius momenti igne tormentario perder[illegible] & totius regni proceres voluerunt. Si Tertullianum, si Patres sanctos consuluissent, à diabolico consilio abstinuissent: sed *patres Iesuitas consuluerunt*, & ab illis in impietate sunt confirmati, qui Ecclesiæ sanctæ spiritum certè in ea parte (quod dolens & flens contra meos fratres dico) *penitus abjecerunt*. Non deerant, inquam, vires olim Christianis, sed aderat Spiritus, qui viribus in hoc uti omninò vetabat.

Apologia auctior pro Societate Jesu: Calumnia est, quasi nos homicidæ cuilibet aut subdito jus transcribamus, Reges & unctos Domini invadendi, atque ad id facinus perpetrandum, animas eorum pollicitationibus vitæ æternæ acquirendæ, aut evitandi purgatorij accendamus: absit hæc impia & blasphema doctrina nunquam in scholis nostris audita, nunquam in scriptis lecta, nunquam mente nobis concepta, sed paribus studijs ac animis *à Iesuitis omnibus ubivis locorum damnata*, uti palam etiam ac pariter eam *omnes* damnamus & execramur. *Impostat* 1619. p. 27

Hæc est Romana nova Religio, quam jactatis, hæc professio operum, ex quibus odorari licet, nobiscum fidem Apostolicam, vobiscum perfidiam, nobiscum fas, vobiscum nefas, nobiscum jus, vobiscum injuriam, nobiscum Domini timorem, pudicitiam, religionem verè Catho-

cam, vobiſcũ impietatem, libidinem, crudelitatem, fidem Apoſtaticam & hæreticam, omnium denique ſcelerum vitiorumque ſtare collegium.

In Itinerario Conſtantinopolitano GEORGII DOUSÆ pag. 68.

VOs uncti capitis tonſura coronat, Jeſu
Nulla niſi e ſpinis plexa corona fuit.
Perſona fuciq; expers agitavit Jeſus,
Ore nihil veſtro pictius eſſe poteſt.
Vobis larga cavi ſpirant mendacia *folles;*
At Chriſtus doctus non niſi vera loqui.
Plurima ſunt Chriſti miracula, qualia narrant
Nulla domi à vobis edita, multa foris,
Orbe procul noſtro: credat Maranus Apella,
Non ego, & autores ſit penes iſta fides.
Fibula cum Chriſto nil convenit, omnia pugnant
Quid confine polo ſcilicet Orcus habet?
Aut vobis Jeſus? *quos uſu inſtructa magiſtro*
Natura haud agnos, ſed probat eſſe lupos.

Ad Socios Jeſu.

TV ne etiam in Superos immania ſæpius auſus
Hæc tecum tacito demens ſub corde ſonabas?
Terra mihi forſan fuerit ſatis hactenus: at nunc
Nunc quoq; ſtelliferum (quis enim prohibebit?) Olympum
Propugnante Deo fruſtra conſcendere certum eſt,
Et ſolium ſuper aſtra meum radioſa locare.
Monte ſacro reſidere placet, qua parte ſerenus
Flat Boreas, qua parte caput per nubila celſum
Porrigit, & longe montes ſupereminet omnes.
Hic ubi ſacra mihi ſtatuam inſtauranda quotannis
Parque Deo (ſi non major) terraſq; freumque
Et cœlum, regni conſors utriuſque tenebo.
Talia jactantem fruſtra, vanaſq; vomentem

Ore

Oreminas Deus arripuit, dextraque rotatum,
Misit ad infernas tormento fortius undas.

Lib. 3. Epigram. FAUSTI SABÆI pag. 439.

CAlligenes terræ committere semina culta
Astrologi petsit limen Aristophanis.
Sufficiens ne foret messis, quærebat in anno
Illo, & aristarum copia ne exuberans.
In mensam vates ponens capiensque lapillos,
Et flectens digitos Calligeni ista refert.
Si made factus ager fuerit quantum satis, herbas
Nec varias pariat, quæ segetem impediant.
Nec glacies scindat sulcos, nec grando flagellet
Summa, nec excutiat tunc teneros calamos.
Nec tundent segetes animalia, damnaq; nulla
Aëris, aut terræ sentiet auctus ager.
Vaticinor, tibi messis erit largissima, tantum
Locustas Turpes, *cæteram il timeas.*

Ad JOACHIMI ABBATIS autoritatem respondemus cum Panormitano prima parte p. 14. eum fuisse hæreticum. Certè Alphonsus à Castro lib. 3. adversus hæreses §. Apostoli, ita scribit: de Apostolis eorumque vita, statu & conditione aliquę sunt exortæ hæreses, quarum una est, quæ asserit Apostolos non prædicasse Evangelium Christi, juxta spiritualem intelligentiam, sed tantum secundum literam. Hic est error Abbatis Joachim, & Petri Johannis, ut illis impingit Guido Carmelita. Hic Joachim ex Calabria oriundus fuit, Monachusque Ordinis sancti Benedicti, atque in Florensi Cœnobio ejusdem ordinis Abbas. Hic multa scripsit, in quibus meo judicio suum *leve ingenium* ostendit, quoniam in omnibus fermè libris suis, ut se futurorum præscium ostenderet, consuevit miscere prognostica, quod maximæ levitatis & gloriæ cupiditatis indicium est: maximè cum aliter se in posterum res habuit, quàm ipse prædixit. Nam ut de cæteris taceam, *Fridericum Imperatorem* hostem Ecclesiæ futurum, sicut forte somniaverat, prædixit, quem omnes historiæ tradunt, usque ad mortem in pace & tranquillitate Ecclesiæ permansisse. Claruit sub Alexandro III. hujus nominis Pontifice & Henrico VI. Imperatore.

Verùm hujus Ordinis Prædicatores non esse Jesuitas, inde patet.

1. Prædicatores, de quibus Abbas Joachimus loquitur, Ecclesiam Græcam schismaticam, ad Unitatem Ecclesiæ Romanæ reducent: Jesuitæ Ecclesiam Græcam schismaticam ad Unitatem Ecclesiæ Romanę nondum reduxerunt. Ergo Jesuitæ non sunt prædicatores illi, de quibus Abbas Joachimus loquitur.

2. Deinde prædicatores illi in fine mundi debent Judæos ad fidem Christianam convertere.

Jesuitæ autem Judæos nondum ad fidem Christianam converterunt.

Ergò Jesuitæ non sunt illi prædicatores, de quibus Abbas Ioachimus loquitur.

3. Præterea prædicatores isti facient, ut sit pax in universa terra.

Jesuitæ nondum fecerunt ut sit pax in universa terra. Ergo Jesuitæ non sunt illi prædicatores, de quibus Abbas Joachimus est vaticinatus.

4. Denique prædicatores illi, de quibus Abbas Joachimus est vaticinatus, Ecclesiam ad eum statum reducent, in quo fuit tempore Apostolorum.

Jesuitæ nec possunt, nec volunt Ecclesiam ad eum statum reducere, in quo fuit tempore Apostolorum.

Ergo Jesuitæ non sunt illi prædicatores, de quibus Abbas Ioachimus est vaticinatus.

Major probatur ex libris de Concordia.

I.

Pag. 112. Oportet *prædicatores Ecclesiæ* appropinquare illi populo, à quo in suis prædecessoribus egressi sunt, ut accipiant lumen: quod tamen fieri nequit, nisi prius *populus Græcorum*, relictis quàm multis adinventionibus suis, adhæreat Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, obediens decretis & institutionibus suis.

Pag. 98. defecit gratia, quæ data fuerat à principio populo illi, *recessit ab eis* Spiritus Sanctus, & conversus est ad Latinos.

II.

Pag. 70. b. Cur non eodem modo dicantur *lux, ultimi prædicatores*, per quos Judæorum cæcitas perceptura est *lumen*.

Pag.103.b. Futurum, ut per talem Ordinem doctrinæ concutiantur duriora lapidibus corda Judæorum *& convertantur iterum* ad Deum vivum & verum.

Pag.58. b. de veris ad prædicandum Judæis circa finem laboriosæ vitæ.

Pag. 131. Quòd si verum est, cum rursum verum sit, *Iudæos converti oportere ad fidem Christi*, quid aliud datur intelligi, nisi quî post adventum Anti-Christi relinquetur tempus Judæis, ut convertantur ad Deum.

Pag.90. De ordine quodam, circa finem futuro, ad cujus prædicationem, Omnis penè mundus convertetur ad Deum.

III.

Pag.135. Unum dico securius, quod his completis mysterijs, septimus angelus tuba canet, sub quo universa, quæ scripta sunt complebuntur sacra mysteria, *& erit tempus pacis in universa terra.*

IV.

Pag. 114. *Ecclesia reformanda in eum gradum & similitudinem, in quo fuit tempore Apostolorum.*

Pag.80. Duo filij, duos novissimos Ordines designare puto, quorum unus erit Laicorum, alius Clericorum, qui ambo regulariter vivent, non quidem secundum formam Monachæ perfectionis, sed secundum institutionem fidei Christianæ, imò secundum regulam illam generalem actuum Apostolorum &c.

Alphons. de Castro de Hæresib. l.1.p.23,b. Nusquã Ecclesiæ venustas diminuta est, aut color obfuscatus, eo quod tot ex ipsa hæretici exierint. Propter quod non possum non stomachari in eos, qui ut suum institutum laudent, non verentur coram populo jactare & dicere, eum qui semel habitum illũ S. *Dominici* illius Ordinis susceperit, *non posse in fide errare aut deficere.* Non ne hoc aperta est blasphemia, cum per hoc magis tribuere videatur Habitui, quo induitur, quàm fidei aut gratiæ Dei. Estne fortè potentior pannus ille, quàm Dei gratia aut fides? Absit tanta dementia. At nec fides, nec gratia in baptismo suscepta sic hominem servat, quin in hæresin labi possit. Quî sit ergò ut *habitus* servet? Quòd si hoc ad professionem referre velit, & non ad habitũ, ut professio, quã de illo instituto emisit, hanc vim habere dicatur, quis non videt in baptismo omnes profiteri Christianismũ? nec tamen illa, quã tum emisimus professionem,

immunes nos ab hæresi reddit. Nec tamen ullus erit adeò impudens, ut neget illustriorem multò esse atque efficaciorem professionem illam, quàm quævis alia postmodum facta. Abeant ergò, & illas nænias poëtis cantandas relinquant, & populo meliora prædicent. Testor Deum, non mentior: nam *me præsente* quidam in concione publica ad populum prædicans, in die, quo agitur solennitas sancti, qui Ordinem instituerat, dixit, *Fraternitatem suam ac Societatẽ* laudibus extollere volens, eum, qui *habitũ illius semel induerit, non posse esse hæreticum.* Et ab aliis pluribus accepi, se eadem verba audivisse, ab hominibus ejusdem Ordinis, cum de eadem re sermo populo fieret. Ego quidem, cum audirem, abominatus sum hominis audaciam atque impudentiam, execratus autem Prælati patientiam qui illa audiens, toleraſſet, minimeque puniisset. Ob quam causam suspicio mihi non parva orta est, ut crederem, ex ejus mente verba prolata. Ne hoc tibi Ordini aut Societati impegisse videar: nomen Ordinis ex industria subticui, ut magis admonere viderer, prout Christiana charitas, quàm traducere, prout invidia suggerit. Libenter quidem audio sanctorum laudes, *modò eos Deo non æquent.*

Dixi, quæ volui, resipiscite, credite Evangelio, mores vestros corrigite (sera nunquam ad bonos mores via,) & salvi eritis.

Contra Jesuitas.

Lib. 4. de loc. Theol. c. 2.

MElchior Canus, Hispanus, de nomine Ecclesiæ differens, quam ab Apostolo docet vocari Societatem Jesu Christi, hæc habet: quæ sine dubio Societas cum Christi Ecclesia sit, qui titulum illum sibi arrogant, hi videant, an hæreticorum more, penes se Ecclesiam existere *mentiantur.*

Parisiis 1560.

Iohannes Quintinus Heduus Juris Doctor & Ordinarius Professor in Parisiorum Universitate, de Synodo Gangrensi pag. 101. Epiphanius etiam contra Nazoreos, non de aliis, quàm de Christianis, Philonem scripsisse refert, qui tunc, ait, non Christiani, sed ex nomine Jesu, Domini nostri vocabantur Ἰησαῖοι, *Iessæi* (*nomen aptius, quàm nescio quorum modò Jesuitarum*) Philonisque librum dicit inscriptum fuisse, περὶ Ἰησαίων.

Colonia 1617. p. 105.

Julius Nigronus de regulis Societatis Iesu: S. Epiphanius probabiliter existimat, Fideles Alexandriæ, *Iessæos* à Iesu dictos, antequam Christiani vocarentur.

Benedi-

Benedictus Arias Montanus, Hiſpanus, de varia Hebraicorum librorum ſcriptione & lectione.

In Bibliis Hebraicis cum verſione interlineari Xantis Pagnini, in 8. ex officina Raphelengii 1613.

Hujus autem diligentiam nos imitati, atque preſſius etiam ſecuti, eam quam in prima hujus operis præfatione expoſuimus, operam præſtabamus, quamque à nemine hactenus doctorum & candidorum virorum improbari audivimus præter unum Eroſtratum, qui Theologorum ſuæ ætatis & ſuperioris ferè omnium laboribus obtrectare, atque *Pagnino* inprimis apertè bellum indicere, ſummæ ſibi, ut exiſtimo, laudi fore ſperavit. Is quoniam Pagninum vivum habere non potuit, noſtrum pro omnibus aliis nomen proſcindendum ſuſcepit, nactus fortaſſis opportunitatem in quorundam animis & conſiliis, *qui cum ſolis ſapere, ſoli bene vivere, Ieſumq; propius inſequi & comitari ſibi videantur*, atque id palam profeſſi jactitent, me, qui minimum atque adeò inutilem Ieſu Chriſti diſcipulum ago, odio habuerunt gratis.

Martinus del Rio p. 574.

Pro ſynonymis iſta licet uſurpare, Hæreticus, Judas, Diabolus.

Pag. 901. Maria arcanis inſpirationibus & conſiliis nos quotidie inſtruit, & *arma* ſuggerit inviſibilia, quibus hoſtem ſuperamus.

ORATIO,

An & quomodo Jeſuita ſit omnis homo?

CHRISTO SACRA.

REcolimus hodierna S. Concordiæ luce, *auditores*, meditatione beatam ἀνάλυσιν *Martini Lutheri*, omnium Theologorum Phoſphori, qui vobis dudum innotuit, cœleſtibus planè commendatus teſtimoniis. Unde verò hic? unde? ex Germania, ex ripis Albis, ex ubertate fontis divini. Hunc reſciſſo voto, contra Dei verbum ſuſcepto, triplici illa thiara inſignem illum tricipitem Cerberum, ex tenebroſo eductum orco vidiſtis vos, & ille Solem. Hic ſtygius ille canis eſt coactus aconitum evome-

Dan. 12. 2. *Theſſa.* *Apoc.* 14. & 18.

evomere. Hic noſter Hercules de adamantinis inferni portis, de civitate illa triplici circumdata muro, & quam novies Styx interfuſa coërcet, triumphavit. Vidit Lutherus lucem, vidit lucem, conſideravit, excitantem divinum Spiritum audivit, præcipienti illi obedivit, horrendo principibus atque regibus inimico inermis occurrit, verbo oppugnavit, obſtitit, vicit, & hoſtis ſuperbiſſimi ſpolia atque trophæum ad ſuperos evexit. Hic beatè in terris vixit, beatius mortuus eſt, beatiſſimè cum ſanctis cœlitibus ſacroſanctæ Trinitatis viſione perfruitur: Sancti enim morientes naſcuntur in cœlis invito vel Cardinali Bellarmino atteſtante, qui de beata analyſi noſtri Lutheri ex mendaciſſimo Cochlæo ita ſcribit: Lutherus morte repentina ſublatus eſt, nam cum veſperi opiparam cœnam ſumſiſſet, lætus & ſanus & facetiis ſuis omnes ad riſum provocaſſet, eâdem nocte mortuus eſt.

Bellarm. de Eccl. triumphante p. 64. De notis Eccleſiæ l. 4. c. 17. p. 363.

Verum enim verò iis potius credimus teſtibus, qui non opinantur, ſed ſciunt, non audiverunt, ſed viderunt, non interfuiſſe, ſed præfuiſſe dicuntur, quos Johannes Matthæſius p. m. non ex plebe adducit, ſed illuſtris nobilitatis, conſpicuæ autoritatis viros, in concionibus, de vita & rebus geſtis hujus Theologi habitis, numero bene magno recenſet: quibus Hiſtoricus erudita prudentia, prudentique eruditione ſingularis adſtipulatur. Sub id tempus, inquit, Martinus Lutherus, turbarum contra Pontificiam autoritatem conciliatarum autor, annos natus LXIII. in patria, Iſlebii, quod eſt Mansfeldicæ ditionis oppidum, moritur XII. Calendas Martias, illuc Witenberga, ubi docebat, à Mansfeldii Comitibus vocatus & arbiter electus, ut diſſidium, quod inter ipſos de finibus & hæreditate erat, componeret. Poſt cœnam proximè ante noctem, qua deceſſit, cum rogaretur, num in illa ſempiterna vita ſimus alter alter alterum agnituri, ita ipſe ajebat, & ſcripturæ teſtimoniis confirmabat. Tantum Thuanus, ὃς παῦρα μὲν ἀπὸ μέλανα λιτίων

Thuanus l. 2. ad an. Chriſti 46. p. 41. b.

Vixit itaque Lutherus, ut inter preces adſtantium in vera nominis divini agnitione, fiducia meriti Chriſti fretus, animulam ſuam in manus Dei Patris cõmendaret; multoq; honeſtius vixit, quàm vel Papa *Martinus*, de quo Antoninus refert infantes (quorũ vox, Dei vox eſſe dicitur) in plateis exclamaſſe: Papa Martino non vale uno quatrino: vel Bonifacius VIII. qui atteſtantibus Platina & Stella, intravit ut vulpes, vixit ut leo, mortuus eſt ut canis.

Cæterùm cum Jeſuitę non ſolùm beatos manes D. Lutheri perpetuis calumniis proſcindant, diris omnibus devoveant, odium animi & linguæ blaſphe-

CHAPTER XV

Of the Ceremonies of the Mass

Now, after the Creed, if there be no Sermon, all kneel down, and say the Prayer following, the Priest saying first, Let us pray.

Let us pray.

O almighty and everlasting God, we humbly beseech thy most gracious goodness, that we may always most thankfully receive this thine inestimable benefit, and also daily endeavour ourselves to live according to the same, through the merits of thy most dearly beloved Son, Jesus Christ our Lord. Amen.

Then the Priest standing at the Midst of the Altar, shall read the Epistle, saying, The Epistle of Saint Paul the Apostle to the [Ephesians, or as the Epistle doth require].

Then shall he read the Epistle.

The Epistle ended, he shall say, Here endeth the Epistle.

Then shall he read the Gospel, saying, The holy Gospel written by Saint [Matthew, or as the Gospel doth require].

Then shall he read the Gospel.

The Gospel ended, he shall say, Here endeth the Gospel.

Then shall the Priest begin the Offertory, saying, The Lord be with you.

Answer. And with thy spirit.

Priest. Let us offer unto God.

Then shall the Priest say the Offertory, as he shall think most convenient, according to the time.

Then shall the Priest say, Let us pray for the whole state of Christ's Church.

Almighty and everliving God, which by thy holy Apostle hast taught us to make prayers and supplications, and to give thanks for all men; We humbly beseech thee most mercifully to receive these our prayers, which we offer unto thy Divine Majesty; beseeching thee to inspire continually the universal Church with the spirit of truth, unity, and concord: And grant that all those that do confess thy holy Name may agree in the truth of thy holy Word, and live in unity and godly love. We beseech thee also to save and defend all Christian Kings, Princes, and Governors; and specially thy servant Edward our King; that under him we may be godly and quietly governed: And grant unto his whole Council, and to all that be put in authority under him, that they may truly and indifferently minister justice, to the punishment of wickedness and vice, and to the maintenance of God's true religion and virtue. Give grace, O heavenly Father, to all Bishops, Pastors, and Ministers of the Church, that they may both by their life and doctrine set forth thy true and lively Word, and rightly and duly administer thy holy Sacraments: And to all thy people give thy heavenly grace, and specially to this congregation here present; that with meek heart and due reverence they may hear and receive thy holy Word, truly serving thee in holiness and righteousness all the days of their life. And we most humbly beseech thee of thy goodness, O Lord, to comfort all them, which in this transitory life be in trouble, sorrow, need, sickness, or any other adversity. Grant unto all them, O Father, that they may call upon thee, and have a feeling of our miseries, and fully assist them with thy mercy, to the end they may glorify thee in thy Saints, through the only merits of Jesus Christ our Mediator and Advocate. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for the Queen's Majesty.

O Almighty God, the fountain of all goodness, we humbly beseech thee to bless our Sovereign Lady Elizabeth, Queen of England, Ireland, France, and Virginia, Defender of the Faith, and Supreme Governor of this Realm, as well in causes ecclesiastical as temporal; and grant that she may always incline to thy will, and walk in thy way: Endue her plentifully with heavenly gifts; grant her in health and wealth long to live; strengthen her that she may vanquish and overcome all her enemies; and finally after this life she may attain everlasting joy and felicity, through Jesus Christ our Lord. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for the Nobility, and all Magistrates.

O Lord, we beseech thee mercifully to look upon our Nobility; and so to direct and guide all Magistrates, that they may truly serve thee, and that to the honour and glory of thy Name, and for the wealth of us their charge and government. Grant this, O Lord, for thy only Son Jesus Christ's sake our Lord. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for all Ministers of God's Word.

Almighty God, the giver of all wisdom, endue with the spirit of thy wisdom our Archbishops and Bishops, and all other Ministers of thy Church, that they may duly minister thy Doctrine and Sacraments, and that with such wisdom as may be a wholesome example to the people to follow thy holy Commandments, and that we may be preserved from all false doctrine and heresy, and from all hardness of heart in contempt of thy Word and Commandment. Grant this, O merciful Father, for Jesus Christ's sake our only Mediator and Advocate. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for all Conditions of Men.

O God, which art the author of all goodness, and knowest our wants before we ask, and our ignorance in asking; We beseech thee of thy pity to relieve the miseries of all men, and so to assist us with thy grace, that we may obtain those things which be profitable for us to receive, and that we may be partakers of thy heavenly treasure. Grant this, O heavenly Father, for Jesus Christ's sake our only Mediator and Advocate. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for the Grace of God, that we may live in godly quietness.

O God, which hast taught us that all our doings without charity are nothing worth; Send thy holy Ghost, and pour into our hearts that most excellent gift of charity, the very bond of peace and of all virtues, without which whosoever liveth is counted dead before thee. Grant this for thy only Son Jesus Christ's sake, our only Mediator and Advocate. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for the Grace of God, that we may live in godly quietness.

Almighty God, which hast promised to hear the petitions of them that ask in thy Son's Name; We beseech thee mercifully to incline thine ears to us that have now made our prayers unto thee, and grant that those things which we have faithfully asked according to thy will, may effectually be obtained to the relief of our necessity, and to the setting forth of thy glory, through Jesus Christ our Lord. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for the Grace of God, that we may live in godly quietness.

Almighty God, which hast taught us that all our doings without charity are nothing worth; Send thy holy Ghost, and pour into our hearts that most excellent gift of charity, the very bond of peace and of all virtues, without which whosoever liveth is counted dead before thee. Grant this for thy only Son Jesus Christ's sake, our only Mediator and Advocate. Amen.

Then shall the Priest say, Let us pray for the Grace of God, that we may live in godly quietness.

Almighty God, which hast promised to hear the petitions of them that ask in thy Son's Name; We beseech thee mercifully to incline thine ears to us that have now made our prayers unto thee, and grant that those things which we have faithfully asked according to thy will, may effectually be obtained to the relief of our necessity, and to the setting forth of thy glory, through Jesus Christ our Lord. Amen.

tur, esse debes: tu custos nativæ integritatis, tu veteris libertatis vindex & conservator, &c.

Olim Christiani omnes ex nomine Jesu vocabantur Jessæi, nomen aptius, quàm nescio quorum Jesuitarum, inquit Quintinus Hoeduus Juris Doctor, in Academia Parisiensi Professor, Hospitalis militiæ frater, in Gangrensi Concilio p.101.

Prius quod attinet, in omnem æternitatem Jesuitæ divinam vocationem Ordinis Ignatii seu Lojolæ constitutionem probare nequeunt.

Gaspar Barcæus l.1.c.7.p.46. vulgare inter omnes erat, Patres (Jesuitarum) ex alia quapiam materia compositos esse p.400. per totam Europam, Asiam & Africam circumferunt vexilla boni Jesu, tanto animo ac ita imperterriti, ac si essent *immortales*. Immediatè si dixerint, à Deo fuisse Ignatium suum vocatum, hæsitant, titubant, erubescunt. Spiritibus enim talibus & pseudoapostolis, *revelationes, illustrationes extraordinarias, raptus & enthusiasmos* jactantibus, non absolutè credendum est. sed probandi, an ex Deo sint; & tam incertum est Ignatium ad colloquium B. Mariæ & Christi fuisse admissum, quàm Beatissimam semper Virginem, monachos ebrios lecto adduxisse, oculum impertivisse, aut lac ex uberibus in eorum oculos misisse.

Ribadeneira p.537. Ex quo conjicere licet, quæ propria sunt ac præcipua nostræ Societatis firmamenta, ea Ignatium *divinitus accepisse*.

Francisco Bencio-quidem Ignatius de Lojola per anagrammatismum est, *O Ignis illatus à Deo:* à Deo scilicet illatus hic ignis devorans, κατὰ
2. Thess. 2. συγκατάθεσιν, ἀ κατὰ τὴν εὐδοκίαν. Pro eo enim quòd dilectionem veritatis non receperunt, testatur Apostolus in hoc, ut salvi fierent, propterea mittet illis Deus efficaciam illusionis, ut credant mendacio, ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed approbaverunt injustitiam. Quo enim modo à Deo fuit illatus ignis super Sodomam & Gomorrham, quove ignis aliquando in ultima mũdi censura à Deo in pœnam æternam mittetur, eodem planè hic ignis Lojolanus (piis quidem fatuus) in pœnam impiorum ob antegressam contumaciam & injustitiam est illatus. Nos igitur multò rectiùs, hunc Anagrammatismum invertimus, & Bencio hoc remittimus pacto:

Ignatius de S. Lojola.

Ah Ignis, Deo illatus: Deum ipsum petit, Dei verbum, cultum divinum cupit pressum, obrutum, superatum.

Si

II Quis ergò Hujo impostorum credat Jesuitam esse omnem hominem? Dicat potius esse omnem canem! Sed missa prima distributionis specie quæ erat ex causis, transeamus ad alteram, quæ est ex Effectis, quibus adjuncta adhærent. Antequam verò ad ea descendamus, Homo in sorte Theologica quatuor modis considerari potest, in statu innocentiæ, id est integritatis, corruptionis, gratiæ & gloriæ.

De statu integritatis quanquam malè formato ita differit Mariana del Rio in opere Mariano. Distinguendæ in statu integritatis tres hominis imagines, singulæ singulorum graduum, distinguendæ, in quatuor mentis ratiocinatione. Nam in ipso Adamo, à parte rei una fuit imago Dei, quam possumus considerare pro triplici statu unius naturæ meræ quæ natura in homine nunquam fuit de facto, potuit, si Deo collubuisset, alio natura integra, in quo fuit Adamus creatus. Addita tamen illi fuerint non tantum ornamenta, sed dona naturæ humanæ omnia debita, ad finem suum naturalem consequendum, sed etiam illi necessaria gratiæ dona, quibus finem supernaturalem, beatitudinem adipisci valeret: & quia hæc dona supernaturalia, à prioribus illis erant separabilia, ideò aspectu ad finem consequendum concipimus etiam mente tertium statum, quem gratiæ nuncupamus, & ratione triplicis hujus status tres imagines has intellectu efformamus, imaginem dico naturæ meræ, imaginem naturæ integræ, & imaginem gratiæ. Hactenus del Rio. Verum enim verò natura mera est merum figmentum. Deinde si per naturam integram intelligit imaginem concreatam, est status innocentiæ: si verò reliquias imaginis amissæ, status est lapsus & peccati.

De natitia sui p. 147.

Imago ergo Dei in homine, quæ fuit specialis hominis conformitas cum Deo, in intellectu Dei sapientiam, sanctitatem & justitiam repræsentavit. Hujus respectu *IESVITA omnis homo*, licet tam doctus Grammaticus quàm Priscianus, Rhetorices quàm Tullius, Dialecticæ quàm Stoici, Philologiæ quam Varro, Physicæ quam Aristoteles, Ethicæ quam Plato, Musicæ quam Boetius, Arithmeticæ quam Archimedes, Geometræ quàm Euclides, Medicinæ quàm Hippocrates, Prudentiæ quàm Papinianus, ratiocinatricis Theologiæ, quàm D. Augustinus, Tropologiæ quàm Magnus Gregorius, Anagogiæ quàm B. Ambrosius, literalis sensus quàm S. Hieronymus,

denique

Sec. 1. Every person who shall be convicted of the crime of rape shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than five years.

Sec. 2. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit rape shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than two years.

Sec. 3. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit rape shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 4. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child under the age of ten years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than ten years.

Sec. 5. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than five years.

Sec. 6. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than two years.

Sec. 7. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of ten and fifteen years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than five years.

Sec. 8. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than two years.

Sec. 9. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 10. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of fifteen and eighteen years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than three years.

Sec. 11. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section ten of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 12. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section ten of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 13. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of eighteen and twenty-one years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than two years.

Sec. 14. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section thirteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 15. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section thirteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 16. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of twenty-one and twenty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 17. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section sixteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 18. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section sixteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 19. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of twenty-five and thirty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 20. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section nineteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 21. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section nineteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 22. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of thirty and thirty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 23. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section twenty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 24. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section twenty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 25. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of thirty-five and forty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 26. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section twenty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 27. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section twenty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 28. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of forty and forty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 29. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section twenty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 30. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section twenty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 31. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of forty-five and fifty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 32. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section thirty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 33. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section thirty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 34. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of fifty and fifty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 35. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section thirty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 36. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section thirty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 37. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of fifty-five and sixty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 38. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section thirty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 39. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section thirty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 40. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of sixty and sixty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 41. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section forty of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 42. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section forty of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 43. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of sixty-five and seventy years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 44. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section forty-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 45. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section forty-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 46. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of seventy and seventy-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 47. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section forty-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 48. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section forty-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 49. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of seventy-five and eighty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 50. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section forty-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 51. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section forty-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 52. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of eighty and eighty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 53. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section fifty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 54. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section fifty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 55. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of eighty-five and ninety years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 56. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section fifty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 57. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section fifty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 58. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of ninety and ninety-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 59. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section fifty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 60. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section fifty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 61. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of ninety-five and one hundred years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 62. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section sixty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 63. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section sixty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 64. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and one hundred and five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 65. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section sixty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 66. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section sixty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 67. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and five and one hundred and ten years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 68. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section sixty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 69. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section sixty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 70. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and ten and one hundred and fifteen years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 71. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section seventy of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 72. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section seventy of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 73. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and fifteen and one hundred and twenty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 74. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section seventy-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 75. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section seventy-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 76. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and twenty and one hundred and twenty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 77. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section seventy-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 78. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section seventy-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 79. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and twenty-five and one hundred and thirty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 80. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section seventy-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 81. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section seventy-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 82. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and thirty and one hundred and thirty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 83. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section eighty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 84. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section eighty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 85. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and thirty-five and one hundred and forty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 86. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section eighty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 87. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section eighty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 88. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and forty and one hundred and forty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 89. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section eighty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 90. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section eighty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 91. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and forty-five and one hundred and fifty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 92. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section ninety-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 93. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section ninety-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 94. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and fifty and one hundred and fifty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 95. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section ninety-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 96. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section ninety-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 97. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and fifty-five and one hundred and sixty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 98. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section ninety-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 99. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section ninety-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 100. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and sixty and one hundred and sixty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 101. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 102. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 103. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and sixty-five and one hundred and seventy years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 104. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 105. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 106. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and seventy and one hundred and seventy-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 107. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 108. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 109. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and seventy-five and one hundred and eighty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 110. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 111. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 112. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and eighty and one hundred and eighty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 113. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and twelve of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 114. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and twelve of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 115. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and eighty-five and one hundred and ninety years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 116. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and fifteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 117. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and fifteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 118. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and ninety and one hundred and ninety-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 119. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and eighteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 120. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and eighteen of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 121. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and ninety-five and one hundred and two hundred years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 122. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and twenty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 123. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and twenty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 124. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and two hundred and five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 125. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and twenty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 126. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and twenty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 127. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and five and one hundred and two hundred and ten years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 128. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and twenty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 129. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and twenty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 130. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and ten and one hundred and two hundred and fifteen years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 131. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 132. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 133. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and fifteen and one hundred and two hundred and twenty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 134. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 135. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 136. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and twenty and one hundred and two hundred and twenty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 137. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 138. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 139. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and twenty-five and one hundred and two hundred and thirty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 140. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 141. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and thirty-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 142. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and thirty and one hundred and two hundred and thirty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 143. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and forty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 144. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and forty-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 145. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and thirty-five and one hundred and two hundred and forty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 146. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and forty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 147. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and forty-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 148. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and forty and one hundred and two hundred and forty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 149. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and forty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 150. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and forty-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 151. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and forty-five and one hundred and two hundred and fifty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 152. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and fifty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 153. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and fifty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 154. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and fifty and one hundred and two hundred and fifty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 155. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and fifty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 156. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and fifty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 157. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and fifty-five and one hundred and two hundred and sixty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 158. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and fifty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 159. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and fifty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 160. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and sixty and one hundred and two hundred and sixty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 161. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 162. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 163. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and sixty-five and one hundred and two hundred and seventy years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 164. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 165. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 166. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and seventy and one hundred and two hundred and seventy-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 167. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 168. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 169. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and seventy-five and one hundred and two hundred and eighty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 170. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 171. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and sixty-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 172. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and eighty and one hundred and two hundred and eighty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 173. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and seventy-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 174. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and seventy-two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 175. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and eighty-five and one hundred and two hundred and ninety years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 176. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and seventy-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 177. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and seventy-five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 178. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and ninety and one hundred and two hundred and ninety-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 179. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and seventy-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 180. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and seventy-eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 181. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and two hundred and ninety-five and one hundred and three hundred years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 182. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and eighty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 183. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and eighty-one of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 184. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and three hundred and five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 185. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and eighty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 186. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and eighty-four of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 187. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and five and one hundred and three hundred and ten years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 188. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and eighty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 189. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and eighty-seven of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 190. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and ten and one hundred and three hundred and fifteen years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 191. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 192. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 193. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and fifteen and one hundred and three hundred and twenty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 194. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 195. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety-three of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 196. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and twenty and one hundred and three hundred and twenty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 197. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 198. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety-six of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 199. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and twenty-five and one hundred and three hundred and thirty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 200. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 201. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section one hundred and ninety-nine of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 202. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and thirty and one hundred and three hundred and thirty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 203. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section two hundred and two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 204. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section two hundred and two of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 205. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and thirty-five and one hundred and three hundred and forty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 206. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section two hundred and five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 207. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section two hundred and five of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 208. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and forty and one hundred and three hundred and forty-five years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 209. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the crime mentioned in section two hundred and eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 210. Every person who shall be convicted of the crime of assault with intent to commit the crime mentioned in section two hundred and eight of this act shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 211. Every person who shall be convicted of the crime of carnally knowing any female child between the ages of one hundred and three hundred and forty-five and one hundred and three hundred and fifty years shall be punished by imprisonment in the penitentiary not less than one year.

Sec. 212. Every person who shall be convicted of the crime of attempt to commit the

[illegible]

[illegible]

[illegible]

mortalibus datæ, ut plenam participationem omnium chariſmatum & ſpiritualium honorum videlicet Miſſarum, orationum, ſuffragiorum, officiorum divinorum, jejuniorum, abſtinentiarum, pœnitentiarum, diſciplinarum & peregrinationum, inſpirationum, prædicationum, lectionum, meditationum, contemplationum, & obſervantiarum devotionum & omnium aliorum ſpiritualium operum gratiosè ſcilicet conferrent, niſi ut certò apud ſe ſtatuerent, ſe, de Dei gratia & amore eſſe certos, & poſt hanc vitam in purgatorium non venturos, ſed regnum cœlorum ἀναφαίρετον poſſeſſuros.

Martinus del Rio in opere Mariano p.28. (Sodales Jeſuitarum) qui non conveniunt ſtatis temporibus putant, precum, meritorum indulgentiarum Sodalitatis participes eſſe ſe, *non ſunt.*

Cæterùm mercatores illi myſtici fuerunt homines, erogarunt id, quod habuerunt (quod enim quis non habet, alteri communicare non poteſt) nullum autem amorem certum & fiduciam, ſed dubitationem tantum & conjecturam habuerunt. Ergo dubitationem, conjecturam tantum erogarunt: & ita Monachi non certo Miſſas celebrarunt, non certò ſunt precati, nulla certa jejunia exercuerunt, ſed tantum ſimulata, nullam veram pœnitentiam egerunt, nullas diſciplinas veras in corpore ſenſerunt, nullas veras & indubitatas inſpirationes hauſerunt, nullam devotionem certam tenuerunt, verùm ſpiritualia opera dubia & incerta fuerunt omnia.

Del Rio p.1158. fecimus quod juſſiſti, implequod promiſiſti.

Queſto è di ſancta Chieſa il gran teſoro.

Et hic eſt ille grandis theſaurus, quem maximis ſumtibus majores noſtri, neque tamen verè ſed conjecturaliter tantum mercati ſunt.

Et hac ratione Jeſuita eſt omnis homo, ex certis incerta, ex indubitatis & extra controverſiam poſitis dubia, ex veris falſa, è perfectis & abſolutis mutilata, ex integris corrupta, è divinis humana efficiens.

Cur profitemini, omnem actum Charitatis abſolutè & ex merito condigni mereri vitam æternam, ſi adhuc dubitandum de Dei favore? Qui operatur, inquit D. Apoſtolus, merces non imputatur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum: Ex eo apparet Jeſuitas, Papæ potius, cujus ſunt volones, quam Deo confidere.

Adhæc Idololatriam Pontificij committunt, dum baptiſmum in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti *& beatæ Virginis collatum*, legitimum eſſe contendunt.

Alber-

Albertus magnus in 4. Sent. dist. 3. Ulterius quæritur de appositione, utrum liceat aliquid apponere, ut dicatur, baptizo te in nomine Patris & Filij & Spiritus S. *& Sanctæ Mariæ*, vel aliquid, vel plura hujusmodi? Et videtur quod sic, quia hoc facit ad majorem devotionem, & non tollit formam.

Ad hanc objectionem altera pagina ita respondet. Ad id quod quæritur ulterius de appositione, dicendum, quod peccat apponens: si autem apponit, quod non sonat corruptionem formæ, non est baptizandus.

Thomas Aquinas, Alberti M. discipulus in 4. Sent. dist. 3. De additione verò duo sunt observanda. Primum est ex parte addentis: quia si adderet intendens illud esse de forma: quasi volens per hoc novum ritum adducere, constat, quod non intendit proferre formam, qua utitur Ecclesia, & ita nec faceret, quod Ecclesia facit; quare non esset baptismus. Secus autem est, qui ex aliqua causa adderet, ut ex devotione quadam. Secundū est ex parte ejus, quod additur. Quod si est corruptivum formæ, tunc non est baptismus. Si autem non, est baptismus secundū quosdam, sicut si dicatur in nomine Patris majoris, & filij minoris, corrumpitur fides quam forma profitetur. Si autem addatur *& beatæ Mariæ*, quidam dicunt quòd non est baptismus, quia non fit baptismus in virtute beatæ Mariæ: fieret autem si diceretur: & beata Maria juvet puerum istum vel aliquid hujusmodi. Alij autem dicunt, & *probabilius* dicunt, quod esset baptismus, etiam primo modo additione facta, quia secundum magistrum in nomine Patris idem est, quod invocatione. Potest autem in invocatione B. Mariæ fieri baptismus cum invocatione Trinitatis: non quasi ex virtute ejus efficiam habeat baptismus, sicut habet ex Virtute Trinitatis sed ut ejus intercessio baptizato proficiat ad salutem.

Antoninus in 3. parte Summæ titulo 14. capitulo 13. §. 3. Tertio potest fieri mutatio per additionem, siquidem addit aliquid intendens illud esse de forma, quasi volens per hoc inducere novum ritum in Ecclesia, nihil facit, quia non intendit proferre formam, qua utitur Ecclesia. Si addit ex alia causa, puta ex devotione, non vitiat baptismum, ut si dicat, baptizo te in nomine Patris, & Filij & Spiritus Sancti *& beatæ Mariæ* invocatæ per modum intercessionis & intendens, quod per hoc intercessio Virginis prosit baptizato, *est verus baptismus*. Secus si invocaret Virginem

ginem, intendens, quod Virgo operetur ad baptiſmum, ſicut Trinitas. Ex parte autem ejus, quod additur, eſt conſiderandum, ſi ſit corruptivum formæ quod additur, & tunc vitiat, ut ſi dicatur ut faciebant Arriani, baptizo te in nomine Patris majoris, & Filij minoris. Si non corrumpit fidem vel ſenſum verborum, non vitiat.

Gabriel Biel in 4 ſent. diſt. 3. Conſequenter moventur aliqua dubia brevia. Primùm ſi quis baptizando puerũ dicat, baptizo te in nomine Patris & Filij & Spiritus S. & beatæ Mariæ, an puer eſſet baptizatus? Reſpondetur ſub diſtinctione ſecundum Durandum: quia ſi intelligit baptizans in nomine Patris & Filij & Spiritus S. & beatæ Mariæ eo modo quo Patris & Filij &c. ita quod baptiſmus ſortiretur effectum ex nomine beatę Mariæ ſicut ex nomine Patris & Filij & Spiritus S. ille contrarius eſt Veritati fidei, & ita non eſt baptizatus. Et ſic ſenſus clarus deprehenderetur, ſi additio illa infereretur dicendo, baptizo te in nomine Patris & Filij & Beatæ Mariæ matris ejus & Spiritus ſancti.

Si verò intelligitur & ſanctæ Mariæ, ad honorem S. Mariæ, vel in nomine S. Mariæ, ut *intercedentis, adjuvantis*, aut gratiæ ſtabilitatem impetrantis, vel hujuſmodi, verum eſt baptiſma, dum addat, non partem formæ neceſſariam, ſed ex devotione, licet addens graviter peccet.

Scrutinium Sacerdotale ſive modus examinandi tam in viſitatione Epiſcopali quàm in ſuſceptione operum, autore R. D. *Fabio incarnato Neapol.* S. Theol. Profeſſ. & expurgatum à R. P. M. Lucio à Lege Veneto Augu S. Theol. D. pag. 18. b. Quomodo poteſt fieri variatio per additionem? R. ſecundum Thomam ibid quòd duo hic obſervanda ſunt. Primum ex parte addentis, quia ſi aliquid adderetur, intendens illud eſſe de forma quaſi volens per hoc novum ritum adducere, conſtat, quod non intendit proferre formam qua utitur Eccleſia, quare nõ eſſet baptiſmus, ſecus autem eſſet, qui ex aliqua cauſa adderet & ex devotione quadam. Secundum eſt ex parte ejus, quod additur. Quòd ſi eſt corruptivum formæ, non eſt baptiſmus, ſicut ſi dicatur, in nomine Patris majoris, & Filij minoris, corrumpitur fides, quam forma profitetur. Si vero quod additur non eſt corruptivum formæ, ſicut ſi additur, & beatæ Mariæ, *probabilius videtur, quòd eſt baptiſmus.* *Venetijs 1569. in 12.*

II. Secundo Decalogi præcepto prohibetur, ne nomen Domini in vanum aſſumamus, blaſphememus, mentiamur, neve Magicis actionib.

illud violemus, ſed in omnibus calamitatibus invocemus. Eſtne hoc in loco Jeſuita omnis homo? etiam: prius de Exorciſmis varijs & magicis actionibus, poſterius de mendacio acturi.

Quid verò uſitatius, quam contra Dei verbum exorciſare in baptiſmo infantem, in conſecratione agni (ex quo pallium, auro pretioſius) ſalis, olei, cereorum, in campanarum baptiſmo, ſanctiſſimum Dei nomen violare & polluere? Et quia Martinus del Rio juſtum de Magicis actionibus edidit volumen, placet ea, quæ anteſignanus veſter *Iohannes Trithemius*, Abbas quondam S. Jacobi Herpipoli, magiæ quondam addictiſſimus, tertia quæſtioni ad Maximilianum I Imperatorem ſcripſit, huc referre. Erat homo quidam cuſtos porcorum, qui ſcedulam bacillo incluſerat nomen Divi Martyris *Blaſij* continentem, cui tantum fidei detulit, ut baculo in medio gregis terræ affixo, lupum ab acceſſu prohibitum crederet omnem. Hæc ſtulta confidentia per longam experientiam tandem roborata, ibi homo ſecurus quocunque volebat, dimittens ſine periculo in nemore porcos, cum luporum jam nullus haberet acceſſum, Contingit pertranſire videntem abſente paſtore, qui cernens da monem cuſtodiam habere gregis, dixit ad eum: quid miſer hic agis? Qui reſpondit, iſtos cuſtodio porcos. At ille: quis tibi curam porcorum commiſit? Iterum reſpondit: *ſtulta confidentia paſtoris*. Nam ſchedulam quandam bacillo incluſam magnæ putat eſſe virtutis, qua *Blaſij* cujuſdam meritis lupi arceantur à porcis, ſuam peccavit in legem, & noſtras ſequitur vanitates. Verum quia invocatus non comparet, ego, ne homo confidentiam ſuã amitteret, porcos ejus cuſtodio & me pro *Blaſio* libens ſuppono. Ita inquit, mortales varijs conjurationibus nos moleſtant, ut niſi velimus æſtimationem noſtri & honorem apud eos perdere omnem, neceſſe ſit, eorum invocationibus ſtultis plerumque occurramus. Hujus ſimilitudine facti dæmones miſericordes, infideles decipiunt, & miracula, quæ orantes à Deo poſtulant, malignorum ſpirituum ſuppoſitione ſæpius aſſequuntur. In his enim quę Dei vel cultum reſpiciunt vel honorem, libenter ſe Dæmones ingerunt, qui manifeſtos honores aſſequi nequeunt, occultis nimirum delectantur. Tantum Trithemius.

Baldus ſcribit in L. optimam C. de contrah. & committ. ſtip. D. Ambroſiũ una eodemq; die Mediolani & Romæ miſſificaſſe.

Franciſcus Bencius in oratione funebri Antonini Carafæ, Cardinalis p. 338. dicit hunc conſecrato agno incendiũ reſtinxiſſe, hiſce verbis. Septimo decimo Calend. Quintiles, qui dies Vito eſt & Modeſto & Creſcentiæ ſacer, qua tempeſtate per magni actus eſſe ſolent, in quandã ædiũ

partem

partem Dynastæ Montis Nigri, apud quem eo tempore versabatur Antonius, improviso casu adhæsit ignis, tanta vi atque impetu, ut cum jam corripuisset lacunar cubiculi, materiam ad exardescendum aptã, & proxima quæq; populando, anteiret remedia velocitate mali, timendum esset, ne deflagraret domus, & uno incendio concideret universa. Hic, quod in ejusmodi rebus fieri amat, cum consilium darent omnes, periculum sibi sumeret nemo, magno animo, sed majore in Deum fiducia, *Antonius* (cum rediisset in memoriam Pauli IV. à quo tale aliquid aliquando factũ accepimus) scalas miræ longitudinis in parietem posuit, & omnibus mirantibus, severoq; vultu & trepido pectore, tantum ne facinus auderet, neve se in apertum discrimen conjiceret, magno opere dissuadentibus, contento cursu supremõs gradus arduo superat ascensu, in tectum pervolat: hic verò cum miraculo audaciæ obstupefacti viri stetissent, & exanimatæ metu mulieres duplicarent vota, & nihilo secius baccharetur ignis, nec longius abesset ab *Antonio*, flexit ille suppliciter genua ad Deum preces effundens: quas veluti sensisset auditas, divini plenus ardoris exsurgit, *sacramq; cœlestis Agni effigiem*, quam habebat ad collum, impresso crucis signo, omnibus inspectantibus, *in medios ignes jacit*, mirum dictu, sed verum: quæ indomita dudum furebat, omniaque se hausturum minitabatur flamma, resedit repentè, suaq; sponte sopita primùm, mox etiam extincta est. Auxit religionem *Antonius*, qui virginali quadam modestia, Dei virtutem extollens, cum fieri negaret posse ut sacra plagiuncula fuisset igni obnoxia, seduloq; pervestigasset, illam illibatam omnino inter medias prunas atq; integram prorsus ostendit, quæ etiam nunc ad rei memoriam, ab eodem Dynasta sanctè pieq; servata, venerationem habet.

Credat Judæus Apella, non ego.

Cæterùm *mendacia* committuntur vel in doctrina vel in moribus. In doctrina *Iesuita est omnis* Homo, id est, Jesuita Jesuitam mendacii arguit.

Bellarminus de pœnitentia l. 2. c. 12. p. 190. *meritum*, quod Patres agnoscunt ante remissionem peccatorum, nõ est meritum ex condigno, sed ex congruo. Et meritum ex condigno non præcessit justificandum, sed sequitur justificatum.

Idem de justificatione lib. 5. cap. 22. pag. 478. Potest homo, non-

dum reconciliatus per opera pœnitentiæ impetrare & mereri ex congruo gratiam Justificationis.

Sebastianus Detz autem quæst.3. de Ecclesia pag.84.inquit: falsum est, nos docere, quòd gratiam mereamur ex condigno, quòd Monachi aliis mereantur vitam æternam, si absolutè de merito, nempè ex condigno loquamur.

Praxis Ecclesiæ Pontificiæ hactenus percrebuit, *Mariam jubere & præcipere posse Filio*, ut testatur Jesuita Johannes Osorius tom.3. p.132. cum Maria p.160. Leo X. etiam nomen Deæ, Mariæ tribuit, anno Domini 1518. epistolarum à Bembo (quo non est Latio majus in orbe decus, secundum Sabinum) Leonis X. nomine scriptarum lib 8. epist.17. Unde in partibus Orlandi talis est precatio. O peccator, si Filium Dei non audes accedere, vade ad matrem peccatorum, & ostende ei tua facinora, & ipsa ostendet pro te Filio pectus & ubera, & Filius ostendet Patri latus & vulnera. Pater non negabit Filio postulanti, & Filius non negabit Matri interpellanti, & mater non negabit peccatori ploranti.

Maria est omnipotens & omnisciа.

Martinus del Rio p.1158. uno dicam verbo, videt (Maria) quicquid scientia visionis omnipotens videt. Deum ipsum videt clarissimè, & in Deo videt, quicquid optat videre.

Martinus del Rio p.408. nec Regina unquam à Rege suo, nec mater à filio potest dissentire.

Idem p.1119. Parata est, Sodales mater misericordiæ pro nobis intercedere, *promta nudare pectus & ubera, quæ suxit, Filio ostendere.*

Martinus del Rio p.853. Nemo mente capiet, qualis sit & quanta Mater, nisi qualis & quantus sit Filius ceperit.

Constans est veteris Papatus sententia, Mariam plura posse Christo, Christum, utpote Judicem austerum, severum, *furibundum*, ut loquitur Bareleta, non omnes admittere, Mariam verò, spiritualis belli Imperatricem, sub umbra sua recipere omnes, etiam impertectos & peccatores. Ne verò hoc Jesuitis affingere videar, libet Jesuitis Jesuitam opponere, is autem est Martinus del Rio in opere Mariano p.866. Quis non concupiscat, sub hac fronde (cedri Christi) humare & æstivare & meridiari & pernoctare? Verùm advertite, *non omnes admitti.* Herodiis, aquilis & cæteris volucribus tantum permittitur perfugium: non de jumentis, quadrupedibus, reptilibus loquitur. Volucrum nomine solent

lent intelligi ſpirituales, ſive contemplativi de ſorte Mariæ, ſive qui de ſorte Marthæ juſti & ſancti conantur in cœlum meritis fidei & bonorum operum, ut gemino alarum remigio conſcendere. Chriſtus aquila eſt, de nido deturbat pullos, quorum degener oculus ſolarem radium reſpuit. Chriſtus gallina eſt, non congregat ſub alas niſi pullos ſuos, reptilia *pede proterit* & abſumit. Quo igitur nos miſeri, qui vix ſupra ſolum reptamus, tantum abeſt, ut ad aſtra ſubvolemus, quo nos inquam infelices *à ventura ira* ſubtrahemus, quo utemur *aſylo*? Nemo timeat, nemo deſperet, commune cunctis perfugium, & ab hoc ardore *divinæ iracundiæ* tutum umbraculum indicabo. Nam & pax ab angelis promiſſa cunctis hominibus bonæ voluntatis. In eodem Libano huic cedri medullæ adſita eſt *alia cedrus*, cedri illius melioris bona mater, hac una inferior, cæteris omnibus multò celſior, quæ idcircò non dicitur in Libano exaltata ſimpliciter, ſed dicitur exaltata ſicut cedrus, ſicut illa cedrus cedrorum, non æqualitate, ſed ſimilitudine. O factum bonum, & Dei dignum providentia! ut qui ſub cedri medullæ umbra *non reciperentur* tardigradi vel repentes, *hos proxima* cedrus invitaret, quæ nullos aſpernatur, & cunctos nititur ad cedrum illam, quam genuit, perducere.

NB. Maria eſt aſylum contra iratum Chriſtum.

Idem p. 867. *B. Gertrudis*, Ducum Brabantiæ germen inclytum & portionis ejus olim non exiguæ Princeps, vidit quondam in Spiritu *ſub chlamidem Marianam* ſeſe recipere & occultare diverſi generis beſtiolas & infecta: per quæ ſignificabatur omne genus peccatorum, ad piæ matris opem ſpeciali devotione confugientium. Inſecta hæc omnia *eo-mater* excipiebat, & ſub palla protegens, benigna manu ſuaviter contrectare, & amicè blandiri, ut catellis Melitæis dominæ ſolent, non aſpernabatur. Tantùm del Rio.

vnter dẽ Mantel ſeyn vielleicht auch die Jeſuiter geſteckt.

Quare majorem fiduciam Jeſuitas in Mariam, quàm in Chriſtum collocare, dicimus, contendimus, evicimus.

NB. Ieſuitas majora blandimenta Mariæ, quàm Chriſto aſcribere.

Hoc patet exemplo, ait Mariale *Bernard. Buſti* parte 9. ſerm. 2. fol. 492. quod legitur in Chronicis noſtris, quòd quadam die S. Franciſcus, *vidit duas ſcalas, unam Rubeam*, cui Chriſtus innixus erat, *& aliam albam*, in qua virgo erat. Et cum ad monita B. Franciſci fratres ſcalã rubeam aſcendere conarentur, dum ire inciperent, retrò multi cadebant & aſcendere non poterant. De qua S. Franciſcus flendo dolebat. Cui dixit: fac ut fratres tui ad matrem meam currant, & ad ſcalam albam, atq;

per eam ascendãt. Tũc B. Franciscus exclamare cæpit, dicẽs: currite fratres ad scalam albam & ascendite per eam. Quod facientes fratres à B. Virgine læta facie suscipiebantur, & in cœlum *cum facilitate ascendebant.* Tantum Mariale.

Cicuravit ergò Maria, ait del Rio p. IIII. unicornium, *Formidandum* illum Leonem Juda mansuefecit, cujus justa indignatio terribili rugitu æternæ damnationis incendia humano generi minitabatur, hanc illa mansuetum & pacatum reddidit.

Antequam verò B. Mariam compellent, adeundus est prius Josephus, ex Apostolica traditione Marialis p. 266. In resurrectione Christi, in qua multi resurrexerunt ex sanctis Patribus, ut habetur Matth. 27. piè creditur, quòd etiam S. Joseph. glorioſus resurrexit, & similiter cum Christo visitavit benedictam Virginem, Sponsam suam. Et hoc S. Bernardinus prædicans Paduæ affirmans clamabat, in anima & corpore est sanctus Joseph in cœlis glorioſus, & visa est crux aurea super caput ejus, & sic ego credo, quòd sit in vita æterna, in anima & corpore cum Maria, & indicibili gloria habens clarissimam aureolam Virginitatis & doctrinæ, quia prædicavit pastoribus & Magis. Item puto, quod sit apud pedes beatissimæ Virginis, honoratus ab Angelis & Sanctis omnibus, & habet magnam Jurisdictionem apud Dominum Jesum & Sponsam suam ad impetrandam gratiam suis devotis. Et ideò ô devoti Christiani, habete hunc sanctum in devotione, quia ei multum sumus omnes obligati. Qui igitur vult aliquid à Deo obtinere, accipiat beatum Ioseph. pro advocato suo *ante* Virginem benedictam, sponsam ejus, & beatissimam Virginem apud Filium suum & Dominum Iesum ante Patrem cœlestem, & omnia impetrabit.

Hanc fidem vel potius perfidiam in Papatu viguisse, testes omni exceptione majores in Lysandro adduxi. Quibus accedit Iesuita Franciscus Remondus l. 1. Epigram. de Christo & beata Virgine ejus matre.

Hinc lactor ab ubere, hinc pascor à vulnere.

Ubera me Matris, nati me vulnera pascunt,
Scilicet hæc animi sunt medicina mei.

Nam

Nam mihi dum lachrymas dolor elicit, ubera fugo,
Redeat ut dulci mixtus amore dolor.
At me pertentant dum gaudia, vulnera lambo,
Vt me læta pio mixta dolore juvent.
Vulnera sic nati lambo, sic ubera matris
Securæ ut varia sint mihi sorte vices.
Quis sine lacte precor, vel quis sine sanguine vivat,
Sanguine nate tuo, lacte puella tuo?
Sic lac pro ambrosia, suavi pro nectare sanguis,
Et me perpetuò vulnus & uber alat.

*Martinus del Rio p.*1163. Desit qui LAC eliciat, spissesceet liquor, exaresceent lagunculæ; sit lacteus qui fugat & mulgeat, novis semper rivulis implebuntur.

Hæc quanquam sunt certissima, æquè plebeculam per Mariam, ac per Christum salvari; tam Iesuita est omnis homo, id est frater conficit fratrem & mendacii arguit. Nam Martinus del Rio in Mariano p.38. Sicut Iosua, inquit, *solus* electus, qui in terram lacte melleque manantem introduceret: *sic solus Iesus Christus* in regnum cœlorum aditum reseravit. *Ribadeneira l.2.c.11. p.151. Maria est Janua cœli.*

Mariale pag.91. Martinus del Rio p.490. Torcular *solus ipse calcavit: Perfidia hæc illius ævi fuerit:* absit à seculo nostro idem crimen.

At Bernardus in sermone de assumtione inquit: Ad restaurationem generis humani sufficere poterat *solus* Christus, siquidem omnis sufficientia nostra ex ipso est: sed bonum non erat nobis hominem esse solum, *congruum magis erat* ut adesset *nostræ redemtionis sexus uterque*, quorum corruptioni neuter defuisset

Anathema illis, ait del Rio p.900. qui dissidium quærunt, qui Iesum dividunt à Maria. Fuit in terris SOCIA laborum & præliorum, nunc est in cœlis Socia coronæ & triumphorum.

Pag.1103. Ipsa in Filio passa, quicquid in se Filius.

Bellarminus in apologia ad Regem Angliæ p.125. Prudentes, inquit, & benè instituti Catholici, neque Divam, neque DEAM vocant, neque ab ea petunt, ut Filio imperet, & dominetur, neque dicunt, eam ad oscula & complexum sacerdotum descendere.

Ex

Ex quo fit miſſimè colligitur, neque Papam Leonem X. (terrarum moderatorem, paſtorem omnium populorum, & controverſiarum omnium judicem infallibilem) fuiſſe prudentem, & bene inſtitutum Catholicum, qui DEAM expreſſè vocari paſſus ſit: neque totum Papatum, ante Ieſuitarum cenſoriam virgulam, fuiſſe prudentem & bene inſtitutum.

Verè alicubi Hilarius l. 7. de Trinit. p. 82. Vincant ut volunt, quia ſe invicem vincendo, vincuntur: & Bellarminus de Matrimonio cap. 32. Contingit aliquando pertinacibus, ut quod ore negant, factis affirment.

Quanquam idem Bellarminus ſui mox oblitus; Bonaventura inquit, ad ſimilitudinem pſalterii Davidis, *aliud* pſalterium ipſe compoſuit, ex pio ad B. Virginem affectu.

Audite quæſo D. Apoſtolum fulminantem, ſi vel nos, ait, aut angelus de cœlo prædicaverit vobis *aliud* Evangelium (aliud pſalterium, quo per κακοζηλίαν Ieſuitæ, in manus B. Virginis commendant Spiritum ſuum) præter id, quod prædicavimus vobis, anathema ſit. Chriſtus in opere redemtionis & ſalutis *Socium* vel Sociam non admittit, ſuffragante Scriptura, & B. Hilario atteſtante in Matth. p. 292. Hoc omnium hæreticorum eſt, ut rem manifeſtiſſimam in lucem omnium gentium conſtitutam videre non poſſint aut nolint.

Altercantur quidem interdum etiam, ait Perpinianus orat. 12. p. 343. & inter ſe noſtri contendunt, non nego: verum ejuſmodi de rebus contendunt, de quibus liberum eſt cuique opinari, quod velit.

Et Bellarminus de notis Eccleſiæ lib 4. cap 10. ait, Thomiſtas & Scotiſtas non diſſentire niſi in iis rebus, quæ ad fidem non pertinent.

Liberum ergò in Papatu cuivis, ſive per Chriſtum, ſive per Mariam æternam ſperet, aut ſecundum Perpiniani Grammaticam, opinetur ſalutem. Liberum eſt, gratis per ſolam fidem in Chriſtum, aut tenore meriti condigni juſtificari.

Eſt hoc proprium, Theodoreto teſtante, eorum, qui recta via divertunt, ut huc & illuc aberrent, per viam minimè tritam ingrediantur. Mutatis ſententias quotidie, tanquam veſtimentum, aut codicillos, ſic, ut ne cuniculi ſæpius pariant novos catulos, quàm vos novi commenta, novas opiniones. Quamvis enim multiplicia ſint in Papatu aquarum divortia, omnia tamen ex uno fonte manarunt opinionis.

Septem

Septem capita habet bestia Romana, & unam caudam, quia non est consentiens doctrina.

Nigra subest udo Jesuitis lingua palato.

Hieronymus Osorius Episcopus Algarbiensis de Sapientia l. 3. pag. 195. verè docet è Scriptura: Christum esse mediatorem nostrum, non humanæ tantùm, sed etiam divinæ naturæ respectu.

Quin etiam, inquit, ut Dei Filius ea ratione, qua jussa Patris exequitur, & fuit antiquæ Legis lator, atque ut Paulus ait, se medium inter Deum & homines interposuit, ut homines in Dei studium incitaret, & Deum hominibus conciliaret, per illum enim Pater, ut Paulus in epistola, quam scripsit ad Ephesios, ait, ab æterno tempore omnia sibi reconciliare constituit, non incommodè pro nobis orare dicitur.

Jesuitæ Christum mediatorem esse nostrum tantum secundum humanam naturam credunt.

Quare in doctrina Jesuitæ Priscillianistis sunt similes, qui teste Augustino, Catholicam veritatem non quidem credunt, sed tamen loquuntur, ut nostri esse credantur. Loquantur ergò veritatem suam in ore suo, non in corde suo.

Denique *potestne Papa fieri hæreticus?* Hic Jesuita inficiando & mentiendo est omnis homo.

Georgius Scherer Tomo 2. Operum, concione 9. de Papa fol. 64. *Martino del Rio p. 1056. Columna veritatis Ecclesia Romana.*

Dieser Römische Stul hat und führt das Regiment über alle Kirchen auff dem gantzen Erdboden/theils um andern Vrsach willen / theils darum/daß dieser Stul nie nach Ketzereyen gestuncken hat/es ist auch keiner in diesem Stul gesessen/der sich widerwertiger Lehr hette theilhafftig gemacht/und nicht viel mehr wider die Gnad/so dem Apostolischen Stul dißfals verliehen worden/rein und unverrückt verwahret.

Fol. 159. Allein die Römische Kirch und Succession deß Haupts-Apostel S. Petri ist bißher wunderbarlich erhalten / und von allem ketzerischen Geschmeiß bewahret worden.

Dedit sedi huic, ait Thomas Bozius, divinissimum privilegium, licet enim Pontifex ipse esse malus possit, fari, scribere & efficere flagitiosa & falsa: nunquam tamen aut potuit aut poterit ille universali lege, qua cunctos Christianos obliget, sancire aliquid contrarium veritati æternæ immutabilium rerum. *De imperio virtutis cap. 10.*

Ad eundem sensum & consensum loquitur etiam Sadoletus Car- *P. 759.*

P. 759. dinalis : Nunquam pontifex maximus impiè sensit, ut prava statuisse intelligatur.

Joh. Mariana l. 3. c. 2. p. 225. A multis seculis vix quisquam Pontificum Romanorum reperitur *è cathedra docuisse*.

S. Brigita lib. 7. c. 8. beatæ Virginis judicium divinitus inspiratum hisce verbis reliquit. Vera, inquit, & Catholica fides est quòd Papa, qui est sine hæresi, quantumcunque aliis peccatis sit commaculatus, nunquam tamen est ita malus ex illis peccatis, & ex aliis suis malis operibus, quin semper sit in eo plena autoritas, & perfecta potestas ligandi & solvendi animas : quam autoritatem ipse apud Petrum habuit, & assumpsit à Deo, *quæ multi summi Pontifices* fuerunt ante Iohannem Papam, *qui sunt in Inferno* : nihilominus tamen ipsorum justa & rationabilia judicia, quæ in mundo stabilia & approbata sunt apud Deum.

D. Arnoldus Albertinus Episcopus Pactensis quæst. 30. §. 24. ait : Papæ multi hæretici fuerunt, non tanquam Papæ, sed tanquam homines.

Ribadeneira Iesuita p. 349 Non est cordati hominis, temere quidpiam dicere.

Aristarchus verò Bellarminus in responsione ad librum inscriptum, triplici nodo triplex cuneus pag. 87. asserit. Piè credi, Pontificem, etiam ut personam particularem, hæreticum esse non posse.

Μέγα λίαν αἴτημα, nimis magnum est postulatum. Atqui nulla est centuria, nulla, inquam, est à Christi ascensione centuria, in qua non ad minimum unus, vel interdum etiam plures Papæ hæresin capitalem foventes, vixerint. Jactent, ut lubet, Jesuitæ caput, vertant, gyrent, rotentque se omnem in partem, ut volent, nunquam veritatem extorquebunt.

Ario viam stravit Clemens I. Hieronymus adversus Ruffinum l. 2. p. 100. Filium Dei creatum de nullis extantibus.

Ariani fuerunt Liberius & Gregorius VII. Benno Cardinalis in vita Gregorii.

Calvinianus fuit Gregorius I. statuit enim pios non posse amittere Spiritum S. In Ezechielem homil. 5. & in Matth. c. 13. homil. 11.

Sacramentarius Gregorius VII. in cœna non esse verum Christi corpus, nisi ut in signo, & figura mysteriove. Abbas Urspergensis ad annum Christi 1090.

Mono-

Digitized by Google

Monotheleta, Honorius, ex teſtimonio trium Conciliorum generalium, *Conſtantinopolitani VI.* Act.12.& 13. *Niceni II.* in epiſtola Synodica, & *Conſtantinopol. VIII.* can.7. & trium Pontificum Agathonis, Leonis II.& Adriani.

Neſtorianus, Anaſtaſius, Platina & Gratianus. Diſt.19.

Spiritum S. à ſolo Patre procedere ſtatuerunt.
- I. Silveſter, Hieremias Patriarcha Conſtantinopol. in actis p. 217.
- II. Damaſus I. ibid. p. 218.
- III. Agatho in 2. reſp. Theol. Wirtēb. p. 218.
- IV. Johannes IX. p. 213.

Seminovatianus, Innocentius I. Epiſt. 2. ad Vict.

Simoniacam fovit hæreſin Gregorius VII.
Nauclerus volum 2. gener. 36.

Reſurrectionem mortuorum negavit Johannes XXIII.
Concil. Conſtantienſ. ſeſſ. 11.

Imò multi Pontifices ſibi mutuò *non tantùm in vita & moribus ſed in doctrina etiam adverſati ſunt.*

Eutychianus & Cœleſtinus III. ſtatuerunt, Conjugia vera propter hæreſin poſſe diſſolvi: Innocentius cum Concilio Tridentino adverſam tulit ſententiam, propter hæreſin non poſſe diſſolvi matrimonium.

Pius IV. ſenſit, ob ſcortationem non poſſe diſſolvi matrimonium. Zacharias I. verò cum Conciliis & Patribus veriorem tulit ſententiam.

Silveſter cum Concilio Elibertino putavit, Magiſtratum eſſe ſanguinariam functionem. Innocentius autem verbi divini ductū ſecutus eſt.

Alexander II. exiſtimavit, ad electionem Papæ requiri conſenſum Imperatoris: Gregorius VII. non requiri decrevit.

Martinus I. denegavit veniam, poſt ordinationem delinquentibus: Calliſtus autem hos vocat hæreticos, qui dicunt, ſacerdotes poſt crimen admiſſum & pœnitentiam ad priſtinos honores redire non poſſe.

Argumentum reatus eſt, ſcribit Salvianus epiſt. 3. innocentiam jactare poſt culpam.

Audiamus vel unius Seren. *Venet.* Reipub. (quæ imediatè à Deo, non ab humano aliquo principe traditum ſibi imperiū accepit) teſtimoniū, in Interd. prop. 12. *Queſto è certo*, che il Pōtefice può fallare nelli giudicii particolari, etiam dio havēdo uſato ogni diligenza, & anco con buona intentione:

Mentium veſtrorum libro literis indelebilibus inſcribite.

tione; & *molti de fatto hanno errato* in questo, & le historie ne sono piene.

Et hoc etiam certum est, quòd Pontifex in judiciis particularibus possit errare, licet omnem diligentiam adhibeat, bonamque habeat intentionem, siquidem *multi in hoc etiam facto erraverunt*, quòd Historiæ abundè testantur.

Et: Massimè considerato, che il sommo Pontefice è huomo, al quale non conviene la impeccabilità. Id est, maximè considerato, summum Pontificem, Hominem esse, cujus affectio non est ἀναμάρτητος esse, aut labi & peccare non posse.

Concludimus cum Bellarmino, de Sacramentis in genere l.2.c.23. Qui in uno articulo hæreticus est, fide simpliciter caret: imò hæreticus manifestus non est Christianus, de Ecclesia militante l.3.c.10. & de Romano Pontifice l.2. c.30.

Atqui plurimi Pontifices hæretici fuerunt. Ergò plurimi Pontifices fide simpliciter caruerunt, & non fuerunt Christiani, & per consequens, ex revelatione Brigitæ canonizatæ sunt in inferno.

Sed hac de re satis; quia verum in Papam dicere, nihil aliud est, quàm fieri perjurum, siquidem verum illud ab Episcopo (quo solenni juramento Papæ consuevit obstringi) dicitur, ut in paralipomenis Ursbergensis Pius II. adversus Dietherum Archiepiscopum immoderatissimè disceptat.

Concilium generale VIII. Can. 21. p. 400. Non oportet audacter sententiam dicere contra summos senioris Romæ pontifices.

Tantum religio potuit suadere malorũ.

In moribus Iesuitam esse omnem hominem, id est mentiri, aliud ore loqui, aliud corde statuere, res est adeò manifesta, ut sancta scilicet hypocrisis Dominici, publicè defendatur: aliquando licet uti æquivocatione, scribit Toletus, & decipere audientem.

Pulchra Laverna, da mihi fallere.

Qui sic verò? anne Deus concessit & toleravit? Plato, inquit Perpinianus p. 405. Prorsus ἀψευδὲς id est, mendacii expers esse numen divinum, animo simplex & verax, tum verbis tum factis, neque ipsum mutari, neque alios fallere, neque visis objectis, neque in somnis, neque vigilanter. Hæc ille de natura divina, magnificè, ut mihi videtur, atque præclarè. Nos autem monstrum immane, totum ex fraudibus mendaciisque conflatum atque concretum, ex Deo natum esse, affirmare non pudebit?

Omnia

Omnia enim ſtolidi magis admirantur amantque
Inverſis quæ ſub verbis latitantia cernunt. Lucret. lib. 1.

ἀλιφδρίτης in omni re impoſtor eſt, omniaq; mentitur. Vera redit facies, diſſimulata perit. *Sed vobis facile eſt verba & componere frandes,*
Hoc nnñ didicit Lojola ſemper opus.

Qui aliud ſentit; & aliud loquitur, quid aliud appellandus eſt quàm deceptor bilingvis, malus & propterea ſtultus. Qui ſophiſticè loquitur odibilis eſt, in omni re defraudabitur, Eccleſ. 37. *Lact. de ira cap.*

Δόλιοι εἰσι καὶ ἕτοιμοι πρὸς πᾶσα μεταβάλλεσθαι ἢ μετασχηματίζεσθαι. Callidi & aſtuti artificio quodam utuntur, incluſam perniciosam corruptelam exquſitorũ verborum velamine contegunt. Non prius venenatum virus infundunt, quam ſimplices & innocentes ſub prætextu nominis Chriſtiani raptos atque irretitos involvant, ne ſoli pereant, ſed participes horrendi criminis ſui reos faciant. Pius. V. in Catechiſmo Tridentino graviſſimè eos objurgat qui æquivocationibus & mendacijs ſtudent; ſed fortaſſis peculiare à Pontificibus Jeſuitæ acceperunt privilegium? Si nullum acceperunt, cur Diabolum, ſi acceperunt, cur non Chriſtum imitantur? Incomparabiliter enim pulchrior eſt veritas Lutheranorum, quam mendacium Jeſuitarum. Ex quo colligitur, inquit Auguſtinus, contra mendacium c. 3. p. 33. pernicioſius, aut ut mitius loquar, periculoſius mentiri Catholicos, *ut hæreticos capiant*, quàm mentiuntur hæretici, ut Catholicos lateant. *Auguſt. de civitate Dei l. 4. cap. 27. pag. 75.*

Sanctam ſcilicet *æquivocationem* Dominici (in quo Adam non peccavit M. Reinaldo) & Jeſuiticam Sodales à ſcævola didicerunt, qui expedire exiſtimavit falli in religione civitates. *Agellius l. 16, c. 15.*

Theophraſtus Philoſophorum peritiſſimus refert, omnes in Paphlagonia perdices bina corda habere, & Theopompus in Biſaltia lepores bina pecora, fortaſſis & Jeſuitæ bina corda habent, unum pro Catholicis, verum; alterum pro hæreticis, quos immeritò ita appellant, ipſi ἀγελαστότατοι. æquivocum & falſum. In Loiolæ corpore, vena, quæ porta dicitur, Reinaldus Columbus, qui corpus ejus ſecuit, tres lapillos (non tria corda) reperiſſe ſe, ſcriptis prodidit.

Similis ergò Jeſuita Cynocephalo, qui ex genere ſimiarum eſt, animal malignum, tetricum, iracundum, cujus augetur feritas & morositas Luna decreſcente, minuitur eâdem creſcente, ſerenatur autem animus, & mirè exultat, quando Luna pleno lumine collucet.

III. Tertio *Decalogi* tenemur ſabbatum ſanctificare, ideſt verbum Dei ſummo honore proſequi, Papiſtæ ignominia afficiunt. Pluris enim faciunt reipſa Traditiones ἀγράφους, quam verbum Dei ἀντίστοιχον καὶ ἐγγράφον. Eſt ne Jeſuita quoque omnis homo? Ommninò. Transgreſſores Papiſticarum traditionum gravius puniuntur, quàm verbi cœleſtis. Sine au-
Diſt.19. C toritate Eccleſiæ, una voce clamant Papæ volones, nullam aut exiguam
ſi Roman. ſanc habere Dei verbum autoritatem.

Martinus del Rio p.471. Pleraque fidei & ſalutis arcana ſemper judicavi ſimilia ſcytalis Laconicis, quibus nihil inerat conciſius, & ignaris myſterij ſingula verba *ſcopæ diſſoluta* videbantur.

Bellarm. ad Sacram. in genere l.1. c.26. *Clarior eſt conſuetudo, quàm ipſum verbum.*

Omnium Conciliorum veterum & omnium dogmatum firmitatem pendere ab autoritate *præſentis Eccleſiæ*, teſte Bellarmino de ſacram. in genere l.2. c.25.

Qua in re omnes Jeſuitæ judaizant. Nam in codice Juris Bavametria traditur, ſtudium Thalmudicum præſtantius eſſe ſtudio Biblico, hiſce verbis: Qui operam dant lectioni Biblicæ, virtus aliqua eſt aut potius nulla virtus: traditio verò Patrum virtus eſt, propter quam accipitur præmium. Eodem modo Jeſuitis certiores ſunt traditiones patrum, Conciliorum, ipſis etiam S. literis; malunt diſcedere à verbo Dei, quàm à Conciliorum decretis.

Cum R. Eleaſarem ægrotantem viſitarent aliquando officij cauſa diſcipuli dixerunt, Rabi, doce nos vias vitæ, ut acquiramus in ijs vitam futuri ſeculi, quibus reſpondit, moniti eſtote honorem præbere condiſcipulis veſtris & avertite liberos veſtros à ſtudio Biblico & collocate vos inter genua ſapientũ. Ita Papa ſacrorum librorũ prohibet lectionem, interdicit laicis, ut avertant liberos à lectione Biblica, ne ſcilicet fiant hæretici.

Meminerint verò quod quondam Claudius Eſpenceus in epiſt. ad Titum c.1. ad frivolum cavillum reſponderit. Quaſi vero hæreſes ex ſcripturarum ſtudio ac non potius ex earum neglectu & ignorantia naſcantur. Imò teſte Hilario, de intelligentia hæreſis non de ſcriptura eſt.

IV. Quarto *præcepto* obedientia erga magiſtratum politicum injungitur. Obedit ne Clericus Magiſtratui politico? Hic Jeſuita eſt nullus homo: nolunt enim ſacerdotes huic ſubeſſe ſed præeſſe, in hoc valde diſſimi-

dissimiles, qui pro se, & Petro solvit staterem, duo didrachma, 40. crucigeros.

Bellarminus de Concilijs l.2.c.17. inquit: si eligatur malus Pontifex non est remedium ullum, non enim habet superiorem, à quo deponi possit: at multi viri prudentes & graves eruditione maxima Pontifices Romanos Ecclesiæ universali subijciunt teste Mariana lib. 1. cap. 8. pag. 74.

Martinus del Rio p.893. Nobis tàm continua est obediendi necessitas, ut nec edere, nec bibere, nec stare, nec sedere, nec ambulare, nec loqui, nec tacere, nec vigilare, nec dormire, nec ipsum penè spiritum sine obedientia ducere concedatur.

V. Quinto, *ne occidamus* injungitur. Hoc præcepto Jesuita est omnis homo, imò ter homo. Quid enim usitatius, quàm Reges, Principes alioque Pontificiæ religionis addictos ad cædem hortari, ad internecionem Lutheranorum exstimulare?

Gaspar Barcæus l.2. c.22. p.254. Nihil cunctandum ratus candens antequam tepesceret ferrum, cudendum judicavit.

Lib.3.c.19.p.407. Spiritus S. motus non patiuntur moras, quibus consentiendo errari omnin ò non potest.

Negant Jesuitę & quidem constanter, nulli subdito licere vitæ Regis aut Principis insidiari. Hanc opinionem saltem privatam *Iohannis Mariana* fuisse, vociferantur. Atqui si opinio particularis duntaxat & privata fuit, cur magister provincialis Petrus de Onna in censura non significavit ne lector impingeret? Cur visitator Stephanus Hoieda, Madriti, exertè scripsit, hosce Marianæ libros prius approbatos fuisse à viris doctis & gravibus, ex eodem vestro Ordine? Si vestri Jesuitæ hoc truculentum scriptum approbarunt, utique non fuit opinio duntaxat privata, sed publica. Illud est. Hoc ergò. Deinde asserit Provincialis: Qui sic ad præscriptam in eo formam actiones & Consilia retulerint (ut *Regicidæ* Jacobus Clemens & Franciscus Ravillart, scelera & monstra, in Purgatoriũ infernale translata actiones & Consilia, proh dolor! retulerunt) næ magnum atque incredibile operę pretiũ existat. Præterea si privatá tantũ Marianæ fuit opinoi, quæritur non imeritò, an eã papa approbaverit, an reprobaverit? Sed non reprobavit, neq; per se, neq; per alios. Ergò approbavit, & quidẽ per Provincialem & Visitatorem, Hispanos: sunt enim Jesuitæ oculi mentis Papæ

Vastram gestant sub pectore vulpẽ.

Sixtus. V. fuit ὀμό-

Papæ. Quod Papa statuit, Jesuitæ approbant, mirè hic conveniunt, λόγος ἴσα, οὐ λόγος & λόγος ἔξω προφορικὸς, & amicè conspirant. Neq; verisimile est Papam æquivocationibus Jesuitas fallere, aut Jesuitas mentem Idoli sui non dextrè percipere.

Si fas cædendo cœlestia scandere cuique est,
Iesuvitis cœli maxima porta patet.

Esto tamen, Jesuitas Pontificis mentem in cædendis Regibus non rectè percepisse, facilimè tamen elabi possunt. Perpinianus enim in cœlũ suum receptus, ipsos docuerat, de ejusmodi rebus esse apud Pontificios contentionem, de quibus *liberum* cuiq; sit *opinari* quod velit. Quare Regem dejicere, morte plectere, rebus exigentibus, liberum est opinari in Hispania[1], Provinciali & visitatore Papæ mentem interpretantibus: amovere quacunq; ratione, ferro aut veneno perimere, non est liberum opinari in Germania, Gallia & Anglia. Ita Jesuita est ad utrumq; paratus, τριπρόσωπος; gigas: te amplus Geryo & centimanus Gyas, imò omnis homo. Homo enim est ab ὁμοῦ, simul. Quocirca omnes Jesuitæ conspirant, unum sunt, unum sentiunt, quamvis non semper unum & idem loquantur: neq; etiam opus est. Sed *mentiri* liberum est, ut incauti Lutherani capiantur, atq; feræ tigres nunquam posuere furorem.

ἐ ἰὶ τῶν ἀγίων λόγων· πάντες λέγουσι, ait Legatio ad Armenios. August. de Hæresib. p. 29.

Hæc ipsissima est Priscillianistarum hæresis, qui propter occultandas contaminationes & turpitudines suas, habebant in suis dogmatibus & hæc verba: jura, perjura, secretum prodere noli. Vivunt tales sanguisugæ, inquit B. Augustinus epist. 68. p. 326. ut latrones, moriuntur ut circumcelliones, honorantur martyres. Omnia transformant sese in miracula rerum.

Videte mihi Spiritum Jesuitarum, quàm similis sit spiritui Jesu? Nimirum quàm similis silex pani, quàm similis scorpio pisci, quàm similes tenebræ luci, quàm similes vespertilio luscinię, quàm similis vipera turturi vel columbæ.

Sleidanus lib. 6. ad annum Christi 1527. Cæsaris Legatus *Haunartus*, qui tunc per Germaniam ierat, dicebat apertè, *non esse fidem servandam hæreticis*, Constantiensis, opinor, Concilii vestigia secutus, ut quidem in scripto quodam Saxoniæ Dux postea commemorabat.

Noti sunt versus, quos transfuga quidam recoxit anno 1562. in Comitiis Francofurtensibus, & laudatissimum Imperatorem *Ferdinandum I.* ad Lutheranos delendos & extirpandos exstimulavit.

Pre-

Promiſſis ſtandum, te, Cæſar, factio turpis
Deq; gradu turbat, Pontificemq; pium.
Effice ne vitium creſcat, vivatq; tegendo,
Papa cupit medicas nunc adhibere manus.
Principibus feudum conſumas, ſpemq; gregemq;
Evacues loculis urbibus, arce pia.
Bella volunt, ſumtusq; negant conferre malorum
Turcarum in caedem peſtiferæq; luis.
Non ſervanda fides, ſi vel promiſeris olim
Hæreticis, Cæſar, Marte perire volunt.

Ego unicum tantùm diſtichon, τῷ καιρῷ δουλεύων, tempori inſerviendo apponam.

Num cuncta hæc miſeris veniunt, autore Suita,
Æquivoco inſontes nomine tollit? ita.

VI. *Præcepto* adulterium, omnisq; carnis immundities prohibetur, ut quivis vas ſuum poſſideat cum ſanctificatione & honore, non cum affectu concupiſcentiæ, quemadmodum gentes.

Hic Jeſuita eſt ne omnis homo? Monachi olim voverunt in menſa obedientiam, in baineis paupertatem, in altari caſtitatem, & Clerici quōdam diſtincti fuerunt, ut quidam fuerint caſti & cauti ſimul (quorum numerus perexiguus fuit) alii cauti quidem, ſed non caſti: denique quidam neq; cauti, neq; caſti. De ſingulis libet pauca delibare.

Fremat impietas, ringatur malitia, rumpatur invidia Antidicomarianitarum.

Qui neq; cauti neq; caſti fuerunt illi in continuis vixerunt ſcortationibus & adulterijs, de quibus Præceptorium Domini Gottſchalci Holleri, Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, in explicatione ſexti Præcepti ita diſſerit. Sacerdotes habent equos pingues ac faleratos ad equitandum. Habent mulieres juvenculas ad luxuriandum, & ſi non ſufficit eis una, omni nocte unam recentem habent, mediatrices ſuas. Habent Vicarios ſuos in beneficiis eorum, & ſi nolunt viſitare chorum in propria perſona, habent vicarios ſuos, in omnibus habent vicarios, dempto in uno, quia non habent vicarios in tormentis infernalibus. Audivi de quodam ditiſſimo Prælato Hildenſheimenſis Eccleſiæ, qui jacuit in agone, & circumſteterunt eum plures ſui vicarii, qui dixit eis, vos vicarii mei fuiſtis: jam uni veſtrum vellem dare decem millia florenorum, ſi aliquis

vellet pro me ire ad Diabolum & esse apud illum vicarius meus. Sed talem vicarium habere non potuit. Ergo desperatus dixit: veniat Diabolus, quicunque vult, & portet me secum in regnum suum, & mox jugulatus est. Hactenus Gottschalcus.

Heu quam nimis est verum, ait Martinus del Rio p. 602. Verum vetus illud, bonis Ecclesiasticis nihil esse melius, malis nihil improbius! Dulcissimum vinum, cum degenerat, fit acerbissimum acetum.

Maria Dettelbacensis cap. 16. p. 38. morbū Gallicum curat.

Arrigite aures Pamphili. Cum Presbyteris, habentibus plures concubinas, Episcopus potest dispensare, ut suum officium exequantur.

NB. Plures concubinas habens, non incurrit irregularitatem. Extra. de bigamis. Quia circa, in glossa.

Hoc pacto Jesuita cupit nullus homo videri Conjugium enim Lutheri, Sacerdotum & Episcoporum (quod tamen neque à Christo neque ab Apostolo Paulo interdictum, quia à dæmone introductus & fictus cœlibatus 1. Tim. 4.) Jesuita Martinus del Rio vocat innuptias nuptias, incestam castimoniam & merum sacrilegium. Hinc fit ut à Jesuita non modò Clerici in conjugio viventes pro cautis aut castis habeantur, sed etiam S. Brigita de Matrimonio in genere dicat l. 1. c. 26. *Cum conjuges veniunt ad lectum, tunc statim discedit ab eis Spiritus meus*, & appropinquat Spiritus immundus.

NB.

Johannes 12. (cujus petulcam libidinem annotavit Luitprandus Ticinensis l. 6. c. 6. & 7.) vixit intemperantissimus, ac greges concubinarum aluit. Ea propter neque castus, neque cautus fuit. Et quia Jesuita adeo injuriosus est in matrimonium D. Lutheri, lubet ex eo quærere: anne cœlibatus sit de essentia sacerdotij, an verò illius tantum accidens, & quidem separabile?

Si prius asseret, totam S. Scripturam V. T. in quo sacerdotes erant conjugati; totam antiquitatis memoriam mendacij arguit, cum plerique Apostolorum in matrimonio vixerint, & Episcopi Græcæ Ecclesiæ non pauci mariti fuerint? Quid? Quod Cœlestinus III. Constantiam Monacham, Rege Rogerio natam, *occultè* Monasterio Panormitano eduxit, & Henrico VI. dispensatione Apostolica in matrimonium collocavit? Quapropter cælibatus sacerdotij tantùm est accidens idque separabile. Si enim de essentia fuisset, Papa hac in re dispensare, Deique verbum tollere non potuisset. Cum neque D. Petrus uspiam hujusce modi dispensationem admisisse legatur. Aut si Papa absolutam planè dispensandi habet

Carranza pag. 419 b. Albertinus Quæst. 21. §. 40. fol. 72

habet autoritatem, cur occultè Constantiam Monialem Monasterio eduxit, cur non apertè?

Ita refert Genebrardus in Chronologia p. 154. Bizetislaum Bohemiæ XVIII. Ducem, ex matrimonio cum Jutha, Othonis Rufi filiam ex Ratisbonensi Monasterio an. 1030. *raptam* in uxorem duxisse, eas nuptias confirmante postea Imperatore. *Silvius Hist. Bohe. cap. 19.*

NB. Papæ dispensationis nulla fit mentio.

Bellarminus de Monachis l. 2. c. 30. Virgines, quæ post consecrationem nupserint, non tam adulteræ sunt, quàm incestæ.

Quòd si D. Lutherus nobilissimam Catharinam à Born puram suam costam non tam dispensatione Dei & Apostolica D. Pauli, quàm Pontificia & Papali, in uxorem duxisset, nulla ea de re mota unquam fuisset controversia.

Ex quo luce meridiana clarius apparet, in hujusmodi dispensationibus magis papæ, quàm Deo parere. Fuerunt itaque Henricus VI. Remigius Monachus & sacerdos (qui accepit uxorem, ex qua suscepit filiam Petroncillam, quæ postea in regno Aragonum) Lutherus Monachus & sacerdos, cauti & casti, quod apertè Juris consulti testantur, Johan. Andr. in C. semel de reg juris l. 6. in mercurialibus, Petrus de Ancha. in Con. 240. Col. 2. incipienti parum dubitationis. Baldus in lib. si tibi filius ff. de adoptio. Joannes de Imo. in cl. 1. col. fi. versi. sed quærit de Consang. & affi. Inno. & Abbas cap. cum ad Monasterium col. fi. de statu Monacho. Petrus de Ancha. in repet. cap. 1. col. 5. versiculo, ulterius quæro, de Constitution. latè scribit. Jaso in lib. si C. de transactio.

Albertus Augustinus Episcopus Viennensis *Ioannam Vlrici Comitis von Fürt filiam* duxit in uxorem. Bruschius in Patavia lib. 2. pag. 226. & 227.

Qui per se verò neque cauti neque casti sunt, hi dispensatione papali cauti & casti fieri possunt.

Imò Cæsarius dist. 2. cap. 24. aliam viam Clericis ostendit. In civitate quadam Angliæ, puella quædam habitavit Judæi cujusdam filia & secundum genus suum satis speciosa, hanc juvenis quidam Clericus, Episcopi ejusdem civitatis cognatus & Ecclesiæ majoris Canonicus, ut vidit, concupivit, & verbis amatorijs ad consensum suæ libidinis cum multo labore inclinavit. Ad ejus amplexus dum aspiraret, & nimijs incendijs æstuans quoditie ad commixtionẽ sollicitaret, respondit illa: Patri meo multum sum dilecta, quia tantum custodit me, ut neq; ego ad te,

neq; tu possis venire ad me, nisi in nocte sextæ feriæ quæ Pascha vest: ũ præcedit. Tunc enim Judæi laborare dicuntur quasi infirmitate, quæ fluxus sanguinis dicitur: circa quam occupati alijs tunc minus intendere possunt. Juvenis hæc audiens, & ob amoris nimietatem penè ratione carens, oblitus Christianæ religionis, immemor Dominicæ passionis, nocte eademad virginem venit, usq; ad matutinum cum illa dormivit. Judæus verò Pater puellæ ante lucem cum lumine cubiculum intrans, venit ad lectum filiæ, volens videre, quo modo jaceret, vel si forte operiri necesse haberet, vidensq; ad latus ejus jam dictum juvenem cubantem, expavit & infremuit, utrumq; occidere cogitans: cognoscens tamen, quòd esset cognatus Episcopi, timore illius manum cohibuit, & cum multa ira exclamavit. Quid facis hîc, O male Christiane! Ubi est fides tua? Ubi est religio tua? Traditus es justo Dei judicio in manus meas. Si non timerem Dominum meum Episcopum, modo occiderem te. Ille timens & veniam postulans cum maxima confutatione ejectus est: die eadem cum Episcopus solenne officium ad novam esset celebraturus, Juvenis idem, utpote hebdomadarius Epistolam lecturus, timuit cum tam immunda conscientia ad sacrum mysterium accedere, & timuit propter notam alteri vicem, die tali committere, timuit tam turpe peccatum tam recenter per confessionem alicui aperire. Et cum victus erubescentia sacris vestibus indutus coram Episcopo staret in loco suo, prædictus Judæus, multitudine Judæorum stipatus, cum magno strepitu intravit Ecclesiam, Episcopo de cognato suo facere volens querimoniam. Quem ut juvenis vidit & benè intelligeret, ad quid venisset, cæpit timere, pallere, tremere & dicere Deo in corde suo: Domine Deus libera me in hac hora; ego tibi promitto, quod de cætero te non offendam; imò de hoc peccato tibi satisfaciam. Creator pijssimus, qui odit culpam, & diligit naturam, mox ut hominem contritum vidit, & confusionem, quam timuit, in caput infidelium convertit. Mirantibus Episcopo quem quærerent Judæi in Ecclesia, maximè tali die, quando Christum repræsentant Domini sui passionem, annuit ut starent. Illis amplius ejus præsentiæ ingerentibus, statim ut ora ad Clerici accusationem aperuerunt, privati suis vocibus, omnes obmutuerunt. Videns Episcopus Judæorum contra se hiantia ora & nulla verba ex eis resonantia, putans, quòd ad hoc venissent, ut divinis mysterijs illuderent, cum indignatione omnes de atrio Ecclesiæ expelli fecit & præcepit. Clericus verò divinam in se experper-

pertus clementiam, statim completo officio accessit ad Pontificem, confessus est culpam, suscepit pœnitentiam. Episcopus Dei misericordiam admirans & glorificans, tum pro magnitudine miraculi, tum pro pœnitentia cogitanti, idem suasit ac persuasit, ut puellam à se defloratam, per baptismi gratiam renovatam, legitimè duceret, malens illum sicut vir pius & justus Ecclesiasticis carere beneficiis, quàm illam multis expositam periculis in paternis manere delictis. Clericus non ingratus divini beneficii satisfacere cupiens Deo pro peccato commisso, conversus est postea in ordine nostro, similiter & ejus instinctu puella. Hæc mihi sæpius recitavit quidam religiosus Abbas Ordinis nostri. Ecce vides, quantum bona operata sit in hoc homine contritio, lapsum erexit, Judæos elingues fecit, puellam infidelem ad fidem provexit.

Martinus del Rio pag. 584. Licet peccatores Christiani, Catholici tamen sumus; & Deo laus, avitam canamq; fidem semper tenuimus, tenemus, tenebimusque cum Deo.

De nativitate Mariæ, p. 551. b.

EIn Abbtissin spricht die Lombardische Historia / legt allen ihren Fleiß darauff wie sie deß Ordens-Zucht möchte gehaben. Doch verhenget Gott vber sie / daß sie eines Kinds schwanger ward / dennoch wölt sie von ihrer Gewonheit nit ablassen: vnd hielt ihr gute Samlung in geistlicher Ordnung vnd Zucht mit grossem Ernst vnd versaget ihn vnzimlichen Vrlaub. Darumb waren ihr die Frawen feynd / vnd da sie innen wurden / daß sie ein Kind trug / da wurden sie fro / daß sie ihr etwas schandliches auffzuheben hatten / vnd entboten es dem Bischoff. Da die Abtissin das innen ward / da gieng sie alßbald in die Capellen mit grossem Hertzenleid / vnd betet mit grosser Andacht vnd fiel nieder auff die Erden / vnd bat vnser liebe Frawen / daß sie ihr auß ihrer Noth hülff: vnd entschlieff in dem Leid. Da erschein ihr vnser lieben Fraw mit zweien Engeln / vnd sprach gütlich zu ihr: ich hab dein Gebet erhöret / vnd hab dir von meinem Kinder worben alles das du begehrest / vnnd sprach zu den Engeln daß sie die Abbtissin erledigten von dem Kind / das thäten sie. Darnach sprach vnser liebe Fraw zu den Engeln daß sie das Kind einem Einsidel brächten / der sol es 7. Jahr durch jren Willen ziehen das geschach also. Da nun die Abtissin erwacht / da empfand sie wol / daß sie von dem Kind erlediget was / da wurd sie gar auß dermassen fro / vnd danckt vnserm HErren mit Andacht

vnd vnser lieben Frawen/seiner würdigen Mutter. Dieweil kam der Bischoff in das Kloster/als jhm die Frawen entbotten hatten / vnd er hielt ein Capitel vnd straffet die Abbtißin gar sehr vnd trib sie auß dem Capitel/vnd sendet da 2. Pfaffen zu jhr / daß sie erfuhren ob dem also were/da funden sie solches Ding mit jhr/das sagten sie dem Bischoff/das wolte er nit glauben/vnd gieng selber zu jhr vnd fand die Warheit. Da fiel er jhr zu Füssen vnd bat sie durch Gott / daß sie jhm vergäb/deß er sie gestraffet hatte/vnd straffet alle die Frawen / die das von jhr gesagt hatten. Da die Abbtissin das sahe, da ward jhr gar leid/vnd fiel für den Bischoff/vnd beichtet alle jhre Sünd / vnd sagt jhm dann/ wie vnser liebe Fraw geholffen hette/das nahm der Bischoff groß Wunder/vnd sandte 2. Pfaffen zu dem Einsidel/daß sie jhn fragten von dem Kind/das jhm die Engel von vnser lieben Frawen bracht hetten. Da sagt der Einsidel die Warheit recht/als die Abbtissin. Da nam der Bischoff das Kind in seinen Hof/vnd ließ zur Schulen gehn / vnd zog es mit Fleiß auff geistliche Zucht/vnd nach deß Bischoffs Todt/ward er erwehlt zum Bischoff an seine statt daselbst.

Abbatissa hæc in se neque casta neque cauta fuit, facta tamen est miraculosa B. Virginis cura, & Angelorum obstetricantium munere & *casta & cauta*, & castum successorem Episcopus castus reliquit.

Histor. Lombard. de Nativitate Mariæ pag. 150.

EJnsmals was eine schöne Nunn in einem Kloster / die hieß Beatrix/und was Cüsterin / die gewan groß Anfechtung von Vnkeuschheit. Da gieng sie an einer Nacht zu unser lieben Frawen Altar/dann sie hett unser liebe Fraw gar lieb/und hett jhr offt gedient/ und sprach/mein allerliebste Fraw Maria/ich hab dir offt gedienet/so ich allerbast kont und mocht. Nun nimm hin die Schlüssel/dann ich mag das Leiden nicht länger gehaben/und leget die Schlüssel auff den Altar / und gieng hin mit einem bösen Mann : Da der seinen Willen mit jhr vollbracht hatte / da schlug er sie von jhm / da fiel sie in Verzweiflung / und ertrag sich aller Ehren / und gieng in das gemein Hauß / vnnd was fünffzehen Jahr darinnen

nen. Darnach gewan ſie groß Rew über ihre Sünd/ und kam zu dem Kloſter an die Pforten/ darinnen ſie Cüſterin geweſen war/ und ſprach zu der Pförtnerin/ haſtu nit ein Fraw gekant/ die hieß Beatrix/ und was etwan Cüſterin in dem Kloſter? Da ſprach ſie/ ja/ ich kenne ſie gar wol/ dann ſie iſt gar ein fromme Fraw und ſie iſt gar andächtig/ und ſie hat ſich allweg wol gehalten. Da ſie das hört/ da wolt ſie wider hin ſeyn gangen. Da kam unſer liebe Fraw zu ihr und ſprach: Kehre wider und geh in dein Kloſter und büß deine Sünd/ und wiß/ daß ich die fünffzehen Jahr Cüſterin bin geweſen/ für dich/ und niemands weiß/ daß du auſſen biſt geweſen. Da gieng ſie wider in ihr Kloſter und büſſet ihre Sünd und ſagt den Frawen alles das ihr widerfahren war.

Neque hæc monialis caſta aut cauta fuit; cauta tamen Mariæ officio facta eſt.

De S. Mariæ poteſtate.

MArtinus del Rio in opere Mariano pag. 928. Immenſa liberalitas eſt Deiparæ in totum genus humanum.

P. 981. Maria Medica & alexicata.

P. 1155. Cui auxilium ritè poſtulanti Maria defuit? quem fidentem ſalutis vel opis indigum deſtituit?

P. 1083. Mater munditiæ & ſanctitatis ex lege non abnuit purgari? Nos putidæ ſcelerum ſentinæ, ſordium plenæ cloacæ, immunda Augiæ ſtabula everri & mundari recuſamus?

P. 1104. Malè tuta caſtitas, quam non munit humilitas.

P. 932. *Maria vult* prodeſſe, quantum *poteſt*, *& poteſt*, quantum egemus.

P. 933. O florum florem! Quid odore tuo ſuavius, quid ſuavitate tua candidius? Quid tuo candore formoſius? Quid formoſitate tua ſalubrius? Quid ſalute tua parabilius?

P. 842. Quid illam (*Mariam*) *poſſe* putatis? Immò quid illam putatis *non poſſe?* Ut mater Filio poſſet imperare: ſed mavult ut Sponſa dilectiſſima, ut ſoror chariſſima, ut filia duleiſſima *quidvis impetrare.*

P. 935. Vocat Mariam veram & germanam *Panaceam*, divino munere datam hominibus, omnium morborum animi medicinam.

Pag.

Pag.974. Quicquid ex bono affectu promitur, id Maria satis esse ducit.

P.815. Maria est quasi stella, cœlitus huic pelago vitæ prælucens, & naufragia prohibens.

Pag.863. Maria est vita viventium, quos arcet à morte, & mors mortuorum, quos *ab orco ad vitam reducit*.

2. *Cauti, sed non casti.*

Dist. 81. Maximianus in glossa. Extra. de consang. & affin. Non debet Abb.

Dist. 82. Presbyter. in glossa. Bruscius de Monast. Germania p. 3. l. 2. gestorum ad 1531 cum Alphonso Ferdinandi Regis.

Sequitur alterum genus sacerdotum, qui cauti quidem fuerunt, sed non casti, & hoc Jus Papale à tanto non à toto excusare videtur. Pro simplici enim fornicatione Clericum deponi non debere, quia pauci sine illo vitio inveniantur: item fornicationis causa neminem hodie deponendum esse, quia *corpora hodie sint fragiliora*. Et, si Clericus amplectatur mulierem, (Laicus) interpretabitur, quòd causa benedicendi eam faciat 11. quæst. 11. absit, in glossa.

Hoc quondam melius quàm Jesuitæ, perpendens *Norbertus*, autor Ordinis Præmonstratensis, habuit peculiare, ut, ubi esset Monachorum Collegium, ibi puellarum etiam non tantum non procul abesset, sed contigua etiam esset habitatio. Ne deesset Monachis costa quam ademptam primo humani generis parenti, & postea eum multo lucro redditam eidem sciebant.

Ad classem hanc meritò *S. Clara* refertur, de qua Antoninus Tit. 24. c. 6. §. 3. Cum semel Papa Gregorius IX prohibuisset, ne aliquis frater ad monasterium Dominarum sine licentia pergeret, dolens pia mater cibum sanæ doctrinæ rariùs habituras sorores, cum gemitu dixit: Omnes de cætero nobis auferat fratres, postquam vitalis nutrimenti nobis abstulit presbyteros.

Dist. 6. c. 35

Verum enim verò dispensationes Episcopales & Papales, pœna simpliciter non caruerunt, quum in hoc mundo simplicem sacerdotis concubinam fuisse in fornace Dialogus miraculorum *Cæsarij Cisterciensis Monachi* in valle S. Petri, quam vulgò Heisterbach verbis hisce refert. Sacerdos quidam, sicut mihi retulit quidam vir religiosus, cum die quadam multis præsentibus sermonem haberet de peccatis & de pœnis Gehennæ, mulier quædam verba ejus interrumpens, eò quod territa esset & compuncta, sic ait: O Domine quid fiet *de concubinis Sacerdotum*? ille sciens fœminam valdè simplicis esse naturæ, in joco respondit: nunquam poterunt salvari, nisi clibanum ardentem ingrediantur. Erat autem ipsa sacerdotis concubina. Quæ verba sacerdotis non

in

in joco, ſed in multo ſuſcipiēs ſeriò, dum die quadam clibanus coquendis panibus ſuccenderetur, & ipſa adeſſet caſu, omnibus egreſſis oſtium claúſit, & ut flammas evaderet æternas, ſeipſam in caminū ardentem præcipitans flammis excepta, Spiritum exhalavit. In ipſa hora, qui circa domum fuerant, contemplati ſunt Columbam candidiſſimam de ore fornacis exire cum multa claritate, cœli ſecreta penetrare. Stupefacti autem deviſione effractis foribus ingreſſi ſunt, & fœminam ſemiuſtam, attamen extinctam extrahentes ad verbum prædicti ſacerdotis tanquam proprii corporis interfectricem, in campo ſepelierunt. Ut autem Deus oſtenderet mortem tam ſimpliciter illatam non fuiſſe ex malitia, ſed ex obedientia, noctibus candelis ardentibus videntibus multis tumulum ejus illuſtravit. *Novitius.* Non me ſcandaliſat hoc factum, quod legitur in vitis Patrum, quendam Abbatem cuidam volenti converti, ut *fornacem intraret*, præcepiſſe. Obedivit ille, & reputatum eſt ei ad juſtitiam. Hoc etiam ſcire delectat quid *Columba* de fornace ſignificet? *Monachus.* Animam ſimplicis fœminæ. Nam in ſpecie ejuſdem aviculæ S. Benedictus, ſicut in vita ejus legitur, animam ſororis ſuæ Scholaſticæ vidit cœlos penetrare.

Si Ieſuita ingrederē-tur fornacē haud dubiè illo etiam reputare-tur ad Iuſtitiam.

Quanquam verò magna fuerit impoſita pœna, ab æterna tamen damnatione Virgo Maria Papalis (non θεοτόκος caſtiſſima) conſervavit, quæ in primis Clericis favit, & Monachos ebrios ſæpè in lectum deduxit, oſculata eſt, & omnia humanitatis officia exhibuit.

Cæſarius Ciſtertienſis diſt. 7. c. 53.

Memorabilem ea de re habemus hiſtoriam in Mariali (quod Sixtus IV. Papa examinavit, approbavit & confirmavit) de conceptione Mariæ fol. 89. lectione 4. In pago Gallico Canonicus erat quidam ſacerdos, B. Virginis horas nocturnas non parvo mentis affectu ſolitus decantare. Hic autem in villa quadam eum alterius uxore fornicario miſcebatur amplexu. Cum igitur ſacrilega ſatiatus libidine ſemel in medio noctis ſilentio ad oppidum, in quo morabatur, redire feſtinaret, pelagus quoddam transmeare cupiens, ſolus navem ingreſſus, Dominicæ Matris horas navigando canere cepit. Cumque Invitatorium, Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum diceret: etiam uſque ad medium fluminis pertranſiret: Ecce Dæmonum turba illum cum navicula in pelagi profundum præcipitem dedit, ejusque ſicut promeruerat, animam rapuit ad tormenta. Tertio autem die ad locum in quo maligni ſpiritus variis illum cruciabant tormentis, beata Dei genitrix Maria, innumeris ſan-

Cautus fuit, ſed non caſtus.

ctorum vallata fulgoribus acceſſit, eſtque talibus iniquos Dæmones convitiis allocuta. Ut quid mihi famulantis animam injuſtè affligitis? Et Dæmones: nos, inquiunt, illam habere debemus, quia noſtris in operibus occupatam deprehendimus. Si illius, inquit virgo pia, eſſe debet, cujus opera peragebat, mea profectò eſſe cognoſcitur, cum matutinas meas, dum vos eum peremiſtis, decantabat: unde magni eſtis rei criminis, quia erga me iniquè egiſtis. His itaque dictis, Dæmonibus huc illucque fugientibus, ſanctiſſima Virgo animam illius ad corpus detulit, hominem ab utroque funere ſuſcitatum arripiens de profundo pelagi ad portum incolumem adduxit. At ipſe gaudio & exultatione perfuſus, ad ejus pedes illicò proſtratus: Chariſſima, inquit, Domina mea, & Virgo gratiſſima, quid tibi retribuam propter tanta quæ mihi beneficia contuliſti? Precor te, ait Dei genitrix Maria, ne amplius in adulteria coruas fœditate, feſtumque immaculatæ Conceptionis meæ fidelibus populis annuncians, annuatim ſolenniter celebrare procures. Hæc poſtquam beatiſſima Virgo locuta eſt, ad æthereas polorum ſedes, angelis comitata perrexit. Canonicus autem ille *Eremiticam* ac cœlibem vitam ducens, quod ſibi acciderat, cunctis audire cupientibus enarravit, totoque vitæ ſuæ tempore intemeratum Virginis conceptum ſpecialibus non deſtitit celebrare ſolemniis. Hactenus Mariale.

Libro V.

Ex quo colligimus eos, qui cauti quidem ſunt, ſed non caſti, interceſſione B. Virginis caſtos fieri poſſe.

3. *Caſti & cauti ſimul.*

Intertia claſſe ſacerdotes ſunt caſti & cauti ſimul, quorum exiguus admodum eſt numerus. Nam Salvator noſter inquit Matth. 19. quosdam ſeipſos caſtraſſe propter regnum cœlorum, & paucos verbum hoc capere. Hujus claſſis Jeſuita cupit eſſe omnis homo.

Bernhardus Bauhuſius trium religionis votorum hanc inſtituit nuncupationem in Epigram. p. 18.

Dum rutilus Phaethon, argentea Cynthia, ſaltus
Refficient cœli per ſola picta ſuos:
Mœnia dum ſuperûm flammis cingentur & auro,
Et Stygij Regis ſtabit opaca domus:
Stabit ceu Sipyli cautes immota mihi mens,
Quamq; Deo dedero dextera, marmor erit.

Et

Et nunc quæ voveo, vos immortalia adamante
Scribite cœlicolæ. Scribitis? incipio.
pauper ero, *dum vivus ero. Cretata faceſſe*
Ambitio & fulvi ſordida cura luti.
Caſtus ero, *dum vivus ero.* Procul eſte *Saburra*
Vxores olidæ, Thaides eſte procul.
Non *mihi vertigo hæc, ut ſim bellator amoris,*
Demens Italiæ militet alter herus.
Denique jam libertatis meæ dulcia jura
Trado tibi, ô charum nolo, voloq́, vale.
Nolo vale, volo dulce vale, *tonitralia ſummi*
Teſtor templa poli, fulmineamq́, domum.
Dum tonitru, dum fulmen erit, dum fulminis auctor
Non mea vos eritis, non ego veſter ero.
Et nunc, ô ſummum, mea ſceptra & regna valete,
Æternùm, æternum, nolo voloque vale.
Omnia perſolvi: jam nil tibi, dulcis Ieſu,
Debeo; nil debet, qui dare plura nequit.

Cauſa hujus caſtitatis non immeritò quæritur: Julius Cæſar Scaliger, homo natus in miraculum & gloriam noſtri ævi *de Siliqua*, ita ſcribit. Illud ſcio, non ſolùm foſſores, ablaqueatores, paſtinatores noſtros, & juſculis & pulmentis ejus ſapore acribus mirificè delectari, ſed etiam ſanctiſſimos patres *Franciſcanos*, non ſolùm in hortis alere ad ſpectaculum, ſed etiam in culinas atque menſas transferre, ut ejus refrigerationibus extincta proritatione caſtiores evadant. Verum ſiliqua cauſa aliqua eſſe poteſt, vera & totalis eſſe non poteſt, cum vera continentiæ cauſa non in cujusvis horto naſcatur, ſed donum Dei ſit. *Exerc. 141. ſect. 7. p. 484. Vide hiſtoriam plantarum L. Fuchſii p. 695. in ſiliquaſtro & Dioſcoride.*

Gaſpar Barcæus lib. 2. cap. 25. pag 272. Omne libidinis genus cum ea puritate, flagellationibus, ciliciis, jejuniis, cum quibus illa conſiſtere non poteſt, convertit.

Lib. 3. c. 19. p. 414. Crucis quidem labores non tanti ſunt, ut pinguntur.

Martinus del Rio p. 1154. Deus olivam noſtram ſpiritualem nobis reliquit, quæ *penitus* profligare ſolet ex animis cupiditates illas perniciosas & inſatiabiles, &c.

Si me *Auditores*, benevolo animo, uti cæpistis, audire volueritis, veram Continentiæ causam vobis aperiam, non quidem Physicam, sed Metaphysicam, dicam vobis ingens miraculum, neque meis sed alterius verbis efferam, de *S. Sereno*, Abbate refert Cass. in coll. pat. Coll. Abba. Sereni prima (*Fr. Iohannis Nider Suevi, Ordinis Prædicat. S. Theolog. Professoris, & Hæretica pestis Inquisitoris in Formicario g. 744.*) Hic, inquit, pro interna cordis atque animæ castitate nocturnis diurnisq; precibus, jejuniis quoque ac vigiliis infatigabiliter insistens, cunctos æstus concupiscentiæ tandem per divinam gratiam in se extinxisse percepit.

Deinde majori zelo castitatis succensus, privatis usus remediis, à Deo petiit, ut interioris hominis castitas in corpus redundaret Dei dono: postremò autem advenies ad eum *Angelus* in visione nocturna, ejusq; velut aperiens uterum *quandam ignitam carnis strumam de ejus visceribus evellens* ac rejiciens, suisque omnia, ut fuerant, locis intestina restituens: Ecce, inquit, incentiva carnis tuæ abscissa sunt, & obtinuisse te noveris hodierna die propè tuam corporis puritatem, juxta votum, quo id popposcisti, ut ne ipse quidem naturali motu, qui etiam in parvulis atque lactantibus excitatur, ulterius pulseris.

Sicut de B. Equitio Abbate dicit B. Gregorius primo libro Dialogorum c. 4. Hunc, inquit, cum Juventutis suæ tempore acri certamine carnis incentiva fatigarent, ipsæ suæ tentationis angustiæ ad orationis studium solertiorem fecerunt.

Angelus eunuchat Equitium Abbatem.

Cumque hac in re ab omnipotente Deo remedium continuis precibus quæreret, nocte quadam, *assistente angelo eunuchari se vidit*, ejusq; visioni apparuit, quod omnem motum ex genitalibus membris ejus abscideret, atque ex eo tempore ita fuit alienus à tentatione, ac si sexum non haberet in corpore. Qua virtute fretus ex Dei omnipotentis auxilio, ut viris ante præerat, ita cepit postmodum etiam fœminis præesse.

Ita in vitis Patrum illorum, quos S. Heraclides, Vir religiosissimus collegit, in libro suo, quem Paradisum nominat, meminit cujusdam sancti patris & Monachi, quem Heliam vocat, hic misericordia motus, trecentas fœminas in Monasterium collegit, & regere cepit. Transacto autẽ bieñio, jam triginta quinq; annos circiter habens vitę, tentatus à carne, in eremũ fugit, ubi biduo jejunus orans, ad Deũ ait: Domine Deus, aut occide me, aut libera me ab hac tentatione. Vesperi igitur somnus ei irrepsit, tres angelos

angelos ibi ad ſe venientes vidit, quibus quærentibus, *cur à Monaſterio Virginum fugiſſet?* nec ille præ verecundia reſpondere auderet, dixerunt Angeli: ſi liberaberis, num redibis curam fœminarum gerendo? Reſpondit ille: quàm libens. Tunc illi juramentum ab Helia recipientes, quod exegerant, *eum eunucharunt.* Nam unus manus, alter pedes, tertius novacula *teſtes* ejus viſus eſt abſcindere: non quòd ita verè eſſet, ſed quia ita eſſe videbatur, quærentibusq; anne remedium ſentiret? Reſpondit ille: ſe plurimum exoneratum. Unde quinta die ad lugentes fœminas rediit, & per 40. annos, quibus ſupervixit, nec priſtinæ tentationis deinceps ſcintillam ſenſit.

Hactenus Fr. Nider Ordinis Prædicatorum.

Qui de veritate horum *miraculorum* dubitat, is eſt hæreticus, ſic enim Bellarminus in Apologia ad Regem Angliæ cap. 9. p. 191. *Miracula*, inquit, quę fiunt in Eccleſia Catholica non eſſe prodigioſa mendacia, pro comperto habemus, ex eo, quòd ejusdem ſunt generis cum ijs, quæ faciebant Prophetæ & Apoſtoli, & ipſe Chriſtus Dominus. Neq; miracula Eccleſiæ adverſantur ullo modo noſtræ doctrinæ, ſed eam mirificè confirmant.

Quia ergò olim Angeli S. Equitium Abbatem & Heliam Monachum ad obtinendam perfectam caſtitatem eunucharunt, φαινομένως tantum, non ὄντως, an pari ratione Jeſuita ſit omnis homo, caſtus & cautus? vobis deliberandum relinquo. Ex quo licet odorari, angelorum beneficio Abbates & Monachos caſtos & cautos fieri poſſe.

4. *Caſti ſed non cauti.*

Quartę claſſis Sacerdotes ſunt qui caſti quidē ſunt, ſed non cauti, ad quam Cæſarius refert 7 1. cap. 51. S. Mariam in Hiſpania Monachi collum brachiis ſuis ſtrinxiſſe, & oſculum dediſſe ante mortem, & dist. 8. c. 88.

Extat etiam miraculum in aurea Legenda ſeu Lombardica Hiſtoria (ſcripta à Jacobo de Voragine, homine terrei oris, plumbei cordis dicente, Vive de cauſis corrup. art. 12. p 871.) quod bona fide in gratiam Sodalitatis Virginis deſcribam, *ex Hiſtoria Lombardica* p 96. b. Eins mals was S. Dominicus auff dem Schlaf Hauß vor Metten/ da ſahe er gar ſchöne vnd H. Frawen drey/ vnd ſonderlichen die Mittel was gar ſchön/ da gedacht er jhm/ es iſt vnſer liebe Fraw vnd kniet für ſie nieder/ vnd ſprach/ liebe Fraw/ ich bitte dich/ daß du mir ſageſt/ wie du heiſſeſt/ vnd wer du ſeyeſt? Da ſprach ſie/ ich bin Maria/ Gottes Mutter/ vnd

bin von meinem Sohn deinem Orden zu einer Beschirmerin gegeben worden/davon biß fro. Da wurd S. Dominicus gar fro. Da fraget er aber vnser liebe Fraw/ wer die zwey Jungfrawen wären da sprach sie/die ein ist Cecilia/die ander ist die heilige S. Catharina. Darnach gieng vnser liebe Fraw über alle zu der Brüder Bett/ vnd sprenget sie/ vnd trug jhr ein Jungfraw das Weyhwasser/ vnd sie gieng für einen/ den sprenget sie nicht/da fraget sie S. Dominicus, warumb sie den Bruder nicht besprenget het? Da sprach vnser liebe Fraw/ da ligt er nicht geistlich/ denn er hat kein Nachtgürtel vmb/ vnd damit verschwand vnser liebe Fraw.

Verùm talium castitatem pluribus confirmare aut turpitudinem potius revelare, non video operę precium, & subvereor, ne objiciatur illud Philosophi in 3. de partibus animalium c. 3. ἄνοιας τὸ τοὺς ἀνοήτους τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν: Stultas opiniones admodum scrutari, stultum est.

Hinc facilè cuivis miracula concedenti, apparet, etiamsi Jesuita sit omnis homo, & humani interdum aliquid patiatur, atque castitatis naufragium faciat, habere tamen illum primò dispensationem Apostolicam, quæ omnes nævos obliterat, fieri castum denuò intercessione Virginis, ministerio Angelorum & herbarum consecratarum, quæ omnem planè concupiscentiam ita eradicant & extinguunt, ut ne quidem vestigia ulla conspiciantur.

Bruschius in 1. centuria Monasteriorum p. 161.

Coronidis loco placet adjungere exemplum *Wendelgardis* (quæ casta quidem fuit, sed non cauta) cum audisset abductum esse in Pannonias maritum suum Ulricum, Comitem Buchornensem, nec esse liberationis ullam amplius spem, mundanis rebus omnibus valedixit, & Monialis facta Sangalli, inclusa S. Wibradæ Cœnobiolo Salomonis Episcopi Constantiensis, ipso anno Domini 916. in quo religiosissimè vivens, Deoq; cum precibus, tum jejunio fideliter serviens, singulis annis in memoriam & honorem mariti (quem vita jam functum esse arbitrabatur) manibus ipsius Buchorni parentare solebat. Cum verò 919. iterum consentiente Episcopo è Sangallo Buchornam venisset, parentandi mariti manibus & eleemosynas pauperibus elargiendo, accidit ut Ulricus Comes ex Pannonica captivitate liber eodem die (quo solennes ei exequiæ celebrarentur, & ab omni parte mendici ac pauperes, catervatim & certatim concurrerent, accepturi stipem à Wendelgarde) lacero etiam habitu (pauperis mendici instar) Buchornam rediret.

Digitized by Google

rediret. Accedentibus autem ad D. Wendelgardin catervatim pauperibus, ut acciperent eleemosynas, accessit & ipse non accipiens tantum oblatam stipem, sed & manum dantis Wendelgardis fortius premens, & in omnium conspectu etiam osculans diuque tenens: quod iniquè ferentibus aliquot circumstantibus, quin & flagra & verbera tam petulanti mendico minitantibus, comiter respondit: Ignoscerent sibi, satis superque jam flagrorum, miseriarum & calamitatum perpesso. Wendelgardin verò etiam amplectens dixit: *En tuus ego sum Vlricus*, quem superioribus annis captum amisisse te existimas, bonitate misericordis Dei salvus & incolumis tibi redditus. Statim igitur aguitus summo omnium gaudio exceptus est. Wendelgardis verò per Salomonem Episcopum à voto absoluta, velo Monastico depolito ad maritum redijt, qui Monasterio Sangallensi Hochstenses decimas in Rhenensi valle tradidit dono. Wandelgardis gravida inter pariendum obijt anno Domini 920. Infans verò ex utero defunctæ matris excisus, Burcardus dictus, & S. Gallo oblatus est, qui in Monasterio liberaliter eductus & eruditus, tandem post Cralochij Abbatis obitum, Sangallensis Abbatiæ gubernator designatus est anno 959. Hactenus Bruschius.

Verum ineptiam, Auditores, si tantum ineptiam diutius exagitem VII. VIII. Septimum præceptum Jesuitæ cum Pontificibus crumenimulgis inexplebili avaritia, vel reliquis Ordinibus attestantibus: octavum calumnijs multiplicibus transgrediuntur.

IX. X. Nono & decimo præceptis prava concupiscentia, radix & scaturigo peccatorum prohibetur: hanc Jesuitæ negant esse peccatum, & hac ratione non videntur esse homines omnes: cum omnis homo etiam renatus illam ceu ἀκούσιον ἁμαρτίαν sentiat: & Apostolus clarissimis verbis pronunciet, concupiscentiam non novissem nisi lex dixisset, non concupisces. Hanc voluntatis divinæ normam, quæ decalogus est, Ordines Monastici se in hac vita perfectè implere verbis profitentur, respectu hujus perfectionis *Jesuita est omnis homo*: Existimo autem Ordines Monasticos perfectam legis divinæ perfectionem à S. Dominico mutuò accipere, de qua apud Antoninum *Catharina Senensis* ita edisserit: part. 3, tit. 23. c. 14 p. 276. Vidit hæc imaginaria quadam visione in oratione posita summum & æternum Patrem de ore suo (ut videbatur) coæternum sibi filium producentem, qui in assumta natura sibi demonstratur. Quod cum attenderet, ex alia parte vidit beatissimum Patriarcham Dominicum

ex ejusdem Patris pectore produci luce ac splendoribus circumdatum audivitque eodem ex ore prolatam hanc vocem: Ego, dilectissima Filia, *hos duos filios genui*, unum naturaliter generando, alium amabiliter & dulciter adoptando. Cumque nimium admiraretur de tanta comparatione & assimilatione verba prolata, fuerunt sibi exposita per ipsum dicentem. Sicut hic filius meus, unigenitus in natura assumta fuit mihi perfectissimè obediens usque ad mortem crucis: ita & iste filius meus *Dominicus*, omnia, quæ operatus est ab infantia usque ad terminum vitæ, secundum obedientiam mandatorum meorum regulata fuerunt. Nec unquam aliquod præceptum trangressus est, sed virginitatem mentis & corporis illibatam conservavit, & innocentiam baptismalem nunquam per mortale amisit.

Sanctus ergo Dominicus planè similis est doliario cuidã Seleceſtadiensi, qui (referente Zwingero in Theatro vitæ humanæ volu. 5. l. 4.) se Spiritum sanctum esse incarnatum dictitavit, & prætendit de se, tanquam de vectore vinario, exaudiendũ, quod prophetavit Jeremias c. 48. v. 11. & 12. Abeant ergò hæretici, & dicant hominem etiam renatum, decalogum respectu internæ & externæ obedientiæ perfectè implere non posse.

Del Rio p. 931. Proprium id veræ humilitatis, solidæ virtutis, ut quò qvis, cœlo teste, perfectior, sibi se judice *imperfectior* censeatur.

Franciscus sagt in der Lombardischen Historia p. 186. b. Ich will unserm Herren Jesu Christo allen meinen Schweiß zu Kauffen geben.

P. 148. Imò B. Dominicus (Ecclesiam minitantem ruinam humeris suis, velut alter Atlas, sustentavit) ad tantam pervenit perfectionem, ut referente Bareleta, singulis diebus *sibi tres disciplinas dederit*: unam pro se, alteram pro peccatoribus, tertiam pro animabus Purgatorij, ut non tantum sibi vitam promeritus fuerit æternam ex Congruo: (nam omnis actus charitatis absolutè meretur vitam æternam) sed ex Congruo alijs quoq; , atq; opera supererogationis plurima effecerit.

Hinc Bellarminus de Monachis l. 2. c. 1. *Si* proximo benefaciam quando non est in extrema vel gravi necessitate, opus facio supererogationis,

Lex enim cordis puritatem, aſſeritur finis.

Verum etiam verò spiritus vertiginis & hîc quosdam Jesuitas agitat: veredarius enim Antverpiensis adest Martinus del Rio, qui nec sibi, neque

que suis Sodalibus eam audet adscribere bonorum operum perfectionem, sed imperfectam, contaminatam fatetur.

ritatem & operũ perfectionem omnimodã requirit.

Placet Goliathum fundâ veritatis prostratum, suomet ipsius gladio confodere, iste del Rio ita exclamat. Bone Deus, quæ spurcitia, quanta imbalnities operibus cogitationibusq; *nostris* etiam tum adhæret, quando nobis comptissimi, mundissimiq; videmur. pag. 83. Nonne si inspicimus opera nostra, illaq; non mala, si desideria virtutis, nonne horum omnium *principium fervet, medium tepet, finis alget.*

Vaticinium de strage Iesuitarum.

Pag. 59. Sæpè quidem resurgimus, sed iterum *sæpe* corruimus, vehementer timendum, ne tandem ita corruamus, ut viribus, aut tempore defecti, *assurgere amplius nequeamus.*

Jesuita hic, si quisquam alius, quodammodo laude prosequendus est, liberè enim enunciat, & effert quæ & qualia sint Ordinis hujus sociorum cogitata, dicta, facta. Ita enim p. 204. animi sui sensa effert. *Maria* Christum semper intuens, eundem semper exhibebat intuenti, non minutatim, neque particulatim, sed integrum totumque, nos nec [illegible] mus cogitationes ad Christum, *nisi rarissimè*, nec ille in nobis conspicitur, nisi *imperfectissimè*, imò quidvis aliud potius, & si quid simile ejus præportamus, *adeo id minutulum est.* [illegible] umbratiuncula quædam, ut aliquid Christi dictum non mereatur.

p. 360. Charitas est extrinseca forma fidei.

Pag. 205. Bona si quæ facimus, facimus ut ab hominibus videamur, æstimemur, prædicemur. Et: Utinam etiam amare nos non contemnamus, vel, quod pessimum, *amare nos non simulemus.*

Pag. 406. Qui nondum plenè mandata servant, nondum sobrii, nondum *casti*, nondũ ad pietatem sese exercent, qui adhuc loquuntur ut parvuli, sapiunt ut parvuli, quales adhuc inter Marianos & in hac majore Sodalitate *nimis multi.* Tantùm Del Rio.

Quemadmodum verò qui

- - adverso vix flumine lembum
Remigiis subigit, si brachia forte remisit.

Atq; illum in præceps prono rapit alveus amni: ita & Martinus hic superstitione sua abreptus ad opera supererogationis Sodales suos cohortari non substitit, suamq; inconstantiam ἀκρατῆ ἐπλωκεχτίαν τινὰ, tanquam quandam crapulam (verbo Demosthenis) evomuit. Pag 416. ita loquitur: Plerique, quod dolendum hærent in parte vulgari & viliore, contenti non peccare graviter, contenti facere quæ

tenentur,&, si quæ non faciant, muneri suo non satisfaciant: nihil tamen cogitant de Supererogatoriis, ad præcepta attendunt, consilia Domini pro non datis sibi habent.

Martinus del Rio pag. 1108. Vtinà Sodales non multorum hic fides mortua.

Et pag seq. Hæc, hæc, Sodales, est Parthenoniis Christi Jesu pars melior, ubi Zephyri spirant fœcundiores, ubi serenior aura, ubi gratior umbra, ubi Sol lucidior, ubi fontes limpidiores, ubi, si qua in terris Tempe, ubi sunt Elysii campi spirituales.

Stapletonus orat. 4. p. 124. Præclarum celebratur illud S. Francisci dictum, qui cum latronem ad publica supplicia ductum à socio suo valdè deplorari vel accusari potius cerneret, quòd tanta mala perpetrasset, ut jam laqueum mereretur, respondit: imò nostram potius vicem ac sortem doleamus, frater, quòd tantis à Deo gratiæ suæ beneficiis acceptis, plura & excellentiora pietatis opera ipsi non facimus. Qui scis enim, an hic latro, si eas à Domino gratias accepisset, quas nos accepimus, multò nobis sanctior & Deo gratior fuisset?

Verum enim verò, nos Jesuitam ad Monasterium Rhorhaldensium amandamus, in quo olim hoc distichon legebatur.

Per Christi meritum tantùm salvamur abundè,
Ergò tuis factis ne fidas, optime frater.

Sic Narcissus Episcopus olim Rhetos suos docuit, referente Marco Velsero in Annalibus Augustanis, *tantùm crede, & baptizare & salva eris.* Non enim est aliud nomen sub cœlo datum, in quo nos oporteat salvari, quàm in nomine Jesu, de quo S. Augustinus lib. 1. Retract. p. 6 Item quod dixi, ad sapientiæ cognitionem non una *via* perveniri, *non benè sonat*, quasi alia via sit præter Christum, qui dixit, ego sum via.

Confess. lib. 9. cap. 13. pag. 160. Exaudi me per medicinam vulnerum nostrorum, quæ pependit in ligno, & sedens ad dextram tuam, & interpellat pro nobis.

Confess. lib. 10. cap. 35. pag 181. Una spes mea valdè misericordia tua.

Spopondit Christus, ait Martinus del Rio p. 482. & luit Sponsionem, satisfecit non pro originali tantum & patrio delicto, sed pro peculiaribus & propriis cujusq;, quæ vocamus actualia: satisfecit pro culpa & pro pœna culpæ debita, satisfecit non modò ad culpæ commissæ æqualitatem, sed planè superabundanter, mensuram tribuens coagitatam & superabundantem.

per-

pereffluentem, supereffluentem non divina solum acceptatione, sed etiam exproprio & vero passionum tolerantiæq; valore: nam ejus perpessio non erat operatio nudi hominis, sed personæ Dei.

Coronidis loco Martini nostri Lutheri dictum hac de re addam in gratiam hujus sodalitatis, auro contra emendum. Weil ich sehe/ daß dieſen Hauptarticul der Teuffel immer muß läſtern/durch ſeine Sewlehrer/ vnd nicht ruhen noch auffhören kan/ ſo ſag ich Doctor Martinus Luther/vnſers HErrn JEſu Chriſti vnwürdiger Evangeliſt/ daß dieſen Articul (der Glaub allein/ohn alle Werck macht gerecht für GOtt/ſol laſſen ſtehn vnd bleiben der Römiſche Kayſer/ der Türckiſche Kayſer/ der Tartariſche Kayſer/ der Perſier Kayſer/ der Bapſt/ alle Cardinäl/Biſchoff/Pfaffen/Mönnich/Nonnen/Könige/Fürſten/ Herren/alle Welt/ſampt allen Teuffeln/vnd ſollen das helliſche Fewr darzu haben auff ihren Kopff/ vnd keinen Danck darzu/das iſt mein Doctor Luthers Einſprechung vom H. Geiſt/ vnd das rechte heilig Evangelium. Dann da ſteht der Articul/den die Kinder beten/ Ich glaub an JEſum Chriſtum/ gecreutziget/geſtorben ꝛc. Es iſt ja niemand für vnſere Sünde geſtorben/dann allein JEſus/ GOttes Sohn/ hat vns von Sünden erlöſt/das iſt gewißlich wahr/vnd die gantze Schrifft/ vnd ſolten alle Teuffel vnd Welt ſich zureiſſen vnd barſten/ ſo iſts ja wahr. Iſt ers aber allein/ der Sünd weck nimt/ ſo können wirs mit vnſern Wercken nicht ſeyn ſo iſts ja vnmöglich/ daß ich ſolchen einigen vnd allein Erlöſer von Sünden/ Jeſum anders als mit dem Glauben faſſen vnd erlangen mög/mit Wercken iſt vnd bleibt er vnergriffen. Dieweil aber allein der Glaub vor vnnd ehe die Werck folgen/ ſolchen ergreifft/ſo muß es wahr ſeyn/daß allein der Glaub/vor vnd ohn Werck ſolche Erlöſung faſſet/ welches nichts anders ſeyn kan/ dann gerecht werden/denn von Sünden erlöſt/ oder Sünden vergeben haben/ muß nichts anders ſeyn/dann gerecht ſeyn oder werden. *Tom. 5. Ienenſi pag. 298.*

Et tantùm Status Gratiæ, in qua varia effecta & adjuncta percepimus, quibus Jesuita partim homo est, partim homo non est.

Gloriæ status, qui distinctionem aut distributionem hominum continet in beatos & damnatos, an Jesuita sit omnis homo, nihil habeo policeri, cum per solam fidem in Christum justificari nolint, sed operibus suis *Beatitudo est status omnium bonorum accumulatione perfectus.*

suis ex condigno promereri vitam æternam. Si membra caput sequantur, Jesuitæ in cœlum Platonicum perveniunt; quum ex revelatione S. Brigitæ certum est multos Papas esse in inferno: Papam vero Ecclesiæ caput esse, ex sententia Pontificiorum lippis & tonsoribus notum.

Ad Gloriæ statum requiritur, ut idem numero corpus, quod cecidit, resurgat, eademque numero anima. Quid autem cum Catharina Senensi, quæ per triduum integrum sine ullo corde vixit, & cui Christus aliud ratione substantiæ *cor* dedit, fit futurum, nobis Jesuitæ edisserant.

Ribadeneira in vita Loiolæ p. 152. Accidit, cum ad urbem (Romam) appropinquaret, *ibi mutatum prorsus cor ejus.* Christus ad Ignatium: Ego vobis Romæ propitius ero.

Quod si Jesuitæ, cor de veteri, vano, vario, mendaci, impuro resurrexerint, timendum certe ne juxta Psalmum 1. v. 5. ad judicium non solum resurgant, verùm etiam in judicio non consistant, æternumque damnentur.

Novit sic omnia vates del Rio p. 989. Sin verò nos inopinè interit vitijs marcidos, gratia & meritis decalvatos, spineti non roseti alũ nos deprehenderit, væ, væ, væ, miseris, non immutabimur ad gloriam, sed ad secundam mortem resurgemus, ut spinæ cum spinis inextinguibili consumamur.

Nam Maria in ultimo judicio nihil obtinebit, teste Mariali, neque Papa Gregorius vos, uti Trajanum Imperatorem (si credere fas est) ex inferno liberabit, neque Archangelus Michaël merita in bilance libraturus tanta & tam valida esse pronunciabit, ut justitiæ severi judicis satisfacere queant. Vestrum est in tempore providere, per quemnam Cancellarium (excogitatis enim tres, Michaelem, Petrum & B. Virginem) salutem æternam conse qui po ssitis & velitis.

[Bellarminus de Romano Pontifice l. 3. c. 21. Pontifices nec vera nec falsa ulla miracula fecerunt, neque hoc seculo, neque superiore] Videte ne idem nobis accidat, quod cuipiam qui in pugna contra Turcas & Valachos, in Hungaria commissa, sine Confessione ante biennium occubuerat. Miraculum describit Antonius Bonfinius hisce verbis. Secundo tertiove anno, cum plerique in eum campum descendissent, ubi patratam stragem fuisse memorant, editissimumque cadaverum acervum spectarent, emissam inter ossa subinde vocem

Lib. 3. rerũ Hungaric. decade 3. ad annũ Christi 1415. pag. 398.

vocem exaudivere, salutiferæ Christi & Salvatoris & Divæ Mariæ Virginis nomina resonantem: admiratio simul & pavor hos incessit. Cum ad verba subticuissent, eadem paulo post quasi difficulter expressa, accepere. Dum vocis locum inter ossa disquirerent, portenti desiderio succensi loquax inter cadavera caput inveniunt: quod ubi homines sibi adesse novit: Quid tam (inquit) stupidi hic statis viri? Christianus ego sum, & Magnæ Matri Divæ Mariæ semper addictus, *inexpiatus inconfessusque* in hoc bello occubui. Magna DEA, in cujus tutela vitam degi, me æterni supplicij reum esse non patitur, hic me adhuc lingvæ compotem servavit, ut delicta fateri, & animum sacris ritè Apostolicis lustrare queam. Proinde sacerdotem, qui Confessionem exaudiat, & me expiatum reddat, accersite, quæso. Rogatus quid tantum à DEA beneficij promeruisset, respondit: peculiare sibi id in vita fuisse *numen* septena quotannis in vita sua festa reverendissimè celebrasse, religiosissimisq; jejunijs ex pane duntaxat & aqua decoraſſe, sacris fuisse quàm studiosissimè operatum, illi tantum numini cunctas animi vires dedicasse. Accersito è pago proximo Sacerdote, Confessionem ritè transegit, & impetrata erratorum omnium remissione acceptaq; novissima lustratione, id defuncti caput repente conticuit, perpetuoque quievit.

Quod si in agone quoque ut in vita caput vestrũ Bonifacium VIII. sectati fueritis, qui mortuus est ut canis, haud dubiè in cœlum suum, canum pervenietis, aut juxta Perpiniani liberam opinionem, cum Johanne 23. resurrectionem mortuorum negabitis, & vitam æternam: quorum fides in culinis calet, spes in ferculis jacet, charitas in cacabis fervet: quorum pulmo templum, aqualiculus altare, sacerdos cocus, Dij sunt Edusa, Potusa, Comus. Interim ô Jesuita, Deus peccata tua digitulo inscripsit pulveri, ut ea legas, recolas, defleas, emendes: cave, cave, ne, si id serio non facias, terrificam illam morituro tibi dicam scribat, quam scripsit olim regi Babylonio, MENE, THEKEL, PHARES. *Mene* מנא numerata sunt omnia facta, dicta, cogitata tua.

Thekel תקל appensus es cum illis in justi judicij statera, & inventus es minus habens bonorum operum, quam peccatorum. *Phares* פרס Morere igitur & dividere. Pars tui melior, anima confestim in infernum projicietur, pars deterior, cadaver corporis tui, nunc quidem terræ cedet, & vermium erit esca, postea verò dum venerit Salvator, imò Judex ad universale judicium, reddet partem parti. & in majestate cum

bin von meinem Sohn deinem Orden zu einer Beschirmerin gegeben worden/davon biß fro. Da wurd S. Dominicus gar fro. Da fraget er aber vnser liebe Fraw/ wer die zwey Jungfrawen wären da sprach sie/die ein ist Cecilia/die ander ist die heilige S. Catharina. Darnach gieng vnser liebe Fraw über alle zu der Brüder Bett/ vnd sprenget sie/ vnd trug ihr ein Jungfraw das Weyhwasser/ vnd sie gieng für einen/ den sprenget sie nicht/da fraget sie S. Dominicus, warumb sie den Bruder nicht besprenget het? Da sprach vnser liebe Fraw/ da ligt er nicht geistlich/ denn er hat kein Nachtgürtel vmb/ vnd damit verschwand vnser liebe Fraw.

Verùm talium castitatem pluribus confirmare aut turpitudinem potius revelare, non video operę precium, & subvereor, ne objiciatur illud Philosophi in 3. de partibus animalium c. 3. ἄνοιας τὸ τοὺς ἀνοήτους τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν: Stultas opiniones admodum scrutari, stultum est.

Hinc facilè cuivis miracula concedenti, apparet, etiamsi Jesuita sit omnis homo, & humani interdum aliquid patiatur, atque castitatis naufragium faciat, habere tamen illum primò dispensationem Apostolicam, quæ omnes nævos obliterat, fieri castum denuò intercessione Virginis, ministerio Angelorum & herbarum consecratarum, quæ omnem planè concupiscentiam ita eradicant & extinguunt, ut ne quidem vestigia ulla conspiciantur.

Bruschius in 1. centuria Monasteriorum p. 161.

Coronidis loco placet adjungere exemplum *Wendelgardis* (quæ casta quidem fuit, sed non cauta) cum audisset abductum esse in Pannonias maritum suum Ulricum, Comitem Buchornensem, nec esse liberationis ullam amplius spem, mundanis rebus omnibus valedixit, & Monialis facta Sangalli, inclusa S. Wibradæ Cœnobiolo Salomonis Episcopi Constantiensis, ipso anno Domini 916. in quo religiosissimè vivens, Deoq; cum precibus, tum jejunio fideliter serviens, singulis annis in memoriam & honorem mariti (quem vita jam functum esse arbitrabatur) manibus ipsius Buchorni parentare solebat. Cum verò 919. iterum consentiente Episcopo è Sangallo Buchornam venisset, parentandi mariti manibus & eleemosynas pauperibus elargiendo, accidit ut Ulricus Comes ex Pannonica captivitate liber eodem die (quo solennes ei exequiæ celebrarentur, & ab omni parte mendici ac pauperes, catervatim & certatim concurrerent, accepturi stipem à Wendelgarde) lacero etiam habitu (pauperis mendici instar) Buchornam rediret.

rediret. Accedentibus autem ad D. Wendelgardin catervatim pauperibus, ut acciperent eleemosynas, accessit & ipse non accipiens tantum oblatam stipem, sed & manum dantis Wendelgardis fortius premens, & in omnium conspectu etiam osculans diuque tenens: quod iniquè ferentibus aliquot circumstantibus, quin & flagra & verbera tam petulanti mendico minitantibus, comiter respondit: Ignoscerent sibi, satis superque jam flagrorum, miseriarum & calamitatum perpesso. Wendelgardin verò etiam amplectens dixit: *En tuus ego sum Vlricus*, quem superioribus annis captum amisisse te existimas, bonitate misericordis Dei salvus & incolumis tibi redditus. Statim igitur agnitus summo omnium gaudio exceptus est. Wendelgardis verò per Salomonem Episcopum à voto absoluta, velo Monastico depositio ad maritum redijt, qui Monasterio Sangallensi Hochstenses decimas in Rhenensi valle tradidit dono. Wandelgardis gravida inter pariendum obijt anno Domini 920. Infans verò ex utero defunctæ matris excisus, Burcardus dictus, & S. Gallo oblatus est, qui in Monasterio liberaliter eductus & eruditus, tandem post Cralochij Abbatis obitum, Sangallensis Abbatiæ gubernator designatus est anno 959. Hactenus Bruschius.

Verum ineptiam, Auditores, si tantum ineptiam diutius exagitem VII. VIII. Septimum præceptum Jesuitæ cum Pontificibus crumenimulgis inexplebili avaritia, vel reliquis Ordinibus attestantibus: octavum calumnijs multiplicibus transgrediuntur.

IX. X. Nono & decimo præceptis prava concupiscentia, radix & scaturigo peccatorum prohibetur: hanc Jesuitæ negant esse peccatum, & hac ratione non videntur esse homines omnes: cum omnis homo etiam renatus illam ceu ἀκοῦσαι ἁμαρτίαν sentiat: & Apostolus clarissimis verbis pronunciet, concupiscentiam non novissem nisi lex dixisset, non concupisces. Hanc voluntatis divinæ normam, quæ decalogus est, Ordines Monastici se in hac vita perfectè implere verbis profitentur, respectu hujus perfectionis *Jesuita est omnis homo*: Existimo autem Ordines Monasticos perfectam legis divinæ perfectionem à S. Dominico mutuò accipere, de qua apud Antoninum *Catharina Senensis* ita edisserit: part. 3, tit. 23. c. 14 p. 276. Vidit hæc imaginaria quadam visione in oratione posita summum & æternum Patrem de ore suo (ut videbatur) coæternum sibi filium producentem, qui in assumta natura sibi demonstratur. Quod cum attenderet, ex alia parte vidit beatissimum Patriarcham Dominicum

ex-

ex ejusdem Patris pectore produci luce ac ſplendoribus circumdatum audivitque eodem ex ore prolatam hanc vocem: Ego, dilectiſſima Filia, *hos duos filios genui*, unum naturaliter generando, alium amabiliter & dulciter adoptando. Cumque nimium admiraretur de tanta comparatione & aſſimilatione verba prolata, fuerunt ſibi expoſita per ipſum dicentem. Sicut hic filius meus, unigenitus in natura aſſumta fuit mihi perfectiſſimè obediens uſque ad mortem crucis: ita & iſte filius meus *Dominicus*, omnia, quæ operatus eſt ab infantia uſque ad terminum vitæ, ſecundum obedientiam mandatorum meorum regulata fuerunt. Nec unquam aliquod præceptum trangreſſus eſt, ſed virginitatem mentis & corporis illibatam conſervavit, & innocentiam baptiſmalem nunquam per mortale amiſit.

Sanctus ergo Dominicus planè ſimilis eſt doliario cuidã Seleceſtadienſi, qui (referente Zwingero in Theatro vitæ humanæ volu. 5. l. 4.) ſe Spiritum ſanctum eſſe incarnatum dictitavit, & prætendit de ſe, tanquam de vectore vinario, exaudiendũ, quod prophetavit Jeremias c. 48. v. 11. & 12. Abeant ergò hæretici, & dicant hominem etiam renatum, decalogum reſpectu internæ & externæ obedientiæ perfectè implere non poſſe.

Del Rio p. 931. proprium id veræ humilitatis, ſolidæ virtutis, ut quò qvis, cœlo teſte, perfectior, ſibi ſe judice *imò perfectior* cenſeatur.

Franciſcus ſagt in der Lombardiſchen Hiſtoria p. 186. b. **Ich will vnſerm Herren Jeſu Chriſto allen meinen Schweiß zu Kauffen geben.**

P. 148. Imò B. Dominicus (Eccleſiam minitantem ruinam humeris ſuis, velut alter Atlas, ſuſtentavit) ad tantam pervenit perfectionem, ut referente Bareleta, ſingulis diebus *ſibi tres diſciplinas dederit*: unam pro ſe, alteram pro peccatoribus, tertiam pro animabus Purgatorij, ut non tantum ſibi vitam promeritus fuerit æternam ex Congruo: (nam omnis actus charitatis abſolutè meretur vitam æternam) ſed ex Congruo alijs quoq; ,atq; opera ſupererogationis plurima effecerit.

Hinc Bellarminus de Monachis l. 2. c. 1. *Si* proximo benefaciam quando non eſt in extrema vel gravi neceſſitate, opus facio ſupererogationis,

Rex enim cordis puri: patrem aſſi. Rex ſuus.

Verum etiam verò ſpiritus vertiginis & hîc quoſdam Jeſuitas agitat: veredarius enim Antverpienſis adeſt Martinus del Rio, qui nec ſibi, neque

que suis Sodalibus eam audet adscribere bonorum operum perfectionem, sed imperfectam, contaminatam fatetur.

ritatem & operū perfectionem omnimodā requirit.

Placet Goliathum fundâ veritatis prostratum, suomet ipsius gladio confodere, ille del Rio ita exclamat. Bone Deus, quæ spurcitia, quanta imbalnities operibus cogitationibusq; *nostris* etiam tum adhæret, quando nobis comptissimi, mundissimiq; videmur. pag. 83. Nonne si inspicimus opera nostra, illaq; non mala, si de fideria virtutis, nonne horum omnium *principium fervet, medium tepet, finis alget.*

Vaticinium de strage Iesuitarum.

Pag. 59. Sæpè quidem resurgimus, sed iterum *sæpe* corruimus, vehementer timendum, ne tandem ita corruamus, ut viribus, aut tempore defecti, *assurgere amplius nequeamus.*

Jesuita hic, si quisquam alius, quodammodo laude prosequendus est, liberè enim enunciat, & effert quæ & quales sint Ordinis hujus sociorum cogitata, dicta, facta. Ita enim p. 204. animi sui sensa effert. *Maria* Christum semper intuens, eundem semper exhibebat intuenti, non minutatim, neque particulatim, sed integrum totumque, nos nec tollimus cogitationes ad Christum, *nisi rarissimè*, nec ille in nobis conspicitur, nisi *imperfectissimè*, imò quidvis aliud potius, & si quid similitudinis ejus præportamus, *adeò adminutulum est*, [illegible] est porticella, & adumbratiuncula quædam, ut aliquid Christi [illegible] meretur.

p. 360. Charitas est extrinseca forma fidei.

Pag. 205. Bona si quæ facimus, facimus ut ab hominibus videamur, æstimemur, prædicemur. Et: Utinam etiam amare nos non contemnamus, vel, quod pessimum, *amare nos non simulemus.*

Pag. 406. Qui nondum plenè mandata servant, nondum sobrii, nondum *casti*, nondū ad pietatem sese exercent, qui adhuc loquuntur ut parvuli, sapiunt ut parvuli, quales adhuc inter Marianos & in hac majore Sodalitate *nimis multi.* Tantùm Del Rio.

Quemadmodum verò qui

- - adverso vix flumine lembum
Remigiis subigit, si brachia forte remisit.

Atq; illum in præceps prono rapit alveus amni: ita & Martinus hic superstitione sua abreptus ad opera supererogationis Sodales suos cohortari non substitit, suamq; inconstantiam ἀκρατῆ ἰωλακρασίαν τινὰ, tanquam quandam crapulam (verbo Demosthenis) evomuit. Pag 416. ita loquitur: Plerique, quod dolendum hærent in parte vulgari & viliore, contenti non peccare graviter, contenti facere quæ

tenentur,&, ſi quæ non faciant, muneri ſuo non ſatisfaciant: nihil tamen cogitant de Supererogatoriis, ad præcepta attendunt, conſilia Domini pro non datis ſibi habent.

Martinus del Rio pag. 1108. Vtinà Sodales non multorum hic fides mortua.

Et pag ſeq. Hæc, hæc, Sodales, eſt parthenoniis Chriſti Jeſu pars melior, ubi Zephyri ſpirant fœcundiores, ubi ſerenior aura, ubi gratior umbra, ubi Sol lucidior, ubi fontes limpidiores, ubi, ſi qua in terris Tempe, ubi ſunt Elyſii campi ſpirituales.

Stapletonus orat. 4. p. 124. Præclarum celebratur illud S. Franciſci dictum, qui cum latronem ad publica ſupplicia ductum à ſocio ſuo valdè deplorari vel accuſari potius cerneret, quòd tanta mala perpetraſſet, ut jam laqueum mereretur, reſpondit: imò noſtram potius vicem ac ſortem doleamus, frater, quòd tantis à Deo gratiæ ſuæ beneficiis acceptis, plura & excellentiora pietatis opera ipſi non facimus. Qui ſcis enim, an hic latro, ſi eas à Domino gratias accepiſſet, quas nos accepimus, multò nobis ſanctior & Deo gratior fuiſſet?

Verum enim verò, nos Jeſuitam ad Monaſterium Rhorhaldenſium amandamus, in quo olim hoc diſtichon legebatur.

Per Chriſti meritum tantùm ſalvamur abundè,
Ergò tuis factis ne fidas, optime frater.

Sic Narciſſus Epiſcopus olim Rhetos ſuos docuit, referente Marco Velſero in Annalibus Auguſtanis, *tantùm crede, & baptizare & ſalva eris.* Non enim eſt aliud nomen ſub cœlo datum, in quo nos oporteat ſalvari, quàm in nomine Jeſu, de quo S. Auguſtinus lib. 1. Retract. p. 6 Item quod dixi, ad ſapientiæ cognitionem non una *via* perveniri, *non benè ſonat*, quaſi alia via ſit præter Chriſtum, qui dixit, ego ſum via.

Confeſſ. lib. 9. cap. 13. pag. 160. Exaudi me per medicinam vulnerum noſtrorum, quæ pependit in ligno, & ſedens ad dextram tuam, & interpellat pro nobis.

Confeſſ. lib. 10. cap. 35. pag 181. Una ſpes mea valdè miſericordia tua.

Spopondit Chriſtus, ait Martinus del Rio p. 482. & luit Sponſionem, ſatisfecit non pro originali tantum & patrio delicto, ſed pro peculiaribus & propriis cujusq;, quæ vocamus actualia: ſatisfecit pro culpa & pro pœna culpæ debita, ſatisfecit non modò ad culpæ commiſſæ qualitatem, ſed planè ſuperabundanter, menſuram tribuens coagitatam & ſuper-

pereffluentem, supereffluentem non divina solum acceptatione, sed etiam exproprio & vero passionum tolerantiæq; valore: nam ejus perpessio non erat operatio nudi hominis, sed personæ Dei.

Coronidis loco Martini nostri Lutheri dictum hac de re addam in gratiam hujus sodalitatis, auro contra emendum. Weil ich sehe/ daß dieſen Hauptarticul der Teuffel immer muß läſtern/durch ſeine Sewlehrer/ vnd nicht ruhen noch auffhören kan/ ſo ſag ich Doctor Martinus Luther/vnſers HErrn JEſu Chriſti vnwürdiger Evangeliſt/ daß dieſen Articul (der Glaub allein/ohn alle Werck macht gerecht für GOtt/ſol laſſen ſtehn vnd bleiben der Römiſche Kayſer/ der Türckiſche Kayſer/ der Tartariſche Kayſer/ der Perſier Kayſer/ der Bapſt/ alle Cardinàl/Biſchoff/Pfaffen/Mönnich/Nonnen/Könige/Fürſten/ Herren/alle Welt/ſampt allen Teuffeln/vnd ſollen das helliſche Fewr darzu haben auff ihren Kopff/ vnd keinen Danck darzu/das iſt mein Doctor Luthers Einſprechung vom H. Geiſt/ vnd das rechte heilig Evangelium. Dann da ſteht der Articul/den die Kinder beten/ Ich glaub an JEſum Chriſtum/ gecreutziget/geſtorben ꝛc. Es iſt ja niemand für vnſere Sünde geſtorben/dann allein JEſus/ GOttes Sohn/ hat vns von Sünden erlöſt/das iſt gewißlich wahr/vnd die gantze Schrifft/ vnd ſolten alle Teuffel vnd Welt ſich zureiſſen vnd barſten/ ſo iſts ja wahr. Iſt ers aber allein/ der Sünd weck nimt/ ſo können wirs mit vnſern Wercken nicht ſeyn ſo iſts ja vnmöglich/ daß ich ſolchen einigen vnd alleim Erlöſer von Sünden/ Jeſum anders als mit dem Glauben faſſen vnd erlangen mög/mit Wercken iſt vnd bleibt er vnergriffen. Dieweil aber allein der Glaub vor vnnd ehe die Werck folgen/ ſolchen ergreifft/ſo muß es wahr ſeyn/daß allein der Glaub/vor vnd ohn Werck ſolche Erlöſung faſſet/ welches nichts anders ſeyn kan/ dann gerecht werden/denn von Sünden erlöſt/ oder Sünden vergeben haben/ muß nichts anders ſeyn/dann gerecht ſeyn oder werden. *Tom. 5. Ienenſi pag. 298.*

Et tantùm Status Gratiæ, in qua varia effecta & adjuncta percepimus, quibus Jesuita partim homo est, partim homo non est.

Gloriæ status, qui distinctionem aut distributiontm hominum continet in beatos & damnatos, an Jesuita sit omnis homo, nihil habeo poliiceri, cum per solam fidem in Christum justificari nolint, sed operibus suis *Beatitudo est status omnium bonorum accumulatione perfectus.*

ſuis ex condigno promereri vitam æternam. Si membra caput ſequuntur, Jeſuitæ in cœlum Platonicorum perveniant; quum ex revelatione S. Brigitæ certum eſt multos Papas eſſe in inferno: Papam vero Eccleſiæ caput eſſe, ex ſententia Pontificiorum lippis & tonſoribus notum.

Ad Gloriæ ſtatum requiritur, ut idem numero corpus, quod cecidit, reſurgat, eademque numero anima. Quid autem cum Catharina Senenſi, quæ per triduum integrum ſine ullo corde vixit, & cui Chriſtus aliud ratione ſubſtantiæ *cor* dedit, ſit futurum, nobis Jeſuitæ edifferant.

Ribadeneira in vita Loiolæ p. 152. Accidit, cum ad urbem (Romam) appropinquaret, *ibi mutatum prorſus cor ejus.* Chriſtus ad Ignatium: Ego vobis Romæ propitius ero.

Quod ſi Jeſuitæ, corde veteri, vano, vario, mendaci, impuro reſurrexerint, timendum certè ne juxta Pſalmum 1. v. 5. ad judicium non ſolum reſurgant, verùm etiam in judicio non conſiſtant, æternumque damnentur.

Novit ſic omnia vates del Rio p. 989. Sin verò nos inopinè interit vitijs marcidos, gratia & meritis decalvatos, ſpineti non roſeti alũ nos deprehenderit, væ, væ, væ, miſeris, non immutabimur ad gloriam, ſed ad ſecundam mortem reſurgemus, ut ſpinæ cum ſpinis inextinguibili conſumamur.

Nam Maria in ultimo judicio nihil obtinebit, teſte Mariali, neque Papa Gregorius vos, uti Trajanum Imperatorem (ſi credere fas eſt) ex inferno liberabit, neque Archangelus Michael merita in bilance libraturus tanta & tam valida eſſe pronunciabit, ut juſtitiæ ſeveri judicis ſatisfacere queant. Veſtrum eſt in tempore providere, per quemnam Cancellarium (excogitatis enim tres, Michaelem, Petrum & B. Virginem) ſalutem æternam conſequi poſſitis & velitis.

[Bellarminus de Romano Pontifice l. 3. c. 21. Pontifices nec vera nec falſa ulla miracula fecerunt, neque hoc ſeculo, neque ſuperiore] Videte ne idem nobis accidat, quod cuipiam qui in pugna contra Turcas & Valachos, in Hungaria commiſſa, ſine Confeſſione ante biennium occubuerat. Miraculum deſcribit Antonius Bonfinius hiſce verbis. Secundo tertiove anno, cum plerique in eum campum deſcendiſſent, ubi patratam ſtragem fuiſſe memorant, editiſſimumque cadaverum acervum ſpectarent, emiſſam inter oſſa ſubinde vocem

Lib. 3. rerũ Hungaric. decade 3. ad annũ Chriſti 1415. pag. 398.

vocem exaudivere, fausti nominis Christi & salvatoris & Divæ Mariæ Virginis nomina resonantem: admiratio simul & pavor hos incessit. Cum ad verba subticuissent, eadem paulo post quasi difficulter expressa, accepere. Dum vocis locum inter ossa disquirerent, portenti desiderio succensi loquax inter cadavera caput inveniunt: quod ubi homines sibi adesse novit: Quid tam (inquit) stupidi hic statis viri? Christianus ego sum, & Magnæ Matri Divæ Mariæ semper addictus, *inexpiatus inconfessusque* in hoc bello occubui. Magna DEA, in cujus tutela vitam degi me æterni supplicij reum esse non patitur, hic me adhuc lingvæ compotem servavit, ut delicta fateri, & animum sacris ritè Apostolicis lustrare queam. Proinde sacerdotem, qui Confessionem exaudiat, & me expiatum reddat, accersite, quæso. Rogatus quid tantum à DEA beneficij promeruisset, respondit: peculiare sibi id in vita fuisse *numen* septena quotannis in vita sua festa reverendissimè celebrasse, religiosissimisq; jejunijs ex pane duntaxat & aqua decorasse, sacris fuisse quàm studiosissimè operatum, illi tantum numini cunctas animi vires dedicasse. Accersito è pago proximo Sacerdote, Confessionem ritè transegit, & impetrata erratorum omnium remissione acceptaq; novissima lustratione, id defuncti caput repente conticuit, perpetuoque quievit.

Quod si in agone quoque ut in vita caput vestrũ Bonifacium VIII. sectati fueritis, qui mortuus est ut canis, haud dubiè in cœlum suum, canum pervenietis, aut juxta Perpiniani liberam opinionem, cum Johanne 23. resurrectionem mortuorum negabitis, & vitam æternam: quorum fides in culinis calet, spes in ferculis jacet, charitas in cacabis fervet: quorum pulmo templum, aqualiculus altare, sacerdos cocus, Dij sunt Edusa, Potusa, Comus. Interim ô Jesuita, Deus peccata tua digitulo inscripsit pulveri, ut ea legas, recolas, defleas, emendes: cave, cave, ne, si id serio non facias, terrificam illam morituro tibi dicam scribat, quam scripsit olim regi Babylonio, MENE, THEKEL, PHARES. *Mene* מנא numerata sunt omnia facta, dicta, cogitata tua.

Thekel תקל appensus es cum illis in justi judicij statera, & inventus es minus habens bonorum operum, quam peccatorum. *Phares* פרס Morere igitur & dividere. Pars tui melior, anima confestim in infernum projicietur, pars deterior, cadaver corporis tui, nunc quidem terræ cedet, & vermium erit esca, postea verò dum venerit Salvator, imò Judex ad universale judicium, reddet partem parti. & in majestate cum

gloria venturus, te, qui illum totum contempsisti, totum tradet Satanæ & angelis ejus in perpetuas æternitates.

Hæc est illa Catholica religio, quam jactatis, hæc professio operum. Ex quibus odorari licet, nobiscum fidem, vobiscum perfidiam, nobiscum fas, vobiscum nefas, nobiscum jus, vobiscum injuriam, nobiscum Domini timorem, pudicitiam, religionem verè Apostolicam, vobiscum impietatem, libidinem, crudelitatem, fidem apostaticam & hæreticam, omnium denique scelerum vitiorumque stare collegium.

Dixi, quæ volui, resipiscite, credite Evangelio, mores vestros corrigite (sera nunquam ad bonos mores via) & salvi eritis. Hæc si neglexeritis, idem facietis, quod ad Pisones dicit Horatius.

Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, & varias inducere plumas
Undiq; collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne,
Spectatum admissi, risum teneatis amici,
Fiet enim subitò sus horridus, atraque tygris
Squamosiusq; Draco, & fulva cervice leæna.

IGNATIUS LOJOLA,

ἀναγραμματιζόμενος,

ATLAS VIOLO, IGNI.

Rihadineira p. 186. Martino Luthero Ignatius à Deo oppositus.

MAgnus erat quondam Franciscus servus in orbe,
Stygmata qui Christi corpore, mente tulit.
Farnesiæ gentis sed multò major habetur
Partus, Christicolis portus adesse queo.
Terrasq; tractusq; maris, manesq; profundos,
Et cœlum lustro Dæmonis auxilio,
ATLAS sum mundi, Cor Papæ, Regis ocellus,
Me sine nil altum perficit ingenium.
Sed VIOLO jus, fas, divina volumina sperno,
Pontificis nutus Regula sola mea est.
In caput hæreticum validam torquere bipennem
Percupio: ast IGNI tollier, artis opus.

B. MAR-

B. MARTINUS LUTHERUS, Theologiæ Doctor.

ἀναγραμματιζόμενον.

Turge ſocors, à Deo lumen attulit orbi.

PApa tenebroſis complevit ritibus orbem,
Nam meriti Chriſti mentio panca fuit.
Multa gemens ignominiam, quia lumine caſſus
Robore cœleſti victus & occubuit.
Phoſphorus at lumen *nunc cœlitus* attulit orbi
Aq; Deo *accendit cordibus innumeris.*
Fœdum opus haud unquam præceſſit juſtificandum
Qui, hunc ſequitur ſemper, juſtificatus abit.
Fruſtra ergò turge ſocors *per lumina Papæ*
Intrare, haud fiet, deficiente fide.
Quòd ſi quis quærat, major num Papa Luhero?
Lumina ſunt tenebris anteferenda malis.

Septem Regulæ Clericorum.

I.

OMnia debent eſſe communia, etiam Uxores.

Clemens I. Papa, epiſt. 5. tom. 1. Concil. Colon. 1538. Petr. Crabbe, Ord. Franc. p. 26. Cõmunis uſus omniũ, quæ ſunt in hoc mundo omnib. eſſe hominibus debuit, ſed per iniquitatem alius hoc ſuum eſſe dixit, & alius aliud, & ſic inter mortales facta diviſio. Denique Græcorum quidam ſapientiſſimus hæc ita ſcieus eſſe, ait: *Communia debere eſſe omnia: in omnibus ſunt ſine dubio & conjuges.* Et ſicut non poteſt, inquit, dividi aër, neq; ſplendor Solis: ita nec aliqua, quæ communiter in hoc mundo omnibus data ſunt ad habendum, dividi debere, ſed habenda eſſe cõmunia. Unde & Dominus per Prophetam loquitur, dicens: ecce quàm bonum, & quàm jucundum habitare fratres in unum.

NB. Hæc verba, (in omnibus autem ſunt ſine dubio & Conjuges) omiſſa ſunt Tomo 1. Conciliorum, Venetiis editorum anno 1585. apud Dominicum Nicolinum fol. 299. Sixti V. auſpiciis. Similiter omiſſa ſunt Tom. I. Conciliorum, Coloniæ editorum anno 1606. Studio Severini Binii

II

II.

Si non castè, saltem cautè.

Laicus non potest illos accusare. Dist. 81.

Maximinianus in glossa. p. 88. b.

Causa 2. quæst. 7. Laici. ad marginem, Laicus etiam in exceptis criminibus non admittitur contra Clericum.

III.

Simplex fornicatio non est peccatum.

Martinus de Magistris apud Alphonsum de Castro lib. 4. titulo Coitus.

Chrysostom. in 1. ad Corinth. homil. 40. p. 420. Sed tamen his sapientibus non videtur esse malum scortari, neque pœnam mereri. Nulla certè lex externa id punit, neque trahit in judicium, sed & si pro iis traxerit, vulgus irridet, neque fert judex.

August. de Civit. Dei l. 14. c. 18. Usum scortorum terrena civitas licitam turpitudinem fecit.

IV.

Fornicationis causâ nemo hodie deponendus, (*a*) quia pauci sine illo vitio inveniuntur: &, (*b*) Corpora sunt hodie fragiliora.

(*a*) Dist. 81. Maximinianus, in glossa, p. 88. b. Communiter dicitur, quòd pro simplici fornicatione quis deponi non debet, cum pauci sine illo vitio inveniantur.

(*b*) Dist. 82. Presbyter in glossa p. 91. b. Unde dicunt hodie, pro fornicatione, neminem deponendum, nisi in ea perduret, & ideò, quia hodie fragiliora sunt corpora nostra, quàm olim erant.

Summa Fratris Alexani lib. 6. tit. 10. Sed quæ dispensatio adhibetur circa Presbyteros vel Clericos concubinarios? Magna, ut non removeantur ab officiis & beneficiis.

V.

Concilium Toletanum I. Canone 17. Carranza p. 129. b. Cæterum is, qui non habet uxorem, & pro uxore Concubinam, à communione non repellatur, tamen, ut unius mulieris, aut uxoris, aut concubinæ (ut ei placuerit) sit conjunctione contentus.

Dist. 32. Nullus in glossa. p. 35. b. Et ideò licet notoria sint, non est propter illa abstinendum ab officiis ipsorum.

Dist. 34. Fraternitatis in glossa. p. 38. b. Unde respondet Pelagius Papa

Papa, quia defectus noſtri temporis non patitur rigorem antiquorum canonum valere.

VI.

Cum Presbyteris habentibus plures Concubinas Epiſcopus poteſt diſpenſare, ut ſuum officium exequantur.

Cauſa xi. quæſt Abſit. in gloſſa p. 210. b. ad marginem *Clericus amplectens mulierem*, præſumitur bene agere.

Baldus in libro neque natales C. de probationibus: Quando Scholaſticus confabulatur mulieri, nō præſumitur ei dicere, Pater noſter, &c. id tamen obtinet in Sacerdote, & viro ſpectatæ ſanctimoniæ, vitæ, qui cum mulierem amplectitur, non cauſa libidinis, ſed benedicendi cauſa hoc facere præſumitur.

VII.

Sacerdos ſi fornicetur, aut domi concubinam foveat, tametſi gravi ſacrilegiō ſe obſtringit, gravius tamen peccat, ſi contrahat matrimonium.

Decretum Gratiani excuſum Lugduni 1539. Diſt. 84. Cum in præterito, in gloſſa p. 92. Imò dicunt, quòd olim Sacerdotes poterant contrahere ante Siricium. Et licere poſt Ordinationem uxores ducere, docuit Panormitanus, teſte Bellarmino de Clericis l. 1. c. 19. p. 113. editionis Colonienſis.

Imago Beſtiæ Apocalypticæ,

Das iſt/

Abcounterfey oder Vergleichung deß Bapſts zu Rom/ mit den alten Heydniſchen Römiſchen Kayſern.

1. GLeich wie der Heydniſche Römiſche Kayſer Auguſtus iſt Pontifex Maximus genennet worden: Alſo führet dieſen Titul auch der Römiſche Hoheprieſter.

2. Caligula iſt auß Hochfart Optimus Maximus genennet worden: Alſo wird auch der Bapſt der Allerbeſte und Mächtigſte geheiſſen.

3. Domitianus hat gewolt/ dz man von jhm ſage: Dominus & Deus noſter ſic fieri jubet, auß Suetonio; Vnſer Herr und Gott will das habē/ daß

mans also thue. Also sagt der Bapst/der Kayser Constantinus habe jhn einen Gott genant.

4. Caligula hat seine Anfrawe Antoniam, die jhm einredet/mit disen Worten abgewiesen: Memento, mihi omnia, & in omnes licere: Gedenck daß mir alles erlaubt ist zu thun.

5. Antonius Bassianus hat seines Stieffsohns Antwort gefolgt/da er jhn zur Vnzucht angereitzt: Si liber, licet: an nescis te Imperatorem esse, cujus est leges dare, non accipere? Weistu nicht/daß du Kayser bist/dem gebührt Gesetz zu geben/und nicht nehmen.

Also vermeynt der Bapst/er dörff thun was er wöll/er könne alle Menschen richten/aber er möge von niemand gerichtet werden: Daß man dem Bapst in allen Stücken solt gehorchen/seye ein Stück zur Seligkeit gehörig/und wann er schon unrecht thu/soll niemand jhn darum fragen/und sagen/Bapst warum thustu das?

6. Der Kayser Nero sagte/die gantze Welt wär seyn/in seiner Macht und Gewalt stünde es/die Königreich geben und nehmen.

Also gibt der Bapst für/der Erdboden gehör unter sein Pfarr und Bottmessigkeit: Er rühmet sich/er sey darzu von Gott verordnet/über die Völcker und Königreich/daß er pflantze/das ist/die Königreich einsetze/und zerstöre/und absetze.

7. Caligula, und nach jhm

8. Maximinus, der jünger/haben jhnen auß Stoltz und Hochfart/die Füß küssen lassen.

9. Diocletianus hat seine Schuch mit Edelgestein zieren lassen: Mit gleicher oder auch grösserer Hochfart hat der Bapst nicht nur gemeine Leut/sondern auch König und Kayser gezwungen/daß sie jhme die Füß küssen.

10. Der Kayser Claudius hat sich vermessen/er könne offentliche Blutschand im Heyrathen erlauben: Also erlaubt der Bapst auch/daß einer mög seiner Schwester Tochter zur Ehe nehmen.

Institut. l. 1. tit. 10. §. Inter eas. Fratris vel uxoris filiam uxorem ducere non licet.

Es ist nicht recht/daß einer seines Bruders oder Schwester Tochter zum Weib nehme.

D. Joachimus à Beust de matrimonii sp. 199. Quemadmodum autem Moses in collateralibus in linea æquali primum gradum, sic etiam secun-

ſecundum gradum in linea inæquali prohibet, ita ut quis non poſſit ducere materteram, id eſt ſororem matris, nec etiam amitam, id eſt ſororem patris, ita nec filiam ſororis ducere permittit.

Platina in Papa, qui dictus Deus dedit 1. fol. 88. Heraclius ſororis ſuæ filiam, tantus Imperator, contra jus, fasque in uxorem accipit.

11. Adrianus hat einen zum Heiligen gemacht/und in Calender geſetzt: Alſo canoniſiert der Bapſt viel Heiligen/und ſetzt ſie in Calender mit rothen Buchſtaben/und cinloſiert ſie in Himmel/ ſie kommen hernacher/wann ſie wöllen.

12. Caligula hat den Gebrauch deß Rechten gar wöllen auffheben/ da er pflegte zu ſagen: Ego me hercle efficiam, ne quid reſpondere poſſim, præter æquum. Auß Suetonio. Fürwar ich will es dahin bringen/ daß ich nichts werde antworten mögen als billich.

Alſo will es der Bapſt dahin bringen / daß man nichts glauben ſoll/er ſpreche es dann für recht: Alle Recht ſeyen in den Schrein ſeines Hertzens verborgen geſetzt.

13. Veſpaſianus, ein rechter Geitzhals/hat auch einen Zoll auff den Brin oder Harn geſchlagen. Der Bapſt ſchlägt einen Zoll und Einkommen auff die offentliche Hurenhäuſer.

14. Eben der Kayſer Veſpaſianus hat die Ehr und Würden/auch offentliche Aempter/ums Geld verkaufft. Alſo iſt dem Bapſt feyl/wie Mantuanus geſungen:

- - - - - *Venalia nobis*
Templa, Sacerdotes, altaria, ſacra, corona,
Ignis, thura preces, cœlum & venale, Deuq́.

Zu Rom ſeyn feyl Himmel und Höll/
Die Prieſter und all jhr Geſell/
Wers kauffen will/der zieh dahin/
Bekomt endlich ein böſen Gwin.

15. Der Kayſer Nero hat die Reiche und Vermögliche entweder mit Gifft/oder heimlich laſſen hinrichten/damit er dero Güter möchte bekommen: Veſpaſianus hat die gröſte Raubvögel zu hohen Aemptern befürdert/und wann ſie ſich wol bereicht/hat er den Schwammen außgetruckt.

Alſo hat der Bapſt Alexander der 6. die vermöglichſte Prieſter/und unter denſelbigen etliche Cardinäl mit Gifft laſſen hinrichten/damit er deſto reichlicher könte ſein Sach hinaußführen.

16. Kayſer Caligula, als er den Römern auffſetzig/ hat gewünſcht/ daß alle Römer nur einen Hals hetten/ daß er jhnen denſelben auff einen Streich könte abhawen. Alſo hat Martinus 11. ſo den Teutſchen auffſetzig geweſen / auch gewünſcht/ daß gantz Teutſchland ein See were/in welchem alle Teutſche erſoffen.

Von den Hewſchrecken/

Deren in der Offenbarung Johannis am 9. Cap. gedacht wird/

Günſtiger Leſer/unter den Catholiſchen und Evangeliſchen Lehrern/ welche die Offenbarung Johannis haben außgelegt/ iſt eine groſſe Frag entſtanden/ was durch die Stern/ ſo vom Himmel gefallen / und was durch die Hewſchrecken verſtanden werde?

Ludovicus Richeomus ein Jeſuiter in Franckreich will die Calviniſten herauß zwingen in ſeinem Buch de Idololatria Hugonotica. Andere legens von D. Luthero und den Prædicanten auß. Die Evangeliſche aber bekeñen/der Stern/ſo vom Himmel gefallen/ſey der Bapſt zu Rom/der Antichriſt/wie jhn auch S. Paulus nennet. Die Hewſchrecken ſeyen im Bapſtthum allerley erdichte Orden.

Nun wöllen wir beſehen welche Meynung werde näher zutreffen.

1. Die Hewſchrecken ſeyn gleich den Roſſen die zum Krieg bereit ſeyn. Die Pferd ſeyn von Natur geyl und hochfärtig: Alſo ſeyn auch die Mönch und Ordensleut/ die überheben ſich über die Layen. Ein Prieſter im Bapſtthum iſt ein Schöpffer ſeines Schöpffers/und warum nit auch ein Erlöſer ſeines Erlöſers?

Der Mönch-Stand iſt die ander Tauff. Unter guten Freunden ſoll alles gemein ſeyn. Das hat gelehrt Clemens der Erſt / ein Römiſcher Biſchoff/ wie im erſten Theil Conciliorum, ſo zu Cölln anno

1538.

1538. getruckt/und dem Kayser Carolo V. von einem Barfüsser Mönch Petro Crabbe dediciert worden/zu lesen. Weil aber das gar zu grob gesponnen/ lassen unsere jetzige Hewschrecken die Wort auß (*in omnibus autem sunt sine dubio & conjuges*) unter allen Dingen aber seyn ohne Zweiffel auch die Weiber/ in der Venedischen und Cöllnischen Edition.

Bey diesen Hewschrecken ist schlecht Hurerey treiben / keine Sünd Martinus de Magistris: Hurerey halben soll man heutigs Tags keinen Pfaffen absetzen/weil gar wenig ohne dasselbige Laster gefunden werden. Distinct. 81. Maximinianus in glossa.

Vnd weil die Leiber jetzunder viel schwächer seyn/als vor Zeiten. Distinct. 82. Presbyter in glossa.

Im ersten Concilio zu Tolet/in Hispania gehalten/ist beschlossen worden: Wer kein Eheweib hab/und anstatt deß Weibs ein Köchin oder Beyschläfferin halte/soll von der Gemein nicht verstossen werden/ doch daß er eines Weibs oder Beyschläfferin (welche jhm am besten würd lieben) lasse genügen. Ja wenn es schon kund und offenbar/ soll man sich darum deß Priesters Ampt und Dienst nicht äussern/oder enthalten/Dist. 38. Fraternitatis. in glossa. Dahero Bapst Pelagius gesagt/der Mangel zu unserer Zeit leidet die Schärpffe nicht der alten Gesatz und Canonen.

Mit den Priestern und Eltisten/die da etliche Beyschläfferin haben/kan ein Bischoff dispensirn, und durch die Finger sehen/daß sie dannoch jhr Ampt verrichten.

Ja wann ein Geistlicher ein Weib küsset / so ist vermuthlich/er thue recht daran. Aber der Jurist Baldus sagt/ Wann ein Student mit einem Weib Kurtzweil treibet/sey es nicht wol vermuthlich/ daß er mit jhr das Pater noster oder Vatter unser bete. Aber eine andere Gelegenheit habe es mit einen Priester/der eines eingezogenen Lebens/ welcher wann er ein Weib küsset/ so halt mans darfür/ daß ers nicht auß Geilheit thue/sondern segnens halben.

Ja es ist bekannt/ daß vor dem Bapst Siricio die Priester haben dörffen etliche Weiber nehmen / wie solches Panormitanus bezeuget.

2. Die Hewschrecken habē auff jhrem Haupt Kronē/dem Gold gleich/

vnd damit das Gold deſto beſſer herfür leuchte / haben die Hewſchrecken erdacht/ Sanct Maria habe dem Dominico befohlen den RoſenCrantz zu beten / einem Mönich Alano mit Nahmen/hab ſie ihr Milch in die Augen geſpritzt / einem andern ſein Niderkleid geflickt / einen vollen Mönch hab ſie zu Bett geführt : für die Fraw Beatrix/ ſo fünffzehen Jahr auſſer dem Kloſter im Buben Leben vmbher gezogen / ſey ſie Cuſterin geweſen / vnnd was dergleichen Sachen mehr iſt.

3. Der Hewſchrecken Antlitz iſt gleich der Menſchen Antlitz. Mit dieſem Antlitz ſtellen ſich alle Ordensleut ſo freundlich / ſo leutſelig / daß ſie auch bey dem Frawenzimmer hoch vnnd werth gehalten werden.

Tom. 1. in declaratione compendioſa de ſectis num. 6. b

4. Vnd hatten Haar wie Weiber-Haar. Bey den Ordensleuten iſt alles ſcheinbarlich / darüber der Pariſiſche Cantzler Gerſon zu ſeiner Zeit geklagt/ da er ſagt : Rurſus oculos aperite & inquirite , ſi quæ hodie *Clauſtra monialium facta ſunt quàm proſtibula meretricum:* Thut doch wiederumb die Augen auff / vnd ſehet / ob nicht auch heut die Nonnen-Clöſter als zu Huren-Häuſer worden ſeyn ? Vnd was man in den Klöſtern treibe bezeuget Bernhardus. O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extitêre Monachi ! &: Nihil de Scripturis, nihil de ſalute agitur animarum : ſed nugæ & riſus , & verba proferuntur in ventum. Ach/wie vngleich ſeyn wir heut zu Tag den Mönchen / die zu des Antonii Zeiten gelebt ? Vnd : Man hält oder ſagt nichts auß der Bibel / auß GOttes Wort. Man ſagt nichts/wie man ſelig werde/ſondern da iſt lauter Geſchwätz/Gelächter/ vnd bringt man die Zeit mit faulem Geſchwätz zu.

Tom. 2. p. 1689.

Bruxellæ 1610.

In der Geſchicht der Heil. Tereſæ lieſet man/ daß auff eine Zeit im Niederland ein Jungfraw habe begehrt / man ſol ſie ins Kloſter nehmen. Als ſie aber vnter dem Armb ein Buch getragen/ vnd Tereſa wiſſen wolte / was das für ein Buch wäre / vnd befunden es wäre die Bibel / hat Tereſa ſie mit dieſen Worten abgewieſen : Liebe Tochter/du taugſt vns nicht ins Kloſter/dann vnſere Frawen können nichts dann nehen. Confeſtim à Dei ſerva excluſa fuit , dicente : *Biblia , Fili , nè afferas, neque huc venias , ſumus enim mulieres, quæ præterquam nere nihil aliud ſcimus*

In

Ja zu dieser vnser Zeit leyden die Abtissin / daß die Nonnen mit einander vmb ein Pater noster spielen. Dann also lesen wir / in dem Büchlein / dessen Titul ist: Das Leben der Durchleuchtigsten Königin Magdalenæ / Ertzhertzogin zu Osterreich / ꝛc. des Königlichen Stiffts Hall im Intal Stifterin pag. 313. Bey den Krancken vnd Aderlässern war jhr auch nicht zu wider / daß man sich nach Gelegenheit der Zeit / mit etlichen kurtzweiligen Spielen (Karten aber vnnd Würffel außgenommen) recreirte; jedoch weder vmb Gelt / noch Gelds wehrt / sondern vmb ein Vatter Vnser vnd Ave Maria / oder andere kurtze Gebetlein oder Vbung einer gewissen Tugend / vnd dergleichen. Insbruck 1625.

Wo hat man aber / vmb GOTTes Barmhertzigkeit jemahlen gehört / daß die Heiligen Apostel erlaubt haben / vmb ein Pater noster, vmb ein Ave Maria / ja vmb GOTTES Wort zu spielen?

Pater Franciscus Spinula libr. 3. Epigramm. pag. 58. Venetiis 1563.

In sensam contrarium recurrens.

Progenies bona sunt Monachi non noxia curant,
Turpia devitant, non malè conveniunt.

Conveniunt malè, non devitant turpia, curant
Noxia, non Monachi sunt bona progenies.

Das heist / wie jener sagt: Cœnobium est terrestre cœlum, ein Kloster ist ein irrdischer Himmel / oder ein irrdisch Paradis. *Climacus gradu 4.*

Last vns hören was von dem Kloster-Leben *Ephrem Syrus*, vor tausent Jahren geschrieben. Quo pacto angelicum hoc institutum ac ordinem confudimus? Reliquimus mundum, & quæ mundi sunt, scopimus, Professiones rejecimus, & à contentionibus non cessamus. Reliquimus domos, & earum cura ac sollicitudine quotidiè absumimur. Non adsunt opes, sed non abest superbia. Nuptias sprevimus, & ab inani cupiditate non recedimus. Exterius humilitatem simulamus, & animo honores appetimus. Videmur quidem paupertatis amatores, & habendi cupiditate detinemur atque absorbemur. Ore quidem *Tom. 1. ad-uersus vitiosè viventes p. 98 Romæ 1589.*

dem ac verbo paupertatem colimus, mente autem avaritiæ morbo laboramus.

Pag. 99. Habitu Monachi ſumus, ſed moribus crudeles & inhumani: habitu humiles, & moribus peſtiferi ac ſcelerati: habitu religioſi, & moribus exitioſi: habitu amici & moribus inimici: habitu gratioſi, moribus odioſi: habitu exercitatiores, ſeduli, moribus ignavi athletæ: habitu ſobrii, moribus prædones: habitu pudici, animo autem adulteri: habitu modeſti, moribus & pectore vagabundi: habitu mites, morib. arrogantes: habitu Conſiliarij, moribus obtrectatores: habitu ſimplices, moribus difficiles & pernicioſi: habitu ab invidia alieni, moribus invidi & homicidæ: habitu defenſores ac ſuſceptores, morib° autem proditores. Et unde quæſo accidit *nos tales eſſe?* Niſi inde, quod mutuam inter nos *dilectionem perfectam non habeamus?* Niſi quia vera inter nos non ſit *Concordia?* Niſi quia vera in nobis humilitas non eſt? niſi quod præ oculis timorem Dei non conſtituamus? quodque ſalutaria Dei præcepta deſpiciamus, & pro nugis exiſtimemus?

Wie kompt es/daß wir dieſe Engliſche Stifftung vnd Ordnung verwüſtet haben? Wir haben die Welt verlaſſen/ vnd trachten nach dem/das in der Welt iſt? Wir haben das zeitliche Thun verworffen/ vnd hören nicht auff zu zancken. Wir haben Hauß vnd Hof verlaſſen/ vnd werden durch dero Sorg vnd Bekümmernüſſen täglich verzehret. Bey vns ſind man nicht Reichthumb/ aber die Hochfart. Wir haben den Eheſtand verſchworen/ wir laſſen aber nicht nach von der eitelen Luſt vnd Begierd. Euſſerlich ſtellen wir vns demütig/ vnd im Hertzen trachten wir nach Ehr. Wir haben zwar das Anſehen als liebten wir die Armut. Wir werden aber vom Geitz auffgehalten vnd verſchlungen. Mit dem Maul vnd mit Worten ehren wir die Armut/ im Hertzen aber ſeyn wir geitzig.

Vnd pag. 99. Der euſſerlichen Geſtalt vnd Habit nach ſeyn wir Mönch/ aber an Sitten vnd Geberden grawſam vnd vnfreundlich: euſſerlich demüthig / aber an Sitten häßlich vnnd ſträfflich: euſſerlich fromm/ innerlich vnd an Geberden Feind: euſſerlich lieblich vnd holdſelig/ an Gebärden häßlich: euſſerlich die ſich fleiſſig üben/ an Sitten faule Streiter: euſſerlich nüchtern / innerlich Räuber: euſſerlich ſchambhafftig/ im Hertzen aber Ehebrecher: euſſerlich beſcheiden/ innerlich mit dem Hertzen hin vnd wider ſchweiffend: euſſerlich

lich gelind / innerlich halßſtarrig: euſſerlich tröſten ſie / innerlich ſchelten vnd ſchmähen ſie / euſſerlich rathen ſie / innerlich verläumbden ſie / euſſerlich ſtellen ſie ſich einfältig / innerlich ſeyn ſie hartneckigt vnd ſchädlich / euſſerlich ſeyn ſie nicht neidiſch / innerlich aber rechte Neidhart vnd Todſchläger: euſſerlich Beſchützer vnd Beſchirmer / innerlich aber ſeyn ſie Verräther. Lieber woher kompt das / daß wir ſo ſeyn? Weil wir kein rechte vnd **vollkomne Lieb** gegen einander haben / weil vnter vns **kein rechte Einigkeit iſt** / weilen vnter vns keine wahre Demuth iſt: weil bey vns kein Gottesfurcht zu finden. Vnnd daher verachten wir die heilſame Gebott GOttes / drähen vnnd verkehren ſie nach vnſerm Gefallen / vnnd haben ſie für Mehrlein vnnd Boſſen.

Könt auch ein Mahler die Ordens-Perſonen beſſer abconterfayen / als Ephrem Syrus gethan?

5. Der Häwſchrecken Zähn waren wie der Löwen. Laſt vns Wunder hören den Jeſuiter ANDREAM VILLADERIUM von dem giftigen Schänden vnd Schmähen wider D. Luthern in Expoſtulatione Apologetica, cap. 23. p. 89. *Lutherus* armiger feri Cacodæmonis, ſtipato Eumenidum, ſignifer ſectionum, concitator perduellium, acharorum mundi depopulator, obſeſſor Eccleſiæ, apertis ſubterraneorum incendiorum caminis, convulſis repagulis furiarum, effractis valiis lethiferi Tartari, ex Orco funeſtus emerſit, ut Chriſti ſpirituale turbaret atque exturbaret imperium, Regum Chriſtianorum vires, opes, facultatis everteret, ipſius Eccleſiæ faciem omni macula atque omni turpitudine deformaret.

D. Luther iſt ein Waffenträger deß Teuffels / ein Trabant der hölliſchen Geiſter / ein Fendrich aller Auffrührer / ein Auffwickler aller Jauffert vnd Schelmen / einer / der alle gottloſe in der Welt plündert vnd zerſtört / der die Chriſtliche Kirch plaget / der auß dem Abgrund der Höllen herfür kommen / daß er das geiſtlich Reich des HErren Chriſti zerrüttet vnd zerſtöret / aller Chriſtlichen Königen Macht / Haab vnd Gut vmbkehret / das Anſehen vnd Geſtalt der Kirchen auff das häſſligſt beſchmitzet vnd beſudelt.

Zu geſchweigen der Läſterung / die wider D. Luthern vnd die Lutheriſche Religion außgeſtoſſen haben Henricus Sedulius, Ord. Min. de Præſcriptionibus, Thom. Bozius, D. Fontanus, Andreas Truſius, &c.

6. Dieſe Hewſchrecken hatten Panther wie eiſerne Panther-Dieſ: Panther bedeuten der Ordensleut Halßſtarrigkeit vnd Hartneckigkeit/ daß/ ob ſie ſchon auß Gottes Wort/ auß der Apoſtoliſchen Antiquität gründlich überwieſen werden/ weichen ſie doch nit/ vnd wöllen lieber ſterben/ als von jhrer Abgötterey (die jhnen viel einträgt) vnd Apoſteiſſerey abtretten.

7. Vnd das Raſſlen jhrer Flügel/ wie das Raſſlen an den Wägen vieler Roß/ die in Krieg lauffen. In dem Raſſlen der Flügel rühmen ſie ſich die Hewſchrecken/ wie jhre Religion jhre Orden in die gantze Welt/ in Teutſchland vnd Welſchland/ in Hiſpanien/ in Franckreich/ ja in Oſt- vnnd Weſt-Indien ſeyen außgebreitet worden. Daher ſie männiglichen dröwen/ man müß entweder Catholiſch werden/ oder auſſer der Welt ziehen.

Die löbliche Herrſchafft zu Venedig hat dieſen Hewſchrecken/ den Patribus Societatis Jeſu einen ſchönen Paßbrieff gegeben/ der lautet alſo:

Ziehet hin allzugleich/
Vnd nehmet nichts mit euch/
Vnd kommet nimmer ins Reich.

8. Vnd hatten Schwäntz gleich den Scorpionen/ vnd es waren Stachel an jhren Schwäntzen/ vnd jhre Macht war zu beleydigen die Menſchen/ fünff Monden lang.

Wie viel tauſent frommer Chriſten dieſe Hewſchrecken als Scorpion zu tod geſtochen/ vnd jämmerlich in Franckreich/ Niederland vnd Teutſchland erwürgt vñ vmbgebracht haben/ das bezeugen die erwehnte Länder/ vnd iſt noch kein auffhören.

In der Relation von dem Königreich Voxu/ im Japoniſchen Kayſerthumb ſchreibt F. Tobias Hendſchelius, Ord. Franciſc. in præfat. fol. 23. Erſtlich iſt zuwiſſen vnd wol zu notirn/ daß vnſers H. Franciſci inſtitutum vnd Orden/ einer ſolchen perfection vnd volkommenheit iſt/ daß (ohn Ruhm zu melden) er damit übertrifft alle andere Orden. Ingolſt. 1617.

Fol. 29. Es iſt auch vielmahls gehöret worden/ daß vnſer miniſter deß gantzen Heil. Ordens auf eine zeit verſprochen Bäpſtlicher Heiligkeit Pio dem fünfften/ als er in Bereitſchafft eines Kriegs-Heer wider den Türcken außzufertigen/ daß er auß vnſer Franciſcaner Orden könte jhr Heiligkeit/ in die dreiſſig tauſent wehrhafften dapffern Helden

jhr

Adramyttium, purposing to sail by the coasts of Asia; one Aristarchus, a Macedonian of Thessalonica, being with us.

3 And the next day we touched at Sidon. And Julius courteously entreated Paul, and gave him liberty to go unto his friends to refresh himself.

4 And when we had launched from thence, we sailed under Cyprus, because the winds were contrary.

5 And when we had sailed over the sea of Cilicia and Pamphylia, we came to Myra, a city of Lycia.

6 And there the centurion found a ship of Alexandria sailing into Italy; and he put us therein.

7 And when we had sailed slowly many days, and scarce were come over against Cnidus, the wind not suffering us, we sailed under Crete, over against Salmone;

8 And hardly passing it, came unto a place which is called The fair havens, nigh whereunto was the city of Lasea.

9 Now when much time was spent, and when sailing was now dangerous, because the fast was now already past, Paul admonished them,

10 And said unto them, Sirs, I perceive that this voyage will be with hurt and much damage, not only of the lading and ship, but also of our lives.

11 Nevertheless the centurion believed the master and the owner of the ship, more than those things which were spoken by Paul.

12 And because the haven was not commodious to winter in, the more part advised to depart thence also, if by any means they might attain to Phenice, and there to winter; which is an haven of Crete, lying toward the south west and north west.

13 And when the south wind blew softly, supposing that they had obtained their purpose, loosing thence, they sailed close by Crete.

14 But not long after there arose against it a tempestuous wind, called Euroclydon.

15 And when the ship was caught, and could not bear up into the wind, we let her drive.

16 And running under a certain island which is called Clauda, we had much work to come by the boat:

17 Which when they had taken up, they used helps, undergirding the ship; and fearing lest they should fall into the quicksands, strake sail, and so were driven.

18 And we being exceedingly tossed with a tempest, the next day they lightened the ship;

19 And the third day we cast out with our own hands the tackling of the ship.

20 And when neither sun nor stars in many days appeared, and no small tempest lay on us, all hope that we should be saved was then taken away.

21 But after long abstinence Paul stood forth in the midst of them, and said, Sirs, ye should have hearkened unto me, and not have loosed from Crete, and to have gained this harm and loss.

22 And now I exhort you to be of good cheer: for there shall be no loss of any man's life among you, but of the ship.

23 For there stood by me this night the angel of God, whose I am, and whom I serve,

24 Saying, Fear not, Paul; thou must be brought before Cæsar: and, lo, God hath given thee all them that sail with thee.

25 Wherefore, sirs, be of good cheer: for I believe God, that it shall be even as it was told me.

26 Howbeit we must be cast upon a certain island.

27 But when the fourteenth night was come, as we were driven up and down in Adria, about midnight the shipmen deemed that they drew near to some country;

28 And sounded, and found it twenty fathoms: and when they had gone a little further, they sounded again, and found it fifteen fathoms.

29 Then fearing lest we should have fallen upon rocks, they cast four anchors out of the stern, and wished for the day.

30 And as the shipmen were about to flee out of the ship, when they had let down the boat into the sea, under color as though they would have cast anchors out of the foreship,

31 Paul said to the centurion and to the soldiers, Except these abide in the ship, ye cannot be saved.

32 Then the soldiers cut off the ropes of the boat, and let her fall off.

33 And while the day was coming on, Paul besought them all to take meat, saying, This day is the fourteenth day that ye have tarried and continued fasting, having taken nothing.

34 Wherefore I pray you to take some meat: for this is for your health: for there shall not a hair fall from the head of any of you.

35 And when he had thus spoken, he took bread, and gave thanks to God in presence of them all: and when he had broken it, he began to eat.

36 Then were they all of good cheer, and they also took some meat.

37 And we were in all in the ship two hundred threescore and sixteen souls.

38 And when they had eaten enough, they lightened the ship, and cast out the wheat into the sea.

39 And when it was day, they knew not the land: but they discovered a certain creek with a shore, into the which they were minded, if it were possible, to thrust in the ship.

40 And when they had taken up the anchors, they committed themselves unto the sea, and loosed the rudder bands, and hoised up the mainsail to the wind, and made toward shore.

41 And falling into a place where two seas met, they ran the ship aground; and the forepart stuck fast, and remained unmovable, but the hinder part was broken with the violence of the waves.

42 And the soldiers' counsel was to kill the prisoners, lest any of them should swim out, and escape.

43 But the centurion, willing to save Paul, kept them from their purpose; and commanded that they which could swim should cast themselves first into the sea, and get to land:

44 And the rest, some on boards, and some on broken pieces of the ship. And so it came to pass, that they escaped all safe to land.

officij divulgandi, unde dicitur in legenda, quod divina providentia sib à hoc vocabulum indidit, ut ex singulari & insueto nomine opinio mysterij ejus toti citius innotesceret orbi. Tertio ratione effectus consequendi, ut scilicet per hoc daretur intelligi, quod ipse per se & per filios suos multos filios peccati & diaboli debebat francos & liberos facere: Quartò ratione magnanimitatis in corde. Nam Franci à feritate sunt dicti, quia eis inest naturalis feritas & magnanimitas animorum. Quintò ratione virtuositatis in sermone, quia ejus sermo instar securis vitia incidebat. Sextò ratione honestatis in conservatione. Ajunt enim Franciscos dici signa quædam instar securium quæ Romæ ante Consules ferebantur, quæ erant in terrorem & honorem.

Franciscus servus & amicus altissimi in civitate Assisij ortus & negotiator effectus, ferè usq; ad vicesimũ ætatis suæ annum, tempus suum vanè vivendo consumsit: quem Dominus infirmitatis flagello corripuit ac in virum alterum subitò mutavit, ita quod jam spiritu Prophetico pollere ceperit.

Nam cum quadam vice ipse cum pluribus Parusinis captus, diro fuisset carceri mancipatus, dolentibus alijs hic solus exultat, redargutus super hoc à concaptivis respondit: ideò me exultare noveritis, quia adhuc sanctus *per totam orbem adorabor*.

Quadam vice Romam causa devotionis proficiscens, vestimenta sua deposuit & pauperis cujusdam vestimenta induens, ante Ecclesiam sancti Petri inter pauperes sedit, & cum eis velut unus ex illis avidè mendicavit, & sæpius feciſſet simile, nisi notorum verecundia impedijsset.

Antiquus hostis eum de salubri proposito conabatur avertere, & fœminam quandam suæ civitatis monstrosè gibbosam cordi ejus immittit, & nisi resipiscat à ceptis, similem se facturum minatur, sed à Domino confortatus, audivit, Francisce, amara pro dulcibus sume, & teipsum contemne, si me cupis agnoscere.

Quendam igitur *leprosum* obvium habens cum hujusmodi hominis vultum naturaliter abhorreret, divini tamen memor oraculi occurrens in oscula ejus ruit, & post hæc ille statim disparuit. Quapropter ad leprosorum habitacula properat, & eorum manus devotè osculans pecuniam donat.

Ecclesiam S. Damiani orationis causa ingreditur, & eum *imago Chri-*

Christi miraculosè alloquitur : Francisce, inquit, vade, repara domum meam, quæ, *ut cernis, tota destruitur*. Ab ea igitur hora anima ejus liquefacta est, & crucifixi compassio cordi mirabiliter est infixa, insistitque sollicitè Ecclesiæ reparandę. Et venditis, quæ habebat, cum pecuniam cuidam presbytero daret, & ille timore parentum recipere recularet, coram ipso eam proijciens tanquam pulverem vilipendit. Quapropter à patre ligatus & captus pecuniam eidem restituit ac vestem pariter resignavit, & sic nudus ad Dominum evolavit, & cilicio se induit.

Advocat insuper servus Dei quendam simplicem virum, quem loco Patris suscipiens rogat, ut cum pater ejus maledicta congeminet, ipse sibi è contrario benedicat.

Frater etiam ejus carnalis hyemali tempore Franciscum vilibus panniculis tectum, orationi vacantem, & tremebundum videns, ait cuidam, dic Francisco, *ut de sudore suo* unam tibi* *nummatam vendat*: quod ille audiens alacriter respondit: revera ego hanc Dominomeo vendam.

* *numatã tibi.*

Quadam die dum audiret ea, quæ Dominus discipulis suis ad prædicandum missis locutus est, statim ad universa servanda tota virtute consurgit, solvit calceamentum de pedibus, tunica una sed vili induitur, & pro corrigia mutavit funiculum.

Tempore nivis per silvam ambulans à latronibus captus, & ab eis quis sit, requisitus, *præconem Dei se esse asserut*: quem illi accipientes, & in nivem proijcientes, dixerunt: *jace rustice, præco Dei.*

Multi nobiles & ignobiles clerici & laici, spreta seculi pompa ejus vestigijs adhæserunt, quos pater sanctus docet Evangelicam perfectionem implere, paupertatem apprehendere, & per viam sanctæ simplicitatis incedere.

Scripsit præterea Evangelicam regulam sibi & suis fratribus habitis & habendis, quã Dn. Papa *Innocenti*° confirmavit. cepit ex tunc ferventius ubi semina spargere & civitates & castella fervore miraculi circuire.

Frater quidam erat, quantum à foris videbatur, eximiæ sanctitatis, sed tamen admodum singularis, qui tanta districtione silentiũ observabat, ut non verbis, sed nutibus confiteretur, cumq; sanctus ab omnibus laudaretur, vir Dei illuc adveniens dixit: finite fratres, nec mihi in eo Diabolica figmenta laudate, moneatur semel vel bis in hebdomada cõfiteri. Quod si non fecerit Diabolica tentatio est, & deceptio fraudulenta. Monentibus eum fratribus, digitũ ori suo imposuit, & caput excutiens

se nullatenus concessurũ innuit: non post dies multos ad vomitum rediit, & in facinorosis actibus vitam finivit.

Fatigatus ex itinere servus Dei, dum asinum equitaret, socius ejus scilicet frater Leonardus de asino similiter fatigatus, intra se cogitare cepit, ac dicere: nondum pariter ludebant parentes hujus & mei. Continuò Vir Dei de asino descendens dixit fratri: non convenit me equitare, & te peditem venire, quia nobilior me fuisti. Stupefactus frater ad pedes patris procidit & veniam postulavit.

Transeunti ergò aliquando mulier quædam nobilis concito gradu occurrit, ejus lassitudinem & intercluſos anhelitus miratus, quid nam requireret inquisivit: & illa: ora pro me Pater, quia salubre propositum, quod concepi, viro impediente, non exequor, sed in servitio Christi mihi plurimum adversatur. Cui ille: vade filia, quia cito de eo consolationem recipies, ex parte Dei omnipotentis & mea sibi denuncies, quod nunc est tempus salutis, postmodum æquitatis. Qua denunciante vir subitò immutatur & continentiam pollicetur.

Cuidam rustico in quadam solitudine siti deficienti fontem aquæ ibidem suis orationibus impetravit.

Cuidam fratri sibi admodum familiari secretum hoc sancto instigante spiritu retulit dicens: hodie est aliquis servus Dei super terram, propter quem quoad vixerit non permittet Dominus famem super homines desævire. Sic procul dubio fuisse narratur: sed illo sublato tota in contrarium conditio permutatur. Nam post felicem ejus transitum prædicto fratri apparuit dicens: Ecce jam venit fames, quam donec viverem, super terram Dominus non permisit.

In festo Paschæ cum fratres in Eremo Græci mensam accuratius solito albis & *vitreis præparassent, & Vir Dei hoc conspexisset, protinus gressum retrahens, capellum cujusdam ingressus pauperis, qui tunc aderat, capiti suo imponit, & baculum manu gestans foras egreditur, & ad ostium præstolatur. Manducantibus igitur fratribus clamat ad ostium, ut amore Dei peregrino pauperi & infirmo eleemosynam largiantur. Vocatus pauper ingreditur, & in terra sola recumbens, discum ponit in cinere. Quod videntes fratres, stupore nimio sunt repleti. Quibus ille: mensam vidi paratam & ornatam, & pauperum ostiatim euntium non esse cognovi. Paupertatem in se & in aliis adeò diligebat, ut paupertatem Dominam suam semper vocaret. Si quando pauperiorem se ipso videret,

* *Niveis mensalibus.*

videret, protinus invidebat, & se ab illo vinci timebat. Nam cum die quadam pauperculum quendam obvium habuisset, ait socio suo: magnam verecundiam incutit nobis inopia, & nostram paupertatem plurimum reprehendit: nam pro meis divitiis, pro mea *Domina*, paupertatem elegi, & ecce amplius relucet in isto.

Dum quidam pauper coram eo transiret, & Vir Dei intima fuisset compassione commotus, dixit ei socius: etsi hic pauper sit, sed forsan in tota provincia non est eo ditior voluntate. Cui Vir Dei dixit: citò tunicam tuam exue & pauperi tribue, & ad ejus pedes prostratus culpabilem te proclama. Cui ille protinus obedivit.

Quadam vice tres mulieres facie & habitu per omnia similes obvias habuit, quæ eum taliter salutaverunt: *bene veniat Domina Paupertas*, & ultra visæ non sunt. NB.

Cum ad civitatem Arelii venisset, & ibi bellum intestinum commotum fuisset, vidit Vir Dei de Burgo super terram illam Dæmones exultantes, vocansque socium suum nomine Silvestrum, dixit ei: vade ad portam civitatis, & Dæmonibus ut civitate exeant, ex parte Dei omnipotentis præcipe: qui festinans ante portam valenter exclamavit: ex parte Dei & jussu Patris nostri Francisci discedite Dæmones universi: sicque omnes post modicum ad Concordiam redierunt. Prædictus autem Silvester, cum adhuc sacerdos secularis esset, vidit in somnis *crucem auream de ore Francisci* prodeuntem, cujus summitas cœlos tangebat, cujus brachia protensa in latum, utramque mundi partem amplexando cingebant. Compunctus sacerdos protinus mundum deseruit, & Viri Dei perfectus imitator efficitur.

Existente viro Dei in oratione, Diabolus eum ter nomine proprio vocavit: cui cum Sanctus respondisset, adjecit: nullus est in hoc mundo adeò peccator, cui, si conversus fuerit, non indulgeat Dominus, sed quicunque semetipsum pœnitentia dura necavit, misericordiam in perpetuum non invenit. Continuò servus Dei per revelationem hostis fallaciam, quomodo nisus fuerit eum ad torporem reducere. Cernens autem hostis antiquus, quia sic non prævaluit, gravem carnis tentationem eidem immittit. Quod in Dei sentiens veste deposita, *chordula durissima* se verberat dicens: *Eja Asine*, sic te monere decet, sic subire flagellum, sed cum tentatio nequaquam discederet, foras exiens *in magnam nivem nudum se dimisit*, accipiensque nivem in modum *pilæ*, septem globos com-

compingit, quos sibi proponens, cepit alloqui corpus: Ecce, inquit, hæc major *uxor tua*: istæ quatuor, duo sunt filii, & duæ filiæ tuæ: reliquæ duæ servus sunt & ancilla. Festina ergò omnes induere, quomodo frigore moriuntur. Si autem multiplex te sollicitudo molestat, uni Domino sollicitus servi. Illicò Diabolus confusus abscessit, & Vir Dei Deum glorificans in cellam rediit.

Dum apud Dominum Leonem Cardinalem sanctæ Crucis ab eo rogatus aliquamdiu moraretur, nocte quadam Dæmones ad ipsum venientes, cum gravissimè verberaverunt, vocansque socium, & rem sibi aperiens ait: Dæmones sunt Castaldi, Domini mei, quos Castaldus procurator familiæ destinat ipse ad puniendos excessus: ego verò offensam non recolo, quam per misericordiam Dei satisfactione non laverim, sed fortè ideò Castaldus suos in me permisit irruere, quia maneo in curiis *Magnatum*, quod forsitan fratribus meis pauperculis bonam suspicionem non generat, qui forte me æxstimant deliciis abundare: Et surgens summo mane inde recessit.

Existente aliquando in oratione audit super tectum domus catenas Dæmonum cum strepitu discurrentes, qui concitus foras exiens & crucis signum sibi imprimens dixit, ex parte omnipotentis Dei dico vobis, Dæmones, ut quicquid vobis permissum est in meo corpore faciatis, libenter omnia sustinebo, quia cum majorem inimicum non habeam corpore, vindicabitis me de adversario meo, dum in ipso vitæ meæ exercebitis ultionem. Confusi ergò Dæmones evanescunt.

Frater quidam socius viri Dei, in ecstasi factus, inter cæteras *cœli sedes, vidit unam* dignissimam, & mirabili gloria præfulgentem: qui cum miraretur, cuinam tam præclara *Sedes* servaretur, audivit, sedes ista unius de ruentibus principibus fuit, & nunc *humili Francisco* parata, & exiens ab oratione Virum Dei interrogavit, dicens: quid de te opinaris pater? & ille: videor mihi maximus peccatorum: statimque in corde fratris spiritus dixit: cognosce quod vera fuerit visio, quam vidisti: quomodo ad sedem per superbiam perditam humilitas levabit humilimum. In visione servus Dei, supra se Seraphin crucifixionis suæ signa sic evidenter ei impressit, ut crucifixus videretur, & ipse consignanter manus & pedes & latus crucis charactere, sed diligenti studio ab omnium oculis ipsa stigmata abscondebat.

Quidam tamen hæc in vita viderunt, sed in morte plurimi conspexerunt.

runt. Quòd autẽ hæc ſtigmata per omnia vera extiterint, multis miraculis eſt oſtenſum, quorum duo, quæ poſt ejus obitum contigerunt, hic interſerere ſufficiat.

MIRACULA.

IN Apulia Vir quidam nomine *Rogerius*, ante imaginem ſancti Franciſci cepit cogitare dicens: eſt ne hoc verum, ut tali claruerit miraculo, an pia fuit illuſio, ſive ſuorum fratrum ſimulata inventio? Quod dum mente revolveret, ſubitò audit ſonum quaſi ſpiculum proſiliens de baliſta, ſenſitque in ſiniſtra manu ſe graviter vulneratum: ſed cum in chirotheca nihil læſionis appareret, chirothecam de manu extraxit, & grave vulnus, quaſi ſagittæ in palma conſpexit, ex quo tanta vis procedebat ardoris ut totus ex ardore & dolore deficere videretur, cumque pœniteret, & ſe beati Franciſci ſtigmata credere veraciter teſtaretur, poſt duos dies dum Dei ſervum per ſua ſtigmata exoraſſet, fuit continuò liberatus.

In regno quoque Caſtellæ, cum quidam vir ſancto Franciſco devotus ad Completorium pergeret, ab inſidiis ob mortem alterius ibi paratis, ex errore impetitur, & lethaliter vulneratur, ſemivivus relinquitur: deinde gladium in guttur infelix lictor inflixit, & extrahere non valens receſſit. Fit undique concurſus & clamor, & ab omnibus mortuus plangitur. Cum autem media nocte campana fratrum ad matutinas pulſaretur, uxor clamare cepit, mi Domine, ſurge & vade ad matutinas, quia campana te vocat: ſtatim ille manum elevans, videbatur alicui innuere ut gladium extraheret, & ecce videntibus omnibus gladius quaſi validiſſimi jactatus manu pugulis eminùs proſilivit, ſtatimque ille perfectè ſanatus eſt, & ſe erexit, dicens: Beatus Franciſcus ad me veniens, ſuaque ſtigmata meis vulneribus apponens, eorum ſuavitate cuncta vulnera delinivit, & tactu mirificè ſolidavit. Qui cum vellet diſcedere, ſibi innuebam, gladium abſtraheret, quia loqui aliter non valebam: quem ſtatim apprehendens validè projecit, ſtatimq; ſtigmatibus ſanctis vulneratum guttur demulcens perfectè ſanavit.

In urbe Roma, clara illa luminaria orbis, ſcilicet beatus Dominicus & beatus Franciſcus coram Domino Hoſtienſe, qui poſtea fuit ſummus Pontifex, aderant: dixitque eis Epiſcopus: cur non facimus de veſtris fratribus Epiſcopos & prælatos, qui documento & exemplo cæteris

prævalent? Fit inter ſanctos de reſpondendo longa contentio: vicit tandem humilitas Franciſcum, ne ſe præponeret, & vicit Dominicum ut primus reſpondendo humiliter obediret. Dixit ergò beatus Dominicus, Domine gradu bono, ſi cognoſcunt, ſublimati ſunt fratres mei, nec pro meo poſſe permittam, * ut aliud aſſequantur ſpecimen dignitatis. Poſt hæc reſpondens ſanctus Franciſcus dixit: Domine, Minores ideò vocati ſunt fratres mei, ut majores fieri non præſumant. Columbina ſimplicitate plenus, omnes creaturas ad Creatoris hortatur amorem, prædicat avibus, auditur ab eis, tanguntur ab eo, nec niſi licentiatæ recedunt. Hirundines dum eo prædicante garrirent ipſo impetrante protinus conticiſcunt.

* *Vt aliam ſpeciem.*

Apud Portiunculam juxta ejus cellam Cicada in ficu reſidens, frequenter canebat, quam vir Dei manum extendens vocavit dicens: *Soror mea Cicada, veni ad me*, quæ ſtatim obediens ſuper ejus manum aſcendit. Cui ille: *canta ſoror Cicada* & Dominum tuum lauda: quæ protinus canens, non niſi licentiata receſſit.

Parcit lucernis, lampadibus, candelis, nolens ſua manu deturpare fulgorem, ſuper petras reverenter ambulat, ejus intuitu, qui dicitur petra legis divinæ, *vermiculos*, ne tranſeuntium pedibus conculcentur, *levat*, & apibus, ne inedia pereant glacie hyemali, mel & optima vina jubet apponi, fraterno nomine animalia cuncta vocabat. Miro & ineffabili gaudio replebatur, ob Creatoris amorem, cum Solem, Lunam, ſtellas intuebatur, & eas ad Creatoris invitabat amorem. Coronam ſibi magnam fieri perhibebat dicens, volo quod fratres mei *pulices* partem habeant in capite meo.

NB.

Vir quidam admodum ſecularis, cum ſervum Dei Franciſcum apud S. Severinum prædicantem invenisſet, vidit Deo ſibi revelante S. Franciſcum *duobus tranſverſis enſibus valdè fulgentibus* in modum crucis ſignatum, quorum unus à capite ad pedes, alius à manu in manum per pectus tranſverſaliter tendebatur: quem cum nunquam prius vidiſſet, tali indicio recognoſcens compunctus Ordinem introivit, & vitam feliciter conſummavit.

Cum infirmitatem oculorum ex fletu continuò incurriſſet, ſuadentibus, quòd abſtineret à lachrymis ſic reſpõdit: non eſt ob amorẽ luminis, quod habemus commune cum muſcis, æternæ lucis viſitatio repellenda. Cum autem à fratribus urgeretur, ut pateretur infirmitati viſus adhiberi, & chirurgus inſtrumentũ ferreũ igne candẽs in manu teneret, vir Dei ait:

mi-

Digitized by Google

mi frater Ignis esto mihi in hac hora propitius & curialis, precor Dominum, qui te creavit, ut tuum calorem mihi temperet. Et hæc dicens, signum crucis contra hoc edidit, profundatoque illo in tenera carne, ab aure usque ad supercilium nullum, ut retulit, dolorem sensit.

Apud Eremum sancti Urbani servo Dei ægritudine validissima laborante, cum ipse defectum naturæ sentiens, vini poculum postulasset, nihilque adesset, allatamque sibi aquam signo crucis addito benedixit, *mox in optimum vinum conversa:* quod deserti loci paupertas non potuit, Viri sancti parcitas impetravit.

Malebat de se vituperium audire, quàm laudem; & ideo cum populi merita in eo sanctitatis extollerent, præcipiebat alicui fratri, ut verba ipsum vilificantia suis auribus inculcando proferret. Cumque frater ille licet invitus eum rusticum & mercenarium, imperitum & inutilem diceret, exhilaratus dicebat, benedicat tibi Dominus, quia tu verissima loqueris, & talia me decet audire. Non tam servus Dei præesse voluit, quàm subesse, nec præcipere, quàm parere. Idcircò generali cedens officio, Gardianum petiit, cujus voluntati per omnia subjaceret: fratri quoque cum quo solitus erat ire, semper promittebat obedientiam & servabat.

Cum frater quidam contra legem obedientiæ aliquid fecisset, & pœnitentiæ signa haberet, vir Dei ad aliorum terrorem *ejus caputium in ignem projici jussit*, cumque per horam caputium fuisset in medio ignis, præcepit ipsum extrahi, & fratri restitui: extrahitur igitur caputium de medio flammarum, & nullum habens adustionis vestigium.

Quodam tempore per paludes *Venetiarum* ambulans, invenit maximam avium multitudinem cantantium in paludibus, dixitq; ad socium: *Sorores meæ Aves* laudant Creatorem suum: eamus & in earum medio horas canonicas Domino decantemus. Quibus intrantibus aves motæ non sunt: sed quia ob nimium garritum se ad invicem audire non poterant, ait: sorores aves, à cantu cessate, donec laudes debitas Domino persolvamus, quibus statim tacentibus, finitis laudibus licentiam cantandi dedit, & statim cantum suum more solito resumserunt.

Invitatus devotè à quodam milite, dixit ei frater: hospes meis monitis acquiesce, & peccata tua confitere, quia citò alibi manducabis: qui statim acquiescens, domum suam disposuit, & pœni-

nitentiam salutarem accepit. Cum ergò ad mensam intrassent, hospes subito expiravit.

Cum quandam avium multitudinem reperisset, & eas velut rationis participes salutasset, dixit: *fratres mei volucres* multum debetis laudare DEUM creatorem nostrum, qui plumis vos induit, pennas ad volandum tribuit, aëris puritatem concessit & sine vestra solicitudine vos gubernat. Aves autem ceperunt adversus eum extendere colla, protendere alas, aperire rostra, & in illum attentè respicere, ipse verò per medium earum transiens tunicam contigebat easdem, nec tamen aliqua de loco est mota, donec licentia data, omnes insimul avolarunt.

Cum apud castrum Almarium prædicaret propter, garritus hirundinum ibidem nidificantium audiri non poterat: quibus ille: *sorores meæ Hirundines*, jam tempus est ut loquar ego, quia vos satis dixistis, tenete silentium donec verbum DOMINI compleatur.

Transeunte aliquando viro DEI per Apuliam, in via *Bursam magnam* reperit denarijs tumescentem, quam socius videns, accipere voluit, ut pauperibus erogaret, sed ille nullatenus permisit, dicens, si licet, fili, alienum auferre: sed cum ille vehementer instaret, Franciscus paululum orans, jubet ut bursam tollat, quæ jam colubrum pro pecunia continebat: quod audiens frater, timere cepit, sed obedientiæ volens implere mandatum, bursam manibus capit, & inde magnus serpens protinus exilivit: & ait sanctus Franciscus: *pecunia servis Dei nihil aliud est, quam Diabolus & coluber venenosus*.

Cum frater quidam graviter tentaretur, cogitare cepit, quod si aliquid scriptum de manu patris haberet, ipsa protinus fugaretur tentatio: sed cum rem sibi nullatenus aperire auderet, quadam vice vir Dei vocavit eum dicens: porta mihi fili, chartam & atramentum, quia laudes quasdam DEI scribere volo: quas cum scripsisset, ait: accipe chartam hanc, & usque ad diem mortis tuæ custodias diligenter, statimque omnis tentatio ab eo recessit.

Idem quoque frater, dum sanctus infirmus jaceret, cogitare cepit: ecce morti appropinquat Pater, & quamplurimum consolarer, si post mortem haberem tunicam Patris mei. Post modicum sanctus vocat eum dicens: tibi trado tunicam istam, ut post mortem meam ipsam habeas pleno jure.

Cum

Cùm apud Alexandriam Lombardiæ cum quodam honesto viro hospitatus fuisset, ab eo rogatur, ut propter Evangelij observantiam de omni appositò manducaret : qui cum ejus devotioni assentiret, ille accurrens *Caponẽ septennem* præparat ad manducandum. Manducantibus illis, infidelis quidam amore DEI eleemosynam petit. Mox vir DEI nomen audiens benedictum, membrum sibi transmittit Caponis. Reservat infelix datum, & in crastinum dum sanctus prædicaret, ostendit dicens; ecce quales carnes comedit iste Franciscus, quem ut sanctũ honoratis: nam mihi hoc in sero tribuit sed, cum membrum caponis piscis ab omnibus videretur, velut insanus ab omni populo increpatur : quod cum ille didicisset, erubuit, & veniam postulavit. Redierunt carnes ad suam speciem, postquam redivit prævaricator ad mentem.

Dum quadam vice ad mensam sederet, & de paupertate Beatæ Virginis & filij ejus collatio fieret, protinus VIR DEI à mensa surgens, singultus ingeminat dolorosos, & perfusus lachrymis super nudam humum reliquum panem manducat.

Sacerdotalibus manibus, quibus conficiendi dominici corporis sacramentum est collata potestas, magnam volebat reverentiam exhiberi, unde & sæpè dicebat. Si sancto cuiquam de cœlo venienti, & alicui pauperculo sacerdoti me contingeret obviare, ad sacerdotis manus deosculandas citius me offerrem, & sancto dicerem, expecta sancte Laurenti, quia manus hujus verbum vitæ contrectant, & ultra humanum aliquid possident.

Miraculis in vita sua multis effulsit; nam panes ei ad benedicendum oblati, multis infirmis attulere salutem : aquam in vinum convertit, & inde æger quidam gustans protinus sanitatem recipit, & multa alia miracula fecit. Cum verò ad dies jam appropinquaret extremos, longa infirmitate confectus super nudam humum poni se fecit, fecitque omnes fratres ibidem assistentes ad se vocari, & manus singulis imponens, omnes in præsentibus benedixit, & instar cœnæ dominicæ singulis panis bucellam divisit, & invitabat, ut moris sui erat, omnes creaturas ad laudes DEI: nam & Mortem ipsam cunctis terribilem & exosam hortabatur ad laudem, eique lætus occurrens, ad suum invitabat hospitium, dicens : *bene veniat soror mea Mors.* Ad extremam horam veniens dormivit in DOMINO. Cujus animam quidam frater vidit in modum stellæ, similem Lunæ, in quantitate Solis in splendore. Mi-

niſter fratrũ in terra laboris, nomine Auguſtinus in hora jam ultima poſitus cũ diu jam amiſiſſet loquelam, ſubitò clamans dixit: exſpecta me Pater, exſpecta, ecce jam venio tecum. Quærentibus fratrib. quid diceret? ait, non videtis Patrem noſtrum Franciſcum, qui vadit in cœlum? & ſtatim in pace obdormiens, Patrem ſecutus eſt.

Poſt Mortẽ. Cum quædam Domina, quæ beato Franciſco devota extiterat, viam univerſæ carnis fuiſſet ingreſſa, & clerici & presbyteri feretro exequias celebrantes aſtarent, ſubitò ſe mulier erigit ſuper lectum & unum de aſtantibus ſacerdotibus vocat dicens: volo Pater confiteri: ego enim mortua fueram, & diro eram carceri mancipanda, quia modo peccatum, quod tibi pandam, nec dum confeſſa fueram: ſed orante pro me ſancto Franciſco ad corpus meum redire indultum eſt, ut illo revelato peccato veniam merear, ſtatimq; ut illud manifeſtavero, in pace, cernentibus vobis quieſcam. Confeſſa igitur abſolutione recepta mox in Domino obdormivit.

Cum fratres de Nicæa plauſtrum quoddam à quodam viro mutuò peterent, ille indignatus reſpondit, ego potius duos ex vobis cum ſancto Franciſco excoriarem, quam plauſtrum meum vobis accommodarem; ſed in ſe reverſus ſemetipſum redarguit & blaſphemiæ pœnituit, iram Dei formidans, moxque filius ejus infirmatur, ad extrema deducitur, qui filium defunctum videns in terra volutabatur flens, & ſanctum Franciſcum invocans dicebat: ego ſum qui peccavi, me flagellare debuiſti, redde ſancte jam devotè precantem, quem abſtulifti impiè blaſphemanti. Mox filius ejus reſurrexit & planctum prohibens ait: cum mortuus eſſem ſanctus Franciſcus per quandam viam longam & obſcuram me ducens, in quodam tandem me viridario pulcherrimo collocavit, ac deinde dixit mihi revertere ad Patrem tuum, nolo te amplius detinere.

Pauper quidam cuidam diviti debens quandam pecuniæ quantitatem, rogat ut ſancti Franciſci amore ſibi terminum prolongaret: cui ille ſuperbè reſpondens, tali, inquit, te loco recludam, ubi nec Franciſcus nec aliquis poterit te juvare: moxq; illum vinculatum in carcerem obſcurũ incluſit: paulò poſt ſanctus Franciſcus affuit, & fracto carcere ruptiſque vinculis hominem incolumen reduxit ad propia.

Quidam miles ſancti Franciſci operibus & miraculis detrahens, cum quadam vice luderet ad taxillos, veſania & incredulitate plenus circumſtantibus ait: *ſi Franciſcus eſt ſanctus*, decem & octo veniant in taxil-

taxillis : mox in eis ſenarius triplicatus apparuit, & uſque ad novem vices quolibet ſuo jactu ter ſenos accipit, ſed inſaniam addens inſaniæ ait: ſi verum eſt, quod Franciſcus iſte ſit ſanctus, cadat hodie corpus meum: ſi vero ſanctus non eſt, evadam incolumis. Ludo finito ut ejus oratio fieret in peccatum cum nepoti ſuo inferret injuriam, ille gladium arripiens in viſcera patrui transfixit, & protinus interfecit.

Vir quidam crure ſic perdito, ut nullatenus ſe movere poſſet, ſanctum Franciſcum talibus vocibus inclamabat: adjuva me ſancte Franciſce, memor devotionis & ſervitij, quod tibi impendi: nam in aſino meo te portavi, ſanctos pedes tuos & manus oſculatus fui, & ecce morior doloris hujus duriſſimo cruciatu: moxque ille ſibi apparens cum parvo baculo, qui *Thau* in ſe figuram habebat, locum doloris tetigit, & facto apoſtemate ſanitatem protinus recepit, ſed ſemper ſignum Tau ſuper locum remanſit. Hoc ſigno ſanctus Franciſcus ſuas literas conſuevit conſignare.

Cum in caſtro pomateo, in montanis Apuliæ puella quædam Patri & matri unica fuiſſet defuncta, & mater S. Franciſco devota nimia triſtitia fuiſſet abſorpta, apparuit ſanctus Franciſcus, dicens: noli flere, quia lucernæ tuæ lumen quod deploras extinctum, mea eſt tibi interceſſione reddendum. Mater igitur ſumta fiducia corpus extinctum non permiſit efferri, ſed ſancti Franciſci nomen invocans, & mortuam filiam apprehendens, eam incolumen allevavit.

In urbe Roma cum puer parvulus de feneſtra palatij cecidiſſet, & penitus expiraſſet, beatus Franciſcus invocatur & vitæ protinus reſtituitur.

In civitate Sueſa cum quædam domus corruens quendam juvenem extinxiſſet, & cadaver jam in lecto ad ſepeliendum poſuiſſent, mater beatum Franciſcum tota devotione qua poterat, invocabat, & ecce circa mediam noctem puer oſcitavit, & ſanus ſurrexit, & in laudis verba prorupit.

Frater Jacobus Reatinus cum in navicula parva fluvium quendam cum fratribus pertransiret, & ſocijs jam ſuper ripam poſitis, poſtremò ſe ad navis exitum p[illegible] pararet, revoluta nave ipſe in profundum fluminis eſt [illegible]merſus. Fratribus igitur pro liberatione ſubmerſi beatum Franciſcum [illegible]cantibus, ipſo etiam corde, ut poterat, beati Franciſci auxilium implorante ecce dictus frater per profundum ſicut per aridam ambu-

ambulabat, & dimersam naviculam capiens cum epervenit ad littus. Vestimenta autem ejus madida facta non sunt, nec aquæ gutta proximavit ad tunicam.

Franciscus Georgius Venetus in Promtuario Theologico, Lutetiæ excuso anno 1564. Cantico III. tono IV. cap. 8. fol. 379. Quod dominium tamdiu duravit in credentibus, quamdiu perseveravit fidelis, & perfecta servitus in Christum. Adveniente autem tempore, quando successores Petri *mentirentur*, dicentes: argentum & aurum non est nobis, perdiderunt quoq; jus dicendi, surge & ambula: vel surge & ministra nobis, sive præcipio tibi in nomine Jesu Nazareni, exi ab eo, & omnem tandem vim & dominium in virtutem inimicam. *Franciscus* verò iterum vitam Apostolicam amplexus, à pecuniis penitus simul & vitijs denudatus, creaturis omnibus imperat, & obediunt ei: aquam in vinum convertit: siccis pedibus fluidum elementum pertransiit, rabidum lupum mansuetissimum & domesticum reddidit, hirundinibus garrientibus solo jussu silentium imposuit: falconi jubet, & veluti gallus excitator efficitur: lepores & cuniculos domesticos fecit: ignem urentem alloquitur, & virtutis suæ oblitus viro Dei fomentum sine horrida adustione præbet. Multa quoque hujusce generis miranda peregit, ad pristinam dignitatem restitutus. Nec est abbreviata manus Domini, omnibus qui ipsi fidele exhibent obsequium.

E Bibliotheca Onoldina.

In libro Conformitatum Franciſci, Mediolani per Gotardum ponticum (cujus officina libraria est apud templum Sancti Satyri) impresso, Anno Domini M. CCCCCX. die 18. mensis Septembris fol. 72. pag. 1. col. 1.

Locus Aprutij.

In Aprutio jacet Frater Franciscus. Iste dicendo Missam, reperit in sanguine Christi in calice araneam, & nolens araneam sanguine Christi intinctam extra proijcere, calicem cum aranea bibit. Sed post frater ipse fricans crus & scalpens, ubi pruritum sentiebat, ipsa aranea sine fratris læsione aliqua è crure exivit.

De

De Sancto Dominico.

DOminicus dicitur, quasi Domini custos, vel à Domino custoditus: vel dicitur Dominicus, quantum ad etymologiam hujus nominis, quod est Dominus. Dicitur autem custos Domini tribus modis, scilicet domini honoris, quo ad Deum, custos vineæ domini vel gregis domini, sui præceptorum Domini, quoad seipsum. Secundò dicitur Dominicus quasi à Domino custoditus. Dominus enim custodivit ipsum quantum ad triplicem statum suum, in quorum primo fuit laicus, in secundo regularis Canonicus, in tertio vir Apostolicus. Nam in primo eum custodivit, faciendo ipsum laudabiliter incipere: in secundo ferventer proficere, in tertio perfectionem apprehendere. Tertiò potest dici Dominicus per etymologiam hujus nominis: Dominicus namq; dicit, quasi donas minas, vel donans munus, vel donans minus. Sic beatus Dominicus fuit donans; id est, condonans minas, per injuriarum dimissionem, donans munus per libertatis largitionem, quia non solùm sua pauperibus tribuit, sed etiam seipsum pluries vendere voluit: donans minus per corporis macerationem, quia corpori suo semper minus dabat, quàm appetebat.

E Bibliotheca Ratisbonensi Plutei 15. num. 23.

Dominicus Ordinis Prædicatorum dux & pater inclytus, ex Hispaniæ partibus villa, quæ dicitur Callaroga Exomiensis diœcesis, Patre Felice, matre verò Johanna nomine, secundum carnem duxit originem, cujus mater ante ipsius ortum vidit in somnis se catulum gestantem in utero, ardentem in ore faculum bajulantem. Qui egressus ex utero, totam mundi fabricam incendebat. Cuidam etiam matronæ, quæ ipsum ex sacro fonte levaverat, videbatur, quod puer Dominicus stellam præfulgidam haberet in fronte, quæ totum orbem illustrabat. Dum adhuc esset puerulus, & sub nutricis, custodia constitutus, deprehensus est sæpè lectum dimittere, & super nudam terram jacere. Missus tandem Valentiam ad studium, amore sapientiæ ad discendum vinum per decennium non gustavit: ubi cum fames valida esset, libros cum omni sua supellectili vendidit, & pretium eorum pauperibus erogavit. Crescente jam ejus fama ab Episcopo *Exominensi*, in sua Ecclesia Canonicus regularis efficitur, & postmodum factus omnibus vitæ speculum, à Canonicis Subprior ordinatur, ipse autem nocte ac die lectioni & orationi vacabat

Callogara

rabat, assiduè Dominum exorans ut sibi hanc gratiam infundere dignaretur, qua se totum aliquando saluti posset impendere proximorum. In libro quoque de Collationibus Patrum studiosissimè legens magnum perfectionis cumulum apprehendit. Pergens autem cum prædicto Episcopo Tholosam, deprehendit hospitē suum hæretica pravitate corruptum, quem ad fidem Christi convertit, & quasi quendam primitiarum manipulum futuræ messis Domino præsentavit.

Legitur in gestis Comitis Montis fortis, quod cum beatus Dominicus quadam die adversus hæreticos prædicaret, auctoritates, quas in medium produxerat, redegit in scriptis, & cuidam hæretico schedulam illam tradidit, ut super obiectis deliberare deberet. Illa autem nocte ad ignem hærcticis congregatis, schedulam quam receperat, produxit in medium, cui socij dixerunt, ut in ignem eam proijceret, *& si comburi contingeret*, eorum fides immò perfidia vera esset: si vero comburi non posset, veram fidem Romanæ Ecclesiæ prædicaret. Quapropter *scheda in ignem proijcitur*: quæ cum aliquantulam moram in igne fecisset, incombusta ab igne protinus prosilivit. Stupentibus cunctis unus cæteris durior ait: proijciamus eam iterum, & sic experiemur plenius veritatem. Proijcitur iterum, & iterum prosilivit incombusta. Iterum ille dixit: tertiò proijciatur & tunc sine dubio rei exitum cognoscemus: proijcitur tertiò & iterum incombusta prosilijt & illæsa. Hæretici autem in sua duritia permanentes, districtissima inter se juratione firmaverunt ne hoc aliquis publicaret. Quidam tamen miles, qui ibi aderat, & nostræ fidei aliquantulum adhærebat, istud miraculum postmodum publicavit: factum est autem apud montem Victorialem.

Simile quiddam dicitur accidisse apud Faxum Jovis, indicta ibidem in diebus illis quadam contra hæreticos disputatione solenni Cæteris igitur ad propria redeuntibus, & Episcopo Exominensi defuncto, solus ibidem S. Dominicus cum paucis sibi adhærentibus mansit, contra hæreticos constanter annuncians verbū Dei. Irridebant autē eum adversarij veritatis, sputa, lutum & hujusmodi vilia proijcientes in eum, & à tergo pro derisu sibi palea[illegible] alligantes. Cum autem interitum sibi minarentur, imperterritus respondebat: non ego *martyrij* dignus sum gloria, dum merui mortem istam. quapropter locum transiens, in quo parari sibi ferebantur insidiæ, non solum intrepidus, verum etiam cantans & alacer incedebat. Quod illi admirantes, dixerunt ei: numquid non tu mortis hor-

horrore concuteris? quid acturus eras, si comprehendissemus te? at ille: rogassem vos ne repentinis me subito perimeretis vulneribus, sed paulatim & successive membra singula mutilantes. Deinde ostensis coram meis oculis detruncatis membrorum particulis, ipsos etiam oculos eruentes ad ultimum semivivum laceratumque corpus sic permitteretis in suo sanguine volutari, vel prorsus ad libitum necaretis.

Cum quendam reperisset propter nimiam, quam patiebatur, inopiam, hæreticorum consortijs adhæsisse, decrevit seipsum venundare, quatenus ex accepto pretio de seipso & egestatis simul occasionem præcideret, & sub errore venundatum liberaret: quod & fecisset nisi inopiæ ejus divina misericordia aliter providisset:

Aliàs etiam cum quædam mulier fratrem suum in saracenorum captivitate detentum lamentabili conquestione sibi exponeret, nullumq; sibi supereſſe concilium, ille intima compassione commotus se ipsum pro redemtione captivi vendendũ obtulit. Sed Deus, qui ipsum necessariũ ad redemtionem spiritualẽ multorũ captivorũ providerat, non permisit.

Hospitatus in partibus Tholosanis apud quasdam matronas ab hæreticis per ostentationem religionis deceptas, per totam quadragesimam, ut sic clavum clavo obtunderet, *in pane solo & aqua* frigida cum adjuncto sibi socio jejunavit. Nocte verò vigilans, cum necessitas cogebat, lassa membra super nudam tabulam reclinabat, sicque factum est, ut alias matronas ad agnitionem veritatis perduceret.

Post hæc autem cepit de Institutione Ordinis cogitare, cujus officiũ esset per mundum prædicando discurrere, & contra hæreticos fidem Catholicam communire. Cum igitur mansisset in partibus Tholosanis, per decem annos à transitu Exominensis Episcopi usque ad tempus, quo *Lateranense Concilium* debuit celebrari, cum *Fulcone* Tholosano Episcopo Romam ad Concilium generale adijt, & à summo Pontifice *Innocentio* Ordinem Prædicatorum, qui diceretur & esset, confirmari sibi suisque successoribus postulavit. Qui cum aliquantulum se difficilem exhiberet, nocte quadam idem Pontifex videbat in somnis, quod *Lateranensis Ecclesia* gravem subitò minaretur ruinam. Quod dum tremens aspiceret, ex adverso vir Dei Dominicus occurrebat, humerisque suppositis totam illam casuram fabricam sustentabat. Evigilans autem & visionem intelligens, petitionem viri Dei hilariter acceptavit: hortans ut ad fratres suos rediens Regulam aliquam approbatam sibi eligeret, & sic ad ipsum rediens, confirmationem ad libitum reportaret. Regressus igitur verbum

ſummi Pontificis fratribus patefecit, erant autem fratres numero circiter quindecim, qui invocato Spiritu S. Regulam Beati Auguſtini doctoris & prædicatoris egregij, ipſi pariter & re & nomine Prædicatores futuri unanimiter elegerunt, quaſdam quidem arctioris vitæ cõſuetudines, quas ſibi per formam Conſtitutionũ obſervandas ſtatuerũt, ſuperaſſumentes. Verũ interea *Innocentio defuncto & Honorio* in ſummum Pontificem ſublimato, & confirmationem ordinis anno Domini 1216. à prædicto Honorio impetravit. Dum igitur Romæ in Eccleſia ſancti Petri pro dilatione Ordinis ſui exoraret, glorioſos Principes Apoſtolorum Petrum & Paulum ad ſe venientes aſpexit, quorum primus videlicet baculum, Paulum vero librum ſibi tradere videbatur, addebantque dicentes: Vade prædica, quomodo à Deo ad hoc miniſterium es electus. moxque in momento temporis videbatur ei, quod filios ſuos per totum mundum aſpiceret incedentes binos & binos, & Verbum Domini populis prædicantes, quapropter Tholoſam rediens fratres ſuos diſperſit, & quoſdam quidem in Hiſpaniam, quoſdam verò *Pariſios*, alios tandem Bononiam deſtinavit: ipſe verò Romam reverſus eſt.

Monachus quidam ante Ordinis Prædicatorum inſtitutionem in ecſtaſi factus, vidit beatam Virginem flexis genibus & junctis manibus pro humano genere filium deprecantem, qui *dans ſæpe pia matri repulſam*, tandem inſtante ea ſic ait: Mater mea quid poſſum vel debeo illis amplius facere? Miſi Patriarchas & Prophetas & parũ ſe emendaverunt, miſi martyres & Confeſſores & doctores, nec illis acquieverunt, veni & ego ad eos, deinde miſi Apoſtolos, & me & Apoſtolos occiderunt: ſed quia non eſt fas, ut tibi aliquid denegem, dabo eis meos prædicatores per quos valeant illuminari & emundari; ſin autem, veniam contra illos.

Similem viſionem alius vidit: eodem tempore quo duodecim Abbates Ciſtertienſis Ordinis Tholoſam contra hæreticos ſunt tranſmiſſi. Nam cum Filius matri oranti reſpondiſſet, ut ſupra dixit mater: bone fili, non ſecundum eorum malitiã, ſed ſecundum tuã gratiam & miſericordiã agere debes. Tunc filius victus precibus ait: ad votum tuum adhuc miſericordiã cum eis faciam, quia Prædicatores meos eis mittam, qui eos moneant & informent, & ſi ſe non correxerint, amplius jam non parcam.

Quidam frater Minor, qui multo tempore ſocius S. Franciſci extiterat, pluribus fratribus de Ordine Prædicatorum narravit, quod cũ beatus Dominicus Romæ pro confirmatione ſui Ordinis apud Papam inſtaret

ſtaret, nocte orans, vidit in ſpiritu, *Chriſtum in aere exiſtentem: & tres lanceas* in manu tenentem & contra mundum eas vibrantem : cui velociter mater occurrens, quid nã vellet facere inquiſivit. Et ille, ecce totus mundus tribus vitijs plen⁹ eſt, ſcilicet *ſuperbia, concupiſcentia, avaritia,* & ideò his tribus lanceis ipſum volo perimere. Tunc Virgo ad ejus genua procidens ait : Fili Chariſſime, miſerere, & tuam juſtitiam miſericordia temperato. Cui Chriſtus : nonne vides quantæ mihi injuriæ irrogantur? Cui illa: tempera furorem & paulisper expecta, habeo enim fidelem ſervum & pugilem ſtrenuum, qui ubique diſcurrens mundum expugnabit, & tuo dominio ſubjugabit. Alium quoque ſervum ſibi in adjutorium dabo, qui ſecum ſimiliter decertabit. Cui Filius: ecce placatus faciem tuam ſuſcepi, ſed vellem ego videre, quos vis ad tantum officium deſtinare. Tunc illa Chriſto *ſanctum Dominicum* præſentavit. Cui Chriſtus: verè bonus & ſtrenuus pugil iſte eſt, & ſtudiosè faciet, quę dixiſti. Obtulit etiam *ſanctum Franciſcum*, & hunc Chriſtus ſicut & primum pariter commendavit. Sanctus ergò Dominicus ſocium ſuum in viſione ſua diligenter conſiderans, quẽ ante nõ viderat in craſtino in Eccleſia inventum. Ex his quę nocte viderat ſine indice recognovit, & in ejus amplex⁹ & oſcula ſancta ruens ait: *tu es ſocius meus*, tu pariter curres mecũ, ſtemus ſimul, & nullus adverſarius prævalebit. Viſionem quoque prædictam ſibi per Ordinem enarravit, & extunc factum eſt eis cor unum & anima una in Domino, quod & in poſteros mandaverunt perpetuo obſervari.

Cum quendam novitium japulum ad ordinem recepiſſet, quidã qui prædicti novitij ſocij fuerunt, cũ adeo perverterũt, quòd ad ſeculum jam redire deliberans, veſtes ſuas modis omnib. expetebat: quòd beatus Dominicus audiens, continuo orationi ſe dedit. Igitur cum dictum juvenem jam religioſis veſtibus exſpoliaſſent, ille magnis vocibus clamare cepit ac dicere: En æſtuo, en ardeo, en totus exuror, extrahite, extrahite hanc camiſiam maledictam, quæ me totum exurit. Nullo ergò modo potuit quieſcere, quo uſque exutus camiſia, religioſis veſtibus denuò eſt indutus, & ad clauſtrum reductus.

Exiſtente beato Dominico Bononiæ, cum fratres jam ad dormiendum iviſſent, quidam frater converſus à Diabolo vexari cepit. Quod cum *Reinerius* Lauſannenſis magiſter ejus audijſſet, beato Dominico hoc ſtuduit intimare: ſanctus autem Dominicus ad Eccleſiam ante altare

ipsum portari præcepit : qui cum fuisset vix à decem fratribus deportatus, dixit beatus Dominicus: adjuro te miser, ut dicas mihi, quare creaturam Dei, & quare & quomodo huc intrasti? Qui respondit: vexo eum, quia meruit: bibit enim heri in civitate sine licentia, & nō adhibito signo crucis. Unde tunc intravi in eum in specie * *bibionis*, quin potius ipse simul cum vino me bibit. Hoc autem eum bibisse tunc compertum est. Inter hæc factum est primum signum ad matutinas: quo audito diabolus, qui in eo loquebatur, dixit: amodo hic plus stare non possum, ex quo *caputiati* surgunt, & sic ad orationem beati Dominici exire compulsus est.

* *Babyliomis.*

Cum in partibus Tholosanis quoddam flumē trāsiisset, libri ejus nullū habentes conservatorium, inde in flumen ceciderunt: die autem tertia piscator quidam ibi hamum projiciens, cum magnū piscem se prehendisse putaret, & libros ipsos extrahit penitus sic illæsos, ac si in aliquo armario fuissent cum omni diligentia custoditi.

Dum ad quoddam Monasterium veniisset, & fratres quiescerent, nolens eos inquietare oratione fusa, clausis januis *Monasterium cum socio intravit.*

Idem etiam compertū est, cùm in conflictu hæreticorum cum quodam converso Cistertiensi fuisset. Nam cum serò ad quandam Ecclesiam deveniissent, & clausam invenissent, oratione fusa à beato Dominico, intus se subitò invenerunt, & noctem illam totam in oratione duxerunt.

Post laborem itineris antequam ad hospitium deveniisset, sitim ad fontem aliquem *extinguere* consuevit, ne in domo hospitis plus bibendo aliquam notam incurreret.

Scholaris quidam carnis lubricum patiens venit in quodam festo ad domum fratrum de Bononia, ut ibi Missam audiret: contigit autem tunc Missam B. Dominicum celebrare. Cum autem ad oblationem ventum fuisset, dictus scholaris accessit, & manum ejus cum multa devotione osculatus est: quam cum osculatus fuisset, tantam ex illis prodire sensit odoris fragrantiam, quantam in vita sua nunquam aliquando est expertus, & ex tunc æstus libidinis mirabiliter in eo refriguit, ut qui ante erat vanus & lubricus, efficeretur postmodum continens atque castus. O quanta munditie, puritate ejus caro pollebat, cujus odor tam mirabiliter sordes mentis purgabat.

Sacerdos quidam videns aliquando B. Dominicum cum suis fratribus

Digitized by Google

tribus prædicationi tam frequenter insistere, deliberavit eis adhærere, dummodo Novum Testamentum sibi ad prædicandum necessarium habere posset. Hæc eo cogitante quidam Juvenis venale Testamentum sub veste bajulans affuit, quod statim sacerdos cum magno gaudio emit: sed cum adhuc aliquantulum dubitaret, fusa ad Deum prece, impressaque super librum exterius cruce, librum aperuit, & oculos ad capitulum, quod primò se obtulit, mox conjecit, & illud, quod in actibus Petro dictum est, eidem occurrit: surge, descende & vade cum eis, nihil dubitans, quia ego misi illos, statimque consurgens eisdem adhæsit.

Cum apud Tholosam in Theologia regeret, magister quidam scientia & fama præclarus, quodam mane ante diem, dum suas lectiones prævideret, oppressus somno, caput suum in cathedra reclinavit paululum, visumque sibi est, *quod septem stellæ* sibi præsentarentur: qui cum de novitate *talis exenij* plurimum miraretur, subitò in lumine & quantitate prædictæ stellæ in tantum creverunt, ut totum mundum illuminarent: qui evigilans, quidnam sibi hoc vellet, plurimum mirabatur. Et ecce dum scholas intrasset, & legeret, beatus Dominicus, & cum eo sex fratres ejusdem habitus ad prædictum magistrum humiliter accesserunt, & suum sibi propositum intimantes dixerunt, quòd scholas suas cuperent frequentare: qui recolens visionem ipsos esse septem stellas, quas viderat, nullatenus dubitavit.

Romæ viro Dei Dominico posito, vir quidam Magister *Renaldus* S. Aniani Aurelianensis Decanus, qui etiam *Parisiis* in Jure Canonico rexerit annis quinque, Romam cum Aurelianensi Episcopo mare transiturus advenerat, dudum autem in proposito habebat, relictis omnibus prædicationi insistere: sed quonam modo id compleri posset, necdum adverterat. Cum autem à quodam Cardinali, cui hujusmodi votum expresserat, de institutione ordinis Prædicatorũ didicisset, & B. Dominico accersito eidem suum propositum revelasset, ex tunc ipsius Ordinis deliberavit ingressum: nec mora, gravi febrium infirmitate corripitur, & de ejus salute penitus desperatur. *Reginaldus*

Perseverante autem in oratione B. Dominico, ac beatam Virginem, cui tanquam speciali Patronæ curam Ordinis totam commiserat, exorante, ut vel saltem modico tempore cum sibi concedere dignaretur, ecce subitò Reginam misericordiæ duabus admodum speciosis comitatam puellis, *Renaldus* vigilans, & mortem expectans ad se visibiliter venientem:

nientem aſpexit, blandaque facie dicentem ſibi: pete à me quod vis, & dabo tibi: deliberantique quid peteret, una ex prædictis puellis ſuggeſſit, ne quid peteret, ſed ſe totũ Reginæ miſericordiæ & voluntati committeret. Quod dum feciſſet, illa manum extendens Virgineam, aures ejus, nares, os, manus & pedes ſalutari, quam ſecum detulerat, unctione perungit, formulas verborum proprias, ad ſingulas *unctiones* ſubinferens ait ad renes: ſtringantur *renes tui cingulo* ſanctitatis & caſtitatis. Ad pedes ait: ungo pedes tuos inſpiratione Evangelii pacis: addiditq;: die tertia mittam tibi ampullam reſtitutionis plenæ ſanctitatis. Tunc ei habitum Ordinis oſtendens: en, inquit, iſte eſt habitus Ordinis tui. Hanc autem viſionem ſimiliter B. Dominicus in oratione poſitus totam vidit. Mane autem facto ad eum veniens ſanctus Dominicus & ſanum reperit, & ab eodem totius ſeriem viſionis audivit, & habitum, quem Virgo monſtraverat, aſſumſit, nam antea fratres ſuperpelliciis utebantur. Die autem tertia mater Dei affuit, & corpus Renaldi adeo perunxit, quod non ſolum febrium æſtu, ſed etiam ardorem concupiſcentiæ ſic *extinxit*, ut ſicut ipſe poſtmodum confeſſus eſt, nec unus in eo motus libidinis de cætero pullulavit. Hanc viſionem iterato exhibitam, quidam religioſus de Ordine Hoſpitaliorum, præſente quoq; *S.* Dominico propriis oculis vidit & ſtupuit. Hanc viſionem multis fratribus poſt illius obitum B. Dominicus publicavit. Miſſus igitur Renaldus Bononiam, prædicationi ardenter inſtabat, & fratrum numerus excreſcebat. Poſt hæc autem miſſus *Pariſios* non poſt multos dies obdormivit.

Juvenis quidam nepos Domini Stephani Cardinalis de Foſſa nova, cum equo in foveam præcipitio lapſus, inde mortuus eſt eductus, qui B. Dominico oblatus, oratione fuſa, vitæ priſtinæ reſtitutus eſt.

In Eccleſia ſancti Sixti architectum quendam conductum à fratribus, ſub crypta quædam mina deſuper reſoluta contrivit, diuque ſub tumulo cadentis materiæ jacentem extinxit: ſed vir Dei Dominicus defuncti corpus de caverna ſubductum ad ſe deferri juſſit, oratione numque ſuffragio ſtatim vitæ ſimul & ſanitati reſtituit.

In eadem Eccleſia apud Romam, dum fratres circiter quadraginta manerent, & quadam vice panis valdè modicum inveniſſent. B. Dominicus id modicum, quod habebat, panis, per partes dividi ſuper menſam mandavit, dumque unuſquiſque buccellam cum gaudio frangeret, ecce duo juvenes ejuſdem habitus formæq; conſimiles, refectorium intraverunt

runt, palliorum ſinus qui à collo pendebant, plenos panibus deferentes: quibus in capite menſæ ſervi Dei Dominici ſilenter oblatis, ita ſubitò diſceſſerunt, ut nullus de cætero, vel unde venerint, vel quò abierint, ſcire poſſet. Tunc ſanctus pater Dominicus manu ad fratres circumquaq; protenſa, modò, inquit, fratres mei comedite.

Cum B. Dominicus aliquando in via poſitus eſſet, & gravis inundatio pluviarum facta eſſet, ille ſignum crucis edidit, & à ſe & à ſocio omnem pluviam à Deo propulſavit, & quaſi ſancto papilione de cruce cum tota terra imbrium inundatione madeſceret, nec una gutta ad ſpatium trium cubitorum eos contingeret.

Quadam vice cum in partibus Tholoſanis tranſiſſet navigio quandam aquam, nauta ab eo denarium pro mercede tranſitus exigebat: cui cum vir Dei pro ſervitio ſibi impenſo cœlorum promitteret regnum, addens quod diſcipulus Chriſti eſſet, nec aurum, nec pretium, nec pecuniam deportaret, ille eum per cappã violenter trahens dicebat: *aut cappam mihi dimittes, aut denariũ mihi ſolves.* Tunc vir Dei erectis in cœlũ oculis paululum intra ſemetipſum orans, mox in terram reſpiciens, & denarium, nec dubium, procuratum divino nutu jacentem videns: ecce, inquit, frater, quod poſtulas, tolle, & me liberum in pace dimitte.

Contigit aliquando viro Dei iter agente aſſociari ſibi religioſum quendam, converſationis quidem ſanctitate domeſticum, ſed loquela & lingua penitus alienum, dolens itaque, quod divinis eloquiis una cum illo mutua ſe collatione refovere non poſſet, tandem à Domino ut unus lingua loqueretur alterius, verbisque ſic alterutrum variatis, ſeſe per triduum quo videlicet ſimul ituri erant, intelligerent, impetravit.

Quadam vice cum quidam multis obſeſſus dæmoniis ſibi fuiſſet oblatus, ille ſtolam accipiens, prius ſuper collum propriũ poſuit, deinde dæmoniaci collum tinxit, mandans illis, ut de cætero illum hominem non vexarent: ipſi verò in ejuſdem obſeſſi corpore torqueri ſtatim ceperunt, & fortiter clamare. Permitte nos ire: quare nos cruciari compellis? Non dimitto vos, inquit, niſi mihi fidejuſſores dederitis, quòd ultra nequaquã de cætero redeatis. Quos, inquiunt illi, fidejuſſores poſſumus tibi dare? Et ille, ſanctos martyres, quorum corpora in hac baſilica requieſcunt. Et illi, non poſſumus, quia noſtra merita contradicunt, Oportet vos, inquit, dare, alioquin à cruciatu hoc nequaquã liberos vos dimittã. Tunc reſpõderũt ad hoc, operã ſe daturos, & poſt modũ dixerunt: ecce impetravim⁹, licet imeriti, quod S. Martyres fidejuſſerunt pro nobis: requirẽte autem eo

hujus rei ſignum dixerunt: eatis ad capſam, in qua ſunt recondita capita martyrum, & eam invenerunt verſam. Quæſitum eſt, & ita inventum, ſicut illi fuerant proteſtati.

Prædicante autem eo aliquando, quædam matronæ ab hæreticis depravatæ, ejus pedibus provolutæ dixerunt, ſerve Dei adjuva nos, ſi vera ſunt omnia, quę prædicaſti hodie, jam diu mentes noſtras erroris ſpiritus excæcavit. Quibus ille, conſtantes eſtote, & expectate pauliſper, ut videatis, quali Domino adhæſeritis, ſtatimq; viderunt in medio ſuo *catū unū teterrimum proſilire*, qui magni canis præferēs quantitatē, habebat groſſos oculos & flammantes, linguam longam latamq; atq; ſanguinolentam, & protractam uſq; ad umbilicū; caudam verò habens curtam, ſurſumq; protenſam, poſteriorem turpitudinem quocunq; ſe verteret, oſtendebat, de quo fœtor intolerabilis exhalabat. Cumq; circa illas matronas aliquandiu huc illucque ſe vertiſſet, tandem per *chordam campanæ in campanile* conſcendens, diſparuit, fœda poſt ſe veſtigia derelinquens. Illæ igitur matronæ Deo gratias agentes, ad Catholicam fidem ſunt converſæ.

Cum in partibus Tholoſanis quosdam hæreticos converteret, & illi eſſent incendio deputati, aſpiciens inter eos quendam Raymundum nomine, ait miniſtris: iſtum ſervate, nec aliquo modo cum cæteris comburatur, converſusq; ad eum, blandeq; alloquens, ſcio, inquit, fili mi, ſcio, quod adhuc licet tardè bonus homo eris & ſanctus. Dimiſſus itaq; per annos viginti in hæretica cæcitate permanſit. Tandem converſus & frater Prædicator effectus, in eodem Ordine, vitam ſuam laudabiliter duxit, & feliciter conſummavit.

Cum eſſet in Hiſpania, quibusdā ſibi fratribus ſociatis apparuit ei per viſum imāniſſimus quidam *draco*, qui fratres illos, qui ſecū erāt, abſorbere faucibus videbatur: quod vir Dei intelligēs, fratres fortiter reſiſtere hortabatur, & poſt modicū omnes illi, excepto fratre Adam & duobus cōverſis, ab eo receſſerunt. Interrogatus autē quidam ex illis ab eo, an ſimiliter vellet abire? ait, Abſit Pater, ut relicto capite ſequar pedes, ſed continuò orationi ſe dedit. & ferè omnes poſt modicum ſua oratione convertit.

Apud S. Sixtum in urbe cum fratribus exiſtens, ſubitò facto ſuper eum ſpiritu Domini, ad Capitulum fratribus convocatis, palam omnibus nunciavit; quatuor fratres ex ipſis in brevi videlicet in corpore, duos autem in anima morituros. Poſt modicum duo fratres ad Dominum migraverunt, duo verò de Ordine receſſerunt.

Exiſtente eo Bononiæ, erat ibi magiſter quidā Cunradus Teutonicus,

cujus

Digitized by Google

cujus ingreſſum ad Ordinem fratres mirabiliter affectabant. Cum autem B. Dominicus cum Priore Monaſterii * *Caſſamaria* de Ordine Ciſtertienſi * *Saſamarii.* in vigilia Aſſumtionis B. Mariæ ſermocinaretur, familiari quadam confidentia exigente materia dixit ei: Fateor tibi, Prior, quod tamen nulli adhuc expoſui unquam, nec tu alteri, quamdiu vixero, revelabis, quod nunquam à Deo in hac vita aliquid petii, quod non aſſequerer juxta votum. Cui cum prædictus Prior diceret, quis forſitan ante eum finiret vitam, B. Dominicus ſpiritu prophetico, quod ipſe Prior poſt ſe diu viveret, ſicut & factum fuiſſe conſtat, prædixit. Tunc ille Prior adjecit: pete ergò Pater, ut det tibi M. Cunradum ad Ordinem, cujus fratres introitū etiam tantum flagitare videntur. At ipſe, rem, inquit frater bone, difficilem poſtulaſti: finito completorio, cæteris fratribus, ad quieſcēdum pergentibus, ipſe in Eccleſia remanſit, & in oratione, more ſolito pernoctavit. Convenientibus igitur fratribus ad primam, cum Cantor incepiſſet, jam lucis orto ſidere, ecce lucis novæ ſidus novum futurus Magiſter Cunradus ſubitò veniens, & ad pedes B. Dominici ſe proſternens, habitum Ordinis inſtanter petiit & perſeveranter accepit. Hic fuit in Ordine valdè religioſus, & lector plurimum gratioſus: qui tandem moriens cum jam oculos clauſiſſet, & fratres eum migraſſe crederent, ille apertis oculis circumſpiciens ait: Dominus vobiſcum: quibus reſpondentibus, & cum Spiritu tuo, ille adjunxit: fidelium animæ per miſericordiam Dei requieſcant in pace, & ſic ille protinus in pace quievit.

Inerat autem ſervo Dei Dominico firma valdè mentis æqualitas, niſi cum ad compaſſionem & miſericordiam turbaretur. Et quia cor gaudens exhilarat faciem, placidam interioris hominis compoſitionem, manifeſta de foris benignitate prodebat. Tempore diurno cum fratibus ſuis ſociiſque ſalvo quidem honeſtatis tenore, nemo communior, nocturnis horis vigiliis, & orationibus nemo inſtantior, diem impertiebatur proximis, nocte de ſuis oculis quaſi quendam fontem effecerat lachrymarum. Frequenter, quando corpus Domini elevabatur in Miſſa, in tantum mentis rapiebatur exceſſum, ac ſi ibidem Chriſtum incarnatum præſentem videret, propter quod Miſſam cum cæteris *multo tempore non audivit*: erat enim ſibi in Eccleſia pernoctandi conſuetudo creberrima, ut vix aut rarò certum ad quieſcendum lectum videretur habere, & cum laſſitudine ſuccedente ſomni interpellaret

pellaret neceſſitas, ſive ante altare aut ſuper lapidem capite reclinato paululum quieſcebat. Tres ſingulis noctibus recipiebat manu propria *de quadam cateva ferrea diſciplinas: unam* videlicet *pro ſe, alteram pro peccatoribus*, qui verſantur in mundo, *tertiam pro iis, qui in purgatorio* cruciãtur.

Electus aliquando in Coceranẽſem Epiſcopũ, omninò renuit, cõteſtans ſe prius terrã deſerere, quã electioni alicui de ſe factę aliquatẽus cõſentire.

Interrogatus aliquando cur non libenter Tholoſæ in Tholoſana diœceſi quàm Carcaſione in ejusq; diœceſi moraretur: quia in Tholoſana, inquit, diœceſi, multos, qui me honorant, invenio: apud Carcaſionem verò omnes è contrario me impugnant. Interrogatus à quodam in quo libro amplius ſtuduiſſet? reſpondit, *in libro Charitatis*. Quadam vice cum vir Dei Dominicus apud Bononiam conſtitutus in Eccleſia pernoctaret, Diabolus in ſpecie Fratris eidem apparuit, quem S. Dominicus fratrem exiſtimans ei innuebat, ut cum cæteris ad quieſcendum pergeret. Ille verò quaſi deridendo eundem ſibi nutibus reſpondebat: tunc S. Dominicus quiſnam eſſet, qui ſic ejus mandata contemneret, ſcire volens, candelam à lampade accendit, & in facie ipſum reſpiciens, quod Diabolus eſſet, confeſtim cognovit: quem cum vehementius increpaſſet: mox eidem Diabolus de fractione ſilentii inſultare cepit. Sanctus autem Dominicus, utpote fratrum magiſtro ſibi licere loqui aſſerens, coëgit ipſum, ut ſibi diceret, de quo fratres in Choro tentaret? qui reſpondit, facio eos tardè venire & citò exire. Deinde duxit eum ad dormitorium, de quo fratres ibidem tentaret, inquirens: qui ait, facio eos nimis dormire, & tardè ſurgere, ſicq; à divino officio remanere, & interdum immundas cogitationes habere. Deinde ad refectorium eum duxit: & de quo ibidem fratres tentaret, quæſivit. Tunc Dæmon per menſas ſaliens, plus & minus ſæpius repetendo dicebat: quem cum ſanctus Dominicus quid hoc ſibi vellet interrogaret: ait, quosdam fratres tento, ut plus comedant, & ſic ex nimia cibi ſumtione delinquunt, quosdam ut minus ſumant, & ſic in Dei ſervitio, & in Obſervatione tui Ordinis debiles fiant. Inde duxit eum ad locutorium, de quo ibidem fratres tentaret, inquirens: tunc ille crebrò linguam revolvens mirabilis confuſionis ſonũ promebat, quem cũ S. Dominicus quid hoc ſibi vellet, interrogaret? ait, Hic locus totus meus eſt. Cum enim fratres ad loquendum conveniunt, eos tentare ſtudeo, ut confusè loquantur, & multis ſeſe inutilibus verbis immiſceant, & unus alium non expectet. Poſtremò duxit eum ad capitulum

Digitized by Google

lum, ſed cum ante oſtium capituli veniſſet, dæmon nullatenus intrare voluit, ſed ait: Huc nunquam ingrediar, quia locus maledictionis & infernus mihi eſt, & totum ibi amitto, quod in aliis locis lucror. Nam cum aliquem fratrem per aliquam negligentiam delinquere facio, mox in loco hoc maledictionis, de ipſa negligentia ſe purgat, & coram omnibus proclamat. Nam hic monentur, hic confitentur, hic accuſantur, hic verberantur, hic abſolvuntur, & ſic totum amiſiſſe me doleo, quod alibi me lucratum gaudebam. Et his dictis evanuit. Tandem appropinquante peregrinationis termino, conſtitutus apud Bononiam, gravi cepit corporis infirmitate languere: ſui autem corporis diſſolutio ſibi inviſione monſtrata eſt. Vidit enim juvenem pulcherrimum, his verbis ſe vocantem & dicentem: Veni dilecte mi, veni, ad gaudia veni. Convocatis igitur ex fratribus Bononienſis Conventus duodecim, neeos exhęredes & orphanos derelinqueret, teſtamentum condidit, dicens: hæc ſunt, quæ vobis, tanquam filiis, hæreditario jure poſſidenda relinquo, *charitatem habete*, humilitatem ſervate, paupertatem voluntariam poſſidete: illud verò qua potuit diſtrictione prohibuit, ne quis unquam in ſuo ordine poſſeſſiones induceret temporales, maledictionem Dei omnipotentis & ſuam terribiliter imprecans ei, qui Prædicatorum Ordinem terrenarum divitiarum pulvere præſumeret maculare. Fratribus verò de ejus deſtitutione inconſolabiliter dolentibus dulciter eos conſolans ait: ne vos, mei filii, corporalis turbet diſceſſio, nullatenus dubitantes, utiliorem me vos mortuum habituros, quàm vivum. Proinde ad extremam horam veniens anno Domini 1221. dormivit in Domino. Cujus quidem tranſitus eadem die, eademq; hora fratri *Guvale*, tunc Priori fratrum Prædicatorum in Brixia, & poſtmodum ejusdem civitatis Epiſcopo hoc modo monſtratur. Nam cum in campanili fratrum capite ad murum inclinato levi ſomno dormitaſſet, vidit cœlum aperiri, & duas *Scalas* Candidas ad terram ſubmitti, quarum ſummitates Chriſtus cum matre tenebat, & angeli per eas jubilantes aſcendebant & deſcendebant, in medio autem ſcalarum in imo ſedes poſita erat, & ſuper ſedem velato capite ſuperſedens: Jeſus autem & Mater ejus ſcalas ſurſum trahebant, donec ſedente in cœlum elevato apertura cœli clauſa eſt. Veniens ergò prædictus frater Bononiam, continuò eadem die & hora patrem migraſſe cognovit. *Poſt mortem.*

Frater quidam Rao nomine poſitus apud Tiburtinam, eadem die

& hora, qua pater migravit à corpore, Missam celebraturus accesserat cùm autem audiisset eum Bononiæ ægrotasse, & ad locum Canonis veniens, in quo de vivis mentio fieri consuevit, vellet pro ejus salute orare, subitò factus est in excessu mentis, viditq; virum Dei Dominicum corona quadam aurea laureatum totumque mirabili splendore fulgentem, duobus quibusdam reverendis viris comitatum hinc inde extra Bononiam via regia procedentem. Diem igitur notans, & horam, invenit tunc servum Dei Dominicum à corpore migrasse.

Cùm igitur sub terra corpus ejus diu jacuisset, & crebrescentibus indesinenter *miraculis* non posset ulteriùs sanctitas occultari, fidelium dignum duxit devotio, corpus ejus ad altiorem locum transferre, cumque monumentum fuisset fracto vix ferreis instrumentis cemento, sublatoque lapide patefactum, tanta ex ipso suavissimi odoris erupit fragrantia, ut non tam sepulchrum quam videretur aromatum cella, qui quidem odor cuncta superabat aromata, nec alicujus rei naturalia odor similis videbatur, nec solum ossibus aut pulveri sacri corporis vel capsæ inerat, verum etiam terræ circumquaque congestæ, ita ut ad longinquas postmodum regiones delata, odorem ipsum longo tempore retineret. Fratrum verò manib. maximè aliquid de reliquiis sacrosanctis tangentibus sic inhæsit, ut quantumcunq; lotæ vel etiam confricatæ fragrantiæ diutestimonium præsentarent.

In provincia Ungariæ vir quidam nobilis cum uxore sua & filio parvulo ad reliquias beati Dominici, quæ in sensu habebantur, visitandas accessit, ac filius ejus infirmatus ibidem ad extremum vitæ moriendo pervenit: pater autem corpus filii coram altari beati Dominici collocans lamentari cepit & dicere: beate Dominice lætus veni ad te, en tristis recedo. Cum filio veni, en orbatus recedo: redde mihi quæso filium meum, redde mihi lætitiam cordis mei. Et ecce circa noctis medium puer revixit, & per Ecclesiam ambulavit.

Juvenis quidã cujusdam nobilis Dominæ mancipium, dum in quodam fluvio piscationi insisteret, in aqua lapsus suffocatus disparuit, magno autem temporis spatio interjecto, ejus corpus de profundo fluvij mortuum eductum est: Domina autem ejus pro ipsius resuscitatione beatum Dominicum invocavit, promittens, se ad suas reliquias nudis pedibus accessuram, & resuscitatum mancipium liberanti daturam: statimq; qui fuerat mortuus in medium, videntibus omnibus, vitæ redditus prosilivit, votumq; suum, ut promiserat prædicta Domina implevit.

In

In eadem provincia Ungariæ dum quidam vir filium ſuum defunctũ amarè lugeret, & beatum Dominicum pro ejus reſuſcitatione invocaret circa pullorum cantum, qui mortuus fuerat, oculos aperuit, & Patri dixit: quid eſt Pater, quòd ſic habeo faciem macie defectam? Et ille: lachrymæ Patris tui ſunt fili, quia tu mortuus fueras & ego ſolus remanſeram, omni gaudio deſtitutus. Cui ille: multũ flevisti Pater, ſed B. Dominicus deſolationi tuæ cõpatiens, ut tibi vivus redderer, ſuis meritis impetravit.

Languidus quidam & per decem & octo annos cæcus, reliquias beati Dominici viſitare deſiderans, tanquam tentans ire de lecto ſurrexit, tantamq; ſubito ſibi ſenſit infundi virtutẽ, quod paſſu concito gradi cepit, tanto magis in convaleſcentia corporis & illuminatione oculorum proficiens, quantò quotidie in itinere procedebat, donec tandem ad locum deſtinatum perveniens perfectum recepit utriuſque beneficium ſanitatis.

In eadem provincia Ungariæ matrona quædam ad honorem beati Dominici Miſſam diſponens facere celebrari, Sacerdotem hora debita nõ invenit: propterea candelas tres ad hoc paratas manutergio involvit, & in quodam vaſe repoſuit: aliquantulum autem divertens & poſtea rediens, candelas flammis patentibus ardere vidit. Currens ergò ad tam grande ſpectaculum, tamdiu ibidem trementes & orantes ſteterunt, donec ſine læſione manutergij penitus arſerunt.

Apud Bononiam Scholaris quidam nomine Nicolaus, gravi renum ac genuum dolore adeò eſt vexatus, quod de cætero ſurgere non valebat, cujus & femur levũ emarcuit in tantum: quod omnis ſpes ab eo curationis abſceſſit. Deo igitur & beato Dominico ſe devovens, cum ſe filo, de quo fienda erat candela, totum menſus eſſet in longum, cepit & collum & pectus tingere. Cum tandem genu filo ambiente cinxiſſet, invocato ad quamlibet menſurationem nomine Jeſu Chriſti & beati Dominici, continuo ſe alleviatum ſentiens, exclamavit: ego ſum liberatus. Exurgens ergò, & præ gaudio lachrymans ſine aliquo fulcimẽto veniens ad Eccleſiam, in qua corpus B. Dominici quieſcebat. In eadem quoque civitate, multa & fere innumerabilia *miracula* Deus per ſervum ſuum beatum Dominicum operatus eſt: NB.

In Sicilia apud Auguſtam cum puella quædam, quæ vitio lapidis laborabat, incidi deberet, mater ejus pro inſtanti periculo filiam ſuam Deo & beato Dominico commendavit. Sequenti ergò nocte dormienti

puellæ

puellæ beatus Dominicus astitit, & in manu ejus, quo torquebatur, lapidem posuit, & abscessit: quem puella evigilans, & se liberatam inveniens, matri dedit: mater verò lapidem ad domum fratrum attulit, & ipsum in memoriam tanti miraculi coram imagine sancti Dominici suspenderunt.

Apud Palaciam in Sicilia mulier quædam pauper filium habebat, qui infirmitate quadã Scrophularum, quas pueri habere in collo consueverunt, plurimum affligebatur, cumque super hoc nullum posset remedium invenire, vovit Deo & beato Dominico, quod si liberaretur, ipsum in opere Ecclesiæ fratrum, quæ tunc construebatur gratis faceret laborare. Sequenti autem nocte quidam in habitu fratris sibi apparuit, eique dixit: Mulier cognoscis has res? nominans ei quatuor genera rerum, scilicet æs viride, pilatrum, lapatum & scutum porri, quæ cum diceret, cognosco, ille ait: vade accipe hoc & conficias ea cum succo porri, & pone ea super bombacium, & impone collo filij tui, & sanabitur. Evigilans autem hoc fecit, & filius ejus liberatus votum matris implevit.

NB. Quidam de partis Pedemontis monstrosè inflatus beato Dominico se vovit, tunc dormienti beatus Dominicus apparuit, ventremque ejus sine dolore scindens, immunditias omnes extraxit, & iterum manu sua sacra unctione consolidans, ipsum perfectè sanavit.

In Augusta civitate, cum in festo translationis beati Dominici matronæ quædam quæ in Ecclesia fratrum Missarum solennijs interfuere, domum redirent, & quandam mulierem præ foribus domus suæ filantẽ viderent, ipsam charitativè redarguere ceperunt, cur in festo sancti patris à servili opere non cessaret? illa indignata respondit: vos, quæ estis Beginæ fratrum, festa colite sancti vestri, statimque ejus oculis in tumorem cum pruritu conversis, ex ipsis ceperunt vermes protinus scaturire, ita quòd vicina quædam decem & novem vermes ẽduxit ex ejus oculis in instanti. Quæ compuncta ad Ecclesiam fratrum venit, ibique peccata sua confitens, & votum emittens, quod de cætero sancto Dominico nunquam detraheret, & ejus festum devotè ageret, protinus restituta est pristinæ sanitati.

Sanctimonialis quædam nobilis, nomine Maria apud Tripolim in monasterio, quod dicitur Magdalenæ, validissimis infirmitatibus elaborans, ac in tibia graviter percussa, quinque mensibus cruciatu miserabili urgebatur, ita ut singulis horis ejus exitus timeretur. Quæ intra se re-

Digitized by Google

se recolligens semetipsam sic oravit: mi Domine, non sum ego digna orare te, nec audiri à te, sed rogo Dominum meum beatum Dominicum, ut sit *Mediator inter me & te*, & mihi impetret beneficium sanitatis. Cum ergò diu cum lachrymis exoraret, in ecstasi facta, vidit beatum Dominicum cum duobus fratribus, aperta cortina, quæ ante lectum ejus pendebat, intrantem, sibique dicentem: quare tantum sanari desideras? at illa: Domine, ut Deo meo devotius servire possim. Tunc ille de Cappa unctionem miræ fragrantiæ proferens, tibiam ejus perunxit, & statim sanata fuit. Et ait: hæc unctio est valdè pretiosa, dulcis & difficilis. Cujus verbi cum mulier requireret rationem, dixit: hæc unctio dilectionis est, quia nullo pretio emi potest, & quia in donis Dei nullũ est melius; dulcis, quia nihil est dulcius charitate: difficilis, quia citò perditur, nisi cautè custodiatur. Ipse in eadem nocte sorori suæ in dormitorio quiescenti apparuit dicens: ego sanavi sororem tuam: quæ currens ipsam sanatam invenit. Quæ cum se etiam sensibili unctione inunctam sentiret, ipsam cum bombace cum reverentia multa exterst: quæ cum Abbatissæ, confessori & sorori omnia retulisset, & unctionem in bombace præsentasset, tanta & tam nova odoris fragrantia sunt perfusi, ut nulla eis possent aromata comparari: ipsam autem unctionem cum multa reverentia servaverunt.

Quod gratus autem existat locus Deo in quo sacrosanctum corpus beati Patris Dominici requiescit, licet ex miraculis multis claruerit, unum tamen hic posuisse sufficiat.

Refert Magister Alexander Episcopus Vindonensis in postillis suis, & super illud verbum, misericordia & veritas obviaverunt sibi &c. quod quidam scholaris degens Bononiæ, vanitatibus seculi deditus visionem talem conspexit; Videbatur siquidem sibi, quod in quodam campo consisteret, ibidem tempestas ingens super ipsum descenderet; qui dum fugeret à facie tempestatis ad quandam domum pervenit, quam cum clausam inveniset, & pulsans ad ostium se ibidem recipi postulasset, hospita, quæ intus erat, respondit: ego sum justitia, quæ hic habito, & hæc domus mea est, quia autẽ justus nõ es, in ea habitare non vales. A cujus verba ille plurimũ merens abscessit, & aliam domum ultra illã conspiciens ad eã venit, & pulsans ad ostium se ibidem recipi postulavit, sed quæ intus erat, respondit: ego sum veritas quæ hic habito, & hæc domus mea est: te

autem hoſpitio non recipio, quia Veritas eum non liberat, qui eam non amat. Indeq; abſcedens, tertiam domum ultra illam perſpexit, ad quam veniens, ſe ſimiliter contra impetum tempeſtatis recipi flagitavit : cui quæ intus erat, reſpondit : Ego ſum pax quæ hic habito, non eſt autem pax impijs, ſed tantum hominibus bonæ voluntatis. Veruntamen quia ego cogito cogitationes pacis & non afflictionis, utile tibi conſilium do: ultra me ſoror mea habitat, quæ miſeris ſemper auxilium præſtat, ad hanc accede, & ejus monita comple. Cùm ergò acceſſiſſet, quæ intus erat, ſibi reſpondit: Ego ſum *Miſericordia*, quæ hic habito. Si igitur ab imminenti tempeſtate ſalvari deſideras, vade ad domum, in qua Fratres Prædicatores de Bononia habitant, ibique invenies ſtabulum pœnitentiæ, & præſepe continentiæ, & pabulum doctrinæ, *aſinum ſimplicitatis* cum bove diſcretionis, Mariam illuminantem, & Joſeph proficientem & puerum Jeſum te ſalvantem. Cùm ergò prædictus Scholaris evigilaſſet ad domum Fratrum venit, & viſionem per ordinem recitans, habitum Ordinis petiit & accepit.

Sendt Brieff/

Von der Amniſtia, was ſie ſey/vnd wie weit ſie ſich erſtrecke.

D. Luthers Hauſpoſtill am H. Pfingſtag pag. 40. Der H. Geiſt kan nicht wohnen/wo der Teuffel wohnet.

Amnyſtia iſt ein Griechiſch Wort/vnd heiſt ſo viel/als Vergeſſenheit/da ein Theil dem andern ſeine Mängel vnd Fehl/Mißhandlung von Hertzen verzeihet vnd vergiſt/alſo daß ers die Zeit ſeines Lebens nimmermehr begehrt zu rächen/zu gedencken. Wann man einander beleydiget/da ſol der jenige/ſo beleydiget worden/wann der Beleydiger kompt/vnd ſeine Sünd berewet/jhms abbittet/vnd vmb Verzeihung ſeiner Sünden bittet/willfärig ſeyn/weil er noch bey jhm auf dem Weg iſt/weil er noch im Leben/vnd das heiſt *Amniſtia* Vergeſſenheit. Man kan die Sach beſſer an Exempeln verſtehn.

Als der Röm. Kayſer Carolus V. durch ſeinen Feld-Obriſten Ducca di Bullion Anno 1527. den 6. Maij die Statt Rom hatte eingenommen/dieſelbige geplündert/vnd der Bapſt Clemens VII. die Verzeichnus-Puncten müſſen vnterſchreiben/vnd ein groſſe Summa Gelts erlegt/

erlegt/ iſt zwiſchen dem Bapſt vnd dem Kayſer ein Amniſtia angerichtet worden. Vnd wiewol der Kayſer hette von Rechtswegen die Statt Rom/ vnd alles das jenige/ das die Bäpſt das Patrimonium Petri heiſſen/ Sant Peters Verlaſſenſchafft/ behalten mögen (in maſſen Sanct Peter niemahlen ein Weltlicher Fürſt vnd Herr/ wie auch ſein Herr vnd Meiſter/ Chriſtus geweſen) iſt er doch von ſeinem Rechten gewichen/ vnd hat ein Amniſtiam gemacht.

Sie wenden zwar für die Donationem Conſtantini: der Kayſer Conſtantinus habe die Statt Rom vnd alle benachbaurte Oerter deß Welchlands dem Bapſt geſchenckt. Es iſt aber die Donatio ein Palea, ein Sprewe/ ohn ein Kern/ vnd von den alten Catholiſchen verworffen worden. Vnd gehört die Statt Rom auff den heutigen Tag dem Römiſchen Reich/ vnd iſt recht geſagt von Sixtino Conſil. 14. nu. 8. Nemini fit injuria, quando res ad priſtinum ſtatum reducitur: niemand geſchicht vnrecht/ wann ein Sach in ſeinen alten Stand geſetzt wird.

Als der löbliche Kayſer Friderich/ genannt Barbaroſſa (welcher die Statt Regenſpurg zu einer Reichsſtatt gemacht) mit dem Bapſt Alexandro III. zerfallen/ vnd zu Venedig einen Fußfall gethan/ da er jhm auff den Hals getretten/ ſagend/ auff den Löwen vnd Ottern wirſtu gehn/ vnd tretten auff den jungen Löwen vnd Drachen/ ꝛc. wurd zwiſchen dem Bapſt vnd dem Kayſer Friedrich ein Amniſtia auffgerichtet. Wiewol aber Baronius das läugnet/ vnd etliche Heuchler für ein Gedicht außgeben/ ſo iſt es doch mit glaubwürdigen Zeugen zu belegen/ wie Beſoldus meldet in Synopſi p. 436. Hæc quidem a Baronio anno Chriſti 1177. in dubium vocantur, ſed prolixo Italico ſcripto defenduntur *Da Girolamo Barda* della vittoria navale, ottenuta de Republica Venetiana contra Ottone figlivolo di Federigo primo Imperatore.

Daß es aber ein wahrhafftige Geſchicht ſeye/ bekennets Johannes Stella Sacerdos Venetus, Gennadius in defenſione quinti capitis, ſect. 6. p. 112. zu Rom getruckt. 1579. Naucler. vol. 3. generat. 40. fol. 235. M. Alphonſ: Ciaconius Ord. Prædicat. & Apoſtol. Pœnit. Romæ 1601. p. 470 in vitis ſummorum Pontificum. Albert. Brunus in tractatu Tract. to. XI. fol. 102 das ward bey dem Kayſer ein Amniſtia.

Wann ein Nonn ſich in den Eyſtand begeben/ vnd von jhrem Biſchoff in den Bann gethan/ der jhr die Sünd erlaſſen vnd vergeſſen/

das ward ein Amnistia: Davon D. Thummius schreibt in Matthæum p.77. Concilium Chalcedonense can.16. statuit, conjugium inter Monachos & Monialem firmum esse, & si excommunicati fuerint, vult statim absolvi.

Davon schreibt auch Marcus Antonius de Dominis lib.2. cap.11. pag.223, hoc est, confitentibus se peccasse, tollat ab eis excommunicationem, & patiatur esse sine illa suo frui matrimonio. Non enim ponit conditionem ullam separationis, & apertè vocavit nuptias. Fornicaria verò conjunctio non potest in publico generali Concilio nuptiarum nomine honestari.

Aber der rechte Verstand dieses Canonis ist dieser. Jubent Patres, Virgines Deo dicatas & Monachos, si nuptias contraxerint, à communione submoveri: tamen statuunt, Episcopo licere humanitatem illis ac relaxationem concedere. Ex quo perspicuum est, Synodum non sic de istis nuptiis ut incestis judicasse. Nuptiis enim incestis nullus est veniæ aut relaxationis locus, immò statim & ipsas nuptias dissolvi, & ipsos homines meritis pœnis affici, lex divina præcipit.

Das ward ein Amnistia, wann sie der Bischoff auß dem Bann genommen/aber darumb den Heuraht nit zerstört.

Also hat S. Mariæ einer Abtissin die Amnistiam erwiesen/ davon schreibt das Buch Stellarium B. Virginis lib.12. cap.3. also. Tertia gratia seu utilitas, quã præstat Maria, est, quòd à confusione præservat. Legitur in Mariali magno, & etiam in libro qui intitulatur *Scala cæli*, quòd Abbatissa quædã fuit devota & sanctæ vitæ in religione, quæ insolentes acriter puniebat, & ideò magnam illarum indignationem debebat ferre, & quia non poterant ei nocere aliter, ad ejus servitium se ingerentes signa amoris prætendebant ad eam, quæ corrupta moribus, ab eis cæpit allici & attrahi, nunc ad solatium, nunc ad silentium frangendum, nunc ad potandum & crapulandum. Quid plura? Quadam vice accidit, ut hilarior præ crapula & vino effecta, ad luxuriæ concupiscentiam accenderetur, & cum *Servitore* mœchando concepit filium. Cumque ejus imprægnatio, ventre intumescente à Monialibus esset cognita, contra eam conspirant eò magis quò ipsam oderant, propter pristinas correctiones earum, revelantque factum, & cum literis & nunciis adventum Episcopi requirunt, ut cum confusione deponatur, & è claustro ejiciatur. Præscia Abbatissa adventum Episcopi, ingressa oratorium B. Virginis, tota profusa

ſis a lachrymis ſic dicebat: ô beatiſſima Virgo tu es refugium peccatorũ, adjutrix in omni tribulatione, conſidera nunc inſtantem confuſionem meam. Non enim ſum digna ex fœditate peccati mei accedere ad tuã præſentiam, ſuperabundat tua clementia, ubi abundat delictum, & ſic fatigata lachrymis obdormivit, & in ſopore ei B. Virgo apparuit, dicens, non eſt fas, cum ſim advocata peccatorum, ut contritos corde deſeram, & jam obtinui tibi à filio meo liberationem. Tunc Virgo præcepit *duobus angelis* aſtantibus, ut onere prolis eam exonerarent, & Filium *cuidam probo viro* portarent per 5. annos enutriendum. Evigilante Abbatiſſa invenit ſe privatam prægnamine. Et ecce adveniente Epiſcopo audacter occurrit honorificè, qui repellens eam cum opprobrio, dum per honeſtas perſonas de accuſatione requireret Veritatem, munda fore comperitur. Moxque Epiſcopus veniam petijt, & cum Moniales punire vellet pro infamatione ejus, Abbatiſſa Epiſcopo in confeſſione aperuit rei veritatem, & miraculum factum. Tunc Epiſcopus de puero ſcita veritate, cum viro illo probo ipſum enutrivit, & ad ætatem adultam in bonis moribus perduxit ad laudem B. Virginis.

Daß diß ein warhafftig Geſchicht ſeye / bekent Speculum Hiſtoriale Vincentij de Burgundia l. 6. c. 87. Paratus ſerm. 32. in Annunciatione Beatæ Mariæ. Speculum exemplorum fol. 539.

Dieſe Abtiſſin hat nicht allein vergebung der Sünden / ſondern bey dem Biſchoff auch die Amniſtiam erlanget.

Wann einer ehrlich vnd redlich ſchuldig iſt / wegen außgelehntem Gelts / vnd begehrt nicht zu zahlen / ſondern wolt Eiſen werden / da heiſt es: peccatũ non dimittitur, niſi ablatum reſtituatur: da ſol keine Amniſtia ſeyn / ſondern gleiches recht ertheilt werden. Es iſt vor 50. jahr zu Wittenberg geſchehen / als D. Hunnius S. etlichen Marggräfiſchen Stipendiaten ihr halbjäriges Stipendiũ ſolle außtheilen / kam ihm ein Magiſter für / der den Burgern zu Wittenberg alles ſchuldig geweſt / zu dem ſprach ehrgedachter Herr D. Hunnius: lieber Magiſter, ihr wöllt auch den Jüngſten tag erleben / da keiner den andern dörff bezahlen / da ſoll auch keine Amniſtia ſeyn. *Fides Chriſtiana cum injuſtitia conſiſtere non poteſt*, wie die Theologi auß GOttes Wort lehren.

D. Luthers Hauß-Poſtill / in der 2. Predigt vom leiden Chriſti p. 126. Das laſſe dir eine Wahrnung ſeyn / vnd höre bey zeit auff / bitte

Gott mit Ernſt/ daß er dir deine Sünd nicht wölle zurechnen umb Chriſti willen/ und beſſere dich/ das will Gott haben/ hat auch derhalb diß ſchröcklich Exempel mit Juda gehn laſſen/ daß wirs fleiſſig anſehen/ und uns daran ſtoſſen ſollen. Dann wer wolte glauben/ daß ſolche grewliche Sünd ſolte ſo einen geringen Anfang haben? Darum ſchertze nicht/ gedencke nicht/ **ich kan wol ein Chriſt bleiben**/ ob ich gleich diß oder jenes thue/ ich will es wol wider herein bringen/ ꝛc. Der Teuffel iſt dir zu liſtig/ bringt er dich einmal ins Garn/ ſo laſt er dich nicht leichtlich wider herauß kommen.

D. Luthers Haußpoſtill xxii. Trinit. p. 137. b.

In Sünden fortfahren/ und davon nicht wöllen ablaſſen/ und dannoch um Vergebung bitten/ das heiſt unſers HErren Gottes ſpotten.

An S. Stephans Tag p. 16.

Dann unſer Vorfahren haben reichlich hierzu geben/ und gedacht/ den Gottesdienſt alſo zu erhalten: Aber es hat jhnen an dem gefehlet/ daß ſie vom rechten Gottesdienſt nichts gewuſt haben/ wie wir nun wiſſen/ und wöllen dannoch darzu nicht widerfahren laſſen/ das von andern gegeben und geordnet iſt/ wöllen es ſelb behalten/ und in unſern eygen Nutz wenden. Alſo Burger und Bawren/ was ſie jhren Pfarrern geben ſollen/ ſihet man/ wie es ſo untrewlich geſchicht/ jederman wolt jhnen lieber auch nehmen. Darum geht auch (wie der Prophet Malachias drohet) Gottes Zorn ſo augenſcheinlich/ daß jederman (die groſſe Herren eben ſo wol als Burger und Bawren) bey ſolchem Gut Bettler werden. Das were noch zu leiden/ wo nicht der Jammer daran hienge/ daß dieweil Schulen und Kirchen dahin fielen/ und die arme Leut gar darunter verſaumt werden.

D. Luther Tom. II. Jenenſi p. 160.

Alſo blind iſt der Thomiſt-Kopff/ daß er meynet/ der Glaub mög beſtehn mit den Sünden/ daß einer mög ehbrechen und tödten/ und dannoch glauben.

ORA-

ORATIO,

An Romanorum Imperator sit & debeat esse subjectus Pontifici Romano?

Decretal. Gregorii IX. lib. 4. cap. 13. pag. 1540.

Innocentius III. fassus est, Regem Franciæ non habere superiorem in temporalibus.

NOta est vobis, Auditores, fabula de Paride, qua Musas de pulchritudine certantes, in certamen adduxit, pomum Eridis immisit, illiq; inscripsit: ἡ καλλίστη λαβέτω: *Pulcherrima accipiat.* Unde bella horrenda Trojanorum & Græcorum exorta, quorum fumus in Ecclesiam quoque Christi migravit. Cum enim Salvator noster ἱεραρχίαν suam ante & post ascensionem suam institueret, & Apostolis ligandi & absolvendi potestatem concederet, ὁ ἀντικείμενος Christi, venenum in Ecclesiam mittens, tabulam quandam, verius fabulam intrusit, ὁ καλλίστος καὶ λαβέτω, pulcherrimus, præstantissimus accipiat jus & summam potestatem.

Pontifex nimirum Romanus Sixtus V. in bulla contra Henricum III. Franciæ Regem exertè affirmavit, se supremam in omnes Reges & Principes terræ, cunctosque populos, gentes & nationes accepisse potestatem, non humana sed divina institutione traditam.

E contrario Ludovicus Bavarus Imperator, marmoratis laudibus celebrandus, masculè sese opposuit, & probavit hisce verbis: mea potestas non pendet à Papa, sed à Deo immediatè, & vanum est, quod dici solet, Papa non habet superiorem.

Hoc affirmamus, ait Liber Cæremoniarum S. Romanæ Ecclesiæ p. 30. Ante Carolum Magnum, in cujus personam Imperium translatum est à Græcis ad Latinos, neminem Imperii Romani coronam ex manu Romani Pontificis suscepisse.

In expostulatione Jesuitarum scribit *Andreas Valladerius* p. 160. Quid docemus? Quid dicimus? Quid tuemur aliud? nisi quod *Doctores Catholici ad unum omnes semper* in Ecclesia docuerunt, quod Academiæ

omnes

omnes Theologicæ, & Lutetiana inprimis, quod Religiosi quivis Ordines non hactenus toto orbe profiteantur?

Pag. 243. Imperatores esse legitimos ac germanos Imperiorum suorum Possessores ac Dominos, neque Apostolicæ Sedi, neq; ulli, quam Deo propterea subjectos.

— — — en quò discordia fratres
Abripuit.

Roma 1570. *Onuphrius Panvinius* Augustinianus in libro de præcipuis urbis Romæ, sanctioribusque basilicis, fol. 77. Innocentius III. in penitiori parte Lateranensis Patriarchis duo alia cubicula à fundamentis fecit, retrò ad ædiculam S. Nicolai ea parte, quæ frontem Basilicæ Lateranensis respicit (hæc adhuc semirupta superstant) quæ variis picturis ornavit: in quorum uno coronationem Lotharii II. Imperatoris ab se in Basilica Lateran. cõsecrati, pinxit, in cujus tabulæ prima parte pictus Rex, qui ante portas Basilicæ Lateranensis jurat Romanis, se conservaturum consuetudines suas, pòst à Papa suscipitur amplectiturque, deinde coronatur, cui picturæ hi versus suppositi fuerunt,

Rex stetit ante fores, jurans prius urbis honores:
Post homo fit Papæ, sumit quo dante coronam.

Quos versus Fridericus Barbarossa Imperator, tanquam in Imperii præjudicium, quod non à Papa, sed à Deo immediatè esse contendebat, eradi jussit, ut tradit Otto Frisingensis in lib. de gestis Friderici Imperatoris.

Vide 3. partẽ Annaliũ Bojorum Brunneri.

Proinde videamus jam, uter sit καλλιστος, pulcherrimus, liberrimus, Papa an Romanorum Imperator? Vestrum est audire & judicare.

Decretum Greg. l. 1. de maiest. & obed. tit. 33. c. 6. p. 424. edit. Rom.

Audiamus Gregorium Nonum Papam Romanum ex Jure Canonico pulchritudinem suam, robur & autoritatem deprædicantem.

Quod autem sequitur, Regi tanquam præcellenti, non negamus: quin *præcellat* Imperator in temporalibus, illos duntaxat, qui ab eo suscipiunt temporalia, sed Pontifex in spiritualibus antecellit, quæ tantò temporalibus digniora, quantò anima præfertur corpori. Et: præterea nosse debueras, quòd fecit Deus duo magna luminaria in firmamento cœli,

cœli, luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti: utrumque magnum, ſed alterum majus. Ad firmamentum igitur cœli, hoc eſt univerſalis Eccleſiæ fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificialis autoritas & regalis poteſtas, ſed illa, quæ præeſt diebus, id eſt ſpiritualibus, major eſt: quæ verò carnalibus, minor: ut quanta eſt inter Solem & Lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoſcatur.

In Gloſſa. Inter Solem & Lunam.

Igitur cum terra ſit ſepties major Luna: Sol autem octies major terra: reſtat ergò, ut Pontificalis dignitas quadragies aliàs quinquagies ſeptieſsit major regali dignitate.

Lib. 2. Clement. tit. 11. c. 2. p. 136. Clemens V. in Concilio Viennenſi. Nos tamen & ſuperioritate, quam ad Imperium non eſt dubium nos habere, quàm ex poteſtate, in qua *vacante Imperio, Imperatori ſuccedimus*, & nihilominus ex illius plenitudine poteſtatis, quam Chriſtus Rex regum & Dominus Dominantium nobis licet immeritis in perſona B. Petri conceſſit, ſententiam & proceſſus omnes prædictos, & quicquid ex eis ſecutum eſt, vel occaſione ipſorum de fratrum noſtrorum conſilio declaramus fuiſſe ac eſſe omninò irritos & inanes.

In Extravagantibus communibus l. 1. c. 1. de Majoritate & Obedientia, p. 212. editionis Romanæ Gregorianæ.

Porrò ſubeſſe Romano Pontifici omni humanæ creaturæ declaramus, dicimus, diffinimus & pronunciamus *omninò eſſe de neceſſitate ſalutis.*

Quia verò Romanorum Imperator facile reſiſtere poteſt, bonaq; conſcientia aſſerere, ſe non teneri humanis traditionibus, audiamus Bellarminum, qui Pontificis Romani auroritatem, primatum & principatum è tribus Evangeliſtis, Matthæo, Luca & Johanne (nam S. Marcus hac de re à Chriſto nihil audivit, neque à B. Petro juſſus eſt aliquid ſcribere) conatur oſtendere. Ita autem Cardinalis ex illo Matth. 16. Tibi dabo claves, &c. commentatur, de Romano Pontifice l. 1. c. 13. p. 214. Nos & Catholici omnes, per claves datas Petro intelligimus ſummam poteſtatem in omnem Eccleſiam.

Et fol. 215. Cum ergò dicitur Petro generaliter: quicquid ſolveris, &c. datur ei poteſtas præcipiendi, puniendi, diſpenſandi, remittendi,

mittendi, proinde sit Judex & Princeps omnium, qui sunt in Ecclesia.

Ex Evangelista Luca cap. 22. Ecce duo gladii, &c. sic ratiocinatur Bellarminus ex Jure Canonico Extravagantium communium l. 1. p. 207. 208. de Majoritate & Obedientia. In hac Petri potestate duos esse gladios, spiritualem videlicet & temporalem, Evangelicis dictis instruimur. Nam dicentibus Apostolis, ecce duo gladii hic, in Ecclesia scilicet, cum Apostoli loquerentur, non respondit Dominus nimis esse, sed satis: certè qui in potestate Petri temporalem gladium esse negat, malè verbum attendit Domini proferentis: converte gladium tuum in vaginam: uterque ergò est in potestate Ecclesiæ: spiritualis scilicet gladius & materialis, sed is quidem pro Ecclesia, ille verò ab Ecclesia exercendus: ille sacerdotis in manu regum & militum, sed ad nutum & potentiam sacerdotis. Oportet autem gladium esse sub gladio, & temporalem autoritatem spirituali subjici potestati.

Bellarm. Rom.

E Johannis cap. 21. Pasce oves meas, ita ratiocinatur Bellarminus de Romano Pontifice lib. 1. c. 15. pag. 216. At difficile non erit, ex hac ipsa voce *pasce*, demonstrare summam potestatem illi attribui, cui dicitur, pasce oves meas.

Deinde hoc idem efficacius demonstrari potest ex eo verbo, quod Johannes in Evangelio potuit: scripsit enim ποίμαινε, id est pasce regendo & præsidendo. Nam & Homerus l. 2. Iliados frequenter vocat Agamemnonem ποιμένα λαῶν, pastorem populorum.

Verùm enim verò objectiunculas postea refutabimus, jam adversariis opponimus: Antiquior non est semper subjectus juniori. Imperator Romanorum est antiquior Pontifice Romano. Ergò Imperator Romanorum non est semper subjectus Pontifici.

Quis enim nescit, Julium Cæsarem Augustum, imò etiam ipsum Constantinum Magnum pauperibus Episcopis Romanis fuisse superiorem?

Solo Deo minor non est subjectus Romano Pontifici.
Imperator Romanorum est solo Deo minor, ex Tertulliano.
Ergò Imperator Romanorum non est subjectus Pontifici.

Deinde ipsum Jus etiam Canonicum Papistis adversatur. Nam Dist. 96. c. 6. p. 618. ita se titulus habet. Nec Imperator jura Pontificis, nec

nec pontifex jura regia usurpet. Cum ad verum ventum est ultra, sibi nec Imperator Jura pontificatus arripuit, nec pontifex nomen Imperatorum usurpavit: quoniam idem mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus sic actibus *propriis* & dignitatibus distinctis officia potestatis utriusque discrevit.

In Glossa Gregoriana habetur: cum istæ potestates sint divisæ, *Imperator non habet gladium à Papa.*

S. Augustinum audiamus, qui fatetur seipsum & per consequens in sua persona prælatos omnes Ecclesiæ, temporali potestati subditos esse. Cujus verba quoniam magnam huic disputationi lucem adferunt, integra adscribam. Quod autem ait, omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo, rectissimè admonet, ne quis ex eo, quod à Domino suo in libertatem vocatus est factus Christianus, extollatur in superbiam, & non arbitretur in hujus vitæ itinere servandum esse ordinem suum, ut potestatibus sublimioribus, quibus pro tempore rerum temporalium gubernatio tradita est, existimet non esse subdendum. Cum enim constemus ex anima & corpore, quamdiu in hac vita temporali sumus, etiam rebus temporalibus ad subsidium degendæ hujus vitæ utamur, oportet & nos ex ea parte, quæ ad hanc vitam pertinet, subditos esse potestatibus, id est hominibus res humanas cum aliquo honore administrantibus. Ex illa verò parte, qua credimus Deo, qui regnum ejus vocamus, non nos oportet esse subditos cuiquam homini, id ipsum in nobis evertere cupienti, quod Deus ad vitam æternam donare dignatus est. Si quis ergò putat, quoniam Christianus est, non sibi vectigal reddendum aut tributum, aut non esse exhibendum honorem debitum eis, qui hæc curant, Potestatibus, in magno errore versatur. Item si quis putat, se esse subdendum, ut etiam in sua fide habere potestatem arbitretur, cum qui temporalibus administrandis aliqua sublimitate præcellit, in majorem errorem labitur, sed modus iste servandus est, quem Dominus ipse præscribit, ut reddamus Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & Deo, quæ Dei sunt.

Tom. 4. in lib. expositionis quarundam propositionum ex epist. ad Rom. c. 72. p. 375. edit. Antverpiensis.

Multa hîc paucis complectitur Augustinus, quæ varias assertiones fulciunt. Nam primùm docent, Christianæ religionis professionem non eximere quendam à temporalis potestatis subjectione. Ex quo duo necessariò sequuntur, quorum alterum est, Apostolos cæterosque Christianos omnes temporali Ethnicorum Principum & Magistratuum

potestati fuisse subjectos, ac proinde nec D. Petrum aliqua temporali potestate in Christianos præditum fuisse, primis illis Christianis ab Ethnicorum principum imperio deficere, & alios sibi principes & reges instituere, etiamsi vires illis ad id perficiendum suppetiissent, ut falsò putat Bellarminus l. 5. de Rom. Pontif. c. 7. quia non erant liberati à jugo potestatis temporalis, cui ante susceptam fidem subjiciebantur.

Deinde intelligit locum illum Apostoli de temporali potestate tantùm.

Tertiò cum generaliter de illa subjectione loquatur, eoque sermone utatur, in quo seipsum includit, neminem verò excipit, satis apertè indicat, clericos juxta ac laicos temporali potestate in hac vita subditos esse.

Postremò illustrem nobis doctrinam tradit, de duplici officio subditorum erga Deum scilicet, & regem, sic potestatem temporalem, quo modo debeant utrique servire & suum unicuique reddere.

Nobilis Theologus Gallus, Claudius Espencæus in epist. ad Titum cap. 3. p. 512. 513. Dominico ergò tum exemplo, tum responso Apostolus congruens docet, credentes debere mundi potestatibus esse subjectos. & hanc quoque monitionem tunc necessariam fuisse notavit Aquinas, primùm quidem ad tollendum Judæorum errorem, qui dicerent, non esse obediendum mandatis hominum. Secundò nullam in Ecclesia facerent inquietudinem, quod minus observantes turbulenti quidam, mota inter regnum & sacerdotium controversia, mirum quot quantasque turbas utrimque dederint. Et: Chrysostomus ut nihil unquam futurũ tale suspicans, simpliciter illud *omnis anima* enarrat, etiamsi sive Apostolus sit, sive Evangelista, sive Propheta, sive Sacerdos, sive Monachus.

Quem illic sequuntur Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, & qui non Græci? Gregorius I. idem & Magnus ingenuè agnoscebat Imperatori à Deo concessum, non militibus solùm, sed sacerdotibus quoque dominari. Registr. l. 2. epist. 64. Utroque tamen posterior Bernhardus ad Henricum Archiepiscopum Epist. 42. sic colligit. Si omnis anima, *& vestra. Quis vos excipit ab universitate?* Si quis tentat excipere, tentat decipere; nolite acquiescere consiliis. &c.

Cæterum qui jus habet diligendi Pontificem, is Pontifici in temporalibus non est subjectus.

Impe-

Imperator jus habet eligendi Pontificem.

Ergo Imperator Pontifici in temporalibus non est [illegible]

Assumtionem probat Gratianus Distinct. 63. cap. 22. [illegible]nus Papa Romam venire Carolum Regem ad defenden[illegible]s Ecclesiæ postulavit : Carolus verò Romam veniens, Papiam obsedit, ibique relicto exercitu in sancta Resurrectione ab Hadriano Papa Romæ honorificè susceptus est. Post sanctam verò resurrectionem reversus Papiam, cepit Desiderium Regem : deinde Romam reversus, constituit ibi Synodum cum Hadriano Papa in Patriarchio Lateranensi, in Ecclesia sancti Salvatoris, quæ Synodus celebrata est ab 153. Episcopis, Religiosis & Abbatibus. Hadrianus autem Papa cum universa Synodo *tradiderunt Carolo jus & potestatem eligendi Pontificem & ordinandi Apostolicam sedem.* In glossa sequentia leguntur. In hoc capite continetur, quod sicut Hadrianus concessit privilegium Carolo, ita *Leo* Papa in Synodo Romæ congregata concessit idem privilegium Ottoni I. Regi Teutonicorum & ejus Successoribus, ut ipse eligat sibi successorem & ordinet Romanum Pontificem, & Episcopos & Archiepiscopos, ut ab eo investituram accipiant.

Eadem Glossa p. 435. ita loquitur. Dictum est, quod constitutio facta fuit quondam, quod Imperatores deberent interesse Electioni Papæ & Episcoporum, ut patet in multis capitibus. Nunc verò dicit Gratianus in hoc Paragrapho, *quod postea statutum contrarium*, propter tres rationes. Prima ratio est, quia Imperatores abutebantur privilegio suo, quia non solum consentire volebant, sed etiã electionibus se ingerebant. Secunda ratio fuit, quia in hæresin labebantur, & sæpè Ecclesiam impugnabant. Et quod Apostolici *potuerunt in contrarium statuere, & destruere constitutiones*, quas antecessores fecerunt. Et tertia ratio est, quia Imperatores suis privilegijs *renunciaverunt*, &c.

Verum enim verò uti Spiritus sanctus sibi non est contrarius, ita nec Apostolici viri contrarias leges ferunt.

Taceo multos Papas Romanos fuisse hæreticos.

Liberius fuit Arianus, Honorius Monothelita, Johannes XXII. planè negavit resurrectionem mortuorum, taceo figmentum esse, Imperatores suis privilegijs renunciasse.

In cap. 16. Matth. pag. 223.

Deinde claves Apoſtolo Petro cæterisque Apoſtolis conceſſæ, non poteſtatem temporalem, ſed ſpiritualem tantum inferunt: ita enim *Iohannes Ferus* loquitur. Audiſtis, Petro dictum eſſe, tibi dabo claves: Claves hæ non ſunt materiales, ſed metaphoricæ, poteſtatem ſignificant. Poteſtatem igitur accepit Petrus, non terrenam aliquam, ut poſſit dare, aufferre, *alienare regna, principatus &c.* Nec talem poteſtatem, ut ſibi liceret facere, quicquid libuiſſet, id quod plerique ſomniant, ſed poteſtatem accepit ligandi ac ſolvendi, remittendi peccata, & retinendi, aperiendi & claudendi, neque id pro libitu ſuo, ſed tanquam Miniſter, voluntatem Domini perficiens. Aliter enim DEUS, aliter Petrus peccata remittit. Remiſſio peccatorum DEI ſolius eſt per Chriſtum nobis impetrata. Hunc autem theſaurum Apoſtoli diſtribuunt, per verbum Evangelicum & Sacramenta, verbo annexa. Quare ſit, ut etiam Apoſtoli peccata remittere dicantur. Hanc poteſtatem Petrus accepit, non pro ſe ipſo, ut de poteſtate ſuperbiat, aut laſciviat de dignitate, glorietur de diſpenſatione, de ſpiritualium bonorum adminiſtratione, pro temporalibus negotietur, ſed totum lucrum ad DEUM reportet, in cujus gloriam refundat quicquid habet & operatur.

Nec audet Eccleſia, inquit *Facundus* pag. 580. ſibimet vindicare, quod ipſis beatis Apoſtolis conſpicit non fuiſſe conceſſum.

Ad hæc par in parem non habet imperium. Romanorum Imperator & Papa ſunt titulis pares (loquor ex hypotheſi).

Ergò in Romanorum Imperatorem Papa non habet imperium.

Aſſumtionem ſuppeditat nobis Baronij abbreviator *Spondanus*, qui ad annum Chriſti 312. pag. 235. ita ſcribit: autore Zoſimo, conſtat, non ipſum ſolum Conſtantinum, ſed etiam ſecutos omnes Imperatores, uſque ad Gratianum, unà cum Imperio Pontificis Maximi titulum ſuſcepiſſe, & ſtolam Pontificiam induiſſe. Id enim inſuper ex Auſonio probatur, qui eundem Gratianum appellat Pontificem Maximum.

Jure igitur meritoque *Ferdinandus III.* non ſolum Romanorum Imperator, ſed & Pontifex Maximus appellari poteſt.

Cum

Cum itaque teſtimonio *Optati Milevitani* ſuper Imperatorem non ſit niſi ſolus Deus, qui fecit Imperatorem, dum ſe Donatus (Papa Romanus) ſuper Imperatorem extollit, jam quaſi hominum exceſſerat metas, ut ſe, ut Deum, non hominem æſtimaret, non verendo cum, qui poſt Deum ab hominibus timebatur ſummum in terris principatum Cæſari meritò adſcribimus, & cum Bernhardo concludimus aſſerente: Si totus mundus adverſum me conjuraret, ut quidpiam molirer adverſus regiam Majeſtatem, ego tamen Deum timerem, & ordinatum ab eo Regem offendere temerè non auderem. *Lib. 3. p. 85.* *Tom. 1. epiſtola 170. pag. 1353.*

FINIS.

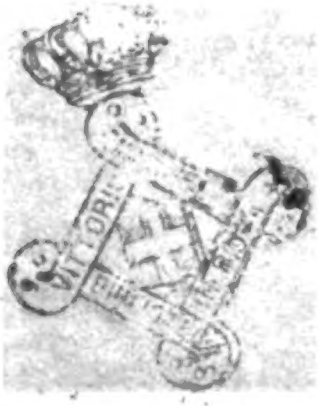

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google